

Iwaperite tajorentsi ikenkithatakoetziri
awinkatharite Jesokirishito: owakirari
inimotakiri tajorentsi

New Testament in Ashéninka Pajonal

Contents

MATEEYO	1
MARIKOSHI	70
ROOKASHI	109
JOWA	176
RANTAYITAKIRINI	224
OROOMAJATZI	280
1 KORINTOJATZI	304
2 KORINTOJATZI	327
KARAASHIYAJATZI	344
EJEESOJATZI	354
JIRIPOSHIJATZI	363
KOROJAASHIJATZI	370
1 Tej.	377
2 Tej.	382
1 TEMOTEEYO	385
2 TEMOTEEYO	392
TEETO	397
JIRIMOONI	400
Ijor.	402
JANTYAAKO	422
1 PEETERO	431
2 PEETERO	439
1 JOWA	444
2 JOWA	450
3 JOWA	451
JOORASHI	452
ROÑAAGAYITAKIRINI	455

Iwaperite tajorentsi ikenkithatakoetziri awinkatharite
Jesokirishito: owakirari inimotakiri tajorentsi
New Testament in Ashéninka Pajonal (PE:cjo:Ashéninka Pajonal)

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

Language: Ashéninka Pajonal

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ashéninka Pajonal [cjo], Peru

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Ashéninka Pajonal

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-21

ISBN 978-1-5313-0152-1

PDF generated on 21 Sep 2016 from source files dated 20 Sep 2016

97defb47-361b-545a-898b-173aeaa61806

This print-on-demand edition of Scripture is designed, produced, and provided at cost by the Digital Bible Society. This is made possible through partnerships with the Bible League of Canada, Open Doors International and other missions and translation agencies. We are deeply grateful for the sacrifices made in translating this edition of Scripture and the generosity of others in making this Bible available to you.

To order additional copies of this Bible or hundreds of translations like it or to learn more about our ministries and the mission of Scripture distribution in every language, we invite you to visit www.DBS.org (USA), www.BibleLeague.ca (Canada), and www.OpenDoors.org (Europe). May God bless your work in sharing and teaching these Scriptures, until, as it is written, the earth is *“filled with the knowledge of the glory of the LORD, as the waters cover the sea.”* (Habakkuk 2:14)

MATEEYO ROJANKINATAKOTAKIRI JESOKIRISHITO, TSIKA IKANTA ROWAWIJAAKOTANTZI

Iwaeropaeni ichariniiteni Jesoshi
(Rk. 3.23-38)

¹ Paerani ijeekawitani Jesokirishito jaka kipatsikika. Tekirani ijeekini jaka, ijeekini itakaantaworini ichariniiteni Iraviirini eejatzi Awaraamani. Iroñaaka nojankina-teeyemironi iwaeropaeni riraga ichariniiteni riraga Jesokirishito.

² Eenironi ijeekini paerani rirori Awaraama, iinani otzimiri itomini iitachari Ijaaka. Itomini irira rirotaki Jakoowo. Itomipaenini rirotaki Joraa eejatzi rirentzipaeni. ³ Itomini riraga Joraa rirotaki riraga Pareshi eejatzi Shaari. Rinironi irirapaeni owaero Tamaara. Itomini riraga Pareshi iwaero Eshiroomo. Itomini irira rirotaki Araami. ⁴ Itomini irira rirotaki Aminagaawa. Irira rirotaki ashitaririni Naashoni. Itomini riraga Naashoni rirotaki Sharimoo. ⁵ Riraga Sharimoo rirotaki ashitaririni Woosho. Rinironi rootaki Raawa: rootaki paashinijatotsiri atziri. Itomini riraga Woosho iwaero Oweeri. Rinironi rootaki Roota: rootaki paashinijatotsiri atziri eejatzi. Itomini riraga Oweeri rirotaki Isayii. ⁶ Itomini irira rirotaki Iraviiri, riraga jewawentziririni joriyopaenini paerani. Ari ikaataki irinta shirampariipaenini 14.

Roojatzi ikoñaatapaaki itomini riraga Iraviiri iitachari Sharamoo. Rinironi rowaga iinani Oriiyashi tekira ikami. ⁷ Itomini rirori Sharamoo riraga Rorowaama. Itomini irira rirotaki Awiiyashi. Itomini riraga Awiiyashi rirotaki Aasha. ⁸ Itomini irira rirotaki Joshapaata. Itomini riraga Joshapaata iwaero Joraama. Itomini irira rirotaki Oshiiyashi. ⁹ Itomini riraga Oshiiyashi rirotaki Jotaama. Itomini irira rirotaki Akaashi. Itomini riraga Akaashi iwaero Eshikiyashi. ¹⁰ Irira rirotaki ashitaririni Manasheeshi. Itomini irira rirotaki Amoo. Itomini riraga Amoo rirotaki Joshiiyashi. ¹¹ Riraga Joshiiyashi rirotaki ashitaririni Jekoniiyashi, eejatzi rirentzipaeni. Ari ikaataki jaka eejatzi paashini shirampariipaenini 14. Ijeekantari riraga Jekoniiyashi eejatzi rirentzipaeni ipokapaaki joraaropaeni poñaachari inteenanta kipatsi iitachari Wawirooniya. Ranaakotakiri joraaro joriyopaeni roojatzi ragaeyakirini osheki irirapaeni roojotakiri raanakiri inampikinta rantawaeteniri. Raanakiri maawaeni joriyopaenini janta inampikinta.

¹² Roojatzi ikoñaatapaaki itomini riraga Jekoniiyashi iitachari Jaratyeeeri. Itomini rirotaki iwaero Jorowaweeri. ¹³ Itomini riraga Jorowaweeri rirotaki Awyoori. Irira rirotaki ashitaririni Eryakiimi. Itomini irira iwaero Ajooro. ¹⁴ Itomini riraga Ajooro rirotaki Sherooko. Itomini irira iwaero Akiimi. Ro itomini irira rirotaki Eryooro. ¹⁵ Irira rirotaki ashitaririni Eryaari. Itomini irira iwaero Mataa. Itomini riraga Mataa rirotaki Jakoowo. ¹⁶ Riraga Jakoowo rirotaki ashitaririni Josee. Irira ikashiyakawo rayero Mariiya, rowaga riniro Jesoshi, iitachari eejatzi Rotyaantanewo Tajorentsi. ¹⁷ Ari ikaataki maawaeni rirori shirampariipaenini eejatzi 14.

Ikoñaatapaaki Jesokirishito

¹⁸ Iroñaaka nokamantemi tsikarika ikanta ikoñaatantapaakari paerani Jesokirishito. Rinirontapaakyaawo irira rowaga tsinani oetachari Mariiya. Eejatzi ikashiyakawo rayero Josee, omaanta tekiraata imatziro, tekiraata rayiro. Roojatzi omotzitashitaka, tema otajonkapaakiro Ishire Tajorentsi omotzitakaapaakiro. ¹⁹ Riraga Josee tema iñaakirowa omotzitaki; roojatzi ikenkithashiryaantawitaka, ikantzi: "Tee okameethatzi iroka tsinani. Tema oshinetakari paashini shirampari. Iroñaaka eero nayiro". Omaanta irira ikameethataki, rootaki ikowantakari ikamintheero. Tee ikoyi rowashiwentayero. Ikenkithashiryaawitaka: "Eero nokantziri atziripaeni ishirontawentawokari. Apaniroeni nokamantathatero, nokero: 'Eero nayimi' ". ²⁰ Omaanta eenirorika ikenkithashiryaawitaka, imaanaki roojatzi romapokapaakiri ronampiri Tajorentsi romishimpyaakiri, ikan-tapaakiri:

—Josee, tema eeroka icharineetenipero Iraviirini. Eero pikenithashiryaaakotawo pookero Mariiya. Tekatsi oshinetaya paashini shirampari. Omotzitakirira tema ota-jonkakitziro Ishire Tajorentsi, rootaki ikoñaatantyaari. ²³ Aririka otzimaki otomi, piiteri Jesoshi.* Rowawijaakoteri anteeyirorini kaari kameethatatsi, rootaki piitantyaariri iwaero Jesoshi.

—Jee, aritaki.

Roojatzi ipiyanaka riraga ronampiri Tajorentsi.

²² Roojatzi otzimantakariri otomi omonkaatantyaari rojankinatakotzitakarini paerani kamanantzirorini iñaani Tajorentsi iitachari Iseeyashini. Rootaki Ishire Tajorentsi ojank-inatakaakiriri. Ajaa, iroka ikantziri: ²³ “Iinja omotzitashitanakya apaani kaari shinetariri shirampari, otzimeri otomi, iiteeteri Emanoeri”. Okantakotziri Emanoeri: “Itsipatakae Tajorentsi”. Rootaki iroka ikantakiriri rirori ronampiri Tajorentsi.

²⁴ Ipiriinantanaka Josee, ikemijantaperotanakiro ikantakiriri ronampiri Tajorentsi. Riyaatashitakiro Mariiya, ikantakiro:

—Aritaki iinja naaperotemi. Omaanta iroñaaka thame nopankoki.

²⁵ Omaanta tekira imatziro Josee rowaga Mariiya, roojatzi otzimantakari otomi. Ikoñaatantapaakari, riraga Josee iitakiri itominthori Jesoshi. Roojatzikya raantaperotanakawo.

2

Apaanipaeni yotakotziriri ompokiropaeni rareetakitari Jesoshi

¹ Ikoñaatapaaki Jesoshi janta nampitsiki owaero Weri. Ojeeki Weri janta Joreeyaki. Ikoñaatantapaakari eeniro ijeeki Erooreshi Jerojareeki. Irintapaeni kaari joriyotatsiri, omaanta ipinkathariwenteyakirini maawaeni joreeyajatz. Roojatzi rareetapaenta apaanipaeni yotantizinkaripaeni poñaachari paashinikinta kipatsi, ipoñaaka janta inteenanta. Ikinapaaki riyowapiintzinta oorya. Riyotapiintawitari ompokiropaeni iitarikamakya.

² Ipokantapaentari janta rojampitapaakiri jerojareejatzi, ikantapaakiri:

—¿Tee piñiiri tsika ijeekakika riraga jewaperowenterini ijoriyotzinkaritepaeni, riraga owakira koñaateentsiri? Janta nonampikinta noñaawakiri ikontetapaaki jenoki ompokiro, rootaki niyotantanakari koñaatapaaki. Nopokantapaakari iroñaaka, nopinkathateri, nokimoshirewenter.

³ Ikemantawakariri riraga pinkathari Erooreshi, tee inimotanakiri, ikenkithashiryaaanaka: “Tee nokoyi paashini jewawenantsini, naaka apaniroeni”. Eejatzi maawaeni jerojareejatzi ikemantawakariri, ikenkithashireyanakani. ⁴ Roojatzi ikaemakaantakiri riraga Erooreshi maawaeni jewatatsiripaeni ñaanakowenantatsiripaeni janta Tajorentsi pankoki. Eejatzi ikaemakaantakiri maawaeni jewatakayitziririni iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi. Rojampitawakiri maawaeni, ikantawakiri:

—¿Oetaka okantziri Iwaperite Tajorentsi? ¿Tsika ikoñaatekapa Rotyaantanewo Tajorentsi?

⁵ Ikantanakiri:

—Ari okantzi: ikoñaate janta Weriki jaka Joreeyakika. Tema paerani aritaki rojankinatakotzitakarini kamanantzirori iñaani Tajorentsi iitachari Mikiyashini, ikantaki:

⁶ “Janta Joreeyaki ari ojeeki nampichaaniki oetachari Weri. Tee ikemakotawitawo maawaeni atziri omaanta anaakotero maawaeni nampitsi antawo Joreeyaki ikemakotero maawaeni atziri. Rooma ikoñaatzimoteri jeekatsiri janta Jewatatsini, ikempoyeeyerini maawaeni joriyopaeni”.

⁷ Riraga Erooreshi imanakiro maawaeni okaatzi ikemawakiri, ikaemakaanteeyakirini riraga yotakopiintawitariri ompokiropaeni. Ipokantapaakari, ikantawakiri:

—¿Tsika okaatzika piñaantakariri ompokiro ikontetapaaki piyotantakari ikoñaatapaaki jewatatsini?

⁸ Ikemawakiri ikamantapaakiri, roojatzi rotyaantawakiri ikantawitawakiri:

* 1:21 Okantzi Jesoshi apaanteki aari: Owawijaakotantsini.

—Kameetha piyaate Weriki paminakiteri tsikarika ijeekaperotzi eentsi. Aririka piñaa-paakiri pipokaate jaka pikamantaatena, kameetha nareetakityaari naari nopinkathatan-takityaari nokimoshirewenter eejatzi.

—Jee, ari.

⁹⁻¹⁰ Ikemantapaakariri ikantawakiriri, rowaaganaka riraga yotakotziriri ompokiro-paeni. Roojatzi janta niyanki awotsi iñaaawaatziiri eejatzi ompokiro jenokira iñaa-kiri chapinki janta ipoñaa-kanta. Iñaaantawaariri ikimoshireperotanaki. Reewatanakiri apatziro rowakaanakiri janta ijeekakinta eenchaaniki; ari ikatziyapaaka janta jenoki ipankokira. ¹¹ Roojatzi raretantapaaka janta, ikyapaaki pankotsiki, iñaaapaakiri Jesoshi, eejatzi riniro. Rotziwerowashitapaakari, riwethatantapaakari, eejatzi ipinkathatapaakiri iki-moshirewentaapaakiri. Roojatzi itaaparyaantapaakawo itsiwoote, raakiro inowikyaakiro iraaata oorotatsiri kameethaperotatsiri, pinaperotachari. Eejatzi raakiro apite kajankari-tatsiri eejatzi kameethatatsiri. Roojatzi ipashitantapaakari Jesoshi. ¹² Roojatzi imaapaaki. Imishiwaetakaakiri Tajorentsi. Ikantakiri:

—Eero pipiyanaa janta Erooreshiki.

Ikemawakiri roojatzi ikinapithatantanaari paashiniki awotsi, riyapatpithateeri iipat-siteki.

Josee ishiyapithatakari Erooreshi

¹³ Roojatzi ipiyeeyanaani inampiki rirori yotakotziriri ompokiro-paeni, roojatzi rapi-itakiro Josee romishimpyaantakariri ronampiri Tajorentsi, ikantapaakiri:

—¡Pipiriinte! Ikwaki pinkathari riraga Erooreshi rowamaakaanteri eentsi. Paanakiri janta Ejiipitoki, eejatzi pitsipatanakyaawo piina. Ari pijeekapaaki janta, eero pipiyaa. Paata nokantemi pipiye.

—Jee, aritaki.

¹⁴ Roojatzi ipiriintanaka ikantanaka riyapatpithatanakiri niyankipaeteni tsiteniri. Ishiyakaapithatanakari eentsi janta Ejiipitoki, itsipatanakawo iina. ¹⁵ Ijeekawitapaaka janta, ijeeki, ijeeki, ojamanitanaki janta, roojatzi ikamanaki riraga Erooreshini. Riraga Tajorentsi ikamantakiri Josee roojatzi ipiyantari iipatsiteki. Rootaki omonkaatanta-kawori rojankinatokatizitakarini paerani kamanantzirorini iñaaani Tajorentsi iitachari Oseyashini. Rirotaki Awinkatharite jankinatakayiriri. Rojankinatzi:

“Ikantakini Tajorentsi: ‘Ijeekawitakya notyomi janta Ejiipitoki, roojatzi nokamanteeri ipiye.’”.

Ikijanaka Erooreshi

¹⁶ Rootaki riyotantanakari riraga Erooreshi teera ipiyaa yotakotziriri ompokiro-paeni, ikantaki:

—Irintapaeni ramatawitakinakya.

Ikijanaka roojatzi rotyaantanakiri joraaropaeni, ikantakiri:

—Piyaate janta Weriki, eejatzi piyaate janta paashinipaenikira pankotsikira okaakini. Powamaakiteriroña eentsipaeni janta. Pithonkeri maawaeni shirampari owakira yowatsiri roojatzi irintapaeni monkaateenchari apite rojarentsite, powamaakiteriroña maawaeni.

—Jee, ari.

Rootaki ikanantakawori iroka, rooma ikantziri chapinki riraganki yotakotziriri ompokiro-paeni ikantzi tekira imonkaatziro Jesoshi rojarentsite apite. Ikenkithashiryaaw-itaka iita eeniro ijeeki Jesoshi Weriki. ¹⁷ Ari omonkaataka iroka rojankinatizitakarini paerani kamanantzirori iñaaani Tajorentsi iitachari Jeremiiyashini. Rojankinatokatikironi paashini nampitsi okaakini Weri, ikantzi:

¹⁸ “Iinja ikemakoetero janta Ramaaki ari irakoeyakarini ramaajatopaeni otomipaeni, osheki okoetyagaeyakirini. Rowaga ojavaenini Rakeeri eejatzi tsinanipaeni iraaoktyaari otomipaeni eero okaatzimotziro iraaoktyaari. Rootaki iraan-teeyakaririni okoetyagaeyanakirini rowamagaetakiri otomipaeni, maawaeni”.

Ipiyanaa Josee Najareeteki

¹⁹ Tee ojamanitzi ikamantakari Erooreshini, eeniro ijeeki riraga Josee janta Ejiipitoki. Roojatzi romishimpyaantaari ronampiri Tajorentsi, ikantapaeri:

²⁰—Iroñaaka okameethatzi pipiyeerakya janta piipatsiteki, tema kamaki kowawitachari rowamayerimi Jesoshi.

²¹ Ikemawakirira roojatzi ipiyantaa iipatsiteki oetachari Ishirayeeri. Riyaatawitanaka Weriki raanakiri eentsi eejatzi itsipatanakawo iina. ²² Omaanta niyanki awotsi ikemakotakiri Arekiraawo, itomini Erooreshini, iroñaaka ipinkatharitzi ipoyaatakari ashitaririni. Ari ithaawanaki rirori Josee, tee ikoyi riyaatanee janta. Roojatzi rapiitakiro romishimpyaagaeri ronampiri Tajorentsi, ikantapaakiri:

—Eero piyaatzi pinampiki paerani, riraga Arekiraawo rowamaakaantawakirikari eentsi.

Rootaki riyaatantanakari iroñaaka janta Karireeyaki. ²³ Ikanta rareetapaaka janta ijeekapaaki nampitsiki tsikarika ijeekawita paerani oetachari Najareete, aritaki rantaritapaaki Jesoshi janta. Rootaki omonkaatantakari iroñaaka ikantakirini kamanantzirorini iñaani Tajorentsi paerani, ikantzi: “Ipoñaakya riraga Rotyaantanewo Tajorentsi Najarreeteki”.

3

Riraga Jowa kaawoshitakotantatsiri Tajorentsi ikamanantapiintzi janta okaankiityeenta (Mr. 1.1-8; Rk. 3.1-9, 15-17; Jowa 1.19-28)

¹ Ikanta riyataaki Jowa, riraga kaawoshitakotziriri Tajorentsi janta Joreeyaki okaankiityeenta. Aritaki ritanakawo ikenkithatakaapiinteeyakirini atziripaeni. ² Ikantapiinteeyirini: —Pikenkithashiryawakyaata, eero pikimitaa paerani. Pipakagaero kaari kameethatatsi panteeyakirini. Pameenteeyari Tajorentsi iroñaaka. Rooteentsi reewawentemi, eejatzi raminakowiritantemi.

³ Paerani ikenkithatakotzitarini Jowa riraga kamanantzirorini iñaani Tajorentsi iitachari Iseeyashini. Iroka rojankinatakotzitaririni, ikantzi: “Eenitatsi iinja atziri kenkithatakayerini atziripaeni janta okaankiityeenta, ikanteri: ‘Paamayarapa Awinkatharite, pikameethatanaki pineshironkatawakaeaya’”.

⁴ Eejatzi Jowa, tee ikithaatawo kithaarentsi kameethari. Omaanta ikithaatawo ontyaantsi iwitzi kameeyo. Eejatzi ishirikathakitari mashitsimashi ikimitakari riraga Iriiyashi kamanantzirori iñaani Tajorentsi. Rowapiintari kimitariri tsitsiri.* Eejatzi ithotziri iyaa pitsi eenitatsirika. ⁵ Ipokashitapaakiri maawaeni jerojareejatzi. Eejatzi ikemijantapaakiri maawaeni joreeyajatzi. Eejatzi maawaeni jeekatsiri okaakini iña oetachari Joriraani, eejatzi ipokashitapaakiri ikemijantapaakiri. ⁶ Ikantapaakiri kemap-erotapaakiriri:

—Niyotzi eenitatsi kaari kameethatatsi nantziri. Nokowaperotzi ineshironkaperotena Tajorentsi rowawijaakotena.

Roojatzi ikaawoshitakotantawakariri Tajorentsi riraga Jowa iñaakira oetachari Jori-raani.

⁷ Eejatzi ipokaeyawitakani warijeeyopaeni eejatzi saroseeyopaeni. Ikowawitaka ikaawoshitakotawakirimi rirori eejatzi.

Omaanta ikijathatawakiri Jowa ikantawakiri:

—¡Eerokateeyakini maankipaeni! Pikimiteeyakaarini kamaaripaeni. Tema pitheeyawaetashita eejatzi pamatawitashitari maawaeni. Tee okameethatzi pantziri. Tee pikowaeyawitani piyaate paamariki kaari tsiwakanitatsini, rootaki pikowantawitakari pikaawoshitakotyairimi Tajorentsi. Eero pikenkithashiryawitawita eero rowashironkaemi Tajorentsi tema pikaawoshitakotashitayaari. ⁸ Pikowakirika nokaawoshitakotawakimiri Tajorentsi pityaawo pikenkithashireeya pijeekanteeyari kameetha, pookaero kaari kameethatatsi pantapiinteeyakirini niyotantyaari tee pikimita paerani. ⁹ Eero pikantawaetashita:

* 3:4 Janta Ishirayeeriki rowari riraga oshiyariri tsitsiri.

“Nocharinetakari Awaraamani, rootaki niyotantakari aritaki nawijakotee”. Pa-matawitashitaka eeroka apaniroeni. Tee paapatziyaperotari. Ikowakirikami riraga Tajorentsi, imatero ipeyeromi atziri iroka mapika osheninkateeyaarini Awaraamani, aritaki rantakiro. ¹⁰Maawaeni inchato kaari kithokitatsi tema ari atowakiro apiy-otero atagaeyeroni paamariki. Eejatzi eerori pikimiteeyakawoni inchato kaari kithok-itatsi. Kyaaryoowa rookimikari eerori Tajorentsi paamariki kaari tsiwakanitsini. ¹¹Niyotakiririka rookaero atziri kaari kameethatatsi rantziri, nokaawoshitakotawakiri Tajorentsi iñaakira. Omaanta kaakitaki impaetapaakinani, riraga Rotyaantanewo Tajorentsi. Ranaakotakina, tema rirotaki jewaperowenanantsiri. Aritaki ikithaataka-paakaero Ishire Tajorentsi maawaeni aapatziyakariri amitakotantyaariri. ¹²Owiitakirorika arooso aakiro otzinkayitakiro. Rowaga otaki ataakiro paamaariki. Rooma rowaga owatha otetakiro akempoyaantapiintaworiki. Eejatzi ikimiteri riraga impaetakinari. Tema rinashityaari atziripaeni. Retakotyaaari aapatziyeeyakaririni ijeekimotantyaariri janta okameethatzinta omaantakya kaari kameethatatsi rookaerini paamariki kaari tsiwakani-tatsini.

Jesoshi ikaawoshitakotakari Tajorentsi

(Mr. 1.9-11; Rk. 3.21-22)

¹³Ikantaka ipoñaanaka Karireeyaki Jesoshi, riyataki iñaaki oetachari Joriraani. Riyaatashitakiri Jowa ikaawoshitakotantawakyaariri Tajorentsi, ¹⁴omaanta tee ikowawita riraga Jowa. Ikantawitawakiri:

—Eero nokaawoshitakotzimiri Tajorentsi eerori. Rooma eeroka kaawoshitakotanaki-narinikya Tajorentsi naari. Źiitaka pikowantari nokaawoshitakotawakimiri eeroka? Rooma eerokataki pinkatharitatsiri. ¹⁵Ikantapaakiri:

—Rootaki okameethatantari iroñaaka pikaawoshitakotenari Tajorentsi naaka amonkaatantyaawori ikowakaakaeri.

Roojatzi ikantawakiri:

—Jee ari, pipokeeta jaka.

¹⁶Roojatzi ikaawoshitakotantawakari rirori. Roojatzi ishitowaataneera iñaaki, iñaawak-itziro Ishire Tajorentsi opoñaaka jenokinta Tajorentsikinta ayiitashitapaakiri okimiwita-paakari jamomo ookantapaakari. ¹⁷Roojatzi ikemayitawakirini Tajorentsi janta jenokinta, ikantanaki:

—Rirotaki notyomi nonintashireperotanewo. Osheki niweshiryaawentakari.

4

Ikowawitaka iwinkatharite kamaari rantakayerimi Jesoshi kaari kameethatatsi

(Mr. 1.12-13; Rk. 4.1-13)

¹Roojatzi riyataki Jesoshi tekatsinta atziri ipanko: okaankiityeenta janta. Tema iyaatakaakiri Ishire Tajorentsi. Rootaki iyaatakaantakariri iñaanantyaariri iwinkatharite kamaaripaeni.* Ikowawitaka irira rantakayerimi Jesoshi kaari kameethatatsi ranaakotantyaaririmi. ²Eniuro ijeekapaaki riraga Jesoshi janta okaataki 40 kitejiri tee rowa, ayimaperotakiri itashe. ³Roojatzi ipokashitapaakiri riraga iwinkatharite kamaaripaeni. Iñaantawitapaakari, ikantawitapaakari:

—Eerokarika Itomipero Tajorentsi, pipeyero mapika opeyanakya owanawontsi poyaari.

⁴Omaanta ikantawakiri:

—Eero nantziro. Okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Tee apatziro akoyiro owanawontsi ash-intsiwathatantyaari, inta kowaperotachari kemijantaperotero maawaeni ikowakaakaeri Tajorentsi ashintsitantyaari ashireki”.

⁵Roojatzi raanakiri janta Jerojareeki ikatziyakaakari janta okaapankatapaakinta Tajorentsi pankoki.

⁶Iroñaaka ikantawitanakari:

* 4:1 Riraga iwinkatharite kamaari ronampiri naawita Tajorentsi paeraniperofña, omaanta ipiyathataantakaririni paerani riraga Tajorentsi rootaki rookantakariri rirori jaka jaawiki.

—Eerokarika Itomi Tajorentsi, pomyaanakyaatya jaawiki, ñaa, eero pikamapaaki. Pikenkithashireerotyaka okaatzi okantzimiri Iwaperite Tajorentsi: “Ari rotyaantakimiri Tajorentsi ronampiripaeni ikempoyeemi. Ari raawakimi rakokira eero pikagaantapaaka jaawikinta mapiki”. Ñaakiro, ¿iitaka pithaawantakari?

⁷Rapiitziri ikantawakiri:

—Eero nomyaa. ¿Iitaka noñaanantyaariri Pawa? Eejatzi paashini okantzi Iwaperite: “Tee okameethatzi añaantawityaari riraga Tajorentsi, rowashironkaekari”.

⁸Roojatzi riweyaantanakari raanakiri antawoki ochempi. Roñaagakiri Jesoshi maawaeni kipatsipaeni rashi jewawenantatsiripaeni, iñaakiro maawaeni nampitsi owaneenkataka eejatzi maawaeni rowaagawo jeekayitatsirini, ⁹ikantawitanakari:

—Naapatziyakagaeyemirini maawaeni jeekatsiri kipatsikipaeni, aririka pipinkathatena naaka.

¹⁰Omaanta ikantanakiri:

—Eero naapatziyimi. Piyaatekya inteenanta, kamaari, eerokakya Jatanaashi. Rooma okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Pipinkathateri Awinkatharite, tema rirotaiki Tajorentsi. Apatzirokya irira paapatziyari, pipinkathateri, eejatzi pikimoshirewenter”.

¹¹Roojatzi riyaaatantana inteenanta riraga iwinkatharite kamaaripaeni. Rimpaetaki ipokapaaki ronampiripaeni Tajorentsi, ramitakotapaakiri, ipapaakiri rowanawo.

Ritanakawo Jesoshi riyotaantzi Karireeyaki

(Mr. 1.14-20; Rk. 4.14-15; 5.1-11; 6.17-19)

¹²Ikantaka ikemawaki riraga Jesoshi ragaetakiri Jowa romonkyaanteetakiriri omonkyaagementotsiki. Roojatzi ipiyantanaa Karireeyaki, areetapaa inampiki Najareeteki. ¹³Roojatzi roshirinkantakawo ipanko, riyaaatanaiki Kaperinawooki ari ijeekapae. Rootaki Kaperinawootatsiri Karireeyawero ojeeki ochereeteki antawo inkaare. Ijeekaki shaporoonijatzi eejatzi nejatariijatzi janta paerani. ¹⁴Awijantakari iroka omonkaatantyaari rojankinatokotzitaririni paerani riraga lseyashini:

¹⁵“Ijeeki shaporoonijatzi eejatzi nejatariijatzi janta ochereetekinta inkaareki intat-sikeronta Joriraaniki, janta Karireeyaki. Ijeekaeyininta kaari yotziri Tajorentsi.

¹⁶Okimitzimotawitakari eeniro otsitenitzi, okimiwitaka tee riyotawitarini riroripaeni Tajorentsi. Riyaaatantyaarimi paamarikinta omaanta iroñaaka eero. Okimitzimotantyaariri okitejitakotapaakiri, okimiwita riyotakaakiri riraga Tajorentsi. Riraga iyotziriri rirori eero riyaaatzi paamariki”.

¹⁷Aripaete Jesoshi ikenkithatakanakiri maawaeni atziri janta, ikanteeyakirini:

—Pikenkithashiryawakyaata, eero pikimita paerani inta pipakaero kaari kameethatatsi pantziri. Pameentyaari iroñaaka Tajorentsi. Rooteentsi kameetha ipinkathariwenantemiri.

Riyoyaakiri Jesoshi apanipaeni riyotaanewo eejatzi riyotaakiri atziripaeni

¹⁸Ikinanaki janta ochereetekira rowaga inkaare iitachari Karireeya. Ikinanaki iñaapaakitziiri riraga Shimo iiteetziri eejatzi Peetero, eejatzi rirentzi riraga Antereeshi. Irira apite ishiryaaatapiintzi shima. ¹⁹Ikanta Jesoshi ikaemapaakiri, ikantapaakiri:

—¿Eeroka shiryawaetapiintatsiri? Pipoke, thame poyaatanakina aritaki niyotakimi paapatziyakaapiintyaari atziripaeni Pawa Tajorentsi.

²⁰Roojatzi rookantanakawo ishiryaaamento royaatanakiri riyotaantyaariri. ²¹Ro ijanthaneentawitanaka iñaapaakitziiri Jantyaako eejatzi rirentzi Jowa, rirotaiki itomi apite Sewereeyo. Ijeekaki ipitoki ishirikawaetzi ishiryaaamento. Itsipatari ashtariri. Ikaemapaakiri ikantapaakiri:

—Thame poyaatanakina.

²²Roojatzi royaatantanakariri. Rookanakiri ashtariri ijeekanaki janta ipitoki.

²³Ikanta ikinakinawaetzi ikenkithatakaantzi riraga Jesoshi. Ithotyeyakirini maawaeni Karireeyaki. Janta ikenkithatakaakiri maawaeni atziri nampitsikipaeni ojeekira pankotsi ipiyotantapiintarira joriyyopaeni. Ikamantapaakiri atziripaeni tsikarika ikanta Tajorentsi

reewawenanteeyerini maawaeni. Eejatzi retsiyatakoeyawakirini maawaeni mantsiy-atzinkaripaeni paashinijatopaeni matakiriri mantsiyarentsitayitatsirinipaeni. ²⁴ Riraga jeekaeyatsirini inteenanta janta Shiiryaki ithotyanaana ikemakoeyakirini Jesoshi. Roojatz ramanteeyanakaririni maawaeni mantsiyari, kyaantariri kamaari, kijopookitatsiri, katsiwaetatsiri, maawaeni. Retsiyatakotawaeri Jesoshi maawaeni. ²⁵ Royaatanakiri osheki karireeyajatz, tekaaporishijatz, jerojareejatz, joreeyajatz eejatz poñaaneenchari intat-sikeronta Joriraaniki. Royaatanakiri maawaeni.

5

Ikenkithawaetzi riraga Jesoshi janta tonkaariki; ikantziri atziri ikimoshiretanteeyaari
(Rk. 6.20-23)

¹ Paashiniki kitejiriki iñaawakiri piyotawentariri ikaataki oshekini atziri. Rootaki itonkaantanakari eechonkiini tyonkaarikiini. Ari ijeekapaaki jaga. Roojatz ipokanaki riyotaanewopaeni okaakini, eejatz ipiyotawentapaakari riraga atziripaeni. ² Roojatz riyotagaeyawakirini, ikantawakiri:

—Aririka pikowaperote pikimityaari Tajorentsi rootaki reentsitetantemiri, pikemijantena ironaaka.

³ —Eerokarika yotakotachari tee pikameethatz, aritaki riweshiryaakaakimi riraga Tajorentsi, kameetha ipinkathariwentakimi.

⁴ Eerokarika owashiretzinkari, aritaki riweshiryaakaakimi Tajorentsi roemoshirenkakimi.

⁵ Eerokarika maerishiretatsiri aritaki riweshiryaakaakimi Tajorentsi ineshironkatakimi reentsitetakimi.

⁶ Eerokarika kowaperotzirori ikoyiri Tajorentsi, aritaki riweshiryaakaakimi irira ramitakotakimi.

⁷ Eerokarika neshironkatantaniri maawaeni atziri, aritaki riweshiryaakaakimi Tajorentsi tema ari ineshironkaperotakimi eeroka.

⁸ Eerokarika kameethatzinkari pajankaneki, aritaki riweshiryaakaakimi Tajorentsi aritaki piñagaeri.

⁹ Eerokarika omaeryaantatsiri paashinipaeni atziri ijeeki kameetha, aritaki riweshiryaakaakimi riraga Tajorentsi. Rootaki kameetha ikananteetemiri: “Eerokataki reentsite Tajorentsi”.

¹⁰ Eerokarika antaperotzirori kameethaperotatsiri, rootaki ikijantemiri atziripaeni, aritaki riweshiryaakaakimi Tajorentsi. Rooma reentsitetakimi eejatz piyotzi reewawentakimi.

¹¹ Riyotakirorika atziri paapatziyakina, rootaki ikantzimatantemiri, rowashironkaantemiri, eejatz itheeyakotantemiri, itheenkemi, omaanta eero pikantashiryaa, eero. Aritaki riweshiryaakaakimi riraga Tajorentsi. ¹² Omaanta pikantyaani piweshiryaaperotanakya, rooma ipinataperotawaemi iinja riraga Tajorentsi janta okameethaperotzinta. Eero pimaejantziri: tema paerani ikijeetakirini rirori kamanantzirorini iñaani Tajorentsi eejatz.

Roshiyakaawentakiro Jesoshi tziwi eejatz ootamentotsi

¹³ Eekiro riyaatatyeey Jesoshi riyotaaperoteri, ikantereri:

—¡Pamine sha! Noshiyakaawentemiro tziwi. Tema aaka akatyokapiintziri iwatha tziwiki, eero ishitzitanta. Rooma teerika okatyotzi okaanteekaata. Tema ari ookakiro, tekatsi koyeroni. Ari poshiyeyawitakawoni eerokapaeni tziwi: eerokateeyakini iyotagaeyakiririni atziri tsika ikantya ikameethatantyaari. ¹⁴ Eejatz ari pikimiwitakawo eeroka oorentamentotsi. Pikenkithashiryaakoteroty. Aririka ojeeki nampitsi tsikarika otonka-gaetya, eero omana maawaeni iñeetawakiro otamoreanakyaarika tsiteniriki. Tee otzikaa tema ojeekinta tonkaariki. Eejatz pikimiteeyawitakawoni, eerokapaeni iyotagaeyiririni maawaeni atziripaeni: eero pimaniro piyotayitziririni, inta kameetha piyotaantayiteroni kameethatayitatsirini. ¹⁵ Eejatz, okimitaka aririka poonthoteri pootamento pipankoki, eero pitankimotakotziri kantziriki, inta powakiri janta jeñokiinira ootaperotantyaari

okoñeetye maawaeni pankotsiki pikini paminawaete. ¹⁶ Ari pikimiwitawo iroka eeroka-paeni iroñaaka, apatziro pantero maawaeni kameethatatsiri, riyotantyaari pinampijatzipaeni paapatziyapiintari Tajorentsi, ikimoshiretantyaari riroripaeni, ikanantyaari: “Osheki ikameethaperotzi Pawa Tajorentsi”.

Ikenkithatakotziro riraga Jesoshi Iwaperite Tajorentsi okameethatzi

¹⁷ Eejatzi riraga Jesoshi ikantziri atziripaeni:

—Eero piitakaashiwitawo nopokantari jaka nopakaakayemiro paapatziyawo rojankinarini Moeseeshi, eero. Eejatzi eero piitashiwitakawo nokantemi tee okameethatzi oetarika rojankinatakiro kamanantayizirorini iñaani Tajorentsi paerani, eero. Omaanta nopokantari niyotaaperoeyemironi ikantaperoeyakirini, piyoperotantyaari kameetha oetarika okantakotziri. ¹⁸ Othonkyaarika kipatsi eejatzi jenoki inta eero othonki-maeta rojankinarini Moeseeshi eejatzi kamanantayizirorini iñaani Tajorentsi. Kyaaryo omonkaatyawo maawaeni ikantakirini paerani. ¹⁹ Eerorika pikemijantaperotziro kam-inagaantsi, eejatzi eerorika piyoteeri paashinipaeni atziri ikemijantaperotziro roori, tema piyeekashita janta ipinkatharitzinta Tajorentsi. Omaanta aririka pikemijantaperotero maawaeni rojankinateeyinirini, eejatzi aririka piyotagaeyerini paashini atziri ikemijantaperoeyeroni, ari pipinkathariwenantapae janta ipinkatharitzinta riraga Tajorentsi. ²⁰ Piitakaashiwitakawoma ikameethataki irintapaeni iyotaantawitawori Iwaperite Tajorentsi eejatzi riraga warijeeyopaeni? Iroñaaka nokantemi: tee imonkaatziro ikowakaawitariri Tajorentsi. Eerorika panaakotziri pikameethaperote, eero piyaatzi eerori janta ipinkatharitzinta.

Ikenkithatakotziro Jesoshi kijaantsi

(Rk. 12.57-59)

²¹ Eejatzi ikantzi riraga Jesoshi:

—Piyotakiro ikantziri achariniitenipaeni paerani: “Eero powamayiri paashini atziri. Ninkarika owamaantatsiri eejatzi rirori rowamagaeteri”. ²² Omaanta nokantemi naaka: eero pikijiri paashinipaeni: rowashironkaemikari Tajorentsi. Eejatzi eero pikantziri atziri: “Tee piyotzi. Tee añiuro piipatha”. Pikantakiririka ayotaki tema pikijakiri rootaki okameethatantari rowamaakaanantemiri pinkatharipaeni. Eejatzi okimita aririka pikaweyeri atziri pikanteri: “Eeroka majontzi”, tema pikijakiri rootaki okameethatantari rotyaantemi Tajorentsi paamarikinta kaari tsiwakanitatsini. ²³ Pamine, piyaatantyaari janta Tajorentsi pankoki pikanteri riraga Tajorentsi ipeyakotemiro kaari kameethatatsi pantziri, rootaki pipashitantariri pipira riyotantyaari rirori kyaaryo pookakiro kaari kameethatatsi pantakiro, omaanta eenirorika ikijawentzimiri paashini atziri, ²⁴ pityaawo piyaatashiteri riraga kijakimiri pikanteri: “Pipeyakotenawo okaatzi nantziri, eero napi-itziro kaari kameethatatsi. Eero amaerineentawakaana. Pineshironkatena, kameetha aakameethatawakagaeya”. Pipeyakotantawakagaeyawoni, pipiyanaki iroñaakakya Tajorentsi pankoki, roojatzi pipashitantapaakyaari Tajorentsi oetarika pikowashityaari pipashityaari. ²⁵ Eenitatsirika kijakimiri ikowaki raanakimiri janta pinkathariki ikantakotantemiri, eero pikijiri inta pishintsite pikanteri: “Eero akijawakaa, thame aakameethatawakagaeya”. Aririka rareetakaapaakimiri pinkathariki, ikanteri joraaro: “Paanakiri irika”, roojatzi romonkyaakaanawakimiri janta omonkyaagamentotsiki. ²⁶ Rooma eerorika pipapertziro maawaeni pirezewitziriri, eerowa roeyowitzimi roojatzi pipinatanteeyariri.

Ikanteeyakirini Jesoshi: “Kyaaryoowa, pishirontawokari tsinani kaari payi”

²⁷ Eejatzi ikantziri:

—Piyotakiro ikantziri achariniiteni paerani: “Eero pishirontzimotawo piina paashini tsinani, eero pishirontzimotari piimi paashini shirampari”. ²⁸ Nokamantemi naaka: “Aririka piñaawenashireeyaawo tsinani eejatzi pikenkithashiryaakotyaworika pishirontyaawo, ari eenitatsi pantani, kimitaka piñaathatzimotakawo piina”. ²⁹ Noshiyakaawentemiro: aririka antakayemiro poki kaari kameethatatsi, pikithokireero, pookero. Tema tee pikoyi iyaatakayemi paamariki kaari tsiwakanitatsini. Tema

okameethatzi piyaatashiteeya kashetaakini poki janta jenokinta. ³⁰ Aririka antakayemiro pako kaari kameethatzi, pithatyeero pako pookero. Tema tee pikoyi iyaatakayemi paamariki kaari tsiwakanitatsini. Tema okameethatzi piyaaponthotziitashiteeya janta jenokinta. Ŋaakiro, tee okameethaperotzi papiitapiintero kaari kameethatzi. ³¹ Eejatzi ikantzini riraga achariniitini paerani: “Aririka pikowaki pookaero piina, pojankinateno paperi pookanteeyaawori, ari okaatapaaki”. ³² Omaanta nokantemi naaka: “Eerowa pookaero piina. Aririka pookaero piina eejatzi pagaerika paashini, tema piñaathatzimotaawo piinaperoni. Agaerika eejatzi paashini oemi piina, eeniro antani: oñaathatzimotaari oemiperoni. Eejatzi riraga agaeroni, eeniro rantani. Omaanta apatziro okameethawita pookaero aririka oñaathatzimotakimiririka paashini shirampari”.

Eero pamatawitziri paashinipaeni

³³ Eekiro riyaatatzi ikantziri riraga Jesoshi:

—Piyoteeyakini okantziri Iwaperite Tajorentsi, rootaki ikantzirini yotaantatsirini: “Eero pitheeya, eero pikantawaetashita”. Eejatzi ikantakini: “Aririka pikante: ‘Riyotaki Awinkatharite ari nomonkaatemi maawaeni nokantakimiri. Namatawitakimirika ari rowashironkaakina’. Pikanterorika: ‘Riyotzi Awinkatharite aritaki nomonkaatakimiro maawaeni nokantakimiri’, ari okameethatzi pimonkaataperotero okaatzi pikantakiri”. Rootaki okantakiri rojankinatakirini paerani riraga Moeseeshini. ³⁴ Omaanta nokantemi naari: eero pitheeyawaeta. Aririka pothataakiro pikantziri, ziitaka pikowantyaari pikante: “Riyotakiro Awinkatharite nothataakiro nokantzimiri”? Okameethatzi pimonkaataperotero maawaeni pikantakiri. Eero eejatzi pikantashita oetarika. Apaani paeni ikantashita: “Tee notheeya. Ŋaakiro, okantani eeniro jenokinta, eejatzi okantani nothataakiro nokantziri”, omaanta ikantashita. Nokantemi eero pikimitari irinta; rooma Tajorentsi rirotaki jeekatsiri jenokinta. Riyotzi pothataakirorika pikantziri. Eenitatsi paashini ikantashita: “Okantani ojeeki jenokinta jeekamentotsi rashi Tajorentsi eejatzi nokimita naari, nokantani kameetha noñaawaetzi”, omaanta ikantashita. Nokamantemi naaka: tema tee okameethatzi pikantawaetashitya oetarikapaeni tema riyotzitakimiro Tajorentsi okaatzi pikantakiri. ³⁵ Eejatzi apaani paeni ikantashita: “Tee notheeya. Ŋaakiro, okantani eeniro kipatsi, eejatzi nokantani nothataakiro nokantziri”, omaanta ikantashita. Nokantemi naaka eero pikimitari irinta, rooma Tajorentsi rirotaki ashitawori kipatsi. Ikantakowentziri maawaeni. Riyotzi pothataakirorika pikantziri. Eejatzi paashinipaeni ikantashita: “Tee notheeya. Ŋaakiro, okantani eeniro ojeeki Jerojaree, eejatzi nokantani nothataakiro nokantziri”, omaanta ikantashita. Eejatzi nokantemi naaka, eero oshiyari irinta; rooma Tajorentsi rirotaki otyaantziriri jewawenantatsiri ijeekantari janta. ³⁶ Eejatzi eero pikimitari paashinipaeni kantatsiri: “Tee notheeya. Ŋaakiro, kyaaryo eenitatsi noeto, eejatzi kyaaryo tee notheeya”. Eero poshekiro pikantziri. Eero pimatziro pitajonkero pikitamaatakaantyaawori piishi. ³⁷ Eero pitheeya. Kyaaryoorika pantero oetarikapaeni, kameetha pikante: “Jee, nantakiro”. Eerorika pikoyi pantero, pikante: “Eero nantziro”. Monkaataka. Tee okameethatzi poshekeero piñaani pamatawitziri paashinipaeni. Rowashironkaemikari Tajorentsi.

Eero pipiyatari kijawitemini

(Rk. 6.29-30)

³⁸ Eekiro riyaatatzi ikanteeyakirini riraga Jesoshi:

—Eejatzi ikantakini achariniitini paerani: “Aririka pikithokiriiteri roki paashini atziri eejatzi ipiyatemi ikithokiriitemiro pashi poki. Aririka pitzinkeryaakoteri raeki paashini atziri, kameetha ipiyatemi eejatzi itzinkeryaakotemi pashi paeki”. ³⁹ Omaanta nokantemi naaka: eero pipiyatari kijakimiri omaanta aririka ipajawootemi rakokira, pishinetayaari jantakironta ipajawootemi eejatzi, eero pipiyatari. ⁴⁰ Aririka atziri raakaan-temi pinkathariki okaatzi pireewitziriri raapithatemirorika piithaari, pipawakiri eejatzi paashini pipewiryaaotarira, eero pikijiri omaanta pineshironkatawakiri. ⁴¹ Aririka romperateetemi payeniri rowaagawo apaani kiroometero powawijaaneenteni apaani

paashini kiroometero eejatzi. Eero pikijashita inta pineshironkateri. ⁴² Ikowakotemirika owashironkaachari koetyeemotziriri, pipawakiri. Eejatzi aririka ikantemi: “Pipashitawakinawo iroka eejatzi noepiyeemi osheninka iinja”, ari pipashitawakyaari, eero pithaãaapithatari.

Ikantzi riraga Jesoshi: “Pineshironkateri kijakimiri”
(Rk. 6.27-36)

⁴³ Eekiro riyaatatzi ikantziri Jesoshi:

—Eejatzi ikantaki achariniiteni paerani: “Pineshironkateri neshironkatzimiri eerori. Omaantakya kijakimiri, pikijaperoteri rirori”. ⁴⁴ Omaanta nokantemi naaka: pineshironkaperoteri kijawitakimiri, owashironkaawitakimiri, maawaeni. Pamanakotyaari, pikanteri Tajorentsi ineshironkateri maawaeni rirori. ⁴⁵ Rootaki ikowakaakiriri Tajorentsi maawaeni aapatziyariripaeni reentsitetayitakarini. Rirotaki wetsikakiriri oorya: rooryaakoteeyakirini maawaeni atziri, aapatziyariri eejatzi kaari aapatziyari. Eejatzi rowariyaakiniri inkani kameetha oshookantari maawaeni owanawontsi. Eejatzi rowawo maawaeni atziri: riraga aapatziyariri eejatzi kaari aapatziyari, eejatzi kaari yotziri Tajorentsi, maawaeni rowawo. Rootaki ayotantawori ineshironkatziri Tajorentsi maawaeni riraga aapatziyariri eejatzi riraga kaari yotziri. Eejatzi eerori rootaki pineshironkateeyantaririni maawaeni. ⁴⁶ Apatziyorika pineshironkatawakiri neshironkatzimiri eerori, eero ijekakayimi Tajorentsi jenokinta. Riroma riyotzi theenkantatsiri eejatzi ineshironkatawakiri neshironkatziriri. Omaanta panaakoteri eerori, pineshironkateeyirini maawaeni. ⁴⁷ Apatziyorika piwethatashityaari wethatzimiri, eero piyaatzi pijeeki janta jenokinta. Riroma riyotzi maawaeni kaari yotziri Tajorentsi riwethatari wethatariri rirori. Panaakoteri: piwethateeyarini maawaeni. ⁴⁸ Pikameethaperotanaki, pikimitakotyaari Piri jenokinta, riroma osheki ikameethaperotaki irira.

6

Riyotaakae riraga Jesoshi tsika akantya aneshironkatante

¹ Eejatzi ikanteeyakirini Jesoshi:

—Paamawentyaawo, pipankinatakotarikari Tajorentsi iãaantemiri atziri rootaki iãaaperotantemiri pikameethatzi eeroka. Aririka pantero iroka tekatsi okantya ipinatemi rirori iinja. ² Aririka pipashityaari owashironkaenkari koetyeemotariri, eero pithotyeeero pikamantziri paashinipaeni. Eero pikimitari riraga oshiyakaawaerintzi raapatziyarimi Tajorentsi. Aririka iperi irira owashironkaenkari oetarika, ikamanteeyakirini maawaeni atziripaeni janta nampitsiki. Ikamanantayitaririni atziripaeni iãaaperotantayariri ikameethatzi. Aririka iãaaperotawityaari atziri, monkaataka; omaanta eerowa iãaaperotziri riraga Tajorentsi, tekatsi riweshiryaawenantyaari. ³⁻⁴ Eero pikimitari riraga oshiyakaawaetawitachari raapatziyarimi Tajorentsi. Rootaki, aririka pineshironkateri owashironkaenkari, pimaniro, roojatzi riweshiryaawenantemiri Tajorentsi. Rooma riyotakiro irira oetarika panziniriri, roojatzi okimitakya, aritaki ramitakotakimi eenitatsirika koetyeemotemini.

Riyotagaeyakaeni Jesoshi tsika akanterori akenkithatakayeri Tajorentsi
(Rk. 11.2-4)

⁵ Eejatzi ikantzi Jesoshi:

—Aririka pikenkithatakayeri Tajorentsi, eero pikimitari oshiyakaawaetawitachari raapatziyarimi rirori. Ikowaperotziro ikatziya ikenkithatakayeri janta pankotsi ipiyotantapiintarira joriyyopaeni eejatzi janta niyanki nampitsi iãaantayariri atziripaeni, rootaki iãaaperotantayariri ikameethatzi. Kyaaryo nokantemiri iroka: monkaataka. Iãaaperotantariri atziripaeni, omaanta tee iãaaperotziri Tajorentsi ikameethatzi. ⁶ Aririka pikenkithatakayeri Tajorentsi, piyaate apaniroeni pipankoki, pashitakotanakya inthomaenta roojatzi pikenkithatakayeri ashitzimiri riraga Tajorentsi. Riro ñemini

apaniroeni pijeekakira ari iñaaperotemi pikameethatzi, riweshiryaaawenantemiri.
⁷ Aririka pikenkithatakaakiri, eero poshekiro ñaagantsi anik, anik, anik. Eero pikenkithashiriro aririka poshekiro ñaagantsi osheki rootaki ikemijanantemirimi. Rootaki rametari rirori kaari yotziri Tajorentsi.
⁸ Kyaaryoowa, pikimitarikari riroripaeni. Riyoperotziro Tajorentsi maawaeni koetyeemotakimiri. Tekirani pikanteri, riyotzitakawo.
⁹ Aririka pikenkithatakayeri Tajorentsi, ari pikimiteero eeroka iroka:
 “Pawa, niyotzi pijeeki jenokinta eejatzi jaawikika eejatzi pikemijanteeyanani.

Osheki pikameethaperotaki.

¹⁰ Kameethapero pipinkathawenteeyanani.

Nokowaki nantemiro kipatsikika pikowakaakinari, nokimityaari rantziri ponampiripaeni janta jenokinta. Rooma imatakimiro maawaeni pikowakaakiriri.

¹¹ Maawaeni kitejiri pemitakoeyenani nantawaete, eero okoetyeemotantana noyaari.

¹² Niyotzi eenitatsi kaari kameethatatsi nantziri, omaanta eero pikijawentanawo, inta pipeyakotenawo. Rooma nopeyakotziniri antakaanawori naari oetarikapani, tee nokijiri.

¹³ Eero pishinetziri kamaari rantakayenawo kaari kameethatatsi.

Pikanteetatyeyaani peewawenteeyenani.

Ashi powantyaawo pitajonkawentena.

Eejatzi naari, ashi nowantyaawo noñaaperotemi.

Rootaki nokantakimiri, ari okaatzi”.

¹⁴ Eejatzi ikantzi riraga Jesoshi:

—Aririka pipeyakoteniri kijakimiri, eejatzi ipeyakotzitemiro Piri jenokinta eeroka kaari kameethatatsi pantziri.

¹⁵ Omaanta eerorika pipeyakoteeniri maawaeni rantakaawitakimiri, eero ipeyakotzimi ro riraga ashitzimiri jenokinta okaatzi kaari kameethatatsi pantakiri.

Riyotaakiri Jesoshi riyotaanewo tsika ikantya itzitawentyaari Tajorentsi

¹⁶ Eejatzi ikanteeyakirini:

—Aririka pitzitawentyaari Tajorentsi pikenkithatakaantakyaariri irira, eero piyotakaakiri paashinipaeni. Eero pikimitari riraga oshiyakaawaetawitachari raapatziyarimi rirori. Aririka itzitawentyaarimi Tajorentsi, rowashirepootashitaka riyotantyaari maawaeni itzitawentawo. Roojatzi atziripaeni ikenkithatakotziri ikameethaperotzi omaanta kyaaryo tee riweshiryaaawentari riraga Tajorentsi.
¹⁷ Eero pikimitari riroripaeni. Aririka pitzitakotyaaari Tajorentsi kameetha pikishitya eejatzi kameetha pikantya pikiwapotya poshepootya,
¹⁸ eero riyotantzimi riraga atziri pitzitawentatyaari Tajorentsi omaanta apaniroeni yotemini Tajorentsi rirotaki weshiryaaawentemini eejatzi ñaaperotemini pikameethatzi. Rootaki riweshiryaaawentemiri iinja.

¹⁹ Eejatzi ikantzi:

—Eero pikenkithashiryaaapiintziro pipiyotero powaagawo jaka jaawikika: opathaa-gaantzikari eejatzi rapeyagaanteetzitziimirokari eejatzi ikoshiteetzimikari.
²⁰ Omaanta pikantya pikenkithashiryaaakopiintyaari Tajorentsi eejatzi pantero ikowakaakimiri rootaki iñaaperotantemiri pikameethatzi.
²¹ Naakiro, aririka pikowaki pipiyotero powaagawo jaka kipatsikika rootaki pipeyakotantapiintari Tajorentsi, omaanta aririka pikowaki piweshiryaaakyaari rirori pikenkithashiryaaakopiintyaari.

Poki okimiwitakari oorentamentotsi

(Rk. 11.33-36)

²² Eenitatsi poki paminantari kitejiriki. Okimitaka eenitatsi oorentamentotsi pitsiwootapiinantari tsiteniriki piñaantyaawori. Aririka okameethataki oki, kameetha paminawaetantyaari.
²³ Omaanta eerorika okameethatzi poki, eero piñiiri, kimitaka tsiteniriki. Eejatzi okimitaka, aririka pikenkithashiryaaapiintero kaari kameethatatsi, eero piyotziri Tajorentsi, eero piñiiri, kimitaka tsiteniriki.

Eejatzi ikantzi riraga Jesoshi: “Aririka pantawaewentya eerori, tekatsi pikantya panteniri Tajorentsi ikowakaakimiri”

(Rk. 16.13)

²⁴ Eekiro riyaatatye ikantakiri:

—Tekatsi pikantya pithamaeteniri apite piwaatorote. Aririka pithamaeteniri apite, pikenkithashiryaaakotakiri apaani kameetha rirori, pineshironkateri, omaanta pikenkithashiryaaakoteri paashini tee ikameethatzi, pitheenkiri. Eejatzi okimitakya aririka panteniri Tajorentsi ikowakaakimiri, pikenkithashiryaaakopiinteri kameetha irinta, pinintaperotantyaariri, eero pikoyi pipiyotero powaagawo osheki. Omaanta aririka pikowaki pipiyotero osheki powaagawo, aritaki pantawaetawentero eeroka paantyaawori, eero pikowae paapatziyari riraga Tajorentsi. Eero pimatziro papitetziri piwaatorote.

Pikenkithashireero Tajorentsi ikoyiri

(Rk. 12.22-31)

²⁵ Eejatzi ikantziri:

—Ari nokantemi: eero pikenkithashiryaaakotashitapiintawo oetarikapaeni poyaari, pimir, pikithaatapiintyaari, oetarikapaeni. ¿Rootakima piyeekantari powapiintyaawo? Tee rootaki piyeekanta, inta rootaki piyeekantari pikenkithashireeri Tajorentsi riraga wet-sikakimiri, eejatzi pipinkathateri. ¿Rootakima piwatha otzimantari powaneenkantantyaawori? Tee rootaki otzimantari. Omaanta eeniro piyeekantari piyoteri Tajorentsi piweshiryaaakayaari rootaki okameethatantari panteniri ikowakaakimiri. ²⁶ Pamineri riraga tsimeripaeni jenokiwari. Tee ipankiwaetzi, tee rowiitzi, eejatzi tee rantzi ipanko ojeekantari rowanawo. Omaanta maawaeni kitejiri eenitatsi royaari: tema ramitakotziri rirori Tajorentsi. Maawaeni kitejiri ineshironkatziri, tema eeroka osheki inintaperotakimi, rootaki ipantakimrori eejatzi. ²⁷ Aririka pikenkithashiryaaapiintero ¿arima pimatakiro pojanthaya apaniroeni? Eero. Patsipetashita pikenkithashiryaaakotashita. ²⁸ ¿Iitaka pikenkithashiryaaapiinantawori piithaari, oetarika pikithaatayaari? Paminero oteyakipaeni ampee, tee okenkithashiryaaapiintzi irona: “¿Oetarikapaeni nokithaatayaawo?” Tee okirikwaetzi, eejatzi tee ontyaawaetzi, ²⁹ omaanta osheki owaneenkataka. Pamine, paerani osheki rowaneenkawaetani riraga jewawenantat-siri iiteetziri Sharamoeni, ojeekini oshekini rowaagawo, omaanta tee ikimitaperotawo oteyakipaeni, osheki owaneenkaperotaka irowapaeni. ³⁰ Riroma rirorokari Tajorentsi owaneenkatzirori oteyakipaeni inhashi, omaanta intsipaete okamatayatziri, intsipaete opariteyatzi, eejatzi rootakoetziro. Rooma eerori, piyeekini. Riroma ineshironkap-erotzimi eeroka rootaki piyotantaperotari itzimakayemiro oetarika koetyeemotzimiri kameethatatsiri. Pameentyaari, eero pitheenkiri, aritaki itzimotakaakimiro riraga Tajorentsi. ³¹ Rootaki eero pikenkithashiryaaakotapiinantashitawo oetarika, eero pikantzi: “¿Iitaka noyaari? ¿Oetaka nomiriteri? ¿Oetaka nokithaatayaari?” ³² Ikowakowae yironiroña irokapaeni riraga kaari yotziri Tajorentsi. Eero pikimitari irirapaeni. Riroma riyotzimi riraga piri jenokinta, riyotziro koetyeemotakimiri. ³³ Rootakikya pikantyaani pityaawo pipinkathatantyaaririni Tajorentsi eejatzi pikanteri rowameethashiretemi, roojatzikya ramitakotemi eenitatsi koetyeemotakimiri. ³⁴ Rootaki eero pikenkithashiryaaakopi-intawo inkaamani oetarika panteri. Rooma tekatsirika tzmimotzimiri, omaanta ramitakotemi riweshiryaaakayemi riraga Tajorentsi inkaamani, eejatzi maawaeni kitejiri ri-weshiryaaakayemi.

7

Eero pikantzimatziiri paashinipaeni

(Rk. 6.37-42)

¹ Eejatzi ikantzi riraga Jesoshi:

—Eero pikantakotashitari paashini atziri. Aririka pikantakotashityaari, ikantzimikari Tajorentsi: “Pantakiro eerori kaari kameethatatsi”. ² Aririka pikijeri paashinipaeni,

aritaki ikijawaemi eerori Tajorensi. Eejatzi okimitaka, aririka pineshironkateri paashini-paeni, ari ineshironkatawaemi rirori. ³Eenitatsirika kaari kameethatatsi pantziri, tee okameethatzi pikanteri paashini atziri eerori: “Eenitatsi kaari kameethatatsi pantziri”. Noshiyakaawentemiro iroka: aririka otyaakyaatakimi antawo inchapanki pokikira, ¿arima piñitakiri ityaakyaawo owaanini inchapetoki rokikira paashini atziri? ⁴Ñaakiro, tee okameethatzi pikanteri: “Ajaakya, nagaemiro pityaakyaawo pokikira”. ⁵¡Poshiyakaawaetashita paapatziyarimi Tajorensi! ¡Pamatawitantashita! Pikowawitaka pikimitakotyaarimi kameethaperotzinkari. Ñaakiro, pityaawo pookero eerori antawowa inchapanki konompyaatoteencharira roojatzi pikokichaatanteeyaari ari pimatero pagaaniri ityaakiro paashinira atziri. Eejatzi okimitaka pikowakirika pikanteri pisheninka ipakayero kaari kameethatatsi rantziri, pityaawo pipakayero pantziri eerori roojatzi pimatero pikanteri. ⁶Tee pipapiintziri otsitzi kameethaperotatsiri iwatha. Eejatzi tee pipapiintziri chaancho poreryaanikitatsiri mapi pinaperotachari royaawo, tee ikoyi royaawo. Tema ratsikawitawakawo eejatzi ikijakotyaawo rowitsintakiro mapi. Eejatzi okimitaka kameetharona oetarika okantziri Iwaperite Tajorensi. Kameetha pikenkithatakayeri paashinipaeni atziri okantziri. Omaanta aririka ikijantemiro, tee ikoyi ikemijantemi, eero poñaashirenkiri inta piyotaapiinteri koyirori.

Pamaniri Tajorensi oetarika, ari ipakimi
(Rk. 11.9-13; 6.31)

⁷Eejatzi ikantzi riraga Jesoshi:

—Aririka pikanteri atziri ipawakimiro oetarika pikowakowateri, aritaki piñaakiro. Aririka pareetya pankotsiki, pikantapaakiri jeekatsiri: “Pashitareenawo”, roojatzi rashitaryaantakimiro. Ari okimitaka iroka, pikanteririka Tajorensi pikoyiri, aritaki imatakimiro oetarika kameethatatsiri pikowakowatziri. ⁸Aritaki ramitakotakiri maawaeni amaniriri. Eejatzi kowakowatakotziriri rirori koetyeemotariri, aritaki imatakiro. Aririka pikenkithatakaapiinteri, ari ikemijantemi, imatemiro oetarika kameethatatsiri pikanteriri. ⁹Pamine, aririka ikantemi pitomi: “Pawa, pipena kaniri noyaari”, ¿arima pipashitawakyaari mapi? ¹⁰Eejatzi ikantemirika: “Pipawakina shima noyaari”, ¿arima pipashitawakyaari maanki? ¹¹Ñaakiro, tee pikameethaperotzi omaanta piyotzi pineshironkapiinteri peentsitepaeni. Owanaaperotaka riraga Piri jeekatsiri jenok-inta osheki ikameethaperotaki. Tema riyoperotziro ineshironkaperotziri maawaeni kenkithatakaakiriri.

¹²Eejatzi ikantaki riraga Jesoshi:

—Pikowakirika raakameethateeyimini paashini atziri eejatzi pikimitzityaari eerori kameetha paakameethateri raakameethatantemirika eerori. Tema rootaki okantakirini rojankinarini Moeseeshi eejatzi rojankinatakiro kamanantayitziroirini iñaani Tajorensi.

Ikenkithatakotziro Jesoshi apite awotsi
(Rk. 13.24)

¹³Eejatzi ikenkithatakotakiro riraga Jesoshi tsikarika akantya akyaanntyaari janta jenok-inta roshiyakaawentakiro awotsi, ikantzi:

—Pikowakirika pikye ijeekinta Tajorensi, pikinantapaakyaawo okaamanachakitziini awotsi, pikyaantapaakyaawo okaatzini omoo. Eenitatsi paashini awotsi jaawokipetatziiri. Tee opomeentsita ikinanteetyaawo roori; eenitatsi oshekini kinantawori, eejatzi janta ikyaanntyaawo antawo omoo. Omaanta maawaeni kinayitaneentsini janta eero rareeta jenokinta inta ikemaatsitapiintyaawo paamari kaari tsiwakanitatsini. Osheki kyaantawori. ¹⁴Omaanta rowaga paashini awotsi okaamanachakitziini osheki opomeentsitaka ikinanteetyaawo. Eenitatsi apanipaeni kinantawori, omaanta kameetha rareetyaawo rirori okaatzini omoo ikyaanntapaakyaari Tajorensikinta, eero rapiiteero ikamae.

Ikenkithatakotziri Jesoshi amatawitantatsiri
(Rk. 6.43-46)

¹⁵Eejatzi ikantzi riraga Jesoshi:

—Kyaaryoowa, ramatawitzimikari oshiyaawitariripaeni iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi. Kyaaryoowa, piitakaashitarikari maawaeni iyotaantatsiri riyotaatziimi Iwaperite Tajorentsi kameetha. Kyaaryo riyotaawitzimi apanipaeni, tee riyotaaperotzimiro kyaaryooperotatsiri. ¹⁶ Paminaperoteri rantayitzirini, riraga iyotaantzirori, rootaki piyotantyaariri ikameethatzirika. Pamine, ¿okithokitziroma oowa kitochee? Teewee. ¿Okithokitziroma iyeera* kawana? Teewee. Tee omatziro. Eejatzi ikimita riraga amatawitantsiri, tekatsi ikantya rantero ikowaperotziri Tajorentsi. ¹⁷ Inchato kameethari okithokitziro okithoki kameethari, ari athotero. Omaanta teerika okameethatzi inchato, tee okithokitziro okithoki kameethari. ¹⁸ Rowaga inchato kameethari, tekatsi okantya okithokitero okithoki kaari kameethatatsi. Eejatzi kaari kameethatatsi inchato, tekatsi okantya okithokitero kameethatatsiri okithoki. ¹⁹ Tema achekapiintziro chochoki kaari kithokitatsini, oejapiintziro paamariki. ²⁰ Eejatzi okimitaka, potsikanataperotyaaari maawaeni kowatsiri riyoteemi. Piyote okameethatzirika rantziri, ari kameetha eejatzi riyotaantziro Iwaperite Tajorentsi. Rooma teerika okameethatzi rantziri, eejatzi tee okameethatzi riyotaantziri.

Ikenkithatakotziri Jesoshi yotakoperoteeriri

(Rk. 13.25-27)

²¹ Eejatzi ikantzi riraga Jesoshi:

—Eeniro ñaawaetashitachari osheki ikantashita: “Eeroka Nowinkatharite, osheki nopinkathatziimi”. Omaanta eero riyateeyini irira janta notsipatyaari jenokinta, inta jataperotatsini janta maawaeni riraga antaperotziniriri Pawa ikowakaakiriri.

²² Aririka nopinkatharentsiperotanaki nopiyoteeyerini maawaeni atziri nokantakowenantaariri. Eenitatsi oshekini atziri kantashitenani: “Nowinkatharite, osheki nokenkithatakotzimi. Nokantziri kyaantariri kamaari: ‘Pameentyaari Jesoshi pawijakotanteeyaari’. Eejatzi nokantziri atziripaeni: ‘Rirotaki Jesoshi matakaanawori notajonkantzi’ ”. ²³ Omaanta nokanteri irirapaeni: “Tee niyotzimi, tee reentsitetzimi Pawa. Piyaate inteenanta, osheki pantziro kaari kameethatatsi. Tee nokoyi pijeekimotena jaka”.

Atziri owetsikirori pankotsi kijopathariki kipatsi eejatzi owetsikirori impanekiki

(Rk. 6.47-49)

²⁴ Pamine, aririka paapatziyawo maawaeni okaatzi nokantzimiri eejatzi aririka pan-takinawo maawaeni nokowakaakimiri, okameethataki, eeroka yotaniri, pikimitakotakari atziri wetsikirori ipanko okijopathatziro kipatsi. ²⁵ Roojatzi opariyantapaaka inkani, oonkanaka. Opokawitapaaka antawo tampyaa otatsinkawitapaakawo, omaanta tee ataanakiro. Rootaki kaari ataantawo, tema riwetsikakitziro okijopathaperotzira kipatsi. ²⁶ Eejatzi okimitya eerori, eerorika pikenkithashireero maawaeni okaatzika nokantakimiri eejatzi eerorika pantanawo maawaeni nokowakaawitzimiri, tee okameethatzi. Eeroka kimitariri kaari yotatsi. Pikimitakotyaaari wetsikirori ipanko janta impanekiiteki ochereeteki iñaa. ²⁷ Okanta opariyapaaki inkani, oonkanaka. Opokapaaki antawo tampyaa otatsinkanakiro pankotsi, aanakiro iñaa. Ñaakiro, ratsipetashitakawo riraga wetsikawitawori. Eero patsipetashitawo eerori pikemijantana, omaanta pantaperotero kameetha nokowakaakimiri.

²⁸ Rootaki ikanteeyakiririni piyotawenteeyakaririni janta tonkaariki. Ari rotsikana-teeyanakarini maawaeni, ikantzi:

²⁹ —Osheki riyotanitzi irira, ikenkithatakaakae kimitaaka pinkathari, kameetha riyotaakae; tee ikimitari riraga iyotaantawitawori rojankinarini Moeseeshi.

8

Retsiyatakotakiri Jesoshi patheenkarini

(Mr. 1.40-45; Rk. 5.12-16)

* 7:16 Iyeeratatsiri rootaki chochoki, oshiyawo komashiki. Ithoetziro, pocharini. Tee antawoperotzi.

¹ Ithonkapaakiro riraga Jesoshi riyotagaeyakirini atziri janta tonkaariki. Roojatzi roerinkantapaa, eejatzi royaateeyakirini oshekini atziri. ² Roojatzi ipokashitapaakiri apaani shirampari patheenkari, itonkiyotawakari rotziwerowashitapaakari, ikantapaakiri:

—Nowinkatharite, tema eenitatsi pitajorenka, pikowakirika petsiyatakotena, niyotzi aritaki pimatakiro.

³ Roojatzi rowaankantawakawo rako rirori, ipampitawakiri ikantziri:

—Jee, nokowaki. Petsiyatakotanee iroñaaka.

Intsipaete opeyanaka ipathaawo. ⁴ Roojatzi ikantziri:

—Eerowa pikamantziri paashinipaeni netsiyatakotakaakimi, inta pantero ikantzitarini paerani Moeseeshini: piyaatashiteri riraga ñaanakowenantatsiri Tajorentspankokinta pikanteri irira: “Paerani nopathaawitani, omaanta iroñaaka, etsiyatakotaana. Paminena tee añaagaero iroñaaka, nopathaawo”. Aririka raminawakimi, roojatzi pipantapaakyaari pitsimerite jenokiweri itaantyaanariri Tajorentsi, riyoteeyantyaarini atziripaeni etsiyakotatakimi.

Roojatzi riyaatantanaka.

Riraga Jesoshi retsiyatakotakiri ronampiri kapitaano

(Rk. 7.1-10)

⁵ Ikantaka itharyaanaka Jesoshi, eejatzi riraga oyaateeyakirini, roojatzi rareetanteeya-paakani Kaperinawooki. Itonkiyotawakari apaani iwinkatharite oshekini joraaro. Kaari riro joriyo. ⁶ Ikantapaakiri:

—Nowinkatharite, eenitatsi nonampiri janta nopankokinta, tee imatziro ishwata, eejatzi osheki ikatsitaki; katsitaperotanaki. Nokowaki petsiyatakotakayeri.

⁷ Roojatzi ikantawakiri:

—Aritaki niyaate netsiyatakotakayemiri.

⁸ Omaanta ikantanakiri:

—Osheki nopinkathatizimi. Tee nokameethatzi naari; tee naaka joriyo, eero notsipatapaakimi janta nopankoki. Apatzirorika pikante etsiyatakotanee rirori, niyotaki aritaki etsiyatakotanaki. Patsipetawokari piyaate nopankoki, osheki pipinkathariwenantzi.

⁹ Eejatzi naari eenitatsi kantanari oetarika nanteri, eejatzi nokimitzita naari nojoraarote eenitatsi nomperateeyakarini. Nokanteririka apaani joraaro: “Piyaate”, ari riyaaatanaki. Nokanteririka paashini: “Pipoke”, ari ipokanaki. Eejatzi nokimitziri nonampiri rirori, aririka nokanteri: “Iroka panteri”, ari rantakiro.

¹⁰ Ikanta ikemantawakariri, ari rotsikanatanakari, roojatzi ipithokashitantanakari oyaateeyakiririni, ikantanakiri:

—Kyaaryootaki iroka nokantemiri, maawaeni jaka anampipathakika tekatsi apaani noñaaneente kimitakotyaarini irika paashinijatzitatsiri atziri: osheki rameentaperotakari Tajorentsi. ¹¹ Iinja janta ipinkatharitzinta, aritaki ipiyoteeyaani oshekini paashinijatzitatsiri atziri ipoñaayitapaakyaani paashinipaenikinta kipatsi. Itsipatapaeyaari Awaraama, Ijaaka, Jakoowo, riweshiryawaetya maawaeni janta. ¹² Omaanta oshekini joriyo jeekatsinimi janta, aritaki ikenkithashirya irirapaeni: “Naaka joriyo, rootaki niyaatantyaari jenokinta”, omaanta eero riyaatzi, tee raapatziyaperotari Tajorentsi. Ikwakaawitakari itsipatyaarimi janta ipankokinta, omaanta osheki itheenakiri, rootaki rotyaanantyaariri janta otsitenikaakiperotzikinta. Tema ijeeki janta paamariki kaari tsiwakanitatsini. Janta riraaperotanakya eejatzi ratsikaekiteeyanakyaani, tyakiririri. Osheki rowashironkaanakya janta, osheki ikemaatsityaawo paamari owatsinka. ¹³ Roojatzi ikantawakiri riraga iwinkatharite joraaro:

—Kameetha iroñaaka piyaate pipankoki. Paapatziyaperotakina, rootaki retsiyatakotananeeyari ponampiri.

Intsipaete retsiyatakotanee.

Jesoshi retsiyatakotakiro riyote Peetero

(Mr. 1.29-34; Rk. 4.38-41)

¹⁴Riyaatanaki iroñaaka riraga Jesoshi ipankoki Peetero. Ikyaatapaakari iñaapaakitziuro riyote omantsiyataki, omaryaaka omaamentokira, ojaawamerikitzi. ¹⁵Ipampitapaakiro akokira, roojatzi awijakotantanaa ojaawamerikiwitaga etsiyatakoperotane. Roojatzi opiriinantanaka mantsiyawitachari opantawakari rowanawo.

¹⁶Okantaka otsitenitanaki, ramaetapaakiri oshekini kyaantakariri kamaari. Roojatzi ikenkithatakantawakari roojatzi rowawijaakotantawakariri. Eejatzi retsiyatakotawakiri oshekini mantsiyatzinkari. ¹⁷Tema imonkaatakiro riraga Jesoshi maawaeni ikenkithatakotzitaririni paerani Iseeeyashini. Ikantakotzitaririni:

“Iinja retsiyatakoteri Rotyaantanewo Tajorentsi oshekini mantsiyatzinkari, eejatzi osheki ineshironkateeyirini”.

Kowawitachari oyaaterinimi Jesoshi

(Rk. 9.57-62)

¹⁸Paashiniki kitejiri iñaantakariri riraga Jesoshi oshekiniroña piyotawenteeyakaririni, ari ikantanakiri riyotaanewopaeni:

—Thame aate intatsikeronta inkaare.

¹⁹Ikanta ipokashitapaakiri iyotaanzirori Iwaperite Tajorentsi, ikantapaakiri:

—Iyotaanari, nokowaki naari noyaatemi tsikarika piyaate.

²⁰Rakanakiri Jesoshi, ikantanakiri:

—Riraga piratsi eenitatsi imoo imaanteri. Eejatzi ikimita riraga tsimeri jenokiweri, eenitatsi rookantari, imaanteri. Kyaaryo naaka poñaachari jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika, omaanta tekatsi naaka nopanko nomaantyaari. Patsipetashitawokari poyaatena, powashironkaakari.

²¹Ikantapaaki paashini riyotaanewo:

—Nowinkatharite, nokowawitaka noyaatemimi omaanta tekiraata ikami pawa. Ika-makarika nokitanakiri roojatzikya noyaatantanakimi kijokiro nowanakimi.

²²Omaanta ikantawakiri:

—Poyaatanakina. Paata ikitateri ikaateeyinira kaari yotziri Tajorentsi, eejatzi ikaateeyinira theenkantatsiri.

Romaerintakiro riraga Jesoshi antawo tampyaa

(Mr. 4.35-41; Rk. 8.22-25)

²³Roojatzi rotetantanaka riraga Jesoshi pitotsiki, itsipatanakiri riyotaanewopaeni. Ikowaki imontyeero inkaare. ²⁴Roojatzi imaanaki rirori pitotsiki. Niyankaani omapokashitapaakari riyotaanewopaeni antawo tampyaa, omaetonkaapaaki otetaaga-paaka. ²⁵Roojatzi riyaatashitantanakari riyotaanewo, ikaakapaakiri, ikantapaakiri:

—¡Nowinkatharite! ¡Aritaki pimaaki! ¡Rooteentsi apiinkiwee! ¡Powawijaakotena, eejatzi erori, powawijaakotya!

²⁶Roojatzi ipiriintanaka, ikantawakiri:

—¿Iitaka pithaawantari? ¿Iitaka kaari pameentaperotantana?

Roojatzi ichereemotantakawo tampyaa eejatzi otamakaari. Ikantakiro:

—¡Pimaerite!

Roojatzi okaatantanaka tampyaa, eejatzi omaeritzitanaa iña: tee añaawaero otamakaari. ²⁷Ari rotsikanateeyanakarini riroripaeni, roojatzi ikantawakaaka:

—¿Tsikama iitayyarika atziritsiri irika? Pamineritya okemijanantakariri tampyaa eejatzi omaetonkaa: romaeryaantakawori.

Rowawijaakotakiri kyaantariri kamaari

(Mr. 5.1-20; Rk. 8.26-39)

²⁸Ikantaka Jesoshi rareetapaaka intatsikeronta, raatakotapaaka janta. Tema owaero rowaga kipatsi Karaara. Ikanta apite atziri kyaantariri kamaaripaeni, ipoñaaka kaminkari-mashiki, itonkiyotawakari riraga Jesoshi. Riraga kyaantariri kamaari osheki ikijakaakari iyamaaritepaeni, rootaki ithaawanantakariri atziripaeni. Tee ikinantanaawo awotsi ikinapiintawitaga. ²⁹Roojatzi icheraacheraataakantakari kamaaripaeni, ikantziri:

—¿Iitaka poñaashirenkantanari, Jesoshi? Niyotakimi, eeroka Itomi Tajorentsipero. ¿Rootakima pipokashitantanari powashironkaena? Tekiraataga omonkaata kitejiri powashironkaantenari.

³⁰ Ari ipiyotziteeyakani chaanchopaeni janta, osheki rowawaeteeyani.

³¹ Ikantaka kamaari ikantakiri riraga Jesoshi:

—Aririka pookakagaenari irika nokyaantawitarika, pishinetena niyaatashiteri chaancho nokyaantapaeyaari irirapaeni.

³² Roojatzi ikantawakiri:

—Piyaate, pikyaantapaakyaari irinta.

Roojatzi riyaatantanaka ishirinkashitanakari chaancho, roojatzi ishiyanaka maawaeni impeetaki, ipiinkapaaki inkaareki, motoririri, motoririri. Itsitsiyeyapaakini iñaakira, motoririri. ³³ Ikantaka shentawitariri chaancho ishiyanaka, tema ithaawanakitzi rootaki riyaatantanakari ojeekinta nampitsi ikamantapaakiri maawaeni atziri oetaka awijimotakiriri eejatzi ikamantakotapaakiri kyaantawitariri kamaari awijakotee. ³⁴ Roojatzi ikijaka maawaeni jeekatsiri janta, eejatzi ithaawantari rootaki ipokashitantapaakiri ikantapaakiri riraga Jesoshi:

—¡Thame piyaate! ¡Tee nokoyi pipokimotena jaka nonampikika!

9

Retsiyatakotakiri Jesoshi kijopookitatsiri

(Mr. 2.1-12; Rk. 5.17-26)

¹ Roojatzi rotetantanaa riraga Jesoshi pitotsiki, ikaateeyaneerini riyotaanewopaeni. Ipiyanaka inampiperokinta intatsikeronta inkaare.

² Roojatzi ramaetapaakiniri rirori apani kijopookitatsiri, ramakotakiri imaamentoki. Riyotaki riraga Jesoshi osheki raapatziyari riraga amiriri, rootaki ikanantawakariri riraga kijopookitatsiri:

—Piweshiryaanakya, niyompari, tema ari nopeyakotakaemiro kaari kameethatatsi pantawitari, aritaki nowawijaakoteemi.

³ Ikanta apanipaeni iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi ikemawakiri. Roojatzi ikantawakagaeyantanakarini:

—Irika shiramparika iitajorentsitashityaami. Itheenkakiri Tajorentsi.

⁴ Riyotakiri irirapaeni Jesoshi oeta ikenkithashiryaari rajankaneki, rootaki ikanantanakari:

—¿Iitaka pitheenkantanari? ¿Iitaka pikijashiryaantanari? ⁵ Aririka nokanteri irika: “Iroñaaka netsiyatakoteemi, pipiriintee, panashiteeya”, tema ari potsikanatanakyaari. Eerorika imatziro ipiriinta, ari pishirontawentanakina naaka. Omaanta kameetha pikantanaki tekatsi shirampari materoni rowawijaakoteri atziri kaari kameethatatsi rantziri. Kameetha pikantzi. Tema piitashiwitaka nokantashitari: “Nowawijaakotemi, eero nok-ijawentzimiro kaari kameethatatsi pantziri”. ⁶ Nokowaki piyote tee nokantawaetashita. Naaka poñaachari jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika. Ikantakina paeraniperoña Pawa janta: “Powawijaakotenari antzirori kaari kameethatatsi eero akijantari paata”. Nokowaki iroñaaka piyote eenitatsi notajorenka, rootaki nomatantariri nokamintheeri antzirori kaari kameethatatsi, nowawijaakoeyerini.

Rootaki ikanantakariri kijopookitatsiri:

—Pikatziyanaki, paaneero pimaamento, piyaatee pipankoki.

⁷ Roojatzi ipiriintantanaka riraga kijopookiri katziyanaa, jatane ipankoki.

⁸ Iñaantawakariri maawaeni piyoteenchari oetarika awijaneentsiri, rotsikanatawakari, thaawanaki, ikanteeyanagini:

—Tema ikameethatzi Tajorentsi, imatakaakiri irika retsiyatakotakaakiri mantsiy-atzinkari.

Ikantana Jesoshi: “Mateeyo, poyaatena”

(Mr. 2.13-17; Rk. 5.27-32)

⁹ Roojatzi rowaaganaka riraga Jesoshi roojatzi nojeekakinta naari. Naaka Mateeyo. Iñaapaakina jaka pankotsikika nopiyotayitzinirininta iyorikitepaeni atziri eekiro noperi pinkatharitatsiri Oroomaki. Ikantapaakina:

—Thame poyaatanakina.

Roojatzi nokatziyantanaka noyaatanakiri. ¹⁰ Roojatzi naanakiri janta nopankoki nokantziri: “Thame nakiyotemi”. Eejatzi naanakiri riyotaanewopaeni. Eejatzi nakiyotawakiri. Eejatzi nokaemakiri riraga notsipatayitarini nopiyoteeyinirini oroomajatzi iyorikite, eejatzi nokaemakiri paashinipaeni antzirori kaari kameethatatsi. Ari nokaateeyakirini maawaeni; nowaeyakani. ¹¹ Ikantaka iñaakinaga ipokashiteeyakinani warijeeyopaeni, ikaemapaakiri apaani riyotaanewo Jesoshi, ikantziri:

—¿Litaka rantziri riraga iyoteemiri? Rakiyoteeyakirini piyotziriri iyorikite oroomajatzi, eejatzi ikaateeyakirini paashini kaari kameethatziinkari. Tee okameethatzi iroka.

¹² Omaanta ikemakiri riraga Jesoshi, rootaki ikanantanakariri:

—Riraga kaari mantsiyatatsini tee ikoyi aawinantatsiri raawinteri intakya mantsiyatatsiri rirotaki kowatsiri. Okimitaka iroka, riraga kenkithashiryaawitachari ikameethatzi, tee ikoyi ipokashitena nowawijaakotantyaariri inta apatziro riraga iyotakotchari eeniro rantani rirotaki pokashitanari nowawijaakotanteeyaariri. ¹³ Thame piyaate piyotakoeyawakironi iroka okantakotziri Iwaperite Tajorentsi, okantzi: “Tee apatziro nokoyi powamaashitapiintenari powishate inta eejatzi nokowakaaperotakimiri paapatziyaperotena. Eejatzi nokowakaaperotakimi kameetha pineshironkaperoteri maawaeni”. Tee apatziro nopokashitziro nowawijaakoteri riraga kameethatziinkari omaantakya nopokashitaperotzi riraga kaari kameethatatsi, riyotanteeyariri Tajorentsi.

Rootaki ikantziriri riraga Jesoshi warijeeyopaeni.

Rojampitanteetari Jesoshi tziawentaantsi

(Mr. 2.18-22; Rk. 5.33-39)

¹⁴ Roojatzi ipokaeyapaakini riyotaanewo Jowa kaawoshitakotziriri Tajorentsi ikantapaakiri riraga Jesoshi:

—Pamine, notzitawentapiintari Tajorentsi, eejatzi ikimitaka riraga warijeeyopaeni; omaantakya pashi piyotaanewopaeni tee itzitawentapiinteeyarini rirori, inta rowapiinteeyani maawaeni kitejiri. ¿litakakya?

¹⁵ Ikantawakiri:

—Piyotaki rametakawo riraga aatsiri iina ikaemiri inampijatzipaeni rowakaakari riweshiryaawentakawo roori. Eero retakotanakawo kaemakaantziriripaeni. Omaanta aririka raapithateetaneeri inteenanta, roojatzikya retakotanakyaari, eero rowa. Eejatzi nokimitya naari paata, aririka niyaate. Niyaaterika roojatzi retakoeyantanakyaani rirori niyotaanewopaeni, eejatzi itzitawenteeyanakyarini Tajorentsi tema retakoeyanakyaaanani. Rooma eeniroka nojeeki jaka, eero itzitawentari Pawa, tema riweshiryaawentana. ¹⁶ Tee pimaejantziri iyotaantatsiri, tee. Eejatzi eenitatsirika pimaathapooki antyashipawo rooteentsi oshipaaye, aririka powawatatero owakirari maathaantsi, roojatzi aririka pikiwero aminathanaka owakirari, eero omonkaatanawo, roojatzi otzijagaantanakya antyashipawotatsiri, patsipetashitakawo powawatatziro. Eejatzi okimitakya, patsipetashityaawo paapatziyawo maawaeni okaatzi iyoteetakimiri. Okameethatzi pipakayero paashini paapatziyawitarira roojatzi kameethatanaki paapatziyana naari. ¹⁷ Rapiitakiro Jesoshi roshiyakaawentenirini okaatzi riyotaakiriri, ikantzi:

—Piyotzi aakapaeni jorriyopaeni shirikiriri imashi piratsi apiyaatantyaawori awishooawaantsi oowa. Omaanta eero apiitantari apiyaatantari awishooawaantsi oowa owakirari inthomaenta itaworimashi inta apiyaatantya owakira mashiri. Apiitantyaririka tema ari ijagaanaki. Okimitaka iroka, oetarika niyotagaemiri naari eejatzi owakirari. Tee okameethatzi pipiyotero ikemijantakayimiri paashini iyotaantsi. Pipakayero pikemijantziro ikantawitzimiri irintapaeni roojatzi kameethatanaki paapatziyana naari.

Rootaki ikantakiriri riraga Jesoshi.

Riraga Jesoshi retsiyatakotakiro jokaawitawori iraa eejatzi rañaakaagero eejatzi kamaawiteen-chari

(Mr. 5.21-43; Rk. 8.40-56)

¹⁸ Roojatzi ipokashitantapaakari jewawentzirori ipiyotapiinteyaninta joriyopaeni, rotziwerowashitapaakari ipinkathatantapaakari riraga Jesoshi, ikantapaakiri:

—Kamaki nishintyo, nokowaki piyaatakite nopankoki pipampitakitenawo roojatzi añaantaneeyaari eejatzi. ¹⁹ Roojatzi ikatziyantanaa Jesoshi royaatanakiri janta, nokaa-teeyanakirini naaka maawaeni riyotaanewo. ²⁰⁻²¹ Ari janta niyanki awotsi oyaatapaakiri Jesoshi apaani tsinani, okaataki 12 ojarentsite owashironkaaka, omantsiyataki, ari okantatyaani ojokaatziro iraa. Okanta okenkithashiryaa, okantzi: “Aririka nopampitzi-takiri iithaari Jesoshi aritaki netsiyatakotanee”. Roojatzi okinashitantapaakari itapiiki, opampitzi-tapaakiri opatziyaakiki iithaari. ²² Roojatzi ipithokanaka iñaawakiro, roojatzi ikantawakiro:

—Piweshiryaaakya, choeni, pameentakina, rootaki petsiyatakotantaari.

Aripaete etsiyatakotanee.

²³ Roojatzi nowaaganaka areteeyapaakinani ipankoki jewatatsiri. Noñaapaakiri jonkatakoe yawitaworini kamaentsiri eejatzi oshekini atziri iraa koeyawitaworini ichera-gaeyakini riraaka. ²⁴ Roojatzi ikanantapaakari riraga Jesoshi:

—Thame piyaatanee. Tee okami irowa piraakowitakarira, omaashita.

Roojatzi ishirontawentakari injii, injii, injii. ²⁵ Roojatzi riyowantanaka nekokironta roojatzi ikyaanapaaka riraga Jesoshi. Roerikawakotapaakiro roojatzi opiriintantanaka añaanee. ²⁶ Othotyaaanaka ikemakoetawakiri Jesoshi janta maawaeni nampitsikipaeni.

Raminakaakiri apite kaari kokichaatsini

²⁷ Roojatzi nowaagaeyanakani, tema royaatakiri Jesoshi apite kaari kokichaatsini ichereemotakiri, ikantakiri:

—Tema eeroka icharineeteni Iraviirini. Rotyaantakimi Tajorentsi rootaki nokowantari pineshironkatena.

²⁸ Roojatzi nokyaanteeyapaakani eejatzi riraga kaari kokichaatsini ipokashitapaakiri rirori roojatzi ikanantawakari:

—¿Pikenkithashiryaaakama aritaki nomatakiro nokokichaatakagaemi?

Ikantawakiri:

—Jee, Nowinkatharite, niyotzi aritaki pimatakina pikokichaatakagaena.

²⁹ Roojatzi ipampitantakari rokiki, ikantanakiri:

—Paapatziyakina rootaki netsiyatakotanteemiri.

³⁰ Roojatzi raminantanaa. Ikantakiri rirori:

—Eerowa pikamantziri paashinipaeni: “Ikokichaatakagaana Jesoshi”.

³¹ Omaanta riyaatantanakari ikantakiri maawaeni iñaapaakiri:

—Ikokichaatakagaana Awinkatharite. ³² Nokantaka riyaaateeyakaawitanakinanira riraga Jesoshi, roojatzi noonthaantawakari atziri ramakiri kyaantariri kamaari. Tee imateeya iñaawaete. ³³ Roojatzi rookantawakanari Jesoshi riraga majontzitakaawitakariri, roojatzi iñaawaetantanaa. Ari rotsikanateeyawakariniroña maawaeni ñaawakiriri, ikantawakaaka:

—Pamine, paerani tee añaapiintziro kimitaworika iroka jaka aepatsitekika.

³⁴ Omaanta ikanteeyakini riraga warijeeyopaeni:

—Irika shiramparitatsirika ramitakotakitziiri iwinkatharite kamaaripaeni. Rootaki imantantariri rookakiniri ikaateeyinira ikamaaritziri rotyaantziri.

Osheki ineshironkatzi riraga Jesoshi atziripaeni, ikowaki raapatziyari

³⁵ Osheki ikinakinayitanakini riraga Jesoshi ithotyaaakiro maawaeni nampitsipaeni, riyotaantaki janta pankotsi ipiyotantapiintarira joriyopaeni. Ikenkithatakotapiintziri Tajorentsi, tsika ikanta ipinkathariwenantzi. Eejatzi retsiyatakotakaakiri maawaeni mantsiyaripaeni, tekatsi pomeentsitzimotyaaarini. ³⁶ Ikanta iñaawakirira oshekini atziri ipiyotawentakari, osheki retakoeyakarini. Ikantzi:

—Osheki rowashironkagaeyakani irirapaeni, tekatsi iyotaantatsiri riyotaaperoteri oetarika okantaperotziri Iwaperite Tajorentsi. Ikimiwitari owisha riraga kaari ishenteetzi, rootaki rowashironkagaeyantakarini.

³⁷ Roojatzi ikanteeyanani:

—Okimitakawo iroka oshekitziranki okithoki pankiwaerontsi. Omaanta tekatsipero antawaetatsini owiiteroni okithoki. Eejatzi okimitaka roori eenitatsi iroñaaka osheki atziri kowawitachari raapatziyaperotyaarimi riraga Tajorentsi omaanta tekatsi osheki aapatziyakagaeyaaririni. ³⁸ Pamaneri Awinkatharite Pawa Tajorentsi rotyaanantyaariri oshekini kenkithatakayeririni anampijatzi, raapatziyanteyaririni.

10

Riyoyaakiri Jesoshi 12 riyotaanewopaeni

(Mr. 3.13-19; Rk. 6.12-16)

¹ Roojatzi ikaemaeyanakinani Jesoshi maawaeni nokaateeyinira 12 riyotaanewo. Imatakagaeyakinawoni nowawijaakoteri kyaantawitariri kamaari nookiniri iyamaarite. Eejatzi netsiyatakotantayityaaririni omatayitzirini paashinijatopaeni mantsiyarentsi.

² Iroka nowaeropaenika naakapaeni rotyaanantewo: Shimo, (riraga iiteetziri eejatzi Peetero), eejatzi rirentzi Antereeshi; Jantyaako, (riraga itomi Sewereeyo), eejatzi rirentzi Jowa; ³ Jiripi eejatzi Waritomee; Tomashi eejatzi naaka, nowaero Mateeyo (riraga piyotawitanariri paerani iyorikite oroomajatzi); Jantyaako (riraga itomi Arijeeyo); Tareeyo; ⁴ Shimo, (riraga kathaaperotzinkari antayitzirorini oetarikapaeni); eejatzi riraga Joorashi (riraga karyootejatzi, rirotaki aakaanteririni iinja Jesoshi).

Rotyaanteeyantenarini Jesoshi nokenkithateeyeni eejatzi retsiyatakoeyerini mantsiyatayitat-sirini

(Mr. 6.7-13; Rk. 9.1-6)

⁵ Rotyaanteeyantenarini riraga Jesoshi, omaanta rityaawo eenitatsi iroka ikantawakini-nari:

—Eerowa piyaatashitziri riraga kaari joriiyotatsi, eejatzi riraga jamaaryajatzi. ⁶ Intakya piyaatashiteri maawaeni ajoriiyotzinkarite. Nokimitakaantakiri owisha, riraga kaari ishenteetzi. ⁷ Tsikarika pikineeyanakini pikenkithatakayeri atziripaeni. Pikanteri: “Rooteentsi ipinkathariwentee Tajorentsi”. ⁸ Petsiyatakotakayeri mantsiyatizinkari, pañaakagaeri kamatsiri, petsiyatakotakayeri patheenkari, eejatzi powawijaakoteri kyaantawitariri kamaari. Osheki ineshironkatakimi Tajorentsi ramitakotashitakimi eerori, omaanta tee ikowantzimotzimiro. Eejatzi pikimitzitya eerori, pineshironkateri paashinipaeni pamitakoteri. Eero pikowantzimotari. ⁹ Eero paanaki piyorikite, ¹⁰ piwoorijate, paashini pimaatha, paashini pijapatote, paashini pikotzi, oetarika paashinipaeni: piyaatashitanakya. Ninkarika pineshironkatakiri okameethatzi ineshironkatemi eerori ipashitemi koetyeemoyitakimirini. ¹¹ Aririka pareetapaakya nampitsiki pikowakowatapaakiri apaani atziri kameethatatsiri rajankaneki. Aririka raakameethatawakimi, ari pijeekapaaki janta, roojatzi paata powaagantaneeya paashiniki nampitsi. ¹² Aririka pareetapaakya, piwethatapaakyaari ashitawori inampi. ¹³ Aririka raakameethatawakimi irinta, pikanteri Tajorentsi: “Pawa, pineshironkaperoteri”. Omaanta teorika raakameethatawakimi, eero pikantziri rirori ijeekakaeri kameetha. ¹⁴ Eerorika raakameethatawakimi jeekatsiripaeni janta nampitsiki, eejatzi eerorika raapatziyeeyawakimini, ari powaaganakya. Eejatzi potekakontatanakya piitzikira riyotantyaari eero pipiyashitari eejatzi. Pikanteeyanakirini: “Iroñaaka tee paapatziyana, ari rowashironkaemi Tajorentsi iinja”. ¹⁵ Kyaaryootaki iroka nokantemiri: aririka othonkaeya iinja kipatsi, ikantakowenanteeyaaririni Tajorentsi maawaeni atziri, roojatzi rowashironkaantakyaari maawaeni joroomajatzini eejatzi maawaeni komoorajatzini, rooma oshekini ranteeyakironira kaari kameethatatsi. Omaanta riraga kaari aapatziyeeyawakimini rirotaki iinja kemaatsitaperotyaawoni osheki katsiri. Tema rowashironkaaperotantakyaariri riraga Tajorentsi riroripaeni.

¹⁶ Pamine, notyaantatziimira iroñaaka pikenkithatakotena janta maawaeni anampijatzikinta, omaanta nokimitakaantawitakimi eeroka owisha pojatekantyaari koweenkatatsiri. Kyaaryoowa, rowashironkaemikari theenkantatsiri. Rootaki nokowantakimiri pikenkithashiryaaferoty kameetha eejatzi piyothaniperote kameetha. Pikimitakotyaari maanki. Osheki ikenkithashiryaaferota aririka raminaminate royaari; omaanta eejatzi kameetha paakameethatante pikimitakotyaari jamomo. Tee riyotzi ikijanita paashinipaeni, kameetha ijeeki. Ari pikimitakotyaari eerori: piyeeki kameetha eero powashironkaeri paashinipaeni.

Rootaki ikantawakinari riraga Jesoshi.

Iinja ikijemikya oshekini atziri”.

(Mr. 13.9-13; Rk. 21.12-19)

¹⁷Ikanteeyakinani riraga Jesoshi:

—Kyaaryoowa, rowashironkayitziminikari atziri. Aritaki raaneemi janta riyotaawakaakanta jewatatsiripaeni rowashironkaantemiri. Eejatzi raaneemi janta pankotsiki ipiyotantapiintarira joriyo ipapajapaapiintemi. ¹⁸Riyotakimirika paapatziyakina, raaneemi atziripaeni janta ijeekinta jewaperowenantatsiripaeninta paashinijatzitatsiri atziri, roojatzi eeroka pikenkithatakagaeyerini riyoteeyan-tanakaarini atziripaeni. ¹⁹Aririka raakaantakimi eero pikantashiryaaashita: “¿Oetaka nokantapaakiriri?” Tema naaka yotakaakimiri oetarika pikantapaakiriri. ²⁰Eero piyotashita eerori pikenkithatakayeri, omaanta Ishire Tajorentsi iyotaaperotemini pikenkithatakayeri. ²¹Iinja osheki ari ikijaperowentakinani atziripaeni. Apaani aririka raakaanteri rirentzi, ari rowamagaetakiri; paashini raakaanteri itomi, eejatzi paashinipaeni raakaantayiterini ashitariri. ²²Paapatziyakina, rootaki ikijantemiri atziripaeni, omaanta eero pipakaero paapatziyana. Roojatzirika pikantyaani kijokiro poyena paapatziyana, aritaki nowawijaakotakimi kameetha piyeekimotantenari janta jenokinta. ²³Aririka ikijimi jeekatsiripaeni nampitsiki, ari pishiyana, pitharyaanaki paashiniki nampitsiki. Kyaaryo, tekira pithotziro maawaeni nampitsi jaka Ishirayeeriki, tekira piyotagaeri maawaeni, roojatzi nopiyantapaeya naari. Tema naaka poñaachari jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika. ²⁴⁻²⁵Osheki ikijanakina iroñaaka atziripaeni. Paapatziyakina rootaki ikijantemiri eerori. Pamine, aririka imonkaawityaari riyotaanewo iyoteeriri riyote ari kameetha, omaanta eero imatziro ranaakotziri. Eejatzi aririka imonkaawityaari onampirentsi riraga omperatariri ari kameetha, omaanta eero imatziro ranaakotziri. Osheki ikijakina, itashitakina naaka Wereshewoo riraga iwinkatharite kamaaripaeni. Iinja rowanaaperotemi eeroka osheki ikijaperotanakimi.

¿Ninka athaawantyaarika?

(Rk. 12.2-9)

²⁶Omaanta eero pithaawanteeyarini. Iinja ari piyotakiro maawaeni kaari piyotziri iroñaaka. Tema ari piyotakiri ninkarika kijakiriri Tajorentsi eejatzi ninkarika kijakimiri eerokapaeni aapatziyanari naari. Piyotero oetaka rantayitakirini eejatzi tsika ikanteeteri rowashironkagaeteri. Iroñaaka tee riyotzi irirapaeni nopinkatharitari, omaanta iinja riyoperoyeni maawaeni; iñaawakinaka nopinkathariperotapaaki naari, eejatzi pikaatena eerori. ²⁷Apaniroeni nokamantakimi eerori iroñaaka, omaanta tekira riyotzi theenkantatsiri, nomanawitakawo. Iinja nokowaki pikamanteri maawaeni riyotantyaari irirapaeni. ²⁸Imatawityaawo rirori theenkantatsiri rowamaemi omaanta eero pithaawantari. Tekatsi ikantemi rotyaantemi paamari kaari tsiwakanitatsini. Omaanta riraga Tajorentsi pipinkathaperoteri; ikowakirika irira imatero rowamaemi eejatzi rotyaantemi janta paamari kaari tsiwakanitatsini. Rirotaki pithaawantyaari irira. ²⁹Pamine, tee ipinaperowita tsimeri iryaanini, riraga jenokiwiripaeni, omaanta teerika ikowakayiri Tajorentsi ikame, eero ikami. Eejatzi riyotzi tsikarika okaate ikamantyaari apaani. Eejatzi okimitakya eerori, eerorika ikowakayimi pikame, eerokya ishinetziri atziri rowamaemi. ³⁰Riyotziro tsikarika okaatzi piishi, tema eejatzi riyotziro maawaeni okaatzi awijimotemini. ³¹Naakiro, osheki

panaakotziri tsimeripaeni jenokiweri, osheki ikenkithashiryaaakimi riraga Tajorentsi. Iroñaaka eero pithaawantari. Ikantzimatemirika atziri, omaanta eero pithaawantari.

³²Pikanteririka atziri: “Naapatziyari Jesoshi”, eejatzi naari nokimitzityaawo janta jenokinta nokeranti Pawa: “Raapatziyakina rirori, nosheninkatakari”. ³³Omaanta pikanteririka atziri: “Tee naapatziyari Jesoshi”, eejatzi nokimitzityaawo naari janta jenokinta nokeranti Pawa: “Tee raapatziyana rirori, tee niyotziri naari”.

³⁴Eejatzi ikantana riraga Jesoshi:

—Eero piitakaashita nopokakika jaka ari raakameethatawakaageyanakyaani atziri. Tee rootaki nopokanta raakameethatawakaanteeyarini inta ikijawakaeyantyaarini. ³⁵⁻³⁶Aririka raapatziyena apaani shirampari omaanta rirentzi tee raapatziyana. Rootaki ikijawakaantari. Ikimitaaganki shirampari aririka raapatziyena naaka tema ari ikijawakiri ashitariri. Tsinani aririka aapatziyena roori ari okijawakiro niro; eejatzi okijitanakyaawo ewatyeero rowaga ayiro kaari aapatziyana. ³⁷Rooma okameethatzi pinintaperoteri piri eejatzi piniro, omaanta nokowaki kameethapero pinintashireperotena naari. Eerorika pinintaperotana, eero noñaaperotzimi eerori pikameethatzi. Eejatzi, okameethatzi pinintashireteri pitomi eejatzi pishinto, omaanta nokowaki kameethapero pinintashireperotena naari. Eerorika pinintashireperotana, eero noñaaperotzimi eerori pikameethatzi. ³⁸Nokowaki pikyaaryoowentanawo maawaeni nokowakaakimiri. Aririka ikijanteetemi, omaanta nokowaki eekiro piyaatayee pikyaaryoowentanawo oetarika nokowakaakimiri. Eerorika pikyaaryoowentanawo maawaeni, eero noñaaperotzimi naari pikameethaperotzi. ³⁹Aririka pikaminthaaperoty eerori apaniroeni iroñaaka, ari powashironkaaperotanakya iinja. Omaanta paapatziyaperotenarika iroñaaka, omawitya rowashironkawitemi atziri, tema eero patsipetashitawo paapatziyana; aritaki iinja pañaagae janta okameethaperotzinta. ⁴⁰Piyaatantari, ninkarika aakameethatemini eeroka, tema raakameethatzitakina naari eejatzi. Eejatzi maawaeni aapatziyanari, tema rirotaki aapatziyaariri Pawa, riraga otyaantakinari. ⁴¹Maawaeni aririka raapatziyari eejatzi raakameethateri kamanantayitziroonini iñaani Tajorentsi imonkaatawakaantyaari iñaaperotawakiri rirori. Tema ari ipinatakiri iinja. Eejatzi okimitaka maawaeni aririka raakameethateri kameethatzikari riraga aapatziyanari eejatzi ikimitakari, imonkaatawakaatya iñaaperotawakiri riraga Tajorentsi ikameethatzi. Eejatzi ipinatziyaari iinja. ⁴²Ninkarika pantashitachari atziri oetarika omawitya apatziro tajokira iña tema rirotaki aapatziyanari nonintanawo, kyaaryootaki nokantzimiri: “Eero patsipetashitawo panteri, ari ipinatakimi Pawa iinja”.

11

¹Rootaki ikanteeyanarini riraga Jesoshi, ari okaatapaaki riyotaakinari. Roojatzi niyaateeyanakini. Eejatzi rowaaganaka Jesoshi janta paashinipaenikinta nampitsi, riyotaakiri jeekatsiripaeni, ikenkithataakakiri. Niyaatanaki naaka apitepaeni, eejatzi paashinipaeni riyaaateeyanakini apitepaeni riyotaanewopaeni, nokaateeyini 12.

Rotyaantakiri Jowa riyotaanewo iñeri Jesoshi
(Rk. 7.18-35)

²Riraga Jowa kaawoshitakowentziriri Tajorentsi ijeekaki iroñaaka omonkyaagementot-siki. Ikantaka ikemakotakiro rantakiri Jesoshi, riraga iiteetziri Rotyaantanewo Tajorentsi, rootaki rotyaanantakari apite riyotaanewo raminakiteri Jesoshi. ³Ikantawakiri:

—Piyaatashitakiririka Jesoshi pojampitapaakiri: “¿Eerokama Rotyaantanewo Tajorentsi naamagaeyakarini? ¿Eenitatsima paashini naamagaeyarini?”

⁴Roojatzi ipokantapaaka rirori apite rareetapaakari Jesoshi. Rojampitantapaakari, ikantawakiri:

—Iroñaaka pipiyane, pikamantapaeri Jowa okaatzi maawaeni pikemakinari eejatzi maawaeni piñaakotakinari. ⁵Pikamantapaeri naminakagaeyakirini riraga kaari kochiawitacharini, nokatziyatziyatakagaeyakarini riraga kijopookiwitacharipaeni, net-siyatakotakagaeyakirini riraga pathaawitacharipaeni, nokemakagaeyakirini riraga kaari

kemawitachanipaeni, eejatzi nopiriintayitaneerini kamawiteencharipaeni. Niyotaka-gaeyakirini owashironkaawitacharipaeni tsika ikantya rowawijaakotanteeyaariri riraga Tajorentsi. ⁶Riweshiryaakaanakimi maawaeni kaari theenkanari naaka. Rootaki pikan-tapaeriri Jowa.

⁷Roojatzi ipiyantanaa janta riraga apite, ikanantapaariri riraga Jowa okaatzira iñaako-takiriri janta.

Riraga Jesoshi iñaaperotziri riraga Jowa kaawoshitantatsiri ikameethatzi

(Rk. 7.24-30)

Omaanta eeniro jeekaki riraga Jesoshi ikenkithatakagaeyakirini piyotawentakariri-paeni, ikantanakiri:

—Paerani piyaatapiintzi janta tekatsinta atziri ipanko pikemijantapiintziri Jowa. ¿Iitaka piyaatashiteyantakaririni? ¿Rootakima piyaatashitariri pikemijanteri ñaawaetashitachari? Teewee. ⁸¿Piyaatashitantakariri piñaakitziroma atziri kithaata-chari kameetha? Teewee. Riraga kithaatawori iithaari kameethatatsiri ijeekaeyini janta ipankoki jewewantatsiri. ⁹Ajaatya, pikamantena: ¿iitaka piyaatashitak-itzi? ¿Riroma piitzi kamanantzirori iñaani Tajorentsi piyaatashitantakariri? Tema kyaaryo ikamantziro, omaanta ranaakoperoeyakirini paashinipaeni kamanantayitziro-rini iñaani Tajorentsi. ¹⁰Ikenkithatakotzitarini paerani Tajorentsi, ikantzitakinani: “Notyomi, notyaanteri iinja jewatemini ikenkithatakaapaakiri joriyopaeni, ikanteri: ‘Pikenkithashireeyaanitya, okameethatzi piyeeki kameetha, paamayari Awinkatharite, kaakitaki’ ”. Rirotaki riraga Jowa kaawoshitakotziri Tajorentsi rojankinatakotzi-teetakiriri paerani. ¹¹Kyaaryo nokamantemiri, tema oshekini naawita kamanantat-siri omaanta tekatsi kimityaarini Jowa riraga kaawoshitakotziri Tajorentsi. Tema ranaakoeyakirini maawaeni paashinipaeni riyoperotakiri Tajorentsi. Omaanta riraga atziri kaariroña yoperotatsi omaanta iñaakiririka Jesoshi itajonkantzi rootaki ranaakoper-otantanakariri iroñaaka Jowa; tema iñaakiri tsika ikanta Tajorentsi reewawenanzimatzi. ¹²Paerani ikenkithatakotanani naari riraga Jowa kaawoshitakotantatsiri Tajorentsi, eejatzi raapatziyakawo osheki atziri okaatzi ikenkithatakotanari. Iroñaaka nokenkithakotziri Tajorentsi piyotanteeyakarini. Eejatzi paapatziyakaanteeyaririni. ¹³Tema paeraninki ikenkithatakotanani maawaeni kamanantayitziro-rini iñaani Tajorentsi, riyotanteeya-worini maawaeni nopokaerika iinja. Eejatzi ikimitani Moeseeshini ikenkithatakotana. Maawaeni ikantzini: “Aritaki ipokaki Rotyaantanewo Tajorentsi, omaanta rityaawo ipoke kimiwitayarini Iriiyashini, eentsikiro rimpaetapaaki Rotyaantanewo Tajorentsi”. ¹⁴Aririka paapatziyawo nokantzimiri, rirotaki irira kimiwitariri Iriiyashini ipokapaaki. Tema reewatakina Jowa. ¹⁵Iroñaaka pikemaperotakina pikempitakira.

Rootaki ikanteeyiririni maawaeni piyotawentariri.

¹⁶Eejatzi ikanteeyiririni riraga Jesoshi:

—Tee piyotzi iitarika pikoyiri pikemijanteri. Pikimitakari eentsipaeni jeekatsiri awotsiki, kantziriri paashinipaeni: ¹⁷“Nojonkawaetantawitari omaanta tee inimo-takimi, tee piweshiryaanaka. Niraawitanaka, omaanta tee piraaga. Tee nomatziri niweshiryaakayemi”. ¹⁸Naakiro, pikowawita ranteeyeronimi pinampijatzi oetarika pikowakaawitakariri. Piñaawitakariri Jowa rametakawo tee rowa kameethatatsiri eejatzi rametakawo tee rirapiintziro shinchaaripaeni ikenkithashiryaakotari Tajorentsi. Roojatzi pikantashitari: “Oo, eenitatsi iyamaarite pinkakaakiriri, rootaki kaari rowaperotanta eejatzi kaari rirantawo shinchaari”. ¹⁹Naaka poñaachari janta jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika. Nowa maawaeni eejatzi niriro shinchaari. Roojatzi pikantzimatakina: “Pamine sha, irinta owashitachari, shinkitachari. Itsipaminthakariri aytakaeriri ayorikite eejatzi paashinipaeni kaari kameethatzinkari”. Omaanta nokantemiyotzi Tajorentsi ari okameethataki maawaeni ikowakaakinari; eejatzi maawaeni aapatziyanari, riyotaki okameethataki ikowakaakinari Pawa.

Rootaki ikantziriri.

Jesoshi ikantakotziri jeekatsiri nampitsikipaeni tsikarika itajonkanti osheki. Tema tee raapatziyari.

(Rk. 10.13-16)

²⁰ Roojatzi riraga Jesoshi ikantakotziri jeekatsiri nampitsipaeni tsikarika itajonkanti osheki. Iñaawitawakari osheki riroripaeni omaanta tee ikenkithashiryaa, tee ikoyi ipakaero kaari kameethatatsi rantziri: tema itheenkakiri riraga Tajorentsi. Rootaki ikananteeyaririni:

²¹ —Ashironkaamatsitemiini eerokapaeni korashiinjatzi, eejatzi eeroka wetheerajatzi. Powashironkaanakya maawaeni. Osheki piñaawitawakina notajonkanti, omaanta tee pikenkithashiryaaawaka, tee paapatziyana. Iñaawakinami notajonkanti riraga tziirajatzi paerani, eejatzi riraga shiroojatzi, ari ikenkithashiryaaanakyami, ipakaakiro mi kaari kameethatatsi rantzirini paerani, raapatziyenami. ²² Iinja aririka ikantakowenter i maawaeni Pawa, rowashironkayeri riraga tziirajatzi eejatzi riraga shiroojatzi, osheki tee ikameethatzi. Omaanta rowashironkaaperotemiroña eerori. Tema piñaakotaw itakinawo notajonkanti omaanta tee paapatziyana. ²³ Eejatzi eerori kaperinawoojatzi, piitashiwitakawo piyotakiri Tajorentsi piyaatantyaari jenokinta, omaanta pitheenkawae tana, rootaki piyaatantyaari owashironkagaantsikinta, ari pikemaatsityaaworoña paamari jaawiki. Iñaawakiro mi riraga joroomajatzi maawaeni piñaawakiri eerori, ari ikenkithashiryaaanakyami, ero ithonkirim i paerani Tajorentsi, roojatzi okantyaani iroñaaka inampi. ²⁴ Iinja eejatzi rowashironkayerini riraga Tajorentsi joroomajatzi, tee rameentari riraga Tajorentsi, omaanta rowashironkaaperotemiroña eerori kaperinawoo jatzi, tee paapatziyana, omawitya piñaawitakinaga notajonkanti.

Rootaki ikantziriri riraga Jesoshi.

Pipokashiteena naaka, ari piñeero nomakoryaakaayiteemini

(Rk. 10.21-22)

²⁵ Paashini kitejiri ikenkithataakiri riraga Jesoshi Iriri, ikantziri:

—Noñaaperotzimi, Pawa, eeroka jewaperowentziriri maawaeni janta jenokinta eejatzi jaka kipatsikika. Eenitatsi kantashitacharipaeni ikantashita: “Niyoperotzi naari”, omaanta pimanapithateyakirini piyotantari. Ariwee. Omaanta piyotakaanteeyakirini paashinipaeni, riraga atziri kimitariri eentsipaeni: tema irirapaeni kaari kantakaap erotachari inta raapatziyeeyimini. ²⁶ Pineshironkateeyakirini irirapaeni, pikowakaakiri riyote. Ariwee, pantziro pikoyiri.

²⁷ Rootaki ikantziriri ashitariri, roojatzi ikananteeyakaririni piyotawenteeyaririni:

—Rirotaki Pawa iyotakaakinari maawaeni, eejatzi riyoyaakina nopinkathariwenante maawaeni. Tekatsi paashini atziri yotakoperotziriri Itomi: apatziro Pawa rirori riyoperotana. Eejatzi tekatsi yotakoperotziriri riraga Pawa, apatziro naari niyoperotakotziri. Eejatzi riyotziri rirori, riraga atziri niyoyaakiri niyotakaantyaariri. ²⁸ Eeroka maawaeni, aririka patsipetyaawo kameethatanakimi, aririka powashironkaeya, pameentena pikantena, aritaki nowawijaakotakimi niweshiryaaakayemi. ²⁹ Paapatziyena pikowakirika niyoteemi; tema naaka amatsinkakayemini eejatzi osheki noneshironkatantzi. Ero nopomeentsitawentzimi. Aririka paapatziyena, niweshiryaaakayemi. ³⁰ Pikowakirika naakarika piwinkatharite, ero nowashironkaantzimi, inta namitakotapi-intemi. Pikowakirika naakarika piwinkatharite, ero opomeentsitzimotantzimi paapatziyena, tema nokimoshiryaaakakimi.

12

Ikenkithatakotakiri Jesoshi kitejiri amakoryaanteetari

(Mr. 2.23-28; Rk. 6.1-5)

¹ Paashiniki saawaro noyaateeyakirini Jesoshi janta pankiwaerentsimashikinta, maawaeni nokaateeyakirini riyotaanewopaeni. Rooteentsi ojampate teriiko. Eejatzi ayimateeyakinani notashe janta, rootaki notzimpejanteeyanakaworini nowaeyakawoni.

² Iñaawakina warijeeyopaeni, roojatzi ikanantakiri Jesoshi:

—Pamineriita piyootaanewopaeni. Iroñaaka kitejitatsiri kaari antawaetantapiinta; iroñaaka tee okameethatzi rowiitantaawori; tee ikemijantaperotziri okaatzi ikantziri Tajorentsi.

³Rakanakiri:

—Tema tee piñaananeentziro Iwaperite Tajorentsi okenkithatakotakirini Iraviirini. Ayimatantawitakarini paerani itashe, eejatzi ayimatantawiteeyakaririni itashe maawaeni oyaatziriri. ⁴Roojatzi ikyaantapaaka okaankiitzi ipankomawoki Tajorentsi. Eenitatsi jewatatsiri janta, riraga ñaanakowenantatsiri. Ari ikantapaakiri: “Ayimatakina notashe”. Eeniro ojeekaki paa janta rashi Tajorentsi. Tee ishineteetziro royaawo maawaeni joriiyopaeni, apatziro riraga ñaanakowenantatsiripaeni rirotaki oyaawoni. Omaanta tee ikoyi rowashironkayeeri, rootaki ipantawakariri Iraviirini, eejatzi tsipatariripaeni. Rowaeyakawoni. Iroñaaka tee pikantzi: “Tee okameethatzi rantzirini Iraviirini”. ¿Litaka pikanantari: “Tee okameethatzi iroka rantziri piyootaanewopaeni?” ⁵Eejatzi piyotakiro rojankinatakirini paerani Moeseeshi: “Okaate 6 kitejiri pantawaete omaanta apaani kitejiri eero pantawaetantawo”. Maawaeni saawaroki tee antawaetapiintzi aakapaeni. Omaanta maawaeni saawaroki riyaatapiintzi ñaanakowenantatsiri rantawaetapiintzi janta Tajorentsiipankoki. Tee pikijantari, tema inimotakimi rantziri. ⁶Kyaaryo iroka nokantemiri: okaatzi niyootaantziri naari anaakoperotakiro oetarikapaeni riyotagaetziriri atziri janta Tajorentsiipankoki. ⁷Naakiro, rojankinateetakini paerani: “Ikantzi Tajorentsi: ‘Tee nokoyi apatziro powamashitapiinteni pipira, inta nokowakaaperotakimiri paapatziyaperotena; nokowaki pineshironkatante kameetha maawaeni atziri’”. Piyotakoperotakirorikami iroka ikantziri Tajorentsi, tema eeromi pikanantarimi irika owiitakirorika teriiko: “Tema eenitatsi kaari kameethatatsi pantziri”. ⁸Nopoñaaka naaka jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika: tema naaka kantatsini oetarika anteri saawaroki.

Rootaki ikantziri Jesoshi.

Itharyeyanakani Jesoshi ipiyotapiinanta joriiyopaeni retsiyatakotakiri atziri kijopookitatsiri rako

(Mr. 3.1-6; Rk. 6.6-11)

⁹Ikanta itharyaakagaeyanakinani riraga Jesoshi roojatzi ikyaakaanteeyapaakinani pankotsiki apiyotantapiintarira aaka joriiyopaeni. ¹⁰Eenitatsi janta warijeeyopaeni eejatzi eenitatsi atziri kijopookitatsiri rako. Riraga warijeeyopaeni ikantawakiri riraga Jesoshi:

—¿Okameethatzima petsiyatakoteri atziri kitejitatsiriki kaari rantawaetantapiintetari?

Ikowaki retsiyatakoteri Jesoshi atziri kitejiriki kaari rantawaetantapiintetari, rootaki ikantakotashitantakariri jewayitatsiriniki ikante: “Rantawaetzi Jesoshi kitejitatsiriki kaari rantawaetantetari, tee ikameethatzi irika”. ¹¹Rakanaki:

—Pamine, aririka ipariye powishate omookira kitejitatsiriki kaari rantawaetantetari, ¿eeroma pagaatziri pariawiteenchari omooki? ¹²Tema ranaakotziri atziri owisha, ikameethaperotaki. Okameethatzi aneshironkateri atziri kitejitatsiriki kaari rantawaetantetari.

¹³Roojatzi ikanantawakari riraga kijopookitatsiri rako:

—Powankaero pako.

Roojatzi rowankantanakawo, kameethataneerako, omonkaatanawo paashini rako.

¹⁴Ikanta warijeeyopaeni ikijeeyanakani, riyaatanaki rajaryagaeyanakarini, ikantzi:

—¿Tsika akanterika owamaakaanantyaariri Jesoshi?

Rowaga Iwaperite Tajorentsi okenkithatakotzitakari Jesoshi

(Mr. 3.7-12; Rk. 6.17-19)

¹⁵Riyotakotanaka riraga Jesoshi ikowatzi warijeeyopaeni rowamaakaanterini, rootaki ishi-towapithatantakariri, rowaagakaanakinari, royaateeyakinani osheki atziri. Ikanta Jesoshi retsiyatakotakiri oshekini mantsiyatzinkari, maawaeni pokashitziriri. ¹⁶Roojatzi ikanteeyantakaririni:

—Eerowa pikamantziri paashinipaeni: “Retsiyatakotakaakina Jesoshi”.

¹⁷Imonkaatakiro Jesoshi maawaeni rojankinatakotzitakarini paerani Iseeeyashi. Ikantzi-takarini Tajorentsi:

¹⁸“Pamine sha! Irika notyaantanewoka. Nokowakaakiri rantenawo maawaeni oetarika nokowakaakiriri. Osheki nonintaperotziri, osheki noñaaperotziri ikameethatzi. Notyaanteniri noshire, okithaatakayaari, amitakopiinteri. Ikanteri paashinijatz-itatsiri atziri, raapatziyeena, nookirikari paamariki kaari tsiwakanitatsini, rowaga kitejitatsiri iinja nokantakowenterini maawaeni atziri ikameethatzirika.

¹⁹Eero ipiyawaantetanta, eero ishintsitziro ipaante. Eero akemiri icherayi.

²⁰Eero rowashironkaeri owashiretachari. Eero ramatawitziri kowatsiri riyotena. Ikantyaani ineshironkatante, roojatzi kitejitatsiri iinja nokantakowenantaayaririni maawaeni atziri. ²¹Rirotaki owawijaakoteerini paashinijatzitatsiri atziri, tekatsi paashini owawijaakoteerini”. Rootaki maawaeni aapatziyariri raamaantakariri rirori.

Rootaki ikantakarini Tajorentsi paerani.

Riraga warijeeyopaeni ikantzimiteeyakironi Ishire Tajorentsi

(Mr. 3.20-30; Rk. 11.14-23)

²²Ikanta ramaetakiniri Jesoshi kyaantariri kamaari. Tee imateeya iñee, eejatzi tee iñaawaetzi. Roojatzi rowawijaakotantawakari: iñaakagaeri eejatzi iñaawaetakagaeri. ²³Ari rotsikanateeyanakarini maawaeni ñaakoeyakiririni ikantawakaeyanakani:

—¿Rirotakima irika Owawijaakotanteentsirika aamagaeyakarini riraga icharineeteni Iraviirini?

²⁴Omaanta riraga warijeeyopaeni ikantawakaaka:

—Rirotaki Wereshewoo, riraga iwinkatharite kamaaripaeni amitakotakiriri imatantakariri rotyaantakiri iyamaarite.

²⁵Omaanta Jesoshi riyotakotakiri okaatzi ikenkithashireeyakirini rootaki ikanantakariri:

—Aririkami romanatawakaeyaami atziripaeni kipatsikitziroka tema ari ithonkawaka-gaeyakyaaniami. Eejatzi okimita riraga jeekatsiripaeni nampitsiki aririka rantawakaakya, rinteenaryaawakaeyanakyaaniami eero kijokiro rowawakaanami rookawakaanakya, it-siparyaawakaanakya. ²⁶Pamine, aririkami ramitakotenami Jatanaashi notyaanteri iyamaarite, tema ari ithonkaeyawakaakyaaniami. ²⁷Eejatzi pikantzi eeroka rirotaki Wereshewoo rirorikami amitakotenaniami notyaantziri kamaari, nojampitemi eerori, ¿rirojatzi eejatzi kamaari amitakotziriri pisheninkapaeni eerori rotyaanantariri kamaari? Kaariwee. Pojampiteri piyotaanewopaeni riro kantemini okaatzika pikantakiri kameethakirika. ²⁸Omaanta rootakirika Ishire Tajorentsi amitakotanari notyaanantakariri kamaari, tema rootaki piyotantayarimi monkaataka kitejiri ikowantawitari Tajorentsi ipinkathariwenteeyeminimi pajankaneki. ²⁹Eenitatsirika kowatsiri ikoshiteri shintsiperotatsiri, rooma rityaawo roteyiri, shepik, ranaakoteri rojoteri. Impaetzi ikoshiteri rowaagawo, eero imatziro ipiyatawakari ashitawitawori rowaagawo. Eejatzi ikimitaka, Jatanaashi ikimiwitakari shintsitatsiri, omaanta otajonkakina roori Ishire Tajorentsi, nanaakotziri rirori, nomatantawori notyaanteri iyamaarite. ³⁰Riraga kaari aapatziyana rirotaki kijantanariri. Eejatzi okimiwita iroka maawaeni kaari amitakotana niyotaakoteri Tajorentsi, ari riyotaakiri atziri kaari raapatziyantaari rirori. ³¹⁻³²Eejatzi ikantakariri Jesoshi riraga warijeeyopaeni:

—Rootaki nokamantemiri: “Kyaaryoowa, pitheenkimatzirokarira Ishire Tajorentsi. Riraga Tajorentsi ineshironkatziro maawaeni kaari kameethatawitacha, eejatzi maawaeni kantzimatawitariri eero ikijantari rantziri aririka raapatziyeeyari. Eejatzi ineshironkatziro Pawa maawaeni kantzimatawitanari. Omaanta eero ineshironkatziro riraga kantzimatakirori Ishire. Eero ineshironkatziro iroñaaka eejatzi iinja, inta rowashironkaeri kameetha”. ³³Rooma inchato kameethari okithokitanaki kameetha okithoki. Rooma teerika okameethatzi inchato, tee okithokitziro okithoki kameethari. Piñeerorika okithoki okameethataki piyotanakiro roori owaato kameethataki. Eejatzi

nokimita naari, aririka nantero kameethatatsiri, tema kameethatakina, omaanta aririkami nanteromi kaari kameethatatsi eero nokameethatzimi. Iñaanteeri atziri okaatzi antziri riyotanteeri akameethatzirika, rooma teerika akameethatzi.³⁴ Amatawitantani erori maawaeni, poshiyakari maanki. Osheki pitheeya. Tekatsi pikantya piyotaante kameetha. Tee okameethatzi pikenkithashiryaaari pajankaneki, rootaki kaari okameethatanta pikantziri.³⁵ Riraga kameethatatsiri atziri ikenkithashiryaaapiintawo kameethatatsiri, rootaki okameethatantari rantziri. Rooma riraga kaari kameethatanzikari ikenkithashiryaaapiintawo rantero kaari kameethatatsi, rootaki kaari okameethatanta rantziri.³⁶ Pamine, oetarika pikantziri jaka jaawikika iyotaki Tajorentsi. Iinja kitejitatsiri othonkantapaakyaarini kipatsi, arimache ikantakowenteeyemini: ikenkithashiryaaakayemiro maawaeni tee okameethatzi pikantziri iroñaaka.³⁷ Okameethatzirika pikantziri, aritaki iñaaperotemi pikameethatzi, omaanta teerika okameethatzi pikantzi, ikantemi: “Eenitatsi kaari kameethatatsi pantziri, tema tee paapatziyana kameetha. Rootaki piyaatantyaari paamariki kaari tsiwakanitatsini, osheki pikemaatsityaawo”.

Rootaki ikantakiriri riraga Jesoshi warijeeyopaeni.

Riraga theenkantatsiri ikowakowitakari Jesoshi itajonkantemi

(Rk. 11.29-32)

³⁸ Roojatzi ikanantawitanakari warijeeyopaeni eejatzi iyotaantayitzirorini Iwaperite Tajorentsi:

—Iyotaanari, nokowaki noñeemi pitajonkero oetarikapaeni, niyotantemiri eerokarika riraga Owawijaakotantatsiri.

³⁹ Ikantawakiri riraga Jesoshi:

—Tee pikameethateeyini, osheki pitheenkakiri Tajorentsi, rootaki pikanantawitakinari. Eero noñaayimiro notajonkantzi. Omaanta apatziro nokenkithashiryaaagaemiri rantakiri paeraniperoroña Jonaashini riraga kamanantzirorini iñaani Tajorentsi. Pikenkithashiryaaakotatyeeeromi tema ari paapatziyakinami.⁴⁰ Paerani iniyakirini antari omani, okaataki 3 kitejiri ijeekaki isheetomawokinta inthomaenta. Eejatzi nokimitya naari paata, okaate 3 kitejiri nojeeki inthomaenta omooki kipatsi.⁴¹ Aririka ipiriinte niniweejatzi ikantakowenteeyakimironi oetarika pantziri. Iinja Tajorentsi, ikantemi: “Eenitatsi kaari kameethatatsi pantakiri eerori”. Paerani riraga niniweejatzini raapatziyawakarini Jonaashi ikenkithatakotantariri Tajorentsi. Iroñaaka eeroka, piñeeyawitakinani naari. Tema osheki nanaakoperotakirini riraga Jonaashini, omaanta tee paapatziyawakina.⁴² Kyaaryo ikantakoyemini eerori iinja riraga Tajorentsi: “Eenitatsi panteeyakirini kaari kameethatatsi”. Paerani iwinkathawoteni sheewajatzinipaeni oke-makotantakaririni Sharamoo riyothantzi osheki, rootaki opokashitantakariri okemijanteri. Atsipewentakari opoñaanaka inteena. Omaanta naaka nanaakoperotakiri rirori. Piñeeyawitakinani omaanta tee paapatziyeeyanani.⁴³ Eejatzi noshiyakaawentemiro: aririka apaani atziri rookaeri kamaari ikinanaki janta opiryaapathatzinta ikowakowatzi tsika imakoryaantyaari. Omaanta tee iñi imakoryaantyaari.⁴⁴ Roojatzi ikantzi: “Nopiyeeeta nopoñaakanta ishireki shirampari”. Roojatzi ipiyantaa, iñaapaatziiri shirampari ikimiwitakawo pankotsi pishiityaaka tekatsi jeekantyaarini. Tema tee raapatziyaperotari Tajorentsi. Rootaki ikyaanantapaariri kamaari.⁴⁵ Roojatzi riyaatantanaka raakitziiri paashini kamaari, ikaatzi 7. Maperori osheki tee ikameethatzi. Ikantakiri: “Thame aate ajeekaeyini nojeekira chapinki”. Irika atzirika paerani rowashironkaawitakani eechonkiini. Omaanta iroñaaka rapiiteerira imaperotakiri, osheki rowashironkaaperotanakya. Eejatzi pikimiteeyakani eerori iroñaaka tee pikameethatzi, rootaki osheki powashironkaanteeyaarini iinja.

Rootaki ikanteeyakiririni riraga Jesoshi.

Irira Jesoshi isheninkatakari maawaeni aapatziyariri

(Mr. 3.31-35; Rk. 8.19-21)

⁴⁶ Eeniro ikenkithawaetakagaeyanani riraga Jesoshi naakapaeni maawaeni piyotawentakariri, okantaka riniro areetapaaka eejatzi rirentzipaeni, ikatziyeeyapaakani janta inkokironta. Tema okowaki okenkithatakayeri. ⁴⁷ Eenitatsi kamantakiriri:

—Areetapaaka piniro eejatzi pirentzipaeni, okowapaakimi. Okowaki okenkithawae-takaemi.

⁴⁸ Omaanta ikantawakiri:

—¿Ninkama nanatatsiri? ¿Ninkama yeeyitatsiripaeni?

⁴⁹ Roojatzi rookotanteeyanakarini riyotaanewopaeni ikantanakiri:

—Irika niyotaanewopaeni, sha, nokashiyakaakari rirotaki yeeyipaeni, eejatzi noñaakiro kimitaka nana. ⁵⁰ Rirotaki nonampijatziperoeyakarini maawaeni antziniriri Pawa jenok-inta ikowakaakiriri; rirotaki nokanteeyirini yeeyi, choeni, eejatzi nana.

13

Roshiyakaawentakiri irira Jesoshi pankiwaetatsiri

(Mr. 4.1-20; Rk. 8.4-8)

¹ Roojatzi riyowantanaka riraga Jesoshi pankotsiki jataki inkaareki. Ari ijeekapaaki. ² Eejatzi ipiyotawentakari oshekini atziri. Inaapaakiro rirori pitotsi othataka othapaaki-inira, roojatzi rotetantapaaka, ijeekapaaki. Ari ikatziyeeyapaakani piyotawentariripaeni impanekiiteki. ³ Roojatzi osheki ikenkithatakagaeyakinani. Roshiyakaawentakinarini pankiwaetatsiri, ikantzi:

—Riyaatzi pankiwaetatsiri rookayitzironi okithoki teriiko rowaneki.

⁴ Pariyagaantapaentsiri apanipaeni okithoki awotsiki ikantaka konthawo ipokapaaki rowapaakawo. ⁵ Paashini apanipaeni okithoki opariyagaantapaaki mapipookiki. Tekatsiperowa kipatsi: eechonkiini janta. Intsipaete oshookawitanaka. Eejatzi intsipaete antawotapaaki. ⁶ Ishintsiiyaapaaki oorya intsipaete ojampiyanaaki. Roojatzi okamantaka, tema tekatsi osheki oparitha. ⁷ Paashini okithoki pariyapaentsiri kitocheemashiki. Oshookawitanaka pankirentsi anaanakiro kitochee roojatzi okamantanaka. ⁸ Paashinipaeni okithoki opariyapaaki kipatsiperoki kameethari. Oshookanaki, okithokitanaki. Apanipaeni okithokitanaki okaatzi 30. Paashinipaeni okithokitanaki okaatzi 60. Eejatzi paashinipaeni okithokiperotanaki okaatzi 100.

⁹ Eenitatsirika pikempita pikemantari, aritaki powakempitayaawo nokantakimiri.

Riyotakiri Jesoshi riyotaanewopaeni roshiyakaawentziniriri

(Mr. 4.10-12; Rk. 8.9-10)

¹⁰ Notsipatanakari paashinipaeni riyotaanewo nojampitapaakiri riraga Jesoshi:

—¿Iitaka poshiyakaawenantakariri paashinipaeni? Tee imateeyironi riyotakotziro oeta pikantawitariri.

¹¹ Ikantawakina:

—Ishinetzimi Tajorentsi piyotakotero kaari riyotzi paashinipaeni. Ikwaki piyote tsika ikanta rirori ipinkathariwenantzi. Omaanta tee ikoyi riraga paashinipaeni riyotakotero tsika ikanta reewawenantzi. ¹² Eenirorika yowitachari ikoyirika riyoperote, aritaki niyotakaaperotakiri. Omaantakya paashinipaeni kaari kowatsini riyote, rootaki kaari riyotantyaari. Eero niyoteeri eejatzi ari nopeyapithatakiri riyowitari eechonkiini. ¹³ Rootaki noshiyakaawenantakanariri riroripaeni, rooma tee ikoyi riyote. Ramineeyawityaani omaanta riyotakoeyironi iñeeyawitakarini. Ikemaeyawityaani nokantziri omaanta tee riyotakotawakiro nokantawitariri. ¹⁴ Omaanta imonkaatapaakiro ikenkithatakotzitarini paerani Iseyashi, ikantakotzitarini:

¹⁵ “Pikemaeyawityaani omaanta eero piyotakotawakiro okantakotziri. Pamineeyawityaani omaanta eero pikenkithashiryaakoeyawoni piñeeyawitakarini. Tee pikoyi piyote, rootaki kaari pikenkithashiryaantawaka. Tee pikoyi pikemi, rootaki piwitantawakawori pikempita. Tee pikoyi paminaperote, rootaki pima-chookantawakari. Aririkami pikowakimi piyotemi aritaki pikemawakiro, eejatzi

piñaakimi eejatzi piyotakotenami pajankanekira. Rooma tee pikoyi paapatziyana nowawijaakotantemiri”.

Rootaki ikenkithatakotakiririni paerani Iseeyashi. ¹⁶ Omaanta eerori amineeyemini, pikokichaantawo poki rootaki paapatziyantakinari, tema rootaki pikimoshireeyanarini. ¹⁷ Kyaaryo, ikowaeyawitakani paerani maawaeni kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi eejatzi maawaeni kameethatzinkarini iñeeyeronimi iroka piñaakirika iroñaaka eerokapaeni. Ikowaeyawitakani ikemaeyenanimi okimitaka iroñaaka eeroka pikemanari. Omaanta tee iñeeyanani, tee ikemaeyanani.

Rootaki ikanteeyakinarini Jesoshi.

Riraga Jesoshi riyotagaeyakirini riyotaanewo oetarika kantakotachari
(Mr. 4.13-20; Rk. 8.11-15)

¹⁸ Roojatzi ikanteeyantakinani riraga Jesoshi:

—Iroñaaka niyotagaeyemironi oeta okantakotziri noshiyakaawentakimiri inkaaganki. ¹⁹ Arimachee nokantapiintziri paashinipaeni tsika ikanta Tajorentsi reewawenantzi, omaanta teerika ikemiro rirori, ikimiwitawo awotsi tsikarika opariyagaantapaaki apaani-paeni okithoki. Ikanta ipokapaaki konthawo rowapaakawo okithoki awotsiki, ari oshiyawori ipoki kamaari raapithatakiri rajankaneki ikenkithashiryawitawakawo nokantziri. ²⁰⁻²¹ Rooma mapipooki opariyapaakira paashini okithoki oshiyakaawentakiri atziri kemawitawakawori noñaani ariwitanaka owakirani ikimoshirewentanakiro. Omaanta tekiraata riyotakoperotziro kameetha noñaani opomeentsitzimotakari oetarikapaeni, ikijaneentayitanakirini atziripaeni roojatzi ipakaantanaawo raapatziyawitawo noñaani. ²² Kitocheemashiki opariyantapaakari paashini okithoki oshiyakaawentakiri atziri kemawitawakawori noñaani omaanta osheki ikenkithashiryawerotakawo oetarikapaeni jeekatsiri jaka kipatsiki eejatzi riweshiryawentashitakawo rowaagawo. Rootaki kaari ikenkithashiryawentawo nokantawitariri. Tee raapatziyana kameetha. ²³ Kipatsipatha kameethari opariyantapaakari paashinipaeni okithoki oshiyakaawentakiri atziri kemaperotawakirori noñaani raaperotawakiro kameetha okaatzi okantziri. Raapatziyaperotanakawo. Raapatziyakaanakari paashinipaeni atziri oshekiperotanaki iroñaaka iyemijantzinkaritepaeni. Apaani-paeni raapatziyakaakari 30 atziri, paashinipaeni raapatziyakaakari 60, eejatzi paashinipaeni raapatziyakaakari 100.

Rootaki ikantakinari.

Roshiyakaaventziriri Jesoshi teriikopero eejatzi oshiyawitawori teriiko

²⁴ Eejatzi paashini roshiyakaawentakina riraga Jesoshi, ikantzi:

—Aritaki ikantari Tajorentsi ipinkathariwenantzi, reentsitetari atziripaeni. Ikimitakari pankitzirori okithoki teriiko. Riyoshiiwitakawo ipankitakiro kameethari okithoki. ²⁵ Ikantaka tsiteniriki imaanaki, eejatzi ratziritepaeni. Ikantaka ipokapaaki kijapaakiriri ramakiro okithoki oshiyawitawori teriiko omaanta kaari owaetawo. Ipankitapaakiniri janta rowanekinta, itsipataapaakiro teriiko. Roojatzi riyaatantanaa ithonkanakirowa ipankitanakiniri. ²⁶ Okanta oshookanaki teriiko, okithokitanaki. Eejatzi oshookitanaka roori oshiyawitawori teriiko. Ari ojatzinkanakawo. ²⁷ Iñaawakiro ratziritepaeni oshookanaki, roojatzi riyaatashitantanakari ashitawori irinta, ikantapaakiri: “Tema ot-siyakotanaki okithokipaeni rooperori pipankitakiri janta powaneki. Omaanta ŷitakakya oshookantateetanakari oshiyawitawori teriiko?” ²⁸ Ikantawakiri: “Rirotakirika pankitakirori kijanari”. Roojatzi ikantapaakiri: “ŷPikowakima niyaate iroñaaka nothokakitero oshiyawitawori teriiko?” ²⁹ Ikantanakiri: “Eero. Aririka pithokawitakyaawo ari pithokakotakiro roori teriikopero”. ³⁰ Ari okaantawakaata. Otsipatawakyaawoota oshooki. Iinjakya aminawakiroota ojampatawakiita owiitantyaawori. Roojatziyaka nokomeeyemini: “Pithokero oshiyawitawori teriiko, otayaata janta paamariki. Eekiro pimpaetanakiro powiitanakiro teriikopero. Pikempoyeenawo janta nokempoyapiintzirona”.

Rootaki roshiyakaawentakinarini riraga Jesoshi.

Roshiyakaawentakinawo irira Jesoshi okithoki moshitaaja
(Mr. 4.30-32; Rk. 13.18-19)

³¹Eejatzi paashini roshiyakaawenteeyakinawoni riraga Jesoshi, ikantzi:

—Aritaki ikanta Tajorentsi ipinkathariwenantzi, roshiyawitakawo okithoki moshitaaja* ipankiitzi owantsiki. ³²Okaatzini okithoki naawita omaanta oshookanakirika, antawotanaki. Anaakotanakiro paashinipaeni pankirentsi aritaki raampeyantayitakyaawoni tsimeripaeni jenokiweripaeni eejatzi ari imaashitantakyaawo. Kimitaka iroka iroñaaka eenitatsi apanipaeni aapatziyanari ipinkathatzi Tajorentsi. Omaanta eekiro, eekiro ayotakaeri paashinipaeni raapatziyari rirori roojatzi iinja ari roshekitero aapatziyanari.

Roshiyakaawentakiro irira Jesoshi tapiyakawori paa
(Rk. 13.20-21)

³³Eejatzi paashini roshiyakaawentanari, ikantzi:

—Aritaki ikantari riraga Tajorentsi reewawenantzi eekiro eekiro riyoteeri maawaeni ikowakaakiriri. Roshiyakawo tsinani owetsikiro paa. Aakiro osheki opane teriiko, eejatzi otsipataakiro eechonkiini tapiyakaawori eejatzi eechonkiini iña. Roojatzi otapiyantakya maawaeni. ³⁴Aritaki ikantapiintatyaani roshiyakaawentapiinteeyakinirini maawaeni piyotawentakiriri. Tee riyotaaperoneentzi kameetha iñaani, inta roshiyakaawentashitanari iñaani. ³⁵Imonkaataki rojankinatziatarini paerani kamanantzirorini iñaani Tajorentsi:

“Ikantzi riraga Tajorentsi: ‘Osheki noshiyakaawenteeyenirini atziripaeni nokamanteeyerini kaari riyoteeyawityaani rirori paerani, tema omanimotawitakari’”.

Oeta okantakotzi oshiyawitawori teriiko eejatzi teriikopero

³⁶Roojatzi riwethatantanaari riraga Jesoshi piyotawentakiriripaeni.

Roojatzi riyaatantanaari rirori janta pankotsiki. Naaka maawaeni riyotaanewo noyaatanakiri. Nokantziri:

—Piyotaaperotenawo poshiyakaawentakiniriri maawaeni piyotawentzimiri inkaaganki. ¿Oetaka oshiyakawori oshiyawitawori teriiko ipankiitzi teriikomashiki?

³⁷Ikantanakina:

—Arimache nopoñaanaka naaka jenokinta, natziriperotapaaki jaka kipatsikika. Naaka kimiwitawori ipankiitzi teriiko kameethari. Naapatziyakagaeyakarini atziripaeni raapatziyari Tajorentsi. ³⁸Rowaga owantsitsiri rootaki kantakotachari maawaeni kipatsika ajeekantarika. Rowaga teriikopero oshiyakaawentakiri maawaeni reentsite Tajorentsi. Omaanta oshiyawitawori teriiko oshiyakaawentakiri oyaatziriri iwinkatharite kamaari. ³⁹Riraga kijantsiri pankitakirori oshiyawitawori teriiko tirokaki iwinkatharite kamaaripaeni. Rowaga owiitachari okithoki oshiyakaawentakiro kipatsi othonkaeyerika iinja, ikantakowenantaariri Tajorentsi maawaeni atziri okaatzi rantziri. Riraga owiitzirori pankiwaerentsi okantakotziri ronampiripaeni Tajorentsi. ⁴⁰Naakiro, ipiyotakaanakiro oshiyawitawori teriiko itaantyaawori. Ari okimitya iinja areetapaakya nokantakowenantaariri atziri okaatzi rantziri. ⁴¹Notyaanteeyirini oshekini nonampiripaeni, ipiyotantaaririni maawaeni kaari kameethatziinkari, eejatzi maawaeni antakayiriri paashini atziri kaari kameethatzi, ⁴²roojatzi nookakaanterini janta paamarikinta kaari tsiwakanitatsini. Osheki rowashironkagaeya janta, osheki ikemaatsityaawo paamari. ⁴³Ikimoshiretakaaperoteri Pawa maawaeni kameethatziinkari, rajankaneki, irirapaeni ari ishipakiryanaiki ikimitanakyaari oorya; itsipatyari rirori janta ipankoperokinta. Powakempitaperotawakyaaworika nokantakimirika ari paawakiro.

Ikenkithatakotziri Jesoshi koriki imaneetziri

⁴⁴Aritaki ikantari riraga Tajorentsi ipinkathariwenantzi, reentsitetyaaririka atziripaeni. Ikimitakari shirampari ñaakiriri oshekini koriki imaneetziri kipatsikira. Osheki ikowakotakiri rootaki ikenkithashiryaaantakari: “Namananteroota kipatsi naakotantaariri

* 13:31 Iroka moshitaaja rootaki okithoki owaanini pankirentsi, shookatsiri inampiki paashinijatzitsiri atziri.

koriki". Ityaawentakotaneeri jatanaki ipimanteeyakironi rashitayitarini ramanantakotantyaariri kipatsi ijeekakira koriki. Roojatzi ramanantakawo kipatsi. Iki-moshirewentanakiri osheki iyorikite riraga amanantakirorira.

Roshiyakaawentakiro Jesoshi poreryaanikitatsiri mapi

⁴⁵Eejatzi ikantari riraga Tajorentsi reewawenantzi, reentsitetari kowatsiri raapatziyaari. Irintakya ikimitakari kowatsiri ramanantero poreryaanikitatsiri mapi kitamaari, pinaperotachari.

⁴⁶Iñaawakiro apaani okameethaperotaki, opinaperotaka. Ikowaperotakiro, rootaki ipimanantawori maawaeni tzimimotziriri raantariri koriki. Roojatzi ithonkakiri iyorikite ramanantakawori rowaga poreryaanikitatsiri mapi kitamaari, pinaperotachari.

Ikenkithatakotziro irira Jesoshi tsikarika ikanta shiryaatatsiri

⁴⁷Rapiitakiro riraga Jesoshi roshiyakaawentakinari tsika ikantari Tajorentsi reewawenante, ikantakina:

—Aririka reewawenante riraga Tajorentsi, ari ikimitari shiryaatatsiri, rowiinkakiro ishiryamento niyankyaani inkaareki roojatzi inoshikakotakiri raaki osheki shima inashitzinkaripaeni rotetakiri pitotsikira. ⁴⁸Ojamanitanaki aririka riyeekitanaki pitotsikira roojatzi ipokanta othapyaakiini. Riyoyaawaetapaaki kameethatatsiri rotetakiri kantziriki. Riraga kaari kameethatatsiri rookayitakirini. ⁴⁹Aritaki okimiteeya iinja aririka nopokae jaka kipatsikika notyaanterikya nonampiripaeni, ipokapaaki jaka jaawikika riyoyaayitapaakirini ikaatzi kameethatatsinkari rajankaneki, omaanta riraga kaari kameethatatsi rajankaneki, rinashitapaakyaari rirori ⁵⁰rookaeyirini janta paamarikinta kaari tsiwakanitatsini. Ari riraakoeyaani eejatzi ratsikaekitya antawaete rirori: ikemaatsiteeyaawoni katsiri. ⁵¹¿Pikemaperotakiro ma nokantakimiri?

Nokanteeyakirini:

—Jee, nokemakimi.

⁵²Roojatzi ikanteeyanani:

—Aririka ikemijantena riraga iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi, riyotanakiro osheki. Tema iroñaaka riyotziro maawaeni rojankinateetzirini paerani, eejatzi raapatziyanarika, riyotziro owakiratatsiri niyoteeriri iroñaaka. Riyotanakiro tsikarika ikantari riraga Tajorentsi reewawenantzi. Okimitaka, riyotziri koetyeemotziriri ratziritepaeni irintapaeni ashaagantachari kameethari, roojatzi ipantariri apanipaeni itaworitatsiri rowaagawo eejatzi apanipaeni owakiratatsiri rowaagawo, oetarika koetyeemotariri. Eejatzi okimitaka iroñaaka eerori, kameetha piyotagaeri paashinipaeni itakaantaworini Iwaperiteki Tajorentsi eejatzi piyoteeyaari owakiriri niyotaakimirika iroñaaka.

Ipiyanaa Jesoshi Najareeteki

(Mr. 6.1-6; Rk. 4.16-30)

⁵³Ari okaatapaaki roshiyakaawentakinari riraga Jesoshi, thonkapaaka, roojatzi riyaaatananaa.

⁵⁴Iroñaaka ipiyanaa riraga Jesoshi janta iipatsiteki ipoñaakanta. Noyaateeyanakirini naaka. Roojatzi riyotaantapaakari janta pankotsiki ipiyotantapiintarira joriyopaeni. Ari rotsikanateeyanakirini maawaeni kemawakiriri, ikanteeyanakirini:

—¿Litakakya iyotaakiriri riyothanitantakari? ¿Ninkakya matakaakiririka itajonkanti?

⁵⁵Tema rirootaki itomini riraga wetsikirori jeekamentotsipaeni. Paminerotya rinirowa Mariiya. Pamineritya rirentzipaeni Jantyaako, Josee, Shimo eejatzi Joorashi. ⁵⁶Eejatzi akaateeyakironi ritsiropaeni jaka. ¿Tsika opoñaaka maawaeni iroka riyothanitantari?

⁵⁷Rootaki itheenkantakariri riraga Jesoshi, ikantzimatziri, rootaki ikanantakariri irira:

—Atziripaeni iñeeririka paashinijatziri kamanantzirori Iwaperite Tajorentsi kameetha raapatziyaperotawakyaari. Riroma rirorika jeekariko inampiki ikamanantawityaaworika Iwaperite Tajorentsi eero ikowaperotzi raapatziyaperotyaari, inta itheenkiri rirori.

⁵⁸Osheki itheenkayakirini ikaateeyini ijeeki. Tee raapatziyaperoyarini rootaki kaari osheki itajonkananta janta.

14

Riraga Eroreshi rowamaakaantakiri Jowa. Roojatzi itakaawitakari Jesoshi rirotaki Jowani piriintachari

(Mr. 6.14-29; Rk. 3.19-20; 9.7-9)

¹ Apaani kitejiri ikemakotawakiri Jesoshi riraga Eroreshi. Tema irira rirotaki pinkathariwentziriri maawaeni karireeyajatz iroñaaka. ² Ikemakotantawakariri, ikan-teeyanikirini ronampiripaeni: “Aamaaka rirotaki Jesoshitatsiri riraga Jowa kaawoshitakotziriri Tajorensi. Nowamaakaantawitakari omaanta aamaaka piriintarika añagae eejatz, rootaki imatantakawori itajonkantaapae iroñaaka”.

³⁻⁴ Chapinki riraga Eroreshi raapithatakiri rirentzi Jiripi iina, oetachari Eroriyashi. Roojatzi ikanantakari riraga Jowa kaawoshitakotantatsiri Tajorensi:

—Tee okameethatzi okaatzi pantakiri. Rootaki raakaanantanakariri Jowa romonkyaakaantakiri omonkyaagementotsiki. Roojatzi roojotakaantakiri karenathaki.

⁵ Chapinki ikowawitaka rowamaakaanterimi, omaanta ithaawantakari atziripaeni. Osheki raapatziyeeyakarini Jowa, tema ikenkithashiryaakotziri rirotaki kamanantzirori iñaani Tajorensi rootaki ikenkithashiryaantanakari riraga Eroreshi: “Aririka nowamaakaantakiri ari ikijakowentakyaari atziripaeni”. Rootaki ithaawantakari rowamaakaanterimi chapinki. ⁶ Roojatzi omonkaatantaka kitejitatsiri paerani ikoñaatantapaakari riraga Eroreshi. Ipiyotawentari oshekini inampijatz ikimoshirewentziri, ishinkitawaeta. Eejatz okantaka opirantakotziri ishinto Eroriyashi, osheki iñaawenaperotakawo, ⁷ rootaki ikanantakawori:

—Oetarika pikowakotenari, aritaki nopakimiro. Riyotzi Tajorensi, eero namatawitzimi.

Roojatzi iyaatashitantanakawori ojampitantawori iniro. ⁸ Okantawakiro ishinto:

—Pikanteri rowamaakaanteri riraga Jowa.

Roojatzi okanantakariri roori:

—Nokowaki powamaakaanteri riraga Jowa, pipakotenawo piratoki iitoni, iyotantyaari nana kyaaryo kamaperotaki.

⁹ Roojatzi rowashiretananaka rirori tee ikowawita rowamaakaanterimi omaanta inkaaganki ikemaeyawakirini maawaeni atziripaeni okaatzi ikantakiri. Tekatsi ikantaneeya roepiyaneero. ¹⁰ Rootaki ithatyaakaanantakariri iitoki riraga Jowa. ¹¹ Roojatzi raman-teetakawo iitoni thatyaaka. Aawakiro, roojatz aantanakanawori iniro. ¹² Ikantaka riraga riyotaanewoni roojatz ipokantapaaka raanakiro iwatha ikitatakiro. Roojatzi riyaatashitantanakari riraga Jesoshi ikamantapaakiri:

—Rowamagaetakirirakya Jowa.

¹³ Ikemantawakari rirori kamaki irira, roojatz riyaatantanaka apaniroeni janta tekatsinta atziri. Itsipateeyanakinani.

Rowakaakari Jesoshi 5000 shirampari

(Mr. 6.30-44; Rk. 9.10-17; Jowa 6.1-14)

Inteeyanakinani, rootaki nokinantakoeyanakarini pitotsi. Omaanta ikemakotakiri oshekini atziri, ipoñeeyanakani nampitsikipaeni, ikinanaki onomateeteki iña, roy-aatakina. ¹⁴ Roojatzi naatakoeyantapaakani, notonkagaeyanakini kipatsiki. Eejatz noñaapaakiri oshekini oyaakiriri Jesoshi. Osheki retakoshiryaapaakari irira maawaeni, retsiyatakoeyakirini mantsiyatzinkaripaeni. ¹⁵ Tsiteniityaaki oorya. Nokaateeyakirini paashini riyotaanewo Jesoshi, nokanteeyawitakarini:

—Pamine, tekatsi atziri ipanko jaka, rooteentsi otsitenite. Potyaanteri atziripaeni riyateeyini pankotsikipaeni ramananteeta royaari.

¹⁶ Ikantawakina:

—Eero. ¿litaka ratsipetashitantyaari riyate? Piperi eerori royaari.

¹⁷ Nokantanakiri:

—O, tekatsi noperiri. Paminetya sha, tee oshekitz paa okaatzi apawakooni. Eejatz merito ikaatzi apite.

¹⁸ Ikantawakina:

—Pamakinawo maawaeni eejatzi mereto.

Roojatzi nopantakari. ¹⁹ Ari ikanteeyanikirini maawaeni:

—Pijeeki jaawiki katawomashiki.

Jeekaeyanakini. Roojatzi raantakawo paa eejatzi mereto. Raminanaki jenokinta, ikantanakiri Ashitariri:

—Ariwee, Pawa, pipakinawo iroka nowanawo noyaari.

Ari ikagaakiro paapaeni, shimapaeni, ipaeyakinari maawaeni. Eekiro nopanakiri paashinipaeni atziri. Roojatzi nowaeyakawoni maawaeni. ²⁰ Ari rowaeyakawoni maawaeni piyotawentakiriripaeni, reshitanakiro owanawontsi. Roojatzi nopiyotayiteeroni tzimagantapaentsiri niyeekitakiro kantzirikira okaatzi 12. ²¹ Naamaashita ikaateeyakini riraga owaeyakaworini shirampari 5.000, eejatzi tsinanipaeni eejatzi eentsipaeni.

Irira Jesoshi ranashaatapaawo inkaareki, tee itsitsiyi

(Mr. 6.45-52; Jowa 6.15-21)

²² Roojatzi rotyaanteeyakinani riraga Jesoshi, ikanteeyakinani:

—Niyotaanewopaeni, potetanakya pitotsiki, peewatena intatsikeronta.

Roojatzi eejatzi rotyaantakiri maawaeni piyotawentakiriri, ikantakiri rirori:

—Piyaaterapa janta pipankokipaeni.

—Jee, ari.

²³ Roojatzi itonkaantanaka tonkaariki apaniroeni, ikenkithatakeri Ashitariri. Otsitenitantanaka, eeniro ijeeki apaniroeni janta.

²⁴ Nokanteeyanakani nokinakoeyanakini niyankyaani inkaareki. Roojatzi antawo omaetonkaaki, eejatzi oepiyapiyatakotakina antawo tampyaa. ²⁵ Okantaka rootzimateentsi okitejite, nofiagaatziiri Jesoshi ranashaatapaawo ifiina. Tee itsitsiyi. Eejatzi tee niyotawaeri. ²⁶ Tema rominthaagapaakina, nokaemaeyantanakani:

—jEeeee! jKaakitaki peyariwee!

Osheki nothaawantaperotawakari. ²⁷ Omaanta ikanteeyapaakinani:

—Naakakya pokatsiri, piweshiryaawentawakina, eero pithaawantashitana.

²⁸ Roojatzi ikanantanakari Peetero:

—Eerokarika Nowinkatharite pikaemena nanashaatyata naari ifiinaaki, niyaatashitemi-ita pikatziyakaga eerori.

²⁹ Ari ikantakiri:

—Pipokanaki.

Roojatzi imitaanaki inkaareki, ranashaatantawitanakawo, riyaatemi janta Jesoshiki. ³⁰ Omaanta roojatzi ikenkithashiryaanakiro tampyaa, eejatzi ithaawanaki, itsitsiyimawitanaka. Ikaemanaki:

—Nowinkatharite, paawaena.

³¹ Roojatzi rakotashitawakiri, rakathawakotawaeri. Ikantanakiri:

—Eechonkiini paapatziyana. jLitaka kaari pameentaperotantana?

³² Roojatzi rotetantapaa pitotsiki, notsipateeyanaarini, roojatzi kaatane tampyaa.

³³ Osheki nopinkatheeyanikirini, nokanteeyanikirini:

—Kyaaryootaki, eeroka Itomi Tajorentsipero.

Retsiyatakotakaakiri maawaeni mantsiyatzinkari janta

(Mr. 6.53-56)

³⁴ Roojatzi nomontyaanteeyanaawoni, naatakoeyapaani intatsikeronta. Tema nareeteeyapaakani janta Jenejareeteki. ³⁵ Ikantaka jeekayitatsirini riyotawaerira areetapaa Jesoshi roojatzi ikamantawakaanteeyanakani maawaeni ikaateeyinira ijeekaeyini. Ramaeyakirini maawaeni mantsiyatzinkaripaeni. ³⁶ Royiikiiyakarini ipampitziteeyakirini imaatha. Ikantaka roojatzi ipampitziteeyantakarini imaatha opatziyaakikira. Etsiyatakoeyaneeni maawaeni okaatzi owawijaakotzitakiriri imaatha.

*Owaariperotzirori ashire**(Mr. 7.1-23)*

¹ Paashini kitejiri ipokashitapaakiri riraga Jesoshi apanipaeni warijeeyo eejatzi iy-
otaantzirori Iwaperite Tajorentsi. Ipoñeeyakani Jerojareeki, ikantapaakiri:

² —Tema aakaeyakini joriyyo. Ameteeyakawoni rootzimateentsirika oya itakyaawo
akiwero ako, roojatzi owantanakya. Tema tee akimitari kaari yotziri Tajorentsi
rootaki riyotaakaerini itakaantaworini paerani. ¿Iitakakya kaari imonkaantantawo piy-
otaanewopaeni? Tee okameethatzi rowashitya, tekiraata ikiwawakota.

³ Ikantawakiri:

—¿Iitakakya kaari pimonkaantantawo eeroripaeni ikaminaawitzimirira Tajorentsi? Os-
heki pimonkaatashitakawo ikantashitayitarini itakaantaworinipaeni rootaki kaari paap-
atziyaperotantawo ikaminaawitzimirira. ⁴ Tema ikantziri Moeseeshini: “Pipinkathateri
piri eejatzi piniro”. Eejatzi ikantzi: “Riraga Tajorentsi ikantakotziri akawaantetziriri
ashitariri eejatzi riniro: ‘Okameethatzi rowamagaeteri’ ”. ⁵ Omaanta erokapaeni
pikanteeyakirini atziri: “Pimatero pikanteri ashitzimiripaeni: ‘Eero nomatziro nami-
takotzimi, nopemi koriki tzimimowitanarika namitakotantemirimi, irika nashi koriki:
tema nokashiyakaatziiri Tajorentsi noperi’ ”. ⁶ Naakiro, pantashiteeyakawoni eerori
pikowakaeyakarini, tee panteeyironi ikowawitari rirori. Pookaeyanakironi Iwaperite
Tajorentsi panantyaawori okimitaka ranteeyakirini pichariniitenipaeni paerani. Tee
pishinetziri atziri ramitakotziri ashitariri eejatzi riniro. ⁷ Amatawitantaniripaeni!
Poshiyakaawaetashita paapatziyakari rirori, omaanta tee paapatziyari. Kyaaryo
ikenkithatakotziteeyakimirini paerani Iseeyashi. Iroka rojankinatzitakarini:

⁸ Ikantzi Tajorentsi: “Irika atzirika ikantashiteeyakinani ipaanteki: ‘Nopinkathatz-
imi’, omaanta rajankanekira tee raapatziyaperotana, okimitzimotakina inteena
jjeekaeyakini.

⁹ Ratsipetashitakawo ipiyotawentashitana, tee riyotaantziro nokaminaantariri, inta riy-
otaantashitawo ikantayitziirini ichariniitenipaeni paerani”.

¹⁰ Roojatzi ikaemantakari riraga Jesoshi piyotawentariripaeni. Ikaemanakiri ikan-
teeyawakirini:

—Pikemaperoenani, piyotawakiro nokamantemiri: ¹¹ okaatzi powayitarini, tee
iñaakotzimiro Tajorentsi owaariperotero pishire. Omaantakya okaatzi piñaawaet-
ziri kaariperotatsiri eejatzi okaatzi pikenkithashiryayitarini rootaki owaariperotzirori
pishire.

¹² Nokantanaka niyaatashiyakirini riraga Jesoshi, naakapaeni riyotaanewo, nokan-
teeyapaakirini:

—¿Piyotakima eeroka ikijantakimiro warijeeyopaeni pikantakiriri inkaaganki?

¹³ Rakanakina:

—Okimitaka atziri inothokero maawaeni kaari ipankitzi, arimache iinja rowashironkay-
eri riraga Pawa jenokinta maawaeni atziri kaari reentsitetari. ¹⁴ Eero pikenkithashiryako-
tapiintawo ikantziri riroripaeni. Tee ikoyi riyotero ikowakiri rirori. Ikiimitakari kaari
kokichaatsi. Noshiyakaawentemiri: rakathateririka kaari kokichaatsi paashini kaari
kokichaatsi, eenitatsirika omoo janta, tema aritaki ipariyeeyakini irira apite omooki.
Okimiwitaka iroka, riraga warijeeyopaeni riyotaakiri paashini atziri kimitariri kaari
kokichaatsi. Tema tee ikoyi riyoteri oetarika ikowakaakiriri Tajorentsi. Tema kimitaka
kaari kokichaatsi, tee riyotziri rirori. Rootaki iinja irira rowashironkaantyaariri.

¹⁵ Ikantziri riraga Peetero:

—Tee nokemimi. Piyoteenawo oetaka okantaperotziri: “Oetarika oyaari, tekatsi okan-
tero owaariperotero ashire. Omaanta oetarika akenkithashiryaaari, rootaki owaaripero-
teeni”.

¹⁶ Ikantawakiri:

—Eejatzi eeroka, ¿tema pikemaperotana? ¹⁷ ¿Tema piyotzi oetarika oyaari iyaatzi asheetoki roojatzi ashitanteeyaawo? Tekatsi okantziro ashire. ¹⁸ Maawaeni pikenkithashiryaari opoña pajankaneki rootaki piñaawaetantawori. Piñaawaeterorika kaari kameethatzi tema rootaki owariperotzirori pishire. Omaanta owariperotziro pishire okaatzi piñaawaetayitzirini piipaanteki kaari kameethatzi eejatzi okaatzi pikenkithashiryaayitarini. Rooma pajankaneki tee pikameethatzi. ¹⁹ Rooma piyotziro tee pikameethatziroka pajankaneki ari pantziro kaari kameethatziro, powamaantzi, pishirontzimotawo tsinani kaari piina, paapithatziro paashini atziri iina, maenari piñaathatawo tsinani kaari payi, pikoshitzi, pitheeya, pikantzimatziri paashini atziri. ²⁰ Rootaki eeroka powariperotantawori. Omaanta teerika pikiwakotata rootentsirika poya, tekatsi okantero pishire. Eero ikijantzimiro Tajorentsi.

²¹ Roojatzi jatanaki rirori Jesoshi, naaka, maawaeni.

Rowawijaakotziro Jesoshi ishinto kanaanajato
(Mr. 7.24-30)

Riyaatakaanakina riraga Jesoshi janta Tziiroki eejatzi Shirooki. ²² Opokashitapaakiri janta kanaanajato, rowaga kaari joriyyotatsi. Okantapaakiri:

—Nowinkatharite, rooma eeroka ichariniiteni jewatatsirini riraga Iraviiri. Nokowaki pineshironkatena, eejatzi nishintyo pineshironkateno. Ikyaanapaakawo kamaari, shiyashiyataka.

²³ Omaanta imaeritanaki, tee rakawakiro. Nokantawitari naari:

—Pikantero iyaateeta, atama oñaashirenkakae. Tema osheki okaemakaemataki.

²⁴ Roojatzi ikantzi:

—Rootaki rotyaanantakinari Pawa, apatziro nowawijaakoteri nojoriyyotzinkaritepaeni. Rirootaki kimitariri owishapaeni kaari ishenteetzi.

²⁵ Omaanta otziwerowashitapaakari, apiitakiri okantakiri:

—Nowinkatharite, pineshironkatena.

²⁶ Ikantawakiro, roshiyakaawentakiro:

—Tee okameethatzi aapithateri atomi owanawontsi apantyaariri otsitzite. Eeroka kaari joriyyotatsi. ¿litaka noneshironkatantemiri?

²⁷ Tee okantzimoneentanakyaawo ikantawitakaworira, inta okantziro:

—Kyaaryo, Nowinkatharite, kameetha iroka pikantanarika. Omaanta, riraga otsitzite rowawo opetokeeriki pariyyatitsirini jaawiki royaarika ashitariri rotsitzite.

²⁸ Ikantawakiro:

—Tsinani, kameetha paapatziyaperotakina. Aritaki nomatakimiro pikowakotakinarika. Aripaete awijakotaneeshinto. ²⁹ Roojatzi riyatantanaa riraga Jesoshi, eejatzi maawaeni nokaateeyaneerini.

Retsiyatakotakiri irira Jesoshi oshekini mantsiyatzinkari
(Mr. 7.31-37)

Ikinakaanakina riraga Jesoshi janta othapyaakiini inkaare janta Karireeyaki. Itonkaakaanakina tonkaariki, ijeekakaapaakina janta. ³⁰ Ipokashiteeyakirini osheki atziri ramakiri osheki mantsiyari: aashetawitachari, kamampowaakiwitachari, majontziwitacharipaeni, thatyaaponthowitacharipaeni, eejatzi paashinipaeni mantsiyawitachari roojeekaeyakirini iitzikeroki rirori. Retsiyatakoeyakirini maawaeni.

³¹ Roojatzi rotsikanatantanakari atziri iñaakirira aashetawitacharini anashitaa kameetha, riraga kaari kokichaawitachani kokichaate, majontziwitachari ñaawaetane, kaari shewawitachani rako shewatanaa eejatzi paashinipaeni mantsiyari etsiyatakotee. Ari rotsikanateeyakarini tee riyotzi oeta ikanteeyanakirini roojatzi iñaaperoyantanakarini riraga Tajorentsi. Ikanteeyanakini:

—Tema ikameethaperotaki Tajorentsi riraga pinkathariwentziriri maawaeni joriyyopaeni.

Rowakaakari Jesoshi 4000 atziri
(Mr. 8.1-10)

³² Roojatzi ikaemaeyantakinani riraga Jesoshi naakapaeni maawaeni riyotaanewo. Ikan-teeyakinani:

—Osheki netakoeyakarini maawaeni piyotawentanari, tema okaataki kitejiri 3 itsi-pateeyakinani jaka. Tekatsi roya. Tasheyamoonthataki. Tee nokoyi notyaantashiteeyaaari inampiki tekirarika rowa. Rooma notyaantashiteeyaririka, ari ishipetatanaki awotsiki. Ero imatziro rareeta inampiki.

³³ Nokantapaakiri:

—Pamine, tekatsi atziri ipanko jaka. ¿Tsika ayenirika owanawontsi aperiri? Oshekini ikaateeyiniroña.

³⁴ Ikantawakina:

—¿Tsika okaatzika owanawontsi jeekaentsiri?

Nokantanakiri:

—Okaataki 7 paa, eejatzi mereto apanipaeni.

³⁵ Roojatzi ikanantawakariri riraga piyotawentariri:

—Pijeekaeyini maawaeni katawomashiki.

³⁶ Jeekaeyanakini. Roojatzi raantakawo paa eejatzi mereto. Ikantziri ashtariri:

—Ariwee Pawa, eenitatsi noyaari.

Roojatzi ikagaantakawo paa eejatzi mereto. Ipakinawo eejatzi maawaeni riyotaanewo. Naawakiro, noshirinkakiniri rirori piyotawentakariripaeni. Itajonkakiniri oshekitanaki paa, roshekitanaki eejatzi mereto. ³⁷ Nowaeyakawoni, kemaeyanakinani maawaeni. Roojatzi nopiyoteeyakironi tzimagaantapaentsiri niyeekiteero kantzirikira, okaatzi 7. ³⁸ Tee ayoperotzi tsika ikaatzi maawaeni owaenchari. Owaka osheki tsinani eejatzi eentsipaeni. Omaanta aamaashitya 4.000 shirampari owaenchari. ³⁹ Roojatzi rotyaanantaari, ikantakiri:

—Piyaateerakya iroñaaka pipankokipaeni.

Roojatzi riyaatantanaa. Noteteeyantanakani pitotsiki, montyaakotanakina janta Makataaki.

16

Ikowawitaka warijeeyopaeni iñeerimi irira Jesoshi itajonkantemi

(Mr. 8.11-13; Rk. 12.54-56)

¹ Ikanta ipokashiteeyapaakirini warijeeyopaeni eejatzi saroseeyopaeni ikowaeyaw-itakani rantakaantyaaririmi riraga Jesoshi kaari kameethatatsi ikijantanakyaaririmi. Ikantawitapaakari:

—Nokowaki noñeemimi pitajonkante, niyotantanakyaari kyaaryo pipoñaaka jenokinta.

² Rakanakiri rirori:

—Pamine, aririka itsiteniityaanaki oorya piñaakirorika okiraawayeetyaanaki, tema pikantanaki: “Paminetya jenoki kiraawayeetyaaki. Ero opariyi inkani”. ³ Omaanta, amaetyaakakya piñaakirorika aaninkaki, ari pikantanaki: “Rooteentsi opariye inkani. Paminetya aaninkakinta”. Amatawitantaniri, piyotakoeyakironi opariyerika inkani. Omaanta tee piyotakotzimaetawo maawaeni okaatzi piñeeyawitakarini jaka kipatsikika.

⁴ Tee pikameethateeyini, osheki pitheenkakiri riraga Tajorentsi. Iroka tee okameethatzi. Pikowawita piñeena notajonkante, omaanta eero noñaayimiro. Apatziro iinja, piñaakironi roshiyakaawentakinari paerani Jonaashini.

Rootaki ikantakiriri riraga Jesoshi, roojatzi riyaatantanaa.

Roshiyacaantzini Jesoshi tapiyakaawori paa

(Mr. 8.14-21)

⁵ Rareetakaeyapaakinani intatsikeronta inkaare irira. Tema nopeyakotanakiro paa: tee naanakiro. ⁶ Ikanteeyakinani rirori:

—Paamayaawowa rowaga tapiyakaawori paa rashi warijeeyopaeni eejatzi rashi saroseeyopaeni.

⁷ Roojatzi nokantawakaeyantanakani:

—¿Litaka ikanantakaeri: “Paamayaawowa tapiyakaawori paa rashi warijeeyopaeni eejatzi rashi saroseeyopaeni”? Rooma ikanantakaeri teera amaneero paa. Aamashitya rootakirika ikanantakaeri.

⁸Ikantaka riyotakotakina oetarika nokantawakaakari, rootaki ikanantanakinari:

—¿Tekirama pameentaperotana? ¿Litaka pikanantari: “Tekatsi paa”? ¿Tekirama piyotana? ¿Tema pikenkithashiryawakiro chapinki okaatakotawitakagaanki paa apawakooni, omaanta ikemaeyakawoni osheki atziri rowentakawori? Ikaatakiranki 5.000 shirampari okaatzi tzimagaantapaentsiri 12 kantziriki yeekitapaatsiri.

—Jee. Kyaaryo.

¹⁰¿Tema pikenkithashiryawakiro kaatatsiriranki paa 7, eejatzi nowakaakari 4.000 shirampari omaanta ikemaeyakawoni maawaeni eejatzi tzimagaantapaentsiri poteteero kantziriki okaatzi yeekitatsiri 7?

—Kyaaritaamakya.

¹¹Ikantanakina:

—¿Litaka kaari piyotantawakawo nokanantawitakimiri: “Paamayawowa tapiyakaawori paa rashi riraga warijeeyopaeni eejatzi riraga saroseeyopaeni? Tee ro nokantakoperote rowaga paa pipeyakotanakiri inkaaganki”.

¹²Roojatzi niyotakotantakawo oeta okantakotziri ikenkithatakotakiri tee ro ikenkithatakoperotzi tapiyakawori paa omaanta ikenkithatakotziri maawaeni riyotantayitzirini warijeeyopaeni eejatzi saroseeyopaeni. Tema riyotaashitakari kaari rooperotatsiri. Tee ikoyi riraga Jesoshi ramatawitantenawo riroripaeni okaatzi riyotaantayitzirini.

Peetero ikantziri riraga Jesoshi: “Eeroka Owawijaakotantatsini”

(Mr. 8.27-30; Rk. 9.18-21)

¹³Roojatzi niyaateeyantanakani intatsikeronta Joriraani paashiniki Sesareeya rowaga nampitsi riwetsikakaantapaakiri Jiripi riraga pinkathari. Ari nokinakitzi janta. Roojatzi ikanteeyanakinani riraga Jesoshi:

—Noponaaka naaka jenokinta natziriperotapaaki jaka jaawikika. ¿Oetaka ikenkithashiryakoeyanarini naaka atziripaeni? ¿Tsikama iitakinaka naaka?

¹⁴Nokantawakiri:

—Ikantzi apanipaeni: “Jesoshi rirotaki Jowani, riraga kaawoshitakowitariri Tajorentsi, piriinta”. Ikantzi paashinipaeni: “Irira rirotaki Iriiyashini, riraga kamanantzirorini iñaani Tajorentsi, añaagaatsiri”. Ikantziri paashinipaeni: “Jesoshi rirotaki Jeremiyashini, añaagaatsiri”. Eejatzi paashinipaeni ikantzi: “Rirotaki paashini kamanantzirorini iñaani Tajorentsi, piriintaachari”.

¹⁵Roojatzi ikanteeyantanakinani:

—Eerokapaeni, ¿oetaka pikenkithashiryakoeyanarini naaka?

¹⁶Riraga Shimo, iiteetziri eejatzi Peetero ikantawakiri:

—Eerokataki riraga Rotyaantanewo Tajorentsi naamaakari. Eeroka Itomi Tajorentsi, riraga Añaaperotatsiri.

¹⁷Ikantziri:

—Piweshiryawaetya, Shimo itomi Jonaashi. Riyotaakimiro iroka riraga Tajorentsi. Tee riro yoteemironi atziri. ¹⁸Noetzimi Peetero, tema okantziri piwaero apaanteki aari: mapi. Tema paapatziyana naaka riraga Rotyaantanewo Tajorentsi. Rootaki nokowakaantakimiri piyoteeri atziri iroka niyotagaeyakimirini eerori. Paapatziyakaakari osheki atziri. Rowashironkaawitakimirika iwinkatharite maawaeni kamaari omaanta ero imatziro ranaakotemi. ¹⁹Niyoteemi oetarika ranteeyerini atziri riyaatanteeyaari Tajorentsikinta jenokinta. Eerorika paapatziyakagaeyanarini atziri jaka kipatsikika, ero riyaatzi jenokinta; omaanta maawaeni atziri paapatziyakagaeyanarini rirotaki jeekaeyatsini inja janta jenokinta. ²⁰Roojatzi ikanteeyantanakinani:

—Eerowa pathawayitawo pikamanantawaetzi, pikante: “Jesoshi rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi, riraga Owawijaakotantatsini”.

Irira Jesoshi ikamantzitakari ikame
(Mr. 8.31-9.1; Rk. 9.22-27)

²¹ Aripaete ritanakawo ikamanteeyanani ikame. Ikanteeyanani:

—Rooteentsi niyaate janta Jerojareeki. Osheki rowashironkayena janta riraga aatap-eroteenchari, riraga jewawentayitziirini ñaanakowenantsiri Tajorentsi, eejatzi riraga iyotaantayitziirorini lwaperite Tajorentsi, maawaeni. Aritaki okantyaari rowamagaetena, omaanta okaate kitejiri 3, ari nopiriintanee nañagae.

²² Tee inimotziri Peetero okaatzi ikantakiriri. Rootaki raantanakariri eekitziroeni jaga ikantapaakiri:

—Nowinkatharite, jtee okameethatzi pikantakirika! ¡Eero powashironka! ¡Eero pikami!

²³ Roojatzi ipithokashitantanakari rirori, ikantanakiri:

—¿Iitaka pikanantakari? Pikimitakari Jatanaashi, riraga iwinkatharite kamaaripaeni. ¿Iitaka pookakaantanawori? Pikantakirika pikenkithashiryaaashitakawo ikenkithashiryaaari atziri; tee piyotziro ikowakaakinari Tajorentsi. Eero pookakaanawo ikowakaakinari Pawa. Nomonkaateniriita.

²⁴ Roojatzi ikanteeyanani:

—Pikowaperotziirika paapatziyaperotena, okameethatzi pikyaaryoowentenawo oetarika nokowakaakimiri naari, eero pantashitawo pikowakaari eerori. Pipomeentsiwentena: aririka rowashironkaawitemi, omaanta eekiro piyaatanakitye paapatziyaperotanakina. Tema iroka kimitaka pinatanakitziro piyoroshite. ²⁵ Riraga kowawitachari ikaminthayaami ari rowashironkaantyaari iinja Tajorentsi, omaanta riraga kemaatsitawentenani, iñeenarofia janta Tajorentsikinta. ²⁶ Omawitya pipiyotaperotawityaaworika osheki owaagawontsi jaka kipatsikika, omaanta pipeyakotakiririka Tajorentsi, eero piyaatzi jenokinta ijeekinta rirori. Tema patsipetashiteeyawitakawoni maawaeni pashiteeyawitakarini. Ñaakiro, tekatsi pikantya pipinateri Tajorentsi ijeekakaantemiri janta inampikinta. ²⁷ Nopoñaaka naari jenokinta, nokoñaatapaaki kipatsikika. Eejatzi niyaatawitaatya jenokinta. Tema eejatzi nopiyaate iinja jaka, notsipatapaakyaari nonampiripaeni, nopinkathariperotapaaki, nokimitapaakyaari Ashitanari. Roojatzi nokantakowenantaapaakyaari maawaeni atziri okaatzi rantayitziirini. ²⁸ Kyaaryo, iroka nokantzimirika, eenitatsi apanipaeni iroñaaka pikaateeyakinika jaka, eerotzitarika pikami, ari piñaawaena nopinkathariperotapaaki.

Rootaki ikantakinari Jesoshi.

17

Ishipakiriimotakiri Jesoshi 3 riyotaanewo
(Mr. 9.2-13; Rk. 9.28-36)

¹ Ikanta itsipatakina naaka maawaeni riyotaanewo, nomaaki 6.

Roojatzi rookanakina, raanakiri apatziro Peetero, Jantyaako eejatzi Jowa, riraga rinentzi Jantyaako, raanakiri janta antawoki tonkaari. ² Roojatzi ishipakiriimotantanakari. Iñaawakiri ishipakiryapootanaki ikimitanakari oorya, eejatzi iithaari okitamaaperotanakiroña. ³ Romapokapaakiri Moeseeshi, eejatzi Iriiyashi, rirotaki kamanantziirorini iñaani Tajorentsi paerani. Ikenkithatakaapaakiri Jesoshi. ⁴ Roojatzi riraga Peetero, ikantziri:

—Nowinkatharite, kameethataki apokaeyakinika jaka noñaantakimiri. Pikowakirika, niwetsikemi pankoshintsi 3: apaani pashi, apaani rashi Moeseeshi, eejatzi paashini rashi Iriiyashi.

⁵ Eenirowa iñaawaetzi omapokapaaka menkori, otzikaapaakiri maawaeni, osheki oshipakiryapaaki roori. Ari ijeekaki Tajorentsi menkoriki iñaawaetanaki, ikantzi:

—Irika rirotaki notyomi nonintaperotanewo, osheki niweshiryaaawentaperotakari. Pikemijanteri.

⁶ Ikemantawakaworira riraga riyotaanewopaeni ikantziri rirori, ithaawantanakari osh-
heki, itankimotapithatanakari. ⁷ Omaanta ipokashitapaakiri Jesoshi, ipampitapaakiri. Ikanteeyakirini:

—Pikatziyane, eero pithaawantari.

⁸ Roojatzi raminawitanaa tekatsitane, apaniroeni Jesoshi. ⁹ Roojatzi roerinkantanaa. Ari niyanki awotsi ikantakiri:

—Eerowa pikamantakotzitana piñaakinaka iroñaaka. Omaanta naaka riraga atziriperotapaentsiri nokamawitakya arika eejatzi nañagae, aripaeterakya pikamanteeyanakirini paashinipaeni atziri okaatzika piñaawakiri iroñaaka.

¹⁰ Roojatzi ikanteeyantakarini riroripaeni:

—Riraga iyotaantzirori Iwaperite Tajorensi ikanteeyini: “Rirotaki itapaakyaawoni ipoke Iriiyashini, eentsikiro rimpaetapaaki ipokapaaki rirori Rotyaantanewo Tajorensi”. ¿Litakakya ikanantawaetakari iroka?

¹¹ Rakanakiri:

—Kyaaryo okaatzi ikantakirini: “Rirotaki itapaakyaawoni ipoke riraga Iriiyashi, rowameethateyapaakirini maawaeni”. ¹² Omaanta nokamantemi: kyaaryo ipokapaentzi Iriiyashini omaanta tee riyotawakiri atziripaeni, osheki rowashironkashiteeyawakarini. Eejatzi ikimitawakina naari iinja, osheki rowashironkaeyawakinani.

¹³ Roojatzi niyotakoperoeyantanakawoni ikenkithatakotatziiri Jowani, riraga kaawoshitaktziriri Tajorensi.

Rowawijaakotziri riraga Jesoshi ewonkiri kokikokitsiri
(Mr. 9.14-29; Rk. 9.37-43)

¹⁴ Roojatzi rareeteeyantapaanani rookaeyanakinanira chapinki. Osheki atziri oyaakiriri. Roojatzi ipokashitapaakiri Jesoshi apaani shirampari. Rotziwerowashitapaakari, ikantapaakiri:

¹⁵ —Nowinkatharite, pineshironkateri notyomi. Osheki ikamanapiintzi, osheki rashironkaapiinta. Ipariyapiintzi itaapiinta paamarikira, pokiree; eejatzi ipiinkaatapiintzi iñaakira, chomoog. ¹⁶ Naawitanakanari piyotaanewo, nokantawitapaakari: “Powawijaakotenari notyomi”, omaanta tee imatziri.

¹⁷ Rakanakiri rirori Jesoshi:

—¡Atziri theenkantatsiri! ¿Tekiraatama piyotzi? ¿Tsika okaateka notsipatemi piyotantyaari imatakaantemirori Tajorensi petsiyatakotante? Osheki pitheenkakina.

Roojatzi ikantawakiri ashtariri:

—Pamakinari jaka pitomi.

¹⁸ Roojatzi ikantakiri Jesoshi kamaari:

—Eero poñaashirenkiri rirori, inta pookaneeri. Roojatzi rawijakotantanaa riraga eentsi.

¹⁹ Roojatzi nojampitantapaakari:

—¿Litakakya kaari nomatantawo nowawijaakoteri naari?

²⁰ Ikanteeyanakinani:

—Naakiro, okantakaakimira tee paapatziyaperotawo okaatzi nokantawitakimiri rootaki kaari pimatantawo powawijaakoteri. Kyaaryo, aririkami paapatziyaperotakyaawo nokantzimiri, tema aritaki pimatakiro tonkaari pikanterorika: “Pishirinke janta”. Roojatzi oshirinkantanakya janta. Naakiro, tekatsi pomeentsitzimotemini pameentaperotyaaworika nokantzimiri. ²¹ Pookantyaariri kamaari kimitakaaririka aakiriri eentsika okameethatzi pityaawo pamaneri osheki Tajorensi eejatzi pitzitakotyaari irira.

Roojatzi itharyaanaka rirori Jesoshi, itsipatanakina naaka maawaeni riyotaanewo.

Rapiiteeniri eejatzi Jesoshi ikanteeri ikame
(Mr. 9.30-32; Rk. 9.43-45)

²²⁻²³ Apaani kitejiri janta Karireeyaki, rapitaana riraga Jesoshi ikanteeyaanani naaka maawaeni riyotaanewo, ikantzi:

—Nopoñaanaka naari janta jenokinta natziriperotapaaki jaka. Rooteentsi ragaetena, rowamagaetena naari. Okaate kitejiri 3 ipirintaneena Pawa nañagae.

Nokemantawakari, nowashireeyanakani. Roojatzi notharyaanteeyanakani.

Ipinatakiro Jesoshi riwetsikantayitaworini Tajorensipanko

²⁴ Roojatzi riyataakagaeyantanakinani riraga Jesoshi janta Kaperinawooki, areeteeya-paakinani. Eeniro ijeeki janta riraga piyotziriri koriki rowameethatanteetyaawori Tajorentsipanko. Ikanta ipokashitapaakiri Peetero riroripaeni, ikantapaakiri:

—¿Ipinatapiintzirima riraga iyoteemiri rowameethatanteetyaawori Tajorentsipanko?

²⁵ Rakanakiri rirori:

—Jee, ipinatziro.

Roojatzi ipiyanaka pankotsiki ijeekinta Jesoshi. Ipiyanaka, ikyaapaaki, ikowawitaka rirori Peetero rojampiterimi aririka ipakiri koriki rowameethatanteetyaawori Tajorentsipanko. Omaanta riyotaki riraga Jesoshi ikenkithashiryaakari Peetero rootaki rathawaakotantanakiriri, ikantanakiri:

—Shimo, ¿oetaka pikenkithashiryaari eerori? Riraga jewawenantatsiri, ¿tsika itzimika ikowakotapiintziri iyorikite? ¿Ikowakotzirima inampijatzipero? ¿Riroma ikowakotziri paashinijatzitatsiripaeni atziri?

²⁶ Ikantawakiri:

—Riroma ikowakotziri paashinijatzipaeninta atziri.

Roojatzi ikantanakiri rirori:

—Kyaaryo, tekatsi ikowakotziri inampijatzipero. Eejatzi okimitaka naari, tekatsi ikowakotena Pawa, tema nosheninkatakari. ²⁷ Omaanta tee nokoyi eeniro ikijawentenari riraga kempoyiiriri koriki. Piyaate iroñaaka pakachaatakite inkaarekinta. Aririka paaki shima, poerikeri, paminawaanteteri ipaanteki, aritaki piñiitakiri koriki. Roojatzi paaneeri kempoyiiririkinta koriki, pipapaakiri. Rirotaaki apinatakari aaka.

18

Ikenkithatakotakiri Jesoshi jewawenantatsini paata janta jenokinta

(Mr. 9.33-37; Rk. 9.46-48)

¹ Ojamanineentanensi nopokashitapaakiri riraga Jesoshi, naaka maawaeni riyotaanewopaeni, nokantapaakiri:

—Maawaeni naaka piyotaanewo, nokowaki pikantena ¿ninkama jewaperoterinika atziripaeni janta ipinkathariperotzinta Tajorentsi? ² Roojatzi ikaemantakari eentsi, ikatziyakaakari niyanki, ³ ikanteeyawakinani:

—Kyaaryo nokamantemiri pikenkithashiryagaeyaari pameentari Tajorentsi, eejatzi pipakaero pajagaaga. Nokowaki pikimitakotyaaari irika eentsika, paapatziyaperotena. Eerorika paapatziyaperotana, eero pimatziro piyaate janta ipinkatharitzinta Tajorentsi. ⁴ Irika eentsika tee ikantakaaperota, tee itheenkana inta raapatziyaperotana. Maawaeni kimitakotyaaarini irira rirotaaki tsipateeyeenarini neewawenantzi. ⁵ Aririka pineshironkateri aapatziyanari, kimitaririka irika eentsi, eejatzi pikimitzitakina naari: pinintashiretakina. ⁶ Omaanta aririka pantakayeri eentsi aapatziyanari kaari kameethatatsi, ari rowashironkaaperotakimi eerori Tajorentsi. Okameethawitami piyaawomi pikamemi eero pantakaantarikya kaari kameethatatsi aapatziyanari, rootaki kaari nowashironkaan-temimi.

Ikantziri Jesoshi: “Pantzirokari kaari kameethatatsi”

(Mr. 9.42-48; Rk. 17.1-2)

⁷ Ikantziri eejatzi:

—Netakotari maawaeni atziri. Kyaaryo, tee ikowawita ranteromi kaari kameethatatsi, omaanta rantakagaetakiri. Arimache rowashironkaaperotakirikya Tajorentsi iinja irintapaeni antakaakiriri.

⁸ Noshiyakaawentemiro antakayemirorika pako kaari kameethatatsi pichero, pookero. Eejatzi pikimitziyaawo roori piitzi antakayemirorika kaari kameethatatsi. Piyaatyookakitashiteeya janta jenokinta rooma otzimawityaarika apite pako eejatzi apite piitzi iyaatakaashitzimikari janta paamariki kaari tsiwakanitatsini. ⁹ Eejatzi poki, aririka aminakayemiro kaari inimotziri Tajorentsi pikithokireero, pookero. Kashetaakini

pikyaapae janta jenokinta. Rooma otzimaawityaarika apite poki iyaatakaashiteemikari paamariki kaari tsiwakanitatsini.

¹⁰Eejatzi ikantzi riraga Jesoshi:

—Eero pimanintziri kimitakariri irika eentsika aapatziyanari. Eenitatsi ronampiri Tajorentsi kempoyaakowentapiinteeyakiririni maawaeni riroripaeni. Eejatzi eerori pikimityaari, pikantani pikempoyaawentero eentsipaeni. ¹¹Nopoñaanaka naaka jenokinta, natziritapaaki. Nopokashiteeyakiririni jatatsinimi paamariki kaari tsiwakanitatsini, nowawijaakoteeyerini.

Roshiyakaawentziri Jesoshi owisha peyeenchari
(Rk. 15.3-7)

¹²Noshiyakaawentemiro eejatzi. Eenitatsirika ashitachari 100 rowishate, ipeyakaarika apaani, ¿tsika ikantanakyaarika? Tema ari rookanakiri riraga jeekagaantaneentsiri 99 rowishate keshiiki jataki iroñaaka ikowakowataateri riraga peyeenchari. ¹³Omaanta iñagaeririka eejatzi, ¿riroma riweshiryaawentyaari riraga piyoteenchari kaari peyachani? Kaari. Omaanta riweshiryaawentyaari riraga peyawiteenchari. ¹⁴Ikimitakaga riraga ashitariri rowishate tee ikoyi ipeya apaani, eejatzi ikimita riraga Pawa jeekatsiri jenokinta, tee ikowakaaneentziri ipeya apaani atziri aapatziyanari.

Tsika akantya apeyakotawakaantyuaawori antzimotakimirori kaari kameethatatsi
(Rk. 17.3)

¹⁵Eejatzi ikantakina Jesoshi:

—Aririka rantzimotakimiro piyemijantzinkarite kaari kameethatatsi okameethatzi piyaatashiteri pikenkithatakayeri apaniroeni. Omaanta eero pikijiri; eero pikamantziri paashinipaeni. Aririka ikemijantemi inetheemi eeroka eejatzi Tajorentsi pipeyakoteniri okaatzi rantzimotakimiri roojatzi pineshironkatanteeyaari, aritaki pineshironkatawakagaeya paakameethatawakagaeya, eejatzi ineshironkatziyaari rirori. ¹⁶Omaanta eerorika ikemijantawakimi, apawo piyaatashiteri. Iroñaaka paaneeri paashini apaani eerorika apite piyemijantzinkarite. Paaneeri ikenkithatakayeri, riyotantyaari rirori kyaaryo pikantziri, eejatzi riyotantyaari kyaaryo pikowaki pineshironkateri. ¹⁷Eerorika ikemijantawakimi, pipiyoteri maawaeni piyemijantzinkarite jaga, pikanteri maawaeni ikantawakyaari rirori. Eerorika ikemijanteeyawakirini okaatzi ikantawitakariri, rootaki piyotantyaari ikimitakari kaari yotziri Tajorentsi, eejatzi paashini antzirori kaari kameethatatsi. Iroñaaka pikimitakayaari kaari yotziri Tajorentsi, riraga antzirori kaari kameethatatsi, eero pikantakotziri aapatziyariri Tajorentsi.

¹⁸Kyaaryootaki iroka nokantemiri: eeroka, riraga aapatziyaperotanari, oetarika pithañaari kipatsiki, ari ithañaakyaawo Pawa jenokinta; eejatzi oetarika pishinetziriri kameethatatsiri eejatzi ikanteri Tajorentsi ishinetziri. Pikanteririka eenitatsi kaari kameethatatsi rantziri, eejatzi ikanteri rirori. Pikanteririka tee añiuro kaari kameethatatsi rantziri, eejatzi ikimitya riraga Tajorentsi. ¹⁹Eejatzi nokantemi, aririka eerokapaeni pikanteri Pawa jenokinta ramitakotemi oetarikapaeni, omawitaya pikaaterika apite, aritaki ikemijantakimi, ramitakotakimi. ²⁰Tsakarika pipiyotawentena aririka apite aapatziyanari, eerorika 3, aririka osheki, eejatzi naari nokaatemi. Eejatzi ari iyotakayemi Ishire Tajorentsi oetarika kameetha pikanteriri Tajorentsi.

Rootaki ikantakiri Jesoshi.

Pineshironkatante atziri

²¹Ikantaka Peetero, riyatashitakiri Jesoshi, rojampitapaakiri, ikantakiri:

—Nowinkatharite, ¿tsika okaateka noneshironkatapiinteri riraga kijapiintanari nopeyakopiinteneri? ¿Arima okaate 7 nopeyakopiinteneri?

²²Ikantawakiri:

—Pikanteetateyeeanyi pineshironkateri, pipeyakoteniri rantziri. Eero pipiyatokatari kijapiintzimiri. ²³Noshiyakaawentemiro tsika ikanta Tajorentsi ineshironkatziri aapatziyariri. Ikimitakari pinkathari rirewiteetziri ronampiripaeni. Tema iroñaaka

ikowakiri irira ipinateeri ireewitakiriri. ²⁴ Ikaemakiri apaani ireewitziriri oshekipero koriki. Ikantawitawaari: “Pipinatawaena pireewitanaga”. ²⁵ Ikantawakiri: “Tekatsi naye nopinatemiri”. Roojatzi ikanantakari paashini ronampiripaeni: “Paanakiri irika pipimantari, eejatzi iina, itomipaeni, rowaagawo, maawaeni, roojatzi ipinatanteena koriki rireewitanaaga”. ²⁶ Ikanta riraga ireewitziriri rotziwerowashitanakari ipinkathatanakiri, ikantanakiri: “Eero pipimantana poyaawentawakyaata aritaki nopinateemi”. ²⁷ Roojatzi osheki retakotatari iwaatorote, ishinetziri riyowanee, ikantawakiri: “Aritaama, monkaataka pireewitana, eero nokowakotaneemi”. ²⁸ Ikanta ireewitantawitacharira riyawitanaaga. Ari janta niyanki awotsi itonkiyotawakari ireewitziriri rirori. Tee rireewiperotziri osheki: inta eechonkiini. Roojatzi roerikakentsitantakari ikentsiki, ikantakiri: “Intsi-paete pipinatena pireewitana”. ²⁹ Roojatzi rotziwerowashitanakari, ikantawitakiri: “Poyaakowentawakyaata, aritaki nopinateemi iinja maawaeni nireewitzimiri”. ³⁰ Omaanta tee ikoyi ineshironkateri eejatzi royaakowentya omaanta romonkyaaagakaantashitakari ikantakiri: “Pipinateenarika maawaeni pireewitanaga, roojatzi noemishitowakaananteemi”. ³¹ Ikantaka iñaakowenantakariri paashinipaeni ratzirite riraga iwaatorote, okantzimoneentanakari roojatzi riyatashitanakari iwaatorote, ikantapaakiri: “Noñaateekiri iriranki petakotaariranki eerori. Teera retakotantateeta rirorita inta romonkyaaagakaantateekiri ireewitawitariri rirori eechonkiini”. ³² Roojatzi ikaemakaanantakari riraga iwaatorote, ikantawakiri: “Ñaakiro, pikantakina inkaaganki: ‘Eero pipimantana’, rootaki noneshironkaperotantakimiri, nokanantawitakimiri: ‘Iroñaaka eero pipinataana pireewitanaaga’. Omaanta eeroka, tee pikameethatzi. Tee pineshironkatziri riraga ireewitawitzimiri eerori eechonkiini. ³³ Tema okameethawita pineshironkaterimi eerori ireewitzimiri eechonkiini. Nokimitakimira naari noneshironkatakimi: tee nowashironkaemi”. ³⁴ Roojatzi ikijantaperotanaka iwaatorote romonkyaaagakaantakiri, ikantakiri: “Nokowaki iroñaaka pipinatena maawaeni pireewitanaga; pipinatenaarika maawaeni roojatzi noemishitowakaananteemi”.

³⁵ Ikaatakaapaakawo Jesoshi, roojatzi ikanantanaka:

—Okimitaka iroka noshiyakaawenteeyakinirini, eejatzi ikimitemi iinja eerori Ashitanari jeekatsiri jenokinta, eerorika pineshironkatziri atziri, eerorika kyaaryoopero pipeyakotziniri oetarika paeni rantzimotzimiri, ari rowashironkaaperotakimi Pawa iinja, eero ipeyakotzimiro eerori pantani.

19

Eero pookiro piina

(Mr. 10.1-12; Rk. 16.18)

¹ Ithonkantanakawori riyotaantzi riraga Jesoshi, ishitowakaanakina Karireeyaki, jatanakina iroñaaka janta intatsikeronta Joriraani janta okaakintawo Joreeya. ² Eejatzi royaatanakiri oshekini paashinipaeni atziri. Eejatzi rirori retsiyatakotawakiri maawaeni maantsiyatzinkari.

³ Eejatzi ipokashitapaakiri warijeeyopaeni. Ikowawitaka ikompitakayaarimi, rootaki ikanantawitapaakariri:

—¿Tsikama okantzika Iwaperite Tajorentsi? ¿Okameethatzima ninkarika kowashitachari rookero iina?

⁴ Ikantawakiri:

—Tema piñaanatapiintawitawo okantziri Iwaperite Tajorentsi. Paerani riwetsikakiri Tajorentsi shirampari eejatzi tsinani. ⁵⁻⁶ Eejatzi ikantzi: “Aririka rayero shirampari iina, rinteenaryaanakiri ashitariri eejatzi riniro, omaanta tee nokowakayiri rookero iina, eero. Inta nokowaki kijokiro rowanakirowa. Rinashitawitani paerani shirampari eejatzi tsinani, omaanta aririka raaki iina, kimitanaa apaani ikantaka, kijokiro rowawakaanakya”. Iñaakiri Tajorentsi apaani ikantaka; eero iroñaaka rookakagaeri atziri.

⁷ Roojatzi rojampitanakiri, ikantakiri:

—¿Iitakakya ishinetantariri riraga Moeseeshi shirampari rookero iina? Tema ikam-ineeri shiramparipaeni: “Tekiririka pookiro piina pityaawo pojankinateniro paperi pikantero iroñaaka ookawakaatyeeya. Roojatzi pimatanteeyawo pookaero piina”.

⁸Ikantawakiri:

—Tema pikijoshiretakitzi pajankaneki rootaki ishinetantakimiri. Omaanta tee ikoyiro Tajorentsi. ⁹Nokantemi naari, aririka pookero piina roojatzi paye paashini, aritaki pan-teero kaari kameethatatsi. Tema pishirontzimotakawo piina paashini tsinani. Apatziro aririka oshirontyaari paashini shirampari, okameethawita pookeromi.

¹⁰Eejatzi nokanteeyanakirini naaka riyotaanewopaeni:

—¿Kyaaryootaki pikantakinari? ¿Aririka naaki noena eero nomatziro nookero? Okameethatzi eero nayi noena.

¹¹Ikantawakina:

—Kyaaryo iroka pikantziri. Jee, apanipaeni atziri tekatsirika iina imaterorika rishiryaanakya, omaanta kaari maawaeni atziri. ¹²Eenitatsi apanipaeni kaari mat-achani rayi iina, tema ashi royiro ikoñaatantakari ipiryakitzi, rootaki kaari imatantawo itsipatantyaawori tsinani, rootaki kaari raanta iina. Eenitatsi apanipaeni rayiteetziri iyatharekitho, rootaki kaari raanta iina. Eenitatsi paashini kaari kowatsini raye. Ikwakiri ijeekashitya ikyaaryoowenteniri Tajorentsi oetarikapaeni ikowakiri ranteniriri. Eerorika pikoyi pishirontyaawo tsinani tekatsirika piina, omaanta pimatero piweshiryaanakya, aritaki kameetha eero payi piina.

Jesoshi ramanakotakari eentsipaeni

(Mr. 10.13-16; Rk. 18.15-17)

¹³Eejatzi ramaetakiniri riraga Jesoshi eentsipaeni. Ikantapaakiri ashtariri:

—Pineeronkawakiri neentsitepaeni, pamaneri Tajorentsi ineshironkateneri.

Nokantawiteeyawakarini:

—Eero pashiiriiri Awinkatharite.

¹⁴Omaanta ikantana irira:

—Eero pikatziyakaari. Pishinetenari ipokashitenaata eentsipaeni. Riyotzi irira rameen-tana. Maawaeni aapatziyanari, ikimityaari irika eentsipaeni rameentana, tema ari reentsitetakyaari Tajorentsi.

¹⁵Roojatzi ipampitantawakari iitokira maawaeni, ikantziri Tajorentsi:

—Pawa, nokowaki pineshironkateri irika eentsipaenika.

Roojatzi riyaaatantana riraga Jesoshi, itsipateeyanaanani maawaeni riyotaanewo.

Ikenithawaetakaakiri riraga Jesoshi ashaagantzinkari

(Mr. 10.17-31; Rk. 18.15-17)

¹⁶Paashini kitejiri ipokashitapaakiri shirampari, ikantapaakiri:

—Iyotaantatsiri kameethari. Pikamantena, ¿iitaka kameethatatsiri nanteri iroñaaka naari jaka nojeekanteeyaripa janta jenokinta? Nokanteetapaatyeeyaani.

¹⁷Ikantawakiri:

—¿Iitaka pikanantanari: “Kameethari”? Tekatsi kameethatizinkari, apatziro ikameethatzi Tajorentsi. Omaanta pikowakirika piyaate jenokinta, pantero maawaeni ikaminaakimiri Tajorentsi rojankinatakirini Moeseeshi.

¹⁸Rakanakiri ikantanakiri:

—¿Tsika okantyaaka nanteri?

Ikantawakiri Jesoshi:

—Eero powamaeri atziri, eero pishirontawo tsinani kaari payi, eero pikoshitzi, eero pitheeyakotari paashinipaeni, ¹⁹pipinkathateri piri eejatzi piniro. Pineshironkateri paashinipaeni atziri: pikimitaaga eerori osheki pineshironkata, ari pikimitziyaari paashinipaeni atziri pineshironkateri.

²⁰Ikantanaki:

—Nomonkaatakiro maawaeni iroka eenironi neentsitapaakini roojatzi iroñaaka. ¿Oetaka paashini nanteri?

²¹ Rakanakiri:

—Pikowakirika pikameethaperotantaneeyaari pithotyero maawaeni iroka, piyaate pipimantero maawaeni tzimimotzimiri, piperi owashironkaenkari, rootakirakya kaari pikenkithashiryaaantaneeyawo pipiyotaneero powaagawo, inta pikenkithashiryaaaneeyaari Tajorentsi, roojatzi pipiyashitanteena, thamerakya poyaataneena naari.

²² Ikanta rirori ikemantawakari osheki rowashiretanaka. Riyotakotanaka osheki rowaagawo, tee ikowaki ipimantero. ²³ Roojatzi ikanantanakina Jesoshi:

—Kyaaryo nokantzi, osheki opomeentsitzimotari ashaagantzinkari ikowaki Tajorentsi ipinkathariwenante. ²⁴ Napiitemiro noshiyakaawentemiro: riraga kameeyo opomeentsitzimotakari roshinthateri imooki kithapi. Rowanaaperotaka riraga ashaagantzinkari opomeentsitzimotaperotakari rirori ikowaki Tajorentsi ipinkathariwenteru.

²⁵ Nokemaeyantawakaaworini ikantakinari Jesoshi, ari notsikanateeyanakarini. Roojatzi nojampitananakari:

—¿Ninkama awijakotatsinika?

²⁶ Roojatzi ramineeyakinani maawaeni, ikanteeyakinani:

—Riraga atziri eero imatziro rowawijaakotya apaniroeni, omaanta Tajorentsi aritaki imatakiro rowawijaakoteri atziri. Kaari imatawita atziri omaanta rirori imatziro oetarika pomeentsiwitachari.

²⁷ Ikantanakiri Peetero:

—Pamine Nowinkatharite, nookaeyanakironi naaka maawaeni tzimimoteeyawitanarini, noyaateeyantanakimirini. ¿Oetaka nayeri iinja owinawo?

²⁸ Ikanteeyawakinani:

—Kyaaryo iroka nokamanteeyemirini, “Nopoñaaka naaka jenokinta, natziriperotapaaki kipatsikika, Iinja ari otzimae owakirari kipatsi. Naaka nojeeki iinja janta nowinkatharimentoki, nopinkatharitaperote. Eejatzi eeroripaeni pitsipateeyenani pipinkathariteeyeni. Okaate 12 piwinkatharimentopaeni pijeekanteeyarini eerori. Pipinkathariwenteeyerini maawaeni joriyopaeni. ²⁹ Maawaeni ikaatzi ookayitanakirorini ipankopaeni, rirentzipaeni, ritsiropaeni, iriripaeni, riniropaeni, reentsitepaeni, iinapaeni, iipatsitepaeni royaatantenari, eero ratsipetashiteeyawoni. Riraga Tajorentsi ari roepiyayiteenirini rookaeyawitanakarini. Rookanakirika apaani roepiyayiteenirini Tajorentsi osheki. Eejatzi ikanteetateeyeaani itsipateeyenani janta ñaaperoeypaeni jenokinta. ³⁰ Eenitatsi iroñaaka osheki pinkatharitatsiri jaka kipatsiki, omaanta eero ipinkathariteeyini maawaeni janta jenokinta: rooma aamashitya apanipaeni pinkatharitagaaantatsini. Eejatzi eenitatsi iroñaaka osheki owashironkaenkaripaeni, omaanta iinja janta jenokinta ipinkatharitagaaantapaerirori”.

20

Antawaateeyatsirini janta oowamashiki

¹ Eekiro riyaatatyeek ikamantziri riraga Jesoshi:

—Noshiyakaawentemiro tsikarika ikanta Tajorentsi ipinkathariwenantzi. Ikimitakari ashitawori roowamashite. Riyaatanaki irira amaetyaaka janta nampitsiki ramineri owiitziniriri roowate. ² Iñaapaakiri apanipaeni kowatsiri rowiiteniri, ikantapaakiri: “Aririka pamiitakotena iroñaaka, aririka itziroryaanaki oorya, aritaki nopinatakimi apaani koriki, riraga iitachari tenaaryo”.* Ikantawakiri: “Ari kameetha”. Roojatzi ikanantakari: “Piyaate iroñaaka powiitenawo”. Roojatzi riyaatantanaka rowiitziro. ³ Roojatzi ijenokityaantapaaka oorya, riyaaatanaki janta ramineri owiitziniriri roowate. Iñaapaakitiiri janta apanipaeni jeekashitachari kaari antawaetatsi. ⁴ Ikantapaakiri: “¿Tee pikowaeyini eerori powitena noowate? Aritaki nopinatakimi kameetha”. Rakanakiri: “Jee, aritaki nowiitakimiro”. Roojatzi riyaatantanaka rowiiteniri. ⁵ Tampatsika oorya riyaaatanaki eejatzi janta ramine paashini owitakoterini roowate. Ragaatzi paashini rotyaantakiri

* 20:2 Tenaaryo rirotki ikithoki koriki monkaatachari antawaerontsi apaani kitejiri.

rantawaete. Eejatzi tsiteniiteni piyanaa raminaatzi paashini amitakoterini. Iñaakitzi apanipaeni kaari owiitatsi; rotyaantakiri rantawaete eejatzi. ⁶ Tsiteniityaaperotanaki, riweyaantapanaatawo raminapanaatzi paashini, roojatzi iñaantapaaka jeekashitzinkari tekatsi rante. Roojatzi ikanantapaakari: “¿Iitaka pithotyaaakotziri jaka, tekatsima pantawaero?” ⁷ Rakanakiri: “Tekatsi antawaetakaenani”. Roojatzi ikanantanakari: “Thame pamitakotena, powiitakotena noowate. Aritaki nopinatakimi kameetha”. Jatanaki.

⁸ Rootzimateentsi itziroriimate oorya, roojatzi ikanantanaka ashitawori roowamashite. Ikantakiri jewatakaantzirori antawaerontsi: “Pikaemeri antawaeteeyatsirini pipina-teeyerini. Pitanakyaari pipinateri riraga impaetaperotapaentsiri rantawaetzi roo-jatzi pithonkanteeyaari pipinateri maawaeni iriranki roojatzi ikaatzi antawaeteentsiri amaetyaaka”. ⁹ Roojatzi ipokantapaaka riraga impaetapaentsiri rowiitziro. Eechonkiini rantawaetaki irirapaeni omaanta ipinatawakiri maawaeni apaani tenaaryo. ¹⁰ Roojatzikya ipokantapaaka rirori itakawori rantawaetapaaki amaetyaaka. Iitakaashiwitaka ari ip-inataperoetakiri osheki omaanta ipinatawakiri tenaaryo eejatzi. ¹¹ Iñaatziiri raawakirira iyorikite roojatzi ikiñaanikowenantanakariri owiitakaakiriri, ¹² ikantanakiri: “¿Iitaka nomonkaatantakariri owakira pokapaentsiri rantawaetzi? Pipinatakina okaatzira pip-inatakiriri rirori. Tema naaka nantawaetaki amaetyaaka roojatzi tsiteniiteni eejatzi osheki natsipetakiri ijaawanka oorya. Okameethawita pipinaperotenami oshekyaaeeni koriki”. ¹³ Ikantawakiri: “Niyompari, tee namatawitzimi; nopinaperotakimi kameetha. Eejatzi tema nokantakimi amaetyaaka: ‘Nopinatemi apaani tenaaryo’. Eejatzi pakakina: ‘Jee, aritaki, kameethataki’. ¹⁴ Irika piyorikiteka paanakiri, piyaate pipankoki. Nopantakariri irika impaetapaentsiri rantawaetzi ikaatzira nopakimiri eerori. Aritaki nokowakaawo naari rootaki nopantakariri. ¹⁵ Tema okameethatzi nopashitakiri noorikite. ¿Iitaka kaari pikowakaantana noneshironkateri? Rootaki ikantakiriri riraga ashitawori roowa-mashite. ¹⁶ Ñaakiro, riraga Tajorentsi iñaaperoeyakirini aapatziyakariri osheki ojarentsi ikameethataki; eejatzi iñaaperoeyakirini riraga aapatziyakariri iroñaaka ikameethatzi. Tema imonkaatawakaeyakani maawaeni, rowawijaakoeyakirini, omawitya raapatziyari osheki ojarentsi, rooma eechonkiinirika”.

Rootaki ikantziri riraga Jesoshi, roojatzi itharyaakaanakina.

Rapiitana Jesoshi ikamanteeyakinani rowamaeteri

(Mr. 10.32-34; Rk. 18.31-34)

¹⁷ Ikantaka Jesoshi itonkaakagaeyakinani janta Jerojareeki. Ari niyanki awotsi roojatzi riyoshiitanakina naakapaeni riyotaanewopero 12 ragaeyanakinani intyañaampiini. Ika-manteeyakinani:

¹⁸ —Iroñaaka piyoteeyakini atonkagaeyatyeeeni janta Jerojareeki. Nopoñaaka naaka jenokinta, natziriperotapaaki jaka, omaanta rooteentsi omonkaatya raanteetenari ragaeyenani jewawentayitziririni ñaanakowenantatsiri eejatzi iyotaantayitzirorini lwaperite Tajorentsi. Ikanteeyenani: “Osheki tee pikameethaperotzi, rootaki pikamantyaari”. ¹⁹ Roojatzi raantena janta kaari yotziri Tajorentsi ikantapaakiri: “Irika Jesoshi payeri, powamaeri”. Ari ishirontawenteeyawakinani rirori. Ipajapajaatawakina, ikentakotakaantawakina inchapankeki ikanteetziri koroshi, roojatzi nokamantakya. Okaatapaakirika kitejiri 3 roojatzi ipiriinanteena Pawa añagaana eejatzi.

Rootaki ikanteeyakinanini.

Iyaatashitakiri Jesoshi iina Sewereeyo

(Mr. 10.35-45)

²⁰ Roojatzi opokashitantapaakari riraga Jesoshi iina Sewereeyo. Otsipatapaakari otomi apite, iitachari Jantyaako eejatzi Jowa, riraga apite riyotaanewo, otziwerowashitapaakari, okantapaakiri:

—Nokowaki pineshironkatena.

²¹ Ikantawakiro:

—¿Oetaka pikoyiri?

Okantziri:

—Aririka iinja pipinkatharitaperotapae nokowakaakiri apiteka notyomi itsipatemi: apaani jeekatsini pakoperoki, paashini pampateki. Ikaatemi itsipateeyemini pipinkathariteeyini.

²²Rakanakiro Jesoshi:

—Tee piyotzi oetarika pikowakotanari. Pamine, rooteentsi nokemaatsityaawo osheki katsiri naari. Rooma patsipetashitakawo eerori teerika imatziro ikimitana naaka noke-maatsityaawoka osheki katsiri.

Ikantanakiri otomipaeni:

—Aritaki nomatakimiro naari.

²³Roojatzi ikanantakari:

—Kyaaryo aritaki pikemaatsiteeyakyaawoni, omaanta naaka eero nomatziro nokantzimi ninkarika jeekimotenani iinja nakoperoki, nampateki; apatziro yotatsiri Pawa jeekat-siri jenokinta ninkarika ikashiyakayitakarini paerani jeekatsini.

²⁴Nokemaeyantakaworini naaka riyotaanewopaeni iroka ikantakiri roojatzi nokijanteeyanakaririni riraga Jantyaako eejatzi Jowa. Nokijanteeyanakaririni ikowaeyawitakityaani ipinkathariteeyenimi. ²⁵Roojatzi ikaemanteeyakinani Jesoshi naakapaeni riyotaanewo, ikanteeyakinani:

—Piyoteyakini eeroka riraga iwinkatharitepaeni kaari yotziri Tajorentsi rame-teeyawoni romperateeyarini isheninkapaeni. ²⁶⁻²⁷Omaanta eerokapaeni eero pikim-itakoeyarini. Eero pomperatanteeyani eerori. Pikowakirika peewawenante, pami-takoeyerini kameetha atziripaeni: petakotyaari, eero pomperatashiteeyarini. Panteniri kameetha maawaeni oetarika ikowakoeyemirini. ²⁸Pikimitakotena naaka. Tee ro nopokantyaari naaka jaka kipatsikika nomperatayitapaakimini, inta nopokantari jaka namitakoeyemini, noneshironkateeyemini, nokamawenteeyemini nopinawenanteeyemirorini kaari kameethatatsi pantziri eerokapaeni maawaeni pawijakotanteeyaari, eero rowashironkaanteemi Tajorentsi.

Retsiyatakotakaakiri riraga Jesoshi kaari kokichaatsi apite

(Mr. 10.46-52; Rk. 18.35-43)

²⁹Rookaeyakaanaanawoni Jesoshi nampitsi owaero Jerikoo. Ikineeyanakini janta awot-siki itonkaakaantyaariri Jerojareeki. Royaateeyakirini osheki atziri. ³⁰Eeniro ijeekaki jaga othapikira awotsi irira kaari kokichaatsi ikaatzi apite. Ikamanteetakiri:

—Kaakitaki Jesoshi.

Roojatzi ikaemantawakari, ikantziri:

—¡Pineshironkatena! ¡Rooma eeroka icharineeteni Iraviirini!

³¹Roojatzi ikijathatakiri piyotaneenchari, ikanteeyawakirini:

—¡Pimaerite!

Eekiro ikaematziiri, ishintsithatakiri ikaemakiri:

—Nowinkatharite, pineshironkatena. Rooma eeroka naamagaeyakarini, eerokataki icharineeteni Iraviirini.

³²Ikatziyapaaka riraga Jesoshi, ikantapaakiri:

—¿Oetaka pikoyiri namitakotemiri?

³³Ikantawakiri:

—Nowinkatharite, nokoyi pikokichaatakagaena.

³⁴Roojatzi ineshironkatapaakiri, ipampyaakitapaakiri rokikira. Kokichaatanee, roojatzi royaatantakari osheki riweshiryaawentanakari.

21

Rareetya riraga Jesoshi Jerojareeki, ikiyakotakari ewankari wooro

(Mr. 11.1-11; Rk. 19.28-40; Jowa 12.12-19)

¹Rootzimatapaentsi nareetya Jerojareeki, ari nareetapaakyaawo Wetejajee jeekatsiri janta tonkaariki owaero Oriiwomashi. Roojatzi rotyaanantakari riraga Jesoshi apite riyotaanewo, ²ikantakiri:

—Thame peewate jaga nampitsiki, aririka piñaapaakiri wooro tsinani othatakotaka otsipatakari otomi ewonkiri poojoryaakotapaakiri. Pamakinari jaka. ³ Aririka ikan-teetawakimi: “¿litaka poojoryaakotantawori?” pikanteri: “Ikowatziro Awinkatharite”. Ari roepiyeemiri intsipaete. Roojatzi ikanantanakimi: “Paanakiniri”.

⁴ Ranantakawori iroka, imonkaatziro rojan kinatakotzitaririni paerani kamanantzirorini iñaani Tajorentsi iitachari Jakariiyashi. Ikantzitakani:

⁵ “Pikanteeyerini jeekaeyatsirini janta Jerojareeki: ‘Paamayari iinja Piwinkatharite, kaakitaki. Osheki ikameethaperotaki. Tee riyotzi ikantakaaperota, ikyaa kotapaakyaari ewonkiri wooro’”.

⁶ Roojatzi riyaaanaki riyotaanewo apite iñaapaakitziro wooro tsinani otsipatari otomi ewonkiri, roojoryaakotapaakiro, ramakiniri. ⁷ Ramakiri apite. Nowankitakiniri im-itzikaakira kithaarentsi, roojatzi ikyaa kotantakari Jesoshi. ⁸ Osheki atziri kinantanakawori janta awotsiki iñaawakiri, eejatzi iñaaperoeyawakirini maawaeni: ishitashitaantakiri* awotsiki imaathaapaeni ikinapaakirapa wooro. Paashinipaeni ichoonkayitakironi kompiroshi ishitashitakiri awotsiki ikinapaakinta wooro. ⁹ Osheki atziri jewateeyakiririni awotsikira. Osheki paashini impaeteensiri eejatzi. Osheki ikimoshirewenteeyanakirini. Roojatzi ikaemaeyanakini, ikanteeyanakini:

—¡Pamineri irika, rirotaki icharineeteni Iraviirini aamagaeyakarini! ¡Thame apinkathateeyerini! ¡Rotyaantakiri Awinkatharite! ¡Thame añaaperoeyerini! ¡Tema iñaaperotakiri riraga Tajorentsi, tema ikameethaperotzi!

¹⁰ Roojatzi rareetakaantapaakina Jerojareeki. Ikemakoeyawakirini maawaeni jerojareejatzi, rojampitawakagaeyanakani:

—¿Ninkama irika pokapaentsirika?

¹¹ Rakaeyapaakirini paashinipaeni pokaentsiri:

—Rirotaki Jesoshi, riraga kamanantzirorini iñaani Tajorentsi jeekawitachari paerani Najareeteki, rowaga nampitsi janta Karireeyaki.

*Rookaeyakirini Jesoshi pimantayitsirini janta Tajorentsi pankoki
(Mr. 11.15-19; Rk. 19.45-48; Jowa 2.13-22)*

¹² Ikantaka Jesoshi ikyaaapaakina janta Tajorentsi pankoki. Iñaapaakitziiri janta inthomaenta osheki amanantatsiri eejatzi pimantatsiri, rootaki opoñaantanakari rookaeyapaakirini maawaeni irirapaeni. Tema rotatsinkitawaetapaakiri maawaeni imeejate riraga kaampiyawakaayitanaririni iyorikite. Eejatzi ikimitzitakari rirori pimantatsiri jamomo rotatsinkitayitapaakirini maawaeni imeejatepaeni. ¹³ Roojatzi ikanteeyanakirini:

—Okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Ikantzi Tajorentsi: ‘Iroka Tajorentsi pankoka okameethatzi pikenkithatatakaapiinteeyanani, omaanta eerokapaeni pikoshitashiteeyakarini atziri pokaeyawitacharini jaka Tajorentsi pankokika’”. Tee okameethatzi iroka panteeyakirini.

¹⁴ Eejatzi janta ipokashitapaakiri oshekini kaari kokichaatsi, eejatzi kijopookitatsiripaeni. Retsiyatakoeyawakirini. ¹⁵ Riraga jewawentayitziririni ñanakowenantatsiripaeni eejatzi riraga iyotaantayitzirorini Iwaperite Tajorentsi iñaakirira okaatzi rantakiri. Eejatzi ikemakiri osheki eentsipaeni ikaemaeyakini:

—¡Osheki okameethaperotaki rantayitakirini Jesoshi! ¡Thame añaaperoeyerini! ¡Tema rirotaki icharineeteni Iraviirini!

Omaanta tee inimotanakiri riraga jewawentayitziririni ñanakowenantatsiripaeni iroka iñaakiri eejatzi ikemakiri. Rootaki ikijantaperotanakari osheki. ¹⁶ Roojatzi ipokashiyantapaakarini Jesoshi, ikantapaakiri:

—¿Pikemaeyakirini inkaaganki ikantakimiri riraga eentsipaeni? Tee okameethatzi iroka ikantakimirika. Tee okameethatzi ipinkathateeyemini.

Rakanakiri:

* 21:8 Rootaki rameteeyarini rirori jorriyopaeni ishitashitaantayitzirini pinkathari imaathaaki ipokerika.

—Jee, nokemaeyakirini. Tekirama piñaanatziro Iwaperite Tajorensi kantakotzirori: “Iñaaperoeyerini eentsipaeni owawijaakotantatsiri iinja”.¹⁷ Roojatzi riyaateeyakaan-tanakinani janta Wetaaniyaki. Ari nomaapaaki.

Rowamaakiro Jesoshi iyeera

(Mr. 11.12-14, 20-26)

¹⁸Okitejitanaki ipiyeeyakaanakinani janta Jerojareeki. Ari niyanki awotsi itasheyapaaki Jesoshi. ¹⁹Iñaapaakiro awotsinampiki chochoki iitachari iyeera, oshiyawitawo potooki. Ikwawitapaaka ithotemi okithoki, omaanta tekatsi; apatziro iyotashitaka oshi. Teera iñaapaakiro okithoki roojatzi ikanantanakawo:

—Eero iroñaaka papiitero pikithokite ithotanteemiri atziri.

Okantaka rowaga iyeera jampiyashitanaki intsipaete.

²⁰Inkaamani aririka rowajakagaeyanakinawoni rowaga iyeera, noñaawakirowa ojampishitanaki intsipaete roojatzi nokenkithashiryaakoeyanakironi. Rojampiteetakiri riraga Jesoshi:

—¿Tsika okantanakaka ojampirinkashitantanaki intsipaete rowaga iyeera?

²¹Ikantawakina:

—Kyaaryo, aririka eekiro piyaataye pameentaperotyaaari Tajorensi, aritaki imatakaakimiro pantero kimitaworika piñaakirika iroñaaka. Eejatzi pikanteririka Tajorensi: “Poshirinkero iroka tonkaari janta inkaarekinta, aritaki imatakaakimiro”.

²²Pameentaperotyaaaririka, aririka pamaneri, aritaki imatakaakimiro oetarikapaeni pikwakoteriri.

Roojatzi itharyakagaeyanakinani Jerojareeki.

Ikanteetakiri Jesoshi: “¿Ninkama otyaantzimiri?”

(Mr. 11.27-33; Rk. 20.1-8)

²³Ikantaka Jesoshi ipiyakagaeyakinani Tajorensipankoki, ikyaaiki riyotaantapaaki. Roojatzi ipokashitantapaakariri riraga jewawentayitziririni ñaanakowenantatsiri eejatzi riraga aataperoteenchari, ikantapaakiri:

—¿Ninkama otyaantaperotzimirika piyotaantariri jorriyopaeni eejatzi petsyatakoeyantakaririni? ¿Ninkama otyaantzimirika pookantapaakariri pimantatsiri chapinki?

²⁴Ikantawakiri:

—Eejatzi naari, nojampitemi apaani. Aririka pakawakina, aritaki nokamantanakimi ninkarika otyaantakinari. ²⁵¿Ninkama otyaantakiriri Jowa ikaawoshitakotantariri Tajorensi jorriyopaeni? ¿Rirotakima Tajorensi otyaantziriri? ¿Atzirima otyaantziriri?

Roojatzi ikantathatawakagaeyantanakani:

—Akanteririka: “Tajorensi otyaantakiri”, ikantanakaekari: “¿Iitaka kaari paapatziyan-tarikya?” ²⁶Omaanta akantakiririka: “Atziri otyaantakiri”, ikijanakaekari atziripaeni. Tema maawaeni iitashitari Tajorensi otyaantakiriri Jowa riyotaanantari.

²⁷Roojatzi ikantapaakiri:

—Tee niyotzi ninkarika otyaantziriri.

Rakanakiri rirori:

—Eejatzi nokimitzitaka naari, eero nokamantzimi ninkarika otyaantakinari nananta-wori piñaakotakinarika.

Roshiyakaawentakiniri riraga ñaanakowenantatsiri ashitachari apite itomi

²⁸Eejatzi ikanteeyakirini riraga Jesoshi:

—Noshiyakaawentemiri ashitachari itomi apite; ¿iitaka pikenkithashiryaakotakariri eero? Ikantakiri itawori ikoñaatzi: “Notyomi, piyaate iroñaaka pantawaete janta noowamashiteki”. ²⁹Rakanakiri, ikantawakiri: “Eerowa niyaatzi”. Ikantaka paata ikenkithashiryaanaa, roojatzi riyaatantaa rantawaetzi. ³⁰Eejatzi ikantziri paashini itomi: “Notyomi, piyaate iroñaaka, pantawaete janta noowamashiteki”. Ikantanakiri: “Ari, pawa, niyaate”. Omaanta tee riyaatzi. ³¹Ari, iroñaaka nojampitemi: ¿Ninka kemijanta-perotziririka ashitariri ikowakaakiriri?

Ikantakiri:

—Irinta itakawori ikoñaatapaaki, jatatsiri rantawaetzi.

Ikantakiri:

—Kyaaryo iroka nokantemirika: ranaakoeyemini riraga piyotziriri koriki ipantyaariri roomajatzi eejatzi rowaga tsinani ñaathapiinteyawitaririni shirampari kaari oemi. Tema raapatziyakina rootaki imatantakawori Tajorentsi reewawentakiri rajankaneki.³² Pamine, paerani ipokawitapaentaga riraga Jowani kaawoshitantatsiri jaga riyoteeyawitapaakimini tsika pikantya pijeekanteeyari kameetha; omaanta eerokapaeni tee pikowaeyini paapatziyeyawakyaarini. Omaanta aapatziyeyawakaririni riraga piyotziriri koriki ipantyaariri roomajatzi eejatzi rowaga tsinani ñaathawitaririni shirampari paeni kaari oemi. Piñeyawitakarini raapatziyeyakawoni okaatzi riyotaakiriri Jowa rootaki ikameethatantari. Omaanta eerokapaeni tee pikenkithashiryaneenta, tee paapatziyimaetawakari Jowani.

Roshiyakaawentakiri Jesoshi aminirori oowamashi
(Mr. 12.1-12; Rk. 20.9-19)

³³ Iroka paashini roshiyakaawenteeyakiniririni riraga jewateeyatsirini ñaanakowenantsirini eejatzi riraga iyotaantayitziroirini Iwaperite Tajorentsi. Ikantakiri:

—Pikemaeyawakinani paashini nokantemiri. Eenitatsi apaani pankitziroiri roowamashite. Eejatzi rotantotakotakiro maawaeni othapiki. Eejatzi riwetsikashitakiro tsikarika rawishoowero oowa rowantyaawori owaaga. Riwetsikakiro eejatzi pankotsi jenokitatsiri, ijeekashitantaawori aminawiritanteroni oowamashi. Roojatzi riraga ashitawori roowamashite ikantanakiri antawaetziniriripaeni: “Iroñaaka paminenawo noowamashite eejatzi pithamaetakotenawowa. linja pipashitena kashetani”. Rakaeyanakirini: “Jee, aritaki, nomatakimiro”. Roojatzi riyaatantanaka rirori paashiniki kipatsi. ³⁴ Ojamanitakotanaki roojatzi omonkaantapaaka irakaniki oowapaeni. Roojatzi rotyaanantawitaka ronampiripaeni ashitawori roowate, ikantawitawakari: “Piyaate iroñaaka janta pikanteri riraga aminanawori noowamashite ipakaantawakina nashi naari”. Roojatzi riyateeyawitanakani, areeteeyapaakani janta. ³⁵ Iñaawakiririka riraga aminayitziroirini oowamashi, rompojawakiri apaani, tok; eejatzi paashini rowamaawakiri, shemi; omaanta paashini rompojantawakari mapiki, shemi. ³⁶ Ikanta riraga ashitawori roowamashite eekiro rotyaanantakitzi ronampiripaeni. Ikantaka aminirorira oowamashi ithonkawakiri, rowamaakiri ikimitaakirira paashini jewatapaentsiri. ³⁷ Roojatzi ikenkithashiryanaaka ashitawori roowamashite ikantzi: “Iroñaaka notyaanteri notyomi. Aamaaka eero rowamaawakiri irira. Rirotaama ipinkathatawakiri”. Roojatzi rotyaanantawitanakari itomi. ³⁸ Ikantaka iñaawakirira roojatzi ikantawakaantanaka: “Kaakitakira riraga itomi ashitawori roowamashite. Aririka ikamaki paata ashtariri, rirotaki poyaateeyaarini iriri; tema rirotaki ashiteeyawoni. Iroñaaka thame owamaawakiri. Aakoteeroota aaka roowamashite”. ³⁹ Roojatzi roerikawakiri shepik, raanakiri janta othapiki, rowamaakiri, shemi. ⁴⁰ ¿Oetaka pikenkithashiryaaari eeroka? ¿Ipokaerika ashitawori roowamashite tsika ikanteeyapaakirinika riraga antawaeteeyawitanaririni roowamashiteki?

⁴¹ Rakaeyanakirini:

—Ari rowamaeyapaakirini maawaeni, roojatzi raminanteeya paashini riroperotatsiri amineenirini eejatzi pakaantapiintenirini irakapaetetaneerika rotyaanteeniri rirori rashityaari.

⁴² Roojatzi ikantawakiri rirori Jesoshi:

—Tekirama piñiuro okantziri Iwaperite Tajorentsi:

“Itheenkakiro mapi riraga wetsikirori pankotsi, omaanta iñaaperotakiro Tajorentsi okameethatzi: tema okijotakaakiro maawaeni pankotsi. Rooma ikameethataki Awinkatharite, tema otsikanatakaworoña maawaeni rantziri”.

⁴³ Rootaki nokanantakimiri: eero piñeyirini Tajorentsi eerori ipinkathariwenteeyem-inimi. Omaantakya reewawenteeyerini paashinijatzitatsiri atziri: riraga pinkathata-peroeyakiririni eejatzi aapatziyaperoeyakiririni. ⁴⁴ Naaka oshiyakawori rowaga mapi: tema nokenkithatakotziro kameethaperotatsiri. Ninkarika kaari aapatziyawakyaawoni kyaaryooperotatsiri, aritaki rowashironkaakya: riyate janta ikemaatsityaawonta, ashi rowaero.

⁴⁵ Riraga jewawentayitziririni ñaanakowenantatsiripaeni eejatzi riraga warijeeyopaeni ikemaeyantawakaworini roshiyakaawentayitakinirini Jesoshi roojatzi riyotakoeyantawakawoni rirota ki irirapaeni roshiyakaawenteeyakirini. Tema tee raapatziyari rirori. ⁴⁶ Ikowaeyawitanakani raakaanterimi Jesoshi omaanta ithaawanteeyakarini atziripaeni. Riyotaki atziripaeni riraga Jesoshi rirota ki kenkithatakotziriri Tajorentsi, rootaki kaari raantari.

22

Roshiyakaawentakiri Jesoshi kaemakaantawitariri atziripaeni rowakaeyaarimi

¹ Rapiitakiniri eejatzi Jesoshi roshiyakaawentakirini piyotawenteeyakaririni, ikan-teeyakirini:

² —Noshiyakaawentemiro tsika ikanta Tajorentsi ipinkathariwenantzi. Ikimitakari riraga pinkathari. Eenitatsi itomi owakira aatsiri iina. Ikantaka riraga ashitariri ikowaki riweshiryaawentyaari itomi, rootaki ikaemakaananteeyakaririni inampijatzi rakiyoteri rowakayaari. ³ Rotyaantakiri apaanipaeni ronampiri romiñaawitakitari atziripaeni ipokeeta rowaeyani, omaanta tee ikowaeyini ipoke. ⁴ Rapiitakiri rotyaantawitanakari paashini ronampiripaeni, ikantawitakari: “Piyaataate pikamantaateriita riraga ikamantakitzirira inkaaganki itawitakitari: ‘Pojataki kaniri eejatzi iwatha, oyiitaka maawaeni’. Thame powakitya”. ⁵ Omaanta riraga romiñaawitakitari tee ikowaeyini ipoke. Jateeyakini tsikarikapaeni: riyaatzi apaani janta rowaneki, paashini ikinanaki riyomparita. ⁶ Omaanta paashinipaeni ragaeyawakirini rotyaantawitakari, ranteetawakiri pok, pok; ipapajajaateeyakirini osheki rowashironkaeyakirini roojatzi rowamaantakari. ⁷ Ari ikemaki riraga jewatatsiri, antawo ikijanaka. Roojatzi rotyaantawitanakari joraaropaeni riyate rowamaeri owamaantatsiripaeni. Riraga joraaropaeni ithonkakitzi maawaeni, eejatzi ipankopaeni rootakiro maawaeni. ⁸ Roojatzi ikanantanakari paashinipaeni ronampiri. “Mataka maawaeni owanawontsi oyiitaka. Omaanta rirori ikanteeyawitakirini inkaaganki: ‘Tee ikameethatzi’, tekatsi okantya ipokanteeyaarini, rooma tee ikameethatzi. ⁹ Piyaatanaki iroñaaka janta awotsikipaeni antawopetatziki, pomiñaanakiri maawaeni piñaanakirira. Pikanteri: ‘Thame nakiyotemi kaniri: rooma aaki notyomi iina’”. ¹⁰ Ikantaka ronampiripaeni jateeyanakini, ramayitapaakirini ikaatzi iñaayitakitzirini janta, kameethatziinkaripaeni eejatzi kaari kameethatziinkaripaeni. Rareetakagaeyakarini ipaeyapaakirini kithaarentsi rooperori. ¹¹ Roojatzi ikyaanapaaka rirori jewawenantatsiri riwethatantawakari pokayiteentsiriripaeni, raminapaaki jaga; roojatzi iñaapaakiri apaani shirampari kaari kithaatacha kameetha. ¹² Itonkiyotapaakari, ikantapaakiri: “Niyompari, noshawitanakimi inkaaganki kithaarentsi kameethari pikithaawentyaarimi notyomi oemoshiryaantyaariri. ¿Iitaka kaari pikithaataantawo?” Omaanta imaeritashitaka. ¹³ Roojatzi riraga pinkathari ikanantakari ronampiripaeni: “Payeri irika poojoteri rakoki eejatzi iitzi, pookeri inteena otsiteniperotzinta rowaga paamariki kaari tsiwakanitatsini, ashi royeri rirori janta, riraya eejatzi ratsikaekitya tyakiririri, osheki ikemaatsityaawo”.

¹⁴ Naakiro, eejatzi ikimiwitaka Tajorentsi, ikaemakaantawitakari maawaeni atziri rawi-jakotanteeyaarimi, omaanta eero roshokitzi kyaatsini, apatziro apaanipaeni owawijaako-taachani.

Riyotaakiri Jesoshi warijeeyopaeni ranteniri pinkathari ikowakaeriri

(Mr. 12.13-17; Rk. 20.20-26)

¹⁵ Ikanta ikijeeyanakani riraga warijeeyopaeni roojatzi ishitowantanaa ikenkithatakaawakagaeyakani, ikanteeyini:

—¿Tsika akanterika Jesoshi akompitakaantyaariri, akijakaantyaariri?

¹⁶ Roojatzi rotyaanteeyantakarini irirapaeni riyotaanewopaeni itsipateeyakarini riraga oyaateeyiririni Erooeshi. Ipokashitakiri Jesoshi, ikantakiri:

—Iyotaantatsiri, niyotzi piñaawaetziro rooperotatsiri: tee pitheeya. Eejatzi kameetha piyotaantziro Iwaperite Tajorensi eejatzi eero pikemijantaperotziri atziripaeni oetarika ikantawitemiri rirorika pinkathari kaaririka pinkathari. Eekiro piñaawaetziro kameethatatsiri. ¹⁷ Iroñaaka pikantena oetarika pikenkithashiryaa. ¿Okameethatzi-ima aperi pinkathari, riraga Seesari ayorikite? Tema irira kaari joriyyo. ¿Terikama okameethatzi?

¹⁸ Riraga Jesoshi riyotakotakiri ikowaeyawitakani ramatawiterimi ikompitakaantyaaririmi. Rootaki ikanantanakariri:

—¿Eerokapaeni oshiyakaawaetashitachari paapatziyarimi Tajorensi! ¿Iitaka pamatawitantenarimi? ¹⁹ Poñaayenari koriki pipapiintziriri oroomajatzi.

Roojatzi ramantanakari apaani ikithoki koriki iitachari tenaaryo. ²⁰ Roojatzi ikanantawakari:

—¿Ninkama ashitawori ipoo owakoteencharika? ¿Tsikama itzimika ashitawori iwaero jankinateencharika?

²¹ Rakanakiri:

—Kaarima riraga Seesari.

Roojatzi ikanantanakariri:

—Panteniri irinta ikowakaakimiri; eejatzi pantzityaanari riraga Tajorensi ikowakaakimiri.

²² Ikemaeyantawakaworini maawaeni iroka, ari rotsikanateeyanakarini, tekatsi paashini ikantaneeriri. Roojatzi rookantanaari: jateeyaneeni.

Ikamantakiri Jesoshi saroseeyopaeni “Kyaaryo, apiriintee eejatzi”

(Mr. 12.18-27; Rk. 20.27-40)

²³ Roojatzi ipokapaaki saroseeyopaeni. Iitashiwitakawo eero apiriinta añagae eejatzi, eero aatzi jenokinta. Ipokashitapaakiri, ikantapaakiri riraga Jesoshi:

²⁴ —Iyotaantatsiri, ikantzini Moeseeshi: “Eenitatsirika shirampari iina, omaanta tekat-sirika itomi, aririka ikamaki, okameethatzi ragaero inani rirentzi itzimakaanteeyawori otomi. Itzimapaakirika otomi kimiwitanaka rirotoaki ashityaarini rirentzini itomi”.

²⁵ Paerani eenitatsi atziri ikaateeyini 6 rirentzi. Itanakawori rantaritziri raawitaka iina, omaanta tee itzimakaero eentsite. Ikamashitaka. Ikantaka paashini rirentzi roojatzi raantawitaawo rirori. ²⁶ Eejatzi rirori tee itzimakaero eentsite. Ikamashitaka rirori. Eejatzi ikimiteeyakani maawaeni rirentzipaeni, aawitawori inani rirentzini. Tee itzimakagaeyironi eentsite. Ikamashiteeyakani maawaeni. ²⁷ Impaete okamae roori. ²⁸ Aririka ipiriinteeyaneeni iinja, ¿ninkama iinanteeyaawoni? Tema iinanteeyakawonika paerani maawaeni.

²⁹ Roojatzi ikanantanakariri rirori:

—Osheki pikompitakawo. Tee pikemaperotziro okantziri Iwaperite Tajorensi, eejatzi tee piyotakoperotziri itajorensiperotaki. ³⁰ Aririka ipiriinteeyaneeni rañagae eejatzi, tekatsi agaeroni iinja. Maawaeni piriintaachani eero ragae iinapaeni. Omaanta ikimitakoeyaarini ronampiripaeni Tajorensi jenokinta. ³¹ Riraga kamaawitachari ari ipiriintee iinja, tema piñaanatziro ikantziri Tajorensi iwaperiteki: ³² “Naaka Tajorensi, raapatziyanewo Awaraama, Ijaaka, Jakoowo”. Naakiro, tee ikantzi: “Raapatziyawanaga paerani”. Omaanta eeniro añi ishira janta jenokinta, roojatzi ikanta raapatziyari iroñaaka rootaki ipinkathariwenantariri Tajorensi.

³³ Ikemantawakawori iroka riraga piyotawenteeyakaririni ari imaeriyanakini, rotsikanateeyanakarini, ikanteeyanakini:

—Kameetha riyotaantzi Jesoshi.

Ikamantziri Jesoshi oetaka okowakaaperoteeri Iwaperite Tajorensi

(Mr. 12.28-34)

³⁴ Ikemaeyantakaririni warijeeyopaeni kameetha rakakiri riraga Jesoshi saroseeyopaeni, romaeryaakiri ipiyoteeyakani ipokashiteeyapaakirini rirori. ³⁵ Ikwawitaka ikompitakayaarimi warijeeyopaeni. Ikaatziri apaani iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi, riyoperotziro okantziri. Ikantawitapaakari:

³⁶ —Iyotaanari, eenitatsi osheki iyotaakaeri Iwaperite Tajorentsi: ¿tsika otzimika kameethaperotatsiri kaminagaantsi akemijantaperoteri?

³⁷ Ikantawakiri rirori:

—Rootaki iroka kameethaperotatsiri: “Pinintashireperoteriroña kameetha Tajorentsi, riraga Awinkatharite. Pikaaryoowentero pinintashireperoteri maawaeni pajankaneki, eejatzi maawaeni pishireki, eejatzi pikantyaani pikenkithashiryapiintyaari”. ³⁸ Rootaki anaakotantaperotatsiri maawaeni kaminagaantsi Iwaperiteki Tajorentsi. ³⁹ Eenitatsi paashini, kimitawori: “Okimita osheki pinintaperotaka eerori, pikimiteerira paashini-paeni atziri, pinintaperoteri maawaeni”. ⁴⁰ Aririka pantero iroka, aritaki pimonkaatero maawaeni rojankinatzirini paerani Moeseeshi, eejatzi rojankinatzirini riraga kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi.

¿Ninkama iriri Jesokirishito?

(Mr. 12.35-37; Rk. 20.41-44)

⁴¹ Eenirowa ipiyoteeyakani warijeeyopaeni, ⁴² rojampiteeyakirini Jesoshi:

—¿Iitaka pikenkithashiryaaokotziriri Rotyaantanewo Tajorentsi, riraga Owawijaakotantatsini? ¿Ninka tomintaririka?

Ikanteeyanakirini:

—Rirotaki icharineeteni Iraviiri.

⁴³⁻⁴⁴ Ikantakiri:

—Paerani ojaninkataakirini Ishire Tajorentsi Iraviirini, ikanantariri Rotyaantanewo Tajorentsi: “Nowinkatharite”. Rooma piyotziro Iwaperite Tajorentsi okantzi: “Riraga Pawa Tajorentsi ikantakiri Nowinkatharite: ‘Pijeekimotena nakoperoki, pitsipatena eewawenteri atziripaeni. Pijeekanaki roojatzi nothonkantakyaari maawaeni kijakimiri’”. ¿Iitakakya ikanantariri riraga Iraviirini paerani: “Nowinkatharite”? ⁴⁵ Tema ikenkithatakotzitarini Iraviirini Rotyaantanewo Tajorentsi, ikantziri: “Nowinkatharite”. ¿Tsika ikantyaari Iraviirini ipinkathateeri icharineeteni impaetatsiri ijeeki? Rooma ametakawo apinkathatziri jewateeri.

⁴⁶ Imaeritashiteeyanakani maawaeni. Tekatsi akaneentsini eechonkiini. Eejatzi paashiniki kitejiri tee rapiiteeri rojampitaneeri: ithaawantanakari rapiiterimi rojampiterimi eejatzi.

23

Ikantzi Jesoshi: “Eero poshiyakotari iyotaantawitawori Iwaperite Tajorentsi eejatzi warijeeyopaeni”

(Mr. 12.38-40; Rk. 11.37-54; 20.45-47)

¹ Ikanteeyakirini riraga Jesoshi piyotawenteeyakaririni eejatzi naaka maawaeni riyotaanewo:

² —Irirra iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi eejatzi irira warijeeyopaeni rirotaki poyaatiriri Moeseeshini riyotaantziro Iwaperite Tajorentsi. ³ Okameethatzi pikemijantaperotero oetarikapaeni ikantzimiri omaanta eerokya pantziro rantziri. Ikantawitziimi: “Ari pikantya, kameetha pijeeki”, omaanta tee ijeeki rirori kameetha. ⁴ Osheki opomeentsitzimotzimi pantero maawaeni riyotagaeyakimirini, omaanta tee riyoteemi maawaeni okaatzi okantziri Iwaperite Tajorentsi, eejatzi tee ipomeentsiwentzimaetawo rantero rirori oetarika ikantawitakimiri. ⁵ Rantashitawo oetarikapaeni piñaantyaariri, piñaaperotantyaariri ikameethatzi. Tema romaawakotakawo eechonkiini Iwaperite Tajorentsi rakoki eejatzi rojoyinatokotzitakawo ipankaki, pikanantyaari kameetha raapatziyaperotakarini Tajorentsi. Eejatzi rowaneentashitaka ikithaashitetziitakawo ikantakaaperotashitaka. ⁶ Aririka rowaeyani, ikowaperotzi itsipatapiintyaari jewatatsiri.

Eejatzi ikimitzitaka janta pankotsiki ipiyotantapiintarira joruiyopaeni ikowaperotaki itsipatapiintyaari jewatatsiri janta. ⁷Ikantakaaperotashitaka rootaki ikowantakari kameetha piwethateeyaari janta aririka pitonkiyotyaari, eejatzi ikowaki pikanteeyerini: “Iyootaanari”. ⁸Omaanta eeroka, eerokya pikimitakotari. Eero pikowanaki ikanteetemi paashinipaeni: “Iyootaanari” iñaaperotantemiri. Maawaeni eerokapaeni pimonkaatawakagaeyakani: eerokataki yeeyipaeni. Apatziro Rotyaantanewo Tajorentsi rirotaiki pikanteri: “Iyootaanari”. Okameethatzi apatziro piñaaperoteri irira. ⁹Jaka kipatsikika, eero pikantashitari paashinipaeni atziri: “Pawa”. Omaanta apatziro pikante Pawa riraga jeekatsiri janta jenokinta, eejatzi piripero eejatzi pirithori jaka kipatsiki. Tekatsi paashini pikanteri. ¹⁰Eejatzi eero pishinetziri ikanteetashiyizimini: “Neewatzinkarite”. Eenitatsi peewatzinkarite papintzite apaani, naaka riraga Rotyaantanewo Tajorentsi. ¹¹Pikowakirika peewawenante, pityaawo pamitakotapiinteri paashinipaeni, pineshironkaateeyerini. ¹²Aririka pikante: “Naaka Neewawentemi, osheki nokameethatanaki”, aritaki ipashiwentakagaeyakimini Tajorentsi. Aririka pikante: “Tee nomatziro apaniroeni, Pawa Tajorentsi, pamitakotenari”, roojatzi ramitakotemi, imatakayemiro, kameetha peewawenantaayariri atziri.

Rootaki ikanteeyanarini rirori.

Ashironkaamatsitemiini iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi eejatzi warijeeyopaeni

¹³Roojatzi ikantakiri Jesoshi iyotaantayitzirorini Iwaperite Tajorentsi eejatzi warijeeyopaeni:

—¡Ashironkaamatsitemiini! Poshiyakaawaetashita paapatziyari Tajorentsi, omaanta osheki pamatawitakiri atziripaeni. Kaari rooperori piyotakiriri oetarika ikowakaawitariri Tajorentsi riyoteeririmi. Ashironkaamatsitemiini iinja powashironkaeyaani osheki. Eero paapatziyari Tajorentsi ipinkatharitakaantemiri pajankaneki, eejatzi eero pishinetziri paashinipaeni atziri raapatziyari ipinkatharitakaantyaariri rajankaneki. ¹⁴Eeroka oshiyakaawaerintzi pikoyi paapatziyaarimi Tajorentsi. Osheki netakotakimi rooma paata ari powashironkaaperoyakyaani. Osheki paapithatakiro opankopaeni kamaentsiripaeni oemi. Tema osheki pojanthaashitawo pamanaawaetashitari Tajorentsi. Omaanta tee paapatziyawo iñaani, rootaki rowashironkaantaperotemiri osheki iinja. ¹⁵Eeroka poshiyakaawaetashita paapatziyarimi Tajorentsi. ¡Ashironkamatsitemiini! Pamatawitantaki osheki rootaki powashironkaanteeyaarini iinja. Piyate tsikarika piyotaantawityaaririni paashinijatzitatsiri atziri ipeyanteeyari joruiyo roshiyantemirimi eerori rootaki riyaatanteeyaarini rirori janta paamariki kaari tsiwakanitatsini. ¹⁶Osheki rowashironkaaperoyemini Tajorentsi. Pikimitakoeyakarini kaari kokichaatsini ikathatziri paashini kaari kokichaatsini. Rooma tee piyotziri Tajorentsi rootaki kaari pimatantawo piyoteeri kameetha paashinipaeni atziri. Pikantashita: “Aririka akante: ‘Tema ojeeki Tajorentsipanko jaga, piyotantyaari eero namatawitzimi’, pikenkithashiryaashita okameethatzi pamatawitante. Omaanta aririka pikante: ‘Tema ijeeki oorotatsiri pinatachari osheki janta Tajorentsipankokinta, piyotantyaari tee namatawitzimi’, tema kyaaryoopero piñaawaetziro kameethatatsiri. Kaari pamatawitantzi”. Teemaeta piyotziri Tajorentsi oetarika ikowakaakimiri. ¹⁷¡Eeroka majontzi! Osheki piñaawaetashitaka. ¿Oetaka kameethaperotatsiri? ¿Ooroma kameethaperotatsiri? ¿Tajorentsipankoma kameethaperotatsiri? Tema rashi Tajorentsi Tajorentsipanko. Rootaki Tajorentsipanko kameethatakanakiriri ooro ojeekakira. ¹⁸Eejatzi tee okameethatzi pikantashita: “Aririka akante: ‘Tema ari ojeekaki aritaari ataantapiintanariri Tajorentsi apira, piyotantyaari eero namatawitzimi’, aritaki ayotzi kameetha amatawitante. Omaanta aririka akante: ‘Tema ari eenitatsi apira owamaakiniri Tajorentsi ataakiniri janta aritaariki, piyotantyaari eero namatawitzimi’, ari piyotzi eero amatawitantzirofia. ¹⁹¡Eeroka kaari kokichaagantzi! ¿Iitaka kameethaperotatsiri? ¿Rirotakima pipira? ¿Rootakima aritaari pitaantanariri Tajorentsi pipira kameethatatsiri? Tema rashi Tajorentsi aritaari rootaki ikameethatakanakawori pipira pitaakiniri Tajorentsi”. ²⁰⁻²²Paminetya, osheki

pikantzi: “Tema eenitatsi aritaari ataantapiintanariri Tajorensi apira”, “Tema eenitatsi Tajorensipanko”, “Tema eenitatsi jenokinta”, oetarikapaeni. Tee okameethatziroña pikantashitawo, tema piitashiwitaka okameethatzi pamatawitantzi. ¿Piitashitama tee ijeekei Tajorensi? Tema ijeekei, eejatzi ari rowashironkaawentakimiro maawaeni pamatawitantzira. ²³ ¡Ashironkaamatsitemiini eerokapaeni warijeeyopaeni eejatzi iyotaantziroripaeni Iwaperite Tajorensi! Poshiyakaawaetashita paapatziyari Tajorensi, aritaki rowashironkaaperoyakimini Tajorensi iinja. Pamine, eenitatsi eechonkiini panteeyawitakarini. Paakirika piyorikite 10, apaani pipakiri Tajorensi. Paakirorika piwankiri 10 meentashi, koraanteroshi, eejatzi tsirikana 10, apaani maawaeni irowa pipakiriri Tajorensi. Rootaki panteeyawitakarini eechonkiini; omaanta eenitatsi kameethaperotatsiri ikowakaaperotawitakimiri Tajorensi, omaanta iroka tee pantziro. Ikwakaawitakimiri kameetha piyeeki, eejatzi pineshironkateeyerini paashinipaeni atziri, eejatzi pikyaaryoowenteniri okaatzi ikowakaakimiri rirori. Maawaeni iroka roowitaka kameethaperotawitachari panteeyerinimi. Eekirokya impaetanaki pipashityaari apaani oshi, maawaeni paakiri.

²⁴ ¡Tee piyoteeyini! Pikyaaryoowentawitakawo kaari ikowakaaperotzimi Tajorensi. Omaanta tee pikenithashiryaaperotzimaetawo rowaga ikowakaaperowitakimiri. ²⁵ ¡Ashironkaamatsitemiini eerokapaeni! Poshiyakaawaetashita paapatziyari Tajorensi, omaanta ari pashironkaperoteeyaani iinja. Pamine, pameteeyawitawoni pikiwaeyironi pimirimto eejatzi piwiratote otapiikira, omaanta tee pikiwimaetawo inthomaenta. Rootaki oshitzinatantayitakarini rooma tee pikiwiro. Eejatzi pikimiwitakawo eerori pimirimto. Ñaakiro, osheki pikiwayitzironi pakopaeni, pikameethatantyaarimi, omaanta tee paapatziyaari Tajorensi pikameethatantyaarimi. Tema eejatzi piñaawenashiryagaero oetarika pashitantawori apatziro eeroka, osheki paapithatziiri okaatzi rashitari paashinipaeni. ²⁶ ¡Eeroka warijeeyopaeni kaari kokichaatsi: tee piyotziroña pantero kameethaperotatsiri! Aririkami pityaawomi pikameethatanakimi pajankaneki, roojatzimi okameethatzimi iñaaperotantemirimi Tajorensi, eejatzi atziripaeni. ²⁷ Ashironkaamatsitemiini eerokapaeni iyotaantawitawori Iwaperite Tajorensi eejatzi warijeeyopaeni. Osheki pamatawitantaki rootaki rowashironkaanteeyemirini osheki iinja. Pikiimiwitakawo omoo impaeta romonkyaanapiinteetariri kaminkari. Kameetha owaneenkawitaka jeñokiini kitamaawitaka omaanta janta inthomaenta shitzitanaki. Tema yeekitaki itonkipaeni kaminkari. ²⁸ Ari pikimitzimotakari atziri pikameethatemi, iñaaperoyantawitakimirini riroripaeni okaatzi pantziri. Omaanta tee pikameethatzimaeta pajankaneki, osheki pamatawitantzi eejatzi osheki pantapiintakiro kaari kameethatatsi. Tema pitheeyashita. ²⁹⁻³⁰ Ashironkaamatsitemiini eerokapaeni oshiyakaawaerintzi paapatziyari Tajorensi: osheki powashironkaaperoyeanyi iinja. Iroñaaka pimoontashiyitakirini kaminkari powantyaanariri itonkipaeni. Eejatzi poshirinkantayiteeyaaririni itakaantaworini kamaentsiri paerani, riraga rowamaayitakirini pichariniiteni riraga kamanantayitzirorini iñaani Tajorensi. Powaneenkayitakirini rowaga tonkitsipankopaeni kameetha. Pikitayitantaririni kameethatizinkaripaeni rajankaneki eejatzi pikantayitzini: “Aririkami nokoñaatzitakyaami paerani ikonoaatantakari nochariniiteni, eero nokempiyarimi naari nowamaeri rirori, riraga rowamaakirini nochariniiteni”. ³¹ Tema pikantakotashita eeroka apaniroeni aririka pikanteeyeni: “Nochariniiteni riraga owamaakiririni kamanantayitzirorini iñaani Tajorensi”. Pikantashita: “Eero nakawentziri riroripaeni”. Pamatawitashitaka eeroka apaniroeni. ³² Eejatzi eerori iroñaaka pikimitakoeyakarini. Eerokateeyakini owamaantatsiri. Aritaki pimonkaatakiro ritakarini rantakiri pichariniiteni. ³³ ¡Kimitteyakimini maankipaeni! ¡Tee pikameethaperoyeyini! ¿Piitashitama eero rotyaantzimi Tajorensi paamarikinta kaari tsiwakanitatsini?

Ikanteeyakirini Jesoshi: “Rowashironkagaeyakimini Tajorensi”

³⁴ Eekiro riyaatayee ikanteeyirini riraga Jesoshi:

—Notyaantemiri iinja paashinipaeni kamanantayiterorini iñaani Tajorentsi, rirotaki iyothaniperotatsiri eejatzi iyotaantatsiri. Notyaantemiri riyoteemi kameethaperotatsiri. Niyotakotakimi eero paapatziyawakari, inta powamaagaantashiteeyawakyaarini apaanipaeni eejatzi apaanipaeni pikentakotakaantawakiri, riraga paashinipaeni pipa-japajaatakaantawakiri janta pankotsiki pipiyotantapiintarira eejatzi paashinipaeni pik-ijagaantawakiri tsikarika ikinayitakini. ³⁵ Eenitatsi kaari kameethatatsiri pantakiri eerori, rooma inimotakimi eerori ikameeta maawaeni kameethatatsinkari: ritanakawo rowamaakiri riraga Aweerini eejatzi ikantanaka paashinipaeni maawaeni roo oweyaan-tapaakawori riraga Jakariiyashi, riraga itomini Perekiiyashini. Rowamagaeyakirini pichariniitene janta Tajorentsi pankoki okaakiniki aritaari. Aririkami pikoñaatzitakyaami eeroka, arimache pakawentakirimi eerori. Ashi poyiro powamaantzi. ³⁶ Kyaaryootaki iroka nokantemiri. Ari pimonkaatakiro paata iroka nokantakimiri. Ashi poyiro powashironkaeri paashinipaeni atziri kameethari. Rootaki ikanantemiri Tajorentsi: “Een-itatsi pantani”. ³⁷ ¡Ashironkaamatsitemiini jerojareejatzipaeni! Eerokapaeni powamaakiri rotyaantanewopaeni Tajorentsi: tema pompojantakari mapi kamanantayitziroirini iñaani Tajorentsi. Okimitziriranki tyaapa ojatewirinkitziiri iyeerikini eejatzi nokimiwitaka naari, osheki netakoyawitakimini. Nokowaperowitaka nowawijaakoeyemini omaanta eeroka-paeni tee pikowayeyini namitakoeyemini. ³⁸ ¡Pamine sha! ¡Iroka pinampika! Eero roojatzi okanteetatyeyyaani ojeeki. Tekatsi jeekatsini iinja. ³⁹ Eero papiitaana piñagaana. Apatziro piñagaana iinja, pikanteerika: “Kameethaperotaki Jesoshi, rirotaki Awinkatharite, riraga Rotyaantanewo Tajorentsi”. Osheki pikimoshirewenteeyanakinani.

Rootaki ikantakiriri riraga Jesoshi.

24

Iinja ishekiroryagaeteero Tajorentsi panko

(Mr. 13.1-2; Rk. 21.5-6)

¹ Roojatzi riraga Jesoshi riyowantanaa Tajorentsi pankoki roowiteenchami riyate. Nopokashiteeyapaakirini naakapaeni riyotaanewo naminakagaeyapaakirini notsikana-teeyapaakawoni maawaeni Tajorentsi panko. ² Roojatzi ikanteeyantanakarini:

—Piñaakiro maawaeni iroka pankotsika. Piñaawitakawoka iroka pankotsi iroñaaka. Iinja eero piñagaero eejatzi. Ari ishekiroryagaeteero maawaeni okaatzi piñaawitakarika.

Tsika okantyaaka rootzimateentsirika ipokae Jesoshi

(Mr. 13.3-23; Rk. 21.7-24)

³ Roojatzi niyaateeyanakini tonkaariki oetachari Oriiwomashi, notonkaanaki, tonka, tonka. Areeteyapaakinani tonkaariki, ari imakoryaapaaki Jesoshi, roojatzi niyaatashita-paakiri nokantapaakiri:

—Pikamanteeyenani: ¿tsika okaateka ishekiroryaanteetyaawori irona pankotsipaen-inta? ¿Iitaki iyotakayenani iinja tsika okaateka pipokantyaari, othonkanteeyari kipatsi?

⁴ Ikantanakiri riraga Jesoshi:

—Kyaaryoowa, ramatawiteetzimikari iinja. ⁵ Eenitatsi oshekini pokatsinipa kanta-paentsini: “Naaka Rotyaantanewo Tajorentsi”. Kyaaryoowa, ramatawitatshitzimikari rirori. ⁶ Pikemakopiinteeyeroni omanataantsi. Pikemaeyerini atziri ikanteeyeni: “Romanatawakaeyatyaani paashinikipaeni nampitsi eejatzi paashiniki kipatsipaeni”. Omaanta eero pithaayi. Aritaki okantyaari romanatawakagaeyaani. Omaanta tekira omonkaatya maawaeni nokantakimiri, okaatzi nopokanteeyari. Tekira othonkanteeyari kipatsi. ⁷ Atziri jeekatsiri paashinikipaeni kipatsi ari ikijawakayitanakyaani jeekatsiri paashini kipatsi, romanatawakagaeyani. Itasheyeyanakini, tekatsi ragae rowaeyarini. Opokaeyeni antawo mantsiyarentsi. Omoyekapiintya kipatsi, othonkayiteroni tsikarika-paeni omoyekya. ⁸ Omaanta tekiraata omaperota ikemaatsitaperotyaaawo katsiri.

⁹ Eekiro riyaatatyeekamantawakina:

—Riyotakimirika atziri paapatziyakina, rowashironkaeyemini ikemaatsi-takagaeyemironi osheki katsiri, rowamaakaanemi, ikijeeyemini maawaeni

atziri. ¹⁰ Osheki atziri piyakoteeyaworini ranteero kaari kameethatatsi, roojatzi rookanteeyawo raapatziyari Tajorentsi. Ikijayitanakirini paashinipaeni kemijantzinkari raakaantayitanakirini. ¹¹ Iinja osheki pokatsini theyeashitachani ikantapaaki:

—Naaka iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi. Tema ramatawiteeyashitakarini osheki aapatziyawitakariri Tajorentsi. ¹² Eekiro riyaaanakitayee atziri rantaperotanakiro kaari kameethatatsi rootaki rookantanakyaawori inintashiretawakagaeyani eejatzi ipeyakotan-tanakyaariri Tajorentsi. ¹³ Omaanta ninkarika kijokiro owaperotenani ikanteetatyaaani raapatziyana rirotaki nowawijaakoteeyerini. ¹⁴ Piyaatakayero noñaani eerokapaeni maawaeni aapatziyanari. Piyaate maawaeniki kipatsi, pikanteri maawaeni atziri nokowaki nowawijaakoteri. Omonkaatapaakyaarika maawaeni iroka, roojatzikya omonkaatanta-paakya maawaeni nokantzitakimiri.

¹⁵ Eekiro riyaatatyee ikamanteeyanani:

—Paerani rojankinatzeni Intañeeri, riraga kamanantzirorini iñaani Tajorentsi, ikantzini: “Aritaki ipokaki iinja jaga Tajorentsi pankonakiki osheki kaari kameethatatsini, reewanaperoyashiteeyakawoni okaatzi jeekayitatsirini jaga maawaeni”. Tema piyotziro iroka nokenkithatakotziri. Aririka piñaakiripa atziri rantapaakirorika okaatzi rojankinatzikarini riraga Intañeeri rootaki piyotantanakyaari irika nokamantakotziri. ¹⁶ Roojatzi pijeekirika Joreeyaki, pishintsite pishiyeyanagini tonkaariki. ¹⁷ Aririka pijeeki inkokironta, eero pikyaapanaatzi inthomaeki pipankoki paantapanaatyaawori powaagawo, inta pishiyaperotanaki. ¹⁸ Eejatzi aririka pijeeki owantsiki, eero pipiyashitapanaatawo paashini piithaari. ¹⁹ Ashironkaamatsiteroeni paata tsinani motzitsirini eejatzi thotatsirini eentsite eero omatziro oshiyaperota kameetha. ²⁰ Kaakitaki iinja pishiyapithatyaari omaanta pamaneri Tajorentsi okantya eero pishiyanta inkanipaeteeki, eejatzi eero pishiyanta kitejiriki pimakoryaantapiintari.

²¹ Eejatzi ikantzi riraga Jesoshi:

—Osheki piñeero iinja opomeentsitzimoteeyemini. Pashironkaaperotanakyaarona, panaakoteri maawaeni itakaantaworini atziri paerani pashironkaeya. Eejatzi eero iñiuro maawaeni impaetatsiri ijeeki okimitaka iroka. ²² Aririkami ojamanitemi rowashironkaeyeminimi, ari pithonkaeyakyaanimi, omaanta riraga Tajorentsi ikaminthaakiri maawaeni aapatziyariri riyoyeyakirini, rootaki kaari ojamanitanyta rowashironkaemi. ²³ Eejatzi iitarika kantakimini: “Areetapaaka Rotyaantanewo Tajorentsi riraga Owawijaakotantatsini; pamineri irika”. Paashini kantatsini: “Irinta areetapaaka janta”. Omaanta eero paapatziyari. ²⁴ Kaakitaki iinja osheki amatawitantatsiri ikantapaaki: “Naaka Jesokirishito riraga owawijaakotantatsiri”. Omaanta kaari. Paashinipaeni ikante: “Naaka iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi”. Ramatawitantayitapaakyaaririni atziripaeni tema itajorentsi jeempiyaashitapaakya. Eejatzi aritaki ikowakowawitakya tsika ikantya ramatawitantyaaririmi riyoyaaperotayitakirini Tajorentsi. ²⁵ Ñaakiro, nokamantzitakimiro tsikarika okantyaari iinja. ²⁶ Rootaki piyotantyaari aririka ikanteetemi: “¡Pamine! Irinta Jesokirishito janta okaankiteronkiitziinta”. Eero patsipetawo piyaatzi. Eejatzi ikanteetemirika: “Irika jaka Jesokirishito inthomaekika pankotsi. Eero pakiri”. ²⁷ Kyaaryo, nopoñaaka naaka jenokinta, natziriperotapaaki kipatsikika. Eejatzi nopiyee paata janta jenokinta. Tema romapokimi tariito rookathatyaarika, tyaaooo, ithotyaapaentziro janta jenokinta. Ari nokimiteeya iinja naari aririka nopokae: nomapokaeyapaemini omaanta ari piñeeyawaenani maawaeni. ²⁸ Tsikarika ijeeki kaminkari, eejatzi rewoteenkatzita riroripaeni tzijo. Eejatzi okimitaka, tsikarika ijeeki kemijantawitanari, eejatzi tsikarika ijeeki kaari yotana, rootaki ipokashitanyariri oshekini amatawiterini.

Aritaki okantyaari iinja ipokanteeyarini Jesoshi

(Mr. 13.24-37; Rk. 21.25-36; 17.25-36; 12.41-48)

²⁹ Eekiro riyaaataatyee ikantzi riraga Jesoshi:

—Ari osheki opomeentsitzimoeyanakyaarini atziri, maawaeni: osheki rowashironkagaeyanakaayiroña. Roojatzi intsipaete itsiwakanaki oorya, eejatzi

riraga kashiri, eejatzi ipariyanaki ompokiro maawaeni: tema shewatanaka maawaeni jenokijatzi. ³⁰Roojatzi nokontetantapaakya janta jenoki. Roojatzi retakotanteeyanaka yaani maawaeni theenkaeyanarini. Ari iñeeyawaenani maawaeni atziri nokinapae menkoriki nopinkatharitaperotapaaki, noshipakiryaaaperotapaaki. ³¹Itziwootanakiri nonampiri tziwoorentsi. Maawaeni nonampiri ipokaeyapaakini ipiyoteeyerini maawaeni aapatziyanari. Maawaeni ikaatzi niyoyeeyakirini. Ithotyeyerini ipiyoteeyerini riroripaeni maawaeni paashinikipaeni kipatsi.

³²Paashini ikamanteeyanarini riraga Jesoshi:

—Iroñaaka noshiyakaawentemiro iyeera. Pikemijantena. Rooteentsirika oshookaempekitanaki, eejatzi oshitane, ari piyotanaki rooteentsi okithokitee. ³³Eejatzi okimitakya, aririka piñaawakiro iroka nokantzikimirika piyotantyaari rooteentsi nopokae. ³⁴Eerorika pikamita, aritaki piñaawakiro maawaeni iroka nokantzikimirika. ³⁵Othonkaeya jenokijatopaeni eejatzi kipatsi omaanta noñaani eero othonka. Omonkaataperoteeya kameetha maawaeni nokantakimiri. ³⁶Omaanta tekatsi yotatsini tsikarika okaate; tee riyotzi ronampiri Pawa, eejatzi naari tee niyotzi. Apatziro Pawa apaniroeni yotatsiri. ³⁷⁻³⁹Paerani eenironi ijeekini riraga Noe, rowapiinteeyani atziripaeni, ishinkiteeyani, raapiinteeyini iina, maawaeni. Tee ikenkithashiryaakotanaawo ikantawitakariri Noeni: “Kaakitaki oonkawo”. Roojatzi iinja rotetantanaka riraga Noeni ipitoki, rashitakotanaka, jaae tok. Omapokapaakiri antawo inkaani, oonkanaka. Ithonkaeyakani, maawaeni theenkakiriri, itsitsiyeyakini. Eejatzi ikimitakya iinja maawaeni theenkaeyanarini, aririka omonkaatapaakya nopokanteeyari, eero ikenkithashireeyani nomapokaeyapaakirini. Rootaki nowashironkaanteeyapaakyaaririni, eero nowawijaakotapaeri. ⁴⁰Roojatzi itsipatawakayaarika apite shirampari thamaetatsiri janta owantsiki, apatzirorika apaani rirorotaki aapatziyanari. Tema rirorotaki irira naaneeri notsipatanakyaari, omaanta paashini, eero naaneeri. ⁴¹Okimitakya, eenitatsi apite tsinani tonkayitziroirini shinki, apatzirorika apaani aapatziyanari tema rootaki irowa naaneeri notsipatanakyaawo, omaanta paashini eero naaneero.

⁴²Rootaki paamagaeyantanarini, pikenkithashiryaapiintena. Tee piyotzi tsika okaateka nopokantyaari. Nomapokapaakimikari. ⁴³Okimitaka riraga ashitawori ipanko ikoshiteetzi. Riyoteemi rooteentsi ipoke koshitantatsini, ikakitemi, eero ishinetzirimi ikoshiteri, inta roepiyawaerimi. ⁴⁴Eejatzi naari, paamagaeyantanarini, nomapokaemikari. Paapatziyaperoteena, tee piyotzi tsika okaateka nopokantyaari. ⁴⁵Pikimityaari onampirentsi kameethari, ikyaaayoowentziniri maawaeni ikantziriri iwaatorote. Ikanteririka irira: “Eeroka wetsikapiinterorini rowanawo notyomi, pipapiinteri kameetha”. Tema imonkaatakiniri. ⁴⁶⁻⁴⁷Aririka iñeeri kameetha riwetsikapiintziro rowanawo, ari ikanteri: “Kameetha pantziro nokowakaakimiri. Iroñaaka eeroka kempoyeenawoni maawaeni tzimimotanari. Kameetha nopinatemi, niyotzi eero pamatawitana”. Tema ari ikimoshiryaanaki ronampiri. ⁴⁸Omaanta eenitatsirika paashini ronampiri, kaari aapatziyarini riraga iwaatorote. Ikantashitya irinta: “Iroñaaka jatanaki nowaatorote, eero ipiyita”. ⁴⁹Roojatzi irinta kaari aapatziyarini ikijiri paashinipaeni onampirentsi, ikapojapiintzi, ishinkitapiinta. ⁵⁰Roojatzi romapokapaakiri riraga iwaatorote, tee raamayari riraga kaari aapatziyarini. ⁵¹Roojatzi rowashironkaapaakiri, rotyaanteri janta inteenanta, itsipatantyaariri amatawitantatsiri. Roojatzi janta riraaperotanakya eejatzi osheki ikemaatsityaawo katsiri. Eero pikimitari eeroka, inta irintakya pikimityaari riraga aapatziyaperotariri iwaatorote.

Rootaki ikantziri riraga Jesoshi.

—Iroñaaka noshiyakaawentemiro tsika ikanta Tajorensi reewawenantzi. Eenitatsi ewankawo 10, kowatsiri aminakowentero rayi iina apaani shirampari. Okanta ot-sitenitanaki roojatzi aantayitakani oorentamento ootanyakyaari iinja aririka ipokaki. ² Okaataki ewankawo iyoperotaneentsiri apawakooni eejatzi okaataki kaari yotatsini apawakooni. ³ Aawiteeyanakawoni irowa ootamento, omaanta tee ayiro oyeenka oriiwo ootantyaari roori. ⁴ Omaanta roori yotatsiri, aakotanakiro oyeenka oriiwo ootantyaari awotsikira. ⁵ Ikantaka rojamanitaki aatsini iina, tekiraata ipokeeta. Agaeyakironi owochokini, roojatzi omaanteeyanakani maawaeni. ⁶ Okantaka niyankipaeteki tsiteniri, okemataatzi kaemaantsi: “Kaakitaki aatsini iina, piyaate paminawakiri”. ⁷ Roojatzi opiriinteeyantawitanakani maawaeni, owetsikawitanakari ootamento. ⁸ Okantawitakawo kaari yotatsini: “Pipena naari eechonkiini pashi oyeenka oriiwo rooteentsi nothaatakotya nashi naari”. ⁹ Akanakiro rowaga yotantizinkawo: “Eero nopimi. Iyotaka nashi naari. Tekatsi nopemiri eerori. Nopakimirika tekatsi nootaneeya naari. Piyaate pamananantapaentya eerori ipimantapiinanta”. ¹⁰ Roojatzi iyaatantanaka amanantapaenta. Ar-itaki areetzimatapaaka riraga aatsini iina kyaanaki janta ithomaenta pankotsiki. Itsipaeyanakawoni wetsikaenchari inkaaganki. Ashitakotanaka pankotsiki, tog. ¹¹ Roojatzi opiyawitapaaka kaari kenkithashiryaacha, okantawitapaakari: “Pashitareenawo naaka jaga”. ¹² Omaanta ikantawakiro: “Tee niyotzimi, ninkarika. Tee nokoyi pipokashitena jaga”. ¹³ Pikenkithashiryaakoperotawakiro iroka noshiyakaawentakimirika. Okimitakaga yotaniperotatsiri aamaaperotakari aatsiri iina, eejatzi pikimitya eerori: paamayena tee piyotzi tsikarika okaatzi nopokanteeyaari. Yotaniperotatsiri kijokiro owakotziro oyeenka oriiwo. Eejatzi pikimitya eerori, kijokiro powanakiro Ishire Tajorensi.

Roshiyakaawentakiri Jesoshi atziripaeni ipaetakiri koriki roshekeeri

(Rk. 19.11-27)

¹⁴ Eekiro ikantatzi riraga Jesoshi:

—Eejatzi noshiyakaawentemiro paashini tsika ikanta Tajorensi ipinkathariwenantzi. Kimitaka riyaatziranki ashaagantachari paashinikinta nampitsi. Ritakawo ikaemaeyakirini ronampiri maawaeni, ikanteeyakirini: “Nokowaki poshekeenari noorikite”. ¹⁵ Roojatzi ipantakari apaani ronampiri koriki 5.000. Ikantakiri: “Ajaa, poshekeenarira noorikite”. Rakanakiri: “Jee, aritaki”. Eejatzi paashini ipakiri rirori: ipakiri ikaatzi 2.000, osheki ipinataka. Ikantakiri: “Ajaa, poshekeenarira”. Rakanakiri: “Jee, aritaki”. Eejatzi paashini ipawitakari rirori ikaatzi 1.000. Ikwawitaka roshekeenirimi. Eejatzi ipinataka rirori osheki. Riro ipaperoetakiri osheki yotaniperotatsiri. Omaanta riraga yotatsiri eechonkiini tee ipaperoetziri osheki. Ipaeyakirini maawaeni roojatzi riyaatantanaka ashitariri iyorikite paashiniki nampitsi. ¹⁶ Riraga aaperoteentsiri koriki 5.000 riyatanaki, roshekyaperotantyaanariri iyorikite iwaatorote. Ikantaka riyomparitaka; roojatzi raantaka paashini koriki 5.000. ¹⁷ Eejatzi riyomparitaka rirori agaentsiri 2.000. Eejatzi roshekitaakirini: raaki rirori paashini 2.000. ¹⁸ Omaanta riraga aawiteenchari 1.000 raanakiri rotetashitanakari omooki kipatsi. ¹⁹ Ojamanitakotaki iwaatorote. Ikantaka iinja roojatzi piyantapaa ipankoki. Ikantapaakiri: “Iroñaaka pamaenari maawaeni noorikite. Nokoyi niyote tsika ikaataki”. ²⁰ Roojatzi ipokantapaaka ipaetanakirira paerani 5.000, ikantapaakiri iwaatorote: “Irika piyorikite pipanakiniranki eejatzi irika paashinika piyorikite 5.000 rirotaki naakiri niyomparitankari”. ²¹ Roojatzi ikanantawakari iwaatorote: “¡Kameethataki! Pimataperotakiro nokowakaakimiri. Pikyaaryoowentakiro eechonkiini piyomparitaka rootaki iroñaaka nopantemiri paashini osheki. Eeroka aminakaanteroni. Iroñaaka pipokanaka jaga, pikye pitsipatena akimoshireeyeni”. ²² Roojatzi ipokantapaaka riraga ipaetanakirira paerani 2.000, ikantapaakiri iwaatorote: “Ajaa, irika piyorikiteka pipakinari. Niyomparitaka osheki, noshekyantakimiriri. Naakimini paashini 2.000”. ²³ Ikantawakiri iwaatorote: “Kameethataki, pimatakinawo nokowakaakimiri. Pikyaaryoowentakiro eejatzi piyomparitaka, rootaki nopantemiri paashini osheki. Eeroka aminakaanteroni. Iroñaaka pikyee jaga pitsipatena akimoshireeyeni”.

²⁴⁻²⁵ Rimpapetaaki riraga aawiteenchari 1.000, ikantawitapaakari: “Niyotakimi eeroka, tee pineshironkatantzi, osheki nothaawantakimi. Noetakaamintheetzi noshekyakimiririka piyorikite, ari paapithateenarimi maawaeni, rootaki kaari niyomparitanta. Rootaki nokitatantakariri piyorikite inthomaeki kipatsi. Irika piyorikiteka, pagaeri”. ²⁶ Roojatzi ikantawakiri: “Tee okameethatzi pantziri, osheki piperataka. Piyowitaka nokowawitaka naari roshেকitanakimi noorikite. ²⁷ ¿Litaka kaari pipantari riraga kempoyaaipiintziriri koriki? Ari pipakirimi iriranki, ipinatawaenami, apawo naantakyaarimi. Eejatzi ipitawaenarimi maawaeni nashipero naari”. ²⁸ Roojatzi ikantawakiri riraga paashini ronampiri: “Paapithateri noorikite, piperi riraga oshekyaaingariri iroñaaka 10.000. ²⁹ Nopaperoteri osheki riraga ashaagantaperotachari, omaanta riraga kaari ashaagantaperowitacha otzimimowityaaririka eechonkiini aritaki naapithatakiri tekatsi jeekimotaneerini. ³⁰ Iroñaaka irika paanakiri janta pookeri otsiteniperotzinta rowaga paamariki kaari tsiwakanitatsini, tee ikameethatzi. Nokowaki ikaateri maawaeni riraga riraaperoty eejatzi kemaatsitakawori katsiri. Janta riraawaetyaanta, ratsikaekityaanta. Tyakiririri, tyakiririri”.

Iinja Jesoshi ikantakowenterini maawaeni atziri

³¹ Ikamanteeyanani riraga Jesoshi:

—Naaka poñaachari jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika. Rooteentsi niyaatane, roojatzi ari nopiye, notsipatyaari maawaeni nonampiri. Nopokantyaari, arimache nopinkatharentsitapaaki, notsipatapaakyaari maawaeni nonampiri. Nopinkatharentsiperotapaaki, ipinkathaperoyawakinani maawaeni jeekatsiri. ³² Nopiyoteeyapaakirini iinja maawaeni atziri, poñeeyapaencharini paashinikipaeni kipatsi. Nokimitakotyaaari ashitachari ipirapaeni rinashityaaririka: rinashitakari owisha, rinashitzitakari riraga kaawira, maawaeni. Eejatzi nokimitakaantapaakiri iinja naari maawaeni atziri: ninashityaari aapatziyakinari, eejatzi ninashityaari riraga theenkanari. ³³ Nokanteeyerini maawaeni aapatziyanari: “Pipoke jaka nakoperokika”. Eejatzi nokanteeyerini paashinipaeni: “Pipoke eerori jaka nampatekika”. ³⁴ Roojatzi nokanteeyantakyaarini maawaeni nakoperokitziri: “Pipokaeyanakini maawaeni eerokapaeni ikimoshiretakaaperotemi osheki Pawa. Paerani riwetsikitakimironi pijeekantyaari janta inampikinta. Iroñaaka piyaate pitsipatyaari. Kameetha ipinkathariwenteeyemini. ³⁵ Ayimawitakinani notashe, pipawakinani noyaari. Ayimawitakinani nomiri, pipawakinani nomiri. Tee piyowitanani omaanta pineshironkatantakinari janta pipankokipaeni. ³⁶ Tekatsiwitani noethaari, roojatzi pipakinawo. Nomantsiyawitani, roojatzi pipokashitakina pineshironkatakitana. Romonkyaagaetakinani omonkyaagementotsiki roojatzi pipokashitanakina pineshironkatakinani”. ³⁷ Ari pikaateyerini maawaeni paashini kameethatziinkari rajankaneki pikanteeyinipa: “Nowinkatharite, tsika okaatzika ayimatantawitakimiri pitashe nopantakimiri powanawo. Tee nokenkithashiryaaneero. ¿Tsika okaatzika ayimatantawitakimiri pimi, nopantakimiri? ³⁸ ¿Tsika okaatzika noneshironkatantakimiri noemaakimi nopankoki? ¿Tsika okaatzika nopantakimiri piithaari? ³⁹ ¿Tsika okaatzika noñaantakimiri pimantsiyatzi niyaatashitantakimiri noneshironkatantakimiri?” ¿Tsika okaatzika omonkyaagaetakimi naretantakizimiri? ⁴⁰ Roojatzi nokanantanakyaari: “Kyaaryo nokantemi: ‘Pineshironkatakiririka apaani aapatziyanari eejatzi pikimitzitakina naari, pineshironkatatana’ ”. ⁴¹ Roojatzi nokanteeyantakyaarini maawaeni katziyeenchari nampateki: “Piyaateeyeni iroñaaka janta paamarikinta kaari tsiwakanitatsini, pikemaatsityaawo paamari riwetsikakiri paerani Tajorentsi. Riwetsikashitziriri iwinkatharite kamaaripaeni eejatzi maawaeni ikaatzi oyaatziriri. Iroñaaka ari pikaateri pitsipatyaari janta, osheki powashironkaaperoyaaeni. ⁴² Paerani ayimatakina notashe, omaanta tee pipawakina noyaari. Ayimatakina nomiri, omaanta tee pipawakina. ⁴³ Niyaatashitawitzimini noñeemi, omaanta tee pineshironkatawakina, tee pojeekawakina pipankoki.

Tekatsini noethari, omaanta tee pipawakina nokithaayari. Nomantsiyatzini eejatzi romonkeetakina omonkyaagementotsiki, omaanta tee pipokashitana pareetena".⁴⁴ Roojatzi ikanteeyantanakinani eejatzi: "Nowinkatharite, ¿tsikapaetenika okaatzi noñaantakimiri pashironkaawaetaka kaari noneshironkatantzimi?"⁴⁵ Roojatzi nokanteri: "Kyaaryo, tee pineshironkatziri irintapaeni aapatziyanari, rootaki kaari pineshironkatantana naari".⁴⁶ Rowashironkaeyerini riraga Tajorentsi janta paamari kaari tsiwakanitatsini. Ikanteetatyeyyaani ashi royiroyi ijeeki janta; omaantakya riraga kameethatzinkari ijeekaeyini rirori janta jenokinta, ikanteetatyeyyaani rañaaperotapae.

26

Ikenkithawaetakaawaka joriyyopaeni: "¿Tsiarika akanteri Jesoshi owamaakaanantyaariri?" (Mr. 14.1-2; Rk. 22.1-2; Jowa 11.45-53)

¹ Ithonkantakawori riraga Jesoshi ikamanteeyakinani maawaeni iroka, ari ikan-teeyanani naaka maawaeni riyotaanewo:

²—Piyoteeyakini rooteentsi areetya kitejiri akenkithashiryaa kotapiinantariri rawijantakarini paerani ronampiri Tajorentsi janta Ejiipitoki. Okaataki apite kitejiri aree-tanyaari. Roojatzi raakaananteenari ikentakoetena.

³ Roojatzi ipiyotaka riraga jewayitziririni ñaanakowenantatsiripaeni eejatzi riraga aataperoteenchari. Ipiyotaka janta ipankoki iwinkathariteki ñaanakowenantatsiripaeni. Iwaero irira rirotaki Kaejashi. ⁴Rajaryaakari Jesoshi rowamaakaanteri:

—¿Tsika akanterika Jesoshi aantyaariri eejatzi owamaakaanantyaariri? Omaanta tee akoyi riyote atziripaeni, ikijakowentarikari.

⁵Ikantanaki paashinipaeni:

—Pamine, rooteentsi areetya kitejiri rawijantanakarini paerani ronampiri Tajorentsi Ejiipitoki, rooteentsi ikimoshireeyanagini atziri maawaeni. Eero amatziri aaneeri rirori iroñaaka, ikijakowentarikari maawaeni atziri.

Ojeetantakari Jesoshi wetaaniyajato kajankaari (Mr. 14.3-9; Jowa 12.1-8)

⁶Ikantaka riraga Jesoshi itharyaanaka roojatzi rareetantapaaka Wetaaniyaki. Itsi-pateeyakinani naakapaeni maawaeni riyotaanewo. Nareteeyapaakani ipankoki Shimo, riraga pathaawitacharini paerani. ⁷Nowaeyapaakani, roojatzi opokashitapaakiri roori tsi-nani, amakotakiro kajankaari poteeryaki kameethari. Oshekini owinawo iroka kajankaari. Roojatzi ojeetapaakiri iitoki Jesoshi. ⁸Noñeeyawakironi irowa, nokijeeyanakironi, nokantzi:

—¿Iitaka apaataawori? ⁹Opimanteromi kajankaari, aantyaatami oshekini koriki, oneshironkaterimi oshekini owashironkaenkari.

¹⁰Ikantanaki Jesoshi:

—¿Iitaka pikantawenantawori iroka tsinanika? Kameethataki okaatzi antakirika.

¹¹Rooma riraga owashironkaenkaripaeni ikanteetatyeyyaani itsipateeyemini jaka pineshi-ronkatapiinantyaariri, omaanta naaka eero nokanteetatyeyyaani nojeekimoteeyimini naari. ¹²Iyotakotakina iroka tsinanika rooteentsi nokame, rootaki ojeetantakinari.

¹³Kyaaryo iroka nokamantemirika, tsikarika ikenkithatakoteetero noñaani, aririka oth-otyaaanaka maawaeni kipatsiki eejatzi ikenkithatakotzityaawo iroka tsinanika okaatzi antakiri ikenkithashiryaa kotantapiinteetyaawori roori oneshironkatakina.

Ikantziri Joorashi ñaanakowenantatsiri: "Namitakotemi payeri Jesoshi" (Mr. 14.10-11; Rk. 22.3-6)

¹⁴Ikantaka riyatashitakiri Joorashi karyootejatzi riraga jewatayitziririni ñaanakowenantatsiri ikenkithatakaeri. Rirowitaka naawita riyotaanewo Jesoshi.

¹⁵Ikantapaakiri:

—Aririka nokamantemi tsika pikanteriri Jesoshi paantyaariri, ¿iitaka pipinatenari?

Ikantawakiri:

—Nopinatemini koriki ikaate 30 ikithoki riwetsikaetziri piraata.

Roojatzi ipantawakari. ¹⁶Roojatzi ipiyantapaa riraga Joorashi. Aripaete raminaperotziri riyotantyaari tsika ikanteriri raakaanantyaariri.

Riweyaantakaanaari rowakaanaari riyotaanewo Jesoshi
(Mr. 14.12-25; Rk. 22.7-23; Jowa 13.21-30; 1 Ko. 11.23-26)

¹⁷Monkaatapaaka kitejiri nowaeyawoni paa kaari tapiyacha. Roojatzi riyaatashitanta-kari apanipaeni riyotaanewo riraga Jesoshi, ikantapaakiri:

—¿Tsika pikoyika nowojantemiro owaeyaarini akenkithashiryaaantyaawori rawijantanakarini ronampiri Tajorentsi janta Ejiipitoki paerani?

¹⁸Ikantawakiri:

—Piyaate Jerojareekinta, pikantapaakiri shirampari piñaapaakirinta janta: “Ari ikantzi iyotaantatsiri: ‘Rooteentsi nomonkaatero maawaeni ikowakaakinari Pawa. Nokoyi noya pipankoki, notsipateeyarini maawaeni niyotaanewo’ ”.

¹⁹Roojatzi riyaatantanaka, imonkaatakiro maawaeni okaatzi ikantakiriri riwetsikaeya-paakini royaari. ²⁰Otsitenitanakari, itsipateeyakinani Jesoshi naakapaeni riyotaanewo, riyateeyapaakini janta rakiyoteeyakinani maawaeni janta. ²¹Eenirowa nowaeyanakani maawaeni, roojatzi ikanteeyantanakinani rirori Jesoshi:

—Kyaaryo nokantemi: iroñaaka jaka pikaatzika, eenitatsi aakaantenani.

²²Roojatzi osheki nowashiretanteeyanakani, ikanteeyanakini apanipaeni:

—¿Naakama, Nowinkatharite, aakaantemini?

Eejatzi paashinipaeni ikantziri:

—¿Nowinkatharite, naakama aakaantemini?

²³Ikanteeyanakinani:

—Rirotaki irika ochaantakotakinari iroñaaka nowiratoteki riroroti aakaantenani.

²⁴Okenkithatakotzitanakini Iwaperite Tajorentsi paerani, aritaki nomonkaatakiro maawaeni okenkithatakotanari. Omaanta osheki rowashironkaaperotanakya riraga aakaantenani. Eero ikoñaatzimi paerani irira, eeromi rowashironkashitarimi Tajorentsi.

²⁵Roojatzi rojampitantari Joorashi rirori:

—¿Naakama, iyotaanari, aakaantemini?

Ikantawakiri:

—Jee, eerokakya.

Riyotaakae riraga Jesoshi owawentyaari eejatzi amiriwenter
(Mr. 14.22-35; Rk. 22.19-20; 1 Ko. 11.23-26)

²⁶Rooteentsi nothonkimatero noya, raakiro riraga Jesoshi paa, ipaasonkiwentakawo. Roojatzi ikagaakiro, ipaeyakinani naakapaeni, ikantana:

—Ajaa, payero, poyaawo. Okimitaka nokagaakimiro paa, tema naakataki oshiyakaawenteenchari, paata nokamawenteeyemini.

²⁷Roojatzi raakotantakawo awishoowaantsi oowa pajoki, ipaasonkiwentakawo. Ipakoteeyakinani, ikanteeyakinani:

—Ajaa, pimiriteeyeni maawaeni. ²⁸Rooma iroka oshiyawitawo niraa. Paata aririka nokamawentakimi, napaatawentemi niraa, ineshironkatantemiri Tajorentsi. Aririka pameentena, eero ikenkithashireero kaari kameethatatsi pantziri. Owakiriri inimo-taakina iroka nokantakimiri, piyotantyaari tsikarika pikantya pawijakotanteeyari eerori eejatzi maawaeni atziri. ²⁹Iroñaaka eero napiitziro nomiritziro awishoowaantsi oowa. Iinja aririka napiitero nomiritero, aritaki nokaateeyemini amiritero owakiratatsiri awishoowaantsi oowa janta Tajorentsikinta.

Ikantana Jesoshi: “Iroka tsiteniri, ari pookaeyanakinani”
(Mr. 14.26-31; Rk. 22.31-34; Jowa 13.36-38)

³⁰Nomampaawenteeyakarini Tajorentsi, roojatzi riyaatatakaanteeyanakinani janta tonkaariki oetachari Oriiwomashi, notonkaaneentanaki maawaeni. ³¹Roojatzi ikanteeyanani riraga Jesoshi:

—Iroka tsitenirika, aritaki pookaeyanakinani eerokapaeni, maawaeni. Rooma paerani-peroroña ikantakotzitana Tajorentsi Iwaperiteki ikantzini: “Noshineteririka rowamaeri riraga kempoyiriri rowishatepaeni, ishiyeeyanakyaani, rotsipareeyawakaanakyaani”. Iroka rojankinatziro Jakariiyashi riraga kamanantzirorini iñaani Tajorentsi paerani-peroroña. ³² Omaanta aririka nopiriintanee nañagae, neewataneemi janta Karireeyaki, ari piñeena janta.

³³ Roojatzi ikantziri Peetero:

—Aririka rookemi irikapaeni maawaeni, omaanta naari, eero nookimi.

³⁴ Ikantawakiri:

—Kyaaryo, iroka tsitenirika, tekirarika iñee tyaapa, ari okaate 3 pikante: “Tee niyotziri Jesoshi”.

³⁵ Ikantawitari:

—Aririka notsipatemi akame, omaanta eero nokantzi: “Tee niyotziri Jesoshi”.

Eejatzi nokanteeyawitakani maawaeni.

Ramani Jesoshi Iriri janta Jethemaniiki

(Mr. 14.32-42; Rk. 22.39-46)

³⁶ Ikantaka rareetakagaeyapaakinani riraga Jesoshi janta oriiwomashiki owaero Jethemaniiki, ojeeki janta tonkaari owaero Oriiwomashi. Ikanteeyapaakinani rirori:

—Pijeeekawakiita jaka. Niyaatakiteeta janta nokenkithatakaakiteriita Pawa.

³⁷ Raanakiri riraga Peetero, eejatzi itomi Sewereeyo apite. Osheki retakotanaka riraga Jesoshi, antawo ikenkithashiryaanakiro okaatzi awijimoterini. ³⁸ Roojatzi ikantziri:

—Osheki netakotanakarofia. Pijeeekawakiita jaka, pikakiterapa.

³⁹ Roojatzi ijanthawitanaka eechonkiini, romaryaapaaka tankimotapaaka kipatsiki, ikenkithatakaakiri Ashitariri, ikantziri:

—Pawa, tee nokowawita nokemaatsityaawomi katsiri, omaanta eero nantashitawo nokowawitari naari, inta nantemiro pikowakaakinari eerori.

⁴⁰ Roojatzi ipiyashitapaari riyotaanewo 3, iñaapaatziiri imagaeyakini maawaeni. Ikantapaakiri riraga Peetero:

—Tema pamaweneentzirowo piwochokini, ¿tee pimatziro pikakineentzi eechonkiini?

⁴¹ Pikakite, pamaneri Tajorentsi ramitakotantemiri eero panantawo kaari kameethatatsi. Kyaaryo, pikowawitaka pantaperoteromi maawaeni nokowakaakimiri, omaanta tee pimatziro.

⁴² Ikantaka rapiitakiro ipiyanaka jaga, ikantziri:

—Pawa, pikowakaaperotakinaworika nokemaatsityaawo katsiri, kameethataki. Aritaki nomatakiro, nomonkaatero maawaeni pikowakaakinari.

⁴³ Ari ipiyapaa iñaapaeri riyotaanewo 3 imagaeyakini. Osheki ayimaperotakiri iwochokini. ⁴⁴ Roojatzi riweyaantapaentawo ipiyanaka, ikenkithatakaayiri Iriri. Roojatziita rapiitapae ikantakiriri inkaaganki. ⁴⁵ Roojatzi ipiyashitakari riraga riyotaanewo, ikantapaakiri:

—¿Pimaatzi? Iroñaaka monkaatapaaka. Iroñaaka ikantakowentenakya kaari kameethatinkari, iroñaaka raaneena. ⁴⁶ Pipiriinte, thame aate. ¡Pamine sha! Kaakitapaaki irinta aakaantenani.

Roerikaetakiri riraga Jesoshi

(Mr. 14.43-50; Rk. 22.47-53; Jowa 18.2-11)

⁴⁷ Iroñaaka ipokashitantapaakari Joorashi, riraga riyotaanewo naawita Jesoshi. Ipokashitantapaakiri, reewatapaakiri rirori oshekini atziri. Maawaeni ramaeyakironi antawo rowejamento eejatzi ipajamento wetsikachari inchato. Ipoñaanaka janta jewatayitatsirini ñaanakowenantatsiripaeniki eejatzi aataperoteenchari. ⁴⁸ Ari, ikamantanakiri inkaaganki riraga Joorashi irirapaeni:

—Nonintapootapaakiri Jesoshi, piyotantyaariri. Rirotaki paerikapaakiri eerori.

⁴⁹ Roojatzi ipokashitantapaakari, ikantapaakiri:

—¿Eeniromi, iyotaanari?

Roojatzi inintapootapaakiri.

⁵⁰ Ikantawakiri rirori Jesoshi:

—Notsipatanewo, ¿iitaka pipokashitziri jaka? Pantero iroñaaka.

Roojatzi ipokashitantapaakariri maawaeni roerikapaakiri, shepik. ⁵¹ Roojatzi inokiryaakiro paashini riyotaanewo Jesoshi rashi rowejamento. Ikowawitaka ichekawakirimi itoki riraga ronampiri iwinkatharite ñaanakowenantatsirini, omaanta apatziro ichekawitawakari ikempita. ⁵² Ikantziri riraga Jesoshi:

—Powaero powejamento ipiyatzimikari. Rooma ichekaetawakiri rirotaki chekantapi-intatsiri. ⁵³ Rooma piyotzi nokowakirikami, nokanterimi Pawa, roojatzi rotyaantenarimi oshekiniroña ronampiri ikijakowentenami. ⁵⁴ Omaanta ikijakowentenarikami, rowawijaakotenarikami, eero nomonkaatziromi okantakotantarini Iwaperite Tajorentsi.

⁵⁵ Roojatzi ikanteeyawakirini riraga maawaeni pokashitapaakiriri:

—¿Iitaka pamantawori powejamentopaeni eejatzi pipajamentopaeni kimitaka naaka koshintzi? Piñaapiintana maawaeni kitejiri janta Tajorentsi pankoki, niyotaapiintziri atziri, tee payitanakya chapinki. ⁵⁶ Omaanta rootaki paantanari iroñaaka omonkaatantyaari rojankinatakotzitanarini riraga kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi Iwaperiteki.

Roojatzi nothaawantanaka naaka riyotaanewopaeni, noshianaka maawaeni.

Riraga jewatatsiripaeni ikantakowenantarini Jesoshi

(Mr. 14.53-65; Rk. 22.54, 63-71; Jowa 18.12-14, 19-24)

⁵⁷ Ari, ragaetanakiri riraga Jesoshi janta ipankoki Kaeshashi, riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiripaeni Tajorentsi pankoki. Ipiyotakanta janta riraga iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi eejatzi aataperoteenchari. ⁵⁸ Roojatzi rimpaetanaki Peetero janta inteenaneente roojatzi rareetantyaari ipankoki Kaeshashi riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiri. Ikyapaaki otaamapetaataga mapi, ijeekapaaki okaankiiteera. Itsipatapaakari waariryaapaeni. ⁵⁹ Roojatzi riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiri, riraga paashini jewawentayitziririni irirapaeni eejatzi paashinipaeni jewatayitziririni ikowanaki atziri itheeyakotashityaarini Jesoshi rootaki, ari rowamaakaananteetyaariri rirori. ⁶⁰ Roojatzi eenitatsi oshekini theyekotawitakariri, omaanta tekatsi ikanteri rowamaakaanantyaariri. Roojatzi ipokapaaki paashini apite theyekotapaakariri,

⁶¹ ikantapaaki:

—Ikantzi irika: “Noshekiroreero Tajorentsi panko; okaate kitejiri 3 aritaki nowet-sikaero”.

⁶² Ikatzianaka iwinkatharite ñaanakowenantatsiri, ikantanakiri:

—¿Tekatsima pikanteri eerori? ¿Oetaka pikantziriri iroka ikantakotzimiri?

⁶³ Omaanta imaeritashitaka riraga Jesoshi. Rapiitakiri rirori ikantanakiri:

—Tema iñaakimi Tajorentsi, riraga Añaaperotatsiri. Pikantaperotena: ¿eerokama Itomi Tajorentsi riraga Rotyaantanewo?

⁶⁴ Ikantziri:

—Naakataki. Naaka poñaachari jenokinta, natziritapaaki jaka kipatsikika. Iinja piñeenani nojeeki rakoperoki Tajorentsi pero, eejatzi iinja piñaawakinani nokinapaakini menkoriki, nopiyapae jaka kipatsikika.

⁶⁵ Roojatzi ikijantanakari rirori maawaeni, rootaki itzijagaakotantanaka iithaariki. Ikantzi:

—¿Pikemakirikya ikantziri? Tee okameethatziroña, iitajorentsitakimiwee. ¿Iitakama akowantari paashini kantakoterini? ⁶⁶ ¿Iitaka pikenkithashireeyirini eerori? ¿Tsikama akanterika?

Ikanteeyirini:

—Eenitatsi rantani. Okameethatzi ikame.

⁶⁷ Roojatzi ipokapaaki rirori maawaeni reewapootakiri ipookira. Eejatzi ikapojayitakirini. Rontajawootakiri tak, tak, tak. ⁶⁸ Ikantziri:

—Rotyaantanewo Tajorentsi, pikantena: ¿ninka kapojakimirika?

Ikantzi Peetero: "Tee niyotziri Jesoshi"

(Mr. 14.66-72; Rk. 22.55-62; Jowa 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Riraga Peetero eenirokya ijeeki janta inkokironta. Oñaawakiri onampirentsi okantawakiri:

—Eeroka tsipatariri Jesoshi, riraga karireeyajatzi.

⁷⁰ Rakanakiro:

—Tee niyotzi oetarika pikantanari.

⁷¹ Roojatzi rawijanaki janta ikyaawitapaakaga, eenitatsi paashini onampirentsi oñaawakiri roori, okantziri:

—Pamine sha, irika tsipatariri Jesoshi, riraga najareetejatzi.

⁷² Ikantanakiro:

—Tee niyotziri irika pikantakinari. Teerika okyaaryootaki iroka nokantakimiri, nokowaki rowashironkayenaata Tajorentsi.

⁷³ Ro ojamaniwitanaka eechonkiini, ipokapaaki paashini ñaawakiriri, ikantapaakiri:

—Kyaaryo, eerokakya tsipatariri. Nokemakiro piñaawaetaki, eerokakya karireeyajatzi.

⁷⁴ Ikantanakiri:

—Teewee, tee niyotzirikya irika shirampari pikantakiri. Riyotzi Tajorentsi kyaaryo nokantakimiri. Teerika okameethatzi nokantakimiri, nokowaki rowashironkayenaata Tajorentsi.

Roojatzi iñaantanaka tyaapa. ⁷⁵ Roojatzi ikenkithashiryawakiro ikantziriri Jesoshi: "Tekiraata iñee tyaapa, okaate 3 pikante: "Tee niyotziri Jesoshi" ". Roojatzi riyowanaki, riraapaaka jmmm, jmmm.

27

Ragaetanakiri Jesoshi janta Peraatoki

(Mr. 15.1; Rk. 23.1-2; Jowa 18.28-32)

¹ Owakira okitejitanaki, ikenkithawaetakaawaka riraga jewatayitziririni ñanakowenantatsiri eejatzi aataperoteenchari ikantawakaaka:

—¿Tsikama akanterika iroñaaka Jesoshi owamaakaanantyaariri?

² Roojatzi roojotakiri, raanakiri janta ijeekinta pinkathari iitachari Peraato. Irinta kaari joriyo inta rirotaki oroomajatzi.

Ishirikashitaka rirori Joorashi

(Ran. 1.18-19)

³ Ipoñaashitanaka Joorashi riraga aakaanakiriri Jesoshi riyotaki rowamaakaan-tashityaari irinta, omaanta tekatsi rantawita kaari kameethatatsi. Riyotakotanaka, osheki ikenkithashiryaaanaka, roojatzi ipiyantanaka Tajorentsi pankoki roepiyapaeniri 30 ikithoki koriki ipinawitariri chapinki raakaanantakariri. Raminapaakiri jewawentayitziririni ñanakowenantatsiripaeni eejatzi aataperoteenchari.

⁴ —Ajaa, piyorikite. Tee okameethatzi iroka nantakiri: tema naakaanantashitakari Jesoshi. Tekatsi rantawita: ikamashitya iroñaaka.

Omaanta ikanteeyawakirini irintapaeni:

—Omawitya, eerokaritya.

⁵ Roojatzi rookanakiri iyorikite, romanatanakiri, patareei, janta Tajorentsi pankoki, ishiyanaka roojatzi ishirikantapaaka. ⁶ Ari, riraga jewawentziriri ñanakowenantatsiri ragaatziri koriki, ikantzi:

—Tee okameethatzi jaka akempoyeeri irika korikika. Rooma rirotaki apinatakiriri Jesoshi raakaanantyaariri.

⁷ Roojatzi ikenkithataakaawaka:

—¿Tsikama akanterika korikika?

Ikantzi:

—Thame amanantero kipatsi akitatantyaariri kamatsiri riraga poñaachari paashiniki kipatsipaeni.

Rootaki ramanantakawori kipatsi oetachari ragaetapiintziri kipatsi kowitzipitha.
⁸Paerani roojatzi iroñaaka iiteetziro rowaga kipatsi: “Iwinawo Jesoshi raakaanantakariri”.
⁹Imonkaatakiro rojankinatztakarini paerani Jeremiyaashi:
 “Raaneeri 30 ikithoki koriki riwetsikanteetariri iraaata oetachari piraata. Rirotaki iwinawo
 raakaanantyaariri Rotyaantanewo Tajorentsi. Eero roshakitzi koriki ipinatantaw-
 ityaariri.
¹⁰Rirotaki ramanantyaawori kipatsi janta ragaetapiintziri kowitzipitha. Rirotaki
 Awinkatharite kanterini ramanantero kipatsi”.

Peraato rojampitziri Jesoshi
 (Mr. 15.2-5; Rk. 23.3-5; Jowa 18.33-38)

¹¹Ari, ragaetanakiri riraga Jesoshi janta ijeekinta pinkathari iitachari Peraato, ikatziyi-
 motapaakari. Ikantawakiri irira:

—¿Eerokama iwinkatharite joriyopaeni?

Ikantapaakiri:

—Jee, naakakya.

¹²Roojatzi ikijakiri riraga jewawentayitziririni ñaanakowenantatsiripaeni eejatzi ri-
 raga aataperoteenchari ithawetakotakiri, omaanta imaeritashitaka rirori, tekatsi ikantzi.

¹³Ikantawakiri riraga Peraato:

—¿Tema pikemakiri ikantakotzimiri? ¿litaka kaari pikananta eerori?

¹⁴Tekatsi ikantzi Jesoshi, tee rakiri. Roojatzi rotsikanatanakariroña riraga
 ikenkithashiryaanaka.

¹⁵Ari maawaeni ojarentsi, aririka omonkaataka kitejitatsiri rawijantanakarini paerani
 ronampiri Tajorentsi Ejiipitoki, riraga Peraato ikantapiintawakiri maawaeni jeekatsiri:

—Eeniro ijeeki oshekini pinampijatzi janta omonkyaagementotsiki. ¿Pikowakima
 noemishitowaemiri apaani omonkyaagaarewo?

Rootaki ikantapiintziri maawaeni ojarentsi roemishitowapiintziri omonkyaagaarewo,
 ninkarika ikoyiri joriyopaeni. ¹⁶Eeniro ijeeki omonkyaagementotsiki shirampari ike-
 makotakiri joriyopaeni, iitachari Warawaashi. ¹⁷Roojatzi iroñaaka kitejiri ipiyotaka
 oshekini atziri, rootaki ikanantawakariri:

—Piyotzi nametakawo noemishitowaemiri apaani jeekatsiri omonkyaagementotsiki.

¿Ninkama pikowakiri noemishitowaemiri iroñaaka? ¿Rirotakima Warawaashi? Teerika
 pikoyiri irira, ¿rirotakima pikowaki irika Jesoshika, riraga piitziro Rotyaantanewo
 Tajorentsi?

¹⁸Riraga Peraato riyotakotziri jewatatsiripaeni joriyopaeni osheki ikijashitari ri-
 raga Jesoshi; tema tee ikowakayaari riraga joriyopaeni royaateri rirori raapatziyari.
 Rirowitaka ikanterimi maawaeni joriyo: “Nokowaki poemishitowaenari riraga Jesoshi”.

¹⁹Eejatzi inkaaganki otyaantakiri iina riraga Peraato kantziriri: “Okantzi piina: ‘Eero
 powamaakaantziri riraganki, ikameethaperotaki. Nomishitawakiri inkaaganki, os-
 heki nokenkithashiryaakotawakiri’ ”. Rootaki kaari ikowantawita rowamaakaanterimi.

²⁰Omaanta riraga jewatayitziririni ñaanakowenantatsiripaeni eejatzi aataperoteenchari
 ikantziri riraga atziripaeni:

—Pikanteri: “Poemishitowaeri Warawaashi. Riraga Jesoshi, pikentakotakaanteri”.

²¹Roojatzi rapiitawakiri, ikantawakiri riraga Peraato:

—Pamine sha, ikaataki apite. ¿Ninkama pikowakiri noemishitowaemiri?

Ikantzi maawaeni:

—¡Warawaashi!

²²Ikantawakiri:

—¿Tsika akanterika irika Jesoshika, riraga iiteetziro Rotyaantanewo Tajorentsi?

Ikantakiri maawaeni:

—¡Pikentakotakaanteri!

²³Ikantawitari rirori:

—¿litama rantakiri nokentakotakaanantyaariri?

Eekiro ikaemapaakitzi:

—¡Pikentakotakaanteri! ¡Pikentakotakaanteri!

²⁴ Osheki ikijanaka maawaeni. Riyotanaki riraga Peraato ratsipetashitaka rojampitaw-
itakari. Ikanantakariri riraga ronampiri:

—Pamakotenawoota ifaa.

Ramakotakiniri, roojatzi ikiwawakotaka rako riyotantyaari atziri tee ikowawita rowa-
maakaanteri riraga Jesoshi. Tee ikowawita, roojatzi ikantawakiri:

—Kaari naari kowatsini nowamaakaanteri, kaari. Pikowakirika eerori, eerokamachee-
taka kentakotakaanterini.

²⁵ Ikantakiri:

—Nokowaperotaki, rooma naakakya kantakimiri. Kameetha ikijenaata naari Tajorentsi,
eejatzi kameetha ikijeri maawaeni notyomi nashi.

²⁶ Roojatzi roemishitowakiri riraga Warawaashi. Roemishitowakiri, ikantawakiri riraga
joraaro:

—Paaneeri Jesoshi, powajankiteri, roojatzi pikentakoteri.

Riraga joraaropaeni raanakiri ishirontawentakari Jesoshi

(Mr. 15.16-20; Jowa 19.1-3)

²⁷ Ikantaka joraaropaeni raanakiri irira janta ipankokira pinkatharentsi, roojatzi
ikaemapaakiri paashinipaeni joraaro. ²⁸ Roojatzi raatonkoryaakiri iithaari. Ikithaatziri
paashini kithaarentsi kityonkamawoneentatsiri. ²⁹ Roojatzi riwetsikantakanari aman-
theerentsi kitocheetatsiri ramantheetakaakiri. Eejatzi ipakiri kotzitsi, ikantziri:

—Poerikiro pikotzi.

Riraga jewawenantatsiri paerani rametakawo ikithaatapiintawo kityonkari,
ramantheetawo ramantheeri pinaperotachari, eejatzi roerikapiintziro ikotzi pinatachari.
Roojatzi rotziwerowashitapaakari, roshiyakaawaetashitaka ipinkathajeempiyaakari,
ikantziri:

—Eeroka, nowinkatharite. ¿Peewatanakimi, peewawenterimi maawaeni joriyopaeni?

Ishirontawentakari:

—Injii, injii, injii.

³⁰ Reewapootakiri maawaeni. Roojatzi raapithatanakiri ikotzi. Rompojantanakari
iitokira. ³¹ Osheki ishirontawentanakari injii, injii, injii. Roojatzi raatonkoryaagaeri
kityonkamawoneentatsiri, ikithaatakagaari iithaaripero, roojatzi raantanakari iken-
takotantyaariri.

Ikentakotakiri Jesoshi koroshiki

(Mr. 15.21-41; Rk. 23.26-49; Jowa 19.17-30)

³² Ikanta raanakiri joraaro riraga Jesoshi koroshiki. Romperatakari irira raaneero
antawo inchato oetachari koroshi. Osheki otenatzi, ipomeentsiperotawo raaneero.
Janta awotsiki itonkiyotawakari shireenejatzi iitachari Shimo. Romperatawakari joraaro
ikantziri:

—Ajaa, koroshi, paaneeniri irika.

Roojatzi itsipatanakari, raanakiniri koroshi. ³³ Roojatzi rareetapaaka maawaeni
tonkaariki oetachari Koorikota. Ari aetziro aari apaanteki: iitonakintsi. ³⁴ Areetapaaka,
ipawiteetapaakari riraga Jesoshi awishoowaantsi oowa otsipatakawo kepishiyanto. Ikemi-
jantawitawakawo, tee ikoyi rirero. ³⁵ Roojatzi ikentakotakiri joraaropaeni koroshiki.
Roojatzi rowatzikakotakiri. Eejatzi ifaaathawaetaka irirapaeni riyotantyaari ninkarika
aakironipa iithaari. ³⁶ Roojatzi ijeekantanaka jaga, raminakowenteri riraga Jesoshi. Ro
ijeekantakari, raminakowenteriita, rowawijaakotzirikari paashini atziri. ³⁷ Eejatzi inkaa-
ganki rojankinatakoetakiro owaanini inchakotaki: “Irika rirotaki Jesoshi iwinkatharite
joriyopaeni”. Roojatzi ikentakoetakiro jeñokiiniki iitoki Jesoshi. ³⁸ Eejatzi ikentako-
takiri apite koshitantatsiri; apaani rowatzikakotakiri rakoperoki riraga Jesoshi, eejatzi
paashini rowatzikakotakiri rampateki. ³⁹ Eenitatsi oshekini atziri awijayitatsirini awotsiki
ininatakiri riraga Jesoshi. Rotekayinatapaaka irinta. Ishirontawentapaakari, injii, injii,
injii. ⁴⁰ Ikantapaakiri:

—Pishekironeeromi Tajorentsipanko, okaate kitejiri 3, piwetsikaeromi. Ajaaty, powaw-
ijaakoty eeroke. Eerokarika Itomi Tajorentsi, ari payiite jaawiki.

⁴¹ Eejatzi ikimitaka riraga jewatayitziririni ñanakowenantatsiri eejatzi riraga iyotaan-
tayitziririni Iwaperite Tajorentsi, eejatzi riraga warijeeyopaeni, eejatzi riraga aatapero-
teencharipaeni ishirontawentakari. Ikantzi:

⁴²—Rowawijaakotakiri apaanipaeni anampijatzi, omaanta iroñaaka tee imatziro rowaw-
ijaakoty rirori. Thame aminawakiriita, rirotakirika awinkatharite kimitaka pikantzi,
kameetha rayiite jaawiki iroñaaka. Rayiiterika jaawikika, ari aapatziyanakyaari aaka. Injii,
injii, injii. ⁴³ Tema ipinkathatawitarira Tajorentsi rirori: rowawijaakoteriita iroñaaka. Aa-
maashitya aritaki rowawijaakoterimi itomi, rooma ikantzi: “Naakakya Itomi Tajorentsi”.
Injii, injii.

⁴⁴ Eejatzi ikimitaka riraga koshintzi ikentakoteetakiri, ishirontzitaka rirori.

Ikamaki Jesoshi

(Mr. 15.33-41; Rk. 23.44-49; Jowa 19.28-30)

⁴⁵ Ikaatiki oorya tampatsika, omapokapaaka otsitenitanaki maawaeni kipatsi, roojatzi
shaawiteni. ⁴⁶ Rooteentsi okitejitane, antawo ikaemanaki Jesoshi, ikantzi:

—Erii, Erii, ¿raama jawaatani?

Rootaki akantzi apaanteki: “Notajorentsite, Notajorentsite, ¿itaka pookantanari?”

⁴⁷ Ikemantawakariri riraga jeekaneentsiri, ikantzi:

—Pikemiri, ikaemiri Iriiyashi.

⁴⁸ Roojatzi ishiyanaka atziri, rowiinkakiro piyonkashinkanari awishoowaantsi
oowa kepishaari. Rojatakiro chekopikira rowaankakotanakiniri riraga Jesoshi,
rajookawakiromi. ⁴⁹ Omaanta ikantzi paashinipaeni:

—Eero pantiro. Thame aminawakiriita aririka ipokashitapaakiririka Iriiyashi rowawi-
jaakoteriita. Injii, injii.

⁵⁰ Roojatzi rapiitziro ikaemi. Antawo ikaemi. Roojatzi ikamantanaka.

⁵¹ Ikamantaka Jesoshi, omapokanaka otzijagaanaka antawoni otzikaakiro janta
Tajorentsipankoki inthomaenta. Tontari irona, otzikaakiro omookira. Omapokanaka
itanaka jenoki otzijagaanaka owaag, roojatzi jaawiki, apitemankitanaka. Eejatzi
omoyekanaka kipatsi, moye, moye. Okotaanaki antawo mapi maawaeni. ⁵² Eejatzi
rashitaryaakotanaka ijeekira kaminkari, ipiriintanaka oshekini aapatziyariri Tajorentsi.
⁵³ Rimpaetaki ipiriintanaa Jesoshi, riyaaateyanakini Jerojareeki. Ineeyawakirini oshekini
atziri.

⁵⁴ Eejatzi riraga omperatariri joraaro eejatzi joraaropaeni riraga kempoyaakiriri riraga
Jesoshi iñaawakiro omoyeka kipatsi eejatzi iñaawakiri riraga piriintayitaneencharini,
iñaawakiro otsitenitanaki, maawaeni. Roojatzi ithaawantakaririoña, ikantzi:

—Kyaaryo, rirotaki Itomi Tajorentsi.

⁵⁵ Eejatzi jaga, eeniro oshekini tsinani aminawaetawakiri riraga Jesoshi. Rootaki
oyaawaetanakirini, oponeyakani Karireeyaki. Kijokiro owapiintanakiniri, oneshi-
ronkatzirini, opapiintzirini rowanawo. ⁵⁶ Okaatakiro Mariiya rowaga makaraarajato;
paashini Mariiya rowaga riniro Jantyaako eejatzi Josee; eejatzi paashini rowaga riniro
Jantyaako eejatzi Jowa, roojatzi itomi Sewereeyo apite. Roojatzi oñaawakiri rirori,
ikamanaki.

Romonkeetakiri Jesoshi omooki

(Mr. 15.42-47; Rk. 23.50-56; Jowa 19.38-42)

⁵⁷ Rooteentsi otsitenityaanaki. Eeniro riyaaatanaki apaani riyotaanewoni
Jesoshi iitachari Josee. Ipoñaaka irinta Arimateeyaki; rirotaki ashaagantzinkari.

⁵⁸ Riyaatashitanakiri riraga Peraato, ikantapaakiri:

—Kamaki Jesoshi. Nokowaki pishinetena naaneeri nomonkeeri omooki janta, riwet-
sikaetzinirinta kamatsiri.

—Jee, ari.

Roojatzi ikaemiri joraaro, ikantawakiri:

—Pishineteri irika raaneeri.

⁵⁹ Roojatzi riyaataki rirori Josee, raakitzi, raanakiri, roojatzi rapineetakotanakiri tokoyakira kitetatsiri. ⁶⁰ Roojatzi romonkyaanakiri omooki, rowaga owakira imokaetziro mapi impeetaki. Ipineero, rotzitakiro antawo mapi omookira, rashitakotantakariri. Roojatzi riyaatapithatantanaari. ⁶¹ Eenitatsi eejatzi janta Mariiya, rowaga makaraarajato, eejatzi ojameto otsipatakawo. Opokaki, roojatzi ojeekaki okaakinira omoo. Aminakowenantawakariri rirori romonkyaanakiri.

Riyaataki joraaro ishentawitakawo omoo romonkyaagaetakirira Jesoshini

⁶² Rawijantanakawo kitejiri ikentakotantariri Jesoshi oetachari Kitejitatsini rawijantanakarini Ronampiri Tajorensi paerani Ejiipitoki. Okitejitanaki riyaatashitapaakiri jewatayitziririni ñanakowenantatsiri eejatzi warijeeyopaeni janta Peraatoki.

⁶³ Ikantapaakiri:

—Nowinkatharite, nokemawakiri ikantzi chapinki riraga amatawitantatsiri: “Nokame, roojatzi okaate kitejiri 3, ari nopiriintanee ñaṅgae”. ⁶⁴ Nokowaki potyaanteri joraaro iroñaaka ishentaperotero omoo janta romonkyaagaetakirinta. Raminaperotero roojatzi omonkaatantyaari kitejiri 3. Riyaatashitzirikari riyotaanewoni raanakirikari, roojatzi ikantzirikari atziripaeni: “Piriintanaa Jesoshi, ñaṅgae”. Paerani osheki ramatawitantzini irinta Jesoshini, omaanta aririka raaneeri riyotaanewo rirori, ramatawitaperotzirikari irintapaeni anampijatzzi, ikantzirikari: “Piriintanaa Jesoshi aṅgae”.

⁶⁵ Ikantawakiri rirori Peraato:

—¡Aja, joraaropaeni! Paanakiri janta raminaperotero omoo.

⁶⁶ Roojatzi riyaatantanaa, rashitakoperotakiri, roojatzi ishenteeyakironi riraga joraaro.

28

Ipiriintanaa irira Jesoshi

¹ Awijanaki kitejiri imakoryaantari, iroñaaka otominkotapaaki. Eeniro otsitenineentzi, opiyaka janta Mariiya makaraarajato, eejatzi otsipatakawo ojameto. Iyaatantari aminashityaawo omoo omonkyaagaetakirinta riraga Jesoshini. ² Omapokanaka antawo omoyekanaka kipatsi rareetapaakaga ronampiri Awinkatharite, poñaaneenchari jenokinta. Ipokantapaakari ipinaapithatapaakiri mapi, roojatzi ijeekantapaakawo. ³ Osheki ishikapiryapaaki. Ikimitakawo raamorenkiranki tariito osheki ishikapiryaaiki. Kitamaaperori iithaari. ⁴ Oshekiroña ithaawantawakari rirori maawaeni joraaro. Tee imatziro ishewata, kimiwitaka kamanaki. ⁵ Roojatzi opokapaaki tsinanipaeni, othaawantapaakari eejatzi, omaanta ikantziro rirori:

—Eero pithaayi eerori. Niyotaki pipokashitawitari pamineri Jesoshi, riraga ikentakotetakiri. ⁶ Tee añiiri iroñaaka, piriinta, aṅgae. Rooma ikantakiminikya paerani, monkaataka. Paminerotya romaryaanteetawitakaririka, tekatsi. ⁷ Iroñaaka intsipaete piyaate pikanteriita maawaeni riyotaanewo: “Ipiriintanakiri Tajorensi Awinkatharite, aṅgae eejatzi. Reewatemi Karireeyaki. Iroñaaka piyaate eeroka, aritaki piñeeri janta”. Rootaki nopokantari nokantemi.

⁸ Roojatzi owaperotanakiroroña, eejatzi osheki okimoshiretanakiroña; iyaatanaki os-hiyashitanakina naakapaeni riyotaanewo okantena. ⁹ Niyanki romapokapaakiro riraga Jesoshi, riwethatapaakawo, ikantziro:

—¿Eeroka?

Roojatzi iyotawakiri, iyaatashitapaakiri, otziwerowashitapaakari, roojatzi oerika-paakiri iitzikira. Osheki opinkathatapaakiri. ¹⁰ Roojatzi ikantawakiro:

—Eero pithaayi. Piyaateeyini iroñaaka, pikanteri maawaeni niyotaanewo riyaate janta Karireeyaki. Aritaki iñaapaakina janta.

—Jee, ari.

Ikantaki joraaropaeni: “Ikoshiteetakiri Jesoshini”

¹¹ Rootaki opokashitantanari okantapaakina, eejatzi irinta joraaropaeni riraga aminawitawori omoo ipiyanakawo nampitsikinta riyaatashitanakiri jewatayitziririni

ñaanakowenantatsiri ikamantapaakiri maawaeni oetarika awijaneentsiri. Ikemawakiri rirori. ¹² Roojatzi ipiyoteeyakirini jewatayitziririni joriiyopaeni eejatzi aataperoteencharipaeni riyotaawakaaka, ikanteeyakini:

—¿Iroñaaka tsika akantyaaka amanakotantyaariri?

Roojatzi ikaemakaantakiri maawaeni joraaropaeni, ikantawakiri:

—Ajaa, koriki, osheki nopinatemi. ¹³ Rootaki pikanantyaariri atziripaeni: “Ragaetaatziri Jesoshini, rooma nomaanakitzi eechonkiini niyankiiteni tsiteniri. Okimitaka ipokapaaki riyotaanewopaeni Jesoshini raapaentziri”. ¹⁴ Aririka ikemakowentawakimi pinkathari, aritaki niyaataki naari janta nokamantakowentemi eero rowajankitantzimi.

¹⁵ Roojatzi raakiri koriki ipinateeyakirini jewatayitziririni joriiyopaeni, riyataanaki itheeyawaetaka, imonkaatakiro maawaeni ikamantakiri. Rootaki ikantakiri maawaeni joriiyopaeni roojatzi iroñaaka, tee riyotzi kyaaryooperorika rañagae Jesoshi.

Iñeeyerini Jesoshi janta Karireeyaki

¹⁶ Paashini kitejiri niyaatanaki naaka riyotaanewopaeni Jesoshi 11 tonkaariki janta Karireeyaki ikenkithatakotakiri chapinki Jesoshi tekira ikamini. Tekatsi itsipatanewoni iroñaaka Joorashini, rooma kamaki. ¹⁷ Iñaanteeyapaakaririni, ipinkathaperotapaakiri, ikimoshirewentakiri. Omaanta apanipaeni ikantashiretzi:

—¿Rirotakima Jesoshi?

¹⁸ Roojatzi Jesoshi romapokapaakina ikanteeyapaakinani maawaeni:

—Iroñaaka Pawa iitakina itzinkami jenokinta eejatzi kipatsika. ¹⁹ Rootaki notyaanantemiri piyaate maawaeniki nampitsi, piyoteeri maawaeni atziri raapatziyena, eekiro riyaatatyee rameentena, pithotyeyanakironi maawaeni kipatsi. Aririka raapatziyakimi atziri riyotanakirorika naaka owawijaakotakiriri, kameetha pikaawoshitakoteniri Tajorentsi. Rootaki ikowakaakiriri Pawa, eejatzi nokowakagaeyakiririni naari, eejatzi okowakagaeyakiririni Ishire Tajorentsi. ²⁰ Eejatzi pikamanteeyerini maawaeni imonkaatero maawaeni kameethatatsiri nokamantakimiri eerori. Naari kijokiro nowanakimi, nokempoyeemi, eejatzi maawaeni aapatziyanari; roojatzi nopiyanteeyari nopinkatharitantapaakyaari kipatsikika.

Ari okaatzi.

Naaka jankinatzirori:

Mateeyo

MARIKOSHI ROJANKINATAKOTAKIRI JESOKIRISHITO, TSIKA IKANTA ROWAWIJAAKOTANTZI

Rantayitzirini Jowa kaawoshitakotantziriri Tajorentsi
(Mt. 3.1-12; Rk. 3.1-18; Jowa 1.19-28)

¹ Iroñaaka nokamantemiro kameethatatsiri. Nokamantemi rowawijaa kotantzi Jesokirishito. Tema riro takeri Itomi Tajorentsi. ² Paerani eenironi ijeekini kamanantzi rorini iñaani Tajorentsi iitachari Iseeyashi. Rojankinatakotzitarini Tajorentsi ikantziriri itomi: “Pikemina, notyomi. Notyaanteri kenkithatakotemini, reewatanakimi. Tema ari ikanteri maawaeni atziri: ‘Paamayarirapa Awinkatharite, pikameethashiretanaki’. ³ Eenitatsi iinja atziri kenkithatakayerini atziri paeni janta okaankiityeenta, ikanteri: ‘Paamayarirapa Awinkatharite. Pikameethatanaki iñaaperotantapaakimiri pikameethatzi. Aririka pikameethatanaki pikimityaawo awotsi kameethatatsiri ikinantapaakyaari Jewaperowenantatsiri: powameethatero iñaaperotanteeyapaakyaaworini’”. ⁴ Aritaki monkaatapaaka ikantzitarini paerani Iseeyashini. Jowa riraga kaawoshitakotziri Tajorentsi ijeekaki janta tekatsinta atziri ipanko, ikimitakiro rojankinatakotzitarini Iseeyashi paerani peroroña. Ikantakiri maawaeni pokashitziriri:

—Pikenkithashiryagaeyakya, eero pikimita paerani. Aririka pookaperoteero pantawitari, aritaki nokaawoshitakotakimiri Tajorentsi, roojatzi riyoteeyantanakyaani atziri ikamintaaperotziimi rirori, eero ikenkithashiryakoteemiro pantayiwitarini.

⁵ Ikanta ipokashitapaakiri maawaeni jeekatsiri kipatsiki owaero Joreeya, eejatzi maawaeni jerojareejatzi, ikantapaakiri:

—Eenitatsi kaari kameethatatsi nantziri. Nokowaki nawijakote, tema naapatziyaperotari Tajorentsi.

Roojatzi ikaawoshitakotawakiniri riraga Jowa maawaeni romitsitsiyaakotawakiniri iñaakira iitachari Joriraani. ⁶ Tee ikithaatawo Jowa kameethatatsiri, inta ikithaatawo ontyagaantsi iwitzi kameeyo. Ishirikathakitakari mashitsimashi. Rowapiintari kimitariri tsitsiri. Eejatzi ithotziri eechonkiini iyaa pitsi. ⁷ Ikenkithatakaapiintziri maawaeni atziri ikantapiintziri:

—Kaakitaki impaetakinari, riraga Rotyaantanewo Tajorentsi; tema ranaakotakina, ipinkathariperotzi irinta. Osheki noñaakoweenkatziiri irira, omaanta naaka tee noñaakoweenkata. ⁸ Nokaawoshitakotzimiri Tajorentsi iñaaki, omaanta riraga impaetakinari ikithaatakaapaakaero Ishire, amitakotanteeri.

Jowa ikaawoshitakotawakiniri Tajorentsi Jesoshi, eejatzi Jatanaashi iñaantawitakari
(Mt. 3.13-17, 4.1-11; Rk. 3.21-22, 4.1-13)

⁹ Paashini kitejiri rareetapaaka Jesoshi janta ijeekinta Jowa. Ipoñaaka Najareeteki, jeekatsiri kipatsi iitachari Karireeyaki. Riraga Jowa ikaawoshitakotawakiniri Tajorentsi rirori iñaakira iitachari Joriraani. ¹⁰ Eenirowa othapyakiki iñaana, raminanaki jenokinta, roojatzi omapokapaaka iñaawakiro Ishire Tajorentsi, ayiitashitapaakiri Jesoshi, oshiyaapaakari jamomo. ¹¹ Ikematziiri Tajorentsi ikantziri:

—Eeroka notyomi nonintashireperotzimi. Osheki nokimoshirewentaperotakimi.

¹² Roojatzi aanakiri Ishire Tajorentsi tekatsinta atziri ipanko, okaankiityeenta. ¹³ Ijeekaki janta okaataki 40 kitejiri. Riraga Jatanaashi ipokashiwitakari iñaantawitapaakari, ikoyi rantakayerimi kaari kameethatatsi. Eejatzi tekatsi atziri itsipatyaari janta, omaanta rojatekaakari koweenkayitatsirini piratsi, omaanta ineshironkatakiri ronampiripaeni Tajorentsi, ipakiri rowanawo.

Ritantanakawori Jesoshi riyoyaakiri riyotaanewopaeni
(Mt. 4.12-22; Rk. 4.13-15)

¹⁴ Paashini kitejiri ragaetanakiri riraga Jowa omonkyaaagementotsiki janta Jerojareeki. Roojatzi ipiyanaka Jesoshi Karireeyaki. Ikamanteeyakirini atziripaeni tsikarika ikanta Tajorentsi rowawijaakotantzi. ¹⁵ Ikanteeyakirini:

—Rooteentsi ipinkathariwentayiteeni Tajorentsi. Pikenkithashiryagaeya, pookaero panteeyirini eero pikimita paerani: tee pikameethawitani. Omaanta paapatziyeeyarini Tajorentsi, pawijakotanteeyarini.

¹⁶ Paashini kitejiri ikinanaki Jesoshi ochereeteki inkaare jeekatsiri Karireeyaki. Iñaapaakiri Shimo, eejatzi rirentzi Antereeshi. Ishiryaatzi inkaareki: aritaki ikantapiinta, ishiryaatapiintziri shima. ¹⁷ Ikanta Jesoshi ikaemapaakiri, ikantapaakiri:

—Pipoke, thame poyaatanakina aritaki niyotaakimi paapatziyakaapiintyaari atziripaeni Pawa Tajorentsi.

¹⁸ Roojatzi rookantanakawo ishiryamento, royaatanakiri riyotaantyaariri. ¹⁹ Ro ijanthawitanaka eechonkiini, iñaapaakiri Jantyaako itsipatari rirentzi Jowa. Rirotoaki itomipaeni Sewereeyo. Ari ijeekeayini ipitoki ishirikiro ishiryamento. ²⁰ Ikantapaaka Jesoshi, ikaemakotzitapaakari, ikantziri:

—Thame poyaatanakina.

Roojatzi royaatanteeyakarini rirori iroñaaka. Intsipaeete rookanakiri iriri ipitoki, itsipatayitanakarini ikaatzi amitakatoyitziririni ishiryaatzi. Ikantzi:

—Jatakinagapa, pawa. Noyaatatyeeri Jesoshi.

—Jee, piyaate.

Ikyapaaki Jesoshi ipiyoteeyantarini joriyopaeni

(Rk. 4.31-37)

²¹ Roojatzi rareetapaa Jesoshi Kaperinawooki, ikaateeyirini riyotaanewopaeni. Rootaki saawaro, kitejitatsiri imakoreeyantarini joriyopaeni, ikyapaaki pankotsiki ipiyotantapiintarira irira. Riyotaapaakiri atziri. ²² Riraga atziripaeni, rotsikanateeyanakarini, ikantawakagaeyanakani:

—Piñaakiri, kameetha riyotaantaperotaki, riyoperotzi irira. Tee ikimitari riraga iyotaapiinteeyawiteerorini lwaperite Tajorentsi: tee riyoperotzi irirapaeni.

²³ Eenitatsi janta shirampari kyaantariri kamaari. Ikaemakotawakiri Jesoshi, ikantawakiri:

²⁴ —Niyotakimi: eeroke riraga Jesoshi najareetejatzi, eejatzi eeroke Itomipero Tajorentsi riraga kameethaperotatsiri. ¿Iitaka pipokashitantanari? ¿Areetakama pithonkaeyantenanarini?

²⁵ Iñaashintsithatakiri rirori kamaari:

—¡Pimaeritewee! Pishitowantaneeyari irira shiramparira.

²⁶ Ari rompetawathatakaakari shirampari, ishintsitanaki ikaemanaki, roojatzi rookantanaari kamaari. ²⁷ Eejatzi rotsikanateeyakarini atziripaeni maawaeni. Rojampitawakaanaka:

—¿Piñaakiroma imatakiri rantakiri? Owakira akemakiro iroka riyotaakaeri. Eejatzi imatakiri kamaari, rotyaantakiri: ithaawantaperotakari, jatanee.

²⁸ Roojatzi intsipaeete ikenkithatakotanteeyakarini maawaeni karireeyajatzi.

Retsiyatakotakiro Jesoshi riyote Peetero

(Mt. 8.14-15; Rk. 4.38-39)

²⁹ Ipoñagaeyaani pankotsiki ipiyotapiinanta joriyopaeni riyateeyanakini ipankoki Shimo, eejatzi Antereeshi. Royateeyanakarini Jantyaako eejatzi Jowa.

³⁰ Ikamanteetawakiri Jesoshi:

—Ojaawamerikitatzi riyote Shimo. Eeniro jaga omaamentoki omaryaaka.

³¹ Ari riyatashitanakiro, ikathawakotapaakiro, piriintanaka. Roojatzi opeyantanaa ojaawamerikitzi, roojatzi opaeyantakarini rowanawo.

Ro saawaro retsiyatokatoyitantakaririni Jesoshi mantsiyaripaeni

(Mt. 8.16-17; Rk. 4.40-41)

³² Rooteensi itzireree oorya, ramayitakinirini Jesoshi maawaeni mantsiyari, eejatzi maawaeni kyaantariri kamaari. ³³ Maawaeni nampitsiweri ipiyoteeyapaakani omooki pankotsi. ³⁴ Ijeekaeyapaakini maawaeni mantsiyari, inashitachari imantsiyaripaeni. Ret-siyatakoeyeerini. Eejatzi ikantakiri kamaaripaeni:

—Pookaeyaneerini riraga pikyaantanewo, eejatzi pimaeriteeyeni.

Riraga kamaaripaeni, riyoteeyakirini Jesoshi rirotaki Tajorentsi, rootaki kaari ikowakaantari kamaaripaeni ikamanteri atziri.

Ikenkithatakaeri Jesoshi Iriri
(Mt. 4.23; Rk. 4.42-44)

³⁵ Rootzimateensi okitejite, ipiriintanaka Jesoshi. Riyaatanaki janta tekatsi jeekatsini, ikenkithatakaeri Iriri. ³⁶ Ikowakowateeri Shimo eejatzi ikaateeyinira itsipateeyarini.

³⁷ Iñaantapaariri, ikantapaakiri:

—Ikowakowaeyakimini maawaeni atziri.

³⁸ Ari ikantawakiri rirori:

—Ari ikantawakaata. Thame aate paashinikipaeni nampitsi. Aritaki janta nokenkithatakagaeyerini paashinipaeni atziri, rootaki nopokantakari kipatsikika.

³⁹ Ikinakinayitanakini, ithotyagaeyanakironi nampitsipaeni janta Karireeyaki. Ikenkithatakaapiintakiri atziri janta pankotsiki ipiyotantapiintarira joriyopaeni, rowawijaakoeyakirini maawaeni kyaantariri kamaari.

Retsiyatakotakiri Jesoshi patheenkari
(Mt. 8.1-4; Rk. 5.12-16)

⁴⁰ Paashini kitejiri riyaatashitakiri patheenkari Jesoshiki. Patheenkari tee imatziro itsipatari paashini atziri. Tee oshinetziri Iwaperite Tajorentsi. Ari riyaatashitakiri rirori, rotziwerowashitapaakari ipinkathatantapaakariri, ikantapaakiri:

—Tema eeroka pinkathari, pikaminthayena. Eenitatsi pitajorenka: pikoyirika petsiy-atakoteena, ari pimatakiro.

⁴¹ Osheki retakotaperotawakari. Ari rakotashitawakiri, ipampitawakiri. Ikantawakiri:

—Jee, nokoyi: aritaki petsiyatakotee.

⁴² Roojatzi opeyantanaa iwathaawo, etsiyatakotanee. ⁴³ Rotyaanteeri, ikantaperotakiri:

⁴⁴ —Nokantemi: eerowa pikamantayizirini paashini atziri, inta piyaatashiteri ñaanakowenantatsiri, poñaagapaeyaari etsiyatakoteemi, roojatzi ishineteemi pipiyashiteri atziripaeni. Pimonkaatero ikantzirini Moeseeshi: powamaeniri Tajorentsi pipira riyotantyaari atziripaeni etsiyatakoteemi.

⁴⁵ Ari riyaaatanaki, omaanta ikamantakotayitakironi, maawaeni awijimotayitakiririni. Riyotakoeyakirini atziri Jesoshi, rootaki kaari riyaaatananaka nampitsiki. Ijeekakitzi janta okaankiityeenta. Ipokashiyakirini atziri poñaayitacharini paashinipaeniki nampitsi.

2

Retsiyatakotakiri Jesoshi kijopookitatsiri
(Mt. 9.1-8; Rk. 5.17-26)

¹ Paashini kitejiri ipiyanaa Jesoshi Kaperinawooki. Ikemakoeyeerini areetapaaka rirori ijeekapaaki pankotsinentsiki. ² Ipiyoteeyakani osheki atziri, yeekitaki pankotsiki. Tekatsi ikinapaaki paashini atziri rotzikaapaakiro omoo. Ikenkithatakagaeyakirini Jesoshi iñaani Tajorentsi. ³ Ari inatakotapaakiri kijopookitatsiri. Ikaatzi 4 amiriri. ⁴ Tekatsi ikantya rontsirokyaaari Jesoshi, rotzikaakiri atziripaeni. Roojatzi rateetakaanakari jenoki pankotsi. Imoontapaakiro kameetha, apatziro rothataakotakiri ijeekakira Jesoshi. Royiitakotakiri imaamentoki. ⁵ Riyotawakiri Jesoshi rameenteeyakarini riraga 4 amakiriri, rootaki ikanantakariri riraga kijopookitatsiri:

—Niyompari, ari nopeyakotakaemiro kaari kameethatatsi pantawitari, aritaki nowawijaakoteemi.

⁶ Eeniro jaga ijeekaki iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi. ⁷ Ikenkithashireeyakani rajankaneki rirori:

—¿Litaka ikantashiwaetantari irika? Iitajorentsishitaka. ¿Tsika ikanterika rowawi-jaakotantyaariri? Tema apatziro rowawijaakotantzi riraga Tajorentsi.

⁸Riyoshiryaakotakiri Jesoshi ikenkithashiryaari, ikantziri:

—¿Litaka pikenkithashiryaantari? ⁹¿Litaka pomeentsitaperotachani? ¿Opomeentsi-tama nokanteri irika kijopookitzinkari: “Eero nowashironkaemi, inta nowawijaako-teemi”? ¿Opomeentsitaperotama nokanteri irika kijopookitzinkari: “Pikatziyane, paaneero pimaamento, pikatziyatziyawaetaneeya”? Eerorika imatziro, tema aritaki pishi-rontawentakina. ¹⁰Nokowaki piyoteeyeni eenitatsi notajorenka nowawijaakotantyaariri.

¹¹Rootaki ikantakiriri kijopookitatsiri:

—Nokantzimi, pikatziyanaki, paaneero pimaamento, piyaatee pipankoki.

¹²Roojatzi ikatziyantana, raaneero imaamento, ishitowanee. Iñeyawaerini ijoriy-otzinkaritepaeni, ari rotsikanateeyanakarini. Ikanteeyanakini:

—Tema ikameethaperotzi Tajorentsi, tee añiuro paerani kimitawori iroka.

Riyoyaakiri Jesoshi Rewii

(Mt. 9.9-17; Rk. 5.27-39)

¹³Paashini kitejiri piyanaa Jesoshi othapyaaki inkaare. Ipiyotashiteeyapaarini eejatzi osheki atziri, riyotagaeyerini. ¹⁴Roojatzi rowaaganaa eejatzi. Iñaapaakiri Rewii, riraga itomi Arijeeyo, ijeeki pankotsiki ipiyotapiintziri koriki: ipiyotapiinteeyinirini orooma-jatzi. Riraga jorriyopaeni roonakari piyotapiintziri koriki. Omaanta ikantapaakiri riraga Jesoshi:

—Thame poyaatanakina.

—Jee, thametaatyaami.

Ari ikatziyanaka, royaatanakiri. ¹⁵⁻¹⁶Ari riyaateeyanakini ipankoki Rewii. Rowaka-gaeyapaakarini osheki oyaateeyiririni Jesoshi, riyotaanewopaeni, osheki piyotapiintziriri koriki, maawaeni. Eejatzi rakiyoteeyakirini osheki paashinipaeni kaari kameethatziinkari-paeni. Rareeteeyapaakani iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi, rirotaakiri warijeeyo. Iñaako-tapaakiri Jesoshi ikempiyeyakarini rakiyoteeyirini kaari kameethatziinkari-paeni. Ro-jampitapaakiri riyotaanewopaeni:

—¿Litaka itsipateeyantaririni irikapaeni, rowaeyani? Tee ikameethateeyini.

¹⁷Ari ikemawakiri rirori Jesoshi, ikantziri:

—Riraga kaari mantsiyatatsini tee ikoyi aawinantatsiri raawinteri, intakya mantsiyatatsiri rirotaakiri kowatsiri. Tee ro nopokantya nokaameri kenkithashiryaachari kameethatatsiri, inta riraga kaari kameethatatsi.

Riraga riyotaanewo Jesoshi tee itzitapiintya

¹⁸Ikantaka itziteeyani riyotaanewopaeni Jowa eejatzi riyotaanewopaeni warijeeyo. Apaani-paeni atziri ipokashitziri Jesoshi, ikantapaakiri:

—Iroñaaka itziteeyani riyotaanewopaeni Jowa, eejatzi ikimiteeyani riyotaanewopaeni warijeeyo. ¿Litaka kaari itzitanta piyotaanewopaeni eerori?

¹⁹Ari ikantawakiri Jesoshi:

—Okimitaka aririka raye shirampari iina, ikaemaeyerini isheninka ikimoshirewenteeyerini. Rareetapaakyaarika, ¿arima itziteeyapaakyaani rirori? Eero. Tema riweshiryaawentapaakyaari. Ñaakiro, iroñaaka nokaateeyirini naari niyotaanewopaeni: ¿Litaka notzitakaantyaariri? ²⁰Omaanta aririka rookaeyaneerini isheninka aatsiri iina, aripaetekya itziteeyanakyaani. Eejatzi iinja naari, nookaeyaneerini niyotaanewopaeni, rowashiretaakoyanakinani, roojatzi itziteeyantanakyaani. ²¹Tee pimaajantziri iyotaantatsiri, tee. Eejatzi eenitatsirika pimaathapooki antyashipawo rooteentsi oshipaaye, aririka powawatatero owakirari maathaantsi, roojatzi aririka pikiwero aminthatanaka owakirari, eero omonkaagaakitanaa, roojatzi otzijagaantanakya antyashipawotatsiri, patsipetashitawo powawatatziro. Eejatzi okimitakya, patsipetashityaawo paapatziyawo maawaeni okaatzi iyoteetakimiri. Kameetha pipakaakiro paashini paapatziyawotariri roojatzi kameethatanaki paapatziyena naari. ²²Napiitakiro noshiyakaawentemiro okaatzi

niyoteemiri. Piyotzi aakapaeni joriyopaeni awetsikiri imashi piratsi apiyaatantyaawori awishoowaantsi oowa. Omaanta eero apiitantari apiyaatantari awishoowaantsi oowa owakirari inthomaenta itaworimashi inta apiyaatantya owakira mashiri. Api- itantyaaririka tema ari ijagaanaki. Okimitaka iroka, oetarika niyotagaemiri naari ee- jatzi owakirari. Tee okameethatzi pipiyotero ikemijantakayimiri paashini iyotaantsi. Pipakayero pikemijantziro ikantawitzimiri irintapaeni roojatzi kameethatanaki paap- atziyena naari.

Ikantawakaawentakawo saawaro
(Mt. 12.1-8; Rk. 6.1-5)

²³ Paashini saawaro ikinanaki Jesoshi pankirentsimashiki, itsipateeyarini riyotaanewopaeni. Ari niyanki rowiitanaki riyotaanewo okithoki teriiko, itayaakiro otaki, rowaeyawoni okithoki.

²⁴ Ari ikantziri warijeeyo:

—¿Iitaka rowiitantawori okithoki, itayaawaetantakawo iroka kitejirika amakoryaan- tari? Tee okameethatzi. ¿Iitaka ranantawori?

²⁵ Rakanakiri Jesoshi:

—¿Tema tee pikenithashiryaneentziro Iwaperite Tajorentsi kenkithatakotziriri paerani Iraviirini, riraga jewawenantatsiri maawaeni joriyopaeni? Tekatsi raye royaari, ayimatakiri itashe, eejatzi itsipateeyarini. ²⁶ Eeniro janta ipankomawoki Tajorentsi paa riwetsikaetziniriri irira: tee ishineteeyerini rowaeyaawoni maawaeni atziri, apatziro rowaeyaawoni ñaanakowenantatsiripaeni. Omaanta ayimawitakari itashe Iraviirini. Riyaatashitakiri Awyataari, riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiripaeni, ikantziri: “Notasheyeeyakini. Tekatsi nowaeyaarini”. Ari ipawakiri paa: “Eenitatsi iroka, powa- paeya”. Ari rowakawo, eejatzi rowakagaeyakarini itsipateeyarini. Kaari riroripaeni ñaanakowenantatsiri, omaanta tee ikoyi Tajorentsi rowashironkagaeyerini. ²⁷ Pamine, ri- raga Tajorentsi riwetsikakiniri atziri kitejiri imakoreeyantyaarini. Tee ro riwetsikantya- nariri atziri inaapinkathatero kitejiri. ²⁸ Nopoñaaka naaka jenokinta, natziriperotapaaki jaka kipatsiki: tema naaka kantatsini oetarika anteri saawaroki.

3

Riraga Jesoshi retsiyatakotziri kijopookitatsiri rakoki
(Mt. 12.9-14; Rk. 6.6-11)

¹ Riraga Jesoshi riyaatane eejatzi pankotsiki ipiyotantapiintari joriyopaeni. Aritaki ijeekiri jaga: shirampari kijopookitatsiri rakoki. ² Raminashiiyawakarini atziri riraga iijanewo, joreririri: ikowaki riyote aririka retsiyatakoteeri saawaroki. Tee ishineteetziro retsiyatakoteetziro atziri saawaroki. Ikowaeyakini riroripaeni ikantakoeyerini: “Tee okameethatzi iroka rantakiri Jesoshi”. ³ Riraga Jesoshi ikantziri kijopookitatsiri rako:

—Pikatziyee, pipoke jaka niyanki.

Roojatzi riyaatantanaka niyanki, ikatziyantapaaka.

⁴ Roojatzi rojampiteeyakirini maawaeni amineentsiri:

—¿Kameethama aneshironkateri atziri kitejiriki amakoreeyantarini? ¿Arima owashironkayeri? ¿Okameethatzima owawijaakoteri? Teerikama, ¿pikowakima owamaeyerini?

Omaanta imaeriyankini. ⁵ Ikijanaka Jesoshi, ramineeyanakinini, eejatzi retakoeyanakinini riroripaeni. Tema ikijoshiryaanakitzi rajankaneki tee ikaminthaanteeyini atziri. Ikantziri shirampari:

—Powaankaero pako.

Ari rakotane, roojatzi retsiyatakotantanaa. ⁶ Ishitowaeyanakinini warijeeyopaeni, riyaatashiiyanakinini itsipamintharipaeni Eroreshi. Ikantawakagaeyakani:

—¿Tsiaktya akanterika Jesoshi, owamaantyaariri?

Retsiyatakotantzi Jesoshi janta inkaareki
(Mt. 4.24-25; 12.15-21; Rk. 6.17-19)

⁷ Riraga Jesoshi eejatzi riyotaanewopaeni riyaatapitheeyanakirini warijeeyopaeni inkaareki ijeekapaaki apaniroeni, omaanta royaateeyanakirini osheki karireeyajatzi, eejatzi joreeyajatzi, ⁸ jerojareejatzi, roomyajatzi, jeekatsiri intatsikeronta iñaaki Joriraani, maawaeni jeekatsiripaeni Tziiroki, Shirooki, maawaeni. Ikemakoeyakirini itajonkantz, rootaki riyatashiiyantakaririni osheki atziri. ⁹ Ikantziri riyotaanewo:

—Pamakinawoota pitotsi, notetawakyaata: rawitsineeyapaakinanikari atziri. Rooteentsimi rowamayenami.

¹⁰ Ikanta Jesoshi rotetantakawo pitotsi ari ikenkithatakagaeyakirini atziripaeni kipatsiki, roojatzi rayiitantapaaka eejatzi kipatsiki. Osheki retsiyatakoeyawakirini mantsiy-atzinkaripaeni. Riraga paashini mantsiyari rinteenaryaayitakirini atziripaeni, ikowaki ipampitantapaeyariri Jesoshi awijakotanee imantsiyari. ¹¹ Riraga atziri kyaantariri kamaari rotziwerowashitapaakari ipinkatheeyakirini. Icheraanaki iñaawaetakaakiri ikantziri:

—Jesoshi, eerokataki Itomi Tajorentsi.

¹² Ikantaperotziri Jesoshi:

—Pimaerite, eero pikamantakotana.

Riyoyaakiri Jesoshi riyotaanewoperotyaaari

(Mt. 5.1; 10.1-4; Rk. 6.12-16)

¹³ Paashini kitejiri itonkaanaki Jesoshi tonkaariki. Ikaemakaantakiri ikaatz riyoyaakiri, ari ipokashiteeyakirini. ¹⁴ Riyoyagaeyakirini 12 shirampari, itsipaperoeyaarini. Iinja iiteri rotyaantanewo, tema rotyaanteeyerini ikenkithatakagaeyerini maawaeni atziripaeni iñaani Pawa Tajorentsi. ¹⁵ Eejatzi ipakiri itajorenka, rookakaakowiritanantyaariri kamaaripaeni atziri.

¹⁶ Rirootaki riyoyaakiri riyotaanewo 12. Riyoyaakiri Shimo (iitakiri Peetero), ¹⁷ eejatzi Jantyaako itsipatakari rirentzi Jowa, (rirotaki itomipaeni Sewereeyo. Iitakiri riroripaeni iroñaaka Wowaneerejeshi). (Akantziri aaka apaanteki: “Oshiyawori oñaawaepookitzi”).* ¹⁸ Eejatzi riyoyaakiri Antereeshi, Jiripi, Waritoromee, Mateeyo, Tomashi, Jantyaako (itomira Arijeeyo), Tareeyo, paashini Shimo (riraga kathaaperotzinkari antayitziroirini oetarikapaeni). ¹⁹ Eejatzi riyoyaakiri Joorashi (riraga karyootejatzi, aakaanterini iinja Jesoshi).

Iitakaawitakari ikyaanakari kamaari Jesoshi

(Mt. 12.24-32)

²⁰ Roojatzi ipiyanaa Jesoshi pankotsinentsiki. Ipiyoteeyaani eejatzi osheki atziri. Tekatsi ikantya rowaeya eejatzi riyotaanewo. ²¹ Ikemakotakiri Jesoshi isheninkapero, riyaatashitawitaari raaneerimi ipankoperoki. Ikantawakaanaka:

—Osheki ishinkiwentaka Jesoshi, tee iñaakota, thame aaneeri.

²² Ipokashitapaakiri eejatzi jerojareejatzipaeni, iyotaantzirori rojankinarini Moeseeshi. Ikantashitapaakari:

—Rirootaki Wereshewoo kyaantapaakariri ishireki Jesoshi. Tema rirootaki iwinkatharite maawaeni kamaari: rirootaki amitakotziriri rirori rotyaantziri iyamaarite, rootaki imantanakariri.

²³ Ikaemaeyawakirini Jesoshi, roshiyaakaawenteeyawakirini:

—¿Kyaaryooma ikyaanapaakina iwinkatharite kamaari? Pamine: ¿tsika ikantyaaka Jatanaashi rookaeya rirojatzi? Eero imatziro. ²⁴ Okimitaka aririka ikijawakagaeyani jeekatsiri nampitsiki, rookawakagaeyaaninika, ¿arima ijeekaeyaneeni kameetha? Eero. ²⁵ Eejatzi okimitaka aririka ikijawakagaeyani jeekatsiri pankotsiki, ¿arima kijokiro rowawakaaneyaa? Eero. ²⁶ Eejatzi ikimitaka, aririka Jatanaashi ikijerimi iyamaaritzinkarite, rookawakagaeyanimi, eeromi ijeekimi, inta aritaki ithonkawakaeyakaanimi. Rootaki. ²⁷ Eejatzi ikimita rirori koshitantatsiri: ithaawantari shintsiperotatsiri ikyaaankoteri

* 3:17 Oshiyawori oñaawaepookitzi okantakotziri: “shintsizininiriri rantawaetziniriri Jesoshi rootaki iitantakariri”.

ikoshitanyaariri rowaagawo. Aririka ipokashiteri, reewatapaakiri roerikapaakiri, rojoj-tapaakiri shintsitsatsiri, roojatzikya raantakyaawo oetarikapaeni rowayitzirini ipankoki.

²⁸ Kyaaryootaki iroka nokamantaperotemiri: ineshironkateeyirini Tajorentsi maawaeni antzirori kaari kameethatsi. Tema ipeyakoteniri okaatzi rantziri. Eejatzi, aririka ikantzimateeyawityaarini, ineshironkateeri eejatzi. ²⁹ Omaanta eero ineshironkateeri riraga kantzimatzirori Ishire Tajorentsi: ikanteetatyeyyaani ijeeki rirori paamariki kaari tsiwakanitatsini. Eerowa rawijakotee.

³⁰ Rootaki ikantakiriri Jesoshi. Ñaakiro, ikantashiiyawitakani inkaaganki: “Rirotaki iwinkatharite kamaari amitakotziriri Jesoshi”. Tema rootaki Ishire Tajorentsi amitakotziriri, kaari iwinkatharite kamaari.

Ikamantziri Jesoshi ninka isheninkatakari
(Mt. 12.46-50; Rk. 8.19-21)

³¹⁻³² Ikantaka ijeeki Jesoshi pankotsiki, ijeekimoeyapaakirini areeteeyapaakaririni. Roojatzi areetapaaka riniro, otsipateeyapaakarini rirentzipaeni eejatzi ritsiropaeni. Okatziyapaaka inkokironta, okantziri oñaapaakiri:

—Pikantenari notyomi.

Ari ikyashitanakiri, ikantapaakiri:

—Areetapaaka piniro, pirentzipaeni, eejatzi pitsiropaeni. Ojeekapaaki inkokironta, okowapaakimi.

³³ Rakawakiri:

—¿Ninka nanatsatsiri? ¿Ninka yeeyitatsiripaeni?

³⁴ Roojatzi rookotantanakari jeekimoeyakiririni. Ikantanaki:

—Iroka nanaka. Irika yeeyika. ³⁵ Ninkarika antapiintzirori ikowakaeriri Tajorentsi: riroteeyakini yeeyi, choeni, nana. Nosheninkateeyakarini maawaeni aapatziyeyyanarini.

4

Roshiyakaawentziro Jesoshi inashitacharipaeni kipatsi
(Mt. 13.1-23; Rk. 8.4-15)

¹ Paashini kitejiri, rapiitakiri Jesoshi riyotagaeri janta othapyaaikiininta inkaare. Ari ipiyotawentapaakari oshekini atziri. Ikanta Jesoshi iñaawakirira roshokitapaaki atziri, rotetanaka pitotsiki, rotatsinkakiro eechonkiini niyankyaani inkaare, ijeekanaki iroñaaka rirori. Tema oshekyantzi atziri ikatziyashitakari othapyaaiki. ² Ari riyotaayitakirini oetarikapaeni, eejatzi roshiyakaawentayitakironi okaatzi ikenkithatakotayitzirini. Ikantakiri iroñaaka:

³ —¡Pikemenal! Riyaatanaki pankiwaetatsiri janta rowaneki rookakitero okithoki teri-iko. ⁴ Ari rookakitapaakiro okithoki teriiko. Eenitatsi apanipaeni ookakitapaenchari awotsiki. Ikanta ipokapaaki jenokiweripaeni, rowapaakawo okaatzi rookakitawitakari irika shirampari janta awotsiki. ⁵ Eenitatsi paashini pariyapaentsiri okithoki janta mapipookiki, tee oshenkaawitapaaka, intsipaete oshookawitanaka. ⁶ Ari ijenokitapaaki oorya, roojatzi ojampiyashitantanaka. Tee oparithaperotzi, rootaki okamantanakari. ⁷ Opariyapaaki paashini okithoki kitocheemashiki. Okanta oshookawitanaka, okimotatawitanaka. Omaanta anaanakiro oshookanaki kitochee rootaki kaari okithokitananaka. ⁸ Paashinipaeni okithoki opariyapaaki kipatsiperoki kameethari. Oshookanaki, okithokitanaki. Apanipaeni okithokitanaki okaatzi 30. Paashinipaeni okithokitanaki okaatzi 60. Eejatzi paashinipaeni okithokiperotanaki okaatzi 100. ⁹ Pikoyirika piyotakotero okaatzi nokenkithatakaakimiri paapatziyena iroñaaka.

¹⁰ Jateyaneeni atziripaeni ikaatzi piyotawentakariri Jesoshi, eeniro itsipateeyanarini Jesoshi apanipaeni aapatziyariri eejatzi riyotaanewopaeni, riyateee pankotsiki. Ikanta rojampiteeyakirini rirori, ikanteeyakirini:

—Iyotaantatsiri, ¿oetaka poshiyakaawentakiri inkaaganki okaatzi pikenkithatakiri?

¹¹ Ikantakiri Jesoshi:

—Pamine, iroñaaka nokamantemiro eerori kaari piyotawita: aritaki piyotakiro tsika ikantari Pawa reewawenantzi. Riroma paashinipaeni atziri, eerowa nokantziri rirori inta noshiyakaawentashitayityaanarini.

¹² Irintapaeni atziri rirotaki aminawitachari, tee iñeemaetawo okaatzi nantziri. Eejatzi rirotaki kemijantawitanari, teemaeta ikemathatziro oetarika nokantawitakariri. Rootaki kaari rookantawo okaatzi rantayitzirinira kaari kameethatatsi, eero ipeyakotzimaetanari Pawa rantziri.

¹³ Eejatzi ikantakiri:

—ζTema pikemathatawakiro eeroka okaatzi noshiyakaawentakiri inkaaganki? Aririka napiitakimiro noshiyakaawentayitemironi, eerowa piyotakotawakiro eejatzi.

¹⁴ Riraga pankiwaetatsiri okithoki rirotaki oshiyakariri iyotaantzirori iñaani Tajorentsi. Rowaga okithoki oshiyakawo iñaani. ¹⁵ Rowaga awotsi opariyantapaakari apanipaeni okithoki oshiyakari atziri kemawitawakawori iñaani Tajorentsi, omaanta riraga Jatanaashi ipokapaaki imanomotakaapaakiri: tee raapatziyanaana. ¹⁶ Eejatzi iroka pariyapaentsiri mapipookiki, rootaki oshiyakaawentachari apanipaeni atziri kemawitawakawori iñaani Pawa, intsipaete iroñaaka ikimoshirewentawitanakawo. ¹⁷ Pankirentsi okaatzi kaari tzipaperotatsi oparitha, intsipaete okamanaki. Iroka roshiyakawo riraga atziri ikemijantawitaka roojatzi rowashironkagaetakiri, aririka ikijeetakiri. Rootaki intsipaete rookantanaawori ikemijantawita. ¹⁸ Rowaga kipatsi kitocheemashiteentsiri oshiyakaawentziri kemathatawitawakawori iñaani Pawa Tajorentsi, ¹⁹ omaanta ikenkithashiryaapiintziro jeekayitatsirini jaka kipatsikika, ikimoshirewenteyironi rashitayitarini. Eekiro ikowanakitzi rashaagawotya, oetarikapaeni, rootaki rookantaawori ikemijantawita. ²⁰ Omaanta iroka kameethari kipatsi oshiyakaawentziri kemaperotawakirori iñaani Tajorentsi. Aritaki raapatziyaperotakawo, eejatzi raapatziyakaaperotakari paashinipaeni atziri. Apaani raapatziyakaakari 30, paashini raapatziyakaakari 60, paashinipaeni raapatziyaperotakaakari 100.

Roshiyakaawentakiniri Jesoshi ootamentotsi

(Rk. 8.16-18)

²¹ Eekiro riyaatatzi ikantakiri Jesoshi:

—Akowakirika ootakotya ζarima owakiri ootamentotsi kowitziki inthomaenta? ζArima amanakiri ootamentotsi? ¡Eero! Tema akowatzi oyeri ootamentotsi jeñoikiini okoñeetyaantyaari aminanteeyaarini maawaeni. ²² Okimitaka iroka iinja okoñaatanaki maawaeni amanayitawitarini iroñaaka riyoteeyanakironi maawaeni okaatzi anteeyakirini. ²³ Pikoyirika piyotero kameetha, ari pikemaperotawakiro iroka nokamantakimiri.

²⁴ Paashini ikantakiri eejatzi:

—Pikenkithashireeyawo iroka pikemakiri. Aririka eechonkiini paapatziyawakyaawo nokamantzimiri, ari eechonkiini piyotawakiro. Aririka osheki paapatziyaperotawakyaawo, ari osheki piyotawakiro, niyotaaaperotakimiri. ²⁵ Riraga aapatziyawakawori niyotaaakiriri, eekiro niyaatatye niyotaaaperoteri. Riraga kaari aapatziyawakawori nokamantawitakariri, eero riyotzi oetarika, tema ipeyakotakiro eechonkiini riyowitari.

Roshiyakaawentziniri Jesoshi okithoki shookatsiri

²⁶ Eejatzi ikantzi:

—Tema ipinkathariwenteeyakaeni Tajorentsi. Roshiyakari atziri jatatsiri rowaneki ipankitziro okithoki. ²⁷ Imaapiintzi tsiteniriki, ikakitapiintzi kitejiriki. Shitowathowatanaki iwankiri, okimotatanaki. Tee riyotakotzimaetawo tsika okanta oshookantakari. ²⁸ Oshookaki kipatsiki: eewatanaki othowaki, roojatzi owaatontanaka, roojatzi owathatantanaka. ²⁹ Aririka ojampatanaki okithoki, ichekakoetero, tema monkaatapaaka rowiitanteeyaaawori.

Roshiyakaawentziniri moshitaaja

(Mt. 13.31-32; Rk. 13.18-19)

³⁰ Eejatzi ikantzi Jesoshi:

—¿Tsika nokantemirorika noshiyakaawentemiroka tsika ikanta Tajorentsi ipinkathari-wenantzi? ¿Tsika akanteroka akenkithatakotantyaawori? ³¹Oshiyakawo okithoki moshitaaja. Omaanta rowaga okithoki, tee okimitawo paashinipaeni kithokitatsiripaeni: okaerikitziini kameetha. ³²Aririka apankitero, oshookanaki. Okimotatanaki, anaayitanakironi paashinipaeni pankirentsityayitatsirini. Antawotayitanakini owaempekipaeni, aritaki raampeyakaawo shiwankitayitatsirini.

³³Aritaki ikantapiinta Jesoshi, roshiyakaawentapiintziniri atziri riyotaantyaariri iñaani Tajorentsi. Aririka eechonkiini ikemakiro, ari eechonkiini riyotakiri: oshekirika ikemawakiro, ari osheki riyotakiri. ³⁴Riyotaantariri tema roshiyakaawentapiintziniri. Omaantakya riyotaanewo, ithotyaagaeyakinirini riyotaaperoyakirini.

Romaerintakiro riraga Jesoshi tampyaa

(Mt. 8.23-27; Rk. 8.22-25)

³⁵Itziroryaanaki oorya, ikantziri Jesoshi riyotaanewopaeni:

—Thame amontyaanee intatsikeronta inkaare.

³⁶Roojatzi riyaatapithatantanakari ikaatzii piyotawentakariri.

Ari ijeekaki Jesoshi rirori pitotsiki. Roteteeyapaakani riyotaanewopaeni roojatzi imontyaakotantanaka. Eejatzi imontyaakotanaka apaanipaeni atziri ikaatzii piyotawenteeyakaririni, ikinakoeyanakini paashiniki pitotsi. ³⁷Imontyaakomintheeyani ari omapokashitakari niyankyaani inkaare antawo tampyaa. Antawo otamakaari, otetaatapaaka pitotsiki roowiteenchami itsitsiyakotemi. ³⁸Omaanta imaatzii Jesoshi rirori janta opataki pitotsi, rotziitotaka. Ikaemanakiri iroñaaka riyotaanewo, ikantziri:

—¡lyotaanari! ¡Aritaki pimaaki! ¡Rooteentsi apiinke!

³⁹Ari ikaakakiri Jesoshi, ipiriintanaka, ikaemakotakiro tampyaa, ikantziro:

—¡Aritaki pitampyaataki!

Ikantziro eejatzi inkaare:

—¡Pimaerite!

Okanta iroñaaka tampyaa awijanaki, maeritane inkaare. ⁴⁰Roojatzi ipithokashitantanakari Jesoshi ikantanakiri riyotaanewopaeni:

—¿Iitaka pithaawantari? ¿Tekirama pameentaperotana naaka?

⁴¹Tema antawo ithaawaeyanakini riyotaanewopaeni, tekatsi ikanteeyanakini. Okanta ojamaniityaaki, rojampitawakagaa, ikantawakaeyani:

—¿Ninkama irika, romaeryaantakawori tampyaa, eejatzi romaeryaantakawori inkaare? ¿Rirotakima Tajorentsi?

5

Rookakaakowentakiri Jesoshi shirampari ikyaaantashiretari kamaari

(Mt. 8.28-34; Rk. 8.26-39)

¹⁻²Rareetakaakari Jesoshi intatsikeronta inkaare, ari rareetakaapaakari iipatsiteki karaarajatzi. Ro raatakoeyapaakani kipatsiki. Intsipaete iñaawakiri Jesoshi shirampari kyaantashiretariri kamaari. Ishiyashitawakari Jesoshi ipoñaaka janta kitataarewontsimashiki, ³ari ijeekawatzi rirori. Tema tekatsi aaweerini oojoterini karenathakira.

⁴Okantawitaka roojotantawitapiinteetariri kijothari rakoki, eejatzi iitziki, omaanta itzimpejakopiintayitakini. Tekatsi monkaatzityaarini ishinsini. ⁵Ikantatyaani, riyaatapiintzi tonkaariki. Ikaemakaematapiintzi, itowaetapiintzi mapikipaeni. Tema ishinkiwentakaakari iyamaarite.

⁶Riraga shirampari iñitawakarira inteena ipokaki Jesoshi, ishiyashitakari rareetaapaakari, rotziwerowashitapaakari, ipinkathatapaakari. ⁷⁻⁸Ikanta Jesoshi, iñaawakirira shirampari ikyaaantashiretariri kamaari, icheraakotawakiri, ikantziri:

—¡Kamaari, pookaneeri shiramparira!

Irika shirampari, antawo icheraanaki ikantakaakarira iyamaarite, ikantanaki:

—¿Iitaka poñaashirenkantanari? Eeroka Jesoshi, itomi Tajorentsihero. Nokantemi iroñaaka eero powashironkaana.

⁹ Roojatzi Jesoshi rojampitakiri irika kamaari, ikantakiri:

—¿Tsika piitaka?

Rakanakiri kamaari, ikantzi:

—Nowaero Oshekyaanzi. Rootaki noetantari, tema osheki nokanta nojeekantari irika shirampari. ¹⁰Teera nokoyi potyaantena naakapaeni paashiniki kipatsi.

¹¹Ari ijeekaki eejatzi janta oshekyaanzi chaancho tonkaariki, ikaatzi 2.000, rowawae-teeyani. ¹²Ikantanaki kamaari, ikantziri Jesoshi:

—Ari nokoyi potyaantena janta chaanchoki, nojeekanteeyapaakyarini inthomaenta.

¹³Ari ishinetakiri. Rookaeyaneerini shirampari, ishirinkashiteeyanakarini chaancho, ikyaan-teeyapaakarini. Roojatzi ishiyeeyanakani riraga chaanchopaeni impeetaki, ari ithonkaeyakani: ipiinkaeyapaakini inkaareki pooo, pooo, pooo.

¹⁴Ikanta irikapaeni shentziriri chaancho, iñaakirowa okaatzi awijeentsiri, antawo ithaawaeyanakini iroñaaka. Shiyeeyanakani, ikantapaakiri ikaatzi jeekaeyatsirinipaeni okaakinira. Intsipae antetanaka ñaagantsi. Pokaeyanakini atziripaeni ramineri iitarika awijimotakiriri chaancho. ¹⁵Riyaatashiteetakiri Jesoshi, iñeetapaakiri riraga shirampari ijeekantawitari kamaaripaeni. Ijeekaki ikithaataawo iithaari, kameethanee. Tema iñeetapaakirira, antawo ithaawanteeyapaakarini. ¹⁶Ikanta irikapaeni ñaakiriri inkaaganki Jesoshi okaatzi rantakiri, ikanteeyawakirini paashinipaeni atziri owakira pokapaentsiri okaatzi awijeentsiri inkaaganki. Ari okaatzi ikantawakiriri tsika ikanta iñaakiri ipiinkantakari chaanchopaeni. ¹⁷Ikanta ikemaeyawakinira atziripaeni, ikanteeyakirini:

—Jesoshi, iroñaaka tee nokoyi pipokimotena nonampiki, pipiyanaki.

¹⁸Ikanta ikemawakira Jesoshi, roojatzi rotetanaa pitotsiki. Ikantawitawaari iroñaaka irika shirampari rookakiniri iyamaaritepaeni, ikantziri:

—Jesoshi, nokoyi noyaataneemi.

¹⁹Rakanakiri Jesoshi, ikantanakiri:

—Eero poyaatana, piyaate pinampiki tsikarika ijeeki pinampijatzipaeni. Pikantapaeri maawaeni okaatzira awijimotakimiri. Pikantapaeri eejatzi: “Ineshironkatakina Nowinkatharite”.

²⁰Ikemawakirira irika shirampari, roojatzi riyatane janta inampiki. Ikantakiri inampijatziri eejatzi riyataki maawaeni paashiniki nampitsi janta iipatsiteki oetachari Tekaporishi. Ikantapaeri osheki atziri okaatzi awijimotakiriri.

Ikanta ikemaeyawaerini ikenkithawaetapae, osheki itzimaetyaashiiyanakani.

Retsiyatakotziro Jesoshi jokaatzirori iraa

(Mt. 9.18-26; Rk. 8.40-56)

²¹Ikantanaka imontyaanaka Jesoshi intatsikeronta inkaare. Ipiyoyakaninta osheki atziri janta othapyakiini. ²²Rareetapaaka shirampari iwaero Jaero, riraga jewatakaay-itziririni ijorriyotzinkaritepaeni janta pankotsiki ipiyotantapiintarira. Iñaapaakiri, rotziwerowashitapaakari Jesoshi riwethatantapaakariri Jesoshi. ²³Ikantaperotapaakiri:

—Rooteentsi okame nishintyo. Pipoke pipampitakitero awijakotantaneeyaari roori, eero okamanta.

²⁴Ari royaatanakiri, roojatzi royaatayitanakirini osheki piyotawentariri, rawitsinaawakaanaka. ²⁵Ari okaataki tsinani jokaatzirori iraa, okaatakotaki 12 ojarentsi. ²⁶Osheki raawinteetawitakawo, thonkapaaka oorikite omaanta eekiro iyaatatzi ojokaatziro iraa.

²⁷⁻²⁸Okemaki ikantakoeyirini Jesoshi: “Osheki retsiyatakotantzi”. Ojatekanakari oyaateyiririni okinapaaki itapiiki. Okenkithashiryanaaka: “Aririka nopampitziteri imaatha, aritaki netsiyatakotee”.

Ari opampitzitawakiri imaatha, kaatakotane ojojkaatziro iraa. ²⁹Okemawakitya tsinkaririri, awijakotane. ³⁰Eejatzi rirori intsipae ikemashitawakawo itajorenka. Ari ipithokashitanakari oyaatziriri, ikantziri:

—¿Ninkama pampitzitakinawori nomaatha?

³¹Rakanakiri riyotaanewo, ikantanakiri:

—Tema piñiiri roshkeitaki oyaatayizimirini. Rawitsinaayitakimini. Eekiro pikantatzi: “¿Ninkama pampitzitanawori nomaatha?”

³² Raminaminayitanakini ikoyi iñeeri pampitzitakiriri imaatha. ³³ Roori tsinani, osheki othaawanaki ompetatanaka, tonki, tonki, tonki. Iyotaki awijakotanaki. Otziwerowashita-paakari, oñaaperotantariri. Othotyaaikiro okantaperotakiri maawaeni. ³⁴ Ikantziro:

—Tsinani, pameentakina, rootaki petsiyatakotantaari. Iroñaaka piyaate, pikimoshiretee. Tema etsiyatakoteemi.

³⁵ Tekiraata ithonkiromi ikenkithawaetakayiro, ipokaeyapaakini ronampiripaeni riraga Jaero. Ikantapaakiri:

—Kamanaki pishinto. ¿Litaka poñaashirenkantariri irika iyotaantatsiri?

³⁶ Ikemawakiro Jesoshi iroka ikantapaakiriri. Ikantziro:

—Jaero, eero pikantashiryaashita, inta pameentena naaka.

³⁷ Tekatsi ishinete oyaatanakirini, inta ishinetakiri riraga Peetero, Jantyaako itsipatanakari rirentzi Jowa. ³⁸ Roojatzi rareteeyapaakani ipankoki Jaero. Iñaapaakiri atziripaeni: ikaemaeyakini, rowashiretaoeyakawoni, riraakoeyakawoni. ³⁹ Ikyapaaki, ikantapaakiri:

—¿Litaka pikaemakotantawori? ¿Litaka piraakotayitantaworini? Tee okamaperotzi ewankawo, omaashita.

⁴⁰ Ishirontawenteeyawakarini, roojatzi roemishitowaeyapaakirini. Raanakiri iri eejatzi iniro, eejatzi riyotaanewopaeni, ikyaaashitapaakiro janta omaryaakanta ewankawonta kamawiteencharira. ⁴¹ Roerikawakotapaakiro. Ikantziro rashi ipaanteki:

—Tarita komi.

(Akantziro aaka apaanteki: “Ewankawo, pañaagae”.) ⁴² Roojatzi añaantanaa, opiriintanaa, sherok, anashitanaa. Okaataki ojarentsite 12, rootaki omatantaari anashiwaeta. Rotsikanateeyanakawoni osheninkapaeni. ⁴³ Ikantaperotziri rirori:

—Eerowa pikamantayitzirini atziri okaatzi piñaakiri nantakiri. Ari iroñaaka pipero owanawo.

6

Riyaataki Jesoshi Najareeteki

(Mt. 13.53-58; Rk. 4.16-30)

¹ Roojatzi riyaaantanaa Jesoshi, areetapaa inampiki rirori. Royaateeyeerini riyotaanewo. ²⁻³ Roojatzi kitejiri imakoryaantapiintari, riyotaantapae janta pankotsiki ipiyotantapiintarira joriipyopaeni. Rotsikanatawakari osheki kemawakiriri. Itheenkaeyakirini Jesoshi, ikanteeyini:

—Tema rirotaki asheninkapero aari. ¿Tsika ipoñaakaakawoka iroka riyotaantziri? ¿Tsika ikantakari itajonkantayitankarini? ¿Kaarima irika wetsikapiintzirori jeekamentotsi? Rirotaki otomi Mariiya, tema rirotaki rirentzipaeni Jantyaako, Josee, Joorashi, eejatzi Shimo. Eejatzi ritsiropaeni, tema ojeekimoteeyakaeni jaka.

⁴ Ikantzi Jesoshi:

—Inaaperoeyakirini atziri kamanantzirorini iñaani Tajorentsi. Omaanta rirorika kamanantawiyaaawoni inampijatzi osheki itheenkiro.

⁵ Kyaaryo inampiwero itheenkaeyakirini riraga Jesoshi, rootaki kaari itajonkantapiinanta janta inampiperoki. Apatziro ipampitayitzirini apaanipaeni mantsiyatzinkari, retsiyatakotayitzirini. ⁶ Omaanta tee raapatziyeyarini inampijatzi, rootaki rotsikanatanakari riraga Jesoshi, ikenkithashiryaaka: “¿Litaka kaari raapatziyeyantanani?”

Rantayitzirini riyotaanewopaeni Jesoshi

(Mt. 10.1-15; Rk. 9.1-6)

Ikinkinayitanakini Jesoshi nampitsikipaeni, riyotaantayitanakini. ⁷ Eejatzi riyoyaakiri riyotaanewo 12. Imatakaakiri rowawijaakotantyaariri kyaantawitariripaeni kamaari. Roojatzi rotyaanteeyakirini; itsipatawakaanteeyanakarini, apitepaeni riyaatayitanakini nampitsikipaeni. ⁸ Ikantaperotawakiri:

—Aririka piyaatanaki, tekatsikya paanaki. Eero payi poyaari, eero payiro pithaate. Eejatzi eero payi piyorikite. Omaantakya paanaki pikotzi. ⁹ Eejatzi pijapatotanakya, omaanta eero paanaki paashini pimaatha.

¹⁰ Eejatzi ikantawakiri:

—Tsikarika piyeekapaaki, aritaki piyeekaarikotapaaki, roojatzi piyaatantakya paashiniki nampitsi. ¹¹ Eerorika raakameethateeyawakimini janta nampitsiki, eejatzi eerorika ikemijanteeyawakimini, ari pishirinkanaki potekakontatanakya piitzikira riyotantyaari eero pipiyashitari eejatzi. Omaanta ari rowashironkaakiripa Tajorentsi iinja.

¹² Ari riyateeyanakini riyotaanewopaeni. Ikamanteeyakirini atziripaeni:

—Pikenkithashiryagaeya, eero pantapiintziro eejatzi kaari kameethatatsi, inta pookaero.

¹³ Rowawijaakoeyakirini osheki kyaantawitariri kamaari. Ijeetantayitakarini oyeenka oriiwo osheki mantsiyaripaeni, retsiyatakoeyakirini.

Riraga Erooeshi rowamaakaanakiri Jowa kaawoshitantatsiri.

(Mt. 14.1-12; Rk. 9.7-9)

¹⁴ Osheki kemakoeyiririni Jesoshi, rootaki ikemakotantakariri eejatzi pinkathari iitachari Erooeshi. Ikantayitzini atziripaeni:

—Rirotaki Jowa kaawoshitantatsiri, kamawiteenchari: piriintanaa. Rootaki ipiriinan-tari itajorentsizira.

¹⁵ Eenitatsi paashini kantayitawitacharini:

—Rirotakarika Iriiyashini: piriintaachari.

Paashini kantayitatsirini eejatzi:

—Rirotaki kamanantzirorini iñaani Tajorentsi. Roshiaari kamanantayitziroorini iñaani Tajorentsi paerani.

¹⁶ Ikemakotantariri riraga Jesoshi, ikantzi Erooeshi:

—Rirotateekityaami Jowa. Nohekakaanawitakariri ikentsiki omaanta piriintanaa eejatzi.

¹⁷⁻¹⁹ Ari paerani Erooeshi raapithatakiri rirentzi iina. Iita rirentzi Jiripi, ro iinantawitarini, Eroriiyashi.

Riraga Jowa ikantapiintawitakariri Erooeshi:

—Tee okameethatzi paapithateri pirentzi iina.

Okijanakiri Eroriiyashi, okowaperotaki owamaakaanteri, omaanta tee ikoyi riraga oemi. Osheki oñaashirenkapiintakiri, rootaki raakaanantakariri Jowa, romonkyakaan-takiri omonkyagamentotsiki. ²⁰ Ipinkathatawitakariri riraga Jowa, riyotziri ikameethap-erotzi, raapatziyaperotari Tajorentsi. Rootaki kaari ikowanta rowamaakaanteri. Tema ithaawakaawitayaari Jowa, ikenkithatakaapiintziri. Raapatziyawitawo ikantziriri Jowa, omaanta tee riyotzi tsika ikantya. ²¹ Monkaataka kitejiri ikoñaatantakariri paerani Erooeshi. Rowakagaeyakarini osheki inashitayitacharini jewatatsiripaeni karireeyajatz. Rootaki kitejiri owamaakaanantakyaariri rowaga Eroriiyashi Jowa. ²² Okyaapaaki ishinto roori janta rowaeyaninta opirantakotapaakiri. Iñaaperotawakiro kameetha riraga Erooeshi eejatzi itsipateeyarini. Ikantziro ewankawo:

—Pikowakotena iitarika pikoyiri. Aritaki nopakimi. ²³ Iñaakina Tajorentsi, riyotzi eero namatawitzimi. Oetarikapeni pikowakotakinari, aritaki nopakimi. Pikowakarika nopagaantemi noepatsite, aritaki nopakimi kashetani.

²⁴ Shitowanee roori, ojampitapaakiro iniro:

—¿Oetaka nokowakoteriri?

Akawakiro roori:

—Ro pikowakoteriri iito Jowa kaawoshitakotziriri Tajorentsi.

²⁵ Intsipaete opiyashitanaari pinkathari. Okowakotapaakiri, okantziri:

—Nokoyi iroñaaka pipakotenawo piratoki iito riraga Jowa.

²⁶ Osheki rowashiretanaka. Tema aritaki ikantakiro inkaaganki: “Eero namatawitzimi”. Eejatzi ikemaeyawakirini maawaeni itsipateeyakarini. Tee iroñaaka ikowae ramatawitero.

²⁷ Ari rotyaantakiri owamaantatsiri, ikantawakiri:

—Pamakinawo iito Jowa.

Ari riyataanaki janta romonkyaakirinta, ichekapaakiri ikentsiki. ²⁸ Ramakotakiro piratoki iito, ipapaakiro ewankawo. Roori, owaakiniro iniro. ²⁹ Ikemakotakiri riyotaanewoni Jowa, ari riyatashiyaakirini. Raaneero iwatha ikitatero.

Rowakaakari irira Jesoshi osheki atziri
(Mt. 14.13-21; Rk. 9.10-17; Jowa 6.1-15)

³⁰ Paashini kitejiri ipiyayitaani riraga rotyaantanewo Jesoshi. Ikanteeyapaakirini maawaeni rantayitakirini. Eejatzi ikantakoeyapaeroni maawaeni riyotaanteeyakirini.

³¹ Osheki atziri piyotawenteeyapaakaririni Jesoshi. Apanipaeni jatayiteeni, eekiro ipokatzi paashini, rootaki kaari imatanta rowaeyaani rirori eejatzi riyotaanewo. Ikanteeyakirini irirapaeni:

—Thame ayowaeyanakini, aate janta tekatsinta atziri amakoryaawakiita eechonkiini.

³² Roojatzi riyateeyanakini, ikinakotanaki pitotsiki. ³³ Omaanta iñeeyawakirini oshekini atziri, riyoteeyanakirini tsikarika riyate. Ipoñaayitanakani ipankokipaeni, ishiyashitanakari, ishirethapyataanakawo othapyakini. Ranaakoeyakirini rirori, royaapaakiri. ³⁴ Imitaanaki riraga Jesoshi eejatzi riyotaanewopaeni, iñaapaakiri osheki oyaakiriri. Roojatzi osheki retakoshiryaaperotapaakari roshiyakaantapaakiri owisha kaari ishenteetzi. Osheki riyotagaeyapaakirini oetarikapaeni. ³⁵ Roojatzi itsiteniityaanaki oorya. Ipokashitapaakiri riyotaanewopaeni, ikantapaakiri:

—Iroñaaka ajeekaki jaka tekatsi pankotsi, tekatsi owanawontsi. Eejatzi itsiteniityaanaki oorya. ³⁶ Okameethatzi potyaanteeyerini atziri riyateeta owantsiki, nampitsikipaeni. Ramanantapaente rowanawo.

³⁷ Rakanakiri Jesoshi, ikantziri riraga riyotaanewopaeni:

—Piperiita eeroka owanawontsi.

Ikantawakiri riroripaeni:

—¿Pikoyima niyaate namanantakite owakagaeyaaririni atziripaeni? Osheki opinata: eero imonkaata koriki.

³⁸ Ikantawakiri:

—¿Tsikama okaatzika owanawontsi? Piyaate, paminakitero.

Ari iñaakitziro, ikantapaeri:

—Apatziro apawakooni okaatzi paa, eejatzi apite mereto.

³⁹ Ikantawakiri:

—Poejeekiri atziripaeni jaga katawomashiki. Pipiyoteeyerini, eejatzi pinashiteeyakyaarini.

⁴⁰ Ari ipiyoteeyakirini, ijeekaeyanakini. Apanipaeni piyoteenchari ikaatzi 100 atziri, rinashitaka paashinipaeni piyoteenchari ikaateeyini 50. Eenitatsi osheki paashinipaeni piyoteenchari. ⁴¹ Ari raakiro riraga Jesoshi paa eejatzi mereto, raminanaki jenokinta, ikantziri Iriri:

—Ariwee, Pawa, eerokataki pakinawori iroka noyaarika.

Ikagaakiro paa. Ipayitakirini riyotaanewopaeni roshirinkakiniri piyoteenchari. Eejatzi mereto, royitakiniri maawaeni atziri, ⁴² ari rowaeyakani. Ikemaeyanakani, tee ithonkanakiro owanawontsi. ⁴³ Raayiteeroni tzigagaantapaentsiri, riyeeekiteeyironi kantziriki okaatzi 12. ⁴⁴ Ikaateeyini owaenchari 5.000 shirampari, eejatzi tsinanipaeni, eejatzi eentsipaeni.

Ranashaatawo irira Jesoshi inkaare

⁴⁵ Roojatzi rotyaantakiri riraga Jesoshi riyotaanewo, ikantziri:

—Thame potetanakya pitotsiki. Peewateeyenani intatsikeronta inkaareki, janta Wetheeraki: notyaanteeyeriniita ipankokipaeni irika piyoteenchari.

—Jee, ari.

⁴⁶ Ikanta riyataanaki atziripaeni roojatzi riyataanaki riraga Jesoshi tonkaariki, ikenkithatakayiri Tajorentsi ⁴⁷ Tsiteneriki eekiro oepiyakotziri tampyaa. Ari iniyankitakotanaki inkaareki riyotaanewo, omaanta eeniro ijeekaki rirori apaniroeni tonkaariki. ⁴⁸ Ikanta iñaakiri riyotaanewo, ikomakomateeyawitanaawoni riyotakiri

makoempekitaapaaki. Ari riyaaatashitanakiri rirori. Ranashaatanakawo inkaare, tee itsitsiyi. Roowiteenchami rawijanakirimi ⁴⁹ roojatzi inĕeyantawaarini, ranashaatapaakawo inkaare. Iiteeyawitawakarini peyari. Ari ikaemaeyanakini:

—jEeeee! jKaakitaki peyariwee!

⁵⁰ Ari inĕeyawakirini maawaeni. Ithaawaeyanakini. Intsipaete inĕaanatapaakiri rirori:

—Piweshireeyanakyaaeni. Naaka pokatsi. Eero pithaawantana.

⁵¹ Rotetapaaka pitotsiki itsipateeyapaakarini roojatzi opeyantanaa tampyaa. Ri-weshiryaawentari eejatzi osheki rotsikanateeyanakarini. ⁵² Inĕeyawitakarini inkaaganki itajonkiro paa omaanta tekira ikenkithashiryaaakoperotari irira rirotaki Tajorentsi. Tema eeniro okijotzimoneentakiri rajankane.

Rantayitzirini Jesoshi janta Jenejareeteki

⁵³ Imontyaantanakawori, rareteeyapaakani Jenejareeteki. Raatakoeyapaakani. ⁵⁴ Rayiiteeyapaakini, intsipaete riyoteeyawakirini atziri. ⁵⁵ Ishiyashiteeyawakarini. Ramakoeyakinirini mantsiyatzinkaripaeni ishitashiki, janta ijeekapaakira Jesoshi, aritaki janta raakotanakiniri. ⁵⁶ Ikinakinayitzini owaaninikipaeni nampitsi, nampitsikipaeni antawo, eejatzi owantsikipaeni. Tsikarika ikinayitzini Jesoshi ipiyotayitakinirini mantsiyaripaeni. Royiitakinirini niyanki nampitsiki, ikanteeyawakirini:

—Pishineteenawo nopampitzitawakimiro opatziyaakiki piithaari.

Ari rawijakoeyaneeni maawaeni pampitzitawakiriri iithaari.

7

Rameteeyarini jorriyopaeni

(Mt. 15.1-9)

¹ Ikanta ipokapaaki warijeeyopaeni, eejatzi apanipaeni iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi, ipoŕaaka Jerojareeki. Ipiyotawentapaakari Jesoshi. ² Inĕagaeyapaerini riyotaanewo, rowaeyani tee ikiwawakota: tema tee ikiteshiretzi. Ikanteeyini: “Aririka oyaa, ityaawo akiwawakotya akameethashiretantaari”. ³ Riraga warijeeyo rameteeyawoni rootzimateentsirika roya ikiwawakoperota. Tema rameteeyawoni maawaeni jorriyopaeni. Rooma eerorika ikiwawakota eero royiita. Imonkaatayitzirini riyotaantapiintzirini itakaantaworini. ⁴ Aririka ipoŕagaeya janta nampitsiki niyanki, eerorika ikiwawakoperotaa eero rowa paa. Eejatzi imonkaatashitayitakawoni osheki oetarika riyotaayitziririni atziripaeni. Ikiwapiinteeyironi iwajoni, iwachakate, iyotsironakite; maawaeni. ⁵ Ari rojampiteeyapaakirini Jesoshi:

—¿Iitaka kaari imonkaatantawo piyotaanewo riyotaantayitzirini itakaantaworini? Irika iroŕaaka owaencharika tee ikiwawakota ipeyakotakiro okantziri kaminagaantsi: eeniro rantani. ⁶ Ikantanakiri Jesoshi:

—Osheki pamatawitantayitzini, tema poshiyakaawaetashita paapatziyari Tajorentsi. Aritaki ikamantakotzitakimini paerani Iseeyashi. Rojankinatakini, ikantzi: “Irika atzirika ikantawaetashiteeyakinani: ‘Nopinkathatzimi’, omaanta rajankanekira tee raapatziyaperotana, okimitzimotakina inteena ijeekaeyakini. ⁷ Ratsipetashitakawo rotziwerowashitana; roshiyakaawaetashita inĕaperotana. Ramatawitashitayitakarini ijori-yotzinkaritepaeni: ikantawitari iroka riyotaawitariri kimiwitaka rootaki Iwaperite Tajorentsi”. Kyaaryootaki iroka ikantzitakarini Iseeyashi.

⁸ Eejatzi ikantziri Jesoshi:

—Pookanakiro ikaminaawitzimiri Tajorentsi, inta paapatziyashitanakawo riyotaanteeyirini atziri. ⁹ Aritaki pitheenakiro ikaminaawitzimiri Tajorentsi, inta pikowashitaka pimonkaatero riyotaantayitzirini itakaantaworini. ¹⁰ Tema ikantziri Moeseeshini: “Otzimatye pipinkathateri piri eejatzi piniro”. Eejatzi ikantzi: “Riraga Tajorentsi ikan-takotziri akawaantetziriri ashitariri eejatzi riniro: ‘Okameethatzi rowamagaeteri’ ”.

¹¹ Omaanta pikantashitapiinteeyawitarini atziri: “Aririka pikashiyakayeri Tajorentsi piy-orikite, ari pipaperoteri. Rashironkaawaetyaarika piri, piniro, pikanteri: ‘Eero nomatziro nopemiri koriki: irika *koriwaka*, tema nokashiyakaakiri Tajorentsi noorikite noperiri”

”. ¹² Aritaki iroñaaka tee pishinetziri ajoriyotzinkaritepaeni retakotaneeyaari iriri, riniro. ¹³ Pikowakaakiri raapatziyawo piyotaapiintziriri, omaanta piyotaakiri itheenkakiro ikantziri Tajorentsi. Aritaki pikantapiintari: pookakaayitzirini ajoriyotzinkaritepaeni raapatziyawowa Iwaperite Tajorentsi.

Ikamantakotziro Jesoshi owaariperotzirori ashire
(Mt. 15.10-20)

¹⁴ Rapiitakiro ikaemaeri riraga Jesoshi piyoteeyencharini ikanteeyirini:

—Pikemaperoeyenani maawaeni. Nokoyi pikemaperotena nokantemiri.

¹⁵ Okameethatzi owaeyaawoni oetarikapaeni, eero añiuro antani: tekatsi okantero owanawontsi ashire. Omaanta aririka pikenkithashiryaaakotyaawo kaari kameethatatsi, eejatzi piñaawaeterorika kaari kameethatatsi, rootaki owaariperoteroni pishire. ¹⁶ Eerokapaeni kemayitakirorini okaatzi nokantakimiri, pikenkithashiryaaakotyaawo.

¹⁷ Ithonkakiro riyotaakiri eejatzi rookaneeri piyotawentari, roojatzi ikyaaape pankot-siki Jesoshi eejatzi riyotaanewopaeni. Rojampitapaeri irira:

—¿Oetaka poshiyakaawentziniriri inkaaganki?

¹⁸ Ikantawakiri:

—Eejatzi eeroka, ¿tee pikemawakina inkaaganki? Oetarikapaeni owayityaarini okameethatzi, eero añiuro antani. Tema piyotawakiro. ¹⁹ Rooma eero omatziro owaariperotziro ashire, inta iyaataki asheetoki, roojatzi ashitanteeyawori.

Rootaki riyotaayitziririni okameethataki oetarika rowaetari. ²⁰ Eejatzi ikantziri:

—Omaanta pikenkithashireerorika kaari kameethatatsi, eenitatsi pantani. ²¹ Rooma pikenkithashiryaaakaworika pajankaneki pantero kaari kameethatatsi, rootaki panantyaawori maawaeni: pishirontyaawo tsinani kaari payi, pishirontyaari shirampari kaari payi, pikoshite, powamaante, ²² osheki pikowaperotero oetarikapaeni rashityitarini paashinipaeni atziri, pantero kaariperoripaeni, pamatawitante, piñaathatantya, piñaawenawaetya pikowaperote pikimityaari ashaagantzinkari, pikantzimateri atziri, pikan-takaaperoty, tee piyoteeyironi pantero kameetha. ²³ Kyaaryo, pikenkithashiryaaawo pantero kaari kameethatatsi, rootaki panantawori: rootaki powariperotantakari.

Retsiyatakoteero Jesoshi ishinto shirojeniishiyajato
(Mt. 15.21-28)

²⁴ Roojatzi riyaatane Jesoshi Tziiroki. Ijeekapaaki pankotsinentsiki, tee ikowawita riyoteeterimi. Omaanta tekatsi ikantya imanapithatyaari atziri. ²⁵ Ojeeki janta tsinani, ikyaanawitakawo ishinto kamaari. Okemakotawakiri roori Jesoshi, iyaatashitanakiri, otziwerowashitapaakari. ²⁶ Kaari jorriyo, opoñaaka Shirojeniishiyaki. Okantapaakiri:

—Ikyaanatakawo nishintyo kamaari, petsiyatakoteenawo.

²⁷ Roshiyakaawentashitanawo, ikantawakiro:

—Nitawakyaariita nojorriyotzinkarite netakotyaari. Tee okameethatzi aapithateeri rowanawo eentsite aperi otsitzi.

²⁸ Roori akanakiri:

—Jee, kyaaryo. Ari ijeekita rirori otsitzi otapinaki raperotayitzironi rowanawopetokipaeni eentsite.

²⁹ Ikantaneero:

—Jee, kameetha; kyaaryo pikantakiri. Kameetha piyaatee iroñaaka, awijakotanee pishinto.

³⁰ Opiyanaaga opankoki. Oñaapaero ishinto, omaryaaka omaamentoki, awijakotanee, tema yowanee owamaarite.

Riraga Jesoshi retsiyatakotziriri matakempitatatsirini

³¹ Roojatzi rowaagakaantanaari Jesoshi riyotaanewo, ikinanee Shirooki, roojatzi kirinkanta Joriraaniki, roojatzi rareetapaa inkaareki owaero Karireeya. Ikinanaki ochereeteki intatsikeronta Karireeya janta Tekaaporishiki. ³² Ramaetapaakiniri shirampari amashitzinkari inthomaenta ikempita, kaari kematsi eejatzi imajontzitzi. Ikantapaakiri amiriri:

—Pipampitawakiri, petsiyatakoteeri.

³³ Riraga Jesoshi rookaneeri piyotawentariri, apaniroeni itsipatanakari matakempitari. Romonkyakiniri rakoempeki ikempitaki. Reewatakiro rakoempeki, ipampitakiri ineniki.

³⁴ Raminanaki jenokinta, ikenkithatakaakiri Tajorentsi roojatzi ikantziri ipaante rashi:

—jEpetal!

Akantziri aari añaaneki: “Piwitaryaaneeya”. ³⁵ Iwitaryaanaa ikemantari. Opeyanaa imajontziwita, kameetheenkatanee iñaawaetanee. ³⁶ Rapiitapiintawitari ikantziri:

—Eerowa pikamantakotana.

Omaanta tee ikemijantaperotziri, eekiro ikamantakotanakitziiri. ³⁷ Eekiro rotsikana-teeyanakityaarini Jesoshi. Ikanteeyini atziripaeni:

—¿Iitakakya? Okameethaperotantari rantayitzirini. Imataperotakiro Jesoshi maawaeni rantayitzirini. Kemanee amashitzinkari inthomaenta ikempita, eejatzi riraga majontzi-witachari, iñaawaetakagaeri.

8

Rapiiteero Jesoshi roshekyagaero paa

(Mt. 15.32-38)

¹ Paashini kitejiri ipiyoteeyakani eejatzi osheki atziri, tekatsi rowaeyaarini. Riraga Jesoshi ikaemiri riyotaanewo, ikantawakiri:

² —Netakoeyakarini irikapaeni. Ro netakoeyantakaririni 3 kitejiri itsipateeyakinani, tee rowa. ³ Agaeyakirini itashe. Eenitatsi apanipaeni poñeenchari inteena: aririka notyaanteeyawiteeyarini iroñaaka ipankoki, ari ishipetawathanakani niyanki awotsiki.

⁴ Rakanakiri riraga riyotaanewo:

—¿Tsika akantyaaka akemakagaeyantayaririni paa? Jaka tekatsi atziri jeekatsini.

⁵ Rojampitakiri:

—¿Tsika okaatzika jeekaentsiri paa?

Ikantzi:

—Okaatzi 7.

⁶ Ikanteeyakirini piyotawenteeyaririni:

—Pijeekaeyeni katawomashiki.

Raakiro paa, ipaasonkitziri Iriri. Ikagaakiro, ipaeyakinani naaka riyotaanewopaeni, noshirinkaeyakinirini piyoteenchari. ⁷ Eenitatsi eejatzi mereto apanipaeni. Ipaasonki-wentakiri eejatzi. Roojatzi ikantziri riraga riyotaanewo:

—Pipaeyerini eejatzi mereto.

⁸ Roojatzi nowaeyakani, nokemaeyanakani. Naayiteeroni tzimagaantapaentsiri, nowaero kantziriki. Okaatzi yeekitaatsiri 7. ⁹ Ikaateeyini owaenchari 4.000 shirampari. Roojatzi rotyaanteeyeerini:

—Piyaateeyeeni pipankokipaeni.

Ikowawita warijeeyo iñeerimi Jesoshi itajonkantayitzini

(Mt. 15.39-16.4; Rk. 12.54-56)

¹⁰ Itsipateeyanaarini riyotaanewo, roteteeyanaani pitotsiki. Niyaateeyaneeni janta Tarimanootaki. ¹¹ Ari ipokapaaki warijeeyopaeni. Ikijathatapaakiri, ikantziri:

—Ajaatya, pitajonkantayiteni niyotantemiri eerokatakirika Tajorentsi, roojatzikya aririka nomatero naapatziyemi.

¹² Osheki okantzimoneentanakari Jesoshi. Ikantzi:

—¿Iitaka ikowaeyantarini maawaeni atziri noñaayeri notajonkante? Kyaaryootaki iroka nokamantaperotemiri, eero noñaayimiro notajonkantayiteni.

¹³ Roojatzi riyaatakaantanaari riyotanewo, rotetanaa eejatzi pitotsiki. Riyaatantee, imontyaanaa intatsikeronta.

Ikantziri Jesoshi: “Ramatawitzimikari warijeeyo”

(Mt. 16.5-12)

¹⁴ Ipeyakoeyanakironi riyotaanewo raanakiromi rowanawo pitotsiki, inta apaani paa raanaki. ¹⁵ Ikantziri Jesoshi:

—Paamawentyaawo tapiyakaawori paa, rashitari warijeeyopaeni, eejatzi rashitari Erooreshi.

¹⁶ Roojatzi ikantawakaanaka, ikanteeyini:

—Tekatsi paa ashi, rootaki ikanantakaeri: “Paamawentyaawo tapiyakaawori paa”.

¹⁷ Riyotakotakiri Jesoshi ikenkithashiryaari, ikantziri:

—¿Iitaka pikantawakaantari: “Tekatsi paa ashi”? ¿Iitaka kaari pikemaperotanta? ¿Iitaka kaari piyotanta? ¿Pikijoshiryaakitzi pajankaneki? ¹⁸ Otzimawita poki, ¿iitaka kaari piñaanta? Otzimawita pikemantari, ¿iitaka kaari pikemanta? ¿Iitaka kaari pikenkithashiryaantaawo ¹⁹ noshekyaaantakawori paa? Okaatawita apawakooni paa, ikaatzi owakawori 5.000 shirampari. Ari pagaero tzimagaantapaentsiri. ¿Tsikama okaatzi yeekitatsiri kantziriki?

Ikanteeyawakirini:

—Okaatzi 12.

²⁰ Ikantzi Jesoshi:

—Eejatzi paashini, okaatzi paa 7, ikaatzi eejatzi owakawori 4.000. Pagaero eejatzi tzimagaantapaentsiri. ¿Tsika okaatzika kantziri piyeekitakiri?

Ikanteeyirini:

—Okaatzi 7.

²¹ Ikantziri:

—¿Tekirama iroñaaka piyotawakiro? Tee ro nokenkithatakoteri paa inkaaganki, omaanta nokenkithatakotzi riyotaantziri warijeeyo eejatzi Erooreshi.

Retsiyatakoteeri Jesoshi kaari kokichaatsini

²² Ikantaka rareeteeyanakani Wetheeraki. Ramaetapaakiniri Jesoshi kaari kokichaatsini. Ikantapaakiri amiriri:

—Pipampitawakiri ikokichaatantaneeyaari.

²³ Ari ikathatanakiri kaari kokichaatsini, raanakiri othonkapaakanta nampitsi. Reewakitapaakiri rokiki, ipampitakiri rokiki. Rojampitakiri:

—¿Kokichaateemi?

²⁴ Raminanee, ikantzi:

—Jee, kokichaawitaana noñaawitaari shiramparipaeninta, omaanta tee ikoñaataperotzi, ikimitzimotashitakina inchatopaeni ranashiteeyani.

²⁵ Rapiiteeri eejatzi, ipampiteeri rokiki. Roojatzi ikokichaaperotanee, etsiyatakotaperotanee. Raminanee, koñaaperotanee maawaeni. ²⁶ Ikantziri Jesoshi:

—Eerowa pikinanee nampitsiki pikamantzirikari atziri oetarika awijimotakimiri. Ap- atzirokya powaneero pipankoki.

Riraga Peetero riyotakotziri Jesoshi rivotaki Rotyaantanewo Tajorentsi

(Mt. 16.13-20; Rk. 9.18-21)

²⁷ Ikantaka rowaaganaa Jesoshi, itsipatanaari riyotaanewopaeni. Riyaateeyanakini janta Sesareeyaki riwetsikakaantakiri Jiripi. Niyankitanaki awotsiki, rojampitayitakirini riyotaanewo:

—¿Iitaka ikenkithashiryaakotanari atziripaeni? ¿Ninkama naaka?

²⁸ Rakanakiri, ikantanakiri:

—Apaanipaeni aamaayiteencharini eeroka Jowani kaawoshitakotziriri Tajorentsi. Irira paashinipaeni raamaakimi eeroka riraga kamanantzirorini iñaani Tajorentsi iwaero Iri- iyashi. Paashinipaeni ikantzi eeroka inashitachari kamanantzirorini iñaani Tajorentsi piriintaachari.

²⁹ Rojampiteeyakirini:

—Eerokakya, ¿iitaka pikenkithashiryaakoeyanarini?

Rakanakiri Peetero, ikantakiri:

—Eerokataki naamagaeyakarini paerani: eeroka Rotyaantanewo Tajorentsi.

³⁰ Roojatzi ikanantanakari:

—Eerowa iroñaaka pikamantakoperotzitanaata, pikante: “Jesoshi rirotaki Rotyaan-tanewo Tajorentsi, riraga Owawijaakotantatsini”.

Ikanteeyirini Jesoshi: “Nokemaatsitawenteeyemini”
(Mt. 16.21-23; Rk. 9.22)

³¹ Roojatzi riraga Jesoshi riyotagaeri eejatzi:

—Naaka poñaachari jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika. Iinja osheki noke-maatsitawenteeyemini. Kyaaryo, itheenkakina aataperoteenchari atziri, eejatzi jewatay-itziririni ñaanakowenantatsiri, eejatzi iyotaanzirori Iwaperite Tajorentsi: itheenkaeyenani, rootaki rowamaakaanantenari iinja. Nokamawitakya, omaanta okaate 3 kitejiri, roojatzi nopiriinanteeya.

³² Aritaki ikantaperoeyawitakarini. Riraga Peetero raanakiri inteeneeni, ikantakiri:

—¿Iitaka pikanantawori iroka? Tee okameethatzi pikame.

³³ Roojatzi ipithokashiiyakarini Jesoshi riyotaanewopaeni, ramineeyanakirini. Roojatzi ishintsithatakiri Peetero, ikantziri:

—Pikimitakari Jatanaashi. Piyaate. Eeroka pikenkithashiryaaashitakawo ikenkithashiryaaari atziripaeni. Tee piyotziro ikowakaakinari Tajorentsi.

Tsika akantyaaka aakapaeni oyaatantyaariri Jesoshi
(Mt. 16.24-28; Rk. 9.23-27)

³⁴ Roojatzi ikaemakiri Jesoshi piyoteencharipaeni eejatzi riyotaanewopaeni. Ikantakiri:

—Aririka pikowaki poyaateeyenani, eero pantziro kaari kameethatatsi pikowashitayarini eerori. Poyaateeyanakinani, pikyaaryoowenteeyenawoni maawaeni nokowakaakimiri: omawitya aririka pikamakotena. ³⁵ Tekirarika piwetsika pikamakotena, patsipetashita pijeeki, ari piyaataki paamariki kaari tsiwakanitatsini. Omaanta aririka piwetsikakya pikamakotena, eejatzi aririka paapatziyakaayitenarini paashinipaeni atziri eero patsipetashitawo: pikanteetateyeeanyi pañe janta jenokinta. ³⁶ Aririka pashiteeyawoni maawaeni jeekayitatsirini jaka kipatsiki, omaanta piyaate paamariki kaari tsiwakanitatsini, tema patsipetashitakawo pashitayityaawoni oetarikapaeni. ³⁷ Ñaakiro, tekatsi pikantya pipinateri Tajorentsi ijeekakaantemiri janta inampikinta. ³⁸ Tema naaka poñaachari jenokinta, natziritapaaki jaka kipatsikika. Eejatzi nopiyanee janta. Roojatzi iinja nopiyanteeya eejatzi jaka kipatsikika notsipatapaakyaari maawaeni ronampiri Pawa riraga kameethatatsiripaeni, notajorentsiperotapaaki: nokimityaari Pawa. Rootaki okameethatanteeyaaari pikenkithashireeyaani: aririka pipashiwentzimotakaakyaari kaariperotatsiri naaka iroñaaka, eejatzi aririka pipashiwentakayaawo noñaani, ari iinja nopashiwentakaapaemi eeroka aririka nopiyee.

9

¹ —Kyaaryootaki iroka nokamantaperotemiri. Pamine, akaateeyakini iroñaaka jaka. Eerotzitarika pikamiteeyani, aritaki piñaawaena nopinkathariperotapaaki, notajorentsi-tapaaki.

Irira Jesoshi ipaashinitzimotanakiri riyotaanewo
(Mt. 17.1-13; Rk. 9.28-36)

² Awijanaki 6 kitejiri. Raanakiri Jesoshi riraga Peetero, Jantyaako, eejatzi Jowa, reewatanakiri janta antawo tonkaari. Ari ijeekapaaki irirapaeni. Ipaashinitzanaki Jesoshi, ipaashinitzimotanakiri oyaatziriri. ³ Oshipakiryaaanaki imaatha okitamaamawoperotanaki osheki. Jaka kipatsiki tee añiuro kitamaari kimityaawoni iroka. ⁴ Romapokapaakiri ikoñaatzimotapaakiri Iriiyashini eejatzi Moeseeshini, ikenkithatatakaapaakiri Jesoshi. ⁵ Iñaawaetashiwaetanaka Peetero:

—Iyotaanari, tema okameethataperotzi pamakinaka jaka noñaantakimiri. Iroñaaka nokowaki niwetsikaeyenimi 3 pankoshintsipaeni: apaani pashi, apaani rashi Moeseeshi, eejatzi paashini rashi rirori Iriiyashi.

⁶ Ithaawaperotayitanakini osheki, rootaki kaari riyotanta Peetero iitarika ikanterimi.

⁷ Otzikaapaakiri menkori. Omapokanaka iñaani Tajorentsi menkoriki, ikantakiri:

—Rirotaki notyomi nonintaperotziri, paapatziyaperotyaaari.

⁸Intsipaete raminawitanaari riyotaanewo, tekatsi riroripaeni, inta apaniroeni Jesoshi.
⁹Roojatzi ipiyanteeyanaani, roerinkaeyanaani. Ikantaperotziri Jesoshi:

—Eerowa pikantakotzirokya iroka piñaakiri iroñaaka. Aririka piñaakina nañagae eejatzi, ari pikenkithatakotero okaatzi piñaakina. Naaka poñaachari jenokinta nokoñaat-apaaki jaka kipatsiki.

¹⁰Ari ikemaeyawitakarini, roojatzi rojampitawakaantanaka iitaka iroka ikantziri Jesoshi: “Nañagae eejatzi”. ¹¹Roojatzi ikanteeyantakarini riroripaeni:

—Riraga iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi ikanteeyini: “Rirotaki itapaakyaawoni ipoke Iriiyashini, eentsikiro rimpaetapaaki ipokapaaki rirori Rotyaantanewo Tajorentsi”.
¿Iitakakya ikanantawaetakari iroka?

¹²Riraga Jesoshi rakanakiri, ikantanakiri:

—Kyaaryo ikanteetzi: “Riro itapaakyaawoni ipoke Iriiyashini, rowameethateeya-paakirini maawaeni”. Tema naaka rojankinatakotzitarakini paerani: “Osheki ikemaat-sityaawo, eejatzi osheki itheenkaetawakiri”. ¿Iitaka rojankinantawori iroka? ¹³Iroñaaka nokantemi: aritaki ipokapaentzi paerani paashini Iriiyashini. Ikantaminthatziri atziri osheki rowashironkaakiri, imonkaatakiro rojankinatakotziteetakirini paerani. Eejatzi ikimitena naari.

Retsiyatakotziri Jesoshi kyaantariri kamaari

(Mt. 17.14-21; Rk. 9.37-43)

¹⁴Roojatzi ipiyanteeyanaani janta ijeekaeyakininta riyotaanewopaeni paashini. Iñeeya-paakirini itsipateeyapaakarini osheki piyotawentakariri. Ijeeki iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi, iñaanatzi ipiyapiyawaanteteeyakarini riraga riyotaanewopaeni Jesoshi. ¹⁵Ari iñeeyawakirini Jesoshi ipokae, rotsikanataperotawakari. Ishiyashiteeyanakarini, riwethateeyawakarini. ¹⁶Rojampitapaakiri:

—¿Iitaka piñaanatawakaanteeyarini?

¹⁷Rakanakiri apaani shirampari, ikantzi:

—Iyotaanari, namakimiri notyomi. Ikyantakari kamaari, romajontziitakinari.

¹⁸Aririka ishinkiwentakaapaeyaari, rowariyaakiri kipatsiki, ishimoretakaanakiri, ratsikaekitakaanakari, ikijopookitakaanakiri. Nokantawitari piyotaanewo: “Petsiyatako-teeri”. Teewee, tee imatziro.

¹⁹Rakanakiri Jesoshi:

—Atziri theenkantani. Tee paapatziyimaetana. ¿Tsika okaateka piyoteeyantyaarini? Niyotaapiintawitakimiri, omaanta tee paapatziyeyawakawoni. Intsipaete, pamakinar-itya pitomi.

²⁰Ari ramakiniri. Riraga kamaari, iñaapaakiri Jesoshi. Rapitziwitakaanakari eentsi, ipariyakaanakiri kipatsiki, pok. Ipinaapinaataakaanakari, ishinkanawatzitakaanakiri ipaanteki. ²¹Riraga Jesoshi rojampitakiri iriri eentsi:

—¿Tsika okaatzika itantanakariri?

Rakanakiri:

—Eeniro reentsitapaaki. ²²Osheki itaakaapiintari paamariki, eejatzi ipiinkakayitapiin-takirini iñaaki. Ikowawita rowamaerimi. Pitajonkantzirika, pineshironkateena, petsiy-atakoteenari.

²³Ikantziri Jesoshi:

—¿Iitaka pikanantanari: “Pitajonkantzirika”? Pameentanarika, aritaki imatakimiro eeroka Tajorentsi oetarikapaeni.

²⁴Ishintsitanaki ikantziri iriri eentsi:

—Nameentawitzi. Teerikama nameentaperotzimi, pamitakotena nameentaperotan-temiri.

²⁵Riraga Jesoshi iñaawakiri ishiyashiteeyapaakarini osheki atziri. Ishintsithatakiri kamaari, ikantziri:

—Eerokataki kamaari. Pimajontzitakaantzi, eejatzi pamashikempitatakaantzi. Iroñaaka nokantaperotemi: “Pipakagaeri, eero pipiyantari eejatzi”.

²⁶ Riraga kamaari ikaemakaanakiri eentsi, rapitziwitakaanakari roojatzi rookaneeri. Riraga eentsi ikimiwitakari kamatsiri. Osheki kantayitatsirini:

—Kamaperotaki.

²⁷ Omaanta ikathawakoteeri Jesoshi, ipiriinteeri, ikatziyanaa rirori, sherok. ²⁸ Roojatzi ikyagaeyapaeni pankotsiki. Riyoteeyanakani riyotaanewo, rojampiteeyirini:

—¿Iitakakya kaari nomatantawo naari netsiyatakoteri?

²⁹ Rakanakiri:

—Osheki ishintsitzi riraga kamaari, rootaki kaari pimatantari petsiyatakoteeri riraga shinkiwentawitachari. Eejatzi maawaeni kimateeyaririni, eero pimateeeyirini apaniroeni. Apatzirorika pitzitawentyaari Tajorentsi eejatzi pamanaperoteri, ari ramitakotakimi rirori powawijaakoteri kyaantawitariri kamaari.

Rapiitakiri Jesoshi riyotaanewo, ikantakiri: “Aritaki nokame”

(Mt. 17.22-23; Rk. 9.44-45)

³⁰⁻³¹ Roojatzi rowaaganaka Jesoshi eejatzi riyotaanewopaeni janta, ikinanee Karireeyaki. Ari ikowaki rirori riyoteeri riyotaanewopaeni apaniroeni, rootaki imanantanakari riyaatayitaneeni. Ikantanakiri irirapaeni:

—Naaka poñaachari jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika: rooteentsi raakaan-teetena. Rayena atziri rowamaena. Ari nokamaperotawitakya, ari okaate 3 kitejiri, eejatzi nañagae.

³² Omaanta tee riyoteeyawakironi ikantawitakariri. Ithaawanteeyanakarini rojampiterimi oetarika ikantawitariri.

Tsika akantyaaka apinkathariwenante iinja

(Mt. 18.1-5; Rk. 9.46-48)

³³ Ikantaka rareeteeyapaakani Kaperinawooki, ijeekaeyapaakini pankotsiki. Rojampitziiri Jesoshi riyotaanewo:

—¿Iitaka pikantawakaari awotsiki?

³⁴ Imaariteeyanakani rirori, ipashiwenteeyanakani; rooma ikantawakaanaka janta awotsiki, ikantzi:

—Iroñaaka akaateeyinika, ¿ninkama anagaenika apinkatharite?

³⁵ Roojatzi ijeekantapaakawo Jesoshi jeekamentotsi. Ikaemakiri riyotaanewo, ikantziri:

—Aririka pikoye pipinkathariwenante, petakoeyaarini maawaeni atziri, eejatzi pamitakoeyerini, pineshironkaeyerini.

³⁶ Ramakiniri apaani eentsi. Rojatekapaakiniri niyanki, rawithakitawakiri. Ikantziri:

³⁷ —Aririka pineshironkateri aapatziyanari, kimitaririka irika eentsi, eejatzi pikimitz-itakina naari: pinintashiretakina naari. Eejatzi okimitaka, aririka pinintashiretena, tee apatziro naaka pinintashireperotena, omaantakya eejatzi Pawa otyaantakinari.

Rowawijaakotantzi paashini aapatziyariri Jesoshi

(Mt. 10.42; Rk. 9.49-50)

³⁸ Roojatzi riraga Jowa ikantanakiri:

—Iyotaanari, noñeeyakirini shirampari, ikantzi: “Naapatziyakari Jesoshi, rootaki nookantakariri kamaari”. Tee iroñaaka akaateeyerini rirori jaka, rootaki nothañaakotantari.

³⁹ Ikantziri Jesoshi:

—Eero pithañaakotari. Tema naaka nomatakaakiri itajonkantzi. Irira tee ikijeeyeeni, tema rantakinawo nokowakaakiriri. ⁴⁰ Ninkarika kaari kijaneenteeni rirotaki atsipateeyarini. ⁴¹ Aririka riyotawakimi atziri eeroka aapatziyanari, rootaki ikaminthaantawakimiri ipawakimi pimiri, omawitya aririka okaate eechonkiini, aritaki ipinatakiri Pawa. Kyaaryootaki iroka nokamantzimiri.

Koweenkatatsiri antakirorika kaari kameethatatsi

(Mt. 18.6-9; Rk. 17.1-2)

⁴² Eejatzi irika eentsi, aapatziyanari: aririka pantakayeri kaari kameethatatsi, aritaki rowashironkaaperotakimi Tajorentsi. Okameethatawitami pikamityaami

paerani, eero pantakaantarikeya kaari kameethatatsi aapatziyanari; rootaki kaari nowashironkaantemimi. ⁴³Eenitatsi iroka noshiyakaawentemiri: iroñaaka piyotantyaari tee okameethatziroña pantero kaari kameethatatsi. Aririka antakayemiro pako kaari kameethatatsi, pithatyeero. Aritaki okameethatziri piyaaponthotziitashitya jenokinta, okantyaata janta pañaantaperotapaeyaari. Tee okameethatziroña otzime apite pako eerorika pithatyeero, rootaki piyaatantyaari paamariki kaari tsiwakanitatsini. Tema okanteetatyeyyaani amoreki. ⁴⁴Eero janta ikami chowitsi, eejatzi eero otsiwakanitzi paamari roori. ⁴⁵Eejatzi aririka antakayemiro piitzi kaari kameethatatsi, pithatyeero. Aritaki okameethatzi piyaaponthotziitashitya jenokinta, okantyaata janta pañaantaperotapaeyaari. Tee okameethatzi eenitatsi apite piitzi: eerorika pithatyeero, rootaki piyaatantyaari paamariki kaari tsiwakanitatsini. ⁴⁶Eero janta ikami chowitsi. Eejatzi eero otsiwakanitzi paamari roori. ⁴⁷Eejatzi aririka aminakayemiro poki kaari inimotziri Tajorentsi, pikithokireero, pookero. Ari okameethatziri kashetaakini pikyaapae janta ipinkatharitzinta Tajorentsi. Rooma otzimaawityaarika apite poki: iyaatakaashiteemikari paamariki kaari tsiwakanitatsini. ⁴⁸Eero janta ikami chowitsi. Eejatzi eero otsiwakanitzi paamari roori. ⁴⁹Eeroka aapatziyeeyakinarini, rootaki ikijanteeyantemirini kaari aapatziyeeyanarini. Aririka paapatziyeeyenanani, ari piñeero opomeentsitzimotemi. ⁵⁰Okameethatzi tziwi. Omaanta aririka opeyanakya owatyorite, tekatsi okantya okatyotanee eejatzi. Ari pikimitya eerori: pikempoyeero iñaani Tajorentsi pajankaneki paakameethatawakaanteeyaarini. Tema okameethatzi: pikantyaani paakameethatawakagaeyaani, maawaeni. Tema pikimitakotakawo tziwi.

10

Riyotaakiri Jesoshi atziri: “Eero pookaero piina”

(Mt. 19.1-12; Rk. 16.18)

¹Ikantaka rowaaganaa Jesoshi, ikinakaaneeri riyotaanewopaeni Joreeyaki. Eejatzi riyaaatee intatsikeronta Joriraani. Ipiyotawentapaari eejatzi osheki atziri, riyotagaeya-paerini. Tema aritaki rameteeyawoni riyotaantapiintzi.

²Ipokashitapaakiri warijeeyopaeni. Ikowawita ikompitakayaarimi Jesoshi, rootaki rojampitanteeyapaakaririni:

—¿Tsikama okantzika Iwaperite Tajorentsi? ¿Oshinetama rookaero shirampari iina?

³Rakanakiri riraga Jesoshi:

—¿Oetakama rojankinatakirini Moeseeshi pikemijantaperotantyaawori?

⁴Rakaeyanakirini rirori:

—Rojankinarini Moeseeshi oshinetziri atziri rookaero iina. Tema okantzi: “Aririka pikoyi pookaero piina, pityaawo, pojankinateniro paperi pikanteero: ‘Iroñaaka nookaemi’. Roojatzikya pimatantyaawo pookaero”.

⁵Ikantanakiri Jesoshi:

—Tee ikowakaantziro Tajorentsi pookaero piina, omaanta eerokapaeni tee añi-iro pikenkithashiryaaantari, rootaki rojankinatantakimirori Moeseeshi paerani iroka.

⁶Paerani peroroña ritantakawori riwetsikantaki Tajorentsi, riwetsikakiri shirampari eejatzi tsinani. ⁷Rootaki rotsiparyaantyaariri shirampari iriri, eejatzi riniro, kijokiro rowantanakyaawori iina. ⁸Rinashitawitani paerani shirampari eejatzi tsinani. Omaanta aririka raaki iina kimitanaa apaani ikantaka: kijokiro rowawakaanakya. ⁹Iñaakiri Tajorentsi apaani ikantaka; eero iroñaaka rookakagaeri atziri.

¹⁰Roojatzi ijeekantapaa pankotsiki. Rojampitapaeri eejatzi riyotaanewo:

—¿Tsiika okantaka iroka pikantakiri?

¹¹Ikantziri:

—Ninkarika ookeroni iina aririka ragae paashini tsinani, tema iñaathatzimotaawo iinaperoni. ¹²Eejatzi okimitya roori tsinani, aririka ookaeri oemi, agaerika paashini shirampari, tema oñaathatzimotaari oemiperoni.

Riraga Jesoshi iñaaperotziri eentsipaeni

(Mt. 19.13-15; Rk. 18.15-17)

¹³Ikanta ramaetapaakiniri eentsipaeni, ikantapaakiri Jesoshi:

—Pipampiteri eejatzu pikanteri Tajorentsi kameetha ijeekakagaeyerini irika eentsipaeni.

Omaanta ikantawakiri riyotaanewopaeni:

—Eero pamiri eentsipaeni jaka, rocheempitaririkari iyotaanari.

¹⁴Tee inimotanakiri Jesoshi rantakiri. Ikantanakiri:

—Pishinetenari ipokashitenaata eentsipaeni. Eerowa pikatziyakari. Piñeeyakirini irika-paeni eentsika, tee itheenkaeyanani, inta rameenteeyakinani. Tema reewawenteeyirini Tajorentsi maawaeni kimiteeyaririni rirori. ¹⁵Kyaaryootaki iroka nokamantaperotzimiri, irika eentsipaeni rameenteeyakarini Tajorentsi. Riroma riraga kaari oshiyarini eentsi, riraga kaari ameentari Tajorentsi, eero imatziri reentsitetari.

¹⁶Inataperoyawakirini eentsi, rowaeyakinirini rako iitoki. Ikanteeyirini:

—Kameetha ineshironkatemi Tajorentsi.

Ikenkithawaetakayiri Jesoshi ashaagantzinkari

(Mt. 19.16-26; Rk. 18.18-27)

¹⁷Ikanta riyaaatee Jesoshi, ikinanee awotsiki. Ishiyapaaka apaani shirampari, rotziwerowashitapaakari. Ikantziri:

—Iyotaantatsiri kameethari. ¿Oetakama nanteri nañaantyaari, nokanteetatyeeyaani?

¹⁸Ikantziri:

—¿Iitaka pikanantanari: “Kameethari”? Tekatsi kameethatatsini, inta apatziro Tajorentsi ikameethatzi. ¹⁹Piyomacheetawo iroka ikaminagaetakiriri Moeseeshini: “Eero powamaantzi. Eero pishirontawo kaari piina. Eero pikoshitzi. Eero pitheeyakotari atziri. Eero pamatawitantzi payitanyariri rashitayarini paashini atziri. Pipinkathateri piri eejatzu piniro”.

²⁰Ikantanakiri rirori:

—Pamine, eenironi newankaritapaakini, nohotyaakiro maawaeni irokapaeni, roojatzu iroñaaka.

²¹Riraga Jesoshi, raminanakiri, inintashireperotakiri. Ikantakiri:

—Eenitatsi apaani kaari pantzi. Piyaate iroñaaka pipimantayiteroni maawaeni pashaa-gawo. Pipashiteeyarini kaari tzimatsi rashaagawo, rooma eeniro ikashiyakaaperotakimiri Tajorentsi kaari thonkanitachani jenokinta. Roojatzu poyaatantanakina.

²²Ikemawakirira ikantakiriri, ookantzimotapaakari rajankaneki rowashiretakotanakawo. Ro rowashiretatanakari tema oshekini tzimimotziriri rowaagawo. Roeyomaetanaka, riyaaatane. ²³Ari ipithokashitanakari Jesoshi riyotaanewo, ikantziri:

—Riraga ashaagantzinkari opomeentsitzimotari ikowaki Tajorentsi ipinkathariwenter.

²⁴Ikemanteeyawakaririni riyotaanewo, rotsikanatanakari. Rapiiteeri eejatzu Jesoshi, ikantziri:

—Notyomipaeni, kyaaryo opomeentsitzimotari atziri ikowaki Tajorentsi ipinkathariwenter aririka rameentyaawo rowaagawo. ²⁵Noshiyakaawentemiri kameeyo. Tema opomeentsitaka roshinthateri kameeyo imooki kithapi. Omaanta pomeentsiperotachari ashaagantzinkari ikowaki Tajorentsi ipinkathariwenter.

²⁶Tema osheki iroñaaka rotsikanateeyanakarini rirori. Ikantawakaanaka:

—¿Ninkama iroñaaka awijakotaatsini? Pomeentsiritaani.

²⁷Raminanakiri Jesoshi, ikantziri:

—Eero imatashitawo atziri rowawijaakoteeya rirori, omaanta rirotaki Tajorentsi matirini rowawijaakoteeri. Tekatsi pomeentsitzimotayarini rirori.

Tajorentsi ipinateeyerini maawaeni oyaateeyiririni Jesokirishito

(Mt. 19.27-30; Rk. 18.28-30)

²⁸Roojatzu Peetero ikantanakiri rirori:

—Omaantakya naaka, nookayitakironi maawaeni, oetarika nashiteeyawitarini, noy-aatanakimi eerori.

²⁹ Ikantzi Jesoshi:

—Kyaaryootaki iroka nokantemiri. Aririka pikowaki poyaatanakina, eero patsipetashitawo pookayiteroni pinampi, pirentzipaeni, pitsiropaeni, piniro, piina, piri, peentsitepaeni, powanepaeni. Eejatzi aririka pikowaki pikamanantero noñaani raapatziyanteenari atziri, eero patsipetashitawo. ³⁰ Kyaaryo, ikijawentemiro paapatziyana opomeentsitzimotawitemi, omaanta eero patsipetashitawo. Aririka pookanakiro apaani oetarika, ipaemi Tajorentsi 100: pipankopaeni, pirentzipaeni, pitsiropaeni, piniropaeni, peentsitepaeni, powanepaeni, maawaeni. Aritaki iinja otzimimoteeyeemini osheki janta pañaaperoyepaeninta, pikanteetatyeyyaani. ³¹ Eenitatsi iroñaaka osheki pinkatharitatsiri jaka kipatsikika, omaanta eero ipinkathariteeyini maawaeni janta jenokinta: rooma aamashitya apaanipaeni pinkatharitagantatsini. Eejatzi eenitatsi iroñaaka osheki owashironkaenkaripaeni, omaanta iinja janta jenokinta ipinkatharitagantapae rirori.

Rapiiteeniri eejatzi Jesoshi: “Aritaki nokamaki paata”

(Mt. 20.17-19; Rk. 18.31-34)

³²⁻³³ Ikanta ikineeyanakini awotsiki, rooteentsi rareeteeyaaeni Jerojareeki, reewatanaki Jesoshi. Rotsikanatanakari oyaateeyiririni, eejatzi ithaawaeyanakini. Ari ipiyotziri eejatzi riraga 12 riyotaanewo, ikantziri:

—Pikemijantena. Iroñaaka piyoteeyakini atonkagaeyateeyeni janta Jerojareeki. Tema naaka poñaachari jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika. Rooteentsi omonkaatya raanteetenari ragaeyenani jewatayitziririni ñaanakowenantatsiri eejatzi iyotaantayitziroirini Iwaperite Tajorentsi, rowamaakaantakina. Raakaanteena eejatzi, raantenari kaari yotziri Tajorentsi. ³⁴ Ishirontawenteeyakinani, reewapootena, ipajapajaatena, rowamaena. Okaatapaaki 3 kitejiri, roojatzi nopiriinantaneeya.

Ikantziri Jesoshi tsika ikantyaari ipinkatharitantyaari

(Mt. 20.20-28)

³⁵ Ipokashitakiri okaakini Jantyaako, eejatzi Jowa, riraga itomipaeni Sewereeyo. Ikantziri:

—Iyotaanari. Nokowaki pishinetenawo iitarika nokowakotemiri.

³⁶ Ikantawakiri Jesoshi:

—¿Iitaka pikoyiri noshinetemiri?

³⁷ Ikantziri:

—Iinja pipinkatharitaperote, pishinetena nojeekimotemi pakoperoki. Irika yeeyika ijeekimotemi pampateki, nokimiteeyemini eerori pipinkatharitzi.

³⁸ Ikantziri Jesoshi:

—Tee piyotzi iitarika pikantakinari. Pamine, osheki nokemaatsityaawo naari, ¿arima pimatakiro osheki pikemaatsityaawo eerori?*

³⁹ Ikantaki riyotaanewo:

—Jee, ari nomatakiro.

Ikantawakiri:

—Iinja piñeero pikemaatsityaari. ⁴⁰ Omaanta tekatsi nokantya noshinetemi piyeeki nakoperoki, eejatzi nampateki. Inta kantatsine Pawa ninkarika jeekimotenani: riyotzi-takarani paerani riraga jeekimotenani.

⁴¹ Ikemaeyantakaworini riraga paashinipaeni riyotaanewo iroka ikantakiri, ikijanteeyanakarini riraga Jantyaako eejatzi Jowa. Nokijanteeyanakaririni ikowaeyawitakityaani ipinkathariteeyenimi. ⁴² Ikanteeyirini Jesoshi:

—Pipokaeyeni. Piyotzi ijeeki iwinkatharitepaeni kaari yotziri Tajorentsi. Romperatayitakarini atziripaeni rirori. Eejatzi riraga jewatatsiripaeni, romperateeyakarini isheninkapaeni. ⁴³ Ero pikimitari eeroripaeni. Omaantakya aririka pikowaki pipinkathariwenteeyerini atziri, petakoeyaarini maawaeni pitsipateeyarini. ⁴⁴ Eejatzi aririka pikowaki

* 10:38 Riraga Jesoshi roshiyakaawentashitawo aririka ikemaatsityaawopa katsiri kimitaka rirakitziro kepishaaperotatsiri, eerorika kimitaka ikaawoshiwentakityaawo oetarika pomeentsiperotachari.

peewawenante, otzimatye petakoeyaarini maawaeni. ⁴⁵ Naaka poñaachari jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika. Tee ro nopokantyaari nomperatemi eerokapaeni, intakya nopokantari namitakoeyemini, eejatzi nokamawenteeyemini eerokapaeni atziri nopinawenantemirori kaari kameethatatsi pantziri, nowawijaakotantemiri.

Retsiyatakotziri Jesoshi Waritemeeyo
(Mt. 20.29-34; Rk. 18.35-43)

⁴⁶ Ikanta rareetaka Jesoshi janta nampitsiki owaero Jerikoo. Rowaaganaa eejatzi, itsi-pateeyanakarini riyotaanewopaeni eejatzi osheki piyoteenchari. Ari ijeekaetzini awotsi-nampiki shirampari iitachari Waritemeeyo, rirotaki itomi Temeeyo. Kaari kokichaataatsi Waritemeeyo, inethaakopiintziri atziri ipashityaari koriki. ⁴⁷ Ikemakotawakiri kaakitaki Jesoshi, riraga najareetejatziri. Owakira ikemakotawakiri, ikaemawakiri, ikantziri:

—¡Jesoshi! Tema eeroka icharineeteni Iraviiri, pineshironkatapaena naari.

⁴⁸ Osheki atziri ishintsitheeyakirini:

—¡Pimaerite!

Eekiro ikaemaperotanakitzi, ikantzi:

—¡Jesoshi! ¡Icharineeteni Iraviiri! ¡Pineshironkataneena!

⁴⁹ Ikatziyapaaka Jesoshi, ikantzi:

—Pikaemeri.

Ikaemaetziri kaari kokichaataatsi, ikanteetziri:

—Piweshiryaaanakya, pikatziyanee. Ikaemimi irinta.

⁵⁰ Roojatziri rookantanakawo ipewiryaaakotari, ikatziyanaka, sherok. Riyaatashitanakiri Jesoshi. ⁵¹ Ikantawakiri:

—¿Iitaka pikowakotanari? ¿Tsika nokantemika?

Rakanakiri riraga kaari kokichaataatsi.

—Pawa, nokowaki naminee.

⁵² Ikantziri Jesoshi:

—Iroñaaka piyaatee. Pameentakina, rootaki petsiyatakotantaari.

Roojatziri ikokichaatananaa, royaatanakiri rirori.

11

Riyaatanaki Jesoshi Jerojareeki, iñaaperotawakiri atziripaeni
(Mt. 21.1-11, 14-17; Rk. 19.28-40; Jowa 12.12-19)

¹ Paashini kitejiri rareetzimatakaapaakari Jesoshi Jerojareeki eejatzi Wetejajeeki, okaakiniki Wetaaniyaki: itonkaanakiro tonkaari oetachari Oriiwomashi. Riraga Jesoshi rotyaantakiri riyotaanewo apite, ² ikantakiri:

—Piyaate janta nampitsiki. Aririka pareetakya janta piñaapaakiri apaani wooro ewankari, tekira ikyaakotaa. Eeniro ithatakotaka; pithataryaakotashitapaakyaari pamakinari. ³ Aririka ikanteetawakimi: “¿Iitaka pithataryaakotantariri wooro?” pikantanakiri: “Ikaemakaantziri Awinkatharite. Iinja roepiyeemiri”. Aritaki ishinetawakimiri iwoorote.

⁴ Roojatziri riyaaanaki riyotaanewo. Iñaapaakiri wooro janta awotsiki. Ithatakotaka okaakini ashitakontsi pankotsi. Ithataryaakotapaakiri. ⁵ Eeniro ijeeki atziripaeni, ro-jampitawakiri:

—¿Oetaka pantziri? ¿Iitaka pithataryaakotantariri wooro?

⁶ Rakanakiri, ikantziri okaatzi ikantawakiriri inkaaganki Jesoshi. Ari ishinetawakiri iroñaaka raanakiri wooro. ⁷ Ari ikathatakotakinirini Jesoshi. Rowankitakinirini imitzikaaki iithaaripaeni, roojatziri ikyaakotantanakari rirori. ⁸ Ari ranashitakaanakari awotsiki, iñaaperoyawakirini maawaeni atziri, romaankaeyakironi kithaarentsipaeni awotsiki. Paashinipaeni ichekakiro oshi kompiroshi, eejatzi rowakinirini awotsiki. ⁹ Riraga jewateeyakiririni eejatzi impaeteeyatsirini, ikaemaeyanakini:

—¡Irikatapaaki owawijaakoteeni! ¡Thame añaaperotawakiri! ¡Rirotaki rotyaantakaeniri Tajorentsini! ¹⁰ Paerani Iraviirini ipinkathariwentzirini nojoriyotzinkarite: omaanta

iroñaaka, ipinkathariwentakae irika añaawakirika. Rirotaki icharineeteniperu Iraviirini. Thame añaaperoteri Tajorentsi jenokijatzi.

¹¹ Roojatzi rareeteeyapaakani Jerojareeki, ikyaapaaki Tajorentsiipankoki. Ithotyaa-paakiro raminayitapaakironi. Ari itsiteniityaanaki oorya. Roojatzi ishitowantanakari, ipiyanaka Wetaaniyaki. Itsipateeyanakarini 12 riyotaanewo.

Iñaakiro Jesoshi iyeera kaari tzimatsi okithoki

(Mt. 21.18-19)

¹² Ari okitejitanaki eejatzi rookaneero Wetaaniya, riyate Jerojareeki. Ari niyanki awotsi aawitakari itashe Jesoshi. ¹³ Iñaakiro inteena inchato iitachari iyeera. Otzimawita oshi. Ari riyaatashitziro, ikowawitapaakawo okithoki. Tee iñiuro, inta apatziro oshi. Tekiraata iyopaeteta okithokitanteeyaari. ¹⁴ Ikantanakiro Jesoshi:

—Tekatsi owaeyaawoni pikithoki iinja.

Ikemakiri riyotaanewopaeni.

Riraga Jesoshi rookaeyakirini Tajorentsiipankoki pimantayitawitacharini

(Mt. 21.12-17; Rk. 19.45-48; Jowa 2.13-22)

¹⁵ Roojatzi rareeteeyaani eejatzi Jerojareeki. Ikyapaee Tajorentsiipankoki. Rookaeyapaakirini maawaeni pimanteeyawitacharini eejatzi maawaeni amananteeyawitacharini. Rotatsinkitayitapaakirini imeejatepaeni riraga pimantayitatsirini iyorikite. Eejatzi rotatsinkitayitapaakirini ijeekamentopaeni pimanteeyawitaririni jamomo. ¹⁶ Ithafaanakawo ipimantero owaagawontsi janta Tajorentsiipankoki. ¹⁷ Ari riyotaantaki, ikanteeyirini:

—Paerani rojankinateetzironi Iwaperite Tajorentsi, ikantzini: “Ikantzi Tajorentsi: ‘Iroka Tajorentsiipankoka okameethatzi pikenkithatakaapiinteeyenani eerokapaeni maawaeni inashitzinkaripaeni atziri, omaanta eerokapaeni pikoshitashiteeyakarini atziri pokaeyawitacharini jaka Tajorentsiipankokika’ ”. Tee okameethatzi iroka panteeyakirini.

¹⁸ Ari ikemaeyawakirini maawaeni riraga piyotawentariri, rootaki rotsikanateeyantanakaririni. Eejatzi ikemakotakiri jewatayitziririni ñaanakowenantatsiripaeni, iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi, maawaeni. Ikanteeyawitakani:

—¿Tsika akanterika Jesoshi owamaantyaariri?

Omaanta tekatsi ikanteri, ithaawanteeyakarini. Tema ipinkatheeyakirini atziri Jesoshi.

¹⁹ Itziroryaanaki oorya, ari rookaneero Jesoshi nampitsi.

Iñeeyakironi rowaga iyeera, okamanaki

(Mt. 21.20-22)

²⁰ Okitejitanaki eejatzi, ipiyanaa Jesoshi eejatzi riyotaanewopaeni janta Jerojareeki. Ikineteaneero iyeera. Iñaapaakiro, okamanaki, roojatzi janta oparithaki. ²¹ Ikenkithashiryaaakiro Peetero ikantanakiri Jesoshi chapinki. Ikantziri:

—Iyotaanari, paminero iyeeraka powamayimatakiri chapinki. Kamanaki.

²² Rakanakiri Jesoshi:

—Pameentyaari Tajorentsi. ²³ Kyaaryootaki iroka nokamanteeyemirini. Aririka pikanteri Tajorentsi: “Poshirinkero otzishinta, pookero janta inkaareki”, eerorika pitheenkashiretzi, inta piyotaperotaki roshirinkero, aritaki imatakimiro. ²⁴ Rootaki nokamanantzimiro iroka: aririka pikenkithatakayeri Tajorentsi, oetarika pikanteriri, pikenkithashirya: “Aritaki imatakinawo nokantakiriri”. Pameentaperotyhaaririka, aritaki imatakimiro. ²⁵ Aririka pikenkithatakayeri Tajorentsi, aririka eekiro piyaatayee pikijiri paashini atziri ari pityaawo piyaate pikaminthayeri irira: oetarikapeni rantzimotakimiri eero pameñaawo pikijiri inta pipeyakoteniri. Roojatzi eerori, eero ikijimi Pawa Tajorentsi pantayitzirini eerori, inta ipeyakotemiro. ²⁶ Eerorika pipeyakotziniri atziri, kijakimiri, eero ipeyakotzimiro eerori Tajorentsi.

Ikantawentawakaakawo itajorenka Jesoshi

(Mt. 21.23-27; Rk. 20.1-8)

²⁷ Ipiyakagaeyarini eejatzi Jerojareeki, ikatziyatziyawaeta janta Tajorentsipankoki. Riraga jewawentayitiziririni ñanakowenantatsiripaeni, iyotaantziroripaeni rojankinarini Moeseeshi, eejatzi aataperoteenchari ipokashiteeyakirini. ²⁸ Ikanteeyapaakiri:

—¿Ninka iyotaakimirorika pipinkatharitantari pimatayitaworini pantayitizirini? ¿Ninkama iitakimirika pinkathari, pantantyaawori iroka?

²⁹ Ikantawakiri Jesoshi:

—Iroñaaka apaani nojampiteeyemini eerori. Aririka pakakina eerori, roojatzi noka-manantemiri naaka ninkarika otyaantakinari. ³⁰ Riraga Jowa ikaawoshitakotayitiziririni Tajorentsi atziri. ¿Ninkama otyaantziriri ikaawoshitakotayitiziririni? ¿Riroma Tajorentsi otyaantziriri? Teerikama, ¿riroma atziri otyaantziriri? Pakenatya.

³¹ Ari ikantawakaanaka ñanakowenantatsiripaeni:

—Aririka akanteri: “Rirotaki Tajorentsi otyaantziriri”, ikanteekari: “¿litaka kaari paa-patziyantari Jowa?” ³² Eejatzi eero akantziri: “Rirotaki atziri otyaantziriri”. Ikijanakaekari maawaeni atziri.

Naakiro, riraga ñanakowenantatsiri ithaawanteeyakarini atziripaeni; maawaeni irira iñaaperoyakirini kameetha Jowa, ikanteeyini: “Tema irira Tajorentsi otyaantziriri Jowa ikamanantzi iñaani”. ³³ Rootaki ikanantariri ñanakowenantatsiripaeni:

—Tee niyotzi ninkarika otyaantziriri.

Ikantzi Jesoshi:

—Eejatzi naari, eero nokantzimi ninkarika otyaantanari nopinkatharitantari nomatantawori iroka.

12

Roshiyakaawentziniri Jesoshi pankitzirori oowamashi

(Mt. 21.33-46; Rk. 20.9-19)

¹ Roojatzi roshiyakaawentziniri Jesoshi iroka, ikantziri:

—Ipankitziro shirampari roowamashite. Eejatzi rotantotakotakiro maawaeni othapiki. Eejatzi riwetsikashitakiro tsikarika rawishoowero oowa rowantyaawori owaaga. Riwet-sikakiro eejatzi pankochaaniki ijeekantyaari jenoki raminakowenantaawori maawaeni. Roojatzi ikantziri thamaetakoteroni: “Paminawiritantenawo maawaeni: iinja pipashitena kashetani”. Roojatzi riyaatantanaka paashiniki kipatsi. ² Ojamanitapaentzi irakaanaki okithoki oowa. Ari riraga ashitawori rotyaantawitari ronampiri apaani, raagaantakitemi oowa. ³ Tee ipawakiri, omaanta raawakiri, shepik; ipajatashitawakari, tak, tak, tak. Roepiyawaeri, tekatsi raanaki. ⁴ Ari rotyaantawitaka eejatzi paashini ronampiri. Rompojawakiri iitoki, pok, pok, rowashironkaawakiri. ⁵ Rotyaantawitaka paashini eejatzi. Rowamaawakiri, shemi. Eejatzi rotyaantawitakari osheki paashinipaeni: apanipaeni ipajapajaatawakiri; irira paashinipaeni rowamaawakiri. ⁶ Apatziro apaani yotapaencha itomi rirori, inintaperotziri. Ikenkithashiryaanaka rirori: “Rirorika notyomi irira ipinkathatawakiri”. Rotyaantawitakari rirori. ⁷ Omaanta ikantawakaanaka thamaetakotzirori: “Kaakitakira itomi ashitawori, aririka ikamaki iriri, rirotaki irika ashitaperoteeyaawoni. Thame owamaawakiri, roojatzikya aakotanteeyaawo aaka roowamashite”. ⁸ Ari raawakiri, rowamaawakiri, shemi. Rookakiri othapikinta oowamashi. ⁹ ¿Iitaka pikenkithashireeyarini? ¿Tsika ikanterika ashitawori rowamaashite? Tema ari ipokaki irira, ithonkapaakiri ratziritepaeni. Paashini raminee aminawiritantenirini. ¹⁰⁻¹¹ Tema piñaanatziro Iwaperite Tajorentsi, tsikarika okantakotana naaka, noshiyakawo mapi. Okantzi: “Riraga wetsikaeyirorini pankotsi itheenkakiro apaani mapi ikantzi: “Tee okameethatzi”, omaanta iinja rowaga mapi itheenkawitakari, iñaakiro riraga Tajorentsi okameethatzi, tema rirotaki yoyaakirori kijotakaaperoteroni pankotsi. Tema rootaki otsikanatantanakawori aakapaeni”.

¹² Riyotakoeyawakirini ikantakiri Jesoshi, rirotaki roshiyakaawentakiri irirapaeni. Rootaki ikowaeyantawitakarini ragaeyanakirinimi, omaanta ithaawanteeyakarini riraga piyotawenteeyakaririni. Rootaki rookaeyantanaarini, riyateeyaneeni.

Kameethama apinateri iwinkatharite oroomajatz
(Mt. 22.15-22; Rk. 20.20-26)

¹³ Rotyaanteetziri warijeeyopaeni eejatzi oyaatziriri Erooreshi. Ikowawitaka ikompi-takayaarimi Jesoshi. ¹⁴ Rareetapaaka, ikantapaakiri:

—Iyotaantatsiri, niyoteeyakimini eerokataki kameethatsiri. Tee okantzimoneentz-imi oetarikapaeni ikantayitzirini atziri, tee pithaawantari. Kameetha piyotaantziro ikowakagaeyerini Tajorentsi. ¿Okameethatzima aaka joriyyopaeni noperi iwinkatharite oroomajatz koriki? ¿Teerikama okameethatzi? ¿Noperima? ¿Eeroma nopiri?

¹⁵ Riyotakotakiri Jesoshi, ikowashita ramatawiterimi irika jampitakiriri. Ikantziri:

—¿Iitaka pikowantakari pikompitakayenami? Pamakinari koriki, poñaayenari.

¹⁶ Ari apaani ramakiniri. Rojampiteeyirini:

—¿Ninkama oshiyakaawentachari ipooka? ¿Ninkama ashitawori iwaero jankinateen-charika?

Rakaeyanakirini rirori, ikantziri:

—Irira ashitawori Seesari, riraga iwinkatharite oroomajatz.

¹⁷ Ikantziri:

—Panteniri pinkathari ikowakaemiri, eejatzi panteniri Tajorentsi ikowakaemiri rirori.

Rotsikanateeyanakarini riraga jampiteeyirini.

Rojampitakowenteetziro aririka rañaagae kamayiteentsiri
(Mt. 22.23-33; Rk. 20.27-40)

¹⁸ Ikantapiintzi saroseeyo: “Eero ipiriintaa kamatsiri”. Ari ipokashitziri rirori Jesoshi, rojampitapaakiri:

¹⁹ —Iyotaantatsiri, ikantzini Moeseeshi: “Eenitatsirika shirampari iina, omaanta tekat-sirika itomi, aririka ikamaki, okameethatzi ragaero iinani rirentzi itzimakaanteeyaawori otomi. Itzimapaakirika otomi kimiwitanaka rirotaki ashityaarini rirentzini itomi”. ²⁰ Ari. Eeniro shirampari rirentzi 6. Raawita iina, roojatzi ikamaki. Tekira itzimakayiro itomi. ²¹ Raawitaawo rirentzini apitetapaentsiri. Ikamaki rirori, eejatzi tee itzimakayiro itomi. Eejatzi ikimitaa rirori riraga tres-tapaentsiri. ²² Eejatzi rirori ikimiteeyakani maawaeni rirentzini. Tekatsi tzimakayeroni itomi. Roojatzi okamantaka roori tsinani. ²³ Iinja aririka ipiriinteeyaneeni kamaeyeentsirini, ¿ninkama agaeroni? Tema iinanteeyawitawoni maawaeni.

²⁴ Ikantziri Jesoshi:

—Tee piyotziro Iwaperite Tajorentsi, eejatzi tee piyotakotziri Tajorentsi, itajorentsiper-otaki, tema rootaki pikompitantakawori iroka. ²⁵ Ikamaeyakini. Iinja ipiriinteeyaneeni eejatzi. Omaanta eero ragae eejatzi iina. Eero itzimae aakagaerini eejatzi. Aritaki roshiyapaeyari ronampiri Tajorentsi jeekatsiri jenokinta. ²⁶ Iroñaaka nokamantemi: aritaki ipiriinteeyaneeni kamatsiripaeni. Tema piñaanatakiro rojankinarini Moeseeshi. Okenkithatakotziro inchashimpoki, oponthowitaka omaanta tee othonka. Janta ikemakiro paerani Moeseeshi ikantziriri Tajorentsi: “Naaka Tajorentsi, ikantani ipinkatheeyakinani Awaarama, Ijaaka, eejatzi Jakoowo”. ²⁷ Ñaakiro, eeniro rañi riror-ipaeni ishireki, roojatzi ikantani raapatziyari Tajorentsi. Rootaki pikompitantakawori pikenkithashiryaashitaka kamaki. Ñaakiro, eero athonkaperoeyaani. Osheki pikompi-tap-erotakawo eerori.

Ikenkithatakotziro ikowakaaperotakaeri Tajorentsi
(Mt. 22.34-40)

²⁸ Eeniro jaga apaani iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi. Tema ikemakiri rirori. Riy-otawakiri Jesoshi kameetha riyotaakiri saroseeyopaeni. Roojatzi rontsirokantapaakari rojampitapaakiri:

—¿Iitaka ikowakaaperoteeri Tajorentsi?

²⁹ Rakanakiri Jesoshi:

—Tema rojankinatakaeniro Moeseeshi paerani ikowakaaperoteeri Tajorentsi. Eenitatsi iroka rojankinatirini: “Nojoriyyotzinkaritepaeni, pikemijanteeyenani. Riraga Tajorentsi,

rirotaki Awinkatharite, apaniroeni ipinkatharitziri irira. ³⁰ Oshekipero pinintashireperoteri, maawaeni pajankaneki, pikantyaani. Eejatzi pikenkithashiryaaipiinteri”. ³¹ Eekiro rojankinatatziini kaminagaantsi, ikantziri: “Pikimita eeroka osheki pininta apaniroeni, eejatzi pikimiteeyerini maawaeni atziri osheki pinintaperoyerini”. Rootaki ikowakaaperoyakaerini.

³² Ikantanakiri iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi:

—Jee, aritaki. Kyaaryootaperotaki iroka pikantakiri. Apaniroeni ikanta Tajorentsi, tekatsi paashini. ³³ Okameethataperotzi anintashireperoteri maawaeni ajankaneki, akenkithashiryaaipiinteri. Eejatzi akimita aaka aninta, eejatzi akimiteri maawaeni akaateeyinira, anintaperoyerini rirori. Rootaki ikowakaaperotakaeri Tajorentsi. Tee ro ikowaperote atayeniri tsimeripaeni.

³⁴ Ikemakiri Jesoshi, kameetha ikantakiri, ikantziri:

—Rooteentsi pipinkathateri Tajorentsi, ipinkathariwenantemiri rirori.

Roajatzi ithaawantanaka atziripaeni rojampitaneerimi eejatzi.

Ikenkithatakotaa rirojatzi Rotyaantanewo Tajorentsi
(Mt. 22.41-23.7; Rk. 20.41-47)

³⁵ Riyotaantzi Jesoshi janta Tajorentsi pankoki:

—Ikantzi iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi: “Riraga Rotyaantanewo Tajorentsi, icharineeteni Iraviiri”. ¿Litaka ikanantari? ³⁶ Tema ro Ishire Tajorentsi jankinatakaeririni Iraviiri. Rojankinatakironi iroka: “Riraga Tajorentsi ikantziri Nowinkatharite: ‘Pijeeiki jaka nakoperoki, pikaatena apinkathariteeyeni. Aritaki nowashironkagaeyerini maawaeni kijeeyawitakimirini’ ”. ³⁷ Tema ikenkithatakotzitarini Iraviiri Rotyaantanewo Tajorentsi, ikantziri: “Nowinkatharite”. ¿Tsika ikantyaari Iraviirini ipinkathateeri icharineeteni impaetatsiri ijeeiki?

Ari ikemaeyawakirini, ikimoshireyanakini osheki piyotawentakiriri. Ikanantakari iroka riyotakaakiri atziri riyote riraga Rotyaantanewo Tajorentsi kaari apatziro icharineni Iraviiri omaanta eejatzi rirotaki itajorentsite paeraniperorona tekira ipokapaaki kipatsiki. ³⁸ Eejatzi ikantziri:

—Paamayaarira iyotaanteeyawitaworini Iwaperite Tajorentsi. Ikwashita rowa-
neenkatya, ikantakaaperotyaawo iithaari, ikinakinathanthanatziitakayero. Ikwaki
inaaperotashityaari atziri jaga nampitsiki. ³⁹ Eejatzi aririka riyatapiinte janta pankotsiki
ipiyotantapiintarira joriyopaeni, riyoyaapiintziro jeekamentotsi kameethaperotatsiri.
Eejatzi aririka ipiyoteeyani atziri rowaeyani ikowaki rirori rojatekapaeya niyanki itsi-
patanteeyaaririni pinkatharipaeni. ⁴⁰ Rowashironkayiro kamatsiri oemi raapithatapi-
intziro maawaeni tzimimotawitawori. Rojamanitziro ikenkithatakayiri Tajorentsi, wero,
wero. Osheki ramatawitantzi, omaanta iinja rookeri Tajorentsi paamariki kaari tsiwakan-
itatsini.

Rowaga ashironkaenkawo opakiri Tajorentsi maawaeni oorikite
(Rk. 21.1-4)

⁴¹ Ari ijeeakiri Jesoshi, imontetakawo rotetantapiintariri korikika riwetsikantyaawori kameetha Tajorentsi panko. Raminaminthatziri osheki pokatsiripaeni, rotetziri iyorikite roteteeyapiintzinirira. Ipoki osheki ashaagantzinkari, rotetapaaki oshekipero iyorikite.

⁴² Opokapaaki roori kamatsiri oemi ashironkaenkawo. Otetapaakiri roori apimerontakite oorikyaanikite, tee ipinaperowitya irika. ⁴³⁻⁴⁴ Ikaemiri riyotaanewo, ikantziri:

—Kyaaryootaki iroka nokamantemiri: eechonkiini otetawitaka iroka ashironkaenkawo, omaanta inaaperotakiro Tajorentsi okameethatzi. Tema opakiri maawaeni tzim-
imotawitakawori: tekatsi iroñaaka amanantaneeya owanawo. Omaanta riraga
ashaagantzinkari, osheki roteteeyawitakani, omaanta tee inaaperotziri Tajorentsi
ikameethatzi: tema oshekini iyorikite ikempoyaashitari.

13

Iinja ishekiroryagaetero Tajorentsipanko

(Mt. 24.1-2; Rk. 21.5-6)

¹ Roojatzi ishitowakaantanakari Jesoshi Tajorentsipankoki. Ikantziri apaani riyotaanewo:

—Iyotaanari. Paminero mapika riwetsikanteetawori Tajorentsipanko kameethataki.

² Ikantziri Jesoshi:

—Piñaakiro tsika okantari iroka mapipanko. Antawo naawita, omaanta iinja ishekiroyagaeteero, ookayitanakyaani jantapaeni mapi. Othonkaperotanakya pankotsi.

Iñeeteri aririka othonkimateeya

(Mt. 24.3; Rk. 21.7)

³ Roojatzi rareetapaaka tonkaariki owaero Oriiwomashi. Imontenampitapaakawo Tajorentsipanko. Riyaatakaaneentanakiri jantyaajeeni Jesoshi, Peetero, Jantyaako, Jowa eejatzi Antereeshi. Ari ijeekapaaki. ⁴ Rojampitapaakiri:

—Pikamanteeyenani. ¿Tsika okaateka ishekiroryaanteeyaawori maawaeni Tajorentsipankonta? Arima iinja omonkaatapaeyaarika ishekiroryaantyaawori, ¿tsika nokantyaaka niyotantyaari?

Iinja rashironkagaeyani atziri

(Mt. 24.4-8; Rk. 21.8-11)

⁵ Ikantziri Jesoshi:

—Kyaaryoowa, ramatawiteetzimikari. ⁶ Eenitatsi osheki pokatsini, ikante: “Naaka Rotyaantanewo Tajorentsi”. Ramatawitapaakiri osheki atziri. ⁷ Aririka pikemakoteri romanatawakaaka atziri, eejatzi pikemiri paashini kantatsini: “Romanatawakaagaeyani atziri”. Omaanta eero pithaayi. Aritaki okantyaari iinja, romanatawakaapiintya, omaanta tekiraata omonkaata nopinkatharitantapaeyaari. ⁸ Riraga atziri jeekatsiri paashinijatoki kipatsi romanatapiintanakiri atziripaeni jeekayitatsirini paashinikipaeni kipatsi. Eejatzi apaani jewawenantatsiri ragaeyanakirini inampijatzipaeni romanatakayaari. Omoyekapiintayitanakyaani kipatsi, eejatzi itasheyapiinteeyanakini osheki atziripaeni. Eekiro riyaatatyeekemaatsiteeyaawoni oetarikapaeni, rashironkaaperoyanakyaani.

Ikantziri Jesoshi: “Ikijeeyapiinterini aapatziyanari”

(Mt. 24.9-14; Rk. 21.12-19)

⁹ Eejatzi ikantakiri Jesoshi:

—Paamawentya eerokapaeni. Paapatziyakina rootaki raanteetemiri iyotaawaachariki ikantakowentemi. Aririka piyaate janta pankotsiki ipiyotantapiintarira joriyopaeni, aritaki ipajapajeetawakimi, tak, tak, tak. Raanakimi janta ijeekinta jewawenantatsiri, eejatzi janta ijeekinta pinkathariperotatsiri. Aririka rayemi, roojatzi pikemijantakayeri rirori, rawijakotanteeyaari. ¹⁰ Okameethatzi rityaawo ikemakoyenani maawaeni atziri jeekatsiri kipatsiki nowawijaakotantzi, roojatzi nopokanteeya nopinkathariperotapaaki. ¹¹ Aririka ragaetanakimi janta, aririka ikantakowentemi, eero pikenkithashiryaa: “¿Oetaka nokanteriri?” Aritaki iyotaakimi Ishire Tajorentsi oetarika pikanteriri. Rootaki ñaawaetakaemini, tee eeroka ñaawaetashitachani apaniroeni. ¹² Iinja apaani shirampari kaari aapatziyana raakaanteri rirentzi aapatziyanari, rowamaakaanantyaariri. Paashini raakaanteri itomi aapatziyanari. Eejatzi paashini atziri ikijanakiri ashitariri, rowamaakaanteri. ¹³ Paapatziyakina, rootaki ikijanteetemiri maawaeni. Kyaaryo, opomeentsitzimoyemini, omaanta aririka pikantyaani pameentap-erotena, aritaki nowawijaakoteemi.

Iinja opomeentsitaperotanakya janta Joreeyaki

(Mt. 24.15-20; Rk. 21.20-23)

¹⁴ Eejatzi ikantziri Jesoshi:

—Aririka piñaanatero rojankinarini Intañeeri, piyotawakiro ikantzirini: rashironkagaeyanakyaani atziri. Ikantzi eejatzi eenitatsi Tajorentsipankoki oonariri Tajorentsi,

rootaki maawaeni atziri rookantanakawori Tajorentsipankoki. Aririka piyeeki Joreeyaki, eejatzi piñeeririka riraganki, pithaakyaate, pishiyeyanakini janta tonkaariki. ¹⁵ Aririka piyeeki pankotsiki inkokironta, eero pikyaapanaatzi paantayitapanaatyaaworini oetarika-paeni, inta pishiyanaiki. ¹⁶ Eejatzi piyaaterika owantsiki, eero pipiyapanaata paapanaatero piithaari. ¹⁷ Aririka omonkaatapaakya maawaeni iroka, ooo, osheki ashironkayitanakyaani motzityatatsirini, eejatzi ashironkaakya thotayiriri eentsite: opomeentsitzimoeyaawoni oshiye. ¹⁸ Pamaneri Tajorentsi areetya iroka owashironkagaantsika ojarentsipaeteki kameetha pishiyaperoyantanakyaarini eero opariyi inkani raawakimikari kijeeyemirini.

Raamawentakagaeyakarini Jesoshi ikantziri: "Ramatawitzimikari"

(Mt. 24.21-26; Rk. 17.22-24, 21.22-24)

¹⁹ Eenitatsi eejatzi ikantziri Jesoshi:

—Aritaki iinja rashironkaaperoyanakyaani osheki atziri. Paerani tee añaaapiintzironi kimityaawoni iroka, eejatzi riraga maawaeni itakaantaworini, tee iñiironi. Eejatzi maawaeni impaetayitatsini, iinja eero iñiiri eejatzi kimityaawoni iroka. ²⁰ Tee ishinetziro Tajorentsi ojamanite iroka owashironkagaantsi: rooma aririkami ishineteromi, ari ithonkawakaeyakyaanimi. Rooma romaerintakiro, tema ikamintheeyakaeni aakapaeni aapatziyeeyaririni, riraga riyoyaayitakirini rirori. ²¹ Aririka ikamanteetemi: "Pamine, irira rotyaantanewo Tajorentsi", eero paapatziyari. Eejatzi aririka ikanteete: "Irira", eero paapatziyaperotari, itheeyashita. ²² Ipokapaaki amatawitantatsini, ikantapaaki: "Naaka Jesokirishito, naaka kamanantzirorini iñaani Tajorentsi". Itajorentsijeempiyaashita-paakya, ikoyi paapatziyawakyaari, rantayitemironi kaari piñaapiintzi. Ikwawita ramatawiterimi aapatziyeeyaririni Tajorentsi, omaanta tekatsi ikanteri. ²³ Paamawentya. Neewatzitakimiro nokamantaperoyakimironi maawaeni.

Riraga Jesoshi ikamantakotaa ipiyanteeyaari

(Mt. 24.29-31; Rk. 21.25-28)

²⁴ Eejatzi ikantziri:

—Aririka ipakaakiro ikijawakagaeyani, roojatzikya itsiteniityaantanakya oorya, eero ikimitanaa ikimitaaka iroñaaka. Eejatzi eero ikitamashitanee kashiri. ²⁵ Eejatzi ipariyagaantanaki ompokiropaeni, ipoñaakya jenoki, ishewashewatashitanakya paashinipaeni. ²⁶ Naaka poñaachari jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika: iinja iñeyawaenanani atziri nokinapae menkoriki. Notajorentsiperotapaaki, nopinkatharitapaaki. ²⁷ Eejatzi notyaanteeyerini nonampiripaeni ipiyoteeyerini maawaeni aapatziyeeyanarini. Ipoñaayitanakyaani maawaeni kipatsikipaeni.

Roshiyakaawentziniri Jesoshi iyeera

(Mt. 24.32-35; Rk. 21.29-33)

²⁸ Eekiro riyaatatyee ikantziri:

—Eenitatsi iroka piyotantyaawori oshiyakaawentaantsika iyeera. Owakiririka oshookaempekitanee, aririka otzimanee oshi, piyotaki rootaatsi ojarentsitee. ²⁹ Eejatzi, okimita, aririka piñeeyawakironi maawaeni iroka nokamantayitakimirini, piyotanaki okaakitapaana, rooteentsi nopokashitaatemi. ³⁰ Kyaaryootaki iroka nokamantzimiri. Tekira pikamaeyeni eerokapaeni, omonkaatapaakya maawaeni iroka nokamantzimiri. ³¹ Aritaki othonkaeya maawaeni kipatsi eejatzi ithonkaeya maawaeni jenokijatzi: kashiri, oorya, ompokiropaeni, maawaeni. Omaanta noñaani, eero othonkanita.

Aamagaeyaari Jesoshi: tee ayoteeyini tsikarika okaate ipokanteeyaari

(Mt. 24.36-51; Rk. 21.34-36)

³² Eenitatsi eejatzi ikantziri riraga Jesoshi:

—Tekatsi yotatsini tsikarika okaate kitejiri eejatzi tsikarika ikaate oorya; tee riyotzi nonampiri Pawa, eejatzi naari tee niyotzi. Apatziro Pawa yotatsiri. ³³ Paamawentya, eejatzi paamagaeyenani. Tee piyotzi tsika okaate nopokanteeyaari. ³⁴ Noshiyakaawentemiri

atziri, jatatsiri inteena. Aririka rookanakiro ipanko, ikanteeyanakirini maawaeni ronampiripaeni iitarika ranteeyeniririni. Eejatzi rirori riraga jeekakaeyiniriri ipanko ikantanakiri rirori: “Paamagaenaga”.³⁵ Rootaki nokanteeyantzimirini: paamagaeyenani eerori. Tee piyotzi tsika okaate nopokanteeyaari: aririka itziroryaane oorya, aririka niyankiite tsiteniri, aririka inee tyaapa, aririka okitejiityaanaki nopokae.³⁶ Kyaaryoowa, paamaaperoeyenani. Aririka nopokae, nomapokapaemikari. Noñaapaemikari, maashiretakimi.³⁷ Iroka nokantzimirika, rootaki nokanteeyakiririni maawaeni atziri. Paamaaperoeyenani, maawaeni.

14

Ikowaeyakini joriyopaeni raakaanteri Jesoshi

(Mt. 26.1-5; Rk. 22.1-2; Jowa 11.45-57)

¹ Okaatapaaki apite kitejiri omonkaatantaari kitejitatsiri rawijantari ronampiri Tajorentsi janta Ejiipitoki paerani. Iroka kitejiri tee rowapiintawo tapiyachari paa, inta kaari tapiyacha. Ari ikowaki jewatayitziririni ñaanakowenantatsiri eejatzi iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi tsika ikantereri ramatawiteri Jesoshi raantyaariri. Aritaki ikowaperotawita rowamaerimi Jesoshi.² Ikantzi:

—Eero aantari kitejiri rawijantarini ronampiri Tajorentsi: ikjakowenteeyarinikari atziripaeni.

Apaani tsinani ojeetziri Jesoshi kajankaari

(Mt. 26.6-13; Jowa 12.1-8)

³ Ikantaka Jesoshi ijeekaki Wetaaniyaki, janta ipankoki Shimo pathaawitacharini. Osheki owaeyacharini janta. Opokapaaki tsinani, amakotapaakiro kajankaari. Iyoshaaka owaa naariwo osheki owinawo. Okameethaperotzi ojeekantari, ro riwetsikaetziri mapi iitachari arawaashitoro. Okagaakotapaakiniri, ojeetantapaakari iitoki.⁴ Ijeekayini apanipaeni kijaperoeyakirorini. Ikantawakaanaka rirori:

—¿Iitaka iroñaaka eewanatantakawori iroka kajankaarika?⁵ Arimi opimanteromi, aantakyaawomi osheki koriki, roojatzikya opayiterinimi ashironkayitacharini.

Tee inimoeyanakirini okaatzi antakiri,⁶ omaanta ikantziri Jesoshi:

—Eero pithañakotawo. ¿Iitaka pikijantawori? Okameethaperotzi ojeetakina.⁷ Aritaki ikantani ikaatzimikya osheki ashironkaenkari. Aririka pikowaki petakotyari, aritaki pimatakiro pipakiri. Omaanta naaka, eero nokantani notsipateeyemini. Eero oshekitzi kitejiri pineshironkatantanakinari jaka kipatsiki.⁸ Tee omatayitzironi oetarikapaeni, omaanta ojeetakina naaka. Tema ajeetapiintziri kamatsiri, omaanta tee riyotakoty. Omaanta iroka tsinanika itakina ojeetakina, eeniroka nañi. Iyotakina nokame paata.⁹ Kyaaryootaki iroka nokamantemiri: tsikarika ikamananteeyeroni atziri noñaani, eejatzi ikamanakoetero iroka tsinanika oetarika antakiri, ikenkithashiryaakoeyantyaaworini.

Ikenkithashiryaaka Joorashi raakaanteri Jesoshi

(Mt. 26.14-16; Rk. 22.3-6)

¹⁰ Eeniro irira Joorashi karyootejatzi, rirotaki riyotaanewo naawita Jesoshi. Ikan-tanaka riyataanaki apaniroeni janta ijeekinta jewatayitziririni ñaanakowenantatsiri, ikantakotziri Jesoshi raakaanantyaariri.¹¹ Ari ikemaeyawakirini riroripaeni ikantapaakiriri, ikimoshireyanakini, ikantawakiri: “Kameethataki: osheki nopinatemi koriki iroñaaka”.

Roajatzi ikenkithashiryaanaka Joorashi: “¿Tsika nokanterika naakaanantyaariri Jesoshi? ¿Tsika okaateka?”

Rotyaanantakariri riraga Jesoshi riyotaanewopaeni ramine tsika rowaeyani

(Mt. 26.17-19; Rk. 22.7-13)

¹² Monkaatapaaka kitejiri rowaeyantaworini paa kaari tapiyacha. Eejatzi rowa-maakiri owisha rowaeyarini kitejiriki ikenkithashiryaapiintziro rawijantarini ronampiri Tajorentsi paerani. Ikanta riyotaanewo rojampitziri Jesoshi:

—¿Tsika pikoyika nowojanteri owisha?

¹³ Ari rotyaantziri riyotaanewo apite, ikantziri:

—Piyaate Jeroreeki. Aritaki pitonkiyotawakyaari shirampari, aatsiri iña chomoki. Poyaatanakiri rirori. ¹⁴ Tsikarika janta ikyapa, aritaki piñaapaakiri ashitawori ipanko; rirotaki piñaanatapaakiri. Pikantapaakiri: “Ikantzi iyotaantatsiri: ‘¿Tsikama nojeekantapaakyaari nowakaantapaeyaari riyotaanewopaeni owisha?’ ” ¹⁵ Roojatzi roñaagantawakimiro janta jenoki oshitamenkotanta antawo. Ari piwetsikero janta owana-wontsi.

¹⁶ Roojatzi riyataanaki riyotaanewo janta, iñaapaakiro iroka ikantakiriri, roojatzi rowo-jantapaakiro rowanawo.

Ikantakotakiri Jesoshi aakaanterini
(Mt. 26.20-25; Rk. 22.21-23; Jowa 13.18-30)

¹⁷ Roojatzi itsiteniityaanaki oorya. Rareetapaaka rirori Jesoshi, itsipateeyapaakarini riyotaanewopaeni. ¹⁸ Ijeekayapaakini, rowaeyapaakani, ikantziri Jesoshi:

—Kyaaryootaki iroka nokamantemiri. Apaani akiyotanari iroñaaka rirotaki aakaante-nani paata.

¹⁹ Rowashireeyanakani riraga riyotaanewopaeni, ikantaki apanipaeni:

—¿Naakama aakaantemini?

Eejatzi paashini:

—¿Naakama?

Eejatzi paashinipaeni rojampiteeyanakirini.

²⁰ Ikantzi Jesoshi:

—Tema rirotaki aakaantenani ochaantakotakinarika iroñaaka nowajoneki. ²¹ Naaka poñaachari jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika. Rootentsi nokame. Aritaki omonkaatakya rojankinatakotziteetakinari. Omaanta ari rowashironkaakya riraga aakaantenani. Eerorikami ikoñaatzimi rirori, eeromi raakaanantami, eejatzi eeromi ikemaatsitawomi katsiri.

Roshiyakaawenteeyakaeroni Jesoshi ikamawentakae aaka
(Mt. 26.26-29; Rk. 22.14-20; Jowa 13.21-30; 1 Ko. 11.23-26)

²² Eeniro rowaeyakani, raakiro Jesoshi paa. Ipaasonkitziri Iriri Tajorentsi, ikagaakiro, ipaeyakirini riyotaanewo. Ikantziri:

—Powaeyawoni iroka paa, oshiyakaawentzirori nowatha. Tema naaka kamawen-teeyakimirini.

²³ Eejatzi raakiro pajoki awishoowaantsi oowa. Ipaasonkitakiri Tajorentsi, ipakoeyakirini, rireeyawakirini. ²⁴ Ikanteeyakirini:

—Iroka oshiyakaawentzirori niraa. Napaatawenterini osheki atziri. Aririka nokamawentemi, piyoteeyakirini kyaaryo ikantakimiri Tajorentsi, rowawijaakoeyemini.

²⁵ Kyaaryootaki nokanteeyimirini. Eero iroñaaka napiiteero jaka kipatsiki nireero awishoowaantsi oowa. Aririka nojeekapae janta ipinkatharizinta Tajorentsi, ari nirapaero eejatzi.

Ikanteeyirini Jesoshi riyotaanewo: “Iinja pookaeyaneenani”
(Mt. 26.30-35; Rk. 22.31-39; Jowa 13.31-38)

²⁶ Ari ithonkakiro rowaka, romampaawenteeyanakarini Tajorentsi, roojatzi riyataan-teeyanakani janta tonkaariki, oetachari Oriiwomashi. ²⁷ Ikanteeyakirini Jesoshi:

—Iinja pookaeyaneenani. Aritaki rojankinatakotziteetakimini: “Rowamagaeteri riraga shentziriri owisha, roojatzi ikinashiwaetanakya rowishate”. ²⁸ Omaanta, iinja nopiriin-teerika nañaaga neewateeyanakimini janta Karireeyaki, ari piñeena.

²⁹ Ikantziri Peetero:

—Aririka rookaeyemini maawaeni paashini, inta naaka, eero nookimi.

³⁰ Ikantawakiri rirori:

—Kyaaryootaki iroka nokantemiri: iroñaaka tsiteniriki, tekiraatarika rapiitakiroota iñi tyaapa, osheki pithaawanaki. Okaate 3 pikante: “Tee niyotziri Jesoshi”.

³¹ Omaanta ikantaperotzi Peetero:

—Eero nookimi. Atsipatawakagaeyanirōña akamaeyeni, eero nokantzi: “Tee niyotziri”. Eejatzi imonkaatawakaaka ikanteeyakirini maawaeni paashinipaeni.

Ikenkithatakaeri Jesoshi Iriri janta Jethemaniiki
(Mt. 26.36-46; Rk. 22.39-46)

³² Roojatzi rareeteeyapaakani janta Jethemaniiki. Ikanteeyirini riyotaanewo:

—Pijeekeyawakiniita jaka, nokenkithatakaawakiriita Pawa.

³³ Rirotakikya raanakiri Peetero, Jantyaako, eejatzi Jowa. Areetzimotapaakari ikenkithashiryanaana, eejatzi osheki rowashiretanaka. ³⁴ Ikantziri:

—Osheki netakotanaka. Pijeekawakiita jaka, pikakiterapa.

³⁵⁻³⁶ Ari ishirinkaneentanaka eechonkiini jaga. Rotziwerowanaka kipatsiki, ikenkithatakaeri Iriri. Ikantziri:

—Pawa, eeroka matzirori maawaeni oetarikapaeni. Nokowawitaka powawijaakotename iroka nokemaatsityaari, omaanta eero nantziro nokowawitari nanteri naari, inta nokowaki nantemiro pikowakaakinari eerori.

³⁷ Roojatzi ipiyanaa jaga ijeeakaira riyotaanewo. Iñaapaatziiri, imagaeyakini. Ikantapaakiri Peetero:

—Shimo, ¿maakimima? ¿Eeroma pamawetziro pikakite eechonkiini? ³⁸ Pikakite. Pamaneri Tajorentsi okantyaatakya aririka ikowaki iwinkatharite kamaari rantakayitemironi kaari kameethatatsi, eerokya panantawo. Kyaaryo pikowaperowitaka pantenirimi Tajorentsi ikowakaakimiri, omaanta tee pimatziro.

³⁹ Ipiyanaka eejatzi, ikenkithatakaapaeri Iriri roojatzi ikanteeri ikantakiriri inkaaganki.

⁴⁰ Ipiyapaa, iñeeyapaerini magaeayakini eejatzi. Osheki agaeyakirini iwochokini. Osheki ipashiwenteeyakani, tee riyotzi oetarika ikanteeyirini. ⁴¹ Ipiyapiyatata riraga Jesoshi, okaatzi 3 ipiyanaka. Roojatzi ipiyantapaaka ikantapaakiri:

—Eekiroma pimaatzi. Iroñaaka monkaatapaaka, rooteentsi ikentakotakaanteetena: rooteentsi rayena kaari aapatziyanari. ⁴² Iroñaaka pipiriinte, thame aate. Oo, okaakita-paaki aakaantenani.

Ragaeyakirini Jesoshi
(Mt. 26.47-56; Rk. 22.47-53; Jowa 18.2-12)

⁴³ Eeniro iñaawaetzi Jesoshi, ipokapaaki riraga Joorashi, rirowitaka riyotaanewo. Itsipateeyapaakarini iroñaaka osheki atziri. Ramaeyapaakironi ichekamentopaeni eejatzi rompojamantopaeni wetsikachari inchato. Riroteeyakini rotyaantanewo jewatayitziiririni ñaanakowenantatsiri, riraga rotyaantanewo iyotaantziirori Iwaperite Tajorentsi, riraga aataperoteenchari. ⁴⁴ Ikantziteeyakarini riraga Joorashi irirapaeni:

—Iroñaaka nokamantaperotemi piyotantapaakyaariri Jesoshi: piñaakinarika nothowootapaakiri, rirotaki poerikapaakiri. Paanakiri.

⁴⁵ Ari ipokapaaki rokaakintapaakari. Ikantapaakiri:

—Iyotaanari.

Ithowootapaakiri.

⁴⁶ Roerikaeyapaakirini, shepik, ishirikaperotapaakiriroña ragaeyanakirini. ⁴⁷ Apaani riyotaanewo raanakiro ichekamento. Ithatziitakiri ikempita ronampiri iwinkatharite ñaanakowenantatsiri, thatzik.

⁴⁸ Ikanta Jesoshi iñaakiri okaatzi rantakiri riyotaanewo, ikantziri:

—¿Eero! Okanteekaata, poyaankaero pichekamento, ipiyatziimikari. Tema piyotzi maawaeni antawakaantawori ijawirite eejatzi rowamaanteetakari jawiri. ¿Tee piyotzi nokowakirikami, nokanterimi Ashitanari rotyaantenarimi oshekinipero ronampiri piyakowentenanimi?

Roojatzi ipampitakiri ikempita, retsiyatakotakiri.

Ari ikanteeyawakirini Jesoshi:

—¿Naakama koshintzi? ¿Iitaka pamashitantanari pichekamento eejatzi pompojamantopaeni? Paashitanakina, eero noshiyapithatzimi. ⁴⁹ Aritaki maawaeni kitejiri

notsipateeyawitzimini janta Tajorentsipankoki, niyotaantzimiri. Pikoyirika payena, paanakina. Iroñaaka omonkaataka okantzitarini Iwaperite Tajorentsi.

⁵⁰ Riraga riyotaanewopaeni rookaeyanikirini, shiyeeyanakani maawaeni. ⁵¹ Apanikya ewankari oyaatawanakariri Jesoshi. Tee ikithaatanakya, omaanta rapineetashitakawo iwashikawo. Roerikaetawitawakari, ⁵² ithañaanaka rirori, rookanakiro iwashikawo, ishiyamerikitanaka.

Ikanteeyini jewatatsiripaeni: “Okameethatzi ikame Jesoshi”

(Mt. 26.57-68; Rk. 22.54-65; Jowa 18.12-14, 19-24)

⁵³ Ari ragaeyanikirini Jesoshi iwinkathariteki ñaanakowenantatsiri. Ipiyotawenteeya-paakarini maawaeni jewatayitziririni ñaanakowenantatsiri, aataperoteenchari eejatzi iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi. ⁵⁴ Riraga Peetero royaatakowentawitanakari Jesoshi, omaanta rookaneentanakiri inteenanta, roojatzi rareetantapaaka janta ipankoki iwinkatharite ñaanakowenantatsiri. Tee ikyaapaaki rirori pankotsiki; ijeekimotapaakiri onampirentsipaeni rakitsitapaakawo paamari.

⁵⁵ Ari inthomaenta ipiyotawentakari Jesoshi riraga jewatayitziririni joriyopaeni. Rojampiteeyirini atziri:

—¿Piñaakotakirima rantziri Jesoshi kaari kameethatatsi nowamaakaanantyaariri?

Omaanta tekatsi iñaakoteri. ⁵⁶ Ipokapaaki osheki theeyakotakariri, tee omonkaatawaka ikantayitakarini. ⁵⁷ Apanipaeni katziyaneencha, itheeyakotashitakari, ikantzi:

⁵⁸ —Nokemaeyakirini Jesoshi ikantzi: “Iinja noshekiroreero Tajorentsipanko iroka riwetsikani atziri. Ari okaate 3 kitejiri niwetsikae naaka paashini Tajorentsipanko, kaari riwetsiki rirori atziri”.

⁵⁹ Omaanta tee omonkaatawakakya ikantayitawitakarini. ⁶⁰ Ikatzianaka niyanki riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiri. Rojampitakiri Jesoshi, ikantakiri:

—¿Iitaka kaari pakantana? ¿Oetaka iroka ikantakotayitakimirini irika?

⁶¹ Omaanta imaeritaki, tee raki. Rapiitakiri riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiri:

—¿Eerokama Rotyaantanewo Tajorentsi naamagaeyarini, riraga Itomi Tajorentsi noñaaperotziri?

⁶² Rakanakiri:

—Naaka. Kyaaryo pikantakiri. Iinja piñeena nojeeki janta rakoperoki Pawa Tajorentsi, nokaateeyirini neewawenanteeyapaeni. Eejatzi piñaawaena nokinantapaeyaawo janta menkori, aririka nopiye e paata.

⁶³ Riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiri ikijanaka. Ikenkithashiryaaakotanakari Jesoshi ikantzimatakiri Tajorentsi, rootaki itzijaantanakawori iithaari. Ikantanaki:

—¿Iroñaaka iitaka akowantyaari paashini kantakoterini? ⁶⁴ Pikemaeyawakirini iroñaaka okaatzi ikantakiri, tema itheenkakiri Tajorentsi. ¿Tsika pikanteeyinika eeroka?

Ikanteeyanakini:

—Kyaaryo, eenitatsi rantani. Okameethatzi ikame.

⁶⁵ Eenitatsi apanipaeni eewatayitziririni. Roojatzi ipashikapootakiri, eejatzi ikapojapootakiri. Ikantziri:

—Pikamantena iroñaaka ninkarika kapojapootakimiri.

Eejatzi riraga waariryapaeni ipajapooteeyakirini.

Ikantzi Peetero: “Tee niyotziri Jesoshi”

(Mt. 26.69-75; Rk. 22.55-62; Jowa 18.15-29)

⁶⁶ Eeniro ijeeki rirori Peetero janta inkokironta pankotsiki rakitsita. Opokapaaki apaani ronampiri iwinkatharite ñaanakowenantatsiri. ⁶⁷ Oñaapaakiri Peetero, rakitsita paamariki. Otsikanatapaakari, joreririri, okantapaakiri:

—Eeroka tsipatariri riraga Jesoshi najareetejetzi.

⁶⁸ Ithaawanaki, ikantanaki:

—Tee, tee niyotzi oetarika pikantziri. Tee nokemimi eejatzi.

Roojatzi riyataanaki ashitakontsiki shiirikoki. Iñanaki tyaapa. ⁶⁹ Apiiteeri oñaagaeri onampirentsi. Okanteeyirini maawaeni okaateeyakinira:

—Rirotaki irika tsipatariri Jesoshi.

⁷⁰ Eejatzi rapiiteero Peetero, ikantzi:

—Tee niyotziri.

Ari ojamanitapaentzi eechonkiini. Roojatzi ikantziri irikapaeni katziyayiteencharini:

—Kyaaryooperotaki. Eerokataki tsipatariri Jesoshi, eerokataki karireeyajatzi.

⁷¹ Ikantaperotanaki:

—Tee niyotziri riraga shirampari pikantakinari. Riyotzi Tajorentsi kyaaryo nokantaki: notheeyakyaarika, nokowaki rowashironkayenaata Tajorentsi.

⁷² Rapiitakiro iñaanaki tyaapa. Ikenkithashiryaaneero Peetero ikantakiriri Jesoshi: “Tekiraatarika rapiitanakiroota iñaanaki tyaapa, okaate 3 pikante: ‘Tee niyotziri Jesoshi’”. Ari rowashiretanaka Peetero, roojatzi riraantanaka, jmmm, jmmm.

15

Ragaeyanikirini Jesoshi Peraato

(Mt. 27.1-26; Rk. 22.66-23.5; Jowa 18.28-40)

¹ Rooteentsi okitejiityaanaki, rapiitakiro ipiyotawenteeyarini Jesoshi riraga jewatay-itziririni ñaanakowenantatsiripaeni, eejatzi aataperoteenchari eejatzi iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi. Ikantakowenteeyakirini Jesoshi. Roojatzi roojoteeyakirini irira, raanakiri janta, ipapaakiri Peraato. ² Rojampitawakiri:

—¿Eerokama iwinkatharite joriyopaeni?

Riraga Jesoshi rakanakiri:

—Pikantakiri eeroka kyaaryoopero.

³ Ikanteeyini jewatayitziririni ñaanakowenantatsiri:

—Osheki rantayitakirini irika, tee ikameethatzi.

⁴ Rapiiteeri Peraato, rojampitziri:

—¿Iitaka kaari pakanta? Pikemawakiri osheki kantakotashiteeyakimirini.

⁵ Tee raki Jesoshi. Riraga Peraato tee riyotzi oetarika ikenkithashireeyarini. ⁶ Ari eninitatsi rametari: maawaeni ojarentsi, aririka omonkaatapaeya kitejitatsiri rawijantakariri ronampiri Tajorentsi achariniiteni paeranipero Ejiipitoki. Roeyowapiintziri omonkyaagaarewo apaani ikowakagaeyirini atziripaeni. ⁷ Eeniro iroñaaka rashitakotaka janta atziripaeni kowayitawitacharini rookerimi pinkathari: iwaero apaani Warawaashi rirotaki owamaantaneri. ⁸ Ari riyaatashiyakirini riraga piyoteenchari, ikanteeyapaakirini Peraato:

—Nokoyi panteeyenawoni iroka pametari: poeyowaenari apaani pomonkyaaganewo.

⁹ Rakawakiri Peraato, ikantawakiri:

—¿Riroma pikowakiri noeyoyemiri riraga Jesoshi piwinkatharite?

¹⁰ Riyotaki Peraato osheki iñaaeroeyirini atziripaeni Jesoshi, rootaki ikijeeyantanakaririni ñaanakowenantatsiripaeni raakaanantakariri. ¹¹ Ari riraga jewatayitziririni ñaanakowenantatsiri ikenkithayitanakini, ikanteeyakirini atziripaeni:

—Pikante: “Kaari Jesoshi”. Pikanteeyirini: “Riraga poeyowaeri Warawaashi”.

¹² Rapiiteeri eejatzi Peraato, ikantziri:

—¿Tsikama nokanterika iroñaaka irika pipinkatheeyawitakarini?

¹³ Ikaemaeyanakini paashinipaeni:

—Pikentakotakaanteri koroshiki.

¹⁴ Rojampitziri:

—¿Iitaka rantakiri nokentakotakaanantyaariri?

Eekiro rapiitanaatziro ikaemaeyanakini:

—¡Pikentakotakaanteri, pikentakotakaanteri!

¹⁵ Ikowanaki Peraato ikimoshiretakagaeyerini riraga atziripaeni, rootaki roemishitowantaariri Warawaashi. Omaanta Jesoshi ipajatakantakiri, roojatzi raakaanantakiri ikentakotakaanantakiri.

Ishirontawenteeyakarini riraga Jesoshi
(Mt. 27.27-31)

¹⁶ Roojatzi irira joraaropaeni raanakiri Jesoshi inthomaenta ipankoki Peraato, ari okaankiityaaneentzi eechonkiini. Owaeronta rowaga pankotsi peretooryo. Riraga joraaropaeni ikaemaeyakirini maawaeni paashinipaeni. ¹⁷⁻¹⁸ Itheenkaeyakirini, ishirontawenteeyakarini, ikantziri:

—¿Eerokatakima iwinkatharite jorriyopaeni? Iroñaaka naari noñaaperotemi.

Ari ikanteetakiriri iroñaaka Jesoshi, tema rantaminthatakiri rootaki roshiyakaawenan-takariri apaani jewawenantatsiri. Raatonkoryagaetakiri Jesoshi, ikithaateetakiri kityonkamawoneentatsiri. Ragaetakiniri kitochee, riwetsikaetakiniri ikimitakaanteetakiriniri amantheerentsi roojatzi ramantheetakaanakari.

¹⁹ Rotziwerowashitakari, iñaaperojeempiyaakari, roojatzi rompojantakari chonkopishit-tonki iitoki eejatzi reewapooteeyakirini. ²⁰ Ari osheki rantaminthatakiri, roojatzi reshita-paakiri. Roojatzi raatonkoryaakiri ikithaawitakariri kityonkamawoneentatsiri, ikithaateeri iithaaripero rirori. Roojatzi raantanakari ikentakoteetantyaariri antawokotaki koroshi.

Ikentakoteetantakariri riraga Jesoshi
(Mt. 27.32-44)

²¹ Roojatzi joraaropaeni raanakiri Jesoshi. Niyanki awotsi iñaakiri shirampari iwaero Shimo rirotoaki iriri Arejaantero eejatzi Roojo. Owakira ijeekapaaki Jerojareeki ipoñaakawo paashiniki nampitsi iitachari Shireene. Romperatawakari iroñaaka, ikantakiri:

—Pinatanakiniri Jesoshi iroka koroshi.

Ikanta Shimo inatanakiro, raanakiro.

²² Ari ragaeyanakirini Jesoshi janta tonkaariki oetanta Koorikota. Rootaki iitantawori tonkaari oshiyakawo iitonaki atziri. ²³ Ari ipakowitakari kepishaari, eero ikemaatsiperotantawo katsiri, inta tee rirawakiro Jesoshi. ²⁴ Roojatzi ikentakoteetakiri Jesoshi rakokira eejatzi iitzikira, rowatzikakoteetakiri kipatsiki. Ikanta irikapaeni joraaro, raakiro iithaari. Roojatzi rookayitzironi mapyaaniki. Ro riyotantyaari ninkarika ayeroni iithaari. Eejatzi rapiitakiro riyotakoeyeroni mapi roojatzi raantanakyaawo maawaeni okaatzi ikithaayitarini rirori.

²⁵ Jenokiityaapaaki oorya, ikentakoteetantakariri. ²⁶ Roojatzi raaki paashini inchakota owaanini, rojankinateetakiro jankinarentsi okantzi: “Rirotaki jewawentziriri joriyopaeni”. Rootaki rojankinatantakawori, riyoteetantyaari iitarika rowamaanteetakariri. Ikentakoetakiniri jeñokiini ipatziitoki Jesoshi.

²⁷ Iroñaaka eeniro ikaatzi apite koshintzi ikentakoteetakiri eejatzi, ari itsipatakari Jesoshi. Apaani rowatzikakoteetakiniri rakoperoki, irira paashini rowatzikakoetakiniri rampateki. ²⁸ Rootaki omonkaantantakari jankinarentsi Iwaperiteki Tajorentsi kantatsiri: “Ikimitakaanteetyaari kaari kameethatatsi”. ²⁹ Ari rawijayitzini iroñaaka osheki atziri, osheki itheenkimaawaetakiri Jesoshi, osheki ishirontawentari, ikanteeyirini:

—¡Oo! Eeroka shekiroreeronimi Tajorentsiipanko, ro awijawitakya 3 kitejiri ari piwetsikaeromi eejatzi. ³⁰ ¿Arima pitajonkantsiwaeta? Intsiapaete, pitajonkakowentya eeroka: payiitee iroñaaka ikentakoetakimira koroshiki.

³¹ Roojatzi ipokantapaaka eejatzi irikapaeni jewatayitziririni ñaanakowenantatsiripaeni eejatzi iyotaantawitawori Iwaperite Tajorentsi. Ishirontawenteeyakarini, ikantawakaeyanakani:

—Pamineri irikakya, rirowitaka owawijaakotziriri paashini atziri, tee imatziro rowawijaakotya rirori. ³² Eerokawitaka Rotyaantanewo Tajorentsi, jewawenantawitariri ajori-iyotzinkaritepaeni. Aminamatsitawakiriita aririka rayiitee koroshiki. Aririka añaakiri, thame aapatziyari.

Eejatzi ikimitakari rirori tsipatakari Jesoshi ikentakotaka, itheenkakiri eejatzi.

Ikamanaki Jesoshi

(Mt. 27.50-56; Rk. 23.45-49; Jowa 19.30-37)

³³Ikaataki oorya tampatsika, omapokashitapaaka otsenitanaki maawaeni kipatsi. Tee añaaneeri oorya. Okaatzi ojamanitapaentzi 3 oora. Roojatzi rooryaantanaa. ³⁴Roojatzi ikaemantanaka antawo Jesoshi ikantzi ipaanteki rashi:

—Eroe, Eroe, ¿raama jawaatani?

Rootaki akantziri aaka apaanteki: “Notajorentsiti, Notajorentsiti, ¿iitaka pookantani?”

³⁵Ikemantawakariri apanipaeni jeekaneentsiri ikantzi:

—Pikemiri, ikaemiri Iriiyashi.

³⁶Ari ishiyanaka atziri, rowiinkapaakiniri kepishaatatsiri piyonkashinkanari. Rojataaniniri jawookikira. Ipawitari ratsimiyawakiro. Ikantziri katziyayiteencharinipani jaga:

—Ari ikantawakaata: aminawakiriita aririka ipokashitapaakiri Iriiyashi rayiitashitapaakiri.

³⁷Antawopero ikaemanaki Jesoshi, kamanaki.

³⁸Eenitatsi janta Tajorentsipankoki antawo tokoya, tontarini, ashitako omooki. Itanakawo jenoki, otzijagaanaki waaaag, roojatzi jaawiki. Thatzii. Apitemankitanaka.

³⁹Eeniro imontetakari itzinkami joraaro. Iñaawakiri tsika ikantanakari Jesoshi ikamanatanakari. Roojatzi ikanantanaka:

—Kyaaryoopero: riroperotaki irika shirampari Itomi Tajorentsi.

⁴⁰Eeniro apanipaeni tsinani ojeeki inteenapaeni aminayitzini. Okaateeyakironi Mariiya makaraarajato, eejatzi ojameto, Mariiya rootaki riniro Jantyaako eejatzi paashini Josee. Jantyaako impaerintzi ikoñaatzi. Eejatzi okaateeyironi Jaromee. ⁴¹Eeniro ijeekawitani janta Kareeyaki oyaateeyirini maawaeni irokapaeni tsinani amitakotziriri. Iroñaaka ojeeki jaka osheki paashinipaeni tsinani. Itonkaantanakari Jesoshi janta Jerojareeki, oyaateeyanakiniri.

Iitaka ikantakiriri Jesoshini

(Mt. 27.57-61; Rk. 23.50-56; Jowa 19.38-42)

⁴²Itsiteniityaanaki oorya. Ro kitejitatsini inkaamani imakoryaanteeyarini, tema iroñaaka riwetsikaeyironi oetarika ashi inkaamani. ⁴³Eeniro Josee, riraga poñaachari Arimateeyaki. Aritaki ikaateeyirini riraga iyotaawakagayacharini. Iñaaperoteeyirini atziripaeni rirori. Raamaari Tajorentsi rirori ikowaki reewawenter. Iroñaaka ishiraampariperotanaki Josee, riyatashitanakiri Peraato, ikantapaakiri:

—Nokoyi pishinetenari naaneeri Jesoshini. ⁴⁴Itzimaetyaashitanaka riraga Peraato. Ikenkithashiryaanaka: ¿Okyaryootzitanakyaama, intsipaete ikamanaki Jesoshi? Ari ikaemakaantakiri iwinkatharite joraaro. Rojampitawakiri:

—¿Kyaaryooma? ¿Kamaperotanakima Jesoshi?

⁴⁵Ikantziri:

—Jee, kamaperotaki.

Roojatzi rotyaanantakari Josee royiitakoteeri jaawikira Jesoshini. ⁴⁶Ramanantaki Josee tokoya. Royiitakiri Jesoshini rapineetakotakiri. Romaryaakiri omooki, janta imoon-teetzironta impeeta. Ipinaashitakiri antawo mapi omooki. ⁴⁷Oñaakoperotakiri Mariiya makaraarajato tsika rowakiri. Otsipatawo ojameto, rowaga riniro paashini Josee.

16

Ipiriintanaka Jesoshi

¹Awijanaki kitejiri imakoryaanteeyarini. Roojatzi amanantananakari tsinani kajanapaneri, otzirintanteeyaririmi Jesoshini. Ro owaeropaeni roori tziriterinimi Mariiya makaraarajato, eejatzi roori okaatziro ojameto riniro Jantyaako, eejatzi roori Jaromee.

²Ari okitejiityaanaki iyaatzi janta omooki rotetawitakarinta Jesoshini. Rootaki tominko iyaatantakari. Ari ijenokitapaaki oorya, roojatzi aretantapaaka. ³Okantawakaeayanakani:

—¿Ninka pinagaenironika rowaga mapi ashitantari? Antawoni, eero aawiro aaka.

⁴ Aminapaaki, oñaapaakirowaga mapi antawo, pinaanaka ashitaryaanaka. ⁵ Okyaapaaki omooki janta rowawitakarinta. Tee oñaapaeri Jesoshini, omaanta irira oñaapaaki apaani shirampari jaga. Ikithaatawo kithaarentsi kitamaaripero. Otsinkashiryaaankirowapaeni oñaapaakirira ijeeki.

⁶Ikantawakiro:

—Eero pithaayi. Riro paminawitari riraga Jesoshi najareetejatzi, riraga ikentakoetakiri. Piriintanaa, tee añaagaeri jaka. Jatee. Pamineroty rowawitakarika. ⁷Piyaatee iroñaaka pikamantapaeri Peetero eejatzi paashini riyotaanewopaeni. Pikantapaakiri: “Reewatanakimi janta Karireeyaki, aritaki piñaapaeri janta. Tema aritaki ikamantzitakimini paerani”.

⁸Ari intsipaete iyowanee, oshiyana. Ompetatanaka, osheki otsinkashiryaaankirowapaeni, rootaki kaari okamanantari atziri otonkiyotakari janta awotsiki.

Oñaagaeri Mariiya Jesoshi
(Jowa 20.11-18)

⁹Rootaki ipiriinantaari Jesoshi tominko. Ro ritaperotaari roñaagaawo Mariiya makaraarajato. Rootaki paerani ikyaanawitakawo 7 kamaari, omaanta retsiyatakotakironi. ¹⁰Roojatzi kya iyaatananaka roori okamantapaakiri riraga itsipateeyawitarini Jesoshi. Roojatzi rowashiretakoeawitarini, eejatzi eeniro riraakoeyawitarini. ¹¹Roojatzi okamantawitapaakari:

—Piriintanaa Jesoshi, noñaagaeri.

Tee raapatziyawakawo.

Iñaakiri apite riyotaanewo Jesoshi
(Rk. 24.12-35)

¹²Roojatzi ipaashinipootanaki ipookira Jesoshi, roñaagapaari apite riyotanewoni ranashiiyani janta awotsiki. ¹³Ari ipiyanaa irika ñaakiriri, ikamantapaakiri paashinipaeni. Eejatzi ikimitawakiri, tee raapatziyawakari.

Ikenkithatakagaeyirini Jesoshi maawaeni riyotaanewo
(Mt. 28.16-20; Rk. 24.36-49; Jowa 20.19-23)

¹⁴Ari rowaeyani riyotaanewopaeni, ikaateeyini 11. Roojatzi roñaagaeyantapaaririni Jesoshi. Ikanteeyapaakirini:

—Tema nokamantzitakimini ari nopiriintee: ¿itaka kaari paapatziyantana? Tema tee añaari pikenkithashiryaantari. ¿litaka kaari paapatziyantari ñaakinari inkaaganki? ¹⁵Piyaateeyeni pithotyaaankirowaga maawaeni kipatsi. Pikamanteeyerini maawaeni atziri tsika ikanteeya rawijakotanteeyaari rirori. ¹⁶Ninkarika aapatziyawakyaawoni rowaga pikamantakiriri, roojatzi raapatziyantawakyaari Tajorentsi ari ikaawoshitawentanakyaari irira tema aritaki rawijakotee. Rooma riraga kaari aapatziyawakyaawoni ari rowashironkaaperoteri Tajorentsi rirori. ¹⁷Tsikaarika piyaateeyeni, itajonkakowentemi Tajorentsi, riyoteeyantyaarini atziri kyaaryootaki iroka pikantakiriri. Nomatakayemiro petsiyatokatantyaariri kyaantariri kamaari. Piyotayiteroni paashinipaeni ñaagantsi pikenkithatantanteni. ¹⁸Aririka poerikawityaari maanki, aririka ratsikawitemi, omaanta eero rowamaemi. Eejatzi, aririka piraakowityaawo piyantatsiri, eero owamaemi. Eejatzi, aririka pipampiteri mantsiyatatsiri eejatzi pikantakowenteri, ari rawijakoeeyeni.

Ithonkapaakiro Marikoshi rojankinari
(Rk. 24.50-53)

¹⁹Rootaki ikanteeyakiririni Awinkatharite Jesoshi, roojatzi roenokantanaa jenokinta, ijeekapae janta rakoperoki Tajorentsi, ikaatapaeri ipinkatharitapae rirori. ²⁰Ari riyateeyanakini riyotaanewopaeni. Ikinakinayitanakini, ikamanantayitanakini tsikarika ikinanayitanakini. Kijokiro rowakiri Awinkatharite, ramitakoeyirini. Eejatzi itajonkantayitanakini, riyoteeyantakarini atziripaeni kyaaryooperotaki ikamanteeyakiririni. Aritaki okantaperotari.

Ari okaatzi.

MARIKOSHI 16:20

108

MARIKOSHI 16:20

Naaka jankinatzirori:

Marikoshi

ROOKASHI ROJANKINATAKOTAKIRI JESOKIRISHITO, TSIKA IKANTA ROWAWIJAAKOTANTZI

¹⁴ Naaka Rookashi nokoyi niwethatemi eeroka Teyoojiro tsikarika pikanta pi-
jeeki. Iroñaaka nokoyi nokenkithatakoteri Jesokirishito. Ikaateeyakini osheki janki-
natakoeyakiririni, ikamantakotayitakironi okaatzi rantayitakirini. Iñeeyakirini, eejatzi
ikemakoeyakirini, rootaki rojankinatakotantariri. Noñaanatakiro naari okaatzi rojank-
inatakiri, eejatzi nojampitakowentayitakironi rantayitakirini niyotakoperotantakawori,
nothotyaakiro maawaeni. Iroñaaka nokamantemiro naari, nokowaki piyoperotero
kameetha rantayitirini Jesoshi, rootaki nojankinatantakimrori piyoperotantyaaworini
kyaaryo rooperori okaatzi riyotagaetakimiri.

Irira Kawiriyeeri ikamantziri Jakariiyashi itzime itomi

⁵ Paerani, ipinkatharitantari Erooreshi janta Joreeyaki, eenitatsi eejatzi ñaanakowenan-
tatsiri Tajorentsi iitachari Jakariiyashi. Rirotaki icharineeteni Awiiyashini: aririka aree-
tapaeya kitejiri rantawaetantyaanariri Tajorentsi janta Tajorentsi pankoki ikaateeyirini
isheninkathoripaeni rashi rirori riraga icharineetenipaeni Awiiyashini. Owaero iina
Erijaweera, rirotaki ojariitepaenini Aawooni eejatzi. ⁶ Riraga Jakariiyashi rirotaki aap-
atziyariri Tajorentsi, eejatzi iina rootaki aapatziyariri. Ikantani rantayitakironi okaatzi
ikaminaakiriri rirori, rootaki riyoteeyantakaririni atziri ikameethataki. Tekatsi okantya
ikantakowentyaariri. ⁷ Omaanta tee itzimi reentsite: amashithakitakitya iina, eejatzi
imonkaatawakagaeyakani rantyashipariteeyakini.

⁸ Okantaka omonkaatapaaka kitejiri rantawaetakaanteeyaririni isheninkathoripaeni,
eejatzi riraga Jakariiyashi. ⁹ Rameteeyawoni riyoyaapiintzi apaani ñaanakowenantat-
siri rotyaanteri inthomaenta Tajorentsi pankoki itaantyaanariri Awinkatharite kajanka-
paneri. Ikanteeyakirini isheninkathori rirori:

—Iroñaaka eeroka niyoyaakimi piyaate inthomaenta janta, pitayeniri Awinkatharite
kajankapaneri.

¹⁰ Ikanta ikyaanaki inthomaenta, omaanta paashini piyoteeyencharini oyaakiriri
inkokironta, ikenkithatakagaeyirini riraga Tajorentsi.* ¹¹ Janta inthomaenta,
romapokakiri ronampiri Awinkatharite, ikatziyimotapaakari rakoperoki okaakini
aritaari itaakirowa kajankapaneri. ¹² Iñaantawakariri rotsikanatanakari, tee riyotzi oeta
ikantanakiri, eejatzi osheki ithaawanaki. ¹³ Omaanta ikantakiri:

—Jakariiyashi, eero pithaayi. Eenitatsi pamanakotakiriri Tajorentsi; tema ikemakimi,
rootaki otzimantyaari iinja piina pitomi. Piiteri Jowa. ¹⁴ Osheki pikimoshirewenter,
eejatzi ikimoshirewenteeyerini osheki atziri aririka ikoñaatapaaki. ¹⁵ Eejatzi iñaaperoteri
Tajorentsi ikameethataki. Eero rirori awishoowaantsi oowa eejatzi inashitachari shin-
chaari. Ojeekantyaari Ishire Tajorentsi rajankanekira; tekiraata okoñaatziri riniro roo-
jatzi ojeekantzitari. ¹⁶ Osheki raapatziyakagaeyarini pijorriyotzinkaritepaeni, ipinkatha-
teeyantyaaririni Tajorentsi, tema rirotaki irira Awinkatharite maawaeni. ¹⁷ Ikimityaari
Iriiyashini, osheki iyotaakiri Ishire Tajorentsi, eejatzi oshintsitakaakiri. Reewataki
Awinkatharite, ikamanteeyerini isheninkapaeni raamagaeyarini rirori, eejatzi ininap-
eroeyerini reentsitepaeni. Riyotagaeyerini rirori raapatziyanteeyariri Tajorentsi, ikim-
ityaari riraga itakaantaworini raapatziyarini. Riyotagaeyerini theenkantatsiri kameetha
raapatziyaari rirori.

¹⁸ Ikantakiri Jakariiyashi:

—¿Tsiika nokantyaaka niyoperotantyaari kyaaryootakirika iroka pikantakinari? Antya-
shiparitakina, eejatzi noena, antyashipawotaki roori.

¹⁹ Rakanakiri:

* 1:10 Rameteeyawoni itaakirorika kajankapaneri, ramaneeyani.

—Naaka Kawiriyeeri, kijokiro noyiri Tajorentsi. Rirotaki otyaantakinari nokamanantz-imirorika iroka kameethatatsiri. ²⁰ Aritaki omonkaatakya iroka nokamantakimiri, omaanta tee paapatziyawo nokantawitakimirika, pitheenkakina. Iroñaaka pimajontzite, eero piñaawaetanee roojatzi paata ikoñaatantakya pitomi.

²¹ Eeniro janta inkokironta piyoteeyeencharini royaawitaari Jakariiyashi, ikanteeyakini: —Ojamanitateekityaami ipeyaka. ¿Litaka kaari ishitowantaa?

²² Roojatzi iñaawaeri ishitowapae, tee imataneeya iñaawaetanee, omaanta rookorooko-tashiwaetaka. Roojatzi riyoteeyantanakani, ikanteeyanakini:

—Eenitatsi iñaakiri janta inthomaenta. Tee iñaawaetaantsiperotanee.

²³ Okaatzi 7 kitejiri rantawaetaki Tajorentsipankoki. Roojatzi ipiyanaa ipankoki rirori.

²⁴ Roojatzi omotzitantaka iina, okempoyaaka opankoki. Ikaatzi 5 kashiri tee oshitowae.

²⁵ Okantzi:

—Paerani tee itzimawityaani notyomi, rootaki nopashiwenantakari, omaanta iroñaaka eero napiiteero nopashiwentaa. Ineshironkatakina Awinkatharite, tema ikameethaperotaki.

Irira Kawiriyeeri ikamantziro Mariiya itzimaki otomi

²⁶ Okaatakotaki 6 owashirite omotzitaki Erijaweera. Roojatzi rotyaanantakari eejatzi riraga Tajorentsi Kawiriyeeri:

—Piyaate Najareeteki: jeekatsiri Karireeyaki. ²⁷ Pareetakityaawo tsinani owaero Mariiya, okashiyakari ayeri Josee, riraga icharineeteni Iraviiri. Omaanta tekira oshinetari shirampari.

²⁸ Ikantaka riyaatashitakiro riraga Kawiriyeeri. Romapokapaakiro ikantapaakiro:

—¿Eeniromi, Mariiya? Nopokantari nokamantemi: piweshiryaanakya. Osheki inintashireperotakimi Tajorentsi, kijokiro rowakimi. Panaakotakiro maawaeni tsinani ikaminthaaperotzimi rirori.

²⁹ Omaanta othaawantawakari, okenkithashiryanaaka: “¿Litaka ikanantanari?”

³⁰ Ikantapaakiro:

—Eero pithaawantana. Kyaaryo, ikaminthaaperotakimi riraga Tajorentsi. ³¹ Roteentsi pimotzite. Iinja pitzimeri pitomi, piiteri Jesoshi. ³² Ipinkathariperote. Riyoteeyakirini atziri rirotaki Itomi Tajorentsi, riraga jeekatsiri jenokinta. Tema rirotaki Awinkatharite. Paerani riraga Iraviirini ipinkathariwentawitarini ijoriyotzinkariteni.

³³ Iinja ipinkatharite rirori eejatzi. Tema ikantziri Tajorentsi itomi: “Notyomi, eero pipinkathariwenteeyeririni maawaeni, pikanteetatyeeyaani”. Aritaki ikantyaari ipinkathariwenante, eero ipakagaero.

³⁴ Okantawakiri:

—¿Tsika nokantyaaka itzimantyaari notyomi? Tekatsikya noemi.

³⁵ Rakanakiro:

—Irowa tzimakayemini Ishire Tajorentsi. Rootaki tajonkawentemini. Iinja ikantakoe-teri pitomi: “Ikameethaperotaki, tee añaaro kaari kameethatatsi rantziri. Rirotaki Itomi Tajorentsi”. ³⁶ Eejatzi nokamantemi: antyashipawoperowitaka roori pinatsito Erijaweera, tema ikanteetziro roori tee iyotziri otzimeri eentsite, omaanta okaatakotaki 6 owashirite iroñaaka omotzitaki. Iinja otzimeri otomi. ³⁷ Naakiro, tekatsi pomeentsitzimotyarinini Tajorentsi, imateeyironi oetarika ikoyiri.

³⁸ Okantanakiri:

—Tema rirotaki Nowinkatharite. Inimotakina oetarika ikowakaakinari. Ikowakaakinarika itzimashitya notyomi, ari kameethataki.

Roojatzi ipiyantanaka riraga ronampiri Tajorentsi.

Jataki Mariiya areetyaawo Erijaweera

³⁹ Awijanaki apanipaeni kitejiri roojatzi iyaatantanaka rowaga Mariiya Joreeyaki. Oshintsitanaki iyaatanaki otonkaanaki tonkaariki. ⁴⁰ Areetapaaka janta ipankoki riraga Jakariiyashi. Oñaapaakiro Erijaweera, okantapaakiro:

—¿Eeniromi?

⁴¹ Rowaga Erijaweera okemantawakawori Mariiya okaemapaaki, okematziiri ishewanaka eentsite omotzikira, mitzi. Eejatzi okyaantapaakawo Ishire Tajorentsi iyotaaperotakiro, ⁴² roojatzi ocheraantanaka, okantziro:

—Tema ineshironkatakimi Tajorentsi, eejatzi ikimiteeyironi maawaeni tsinani; omaanta eeroka, panaakoeyakinani: ineshironkaperotakimi rirori. Tema eejatzi iinaaperotziri peentsite ikameethatzi. ⁴³ Eeroka ashityaarini Awinkatharite. ¿Litaka pikenkithashiryaaantanari pareetantanari? ⁴⁴ Pamine, nokemantawakimiri piwethatapaakina, ikimoshiryaanaki neentsite, ishewanaka nomotziki, mitzi. ⁴⁵ Paapatziyaperotawakawo maawaeni ikamantakimiri Awinkatharite, rootaki ineshironkatantakimiri.

⁴⁶ Okantzi Mariiya:

—Tema ikameethaperotaki Awinkatharite, ⁴⁷ rirotaki Atajorentsite eejatzi owawijaakoeyerini. Osheki nokimoshirewentakiri. ⁴⁸ ¿Litaka ineshironkatantakinari naari? Naaka ashironkaenkawo, tekatsi niyotzi naari. Omaanta iroñaaka aripaete ikimoshirewentena maawaeni atziri. ⁴⁹ Osheki itajonkakowentakina, tema itajorentsiaperotaki, ikameethaperotaki. ⁵⁰ Ikantatyeyyaani ineshironkaeyakirini maawaeni pinkatheeyiririni. ⁵¹ Osheki itajonkantayitakini. Ithonkaeyeroni okaatzi ikenkithashiryaari maawaeni kantakaaperotzinkari. ⁵² Imateeyakirini pinkatharitawitachari rookakaakiri ipinkathariwenantawita. Omaantakya ashironkaenkari ipeyakiri pinkathari. ⁵³ Kimitaka ipakiri osheki oetarika riraga koetyeemotakariri, ari rotyaantakiro Ishire iyoteeri atziri kowatsiri riyoteri Tajorentsi eejatzi raapatziyantaariri. Omaanta riraga kenkithashiryaakotawori tekatsi koetyeemotyaaarini, eero rotyaantziniri Ishire riyotaantyaari. Eero rowawijaakotziri. ⁵⁴ Ikantani riraga Tajorentsi ramitakoeyakirini ajoriyotzinkarite, tee ipeyakotee aari inta ineshironkaeyakaeni. ⁵⁵ Aritaki rantakiro maawaeni ikantakiriri itakaantaworini paerani: Awaraama eejatzi maawaeni icharineeteni ikanteetatyeyyaani.

Rootaki okantakirori rowaga Mariiya. ⁵⁶ Ojeekakitzi 3 kashiri, roojatzi opiyantanaa onampiki.

Ikoñaatapaaki Jowa kaawoshitantatsiri

⁵⁷ Monkaatapaaka kitejiri okoñaawaanitantyaariri Erijaweera. Tema koñaatapaaki otomi. ⁵⁸ Ikemakoeyakironi osheninkapaeni, ikimoshirewenteeyanakironi. Ikan-teeyanakini:

—Tema ineshironkaperotakiro Awinkatharite.

⁵⁹ Ari okaataki imaakotaki 7, roojatzi okitejitanaki omonkaataka itotonatantyaariri ishiraamparitantarira. Rameteeyawoni joriyopaeni iitakotyaari jewatatsiri itomi ikoñaatapaaki iwaero iriri, rootaki ikananteeyarini isheninka:

—Tema iitya Jakariiyashi, iitakotyaari iriri.

⁶⁰ Omaanta okantzi riniro:

—Eero iita Jakariiyashi, omaanta iitya Jowa.

⁶¹ Ikanteeyanakironi:

—¿Iitarikya pikowantari piiteri Jowa? Tee añiiri pisheninka iitachani Jowa.

⁶² Roojatzi rookorootantanakariri rojampitantakari riraga Jakariiyashi:

—¿Oetaka pikoyiri eeroka?

⁶³ Rookotanakiniri paperi, rojankinatakaniriri: “Aritaki iitya Jowa”. Ari rotsikana-teeyanakarini riroripaeni. ⁶⁴ Roojatzi imapokashitanaa riraga Jakariiyashi iñaawaetanee eejatzi, ikantzi:

—Tema ikameethaperotaki Tajorentsi.

⁶⁵ Roojatzi rotsikanateeyantanakarini maawaeni isheninka. Ikemakoeyakirini maawaeni jeekatsiripaeni tonkaarikipaeni: rowaga jeekatsiri Joreeyaki. ⁶⁶ Ikenkithashireeyanakani rajankaneki maawaeni kemakoeyakiririni ikantzi: “¿Tsikama ikantatyaarika riraga eentsi? ¿Oetakama ranteri paata? Tema ineshironkaperotakiri Awinkatharite itajonkawentakiri”.

⁶⁷ Roojatzi rowaga Ishire Tajorentsi iyotaakiri riraga Jakariiyashi, ikanantakawori iroka:
⁶⁸ —Tema ikameethaperotzi Awinkatharite, rirotaki tajonkawenteeyakaerini. Ipokashiteeyakaeni ikamawenanteeyeerini ipinawenanteeyeerorini kaari kameethatatsi antziri rowawijaakoeyanteerini. ⁶⁹ Paerani Iraviirini rantakiniri Tajorentsi ikowakaakiriri. Iroñaaka rotyaantakiri Tajorentsi icharineeteni Iraviirini, itajorentsitaki, rowawijaakotante. ⁷⁰ Tema paeraniperoroña riraga kamanantayizirorini iñaani Tajorentsi, riraga kameethaperotatsiri, ikantakirini atziripaeni: “Ikantzimi Tajorentsi: ⁷¹ ‘Notyaantemiri owawijaakoeyemirini, eenitatsirika kijeezemirini, oonawaetzimiri, aritaki rowawijaakoeyakimini’. ⁷² Tema noneshironkateeyakirini ichariniiteni Awaraama, maawaeni. Eero nopeyakotziro nokashiyakagaeyakarini. ⁷³ Paerani nokantaperotakiri pichariniiteni Awaraama: ⁷⁴ ‘Iinja nowawijaakoeyerini picharineetenipaeni, nokijkawenteeyaarini kijeeyawitakaririni, eero ithaawaeyini aapatziyeeyenarini. ⁷⁵ Ninkarika aapatziyenani rirotaki nashipaeni. Nowameethateeyerini, nokantyaani noñaaperoeyerini ikameethatzi’ ”. Rootaki ikantakiriri Tajorentsi itakaantaworini. ⁷⁶ Iroñaaka notyomi, nokantemi: “Iiteetemi: ‘Eerokataki kamanantzirori iñaani Tajorentsi jenokijatzi’ ”. Tema ari pikamanteeyeerini atziri okameethatzi ijeeki kameetha, raamagaeyaarini Awinkatharite. ⁷⁷⁻⁷⁸ Piyotagaeyerini atziripaeni riyoteeyantyaarini tsika ikantya rawijakotanteeyaaari. Pikamanteeyerini ikaminthaaperoeyakirini Tajorentsi, eero ikenkithashirirowo eejatzi kaari kameethatatsi rantayizirini. Aririka riyowapaaki oorya, eero otsitenitane, inta okitejitanaki. Eejatzi okimitakya, aririka ipoñaakya Awinkatharite jenokinta, ayoperoeyanakini ⁷⁹ rowawijaakoeyerini maawaeni aapatziyariri riraga kaari yotawitariri Tajorentsi, riraga thaawantawitawori ikame. Riyotakagaeyapaakirini tsika ikantyaari iñaaperotantyaariri Tajorentsi ikameethatzi.

Rootaki ikantakirini Jakariiyashi.

⁸⁰ Okanta awijaki osheki oarentsi, antaritanaki Jowa, osheki raapatziyakari Tajorentsi. Roojatzi riyaatantaka apaniroeni tekatsinta atziri ipanko, roojatzi paata ikenkithatakaapi-inteeyakirini atziripaeni.

2

Ikoñaatapaaki Jesoshi

¹ Eenitatsi oroomajatzi iwaero Seesari Awoshito, rirotaki pinkathariwentzirori maawaeni kipatsipaeni. Owakira ikoñaatantakari Jowa, otomi Erijaweera, ikaminaakiri Seesari:

—Nokowaki rojankinatakoeyaani maawaeni atziripaeni, niyotantyaari tsikarika ikaatzi.

² Iriira Shiriiño rirotaki jewawentziriri shiiryajatzi, rojankinatanteetakawori iwaeropaeni atziri. ³ Rootaki riyateeyantanakarini maawaeni atziri janta nampitsikinta tsikarika ikoñaatapaaki ichariniiteni paerani, rojankinatakotakaantya iwaeropaeni. ⁴ Eeniro ijeekaki riraga Josee janta Najareeteki. Rirotaki icharineeteni Iraviiri riraga pinkatharitawitacharini. Aritaki inampitawoni irira Weriki, ojeeki janta Joreeyaki. Rootaki riyaatantakarini Josee janta, rojankinatakotakaantya. ⁵ Itsipatanakawo Mariiya rowaga ikashiyakarira rayero. Tekira oshinetari shirampari, omaanta omotzitashitaka rooteentsi otzimeri otomi. ⁶ Rareetapaaka rirori janta Weriki roojatzi okemantakari ratsikaneentakiro thowiwiwiwi. ⁷ Ikwakowawitapaaka rirori pankotsi imaantapaakyaarimi omaanta ithotyakowitapaakawo ijeekantapaakyaarimi, inta iñaapaaki apaani ipanko piratsi. Aritaki okoñaatakiri otomi jewatatsiri itzimi. Oponatakiri, owakiri jaga royiitantapiintetantantariri piratsi rowanawo.

⁸ Tsitenitanaki, eeniro ijeekayitzini shentziriri rowishate janta keshiiki. Tee imayi, ikakiwentziri rowishate. ⁹ Romapokapaakiri Awinkatharite, ishipakiryakoeyapaakirini, kimitaka okitejite, eejatzi iñagaeyawakirini ronampiri Awinkatharite. Ithaawantawakari oshekipero, ikantaka rompetateeyanakani, tonki, tonki. ¹⁰ Roojatzi ikantapaakiri:

—Eero pithaawantana, eenitatsi nokamantemiri okameethaperotaki. Osheki piki-moshirewentero, eejatzi osheki ikimoshirewentero maawaeni atziri. ¹¹Owakira ikoñaatapaaki Weriki owawijaakotemini: rivotaki Awinkatharite riraga Rotyaantanewo Tajorentsi. ¹²Piyaate janta ipankoki piratsi, paminakiteri rirori owakira koñaatapaentsiri. Piñaapaakiri iponataka janta romaryaaka royiitantapiinteetanariri piratsi rowanawo. Nokamantakimiro iroka iroñaaka piyotantyaari kyaaryo tee namatawitzimi.

¹³Roojatzi romapokantapaakariri jenoki oshekini ronampiri Tajorentsi iñaaperoeypaakirini, ikanteeyapaakini:

¹⁴—Rooma ikameethaperotaki Tajorentsi, nopinkathateeyirini janta jenokinta. Eejatzi jaka kipatsikika ijeekakagaeyerini kameetha maawaeni antzirori ikoyiri Tajorentsi riraga pinkathatziriri. ¹⁵Roojatzi ipiyeeyantanaani maawaeni jenokinta, roojatzi ikantawakaayanakani rirori shentziriri rowishate:

—Ikamantakae ronampiri Tajorentsi koñaatapaaki Weriki owawijaakoteeni. Thametya aminakiteri.

¹⁶Roojatzi ishintsiperotantanakari riyaaanaki, iñaapaakitziiri janta ipankokinta piratsi. Iñaapaakiri Josee, eejatzi rowaga Mariiya, omaryaakiri otomi royiitantapiinteetanariri piratsi rowanawo. ¹⁷Iñaantapaakariri, roojatzi ikamanteeyantapaakarini jeekatsiripaeni jaga okaatzi ikantakiriri ronampiri Tajorentsi. ¹⁸Ikantaka maawaeni kemakiriri ikantawakaanaka:

—¿Pikemakiro ikantziri? ¿Oetaka ikantziri?

¹⁹Omaanta roori Mariiya osheki okenkithashiryaaanakawo ikanteeyakiririni, okenkithashiryaaakopiintakawo ajankaneki. ²⁰Roojatzi ipiyeeyantanaani rirori shentziriri rowishate keshiiki. Ikimoshirewenteeyanakirini Tajorentsi ikanteeyanakini:

—Tema ikameethataki Tajorentsi. Okameethataki maawaeni roñaagakaeri eejatzi maawaeni ikantakaeri. ¡Kameethari Tajorentsi!

Itotonateetakiri Jesoshi

²¹Okaataki 7 imaakotaki Jesoshi roojatzi kitejitatsiri 8 itotonateetakiriri ishiramparitarirara. Eejatzi iitakiri iwaero Jesoshi: imonkaatakiro ikantzitakawori Mariiya chapinki ronampiri Tajorentsi.

Ragaetanakiri Jesoshi tajorentsiipankoki

²²⁻²⁴Paerani rojankinatakaakirini Awinkatharite Moeseeshi: “Aririka okoñaawaanite tsinani otomi, okempoyeeya opankoki okaate 40 kitejiri: eero iyaatzita apiyoteeyaninta apinkathaperotzirinta Tajorentsi. Omonkaatakyaarika 40 kitejiri, okameethatzi iyaate Tajorentsiipankoki aanaeri ñaanakowenantatsiriki apite jamomo eerorika apite jampakitzi”. Eenitatsi paashini rojankinatziniri okantzi: “Rirorika shirampari riraga jewatatsiri otzimiri tsinani, ikowakaakiri Awinkatharite raapatziyaperotyaaari, ranaakoteri impaetsatsini ikoñaatzi”.

Ari ikaatakotaki 40 kitejiri itzimantakari Jesoshi, roojatzi riyateeyantanaani Jerojareeki: Josee, Mariiya, eejatzi kijokiro owanakiri eentsite. Imonkaateeyakironi maawaeni rojankinatziniri Moeseeshi iroka okyaantapiinteeyaaari Mariiya Tajorentsiipankoki. Eejatzi okantakiri Tajorentsi:

—Irika notyomika, nokowaki rantaperotemiro oetarika pikowakaakiriri.

²⁵Ari ijeeki janta Jerojareeki shirampari iitachari Shimiyo. Rivotaki aapatziyaperotariri Tajorentsi, kameetha ijeeki, raapatziyaperotawo roori Ishire. Eejatzi raamaari Rotyaantanewo Tajorentsi: riraga weshiryaaagaeyaaririni maawaeni joriyopaeni.

²⁶Okamantakiri Ishire Tajorentsi: “Eerotzitarika pikami, ari piñaawakiri Rotyaantanewo Tajorentsi”. ²⁷Roojatzi otyaanantakari Ishire Tajorentsi rirori janta Tajorentsiipankoki; eekiro rimpaetapaaki Josee, Mariiya, othomaakiri Jesoshi. ²⁸Riraga Shimiyo iñaawakirira Jesoshi, riyaatashitakiri ithomaawakiri; roojatzi ikanantakari Tajorentsi:

—Nowinkatharite, tema pikameethaperotaki, ²⁹⁻³⁰noñaakiri owawijaakoteenani, riraga pikantakinari noyeeri. Iroñaaka monkaataka, tekatsi noyaanee eejatzi. Noki-moshiretaki, wetsikakina nokame.

³¹ Kyaaryo, potyaantakiri rowawijaakoeyerini maawaeni atziri: ³² rirotaki riyotakagaey-erini paashinijatzitatsiri atziri, riweshiryaawenteeyaarini maawaeni joriyopaeni aapatziyeeyemirini.

³³ Roojatzi raminantanaka Josee, eejatzi Mariiya, rotsikanatanakari rirori; ikenkithashiryaakoperotanakawo ikantakiri. ³⁴⁻³⁵ Eekiro ikanteeyanakirini:

—Nokowaki ineshironkaeyemini Tajorentsi.

Eejatzi ikantakiro rinirowa eentsi:

—Pamine, iinja osheki piraakotyaari pitomi: ipokantakari jaka ayoteeyantyaarini tsika akantya awijakoeyanteeyaarini omaanta ikaate osheki atziri theenkaeyeririni: rowashironkagaeyaani riroripaeni. Omaantakya paashini atziripaeni, riweshiryaawentaperoeyaarini pitomi. Apaani theenkaeyeririni, paashini weshiryaawenteeyaarini, okoñaatzimotantyaariri ikenkithashireeyarini.

Rootaki ikantakirori Shimiyoni.

³⁶⁻³⁷ Ari ojeeki eejatzi Tajorentsi pankoki tsinani oetachari Aana: ojeekantawo pankotsi imaantapiintari atziripaeni aapatziyaperotariri Tajorentsi jaga okaankiitzi Tajorentsi-pankoki. Tema roori rootaki kamanantakotatsiri, osheki okamantapiintakiri osheninka iñaani Tajorentsi. Irini iita Janoeri: rirotaki isheninkani Asheeri. Antyashipawoperotaki Aana: okaataki ojarentsiti 84. Eejatzi roori ayitaka oemi eenironi ewanka-wotapaaki. Okaatzi otsipatawitakari oemi 7 ojarentsi, tekiraata otsipaperotyaaariitami roojatzi ikamapithatantakawo. Rootaki ojeekantakari iroñaaka ipankoki Tajorentsi. Oztitawentari rirori, eejatzi okantani: kitejiriki, tsiteniriki amanapiintari Tajorentsi; osheki opinkathatakiri. Tee okenkithashiryaaperotaawo owayitarini. ³⁸ Okanta iyaatashitakiri Jesoshi roori. Okantakiri Tajorentsi:

—Ariwee, noñaakiri naari.

Roojatzi okanteeyakirini osheninkathoripaeni:

—Eeniroka irika, rirotaki owawijaakoeyeririni atziripaeni: maawaeni aamagaeyaririni.

³⁹ Imonkaatakiro Josee eejatzi Mariiya maawaeni rojankinatakirini Moeseeshi: tema rirotaki ojankinatakaakiriri Awinkatharite. Roojatzi ipiyanteeyanaani Najareeteki: jeekatsiri Karireeyaki.

Rewankaritapaakini Jesoshi, ipiyanaa eejatzi Tajorentsi pankoki

⁴⁰ Ikanta ikimotatanaki Jesoshi, eekiro riyaatatzi ithaamentanakitya eejatzi riyothanitaki ikenkithashiryaaperota kameetha, eejatzi eekiro ikimitakotanakityaari Tajorentsi. Eejatzi irira osheki inintaperotakiri rirori.

⁴¹ Rametapiinteyawoni maawaeni ojarentsi riyaatapiintzi riraga Josee eejatzi rowaga Mariiya janta Jeroreeki, aririka omonkaatapaeya kitejitatsiri iitachari Rawijantakarini Ronampiri Tajorentsi joriyopaeni janta Ejiipitoki.

⁴² Ari iroñaaka okaataki rojarentsiti riraga Jesoshi 12. Rapiitantaawori riyaaate eejatzi janta Jeroreeki. Itsipatanakawo riniro, ashitariri eejatzi paashinipaeni inampijatzi.

⁴³ Riyaatanaki ikimoshirewentero rantakiri Tajorentsi. Rojamanitakitzi apaanipaeni kitejiri ikimoshirewentanakiri janta, roojatzi ipiyeeyawitaani riraga Josee eejatzi Mariiya itsipatawitanaari inampijatzi. Tee riyotzi jeekanakira riraga Jesoshi Jeroreeki.

⁴⁴ Apaani kitejiri ikinanaki Josee eejatzi iina. Raamaashitawitakari itsipatanakari Jesoshi paashinipaeni inampijatzi. Tsitenini raminaminawitakari roojatzi otsitenitananaka. Ikwakowawitanakari ikaateeyeenira ipokae, ⁴⁵ omaanta tee iñagaeri. Roojatzi ipiyantanaka janta raminaminatzi. ⁴⁶ Okaataki kitejiri 3 roojatzi iñaantapaari rirori Tajorentsi-pankoki: ikaateeyirini iyotaantayitatsirini. Ikemijantziri irintapaeni riyotaantzi eejatzi rojampitayitakirini rirori oetarikapaeni. ⁴⁷ Ari rotsikanatakari maawaeni kemakiriri, ikantzzi:

—¿Pikemawakiri ewankarika? ¡Riyothaniperotzi! Kameetha rakawakiri ikantziriri iyotaantatsiri, tee ikompitawo.

⁴⁸ Ari rotsikanatapaakari Josee, eejatzi iina. Okantakiri irowa:

—Notyomi, ŷtsika piyeekakika? Pamine, nokowakowawitakimi nokaatziri pirithori. Osheki nokoetyaakimi.

⁴⁹Rakanakiro:

—ŷlitaka pikowakowatantanari? Tema piyotzi nokowaperotaki nokemijantaperotero ikoyiri Pawapero. Rootaki nojeekantari jaka.

⁵⁰Omaanta tee riyotakotawakiri riroripaeni ikantawitakariri. ⁵¹Roojatzi riraga Jesoshi royaatantanaawo, roerinkanaka ipiyeeyanaani Najareeteki. Ipiyanaaga ikantani ikemijantaperotapiintziri maawaeni okaatzi ikantziriri riraga Josee eejatzi riniro. Tekatsi rante: tee iperanita, tee ipiyathanita. Omaanta roori Mariiya osheki okenkithashiryaaakawo ajankaneki maawaeni iroka oñaakiri eejatzi okemakiri. ⁵²Eekiro, eekiro, riyaaanakitzi riyothaniperotanakitzi, oemonkanaka kameetha. Eejatzi Tajorentsi iñaaperotakiri rirori Itomi ikameethatzi, eejatzi maawaeni atziripaeni iñaakiri ikameethatzi.

3

Ritantakawori Jowa ikenkithatzi
(Mt. 3.1-6; Mr. 1.1-6; Jowa 1.19-28)

¹Iroñaaka okaatzi 15 ojarentsi ipinkathariwenteeyakirini maawaeni jeekayitatsirini kipatsikipaeni riraga oroomajatzi iwaero Teweeryo Seesari. Ari rotyaantakiri riraga Poonshiyo Peraato ipinkathariwentziri joreeyajatzi. Eejatzi rotyaantakiri riraga Erooreshi ipinkathariwentziri riraga karireeyajatzi; omaanta rirentzi Erooreshi, iwaero Jiripi, ipinkathariwentziri riraga itooryajatzi eejatzi tarakoniitejatzi. Eejatzi riraga Rijaañashi ipinkathariwentziri awireeñajatzi. ²Eejatzi iroñaaka ipinkathariwenteeyirini ñaanakowenantatsiripaeni Aanashi eejatzi Kaejashi. Roojatzi ijeekantapaaka Jowa, itomi Jakariiyashi, janta okaankiityeenta. Ikantakiri Tajorentsi:

—Nokowaki iroñaaka pikenkithatakaeri atziripaeni, eenitatsi nokowakiri pikamanteey-eririni.

³Ikanta ikinakinayitanakini rirori othapyaakiini iña itachari Joriraani, ikanteeyakirini atziripaeni:

—Pikenkithashiryagaeya, eero pikimitaga paerani, pookaero kaari kameethatatsi panteeyakirini, roojatzi ikamintheyantemirini Tajorentsi: eero ikenkithashiryaaakoteemiro pantawitarini. Roojatzi nokaawoshitakotanteeyakimirini Tajorentsi riyotantyaari atziri awajakoteemi.

⁴Paerani ikenkithatakotzitakarini Jowa riraga kamanantzirorini iñaani Tajorentsi itachari Iseeyashi. Iroka rojankinatakotzitakaririni, ikantzi: “Eenitatsi iinja atziri kenkithatakayerini atziripaeni janta okaankiityeenta, ikanteri: ‘Paamayarirapa Awinkatharite. Pikameethatanaki iñaaperotantapaakimiri pikameethatzi. Aririka pikameethatanaki pikimityaawo awotsi kameethatatsiri ikinantapaakyaari Jewaperowenantatsiri: powameethatero iñaaperotanteeyapaakyaaworini.

⁵Pikiyagaanteero opompaetopaeni, pityaakiyiteroni otenkanaapaeni, powameethatero maawaeni. Eejatzi powameethatero awotsi tzipitayitatsirini, otampatsikatantyaari kameetha, okameethapanakaante. Noshiyakaawentashitakawo iroka. ⁶Roojatziyika maawaeni atziripaeni iñeeyantawakyaarini owawijaakoeyeririni, riraga Rotyaantanewo Tajorentsi’ ”.

Ikantayitziririni Jowa atziri
(Mt. 3.7-12; Mr. 1.7-8; Jowa 1.19-28)

⁷Ikantaka ipokashiteeyawitakarini osheki atziri ikowawitaka ikaawoshitakoeyaarini Tajorentsi. Omaanta riraga Jowa eenitatsi ikanteeyawakiririni:

—Eerokateeyakini maankipaeni: pikimiteeyakarini kamaaripaeni. Tema osheki pamatawitanteeyini, eejatzi pitheeyawaetashita. Tee okameethatzi pantziri. Tee pikowaeawitani piyaate paamariki kaari tsiwakanitatsini, rootaki pikowantawitakari pikaawoshitakotyaarimi Tajorentsi. ⁸Pikowakirika nokaawoshitakotawakimiri Tajorentsi, pityaawo pikenkithashireeya, piyeekanteeyaari kameetha, pookaero kaari kameethatatsi

pantapiinteeyakirini niyotantyaari tee pikimiwita paerani. Eero pikantawaetashita: “Nosheninkatakari Awaraamani, rootaki niyotantakari aritaki nawijakotee”. Pamataw-itashitaka eeroka apaniroeni. Ikowakirikami riraga Tajorentsi, imatero ipeyiromi atziri iroka mapika, osheninkatanteeyaaririmi rirori aritaki rantakiromi. Omaanta eerokapaeni eerokawitaka icharineeteni Awaraama, eerorika paapatziyari rirori patsipetashitakawo pisheninkawitakari: rooma pajankanekira kimitakimi mapi: pikijotzira. ⁹Maawaeni inchato kaari kithokitatsi tema ari atowaeyakironi apiyoteeyeroni atagaeyeroni paamariki. Eejatzi eerori pikimiteeyakawoni inchato kaari kithokitatsi. Kyaaryoowa rookimikari eerori Tajorentsi paamariki kaari tsiwakanitatsini.

¹⁰Rojampiteeyakirini riraga atziripaeni:

—¿Iitaka pikoyiri nanteeyerini?

¹¹Rakanakiri:

—Otzimirika apite piithaari, pipagaanteri ashironkaenkari apaani. Oztzimotzimirika osheki powanawo, pipagaanteri eejatzi ashironkaenkari. Pikaminthaantapiinte.

¹²Eejatzi ipokashitakiri Jowa aayitziririni koriki: rayiniri riraga oroomajatzi, osheki ramatawitziri eejatzi atziripaeni. Tema raagaantzitapiintakiri. Ipokashiyakirini ikowaki ikaawoshitakoeyawakirini Tajorentsi, rojampitapaakiri:

—¿Oetarika nanteri naari piyotantenari kyaaryo naapatziyakari rirori?

¹³Ikantawakiri:

—Eero powanaashitawo eeroka apaniroeni paashitzitantaariri iyorikite atziri, omaanta pimonkaataperotero kameetha ikantakimiri oroomajatzi.

¹⁴Eejatzi ipokashiyakirini apanipaeni joraaro, rojampitakiri:

—¿Oetaka nanteri naari?

Ikantawakiri:

—Eero pikijashitari atziri pikowantyaari pominthayeri paapithatantaariri iyorikite, eejatzi eero pikowantari payitantaariri iyorikite. Pikimoshirewentero ipinatzimirira piwinkatharite, eero pikoyi ipaetemi paashini.

¹⁵Ikanta raamagaeyarini Jesokirishito, iitashiteeyawitani rooteentsi rareetya. Ikenkithashiryaakoyirini ikantzi: “¿Rirotakima Jowa Rotyaantanewo Tajorentsi?”

¹⁶Omaanta ikanteeyakirini Jowa:

—Nokaawoshitakoeyakimirini Tajorentsi iñaaki: kaari pomeentsitachani. Linja ipokapaakirika Awinkatharite, osheki nopinkathaperotakiri, rooma naaka tee nomonkaatari naari. Rotyaanteeyeeni rirori Ishire Tajorentsi ojeekantanakimi pajankaneki, owameethateeyemini. ¹⁷Linja rinashitakagaeyarini irira kameethatatsiri eejatzi kaari kameethatatsi. Akimitzirowanki aari anashitawo okithoki pankirentsi, kitekiyiteentsirini eejatzi anashitakawo roori jampipentakitatsiri. Akempoyeero okithoki, inta atayero jampipentakiri. Eejatzi ikimiteeyeeni rirori impaetakinari, riraga Rotyaantanewo Tajorentsi: ikamintheeyerini aapatziyeeyaririni, irira iñaaperotakiri ikameethatzi. Omaanta riraga theenkiriripaeni ari rowashironkagaeyakirini. Tema iñaaperotakiri tee ikameethatzi.

Romonkyaagakaantakiri Eroreshi Jowa omonkyaagamentotsiki

(Mt. 14.3; Mr. 1.14; 6.17)

¹⁸Aritaki ikenkithatatakaapiintziri Jowa: ikamantapiinteeyakirini atziri tsika ikanteeyaa ikameethatanteeyaari, eejatzi ikamantziri tsika ikanteeyaa rawijakotanteeyaarini.

¹⁹⁻²⁰Eejatzi ikantakiri riraga Eroreshi:

—Tee okameethatzi pantayitzirini. Paapithatakiri pirentzi iina rowaga Eroriyashi. Eeniro osheki paashini kaari kameethatatsi pantayitzirini.

Roojatzi ikijanakiri Eroreshi. Ipinkathariwenteeyirini karireeyajatzi, rootaki imatan-takawori raakaantakiri Jowa, shepik, romonkyaagakaantakiri. Eekiro riyaatatzi rantaperotanakiro kaari kameethatatsi.

Riraga Jesoshi ikaawoshitawentakari Tajorentsi

(Mt. 3.13-17; Mr. 1.8-11)

²¹⁻²² Tekirani romonkyagakaanteetziri Jowa, eejatzi tekirani ikenkithatakotakiri Tajorentsi riraga Jesoshi, tema riraga Jowa ikaawoshitawenteeyakarini Tajorentsi osheki atziri. Eejatzi riraga Jesoshi ikaawoshitawentakari ashitariri, roojatzi ikenkithatakaantakariri irira. Omapokapaaka ayiitashitapaakiri Ishire Tajorentsi, opoñaaka jenokinta. Oshiyawitapaakari jamomo. Eejatzi ikemaeyawakironi ikantakiriri Tajorentsi:

—Eeroka notyomi nonintashireperotzimi. Osheki nokimoshirewentakimi.

Rojankinatziro iwaeropaeni ichariniitenipaeni paerani Jesoshi

(Mt. 1.1-17)

²³ Okaataki rojarentsite Jesoshi 30, ritantanakawori ikenkithatakagaeyirini ijoriyyotzinkaritepaeni. Omawitya ikenkithashiryaaaka maawaeni atziri rirootaki itomi Josee, rirootaki itominthori, riraga jewatatsiri ikoñaatzi. Eekiro rimpaetapaaki reentsiteperopaeni Josee.

Iri riraga Josee iwaero Erii.

²⁴ Iri riraga Erii iwaero Mataani.

Iri riraga Mataani iwaero Rewii.

Iri riraga Rewii iwaero Meeriki.

Iri riraga Meeriki iwaero Jaanani.

Iri riraga Jaanani iwaero Josee.

²⁵ Iri riraga Josee iwaero Matateyashi.

Iri riraga Matateyashi iwaero Amooshi.

Iri riraga Amooshi iwaero Nawooni.

Iri riraga Nawooni iwaero Eeshiri.

Iri riraga Eeshiri iwaero Nagae.

²⁶ Iri riraga Nagae iwaero Maatari.

Iri riraga Maatari iwaero Matateyashi.

Iri riraga Matateyashi iwaero Shemee.

Iri riraga Shemee iwaero Joseeki.

Iri riraga Joseeki iwaero Joraa.

²⁷ Iri riraga Joraa iwaero Jowanaani.

Iri riraga Jowanaani iwaero Reeja.

Iri riraga Reeja iwaero Jorowaweeri.

Iri riraga Jorowaweeri iwaero Jaratyeeeri.

Iri riraga Jaratyeeeri iwaero Neeri.

²⁸ Iri riraga Neeri iwaero Meeriki.

Iri riraga Meeriki iwaero Ariitzi.

Iri riraga Ariitzi iwaero Kojaami.

Iri riraga Kojaami iwaero Eremoraami.

Iri riraga Eremoraami iwaero Eere.

²⁹ Iri riraga Eere iwaero Joshoe.

Iri riraga Joshoe iwaero Eriyshaari.

Iri riraga Eriyshaari iwaero Joriimi.

Iri riraga Joriimi iwaero Mataa.

Iri riraga Mataa iwaero Rewii.

³⁰ Iri riraga Rewii iwaero Shimiyo.

Iri riraga Shimiyo iwaero Joraa.

Iri riraga Joraa iwaero Josee.

Iri riraga Josee iwaero Jonaani.

Iri riraga Jonaani iwaero Eryakiimi.

³¹ Iri riraga Eryakiimi iwaero Mereeya.

Iri riraga Mereeya iwaero Maenaani.

Iri riraga Maenaani iwaero Mataata.

Iri riraga Mataata iwaero Nataani.

³² Iri riraga Nataani iwaero Iraviiri.

Iriri riraga Iraviiri iwaero Isayii.
 Iriri riraga Isayii iwaero Oweeri.
 Iriri riraga Oweeri iwaero Woosho.
 Iriri riraga Woosho iwaero Sharimoo.
 Iriri riraga Sharimoo iwaero Naashoni.
³³ Iriri riraga Naashoni iwaero Aminagaawa.
 Iriri riraga Aminagaawa iwaero Araami.
 Iriri riraga Araami iwaero Aarani.
 Iriri riraga Aarani iwaero Eshiromi.
 Iriri riraga Eshiromi iwaero Pareshi.
 Iriri riraga Pareshi iwaero Joraa.
³⁴ Iriri riraga Joraa iwaero Jakoowo.
 Iriri riraga Jakoowo iwaero Ijaaka.
 Iriri riraga Ijaaka iwaero Awaraama.
 Iriri riraga Awaraama iwaero Taree.
 Iriri riraga Taree iwaero Nakoori.
³⁵ Iriri riraga Nakoori iwaero Sherooko.
 Iriri riraga Sherooko iwaero Ragaawo.
 Iriri riraga Ragaawo iwaero Pereeki.
 Iriri riraga Pereeki iwaero Eeweri.
 Iriri riraga Eeweri iwaero Jaari.
³⁶ Iriri riraga Jaari iwaero Kaenaani.
 Iriri riraga Kaenaani iwaero Aratajaari.
 Iriri riraga Aratajaari iwaero Sheeme.
 Iriri riraga Sheeme iwaero Noe.
 Iriri riraga Noe iwaero Rameeki.
³⁷ Iriri riraga Rameeki iwaero Matojareeni.
 Iriri riraga Matojareeni iwaero Enoko.
 Iriri riraga Enoko iwaero Jareeri.
 Iriri riraga Jareeri iwaero Maarareeri.
 Iriri riraga Maarareeri iwaero Kaenaani.
³⁸ Iriri riraga Kaenaani iwaero Enooshi.
 Iriri riraga Enooshi iwaero Seete.
 Iriri riraga Seete iwaero Araani.
 Paerani riwetsikantakariri Tajorentsi riraga Araani.

4

Jatanaashi ikowawita rantakayerimi Jesoshi kaari kameethatatsi

(Mt. 4.1-11; Mr. 1.12-13)

¹ Ikanta Jesoshi itonkaantanaari tema ipoñaakaga Joriraanikira. Ikithaatakotakawo Ishire Tajorentsi, aanakiri janta okaankiityeenta. ² Okaatzi 40 kitejiri ijeekaki janta, tee rowaneenta eechonkiini: aaperotakiri itashe. Ikanta riyatashitakiri Jatanaashi riraga iwinkatharite kamaaripaeni iñaantari, ikowawitaka rantakayerimi kaari kameethatatsi.

³ Ikantawitapaakari:

—Eerokarika Itomipero Tajorentsi, ajaatya: pitajonkero iroka mapika, opeyanakya paa, poyaari.

⁴ Rakanakiri Jesoshi:

—Eero nantziro. Okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Tee apatziro akoyiro owanawo ash-intsiwathatantyaari, inta kowaperotacha akemijantaperotero maawaeni ikowakaakaeri Tajorentsi ashintsitanyaaari ashireki”.

⁵ Roojatzji raanakiri antawoki ochempi, rookotapaakiniri maawaeni kipatsi, ⁶ ikantakiri:

—Pikowakirika nokanteeyerini maawaeni jeekatsiripaeni ipinkathateeyemini, raakameethateeyemini. Aritaki nomatakiro noperi ninkarika nokoyiri. Tema naaka

pinkathariwenteeyiririni maawaeni, ⁷ aririka nokanteri ipinkathateeyemini eerori, aritaki ipinkathateeyakimini. Apatzirokya nokowaki potziwerowashitena, pipinkathatena naari.

⁸ Rakanakiri:

—Rooma okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Pipinkathateri Awinkatharite, tema rirotaki Tajorentsi. Apatzirokya irira paapatziyari, piñaaperoteri, eejatzi pikimoshirewenteru”.

⁹ Roojatzi raantanakari janta Jerojareeki, okaapankatapaakinta Tajorentsi pankoki, jantoo jenoki. Ikantapaakiri:

—Eerokarika Itomi Tajorentsi, ajaatya: pomyaanakyaatya jaawiki, eero pikamantapaaka. ¹⁰ Pikenkithashireerotyakaatzi okantzimiri Iwaperite Tajorentsi: “Ari rotyaantakimiri Tajorentsi nonampiripaeni, ikempoyeemi”. ¹¹ Eeniro eejatzi paashini rojankinatzirini: “Aritaki raawakimi rakokira, eero pikagaantapaaka jaawiki mapiki”. Naakiro, ¿iitaka pithaawantakari?

¹² Rakanakiri:

—Eero nomyaa. ¿iitaka noñaanantyaariri Pawa? Rooma eenitatsi paashini okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Tee okameethatzi añaantawityaari Tajorentsi: rowashironkaemikari”.

¹³ Ikanta iwinkatharite kamaari teera imatziro rantakayiri Jesoshi kaari kameethatatsi, roojatzi rookantanaari. Omaanta iinja rapiiteeri.

Ipiyanaa Jesoshi Karireeyaki

(Mt. 4.12-17; Mr. 1.14-15)

¹⁴ Roojatzi ipiyantanaa Jesoshi Karireeyaki, osheki omatakaakiri Ishire Tajorentsi: tema okithaatakaakari roori. Tee ojamanitzi ikemakoeyakirini maawaeni jeekatsiripaeni janta.

¹⁵ Riyotaantapiintaki pankotsiki ipiyotantapiintarira jorriiyopaeni. Ikanteeyanakini:

—Tema ikameethataperotaki Jesoshi; tema kameetha riyotagaeyakaeni.

Rareetapaa Jesoshi Najareeteki

(Mt. 13.53-58; Mr. 6.1-6)

¹⁶ Roojatzi riyaaantanaa Jesoshi Najareeteki, rootaki inampi rantaritakira paerani. Ikantanaka saawaroki riyaaantakari janta pankotsiki ipiyotantapiintarira jorriiyopaeni, tema rametapiinteeyawoni riyaaatzi saawaroki. Inthomaenta ikatziyapaaka, iñaanateniri atziripaeni Iwaperite Tajorentsi. ¹⁷ Ipaetawakiri rojankinarini Iseeyashi. Rapineeryaakiro, raminaakiro iñaanateniriri. Okantzi: ¹⁸ “Okithaatakaapaakina Ishire Awinkatharite, otyaantakina nokamanteri maawaeni ashironkaayitacharini tsika ikantyaari rawijkotanteeyaaari. Nokamanteri maawaeni romperatanewopaeni kamaari noemishitowaeyerini. Noñaakagaeri eejatzi kaari kokichaataatsi. Eejatzi nopakaakowenteeri maawaeni rowashironka-gaetziri. ¹⁹ Eejatzi nokamanteeyerini atziri rooteentsi notajonkawenteru”.

²⁰ Roojatzi rapineetantawo Iwaperite Tajorentsi, roepiyeeniri ipaeri, roojatzi ijeekantanaa. Ari rotsikanateeyanakarini joreririri. ²¹ Ikanteeyakirini:

—Kyaaryo iroñaaka nomonkaatakiro iroka noñaanatakimirika, naaka okenkithatakotzi.

²² Ikanta iñaaperoyawitakarini kameetha Jesoshi, eejatzi iñaaperoyakironi okaatzi ikantakiriri. Roojatzi rojampitawakaeyakani:

—¿Kaarima itomiranki Josee?

²³ Ikantakiri:

—¿Pitheenkatyaa nama? Naamaashita pikantenami: “Ajaatya, powawijaakoteritya pinampijatzipero eerori. Nokemakotakimi pitajonkantakari janta Kaperinawooki, iroñaakakya pitajonkantetya eejatzi jaka anampikika”. ²⁴ Omaanta nokamantemi pameeteeyaawoni eerokapaeni pitheenkaeyirini pisheninkapero: tee piyotzi pipinkathatziri rirori, omaantakya paashinijatziri rirotaki pikoyiri pipinkathateri. ²⁵⁻²⁶ Kyaaryo iroka nokamantemiri: paerani eenironi ijeekini Iriiyashini, piyoteeyakini tee opariyini inkani. Tema paerani osheki ojarentsitakini. Okaatzi 3 ojarentsi eejatzi 6 kashiri, tee opariyane inkani. Itasheyeeyanakini maawaeni jeekatsiripaeni kipatsiki. Eejatzi ojeeki osheki kamayiteentsirini oemi jaka, omaanta rotyaantakiri Tajorentsi Iriiyashi paashiniki kipatsi

owaero Jeniishiya. Rotyaantziri riyatashitero kamatsiri oemini jeekatsiri janta Jareep-etaki, okaakintawo Shiroo. Itajonkawentapiintakiniro owanawo. Omaanta jeekatsiri jaka inampiki, tee itajonkawentaziniro. ²⁷ Eejatzi, paerani ijeekantakari Eriseeyoni riraga kamanantzirorini iñaani Tajorentsi, ijeekini jaka osheki patheen kari, omaanta tekatsi retsiyatakote. Apatziro retsiyatakotakiri shiiryajatzi iitachari Naamaani. Tema raapatziyari Tajorentsi.

²⁸ Ikemaeyantawakarini piyoteeyencharini, ikijeeyaperotanakani. ²⁹ Roojatzi ikatziy-eeyantanakani, ragaeyakirini, shepik. Raanakiri janta othapiiteki nampitsi, ojeekinta impeeta. Rotatsinkantyaaririmi, ³⁰ omaanta tee imatziri, tee iñaawakiri tsikarika ikinanawo.

Ipiyanaa Jesoshi Kaperinawooki

(Mr. 1.21-28)

³¹ Ari ipiyanaa Jesoshi Kaperinawooki karireeyawero. Saawaroki riyotagaeyakirini atziri. ³² Riraga atziripaeni rotsikanateeyanakarini, ikantawakagaeyanakani:

—Tema okameethataki iroka riyotaakaeri. Ikimiwitakari pinkathari: rooma riyotaap-erotakae kameetha.

³³ Ari ijeekaki pankotsiki janta ipiyotantapiintarira joriyopaeni shirampari kyaantariri kamaari. Icherayimotawakiri, ikaemakotawakiri:

³⁴ —Eeroka Jesoshi poñaachari Najareeteki. Niyotakimi: eeroka Itomipero Tajorentsi riraga kameethaperotatsiri. ¿Iitaka pipokashitantanari? ¿Pikowawitama pookena janta otsiteniperotzinta?

³⁵ Iñaashintsithatakiri Jesoshi, ikantakiri:

—¡Pimaerite! Pishitowantaneeyari irira shiramparira.

Roojatzi rotyaantanakari shirampari kipatsiki, teree, roojatzi rookantanaari. Tekatsi ikantanakiri shirampari, riroperotanee. ³⁶ Rotsikanateeyanakarini eejatzi ikanteeyanakini:

—Piñaakiri: apatziro iñaanatakiri kamaari, roojatzi ishitowantanaka. Osheki ipinkatharentsitaki, osheki itajonkantzi.

³⁷ Ikanta ikemakoeyakirini Jesoshi maawaeni jeekatsiripaeni jaga.

Retsiyatakotakiro Jesoshi riyote Peetero

(Mt. 8.14-15; Mr. 1.29-31)

³⁸ Roojatzi ishitowantana Jesoshi pankotsiki ipiyotantapiintarira joriyopaeni riyataanaki ipankoki Shimo. Ikanteetawakiri:

—Omantsiyatziira riyote Shimo, osheki ojaawamerikitaki. Petsiyatakoteero.

³⁹ Roeyotashitapaakawo, ikantapaakiro:

—Ari opeyaneeya pijaawamerikiri, petsiyatakotanee.

Roojatzi opeyantanaa, tekatsitane; okatziyanaka, opeyawakirini rowanawo.

Retsiyatakotayitakirini paashinipaeni atziri

(Mt. 8.16-17; Mr. 1.32-34)

⁴⁰ Ikanta itziryaanee oorya. Ramaetapaakiniri Jesoshi osheki mantsiyari inashitachari imantsiyarentsite. Ipampiteeyawakirini, retsiyatakoyawakirini. ⁴¹ Eejatzi rowawijaakoy-itakirini osheki kyaantariri kamaari. Riraga kamaaripaeni riyotawakirira Jesoshi riotaki Rotyaantanewo Tajorentsi rootaki ikaemaeyantanakani, ikanteeyini:

—Eeroka Itomi Tajorentsi.

Omaanta riraga Jesoshi ro romaeryaantakariri, tema ikantanakitziiri:

—Pimaerite, eero pikamantakotana.

Roojatzi rookantanaari rirori atziripaeni.

Rowaaganaa Jesoshi paashinikipaeni nampitsi

(Mt. 4.23-24; Mr. 1.35-39)

⁴² Okantaka okitejitanaki riyataanaki Jesoshi janta tekatsinta jeekatsini. Omaanta ikowakowaeyanakirini atziripaeni. Iñaantaariri, ikanteeyawitapaarini:

—Eero piyaatee, piyeeki jaka Kaperinawooki.

⁴³ Omaanta ikantanakiri Jesoshi:

—Eero nojeeki. Nokowaki nokamanteri paashinipaeni atziri ipinkathariwenteeyerini Tajorentsi, tema okameethatzi riyoteeyeroni riroripaeni. Rootaki rotyaanantakinari Pawa.

⁴⁴ Ikantaka ikinakinayitanakini Jesoshi janta Karireeyaki, ikenkithatakagaeyakirini atziri janta pankotsikipaeni ipiyotantapiintarira jorriyopaeni.

5

Riraga Shimo ishiryataki osheki shima

(Mt. 4.18-22; Mr. 1.16-20)

¹ Paashini kitejiri ikenkithatzi Jesoshi janta othapyaaki inkaare iitachari Jenejareete. Liteetziro eejatzi Karireeya. Itsitachonchoeteeyapaakani atziripaeni, ikowaeyakini ike-mero iñaani Tajorentsi. ² Ikanta Jesoshi iñaakiro apite pitotsi janta othapyaaki. Tekatsi otetantyaawoni: riraga shiryatatsiri ikiwatziro ishiryamento iñaaki. ³ Rotetaka Jesoshi ipitoki Shimo, ikantakiri:

—Shimo, potyaantero eechonkiini niyankyaani pitotsi.

Ari ijeekakotaki, riyotagaeyakirini piyoteencharipaeni othapyaakininta.

⁴ Ithonkantakawori riyotagaeyakirini, ikantakiri Shimo:

—Piyaate janta ojaanaatakinta, pishiryate.

⁵ Rakanakiri:

—Iyotaanari, nokitejitakowitaka noshiryaatzi inkaaganki, tekatsi naaneente eechonki-niroña. Iroñaakakya pikantakinaka, aritaki niyaataki noshiryataate eejatzi.

⁶ Ikantaka ishiryataatzi: raaperotaki osheki shima monki, monki. Yeekitaki ishiryaa-mentoki, rooteentsi otzijagaanakimi. ⁷ Ikaemawakotakiri iyempiyaminthari jeekatsiri paashiniki pitotsi ikantziri: “Pipoke pamitakoteeyenani”.

Roojatzi ipokakotanteeyapaakani, rotetakotakiri terori, terori; yeekitapaaki apite pitotsiki, roowiteenchami otsitsiyanakimi. ⁸⁻¹⁰ Ikaatzi osheki shima raaki, antawo ikenkithashiryakotanakawo okaatzika iñaakiri; Peetero eejatzi ikimiteeyakani iyem-piyaminthari: riraga Jantyaako eejatzi Jowa. Rirotaki itomi Sewereeyo. Itsipatapiintari Shimo ishiryatapiintziri shima. Rotziwerowashitanakari Peetero Jesoshi, ikantanakiri:

—Nowinkatharite, potsipareena. Tee nokameethaperotzi naaka, eero pitsipatana.

Rakanakiri Jesoshi:

—Eero pithaawantana. Eenitatsi nokamantemiri: eerokataki shiryawitariri shima, omaanta iroñaaka eero pishiryataneeri shima, inta paapatziyakaapiinteeyaarini atziri-paeni Tajorentsi.

¹¹ Ikanta raatakoeyapaani, roojatzi rookaeyantanakawoni ipitopaeni, ishiryaa-men-topaeni, maawaeni. Royaaateeyanakirini Jesoshi.

Retsiyatakoteeri Jesoshi patheen kari

(Mt. 8.1-4; Mr. 1.40-45)

¹² Paashiniki kitejiri janta nampitsiki ari ijeeki Jesoshi roojatzi ipokantapaaka shi-rampari pathaaperotatsiri: othonkakiri ipathaawo. Iñaantapaakariri Jesoshi, rotzi-werowashitapaakari, ikantziri:

—Nowinkatharite, tema eeniro pitajorenka: pikowakirika petsiyatakotena, aritaki pimatakiri.

¹³ Roojatzi rowaankantawakawo rako rirori, ipampitawakiri. Ikantziri:

—Nokowaki. Petsiyatakotee.

Intsipaeete opeyanaka ipathaawo. ¹⁴ Roojatzi ikantanakiri:

—Eerowa pikamantakotana. Apatziro piyaatanaki janta ñaanakowenantatsiriki, poñaagapaeyaari riyotantyaari etsiyatakoteemi. Pimonkaatero ikantakirini Moeseeshi: “Paanakiniri ñaanakowenantatsiri pipira itayeniri Tajorentsi riyoteeyantyaarini atziri-paeni etsiyatakoteemi”.

¹⁵ Omaanta eekiro riyaatatyee ikamantakoeyakirini Jesoshi. Oshekiniroña atziri riyaatashiteeyawitakarini raapatziyarimi, eejatzi osheki ikowaeyawitani

retsiyatakotantyaaririmi. ¹⁶ Omaanta riyataanaki rirori janta tekatsinta atziri ipanko, ikenkithatakayeri Iriri.

Retsiyatakoteeri Jesoshi kijopookitatsiri
(Mt. 9.1-8; Mr. 2.1-12)

¹⁷ Paashini kitejiri riyotaantee Jesoshi pankotsiki. Ari ijeekayitakini okaakini warijeeyopaeni eejatzi iyotaanzirori Iwaperite Tajorentsi: ipoñaayitanakani osheki nampit-sikipaeni, janta Karireeyaki, Joreeyaki, eejatzi poñaayitaneencharini Jerojareeki. Tema eenitatsi itajorenka Awinkatharite imatantawori retsiyatakotantzi. ¹⁸ Okaakitapaaki shiramparipaeni, ramakoeyakirini kijopookitatsiri. Ikwaeyawitakani raanakirimi janta ijeekakinta Jesoshi, omaanta tekatsi ikinakaanakiri, rotzikagaeyakirini atziripaeni. ¹⁹ Tekatsi ikini ikyaapaaki, rootaki rateetakaanakariri opatziitoki pankotsi. Rothataakotakiri imoontakiro ijeekakira Jesoshi, roojatzi royiitakotakiri kijopookitatsiri. ²⁰ Riyotawakiri amakiriripaeni raapatziyeyakarini, rootaki ikanantawakariri:

—Niyompari, ari nopeyakotemiro kaari kameethatatsi pantawitari, aritaki nowawijaakotemi.

²¹ Ikantaka ikenkithashireeyanakani warijeeyopaeni eejatzi iyotaanzirori Iwaperite Tajorentsi: “Tee okameethatzi iroka: iitajorentsitashitaka. Apaniroeni Tajorentsi rowawijaakotantzi”.

²² Omaanta riyotakotakiri Jesoshi ikenkithashireeyarini riroripaeni, roojatzi ikanantanakari:

—¿Iitaka pikenkithashiryaantari pajankaneki: “iitajorentsitashitaka”? ²³ Aririka nokanteri irika: “Netsiyatakoteemi iroñaaka, pikatziyatziyawaetanaki”, tema ari pot-sikanatanakyaari. Eerorika imatziro ipiriinta, ari pishirontawentanakina naaka. Omaanta ari kameetha pikantanaki tekatsi shirampari materoni rowawijaakoteri atziri kaari kameethatatsi rantziri. Kameetha pikante. Tema piitashiwitaka nokantashitari: “Nowawijaakotemi, eero nokijawentzimiro kaari kameethatatsi pantziri”. ²⁴ Nopoñaaka naaka jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika. Nokowaki piyoteeyeni eenitatsi notajorenka, eejatzi nomatakiro nokamintheeri antzirori kaari kameethatatsi, nowawijaakoyeerini.

Roojatzi ikanantanakari kijopookitatsiri:

—Iroñaaka nokantemi: pikatziyanaki, paaneero pimaamento, piyaatee pipankoki.

²⁵ Inēeyawakirini ikatziyanaa, raaneero imaamento, jatane ipankoki. Ikantanaki:

—Ariwee, tema ikameethaperotaki Tajorentsi.

²⁶ Ari rotsikanateeyanakirini atziripaeni, ikanteeyanakini:

—Tema ikameethaperotaki Tajorentsi, ipinkatharitaperotzi. Tee añaapiintziro iroka añaakirika iroñaaka.

Royaatanakiri Rewii Jesoshi, tema rirotaaki piyotawitanariri pinkathari iyorikite
(Mt. 9.9-13; Mr. 2.13-17)

²⁷ Roojatzi ishitowantanaa Jesoshi, roojatzi iñaantapaakari Rewii, riraga piyotayitziniriri atziri iyorikite, ipantyaariri pinkathari. Ijeeki janta pankotsiki ipiyotapiintzirira koriki, rojankinatapiintzinta. Ikantapaakiri:

—Thame poyaatanakina.

²⁸ Ipakaanakiro rojankinatokatoyitzinirini koriki, rookanakiro maawaeni, ikatziyanaka, royaatanakiri Jesoshi. ²⁹ Riraga Rewii raanakiri irira eejatzi riyotaanewo janta ipankoki. Roojatzi ikaemakaantakiri paashinipaeni piyotziniriri pinkathari iyorikite, eejatzi paashinipaeni atziri, rowakagaeyakarini. ³⁰ Ipokapaaki warijeeyopaeni eejatzi riraga iyotaanzirori Iwaperite Tajorentsi ikiñaanikowentakiri rirori: ikantakiri riyotaanewo:

—Pamineritya Jesoshi: itsipateeyakarini piyotziniriri iyorikite oroomajatz, rowaeyani, imiriyini. Eeniro eejatzi paashinipaeni kaari kameethatatsini. Tee okameethatzi itsipateeyaarini rowakagaeyaarini.

³¹ Ikantawakiri iriraga Jesoshi:

—Riraga kaari mantsiyatatsini tee ikoyi aawinantatsiri raawinteri. Intakya mantsiyatatsiri rirotaki kowatsiri. ³² Tee roo nopokashitziri kameethatinkari omaantakya nopokashitziri riraga kaari kameethatatsi, riyotanteeyariri Tajorentsi eejatzi raapatziyari. Rootaki ikantziriri rirori warijeeyopaeni.

Rojampitakiri ñaanakowenantatsiri: “¿Litaka kaari itzitanta piyotaanewo?”
(Mt. 9.14-17; Mr. 2.18-22)

³³ Ikantakiri warijeeyopaeni Jesoshi:

—Pamine, itzitapiinta riyotaanewo Jowa, eejatzi ikenkithatakaapiintziri Tajorentsi: eejatzi ikimiteeyakarini riyotaanewo warijeeyo. Omaanta riraga piyotaanewopaeni pashi tee itzitawo; inta rowapiinteeyani, rirapiinteeyini.

³⁴ Rakanakiri:

—Aririka raye shirampari iina, ikaemaeyerini isheninkapaeni ikimoshirewenteeyantaaririni. Aririka rareeteeyakyaani, ¿arima itziteeyapaakyaani? Eero. Eejatzi naari, nokaateeyirini iroñaaka niyotaanewopaeni: ¿Litaka notzitakaantyaariri? ³⁵ Rooma rookaeyaneerini isheninka aatsiri iina, roojatzikya itziteeyantanakyaani. Eejatzi nokimiwitaka naari: aririka iinja nokame, ari rowashiretakoeyanakinani niyotaanewo, roojatzikya itziteeyantanakyaawoni rirori.

³⁶ Eejatzi roshiyakaawentziri iroka; ikantziri: “Eejatzi, eenitatsirika atziri iithaari owakirari, eero itzijaero owawatawo eechonkiini rowawatatantyaawori antyashipawopooki imaatha. Aririka powawatatero, eero omonkaatawakaana. Eejatzi pikiworika aminthamawotanakyarika owakirari, eejatzi eekiro iyaatanakitye oshipaanaki itaworipooki. ³⁷⁻³⁸ Tema apyaaganantawo owakirari pyaarentsi imashiki owakirari, roojatzi ashirikakotantakyaawo eero apaatanta. Aririka oshimowanaki oshinchaatanakirika, otapiyaperotakiri imashi. Rirorika owakirari, eero ipejakotzi, eejatzi eero apaata oowaa. Roorikami apyaaganantyaawomi pyaarentsi itawori imashi, tema itapiyamootzitanakirika itonkanaki: pooo. Tzijaanaki, eejatzi apaatanakya pyaarentsi. ³⁹ Tema aririka ireeyeroni itaworyaateentsiri pyaarentsi, eero akoyiro iroero owakirari”.

6

Ikantawakaanteeyakawoni kitejitatsiri saawaro
(Mt. 12.1-9; Mr. 2.23-28)

¹ Apaani saawaro, ikinanaki Jesoshi teriikomashiki, itsipatanakari riyotaanewopaeni. Irirapaeni ithatyaayitakini apanipaeni okithoki teriiko, ramirokakitakiro, okaankikitanaki okithoki, rowaeyakawoni. ² Ineeyakirini warijeeyopaeni, ikantakiri:

—Tee okameethatzi iroka pantziri. Tema iroka saawaro, kitejitatsiri amakoreeyantarini, eero atayaantawo iroñaaka. ¿Litaka panantakawori?

³⁻⁴ Rakanakiri Jesoshi:

—Tema tee piñaananeentziro rojankinatakoteetakiririni Iraviiri. Aantakariri itasheni eejatzi itsipateeyarini. Eenitatsi janta ipankomawoki Tajorentsi paa riwetsikaetziniriri irira. Apaniroeni rowaeyawoni ñaanakowenantatsiripaeni, tee oshinetziri Iwaperite Tajorentsi paashinipaeni royaawo. Omaanta rashironkaantawitakari, aantawitakariri itashe Iraviiri, rootaki ipantakariri paa riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiri, eejatzi ipaeyakirini maawaeni oyaateeyiririni. Naakiro, tema tee ikowakayiri rowashironkaeya itasheyi. ⁵ Nopoñaaka jenokinta, nopokapaaki jaka kipatsikika, nokoñaatapaaki: tema naaka kantatsini oetarika anteri saawaroki.

Retsiyatakotakiri kijopookiwakori
(Mt. 12.9-14; Mr. 3.1-6)

⁶ Paashini saawaro riyataanee janta pankotsiki ipiyotantapiintarira joriyopaeni, ikyapaaki riyotaantapaaki irirapaeni. Ari ijeekaki janta shirampari kijopookitatsiri rakopero. ⁷ Rotsikanaperotakari iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi eejatzi warijeeyopaeni, ikowaki riyoteri aririka retsiyatakotante saawaroki, ikantakatantyaariri

iwinkathariteki: “Noñaakiri Jesoshi rantakiro kaari kameethatatsi”. ⁸ Omaanta riyotakiri Jesoshi ikenkithashireeyakarini. Ikantanakiri kijopookiri rako:

—Pipoke, pikatziyapae jaka niyankika.

Roojatzi ikatziyantana, riyaatashitakiri. ⁹ Ikanteeyakirini rirori:

—Iroñaaka nojampiteeyemini. ¿Oetaka kameethatatsiri anteeyerini saawaroki? ¿Kameetharinima akaminthayeri atziri? Teerika okameethatzi, ¿pikowatziima owashironkaeri? ¿Kameetharinima owawijaakoteri atziri? Teerikama okameethatzi, ¿pikowatziima owamaeri?

¹⁰ Ramineeyakirini Jesoshi, imaeriyakini. Roojatzi ikanantanakari:

—Powaankaero pako.

Roojatzi rowaankantanakawo, kameethataneerako. ¹¹ Omaanta ikijaperoeayanakani ñaanakowenantatsiripaeni. Ikantawakaeyanakani:

—¿Tsika akanterika owamaakaanantyaariri?

Riyoyaantakarini Jesoshi riyotaanewopaeni

(Mt. 10.1-4; Mr. 3.13-19)

¹² Paashini kitejiri riyaaatki Jesoshi tonkaariki, ikenkithatakaantyaariri Iri. Ari ikitejitakotakaakiri ikenkithatakayiri. ¹³ Ikaemaeyakirini oyaateeyakirini, riyoyaanteeyakirini 12 riyotaanewopero. Ikwaki rotyaanteri iinja ikenkithatakotantyaawori iñaani Tajorentsi, rootaki iitantariri rotyaantanewo Jesoshi. Iroka iwaeropaeni: ¹⁴⁻¹⁶ Shimo (eejatzi iitzi Jesoshi Peetero), Antereeshi (riraga rirentzi Shimo), Jantyaako, Jowa, Jiripi, Waritoromee, Mateeyo, Tomashi, Jantyaako (riraga itomi Arijeeyo), Shimo (riraga kathaaperotzinkari antayitziirorini oetarikapaeni), Joorashi (riraga rirentzi Jantyaako) eejatzi Joorashi karyootejatzi (riraga aakaanterini iinja Jesoshi). Rootaki iwaeropaeni riyotaanewo riyoyaakiri Jesoshi.

¹⁷ Roojatzi roerinkapaa janta okameethapatheeyeenta. Ipiyotakanta osheki riyotaanewopaeni, eejatzi osheki paashinipaeni atziri: ipoñeeyakani Joreeyaki, Jerojareeki, Tziiroki, eejatzi Shiroomi. Ojeeki Tziiro eejatzi Shiroomi inteena, janta othapyaaki antaworoña inkaare. Riyaatashiiyakirini Jesoshi ikemijanteeyawakirini, eejatzi ikowaeyakini retsiyatakoeyeni maawaeni maantsiyaripaeni. ¹⁸ Rowawijaakoeyakirini kyaantariripaeni kamaari. ¹⁹ Ikwawaeyakini maawaeni ipampiteeyapaakirini, itajonkakowenantyaariri retsiyatakotantaneeyaari imantsiyatakira.

Ikenkithatakotakiri Jesoshi kimoshireteeyasirini

(Mr. 5.1-12)

²⁰ Riraga Jesoshi ramineeyanakirini riyotaanewopaeni, ikantakiri:

—Aririka pashironkaawitakya iroñaaka, pikimoshirete: aritaki ipinkathariwenteeyemini Tajorentsi. ²¹ Aririka pikoyi pantero oetarika ikowakaakimiri irira, pikimoshirete: aritaki ramitakotakimi pantero. Aririka powashiretawitakya iroñaaka, pikimoshirete: aritaki ikimoshiryaakagami rirori iinja. ²² Aririka ikijeeyemini atziripaeni panantawori okaatzi ikowakaakimiri Tajorentsi, eerorika ikowaeyimini itsipateeyimini, iman-inteeyeminerika ikantemi: “Tee pikameethatzi”. Eejatzi ikijanteeyeminerika paapatziyanaka, omaanta ikimoshiryaakayemi Pawa. Tema nopoñaaka naaka jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika. ²³ Aririka ikijeeyemini, pikimoshireperote, pikanteeyeni: “Kameethawee”. Tema aritaki kameetha ipinaperotemi Pawa jenokinta. Kyaaryo riraga itakaanantaworini ikijeeyakirini riraga kamanantayitziirorini iñaani Tajorentsi paeraniperoroña.

Ikenkithatakotakiri Jesoshi ashironkaachani iinja

²⁴ Eenitatsi paashini eejatzi ikantakirini Jesoshi:

—Omaanta riraga ashaagantachari, ikimoshirewentzirowaagawo iroñaaka: monkaataka, rowashironkaeya rirori iinja. ²⁵ Eejatzi rowashironkaeyani iinja riraga kimoshirewenteeyawitaworini iroñaaka rowanawopaeni, tema ari iñaakiro iinja itashe.

Rowashironkaya iinja shironteebacherini iroñaaka: iinja rowashireteeyanakyaani ee-
 jatzi riragaeyaani. ²⁶ Aririka iroñaaka iñaaperoeyemini maawaeni atziri, iinja osheki
 pashironkaeya: tema riraga itakaantaworini paerani iñaaperoeyashitarini riraga amataw-
 iteeyiririni.

Ikwaki Jesoshi anintaperoteri kijayiteerini
 (Mt. 5.38-48; 7.12)

²⁷ Eejatzi ikanteeyakirini riraga Jesoshi:

—Pikemijanteeyawakinani nokantemiri: pinintaperoteri eeroka kijeeyimirini,
 pikaminthayeri. ²⁸ Pamaneri Tajorentsi ramitakoeyerini maawaeni
 kantzimateeyakimirini, eejatzi maawaeni kijeeyimirini. ²⁹ Aririka ipajawootemi,
 pishineteeyaari ipajawootemi eejatzi jakakiroka. Aririka raapithatemi pipewiryaa-
 kogo, piperi paashini piithaari eejatzi. ³⁰ Aririka ramanakotemi oetarikapaeni, piperi.
 Aririka raapithatemi powaagawo, eero pikowakoteeri eejatzi. ³¹ Aririka pikowaki
 ikaminthayemi paashinipaeni, eejatzi eerori pikaminthayeri irirapaeni. ³² Apatzirorika
 pinintaperotashiteeyarini maawaeni nintaperoyimirini eerori, tema monkaataka
 okaatzika pantakiri: tekatsi ikantya ipinatemi Tajorentsi. Tema riyotzitari riraga
 kaari aapatziyariri rirori inintaperoyakirini riraga nintaperoyiririni rirori. ³³ Eejatzi
 okimitaka roori: apatzirorika pineshironkatashityaari neshironkapiintzimiri eerori, tema
 eejatzi monkaataka okaatzika pantakiri. ¿litaka pikoyiri ipinatemi Tajorentsi? Eejatzi
 riraga kaari aapatziyari Tajorentsi ikamintheeyirini kamintheeyiririni rirori. ³⁴ Aririka
 pikowaki roepiyeemi pipakiriri atziri, tema monkaataka: ¿pikenkithashiryaa-
 kama ipaemi eejatzi Tajorentsi? Tema eejatzi ipakiriri riraga kaari aapatziyari irira
 oetarikapaeni, eejatzi ikowaki roepiyeeniri okaatzi ipawitariri. ³⁵ Rootaki nokanantakimiri
 pineshironkaeyerini eeroka kijeeyakimirini, pikaminthaante, pipashitayityaarini
 ashironkaenkari: eero pikenkithashiryaa aririka imatero roepiyeemi. Aririka pantero
 iroka, aritaki ipinataperotakimi Tajorentsi kameetha, eejatzi itomintaperoyemini.
 Tema kameetha ipinkathariwenantzi rirori janta jenokinta. Kyaaryo ikamintheeyakirini
 piyaathateyawitaririni, riraga kaari kameethateyatsini. ³⁶ Ineshironkataperotantzi
 Tajorentsi: eejatzi pikimitakoeyaarini eerori pineshironkatante.

Eero pikantawentziri paashinipaeni
 (Mt. 7.1-6)

³⁷ Eekiro riyaatayee ikantakiri Jesoshi:

—Eero pikantakowentashitari atziri, eejatzi eero pikantashitari: “Eeniro rantani”,
 ikantzimikari Tajorentsi: “Eeniro pantani eerori”. Eero pikijawentziri atziri rantay-
 itzirini inta pikaminthayeri: panterorika iroka eero ikijawentzimi riraga Tajorentsi
 pantayitzirini eerori, inta ikaminthayemi. ³⁸ Aririka pipayiterini ashironkaenkari koe-
 tyeemotayitaririni, eejatzi ikimiteemi rirori Tajorentsi: ipayitemironi maawaeni koe-
 tyeemotayitakimirini eerori. Noshiyakaawentemi: tee ithaãaneentawo ipaper-
 otemi; inta kameetha rotenakero, ipatzitakotero, rowintaaperotero, ranonkayitaka-
 neentakawo ipashitemiri. Omaanta aririka eechonkiini pikaminthaante, eejatzi ee-
 chonkiini ikaminthayemi eerori. Aririka pikaminthaantaperote osheki, eejatzi osheki
 ikaminthaaperoetemi eerori.

³⁹ Roojatzi roshiyakaawentakiniriri Jesoshi, ikantakiri:

—¿Arima imatakiro kaari kokichaatsi rakathateri ikaateeyinira paashini kaari ko-
 kichaatsi itentawakaya? Eero imatziro: eenitatsirika omoo jaga, tema ari ipariyeeyakini.
⁴⁰ Apaani riyotaanewo tee ranaakotziri iyoteeriri riyoperote. Omaanta aririka ithonkakiro
 rishitooryataperotaki, aritaki ikimitakotanakyaari iyoteeriri. ⁴¹ ¿litaka pikijawentzariri
 pisheninika rantayitzirini? Piyotakotawakyaata eerori aamaashitya eerokarika mape-
 rotakiriri kaari kameethatatsi, eeniro osheki pantani. Okimitaka pikantawitakaririra
 pisheninika: “Otyaakyaatakimi opaneki kipatsi”, omaanta eerori, eeniro tyaakyaatakimiri
 antawo inchapanki, konompyaatoteencharira pokiki. ⁴² Okameethatzima pikanteri:

“Ajaatya, nosheninka, nagaemiro pityaakyaawo”. Tema piyotakotya eenitatsi incha-panki otzikaakimiri eerori pokikira. ¿Tsika pikantyaaka paanteeyaanariri ityaakyaawo pisheninka? ¡Pamatawitantaki! Pikowawitaka pikimitakotyaaarimi kameethaper-otzinkari. Ñaakiro, pityaawo pookiro eerori antawowa incha-panki konompyaatoteen-charira pokikira, roojatzi paminaperotaneerika, ari pamitakoteri pagaeniri ityaakyaawowa pisheninka rokikira rirori.

Inchato kameethari eejatzi inchato kaari kameethatatsi

(Mt. 7.17-20)

⁴³Eenitatsi paashini roshiyakaawentakiniriri Jesoshi, ikantakiri:

—Aririka okameethate inchato, eejatzi okimitzitaka okithoki roori okameethataki. Rooma teerika okameethatzi inchato, eejatzi okimitzitaka okithoki roori tee okameethatzi. ⁴⁴Aririka añeero okithoki inchato ayotzi tsika okantari inchato roori. Tema rootaki ayoteeyantaworini inchato rooperori, aririka okameethate okithoki. Aririka pikowaki pithote chochoki, ¿arima piyaataki janta kawanaki? Eero piyaatzi, tema piyotakiro tee okithokitantawo komashiki kawana; eejatzi okimitzita tsikontochee eero okithokitziro oowa. ⁴⁵Aririka akenkithashireero kameethatatsiri, akenkithatayiteroni kameethatayitatsirini. Aririka akenkithashireero kaari kameethatatsi, akenkithatayiteroni kaari kameethatatsi. Tema añaaawaentakityaawo akenkithashiryaaayarini.

Owatzikantakari apite pankotsi inashitachari kipatsi

(Mt. 7.21-29)

⁴⁶Eekiro riyaatatye e ikantakiri Jesoshi:

—¿Iitaka pikantashiwaetantanari: “Nowinkatharite”? Tee pikemijantaperotana. ⁴⁷Iroñaaka noshiyakaawentemiri tsika ikantari aapatziyanari. Ikemawakiro noñaani, ikemijantaperotanakiro: ranteeyakironi maawaeni nokantakiriri. ⁴⁸Ikimitakarini atziri wetsikirori ipanko. Ikiyashiperotakiro inthomaenta, royaankakiro tzinkamintsipanke ityaakitakotakiro kameetha, kijoperotanaki. Okantaka opariyaperotaki inkani roojatzi amaanitantapaaka iña. Otatsinkawitapaakawo antawo amaani, omaanta tee aawiyiro: rooma kijoperotaki kameetha tzinkamintsipanke. ⁴⁹Omaanta riraga kaari kemijan-taperotanari ikimitakari shirampari wetsikawitachari ipanko, tee ikiyashitaperotziro inthomaenta, eejatzi tee ityaakitakoperotziro kameetha. Okantaka osheki amaanitapaaki iña roojatzi otyaantanakawo ipanko ayitanakiri, tee añagaero.

Rootaki ikanteeyakiririni Jesoshi.

7

Retsiyatakotakiri Jesoshi ronampiri kapitaano

(Mt. 8.5-13)

¹Eejatzi ipiyanaa Jesoshi janta Kaperinawooki. ²Janta nampitsiki ari ijeeki kapitaano. Rirotaki oroomajatz, kaari joriiyo. Ikantaka imantsiyatiki ronampiri, roowiteencha ikamemi. Riraga kapitaano osheki inintaperotziri ronampiri. ³Ikemakotakiri Jesoshi itajonkantaki, roojatzi rotyaanantakariri aataperoteenchari joriyopaeni ikantakiri:

—Pikamantakiteri Jesoshi ipokanakiita jaka retsiyatakotakitenari nonampiri.

⁴⁵Ikantaka rareeteeyapaakarini, ikantaperoeypaakirini:

—Piyaatashiteri. Ikameethaperotzi riraga kapitaanonta, osheki ininteeyakaeni aaka joriyopaeni. Riwetsikakaantakaeniro pankotsi apiyotantapiintyaari. Okameethatzi petsiyatakoteniri ronampiri.

⁶⁷Roojatzi royaateeyanakirini. Okaakitapaaki inampi, itonkiyotawakari paashini rotyaantanewo kapitaano. Ikamantapaakiri, ikantziri:

—Eenitatsi iroka ikantakiri nowapitaanote: “Nopinkathataperotakimi, rootaki kaari niyaatanta notonkiyotemi. Rooma naaka tee nokameethatzi, rootaki kaari nokowanta

pipoke nopankokika. Niyotaki pikowakirika petsiyatakoteri nonampiri, aritaki retsiyatakotee. ⁸ Eejatzi naari eenitatsi kantanari oetarika nanteri, eejatzi nokimitzita naari nojoraarote eenitatsi nonperateeyakarini. Nokanteririka joraaro: ‘Piyaate’, ari riyaaatanaki. Nokanteririka: ‘Pipoke’, ari ipokanaki. Eejatzi nokimitziri nonampiri rirori, aririka nokanteri: ‘Iroka panteri’, ari rantakiro”.

⁹ Ikemantawakawori Jesoshi okaatzi ikantakaantawakiriri, ari rotsikanatanakari. Roojatzi ipithokashiteeyantanakarini oyaateeyakiririni, ikanteeyanakirini:

—¿Pikemakiroma iroka ikantakirika riraga oroomajatzi? Tekatsi noñe nojoriy-otzinkarite apaani kimitakotyaarini rirori: osheki rameentakina.

¹⁰ Roojatzi ipiyanteeyanaani rotyaantanewo kapitaano ipankoki. Iñaapaatziiri ronampiri, etsiyatakotanee.

Rowañagaeri Jesoshi kamawiteenchari janta Nayiikinta

¹¹ Paashini kitejiri riyaaatanaki riraga Jesoshi janta Nayiiki, itsipateeyakarini ronampiripaeni eejatzi osheki paashini oyaateeyiririni. ¹² Rokaakinteeypaakawoni nampitsi, roonthaakowentakari inatakoetapaakiri kaminkari, ikitateeterimi. Rinirowa kamaki roori oemi, eejatzi apintzite otomi tekatsi paashini. Oyaatakowentakari otomini, otsipateeyarini osheki onampijatzi. ¹³ Iñaantawakawori Awinkatharite, osheki retakotawakawo, ikantawakiro:

—Eero piraakotari pitomi.

¹⁴ Riyaaatashitakiro kajo inatakotanteetakariri, ipampitapaakiro. Ikatziyakaapaakari natakotziriri. Ikantakiri Jesoshi kamaentsiri:

—Ewankari, pipiriintee.

¹⁵ Roojatzi ipiriinantanaa, ikotyaatanaka; ñaawaetanee. Roojatzi ikanantawo riniro:

—Irika pitomika añaanee.

¹⁶ Rotsikanateeyanakawoni atziripaeni iñaanteeyawakawoni, ithaawaeyanakini, ikanteeyanakini:

—Tema ikameethaperotaki Tajorentsi. Rotyaantakeniri kamanantzirorini iñaani. Kyaaryo, itajonkawentakae, ikaminthagaeyirini aapatziyeeyaririni.

¹⁷ Roojatzi ikemakoeyantakaririni maawaeni joreeyajatzi, eejatzi othotyaaanaka ñaagantsi paashinikipaeni nampitsi.

Ira Jowa Kaawoshitantatsiri rotyaantakiri riyotaanewo Jesoshiki

(Mt. 11.2-6)

¹⁸ Ikanta ikemakotakiri riraga Jesoshi riyotaanewopaeni Jowa, riraga kaawoshitakatziniriri Tajorentsi. Riyaaatashiiyakirini, ikamantapaakiri rantayitakirini rirori. Riraga Jowa, ikaemakiri riyotaanewo apite. ¹⁹ Roojatzi rotyaantakiri Awinkathariteki, ikantawakiri:

—Piyaatakite Jesoshiki, pojampitakiteri pikanteri: “¿Eerokama Rotyaantanewo Tajorentsi naamagaeyakarini? ¿Eeniroma paashini naamagaeyaarini?”

²⁰ Ikanta rareeteeyapaakarini rirori, ikantapaakiri:

—Rotyaantakina riraga Jowa, ikantana: “Pojampitakiteri Jesoshi: ‘¿Eerokama Rotyaantanewo Tajorentsi naamagaeyakarini? ¿Eeniroma paashini naamagaeyaarini?’ ”

²¹ Omaana tee rakawakiri rirori, inta rantzi retsiyatakotayitzirini osheki mantsiyatayitatsirini, eejatzi rowawijaakotayitakirini osheki kyaantariri kamaari rajankaneki. Eejatzi raminakaayiteerini osheki kaari kokichaatsini. ²² Roojatzi ikantakiri riroripaeni:

—Iroñaaka pipiyaneer pikamantapaeri Jowa okaatzira pikemakinari eejatzi piñaakotakinari nantziri. Pikamantapaeri naminakagaeyakirini riraga kaari kokichaawitacharinari, nokatziyatziyatakagaeyakarini riraga kijopookiwiwacharipaeni, netsiyatakotakagaeyakirini riraga pathaawitacharipaeni, nokemakagaeyakirini riraga amashitachari inthomaenta ikempita eejatzi nopiriintayitaneerini kamawiteencharipaeni. Eejatzi niyotakagaeyakirini owashironkaawitacharipaeni tsika ikantya rowawijaakotanteeyaariri riraga Tajorentsi. ²³ Riwehiryaakaanakimi maawaeni kaari theenkanari naaka.

Irira Jesoshi ikantzi: “Ikameethaperotaki Jowa”

(Mt. 11.7-15)

²⁴ Ikanta ipiyeeyanaani riraga rotyaantanewo Jowa, omaanta eeniro ijeekanaki Jesoshi ikenkithatakagaeyanagirini piyotawentakariri. Ikenkithatakotanakiri riraga Jowa, ikan-teeyanagirini:

—Paerani piyaatapiintzi janta tekatsinta atziri ipanko pikemijantapiintziri rirori. ¿Litaka piyaatashiteeyantakaririni? ¿Rootakima piyaatashitantariri pikemijanteri ñaawaetashitachari? Tee iñaawaetashita. ²⁵ ¿Litaka piyaatashitantaperotariri piñeeri? ¿Piyaatashitantakariri piñaakitizirima atziri kithaatawori owaneenkatachari kithaarentsi pinaperotachari? Teewee. Pamine, riraga kithaatawori owaneenkatachari isheninkatakari pinkathari, risheshiryaawentawo rowaagawo jeekatsiri ipankoki pinkathari. Omaanta riraga Jowa tee ikimitakotari rirori. ²⁶ Ajaatya, pikamantena: ¿Litaka piyaatashitakitiziri? ¿Riroma piitzi kamanantzirori iñaani Tajorentsi piyaatashitantakariri? Tema kyaaryo ikamanantziro, omaanta ranaakoperoeyagirini paashinipaeni kamanantzirori iñaani Tajorentsi. ²⁷ Tema piyoteeyironi riraga Tajorentsi ikenkithatakotzitarini rirori Iwaperiteki paerani, ikantzitakinari: “Notyomi, notyaanteri iinja jewatemini ikenkithatakaapaakiri joriyopaeni, ikanteri: ‘Pikenkithashireeyaani, pijeeki kameetha, ero pantziro paashini kaari kameethatsi, paamayari Awinkatharite, kaakitaki’”. Kyaaryo, rirotaki riraga Jowa Kaawoshitantsiri ojankinatakotziteetakariri paerani. ²⁸ Tema ranaakoeyagirini irira maawaeni paashinipaeni kamanantatsiri: imatakiro maawaeni ikowakaakiriri Tajorentsi, rootaki iñaaperotantakariri irira ikameethatzi. Omaanta iñaaperotaperotakiri kameetha Tajorentsi maawaeni ipinkathariwentaperoeyirini.

Ñanakowenantatsiri itheenkaeyagirini Jowa eejatzi Jesoshi

(Mt. 11.16-19)

²⁹ Ikanta ikemaeyagirini osheki atziri ikantakiriri Jesoshi. Ikemantakariri, ikan-teeyanagini:

—Kyaaryo, tema ikameethaperotaki Tajorentsi.

Eejatzi ikaateeyagirini kemaeyagirini riraga piyotayitziirini iyorikite eekiro iperi oroomajatzi, tema ikaawoshitakotayitawakinirini Tajorentsi Jowa chapinki.

³⁰ Omaantakya riraga warijeeyopaeni eejatzi riraga iyotaantayitziirini Iwaperite Tajorentsi tee ikowaeyini ranteniri rirori ikowakaawitariri: tema tee riyatashitzi Jowa ikaawoshitakotantyaariri rirori. Eejatzi tee inimotziri ikantawitariri Jesoshi. ³¹ Ikantzi eejatzi:

—¿Litaka noshiyakaawenteniriri irikapaeni kaari raapatziyantana? Tee ikoyi ikenkithashiryaaneentya. ¿Litaka ikimitakari? ³² Irira noshiyakaawenteeyerini eentsi, ñaathawaeteeyacharini pankotsiki okaankiityeera. Ipoñaanaka apaani ikantanakiri: “Apaniroeni nojonkawaetawita omaanta tee poyaatana, tee pomampaawaeta. Nowashiretakotawitari kamaentsiri, omaanta eeroka tee pitsipateeyanani powashiretakoeaarini”. ³³ Ñaakiro, riraga Jowa itzitapiintaka, tee rirori kachaja eejatzi paashini shinchaari, eekiro pikanteeyatziini: “Eenitatsi iyamaarite pinkakaakiriri, rootaki kaari rowaperotanta, eejatzi kaari rirantawo shinchaari”. ³⁴ Omaanta naaka nopoñaaka janta jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika, roojatzi nowapiintawita eejatzi nirapiintawita. Omaanta eekiro pikanteeyatziini: “Irinta owaagatzinkari, shinkitziinkari. Itsipatapiinteyakarini piyotapiintziniriri oroomajatzi iyorikite, eejatzi itsipatapiinteyakarini paashinipaeni kaari kameethatatsini”. ³⁵ Omaanta nokantemi: “Riyotzi Tajorentsi ari okameethataki maawaeni ikowakaakinari; eejatzi maawaeni aapatziyanari, riyotaki okameethataki ikowakaakinari Pawa”.

Riyaataki Jesoshi ipankoki Shimo riraga warijeeyo rakiyoteri

³⁶ Ikanta apaani warijeeyo iwaero Shimo, ikantakiri Jesoshi:

—Pipoke nopankoki, owaeyaani.

Rakanakiri:

—Jee, kaakitakina.

Ikanta riyaateeyanakini, ijeekapaaki jeekamentotsiki. ³⁷ Ari ojeeki tsinani jaka nampitsiki antapiintawitawori kaari kameethatatsi. Okemakotakiri Jesoshi, rowatya jaga ipankokinta warijeeyo, iyaatashitakiri oñaakiteri. Aakotanakiniri kajankaari. Ro aakotantanakanari mapi kitamaari imokaetziri. ³⁸ Ojeekimotapaakiri okaakini iitziki Jesoshi. Iraaperotapaaka, opitenkantakari oyaaki iitzikira, oshetantanaari oeshi. Roojatzi othoyitzitanakiri iitzi, eejatzi ojeetantakari kajankaari iitziki. ³⁹ Iñaantawakawori riraga warijeeyo, ikenkithashiryanaanaka: “Rirotakima Rotyaantanewo Tajorentsi, ari riyotawakiromi iroka tsinanika opampitakiri, eejatzi eeromi ishinetawomi opampiterimi iitziki”. Tema osheki antapiintziro kaari kameethatatsi. ⁴⁰ Omaanta riyotakiri Jesoshi okaatzi ikenkithashiryaaakari, ikantakiri:

—Shimo, eenitatsi nokantemiri.

Rakanakiri:

—Ajaatya, iyotaanari, pikantenatya.

⁴¹—Noshiyakaawentemiri. Eenitatsi shirampari ikaatzi apite ireewitziriri. Apaani riereewitziri 50 tenaaryo, paashini riereewitziri 50 tenaaryo. ⁴² Irika apiteka atziri ireewitantatsiri tee imatziro ipinakowenteeya ireewitantatsiri. Ikantaka riraga riereewiteetziri iñaakirira tee imatziro ipinateeri, rootaki ikanantakariri: “Iroñaaka nokoyi netakotemi, eero pipinataana pireewiwitanaga, ikaanteekaata. Apaani riereewitawitakari eechonkiini, omaanta riraga paashini riereewitaperotawitakari. Pikantena: ¿ninka inintaperotanakirika ashitariri iyorikite?”

⁴³Rakanakiri:

—Naamaashitya riraga ireewitaperotawitakariri, tema rirotaki ikaminthaaperotakiri kameetha.

Ikantanakiri:

—Kyaaryo okaatzi pikantakinari.

⁴⁴Roojatzi raminantanakawo Jesoshi tsinani, ikantziri Shimo:

—Ñaakiro, inkaaganki nokyapaaki jaka pipankokika, omaanta tee paakameethatawakina: tema tee pipawakina iña nokiwantapaakyaaworimi noetzi. Omaanta tsinanika, okiwantapaakinawo oyaaki noetziki, eejatzi oshetantakinawo oeshi. ⁴⁵ Piwethatantanari, tee pithowootana, omaanta roori, onintanintaatakiro noetzi. ⁴⁶ Tee pijeetantanawo noetoki iyeenka, omaanta iroka, ojeetantakinawo noetziki kajankaari. ⁴⁷ Pamine, eeniro antayitawitakarini osheki kaari kameethatatsi omaanta nokaminthaakiro, eero nokenkithashiryaaakoteero antayitzirini: tema rootaki onintaperotantakinari. Aririka nokaminthayeri antayitawitaworini eechonkiini, eechonkiini inintashiretakina rirori. Omaanta nokaminthaaperoteririka osheki eejatzi inintaperotzitena osheki rirori.

⁴⁸Roojatzi ikantawakiro tsinani:

—Eeniro pantayitawitakarini, omaanta eero nokijantzimiro, eero nokenkithashiryaaakoteemiro eejatzi.

⁴⁹Eeniro ijeekaeayakini owaeyeencharini, rojampitawakagaeyanakani:

—¿Tsikama iitayaarika irika, ipyekotakaantakanawori antzirori kaari kameethatatsi?

⁵⁰Omaanta Jesoshi eekiro riyaatatzi ikantziro roori:

—Pameentakina, rootaki pawijakotantaari. Piyaatee kameetha, piweshiryaaaperotaneeya.

8

Oyaateeyakirini Jesoshi tsinani amitakopiinteeyiririni

¹Roojatzi Jesoshi ikinakinayitanakini nampitsikipaeni. Ikenkithatakagaeyakirini atziri, ikamanteeyakirini:

—Rooteentsi pinkathariwenteyemini Tajorentsi.

Kijokiro rowakiri riyotaanewopaeni, ikaatzira 12,² eejatzi oyaateeyakirini tsinanipaeni. Tema apanipaeni roori ikyaantawitakawo kamaari, eejatzi paashinipaeni omantsiy-atashitawitaka omaanta retsiyatakoyeeroni Jesoshi. Owaero apaani tsinani Mariiya makaraarajato. Ikaatawita kamaari jeekantawitawori 7. ³ Eejatzi paashini oyaatziriri, owaero Jowaana, iina Kooja. Riraga Kooja, rirotaki amitakotziriri pinkathari Erooreshi. Eejatzi oyaatakiri Sosaana, eejatzi paashinipaeni tsinani. Iroka tsinanipaeni amitakopiinteeyakirini Jesoshi, opapiinteeyakirini koetyeemotakariri.

Roshiyakaawentziniri ookakitziriri okithoki teriiko
(Mt. 13.1-23; Mr. 4.1-20)

⁴ Ipiyotawenteeyakarini Jesoshi oshekini atziri, roojatzi roshiyakaawenteeyakinirini okayitzirorini okithoki teriiko, ikanteeyakirini:

⁵ —Riyaataki shirampari rookakitziro okithoki teriiko owantsiki. Apanipaeni pariya-paentsiri awotsiki: raatzikayitakironi anashitayitacharini, ikanta ipokaeyapaakini konthawopaeni rowaeyapaakawoni, ithonkapaakiro pariyapaentsiri. ⁶ Paashinipaeni pariya-paentsiri mapimashiki. Oparithawitanaka eechonkiini, omaanta tee ashepathatakoperotzi, rootaki ojampishitantanakari, intsipaete okamaeyanakini. ⁷ Paashini okithoki opariyapaaki kitocheemashiki: oshookawitanaka, omaanta anaanakiro kitocheepaeni, rootaki okamantanakari. ⁸ Omaanta paashini opariyapaaki kameethariki kipatsi: oshookanaki kameetha, okithokitaperotanaki osheki.

Rootaki roshiyakaawenteeyakiniririni. Roojatzi ishintsithatanakiro ipaante, ikan-teeyanakirini:

—Eenitatsirika pikempita pikemantari, powayempitaperotyawo iroka nokantakimirika.

⁹ Rojampiteeyakirini riyotaanewopaeni:

—¿Oetaka kantakotachari poshiyakaawentziri inkaaganki?

¹⁰ Rakanakiri:

—Eerokataki aapatziyariri Tajorentsi, rootaki ikowakaantakimiri irira piyoteeyeroni eeroka kaari riyoteeyini paashinipaeni atziri kaari aapatziyariri. Eeroka niyotakaakimi tsika ikanta Pawa ipinkathariwenteeyakimini. Omaanta noshiyakaawenteeyakinirini paashinipaeni: ramineeyawityaani irirapaeni, omaanta eero riyotakoperotziro oetarika iñaawityaari; ikemaeyawityaani, omaanta eero riyotakotziro ikemaeyawitakarini.

¹¹ Rootaki iroka noshiyakaawentzimiri: rowaga okithoki oshiyakaawentzirori iñaani Tajorentsi. ¹² Iroka awotsi opariyantawitapaakari okithoki oshiyakaawentziri kemaeyawitawakaworini iñaani Tajorentsi: ipokapaaki kamaari, rookakagaeri ikenkithashiryaawitakawowa iñaani Tajorentsi. Tee ikowakayiri raapatziyari eejatzi rawijakote. ¹³ Rowaga mapipookiteentsiri opariyantawitapaakari okithoki, oshiyakaawentakiri atziri weshiryaawentawitanakawori iñaani Tajorentsi, inimotawitakari. Omaanta tee ikyaaryoowentziro: aririka opomeentsizimotakari raapatziyari, roojatzi rookantaneeyawo. ¹⁴ Iroka kitocheemashi opariyantawitapaakari, oshiyakaawentakiri kemaeyawitakaworini iñaani Tajorentsi, omaanta ikenkithashiryaapiintziro rantapiintziri, iweshiryaawentawo owaagawontsipani, eejatzi ikowaki ikimoshirewentashityawo oetarikapaeni kaari kameethatatsi. Ratsipetashitakawo ikemawitawo iñaani Tajorentsi: tee raapatziyawo kameetha, tee rantaperotziniriri rirori ikowakaawitariri. ¹⁵ Omaanta iroka okameethatzi kipatsi oshiyakaawentziri atziri kemaperotawakirori iñaani Tajorentsi. Ikyaryoowentaperotanakiro kameetha raapatziyaperotanakawo, ikameethashiryaanaki rajankaneki. Rirotaki antaperotzirori maawaeni ikowakaakiriri Tajorentsi. Tema riyotaakiri paashinipaeni iñaani Tajorentsi.

Roshiyakaawentakinirini Jesoshi ootamentotsi
(Mr. 4.21-25)

¹⁶ Eenitatsi paashini roshiyakaawentakinirini Jesoshi riyotaanewo, ikanteeyakirini:

—Aririka oonthoteri ootamentotsi amineeyantyaarini, ¿arima ataapatakotakiri kantziriki? ¿Arima amanakiri tsikarika? Okameethatzi owakoteri jeñokiini okoñaatantyaari oetarikapaeni. Rootaki imatantapaakyaawori kyaapaentsirira iñaapaakiro oetarikapaeni jeekatsiri inthomaenta. ¹⁷ Okimitaka iroka iinja okoñaatanaki maawaeni amanayitawitarini iroñaaka riyoteeyanakironi maawaeni okaatzi anteeyakirini. ¹⁸ Paamayawowa okameethatzi pikemaperoeyawakinani piyoteeyanteeyarini. Eechonkiini piyotaki iroñaaka, omaanta aririka pikemaperotena, nothotyeyemironi niyotakaaperoyemini. Aririka piitakaashiwita piyotzi, eero pimatziro paapatziyawa niyotawitakimirika, eejatzi ari pipeyakotakiro okaatzi piyotawitari eechonkiini: tekatsi piyotzimaetaneeya.

Riyaatashiteeyakirini isheninkapero Jesoshi iñeeri

(Mt. 12.46-50; Mr. 3.31-35)

¹⁹ Okantaka iyaatashitantanakari Jesoshi riniro, otsipateeyanakarini rirentzipaeni. Rareeteeyapaakani pankotsiki janta ijeekakinta rirori, omaanta tekatsi ikantapaakya rontsirokaeyapaakyaarini: rookagaeyakirini oshekipaeni atziri. ²⁰ Ikamanteetakiri Jesoshi:

—Okowapaakimi piniro, eejatzi pirentzipaeni. Ojeekapaaki janta inkokironta.

²¹ Omaanta rakanakiri:

—Ninirontakawo maawaeni aapatziyaperoyakaririni Tajorentsi, maawaeni antap-eretziniriri ikowakaakirori. Eejatzi maawaeni aapatziyariri riroteeyakini yeeyipaeni, choenipaeni.

Romaerintakiro Jesoshi tampyaa eejatzi omoetonaari inkaare

(Mt. 8.23-27; Mr. 4.35-41)

²² Paashini kitejiri rotetanaka Jesoshi pitotsiki, itsipateeyakarini riyotaanewopaeni. Ikantakiri:

—Thame amontyagaeyaneeni intatsikeronta inkaare.

²³ Ikantaka riyatakoeyawitanakani, aakotanakiri tampyaa. Jatakotaki niyankaayani, ari janta opataki pitotsi imaanaki Jesoshi. Roojatzi omapokaeyakirini antawo tampyaa, otetaatapaakawo iñaa pitotsiki, rooteentsi itsitsiyakoeyenimi. ²⁴ Roojatzi ikaakantanakari riyotaanewopaeni ikantakiri:

—¡lyotaanari! ¡Pipiriinte! ¡Rooteentsiwee atsitsiyakoteeyeni!

Ari itzinaanaka, roojatzi rojantzikaantakawo tampyaa, ipeyeero omoetonaari: opeyaperotanaa kameetha. ²⁵ Ikantziri riyotaanewo:

—¿Iitaka kaari pameenteeyantanani?

Ithaawanteeyanakarini, eejatzi rotsikanateeyanakarini. Ikantawakagaeyanakani:

—¿Ninkama irika? Omaerintakirori tampyaa, eejatzi omoetonaari: ipeyeero. Tee añaapiintziri kimityaarini irika.

Rookaeniri Jesoshi atziri iyamaarite

(Mt. 8.28-34; Mr. 5.1-20)

²⁶ Ipoñaanaka Jesoshi Karireeyaki, roojatzi rareetapaaka intatsikeronta: janta Karaaraki.

²⁷ Raatakotapaaka, rayiiteeyapaakini kipatsiki. Iñaapaakiri atziri kyaantawitariri kamaari: ojamanitaki ijeekamerikizi tee ikithataawo iithaari. Tee ijeeki pankotsiki, inta ikinakinamerikizi janta kaminkarimashiki. ²⁸ Iñaantawakariri Jesoshi, rotziwerowashitawakari, roojatzi icheraakaantanakari iyamaarite ipaantekira shirampari, ikantakiri:

—¿Iitaka poñaashirenkantanari? Niyotawakimi: eerokataki Itomi Tajorentsihero jeekatsiri jenokinta. Eero powashironkaana.

²⁹ Rootaki ikaemantanakari, ithaawantawakari Jesoshi, riyotaki kamaari rotyaantaty-eeri. Riraga shirampari ojamanitaki ijeekantakari kamaari, ikinakaapiintziri tsikarika-paeni. Roojotapiinteetawitari rakoki eejatzi iitziki karenathaki, omaanta osheki ishintsitakaakiri kamaari, ithatyaakiro karenatha roojotanteetayitaririni. Aririka ithatyaanakiro, ishiyakaanakari kamaari janta teenta ijeeki atziri. ³⁰ Rojampitakiri Jesoshi:

—¿Oetaka piwaero?

Rakanakiri:

—Nowaero Oshekyaanzi.

Rootaki iitantakari Oshekyaanzi ijeekantakari inthomaenta oshekini kamaari. ³¹⁻³² Ari ijeeki janta tyonkaarikiini osheki chaancho rowaeyani. Riraga kamaari ikanteeyakirini Jesoshi:

—Eero potyaanteeyanani jaawikinta otsitenikaakitzinta inta nokowaki potyaanteeyenani janta chaanchoki, nokyaaantapaakyaari rirori.

Ikantanakiri:

—Piyaateeyeni.

³³ Roojatzi rookaeyantanaarini shirampari, ishirinkashitanakari chaanchopaeni, roojatzi ishiyeeyantanakani riroripaeni ipariyeeyanakini impeetaki, ipiinkaeyapaakini inkaareki, motoririri, motoririri. Tsitsiyeeyapaakini maawaeni.

³⁴ Riraga shentawitariri chaancho iñaantawakariri, ishiyeeyanakani janta nampitsiki ikamanteeyerini isheninka eejatzi jeekaeyatsirini owantsiki. ³⁵ Roojatzi ipokaeyantanakani atziri ramineri riraga kyaantawitakariri kamaari, oetarika awijimotakiriri. Iñaapaatziiri, tekatsitane, tee ishinkiwentanaa, ijeekae kameetha Jesoshiki. Ikithaataawo imaatha, kenkithashiryaaperotanaa kameetha iroñaaka. Ithaawanteeyapaakarini.

³⁶ Riraga ñaaperotakiriri ikamanteeyawakirini maawaeni inampijatzzi okaatzi rantakiri Jesoshi, ithotyawakiniri. ³⁷ Osheki ithaawaeyanakini maawaeni nampitawori jaga. Rotyaanteeyeerini Jesoshi, ikantziri:

—Piyaatee, eero pipokae eejatzi.

³⁸ Omaantakya riraga kyaantawitakariri kamaari ikantawitakariri Jesoshi:

—Nokowaki noyaataneemi.

Omaanta ikantziri:

³⁹—Eero poyaatana. Aritaki pijeeki, piyaatee pipankoki. Pikamanteeyapaerini pinampijatzzi paeni ikaminthaakimiri Tajorentsi.

Roojatzi riyaaatantanaa, ikinakinayitanakini nampitsiki, ikamanteeyakirini inampijatzzi paeni:

—Piñaakina: osheki ikaminthagaana Jesoshi.

Retsiyatakoteero Jesoshi ojokaatzirori iraa eejatzi ipiriinteero rishinto Jaero

(Mt. 9.18-26; Mr. 5.21-43)

⁴⁰ Roojatzi ipiyantanaa Jesoshi, imontyaanaawo inkaare. Royagaeyakirini osheki atziri, raakameethateeyawaerini. ⁴¹⁻⁴² Itonkiyotawakari shirampari iitachari Jaero: rirotoaki jewatakaantatsiri janta pankotsiki ipiyotantapiintarira joriyopaeni. Rotziwerowashitapaakari iitziki Jesoshi ipinkathatantapaakariri, ikantapaakiri:

—Thame nopankoki, rooteentsi okame nishintyo.

Apinto rishinto, okaataki ojarentsite 12. Roojatzi royaatanakiri, rawitsinagaeyanakirini oyaateeyanakiririni. ⁴³ Oyaatanakiri eejatzi tsinani ojokaatzirori iraa, okaatakotaki 12 ojarentsite ojokaatakiro. Osheki raawintawitakawo; othonkakiri oorikite aawintakaanantari. Omaanta tekatsi materoni etsiyatakoteroni. ⁴⁴ Okinashitapaakiri itapiiki opampitzitakiri iithaari okaatapaakira, roojatzi opeyantanaa iraa. ⁴⁵ Roojatzi ikantanaki Jesoshi:

—¿Ninka pampitzitakinawori noethaari?

Ikanteeyanakini paashinipaeni:

—Tee nopampitzitzimiro piithaari.

Roojatzi ikantanakiri Peetero:

—Iyotaanari, pamine, ikaateeyini atziri osheki rinkiteyakimini, rawitsineeyakimini. Eeero pikantanakitzzi: “¿Ninka pampitzitakinawori noethaari?”

⁴⁶ Omaanta royiikiitakariri rirori:

—Eenitatsi pampitzitakinawori. Okamantakina notajorenka: eenitatsi notajonkakowentero.

⁴⁷ Iyotanaki tsinani tekatsi okantya omanapithateri opampitzitakirira iithaari. Ompetatanaka, iyaatashitanakiri, otziwerowashitapaakari, okantapaakiri:

—Naakataki antzitikimirori piithaari, rootaki netsiyatakotantaari nojokaawitawoni nira.

Ikemaeyawakironi maawaeni atziripaeni. ⁴⁸ Ikantakiro Jesoshi:

—Tsinani, pameentakina, rootaki petsiyatakotantaari. Piyaatane kameetha pipankoki, pikimoshiretane.

⁴⁹ Eenirowa ikenkithawaetakayiro tsinani, areetapaaka paashini ikaateeyinira ijeeki Jaero ikamantapaakiri:

—Kamanaki pishinto. Ero poñaashirenkantari iroñaaka iyotaantatsiri riyate apankoki.

⁵⁰ Ikemawakiri Jesoshi, roojatzi ikanantanakari:

—Eero pikantashiryaa. Aririka pameentena, ari añaagae pishinto.

⁵¹ Ari rareeteeyapaakani pankotsiki. Ikantzi Jesoshi:

—Eero eeroka pikyeyapaeni: intakya rirori kyaatsini Peetero, Jowa, Jantyaako, iri, eejatzi iniro, ari ikaate.

⁵² Eenirowa riraakoeyakawoni osheninkapaeni, rowashiretakoyakawoni. Ikanteeyakirini Jesoshi:

—Eero piraakoeyawoni: tee okamaperotzi, inta omaatzi.

⁵³ Ishirontawenteeyanakarini, tema riyoteeyakini kamaperotaki. ⁵⁴ Roojatzi roerikawakotapaakiro, ishintsithatapaakiro ipaante, ikantzi:

—¡Ewankawo, pipiriintane!

⁵⁵ Roojatzi opiriinantanaa. Ikantakiro iniro:

—Pipero owanawo oyaata.

⁵⁶ Ashitaanitachari ari rotsikanatanakari ikantanaki:

—¡Pamine! ¡Imatakiro ipiriintziro kaminkawo!

Omaanta ikantakiri Jesoshi:

—Eerowa pikamantakowaetana iroñaaka okaatzika piñaakiri.

9

Rotyaantakiri Jesoshi riyotaanewo ikenkithatakagaeyerini atziri

(Mt. 9.35-38; 10.5-15; Mr. 6.7-13)

¹ Ipiyoteeyakirini Jesoshi riyotaanewo 12, imatakagaeyakirini itajorenkaki, itajonkakowenantaari paashinipaeni, ikanteeyakirini:

—Nokowaki pookakaakowenteeyerini atziri kyaantawitariri iyamaarite, pimateri pookeri maawaeni kamaaripaeni, eejatzi petsiyatakoyeerini maawaeni mantsiyatayitatsirini. ² Iroñaaka piyaateeyeni. Pikanakinayitanakini, pikamanteeyerini atziri: “Rooteentsi ipinkathariwenteeyemini Tajorentsi”. Eejatzi petsiyatakotayiterini mantsiyatatsirinipaeni. ³ Nokantemi, tekatsi paanaki: eero payi paashini pimaatha, pikotzi, pithaate, powanawo, piyorikite, pipewiryakogo, apatziro pikithaatarika. ⁴ Ninkarika aakameethatawakimini ari pijeekapaaki. ⁵ Eerorika raakameethateeyawakimini jeekatsiripaeni, powaaganakya, eejatzi potekakontatanakya piitzikira riyotantayari eero pipiyashitari eejatzi. Pikanteeyakirini: “Iroñaaka tee pikemijantana, ari rowashironkaemi Tajorentsi iinja”.

⁶ Roojatzi riyaatanteeyanakani, ikinayitanakini nampitsikipaeni. Ikamanteeyakirini atziri tsika ikanteeyaka rawajakotanteeyari. Eejatzi retsiyatakotayiteerini mantsiyatayitatsirini.

Riraga Eroreshi ikowaki iñeeri Jesoshi

(Mt. 14.1-12; Mr. 6.14-29)

⁷ Ikanta riraga pinkathari Eroreshi ikemakotakiri rantayitakirini Jesoshi, itajonkayitakini. Tee riyotzi oetarika ikenkithashireeyaari. Ikanteetayitzini: “Irira Jesoshitatsiri rirotaki Jowani: piriintaachari”. ⁸ Ikantayitzini paashinipaeni: “Roñaagantapaa eejatzi Iriyashi”. Paashini kantayitatsirini: “Piriintaa paashini kamanantzirorini iñaani Tajorentsi”. ⁹ Omaanta ikantzi Eroreshi:

—Nothatyaakaantakiri Jowani: kamataaki. Omaanta, ¿ninka irika akemakoeyakirini itajonkawenteeyakirini atziripaeni? Nokowaki noñeeri.

Ikaatzi 5.000 shirampari ipakiri Jesoshi rowanawo
(Mt. 14.13-23; Mr. 6.30-46; Jowa 6.1-15)

¹⁰ Ikanta ipiyeeyanaani rotyaantanewo Jesoshi, ikamanteeyapaerini rantayitakirini. Rothatagaeyaneerini ragaeyaneerini riyotaanewopaeni janta Wetheeraki. ¹¹ Omaanta riyoteeyakini atziri jatanaki, roojatzi royaateeyantanakarini. Riraga Jesoshi riwethateeyawakarini riyotagaeyakirini tsika ikanta Tajorentsi ipinkathariwenteeyakirini. Eejatzi retsiyatakoeyakirini mantsiyaripaeni. ¹² Okantaka otsiteniityaanaki, ipokashitapaakiri riyotaanewopaeni, ikanteeyapaakirini:

—Pamineroty, kaankiityaaki jaka. Potyaanteeyerini atziri iroñaaka nampitsikipaeni: raminantyaari imagaeyantyaarini eejatzi rowaeyantyaarini.

¹³ Omaanta ikantawakiri:

—Pipaeyerini eeroka rowaeyaarini.

Ikantanaki:

—Tekatsi nopayeririni. Pamine, okaataki jaka paa apawakooni, eejatzi apite mereto. ¿Pikowakima niyaateeyeni namanantakiteniri rowaeyaarini maawaeni irikapaeni? Eeni-tatsi oshekini atziri.

¹⁴ Aamaashitya ikaateeyini shirampari 5.000 ipiyoteeyakani. Ikantziri Jesoshi:

—Poejeekaeyerini maawaeni: pinashitayityaarini ikaatayiteni 50 piyotachani, eejatzi paashinipaeni ikaate 50. Eejatzi ikimiteeyakyaani maawaeni.

¹⁵ Ari ikanteeyakirini, roejeekaeyakirini. ¹⁶ Roojatzi roerikantakawo Jesoshi paa, eejatzi mereto. Raminanaki jenokinta, ikantziri Iriri: “Ariwee, Pawa, pipakinawo nowanawo”. Roojatzi ipantakari riyotaanewo, ikantakiri:

—Ajaa, poshirinkeniri riraga piyoteeyeencharinira.

¹⁷ Rowaeyakani maawaeni, ikemaeyapaakani. Roojatzi raantayitaawoni tzimagaanta-paentsiri, roteteero kantziriki. Okaatzi riyeekiteeri 12.

Ikantziri Peetero: “Eerokataki Jesoshi riraga Rotyaantanewo Tajorentsi”
(Mt. 16.13-23; Mr. 8.27-33)

¹⁸ Paashini kitejiri riyataanaki apaniroeni Jesoshi ikenkithatakaeri Iriri. Riyoshiitanakiri raanakiri riyotaanewoperopaeni 12. Roojatzi rojampitantakari:

—¿Iitaka ikenkithashiryaakoperotanari ajoriiyotzinkaritepaeni? ¿Tsikama noetaperotaka naari?

¹⁹ Rakanakiri:

—Ikantayitzini apanipaeni: “Rirojatziita Jowani kaawoshitantawitacharinini, piriintaacha”. Irira paashini ikantzi: “Rirojatziita Iriiyashini, oñaagantapaacha eejatzi”. Irira paashini ikantzi: “Rirojatziita paashini kamanantzirorini iñaani Tajorentsi, piriintaachari”.

²⁰ Roojatzi rojampitantanakari rirori ikantanakiri:

—Omaanta eeroka, ¿tsika pikanteeyinika?

Rakanakiri Peetero:

—Eerokataki Rotyaantanewo Tajorentsi naamagaeyakarini.

²¹ Omaanta ikantaperoyirini:

—Eerowa pathawayitawo pikamanantawaetzi, pikante: “Jesoshi rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi, riraga Owawijaakotantatsini”. ²² Kyaaryo, nopoñaanaka jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika omaanta osheki nokemaatsitya paata. Itheenkaeyenani aataperoteenchari, jewatayitziririni, ñaanakowenantatsiripaeni, iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi, maawaeni. Ikanteeyenani: “Kaari irira Jesokirishito”. Rowamaakaantena, okaate kitejiri 3, nopiriintanee eejatzi.

Ikantzi Jesoshi: “Poyaataperoyanakinani: eero piperawenteeyawoni”
(Mt. 16.22-28; Mr. 8.32-38)

²³ Roojatzi ikanteeyantakarini Jesoshi maawaeni:

—Pikowaeyakinirika poyaataperoeyanakinani, otzimatye pookaperoeyanakironi oetarikapaeni inimoteeyawitzimirini eerokapaeni pantziri, inta maawaeni kitejiriki pipomeentsiwenteeyaawoni nokowakagaeyakimirini naari, omawitya rowamaanteetemiro, omawitya ikijanteetemiro.²⁴ Aririka pantawaetawentashitya eeroka iroñaaka, eero piyotaperotziri Tajorentsi, eejatzi eero pijeekimoteeri iinja. Rooma aririka pinintaperotena naari, eejatzi pipomeentsiwentayitenawoni nokowakagaeyakimirini naaka, eero patsipetashitawo, inta piweshiryaawentyaari iroñaaka Tajorentsi, eejatzi pijeekimotapaeri iinja.²⁵ Omawitya pipiyotaperotawityaaworika osheki owaagawontsi jaka kipatsiki, omaanta pipeyakotakiririka Tajorentsi, eero piyaatzi jenokinta ijeekinta rirori. Tema patsipetashiteeyawitakawoni maawaeni pashiteeyawitakarini. Ñaakiro, tekatsi pikantya pipinateri Tajorentsi ijeekakaantemiri janta inampikinta.²⁶ Tema naaka poñaachari jenokinta, natziritapaaki jaka kipatsikika. Eejatzi nopiyanee janta. Roojatzi iinja nopiyanteeya eejatzi jaka kipatsikika, notajorentsi perotapaaki: nokimityaari Pawa eejatzi maawaeni ronampiri, riraga kameethaperotatsiripaeni. Rootaki okameethatanteeyaari pikenkithashireeyaani: aririka pipashiwentakayena naaka iroñaaka, eejatzi aririka pipashiwentakayaawo noñaani, ari iinja nopashiwentakaapaemi eeroka aririka nopiyee.²⁷ Omaanta kyaaryo iroka nokamantemiri, eero namatawitzimi: eeorika pikamita, piñaayitawakironi tsika ikanta Tajorentsi ipinkathariwenantzi.

Ipaashinitzimotakiri Jesoshi riyotaanewo

(Mt. 17.18; Mr. 9.28)

²⁸ Rootzimateentsi awijanaki apaani tominko riyaatantakari Jesoshi tonkaariki, ikenkithatakayiri Iriri. Raanakiri Peetero, Jantyaako, eejatzi Jowa.²⁹ Eenirowa ikenkithatakaakiri Iriri, ari omapokashitapaaka ipaashinipootanaki, eejatzi oshipakiryaaaperotanaki iithaari, ochookyaakiri riraga amineeyakiririni.³⁰ Romapokashitapaakari eejatzi apite shirampari, ikenkithatakaapaakiri Jesoshi. Riraga ayiitapaentsiri rirotaki Moeseeshini eejatzi Iriiyashini;³¹ tee ikimitee akimiteeyanika aaka, ikameethaperotaki: ikimiteeyakarini jenokijatzi. Ikenkithatakaawakagaeyakani 3: ikenkithatakotakiro ikame iinja Jesoshi janta Jerojareeki.³² Osheki ipochokyaayitawitanaka Peetero eejatzi itsipateeyarini, omaanta tee imagaeyini. Ramineeyakiririni Jesoshi, ishipakiryaaaki, ikimitanakawo kitejiri. Eejatzi ramineeyakiririni riraga itsipateeyakarini.³³ Rooteentsi ipiyanee riraga apiteteentsiri, ikantziri Peetero:

—Iyotaanari, kameethataki pamakinaka jaka, noñeeyakimini. Iroñaaka nokowaki niwetsikemi 3 pankoshints: apaani pashi, apaani rashi rirori Moeseeshi, eejatzi apaani rashi rirori Iriiyashi.

Ikanta Peetero iñaawaetashitanaka, tee ikenkithashireeya oetarika iñaawaeteri.

³⁴ Omapokashitapaakari eenirowa ikenkithawaeteeyini menkori, otzikagaeyapaakirini, roojatzi ithaawaeyantanakani.³⁵ Roojatzi ikemaeyakirini Tajorentsi, iñaawaetaki menkorikira, ikantanaki:

—Rirotaki irika notyomi nonintaperotanewo: pikemijanteeyawakiririni.

³⁶ Roojatzi ramineeyantawitanaarini: tekatsi iñaanee, apatziro Jesoshi apaniroeni ikatziya. Ikanta imaneeyakironi okaatzi iñaakiri, ojamanitakotaki, tee ikamantawaetzi. Paatkyaa ikamantakoteeripa okaatzi iñaakiri.

Retsiyatakoteeri Jesoshi eentsi ikyaaantawitakari kamaari

(Mt. 17.14-21; Mr. 9.14-29)

³⁷ Okitejitanaki, roerinkaeyanakani, itonkiyoteeyawakarini osheki atziri.³⁸ Ikantawakiri apaani:

—Iyotaanari, pikaminthaaneenari notyomi napintzite, tekatsi paashini.³⁹ Rowariyaapiintziri kamaari, ikaemakaapiintziri. Rompetatakaapiintari, ishimoretakaapiintari. Rowashironkaapiintakiri: tee rotsiparyaaneentari.

⁴⁰ Nokantawitakari piyotaanewopaeni retsiyatakoterimi, omaanta tee imatziri.

⁴¹ Rakanakiri Jesoshi:

—Eero imatziri: tema ari pikaateeyini pitheenkanteeyini, rootaki kaari imatantari kamaari; tema pikenkithashiryaneenta. Osheki neshiwentakimi notsipatakimi niyotagaeyawitakimironi iñaani Tajorentsi. ¿Tekiraatama piyotakoperoeeyironi itajorenka Tajorentsi? Pamakinari pitomi jaka.

⁴²Rootaki iniyankitakaawitapaakari itomi, romapokashitanaka kamaari iparyaakaakiri kipatsiki, tereei, rompetataakari tonki, tonki. Roojatzi rotyaanantaari Jesoshi kamaari, rowawijaakoteeri eentsi. Ikanteeri Iriri:

—Irika pitomi: awijakotee iroñaaka.

⁴³Rotsikanateeyanakarini kameetha maawaeni atziripaeni, ikantawakagaeyanakani:

—Tema itajorentsi perotaki kameetha Tajorentsi.

Rapiiteero Jesoshi ikamantakota ikame iinja

(Mt. 17.21-23; Mr. 9.29-32)

Eenirowa rotsikanateeyakarini, ikanteeyakirini Jesoshi riyotaanewo:

⁴⁴—Pikenkithashiryaperotero iroka nokamantemirika. Eero pipeyakotziro. Nopoñaaka naaka janta jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika, omaanta iinja aritaki raakaanteetakina.

⁴⁵Omaanta tee riyoteeyawakironi ikantawitakariri. Tee ishinetziri Tajorentsi riyotakoeyawakironi. Ithaawanteeyakarini rojampiterimi oetarika ikantawitariri.

Ikantziri Jesoshi riyotaanewo tsika ikantyaari ipinkathariteeyarini

(Mt. 18.1-5; Mr. 9.33-37)

⁴⁶Roojatzi ikantawakagaeyanakani riyotaanewopaeni Jesoshi, raamagaeyakani, ikantzi: —Jaka akaateeyinika: ¿ninka anaakotantaatsini ipinkatharitee? ¿Naakama pipinkathateeyeni?

⁴⁷Riyotakotakiri Jesoshi oetaka ikenkithashireeyakarini. Ikaemakiri eentsi:

—Pipokanaki jaka okaakini.

⁴⁸Roojatzi ikanteeyantanakarini riyotaanewopaeni:

—Pamineri irika eentsi, aapatziyanari. Aririka petakotyaari irika eentsika, eejatzi petakotakina naari. Aririka petakotakina naari, eejatzi petakotakari otyaantakinari. Aririka petakotyaari paashinipaeni atziri, aritaki pipinkatharitaki iinja.

Retsiyatakotantaki paashini aapatziyariri Jesoshi

(Mr. 9.38-40)

⁴⁹Roojatzi ikanantakari Jowa:

—Iyotaanari, chapinki noñaakiri shirampari janta rowawijaakotayitakirini kyaantawitariri kamaari. Ikamantawitakina raapatziyimi, rootaki imatantariri rowawijaakotziri. Omaanta tee kijokiro rowaeyeeni aaka rootaki nookakaantakariri rowawijaakoteri kyaantawitariri kamaari.

⁵⁰Rakanakiri Jesoshi, ikantziri:

—Eero pithañaakotari. Irira tee ikijeeyeeni, tema rantakinawo nokowakaakiriri. Rootaki atsipateeyantakaririni.

Riraga jamaaryajtzi tee raakameethatziri Jesoshi

⁵¹Rooteentsi areetya kitejiri riyatee Jesoshi jenokinta. Apatziro ipoñaanaka riyaaanaki Jerojareeki. ⁵²Rotyaantakiri riyotaanewo, ikantakiri:

—Thame pityaawo janta Jamaaryaki, pamine ajeekanteeyapaakyaarini.

⁵³Ikanta riyataawitanaka, omaanta riyoteeyakirini jamaaryajtzi riyaatatye Jesoshi janta Jerojareeki, rootaki kaari ishinetantawakari rojjeekawakiri inampiki. Roojatzi ipiyantanaa, ikamantapaeri Jesoshi, ikantziri:

—Eero ishinetee amaye inampiki.

⁵⁴Ikemantawakari Jantyaako eejatzi Jowa, ikantakiri:

—Nowinkatharite, ¿pikowakima nokanteri Tajorentsi itagaeyerini maawaeni jamaaryajtzi? Nokimityaari Iriiyashini paerani: itaakaantakirini joraaropaeni kijeeyakiririni.

⁵⁵Rookathanakiri Jesoshi, ikantanakiri:

—Tee okameethatzi akijeri. Tee piyoteeyini eeroka tsika pikantakari: tee pikameethashiretzi. ⁵⁶ Naaka poñaachari jenokinta, natziritapaaki jaka kipatsikika. Tee ro nopokantya nowamaayerini atziri, inta nopokantari nowawijaakoeyerini.

Roojatzi rowagaeyantanaani paashiniki nampitsi.

Riraga kowatsiri oyaateeyerinimi Jesoshi

(Mt. 8.18-22)

⁵⁷ Ikanta ikineeyanakini awotsiki, itonkiyotawakari shirampari, ikantawakiri Jesoshi:

—Nowinkatharite, nokowaki noyaataperotanakimi, tsikarika piyaate.

⁵⁸ Ikantanakiri:

—Naaka poñaachari janta jenokinta nokoñaatapaaki jaka kipatsikika nowawijaakotantyaariri atziri. Pikemijantawakiro iroka nokamantemiri: riraga otsitziniro eenitatsi imoo imaapiinantari, riraga jenokiwepaeni eenitatsi imaashi; omaanta naaka, tekatsi nopanko nomaantyaari.

⁵⁹ Roojatzi ikantakiri paashini atziri:

—Poyaatanakina eeroka.

Rakanakiri ikantzi:

—Nowinkatharite, nokowawitaka, omaanta ikamawakiita pawa. Aririka nokitanakiri roojatzikya noyaatantanakimi.

⁶⁰ Rakanakiri Jesoshi:

—Eeniro ikaateeyini theenkantatsiripaeni, rirotaki kitaterini aririka ikamaki. Omaantakya eeroka, thame poyaatena pikamanteeyeriniita atziri tsika ikanta Tajorentsi ipinkathariwenanteeyerini.

⁶¹ Ikantziri paashini shirampari:

—Aritaki, nowinkatharite, noyaataperotanakimi: omaanta niteeyapaentyaariniiita niwethateeyapaentyaariniiita nosheninkapaeni.

⁶² Omaanta rakanakiri Jesoshi:

—Pithapaterorika kipatsi pipankiwaetantyaari piwankiri, eero paminaminawaetzi tsikarikapaeni, eero otzipitziywaetantana pithapatakiri. Eejatzi okimitaka roori: pikowakirika ipinkathariwentemi Tajorentsi, poyaataperotena, eero pikenkithashiryapiintziro panteero eejatzi pantapiintawitarini paerani.

10

Rotyaantakiri Jesoshi 72 kenkithatakaanteeyatsirini

¹ Roojatzi rotyaanteeyakirini Awinkatharite osheki riyotaanewopaeni reewateeyanakini, ikaateeyini 72. Ikantawakiri:

—Piyaateeyini nampitsikapaeni nokanteeyakimirini, apite pikantawakaayitanakyaani. Eekiro nimpaeteemi iinja naari. ² Okimitaaka pankirentsi oshekiterika okithoki tekatsiperorika owiiteroni apaatanakya okithoki rooma tee roshekitz owiiteroni. Eejatzi okimitaka iroñaaka eeniro oshekipero atziri kaari aapatziyana. Pamanapiinteri Awinkatharite rotyaanteeyantyaaririni osheki amitakotemini pikenkithatakagaeyerini atziri, riyaatanteeyaarini rirori jenokinta. ³ Pamine, osheki opomeentsitzi-moeyemini, osheki rowashironkaeyemini theenkantatsiri: pikimityaari owisha, rojatekakari manitzipaeni. Iroñaakakya, piyaateeyini pikenkithateeyeni. ⁴ Eero paanaki pithaate, piyorikite, pijapatote. Aririka pitonkiyotawakyaari atziri niyanki, eero pikatziyakaari pikenkithawaetakayiri, omaanta pawijanakiri: apatziro powaanakiro janta nokantakiminta. ⁵ Tsikarika pijeekapaaki, pikanteri Tajorentsi ramitakoteri ashitawori ipanko raapatziyanteneri ijeekantyaari kameetha. ⁶ Aririka raapatziyana, ari rawi-jakotee, ijeekantyaari kameetha. Rooma eerorika raapatziyana tee patsipetashitawo pikenkithatakayiri ifaani Tajorentsi: tema pantakiniri iroka nokantakimiri. ⁷ Tsikarika janta pijeekapaaki, aritaki pijeekaeyapaakini. Eero pikinakinayitzi pankotsikapaeni. Poyaawo oetarika ipawakimiri, eejatzi pirero, maawaeni. Okameethatzi ipawakimi

oetarikapaeni koetyeemotakimiri: riraga atziri antawaetatsiri ikameethatzi ipineeteri. ⁸Tsikarika pareetapaakya, aririka raakameethatawakimi, powapaakyaawo oetarika ipawakimiri. ⁹Eenitatsirika mantsiyaripaeni, petsiyatakoeyerini. Pikamanteeyerini maawaeni: “Rooteentsi ipinkathariwenteyemini Tajorentsi”. ¹⁰Omaanta eerorika raakameethatawakimi paashinipaeni atziri, pikanteeyanakirini: ¹¹“Pikemaeyawakinani: ikowawita Tajorentsi ipinkathariwentemimi, omaanta tee pikoyi. Tee paakameethateeyawakinani, eejatzi okimitaka, tee paakameethatawakiri Tajorentsi. Iroñaaka pashironkagaeyaani”. ¹²Rootaki nokowakiri pikamantereri. Ñaakiro, paerani riraga joroomajatzini imaninteeyakirini Tajorentsi rootaki ithonkanteeyakaririni. Omaanta eerorika raapatziyeeyawakimini atziri iroñaaka, ari iinja ranaakotaperoteri joroomajatzini ikemaatsitaperoteeyaawoni osheki.

Ikenkithatakotakiri Jesoshi piyatheeyakaririni

(Mt. 11.20-24)

¹³Eejatzi ikantzi Jesoshi:

—Ashironkaamatsiterini korashiinijatzii eejatzi wetheerajatzii: osheki iñaakoeyawitakinawoni notajonkantapiintaki, omaanta tee raapatziyeeyawakinani. Rirorikami ñeeyakinanimi tziirojatzii eejatzi shiroojatzii, tema ari ikenkithashireeyaneeyanimi, rookaeyeronomi kaari kameethatatsi ranteeyirini. ¹⁴Kyaaryootaki rowashironkaeyakirini Tajorentsi iinja tziirojatzii eejatzi shiroojatzii, rowashironkagaeyerini, omaanta rowashironkaaperoyerini osheki korashiinijatzii eejatzi wetheerajatzii. ¹⁵Eejatzi ikenkithashireeyawitakani kaperinawoojatzii riyaaateeyenimi janta jenokinta, omaanta eero riyaaateeyini inta riyaaateeyeni janta paamariki jeekatsiri inthomaenta kipatsi ikemaatsityaawo. ¹⁶Niyotaanewo, pikemaeyenani. Aririka raapatziyeeyawakimini atziripaeni, eejatzi naari raapatziyeeyakinani. Aririka itheenkaeyawakimini eerori, eejatzi ikimitzitakina naari itheenkaeyakinani. Eejatzi okimitaka, aririka itheenkaeyenani naari, tema itheenkaeyerini eejatzi riraga otyaantakinari. Iroñaakakya, piyaaateeyeni.

Ari ikanteeyakani.

Piyeyapaani riyotaanewo Jesoshi kaatatsiri 70

¹⁷Ikantaka ipiyeyapaani rotyaantanewopaeni Jesoshi, ikimoshireeyapaakini. Ikamanteeyapaakirini:

—Nowinkatharite, riyotakina kamaari naapatziyakimi, ikemijantaperotakina. No-matakirikya notyaanteeyakirini.

¹⁸Rakanakiri:

—Kyaaryo riraga Jatanaashi ipinkathariwentawitakari iyamaaritzinkarite, omaanta noñeeyakimini pimanteeyakirini potyaantakiri kamaari eerori: iroñaaka niyotaki eero ipinkatharitaperotzi Jatanaashi, tema ramitakotakimi Tajorentsi panaakotantakariri kamaaripaeni. ¹⁹Iroñaaka osheki notajonkawentakimi: okimiwitaka aririka paatzikawityaari maanki, eero rowamaemi; eejatzi riraga kitoniro, tekatsi ikantemi. Eejatzi ikijawitemi riraga iwinkatharite kamaari, omaanta tekatsi ikantemi, tema notajonkawentakimi. ²⁰Kyaaryo potyaantayitakirini kamaari, omaanta eero piweshiryaawentawo iroka, inta pikimoshirewentaperoyerini piyaaateeyeni jenokinta, tema rojankinateetakiro piwaero janta.

Ikimoshireperotakiri Jesoshi

(Mt. 11.25-27; 13.16-17)

²¹Roojatzii riraga Jesoshi okimoshiretakaaperotakiri Ishire Tajorentsi, ikantziri Iriri:

—Pawa, osheki pikameethataki. Pipinkathariwenteyirini maawaeni jenokijatzii eejatzi maawaeni kipatsijatzii. Eeniwitacha atziri iyotawitachari, riyotayitawitawoni oetarikapaeni, omaanta pimanapithatakiri piñaani: tee riyoteeyironi tsika ikantyaari rawijakotanteeyaari. Omaantakya piyotaaperoyakirini riraga kaari iyoperowitachari: itheenkaeyawitakarini ijorriyotzinkarite omaanta pikowakaaperoyakirini rirori riyote.

²²Roojatzii ikanteeyakirini piyotawenteeyakaririni:

—Rirotaki Pawa matakaakinawori maawaeni. Apaniroeni riyoperotana Pawa, tekatsi paashini iyoperotenani. Eejatzi nokimita naari, apaniroeni niyoperotziri, tekatsi paashini iyoperoterini: omaantakya ninkarika nokowakaakari noñaayeri, rirotaki yoterini Pawa eejatzi.

²³ Ipithokashitanakari rirori riyotaanewopaeni, apaniroeni irira ikanteeyakirini:

—Piñeeyakinani eeroka nomatakiro kaari iñaapiinteeyini paashinipaeni atziri. Okameethatzi pikimoshirewentena, eejatzi ikimoshirewentena paashini ñaayitanarini.

²⁴ Ikowaeyawitakani paerani riraga kamanantzirorini iñaani Tajorentsi iñeenami notajonkantayiteni, omaanta tee iñaana notajonkantayitzini. Eejatzi ikowaeyawitani iñeenami riragapaeni pinkatharitamawitacharini. Eejatzi ikowaeyawitani ikemaeyenani, omaanta tee ikemaeyanani. Intakya eerokapaeni piñeeyakinani, pikemaeyakinani.

Ikowaperotzi Tajorentsi anintashireperoteri, eejatzi anintashireperoteri maawaeni atziri (Mt. 22.34-40; Mr. 12.28-34)

²⁵ Paashini kitejiri ipokashitakiri iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi rowaga rojankinarini Moeseeshi. Ikowawitaka ikompitakayaarimi Jesoshi, ikantawitapaakari:

—Iyotaanari, ¿tsika nokantyaaka nojeekantyaari jenokinta, nokanteetatyeeyaani?

²⁶ Ikantawakiri:

—¿Oetaka okantziri rojankinarini Moeseeshi? ¿Oetaka okantzimiri?

²⁷ Rakanakiri:

—Okantana: “Okameethatzi anintashireperoteriroña Tajorentsi maawaeni ajankaneki. Rirotaki Awinkatharite. Eejatzi kameetha akyaaryoowentero aapatziyaari. Eejatzi kameetha akenkithashiryaaperotyaaari tema ikameethaperotaki. Eejatzi paashini ikowaki Tajorentsi: akimitaaka anintaa aaka, eejatzi akimiteri paashinipaeni atziri, anintaperoteriroña”.

²⁸ Ikantanakiri:

—Kyaaryooperotaki iroka pikantakirika. Aririka pimonkaatero iroka eerori, aritaki piijeekae jenokinta pikanteetatyeeyaani.

Ikantakotziri jamaaryajatzi, neshironkatziriri joriyyo

²⁹ Omaanta riraga iyoperowitawori rojankinarini Moeseeshi tee inintashireperotziri maawaeni atziri, rooma ikowawita imaniromi. Rootaki rojampitantanakarini Jesoshi:

—¿Ninkama atziri nonintaperoyerini?

³⁰ Ikantawakiri:

—Noshiyakaawentemiro. Ikinanaki apaani joriyyo awotsiki. Ipoñaanaka Jerojareeki roerinkawitanaka taapiki rareetantyaami nampitsiki iitachari Jerikoo. Ikantaka niyanki awotsi romapokapaakiri apanipaeni koshintzi roerikapaakiri, shepik. Roojatzi raatonkoryaapaakiri, raapithatapaakiri iithaari, osheki ipajapajaatakiri tag, tag, tag. Roojatzi rookamerikitanakiri awotsiki, rawijanakiri. Rooteentsi ikamemi riraga owashironkaenkari. ³¹ Ikantapaaka ikinapaaki awotsiki ñaanakowenantatsiri, rirowitaka joriyyo eejatzi. Iñaawitapaakari rirori rowashironkagaetakiri, roshinampitapithatanakiri, tee retakotanakari. ³² Eejatzi ikimitaka irira paashini shirampari riraga icharineeteni Rewiini. Tema maawaeni irirapaeni ramitakotziri ñaanakowenantatsiri janta Tajorentsi-pankoki. Ikinapaaki awotsiki, iñaawitapaakari rirori, eejatzi roshinampitapithatanakiri, tee retakotanakari rirori eejatzi. ³³ Omaanta ikinapaaki paashinijatzitsiri atziri rirotaki jamaaryajatzi, roonanewo joriyopaeni. Ikinapaaki iñaapaakitziiri rirori, roojatzi retakotantapaakari. ³⁴ Riyaatashitapaakiri raawintapaakiri, eejatzi roojotakotapaakiri rompojetakirira. Eejatzi eeniro ramakiri iwoorote riraga jamaaryajatzi. Roojatzi raakiri rirori rowankitakiri iwooroteki, raanakiri janta ojeekinta pankotsi. Eejatzi janta kameetha inintashireperotanakiri raawintapaakiri. ³⁵ Okitejitanaki ikowaki riraga jamaaryajatzi riyaate. Ikantanakiri ashitawori ipanko: “Ajaa, irika korikika. Nokowaki pikamintheeri irika shirampari. Tekirarika imonkaata koriki, paata nopinatapaemi paashini aririka

nopiye”. ³⁶ Ari ikaataki 3 ñaakiriri owashironkaenkari awotsiki. ¿Ninka atziri nintap-erotakiriri?

Rootaki rojampitakiriri riraga Jesoshi iyoperowitawori rojankinarini Moeseeshi.

³⁷ Rakanakiri:

—Tema rirotaki riraga etakotakariri.

Ikantanakiri riraga Jesoshi:

—Eejatzi eerori, pikimityaari: pinintashireperoteri maawaeni atziri.

Jesoshi rareeteeyapaawoni Maarita eejatzi Mariiya

³⁸ Ari ikinanaki awotsiki Jesoshi, itsipateeyarini riyotaanewopaeni. Rareeteeyapaaka-woni owaanini nampitsi.

Roojatzi janta oñaantawaari tsinani owaero Maarita, okantawakiri:

—Thame piyeekaeyeni nopankoki.

³⁹ Otsipatawo irento janta opankoki owaero Mariiya. Ojeekimotakiri Awinkatharite iitziki, okemijantawakiri, riyotaapaakirori. ⁴⁰ Rowaga Maarita, oshintsiwaetawakiniri onkotsitayitzinirini rowanawopaeni. Roojatzi iyaatashitakiri, okantapaakiri:

—Nowinkatharite, pamine, apaniroeni nonkotsitayitzimironi poyaari. Rooma rowaga eentyo, tee amitaakotana. Potyaantero amitaakotenaata jaka.

⁴¹ Rakanakiro:

—Maarita, osheki pikenkithashiryaperotakawo eeroka ponkotsiwaete owanawontsi, eejatzi powameethayiteroni oetarikapaeni. Osheki pikenkithashiryakawo. Okameethatawita maawaeni iroka, ⁴² omaanta eenitatsi apaani kameethaperotatsiri: rootaki iyoyagaanantakari pirento roori, tekatsi kantawenteroni.

11

Riyotayiri Jesoshi riyotaanewo tsika ikantya ramaneri Tajorentsi

(Mt. 6.9-15; 7.7-11)

¹ Paashiniki kitejiri riyataki Jesoshi ikenkithatakayeri Ashitariri. Ithonkatapaakiro ikenkithatakayiri Iriri, roojatzi ikantapaakiri apaani riyotaanewo:

—Nowinkatharite, paerani riraga Jowani riyotaakiri riyotaanewopaeni tsika ikantya ikenkithatakayeri Tajorentsi. Eejatzi eeroka iroñaaka nokowaki piyoteena naari tsika nokantya namaneri.

² Ikantawakiri:

—Aririka pikenkithatakayeri, ari pikimitero iroka pikanteri:

Pawa, jeekatsiri jenokinta,

osheki pikameethaperotaki, nokowaki pipinkathariwenteeyenani, maawaeni.

Okameethatzi nanteeyemironi maawaeni

pikowakaakinari: nokoyi nokimityaari

ponampiripaeni jenokijatzinta ranteeyimironi maawaeni pikowakaakiriri.

³ Pamitaakotena maawaeni kitejiriki

eero okoetyeemotantana noyaari.

⁴ Eero pikijawentanawo kaari kameethatatsi nantziri inta

pikaminthayena: tema naari nokamintheeyirini maawaeni

atziri. Eero pishinetziri kamaari rantakayenawo

kaari kameethatatsi.

Pikowakotaperoteri Tajorentsi koetyeemotzimiri, aritaki imatakimiro

⁵ Eejatzi ikantakiri Jesoshi:

—Pamine, niyotaanewopaeni, noshiyakaawentemiro. Aririka piyaatashiteri pitsi-paminthari tsiteniriki pinetheeri rowanawo. Pikantapaakiri: ⁶ “Tekatsi nopawakiriri niyompari owakira rareetapaaka. Nokoyi pipawakina nowakayaariri”. ⁷ Aamashitya ari ikantawakimimi: “Eero poñaashirenkana, osheki nowochokini. Maawitakina naaka, eejatzi neentsitepaeni, maawaeni. Ashitaka ashitakontsi. Tekatsi nokantya nopiri-inte nopantemirori poyaari”. ⁸ Naakiro, pitsipaminthari powawitari. Tee ikowawita

ipiriinte ipantemirori poyaari. Omaanta eekirowa poñaashirenkiri roojatzi ipiriinan-tanakya, ipawakimiro poyaari pikowakotakiriri. Rooma tee ikoyi poñaashirenkapi-interi. ⁹ Eejatzi okimita, aririka pamanapiinteri Tajorentsi, ari ramitakotapiintakimi ipakimi koetyeemotzimiri. Pikowakotapiinteri aritaki piñaakiro koetyeemotzimiri. Pikenkithatakaapiinteri aritaki ikemakimi, matakayemiro kameethatsiri. ¹⁰ Kyaaryo, maawaeni amanapiintziriri Tajorentsi ari ramitakotakiri iñaantyaawori koetyeemotariri. Maawaeni kowakowapiintatsiri riyotaapiinteri iñaantyaawori koetyeemotariri. Maawaeni kenkithatakaapiintziriri ari ikemakiri kameetha imatantyaawori kameethatatsiri.

¹¹ Ñaakiro, ikowakotemirika pitomi owanawontsi royaari, ¿arima pipawakiri mapi? Ikowakotemirika shima royaari, ¿arima pipawakiri maanki? ¹² Aririka ikowakotemi iithoki tyaapa, ¿arima pipawakiri kitoniro? Eero pipawakiri, inta pipaperotawakiri kameethatsiri royaari. ¹³ Ñaakiro, tee pikameethawitya eerokapaeni, omaanta piyotzi pineshironkatziiri peentsitepaeni. Rooma irintapaeni Ashitakaeri jenokinta riyotaperotzi rirori ineshironkaperotee aakapaeni. Aririka pikowakoperoteri, rotyaantemiro Ishire amitakotemini.

Ikanteetziri riraga Jesoshi rivotaki kamaari
(Mt. 12.22-32, 12.43-45; Mr. 3.20-30)

¹⁴ Paashini kitejiri iñaakiri Jesoshi shirampari imajontzitakaakiri kamaari, ikyaantaw-itakari rajankaneki. Itajonkakowenteeri Jesoshi, rowawijaakoteeri, roojatzi iñaawaetan-tanaa eejatzi. Rotsikanateeyanakarini maawaeni ñeeyakiririni. ¹⁵ Omaanta ikantayitzini apaani paeni:

—Ramitakotashitakari Jesoshi Wereshewoo: riraga iwinkatharite kamaari, rootaki imatantawori rowawijaakoteeri imajontzitakaakirira kamaari.

¹⁶ Ijeekaki paashini theenkiriri Jesoshi, ikantziri:

—Ajaatya, pitajonkante, niyotantemiri kyaaryorika pipoñaaka jenokinta.

¹⁷ Omaanta riyotakiri rirori ikenkithashireeyakarini. Ikantziri:

—Aririka romanatawakagaeyaani atziri, tema aritaki ithonkawakagaeyaani. Eejatzi aririka ikijawakagaeyaani asheninka, tema ari itsipareeyawakaanakyaani. ¹⁸⁻¹⁹ Eejatzi okimita, aririka ikijeeyerinimi Jatanaashi iyamaaritzinkarite, ¿tsika ikantyaari ipinkathariwenantyaariri? Eerori pikanteeyakini iroñaaka: “Rivotaki Wereshewoo amitakotziriri Jesoshi rowawijaakotantariri imajontzitakaeri kamaari”. Rirorika amitakotenanini nowawijaakotziri imajontzitakaeri kamaari, ¿ninka amitakotziriri pisheninkapaeni rowawijaakotantariri atziri kyaantawitakariri kamaari? ¿Rirojatzima pisheninka eerori kamaari? ²⁰ Omaanta imatakaakinawo Tajorentsi nowawijaakotantakariri imajontzitakaeri kamaari, piyoteeyantyaarini iroñaaka kijokiro rowaeyakimini riraga Tajorentsi, ikowaki ipinkathariwenteyemini.

²¹ Paashini roshiyakaawentakiniriri Jesoshi, ikantaki:

—Pamine, eenitatsirika shirampari shintsitsatsiri ithatyaamento, ichekopite, maawaeni, tema ishentaperotziro ipanko. Eero ishinetziro ikoshiteeteri rowaagawo. ²² Omaanta ipokapaakirika anaakotapaakirini shintsitaperotatsiri, eero imatziro rotsinampaawakiri rirori oetarika ranantapaakyaariri. Tema ari raapithatapaakiri rowamaamentopaeni. Roojatzi ikoshitantanakyaari rowaagawo, ipaeyanakirini isheninkapaeni rirori. ²³ Ikijeeyakinani maawaeni kaari inimoteeyirini nantero, rootaki rantawakaantanakari osheki atziri kaari raapatziyantaneena.

Ipiyawo eejatzi kamaari

²⁴ Aririka ipakagaeri atziri kamaari, okameethatzi ipinkanakiri: rapiiteerikari eejatzi. Okimitaka iroka: ikinakinayitakini riraga kamaari janta ochempiki, ikowakowawita tsika ijeekantyaari. Omaanta teorika iñee ijeekantyaari, roojatzi ikenkithashiryaaantanaawori ipoñaanakanta, ikante: “Nopiyaneeta janta nopoñaakanta”. ²⁵ Aririka ipiyapae, iñaapaeri shirampari kimitaka pankotsi, opishitaka eejatzi kameetha okaankiityaaki.

²⁶ Roojatzi riyaatantaka ikaemeri paashinipaeni iyamaaritzinkarite, ikaatzi 7. Maperori tee

ikameethatzi riroripaeni. Ñaakiro, iroka pankotsi roshiyakawo kyaantawitariri kamaari. Aririka rapiiteeri ikyaanteeyari, roojatzi imaperotanteeya eero ijeekanee kameetha.

Ikantzi Jesoshi: "Ikimoshireeyakini maawaeni aapatziyanari"

²⁷ Ijeekaeyakini janta osheki kemaeyakiririni Jesoshi. Ocheraanaki apaani tsinani, okantzi:

—jTema okimoshirewentakimi piniro koñaatakimiri!

²⁸ Omaanta ikantawakiro:

—Jee, kyaaryo, omaanta ikimoshireperoeyakini maawaeni kemaeyirorini iñaani Tajorentsi, eejatzi raapatziyeeyari.

Ikowakotziri theenkantaniri Jesoshi itajonkante

(Mt. 12.38-42; Mr. 8.12)

²⁹ Eekiro ipiyotawenteeyatyaarini Jesoshi paashinipaeni atziri. Roojatzi riyotagaeyantakarini, ikantziri:

—Tee pikameethateeyini. Pikowaeyawitani piñeeyenanimi notajonkanteemi eejatzi, omaanta eero notajonkantzi. Apatziro pikenkithashireeyaari Jonaashini piyotantyaari: ³⁰ paerani iniyakiri antari omani. Okaatzi 3 imaakotaki inthomaenta, roojatzi ishitowantanaa ipaanteki, riyaatantanaka riyoteeri niniweejatzi. Tema rotyaantakiri Tajorentsi. Ari nokimiteeya iinja naari piyoteeyantyaarini rotyaantakina Tajorentsi: tema nopoñaaka janta jenokinta natziritapaaki jaka kipatsiki. ³¹ Eejatzi rowaga iwinkathawoteni sheewajatz, opoñaaka inteena kameetha, paashiniki kipatsi. Paerani opoñaaka inteena okemijanantariri Sharamooni. Okowaki riyotakaaperotero riyotaantziri. Pamine, nanaakoperotakiri naaka Sharamooni niyotzi, omaanta eeroka pitheenkaeyakinani. Iinja, aririka ipiyoteeyerini Tajorentsi maawaeni kamatsiripaeni, ikanteeyemini: "Eenitatsi pantani: pitheenkakiri Notyaantanewo. Rooma roori rowaga iwinkathawoteni sheewajatz, tema riro aapatziyakaakaworini okaatzi riyotaakirori Sharamooni". ³² Eejatzi ikimitaka riraga niniweejatzini: raapatziyakari Jonaashini. Ikenkithashireeyanaani, ipakagaeyeroni kaari kameethatatsi ranteeyawitarini. Nanaakotziri naaka Jonaashini, omaanta eeroka tee paapatziyeeyanani. Iinja ikantemi Tajorentsi: "Raapatziyakarini niniweejatzini Jonaashini: omaanta eeroka, ¿itaka kaari paapatziyantari Notyaantanewo?"

Ikenkithatakotziro Jesoshi ootamentotsi

(Mt. 5.15; 6.22-23)

³³ Eejatzi ikanteeyakirini Jesoshi:

—Aririka poonthoteri ootamentotsi, ¿arima pimanakiri tsikarika? ¿Arima potetakiri kantziriki? Tema powapiintziri jeñokiini ijeekapiintzira, pikoñaatakotantyaari. ³⁴ Iroka oki okimitawitawo ootamentotsi ashi awatha. Okameethatzirika oki, ari añeeyakironi oetarikapaeni. Omaanta teorika okameethatzi, eero añiuro oetarikapaeni, okimitaka akinaki tsiteniriki, tee ayoteeyini tsikarika akinaki. Eejatzi okimita aririka akenkithashireero kameethatatsiri ari antero kameethatatsiri. Omaanta akenkithashireerorika kaari kameethatatsi rootaki anantyaawori kaari kameethatatsi. ³⁵⁻³⁶ Okameethatzi piyotakotya eeroka paapatziyaperotakaririka Tajorentsi. Pimonkaaterorika iroka, ari piyoperotanaki iroñaaka eero pitheenkimatantee. Tema pikimitakotakari ootamentotsi ootaperotachari. Rootaki ikanteeyakiririni Jesoshi.

Ashironkaamatsitemiini ari rowashironkagaeyemini Tajorentsi iinja

(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Rk. 20.45-47)

³⁷ Roojatzi ikantanakiri warijeeyo Jesoshi:

—Thame aate nopankoki, oya.

Roojatzi royaatantanakari, rowakaapaakari. ³⁸ Tee ikiwawakota Jesoshi, rootaki rotsikanatananakariri kameetha warijeeyo. ³⁹ Iktanankiri rirori: "Eerokapaeni pikenkithashiryakopiinteeyironi okaatzi piñaayitzirini. Omaanta tee pikenkithashiryakopiinteeyironi oetarika jeekayitatsirini pajankaneki. Pametawo pikiwiro pako, piwatha, piithaari, maawaeni. Omaanta tee pookimaetawo kaari kameethatatsi jeekatsiri pajankanekira. Pikimitakari atziri kiwawitawori iwajoni

ikiwashitakawo jeñokiini, omaanta inthomaekira eeniro ojeeki owanawontsi opathayitakawoni. Omaanta tee pithonkiro pikiwiro. ⁴⁰ Tee pikenkithashiryaaaneenta. ¿Apatziroma riwetsikakiro Tajorentsi pako? Tema eejatzi riwetsikiro pikenkithashiryaaantari. ⁴¹ Pipashitayitawitarini ashironkaenkari koetyeemowitariri, omaanta tee pikaminthaaperotziri, patiwakashitakawo pipakiri. Omaanta aririka pikaminthaaperoteri paashinipaeni atziri, tema ari pikameethataki. ⁴² Pashironkagaeyani eerokapaeni. Kyaaryo pipagaantapiintawitari Tajorentsi eechonkiini pashi meenta, koraantero, kachaarikishi, omaanta tekira omonkaata ikowakayimiri Tajorentsi. Eeniro pantawitakari kameetha, eejatzi eeniro kaari pantzi. Tee pinintashireperotziri irira eejatzi tee pikaminthaaperotziri paashinipaeni atziri. Okameethatzi piperi Tajorentsi eechonkiini piwankiri, omaanta ero pipeyakotziro pinintashireperoteri eejatzi pantaperoteniri ikowakaakimiri. ⁴³ ¡Ashironkaamatsitemiini eerokapaeni! Aririka ipiyoteeyaani ajorriyotzinkarite iñaaperotantyaariri Tajorentsi, pikowaeyini ipinkathateeyemini eeroka eejatzi. Aririka pikinayitanakini pankotsikipaeni, pikowaki kameetha raakameethateeyaperotemini atziripaeni. ⁴⁴ Kyaaryo, rowashironkagaeyemini Tajorentsi. Pikimitakari kaminkari kitatachari kipatsiki, imanaka; tekatsi yotatsini ari ikineeyini atziripaeni, tee riyoteeyini rootentsimi raatzikakoterimi kaminkari pathagaentsiri. Eejatzi pikimitaka eerori, pimanayitawitawoni kaari kameethatzi pantayitzirini”.

Rootaki ikantakiriri Jesoshi warijeeyopaeni. ⁴⁵ Roojatzi ikanantanaka iyotaantzirori rojankinarini Moeseeshi:

—Iyotaantatsiri, okaatzika pikantakiri eejatzi naaripaeni pikijakaakina.

⁴⁶ Rakanakiri Jesoshi:

—Jee, eejatzi eerori rowashironkagaeyemini Tajorentsi. Osheki powanaayitakinirini atziripaeni pikowakaaperotakiri imonkaatero, omaanta tee imatziro. Eejatzi pikimitaka eerori: tee pimonkaateeyironi. Eejatzi tee petakotari riroripaeni. ⁴⁷ Kyaaryo, pashironkagaeyaani. Pimonkaateeyakarini pichariniiteni rowamagaeyakirini kamanantayitziroirini iñaani Tajorentsi. ⁴⁸ Tema riyotakotakina naaka irirapaeni. Eejatzi eerokapaeni owamaantatsiri. Tee pikoyi eeroka paapatziyena. Ari pitzimitakyaarikami paerani eerori, ari powamagaeyakirinimi eerori eejatzi riraga kamanantatsirini. ⁴⁹ Riyotakoeyakimini Tajorentsi, ikantzimi: “Notyaanteniri atziri kenkithatakayerini, omaanta rowamaayitawakirini apanipaeni, irira paashinipaeni ikijawakiri, ikemaatsitakaawakyaari”. ⁵⁰ Eenitatsi panteeyakirini maawaeni: pashi powaeyironi powamaantzi. Riraga itakaantaworini powamagaeyerinimi, roojatzi pikanta iroñaaka eerori pikowaki powamagaeyerini aapatziyeeyakaririni Tajorentsi. ⁵¹ Pisheninkateeyakarini owamaakiririni Aweeri. Eejatzi pisheninkateeyakarini owamaakiririni riraga Jakariiyashi: rowamagaetakiri rirori janta Tajorentsi pankoki. Eeniro panteeyakirini maawaeni, rootaki rowashironkaawentemiri Tajorentsi. ⁵² Pashironkagaeyani eerokapaeni. Piyotaantawitawo rojankinarini Moeseeshi, omaanta pashironkagaeyaani: tema pamatawiteeyakirini ajorriyotzinkaritepaeni. Tee pikowaeyini piyotakoteri Tajorentsi eerokapaeni, eejatzi tee pikowakagaeyirini riyoteeyerini riroripaeni riyoteri irira.

⁵³ Rootaki ikanteeyakiririni maawaeni, roojatzi ishitowantanaa. Ikijeeyanakirini riraga warijeeyopaeni eejatzi riraga iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi, eejatzi eekiro roñaashirekanakitziri, rojampijampitanakiri oetarikapaeni, ⁵⁴ ikowaeawitakani ikompitakyaarimi, ipoñaakaantyaariri, raakaanantyaaririmi.

12

Paamagaeyaawoni warijeeyo ranteeyirini
(Mt. 10.28-33, 12.32, 10.19-20)

¹ Ipiyotawenteeyakarini Jesoshi oshekiperoroña atziri, rawitsinaawakagaeyakani. Roojatzi ikanantakari riyotaanewopaeni:

—Paamayaarira warijeeyopaeni, ramatawiteeyiminikari. Roshiyakaawaetashita raapatziyari Tajorentsi, omaanta osheki ramatawitantzi. ² Iiteeyawitakani tekatsi yotatsini ramatawiteeyawitakarini, omaanta iinja aritaki riyotakoeyerini maawaeni atziri rashi rowaeyironi ramatawitantzi. ³ Eejatzi eeroripaeni, oetarika pomanawitari pikantziri iroñaaka, ari ikemakoeeyemini iinja. Oetarika pikamantathatantawitariri apaani atziri janta pipankoki, ari itacheronkawaantetanaki ikaemaani janta ipiyoteeyaninta atziri-paeni.

¿Ninka athaawantaperotyaaari?

⁴ Iroñaaka, notsipaminthari, nokamantemi: eero pithaawantari riraga atziri kowatsiri rowamaemi. Aririka rowamaemi, omaanta apatziro rowamaawityaawo piwatha, omaanta eero rowamaero pishire. ⁵ Omaanta riraga Tajorentsi pithaawantyaari: ikowakirika, rowamaemi ari imatakiro. Omaanta eejatzi ikowakirika rotyaantemi paamariki kaari tsiwakanitatsini, ari imatakiro. Rirotakikya pithaawantya rotyaantzimikari paamariki. ⁶ ¿Ipinaperotama iyaanini shiwankitzinkari? Tee ipinataperota, omaanta riyoteeyirini Tajorentsi: tee ipeyakoeyirini apaani. ⁷ Eejatzi okimitaka, riyoperoyakimini eerori: riyotziro eejatzi tsika okaatzi piishipaeni. Ikempoyeeyakirini shiwankitzinkari iyaanini, tema eerokapaeni ikempoyaaperoyakimini. Eero pikantashiryaaashita, omaanta piweshiryawentyaari Tajorentsi. ⁸ Eejatzi piyoteeyakironi iroka nokantemiri: eero pi-pashiwentakanaa, aririka pikamanteeyerini paashinipaeni atziri paapatziyakina, aritaki nokamantakiri Pawa eejatzi ronampiripaeni janta jenokinta pisheninkatakina. Tema naaka poñaachari jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika. ⁹ Omaanta pipashiwentakayenarika jaka kipatsiki, eejatzi eerori nopashiwentakayemi naari janta jenokinta iinja. ¹⁰ Aririka ikantzimatenana atziri, ari imatero Tajorentsi ikaminthayeri, aririka raapatziyeena iinja, eero ikenkithashireero ranteeyirini. Omaanta aririka ikantzimateeyeroni Ishire Tajorentsi, eero ikaminthayimaetari Tajorentsi. Tema tee ikoyi rirori raapatziyena. ¹¹ Aririka ragaetemi janta pankotsiki ipiyotantapiintarira joriyopaeni, eejatzi janta kankowenantatsiriki, eejatzi janta jewatatsiriki, eero pithaawanteeyarini. Eero pikenkithashiryaaashitapiintawo: “¿litaka nokanteriri?” ¹² Aririka ragaetemi, ro iyoteemini Ishire Tajorentsi oetarika pikanteriri.

Kyaaryoowa, piñaawenataperotawokari osheki owaagawontsi

¹³ Roojatzi ikantakiri apaani shirampari Jesoshi:

—Iyootaanari, ipanakirini pawani yeeyika maawaeni tzimimoeyawitaririni. Tekatsi ipena naari. Pikanteri yeeyi ipagaanteena naari rowaagawo.

¹⁴ Rakanakiri:

—Eero nokantziri. ¿Naakama kankowenantatsiri, nokanantyaariri pirentzi?

¹⁵ Roojatzi ikanteeyirini maawaeni piyotawenteeyakaririni:

—Kyaaryoowa: piñaawenataperotawokari rashitayitarini paashinipaeni, eero oweshiryaperotakayimi.

¹⁶ Roojatzi roshiyakaawenantakanari, ikantziri:

—Eenitatsi iwipatsite ashaagantzinkari. Osheki onintzi pankirentsi kameetha oshookayitanakini iwankiripaeni. ¹⁷ Monkaatapaaka rowiitantyaawori okithokipaeni, ikempoy-aantyaaworimi opankokipaeni roori, omaanta iroñaaka yeekitapaaki. Tee omonkaatapaakawo paashini. ¹⁸ Ikenkithashiryaaaka ikantzi: “¿Tsika nokanteroka? Tekatsi nowantyaawori maawaeni. Jaa, niyotaki iroñaaka tsika nokantero: noshiryaaakantero pankochaanikira, nantakaantee antawopero pankotsi nowantyaawori maawaeni nowankiripaeni, eejatzi maawaeni nowaagawo. ¹⁹ Oshekitaki iroñaaka maawaeni, tekatsi koetyeemoteenani. Ojamani okantya, eeroota othonkitaa nowanawo; iroñaaka nomakoree osheki ojarentsi, eero nantawaetzitaa. Iroñaaka nowapiintya, noshinkitapiintya, niweshiryawentyaawo maawaeni tzimimotanari”. Rootaki ikenkithashiryaaakari ashaagantzinkari. ²⁰ Omaanta ikantzi Tajorentsi: “Tee piyotakota. Iroñaaka tsiteniriki pikame, roojatzi ¿ninkarika ashiteeyawoni maawaeni tzimimoeyawitizimirini?” ²¹ Naakiro, tee

riyotzi maawaeni kowawitachari roshekeero rowaagawo jaka kipatsiki. Okameethawita ijeekimi kameetha ijeekanteeyaarimi iinja janta jenokinta. Tema rootaki ikowakiri Tajorentsi.

Pikanteri Tajorentsi ikempoyaawentemi
(Mt. 6.25-34)

²² Eejatzi ikantakiri Jesoshi riyotaanewo:

—Eero pikenkithashiryaakoperotapiintawo tsika paye poyaari eejatzi pikithaatyari.

²³ Tema rirotaki Tajorentsi owañaakimiri. ¿Opomeentsitzimotarima iroñaaka ipemi poyaari eejatzi pikithaatyari? ²⁴ Pikenkithashiryaakotyari tsika ikantari tsimeri jenokiweripae: tee ipankitaanta eejatzi tee ikempoyaanta rowanawo pankotsiki, omaanta ipapiintziri Tajorentsi royaari. Pamine, ikempoyaawenteeyakirini irira tsimeripaei jenokiweri tema eejatzi eerori ari ikimitemi. ²⁵ ¿Litaka patsipetashitawori pikenkithashiryaapiintawo oetarikapaeni? ¿Piitzima aririka pikenkithashiryaapiintawo eekiro piyaatayee pantaripenthakiitanaki? Eerotaatyaami. Eejatzi ¿arima pimatakiro pojanthayero pañaantari? Eero pimatziro. ²⁶ Ñaakiro, patsipetashitakawo pikenkithashiryaapiintawo. Tekatsi paye. ²⁷ Pikenkithashiryaakotyawo tsika okanta oteyakipaeni. Tee othamaetaanta, eejatzi tee ontyaanta oethaari, omaanta okameethaperotaki. Paerani osheki rowaneenkataani Sharamooni, omaanta tee ikimiperotawo oteyakipaeni: anaakotakiri, okameethaperotaki irowa. ²⁸ Ñaakiro, rowaneenkatakiro Tajorentsi oteyakipaeni inchashi. Eechonkini ojeekawita, omaanta intsipaete ojampiyanee. Omaanta eerokapaeni ojamani pi-jeeki: tema piyotzi ikenkithashiryaaperotakimi eerori. ¿Litakakya pitheenkantakariri? ²⁹ Eero pikenkithashiryaapiintawo oetarika poyaari, eejatzi oetarika pireri: ikemakayemi Tajorentsi. ³⁰ Tema rootaki rantapiinteeyirini kaari yotziri Tajorentsi ikenkithashiryaapiintawo oetarika rowapiinteeyaarini. Omaanta eeroka, riyotzitakimiro Pawa Tajorentsi maawaeni koetyeemotakimiri. ³¹ Eerokapaeni pityaawo pikenkithashiryaakoperoteri Tajorentsi eejatzi pipinkathataperoteri irira, aritaki ipakimiro maawaeni koetyeemotakimiri. ³² Niyotaanewo, osheki inintaperotakimi Pawa Tajorentsi: ikowaperotaki ipinkathariwenteeyemini, ikaminthaaperoyemini. ³³ Pipimantero pashitayitarini, pipayiterini ashironkaenkari owinawo. Aritaki ipinatakimi Tajorentsi janta jenokinta. Ojeekaperote powaagawo janta: eero opathagae, eero opitsitee, eero ikoshiteemi, eero rapeyeero kaero. ³⁴ Aririka ojeeki powaagawo jaka kipatsiki, osheki pikenkithashiryaakiro jeekayitatsirini kipatsikika. Omaanta aririka ojeeki powaagawo janta jenokinta, aritaki pikenkithashiryaakopiintakiri Tajorentsi.

Piwetsikaeyaani, tee piyotzi tsika okaate ipokashiteeyemini Tajorentsi
(Mt. 24.45-51; 25.1-13; Mr. 13.33-35)

³⁵⁻³⁶ Eekiro riyaatatzi ikanteeyakirini Jesoshi riyotaanewo:

—Paamagaeyaarini piwinkatharite, piwetsikashireeyaani. Pikimitakotyari riraga ronampiri ashitawori ipanko. Riyaataki riraga ashitawori iñeeri isheninka raye iina. Raamagaeyaarini ronampiripaei janta ipankoki. Aririka rareetapaeya ikowapae rashitayaawaeniri, eejatzi ikowapae iñaapaero owetsikayitakani kameetha. Aririka otsitenitane, ikowaki oorentya ipanko. Eejatzi ikowaki ikakite ronampiripaei, ramitakotantawaeeyaarini onampitariri. ³⁷ Aririka iñaapaeri riwetsikaeyakani, ikimoshireeyanakini maawaeni. Riraga ashitawori ipanko ijeekakagaeyerini maawaeni ronampiripaei, rowakagaeyapaeyaarini. ³⁸ Omawitya tee riyoteeyawityaani tsika okaatzi ipokanteeyari: aririka niyanki tsiteniri, rooma rootzimateentsirika okitejite. Omaanta roojatzi iñeeyapaerini ronampiri riwetsikaeyakani maawaeni, ari ikimoshireeyanakini irirapaeni. ³⁹ Piyotakoteeyakironi iroka nokamantemiri: aririkami riyotemi ashitawori ipanko rooteentsi ipoke tsiteniriki koshitantatsiri, tema aritaki ikakitakimi, eero imatziromi ikoshiterimi. Omaanta tee riyotzi tsikarika okaate ipokantayari koshintzi. ⁴⁰ Eejatzi nokimitawitari koshintzi, tee nokamantzimi tsikarika okaate nopokanteeyari.

Paerani nopoñaaka jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika. Iinja nopiyaate eejatzi. Pikenkithashireeyenani, paamagaeyeenani: nomapokapaemikari.

Onampirentsi kyaaryoowentzirori ikanteetziriri eejatzi kaari kyaaryoowenteroni

⁴¹ Ikanta rojampitakiri Peetero:

—Nowinkatharite, ¿apatziroma poshiyakaawenteeyanawoni naakapaeni kameetha? Eejatzima rirori, ¿pikowakima poshiyakaawenteeyerini maawaeni atziri kameetha?

⁴² Rakanakiri:

—Nokenkithatakagaeyatziirini maawaeni kyaaryoowentzirori nokowakagaeyakiririni. Ilimitaka iwaatorote atziripaeni, ikowakaakiri apaani ronampiri ikaaryoowenteneri rowakaapiintyaari paashinipaeni ronampiripaeni. Roojatzi riyaaantaka iwaatorote tsikarika. ⁴³ Aririka rowakaapiintakyaari kameetha, ipokaeerika iwaatorote, riweshiryaawentapaakyaari. ⁴⁴ Ikantapaakiri: “Kameetha pimonkaatakinawo. Iroñaaka eeroka amineeyenaworini maawaeni tzimimotanari”. ⁴⁵ Omaanta, ikantatyeerimi riraga ratzirite: “Eero ipokitaa nowaatorote”. Apatziro ipoñaanaka ikijakijaatanakiri onampirentsiipaeni, ipajapajaatakiri: shirampari, tsinani, maawaeni. Iperataka osheki, ishinkishinkitashitaka. Omaanta tee imonkaatziniri ikowakaawitanakariri iwaatorote retakotyaarimi paashinipaeni. ⁴⁶ Paashiniki kitejiri ipokae iwaatorote, romapokapaeri. Rowajankitaapaakiri ronampiri, ikimitakaanteri paashinipaeni kaari monkaateroni ikantawitanakariri. ⁴⁷ Ñaakiro, riyotawitakawo ronampiri ikowakaayitawitakaririni iwaatorote, omaanta tee ikemijantaperotziri, tema rootaki ipajatakaanantyaariri, tema osheki ipajapajaatakaantaperoteri. ⁴⁸ Omaanta eero rowajankitaaperotziri kaari yotzinkari. Tekirarika riyoteeri iwaatorote oetaka kameethatatsiri ranteri eero ipajatashitari osheki. Omaantakya riraga yoperowiteenchari riroetaki ipajeeteri kameetha.

Iinja osheki ikijawakaawenteeyenani atziripaeni

(Mt. 10.34-36)

⁴⁹ Eejatzi ikantzi Jesoshi:

—Atayerorika owantsi, taanaka maawaeni. Okimiwitaka iroka, nopokakika jaka kipatsikika nokenkithatakagaeyakiririni maawaeni atziri iñaani Pawa, eejatzi nokamawenterini. Apaaniipaeni raapatziyawakawo omaanta paashinipaeni tee raapatziyawo inta ikijashitawakina roojatzi rowamaantakinapa iinja. Nokowakaawitakariri ranteromiroñaaka. ⁵⁰ Osheki nokenkithashiryaakotaka iroñaaka: rooteentsi nokemaatsiperotyaawo katsiri. ⁵¹ ¿Piitashiteeyawitanima nopokashiteeyakiririni atziri nomaerinteeyerini, kameetha raakameethatawakaantyaari? Teewee, omaanta ikijawakaanteeyenani. ⁵² Apaani pankotsi ijeekantyaaworika apawakooni atziri, riraga 3 ipoñaashitanakya iki-janakiri riraga paashini apitera. Riraga apitera ipiyatakotzitanakyaari rirori. ⁵³ Apaani atziri ikijanakiri itomi, eejatzi itomi ipiyatztitanakyaari iriri. Tsinani okijanakiro ishinto, eejatzi rowaga ishinto opiyaatztitanakyaawo iniro. Tsinani okijitanakawo ewatyeeero opiyatakotztitanakyaawo ayiuro.

Pikenkithashireeya piyotantyaari riyoteemiro Tajorentsi

(Mt. 16.1-4; Mr. 8.11-13)

⁵⁴ Roojatzi ikanteeyirini piyotawenteeyaririni:

—Aririka piñaakiro antawo tampyaa amakiro menkori otsitenipithatanaki, pikan-teeyini: “Kaakitaki inkaniwee”. Tema piyoteeyakini opariyatye inkani. ⁵⁵ Aririka piñaakiro opiteyaryaanaki piyogo, pikanteeyeni: “Rooteentsi oniyankite ojarentsite”. Tema eejatzi piyoteeyakini. ⁵⁶ ¡Amatawitantaniri! Piyotakoeyawitawoni tsikarika okantya jenoki, eejatzi kipatsi. Tema piyoteeyakini opariyatyeerika inkani. Omaanta tee pikowaeiyini piyoteeyeni opomeentsitzimoteeyemini iinja. ⁵⁷ ¿Litaka kaari pikantakotantari okaatzi kyaaryooperotatsiri? ⁵⁸ Aririka raakaanantemiri atziri koriki pireewitziriri, aririka raanakimi kantakotantatsiriki. Tekiraatarika rareetakayemi, piwetsikaeri pikanteri:

“Eero pikijana, ari nopinateemi iinja”. Rooma eerorika pikantziri rootaki romonkyaa-gakaanantemiri omonkyaaagementotsiki. ⁵⁹ Aririka romonkyaaakimi, ipinatakaapero-takimiri maawaeni koriki okaatzi pireewitziriri. Eerorika pipiri, eero roemishitowiteemi.

13

Pookaero kaari kameethatatsi pantapiinteeyirini

¹ Roojatzi ipokaki paashini atziripaeni, ikamantapaakiri Jesoshi:

—Riyaateeyawitakani karireeyajatzipaeni janta Jerojareeki rowamaenirimi Tajorentsi ipira. Riraga kaaripero Peraato rowamaakaanteeyakirini karireeyajatzipaeni janta okaankiitziira ipankoki Tajorentsi, tsikarika rowamaapiintzinirinta ipirapaeni. Ari rowamaakiri itsipatakari eejatzi ipirapaeni. Riraa atziri otsipateeyanakawoni rashira ipira.

² Rakanakiri Jesoshi:

—¿Piitakaakirima riraga karireeyajatziri rirotaki antaperoeyakirorini kaari kameethatatsi ishinetantakariri Tajorentsi rowamaakaanantakariri Peraato?

³ Nokamantemi: tee ro ikamantari. Omaanta eerokapaeni, kyaaryoowa: eerorika pikenkithashiryaa, eejatzi eerorika pookaero kaari kameethatatsi pantapiinteeyirini, aritaki pikimiteeyakyaarini riroripaeni pithonkakya. ⁴ Eejatzi paerani otziroryaantakariri antawo mapipanko janta Shiroeki, atsinakaeyakirini 18 shirampari, ikamaeyakini. ¿Iitaka ikamaeyantakarini? ¿Rantaperotakitziiroma kaari kameethatatsi ikamaeyantakarini?

⁵ Nokantzimi: “Tee”. Tema ikimiteeyakarini maawaeni paashini atziri. Eejatzi nokantzimi eerori, pikimityaari riroripaeni eeromi pikenkithashireeyaani, pookaero kaari kameethatatsi pantapiinteeyirini. Eerorika pantziro iroka eerokapaeni, aritaki rotyaantakimi paamariki kaari tsiwakanitatsini.

Rowaga iyeera kaari kithokitatsini

⁶ Roojatzi roshiyakaawenteeyantakanarini iroka, ikantzi:

—Ipankitakiro atziri iyeera janta roowamashiteki. Ojamanitaki ojeekaki, tee okithok-itzi. Riyaatapiintawita raminee okithoki, rowiitemi: omaanta tee okithokitzi. ⁷ Roojatzi ikantziri riraga thamaetziniriri: “Pamine, okaataki 3 ojarentsi nopokapiintawitaka nowiitemi okithokipaeni, omaanta tee okithokitzimaeta eechonkiini. Aminashita okatziya. Pichekeru, nopankiteeta oetarikapaeni kameethatatsiri”. ⁸ Rakanakiri thamaet-ziniriri: “Ari okantawakaata iroñaaka iroka ojarentsika. Noshewatawakiroota kipatsi amethopanetanakyaari, eejatzi nowapiinteniroti itziya pipira, kameetha otzimantyaari okithoki. ⁹ Rooma okithokitakirika paashini ojarentsi, tema kameetha eerokya achekiro. Rooma eerorika okithokitzi, roojatzi nochekantakyaawo”.

Retsiyatakotakiro saawaroki Jesoshi kyaantawitawori kamaari

¹⁰ Paashiniki saawaro riyotaantaki Jesoshi janta pankotsiki ipiyotantapiintarira jori-yopaeni. ¹¹ Eenitatsi janta pankotsiki apaani tsinani kyaantawitawori paerani kamaari itsiyajoemitzitakaakiro. Okaatakotaki 18 ojarentsi otsiyajoemitziwitaka, ashi owakiro otsiyajoemitzitaki: tekatsi okanteeya otampatsikatanteeyaari. ¹² Iñaantakawori Jesoshi, ikaemakiro:

—Pipokanaki, iroñaaka netsiyatakoteemi.

¹³ Ipampitawakiro, roojatzi awijakotantanaa. Kameethatane, okatziyanaa. Okantanaki: —Retsiyatakotaana Tajorentsi, tema ikameethaperotaki.

¹⁴ Riraga jewawentzirori janta pankotsiki ipiyotantapiintarira joriyopaeni ikijanakiri Jesoshi. Ikanteeyanakirini piyoteeyencharini:

—Okameethatzi antawaeteeyeni 6 kitejiri, omaanta aririka omonkaatapaakya kitejiri 7 okameethatzi amakoryaaperoeyanakini. Eero antawaetzimaetantawo. Aririka pikowaki petsiyatakoeyeni, pipoke paashiniki kitejiri, eerokya pipoki saawaroki.

¹⁵ Ipiyawaantetanakari Awinkatharite, ikantanakiri:

—¿Amatawitantaniiri! Osheki pamatawitantashitaka. Tema pantawaeteeyeni eeroka saawaroki. Pamine, aririka imiritaki piwaakate saawaroki, tema ari pithatakoryaakoteri

paanakiri janta ojeekinta iñaa. Eejatzi pikimitziri piwoorote, maawaeni. Kyaaryo, pineshironkateeyirini pipirapaeni saawaroki. ¹⁶ Omaanta kaari pipira iroka tsinanika, inta pijorijiyotzinkawote. Paerantiki ikyaantawitakawo kamaari kimitaka othatakotaka roori: tema okameethataki akaminthayero saawaroki, etsiyatakoteero.

¹⁷ Ikemantawakawori iroka, ipashiwenteeyanakani maawaeni kijeeyakiririni Jesoshi. Omaanta riroripaeni paashini atziri riweshiryaawenteeyanakarini Jesoshi, ikanteeyanakini:

—Okameethateeyakini rantayitakirini Jesoshi.

Jesoshi roshiyakaawentziro moshitaaja eejatzi tapiyakaawori paa
(Mt. 13.31-34; Mr. 4.30-32)

¹⁸ Roojatzi ikantzi Jesoshi:

—¿Piyoteeyinima tsika ikanta Tajorentsi ipinkathariwenantzi? ¿Tsika nokanteroka noshiyakaawenantemirori? ¹⁹ Oshiyakawo okithoki moshitaaja ipankitziri shirampari rowaneki. Oshookanaki, okimotatanaki, oshiyawitakawo inchato. Rookantapiintakawo tsimeri jenokiwero imakoryaantapiintawo owaempekikipaeni.

²⁰ Rapiitakiro, ikantzi:

—¿Tsika nokanteroka noshiyakaawenantemirori tsika ikanta Tajorentsi ipinkathariwenantzi? ²¹ Okimitakawo tsinani aakiro tapiyakaawori paa eechonkiini. Otsipataakiro osheki teriikopane otapiyantanakari. Oshineeyakaanakiro maawaeni, roojatzi antawotanataka. Eejatzi ikimita riraga atziri. Eenitatsirika apaani antzirori kaari kameethatatsi, rantakagaeyerini paashinipaeni atziri rantero kaari kameethatatsi.

Pipomeentsiwentyaawo pareetantyaari jenokinta
(Mt. 7.13-14, 21-23)

²² Ikantaka ikinakinayitakini Jesoshi nampitsikipaeni, riyotaantayitzini. Roshiretakawo riyaaate Jerojareeki. ²³ Rojampitakiri apaani:

—Nowinkatharite, ¿tsika ikaateeyinika awijakoeyaatsini? ¿Arima ikaate apaanipaeni? Rakanakiri:

²⁴ —Noshiyakaawentemiro. Okimiwitakawo okaatzini omoo akyaanntyaari jenokinta. Eenitatsi osheki kowawitachani riyaatemi jenokinta, omaanta ero imatziro rareeta. Pipomeentsiwentyaawo pareetantyaari janta. ²⁵ Eejatzi okimiwitakawo rantziri ashitawori ipanko. Ijeekaki inthomaenta rirori, rashitakotaka, riyawitakiro ashitakontsi. Roojatzi pipokaeyantawitakyaani eerokapaeni, pikantawitapaakyaari: “Nowinkatharite, pashitareenawo, nokyaaantyaari”. Omaanta ikantawakimi: “Tee niyoteeyimini tsikarika pipoñaa”. ²⁶ Roojatzi pikanteeyawitanakyaarini: “Paerani pitsipateeyakinani nonampiki owaeyakani, eejatzi piyotagaeyakinani”. ²⁷ Aritaki ikantemi: “Tee niyotzimi. Piyaa-tee, pipiyanee tsikarika pipoñaa. Osheki pantayitzirori kaari kameethatatsi. Tee pikameethatzi”. ²⁸ Piñantakariri Awaraama, Ijaaka, Jakoowo, maawaeni riraga kamanantzirorini iñaaani Tajorentsi ijeekaki jenokinta, omaanta eerokapaeni, roepiyawaemi Tajorentsi, ero pimateeeyirini pikyaapae. Roojatzi osheki powashiretaperotanakya, piraaperotanakya eejatzi patsikaekiteeyanakyaani, tyakiririri. ²⁹ Ipoñeeyapaakyaani aapatziyariri Tajorentsi intatsikeronta, jakakiroka, katonko, kirinka, maawaeni kipatsikipaeni. Ijeekaeyapaakini janta ipinkatharentsitzinta rirori. ³⁰ Rareetaperoteeya riraga pitheenkaeyakirini. Omaanta riraga pipinkathateeyawitakarini ero rareeteeyaani rirori: ashi rowaeyerori ijeekaeyanakini jaka.

Riraaneentakotawo Jesoshi Jerojaree
(Mt. 23.37-39)

³¹ Roojatzi ipokantaka apaanipaeni warijeeyo. Ikantapaakiri Jesoshi:

—Piyaaate paashiniki kipatsi. Ikwaki Erooreshi rowamaakaanntemi.

³² Rakanakiri:

—Pikamantakiteri riraga amatawitantatsiri: “Ikantzi Jesoshi: ‘Eero noshiya. Nokantyaani nowawijaakoeyeriniita kyaantawitariri kamaari eejatzi mantsiyaripaeni:

iroñaaka, inkaamani, eejatzi paashini kitejiri. Roojatzi nomonkaatakiro maawaeni' ". Rootaki pikantereri. ³³ Rootaki nokinakinayitanyaarini iroñaaka, inkaamani, eejatzi paashiniki kitejiri. Eejatzi okameethatzi nokame Jerojareeki: tema janta aritaki ikamapiintzi kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi.

³⁴ Eejatzi ikantakiri Jesoshi:

—Riraga jerojareejatzi osheki rowamaayitakirini kamanantzirorini iñaani Tajorentsi. Roshemyaapiinteeyakirini mapiki paashinipaeni rotyaantanewo Tajorentsi. Okimitziriranki tyaapa ojatewirinikitziri iryaanipaeni, eejatzi nokimiwitaka naaka osheki nokowawitaka nopiyoteeyerinimi jerojareejatzi: naapatziyakagaeyaarinimi iñaani Tajorentsi omaanta tee ikowayeni. ³⁵ Pamine, tekatsi amitakoterini iroñaaka, rookaeyirini Tajorentsi, ikantzi: “Ari ikantakaata”. Eero iñagaana eejatzi iroñaaka. Iinja, aririka nopiye, ari iñaawaena, eejatzi ikanteeyeni: “Tema ikameethaperotaki Rotyaantanewo Tajorentsi!”.

14

Retsiyatakoteeri saawaroki Jesoshi aawayinkaripaeni

¹ Paashiniki saawaro riyataanaki Jesoshi janta ipankoki jewatakagaeyiririni warijeeyopaeni rowakayaari. Paashini warijeeyopaeni inetapitakiri Jesoshi, ikowakowataki tsika ikantya ipoñaakaantyaariri ikantakowenantaariri. ² Ijeeki janta apaani mantsiyari, ari inewootakiri riraga Jesoshi. Tema aawaayitakini maawaeni iwatha. ³ Rojampitzi riraga iyotaantziroripaeni Iwaperite Tajorentsi eejatzi warijeeyopaeni:

—¿Okameethatzima etsiyatakoteri mantsiyaripaeni kitejiriki amakoreeyantarini?

⁴ Omaanta ari imaeriteeyanakini, tee rakaneentzi eechonkiini. Ipoñaanaka Jesoshi ikathatakiri mantsiyari, retsiyatakoteeri, roojatzi rotyaanantaari ipankoki. ⁵ Roojatzi ikanantakiri riraga aminaperoeyakiririni:

—Tema pantawaeteeyini eerokapaeni saawaroki. Aririka ipariyaki piwaakate omooki, tema ari pagaeri eejatzi.

⁶ Eejatzi imaeriiyanakini.

Eero pikantakaaperoyani

⁷ Ikanta rotsikanateeyakarini Jesoshi riraga owaeyacharini riyoyagaeyakironi rooperori jeekamentotsi. Ikwaki ijeekimoteri okaakini riraga pinkathari iñaaperotantyaaririmi. Roojatzi roshiyakaawenteeyakirini Jesoshi:

⁸ —Aririka rakiyotemi pijorriyotzinkarite, eero pijeekantashitawo jeekamentotsi ijeekakerotzira pinkathari. Ari aamaashitya, rareetapaakyaarika paashini owakotyaaarini pinkathariperotatsiri, ⁹ roshirinkimikari paashiniki jeekamentotsi riraga kaemakaantakimiri, ikantzimikari: “Eero pijeeki jaka. Ijeekapaakiita rirori pinkathariperotatsiri”. Roojeekaemikari janta othapiki, tema ari pipashiwentanakya. ¹⁰ Omaantakya okameethatzi pijeekapaaki janta othapiki. Roojatzi aririka iñaakimi riraga kaemakaantzimiri, roojatzi ikanantakimi: “Pipokanaki jaka, niyompari, pijeekimoteri okaakini pinkathari”. Iñagaeyemini maawaeni owaeyeencharini itsipateeyakimimi pinkathari. ¹¹ Pikantakaaperotashityaarika eeroka apaniroeni pikowaki iñaaperotanteemiri, ari ipashiwentakaakimi Tajorentsi: tekatsi ñaaperotaneemini. Omaanta riraga kaari kantakaaperotachani rirotoaki iñaaperoteri Tajorentsi kameetha, itsipatantyaariri ipinkathariwenante.

Ikenkithatakotakiri Jesoshi kaemakaantawitariri atziri rowakagaeyaarinimi

(Mt. 22.2-14)

¹² Eejatzi ikantakiri Jesoshi riraga kaemakaantakiriri roya:

—Aririka pikaemakaanteri atziri powakaanteeyaaririni, eero pikaemapiinteeyirini pisheninkaperopaeni eejatzi riraga ashaagantzinkaripaeni. Aririka powakaakyaari, ari

rirori ipiyateemi, rowakagaemi iinja. ¹³ Omaanta okameethaperotzi pikaemakaanta-peroterira riraga kaari ashaagantayitachani, riraga kijopookitsiri, riraga kaari kochichaatsi, maawaeni. ¹⁴ Rooma paata rirori tekatsi ikanteemi ipiyateemi rowakagaeyeemini. Omaanta iinja ipiriinteyeerini Tajorentsi maawaeni aapatziyeyaririni. Roojatzi ipinaperoteemi rirori Tajorentsi. Eero patsipetashitawo pikaminthaantzi.

¹⁵ Ikemantakariri apaani owaenchari, ikantanaki:

—Tema okameethaperotaki ajeekae janta ipinkatharitzinta Tajorentsi.

¹⁶ Ikantawakiri Jesoshi:

—Ikimitaka apaani shirampari ronkotsitakaantakiro osheki owanawontsi, roojatzi ikaemakaantakiri osheki atziri roya. ¹⁷ Onkotsiteeyakani maawaeni. Roojatzi rotyaantakiri ronampiri: “Piyaate, pikamanteeyerini: ‘Monkaataka, onkotsiteeyakani maawaeni, pipoke iroñaaka’”. ¹⁸ Omaanta tee ikowaeyini riyateeyeni. Ikantzi apaani: “Owakira namanantakotaki noepatsite. Niyaate iroñaaka naminakitero, kameethatakirika. Pikamanteeri: ‘Eero ipoki rirori’”. ¹⁹ Ikantzi paashini: “Owakira namanantakiri 10 waaka. Nokowaki naminakitero kameethatakirika. Pikamantapaeri: ‘Eero ipoki rirori roya’”. ²⁰ Ikantziri paashini: “Owakira naaki noena. Tekatsi nokantya niyaate”. ²¹ Ikantaka ipiyanaa riraga ronampiri rotyaantawitari. Ikamantapaeri: “Ikanteeyini: ‘Eero niyaatzi nowa’”. Roojatzi ikijantanaka riraga iwaatorote, ikantanakiri ronampiri: “Ikantakaata nosheninkapaeni. Iroñaaka piyaate janta pankotsikipaeni nampitsi, pikinayitanakini pikowakowayitakterini riraga kaari ashaagantachani, riraga kijopookitsiri, riraga aashetatzinkari, riraga kaari kokichaatsi, maawaeni”. Roojatzi riyaatantanaka, ikaemaeyakitzirini, pokayaapaakini. ²² Ikantaka rareetapaa eejatzi, ikantapaeri iwaatorote: “Niyaatakitzi, nokamanteeyakirini. Areeteeyapaakani, omaanta tekiraata imonkaata”. ²³ Ikantakiri eejatzi: “Piyaatakite eejatzi janta, pikinayitanakini awotsikipaeni, pikaemaeyakiterini paashinipaeni ipokanakiita, nokowatzi riyeekitantaperoeypaakyaawoni nopanko. ²⁴ Omaanta riraga nosheninka nitawitakari nokaemakaantawitakari, eero royimaetawo iroka nonkotsitakaantawitakanariri”.

Rootaki ikenkithatakagaeyiririni Jesoshi janta ipankoki warijeeyo.

Pipomeentsiwentaperoteniri Jesoshi ikowakagaeyakimirini

(Mt. 5.13; 10.37-39; Mr. 9.50)

²⁵ Ikantaka paashiniki kitejiri ikinanaki Jesoshi awotsiki eejatzi royaateeyanakirini osheki atziri. Iphithokashiteeyakarini, ikanteeyakirini:

²⁶ —Niyotaki pininteeyirini piripaeni, piniropaeni, piinapaeni, pitomipaeni, pirentzipaeni, pitsiropaeni, maawaeni. Eejatzi eeroka ninteeyachani apaniroeni. Omaanta pikowaeyakinirika poyaateeyenani, okameethatzi naaka pinintaperoyenani kameetha. Eerorika pinintaperotana, tekatsi pikantya pipeyeeya niyotaanewo. ²⁷ Eejatzi eerorika pipomeentsiwentaperotanawo nokowakagaeyakimirini, eejatzi eerorika poyaataperotana, tekatsi pikantya pipeyeeya niyotaanewo. Pikenkithashireeyaani tsikarika pikantyaari. ²⁸ Okimitaka aririka ikowaki rantakaantero shirampari ipanko, rityaawo rojampiteri riraga wetsikenirini tsika okaate opinatya. Roojatzi raminantakyaari iyorikite monkaatarika. ²⁹ Eerorika ritawo raminiri tsika ikaatzi iyorikite imonkaatyaarika, amaashitya aririka ikompitakyaawo. Apatzirorika imonkaatakawo otzinkamipankepaeni ari ikaatapaaki iyorikite rootaki kaari imatantawo ithonkakaantero. Roojatzi ishirontawentyaari atziri. ³⁰ Ikanteeyeni: “Pamineri, riwetsikakaantawitaka ipanko, omaanta tee ithonkakaantziro. Tee itzimaperotzi iyorikite, injii, injii”. ³¹ Eejatzi riraga pinkathari, aririka ikemakotakiri paashini pinkathari rotyaantakiri 20.000 joraaro rowayiritantyaariri. Aririka ikaate ijoraarote 10.000, tee riyoperotzi okameethatzirika romanatawakiri riraga pokatsini. Tema rityaawo ikaemaeyerini isheninkapaeni ikenkithawaetakagaeyerini riyotantyaari okameethatzirika romanatya roepiyantyaariri riraga pokashiterini. ³² Aririka ikanteeyakini isheninka: “Ari ranaakoeyakaeni, oshekiperotaki. Eero amatziro apiyatari”. Ikanteeyanakini: “Tekira rareeteeyaani, thame otyaante apanipaeni asheninka rojampiteri oetarika ikowakoteeri eerokya rowayiritantee”.

³³Eejatzi pikimitya eeroripaeni: aririka pikowaki poyaatena, pityaawo pikenkithashireeya tsika okanteeyarini maawaeni tzmimoeyimirini. Pikenkithashiryaaperoeyakyaarinika: roojatzi pookaeyeroni, poyaataperoeyanakinani naari. ³⁴⁻³⁵Nokowaki riraga aapatziyanari riyoteeri paashinipaeni atziri ijeekae kameetha, rooma eerorika riyoteeri, tee imatziro rantero nokowakaayitawitakaririni, ratsipetashitakawo ijeeki. Ikimitakawo tziwi kaari katyotatsini: tema tee okameethatzi, ookapiintziro. Pikenkithashiryaaaperotero iroka nokanteeyakimirini piyotakoperotantyaawori.

Rootaki ikanteeyakiririni Jesoshi oyaateeyiririni.

15

Ikenkithatakotakiri Jesoshi riraga owisha peyachari

(Mt. 18.10-14; Jowa 10.1-18)

¹Ijeekaeyini janta osheki joriyo piyotziriri iyorikite ijoriyotzinkarite eekiro ipiri riraga oroomajatzi. Ikaateeyakirini paashinipaeni antapiintzirori kaari kameethatatsi. Ikemijantapiinteeyakirini Jesoshi ikenkithatzi. ²Ikiñaanikowenteeyakirini riraga warijeyopaeni eejatzi riraga iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi:

—Tee okameethatzi iroka rantakirika Jesoshi: itsipatapiinteeyakarini kaari kameethatayitatsini, rowaeyani.

³Roojatzi roshiyakaawenantakanari iroka Jesoshi, ikantakiri:

⁴—Pamine, ikaaterika powishate 100, ipeyakyaarika apaani, tema ari pookanakiri riraga 99 janta keshiiki, roojatzi piyaatantanakya janta teenta ijeeki atziri, pikowakowataateri peyeenchari. Pikowakowateeririka roojatzi piñaanteeyaari. ⁵Aririka piñaapaeri, tema osheki pikimoshirewentapaeri. Tema ari pamaeri pinateeri, powapaeri janta ijeekaeyininta paashinipaeni owisha. ⁶Eejatzi, aririka pareetapaeya pinampiki, tema ari pikaemaeya-paakirini pisheninka, pikanteeyerini: “Thame akimoshireeyeni: ipeyawitaka nowishate, noñaagaeri eejatzi”. ⁷Eejatzi ikimita rirori Tajorentsi. Aririka ikenkithashiryagaeya apaani antzirori kaari kameethatatsi, rookaerorika rantziri, iroñaaka Tajorentsi ikanteri maawaeni jeekatsiripaeni jenokinta: “Thame akimoshirewenteyerini”. Tema tee riro ikantakotziri riraga paashinipaeni kameethateeyatsirini.

Ikenkithatakotakiri Jesoshi koriki peyachari

⁸Eenitatsi paashini ikantakiriri Jesoshi:

—Paashini eejatzi noshiyakaawentemiro: eenitatsi tsinani oorikite, ikaatzi ikithoki 10. Aririka ipeyakya apaani, okowakowayiteerini. Aririka otsitenitanaki, oonthoteri ootamento, oñaantyaariri, eejatzi opishitaperotero pankotsi aminayiteerini otyaakitakiririka kipatsi. Okanta okowakowateeri roojatzi oñaanteeyaari. ⁹Aririka oñaagaeri, okaemaeyerini osheninkapaeni, okanteri: “Thame pitsipateeyenani, akimoshireeyini. Noñaagaeri eejatzi noorikite peyawiteenchari”. ¹⁰Eejatzi nokamanteeyemini: eejatzi ikimitaka riraga Tajorentsi. Aririka ikenkithashiryagaeya apaani antzirori kaari kameethatatsi rookaerorika rantayitzirini, kimoshiretanaki Tajorentsi, eejatzi ronampiripaeni.

Ikenkithatakotakiri Jesoshi apaani ewankari shiyapithatariri Iriri

¹¹Paashini eejatzi roshiyakaawentakiniriri Jesoshi, ikantzi:

—Eenitatsi shirampari ikaatzi itomi apite. ¹²Riraga impaetatsiri ikoñaatzi ikantakiri Iriri: “Pawa, nokowaki pipena iroñaaka kashetani powaagawo eejatzi piy-orikite pipanakinari paata aririka pikamae”. Roojatzi ipakiri. ¹³Paashini kitejiri ipimantanakiro rowaagawo ipawitakariri Iriri. Roojatzi riyataanaki inteena, paashiniki kipatsi, raanakiro maawaeni jeekimotziriri. Janta riyataakinta, tee ijeekapaaki kameetha, rootaki rapaantakawori maawaeni rowaagawo eejatzi iyorikite. ¹⁴Roojatzi ithonkatakotantapaaka, tekatsi jeekimotaneerini, eejatzi tee añaagaero rowaeyarini. Osheki rashironkaawaetaka ewankarika, aaperotakiri itashe. ¹⁵Rootaki ikinakinatantanakari ramini antawaerontsi. Ari iñaapaakiri ashitachari osheki ichaanchote. Ikan-tapaakiri: “¿Pikowakima nantawaetemi?” Ikantawakiri: “Jee, nokowaki paminenari nochaanchote”. ¹⁶Ikantaka raminawitanari ichaanchote, ipapiintziri rowanawo: rowaga

oshiyawitawori otaki intsipa. Omaanta riraga ewankari tekatsi perini rowanawo, ikowawitaka rakiyoterimi chaancho, omaanta riraga ashitariri tee ishinetziri. ¹⁷ Roojatzi ikenkithashiryaaanaaka ikantzi: “Janta pawakinta ikaateeyini osheki ratzirite. Eeniro rowaeyarini maawaeni. Ikemapiinteeyani kameetha, eejatzi otzimagaantzi owanawontsi. Omaanta naaka jaka aaperotakina notashe, rooteentsi nokame. ¹⁸ Iroñaaka nopiyee janta pawaki, nokantapaeri: ‘Pawa, tema nopiyathatakimi tee nokemijantaperotziri okaatzi pikantawitakinari, eejatzi tee naapatziyari riraga Tajorentsi. Eenitatsi nantzimotakimiri. ¹⁹ Eero iroñaaka pitomintaana inta pikimitakayeena ponampiri, naaka thamaateemironi powanipaeni’”. ²⁰ Roojatzi ipiyanta, ikinanee awotsiki. Ikantanaa, rootaatsi raree-teeya ipankoki iriri. Ikanta irira iñitawaari janta inteena, ikinapae. Osheki ikimoshiretaneke, retakoshiryawaari. Ishiyashitawaari, rawithakitawaeri, ithowootawaeri, ikaminthaaperotawaeri. ²¹ Roojatzi ikanantapaeri itomi: “Pawa, tema nopiyathatakimi tee nokemijantaperotziri pikantawitakinari eejatzi nopiyathatakari Tajorentsi. Eeniro osheki nantani. Tee okameethatzi pitominteena iroñaaka, inta pikimitena ponampiri”. ²² Omaanta iriri ikaemakiri ronampiripaeni, ikanteeyirini: “Pishintsiteeyini paakitero kithaarentsi kameethari, pikithaateri notyomika. Eejatzi paakiteniri aniyo, poyaankeniri rakoki. Paakiteniri ijapatote, pijapatotapaeri. ²³ Eejatzi paakiteniri waaka ewonkiri, tzipaperotatsiri iyeenka, powamayeniri. Thame maawaeni akimoshirewentawaeri noty-omi, owaeyaani maawaeni. ²⁴ Noetakaawitaka eero noñaagaeri, ikimitzimotakina kamaw-itaka. Omaanta iroñaaka kimitaka añaagae eejatzi, noñaagaeri. Ipeyawitaka, iroñaaka ipokae, añaayiteerini eejatzi”. Osheki ikimoshireeyanakini rowakagaeyakarini. ²⁵ Eeniro paashini itomi, riraga jewataneentsiri rantaritzzi, ikantanakawo, riyaatzi ithamaetzi janta owamintsi: tee iñaawaeri rirentzi rareetantapaeri rirori. Ikanta ipokae, rokaakintapaawo pankotsi, ikemapaatziiri ijonkateeyini eejatzi iwaerateeyini. ²⁶ Ikaemapaakiri apaani onampirentsi, rojampitakiri: “¿Oetaka piwaeratawenteeyirini?” ²⁷ Rakanakiri: “Areetapaa pirentzi. Rowamaakaantawakiniri piri waaka ewonkiri riraga wathantzi, rowakagaeyakarini maawaeni atziri. Osheki riweshiryaaawentawaeri pirentzi ipokae, kameetha rareetaa tekatsi oyerini”. ²⁸ Roojatzi ikijantanaka rirentzi, tee ikoyi ikyaaapae pankotsiki. Riyowanaki iriri, ikantawitawaari: “Pipokanaki, notyomi, pikyaapae. Piweshiryaaawentawaeyaari pirentzi”. ²⁹ Omaanta rakanakiri itomi: “Eerowa, pawa, nokoyi nokantemi. Paerani nantakimiro oetarikapaeni pikaminaakinari, tee nopiyathaneentzimi eechonkiini. Omaanta tekatsi pipaneentena naaka eechonkiini nowakaayityaaririni notsipamintharipaeni. Tee pipaneentana apaani chiiwo. ³⁰ Inta riro pikowateekikya yeeyira piperi, riyaatapithawitakimi inteena ithonkitakimiri piyorikite; ipinayitakirorini tsinanipaeni imayempitziro. Iroñaaka ipiyapaaga powamaakiniri waaka wathantzi”. ³¹ Rakanakiri iriri, ikantanakiri: “Notyomi, akantatyaani kijokiro owawakaa. Eerokataki ashiteeyaawoni maawaeni owaagawontsika aririka nokamae. ³² Omaanta okameethaperotzi aweshiryaaawentawaeyaari pirentzi. Okimiwitaka ikamaki, aetakawitaka eero añaagaeri eejatzi. Iroñaaka kimitaka añaagae eejatzi añaagaeyerini. Ipeyawitaka, iroñaaka añaagaeri eejatzi. Thame aweshiryaaawenteeyaarini.

Okimitaka iroka, ari ikimitee Tajorentsi aari inintaperotakae, ajeekimoteririka kameetha eejatzi eerorika ajeekimotziri kameetha”.

16

Ikenkithatakotakiri Jesoshi amatawitziriri iwaatorote

¹ Eejatzi ikantakiri Jesoshi riyotaanewo:

—Eenitatsi eejatzi ashaagantzinkari apaani kempoyaawitanariri iyorikite, maawaeni. Roojatzi ikamananteetakari ashaagantzinkari: “Ikoshitakimira riraga kempoyaawitzimiriri piyorikite”. ² Roojatzi ikaemakiri, rojampitakiri: “¿Kyaaryooma iroka ikanteetakinari? ¿Pikoshitakina noorikite? ¿Iitaka pikoshitantanari? Iroñaaka poepiyeenari maawaeni noorikite, nokowaki pojankinatenawo iwaeropaeni maawaeni ireewitanari. Iroñaaka eero noshinetaneemiri eejatzi noorikite”.

³ Ikantaka ikenkithashiryaaanaka rirori: “Eero iroñaaka ishinetanaana nowaatorote nokempoyagaeniri iyorikite. ¿Tsika nokantyaaka iroñaaka? Tee noshintsiwathatzi nothamaetantyaari. Eejatzi nopashiwentaka nonethaakoteri atziri ipashitena koriki. ⁴ ¡Jaaa! Niyotaki iroñaaka oetaka nanteri. Iroñaaka nokaminthagaeyerini maawaeni ireewiteeyiririni nowaatorote, raakameethatanteeyenarini naari janta ipankoki: eero ishinetantana nowashironkaawaetya”. ⁵ Ikanta ikaemaeyakirini maawaeni ireewiteeyiririni iwaatorote. Rojampitakiri riraga jewatapaentsiri ipokapaaki, ikantziri: “¿Tsika ikaatzika pireewitziriri nowaatorote?” ⁶ Rakanakiri: “Nireewitziri osheki oyeenka oriwo. Okaatzi nireewitziriri yeekitachani 100 wiroo owaanini”. Ikantawakiri: “Jee, kyaaryo. Eeniro iroka paperi ojankinataka pireewitziriri. Payero paperika, pojankinateniri paashini, pikante: ‘Nireewitzimi 50 wiroo owaanini yeekitatsini oyeenka oriwo’. Amatawiteriita nowaatorote”. Rakanakiri ireewitziriri “Jee, kameethatiki”. ⁷ Roojatzi ishitowanee jewatapaentsiri, ipokapaaki paashini. Rojampitawakiri: “¿Tsika okaatzika pireewitziri nowaatorote?” Rakanakiri: “Osheki nireewitziri teriiko, okaatzi yeekitatsini koshitaariki 100”. Roojatzi ikantanakiri: “Eeniro paperika pojankinatakiniriri paerani nowaatorote. Kyaaryo, ari okaatzi pireewitziri 100. Thame amatawiteriita. Pookaero iroka paperika; pojankinateniri paashini, pikanteri: ‘Ari okaatzi nireewitzimi 80 koshitaari, yeekitatsini teriiko’”. Roojatzi rojankinatakiniriri. ⁸ Ikanta riraga iwaatorote riyotantanaka ramatawitakiri. Ikantanaki: “Tee okameethatzi ramatawitakina, omaanta osheki riyothanitz tsika ikantya rayero koetyeemotakariri”. Kyaaryo riraga theenkantatsiri riyothanitz ikenkithashireeya tsika ikantya rantero kaari kameethatatsi. Ari ikimityaami rirori riraga aapatziyariri Tajorentsi ikenkithashiryaaperotyaa womi rantero okaatzi kameethatatsiri ikoyiri Tajorentsi. ⁹ Iroñaaka nokamanteeyemini: eenitatsirika piyorikite, pikaminthagaeyerini paashinipaeni, pipaeyerini koetyeemotariri rirori. Ari ipinaperoteemi eerori Tajorentsi iinja. Aririka pikamaeyakini, ari pookanakiro tzimimoeyimirini, omaanta raakameethateeyawaemini rirori janta jenokinta. Tema eenitatsi janta piyeekantyaari kaari thonkanitachani. ¹⁰ Eerorika pikoshitzi eechonkiini eero eejatzi pikoshitzi osheki. Omaanta pikoshiterika eechonkiini, eejatzi aritaki pikoshitaki osheki. ¹¹ Aririka pikoshitayitene oetarikapaeni, riyotaki Tajorentsi tee paapatziyariri rirori: eejatzi eero isheninkatzimi, eero pimatziro piñiuro inampi. ¹² Eerorika pamitakotantari atziri piyorikite itajonkawentawitakimiri Tajorentsi, ¿tsika ikantyaaka ipinatantawaemiri iinja janta jenokinta? ¹³ Eero pimatziro pantawaetziriri kameetha eenitatsirika piwaatorote apite. Omaanta apaani pinintaperotanaki, inta paashini poonanakyaari. Piweshiryaawentyaari apaani, omaanta riraga paashini, eero piweshiryaawentari. Eejatzi okimita iroka, aririka pikenkithashiryaakopiintyaari koriki, eero pimatziro poyaaperotziri kameetha Tajorentsi.

Riraga Jesoshi riyotaakiri warijeeyopaeni ikowakaakiriri Tajorentsi

¹⁴ Ikanta ikemaeyantawakaririni warijeeyopaeni ikantakiriri Jesoshi, roojatzi ishi-
rontawenteeyantanakaririni. Ikowaperotakiita rashaagantya osheki, rootaki ishi-
rontawenantakariri Jesoshi. ¹⁵ Roojatzi ikanantakari:

—Pikowaeyawitakani iiteeyemini atziri pikameethateeyakini, omaanta riyoteeyakimini
Tajorentsi. Iñaaperoyawitakimini atziri, omaanta riyotaki Tajorentsi tee pikameetha-
teeyini pajankaneki. ¹⁶ Paerani okameethatzi paapatziyakawoni rojankinarini Moese-
seeshi eejatzi riraga kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi. Omaanta areetapaaka
iroñaaka Jowa, riraga kaawoshitakotziriri Tajorentsi. Paashini iroñaaka ikowaka-
gaeyakimirini Tajorentsi. Riraga Jowa ritanakawo ikamanteeyakimini kameethatatsiri:
rooteentsi ipinkathariwenteeyemini rirori. Ikowaperoyawitakani atziri iñeeri. ¹⁷ Iinja
opeyaneeya kipatsi eejatzi jenoki, omaanta eero opeyaa roori rojankinarini Moeseeshi:
ikowaki Tajorentsi pikantyaani pikemijantero piyotantyaari piyeeki kameetha. ¹⁸ Tema
okantziri: “Eero piñaathatzimotawo piina paashini tsinani”. Aririka pookaero piinapero
pagaerika paashini tsinani, piñaathatzimotakawo piinaperoni. Eejatzi tee okameethatzi
payero tsinani ookiriri oemi.

Ashaagantzinkari eejatzi Raajawo
(Mt. 19.1-12; Mr. 10.1-12)

¹⁹Ikanta ikanteeyakirini Jesoshi:

—Eeniwitacha shirampari ashaagantzinkari, osheki iithaari kameethamawotatsiri, osheki rowaneenkataka. Maawaeni kitejiriki rowakagaeyakarini isheninka owanawontsi pinaperotachari. ²⁰Eenitatsi eejatzi ashironkaaperotachari iitachari Raajawo. Ojonkay-itakini ijoepaeni opathaakayitakirini. Ari ijeekapiintawita janta ikyaapiintzinta riraga ashaagantzinkari ipankoki. ²¹Osheki rowashironkaawaetaka, aaperotakiri itashe. Ikowawita raperotayiteronimi rowanawo rowariyaayitzirini ashaagantzinkari jaawiki. Eejatzi riraga otszipaeni ithoyitapaakirini ipathaawokipaeni. ²²Roojatzi ikamaki rirori. Riyaatashitakiri ronampiripaeni Tajorentsi, raawaeri, roojatzi raantanaari janta ijeekinta Awaraamani. Okameetheeeyenta osheki. Eejatzi ikamaki riraga ashaagantzinkari. Ikitateetakiri kipatsiki. ²³Osheki rashironkaaperotaka iroñaaka riraga ashaagantaw-itacharini janta jaawiki paamariki, osheki ikemaatsitakawo. Raminanaki janta ijeekinta Awaraama, iñaataatziiri eejatzi riraga Raajawo. ²⁴Ikaemakotakiri: “Pawa Awaraama, petakotena. Pikanteri riraga Raajawo rowiinkeroota rakoempeki iñaaki, ipokeeta jaka ipitenkaatenaata nopaanteki iña. Oshekipero nashironkaaka jaka paamariki”. ²⁵Omaanta ikantakiri Awaraama: “Notyomi, pikenkithashireeya tsika pikanta paerani pijeekini kipatsiki. Kameetha pijeekawitani, omaantakya riraga Raajawoka osheki rashironkaaw-itakani. Tema iroñaaka kameetha ijeekapae rirori jaka, rooma eeroka osheki pike-maatsitakawo janta. ²⁶Eejatzi pijeekakotaki intatsikeronta impeeta, tekatsi ikinashitemi Raajawo. Eejatzi eerori, tekatsi pikinashiteri pipokantyaari jaka”. ²⁷Roojatzi ikanantakiri: “Eerorika pimatziro pikaminthayena, nokowaki potyaanteeri Raajawo kipatsiki: janta ipankoki pawani. ²⁸Ijeekinta janta yeeyipaeni, ikaatzi apawakooni. Nokowaki ikamantapaeri, ipokikari rirori jaka. Paminena naari iroñaaka, osheki nokemaatsitakawo jaka”. ²⁹Roojatzi ikantziri Awaraama: “Eenitatsi rojankinarini Moeseeshi eejatzi rojankinarini paashini kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi. Rootaki raapatziyeeyaarini”. ³⁰Ikanta rakanakiri: “Jee, eeniro naawita. Omaanta aririka iñagaeri kamaentsiri ipiri-inteeya, aritaki ikenkithashireeyaneeyaani, rookaero kaari kameethatatsi ranteeyirini”. ³¹Ikantanakiri Awaraama: “Teerika raapatziyawo Iwaperite Tajorentsi, eero eejatzi raapatziyari kaminkari ipiriintawiteeyarika”.

17

Eero pantakaeri atziri kaari kameethatatsi
(Mt. 18.6-7; Mr. 9.42; Mt. 18.21-22)

¹Ikanteeyakirini Jesoshi riyotaanewopaeni:

—Nokamantemi: ikantyaani eenitatsi atziri antakagaeyeririni paashinipaeni atziri kaari kameethatatsi. Omaanta rowashironkagaeyerini Tajorentsi riraga antakayiriri paashinipaeni kaari kameethatatsi. ²Aritaki rowashironkaaperoyerini antakagaeyeririni eentsipaeni kaari kameethatatsi. Okameethawitami riteetyaarimi roojoteetenirimi mapi antawo ikentsiki rowiinkaeterimi. Rowiinkaetateyeririkami tekatsi antakaaneerinimi eentsi kaari kameethatatsi. ³Kyaaryoowa, pantakaerikari atziri kaari kameethatatsi.

Eejatzi ikantakiri:

—Aririka piñaakotakiri pisheninka rantero kaari kameethatatsi, pikenkithatakayeri. Aririka rookaero rantziri, pikaminthayeri, paakameethateeri. ⁴Aririka ikijemi atziri, ikoshitemirika, ikantzimatemirika, oetarika. Omaanta aririka ikanteetemi: “Tee okameethatzi nantzimotakimiri, osheki nowashiretakota, eero napiiteero, pikaminthagaena pipeyakotenawo nantzimotakimiri”, ari nokowaki pikaminthayeri. Aririka osheki rapiiteero rantzimoteemiro, eejatzi osheki ikantemi: “Pikaminthayena pipeyakotenawo nantakiri”. Tema nokowakaakimi eejatzi osheki pikaminthayeri: eero pikijawentziri.

Pameentaperotakaeri Jesoshi
(Mt. 21.22; Mr. 11.22-26)

⁵Riraga rotyaantanewopaeni ikantakiri Awinkatharite:

—Nameentawitzimi, omaanta nokowaperotaki piyoteena nameentaperotantemiri.

⁶Rakanakiri:

—Pameentenarikami eechonkiini, pikowakirikami, pikanteri Tajorentsi iponchakireero inchatowa, rowiinkero janta inkaareki. Tema ari imatakimiromi, rowiinkaatemiro.

Rantayiterini omperatatsiri

⁷Eejatzi ikanteeyakirini Jesoshi:

—Okimitaka eenitatsi shirampari ratzirite. Ithamaetapiintziniri eejatzi raminapi-intziniri ipira. Aririka ipokae ratzirite pankotsiki, ζiitaka ikantawaeriri iwaatorote? ζArima ikantawaeri: “Pipoke, pijeekapae, powapaeya”? Eero ikantziri. ⁸Tema ikantashitawaeyaari iwaatorote: “Iroñaaka ponkotsiwentapaena noyaari; eejatzi nomiriteri, pamakinawo. Aririka nokemapaakya, ari powanakya eerori”. ⁹Eejatzi tee ikantziri: “Ariwee, pantakinawo”; tema rametakawo apatziro rantawaetapiintziniri iwaatorote. ¹⁰Eejatzi eeroripaeni, okameethatzi pantapiinteeyinirini maawaeni ikowakagaeyakimirini Tajorentsi. Roojatzi okameethatzi pikante: “Apatziro nantakiniri ikowakaakinari. ζIitaka nokantakaaperotantyaari? Tekatsi okantya Tajorentsi ipinatantenari”.

Retsiyatakoeyakirini Jesoshi 10 patheenkari

¹¹Ikanta rowaaganaa Jesoshi, ikinayitanakini okaakini oweyaantawonta Jamaaryaki eejatzi Karireeyaki. Roshiretakawo rareetya Jerojareeki. ¹²Roojatzi rareetapaaka paashiniki nampitsi, iñeeyawakirini patheenkariipaeni, ikaateeyini 10. Ikatziyeyakani eekitziroeni jaga. ¹³Ikaemakoeyawakirini:

—Jesoshi, eeroka nopinkathateeyirini, petakoeyenani, petsiyatakoeyenani.

¹⁴Iñaantakariri riraga Jesoshi, ikanteeyakirini:

—Piyaateeyeni janta ijeekinta ñaanakowenantatsiri, poñaagapaeyaari.

Ari ikemijantaperoeyakirini, riyaaateeyanakini. Janta niyanki awotsi ari retsiyatakoeya-eneeni. ¹⁵Iñeeyantawaani etsiyatakoeyaneeni, ipiyanaa apaani janta Jesoshiki. Icheraaperotaki, ikantzi:

—Tema ikameethataki Tajorentsi, retsiyatakotakina.

¹⁶Rotziwerowashitapaakari Jesoshi, roeyotashitaperotakari, ipinkathataperotakari, ipaasonkitaperotapaakari. ζIpoñaa irika shirampari Jamaaryaki! ¹⁷Roojatzi ikantakiri Jesoshi:

—Tema ikaateeyini netsiyatakoeyakirini 10. ζTsikama paashinipaeni? ¹⁸Apatziro irika paashinijatzitatsiri atziri ipiyashitapanaatana, ipaasonkitakina, eejatzi iñaaperotakiri Tajorentsi. Riroma asheninkaperopaeni naawita, tee ipiyapanaataa ipaasonkitantyaariri rirori.

¹⁹Roojatzi ikantziri otziwerowashitakariri:

—Iroñaaka pikatziyee, okameethatzi piyaatee. Pameentakari Tajorentsi, rootaki pawijakotantaari.

Tsika ikantari Tajorentsi ipinkathariwenantzi

(Mt. 24.23-28, 36-41)

²⁰Riraga warijeeyopaeni rojampiteeyakirini Jesoshi, ikantziri:

—ζTsika okaate ipoke Tajorentsi ipinkathariwenteeyanteerini?

Rakanakiri:

—Aririka ipinkathariwenante Tajorentsi, omaanta eero piñaaperotziri. ²¹Eero pimatziro pikante: “Eeniro jaka”, eejatzi: “Eeniro janta”. Kyaaryo, eero ikofaataperotzi: okameethataki pipinkathashireeyerini maawaeni.

²²Eejatzi ikanteeyakirini riyotaanewopaeni:

—Tema naaka poñaachari jenokinta, nokofaatapaaki jaka kipatsikika, omaanta eero nokantatyeeyaani kijokiro nowaeyeemini. Iinja pikowaeyawitaneeyaani piñagaenamini eejatzi, omaanta eero piñagaana. ²³Eejatzi aririka ikanteetemi: “Piyapaa Jesoshi, ari ijeekapaaki janta”. Paashini ikanteetemi: “Ari ijeekapaaki jaga”. Omaanta

kaarina naaka. Eero patsipetashitawo piyaatashitana. ²⁴ Aririka omonkaataperota-paakya nopokanteeyari, ari piyotaperotawaena. Okimitaaganki aririka aamorenkiranki maawaeni jenoki morek, morek, eejatzi nokimitapaeya naari aririka nopiyee eero nomanapaa, eero pikompitawaana. ²⁵ Omaanta nityaawo nokemaatsitayityaawoni osheki katsiri, eejatzi itheenkaeyenani atziripaeni. ²⁶ Ikimitaka paerani ijeekantakari Noeni tema maawaeni paashinipaeni atziri itheenkaeyakirini Tajorentsi, eejatzi rantakiro osheki kaari kameethatatsi. Eejatzi ikimiteeya iinja atziripaeni aririka nopiyee naari riraga atziriperotapaentsiri, osheki itheenkaeyeenani rirori. ²⁷ Rowapiinteeyani paerani, rirapiinteeyini, raapiinteeyironi iinapaeni, raakaayitakironi rishintopaeni oemi, paashini oetarikapaeni. Ari ikanteeyani, roojatzi rotetantanaka Noe ipitoki. Roojatzi opokapaaki antawo inkani, onkanaka maawaeni kipatsi. Ikamaeyanakini maawaeni theenkantatsiri. ²⁸ Eejatzi ikimiteyakani isheninka riraga Roote, jeekaeyatsirini Joroomaki: rowapiinteeyani, rirapiinteeyini, ikinayitanakini riyomparitayitanakani, ipankitayitzironi rowayitarini-paeni, riwetsikayitzironi ipankopaeni. ²⁹ Omaanta ishitowantanakari Roote, rotyaantakiro Tajorentsi osheki paamari poñaachari jenokinta, itagaeyakirini maawaeni joroomajatzini. Theenkaeyatsirini rootaki ithonkanteeyakiririni Tajorentsi maawaeni, thoperee. ³⁰ Aritaki okantyaari aririka nopiyee. Ijeeki osheki theenkantatsirini, eero ikenkithashiryaaari Tajorentsi.

³¹ Pamine, aririka omonkaatapaakya nopokanteeyaari, pijeekerika okaankiityeera pankotsi, eero pikyaapanaatzi pankotsiki paantapanaatyaawori powaagawo. Eejatzi, pantawaeterika powaneki, eero pipiyapanaata pipankoki paantapanaatyaawori powaagawo. ³² Kyaaryoowa pikimitawokari iinani Roote, pipithokakari eerori pitapiiki. ³³ Ninkarika kaari kowatsini ratsipewentena naaka omawitya ikamawentena eero riyaatzi janta ijeekinta Tajorentsi. Omaanta kowatsiri ratsipewentena naaka omawitya ikamawentena naari, ikanteetatyeeyaani ijeekimotena jenokinta. ³⁴ Aririka nopokae, eenitatsirika apite atziri imayi imaamentoki. Apaani aapatziyanari rootaki naantaneeyariri notsipatanakyaari, omaanta paashini, eero naaneeri. ³⁵ Otsipatawakayaarika apite tsinani otoonkiro shinki. Apatziro apaani aapatziyanari rootaki naantaneeyawori notsipatanakyaawo, omaanta paashini, eero naaneero. ³⁶ Itsipatawakayaarika apite shirampari janta owantsiki, ithamaetzi. Apatziro apaani aapatziyanari rootaki naantaneeyariri notsipatanakyaari, omaanta paashini, eero naaneeri.

³⁷ Ikemaeyantakaririni riyotaanewopaeni, rojampitanakiri:

—Nowinkatharite, ¿tsikama oñaaganteeyaaka iinja iroka pikantakinari?

Rakanakiri:

—Tskarika ijeeki kaminkari, aritaki ipiyotawenteeyari tzijopaeni. Oshiyakaawentachari tzijo, tema iinja maawaeni aapatziyeeyanarini naaka aritaki ipiyotawenteeyenani.

18

Jesoshi ikenkithatakotakiri kantakotantatsiri kaari kameethatatsi

¹ Paashiniki kitejiri roshiyakaawenteeyakinirini eejatzi Jesoshi riyotaanewo. Ikwokwi riyoteeri ikenkithatakaapiinteri Tajorentsi, ikyaryoowenteeyeroni, eero ipakagaero.

² Ikanteeyakirini:

—Eenitatsi janta nampitsiki riraga kantakotantatsiri, kaari pinkathatziri Tajorentsi. Eejatzi tee riyotzi ikaminthayeri atziripaeni. ³ Ari ojeeki janta nampitsiki apaani tsinani, kamaentsiri oemi. Iyaatashitapiintawitari riraga kantakotantatsiri, okantapiintawitari: “Pamitakotena, tee okameethatzi ikijapiintena riraga paashini shirampari”.

⁴ Tee ikowawita riraganki ramitakoteromi, omaanta ikenkithashiryaanaka, ikantzi: “Tee nopinkathawitari Tajorentsi, eejatzi tee nokoyi nokaminthayeri paashinipaeni atziri.

⁵ Omaanta osheki ashiiryakina iroka tsinanika. Namitakoteroota, eerokya opokashitananaana, eero ashiiryanaana eejatzi”.

⁶ Ikantanaki Awinkatharite:

—Pamine, tee ikameethatzi riraga kantakotantatsiri nokenkithatakotakirika, omaanta ramitakotakiro iroka tsinani oñaashirenkapiintziriri. ⁷ Omaantakya riraga Tajorentsi, ikameethaperotaki. Aririka ikantyaani ramanapiinteri aapatziyanari ikenkithatakaapiinteri rirori, tema aritaki ramitakotakiri. ⁸ Kyaaryootaki iroka nokamantemiri: intsi-paete ramitakoeyerini Tajorentsi maawaeni kenkithatakagaeyeririni. Omaanta aririka nopiyee jaka kipatsikika ¿arima roojatzi noñeeyapaemini pikantyaani pameenteeyenani, pikenkithatakagaeyirini Tajorentsi?

Jesoshi ikenkithatakotakiri warijeeyo eejatzi piyotziniriri oroomajatzu koriki

⁹ Paashini eejatzi roshiyakaawentakiri Jesoshi. Ikenkithatakotziri riraga kantakaaperotzinkari, riraga theenkaeyiririni paashinipaeni atziri. Ikantziri:

¹⁰ —Riyaataki apite shirampari Tajorentsi pankoki ikenkithatakayeri Tajorentsi. Apaani rirotaiki warijeeyo, omaanta paashini piyotziniriri iyorikite joriiyopaeni eekiro iperikya oroomajatzu. ¹¹ Ikantaka ikatziyapaaka riraga warijeeyo, ikantawitapaakari: “Tajorentsi, ariwee, osheki nokameethataki naaka. Tekatsi nante, tee nokimitari riraga koshitantatsiri, riraga amatawitantatsiri, shirontayitaworini osheki tsinani. Eejatzi tee nokimitari irika ayitziiriri atziri iyorikite. ¹² Nametakawo maawaeni tominko notzitapiinta apite kitejiri, eejatzi nopagaantapiintayitziimironi maawaeni naayitziirini. Naakirika 10 oetarika, apaani nopakimi”. ¹³ Omaanta riraga piyotapiintziniriri oroomajatzu iyorikite ikatziya-neentapaaka inteena. Tee ikantakaaperota rirori, omaanta osheki ipashiwentakaakawo rantayitziirini, rootaki kaari raminanta jenokinta, apatziro rompojashipaneetaka. Ikantziri: “Tajorentsi, pineshironkatena naari, tee nokameethaperotzi, eeniro osheki nantani”.

¹⁴ Nokamantemi, oshekini naawita rantani riraga shirampari, omaanta ikaminthaakiri Tajorentsi. Aririka ipiyee ipankoki riyotanaki iñaaperotakiri rirori ikameethatzi. Omaantakya riraga warijeeyo, tee ikimitari. Eero iñaaperotziri riraga Tajorentsi kantakaaperotachari. Omaanta riraga kaari kantakaaperotachani ipeyeeri pinkathariwenantatsini.

Ikowaki Jesoshi ipokashiteeyerini eentsipaeni

(Mt. 19.13-15; Mr. 10.13-16)

¹⁵ Okantaka tsinanipaeni amaeyakinirini Jesoshi eentsipaeni, okowaki ipampiteeyerini eejatzi ikanteri Tajorentsi ramitakotantyaariri. Omaanta iñaantawakawori riyotaanewo, ithañaakowitakawo eero amiri eentsitepaeni: tee ikowakaawityaari ipokashiteri. ¹⁶ Omaanta ikaemiri Jesoshi eentsipaeni, ikantakiri riyotaanewo:

—Pishinetenari ipokashitenaata eentsipaeni. Eerowa pikatziyakari. Nokowaki ipokashiteenaata. Piñeeyakirini irikapaeni eentsika: tee itheenkaeyanani, inta rameenteeyakinani. Tema reewawenteeyirini Tajorentsi maawaeni kimateeyaririni rirori. ¹⁷ Eejatzi, kyaaryootaki iroka nokamantemiri: maawaeni kaari oshiyarini eentsi riraga aapatziyanari kameetha, eero imatziri reentsitetari Tajorentsi.

Ewankari ashaagantzinkari

(Mt. 19.16-30; Mr. 10.17-31)

¹⁸ Paashini kitejiri riyaatashitakiri Jesoshi apaani iwinkatharite joriiyo. Ikantapaakiri: —Iyotaanari kameethari. Pikamantena: ¿oetakama nanteri nañaantyaari, nokanteetatyeyyaani?

¹⁹ Ikantawakiri Jesoshi:

—¿Iitaka pikanantanari: “Kameethari”? Tekatsi kameethatatsini, inta apatziro Tajorentsi ikameethatzi. ²⁰ Piyotakoeyironi maawaeni ikaminaakaeri Tajorentsi: “Eero piñaathatziimotawo piina paashini tsinani, eero powamaantzi, eero pikoshitzi, eero pitheeyakotari paashini atziri, pipinkathateri piri eejatzi piniro”.

²¹ Rakanakiri:

—Tema maawaeni iroka nomonkaatakiro: eenironi newankaritapaakini, roojatzi iroñaaka.

²² Ikemantawakawori iroka, ikantanakiri Jesoshi:

—Eenitatsi apaani koetyeemotakimiri eejatzi: pipimanteeyeroni maawaeni tzimimotayitziirini, pipaeyerini ashironkaenkari owinawo. Aririka pimatakiro iroka, ojeeke

osheki tzimimoeyeemirini janta jenokinta. Pipimantakirorika powaagawo, pipokanaki poyaataperotanakina.

²³ Ikemantawakawori iroka, osheki rowashiretanaka. Rooma ashaagantzinkariperu, tee ikoyi ipimantero rowaagawo, omaanta rompetakawo. ²⁴ Iñaakirira Jesoshi rowashiretanaka, roojatzi ikantaki:

—Opomeentsitzimotakari ashaagantzinkari ikowaki Tajorentsi ipinkathariwenteru.

²⁵ Napiitemiro noshiyakaawentemiro: tema opomeentsitzimotakari riraga kameeyo roshinthateri imooki kithapi. Omaanta ashaagantzinkari opomeentsitzimotaperotyari ikowaki Tajorentsi ipinkathariwenteru.

²⁶ Ikanta rojampitanakiri riraga kemawakiriri:

—¿Arima? ¿Pomeentsitakama? ¿Ninkama materoni awijakotaatsini?

²⁷ Rakanakiri Jesoshi:

—Iroka kaari imatapiintzi atziri, omaanta imatakiro Tajorentsi rirori.

²⁸ Roojatzi ikantakiri Peetero:

—Iyotaanari, nookaeyakironi maawaeni tzimimoeyanarini noyaateeyantakimirini iroñaaka.

²⁹ Rakanakiri:

—Kyaaryootaki iroka nokamantemiri: tee patsipetashitawo. Aririka pookaeyeroni pi-pankopaeni, piinapaeni, pirezitapaeni, pitsiropaeni, piripaeni, piniropaeni, pitomipaeni, pishintopaeni: omaanta rootaki pookaeyantayarini pikowaperotaki ipinkathariwenteru Tajorentsi, eero patsipetashitawo. ³⁰ Aritaki ipinatakimi Tajorentsi iroñaaka jaka kipatsikika, eejatzi ipinatawaemi iinja janta jenokinta: pikanteetateyeyaani pañaapero-
tapae janta.

Rapiiteero Jesoshi ikamantakota rowamagaeteri

(Mt. 20.17-19; Mr. 10.32-34)

³¹ Riyoshiiteeyanarini roojatzi ikaemantakari Jesoshi riyotaanewo 12, ikantakiri:

—Pamine, iroñaaka aateeyeni Jerojareeki. Eenitatsi rojankinatokozitakinarini paerani riraga kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi. Naaka poñaachari jenokinta, nokoñaat-apaaki jaka kipatsikika. Iroñaaka janta Jerojareeki ari omonkaatya maawaeni rojankinatokozitakinarini. ³² Raakaanena asheninka aari, rayena kaari yotziri Tajorentsi. Ishirontawenteeyenani, rowashironkagaeyenani, reewapootayitenani, ³³ ipajapajaatena, rowamaena. Okaatapaakirika 3 kitejiri, nopiriintanee eejatzi.

³⁴ Omaanta tee riyotakoeyawakironi oetarika ikanteeyawitakaririni, ikompiteeyawakawoni.

Raminakagaeri Jesoshi kaari ñaantatsi

(Mt. 20.29-34; Mr. 10.46-52)

³⁵ Ikantanaka Jesoshi, ikinanaki awotsiki, rootzimanteentsi rareetya nampitsiki iitachari Jerikoo. Ari ijeeki janta awotsinampiki shirampari kaari ñaantatsi, inethaakotapiintziri koriki awijayitatsirini. ³⁶ Ikemantawakari rirori ipokaeyapaakini osheki atziri, rojampitakiri paashini atziri:

—¿Ninka pokatsiripaeni?

³⁷ Rakanakiri:

—Kaakitaki Jesoshi, riraga Najareetejatzi, royaateeyakirini osheki atziri. Ari ikina-
paakawo jaka.

³⁸ Roojatzi ikaemakotantawakari:

—Jesoshi, eeroka icharineeteni Iraviirini. ¡Pamitakaajeetenatya naaka!

³⁹ Ikanteeyanarini jewateeyiririni Jesoshi:

—¡Pimaerite!

Omaanta, eekiro ikaemanakitzi:

—¡Jesoshi! ¡Pamitakaajeetenatya!

⁴⁰ Roojatzi ikatziyantapaaka Jesoshi, ikantanaki:

—Pamakinari.

Ikanta ramaetakiri. Roojatzi rojampitawakiri:

⁴¹ — ¿Iitaka pikoyiri?

Rakanakiri:

—Nowinkatharite, nokowaki noñaantee naari.

⁴² Ikantanakiri:

—Aritaki piñaantee iroñaaka. Pameentakina, rootaki petsiyatakotantaari.

⁴³ Aripaete iroñaaka iñaantanee. Roojatzi royaatantanakari Jesoshi, ikantanaki:

—Iñaakagaana Tajorentsi, tema ikameethataki.

Eejatzi ikimiteeyakarini maawaeni ñeeyakiririni, ikanteeyakini:

—Tema ikameethataki Tajorentsi.

19

Iñaakiri Jakeeyo Jesoshi

¹ Roojatzi ikinanaki riraga Jesoshi janta nampitsikinta iitachari Jerikoo. ² Ari ijeeki janta ashaagantzinkari iitachari Jakeeyo. Rirotaki riraga jewatakayitziririni maawaeni piyotapiintziririni oroomajatzzi iyorikite ijoriyotzinkaritepaeni. ³ Ikowawita rirori Jakeeyo iñeerimi riraga Jesoshi, omaanta tee rantaripenthakiitzi: ikaamokokitziini. Oshekin atziri rotzikaakiri rootaki kaari imatanta iñeeri rirori. ⁴ Roojatzi ishiyantana, ranaanakiri maawaeni atziri reewatanaki janta awotsiki. ⁵ Roojatzi rateentapaakawo inchato janta othapiki ikinanakinta paata Jesoshi. Rateetapaakiro inchato roojatzzi raminakotawakiri riraga Jesoshi ikinapaaki jaawiki. Rareetantapaakarini, raminapaaki jenoki, roojatzzi iñaantapaakari, ikantapaakiri:

—Jakeeyo, intsipaete pojoonki. Ari noshiretakawo iroñaaka pipankoki.

⁶ Roojatzi intsipaete rojoonkanaka, ikantawakiri:

—Jee, thameeta nopankoki.

Osheki ikimoshirewentawakiri riraga Jakeeyo. ⁷ Omaanta ikijanaka amineeyakiririni, ikantzzi:

—Irira teera ikameethatzi. ¿Iitarikya riyatashitantarini Jesoshi janta ipankokinta?

⁸ Niyanki awotsi riraga Jakeeyo raapatziyari Jesoshi, roojatzzi ikantakiri:

—Nowinkatharite, iroñaaka nopagaanteeyerini owashironkaenkari kashetani tzimimotanari. Eenitatsirika atziri namatawitakiri nokoshitakiri, noepiyeeniri maawaeni, eejatzzi nopaeri paashini osheki. Okaatzirika apaani nokoshitakiri, nopaeri 4.

⁹⁻¹⁰ Roojatzi ikantawakiri:

—Iroñaaka kitejiri pawijakotaki. Iroñaaka pikimiperotari achariniitene paerani Awaraamani, paapatziyakari Tajorentsi. Naaka poñaachari jenokinta nokoñaatapaaki jaka kipatsikika. Rootaki nopoñaantari jenokinta: naminaminatziri owashironkaenkari, riraga kaari yoperotzirini Tajorentsi, nokowaki nowawijaakoteri maawaeni.

Jesoshi ikenkithatakotzirini pinkathari pakirini ronampiripaeni koriki

(Mt. 25.14-30)

¹¹ Ikemaeyakironi atziripaeni ikantakiri Jesoshi. Eejatzzi riyoteeyakini rooteentsi rareetya Jerojareeki. Iitashiteeyakani rooteentsi ipoke Tajorentsi ipinkathariwenante jaka kipatsiki, ¹² roojatzzi roshiyakaawenantakanarini iroka, ikantzzi:

—Ijeeki apaani shirampari, pinkatharitawitachari. Tema ikaemakaantakiri paashini pinkathari janta paashiniki kipatsi. Ikantaka riyaaanaki, ipeyawakiri pinkatharipero ipinkathariwenantyaarini inampijatzipaeni. ¹³ Ikanta rootzimateentsi riyate, ikaemakiri ronampiripaeni ikaatzzi 10, ipaeyanakirini osheki koriki. Ikantakiri: “Irika korikika, osheki iwinawo. Nokowaki piyompariteeyantyaarini. Aririka nopiye, naminapaeri tsika ikaatzzi koriki paakiri”. ¹⁴ Ikantaka riyaaanaki iitantyaarini pinkathari. Omaanta tee ikowaeyirini inampijatzipaeni ipinkatharite, osheki ikijeeyakirini. Rotyaanteeyawitakani apaanipaeni inampijatzzi, ikantawitari riraga paashini pinkathari: “Tee nokowakagaeyirini ipinkathariwenteeyenani riraganki, tee ikameethatzi”. ¹⁵ Omaanta iitawakiri pinkathari, roojatzzi ipiyantanaa ipinkathariwenantyaarini. Ikaemakaanteeyakirini ronampiripaeni: riraga

ipaeyawitanakarini iyorikite. Rojampiteeyakirini: “¿Poshekyaaakinarima noorikite?”¹⁶ Ari ikantapaakiri riraga jewatatsiri: “Pamine, iroñaaka noshekyaperotakiri piyorikite. Apaani pipakinari, noshekyaperotakiri, iroñaaka naaki 10”.¹⁷ Ari ikantanakiri pinkathari: “Kameethatakimi. Osheki piyotaki. Pikiyaaryoowentakinawo eechonkiini okaatzi nokantakimiri. Iroñaaka noetemi pinkathariwenteroni osheki nampitsi, okaate 10. Pikiyaaryoowentenawo pipinkathariwentero”.¹⁸ Ikantaka ipokapaaki paashini, ikantapaakiri: “Irika piyorikiteka. Pipakinari apaani, iroñaaka naaki apawakooni”.¹⁹ Eejatzi ikantawakiri: “Iroñaaka pipinkathariwentero eeroka apawakooni nampitsi”.²⁰ Roojatzi ipokantapaaka paashini, ikantapaakiri: “Nowinkatharite, eeniro piyorikiteka pipawitakinari chapinki. Nokempoyaakimiri nowaañoerateki.”²¹ Osheki nothaawantakimi, niyotaki osheki pipinkatharitaki. Paapithatziri paashinipaeni rashitayitarini, eejatzi payitanziro okithoki kaari pipankitzi”.²² Roojatzi ikanantanakari: “Tee pikameethatzi, tee pantanawo nokowakaawitakimiri. Pikantawitana: ‘Osheki pipinkatharitz, paapithatziri paashinipaeni rashitayitawitarini, paayitzironi okithoki kaari pipankitzi’. Piyotawitakaga, rootaki nokijantakimiri iroñaaka.”²³ ¿Iitaka kaari powantanari noorikite waankoki? Powakirimi janta, ari roshekyaanakyaami iroñaaka noorikite”.²⁴ Roojatzi ikanantakari riraga katziyayiteencharini: “Paapithateri noorikite. Piperi riraga agaentsiri 10”.²⁵ Ikanteeyawitanakarini: “Nowinkatharite, eenitatsi oshekinii iyorikite iroñaaka. ¿Iitakakya pipashitanyaariri paashini eejatzi?”²⁶ Rakanakiri: “Nokamantemi, itzimerika ashaagantachani, nopaeri paashini eejatzi. Omaanta riraga kaari ashaagantacha, naapithateeri rowaga tzimimotawitariri eechonkiini.”²⁷ Eejatzi riraga kijakinari kaari kowakaawitenani nowinkatharite, pamaeyakinarini, naminakoeymiriniita powamaeyerini”.

Rootaki ikenkithatakagaeyakiririni Jesoshi atziripaeni.

Rareetapaa Jesoshi Jerojareeki

(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Jowa 12.12-19)

²⁸ Roojatzi rowaaganaka eejatzi Jesoshi, riyate Jerojareeki. ²⁹ Rootapaentsi rareetyaawo nampitsi iitachari Wetejatee eejatzi Wetaaniya. Ari ojeeki janta tonkaari iitachari Oriiwomashi. Roojatzi rotyaanantaka riyotaanewo apite,³⁰ ikantakiri:

—Piyaate janta nampitsiki, ari piñaapaakiri wooro ithatakotaka janta. Tekira ikyakoetari. Pithataryaakotapaakiri, pamakinari. ³¹ Aririka rojampiteetemi: “¿Iitaka pithataryaakotantariri?” Pikanteri: “Ikowakiri Awinkatharite”.

³² Roojatzi riyateeyantanakani apite, iñaapaakitziiri ikantakiriri Jesoshi. ³³ Ikanta ithataryaakotapaakiri. Roojatzi rojampitantanakari ashtariri:

—¿Iitaka pithataryaakotantariri nowoorote?

³⁴ Rakanakiri:

—Ikowakiri Awinkatharite.

—Ari, paanakiniri.

³⁵ Roojatzi raantanakari janta Jesoshiki. Rowankitakiniri imitzikaaki iithaariipaeni ijeekantyaari Jesoshi, roojatzi ikyakoantakariri. ³⁶ Ikanta rowaagakotanaka janta awotsiki, ishitashiteyakiririni atziripaeni iithaariipaeni awotsiki, ranashitantakyaari wooro.

³⁷ Ari ritanakawo iroñaaka roerinkakotanaka. Royaateeyanakirini osheki aapatziyeyeyakiririni, iweshiryaawenteeyanakarini, ikaemaeyanakini. Ikanteeyanakini:

³⁸ —Tema ikameethataki Tajorentsi. Añeeyakirini itajonkawentapiinteeyakaeni. Ikameethataki Awinkatharite rotyaantakaeniri Tajorentsi. Kameetha ijeekayakini maawaeni jenokijatzi, iñaaperoeyakirini Tajorentsi.

³⁹ Ari ijeekitaka riraga warijeeyopaeni, ikaateeyakirini atziripaeni. Ikantawitakari Jesoshi:

—Iyotaantatsiri, pojantzikagaeyerini riraga oyaateeyimirini.

⁴⁰ Rakanakiri:

—¿Iitaka nojantzikaantyaariri? Okameethataki ranteeyakirini. Ijantzikaeyanakirinikami irikapaeni, tema ari iñaawaetakaakiromi Tajorentsi mapipaenika oñaaperotantenarimi.

⁴¹ Ikanta rokaakiteeyapaakawoni, iroñaaka raminakotapaakiro Jerojaree. Riraakoeya-paakarini Jesoshi jeekatsiripaeni, ⁴² ikantzi:

—Nokowawitaka nojeekakagaeyeminimi kameetha, omaanta tee pikowaeyini. Pitheenkaeyakinani, iroñaaka eero piñagaana nopinkathariwenteeyemini. ⁴³ Iinja ipoke powayiritepaeni rotzikaperoeyapaakimini, itapoteeyapaakimini joraaropaeni, eero ishineteeyimini tsikarika pikini pishiyantyaari. Romanateeyapaakimini, ⁴⁴ ijoweyaperoeyapaakironi pipanko kameetha. Rowamaagaantapaakimi. Nopokashiteeyawitakimini, nopinkathariwenteeyeminimi, omaanta tee pipinkathateeyawakinani, inta pitheenkaeyawakinani. Rootaki awijatsini iinja maawaeni iroka.

Romishitowiri Jesoshi pimantayitatsirini tajorentsi pankoki

(Mt. 21.12-17; Mr. 11.15-19; Jowa 2.13-22)

⁴⁵ Rareetantapaakari Jesoshi Tajorentsi pankoki iñeeyapaakirini pimantayitatsirini eejatzi amanantayitatsirini. Roojatzi rookatheeyantapaakarini rookakiri inkokironta. Ithonkaeyakirini maawaeni, ⁴⁶ ikantakiri:

—Tema rojankinatzi teetakawo Iwaperiteki Tajorentsi: “Ikantzi Tajorentsi: ‘Iroka Nopankoka okameethatzi pikenkithatakaapiinteeyenani eerokapaeni maawaeni atziri’, rootaki niwetsikakaanantawori”. Omaanta iroñaaka eerokapaeni pikoshitashiteeyakarini atziripaeni pokaeyawitacharini nopankoki.

⁴⁷ Ikantapiintatyaani maawaeni kitejiri riyaatapiintzi Tajorentsi pankoki, riyotaantapi-intaki. Omaanta ikijeeyanakirini riraga jewatayitziririni ñanakowenantatsiripaeni, riraga iyotaantzirori rojankinarini Moeseeshi, eejatzi riraga pinkathariwenteeyiririni jeekatsiripaeni. Rojampitawakagaeyakani:

—¿Tsika akanterika Jesoshi, owamaakaanantyaariri?

⁴⁸ Omaanta tee riyoteeyini tsika ikanteriri, tema eeniro osheki atziri piyotawenteeyakaririni, ikemijantziri okaatzi ikantziriri.

20

Rojampitziri Jesoshi: “¿Ninka otyaantakimiri?”

(Mt. 21.23-27; Mr. 11.27-33)

¹ Apaani kitejiri ijeekaki Jesoshi janta Tajorentsi pankoki riyotagaeyakirini atziripaeni, ikamantakiri tsika ikanteeyaarini rawijakotanteeyarini. Ikantaka ipokaeyapaakini riraga jewatayitatsirini ñanakowenantatsiripaeni, riraga iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi, riraga aataperoteenchari, maawaeni. ² Ikanteeyapaakirini:

—Pikamanteeyenani ninka owakimirika pinkathari: ¿ninka otyaantakimirika pantayitaworini iroka?

³ Rakanakiri:

—Eejatzi naari, eenitatsi nojampiteeyemirini. Pikamanteeyenani: ⁴ ¿Ninkama otyaantakiriri Jowa ikaawoshitakotantariri Tajorentsi? ¿Riroma Tajorentsi otyaantakiriri? Kaarima, ¿riroma otyaantziriri atziri?

⁵ Tee rakaeyirini, inta ikantawakagaeyanakani:

—¿Iitaka akanteriri? Akanteririka: “Rirotaki Tajorentsi otyaantakiriri”, ikanteekari: “¿Iitaka kaari paapatziyantari?” ⁶ Eejatzi akantawitakyaaririka: “Riraga atziripaeni otyaantakiriri”, tema ari ikijeeyanakaeni atziripaeni. Rompojanteerokari mapi. Tema rirori ikenkithashiryaakoperotziri Jowa rirotaki kamanantzirori iñaani Tajorentsi.

⁷ Rootaki ikananteeyanakiririni:

—Tee niyoteeyini ninkarika otyaantakiriri Jowa.

⁸ Roojatzi ikanantaka rirori Jesoshi:

—Eejatzi naari, eero nokamantzimi ninkarika otyaantakinari.

Jesoshi ikenkithatakotakiri riraga pankitzirori oowa
(Mt. 21.33-44; Mr. 12.1-11)

⁹ Roojatzi ikenkithatakagaeyakirini Jesoshi atziri, roshiyakaawenteeyakiririni, ikantakiri:

—Eenitatsi atziri pankitzirori oowamashi. Roojatzi ikanantakari ratzirite: “Paminawiritantenawo, iinja aririka okithokitanaki, paye eerori kashetani okithoki, kashetani pipena naari”. Ikanteeyanakirini: “Ari, kameetha”. Roojatzi riyaatantanaka ashitawori paashiniki kipatsi, ipeyaka ojamani janta. ¹⁰ Okanta omonkaatapaaka rowitakiro okithoki. Riraga ashitawori roowate rotyaantakiri riraga ronampiri, ikantakiri: “Piyaatakite janta ojeekinta noowate, pikowakotakiteri riraga aminawori rotyaantawakina kashetani”. Ikantaka jatawitanaka omaanta ikijeeyawakirini, ipajapajaatawakiri, roepiyawakiri. Tekatsi ipawakiri. ¹¹ Roojatzi rotyaanantawitakari paashini ronampiri, omaanta ikaweyawaetawakiri, ipajapajaatawakiri, roepiyawakiri. Tekatsi ipawakiri. ¹² Roojatzi rotyaanantawitakari paashini eejatzi, omaanta eejatzi ipajatawakiri, tak, tak, osheki riyowakaakiri riraa. Roepiyawakiri eejatzi. ¹³ Ikenkithashiryaaaka iroñaaka riraga ashitawori, ikantzi: “¿Litaka nanteri iroñaaka? Aamaashitya rirorika notyaanteri iroñaaka notyomi nonintaperotziri. Aririka ineyawakirini riraa, aamaashitya rirorika ipinkathatawakiri”. Roojatzi rotyaanantawitakari rirori. ¹⁴ Inaanteeyawakaririni, ikantawakagaeyanakani: “Pamineritya itomi ashitawori iipatsite. Aririka ikamaki iriri, tema rirotaki aakoteroni. Thame owamaawakiri, agaeroota iinja aaka kipatsi”. ¹⁵ Roojatzi roerikantawakari, shepik. Ragaeyanakirini janta okaatapaaki iipatsite, rowamagaeyakirini, shemi.

Rootaki ikenkithatakagaeyakiririni Jesoshi. Ikanteeyakirini:

—Oetaka pikenkithashiryaaari ikanteriri riraga ashitawori iipatsite. ¹⁶ Tema ari riyaaakite rirori, ikijaperoeyakiterini thamaetawitanariri rowani, eejatzi rowamaakiteri. Roojatzi raminanteeya paashini thamaeteenirini.

Ari ikanteeyanakirini kemaeyawakiririni:

—Tema eero imatziro ranteeyeroni iroka, eero ishinetziri Tajorentsi.

¹⁷ Ramineeyakirini Jesoshi, ikantziri:

—¿Piitakaawitakama eero imatziro? ¿Oetakama otzimantakari Iwaperite Tajorentsi? Tema okantzi: “Riraga wetsikaeyirorini pankotsi itheenkakiro apaani mapi, ikantzi: ‘Tee okameethatzi’, omaanta iinja rowaga mapi itheenkawitakari, iñaakiro riraga Tajorentsi okameethatzi, tema rirotaki iyoyaakirori iroka mapi kijotakaaperoteroni pankotsi. Tema rootaki otsikanatantanakawori aakapaeni”. ¹⁸ Noshiyakawentemiri atziri aririka ipariyaki antawoki mapi tema ari ikagaapokitapaaki. Eejatzi aririka opariyaki antawo mapi ari tsinakapaakiri, opithoryaapaakiri. Kimitaka iroka, ninkarika kaari aapatziyana naaka eero rawijakote, eejatzi aririka nokantakoteri kaari aapatziyana aritaki notyaanteeyakirini paamari kaari tsiwakanitatsini.

Riyoteeri Jesoshi atziri ikemijantaperoteri ikantziri pinkathari eejatzi ikantziri Tajorentsi
(Mt. 21.45-46; 22.15-22; Mr. 12.12-17)

¹⁹ Riraga jewatayitziririni ñanakowenantatsiripaeni, eejatzi riraga iyotaanzirori Iwaperite Tajorentsi ikoweyawitakani ragaeyerinimi iroñaaka Jesoshi, tema riyotakoweyawakani rirotaki roshiyakaawenteeyakirini. Omaanta tee imatziro rayiri, ithaawanteeyakarini atziripaeni, ikantzi: “Eero ayiri, ikijakotanakarikari atziripaeni”.

²⁰ Roojatzi rotyaanantakari ñanakowenantatsiri atziri, ikantakiri:

—Iroñaaka piyaate pamatawiteri riraga Jesoshi. Pikimitakaantapaakyaari kyaaryo pikowaperotaki paapatziyari; omaanta, pikompitakaeyari iñaani. Aririka ikompitanakyaawo ikanterini, intsipaete pipokanaki pikamantena. Roojatzi aatashitantakyaari pinkathari, akamanteri ikantakiri.

²¹ Ikantaka riyaaatashitanakiri Jesoshi, ikantapaakiri:

—Iyootaanari, niyoteeyakini kyaaryooperotaki maawaeni pikantakinari eejatzi maawaeni piyootaanari. Tee paminashitari atziri ipooki piyotantyaariri

ikameethatzirika, inta paminaperotzi rajankani ikenkithashiryaaantari. Eejatzi kameetha piyotagaeyakinawoni ikowakagaeyakinarini Tajorentsi. ²² Iroñaaka pikamantena: ¿okameethatzima apayerini riraga iwinkatharite oroomajatzí ayorikite ikowakotakaeri? ¿Eeroma apiri?

²³ Ikanta riraga Jesoshi riyotakotakirini ikowaeyawitani ramatawiterimi. Ikantziri:

—¿Iitakakya pikowantari pikompitakayenawo noñaani? ²⁴ Poñaayenari ikithoki piy-
orikite. ¿Ninka roshiyapootakarika irika korikikika? ¿Ninka ashitawori iwaero jankina-
teencharika?

Rakanakiri:

—Rootaki ipoo iwinkatharite oroomajatzí, riraga Seesari, eejatzi ojankinataka iwaero.

²⁵ Roojatzí ikanantanakari Jesoshi:

—Okameethatzi panteniri irinta ikowakaakimiri, eejatzi pantzityaanari Tajorentsi
ikowakaakimiri.

²⁶ Tekatsi ikanteeyaani ikompitakayaari iñaani Jesoshi, kameetha riyotaantaperotaki.
Rotsikanateeyanakarini riraga amatawiterinimi, rootaki imaeriteeyantanakarini. Tekatsi
ikantaneeri eejatzi.

Rojampitakoventetziro aririka rañagae kamayitatsirini
(Mt. 22.23-33; Mr. 12.18-27)

²⁷ Roojatzí riyatashitantakari Saroseeyo Jesoshi. Ikenkithashireeyani riraga Saroseeyo,
ikantzí: “Eero ipiriinteeyaani riraga kaminkaripaeni, eero riyateeyini jenokinta”. Raree-
tapaakaga, ikantapaakiri:

²⁸ —Iyotaantatsiri, ikantzini Moeseeshi: “Eenitatsirika shirampari iina, omaanta tekat-
sirika itomi, aririka ikamaki, okameethatzi ragaero iinani rirentzi itzimakanteeyaawori
otomi. Itzimapaakirika otomi kimiwitanaka rirotaki ashityaarini rirakantzi itomi”.
²⁹ Aamashitya eeniro shirampari ikaatzi rirentzi 6 impaetatsiri. Riraga itawitanakawori
raawitaka iina, ikamashitaka. Tee itzimi itomi. ³⁰ Roojatzí raantawitaawo rirori rirentzini.
Eejatzi tee itzimakayiro itomi, roojatzí ikamantaka rirori. ³¹ Eejatzi ikimitaka paashini
rirentzini. Raawitaawo tsinani, ikamashitaka eejatzi rirori. Eejatzi ikimiteeyakani
maawaeni rirentzini. Tekatsi tzimakayeroni otomi. ³² Ro impaeteentsi roori tsinani,
okamaki. ³³ Iroñaaka pikamantena: kyaaryorika ipiriinteeyaneeni maawaeni kamaeyaw-
iteencharini, ¿ninka iinanteeyaawoni iroka tsinani? Tema ikaateeyawitani aawitawori 7.

³⁴ Ikanta ikantawakiri Jesoshi:

—Kyaaryo, jaka kipatsiki rameteeyakawoni shirampari rayi iina. Eejatzi tsinanipaeni
ameteeyawoni ayi oemi. ³⁵ Ari ipiriinteeyeerini Tajorentsi maawaeni atziri iñaaperotziri,
omaanta janta jenokinta eero ragae iina. Eejatzi tsinani, eero agae oemi. ³⁶ Eejatzi
eero janta ikamae eejatzi, ikimiteeyapaeyaarini maawaeni ronampiripaeni Tajorentsi,
jeekimoeyiririni: tee ikamaeyini rirori. Ikantani rañagaeyini. Eejatzi itomintaperoyee-
yarini maawaeni atziri riraga ipiriinteeyeerini. ³⁷ Paerani riyotzitakani Moeseeshi ipiri-
inteeyaneeni kamayitatsirini. Ikenkithatakotantawori inchashimpoki amerekawitachari,
ikenkithatakotakiri eejatzi Awinkatharite. Ikantzini: “Raapatziyana Awaraama. Eejatzi
Ijaaka raapatziyana, eejatzi Jakoowo”. ³⁸ Ñaakiro, tee ikantzí: “Raapatziyawitakinani
Awaraamani”. Añaatsi iroñaaka Awaraama eejatzi paashinipaeni, rootaki ikanantakari:
“Raapatziyana”.

³⁹ Roojatzí ikantayitantakarini apaanipaeni iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi:

—Iyotaanari, kameethataki iroka pikantakiri.

⁴⁰ Ithaawanteeyakarini rojampiteeyaneerinimi eejatzi.

Jesokirishito rirotaki icharineeteni Iraviiri
(Mt. 22.41-46; Mr. 12.35-37)

⁴¹ Paashini eejatzi ikantakiri Jesoshi:

—¿Iitaka pikanteeyantarini: “Rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi icharineeteni Iravi-
irini”? ⁴² Tema paerani romampaawentarini Iraviiri Tajorentsi, rojankinatakiro iroka: “Ri-
raga Tajorentsi, ikantakiri Nowinkatharite: ‘Notyomi, piyeeki jaka nakoperoki, pikaatena

apinkathariteeyeni, ⁴³ roojatzi ipinkathateeyantemirini maawaeni kijeeyawitakimirini' ".
⁴⁴ ¿Riroma Jesokirishito icharineeteni Iraviiri? Rirorika icharineeteni ¿iitaka ikanan-
 taririkya paerani: "Nowinkatharite"? Tee pameteeyawitawoni pipinkathateeyirini im-
 paetsirsi ijeeki.

Paamayaarira iyotaantawitawori Iwaperite Tajorentsi

(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Rk. 11.37-54)

⁴⁵ Maawaeni atziri ikemaeyakirini Jesoshi, riyotagaeyakirini riyotaanewopaeni, ikan-
 takiri:

⁴⁶ —Paamayaarira riraga iyotaanteeyawitaworini Iwaperite Tajorentsi. Osheki ikowaki
 ikinakinathanthanatziite. Eejatzi ikowaki kameetha raakameethateeyawakirini atziri
 janta nampitsiki. Eejatzi janta pankotsiki apiyotantapiintarira, ikowaki ijeekimotapiinteri
 pinkatharipaeni. Eejatzi aririka ipiyoteeyani atziri rowaeyani, ikowaki kijokiro rowapi-
 interi pinkatharipaeni. Eero pikimitari riroripaeni. ⁴⁷ Kimiperowitaka ikameethatzi.
 Rojamanitziro ikenkithatakayeri Tajorentsi. Ikowaeyawitakanira atziri raapatziyaperot-
 akayaarimi Tajorentsi. Omaanta osheki ramatawitapiintakiro kamatsiri oemi, ikoshi-
 tashitakawoni tzimimotzirori. Kyaaryootaki iroka nokamantemiri: rowashironkaaper-
 oeyerini osheki Tajorentsi paamariki iinja.

21

Ikenkithatakotziro Jesoshi tsinani ashironkaenkawo

(Mr. 12.41-44)

¹ Ari ijeekaki Jesoshi janta Tajorentsiipankoki. Raminayitawakirini ashaagantzinkari
 otetziriri iyorikite janta rotetantapiintaririra. ² Eejatzi iñaakiro irowa kamaentsiri oemi
 owashironkaenkawo. Otetapaakiri roori apimerontakite oorikyaanikite, kaari pinatacha.

³ Ikantzi:

—Kyaaryo iroka nokamantemiri: pitheenkizirokari irika amakiri iroka kamaentsiri
 oemi. Omaanta osheki iñaaperotzitakiro Tajorentsi irika amakirika, anaakotakiri ra-
 maeyawitakarini riraga ashaagantzinkari. ⁴ Osheki iwinawo ramawitakari rirori, omaanta
 eeniro ikempoyaagaantanaki tzimagaantapaentsiri rirokaki ramakiri rirori. Rooma iroka,
 amanakiri maawaeni tzimimotawitawori, tee añagaeri tzimagaantanaatsini, tekatsi aan-
 taneya oyaari.

Iinja ishekiroryagaeteero Tajorentsiipanko

(Mt. 24.1-3; Mr. 13.1-4)

⁵ Ikenkithatakaawakaeyakani riyotaanewopaeni, ikanteeyini:

—Tema okameethaperotaki Tajorentsiipankoka. Eejatzi maawaeni mapipaeni riwet-
 sikantakawori, okameethateeyakini, eejatzi maawaeni rowaneenkatantakawori janta
 otantoki.

Ikemanteeyakaririni, ikantziri Jesoshi:

⁶ —Iinja ishekiroryagaeteero maawaeni iroka piñaaperoyirini iroñaaka. Rookaeteero
 mapipaenika inteena.

Oeta awijatsini iinja rootzimataatsirika ipokae Jesoshi

⁷ Roojatzi rojampiteeyakirini:

—¿Tsika okaateka omonkaantanyaari iroka pikantakinari? ¿Tsika nokantyaaka niy-
 otantanyaari rooteentsi omonkaatya?

⁸ Ikantakiri:

—Kyaaryoowa, ramatawiteetzimikari. Ipoke osheki atziri ikantapaakimini: "Naaka
 Jesokirishito". Paashini kantapaentsini: "Rotyaantakina Jesokirishito nokamantemi
 rooteentsi ipokae". Omaanta eero paapatziyari. ⁹ Pikematyeeri atziri ikante romanatak-
 agaeyatyaani atziripaeni, eejatzi rookaeyerini iwinkatharitepaeni. Omaanta eero pi-
 thaawaeyini. Aritaki okantyaari ikijawakaapiinteeyaani, omaanta tekira omonkaata
 nopokanteeyaari.

¹⁰ Eejatzi eenitatsi paashini ikantakiriri:

—Riraga atziripaeni romanaterini inashitapaeni atziri. Eejatzi riraga jewawenantatsiri paashiniki kipatsi ragaeyanakirini inampijatzipaeni romanatakayaari romanateeyirini riraga jeekatsiripaeni paashiniki kipatsi. ¹¹Eejatzi osheki otzimayitanakini antawo omoyeka jaka kipatsiki. Agaeyerini atziripaeni itashe, osheki ikamaeyanakini; eejatzi omateeyirini mantsiyarentsi atziripaeni, ikamagaantayiteni rirori. Eejatzi okimitzitanakya janta jenokinta ari piñaawakiro kaari piñaapiinteyini, osheki pithaawanteeyanakyaawoni.

Jesoshi ikantakiri riyotaanewo: “Inja ikijeeyemini atziri”

(Mt. 24.9-22; Mr. 13.9-20)

¹²Eejatzi ikanteeyakirini:

—Omaanta reewateemi ikijeetemi: tema paapatziyakina. Ragaeyanakimini theenkantatsiri janta pankotsiki ipiyotantapiintarira jorriyopaeni, eejatzi romonkyaayitemini omonkyaagementotsiki. Ragaeyanakimini eejatzi janta pinkatharipaeniki, ikijatheeyemini, ikantemi: “¿litaka paapatziyantariri Jesoshi?” ¹³Omaanta eero pithaawantari riraga kijawitemini, inta pikamanteeyerini tsikarika nokanta nowawijaakoeyakimini. ¹⁴Eero pikenkithashiryaa: “Aririka ragaetena, ¿oetaka nokanteriri?” ¹⁵Aririka ragaetakimi niyotagaeyemini naaka oetarika pikanteriri. Eero imatanzimi riraga kijemini ipiyawaantetemi, ikantemi: “Pikompitashitawo”. ¹⁶Nokamantemi: tee apatziro raakaantemi paashinijatzi atziri eejatzi raakaantzitemi piripaeni, piniropaeni, pirezzipaeni, pitsiropaeni, pisheninkapaeni, maawaeni. Rowamaagaantemi. ¹⁷Tema riyoteeyakiminirika atziri paapatziyakina, rootaki roonaperotantemiri. ¹⁸⁻¹⁹Omaanta aririka kijokiro poyena eejatzi pikyaaryoowentewo maawaeni nokanteeyakimirini, ari nokempoyaperoyakimini. Eejatzi piyaaperoyanteeyaarini janta jenokinta pikanteetateeyeaani piyeekaperoyapaeni. Eero imateeyironi riraga kijeeyawitakimirini rookakagaeyemironi piyaateeyini janta jenokinta.

²⁰Eejatzi ikantaki Jesoshi:

—Aririka piñagaeyawakirini joraaro rinkiteeyapaakironi Jerojaree, ari piyoteeyanakini rooteentsi ithonkaeyeroni pinampi. ²¹Roojatzi okameethatzi ishiyeyanakini tonkaariki maawaeni jeekaeyatsirini nampitsiki. Eejatzi maawaeni jeekatsirini Joreeyaki, ishiyeyanakini. Eejatzi riraga jatayitatsirini owantsikipaeni, eero ipiyapanaata nampitsiki. ²²Aritaki omonkaatakya maawaeni iroka rojankinatziteetakarini paerani: “Rowajankitaperoyerini Tajorentsi maawaeni theenkaeyakiririni”. ²³Aririka omonkaatapaakya maawaeni iroka, oo, osheki ashironkayitanakyaani motzityatitsirini, eejatzi ashironkaakya thotaayitziririni eentsite: opomeentsitzimoeyaawoni oshiye. Osheki ikemaatsitayitanakyaawoni riraga jeekatsiripaeni. Osheki rowashironkagaeyerini Tajorentsi. ²⁴Romanateeyerini osheki atziri, ikamagaantayitanakini. Paashinipaeni roojotayiterini, ragaetanakiri paashinikipaeni kipatsi. Ijeekapaaki kaari yotziripaeni Tajorentsi ojamani Jerojareeki, roojatzi ikananteeya Tajorentsi: “Aritapaaki, monkaatapaaka”.

Ikenkithatakotaa Jesoshi, tsika okantyaari aririka ipiye

(Mt. 24.23-31; Mr. 13.21-27)

²⁵Eekiro riyaatatyeeye ikantziri Jesoshi:

—Piñeeyawakirini ipaashiniteeyanakini jenokijatzi: riraga oorya, kashiri, ompokiropaeni, maawaeni. Piñeero kaari piñaapiinteyini. Eejatzi jaka kipatsiki ithaawaeyanakini maawaeni atziri, ikemaeyawakironi opoematanaki antaworoña inkaare, moo. Eejatzi iñaawakiro antaworoña otamakaari. Ramineeyanakironi, joreririri. ²⁶Eero riyoteeyini atziri tsikarika ikanteeyanakyaani, rootaki ithaawaperoyantanakyaarini. Ishewatayitanakyaani ompokiro. ²⁷Roojatzi piñeeyantawakinani, nopiye eejatzi. Tema nopoñaaka paerani jenokinta, nokoñaantapaentari jaka kipatsiki. Aririka nopiye eejatzi, nokinapae menkoriki, notajorentsitaperotapaaki, nopinkatharitaperotapaaki. ²⁸Aririka piñagaeyawakironi

iroka nokanteeyakimirini, piweshireeyanakyaani, pamineeyawakinani: rooteentsi nowawijaakotaperoeyemini, tema nagaeyaatayeemini naaneemi jenokinta.

Ikantakota Jesoshi aririka ipokaatee iinja
(Mt. 24.32-35; Mr. 13.28-32)

²⁹ Roojatzi roshiyakaawenantakanari iroka, ikantakiri:

—Paminero iyeera tsika okantari. Kaaririka iyeera, eejatzi paashini inchato paminero. ³⁰ Aririka eeshitane oshi, piyoteeyanakironi rootzimataatsi ojarentsitane. ³¹ Eejatzi okimitaka, aririka piñaakiro omonkaatakyaa maawaeni nokamantzitakimirika, piyoteeyanakini rooteentsi ipinkathariwentaperoeyemini Tajorentsi. ³² Aririka piña-gaeyawakironi itanakya iroka nokamantakimiri, ari eerotzitarika pikamita, aritaki piña-gaeyakironi omonkaatakyaa maawaeni. ³³ Aritaki othonkaeya maawaeni kipatsi eejatzi ithonkaeya maawaeni jenokijatz: kashiri, oorya, ompokiropaeni, maawaeni. Omaanta noñaani, eero othonkanita.

Ikantzi Jesoshi: "Paamaeroeyenani kameetha".
(Mt. 24.36-44; Mr. 13.33-37)

³⁴ Eejatzi ikantakiri:

—Paamaeroeyenani: nomapokapaemikari nokantakowenantemiri. Kyaaryoowa pikenkithashiryaaokotawokari kaari kameethatatsi pajankaneki. Pishinkiteeyanikari. Pikenkithashiryaaapiintzirokari jeekaeysirini jaka kipatsiki. ³⁵ Aritaki nomapokapaakiri maawaeni jeekatsiripaeni kipatsiki. Nowashironkagaeyerini maawaeni kaari aamaawenteeyachani. ³⁶ Eekiro piyaatatyee paamawentya. Eejatzi pamaneri Tajorentsi ramitakotemi kameetha pareteeyanteeyaarini jenokinta, eerokya pikemaatsitantawo maawaeni iroka nokamantakimiri.

³⁷ Maawaeni kitejiriki riyotaantaki Jesoshi janta Tajorentsi pankoki. Maawaeni tsiteniniki riyaatapiintzi janta tonkaariki iiteetziri Oriiwomashi. ³⁸ Eejatzi maawaeni kitejiriki riyaatapiinteeyakini atziripaeni Tajorentsi pankoki ikemijanteeyirini.

22

Ikamantawakaeta raakaanteeteri Jesoshi
(Mt. 26.1-5, 14-16; Mr. 14.1-2, 10-11; Jowa 11.45-53)

¹ Rooteentsi areetya kitejitsiri rowantapiinteeyaworini paa kaari tapiyacha. Tema ikenkithashiryaaakopiintawo joriyopaeni paerani rawijeeyantakaworini ronampiri Tajorentsi ipankopaeni janta Ejiipitoki. ² Rowameethatawakagaeyakani riraga jewatayitziririni ñanakowenantatsiripaeni eejatzi riraga iyotaanteeyirorini Iwaperite Tajorentsi ikantzi:

—¿Tsika ankerikakya Jesoshi owamaantyaariri? Aamaashitya ari ikijakotanakyaari atziripaeni.

³ Ikantaka riraga Jatanaashi ikyaantapaakari Joorashi karyoteejatzi, riraga riyotaanewo naawita Jesoshi: riyotaakiri raakaanteri iwinkatharite. ⁴ Ari riyaatashitakiri riraga jewatayitziririni ñanakowenantatsiripaeni eejatzi waariryaa ashi Tajorentsi pankoki, ikantapaakiri:

—Nमितakotemi paakaanantyaariri Jesoshi.

⁵ Ikemantawakariri, ikimoshireeyanakini, ikanteeyawakirini:

—Ari, kameetha. Ari nopinatakimi koriki iroñaaka.

⁶ Ikantakiri:

—Ari, kameethataki. Iroñaaka naminaperoteri, roojatzi nokamantemi tsika pikantyaari pimanakaantyaariri payeri eerokya iñaakowenantawakari atziripaeni.

Awinkatharite rowakaakari riyotaanewopaeni
(Mt. 26.17-19; Mr. 14.12-16)

⁷ Areetapaaka kitejitsiri rowantapiinteeyaworini paa kaari tapiyacha eejatzi rowa-maapiinantariri owisha, ikimitzirira ichariniitenipaeni paerani janta Ejiipitoki. ⁸ Riraga Jesoshi rotyaantakiri Peetero eejatzi Jowa, ikantawakiri:

—Thame peewate powojantero owanawontsi owaeyaarini, akenkithashireeyantyaaworini rawijantanakari paerani owamaantatsiri.

⁹ Rojampitanakiri:

—¿Tsika pikowakiroka nowojantero?

¹⁰ Rakanakiri:

—Aririka pareetakya nampitsiki, piñaapaakiri shirampari raakotaneero iñaa. Poy-
aatanakiri janta pankotsiki, tsikarika ikyaapae. ¹¹ Pikantapaakiri riraga ashitawori ipanko:
“Ikantzi Awinkatharite: ‘¿Tsika nowakayaarika niyotaanewopaeni?’ ” ¹² Roñayimiro
janta oshitamenkotakanta jenoki. Owetsikaeyakani ajeekaeyantyaarini. Ari powojan-
teeyapaakini owaeyaarini.

¹³ Roojatzi riyateeyanakini, iñaapaakiro ikantakiriri Jesoshi. Ronkotsiteeyapaakirini
royaari, ikenkithashiryaakotantyaariri ronampiri Tajorentsi rawijantanakariri icharini-
itenipaeni paerani janta Ejiipitoki.

Jesoshi riyotagaeyakirini riyotaanewo rowawentapiintyaari paa

(Mt. 26.20-29; Mr. 14.17-25; Jowa 13.18-30; 1 Ko. 11.23-26)

¹⁴ Rareeteeyapaakani Jesoshi eejatzi rotyaantaneewopaeni rowaeyapaakani.

¹⁵ Ikanteeyakirini Jesoshi:

—Osheki nokoyitakani nowakagaeyaneemini iroka owanawontsika eeniroka nañi, ak-
enkithashiryaantyaawori rowawijaakotantaki Tajorentsi paerani. ¹⁶ Nokamantemi, naa-
patziyaperotakari Tajorentsi rootaki nokamantyaari. Eero napiiteero nowawo iroka
eejatzi jaka kipatsikika. Kyaaryo, rooteentsi nokame, nomonkaatero maawaeni rojank-
inatztakarini riraga kamanantayitzirorinipaeni eejatzi paashini jankinatayitakirorini
Iwaperite Tajorentsi paerani. Nomonkaatero maawaeni roojatzi nowapaeyaawo tsikarika
ipinkathariwenante Tajorentsi.

¹⁷ Ikanta raakotakiro pajoki, ipaasonkitakiri Iriri, roojatzi ikantzi:

—Paakoeyawakironi iroka, pireeyeroni. ¹⁸ Nokamantemi: eero napiiteero nireero aw-
ishoowaantsi oowa jaka kipatsikika. Omaantakya nirapaero eejatzi janta ipinkatharitzinta
Tajorentsi.

¹⁹ Roojatzi raakiro paa, ipaasonkitakiri Iriri. Ikagaakiro, ipaeyakirini riyotaanewo,
ikantziri:

—Iroka paaka, powaeyaawoni. Naaka kamawenteeyemirini. Nokowaki powapiintyaawo
paa pikenkithashiryaakotapiinantenari nokamawenteeyakimini.

²⁰ Rowaeyakani maawaeni. Roojatzi ipakoeyakirini awishoowaantsi oowa. Ikan-
teeyakirini:

—Aririka pirero iroka, nokowaki piyoteeyeni oñaaganteroni owakirari
inimotawakaantsi. Tema rootaki niraa apaatawenteeyemirini, nokamawenteeyemini
nowawijaakoeyantemirini.

²¹ Roojatzi ikanteeyakirini:

—Eenitatsi akaateeyakinika iroñaaka owaeyakani riraga aakaantenani owamaakaante-
nani. ²² Naaka riraga atziriperotapaentsiri nokamawenteeyerini maawaeni atziri rootaki
ikowakinari Pawa Tajorentsi, omaanta ashironkaamatsiterini riraga aakaantenani.

²³ Ikemanteeyawakaririni, rojampitawakagaeyanakani:

—¿Ninkama aakaanterini?

Riyotagaeyakirini Jesoshi riyotaanewo tsika ikantyaari ipinkatharitantyaari

(Mr. 10.42-45)

²⁴ Roojatzi ikantawakaanteeyakirini riyotaanewopaeni:

—¿Ninka iinja jewatakaaperoeyantatsirini? ¿Ninka anaakotantaperotatsini ipinkathar-
itaperote?

²⁵ Ikantanakiri Jesoshi:

—Rameteeyawoni riraga jewatatsiripaeni kaari yotziri Tajorentsi ipinkathateeyakirini
iwinkatharitepaeni. Ikantashiteeyakani: “Retakoeyakirini atziripaeni”, omaanta eeniro
romperataperotapiinteyarini. ²⁶ Omaanta eerokapaeni, eero pikimitakoeyarini. Aririka

pikowaki pipinkathariwenante, eero pikantakaaperota, inta pamitakatapiinteri kameetha paashinipaeni. ²⁷ ¿Ninka ipinkathaperotziri atziri? ¿Riragama wetsikapiintziniriri rowanawo? Kaari. Tema riro ipinkathateetziri riraga omperateeyaririni ronampiripaeni. Omaanta naaka tee nomperateeyimini, inta netakoeyakimini. ²⁸ Kijokiro powaeyakinani paerani roojatzi iroñaaka, piyoteeyakini opomeentsitzimotapiinteeyakaeni. ²⁹ Rootaki nokanantzimiri iroñaaka eerori pipinkathariwenante, ikimitaakina Pawa ikowakaakinawo nopinkathariwenante. ³⁰ Pitsipatapiinteeyenani owapiinteeyaani eejatzi irapiinteeyeni janta nopinkatharitapaenta, eejatzi apinkathariwenteeyerini maawaeni joriyopaeni.

Jesoshi ikenkithatakotakiri Peetero rookeri
(Mt. 26.31-33; Mr. 14.27-31; Jowa 13.36-38)

³¹ Eejatzi ikantakiri Awinkatharite:

—Shimo, pikemina, riraga Jatanaashi ikantakiri Tajorentsi ikowaki iñaantemi, riyotantyaari paapatziyaperotakinarika. Kyaaryoowa, ikowaki rantakayemiro kaari kameethatatsi. ³² Omaanta nokantakiri Tajorentsi ramitakotemi eerokya pookperotantawo paapatziyana. Iinja, aririka pithawetakotya oetarika pantakiri, eejatzi pookero ari poyaatena eejatzi, pikenkithashiryaaakagaeyerini maawaeni piyemijantzinkarite, paapatziyakaaperoyantyaririni.

³³ Rakanakiri Shimo:

—Tema eeroka Nowinkatharite, kijokiro nowanakimi; aririka romonkeetemi, eero nookimi. Romonkeetenaata naari. Aririka rowamagaetemi, notsipataperotanakimi. Rowamagaetenaata naari.

³⁴ Ikantakiri:

—Nokamantemi: iroñaaka tsitenirikika, tekiraata iñee tyaapa, okaate 3 pikante: “Tee niyotziri Jesoshi”.

Thaato eejatzi jawiri

³⁵ Roojatzi ikanteeyantakarini Jesoshi riyotaanewopaeni:

—Paerani notyaanteeyakimini pikenkithatakagaeyantaririni atziripaeni. Nokanteeyawakimini: “Eero payi pithaate, piyorikite, eejatzi paashini piithaari”. Iroñaaka nojampiteeyemini: “¿Pashironkagaeyakanima? ¿Eenitatsima koetyeemoeyakimirini?”

Raanakirini:

—Tekatsi koetyeemotenani.

³⁶ Roojatzi ikanteeyanakirini:

—Iroñaaka nokanteeyemini: eenitatsirika pithaate, paanakiro. Eenitatsirika piyorikite, paanakiri. Tekatsirika pijawirite, pipimantero pipewiryaa kotari pamananantyaawori apaani pijawirite. ³⁷ Aritaki omonkaatakya rojankinatakotakinirini paerani Iseeyashi: “Rowamagaeteri, ikimitakaanteetyaari owamaantzinkari”. Kyaaryo, othotyaaperotakya kameetha maawaeni rojankinatakotzitanirini paerani riraga kamanantzirorini iñaani Tajorentsi.

³⁸ Roojatzi ikanteeyirini:

—Eenitatsi iroka, Nowinkatharite: apite okaatzi nojawirite.

Rakanakiri:

—Ari, monkaataka.

Janta Jethemaniiki ikenkithatakayiri Jesoshi Iriri
(Mt. 26.36-46; Mr. 14.32-42)

³⁹ Roojatzi ishitowanaki Jesoshi, riyataanee eejatzi janta riyatapiintzinta: janta tonkaariki iitachari Oriiwomashi. Itsipateeyanakarini riyotaanewopaeni.

⁴⁰ Rareeteeyapaakani, ikanteeyapaakirini:

—Iroñaaka pamaneeyarini Tajorentsi ramitakoeyantemirini: pantzirokari kaari kameethatatsi.

⁴¹ Roojatzi rowaaganaka Jesoshi apaniroeni eekitziroeni jaga. Rotziwerowapaaka, ikenkithatakaeri Iriri, ikantziri:

⁴²—Pawa, pikowakirika, powawijaakotenawo iroka nokemaatsitakyaari. Omaanta eero pantziro nokowakiri naari, inta pantero pikowakaakinari eerori.

⁴³Roojatzi ipokapaaki apaani ronampiri Tajorentsi, ramitakotapaakiri Jesoshi, ishintsitankitari. ⁴⁴Osheki ikemaatsitakawo, eekiwo ikenkithatakapaerotanakitziiri Iriri. Antawo ikemawakiro imajawitanaki, tema otsipatanakawo iyaaki riraa roojatzi othaatananaka, pitek, pitek. ⁴⁵Ithonkanakiro ikenkithatakaeri Iriri, riyataanee janta ijeekaeyakininta riyotaanewopaeni, iñeeyapaatziirini magaeyakini. Rooma osheki rowashireeyanakani inkaaganki, rootaki imaantanakari. ⁴⁶Ikanteeyapaerini:

—¿Iitaka pimagaeyantakarini? Pipiriinteeyaneeni. Pamaneeyarini Tajorentsi ramitakotemi eerokya panantawo kaari kameethatatsi.

Ragaetakiri Jesoshi

(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Jowa 18.2-11)

⁴⁷Eenirowa ikenkithatakagaeyawitarini Jesoshi riyotaanewo, areeteeyapaakani osheki atziri, reewateeyapaakirini Joorashi. Rirowitaka riyotaanewo Jesoshi, omaanta iroñaaka ikowaki raakaanteeri. Ipokashitapaakiri rirori, ithowootapaakiri. ⁴⁸Ikantawakiri:

—Ro pithowootantanari, paakaananteenari. Tema piyotaki naaka riraga atziriperotapaentsiri riraga poñeenchari jenokinta.

⁴⁹Ikanta iñaakowentawakirira okaatzi awijimotakiriri Jesoshi. Rojampiteeyirini:

—Nowinkatharite, ¿pikowakima nochekiri?

⁵⁰Rootaki ichekaetakiri ikempitapero apaani ronampiri riraga iwinkatharite ñanakowenantatsiri, thatzik. ⁵¹Ikantakiri Jesoshi:

—Ari okantakaata, eero pikoshekari.

Roojatzi roepiyeeniri ikempita, rowithagaeniri. ⁵²Irira itsipateeyapaakarini Joorashi riraga jewatayiririni ñanakowenantatsiripaeni, eejatzi riraga jewatakaantatsiri janta ipankokinta Tajorentsi, eejatzi aataperoteenchari. Ikantawakiri Jesoshi:

—¿Iitaka pamashitantanari pichekamentopaeni eejatzi pompojamentopaeni? ¿Naakama koshintzi? ⁵³Tema notsipatapiinteeyawitzimini janta Tajorentsi pankoki, omaanta tee pikoshekaeyanani. Omaantakya iroñaaka monkaataka paantakarika: rooma ipinkathariwenteeyakimini iwinkatharite kamaari.

Ikantzi Peetero: “Tee niyotziri Jesoshi”

(Mt. 26.57-75; Mr. 14.53-72; Jowa 18.15-27)

⁵⁴Roojatzi roteyanteetakari Jesoshi, shepik. Ragaeyanakirini janta ipankoki iwinkatharite ñanakowenantatsiri. Ikantaka rimpaetanaki Peetero itapiiki Jesoshi. ⁵⁵Janta pankotsiki, okaankiiteera, ari roeshita paamari. Ijeekaeyapaakini, rakitsiteeyapaakani riraga agaeyakiririni Jesoshi. Ari itsipateeyapaakarini Peetero. ⁵⁶Roojatzi opokapaaki ronampiri ñanakowenantatsiri. Okatziyapaaka, aminapaakiri Peetero, joreririri. Roojatzi okantanaki:

—Eejatzi irika rirotaki oyaatziriri Jesoshi.

⁵⁷Ikantawakiro:

—Tee niyotziri rirori.

⁵⁸Roojatzi paashini aminakiriri, ikantakiri:

—Tema eeroka oyaatziriri Jesoshi.

Ikantakiri:

—Teewee. Tee noyaatziri.

⁵⁹Ari ojamanitapaentzi, roojatzi ikantaki paashini:

—Kyaaryo, rirotaki oyaatakiriri irika shirampari, tema eejatzi ipoñaaka Karireeyaki.

⁶⁰Ikantanakiri riraga Peetero:

—Tee niyotzi oetarika pikantakinari.

Roojatzi iñaantanaka tyaapa, anterekoo. ⁶¹Riraga Jesoshi ipithokashitanakari Peetero, raminanakiri. Roojatzi ikenkithashiryaaantanakawo ikantzitakariri inkaaganki: “Teki-raatarika iñee tyaapa, okaate 3 pikante: ‘Tee niyotziri Jesoshi’ ”. ⁶²Ari ishitowanaki Peetero, riraaperotanaka, jmmm, jmmm. Osheki retakoperotanaka.

Ishirontawenteeyakarini Jesoshi

(Mt. 26.67-68; Mr. 14.65)

⁶³Riraga shenteeyakiririni Jesoshi ishirontawenteeyakarini, eejatzi ipajapajaatakiri, tak, tak. ⁶⁴Roojatzi ipashikapootantakari eejatzi ipajapootakiri, ikantakiri:

—Pikamantenaata ninka papapootakimiri. Injii, injii.

⁶⁵Osheki rowashironkaeyakirini, tema itheenkakiri, ishirontawenteeyakarini.

Ipiyotaventeetari Jesoshi

(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Jowa 18.19-24)

⁶⁶Okantaka okitejitanaki ipiyoteeyani riraga aataperoteenchari, riraga jewatayitziririni ñanakowenantatsiripaeni, riraga iyotaanzirori lwaperite Tajorentsi, maawaeni. Ra-gaeyanakirini Jesoshi janta ikantakowentapiinteeyirininta atziri. ⁶⁷Rojampiteeyakirini:

—Pikamantenaata: ¿erokama Rotyaantanewo Tajorentsi naamagaeyakarini?

Rakanakiri:

—Nokantemirikami: “Jee, naaka Jesokirishito”, eero paapatziyawo nokantemiri.

⁶⁸Eejatzi, nojampitemirikami oetarikapaeni, eero pakana. ⁶⁹Omaanta nokantemi iroñaaka riraga atziriperotapaentsiri ijeekimotapaeriita Pawa rakoperoki, notsipatapaeyariita notajorentsitaperotapae.

⁷⁰Rojampiteeyakirini:

—¿Eerokama Itomi Tajorentsi?

Rakanakiri:

—Jee, naaka.

⁷¹Roojatzi ikanteeyanakini:

—¿Iitaka akowantyaari paashini kamantakoterini? Tema akemaeyakirini aaka ipaante-peroki, iitajorentsitashitaka. Eenitatsi rantani.

23

Raanakiri Jesoshi janta Peraatoki

(Mt. 27.1-14; Mr. 15.1-5; Jowa 18.28-38)

¹Riyaateeyanakini maawaeni, raanakiri Jesoshi janta Peraatoki. Rirotaki oroomajatzi, pinkathariwenteeyiririni joriyyopaeni. ²Ikantapaakiri:

—Eenitatsi rantakiri irika. Ramatawiteeyakirini nojoriyyotzinkaritepaeni, ikanteeyaw-itakarini: “Eero pipiri pinkathari piyorikite”. Eejatzi ikantapiintzi: “Naaka Rotyaantanewo Tajorentsi, naaka jewawentzimiri”.

³Rojampitakiri Peraato:

—¿Kyaaryoma? ¿Eerokama iwinkatharite joriyyo?

Rakanakiri:

—Jee, naaka.

⁴Roojatzi rirori ikanteeyawakirini:

—Tee añiuro rantani irika.

⁵Omaanta eekiro ikanteeyanakitziini:

—Ikijakagaeyakarini atziripaeni, ikanteeyakirini: “Thame ookeri awinkatharite”. Ritanakawo janta Karireeyaki, iroñaaka ikinakinayitzini jaka Joreeyakini, ramatawiteeyakirini maawaeni.

Raanakiri Jesoshi janta Eroreshiki

⁶Ikemantakawori Peraato ikanteeyakiririni, rojampitakiri:

—¿Rirotakima karireeyajatzi irika?

⁷Rakanakiri:

—Jee, rirotaki.

Ikantawakiri:

—Paanakiri janta Eroreshiki. Rirotaki pinkathariwenteeyiririni karireeyajatzi. Ari ijeekaki iroñaaka jaka Jerojareeki. Ipokaki chapinki.

⁸ Ikanta ragaeyaneerini janta. Iñaantawakariri Erooreshi, ikimoshiryaanaki. Osheki ikemakotzitapiintari, itajonkantayitakini, rootaki ikowantawitakariri iñeeri. Ikowawita iñeerimi itajonkantayitenimi. ⁹ Osheki rojampitayitawitakarini oetarikapaeni, omaanta tee rakiri Jesoshi. ¹⁰ Osheki rapiitapiintakiniri riraga amakiriri, ikantzi:

—Tee ikameethatzi. Eeniro rantani.

¹¹ Roojatzi ishirontawenanteeyakaririni Jesoshi riraga Erooreshi eejatzi maawaeni joraaropaeni. Tema ikithaataakaakari kameethari kithaarentsi, ikimitakaantawitakari pinkathari, ishirontawenteeyantayaririni. Roojatzi rotyaanantaari eejatzi janta Peraa-toki. ¹² Aripaete raakameethatawakagaa Erooreshi eejatzi Peraato. Omawitya paerani ikijawakaawita.

Rowamaakaanakiri Peraato Jesoshi

(Mt. 27.15-26; Mr. 15.6-15; Jowa 18.39-19.16)

¹³ Roojatzi ipiyoteeyantakarini Peraato riraga jewatayitziririni ñaanakowenantatsiri-paeni, pinkatharipaeni, eejatzi osheki atziripaeni.

¹⁴ Ari ikanteeyakirini:

—Pamine, inkaaganki pamawitakinari irika, pikanteeyawitakinani riyotagaeyakirini atziri rookaeyenani naari, eejatzi rirori nowinkatharitzinkaritepaeni. Piñeeyakinani no-jampitakiri oetarikapaeni, omaanta noñaaperotakiri ikameethatzi: tee añiuro rantani. ¹⁵ Eejatzi rirori Erooreshi, iñaaperotakiri kameethatzi, rootaki roepiyantakinari jaka. Ñaakiro, tekatsi rante nowamaakaanantayariri. ¹⁶ Iroñaaka nopajatakaantashitawakyaari, roojatzi noeyowaanteeyari.

¹⁷ Rametapiinteeyawoni rirori maawaeni ojärentsi aririka omonkaatapaeya iroka kitejiri ikimoshiryaanteeyarini roeyowapiintzi apaani omonkyagaarewo. ¹⁸ Omaanta maawaeni piyotawentakari Jesoshi ikaemaeyanakini:

—Powamaakaanteri irika, omaanta riraga Warawaashi poeyowaeri.

¹⁹ Paerani irika ikanteeyakirini atziri janta Jerojareeki: “Thame ookeri riraga pinkathari”. Eejatzi rowamayitzirini atziri, rootaki romonkyaantereeri omonkyaga-mentotsiki. ²⁰ Ikowawita Peraato roeyowaerimi Jesoshi, rootaki ikowantawitakari ro-jantzikaerimi atziripaeni. ²¹ Omaanta eekiro ikaemaeyanakitziini riroripaeni:

—¡Pikentakotakaanteri! ¡Pikentakotakaanteri!

²² Rapiitawitaari eejatzi Peraato:

—¿Litaka nokentakotakaanantayariri? ¿Litaka rantakiri? Nojampiteeyawitakimini, omaanta tee pikamantaperotana opoñaantayariri nowamaakaanantayariri. Nopajatakaantashitawakyaari, roojatzi nopakaanteeyari.

²³ Eekiro ikaemaeyanakitziini:

—¡Pikentakotakaanteri! ¡Pikentakotakaanteri!

Eekiro ikantanakitzi, roojatzi rakakaanakari Peraato, ²⁴ Ikantziri:

—Ari nomateeyakironi iroka pikowakagaeyakinarini.

²⁵ Roeyowakaanteeri Warawaashi, riraga piyathatachari eejatzi owamaantatsiri, eejatzi ikanteeyakirini:

—Paanakiritya Jesoshika, pantero oetarika pikoyiri pantakaeriri.

Ragaeyanakirini ikentakotantayariri.

(Mt. 27.31-32; Mr. 15.21-23; Jowa 19.16-17)

²⁶ Ari ragaeyanakirini Jesoshi janta ikentakoterinta, ikinanaki awotsiki. Itonkiy-oteeyawakarini shireenejatzi iitachari Shimo. Ipoñaanaka owantsiki. Ari romper-atawakari joraaro inatanakiniri Jesoshi koroshi, rowaga ikentakotantayarira. Royaat-apaeri itapiiki Jesoshi. ²⁷ Royaaateeyanakirini osheki atziri. Eenitatsi eejatzi osheki tsinani oheragaeyakini irakooyakarini. Osheki owashiretakoyakarini. ²⁸ Omaanta raminanakiro Jesoshi, ikanteeyanakironi:

—Jerojareejatopaeni, eero piraakoeyanani, inta eeroka irakoeyeenchani, eejatzi piraakoeyarini peentsitepaeni. ²⁹ Iinja opomeentsitzi moeyemini,

pashironkagaeyanakaani. Iinja ikanteete: “Okimoshiretanaki kaari tzimatsi

otomi”.³⁰ Eejatzi ikowaeyawitanakyaani atziripaeni opariyashiteeyerinimi impeeta atsinakantyaariri eero rañaantana.³¹ Pamine, tekatsi nanteni naaka, omaanta rowashironkaawaetashitena. Tema iinja rashironkaaperoyani osheki maawaeni antzirori kaari kameethatatsi.

³² Eejatzi ragaetanakiri apite koshitantatsiri, itsipatantakariri rirori Jesoshi, ikentakoetakiri.

Ikentakotakiri Jesoshi koroshiki
(Mt. 27.33-38; Mr. 15.22-32; Jowa 19.18-24)

³³ Rareetakaanteeyapaakaririni janta tonkaariki iiteetziri litonakintsi ikentakoeya-paakirini koroshiki, tyag, tyag. Omaanta apaani koshintzi ikentakoetakiri rirori paashiniki koroshi janta rakoperokira Jesoshi. Irira paashini ikentakoetakiri jakakiroka rampateki.

³⁴ Roojatzi ikenkithatakaantakariri Jesoshi Iriri:

—Pawa, pikamintayeri irikapeni, eero powajankitawentziri rowamaakinaka. Tee riyowaetzi rirori oetarika rantziri.

Riraga joraaropaeni ikowaeyakini ragaeyeroni iithaarini Jesoshi. Ikantawakagaeyakani:

—Thame ookero mapyaaniki ayoteeyantyaarini ninkarika ayeroni iithaarini.

Ikantanaki paashini:

—Jee, thame.

³⁵ Ipiyotawenteeyakarini janta osheki atziri, amineeyiririni, eejatzi riraga pinkathari-paeni. Ishirontawenteeyakarini Jesoshi, injii, injii; ikantzi:

—Rowawijaakotawitakari paashinipaeni, ajaatya aminawakiriita aririka iroñaaka imateeya rirori rowawijaakoteeya. Riroperotakirika Jesokirishito, riraga Rotyaantanewo Tajorentsi, ari imateeya rowawijaakoteeya.

³⁶ Eejatzi riraga joraaropaeni, ishirontawenteeyakarini. Riyaatashitakiri, iperimi awishooawaantsi oowa kepishaari.³⁷ Ikantakiri:

—Eerokarika iwinkatharite joriyo, ajaatya powawijaakoteeya iroñaaka: injii, injii.

³⁸ Eeniro ikentakoteetakiro janta koroshiki jankinarentsi owaetakiniri jeñokiini ipatzi-itoki Jesoshi. Ojankinataka iñaaniki kireeshiyajatzzi, eejatzi iñaaniki oroomajatzzi, eejatzi iñaaniki joriyo. Ojankinataka, okantzi: “Irika rirotaki jewawentziriri joriyopaeni”.

Ikenkithatakaakiri Jesoshi koshitantatsiri ikentakoetakirira
(Mt. 27.39-53; Mr. 15.33-38; Jowa 19.28-30)

³⁹ Apaani koshintzi kentakoteencharira rampateki Jesoshi ishirontawentakari rirori ikantakiri:

—Eerokarika Rotyaantanewo Tajorentsi, powawijaakotya eejatzi powawijaakotzitena naari.

⁴⁰ Omaanta ikijathatanakiri paashini koshintzi, ikantakiri:

—¡Pimaerite! ¿Tema pithaawantari Tajorentsi? Eejatzi eeroka rooteentsi pikame.

⁴¹ Eeniro antziri aaka, tee akameethatzi rootaki akamantyaari, omaantakya irika tekatsi rante ikamashitakya. Tee ikimitakotee aaka.

⁴² Roojatzi ikanantanakari:

—Jesoshi, aririka pareeteeya janta Tajorentsikinta pikenkithashiryaapaena naari, powawijaakotena.

⁴³ Rakanakiri:

—Kyaaryo nokantemiri: iroñaaka kitejirika pitsipatapaakina janta okameethaper-otzinta.⁴⁴⁻⁴⁵ Ikaataki oorya tampatsika. Omapokashitanaka otsitenikaakiperotapaaki maawaeni kipatsi. Tee añaaneri oorya. Okaatzi ojamanitaki 3 oorapaeni. Roojatzi ooryaantanaa eejatzi. Tema eejatzi eenitatsi janta Tajorentsipankoki otzikayirori niyanki. Okantaka omapokashitanaka otzijagaanaki, waaag, thatzik; apitemankitanaka.⁴⁶ Roojatzi ikaemanaki Jesoshi, ikantanaki:

—Pawa, iroñaaka nokame. Eeroka pikempoyagaena.

Roojatzi ikamantanaka.

Rowashireteeyanakani maawaeni ñaakiriri Jesoshi ikamaki
(Mt. 27.54-56; Mr. 15.39-41)

⁴⁷ Ìñaantawakariri iyapitaanote joraaropaeni, ikantanaki:

—Tema ikameethataki Tajorentsi. Kyaaryo ikameethaperotzini irika shiramparini. Tekatsi rantani.

⁴⁸ Eejatzi riraga amineeyiririni, ikenkithashireeyanakani maawaeni. Ipiyeyanaani inampiki, osheki rowashireteeyanakani. ⁴⁹ Omaantakya riraga yotakiriri Jesoshi, ikatziyeyeyakani jantyaajeeni, ramineeyanakini. Okaateeyakirini iroka tsinanipaeni poñaachari Karireeyaki, tsipatapaakariri chapinki Jesoshi.

Romonkyaagaetakiri Jesoshi omooki
(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Jowa 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Ari ijeeki janta kameethari shirampari, iitachari Josee, arimateeyajatzi. Ojeeki Arimateeya janta Joreeyaki. Ari ikaatziri Josee riraga paashinipaeni ikaatzira ipinkathariteeyini joriyopaeni, rowameethatawakaeyani, omaanta tee ikowawita rirori iken-takotakaanterimi Jesoshi. Ipinkathaziri riraga Tajorentsi, raamagaeyakarini ipokae ipinkathariwenteeyerini maawaeni atziri. ⁵² Ikanta riyataki rirori Peraatoki, ikanta-paakiri:

—Nokowaki pishinetenari Jesoshini, naaneeri.

Ikantawakiri:

—Kameethataki, ari paaneeri.

⁵³ Roojatzi royiitakotantari, rapineetakotakiri tokoyaki, kameethamawotatsiri. Raanakiri janta ojeekinta mapi, rowaga owakira imokaetzi, romonkyaapaakiri inthomaenta. Tekiraata rowanteetawo kaminkari, rirotaki omapokapaakirori Jesoshi. ⁵⁴ Tema rootaki weereneshi ikamantakari Jesoshi. Riwetsikaeyakironi atziri oetarikapaeni, tema rooteentsi saawaro imakoryaantapiintari. ⁵⁵ Rowaga tsinanipaeni oyaatakowenteeyakirini Jesoshini, aminakoeyakirini ragaeyanakirini omooki, janta royaankaoeyakirini inthomaenta. ⁵⁶ Roojatzi opiyanteeyanaani janta opankoki. Owetsikapaakiro kajankaari eejatzi paashini kajankaatatsiri. Areetantapaakari saawaro omakoryagaeyakini, omonkaatziro ikaminaantziri Tajorentsi.

24

Ipiriintanaa Jesoshi

(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Jowa 20.1-10)

¹ Otominkotapaaki, okanta tsinanipaeni iyaataki amaetyaaka janta rookaetakitzirinta Jesoshi. Aanakiro kajankaari owetsikakiri. Oyaatanakiro paashinipaeni tsinani. ² Areetapaaka rowaetakirira chapinki omooki antawo mapi, ratsinakakotan-teetakariri omooki. Areetantawitapaakawori oñaapaatziiro ashitaryaanaka mapi. ³ Okyaashitawitapaakari Jesoshini omooki, omaanta tee oñaapaeri Awinkatharite. ⁴ Tee iyoteeyanakini oetarika okenkithashiryaanakyaari. Roojatzi romapokantapaakawo apite shirampari, ikatziyimotapaakawo okaakini. Oshipakiryamawotaki iithaari. ⁵ Osheki othaawantawakari, oeyomaetanaka roojatzi kipatsiki. Rojampitapaakiro:

—¿Iitaka paminantariri añaatsiri jaka? Jaka rookaetziri kaminkari. ⁶ Tee añagaeri Jesoshi jaka, tema tzinaanaa. Pikenkithashireero ikamantzitakimirini janta Karireeyaki. ⁷ Tema ikantzi: “Naaka poñaachari janta jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika. Iinja rayena kaari aapatziyana, ikentakotena koroshiki. Okaate 3 kitejiri ari nopiriintanee eejatzi”.

Monkaataka iroñaaka.

⁸ Roojatzi okenkithashiryaantanaawo ikamantzitakaworini rirori. ⁹ Opiyanaa okamantapaakiri riyotaanewopaeni eejatzi paashinipaeni aapatziyariri. ¹⁰ Owaero iroka tsinanipaeni: Mariiya rowaga makaraarajato, Jowaana, Mariiya riniro Jantyaako, eejatzi paashinipaeni tsinani. Tema okantawitakari rotayaantanewo Jesoshi iroka. ¹¹ Omaanta tee raapatziyawo riraga riyotaanewopaeni Jesoshi iroka okamantawitapaakariri, iitakaashiteeyakani okantawaetashita. ¹² Omaanta riraga Peetero ishiyanaka janta omooki

rowaeyawitakarinta chapinki Jesoshi. Raminapaakiro inthomaenta, iñaapaakiro tokoya iponantantawitakariri. Roojatzi ipiyanaa pankotsiki, osheki ikenkithashiryaaakotanaka.

Janta awotsiki iñaawakiri riyotaanewo Jesoshi
(Mr. 16.12-13)

¹³ Ikanta riyaaanaki apite riyotaanewo Jesoshi janta nampitsiki owaero Emawooshi. Ipoñaaka Jerojareeki, okaatzi ojamantzi 11 kiroometero rareetantyaari nampitsikinta. ¹⁴ Ikinanaki, ikenkithatakaawakaanaka. Ikenkithatakotziri awijimotakiriri Jesoshi, eejatzi maawaeni okaatzi rantakiri. ¹⁵ Ranashita ikenkithatakaawaka, roojatzi itsipantapaakari riraga Jesoshi, kijokiro rowanakiri janta awotsiki. ¹⁶ Iñaawitawakari, omaanta tee ishinetziri Tajorensi riyotawakiri. ¹⁷ Ikantapaakiri:

—Inkaaganki pikinantapaakari awotsiki, ¿iitaka piñaanatawakaantari? ¿Iitaka powashiretantakari?

¹⁸ Ikanta apaani iitachari Kerejowashi, rakanakiri:

—Riyoteeyakini maawaeni jerojareejatzi okaatzi awijeentsiri. ¿Apatziroma pikan-takaakawo eeroka tee piyotzi oeta awijeentsiri?

¹⁹ Ikantanakiri:

—¿Iitakakya?

Ikantawakiri:

—¿Tema pikemakotziri Jesoshini, riraga Najareetejatzi? Ikenkithatakaapiinteeyana-woni ikoyiri Tajorensi eejatzi osheki itajonkantapiintzi. Iñaaperotziri irira eejatzi iñaaperotziri maawaeni atziri ikameethatzi. ²⁰ Raakiri riraga jewawentziriripaeni ñaanakowenantatsiripaeni eejatzi awinkatharitepaeni. Ikanteeyakini tee ikameethatzi, ikentakotakaantakiri kamaki. ²¹ Noetashitawitaka irira rirotaki owawijaakoeyenariniimi aakapaeni maawaeni joriyopaeni, pinkathariwenteeyenariniimi. Omaanta iroñaaka okaataki 3 kitejiri ikamantakari. ²² Jataki tsinanipaeni inkaaganki amaetyaaka janta rowawitakarinta Jesoshi. Opiyantapaakari, ²³ okamantapaakina: “Tee noñagaeri Jesoshini, tekatsi. Omaantakya noñaapaakiri ronampiripaeni Tajorensi, ikantawakina: ‘Piriintanaa, añaagae Jesoshi’”. Rootaki okantapaakinari. ²⁴ Roojatzi ishiyantanaa apanipaeni riyotaanewo Jesoshi janta, raminakitzirowawitakarinta iñaapaakiro okaatzi okantakinari, omaantakya Jesoshini, tee iñiiri.

²⁵ Roojatzi ikantakiri:

—Tee añiiri piyotantari, pitheenkakiro ikantziri riraga kamanantayitziroeni iñaani Tajorensi. Tee paapatziyawo. ²⁶ Tema ikantzitakani rityaawo riraga Rotyaantanewo Tajorensi ikemaatsityaawo osheki katsiri, roojatzikya ipinkathariperotanaki.

²⁷ Roojatzi riyotaantakoperotanaka rirori apaniroeni Iwaperite Tajorensi, ithotyaaanaki maawaeni kenkithatakotziri rirori. Ritanakari rojankinarini Moeseeshi, rimpaaetaki riyotaakiri rojankinarini paashinipaeni kamanantayitziroeni iñaani Tajorensi. ²⁸ Rareeteeyantapaakarini nampitsiki, rooteensi rawijanakimi riraga Jesoshi, ²⁹ omaanta ikanteeyawakirini paashinipaeni:

—Eero piyaatziita, pijeekanakiita nopankoki. Tsiteniityaaki, rooteensi otsitenite.

Roojatzi riyaaantapaenta ipankoki. ³⁰ Roojatzi itsipateeyantapaakarini rowa. Raa-paakiro paa riraga Jesoshi, ipaasonkitakiri Tajorensi, roojatzi ipantakari maawaeni. ³¹ Okantaka opokimotapaakiri ikenkithashiryaaanaka, riyotataatziiri Jesoshi. Roojatzi ipeyimotantanaari eejatzi, tee iñaawaeri. ³² Ikantawakaanaka:

—Rootawetsikya rookantzimotakaakinawo kameetha najankaneki ikenkithawae-takaantapaakaeri janta awotsiki. Riyotaantakaerori okantakotziri Iwaperite Tajorensi. Tema osheki akimoshirewentaperotakiro okaatzi ikantakaeri.

³³ Roojatzi ipiyantanaa Jerojareeki. Iñaapaatziiri janta riraga 11 riyotaanewo Jesoshi, itsipatakari paashinipaeni aapatziyariri, ipiyoteeyakani. ³⁴ Ikantawakiri maawaeni jeekat-siri janta:

—Kyaayoroña piriintaperotanaa Awinkatharite añaagae. Iñaawakiri Shimo.

³⁵ Roojatzi ikanantapaakari riraga apite:

—Eejatzi naari, noñaagaeri janta awotsikinta, kameethapero riyotaakina omaanta tee niyotzitawitari, omanimoshiryaakina janta nopankoki ikagaantakawori paa, ipantakina-wori, aripaete niyotanakiri.

Iñeeyerini riyotaanewo Jesoshi

(Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Jowa 20.19-23)

³⁶ Eeniro ipiyoteeyakani pankotsiki ikenkithatakaawakagaeyani, roojatzi romapokanta-paakari Jesoshi, ikatziyimoyapaakarini niyanki. Ikantapaeri:

—Pikimoshireeyanakini, maawaeni.

³⁷ Rotsikanateeyanakarini, tee riyoteeyawakirini, iitashiteeyawitawakarini kamaari. Ithaawanteeyakarini. ³⁸ Rojampitapaakiri:

—¿Iitaka pithaawanantani? ¿Iitaka pitheenkaeyantanarini pajankaneki?

³⁹ Pamineeyeroni nako eejatzi noetzi ikyaantanakinaga kiraawo. Naaka pokaatsiri. Ajaatya, pipampiteeyenani piyoteeyantanarini. Piñaakina, eenitatsi nowatha eejatzi notonki. Tee naaka kamaari. Riroma kamaari tekatsi iwatha eejatzi itonki.

⁴⁰ Roojatzi roñaaganteeyakarini rako eejatzi iitzi. ⁴¹ Omaanta eeniro itheenkanee-tayitzi, tee raapatziyaperotari rirotaki piriintaacha. Ikimoshireeyawitakani jeñokiini iwathakira omaanta jaga rajankaneki eeniro ikantashireeyini: “Kyaaryo, rirotakiroña ari aamaashitya kaaririka”. Rootaki ikanantanakarini:

—¿Eenitatsima oyaari?

⁴² Ari ipakiri shima tashirentsi. ⁴³ Raawakiri, royimotakari. Ari ramineeyakirini, joreririri.

Ari riweyaakiro Jesoshi riyotagaeyakirini riyotaanewo

(Ran. 1.4-8)

⁴⁴ Roojatzi ikanteeyantakarini:

—Tema chapinki nokamantzitakimi: “Osheki nokemaatsityaawo, rowamagaetena. Oztimatye omonkaatya maawaeni rojankinatakotzitakinarini Moeseeshi, eejatzi riraga kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi, eejatzi riraga mampaawaetawenteeyaririni irira”. Iroñaaka monkaataka.

⁴⁵ Roojatzi riyotaaperoeyantakaririni okantayitzirini Iwaperite Tajorentsi, ⁴⁶ ikanteeyakirini:

—Tema okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Aritaki ikamaki Rotyaantanewo Tajorentsi, okaate 3 kitejiri ari ipiriintanee eejatzi. ⁴⁷ Ikenkithatakoteeteri maawaeni kipat-sikipaeni, ritanakyaawo jaka Jerojareeki: ikemakoeyakirini maawaeni atziri. Ikaman-teeyerini irirapaeni: ‘Pikenkithashireeyanakyaani, pookaayeroni kaari kameethatatsi panteeyirini. Pameentyaari Tajorentsi rowawijaakotantemiri’”. ⁴⁸ Ari piñagaeyakironi iroñaaka monkaataka rojankinatakotziteetakinari paerani. ⁴⁹ Iroñaaka notyaantemiro ikashiyakaakimiri Pawa: opokashitemi Ishire, okithaatakayemi. Omaanta pijeekawakiita jaka nampitsikika roojatzi opokawakiita. Ari omatakagaeyemini panteeyantyaaworini oetarikapaeni ikowakagaeyemirini Pawa.

Roenokanaa Jesoshi jenokinta

(Mr. 16.19-20; Ran. 1.9-12)

⁵⁰ Paashini kitejiri ragaeyantanakarini riraga Jesoshi riyotaanewopaeni janta We-taaniyaki. Ari janta niyanki, rowankanakiro rako Jesoshi, ikenkithatakaakiri Iriri, ikantziri:

—Pawa, irika niyotaanewopaenika: pitajonkawenteeyerini, piweshiryaakagaeyaarini.

⁵¹ Ikantzirika iroka, eeki roenokanaa jenokinta, peyanaa. ⁵² Osheki ipinkathateeyakirini, roojatzi ipiyanteeyanaani Jerojareeki, ikimoshireeyanakini osheki.

⁵³ Riyaatapiintaki janta Tajorentsi pankoki, ikantapiinteeyakini:

—Tema ikameethataki Tajorentsi.

Ari okaatzi.

Naaka jankinatzirori:

JOWA ROJANKINATAKOTAKIRI JESOKIRISHITO, TSIKA IKANTARI ROWAWIJAAKOTANTZI

¹ Iroñaaka naaka Jowa nojankinatakoteri irira apintzitsiri rirotaki iyoperotakotakaaneeriri Tajorentsi. Naaka riyotaanewo Jesoshi.

Tekirani riwetsikironi kipatsi, eeniro ijeeki riraga iyoperotakotakaaneeriri Tajorentsi. Itsipatarini irira Pawa Tajorentsi. Eejatzi rirotaki Tajorentsi. ² Ikempiyakarini paerani-peroroña ashitariri. ³ Riraga iyoperotakotakaaneeriri Tajorentsi rirotaki wetsikironi maawaeni, oetarikapaeni añaayitzirini. Tekatsi paashini wetsikeroni oetarika. Tekatsimi irira, eeromi riwetsikaeyeronomi okaatzi añaayitzirini, ari tekatsi tzimashitachanimi. ⁴ Rirotaki owañaagaeyakaerini eejatzi roshiyakawo kitejitakotakagaeyerini: tema riyoperotakaakae tsika ikantari Tajorentsi. ⁵ Paerani tee ayoteeyawitarini rirori, okimitzimotakae ajeekakitzi tsiteniriki; roojatzi ipokantapaakari riraga iyoperotakotakaaneeriri Pawa Tajorentsi. Iroñaaka okimitzimotakae akitejitakoeyakini. Tema kameetha riyoperotakotakaeri rirori aakapaeni. Iroñaaka riraga theenkiriri rirori okimitzimotari eekiro riyaatatyee ijeeki tsiteniriki; omaanta tee imatziro rantakagaero apiitantyaawori ajeeki tsiteniriki.

⁶ Riraga Pawa Tajorentsi rotyaantakiri shirampari iitachari Jowa. ⁷ Ikowanteeri rirori maawaeni aaka aapatziyaperotyaari riraga iyoperotakotakaaneeriri Tajorentsi. Rootaki rotyaanantariri riraga Jowa ikantakotayitapaakirini irira. Ari ikinanaki riraga Jowa ikantakotayitapaakirini rirori. ⁸ Kaari irira rirotaki iyoperotakotakaaneeriri Tajorentsi, inta riraga Tajorentsi rotyaantakaeri rirori ikantakotantapaakyaariri irira impaetatsini.

⁹ Ari impaetzi ipokantapaakari riraga iyoperotakotakaaneeriri Tajorentsi jaka kipatsiki. Roojatzi riyoperotakaantanakaeriri Tajorentsi aakapaeni jeekatsirika kipatsikika. ¹⁰ Ari ijeekimotapaakiri atziripaeni kipatsikika. Tema riwetsikantakawori kipatsi paerani-peroroña omaanta tee riyoteeyawakirini atziri rirotaki wetsikaeyakirorini. ¹¹ Ipokawitapaaka rashiki iipatsiteki: ipokawitapaaka ijoriyotzinkarite, omaanta tee ipinkathatawakiri. ¹² Omaanta reentsitetari Tajorentsi apaanipaeni atziri. Ninkarika aapatziyakariri riraga iyoperotakotakaaneeriri Tajorentsi, riraga ameentariri, tema reentsitetakari riraga Tajorentsi. ¹³ Ero reentsitete akowashitari aaka, eejatzi tee ro akoñaatashitee reentsitete Tajorentsi inta ikowashitanaka irira reentsitetakae.

¹⁴ Riraga iyoperotakotakaaneeriri Tajorentsi ipokapaaki jaka kipatsiki ikoñaatapaaki atziri. Iitantakari Jesoshi. Riraga Pawa Tajorentsi rotyaantakiri jaka. Ijeekimoeyapaakaeni aakapaeni itsipatakae. Noñaayitawakirini irira rapintzite Itomi Pawa Tajorentsi ishikapiryaaki. Ikimiperotakari Iriri; rirotaki kyaaryooperotatsiri, eejatzi ineshironkaperotakae aaka.

¹⁵ Ikanta riraga Jowa riyotaakotakiri riraga Jesoshi ikantakotakiri irira rirotaki iyoperotakotakaaneeriri Tajorentsi. Ikantayitakirini riraga atziri:

—Irika Jesoshi nokamantakotakiri chapinki. “Ranaakotena riraga impaetatsini. Tekirani nokoñaatzini naari, eenironi ijeeki rirori itsipatarini Ashitariri Tajorentsi”.

¹⁶ Irira Jesoshi ashi royiro inintaperotantzi rootaki ineshironkaperotanteeri aaka. Eekiro riyaatatzi ineshironkaperotakae. ¹⁷ Paerani-peroroña riraga Tajorentsi rojankinatakaeriri Moeseeshini. Rojankinatziro oetarika ikowakiri anantyaawori aaka ajeekantyaari kameetha. Eejatzi rojankinatakotziri riraga Jesokirishito ineshironkaperotakae. Iroñaaka ipokaki irira tema rirotaki kyaaryooperotatsiri, neshironkaperotantatsiri. ¹⁸ Tekatsi atziri ñeerini Tajorentsi, omaanta riraga Jesoshi Itomi rapintzite ñiiri. Ikimitari Iriri, rooma kijokiro royiri. Tema itsipatawakaaka. Apintzi irira iyoperotakotakaaneeriri riraga Tajorentsi.

Riraga Jowa ikantakotakiri Jesoshi

¹⁹ Nityaawo nokantakoteri riraga Jowa okaatzi ikantakotakiri riraga Jesoshi. Riraga jewatatsiripaeni jorriiyopaeni jeekatsiri janta Jerojareeki rotyaantakiri apanipaeni ñaanakowenantatsiri Jowaki rojampikowentakaantakiri irira. Eejatzi rotyaantakiri apanipaeni amitakotantatsiri ñaanakowenantatsiri itsipatakari: tema rirotaki icharineeteni Rewiini. Rojampitapaakiri, ikantapaakiri:

—¿Litaka pikaawoshitakotantariri Tajorentsi atziri? ¿Ninkamika? ¿Eerokama Rotyaantanewo Tajorentsi naamagaeyawitakarini?

²⁰ Ikantaperotawakirikya:

—Kaari naaka.

²¹ Rapiitakiri:

—¿Kyaaryo? ¿Eerokama Iriiyashini?

—Kaarina.

—¿Eerokama riraga kamanantzirori iñaani Tajorentsi naamagaeyakarini?

—Kaarina.

²² Rapiitakiri:

—¿Ninkamika? ¿Litaka nokantapaeriri otyaantakinari? ¿Litaka pantziri?

²³ Ikantawakiri:

—Naaka ikenkithatakotzini paeraniperoroña Iseeeyashi riraga kamanantzirorini iñaani Tajorentsi. Rooma rojankinatzeni:

“Iinja ipokae kaematsini, ikenkithatapiinte janta tekatsinta atziri ipanko, ikante: ‘Pikenkithashireeyakya, paapatziyari Awinkatharite, rowameethatantemiri. Rootaki ipokantyaari riyoteemiro piyeekatyaari kameetha. Ipokantyaaripa’ ”.

²⁴ Irika pokaentsiri riraga ojampitantatsiri rirotaki warijeeyopaeni.* ²⁵ Ikantapaakiri:

—¿Kyaaryo? ¿Kaarimima Rotyaantanewo Tajorentsi? ¿Kaarimima Iriiyashini? ¿Kaarimima riraga kamanantzirorini iñaani Tajorentsi naamagaeyakarini ipokae? ¿Litaka pikaawoshitakotantawakariri Tajorentsi riraga atziripaeni?

²⁶ Ikantawakiri:

—Tema naaka nokaawoshitakotantawakariri Tajorentsi apatziro iña. Eenitatsi iroñaaka paashini shirampari kaari piyotzi eerokapaeni itsipatakae: tema rirotaki riraga Rotyaantanewo Tajorentsi. ²⁷ Rirotaki impaetanari, tema rirotaki jewaperotatsiri. Osheki noñaakoweenkaperotziri irira. Tee noñaakoweenkaperota naari.

²⁸ Aritaki ikantapiinta riraga Jowa janta Wetaaniyakinta, intatsikeronta Joriraaniki. Janta ikaawoshitakotapiintarinta Tajorentsi atziripaeni iñaaki.

Rapiitakiri riraga Jowa ikenkithatakotakiri Jesoshi

²⁹ Okitejitanaki raminanaki riraga Jowa iñaawakiri Jesoshi ipokapaaki. Ikantziri atziripaenika:

—¡Pamine sha! Irikatapaaki Jesoshi riraga Rotyaantanewo Tajorentsi. Iwaero eejatzi rowishate Tajorentsi. Ikamawentee paata aaka maawaeni atziri, iñaaperotan-teeri Ashitariri akameethatzi. Raapithateero aakapaeni oetarika kaari kameethatatsi antziri. Oshiyantyaariri rowamagaetantyaariri owisha iñaaperotanteeri riraga Tajorentsi aaka maawaeni joriyo akameethatzi. ³⁰ Rirotaki irira nokenkithatakotakiri chapinki nokanantakariri: “Ranaakotakina impaetapanani, rirotaki jewaperotatsiri. Osheki noñaakoweenkaperotakiri irira. Tee noñaakoweenkata naari. Tekirani nokoñaatzini naaka, eenironi ijeeki irira itsipatakari Pawa Tajorentsi”. ³¹ Paerani tee niyowitarini rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi, omaanta iroñaaka niyoperotziri. Eejatzi ikowaki riraga Tajorentsi riyoteri maawaeni ikaateeyinira nojoriyotzinkarite. Rootaki nopokantakari naaka nokaawoshitakotawakiri maawaeni nojoriyotzinkarite nookotantyaariri rirori.

³²⁻³³ Roojatzi ikanantanakari:

—Tee niyotawitarini naaka. Omaanta rotyaantakinari riraga Tajorentsi, ikantakina: “Pikaawoshitapiintawakiri atziri iñaaki, piyoteeri maawaeni riroripaeni ikenkithashiryakotena. Iinja piñaawakiro ayiitapaaki Noshire. Ninkarika

* 1:24 Warijeeyo rirotaki jewatatsiri piyotapiintantsiki jorriiyopaeni.

ookantapaakyaari rirotaki riraga kithaatakotawakawori atziripaeni Noshire”. Ari impaetzi noñaawakiro oshawiinkapaaki Ishire Tajorentsi. Opoñaaka jenokinta, ookantapaakari Jesoshi. Oshiyaawitapaakari jamomo.

³⁴ Kyaaaryo noñaaperotakiro. Rootaki nokantakotantakariri: “Rirotaki Itomi Tajorentsi”.

Atziri ikamantakotziri Jesoshi rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi

³⁵ Okitejitanaki rapiitakiro ikatziya riraga Jowa jaga itsipatana naaka riyotaanewo apite. ³⁶ Raminakiri riraga Jesoshi ikatziyatziyawaetaya janta awotsiki. Ikantzi riraga Jowa:

—¡Sha! Pamineri irinta. Rirotaki Rowishate Tajorentsi; riraga Rotyaantanewo. Rotyaanantariri ikamawenteeyerini maawaeni atziri, rowawijaakotanteeri. Roshiyakari owisha rowamaapiintziri ñaanakowenantatsiri iñaaperotanteeri Tajorentsi aakapaeni joriyo akameethatzi.

³⁷ Nokemantawakari riraga Jowa naaka riyotanewo apite, rootaki noyaatantanakariri riraga Jesoshi. ³⁸ Ipithokashitakina irira iñaakina noyaatakirira. Ikantakina:

—¿Iitaka pikoyiri?

Nokantawakiri:

—Tekatsi. Iyotaantatsiri, ¿tsika piyeekika?

³⁹ Ikantawakina:

—Thame poyaatanakina noñaayemiro.

Roojatzi noyaatantanakariri rirori, noñaapaakiro pankotsi ashinentsi ijeekantari. Ari jenokitapaaki oorya. Noñaapaakiro pankotsi, nojeekimotapaakiri maawaeni kitejiri.

⁴⁰ Iwaero paashini areetapaenchari Antereeshi rirotaki rirentzi Shimo iiteeteri paata Peetero.†

⁴¹⁻⁴² Tsitenini oorya riyaaatanaki Antereeshi raminakiteri rirentzi. Iñaantapaakariri irira, ikantapaakiri:

—Noñaakiri Rotyaantanewo Tajorentsi. Thame poyaatanakina, piñaapaeri.

—Jee, thame.

Ari rareetapaakari Jesoshiki. Raminawakiri, ikantawakiri:

—Rooma eeroka Shimo, itomi Jonaashi. Iinja iiteetemi: Peetero.

⁴³⁻⁴⁴ Okitejitanaki riraga Jesoshi ikoyi ipiyanee ipankokinta janta paashiniki kipatsi. Oeta kipatsi Karireeya. Naakapaeni riyotaanewopaeni itsipatakina. Omaanta tekirani riyaaateni janta, riraga Peetero raminakitziri jaga riyompari Jiripi. Romiñaakiteri. Jiripi, Peetero eejatzi Antereeshi ipoñaaka Wetheeraki: itsipatawakaaka janta. Wetheera rootaki nampitsi jeekatsiri janta Karireeyaki. Raminakitziri, ari iñaakiri rirori, ikantziri:

—Thame pamineri Rotyaantanewo Tajorentsi.

—Jee, thame.

Iñaantawakari Jesoshi riraga Jiripi ikantawakiri:

—Thame poyaatanakina.

Roojatzi royaatantanakari. Ari jateeyanakini maawaeni.

⁴⁵ Ari yowapaakina maawaeni janta okaakini Kanaa, paashini nampitsi jeekatsiri Karireeyaki. Ari irira Jiripi riyataakitzi ipankoki riyompari Nataneeri. Iñaapaakiri ikantapaakiri:

—Noñaakirikya riraganki, rojankinatakotzitarini paeraniperoroña Moeseeshi. Ee-jatzi kamanantayizirorini iñaani Tajorentsi rojankinatzitakoeyarini rirori. Rirotaki Jesoshi, itomini Josee najareetejatzi.

⁴⁶ Ikantawakiri:

—Tee ikameethatzi maawaeni najareetejatzi. ¿Kyaaaryooperoma ikameethatzi rirori?

Rakanakiri Jiripi:

—Thame paminakiteri, piyotantyaariri ikameethatzirika.

Ari riyaaatanaki.

† 1:40 Okantzi: “Iinja iiteetemi Sheejashi okantakotzi Peetero”. Tema akantziri aari apaanteki Sheejashi eejatzi Peetero: mapitatsiri. Sheejashi rootaki ñagaantsi ipaanteki ewereeyojatzi. Peetero rootaki ñagaantsi ipaanteki kireeshiyajatzi.

⁴⁷ Ari rokaakinteeyapaakarini riraga Jesoshi iñaawakiri ipokapaaki, ikantziri tsipatayi-takaririni:

—Pamireroña riraga Nataneeri. Rirotaki joriyopero kimiperotariri itakaantawori paerani Ishirayeerini: ikameethataki, tee riyotzi ramatawitantzi.

⁴⁸ Rojampitapaakiri Nataneeri, ikantapaakiri:

—¿Tsika pikantakaka piyotantawakinari nokameethatzi?

Ikantawakiri:

—Noñaakimi janta pontsiritawo iyeera, tekira ikenkithatakaemi Jiripi.

⁴⁹ Rakapaakiri riraga Nataneeri:

—Tema eeroka Itomi Tajorentsi: pithotyakiro maawaeni, piyotayitzirini. Eerokataki jewawentziriri joriyopaeni.

⁵⁰ Ikantawakiri:

—Pamine, inkaaganki nokantakimi: “Noñaakimi pontsiritawo iyeera”. ¿Rootakima paapatziyantakinari? Ari piñeena iinja notajonkantaperotanaki osheki, impaetzikya paapatziyantaperotenari. ⁵¹ Kyaaryootaki iroka nokantemiri. Aritaki piñaakiro iinja jenokiperonta inthomaenta. Piñaakiri ronampiripaeni Tajorentsi rayiitashitena ipiya-neero eejatzi. Ikanantari nopokantari jaka kipatsiki niyoperotakotakaeriri riraga Tajorentsi maawaeni atziri. Tema naaka poñaachari jenokinta, nokoñaataki jaka kipatsikika.

2

Ritanakawo Jesoshi itajonkantawori iñaa

¹⁻² Okaatzi nomaaki apite. Okitejitanaki aritaki ikimoshireeyini maawaeni kanaajatzi. Ojeeki nampitsi owaero Kanaa kipatsi owaero Karireeya. Ikimoshirewenteeyakirini riroripaeni apaani shirampari owakira rayirowa iina. Tema romiñaakiri oshekini atziri rakiyoteri.* Eeniro ikaateeyinira kanaajatzi, eejatzi roori riniro Jesoshi, eejatzi notsipateeyakarini naaka, Jesoshi, eejatzi paashinipaeni riyotaanewo, maawaeni. ³ Ari rowaeyakani maawaeni atziri eejatzi imiritaki awishoowaantsi oowa, rootaki iwayaaritay-itarini joriyopaeni rirori. Rooteentsi ithaatzimatero, rootaki okanantariri rowaga riniro Jesoshi:

—Tekatsi paashini awishoowaantsi oowa: ¿tema aritaki pimatakiro pamitakoteri?

⁴ Ikantawakiro:

—Nana, ¿iitaka pikanantanari? Tekiraata omonkaata notajonkante.

⁵ Omaanta okantziri roori onampirentsipaeni jaga:

—Pikemijantaperoterira oetarika romperatemiri.

⁶ Eeniro jaga chomoo antawopero[†] okaatzi 6. Riwetsikaetziro mapi. Rootaki ojeekantari iñaa ikiwantapiintari joriyopaeni ikiwawakowentari Tajorentsi. Omaanta iroñaaka thaataka. ⁷ Ikantziri rirori maawaeni onampirentsi:

—Piyekitero iñaa chomookipaenira.

Ari riyekiteeyakironi maawaeni. ⁸ Roojatzi ikanantanakari:

—Pikitero iroñaaka paakotanakiniri omperatzimiri, pimpaete paakotanakiniri maawaeni atziri.

Ari raakotanakiniri. ⁹ Ikemijantawakiro riraga omperatariri, tema opeyanaka awishoowaantsi oowa. Tee riyotzi omperatariri onampirentsi tsikarika opoñaaka iroka, omaanta riyotaki onampirentsi, iyeekitzirori chomookira iñaa. Roojatzi riraga omperatantachari ikaemantakariri aatsiri iina. ¹⁰ Ikantziri:

—Tema rootaki itapiintari kameethari awishoowaantsi oowa aperi atziri. Aririka ashinkitawitanakyaani apokashitapaero majankaari. Aritaki okantari ameteeyarini. Eerokaritya eeroka kempoyaakirori rowaga kameethari. Owakira iroñaaka pamakaan-takiro.

* 2:1-2 Naakapaeni joriyopaeni nametapiintawo iroka. Aririka atziri raye iina, ari romiñeeri oshekini atziri rakiyoteri. Ikimoshireeyakini maawaeni. [†] 2:6 Apaani okaate yeekitatsini 80 riitero iñaa.

Ari maawaeni ririyo.

¹¹ Ari janta Kanaa jeekatsiri Karireeyaki, ritakawo Jesoshi itajonkantaki. Roñaagakinawo ishintsinka. Noñaakiri naaka eejatzi paashini riyotaanewo, roojatzi ameenantanakarini maawaeni.

¹² Roojatzi noerinkanteeyanakarini Kaperinawooki. Itsipatanakina Jesoshi naaka, ririyo, rirentzipaeni, roojatzi paashinipaeni riyotanewo. Ari nokaateeyanakarini maawaeni. Nomagaeyanakini janta apanipaeni tsiteniriki.

Iroñaaka nokantakoteri riraga Jesoshi roemishitowaeyakirini Tajorentsipanko pimantatsiri-paeni

¹³ Rootzimateentsi kitejiri nokimoshiryaantapiintari naakapaeni joriyo owaero Kitejitatatsiri rawijantari ronampiri Tajorentsi. Nokenkithashiryaakotawo kitejiri paeraniperoroña rawijantakarini irira ipankokipaeni nochariniitene janta Ejiipitoki.

Rootaki oshhekini atziri itonkaantanakari Jerojareeki tonka, tonka, tonka, ipinkathatariri riraga Tajorentsi. Ari itonkaanaki riraga Jesoshi janta. Nokaatanakiri paashinipaeni riyotanewo noyaatanakiri. ¹⁴ Nokyaakaapaakiri Tajorentsipankoki noñaapaakiri janta pimantatsiri waaka, owisha, jamomo, maawaeni. Eejatzi ijeekaki jaga kaampiyayitziririni atziri iyorikitepaeni. ¹⁵ Ari iñaakiro riraga Jesoshi shiwithapaeni riwetsikashitakiri pajamentotsi ipajatantyaariri waaka. Roojatzi romishitowanteeyakaririni owisha, waaka, maawaeni. Ipitamenkakotakiri imeejatekipaeni kaampiyayitziririni iyorikitepaeni, rojok-itakiri iyorikite. ¹⁶ Ikanteeyirini pimantatsiri jamomo:

—Pagaeyanakarini irika. Eero pipimantawaetzika jaha nopinkathatapiintzirika Pawa.

¹⁷ Roojatzi nokenkithashiryaantanakawo rojankinatakotziteetakiririni irira Jesoshi paeraniperoroña Iwaperiteki Tajorentsi: “Naamaakotzitakari, Pawa, iroka Tajorentsipankoka; rootaki rowamaanteenari iinja”. ¹⁸ Ikantanakiri jewatatsiripaeni joriyopaeni:

—¿Iitaka panantawori iroka? ¿Iitaka poñaayenari niyotantemiri eerokarika rotyaantzi irira Tajorentsi?

¹⁹ Ikantawakiri:

—Pishekiroroero iroka Tajorentsipankoka ari okaate 3 kitejiri napiiteero notzinagaero.

²⁰ Roojatzi ikijathatantanakari riraga jewatatsiripaeni joriyo:

—Okaatzi oshhekini oarentsi riwetsikanteetakawori iroka Tajorentsipankoka. ¿Arima okaate 3 kitejiri piwetsikanteeyaawori eero? Eerowa pimatziro.

²¹ Naakiro, roojatzi oshiyakaawentachari. Riroma rirotaki oshiyakaawentachari iwatha Tajorentsipankoka, rooma kijokiro royiri Ashitariri. ²² Ikamantakari, okaataki 3 kitejiri ipiriinantanaari. Roojatzi, aritaki nokenkithashireeyanakarini iroka oshiyakaawentachari. Eejatzi niyotanakiro okenkithatakotakirini paerani Iwaperite Tajorentsi monkaataka iroñaaka maawaeni okenkithatakotakiri.

²³ Areetapaaka Kitejitatsiri rawijantari ronampiri Tajorentsi nokimoshiryaantari maawaeni naaka joriyoyotzi. Ijeekapaaki riraga Jesoshi Jerojareeki, osheki itajonkantayitapaakini. Iñaayitakirini atziri, rootaki raapatziyeyantakaririni. ²⁴ Omaanta riyotzi rirori iitaka ikenkithashiryaari maawaeni atziri, rootaki raamaantanakari: “Ragaetanakinakari”. ²⁵ Riyotakiri riraga atziri iitaka ikenkithashireeyarini. Riyotashitaka, tekatsi kamanterini.

3

Ikenkithawaetakaakiri Jesoshi Nikoreemo

¹ Eeniro shirampari jewatziriri joriyopaeni iwaero Nikoreemo. Rirotaki warijeeyo. ² Ikanta riraga Nikoreemo ipokashitakiri Jesoshi tsiteniriki, ikantapaakiri:

—Iyotaanari, niyotakimi pipoñaaka Tajorentsiki. Rootaki pipokantakari, piyoteeyapaenani. Eeromi itsipatzimimi Tajorentsi eeromi pitajonkantzimi. Rootaki nokowantari piyoteena naari.

³ Ikantawakiri riraga Jesoshi:

—Kyaaryooperotaki iroka nokantemiri: riraga kaari apiitaachani ikoñaatee, eero reentsitetari Tajorentsi, eejatzi eero imatziri iñiiri irira, itsipatantyaariri jenokinta.

⁴Ikantapaakiri riraga Nikoreemo:

—Aririka antyashiparitaki, ¿tsika akantyaaka apiiteero akoñaatanteeyaari? ¿Arima amateero apiyaneero omotziki anironi apiitero akoñaatantapaeyaari?

⁵Ikantawakiri:

—Kyaaryootaki iroka nokantemiri: maawaeni kaari apiitaachani ikoñaatee eero reentsitetari Tajorentsi. Omaanta aririka rityaawo okoñaateri riniro eejatzi impaetzi apawo otzimiri Ishire Tajorentsi, aritaki rashitakyaari riraga Tajorentsi eejatzi raminakowiritantakiri. ⁶Tsinani aririka oeyoyeeri otomi, ikimitari ashitariri, ikame. Eejatzi okimiwitaka Ishire Tajorentsi, aririka otzimeri atziri ikimityaari Tajorentsi, eero ikami, inta ikantyaani ijeeki itsipatyaari Tajorentsi. ⁷Aririka nokantemi: “Papiiteeya pikoñaatee”, eero pitzimaetyaashitanaka. ⁸Tsika okoyi otampyaataki tampyaa, pikemawakiro opoematapaaki, mooo. Omaanta tee piyotzi tsikarika okinapaaki eejatzi tee piyotzi tsikarika iyaate. Eejatzi ikimiwitawo maawaeni otzimantari Ishire Tajorentsi.

⁹Ikantapaakiri riraga Nikoreemo:

—¿Oetaka poshiyakaawentanari?

¹⁰Ikantawakiri:

—¿Kaarimima eerori iyotaayitzirini maawaeni ajorriyotzinkarite? ¿litaka kaari piyotantawakawo iroka nokantzimiri? ¹¹Kyaaryooperotaki iroka nokantemiri: nokantakotziri iitarika niyotziri eejatzi noñaayitzirini omaanta tee paapatziyawo nokantayitawitzimirini. ¹²Iroñaaka nokenkithatakowitzimiro iñeetziro jaka kipatsikika, omaanta tee paapatziyawo. Aririka nokenkithatakotemiro oetarika ikoyiri riraga Tajorentsi, ¿arima paapatziyakina? ¹³Tekatsi atziri jatatsini jenokinta eejatzi ipiyeer jaka kipatsikika ikantemi oetarika ikoyiri Tajorentsi. Omaanta naaka nopoñaaka jenokinta nokoñaatapaaki kipatsikika. Aririka nokenkithatakotero jenokinta, niyotakiro oeta nokantziri. ¹⁴Paeraniperoroña riyaaantakariki achariniitene paerani janta tekatsinta atziri ipanko, ratsikayitawakirini oshekin maanki. Ikamayitakini osheki. Ari ikantakiri riraga Tajorentsi Moeseeshini: “Piwetsikeri oshiyaarini maanki powatzikakotero inchanpankeki. Raminayiterinirika atziripaeni ari retsiyatakotanee, eero ikami”. Aritaki imatakiri Moeseeshini. Retsiyatakotantariri osheki atziri. Ikimiwitaka ikantana riraga Tajorentsi: “Rowamagaetemi eerori rowamayemi atziri, rowatzikakotemi inchanpankeki. ¹⁵Pikamawentero atziri powawijaakotero maawaeni aapatziyemini”.

Rootaki ikantziriri Jesoshi riraga Nikoreemo. Ithonkapaakiro ikenkithatakaakiri.

¹⁶Inintashireperotanteeroroña riraga Tajorentsi aakapaeni maawaeni atziri kipatsikika, rootaki rotyaanantakariri Itomi rapintzite jaka kipatsikika. Ninkarika aapatziyeeyaaririni rirori, eero riyatzi paamariki kaari tsiwakanitatsini, inta ikanteetatyeeyaani ijeeki jenokinta itsipatapaeyaari Tajorentsi. ¹⁷Tee ro rotyaanantariri Tajorentsi riraga Itomi jaka rowashironkae aakapaeni atziri, inta rotyaanantakaariri rowawijaakottee. ¹⁸Eero ikantakowenteeyirini Pawa Tajorentsi maawaeni aapatziyariri Jesoshi. Omaanta ikantakowenteeyakaririni rirori maawaeni kaari aapatziyarini, rootaki rowashironkaantyaariri iinja. ¹⁹Ro rowashironkaantyaariri thenkaeyiririni riraga Jesoshi. Omaanta Irira ipokaki rirori riyotaanteeri aaka tsikarika ikantari riraga Tajorentsi eejatzi riyotaanteeri ajeeki kameetha. Noshiyakaawentemiri: okimiwitaka ikitejittakotakiri atziri jaka kipatsiki tema iñaakiro maawaeni oetarika ranteeyirini. Omaanta riraga kaari aapatziyari rantapiinteeyironi kaari kameethatatsi, tee ikoyiro riyotero iroka riyotaawitakariri; inta okimiwita inintaperotziro tsiteniriki irirapaeni. Tee ikoyi ijeeki kitejiriki, ikantzi: “Iñeeterokari riraga Tajorentsi antziri aaka, rowashironkaanteerokari”. ²⁰Maawaeni antzirori kaari kameethatatsi ikjakiri Jesoshi. Tee ikoyi ipokashiteri: riyotaki roñaawontzitzirikari kaari kameethatatsi rantziri, rootaki kaari ipokashitantari raapatziyantyaariri. ²¹Omaanta antzirori kyaaryooperotatsiri, rirotoiki pokashitziriri riraga Jesoshi. Roñaagayitzirini kameethatatsiri rantziri. Riroma rirotoiki Tajorentsi antakayiriri

kameethatayitatsirini, rootaki kaari ipashiwenanta rirori ipokashitziri. Kimiwitaka ijeekaki kitejiriki imatziro iñiiri maawaeni atziri eejatzi Tajorentsi.

Jowa riraga kaawoshitakotantatsiri rapiitziro ikantakotziri Jesoshi

²² Iinja riyataakaanakina riraga Jesoshi Joreeyaki. Nojeekapaaki janta, nokaa-woshitakotantapaakari Tajorentsi atziri. ²³ Eejatzi riraga Jowa ikaawoshitakotawakiri Tajorentsi atziri jaga Aenookira okaakintawo Jariimi; tema oshekitapaaki iñaa jaga. Riyaatashitanakiri oshekini atziri ikaawoshitakotawakiniri riraga Tajorentsi. ²⁴⁻²⁵ Tekiraata romonkyaagaetziri riraga Jowa. Riyotaanewopaeni rashi ipiyawaantetakari paashini joriyo. Ro ipiyapiyawaantetawakagaeyani, ikantzi tsika akanteeyanakyaanika akiteshire-tanteeyaarini. ²⁶ Roojatzi riroripaeni ipokashitantapaakariri riraga Jowa ikantapaakiri:

—Iyotaanari, ikaawoshitakotawakiri Tajorentsi riraganki pitsipatariranki chapinki jantakironta Joriraaniki. Riraganki pikantakotakiri rirotaiki Rotyaantanewo Tajorentsi. Rootaki riyaatashitantanakariri maawaeni atziri, tema iroñaaka rookanakae aaka. ¿litakakya?

²⁷ Ikantawakiri:

—Tekatsi amatashiteeyani aaka apaniroeni, inta Tajorentsi jenokijatzi matakagaeroni maawaeni kameethatatsiri. ²⁸ Pikemakina eerokapaeni nokantakimi chapinki: “Kaarina naaka riraga Rotyaantanewo Tajorentsi. Omaanta rotyaantakina riraga Tajorentsi nee-watanakiri rirori”. ²⁹ Noshiyakaawentemiro. Irira owakira aatsiri iina, aaperotzirori. Ikimoshirewentakiro iina. Rootaki riraga isheninkathoripaeni ikimoshirewenantyaariri. Iroñaaka nokimiwitari riraga kimoshirewentziriri aatsiri iina. ³⁰ Kyaaryo chapinki osheki atziri ipokashitapiintana ikemakotziri Rotyaantanewo Tajorentsi; omaanta iroñaaka rookanakina, riyaatashitakiri ipinkathaperotziri rirori. Naaka tee: eero iroñaaka ipinkathatanaana. ³¹ Riragakya poñaachari jenokinta reewaperowenteeyirini maawaeni. Naaka kipatsijatzi, nomonkaateeyarini maawaeni jeekatsiripaeni kipatsikika, tee apinkathariteeyini ikimitaaga rirori. Tema apatziro akenkithawaetakotashitawo iroka añaayitzirini jaka kipatsikika. ³² Omaanta riraga poñaachari jenokinta ikamantakotziro oetarikapaeni iñaayitzirini eejatzi ikemayitzirini janta. Omaanta tekatsi osheki aapatziyaperotawakyaawoni ikantakiri. ³³ Omaanta maawaeni aapatziyawakawori okaatzi ikantziri riyotzi kyaaryooperotaki maawaeni ikantziriri Tajorentsi. ³⁴ Rirotaiki Tajorentsi otyaantziriri riraga Jesoshi, iroñaaka riyotaantapaakiro iyenkithari. Riraga Tajorentsi tee ithañaawo Ishire, inta ikithatiztakari Itomi Ishireki. ³⁵ Riraga Pawa jenokijatzi inintaperotziri Itomi, eejatzi rotyaantakaeri reewaperowenteeyeeni aakapaeni maawaeni atziri. ³⁶ Maawaeni aapatziyariri Itomi Tajorentsi ikanteetateyeeanyi rañe jenokinta. Omaanta eero riyaatzi jenokinta riraga kaari aapatziyari rirori, tema ikanteetateyeeanyi ikejantyaari Tajorentsi.

4

Rookaneero Jesoshi Joreeya

¹⁻³ Riraga warijeeyopaeni ikemakotakiri Jesoshi. Ikanteeyirini atziri:

—Riraga Jesoshi ranaakotziri Jowa riyotaantzi. Osheki raapatziyakaakari atziripaeni, osheki ikaawoshitakotawakari Tajorentsi.

Omaanta tee ikaawoshitakotari Tajorentsi riraga Jesoshi inta naakapaeni riyotaanewo kaawoshiteenchari. Riyotaki Awinkatharite ikemakotakiri riraga warijeeyopaeni oetarika rantziri. Rootaki rookakaantanaanawori Joreeya ipiyakaantanaanari Karireeyaki.

Ikenkithatakaakiro Jesoshi jamaaryajato

⁴⁵ Ikinakaanaana Jesoshi Jamaaryaki naakapaeni. Rareetakaapaentana okaakini nampitsi iitachari Shikaari. Rootaki ipatsiteni Jakoowoni paeraniperorofa: iroka ipakiriri itomini Joseeni. ⁴⁶ Eenitatsi jaga iyyakotanewo iñaa Jakoowoni. Makotapaaki riraga Jesoshi, rooma nopoñaaka maawaeni inteena. Ijeekimotashitapaakawo okaakini roori imakoryaantapaaka. Tema tsiteniityaapaaki oorya. ⁷⁸ Notsipatakari naaka paashinipaeni

riyotaanewo niyaatapaentzi jaga nampitsiki namanantapaentzi nowanawo. Roojatzi opokantapaaka tsinani jamaaryajato okitaatzi iña. Ikantawakiro rirori:

—Pipakotena nomiri.

⁹Okantziri:

—¿Kaarimima joriiyo? ¿Iitaka pikowakotantanari iña? Naaka jamaaryajato.

Tema tee raakameethateeyirini joriiyopaeni jamaaryajatzi. Rootaki okanantakariri: “¿Iitaka pikowakotantanari iña?”

¹⁰Ikantawakiro riraga Jesoshi:

—Tee piyotzi oetarika ikowakaakimiri riraga Tajorentsi nomatemiri. Eejatzi tee piyotzi naari ninkarika. Nokantakimi: “Pipakotena nomiri”. Omaanta piyotakinarikami naari, pikantakinami eerori: “Eerokakya pipenaata nomiri”. Roojatzi nopashitantemirorimi iña owañaantatsiri.

¹¹Okantakiri:

—Tekatsi pikitaantyaari. Inthomaeperonta ojeeki iña kiteyaaperotatsiri. ¿Ninka payenirika iroka iña owañaantatsiri? ¹²¿Panaakotakirika achariniiteni riraga Jakuowoni kiyashitzirori iroka iyyakotaneewoni? Imiritzirini iñaaka imiriteeyirini maawaeni rirori itomipaeni eejatzi maawaeni ipira. Roojatzi iroñaaka nomiriteeyirini naaka. Okameethataki iña: ¿pikenkithashiryaaka pipena iña anaakotzirorini iroka okameethatzi?

¹³Ikantawakiro:

—Ninkarika miriteeyirorini iroka iña ari rapiitero maawaeni ikemaero imiri. ¹⁴Omaanta ninkarika miritakironi iña noperiri naaka, eero rapiitziro imiritee. Rowaga iña noperiri okimita iyowaatapaakitzi ishireki, rootaki owañaakiriri. Ikantyaani ijeeki-motapaakina.

¹⁵Okemakiri. Tee iyotzi ikantakotziro roori Ishire Tajorentsi. Okenkithashireeya ikantakotziro iña. Okantakiri:

—Pipenawokya iroñaaka iroka iña pikantakinari, eerokya nomiritantanaa. Eero natsipetaatawo nopokaate jaka nokitaatane iña.

¹⁶Ikantanakiro rirori:

—Pityaawo piyaate pikaemakitenari piimi.

¹⁷Okantawakiri:

—Tekatsi noemi.

Ikantanakiro:

—Kyaaryootaki pikantakinari: “Tekatsi noemi”. ¹⁸Ikaataki piimi paawitakari apawakooni. Irira pitsipatashitari iroñaaka kaari piimi. Kyaaryo pikantakina.

¹⁹Okantawakiri:

—Kyaaryo eerokakya kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi: apaani iroñaaka no-jampitemi. ²⁰Jaka tonkaariki ipinkathapiinteyirini riraga Tajorentsi maawaeni nochariniitenipaeni. Eerokapaeni joriiyopaeni pikantzi kameetha apinkathateri Jerojareeki. ¿Oetaka kameethatatsiri?

²¹Ikantawakiro:

—Pikemijantero iroka nokantemiri iroñaaka. Paata eero pikenkithashiriuro tsikarika pipinkathateri riraga Tajorentsi. Atsipetashita akenkithashiryaashitawo tsikarika apinkathateri inta okameethaperotzi akenkithashireeri ninka apinkathateri.

²²Eerokapaeni jamaaryajatzzi tee piyotziri irira pipinkathawitari. Naakapaeni joriiyo, niyotziri naaka ninka naapatziyeyarini. Riraga owawijaakotantatsini rirotaki joriiyotatsini paata. ²³Monkaatapaaka pipinkathaperoteri riraga Pawa: pikoyirika, ari amitakoeyemini maawaeni Ishire Tajorentsi, iyoteemiro kyaaryooperotatsiri. Rootaki ikoyiri Tajorentsi. ²⁴Tekatsi iwatha riraga Pawa Tajorentsi. Riraga kowatsiri raapatziyaari irira, okameethatzi ikemijantaperotero Ishire okaatzi iyotayeeriri kyaaryootatsiri.

²⁵Okantanakiri:

—Niyotaki ipokae Rotyaantanewo Tajorentsi, riraga iiteetziri Kirishito. Rareeta-paakaerika riyotakaapaakae oetarikaeni.

²⁶ Ikantawakiro:

—Naaka riraga Rotyaantanewo Tajorentsi.

²⁷ Rootaki ikantakirori riraga Jesoshi rowaga tsinani. Roojatzi naaka, nokaatakiri paashinipaeni riyotaanewo nareetapaa. Noñaapaakiri. Omaanta tee nojampitapaeri: “¿Iitaka pikantzirori tsinani? ¿Iitaka pikenkithatakaantawori?” Naminashitapaakari.

²⁸ Naminashitapaakari, ookanakiro oowitzite opiyanaaka onampiki. Okantapaakiri onampiweri:

—Thame poyaatanakina maawaeni. ²⁹ Noñaayemiri shirampari kantakinari maawaeni oetarika nantayitzirini. Riromachee Rotyaantanewo Tajorentsi.

Ikemijanantawori okaatzi okantakiri, ³⁰ roojatzi royaatantanakawo maawaeni raminakiteri riraga Jesoshi.

³¹ Rootaki tekira opiya roori iiyakotanewoki, nokantawitanakari Jesoshi:

—Iyotaanari, poya.

³² Ikantawakina:

—Eenitatsi nowari nashi naari kaari piyotzi eeroka.

³³ Roojatzi nokantawakaantanaka:

—¿Ramaetakinirima rowanawo?

³⁴ Ikantanakina:

—Nantziniri otyaantakinari ikowakaakinari okimitzimotakina nowaka, oshintsitakaakina eejatzi iweshiryakaakina. ³⁵ Rooma pikantawakaawita eerokapaeni tekira omonkaata 4 kashiri ari agaeyantyaaworini opiyotapiintaga, pankirentsi. Piitashiwitaka aririka pareetakya janta Karireeyaki roojatzi piyoteeri atziri oetarika ikantzirori Tajorentsi. Omaanta nokantemi: pamineri oshekini atziri pokatsini jaka. ¿Piñaakiri? Kithaatawori kitamaari. Ikoyiri maawaeni riyoteri Tajorentsi. Piyotaantyaariri oetarika ikoyiri rirori raapatziyantariri. ³⁶ Aririka piyotaakiri atziri roojatzikya raapatziyari riraga Tajorentsi, ari nokimoshiryakayemi. Okimiwita aririka powiiteniri piwaatorote ipinatemi. Piyotaashitari eejatzi ikemijantana roojatzi eero ikami inta ikanteetapaatyeyaani ijeeki jenokinta Tajorentsi. Rootaki iinja maawaeni rityaawo yotaakotziriri Tajorentsi eejatzi maawaeni impaetatsiri riyotaakotanakiri rirori apiyowentyaari riraga Tajorentsi akimoshireeyantyaarini, maawaeni. ³⁷ Kyaaryootaki iroka ikantapiinteziri: “Irira pankitakirori eero rowiitziro inta paashini owiiteroni”. ³⁸ Notyaanteeyemini piyotagaeyeririni atziri oetarika ranteri reentsitetanteeyakaririni riraga Tajorentsi. Naari eejatzi paashinipaeni atziri niyotaakiri eechonkiini, iroñaaka thame pithonkaeri piyoteeri eeroka. ³⁹ Aririka okantakotapaakiri riraga Jesoshi rowaga tsinani, raapatziyanakari oshekini onampiweri. Tema okantziri: “Noñaayemiri shirampari kantakinari maawaeni oetarika nantayitzirini”. Rootaki royaatantawori jaga. Rareetanteeyakaririni maawaeni.

⁴⁰ Ipokashitantakari ikantapaakiri:

—Pijeekimotanakinaata.

Ari ijeekakaanakina apite kitejiri janta, ⁴¹ nokenkithatakanakiri irirapaeni Jesoshi eejatzi naaka maawaeni riyotaanewo. Raapatziyaperotanakari osheki riraga shikaarijatzi.

⁴² Ikanteeyakironi riraga shikaarijatzi rowaga tsinani:

—Naapatziyakawo eechonkiini pikantakinari omaanta iroñaakakya nokemaperotakiri irira Jesoshi, rootaki niyoteeyantakarini kyaaryokya oetarika pikantakinari. Rirotaki Owawijaakotantatsiri maawaeni jeekatsiri kipatsiki riraga aapatziyariri. Rirotaki irinta Rotyaantanewo Tajorentsi.

⁴³ Ari apite imaaki Jesoshi janta. Okitejitanaki tee ikoyi ikijanakiri riraga jewatatsiripaeni jorriyopaeni rootaki riyaatantanakari. Ipiyaneer iipatsiteki Karireeyaki. Noyaaanakiri naakapaeni riyotaanewo. ⁴⁴ Riyaatantari omaanta riyotzi tee raapatziyaperotari osheki atziri janta. Rirotaki Jesoshi kantapiintatsiri: “Tee raapatziyari atziri kamanantzirorini iñaani Tajorentsi iipatsiteki inta itheenkapiintziri inampijatzi”.

⁴⁵ Omaanta aririka nareetapaeya maawaeni naakapaeni Karireeyaki, raakameethatawakiri riraga Jesoshi maawaeni karireeyajatzi. Riyaatakitzi oshekini

irirapaeni chapinki janta Jerojareeki, ikimoshireeyini maawaeni. Aritaki janta iñaayitakironi rantziri Jesoshi. Rootaki iroñaaka raakameethatantakariri maawaeni.

Jesoshi retsiyatakotziri itomi jewatatsiri

⁴⁶Rapiitakiro riyaataneeriraga Jesoshi Kanaaki: rowaga karireeyawero. Janta chapinki ipeyakiro iñaawishoowaantsi oowa.

Eeniro ijeeki Kaperinawooki jewatatsiri, imantsiyataki itomi. ⁴⁷Ikemakotawakiri riraga Jesoshi poñaachari Joreeyaki, areetapaa Karireeyaki. Ari riyaatashitanakiri, ikantapaakiri: —Rooteentsi ikame notyomi. Thame petsiyatakotakitenari.

⁴⁸Ikantakiri riraga Jesoshi atziripaeni:

—Eerorika notajonkantayitzini, ¿arima paapatziyeyeyakinani? Aritaki pikanteeyarini eero, pitheenkaeyanani.

⁴⁹Rapiitziri ikantapaakiri:

—¡Nowinkatharite! ¡Intsiptaete, pipoke nopankoki! ¡Ikamikari notyomi!

⁵⁰Ikantawakiri:

—Pipiyeeriroñaaka. Eero ikami pitomi, aritaki retsiyatakotee.

Ikemijantaperotanakiri piyanaa. ⁵¹Niyanki awotsi itonkiyotawakari ronampiripaeni, ikantapaakiri:

—Etsiyatakotee pitomi.

⁵²Roojatzi rojampitantapaakari, ikantapaakiri:

—¿Tsika ikaatakika oorya retsiyatakotantakari?

Ikantakiri:

—Chapinki, itziroryaanaki oorya, aritaki awijanaki ijaawamerikitzi.

⁵³Ikenkithashiryaanaki aritaki ikaataki oorya ikanantakariri Jesoshi: “Eero ikami pitomi”. Rootaki rameenantanakariri Jesoshi. Eejatzi ikimiiyakani riraga isheninka maawaeni, rameentakari rirori. ⁵⁴Iroñaaka apite itajonkantakiri riraga Jesoshi janta Karireeyaki ipoñaanakanta Joreeyaki.

5

Retsiyatakotziri mantsiyatzinkari janta inkaareki

¹Iroñaaka monkaatapaaka paashini kitejiri nokimoshiryaantanaari maawaeni joriy-opaeni. Tema ipiyotakiri oshekyaanzi atziri janta Jerojareeki, ipinkathatantayariri Tajorentsi. Eejatzi itonkaanaki riraga Jesoshi janta tonka, tonka.

²Eenitatsi oshiiirikota riwetsikaetziro mapi inkinagaakitakiro maawaeni pankotsi janta rowakinta Jerojareekinta. Eejatzi eenitatsi ashitakontsi paeni. Apaani owaero ipaanteki ewereeyo, rashitako owisha. Ari inthomaenta oshiiirikota okaakini rashitako owisha eenitatsi inkaare iitachari Wetheshita. Eejatzi eenitatsi janta kaapa apawakooni. ³Rootaki janta romaryaanteeyarini mantsiyari osheki. Ipiyoteeyanira mantsiyaperotatsiripaeni: riraga kaari kokichaataatsi, kijopookitatsiri, matharitonki, maawaeni. Royeeyironi iñaamaemañaatya. ⁴Aririka omaemañaatya iñaanokantapiintzi naakapaeni joriyo: “Ipokapaaki inkaareki ronampiri Tajorentsi, imaemañaatakaakawo iñaan, chomok, chomok. Roojatzi ninkarika ityaawoni itsitsiyaatantyaawo ari retsiyatakotee”.

Ari oshekini mantsiyatzinkari janta royeeyeroni omaemañaatya iñaan. ⁵Eenitatsi jaga shirampari okaatzi 38 rowawijaakiri rojarentsise imantsiyataki. ⁶Ari ikatziyatziyawae-tashita riraga Jesoshi janta iñaapaakiri irira mantsiyatzinkari romaryaaka. Riyotakotapaakiri aritaki okaataki rojarentsise osheki imaryaaka jaka. Ikantziri:

—¿Pikoyi petsiyatakotee?

⁷Ikantawakiri:

—Jee. Omaanta tekatsi tsitsiyakayenani aririka omaemañaatya iñaan. Naaka tee nomatziro notsitsiye apaniroeni: tema rootaki ranaakotantanari paashini, itakawori itsitsiyaki rirori.

⁸Ikantapaakiri:

—Pipiriintee, paaneero pishitashi, piyaate pipankoki.

⁹ Roojatzi etsiyatakotanaki. Ipiriintanaa raaneero ishitashi ipankoki.

Rootaki kitejitatsiri nomakoryaantapiintari naakapaeni maawaeni joriyo. ¹⁰ Rootaki ikanteeyantakaririni riraga jewatatsiripaeni joriyopaeni okaatzi iñaakiri rirori:

—Rootaki iroñaaka kitejitatsiri amakoryaantapiintari. Tee oshineta aaneero iroñaaka ashitashi. ¿litaka paantanakawori pashi?

¹¹ Ikantawakiri:

—Riraga etsiyatakotaanari rirotaki kantanari: “Paaneero pishitashi, piyaatee pi-pankoki”.

¹² Roojatzi ikanantanakari:

—¿Ninka kantakimirika iroka?

¹³ Tee riyotzi rirori ninkarika etsiyatakotziriri. Eenitatsi jaga osheki atziri, ipeyi-motanakari riraga Jesoshi. ¹⁴ linja irira Jesoshi raminaminatakiri riraga etsiyatakotziriri, eejatzi iñaakiri janta Tajorentsipankoki. Ikantziri:

—Naakiro. Eeroka etsiyatakoteemi. Eero pantapiintziro eejatzi kaari kameethatatsi. Apiitaneemikari pimantsiyate, pikamaekari.

—Jee. Aritaki.

¹⁵ Roojatzi riyaatantanaka shirampari. Ikantapaakiri riraga jewatatsiripaeni joriy-opaeni:

—Rirotaki etsiyatakotakaakinari Jesoshi.

¹⁶ Rootaki ikijantanakariri irirapaeni jewatatsiripaeni joriyo riraga Jesoshi. Ikowan-takari rowamagaeterimi rirori tema retsiyatakotantakari kitejitatsiriki nomakoryaantapi-intari maawaeni naaka joriyopaeni. Ari ikantziri piyotawentariri:

—¿litaka pikanantari kitejitatsiriki amakoryaantapiintari?

¹⁷ Rootaki ikantawakiriri:

—Roojatzi ikantani Pawa rantziro kameethatatsiri. Eejatzi nokimitari naaka. ¿litaka nopakaantyaaworikya nantzziro kameethatatsiri kitejitatsiri amakoryaantapiintari?

¹⁸ Eekiro riyaatatzi ikowaperotziroña rowamaeriroña riraga Jesoshi. Tee apatziri iñaakiri ranantashitawo kitejitatsiriki nomakoryaantapiintari; inta eejatzi ikemakiri ri-raga Jesoshi ikantzi: “Pawa nashi rirotaki Tajorentsi”. Roojatzi ikanantanaka riroripaeni jewatatsiri joriyopaeni:

—litajorentsishitaka, tee ikameethatzi.

¹⁹ Ikantawakiri riraga Jesoshi:

—Kyaaryootaki iroka nokantemiri. Tee nantashitawo naaka apaniroeni inta nomonkaatakiro oetarika noñaakotziriri rantziri Pawa. ²⁰ Irira inintaperotana naaka Itomi riyotaakinawo maawaeni nantziri. linja imatakayena nanaakotero nantakiniririka shiramparika, tema notajonkaperotantyaariri oetarikapaeni, rootaki potsikanaperotantanakinari osheki. ²¹ Rooma ipiriinteeri Pawa kaminkari rowañaakiri. Eejatzi nokimityaari naaka, nowañaanakiri ninkarika nokowaakari. ²² Eero ikantakowentziri Pawa atziri ikameethatzirika, eero: inta rootaki rotyaanantakinari naaka nokantakowenantaariri. ²³ Ikowakiri Pawa maawaeni atziri iñaakoweenkateri rirori. Eejatzi ikowakaakina iñaaperotena naari maawaeni atziri nokameethaperotzi. Riraga kaari ñaperotanaa naaka nokameethatzika, tee iñaaperotziri Pawa rirori ikameethatzi. Tema rirotaki Pawa otyaantakinari. ²⁴ Kyaaryootaki iroka nokantemiri. Maawaeni kemirori nokantziri, aririka raapatziyakyari otyaantanari, aritaki ikantyaani ijeekantakyaari janta jenokinta notsipatyari naaka. Eero ikantakowentziri Pawa. Ikamawitakya, omaanta ari rapiiteeya rañaagae. ²⁵ Kyaaryootaki iroka nokantemiri. Iroñaaka riraga kaari aapatziyari ikemaeyawaeroni noñaani: tema naaka Itomi Tajorentsi. Ikanteetayeeyaani rañaagaeyeni maawaeni aapatziyawori noñaani. Aritakikya iroñaaka omonkaatakya raapatziyeyantenarini. ²⁶ Irira Pawa ashi royiroyo rañi eejatzi rowañaakiri atziri. Naaka nomonkaatakari. Ikowakaakinari naaka ashi noyiro nañi eejatzi nowañaakiri atziri. ²⁷ Tema nopoñaaka jenokinta natziritapaaki jaka kipatsikika. Ro rotyaanantanari nokantakowentero maawaeni atziri ikameethatzirika. ²⁸ Eero potsikanatana. linja ikemaeyenani maawaeni riraga kaminkari okaatzi nokantziri.

²⁹ Aritaki ipiriintanakiri antzirori kameethatatsiri, rañeeyanakini ijeeki jenokinta ijeekira Tajorentsi. Eejatzi riraga eekiro riyaatatyee antzirori kaari kameethatatsi ipiriintawitanakyaapa omaanta ikantakowenantaariripa riraga Tajorentsi maawaeni: rotyaanteri paamariki kaari tsiwakanitatsini. ³⁰ Tekatsi nokantya nantashityaawo. Nokantakowenantaaririka atziri ikameethatakirika nomonkaatakiro ikantanari Pawa. Kyaaryoopero nokantakowenantariri. Tee nantashitawo oetarika nokoyiri naari inta nanteniri Pawa otyaantakinari ikowakaakinari irira.

³¹ Eejatzi ikantziri Jesoshi:

—Aririka naaka kantakotachaniami apaniroeni, pikantemi: “Tee kyaaryoopero ikantzi”.

³² Omaanta eenitatsi paashini kantakotanari, riraga Pawa. Niyotzi kyaaryootaki ikantakotanari irira. ³³ Omaanta eerokapaeni, potyaantayitakirini riraga Jowa, pojampitakaanakiri. Eejatzi irira ari ikantakoperotakiro kyaaryooperotatsiri, ikantakimi: “Rirotaki Jesoshi Owawijaakotantatsiri, rirotaki Itomi Tajorentsi”. ³⁴ Tekatsi okantya ikamantakotena atziri: “Ikameethatzi Jesoshi”, omaanta nokowaki eeroka pawijakote, rootaki nokanantzimirori iroka. ³⁵ Riraga Jowa roshiyawitari ootamentotsi amorekaperotatsiri. Piñaawakiri okoñeetyaapaaki rashi: rooma osheki riyotakaakimi. Pikimoshirewentawitawakari eechonkiini. ³⁶ Eenitatsi eejatzi paashini riyotakaakimiri, rowaga anaakotziriri Jowa, piyoperotantenari. Iroñaaka nothotyaaneeniri Pawa otyaantakinari maawaeni okaatzi ikantakinari. Oetarika nantayitzirini naari, iyotakaakimiri rotyaantakina Pawa. ³⁷ Eejatzi ikamantakotakina naaka Pawa riraga otyaantakinari. Omaanta tee pikemijantaneentziri oetarika ikantziri, eejatzi tee piñaaneentziri tsika ikantari. ³⁸ Eejatzi tee paapatziyana naaka Rotyaantanewo, rootaki kaari paapatziyantawo ikantziri rirori. ³⁹ Piñaanapiintawitakawo Iwaperite Tajorentsi, rootaki pikenkithashiryaantari pawijakotantari, pikantatyeeyaani pañaanaki. Omaanta rootaki roori kantakotanari naaka. ⁴⁰ Omaanta tee pikoyi pameentana naaka nowañaantemiri. ⁴¹ Omawitakya pikantashita piñaaperotana, tee pameentana. ⁴² Niyotzimi naaka, tee pinintaperotziri Tajorentsi pajankanekira. ⁴³ Rotyaantana Pawa, rootaki nopokantakari. Omaanta tee piñaaperotana eerokapaeni. Aririka ipokashitemi paashini atziri kaari rotyaantanewo Pawa, iñaaperota apaniroeni, rirotakikya piñaaperotawakirikya. ⁴⁴ Eejatzi eeroka iñaaperotawaachari. Aritaki pikantari. Omaanta tee pikoyi iñaaperotemi rapintize Tajorentsi pikameethatantyaari. ¿Tsika pikantyaaka paapatziyaperotantyaariri eeroka? Eero pimatziro. ⁴⁵ Eero pikenkithashiryaashita naaka thawetakotemini Pawaki: “Eeniro, Pawa, irikapaeni rantziro kaari kameethatatsi”. Eenitatsi paashini thawetakotemini: rirotaki riraga Moeseeshini, ikanteri irira Pawa: “Tee raapatziyawo irokapaeni rowaga pojankinatakaakinari”. ¿Piitakaa ari rowawijaakoteemi? Eerowa. ⁴⁶ Arimi paapatziyaperotyaarimi riraga Moeseeshini, ari paapatziyaperotakinani naari. Tema rojankinatakotz-itakina rirori paerani. ⁴⁷ Niyotakimi tee paapatziyawo rojankinarini Moeseeshi. ¿Arima paapatziyakaawo nokantzimiri naari? Eerowa.

Rootaki ikantziriri Jesoshi riraga jewatatsiripaeni joriyopaeni.

6

Roshekyaaikiro paa eejatzi mereto rosheekyaakiri

¹ Paashini kitejiri riraga Jesoshi imontyaakaanakinawo inkaare naakapaeni maawaeni riyotaanewo. Noetziro inkaare Karireeya naakapaeni joriyyo. Omaanta iitziro Te-weeryashi riraga paashinijatzitatsiri atziri. ² Imontyaakaanakinawo inkaare, royaatakiri oshekyaanzi atziri. Iñaakotantakariri maawaeni itajonkantziri. Itajonkawentakiri mantsiyatziinkari. ³ Itonkaakaanakina tonkaariki. Ijeekakaapaakina janta. ⁴ Rooteentsi omonkaatya Kitejitatsiri rawijantari ronampiri Tajorentsi. Rootaki nokimoshiryaantanakyaari naakapaeni joriyyo. ⁵ Ijeekakaapaakina riraga Jesoshi, raminanaki. Iñaawakiri oshekini atziri pokashitakiriri. Ikantziri Jiripi:

—¿Tsika amananteeka rowayityaarini atziripaeni?

⁶ Ro ikantashitantariri, ikowaki iñaantyaari riraga Jiripi. Omaanta riyotaki oetarika ranteri. ⁷ Ari ikantawakiri:

—Taanitya. Aririka amanantawityaawo oshekini, aririka ikaate 200 tenaaryo, tekira omonkaata owanawontsi royaari atziripaeni. Itasheni. Aaka tekatsi osheki koriki. Eero amatziro amanantziro osheki owanawontsi.

⁸ Ari eenitatsi janta paashini riyotaanewo, riraga Antereeshi. Rirotaki rirentzi Peetero. Ikantziri rirori:

⁹ Lyotaanari, eenitatsi jaka apaani ewankari ipaani apawakooni. Eenitatsi eejatzi mereto apite. Omaanta notheenkakiri: eero riyomaatari, eenitatsi oshekini atziri.*

¹⁰ Eenitatsi jaga oshekini katawomashi, roojatzi ikanantawakari riraga Jesoshi:

—Aritaki pojeekaeyerini maawaeni atziri katawomashikira. Ikaatki 5.000 shirampari jeekaeyeesirini. Eejatzi tsinanipaeni eejatzi eentsipaeni ijeekaeyini: maawaeni.

¹¹ Roojatzi raantakawo rirori paa eejatzi raantakari mereto. Roojatzi raminanaki jenokinta ikantziri Ashitariri:

—Ariwee, Pawa, eenitatsi nowanawo.

Ari ikagaakiro paa eejatzi ikagaakiri mereto, ipakiri riyotaanewopaeni, eekiro rowawijeeneri maawaeni atziri ijeekira. Rowaeyani atziripaeni maawaeni ikoyiri.

¹² Ikemaeyantapaakarini maawaeni ikantana riraga Jesoshi naakapaeni riyotaanewo:

—Pagaatero maawaeni tzimagaantapaentsiri, tee nokoyi eewanatyaawo.

¹³ Ikemaeyakawoni iroka paa apawakooni. Nagaatziro tzimagaantapaentsiri. Notetakiro kantzirikapaeni: niyeekitakiro okaatzi 12.

¹⁴ Ineeyakirini itajonkakiro paa, roojatzi ikanteeyantanakarini:

—Riroperotaki irika kamanantzirorini iñaani Tajorentsi akemakotziri, aamagaeyarini paerani.

¹⁵ Riyotawakiri Jesoshi ipokashiiyerinimi owaeyeencharini raanakirimi iiterimi jewawenantsini. Roojatzi ipeyapithatantanakari. Riyaatanaki riraga Jesoshi tonkaariki apaniroeni.

Riraga Jesoshi ranashaatawo inkaare

¹⁶⁻¹⁷ Itziroriimatanaki oorya noerinkaeyanakani naaka maawaeni riyotaanewo inkaareki, noyeri riraga Jesoshi janta. Tsitenitapaaki, omaanta tekira ipoki. Roojatzi notetantana pitotsiki nomontyaantyaawori intatsikeronta janta Kaperinawooki. ¹⁸ Opokapaaki antawo tampyaa mooo, mooo, omaemañaata inkaare, rootaki amantapaakawori antawo otamakaari. ¹⁹ Aritaki nokomakomatakiro niyanki. Inteena kipatsi, amaashitya ari okaatzi 5 kiroometero aririkapa 6 nareetantakyaari. Eekiro nokomaeyawitakani. Roojatzi noñaantawakari riraga Jesoshi ranashaatawo inkaare; rokaakintapaakina. Tee itsitsiyi: kimiwitapaaka rootaki ranashitantapaakari kipatsi. Nothaawaperotanaki maawaeni.

²⁰ Omaanta ikantapaakina irira:

—Naakataki, eero pithaawantana.

²¹ Roojatzi nokimoshiretantanaa naawakiri notetawakiri pitotsiki. Intsipaeeta naatakoeyapaakani othapyaakiini janta niyaatenta.

Rirotaki Jesoshi oshiyawori owanawontsi añaakaakiriri aapatziyariri

²² Okitejitanaki riraga atziripaeni eeniro ijeekanaki intatsikeronta inkaare raminaminawitanakari Jesoshi. Ikantawakaaka:

—¿Tsika ijeekika riraga Jesoshi? Chapinki rotetaa pitotsiki riyotaanewopaeni riyataanaki. Tee rotetaka riraga Jesoshi. Kaari paashini pitotsi. ¿Tsikarika ijeekiki rirori?

²³ Iroñaaka rareetawitapaaka oshekini teweeryashijatzi, ikinakotapaaki ipitoki. Raatakoeyapaakani okaakini nowawaeteeyakaninta paa chapinki. Ikwawitapaakari ikantziri:

—¿Tsikama Jesoshi? ¿Tsikama riyotaanewo?

²⁴ Tee ineeypaerini; eejatzi naakapaeni, tee ineeypaanani. Roojatzi rotetantanaa atziri ipitokipaeni riyatakotanaki Kaperinawooki, ikowanteeyapaakaririni riraga Jesoshi.

* 6:9 Jorriyojatzi rowaka paa maawaeni kitejiri okimitaaganki aari owawo kaniri.

²⁵ Aritaki iñeeyapaakirini. Ikantapaakiri:

—Iyotaanari, naminamineeyakimini. ¿Tsika pikantaka pareetantapaari jaka?

²⁶ Ikantawakiri:

—¿Iitarikya pikowantanari? Kyaaryootaki iroka nokantemiri: tee ro pikowantana pipinkathatena, inta pikowantana nowakayemi kimitaka nantakiri chapinki. ²⁷ Iroka oyaarika ari othonkanakya. Eero patsipewentashitawo, inta naaka patsipewentaperoty; naaka materoni nowañaaperotemi rootaki pañaaperotantapaakyaarini janta jenokinta pikantyaani. Nopoñaaka jenokinta, rotyaantakina Pawa jaka kipatsikika, natziritapaaki rootaki nowañeeyantakimirini.

²⁸ Rojampitakiri:

—¿Tsikama nokantyaaka nanantyaawori ikowakaakinari Tajorentsi?

²⁹ Ikantawakiri:

—Paapatziyeeyenani naaka Rotyaantanewo: rootaki ikowakaemiri Pawa.

³⁰ Roojatzi rojampiteeyantanaarini, ikantaneeri:

—¿Oetaka poñaayenari naapatziyantemiri? Aririka noñaakimi pitajonkante, aritaki niyotaki kyaaryoopero pikantakinari. ³¹ Paeraniperoroña riraga achariniitenipaeni rowaeyakawoni manaa janta tekatsinta atziri ipanko. Okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Ipaetakiri rowanawo rowaeyantaworini. Opoñaaka jenokinta”. Tema riro Moeseeshini paeyakiririni, rootaki riyoteeyantakyaarini achariniitenipaeni paerani okameethatzi roy-aateri maawaeni.

³² Ikantawakiri riraga Jesoshi:

—Kyaaryootaki nokantemiri. Tee riro Moeseeshini piriri rowaeyarini poñeenchari jenokinta, inta riraga Pawa pawitakariri. Iroñaaka ikowawita ipemi paashini powaeyaari kameethaperotatsiri, poñaachari jenokinta. ³³ Rowaga paa poñaachari Tajorentsi jenokinta rootaki owañiiriri maawaeni atziri.

³⁴ Rootaki ikantakiri Jesoshi. Riro taki kantakotacha apaniroeni. Omaanta tee ikemaperotziri atziri. Ikantziri:

—Aritaki pikanta, Nowinkatharite, pikantyaani pipapiintenawo rowaga noyaari pikanakotakinari.

³⁵ Ikantawakiri rirori:

—Naaka Rotyaantanewo Tajorentsi. Naaka oshiyawori paa owañaantatsiri. Naaka owañaakiriri atziri. Aririka poyaatanakina eero ayimi pitashe eejatzi paapatziyanarika eero pimiritane. ³⁶ Aritaki nokanteeyawitakimini. Piñeeyawitakinani notajonkantzi omaanta tekira paapatziyana. ³⁷ Ikantanari riraga Pawa: “Pikempoyeeyinarini maawaeni amentakinari”. Riyoteeyakirini ipokashiteeyanakinani raapatziyanteyanakinarinini. Riraga pokashitapaenani, eero noepiyawakiri. ³⁸ Tee ro nayiitantapaari nanantyaawori nokowashitari naari, inta nantero ikowakaakinari otyaantakinari. Rootaki nayiitantapaakari. ³⁹ Irintapaeni nokempoyaakiniri irira Pawa, eero nopeyakotzi apaani. Nopiri-inteeyirini irirapaeni iwatha omonkaatantapaeya kitejiri othonkantapaeyaari kipatsi. Rootaki ikowakaanari riraga Pawa otyaantakinari. ⁴⁰ Maawaeni atziri ñeenani aririka raapatziyena, ari ikanteetateyeyaani ijeekimotakiri Tajorentsi jenokinta. Nopiriinteeyerini iinja, othonkantapaeyaari kipatsi. Rootaki ikowakaakinari Pawa otyaantakinari.

⁴¹ Roojatzi ikiñaanikowenantanakari riraga jewatatsiripaeni joriiyopaeni. Tema ikemakiri ikantaki: “Naaka oshiyawori owanawontsi, poñaachari jenokinta”, rootaki ikiñaanikowenantanakariri. ⁴² Ikanteeyini:

—Ayotziri rirori. Tema rirotaki Jesoshi, itomi Josee. Ayotziri iriri, rirotaki Joseeni. Eejatzi ayotziro riniro. ¿Litaka ikanantari: “Nopoñaaka jenokinta”? Ikantashitaka.

⁴³ Riyotzi riraga Jesoshi oetarika ikantawakaakari. Ikantziri:

—Eero pikiñaanikowentana. ⁴⁴ Eeromi ikoyimi Pawa otyaantakinari, tekatsi pokashitenanini raapatziyantenanarimi. Omaanta riraga aapatziyanari rirotaki nopiriintaneeri iinja omonkaatapaakyaarika kitejiri nokantakowenantyaariri maawaeni atziri. ⁴⁵ Rojankinatakotzitakari paeraniperoroña kamanantayitziroirini iñaani Tajorentsi: “Tajorentsi riyotagaeyakirini maawaeni”. Maawaeni aapatziyakawori ikantziri rirori,

riyotawakirorika, aritaki rameentakina nowawijaakotantyaariri. ⁴⁶Nopoñaaka jenokinta, rootaki noñaantariri Pawa. Tekatsi paashini ñeerini. ⁴⁷Kyaaryootaki iroka nokantemiri, riraga aapatziyanari ikantyaani ijeeki iroñaaka eejatzi iinja jenokinta janta Tajorentsiki.

⁴⁸Iroka ikanteeyirini eejatzi:

—Naaka oshiyawori owanawontsi owañaakiriri atziri. Kyaaryo naaka owañeerini rirori. ⁴⁹Rañaawitanaka pichariniitenipaeni paeraniperorofia rowaeyawitakawoni manaa janta tekatsinta atziri ipanko. Omaanta ari ikamaki janta. ⁵⁰Omaanta naaka tee nokimitawo iroka. Tee nomatziri noshinetziri aapatziyakinari riyaate paamariki kaari tsiwakanitatsini. ⁵¹Naaka oshiyawori owanawontsi owañaakiriri atziri, nopoñaaka jenokinta. Ninkarika oyaawoni iroka owanawontsi ikanteetatyeyaani rañagaeyeeni jenokinta. Noperi maawaeni jeekatsiri kipatsikika rañeeyantyaarini: tema rootaki nowatha.

⁵²Roojatzi ikantawakaeyantanakarini riraga jewatatsiripaeni joriyopaeni. Ikanteeyini:

—Tee nokemaperotziri. ¿Tsika ikantyaaka ipanteerori Jesoshi iwatha aari owantyaawori?

⁵³Ikantawakiri rirori:

—Kyaaryootaki iroka nokantemiri, rooma nopoñaaka jenokinta, natziritapaaki jaka. Eerorika powowo nowatha, eejatzi eerorika piroro nira aari pañi. Jee, noshiyakaawentemi nowatha eejatzi nira. Kyaaryo nokantzimi eejatzi, eerorika paapatziyawo nokamawenteriri atziri iñaaperotantariri riraga Tajorentsi, eero pikantani piyeeki jenokinta. ⁵⁴Maawaeni oyaawoni nowatha, eejatzi ireroni nira, ikanteetatyeyaani rañee omaanta eerorika pikenkithashiryaa kotana nokamawentakimi eejatzi eerorika pikowakaana nowawijaakotemi eero nopiriintzimi iinja omonkaatapaakyaarika kitejiri nokantakotantyaariri maawaeni atziri. ⁵⁵Nowatha rootaki owanawontsi piro. Nira rootaki imiritaperoetziri. ⁵⁶Ninkarika oyaawoni nowatha eejatzi miriteroni nira roojatzi ikantya, kijokiro rowana. Eejatzi nokimitya naaka, kijokiro noyeri. ⁵⁷Añaatsiri rirotaki Pawa otyaantakinari: rirotaki owañaakinari naari. Eejatzi ikimiteeyaani rirori oyaawoni nowatha, nowañeeyerini maawaeni. ⁵⁸Rootaki iroka owanawontsi ayiitapaentsiri jenokinta. Tee okimitawo rowaga rowaeyarini achariniiteni paeraniperorofia. Irira ikamaki okaankiityeenta. Intakya nowañeeyerini maawaeni aapatziyanari. Riraga oyaawoni owanawontsika nokantakimiri ikanteetatyeyaani rañagaeyeni rirori jenokinta.

⁵⁹Aritaki riyotagaeyakiririni Jesoshi piyotapiintaantsiki rashi joriyopaeni, janta Kaperinawooki. Tema osheki roshiyakaawentakaero iwatha eejatzi nira.

Ikantakotakiro tsika ikantyaani ijeekantyaari atziri

⁶⁰Oshekiniki kemaeyawitawakaworini riyotagaeyawitakaririni, roojatzi ikanantanaka:

—Opomeentsitzimotakae antero iroka ikantakaerika aaka, eero amatziro aapatziyawo.

⁶¹Riyotashitaka riraga Jesoshi ikijimawaetakiri riraga iyotagaeyawitakaririni. Ikan-tanakiri:

—¿Teerika okameethatzimotzimi iroka nokantakimirika? ⁶²Paerani nopoñaaka naari jenokinta, natziritapaaki jaka kipatsikika. Iinja piñeeyawakinani nopiyanee jenokinta. ¿Roojatzi iitaka pikenkithashireeyantarini?

Ikantziro iroka ikenkithashiryaa kotziri ikame, ipiriintanee, eejatzi ipiye Iririki.

⁶³Ishire Tajorentsi rootaki owañagaeyeririni maawaeni jeekaeayatsirini jenokinta. Eero ijeekaeeyini maawaeni atziri. Iroka nokamantakimiri oshiyawitawo Ishire Tajorentsi: aririka paapatziyaawo, ari owañaakimi jenokinta. ⁶⁴Niyotakoeyimini: eenitatsi pikaa-teeyinika kaari aapatziyana.

Paerani riyotzitari riraga Jesoshi ninka kaari aapatziyaarini. Eejatzi riyotzitakari aakaanterini iinja. ⁶⁵Eekiro riyaatatzi ikantanakiri:

—Niyotaki tee paapatziyeeyanani maawaeni, rootaki nokanantakimiri inkaaganki: “Eeromi ikowakaerimi Pawa, tekatsi materoni pokashitenanami naaka”.

⁶⁶Rootaki rookantanakariri osheki riraga aapatziyaaririmi. Aripaete tee royaateeya-neerini. ⁶⁷Roojatzi riraga Jesoshi ikanteeyanakinani 12 riyotaanewo:

—¿Arima pookaeyanakinani eeroka eejatzi?

⁶⁸Rakanakiri Peetero:

—Nowinkatharite, eerorika noyaatzimi eeroka, ¿ninkakya noyaatanakirika? Ikantyaani rañeeyanakini jenokinta maawaeni aapatziyeeyakaworini pikantakirika.

⁶⁹Naapatziyeeyimini, niyoteeyanakimini; eeroka Rotyaantanewo Tajorentsi, pikameethaperotaki.

⁷⁰Ikantanakiri:

—Rooma eeroka niyoyagaeyakimini. Pikaatzi jaka 12, omaanta apaani pikaatzika, rirotaki oyaatziriri iwinkatharite kamaari.

⁷¹Ikenkithatakotakiri Joorashi karyootejatzi, itomi riraga Shimo. Eeniro itsipatawitana maawaeni. Omaanta rirotaki aakaanterini riraga Jesoshi iinja.

7

Iroka ikantayitziririni karireeyajatzii eejatzii jerojareejatzii

¹Roojatzi ikinakinataakaanakina riraga Jesoshi Karireeyaki. Ikowawita riraga jewatatsiripaeni jorriyopaeni rowamaerimi, rootaki kaari ikowantari rirori riyaaate Joreeyaki. ²Rooteentsi napiitero nokimoshireeyantyaarini naaka jorriyopaeni. Rooteentsi maawaeni atziri riyaaate Jerojareeki riwetsikaeyeroni pankoshintsi ijeekantyaari 7 kitejiri, ikenkithashireeyantyaaworini ikineeyanakini ichariniitenipaeni paerani janta tekatsinta atziri ipanko. ³Rirentzipaeni riraga Jesoshi ikantziri:

—Piyaate iroñaaka Joreeyaki. Poñaagapaeri piyotaanewopaeni janta oetarika pantziri. Tema pitajonkawenteeri osheki atziri. ⁴Pikowakirika riyoteeyemini maawaeni atziripaeni pikinakinayitanakini iñeeyantemirini. Eero pimaniro oetarika pantayiterini. Aririka pitajonkantayitani, poñaayaari maawaeni atziri.

⁵Tee raapatziyari rirentzipaeni rirori, ⁶rootaki ikanantakariri rirori:

—Tekiraata omonkaatya kitejiri niyaatakaantyaariri osheki atziri janta Jerojareeki. Omaanta eerokapaeni piyaate oetarika kitejiri pikoyiri. ⁷Tekatsi ikantya maawaeni atziri ikijemi eeroka, pikimiyarini. Inta naaka roonakina osheki. Nokananteeyakaririni: “Tee okameethatzi iroka pantayitzirini”, rootaki ikijantanakinari. ⁸Pitonkagaeyanakini ita eeroka Jerojareeki. Tekiraata niyaatziita, tekira omonkaatya kitejiri notonkaakaantyaariri osheki atziri.

⁹Aritaki ikantawakiri. Ari ijeekanaki Karireeyaki. ¹⁰Omaanta rirentzipaeni rirotaki jateentsiri Joreeyaki, itonkaanaki tonka, tonka. Ikimoshiretapaaki. Rimpaetanaki riraga Jesoshi itonkaakaanakina. Omaanta tee roñaagantapaeroña: tee ikoyi iñaayitawakirini oshekini atziri. ¹¹Janta Jerojareeki ikanta riraga jewatatsiripaeni jorriyopaeni raminami-nawitakari riraga Jesoshi. Ikowantawitakari rayerimi. Ikanteeyini:

—¿Tsika riraganki Jesoshi?

¹²Piyoteenchari janta ikamantawakaaka rirori. Apanipaeni ikantzii:

—Rirotaki kameethari.

Apanipaeni paashini ikantzii:

—Tee ikameethatzi, irira osheki ramatawitziri atziri.

¹³Omaanta ithaawantakari atziripaeni riraga jewatatsiripaeni jorriyopaeni, rootaki imanakotantakawori ikantakotziriri rirori.

Riyotaantaki Jesoshi janta Tajorentsi pankoki

¹⁴Tee roñaagantapaeroña riraga Jesoshi, imaaki 3. Okitejitanaki itonkaanaki irira Tajorentsi pankoki. Riyotaantapaaki. ¹⁵Rotsikanatakari riraga jewatatsiripaeni jorriyopaeni rirori. Ikantawakaaka:

—Tee ayotaatziiri aaka. ¿Litaka riyotantayitaworini oetarikapaeni?

¹⁶Ikantawakiri:

—Tee naaka yotashitawori iroka niyotaakimirika, inta riyotaakaanawo riraga otyaantakinari. ¹⁷Pikowaperoterika panteniri ikowakaakimiri riraga Tajorentsi, aritaki piyotanakiro. Piyotanaki rotyaantanarika rirori. Piyotanaki noñaawaetashitarika.

¹⁸Ikowantari ikimoshiryaaashitakaakari atziri riraga ñaawaetashitachari, ikantakotziri

okaatzira ikoyiri. Aririka itheeyashita, ikowanakiri riraga atziri ikantakoteri: “Kameetharini irika ñaawaetashitachari”. Omaanta eenitatsirika kantakaanantatsiri ikowanakiri otyaantziriri ikantakoteri: “Kameetharini otyaantakiriri”. Tema riyotaantaki kyaaryooperotatsiri, tee itheeyashita. ¹⁹ Rooma rootaki ikantzimiri Moeseeshini paerani peroroña: “Iroka pantayiterini. Rootaki ikowanakiri Tajorentsi”. Omaanta tekatsi jaka mataperoteroni iroka ikantakimiri. ¿litarikya pajaryaantanari naaka powamaena?

²⁰ Ikantawakiri maawaeni piyoteenchari:

—Ikyaantashitakimi kamaari. ¿Ninka ajareemini rowamaemi?

²¹ Aritaki ikemiri riraga Jesoshi omaanta tee ikantawakiri. Inta ikantziri riraga jewatat-siripaeni joriyopaeni:

—Eerokapaeni pikoyi powamaena. Apaani notajonkantaki saawaroki, rootaki pikowan-tari powamaena. ²² Omaanta ikantakimiri riraga Moeseeshini Iwaperiteki Tajorentsi: “Pitotonateri pitomi aririka ikaatakotapaaki 8 kitejiri”. Omaantakya kaari Moeseeshini kantaperotatsini, intakya riraga ichariniiteni paerani. Rootaki iroñaaka pitotonatan-tariri pitomi pithowapiinta eejatzi saawaroki rowaga kitejitatsiri amakoryaantari.

²³ Pitotonatantapiintawo kitejitatsiri amakoryaantapiintari, pimonkaatantawori rojank-inatziri Moeseeshini Iwaperiteki Tajorentsi. Rootaki kitejitatsiri amakoryaantapiintari netsiyatakotantariri riraga shirampari. Omaanta eekiro piyaatatzi pikijashitayana. ¿litarikya? ²⁴ Aririka paminapooteri pisheninka, eero pikantashita: “Kameetharini irinta. Riraga paashini pikante tee ikameethatzi”. Pityaari piyoperoteri, roojatzikya piyotanaki oetarika pikenkithatakoteriri. Eejatzi okimitya pikenkithashiryaaperotero nokantzimiri piyoperotantenari.

Ipoñaaka Rotyaantanewo Tajorentsi jenoki

²⁵ Roojatzi ikanantawakaaka jerojareejatzi apaanipaeni:

—¿Kaarima irika ikowaetziri rowamagaeteri? ²⁶ Pamineri iroñaaka, riyotaantayitzini jaka tee imaniro. Tekatsi kanterini: “Pimaerite”. ¿Raamaatyarima maawaeni jewatatsiri riyoperotaki irika Rotyaantanewo Tajorentsi? ²⁷ Omaanta ayotakotakiri aaka tsikarika ipoñaaka irika Jesoshi. Irira karireeyajatzi. Ipokaperotapaerika riraga Rotyaantanewo Tajorentsi, tekatsi yotakoterini tsikarika ipoña rirori. ¿Paamaakama irinta riro-taki Rotyaantanewo Tajorentsi?

²⁸ Eekiro riyaatatzi riyotaantzi riraga Jesoshi Tajorentsi pankoki, ikantzi:

—¿Pikenkithashireeya piyotenami? ¿Piyotzima tsikarika nopoñaakari? Tee piyoper-otzi. Tee nopokashita, eenitatsi otyaantakinari: riroperotatsiri. Kaari piyotziri eeroka, ²⁹ inta naaka niyotziri naari. Riraga otyaantakinari riro-taki nopoñiimotanakari jenokinta.

³⁰ Roojatzi ikowantaperotawitakari rayerimi. Omaanta tekatsi ayerini. Tekiraata omonkaatya raanteetyaariri.

Rooteentsi riyatee Jesoshi

³¹ Osheki piyotantyaariri raapatziyakari. Ikantayitzini:

—¿Aririka ipokapaaki riraga Rotyaantanewo Tajorentsi, ranaakotapaeri riraganki ita-joinkantapae? Eerowee.

³² Riraga warijeeyopaeni ikemaeyawakirini atziri ikenkithatakotakiri riraga Jesoshi. Ari maawaeni ikijanakiri. Rootaki irirapaeni eejatzi jewatatsiripaeni ñanakowenantatsiri rotyaanantakariri waariryaapaeni raantyaaririmi. ³³ Rootaki ikanantanakariri riraga Jesoshi atziri:

—Iroñaaka nopsipatanakimi. Rooteentsi nopiyanee otyaantakinarikinta.

³⁴ Pikowakowawitakitenarika omaanta eero piñaana. Tsikarika nojeeki eero pimatziro piyaate eerori.

³⁵⁻³⁶ Ikantawakaaka riraga jewatatsiripaeni joriyopaeni:

—¿Iitaka ikanantari? ¿Tsikama riyateeka irika shirampari eero añiiri? ¿Tsikama riyateeka kaari amatantyaawo aate aaka? Arima riyate riraga atziri jeekayitatsirini paashinikipaeni kipatsiki. ¿Arima riyotaapaeri atziri janta?

Ikashiyakari rotyaanteniri roori Ishire Tajorentsi

³⁷ Rowaga riweyaantanakawo kitejiri niweshiryaawenteeantyairirini Tajorentsi rootaki kameethaperotatsiri kitejiri. Ishitowantapaakari oorya maawaeni naaka nopiyotantakariri janta Tajorentsi pankoki, nopinkathatantariri riraga Tajorentsi, eejatzi nokimoshireperotaki. Tema ikatziyashita riraga Jesoshi janta. Romapokashitanakawo itacheronkawaantetanaki, ikantanaki:

—³⁸Maawaeni ninkarika miritatsiri ishireki ipokashitenaata imiritapaeta! ³⁸Ari otziman-takyaari rajankaneki aapatziyanari iinaa owañaantatsiri oshitowantapaakyaari. Rootaki okantakotziri Iwaperite Tajorentsi iroka iinaa nokantakimirika imiritapaeta.

³⁹ Ro roshiyakaawentakiri iñaatatsiri rowaga Ishire Tajorentsi, rootaki iinja kithatakyaarini maawaeni aapatziyariri Jesoshi. Omaanta tekiraata ijenokanaa riraga Jesoshi rootaki tekira opokashitantariri roori Ishire Tajorentsi aapatziyariri.

⁴⁰ Eenitatsi oshekini piyoteeyeencharini jaga ikemawakiri ikantakiriri rirori, roojatzi ikanantanaka apaani paeni:

—Rioperotaki irika kamanantzirorini iñaani Tajorentsi aamaantakariri maawaeni.

⁴¹ Paashini kantayitatsirini:

—Rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi.

Paashini kantatsiri:

—⁴²Arima ipoñeeyani riraga Rotyaantanewo Tajorentsi Karireeyaki? Teewee. ⁴²Rooma okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Rotyaantanewo Tajorentsi rirotaki icharineeteni Iraviirini. Ipoñaakya Weriki, janta ijeekawitani irira paerani”.

⁴³ Roojatzi ipiyapiyawaantetokotantakariri maawaeni riraga Jesoshi. ⁴⁴Eenitatsi apaani paeni kowawiteenchari ragaerimi, omaanta tee imatziro.

⁴⁵ Ipiyeeyanakani maawaeni waariryaapaeni. Rareeteeyapaakarini riraga jewatatsiri paeni ñaanakowenatatsiri eejatzi warijeeyopaeni. Ikantawakiri:

—⁴⁶Iitakajaga kaari pamantanari jaka? Nokantawitzimi inkaaganki: “Pamakinari”.

⁴⁶ Rakapaakiri:

—Kameetha iñaawaetzi irinta shiramparinta. Kameetha riyotaantzi, tekatsi paashini kimityaarini. Tee ikantziro oetarika kaari kameethatatsi.

⁴⁷ Ikantawakiri:

—Ramatawitashitakimi eerokapaeni eejatzi. ⁴⁸¿Naapatziyakari naakapaeni jewatatsiri? Kaari naapatziyari. ¿Raapatziyakaririka warijeeyopaeni? Kaari. ⁴⁹Omaanta irintapaeni atzirinta tee riyojeempiyawo Iwaperite Tajorentsi. Tee okameethatzi iñaaperotziri riraganki. Rowashironkaeri Tajorentsi maawaeni irinta iinja.

⁵⁰ Eenitatsi jaga Nikoreemo, pokashitakiriri riraga Jesoshi chapinki tsiteniriki. Itsipatawakaeya iwarijeeyotzinkarite, ikantanakiri:

⁵¹ “¿Pikantakotashitari: ‘Tee ikameethatzi Jesoshi?’” Eeromi okantakae rojankinarini Moeseeshi okameethatzi ityaawo akemijanteri ikantakiri, eejatzi okameethatzi ityaawo ayotero kameetha oetarika rantakiri.

⁵² Ikantawakiri:

—Tema eeroka eejatzi pikimiwitari karireeyajatziri riraga kaari iyotziriri. Paminaminayiteroni Iwaperite Tajorentsi piyotantyaari tee ipoña Karireeyaki riraga Rotyaantanewo Tajorentsi.

⁵³ Roojatzi riyatane maawaeni ipankokipaeni.

8

Tsinani shirontariri shirampari kaari oemi

¹ Omaanta irira Jesoshi riyataakaanakina tonkaariki, iitachari Oriiwomashi. Ari no-maaki janta. ² Okitejitzimataki ipiyakaapaakina Tajorentsi pankoki. Oshekyaantzi atziri riyatashitanakiri. Ijeekapaaki riraga Jesoshi, riyotaantapaariri. ³ Ramaeyapaakinirini apaani tsinani iñeetakiro oshirontakariri shirampari kaari oemi. Riraga amirori rirotaki

iyotaantziroripaeni Iwaperite Tajorentsi, eejatzi warijeeyopaeni. Rojatekakiro niyanki.

⁴Ikantapaakiri:

—Iyotaantatsiri, iñeetakiro tsinanika oshirontakari shirampari kaari oemi. ⁵Paerani rojankinatzeni Moeseeshi okameethatzi rompojanteetyaawo mapi tsinani oshirontakari kaari oemi. ¿Tsika pikantzika eerori?

⁶Iñaantawitari, ikowaeyawitani ikompitakayaarimi, rootaki ikananteeyawitaririni. Omaanta apatziro roeyotanaka Jesoshi, rojankinatantanakawo rakoempeki kipatsiki.

⁷Rapiitawitanakari riroripaeni:

—¿Litaka pikantziri?

Ikatziyanaka irira. Ikantawakiri:

—Eenitatsirika pikaatzika iroñaaka kaari antziro kaari kameethatatsi, rityaawo rompojero mapiki, ari roojatzi pompojero maawaeni.

⁸Rapiitziro roeyotanaka, eejatzi rojankinataneepi kipatsiki. ⁹Omaanta ikemantawori iroka, maawaeni thawetakotzirori riyaataneepi. Ritanaawo riraga aatayiteencharini, rimpaetanaki riraga maawaeni ewankaripaeni riyaataneepi. Roojatzi ijeekanaki riraga Jesoshi, eejatzi roori tsinani, roojatzi okatziya jaga. Eejatzi nojeekanaki naakapaeni riyotanewo eejatzi paashini atziri. ¹⁰Ikatziyanaa riraga Jesoshi. Tekatsi iñaaki thawetakotzirori, inta eenitatsi tsinani. Ikantziro:

—¿Tsika iroñaaka riraganki thawetakotakimiriranki? ¿Tekatsima thawetakotemironi pantziri?

¹¹Okantanakiri roori:

—Tee noñaawaeri, nowinkatharite, jateeyaneeni.

Roojatzi ikanantawakawo:

—Eejatzi naari, eero nokantakowentzimiroti pantakiri. Piyaataneepi iroñaaka, eero papiitziro panteero kaari kameethatatsi.

Tajorentsi rirotaki kantakotziriri Jesoshi

¹²Impaetzi rapiitantawori iñaanataneepi Jesoshi atziri ikantanakiri:

—Naaka oshiyaworiranki ootamentotsiranki koñeetyaakayeroni maawaeni kipatsipaeni. Tema niyoperotakotziri riraga Pawa Tajorentsi eejatzi niyoperotakotzimiroti tsika ikanta. Eejatzi nokantakotzimiroti oetaka kyaaryooperotatsiri. Ninkarika aapatziyakinari eero rantapiintziro kaari kameethatatsi, tema kimitakotaka ijeekaki kitejiriki ikimitaaga riraga Tajorentsi.

¹³Roojatzi ikanantanakari warijeeyopaeni:

—Tema pikantakotashita eeroka apaniroeni. Nokemimi omaanta tee nomatziro naapatziyemi, eerorika tekatsi apite ikantana. Tema tee niyotzi kyaaryooperorika okaatzi pikantziri.

¹⁴Ikantawakiri:

—Jee, naaka kantakotacha. Omaanta kyaaryooperotaki nokantakiri. Ro okameethatanakari niyotzi naaka tsikarika nopoñaakari. Eejatzi niyotzi tsika niyaatee. Omaanta eeroka tee piyotzi tsikarika nopoñaanakari. Eejatzi tee piyotzi tsikarika niyaatee.

¹⁵Pikimitakari oshekini paashini atziri. Tee piyotana omaanta pikantakowentashitakina maawaeni. Pikenkithashiryaashita: “Irika shirampari ikimita maawaeni paashini shirampari”. Omaanta naaka tee nokantakowentzimi iroñaaka. ¹⁶Omaanta nokantakowentemimi pikameethatziroka iroñaaka, kyaaryootaki nokantakowentemimi. Niyotakimi; eejatzi kijokiro royena Pawa riraga otyaantakinari, riyotakimi eejatzi. Nokaataki apite niyoperoeyemini. ¹⁷Rooma okantzi Iwaperite Tajorentsi rowaga piñaanatapiintziro: “Apiterika ikaate kantakoterini atziri ari ayoperotanaki kyaaryooperotaki ikanteri”. ¹⁸Ari nokantakota naaka, eejatzi ikantakotana Pawa riraga otyaantakinari; apite nokanta.

¹⁹Ikantanakiri riraga warijeeyo:

—¿Tsika iroñaaka piri?

Ikantawakiri riraga Jesoshi:

—Tee piyotana. Tee piyotziri Pawa eejatzi. Aririka piyotakinami eeroka, piyotakirimi riraga Pawa eejatzi.

²⁰ Rootaki ikantakiriri maawaeni Jesoshi janta Tajorentsipankoki. Ijeekanaki okaakini janta ipapiintzirinta Tajorentsi koriki. Ikwawitaka riraga warijeeyopaeni ragaeterimi riraga Jesoshi omaanta tekira omonkaata ikamantyaari maawaeni ikowakaakiriri Ashitariri, rootaki kaari imatanteetari ragaeteri.

²¹ Eekiro riyaatatzi riraga Jesoshi ikantanaki:

—Rootzimateentsi niyaatee. Pikowakowawitanakinami maawaeni piñaanakinami omaanta eero piñaana. Eero pimatziro piyaate niyaateenta naari. Tema roojatzi pikantyaani pantapiintero kaari kameethatatsi roojatzi pikamantakya, rootaki piyaatantyaari paamariki kaari tsiwakanitatsini.

²² Ikantawakaaka riraga jewatatsiripaeni joriyopaeni:

—Pikenithashireeya ishinetya. Pikemakiriroña ikanantari: “Rooteentsi niyaatee, eero pimatziro piyaate niyaateenta naari”.

²³ Ikantanakiri riraga Jesoshi:

—Eeroka jeekatsiri kipatsikika omaanta naaka nopoñaaka jenokinta. Jaka kipatsikika rootaki pijeekantari eerokapaeni. Tee nojeekaperotzi naaka kipatsikika. ²⁴ Rootaki nokanantakimiri inkaaganki: “Tema roojatzi pikantyaani pantapiintero kaari kameethatatsi roojatzi pikamantakya”. Eerorika paapatziyawo nokantakimiri, aritaki piyaataki paamariki kaari tsiwakanitatsini.

²⁵ Rojampitakiri, ikantakiri:

—¿Ninkamika?

Ikantawakiri:

—Tema nokantaperowitakimi. ²⁶ Eenitatsi osheki nokantemirimi; eenitatsi eejatzi pantayitzirini nokantakowentemirimi. Omaanta riroperotaki otyaantakinari, eenitatsi ikantakinari irira: rootaki iroka nokamanteriri atziripaeni.

²⁷ Tee riyotziri riraga jewatatsiripaeni joriyopaeni riroptaki ikenkithatakotakiri Ashitariri, riraga Pawa Tajorentsi. ²⁸ Roojatzi ikantziri riraga Jesoshi:

—Aririka powatzikakotakina paata koroshiki, aritaki piyotanakina eerokapaeni. Piyotena nopoñaanaaka jenokinta, natziritapaaki jaka kipatsikika. Eejatzi ari piyotanakina tekatsi nantawitya naari. Nokantziro iroka riyotaakinari Pawa otyaantakinari, ²⁹ kijokiro rowanakina rirori. Tema nantziniri naari oetarika ikowakaakinari irira, rootaki kaari rookantana.

³⁰ Eeniro ikanteeyakiririni iroka, ari osheki atziri raapatziyimawitakari.

³¹ Roojatzi Jesoshi ikanantanakari riroripaeni:

—Aririka paapatziyaperotanakyaawo nokantzimiri, tema eeroka niyotaanewopaeni.

³² Aritaki piyotakoperotanakina naaka riraga kyaaryooperotatsiri. Rootaki nookakaakowenantakimiri. Eero omperateeteemi paashini.

³³ Ikantawakiri riroripaeni:

—Naaka icharineetenipaeni Awaraamani. Tekatsi omperatenani paerani roojatzi iroñaaka. ¿Iitakajaga pikanantanari: “Pookakaakowenantakinari”?

³⁴ Rakakiri rirori:

—Kyaaryooperotaki iroka nokantemiri. Eenitatsi omperatariri maawaeni antzirori kaari kameethatatsi. Rowaga kaari kameethatatsi rantapiintziri, oshiyawitari omperatariri. ³⁵ Riraga omperarentsi eero ikantani ijeekaperote ipankoki omperatariri. Omaantakya riraga itomi ashitawori ipanko ikantani ijeekaperote irira. ³⁶ Naaka Itomi Tajorentsi. Aririka nookakaakowentakimi, eero rapiiteemi romperateemi. ³⁷ Niyoperotakimi maawaeni, eerokatawitaka icharineetenipaeni Awaraamani. Omaanta tee paapatziyawo nokantzimiri. Rootaki pajaryaantanari powamaena. ³⁸ Naaka nokamantzimiro okaatzi ikantakinari Pawa nashi eejatzi roñaagakinawo janta notsipatarinta. Omaanta eeroka ikantzimi pirintakari pashi rootaki pantapiintziri eerokapaeni okaatzi ikowakaakimiri.

³⁹ Ikantawakiri:

—Naakapaeni joriyopero, naaka icharineetenipaeni Awaraamani.

Ikantziri riraga Jesoshi:

—Kaari. Eerokami maawaenimi icharineeteniperopaenimi Awaraamani aritaki pikimitanakyarimi. Raapatziyanani paerani rirori, picharineetenitakyarimimi, pikimityaarimi eeroripaeni, paapatziyakinami. ⁴⁰ Naaka kantawitawori kyaaryootatsiri nokemiri Tajorentsi. Omaanta pajareeyanani powamaena. Tee pikimitani riraga Awaraamani, tee. Ikimoshiryantakari rirori raapatziyakawo oetaka ikantziri riraga Tajorentsi. ⁴¹ Omaanta pantapiintziro eeroka rantziri piriperotari.

Roojatzi ikanantanakari irirapaeni:

—¿Paashinika ashitanari? Apaani nirintari naakapaeni. Rirotaiki Tajorentsi.

⁴² Ikantakiri riraga Jesoshi maawaeni:

—Rirorikami pirintyaarimi Tajorentsi aritaki pinintaperotakinami naaka. Tee nopokashita; aritaki nopoñaakari riroriki, rirotaki otyaantakinari. ⁴³ ¿Litaka kaari piyotantawakawori nokantzimiri? Tema tee pikoyi paapatziyawo okaatzi nokantzimiri, rootaki kaari pimatantawo paapatziyawo. ⁴⁴ Rirotaiki Jatanaashi pirintakari eerokapaeni. Rootaki pikowantakari pantapiintziniri ikowakayimiri. Owamaantatsirini paerani: irira rirotaki oñaagantzirori rowamaantzi. Tee ikenkithashireeyawo kyaaryootayitatsirini, rootaki kaari ikameethatana. Theeyachari irira, rootaki itheeyantayitaarini atziri. ⁴⁵ Omaanta naaka nokamantawitakimiro kyaaryooperotatsiri, omaanta tee paapatziyana; tema poyaatatziiri riraga Jatanaashi. ⁴⁶ ¿Eenitatsi jaka ñaakinari naari naantziro kaari kameethatatsi? Teewee. Rooma okameethatakirika nokantakimiri, ¿iitaka kaari paapatziyantana? ⁴⁷ Maawaeni itomintari Tajorentsi, rirotaki aapatziyawori ikantziri. Tee itomintzimi eerokapaeni. Rootaki kaari paapatziyantawo ikantziri rirori.

⁴⁸ Roojatzi ikantawakiri riraga jewatatsiripaeni joriyopaeni:

—Kyaaryootaki nokantakimiri. Eerokataki jamaaryajatzi, eejatzi ithawirentsi-takaashitakimi kamaari.

⁴⁹ Ikantawakiri rirori:

—Tee nothawirentsi: nopinkathatzi Pawa. Omaanta eeroka tee pipinkathatana; pithenkakina eeroka. ⁵⁰ Tee nokowashita iñaaperotena atziri; inta Pawa kowaentsiri iñaaperotena maawaeni atziri. Eejatzi rirotaki kantakowenterini maawaeni theenkanari ikameethatziirika. ⁵¹ Kyaaryootaki iroka nokantemiri: raapatziyaperotawakyaaworika nokantziriri, eero ikamaperotzi.

⁵² Roojatzi ikanantanakari riraga jewatatsiripaeni joriyopaeni:

—Iroñaakaroña niyoperotakimi pithawirentsitaki. Kamaki Awaraamani. Eejatzi kamanantayitziirorini iñaani Tajorentsi, kamaki riroripaeni. Omaanta pikantzi eerori: “Eero ikami aapatziyaworini nokantziri”. ⁵³ Kamaki achariniiteni paerani Awaraamani. Kamaki riroripaeni kamanantayitziirorini iñaani Tajorentsi. ¿Piitashiwitama panaakotziri riraga Awaraamani? ¿Piitashiwitama panaakotziri maawaeni paejatziiteni peewaperotaki eeroka?

⁵⁴ Ikantawakiri Jesoshi:

—Aririka nokantashityaami neewawenantzi, rooma natsipetyaawomi. Pawa, riraga pikantzi eerori: “Notajorentsite”, rirotaki jewataakinari. ⁵⁵ Tee piyotziri eeroka rirori, omaanta niyotziri naaka. Aririka nokantakimi: “Tee niyotziri”, aritaki nokimitemimi eerori, notheeyakyaami naaka. Rooma niyotziri riraga Pawa. Nomonkaateniri okaatzi ikantanari. ⁵⁶ Achariniiteni paerani riraga Awaraamani, riyotakotakina rootaki ikimoshiryantakari. Riyotzi iinja nopoke jaka kipatsiki, natziritapaaki. Iñaakina roojatzi ikimoshireperotananaka eejatzi.

⁵⁷ Ikantziri riraga jewatatsiripaeni joriyopaeni:

—Tekiraata pantyashiparitzimaneenteeta. ¿Piñiirima Awaraamani? Teewee.

⁵⁸ Ikantawakiri rirori:

—Kyaaryootaki iroka nokantemiri. Tekirani ikoñaatziini riraga Awaraamani, eenirona nojeeki naari. Jee, noñaanakari.

⁵⁹ Roojatzi ramantawitanakawori mapi riraga jewatatsiripaeni, rompojerimi riraga Jesoshi. Omaanta romanapithatanakari irira Tajorentsi pankoki, raminaminawitapaakari janta. Tee iñiiri. Tema shitowanaki rirori.

9

Retsiyatakotakiri Jesoshi kamampowaakitatsiri

¹ Iinja ikinakaanakina janta riraga Jesoshi. Noñaapaakiri shirampari kamampowaakitatsiri. Aritaki ikantapaaka owakira ikoñaatapaaki. ² Nokaatziri riyotaanepaeni nojampiteeyirini, nokanteeyirini:

—Iyotaanari, ¿iitaka ikoñaatantakariri kamampowaakitatsiri? ¿Rooma rantayitzironi kaari kameethatatsi ashitariri ikamampowaakitantakariri itomi? ¿Aririka irika antakirori kaari kameethatatsi ikamampowaakitantakariri?

³ Ikantawakiri:

—Tekatsi rantzi, ikamampowaakitashitaka. Eejatzi ashitariri, tekatsi rantzi. Ro ikamampowaakitantakariri irika itajonkakowenantakyaariri riraga Tajorensi. Ikowakaakiri maawaeni atziri riyotanaki kyaaryo itajorensitaki. ⁴ Iroñaakaroña okameethatzi antero oetarika ikowakiri Tajorensi. Rotyaanantanari nokimitantari irira, notajonkakowenantakyaariri irika. Kaari nojamanitzi. Aririka ojamanitaki aaka aririka itziroryaanaki oorya eero amatziro antero oetarika. ⁵ Eenirona nojeekika jaka kipatsikika, naaka iyotakotakaakiriri Tajorensi maawaeni atziri.

⁶ Ikanantakariri iroka, reewatantanakawori kipatsi, ijampowathatakiro, roojatzi itziryaakitantakariri rokikira kamampowaakitatsiri. ⁷ Ikantakiri Jesoshi irira:

—Piyaate janta Shiroeki, pikiwaakitakitya.

Rootaki Shiroe* inkaare. Roojatzi riyaatantanaka, ikiwaakitapaaka. Ipiya, aminanee. ⁸ Eenitatsi jaga inampiweri, eejatzi riraga ñaapiintziriri inethaantapiintzi koriki. Ikan-teeyanakini:

—¿Kaarima irika riraganki jeekapiintatsiri nethaantapiintatsiri koriki?

⁹ Apanipaeni kantayitatsirini:

—Rirotaki.

Paashini kantayitatsini:

—Kaari irira. Roshiyashitari.

Ikantawakiri rirori:

—Naakataki.

¹⁰ Rojampitakiri:

—¿Tsika ikanteetakimika pikokichaataantaari?

¹¹ Ikantawakiri rirori:

—Riraga shiramparinta iitachari Jesoshi reewatakiro kipatsi, ijampowathatakiro, itziryaakitantakinawo nokikira. Ikantakina: “Piyaate Shiroeki, pikiwaakitakitya”. Niyaatanaki, nokiwapaaka, roojatzi nokokichaataantanaa.

¹² Roojatzi ikanantanakari:

—¿Tsikarōña irira?

Ikantawakiri:

Tsikaarika, taaninya.

¹³⁻¹⁴ Rootaki kitejiri nomakoryaantapiintari naakapaeni jorriyo itziryaakitantari riraga Jesoshi kamampowaakitawitachari ikokichaatakaantaariri. Roojatzi raanteetanakanariri warieeyopaeni. ¹⁵ Rojampitawakiri ikantawakiri:

—¿Oetaka raashitakimiri pikokichaataantaari?

Ikantziri:

—Itziryaakitantakinawo jampowatha nokiki, roojatzi niyaatananakari nokiwaakitakita. Iroñaaka kokichaataana.

¹⁶ Roojatzi ikanantanaka warieeyo apanipaeni:

—Riraga shirampari rantawaetantawo kitejiri amakoryaantapiintari. Teetsikya ipoñaaka Tajorensiki.

Paashini kantayitatsini:

* 9:7 Akantziro aari apaanteki Shiroe: Rotyaantziri.

—Rirorikami antzirori kaari kameethatatsi, eero imatziromi itajonkantayitenimi. Tema ipiyapiyawaantetawaanteeeyakarini, anik, anik, anik.

¹⁷Rapiitanakiri ikantanakiri:

—¿Iitaka piitzirika eerori riraga kokichaatakaakimiri?

Ikantawakiri:

—Noetziri naaka rivotaki kamanantzirori iñaani Tajorentsi.

¹⁸Riraga jewatatsiripaeni joriyopaeni tee raapatziyari: iitakaashitawitaka tee ikamampowaakitzi. Ikaemakaantakiri ashitariri eejatzi riniro ¹⁹rojampitawakiri, ikantawakiri:

—¿Rivotaki irika pitomi pikantziriranki: “Ikoñaatapaaki kamampowaakitatsiri”? ¿Iitaka iroñaaka ikokichaatantaari?

²⁰Rakapaakiri:

—Jee, rivotaki notyomi. Noñaaperotziri ashi royiro ikoñaatakotapaakiro ikamampowaakitapaaki. ²¹Omaanta tee noñiiri tsikarika ikantaari ikokichaatantaari, tee niyotzi naaka. Eejatzi tee niyotzi ninkarika kokichaatakaakiriri. Tee reentsitane eeroñaaka. Pojampiteri irira.

Rootaki ikantziri ashitariri riraga warijeeyopaeni. Ari jatane.

²²Riraga ashitariri ithaawanteeyakarini riraga jewatatsiripaeni joriyopaeni, tema riyotaki aritaki ipiyowenteeyakarini riraga Jesoshi. Ikanteeyitakani: “Eenitatsirika kantatsini: ‘Rivotaki Jesoshi Rotyaantanewo Tajorentsi’, eero ishinetziri irira atsiptayaari akemijanteeyini”. Rootaki ithaawanteeyanakarini ashitariri, ²³rootaki ikanantanakariri: “Tee reentsitane eeroñaaka notyomi. Pojampiteri irira”.

²⁴Roojatzi rapiitakiri rirori ikaemakaantakiri riraga kamampowaakiwitachari. Ikantawakiri:

—Piñaaperoteri Tajorentsi. Irinta shirampari niyoteeyirini rirori antzirori kaari kameethatatsi.

²⁵Ikantapaakiri riraga kamampowaakiwitachari:

—Rirorikama antzirori kaari kameethatatsi, tee niyotzi naaka. Apatziro niyotakikya, nokamampowaakitawitani paerani, iroñaaka kokichaataana. ²⁶Rapiitakiri ikantawakiri:

—¿Tsika ikantapaakimika ikokichaatakaanteemiri?

²⁷Rakapaakiri:

—Rootaki nokantawitakimiri inkaaganki omaanta tee paapatziyawakawo. ¿Iitaka pikooantari papiitero pikemiro? ¿Pikowaeyanakinirika eeroka paapatziyari rirori?

²⁸Roojatzi ikijathatantanakariri ikantanakiri:

—Eerokatajantaki eerori riyotaanewo. Omaanta naakapaeni riyotaanewopaeni Moeeseeshini. ²⁹Niyoteeyini ikenkithataakirini Tajorentsi riraga Moeseeshi paeraniperoña. Rooma riroriranki shirampari tee niyoteeyirini tsikarika ipoñaakari irira.

³⁰Ikantawakiri:

—¡Kyaaritaamakya! Rootaki notsikanatantakimiri. Tee piyotziri eerori tsikarika ipoñaakari, omaanta rivotaki kokichaatakaakinari. ³¹Ayotakoevirini Tajorentsi, tee ikemijantziri antayitzirorini kaari kameethatatsi. Omaanta riraga pinkathaperoteri Tajorentsi, antzirori ikowakaakiriri, rootaki ikemapiintariri riraga Tajorentsi. ³²Tee akemakotapiintziri kokichaatakayerini koñaatapaentsiri kamampowaakitatsiri. Omaanta naaka nokoñaatapaaki nokamampowaakitapaaki, tema retsiyatakotaana rirori. ³³Eeromi ipoñaami Tajorentsi tektatsimi matenanimi etsiyatakoteenani.

³⁴Ikantziri riroripaeni:

—Paerani pikoñaatantapaakari tee pikameethatapaaki. ¿Arima pikowaki iroñaaka piyoteeyinani? ¡jantzikoeni! ¡Intsiptaete piyaate jaga!

Rootaki rookantakariri Tajorentsi pankoki.

³⁵Ikemakotakiri riraga Jesoshi rookaeyakirini warijeeyopaeni riraga kamampowaakiwitachari. Roojatzi raminakitzi, ikantapaakiri:

—¿Paapatziyarima Itomi Tajorentsi?

³⁶Ari ikantawakiri:

—¿Tsika ijeekakika, naapatziyakari?

³⁷ Ikantapaakiri:

—Naakataki, Piñaakinaroña, nokenkithatakaakimi iroñaaka.

³⁸ Ikantawakiri:

—Naapatziyawakimi, Nowinkatharite. Eeroka riroperori.

³⁹ Ikantapaakiri:

—Rootaki nopokantakari kipatsikika, nokantakotantyaariri maawaeni atziri tsika ikan-teeyani. Tema noñaakimi eeroka, eerokawitaka kamampowaakitatsiri omaanta iroñaaka nokokichaatakagaemi. Niyotaakotakimiri Tajorentsi. Tema paapatziyana rootaki iinja piñaantyaariri irira. Kimitaka iroka nopokapaaki jaka niyotaakoteeriri Tajorentsi maawaeni atziri. Riraga aapatziyeeyanarini aritaki riyotaakiri paashini atziri iñeeri iinja. Omaanta riraga kaari aapatziyeeyanarini inta ikenkithashiryawita riyoterimi Tajorentsi, tema tee riyotzimaetari eejatzi eero iñiiri iinja. Iitashiwitaka riyotziri iroñaaka. Omaanta roshiyashitakari kamampowaakitatsiri tee riyoperotziri irira.

⁴⁰ Riraga warijeeyopaeni itsipateeyakarini, ikemaeyawakironi ikantakiriri. Roojatzi ikanteeyantanakani apaanipaeni:

—Iroka poshiyakaawentakiri kamampowaakitatsiri, ¿teetsikya pikenkithashiryakowitana naaka kamampowaakiwitachari?

⁴¹ Rakapaakiri rirori:

—Pikamampowaakitziira, eero ojeeki kaari kameethatatsi pantziri; omaanta pikan-teeyawitani: “Namineeyini”, rootaki ojeekantari pantani.

10

Riraga Jesoshi ikenkithatakotziri ashitariri rowishate

¹ Eekiro riyaatatzi riyotaantzi riraga Jesoshi, ikantanakiri:

—Kyaaryootaki iroka nokantemiri. Rooma tsiteniniki romonkyaapiintziri ashitariri rowishate ishiirikoteki. Eenitatsi apaani omoo eejatzi ashitako kameetha. Romonkyaantariri ikempoyaantari tsiteniriki. Ninkarika pokatsini eerorika ikyaapaaki omooki inta rateetashitapaakya raantyaariri owisha, irira rirotaki koshintzi. Ikoyi ikoshite. ²⁻³ Eenitatsirika atziri shentzimiriri ashitako, aririka ipokapaaki ashitariri, ari rashitaryaawakiniri ishineteri ikyaanaki. Aririka ikyaashitapaakiri, ikaemapaakiri rowishate iwaeropaeni, ari ipokashiteri maawaeni, eero ithaawantawakari ashitariri. Roojatzi raanakiri janta paashitomashiki, ⁴ reewatanakiri. Ari riyowaantetziri iñaani, rootaki royaateeyantaririni. ⁵ Aririka ikaemawityaari kaari iñaapiintzi rowishate, eero riyowaantetawakiri ipaante. Eero royaatziri inta ishiyaapithatanakyaari maawaeni.

⁶ Rootaki roshiyakaawentawitakanariri riraga Jesoshi omaanta tee riyotakoteeyironi oetarika roshiyakaawentziniriri. ⁷⁻⁹ Ikanteeyanakirini eejatzi:

—Kyaaryootaki iroka nokantemiri. Naaka oshiyawori ashitakontsi ikyaapiintzira ow-isha. Tema kimitaka iroka, aririka pikowaperotaki piyoteeri Tajorentsi paapatziyakinarika naari. Maawaeni eeroka jewatatsiri joriyopaeni jaka kaari aapatziyanari kimitakimi koshintzi. Kaari piyotaakoperotakiriri Tajorentsi atziri. Omaanta naaka iyoperotziri riraga Pawa. Ninkarika aapatziyenani naaka nowañaakiri ikantyaani nojeekakayeri eejatzi nopaperoteri oetarika owañeerini. ¹⁰ Ipokashitziri koshintzi ikoshite owisha, rowamaeri. Eerokapaeni jewatatsiri pikimiwitakari: rooma tee pikameethatzi. Tee piyotaakotanta-perotziri Tajorentsi atziri, rootaki aririka ikame irira, tee riyoperotanakiri Tajorentsi. Rootaki kaari iñaaperotantariri rirori ikameethatzi. Tema rootaki kaari nomatantawo nojeekakayeri naaka eejatzi Pawa. Omaanta naaka nopokaki nowañaantakariri kameetha.

¹¹ Naaka oshiyariri riraga shentziriri rowishate kameethari. Tema naaka ashitariri kameethari aapatziyaperotanari rootaki nokowantakari nokamawenter. ¹² Tee nokimitari shentziniriri owisha ipinatziiri ashitariri. Irira kaari ashitariri owisha. Aririka iñaawakiri rirori ipokapaaki manitzi, ithaawantanakari ishiyaapithatanakari; rookanakiri owisha-paeni. Roojatzi raantapaakyaarikya riraga manitzi apaanipaeni owisha, rowamayita-paakirini. Maawaeni paashinipaeni owisha itsiparyaayitanakani. ¹³ Aritaki ikantari rirori. Tee ikenkithashiryaperotziri owisha, inta ikenkithashiryashitakari koriki ipineeteri,

rootaki ishiyaapithatantanakariri. Pikimitaka eerokapaeni jewatatsiripaeni pookanakiri irika kamampowaakiwitachari, tee pamitakotziri kameetha. ¹⁴⁻¹⁵ Tema naaka oshiyariri riraga shentziriri rowishate kameethari. Kyaaryo naaka ashitariri kameethari riraga aapatziyanari. Tema maawaeni irirapaeni nokashiyeyirini nosheninka. Kimitaka niyotziri Pawa eejatzi riyotakina naaka, tema niyotziri riroripaeni, eejatzi naaka riyotzitana. Eejatzi nokamawenteri. ¹⁶ Eenitatsi eejatzi paashinijatzitatsiri atziri kaari joriyyotatsiri. Nokowakiri maawaeni irira eejatzi ikemantenari oetarika nokantziri, niyotaakotantariri Pawa Tajorentsi roojatzi raapatziyanteena. Aririka raapatziyena ari nokashiyeeeri nosheninka. Tema nokashiyeeeri nosheninka maawaeni aapatziyanari, joriyyotatsiri eejatzi paashinijatzitatsiri atziri.

¹⁷ Eejatzi ikantzi Jesoshi:

—Nokowashitari naaka nokamawenteri atziripaeni, rootaki nokamawenantaariri iinja eejatzi nopiriintanee. Rootaki inintaperotantanari Pawa. ¹⁸ Tekatsi matashityaawonimi rowamaenami, inta nokowaperotaki nokamawenteri maawaeni atziri rootaki nomatantyaawori. Nomatero nokamawenteri atziri, eejatzi nomatero nopiriinte: rootaki ikowakaakinari Pawa.

Ari riyataakaanakina naakapaeni.

¹⁹ Aritaki okantari ikantakiriri riraga Jesoshi. Roojatzi ipiyapiyawaantetanteeya-paakaririni maawaeni jewatatsiripaeni joriyopaeni. ²⁰ Eenitatsi osheki kantayitatsirini:

—Ikyantashitakari kamaari. ¿Iitaka pikemijanantariri?

²¹ Ikantzi paashinipaeni:

—Tee ikyantari kamaari, tema kameetha riyotaantzi. Kaari irinta kamaari: tema ineshironkatakiri kamampowaakitatsiri, rootaki ikokichaataakanantariri.

Rapiitziro ikantzi Jesoshi: “Naaka monkaatakariri Tajorentsi”

²² Okanta okyaawontsitapaaki. Monkaatapaaka kitejiri nokenkithashiryaantawori rowameethatanteetawori Tajorentsi paerani. Ipiyakaakina Jesoshi Jerojareeki.

²³ Ari ikatziyatziyawaeta rirori janta owitheenkayitani otzinkamipaeni pankotsi, noetziro pankotsi Rashi Sharamooni. Tema rootaki ikaapanomatantakawori rinkinagaakitero okaatzira. ²⁴ Ipiyowentapaakari osheki jewatatsiripaeni joriyopaeni, rojatekapaakiri Jesoshi. Ikantapaakiri:

—Paerani pimanapithatakinawo. Pikantaperotena iroñaaka: ¿eeroka Rotyaantanewo Tajorentsi poemishitowaeri oroomajatzi?

²⁵ Ikantawakiri:

—Aritaki nokanteeyawitakimini; omaanta tee paapatziyawakina. Oetarika nantayitakirini, rirotaaki Pawa otyaantakinari matakaakinawori. Iroka nantayitakirini, rootaki riyotakaemirini naaka Rotyaantanewo Tajorentsi. ²⁶ Aritaki nokantakimi: tee ro kaari pikowanteeyani pikemijantana, inta kaari pimatantawo pikemijantana. ²⁷ Riraga aapatziyanari ikemiro nokantziri. Niyotziri maawaeni eejatzi irirapaeni royaatana. ²⁸ Aritaki naaka nowañakiri maawaeni. Tema roojatzi ikantyaani nojeekakaakiri naaka. Eero riyaatzi paamariki kaari tsiwakanitatsini. Nokempoyaaperotakiri, okimitzimotawitana noerikawakotakiri. Tekatsi aapithatenarini. ²⁹ Riraga Pawa pakinariri ikantakina: “Pikempoyeenari irirapaeni”. Ranaakotakiri maawaeni itajonkaperotzi, tekatsi aapithaterini eejatzi Pawa rakoki. ³⁰ Nomonkaataperotakari Pawa, eejatzi naaka imonkaatakina.

³¹ Roojatzi maawaeni riraga jewatatsiripaeni joriyopaeni ramawitanaka mapi rompojantayaririmi. ³² Omaanta ikantanakiri rirori:

—Rirotakiri Pawa tajonkakaakinari. Osheki noñaagayitakimironi. ¿Iitakama nantakiri pikowantari pompojanteneri mapiki?

³³ Ikantawakiri:

—Tee ro nompojantemiri mapiki pantzirowa kameethatatsiri. Eeroka shirampari, omaanta piitajorentsishitaka, rootaki nompojantemiri mapiki.

³⁴ Ikantanakiri rirori:

—Tema rojankinatakaantakiniri Tajorentsi atziri Iwaperiteki rirori, okantzi: “Nokanteeyemini eeroka maawaeni tajorentsitsatsiri”.³⁵ Riraga ojankinatzirorini Iwaperite Tajorentsi ikantziri: “Tajorentsitsatsiri”. Tekatsi akantero inashitakayaawo Iwaperite Tajorentsi.³⁶ Ikowakaakina Pawa, rootaki rotyaanantakinari jaka kipatsikika. Inkaaganki nokantakimi: “Naaka Itomi Tajorentsi”. ¿Litaka iroñaaka pikanantanari: “Piitajorentsitashitaka”? Itajonkantaki Pawa.³⁷ Eerorika nokimitari irira eero paapatziyana.³⁸ Omaanta nokimitaririka, paapatziyeeyanani. Eerorika pikoyi paapatziyashitana naari, okameethatzi paapatziyakotenawo nantziri. Paapatziyawo, roojatzi piyotantyaaari ikimitana Pawa. Eejatzi naari nokimitari irira. Piyoperotawakiro.

³⁹Rapiitziri ikowaperoeyawitanakani rayerimi, omaanta ipeyimotanakari Jesoshi.

⁴⁰Ari imontyaakaanakinawo naaka riraga Jesoshi Joriraaniki. Riyaataakaanakina janta intatsikeronta tsikarika paerani Jowani ikaawoshitantzi. Aritaki ijeekakaapaakina janta apite kashiri.⁴¹ Osheki pokashitanakiriri eejatzi. Ikanteeyawakaapaakani:

—Tee itajonkantzi Jowani omaanta kyaaryootaki maawaeni ikantakotakiriri Jesoshika.

⁴²Osheki aapatziyayitawakaririni riraga Jesoshi janta.

11

Ipiriintanakiri Jesoshi Raajawo

¹Ijeeki Wetaaniyaki shirampari iwaero Raajawo, imantsiyataki. Ojeeki eejatzi ipankoki ritsiropaeni: rowaga Mariiya, eejatzi rowaga Maarita.² Chapinki ojeetziri Mariiya Awinkatharite iitziki. Ro ojeetantari kajankaari. Oshetantari oeshi eejatzi. Tema mantsiyataki iyaariri,³ rootaki otyaanantakariri kanterini Jesoshi. Inteenanta riyaataashitakiri. Iñaantapaakariri ikantapaakiri:

—Nowinkatharite, riraga Raajawo pinintaperotziri, mantsiyataki. Thame aate.

⁴Ikemantawakariri Jesoshi ikantawakiri:

—Imantsiyatawitawakyaata omaanta eero ikamaperotzi. Ro imantsiyatantakari, ikowaki Pawa Tajorentsi maawaeni atziri ipinkathatena naari eejatzi ipinkathatziyaaari irira.

⁵Jesoshi inintaperotzi roori Maarita, irento, eejatzi iyaariri.⁶ Ari ikemakotzitakari imantsiyataki, tee riyaatzita intsipaete, ijeekanaki apite kitejiri.⁷ Roojatzi ikanantanakina maawaeni:

—Thame apiyeeyanakini eejatzi Joreeyaki.

⁸Nokantanakiri naari:

—Iyotaanari, chapinki janta ari rompojaksimimi mapiki riraga joreeyajatz. ¿Eekiroma pipiyashitanaateyeeeri janta? Eero aatzi: rowamaemikari.

⁹⁻¹⁰Riyotantari Jesoshi oetarika ikenkithashireeyari Pawa Tajorentsi eejatzi oetaka ikowakaanari naari, ikantana maawaeni:

—Tema eeniro okaatzi 12 oorapaeni apaani kitejiri akatziyatziyawaetantyaari eero antziwatanta. Eejatzi eenitatsi 12 oorapaeni tseiteniri akatziyatziyawaetantyaaworika aritaki antziwatakya. Okimiwitakawo iroka, tekiraata omonkaata kitejiri rowamaena. Aritaki amatakiro akatziyatziyawaete janta. Eero rowamagaetana iroñaaka, eero. Pawa ikowakaakae aate aaka. Aririka aapatziyaperotyaari riraga Tajorentsi, eero imatziro paashini atziri ipakaakagaero aapatziyakarira.

¹¹Aritaki ikantakinari. Roojatzi ikanantanari:

—Imaashitaka* Raajawo. Niyaate iroñaaka nokaakapaeri rirori.

¹²Nokantanakiri:

—Maaperotakirika, Nowinkatharite, aritaki retsiyatakotanee.

¹³Omaanta ikenkithatakowitakari Raajawo, ikamaki. Naaka, noetakashitawitaka ro ikantanari: “Imaashita, imakoryaantari”.¹⁴ Roojatzi ikantaperotantanakinari:

* 11:11 Ikantzirorika joriyopaeni imaashitaka omatero okantakotziri apite inashita. 1. Irira imaaki 2. Ikamaperotakitzi.

—Kamaperotakiroña Raajawoni. ¹⁵ Kameethaperotaki tee noñiiri naaka ikamimotena, pimatantyaawori paapatziyaperoeyanakinani, rootaki nokimoshiryaantanakari. Thame amineeyakiterini maawaeni.

¹⁶ Riraga Tomashi iiteetziri Tsipantzi, ikanteeyanani:

—Thame aateeyanakini maawaeni, rowamagaete aaka.

¹⁷ Roojatzi niyaatantanaka.

Nowagaeyakini niyanki awotsi. Okitejitanaki roojatzi nowaagantanaka. Tsitenini rootzimateentsi nareetya inampiki Raajawoni. Ikanteetawakina ikaatakotaki 4 kitejiri omonkyaaganteetantakariri Raajawoni omooki impeetaki. ¹⁸ Rowaga Wetaaniya okaakintawo Jerojaree, aamaashitya okaatzi 3 kiroometero. ¹⁹ Ipoñaaka Jerojareeki osheki joreeyajatzi pokeshitzirori Maarita eejatzi Mariiya. Eejatzi itsipatawo wetaaniyajatzi. Ikantapaakiro:

—Eero petakotashitari piyaaririni.

²⁰ Ari ritakawo apaani shirampari, kamanteroni Maarita:

—Kaakitakira Jesoshi.

Ookanakiro opanko, jatanaki otonkiyotawakari. Omaanta Mariiya, eeniro ojeekanaki pankotsiki.

²¹ Okantawakiri rowaga Maarita:

—Aririkami piyeekimi jaka, Nowinkatharite, eeromi ikamimi aarinini. ²² Niyotaki iroñaaka oetarika pikanteriri riraga Tajorentsi aritaki ipakimi okaatzi pikowakoteriri.

²³ Ikantapaakiro:

—Aritaki rapiiteero rañaagae piyaaririni.

²⁴ Okantawakiri:

—Jee, aririka omonkaatapaakya kitejiri ipiriinanteeyariri Tajorentsi maawaeni kamayitatsirini, aritaki ipiriintanee rirori aarinini. Niyotakiro iroka.

²⁵⁻²⁶ Ikantapaakiro:

—Naaka añaakagaerini maawaeni kamawiteenchari, eejatzi nowañaagae riraga piyaaririni eejatzi. Ikamawitakyaarika aapatziyanari ari rapiiteero rañaagae eejatzi. Eero noshinetziri apaani atziri aapatziyanari itsipatyaari Jatanaashi janta paamariki kaari tsiwakanitatsini. ¿Paapatziyawoma iroka nokantakimirika?

²⁷ Okantawakiri:

—Jee, Nowinkatharite, niyotakimi eerokataki riraga Itomi Tajorentsi riraga Rotyaantanewo naamaakari.

²⁸ Ari, piyaate pikaemiro pirento.

Roojatzi opiyanaaka, okantzirowaga Mariiya. Okamantathatapaakiro:

—Areetapaaka lyotagaeri, ikaemakaantapaakimi.

²⁹ Okantzirowaga:

—Jee, ari.

Intsipaete okatziyanaka, iyaatashitanakiri Jesoshi. ³⁰ Tekiraata rareetya rirori pankotsiki. Eeniro ijeeki janta otonkiyotakitarinta Maarita. Ari royirowo janta Mariiya. ³¹ Ari iñaakiro roori iyaatzi maawaeni tsipataworipaeni pankotsiki ari roemoshirenkaatzirowo, roojatzi royaatantanakawo maawaeni. Iitawitaka ari iyaate apiitero iraaakotyaaari iyaaririni janta omookinta. ³² Ari oñaapaakiri Jesoshi, iyaatashitziri otziwerowashitapaakari owethatari. Okantapaakiri:

—Poemoshirenkapaena, Nowinkatharite. Aririkami piyeekimi jaka, eero ikamimi aarinini.

³³ Iñaawakiro riraga Jesoshi irayimotapaakari, eejatzi riragaeyakani joriyopaeni riraga tsipatayitaworini. Roojatzi ikantashiretanaki rirori, rowashiretanaka. ³⁴ Ikantanaki:

—¿Tsika powakirika?

Okantawakiri:

—Janta, Nowinkatharite, nowakiri omooki. Thame paminakitero.

³⁵ Ari riraapaaka riraga Jesoshi. ³⁶ Rootaki ikanantanakari joreeyajatz:

—Piñaakiri, osheki inintashiretawitarini.

³⁷ Eenitatsi aapanipaeni kantaneentsiri:

—¿Kaarima irika kokichaatakagaeriri kamampowaakitatsiri? Eenirorikami jaka, ¿arima retsiyatakoteerimi eejatzi Raajawoni, eero ikamimi?

³⁸ Rapiitziro ikantashireperotanaki rirori. Rokaakiwitapaakawo omoo imoontashitan-teetakariri kaminkari impeetaki. Rashitakotanteetakari mapi. ³⁹ Ikantapaaki riraga Jesoshi:

—Pipinoyaakoteri mapikika.

Okantawakiri rowaga Maarita:

—Eero, Nowinkatharite, ikaatakotaki imaakotaki 4 kitejiri ikamantakari. Shitzitanaki.

⁴⁰ Ikantanakiro:

—Eero pikantzi: “Eero”. Tema nokantakimi: “Paapatziyakinarika aritaki piñaakiro itajonkante Tajorentsi”.

⁴¹ Roojatzi ipinoyaanteetakawo mapi. Raminanaki riraga Jesoshi jenoki, ikantanaki:

—Ariwee, Pawa, niyotaki pikemakina. ⁴² Niyotaki pikanta pikemapiintana. Eenitatsi osheki katziyimotanari jaka. Nokowaki riyote maawaeni potyaantakina, rootaki no-kenkithatakaantzimiri.

⁴³ Roojatzi ikaemaperotantanaka:

—Raajawo, pipiriintee, pipokae.

⁴⁴ Roojatzi riyowantanaka kamawiteenchari. Chapinki roojotanteetawakariri tokoyatha: rakoki, iitziki, maawaeni. Ipashikapootanteetawakariri paaño. Iroñaaka ikantziri Jesoshi: —Poojoryaakoteeri, potyaanteri riyaaatee.

⁴⁵ Riraga joreeyajatzzi, rirotaki tsipateeyakaworini Mariiya, iñaakoeyakirini Jesoshi ipiriintakagaari Raajawo rowañaagaeri.

Rajaryagaeyakarini rowamaeri Jesoshi

Tema oshekini riraga jewatatsiri raapatziyeeyanakarini Jesoshi. ⁴⁶ Paashinipaeni riraga jewatatsiri iñaakiri eejatzi ikijanaka. Roojatzi riyaatashitakiri warijeeyopaeni, ikantakota-paakiri riraga Jesoshi, okaatzi rantakiri. ⁴⁷ Ari ikantakoeyakitzirini riraga warijeeyopaeni. Tema ikaemakaanteeyakirini riraga 70 jewawentziriri joriyopaeni. Ikantawakaeyakani:

—¿Tsika akanterika? Riraganki shirampari osheki itajonkantapiintaki. ⁴⁸ Aririka ashinetanakiri eekiro riyaatzi itajonkantzi, ari raapatziyeeyanakyaaerini maawaeni atziri, ipokashiteekari oroomajatzzi, ishekirowakoteekari Tajorentsi pankoki. Eejatzi ithonkaekari aaka, maawaeni.

⁴⁹ Itsipatari Kaejashi riroripaeni janta. Iroñaaka ojaretsi rirotaki irira iwinkatharite ñaanakowenantatsiripaeni. Ikantanaki rirori:

—Tekatsi piyote eerori. ⁵⁰ Tee pikenkithashiryaaqya. Pamineeyini: okameethatz-imoeyeminiita ikameeta apaani shirampari rowawijaakoeyanteerini aakapaeni, eero athonkanta maawaeni aakapaeni.

⁵¹ Tee ikantashitari iroka. Rooma rirotaki iwinkatharite maawaeni ñaanakowenantatsiri. Riyotaakiri Tajorentsi, rootaki ikantakotzitantakariri ikamawenteeyerini riraga Jesoshi maawaeni joriyopaeni. ⁵²⁻⁵³ Tee apatziro ikamawenteeyirini joriyopaeni, inta ikamawenteri maawaeni atziri reentsitetantyaariri Tajorentsi maawaeni aapatziyariri rirori. Inashiteeyawitani, ijeekaeyini maawaeni nampitsikipaeni inteenaki omaanta ikamawenteri ipiyoeyantyaaririni maawaeni. Aripaete riraga jewatatsiripaeni joriyopaeni rajaryagaeyakarini riraga Jesoshi, rowamaeri. ⁵⁴ Rootaki kaari iroñaaka ikinapiinantanakari irira janta roshekitzinta joreeyajatzipaeni, tee roñaagapaari. Riyaataakanakina paashiniki kipatsi. Ari ijeekakaapaakina nampitsiki oetachari Ejerayeemi othapikinta janta tekatsinta atziri ipanko.

⁵⁵ Rootzimateentsi omonkaatya Kitejitatsiri Rawijantariri Ronampiri Tajorentsi janta Ejiipitoki ikimoshireeyantyaarini maawaeni nojoriyyotzinkarite. Iroñaaka itonkaanaki maawaeni Jerojareeki rowameethatantanakyaariri, ipinkathatantyaariri Tajorentsi. Riyaateeyanakini jeekatsiri tsikarikapaeni, ⁵⁶ tema raminaminawitapaakari Jesoshi. Ikyapaaki maawaeni Tajorentsi pankoki ipinkathateri Tajorentsi, ikantawakaapaaka:

—¿Oetaka pikenkithashiryaaeri eeroka, arima ipokaki Jesoshi?

—Aamashitya aririka.

⁵⁷ Tema aritaki ikantakaantakae aaka maawaeni atziri riraga warijeeyopaeni eejatzi jewatatsiripaeni ñaanakowenantatsiripaeni:

—Aririka piñaakiri Jesoshi, pipoke pikamantakitena intsipaete.

Tema ikowaeyanakini raakaanteri.

12

Janta Wetaaniyaki ojeetziri tsinani Jesoshi

¹ Tekiraata 6 kitejiri omonkaantanyaari nokimoshirewenantyaawori Kitejitatsiri Raw-ijantariri Ronampiri Tajorentsi janta Ejiipitoki. Rareetakaaneena riraga Jesoshi Wetaaniyaki janta ijeekinta riraga Raajawo kamawiteenchari: riraga rowañaagaeri Jesoshi. Tema itsipateeyakawoni ritsiropaeni, rowaga Maarita eejatzi rowaga Mariiya. ² Ari riwet-sikaetakirowanawontsi iñaaperotantyaariri Jesoshi. Tema eejatzi ikaateeyirini Raajawo, naaka riyotaanewopaeni eejatzi paashinipaeni atziri. Rakiyoteeyirini maawaeni. Maarita rowaga ritsiro riraga Raajawo rootaki kitantatsirini okitziri atziripaeni. ³ Ireto Mariiya amapaakiniri Jesoshi kajankapithari yoshaachari naariwo, kameethaperotatsiri. Pinaperotachari. Otziripithatantakari iitziki, roojatzi oshetantanakari oeshi. Kajankaenkatanaki maawaeni pankotsiki. ⁴ Ari eenitatsi jaga Joorashi karyootejatzi rirowitaka riyotaanewo. Riyotaki riraga Jesoshi rirotaki aakaanterini iinja. Ikantawakiro:

⁵ —¿litaka kaari pipimanantawo kajankapitharika? Pinaperowitachari osheki koriki. Apayitanakiririnimi riraga ashironkaenkaripaeni. Omaanta peewanatashitakawo ow-inawo maawaeni.

⁶ Ikantashita: tee ineshironkatziri ashironkaenkari. Ikempoyaawitanari noorikite maawaeni, omaanta rirotaki ayitanariri eechonkiini noorikite. Tema eejatzi ikowaki eechonkiini owinawo kajankapithari, rootaki ikijakotantawori tee opiri owinawo. ⁷ Ikantziri Jesoshi:

—Okantyaata. Iyotaki nokame, rootaki otziripithatantanari* tekiraata nokame.

⁸ Ikantyaani ikaatemikya maawaeni owashironkaenkari, ari pimatero pineshironkatapi-inteeyerini. Omaanta naaka eero nokantani nokaatemi maawaeni kitejiri. Eero oshekitzi kitejiri pineshironkatantanakinari jaka kipatsiki.

⁹ Osheki joreeyajatzipaeni kemakoeyawakiririni riraga Jesoshi eenitatsi janta, rootaki riyaatashitanakari maawaeni. Eejatzi riyaatashitanakiri maawaeni ikoyi iñaantyaariri Raajawo, riraga kamawiteenchari ipiriintapaakiri rirori. ¹⁰ Rajaryagaeyakarini maawaeni jewatayitatsirini Tajorentsi pankoki: tema ikowanaki rowamaeri eejatzi Raajawo. ¹¹ Osheki joreeyajatzipaeni ñaakoeyakiririni riraga Jesoshi rowañaakiri Raajawo, rootaki iroñaaka osheki jewatatsiri joriyopaeni raapatziyeeyantanakaririni riraga Jesoshi, eejatzi rotsipariitanakari paashinipaeni jewatatsiri riraga kowatsiri rowamaerimi.

Riraga jerojareejatzi iñaaperotziri Jesoshi

¹² Okitejitanaki oshekini pokaentsiri ikimoshireeyini maawaeni. Ikemakoeyakiririni riraga Jesoshi ari ipoki Jerojareeki. ¹³ Ari ragaeyanakironi oshipaeni kompirosi eejatzi paashinipaeni oshiyawori raanakirowanawontsi janta awotsiki itonkiyoteeyawakarintanta Jesoshi. Itacheronkawaantteeyirini:

—¡Sha! ¡Irika owawijaa kotantatsini! ¡kameethaperotzi! ¡Rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi! ¡Rirotaki irika reewawenteeyirini nojoriyotzinkaritepaeni!

¹⁴ Iñaapaakiri Jesoshi apaani wooro tekiraata ikyaakotari atziri. Rirotaki omapokaantapaakariri ikyaakotapaakari rirori. Rootaki imonkaantakawori jankinarentsi lwaperiteki Tajorentsi. Okantziri:

¹⁵ “Maawaeni jeekatsiri Jerojareeki, eero pithaayi, pokapaaki jewawentemini ikyaakotapaakari wooraani tekira ikyaakoetari”.

* 12:7 Rametari joriyopaeni ijeetantyaari kajankaari kaminkari eejatzi itziripithatantyaari kajankapithari eejatzi ityaakitantyaari panetatsiri tokoyamaashiki iponantyaaririra kaminkari tekiraata ikitata. Roojatzi raantanakyaari ikitateri.

¹⁶ Omaanta tee niyotzi naaka maawaeni riyotaanewo imonkaatziro rojankinateetziro paerani Iwaperiteki Tajorensi. Aritaki ikamawentee riraga Jesoshi, ipiriintaka eejatzi riyaatanee jenokinta, ari okanta nokenkithashiryaakotziro maawaeni noñaakiri atziri rantakiri rirori. Rootaki nokanantari: “Kyaaryo ari okanta. Imonkaatakiro rirori oetaka rojankinateetziro Iwaperiteki Tajorensi”. ¹⁷ Ari chapinki ikaemiri Raajawo: “Pishitowae”, ari shitowanee. Kamaperotawiteenchari, omaanta rapiitziro rañee: nokaatzi osheki ñaakoeyiririni, roojatzi nokantakoeyakironi iroka noñeeyakirini. ¹⁸ Ari ikemakotakiri riraga Jesoshi maawaeni atziri itajonkantzi rirori, rootaki riyaatashiteeyantakaririni itonkiyotawakari maawaeni. ¹⁹ Roojatzi ikanantawakaantanaka warijeeyopaeni:

—Ñaakiro. Maawaeni atziri royaatziri rirori. ¿Tee okameethatzi! ¿Oetakatya anteri? Tekira amatziri apakaeri rirori.

Riraga jewatatsiripaeni joriyopaeni eekiro riyaatatzi iperatanaka royaateri rirori.

Paashinijatzitatziri atziri ikoyi iñeeri riraga Jesoshi

²⁰ Itonkaanaki Jerojareeki osheki atziri ikimoshiretantaari, eejatzi ipinkathatantaari Tajorensi. Ikaatziri kireeshiyajatzi owakira peyacha joriyo. ²¹ Riyaatashiteeyapaakirini irirapaeni riraga Jiripi, rirotaki wetheerajatzi. Ojeeki Wetheera Karireeyaki. Ikanta-paakiri:

—Yeeyi, nokoyi noñeeri Jesoshi.

²² Jiripi riyaatashitanakiri ikantakiri Antereeshi. Roojatzi riyaatantanaka apite eejatzi riroripaeni ikanantyaariri riraga Jesoshi.

²³ Ikantawakiri irira:

—Eerokataki paashinijatzitatziri atziri omaanta pikoyi piyotena naaka. Kameetharini. Okameethatawita maawaeni atziri maawaeni kipatsiki raapatziyenami naaka. Tema rooteensi nokamawentemi eerokapaeni maawaeni atziri. ²⁴ Kyaaryootaki iroka nokantemiri. Aririka omanakitero teriiko mapipookiki, eerorika opariyapaaki kipatsiki, eero oshooki roojatzi okantya: apaani okithoki ojeekanaki. Omaanta tziroryaapaentsiri kipatsiki, kimiwitaka kamaki okithoki oshookantari owakirari owaatha, roojatzi okithokitanakya osheki. ²⁵ Eenitatsi atziripaeni kempoyaayiwitacharini, tee ikoyi rowashironkaya, omaanta ratsipetashitakawo ikempoyaaka, tema rootaki riyaatantaari paamariki kaari tsiwakanitatsini. Omaanta kaari kempoyaacha inta rantakiniri Tajorensi ikowakaakiriri omawitya ikemaatsiyentyaari kipatsikika, tema roojatzi ikantyaani rañaapae janta jenokinta nojeekakayeri kameetha. ²⁶ Maawaeni kowatsiri rantenawo nokowakaakiriri, okameethatzi royaatenaata; tema ikaatena tsikarika nojeeki naari. Eejatzi iñaakiri Pawa ikameethatzi rirori. ²⁷ Iroñaaka nokenkithashiryaanaka. ¿Oetaka nokanteriri Pawa? ¿Nokanteririka: “Pawa, rooteensi rowashironkayena atziri, powawijaakotena”? Eero nokantziri. Tema ro noshintsitashitantakawori nopokantakari kipatsiki nokemaatsiyawo eejatzi nokamawenteri maawaeni atziri. ²⁸ Roojatzi ikenkithatakantakariri Ashitariri. Ikantziri:

—Pawa, nokowaki ipinkathateeyeminiita atziripaeni, iñaaperoyeminiita pikameethatzi.

Roojatzi nokemaeyantakaririni Pawa janta jenokinta, ikantzi:

—Tema poñaagakotakityaanari notajorenka eeroka, rootaki iñaaperotantakinari atziripaeni nokameethatzi. Iinja papiitero poñaagakaanteroni notajorenka eeroka, rootaki iñaaperotantenari osheki atziri.

²⁹ Ari ikemaeyawitawakarini katziyeeyawiteencharini, inta tee riyoperotawakiro. Ikan-tagaantashitanaka:

—Oñaawaepookitatzi.

Paashini kantayiteentsini:

—Iñaanatatziri ronampiri Tajorensi.

³⁰ Ikantziri riraga Jesoshi:

—Tee naaka opokashitzi ñaagantsi iyotaantenari: inta eeroka riyotakagaeyawitakimini Tajorensi otyaantakinari. ³¹ Iroñaakaroña ikantakowenteri maawaeni theenkantatsiri,

ikantziri: “Eeniro pantziro kaari kameethatatsi, aritaki nowashironkaemi”. Iroñaaka eejatzi rookakaakiri Pawa riraga iwinkatharite maawaeni kamaaripaeni eejatzi maawaeni kaari aapatziyana. ³² Rooteentsi rowamagaetena rowatzikakoetena koroshiki roojatzikya nokenkithashiryaakaakari maawaeni atziri, ipokashiteeyenani, ikoyi nowawijaakoteri riroripaeni.

³³ Rootaki ikantakiri riraga Jesoshi. Ikamantzitakari tsika ikantyaaka ikamantyaari iinja.

³⁴ Ikantawakiri atziri:

—Iyotagae Iwaperite Tajorentsi: “Roojatzi ikanteetatyeyyaani Rotyaantanewo Tajorentsi rañe”. ¿Litaka pikantziri? ¿Litaka pikanantawori eeroka: “Ari rowamagaetakiri atziritapaentsirika”? ¿Ninkakya irika kamatsineka?

³⁵ Rakanakiri:

—Notsipatemi naaka riraga iyotakoperotakaaneeriri Tajorentsi paashini eechonkiini. Paapatziyena iroñaaka. Eerorika paapatziyana eero piyotziri riraga Tajorentsi. Rootaki piyaatantyaari paamariki kaari tsiwakanitatsini. ³⁶ Rootaki paapatziyantani imatantyaawori reentsitetemi. Roojatzi ojeekantapaakimi pajankaneki noñaani.

Roojatzi riyaaatantana imanapithatanakari.

Kaari raapatziyantari jewatatsiripaeni joriyopaeni

³⁷ Iñaawitakari osheki atziri itajonkantayitakini riraga Jesoshi omaanta tee raapatziyeyawakarini. ³⁸ Imonkaatakiro rojankinatakotzitaririni paerani Iseeyashi riraga kamanantayitziroini iñaani Tajorentsi, ikantzi:

“Nowinkatharite, eero roshekiperotzi aapatziyawakimini rowaga akamanteriri. Iñaawitemi pitajonkante. Omaanta eero raapatziyimi”.

³⁹ Rootaki kaari imatantyaawo raapatziyari Jesoshi. Tema ikantzitakani eejatzi:

⁴⁰ “Riraga Tajorentsi tee ishinetziri riyoperoteri kimitaka tee iñiiri rokiki riraga kaari aapatziyariri Jesoshi eejatzi tee ishinetziri riyotakayeri rajankaneki kimitaka tee ikenkithashiryaajajankaneki. Ikantzi Tajorentsi: ‘Iñeekari. Riyotzikari. Rameentanakari. Nowawijaakotzirikari’ ”.

Rootaki kaari imatantawo maawaeni kaari aapatziyariri Jesoshi ikenkithashiryaaroña.

⁴¹ Paerani iñaakiri riraga Iseeyashi ishipakiryaaki Awinkatharite, impaetzi ikenkithatakotziri. ⁴² Eejatzi osheki jewatatsiripaeni joriyopaeni raapatziyawitanakari Jesoshi. Omaanta ithaawantari warijeeyopaeni, rootaki kaari ikanantari inampijatzi: “Naapatziyakari Jesoshi”. Ikenkithashiryaajaj: “Ikijantanarikari naapatziyari irira, eero ishinetanaana notsipataneeyari atziri janta piyotaaantsiki nopinkathateri Tajorentsi”.

⁴³ Riraga warijeeyopaeni ikowapiintzi iñaaperoyerini atziripaeni ikameethatzi, tee ikenkithashiryaakoperotari Tajorentsi iñaaperoteririka irirapaeni ikameethatzi.

Kameetha aapatziyari riraga Jesoshi

⁴⁴ Roojatzi itacheronkawaantetanana riraga Jesoshi:

—Maawaeni aapatziyanari, tee apatziro naaka raapatziyaperotana, inta eejatzi raapatziyitari otyaantakinari. ⁴⁵ Maawaeni ñaapiintakinari, iñaapiintziyari eejatzi otyaantakinari. ⁴⁶ Tema nopokapaaki jaka kipatsiki, nokimitapaakari ootamentotsi niyotakotakaantyariri riraga Tajorentsi maawaeni atziri eero eekiro riyaatatyeeyee ijeekanaki tsiteniriki; omaanta imatziro raapatziyana, eero rantapiintanakiro kaari kameethatatsi, inta imonkaatakiro ikowakaakiriri Tajorentsi. ⁴⁷ Omaanta ninkarika kemayitawitakaworini nokantziri: eerorika ikemijantaperotziro, eero nokantakowentziri naaka. Tee ro nopokantari kipatsikika nokantakowentayiterini atziri, inta nopokantari nowawijaakoteri. ⁴⁸ Maawaeni theenkakinari kaari aapatziyawori noyenkithari, eenitatsi okantakowentari iinja. Iroka noyenkithari nokantawitakari: iinja omonkaatapaakyarikaroña othonkantyaari kipatsi, ari okantakowentari theenkakinari okaatzi nokantziri. ⁴⁹ Tee noñaawaetashita. Pawa otyaantakinari, rirokaki kantanari: “Rootaki irokakya piñaawetapaeri. Irokakya pikantapaeriri”. ⁵⁰ Riraga aapatziyawori kaminagaantsi rashi Pawa okaatzika nokamantakiriri, ari owañaanakiri ikanteetatyeyyaani ijeeki jenokinta. Tema nomonkaatakiro maawaeni okaatzi ikantakinari Pawa.

13

Jesoshi riyotagaeyakinawoni tsiteniriki tekiraata ikami

¹ Rooteentsi nokimoshirewenteeyanakironi Kitejitatsiri Rawijantari Ronampiri Tajorentsi janta Ejiipitoki. Aritaki riyotaki riraga Jesoshi omonkaataka rookantanaawori kipatsika, ipiyantanaari Ashitaririki. Ikantatyeeyaani ineshironkaeyakaeni maawaeni rashiteeyakaeni kipatsijatzika. Iroñaaka ineshironkaperotee, tee ithaawanaki ikamawentee.

² Ari nowaeyani maawaeni notsipatakari Joorashi karyootejatz, riraga itomi Shimo. Ikenkithashiryaakaakari rajankaneki riraga iwinkatharite kamaaripaeni riraga Joorashi raakaantawityaarini Jesoshi iinja. ³ Riraga Jesoshi riyotaki Irii iitakiri jewawenteroni maawaeni oetarikapaeni kipatsikika eejatzi jenokinta. Riyotaki eejatzi ipoñaaka Tajorentsi, rooteentsi ipiyashitaneeri eejatzi. ⁴ Ari rowakagaeyakinani irira Jesoshi, roojatzi ikatziyanaka. Raatonkoryaanakawo iithaari. Rapineethakitanakawo roshewootantari. ⁵ Roojatzi ijantakawo iinaa tajokira antawo, ikiwanteeyakinawoni noetzipaeni: nashi naari eejatzi paashinipaeni riyotaanewo. Ro roshetantakinawori noetzi roshewootantari. ⁶ Roowiteenchami ikiwayitzipaakirimi riraga Peetero, ikantziri:

—Rooma eerokataki Nowinkatharite, tee okameethatzi pikiwenawo noetzi naari, inta okameethatemi nokiwimiro mi piitzi eeroka.

⁷ Ikantawakiri:

—Tee piyotakotziro iroñaaka iroka nantakimiri. Aritaki piyotakiro iinja.

⁸ Ikantziri rirori:

—Eerokya pikiwanawokya noetzikya.

Ikantawakiri:

—Eerorikakya nokiwimiro piitzi, eero akimitawakaa iinja.

⁹ Roojatzi ikanantakariri rirori:

—Nowinkatharite, eero apatziro pikiwenawo noetzipaeni, inta eejatzi pikiwenawo nako, nopoo, maawaeni. Nokoyi akimitawakayaaroña.

¹⁰ Ikantawakiri:

—Eero rapiitziro ikiwakya kaawoshiteenchari. Rapiitziro ikiwiro apaniroeni iitzi. Kiteeteyawitakimini eerokapaeni inta apaani kaari kitetatsi.

¹¹ Riyotakiri Joorashi riyotaki aakaanerini. Rootaki ikanantakari: “Apaani kaari kite-tatsi”. ¹² Ithonkaeyakinani ikiwaeyakinawoni noetzi maawaeni. Roojatzi ikithaatantaawo iithaari. Eejatzi ijeeekimoteeyakinani, ikantana:

—¿Piyoteeyakinima iroñaaka iitaka nanantayitaworini irokapaeni? ¹³ Rooma pikan-tapiinteeyanani: “Iyotaaantatsiri”, eejatzi “Nowinkatharite”. Kyaaryootaki iroka pikan-takinari. Naaka iyotagaeyimirini. Okameethatzi pipinkathatena. ¹⁴ Naaka pi-winkatharite, omaanta nokiwakimiro piitzi namitakotantzimiri nokimitakari ponam-piri. Ari poshiyakotenawo naaka: pamitakoperotawakaya. ¹⁵ Noñaagakimiro inkaaganki tsika pikantya eeroka. Aritaki iroñaaka pikimitawakagaeyanakaani. ¹⁶ Kyaaryootaki iroka nokantemiri. Ronampiri tee ranaakotziri omperatariri. Eejatzi riraga rotyaan-tanewo eero ranaakotziri otyaantakiriri. ¹⁷ Iroñaaka piyotakiro iroka niyotaakimiri, tema rootaki pikimoshiretantyaaari pimonkaatakirorika nokowakaemiri nokimoshiryaakaan-temiri. ¹⁸ Eeniro iroñaaka apaani nokantakoperoteri, tee maawaeni nokenkithatakotzimi. Niyoyagaeyakimini maawaeni, tema niyoteeyakimini. Eenitatsi Iwaperite Tajorentsi teki-raajeeni omonkaatyaata, okantzi: “Riraga owakotakinari nopaani, riyotaki piyankashite-nani”. ¹⁹ Aritaki nokanteeyakimini tekiraata ragaetena. Piyotantari omonkaataka okaatzi nokantakimiri, aritaki paapatziyakotena naaka riraga Rotyaantanewo Tajorentsi riraga Owawijaakotantatsiri. ²⁰ Kyaaryootaki iroka nokantemiri. Aririka raakameethateetawakiri notyaantanewo, eejatzi naari, raakameethatena. Aririka raakameethatawakina naari eejatzi ikimiteri riraga otyaantakinari raakameethateri.

Ikantzi Jesoshi: “Rooteentsi raakaanteetena”

²¹ Roojatzi rowashiretantanaka Jesoshi, ikamanteeyanani:

—Kyaaryootaki iroka nokantemiri. Eenitatsi jaka aakaantenani.

²² Ari naminawakaanaka naaka maawaeni riyotaanewo, tee niyotzi ninkarika kantakotakinari. ²³ Naaka riyotaanewo inintaperotana Jesoshi, eenirona naari notziintanakari ichopineeki noñaanatantakari. ²⁴ Rookotakina Peetero, ikantana:

—Pojumpiteri. ¿Ninka ikenkithatakotzirika?

²⁵ Roojatzi apawo notziitoperotantanakariri ichopineeki riraga Jesoshi. Nokantakiri:

—Nowinkatharite, ¿ninka aakaanteminika?

²⁶ Ikantakina:

—Aririka nochaantero paa, irika nopakiri, rirotaki aakaantenani.

Roojatzi rochaanantanakawo paa, ipakiri Joorashi itomi Shimo karyootejatzi. Ari raawakiro. ²⁷ Roojatzi ikenkithashiryaakaanakariri iwinkatharite kamaaripaeni Joorashi raakaantereri rirori. Riraga Jesoshi riyotzi oetaka ikenkithashiryaari rirori. Ikantanakiri:

—Oetarika pikenkithashireeyirini pantero, pimateroota intsipaete.

²⁸⁻³⁰ Raantawakawori rowaga paa, rowakawo, roojatzi riyaatantanaka raakaanantyaariri. Rirotaki kempoyaakinari noorikite maawaeni. Naakapaeni owaeyeencharini jaga tee niyotawakiro ikantakiriri: “Pimateroota intsipaete”. Riyaatantakari, raamaanaka apanipaeni ikantziri Jesoshi: “Pamanante oyaari akimoshirewenantyaawori Rawijantari Ronampiri Tajorentsi”. Paashini raamaaka ikanteri: “Piyaate pipashitayityaari ashironkaenkari”. Niyankitaki tsiteniri ipiyashitanakari.

Ikamantakina naakapaeni riyotaanewo riyaaetea

³¹ Roojatzi ikamantanakina Jesoshi:

—Nopoñaanaka naari jenokinta, natziritapaaki jaka kipatsiki. Rooteentsi kijashitanari raantaneenari. Roojatzi nokamawenteri maawaeni atziri, nopiriinantaneeyari, nopiyantari jenokinta. Tema nokamawenantaariri aapatziyeeyanarini ipinkathateeyanteenarini naari eejatzi Pawa ikanteri: “Tajorentsi riroperori. Rotyaantakaeri Itomi riraga Jesoshi ikamawentee aari”. ³² Eejatzi ikimitya Pawa, riyotakagaeyerini atziri ipinkathateeyinani naari. Eejatzi ikantakotenari rirori: “Rirotaki notyomi. Rantakiro kameetha maawaeni nokowakaanakariri rantero”. Iroñaaka imatero: eero ijamaneentawo. ³³ Iroñaaka, niyotaanewopaeni, rooteentsi nookanteeyaneemirini. Pikowakowaperotana omaanta okimitaka nokantakiri jematatsiripaeni joriyopaeni chapinki, eejatzi iroñaaka nokanteeyemini eerokapaeni: “Nopiyantari janta, omaanta eero pimatziroota erori piyaateeta, tekira”. ³⁴ Paashini nokamineyemirini iroñaaka: “Pineshironkatawakayaenikya maawaeni. Nokimitaka naaka noneshironkaeyimini, eejatzi pikimitawakaeyani eeroka, pineshironkatawakayaenikya. ³⁵ Aririka pineshironkatawakagaeyanikya, aritaki riyotakoyakimini eeroka maawaeni atziri: eerokapaeni niyotaanewopero”.

Ikante Peetero: “Tee niyotziri Jesoshi”

³⁶ Ikantzi riraga Peetero:

—¿Tsika piyaateka, Nowinkatharite?

Ikantakiri:

—Janta niyaatee, eero pimatziroota poyataanakina iroñaaka. Iinja aritaki poyataanakina.

³⁷ Ikantziri rirori:

—Nowinkatharite, ¿itarikya kaari nomatantyaawo noyaatemi iroñaaka? Omawitya rowamagaeteerika, aritaki okanta.

³⁸ Ikantawakiri:

—¿Arima pantero? Kyaaryootaki iroka nokantemi. Tekirani iñiini tyaapa, pikante: “Tee niyotziri Jesoshi”. Okaate 3 pikante.

—Eero pikenkithashiryaaashiipiintawo inta pameentyaari Tajorentsi. Eejatzi naari, pameentena. ²Janta inampiki Pawa eenitatsi oshekini pankotsipaeni. Eero oshekitzimi, ari nokantemimi: “Tee oshekitz”. Niyaate janta niwetsikaeyapaemini pipanko, pijeekanteeyapaeyarini eeroka iinja. ³Aririka nomatemiro pijeekantyaari, ari napiitaatero nopiyashiiyakitemini nagaeyaatemini. Aritaki notsipatapaakimi nojeekinta naari. ⁴Piyotzi tsikarika niyaatee. Piyotzi eejatzi tsikarika nokinanaki.

⁵Ikantziri riraga Tomashi:

—Tee niyotzi naaka tsikarika piyaatee. ¿Tsika niyotantyaari tsikarika pikinee?

⁶Ikantakiri:

—Tema naaka oñaayemironi pikinantanakyaari pareetantyaari Pawaki, eejatzi naaka yotaapiinteeyakimironi kyaaryooperotatsiri, naaka añaakagaeyakimirini pikanteetateeyeaani. Tekatsi pikantya piyaatashiteri Pawa, inta naaka aaneemini. ⁷Piyoteeyantakinirini naaka piyoteeyakirinimi Pawa eejatzi. Paata piñeena nokamawenteri maawaeni atziri ikimitaaka ikantanari Pawa roojatzi piyoperoteri tsika ikantari rirori.

⁸Ikantziri riraga Jiripi:

—Nowinkatharite, poñaagaeyenarini Piri; ari okaatapaaki, eero napiitaneemi nojampikowentaneeri.

⁹Ikantakiri:

—Paerani notsipateeyakimini. ¿Tekirama piyotana? Maawaeni ñaakinari, kimitaka iñaakiri Pawa rirori. ¿Iitaka pikanantanari iroñaaka: “Poñaayenari piri”? ¹⁰¿Tekirama piyotzimata nokimitari Pawa? Eejatzi ikimitana rirori. Tee nokantashita. Ikimitana irira, rirootaki matakaanawori notajonkanti. ¹¹Tema nokantizimi nokimitari irira. Eejatzi ikimitana naari. Paapatziyawo iroka nokantakimiri. Eerorika pikoyi paapatziyashitana, ari piñaaperoyakinani notajonkantaki, tema rootakikya paapatziyantakinari.

Aririka rijaatane Jesoshi, osheki imateniri aapatziyariri

¹²Eejatzi ikanteeyanakinani riraga Jesoshi:

—Rootaki kyaaryootaki nokamantemiri. Maawaeni aapatziyenani ikimiteeyanani, eeniroka nantziro naaka eejatzi ikimitya rirori rantaperotero. Tema niyotaakiri atziri rootaki raapatziyantakinari apaanipaeni. Ari niyaateeta Pawaki, eejatzi opoki rowaga Ishire Tajorentsi amitakotemini. Roojatzi pikamanantyaari atziri maawaeni nokantakimiri naaka, rootaki raapatziyantayitenarini oshekini. ¹³Aririka paapatziyanakina, aritaki nomatakimiro oetarika pikowakoteriri riraga Pawa. Iroka nokantemiro ikanantyaari maawaeni atziri iñaaperoteri Pawa. ¹⁴Paapatziyaperotakinarika, pimatero pinetheena Naaka oetarikapaeni, aritaki nomatakimiro pikantenari. ¹⁵Pinintaperotantarika, pikemijantaperoyenani oetarika nokaminagaeyemirini. ¹⁶Naaka amanerini Pawa rotyaan-teeyemironi paashini Amitakoeyemirini. Aritaki imatakimiro. Roojatzi okantyaani otsipateeyemini roori: ¹⁷rootaki rowaga Ishire Tajorentsi iyotayemironi maawaeni kyaaryootakotatsirini Tajorentsi. Omaanta tee riyoteeyironi irowa kaari aapatziyanari, rootaki kaari opokashiteeyantaririni otsipateeyarini. Omaanta aritaki kijokiro owanteeyakimirini eerori. Rootaki piyoteeyantakaworini eeroka. ¹⁸Nopiyaneerika Pawaki, eero nookimi apaniroeni, ari nopiyashiiyemini Noshireki. ¹⁹Rooteentsi niyaate. Eero rapiitana iñeeyanakinani kaari aapatziyanari, inta piñeeyenani eeroka. Ashi noyiro nañi, rootaki pañaanteeyanakarini eerori: pikantyaani pijeeki jenokinta. ²⁰Aririka nopiriintanee, aritaki piyoteeyanakinani nokimitari Pawa. Tema eejatzi pikimiteeyenani eeroka, eejatzi nokimiteeyimini naari: akimitawakaeyani. ²¹Maawaeni yotawakirori nokaminaakiriri, ikemijantaperotakirorika eejatzi, rirootaki nintashireperotanari. Pawa aritaki inintashireperotakiri nintashireperotanari. Eejatzi naari aritaki nonintashiretakiri rirori. Niyotakaaperoteri tsika nokanta.

²²Eenitatsi janta paashini Joorashi, kaari karyootejatzi. Rojampitziri irira, ikantziri:

—Nowinkatharite, piyotakaaperotakina naaka tsika pikantari. ¿Iitaka kaari piyotakaantari kaari aapatziyemini tsikarika pikantari?

²³ Ikantakiri:

—Pinintaperotana eeroka omaanta tee inintaperotana riraga kaari aapatziyanari. Pinintaperotanarika, pikemijantaperotero nokantzimiri, roojatzi inintaperotantemiri riraga Pawa. Roojatzi nopokashiyakimini pishireki, kijokiro nowantemiri Naaka eejatzi Pawa. ²⁴ Omaanta kaari nintashiretanari, eero ikemijantaperotziro nokantziri. Iroka nokantakimirika, kaari nashi nokantzimiri naari, inta ikantziri otyaantakinari. ²⁵ Eenironaka notspateeyimini, aritaki nokamantzitakimiro omaanta tekiraata pikemaperotana. ²⁶ Riyotzi Pawa paapatziyakina, rootaki rotyaanantemirori amitatotantsiri roori Ishire Tajorentsi. Iyotakaemiro oetarikapaeni. Okenkithashiryakaapaakimiro maawaeni nokantzimiri. Rootaki kenkithashiryakaayemironi eerokapaeni maawaeni nokantakimiri.

²⁷ Eekiro riyaatatyee ikantanakina riraga Jesoshi:

—Rooteentsi niyaate. Nokimoshiryaanaki naaka tee nowashiretakota. Nokowaki pikimitena pikimoshireyanakini eeroka: tema naaka pikimoshirewente. Eero imatziro atziri roemoshirenkemi. Omaanta naaka oemoshirenkemi. Aririka eekiro piyaatyee pikenkithashiryakaotena naaka aritaki nojeekakagaeyakimini kameetha. ²⁸ Aritaki pikemakiro nokanteeyakimirini rooteentsi niyaate, eejatzi nopiyee. Aririka pinintaperotana kameetha pikimoshirewentena niyaate Pawakinta. Aritaki riraga Pawa ranaakotakina. ²⁹ Iroñaaka nokamantzitakimiro tekirani niyaatee. Aririka piyotaki omonkaataka nokamantakimiri, paapatziyaperoyantenarini. ³⁰ Eechonkiini napiitzimi nokenkithatakaakimi. Awotsikitapaaki jewatatsiri maawaeni kaari aapatziyanari: rirotaki iwinkatharite kamaaripaeni. Tekatsi ikantya rirori reewawentena naaka. ³¹ Omaanta noshinetari rowamaena oyaatziriri rashi. Irika Pawa ikowakaakinari nokamawenterini maawaeni atziri. Rootaki nokanantariri riyoteeyantanakaworini atziri nonintaperotziri riraga Pawa, eejatzi nantapiintziniri oetakarika ikowakaakinari. Pikatziyanaki. Thame aatee.

15

Riraga Jesoshi rirojatzi oshiyakaawentacha owaatotha oowa

¹ Ikantawitanaana riraga Jesoshi inta eekiro riyaatatzi riyotaana. Iroka paashini roshiyakaawentakinari irira:

—Naaka kimitawori owaatotha oowa. Eeroka kimitawori otha. Rirotaki Pawa thamaetakotzirori. ² Aririka otha kaari kithokitapaentsiri riraga thamaetakotzirori ipejayitzirori, eejatzi rookiro. Omaanta rowaga kithokitatsiri rowameethatakotakiro okithokiperotantanakyaari. Kimitaka iroka, Pawa rantakimiro eerokapaeni aapatziyanari. Raapatziyaperotakaantemiri, ikameethatakaaperotakimi. ³ Iroka niyotagaeyakimirini, rootaki owameethashireeyakimirini Ishire. ⁴ Kijokiro powaeyenani. Aritaki naari kijokiro nowaeyemini. Otha oowa aririka ochewaryaanaki, eero omataa okithokite, rooma ari okamae. Aritaki pikimiteeyaworini eerori. Eerorika kijokiro powaeyenani, eero pimatziro piyoteeyerini kameetha paashini atziri raapatziyanteneri. ⁵ Naaka kimitawori owaatotha. Eerokapaeni pikimitawo othapaeni. Maawaeni kijokiro oyenani rirotaki mateeyanikirorini oetarika nokowakaakiriri. Tema kijokiro noyeri naari. Omaanta aririka pinta-reeyanakinani, eero pantzimaetawo nokowakaakimiri. Rootaki okameethatantari kijokiro powanakina naaka. ⁶ Riraga kaari kijokiro owana, ari ikimitakaanteetakyari otha oowa ipejeetero, thatzik. Roojatzi aririka ojampishitanaki, rookaetero paamariki, pok, otaya, tzininini. ⁷ Roojatzirika kijokiro powaeyanakinani eejatzi aririka paapatziyaperotyaawo nokantzimiri, pikantena oetarika pikowayitzirini: aritaki nomatakimiro. ⁸ Aririka pimatayitakirori oetarika nokowakayemiri, riyoperotemi maawaeni atziri eerokaperotaki niyotaanewopaeni. Aritaki iñaaperoteri atziri riraga Tajorentsi ikameethatzi.

Riraga Jesoshi isheninkatakari maawaeni riyotaanewo

⁹ Iroka eejatzi ikanteeyanarini riraga Jesoshi:

—Kimitaka inintashiretana Pawa osheki, eejatzi naaka nokimiteeyimini, nonin-tashireeyimini osheki. Kijokiro poyena, rootaki anintaperotawakagaeyantyaarini osheki.¹⁰ Pikemijantaperoterorika nokaminagaeyimirini, aritaki nokantanakimiri nonintaper-oeyanakimini naaka. Nokemijantaperotziro ikantakinari riraga Pawa, roojatzi ikantani inintaperotakina.¹¹ Ashi noyiro nokimoshiryaanaki naari. Ro nokamanantzimirori iroka pikimoshirewenantyaawori eeroka. Nokowaki pikimoshireperotanaki maawaeni.¹² Iroka nokaminaantemiri: tema nonintashireeyimini naaka. Rootaki nokaminaantakimiri: pikimitaaga eerori, pinintaperotawakagaeyani.¹³ Riraga neshironkaperotziriri atziri, ikamawentakiririka, rirotaki nintashireperotziriri kameetha.¹⁴ Aririka pimateeyakironi nokantakimiri, eerokaperotaki notsipamintharipero.¹⁵ Eero noeteeyakimini iroñaaka nonampiri, tee riyotzi onampirentsi oetarika rantziri onampitariri. Omaanta niyotakagaeyakimini okaatzi ikamantakinari riraga Pawa, rootaki atsipaminthatawakaantaperotakari iroñaaka.¹⁶ Tee eerokapaeni yoyeenani; inta naaka yoyayitakimirini eerokapaeni. Notyaantakimi panantyaawori oetarika nokowakaayitemirini. Eero patsipetawo oetarika pantayitenarini. Pikemijantaperotenarika, aritaki imatakaakimiro riraga Pawa oetarika pikanteriri.¹⁷ Napiitanakimiro iroka nokaminagaeyakimini: pinintawakagaeyani maawaeni.

Theenkantatsiri roonakari Jesoshi eejatzi aapatziyariri

¹⁸⁻¹⁹ Eekiro riyaatatzi ikantakina Jesoshi:

—Riraga kaari aapatziyanari ineshironkatawakaaka. Aririkami pikimityaarimi eeroka, aritaki ineshironkatakimimi eeroka. Omaanta tee pikimitari. Niyoyeeyakimini maawaeni, rootaki roonantakimiri. Kyaaryo, roonantakimiri riraga kaari aapatziyanari, omaanta nokowanaki piyoperote ritawo roonana naari.²⁰ Pikenkithashiryaakiro nokantakimiri chapinki: “Riraga ronampiri tee ranaakotziri onampitariri”. Aritaki ikijakina. Eejatzi ikimitemi eeroka, ikijeeeyimini. Tee ikemijantaperotziro nokanteeyawitakaririni. Eejatzi eeroka, eero ikemijantaperoyeyimini pikamanteeyawityaaririni eerokapaeni.²¹ Rirotaki Tajorentsi otyaantakinari. Omaanta tee riyotziri maawani rirori, rootaki ikijantemiri. Tema piyotaakowitakinari riroripaeni. Rootaki ranantawori iroka.²² Ari nopokashitaw-itakari, nokenkithatakaawitakari. Eeromi nopokashitzirimi eero eenitatsimi iroñaaka rantani. Omaanta iroñaaka tekatsi okantya irirapaeni ikantero: “Tee niyotziro nantziro kaari kameethatatsi”.²³ Riraga oonakinari roonakari Pawa rirori.²⁴ Eero eeniromi rantani, eeromi iñaawitakina notajonkawentzimotakirimi. Nomatayitakironi kaari imatayitzini atziri. Omaanta iñaawitakina notajonkantzi, eekiro roonatyana. Eejatzi roonitakari riraga Pawa.²⁵ Aritaki ikantari maawaeni. Tema monkaatapaaka iroka rojankinakotziteetakaririni rirori Iwaperiteki Tajorentsi: “Roonashiitana maawaeni, tekatsi nantawitya”.²⁶ Ari notyaantakimiro eerokapaeni Amitakotemini, rowaga Ishire Tajorentsi. Opoñaakya Pawaki, kameetha iyotaapaemiro kyaaryooperotatsiri. Aririka opokapaaki okantakotapaakina naaka.²⁷ Eejatzi eerori, okameethatzi pikantakotakina naari eejatzi. Tema eeroka tsipatapiintakinari paerani nitantakawori niyotaakotakiriri atziripaeni.

16

¹ Eekiro riyaatatzi ikantana riraga Jesoshi:

—Nokoyi eero pipakaero paapatziyana, rootaki nokanantzimirori maawaeni iroka.² Paata pikowaeyawityaani pikaaterimi ajoriyotzinkarite janta piyotapiintaantsiki inta roepiyawakimi. Rowamaemi eejatzi. Aritaki riraga kijakimiri ikenkithashireeya rantziniri Tajorentsi ikowakaakiriri.³ Tee riyotziri riraga Pawa, eejatzi naaka, tee riyotana, rootaki ranantemirori iroka.⁴ Aririka omonkaatakya iroka nokantakimiri, aritaki pikenkithashiryaanakiro nokantakimikya rootaki iroñaaka nokanantzimirori. Paerani notsipatzimini, rootaki kaari nokanantzimini, omaanta rooteentsi niyaatee, rootaki nokanantaperotakimiri.

Opoke Ishire Tajorentsi

⁵ Ikantanakina riraga Jesoshi:

—Iroñaaka niyaate otyaantakinariiki. Omaanta tee pojampitana: “¿Tsika piyaateka?”⁶ Iroñaakaroña nokantakimi, rootaki petakoperotantanakari maawaeni pajankaneki.⁷ Kyaaryooperotaki iroka nokantakimiro. Okameethatizimotzimi niyaatee. Eerorika niyaatee eero opokashitzimi Amitakoperotemini rowaga Ishire Tajorentsi. Aririka niyaatanaki, aritaki notyaanteeyapaakimironi Noshire.⁸ Areetapaakimirika, ari oñaanashiretapaakiri maawaeni kaari aapatziyanari okanteri: “Eeroka antayitzirorini kaari kameethatzi”. Oñaanashiretapaakiri maawaeni ikamawenterira Jesoshi iñaaperotantariri Tajorentsi ikameethatzi, eejatzi rowameethatantyaariri. Eejatzi oñaanashiretapaakiri maawaeni tsika ikantyaari Tajorentsi ikantakowenantaariri maawaeni kaari aapatziyanari.⁹ Tema tee raapatziyana rootaki rowashironkaawentyaari iinja kaari kameethatzi. Eejatzi rowaga Ishire Tajorentsi okanteri: “¿litaka kaari paapatziyantari Jesoshi?”¹⁰ Maawaeni kaari aapatziyanari tee riyotakoperotziri Pawa Tajorentsi iñaaperotakotantanari naaka. Omaanta aririka opokapaaki rowaga Ishire Tajorentsi oñaanashiretapaakiri maawaeni atziri nokamawenteri eejatzi nopiyanteeyari Pawaki, rootaki raapatziyantenanaririka iñaaperoteri rirori ikameethatzi.¹¹ Eejatzi opokashitantapaakari Ishire Tajorentsi iyotakagaeyapaerini maawaeni theenkantatsiri ari ikantakotanteri Tajorentsi, rowashironkagaeyerini. Tema rirota rirori rowashironkagaeyerini Jatanaashi riraga iwinkatharite kamaaripaeni, eejatzi rirotaki jewatatsiri maawaeni theenkakinari jaka kipatsiki.¹² Tekira eeniro osheki nokamantemirimi omaanta eero pimatziro piyoteeyawakironi iroñaaka.¹³ Kyaaryooperotaki maawaeni iyoteemiri Ishire Tajorentsi. Aririka opokapaaki, iyotakaapaemiro maawaeni kyaaryootatsiri. Eero iyotaashita apaniroeni. Oetarika okemakinari naaka niyotaantziri aritaki iyotaapaemi maawaeni. Iyoteemi oetarika awijatsini iinja.¹⁴ Aawakironi noyenkithari roojatzi iyotaantawakimi eeroka, tema apatziro okamantemiro maawaeni iroka noyenkithari. Tema ari oñaaperoteena. Tema apatziro okamantakotana naaka.¹⁵ Maawaeni ikantayitanarini Pawa, nokantayitakironi naaka, rootaki nokananakimiri maawaeni: “Iyotaantemiri rowaga Ishire maawaeni iroka nokantziri”.

¹⁶ Ikantanakina Jesoshi:

—Paata eero piñaana. Paashini paata ari papiitero piñeena.

Ikantakota Jesoshi ikamawentee eejatzi ipiriinantaneeyari omaanta tee nokemaperotziri.¹⁷ Roojatzi nokantagaantawakaeyakani:

—¿Tsika okantaka iroka ikantakaeri? “Paata eero piñiitana. Paashini paata ari papiitena piñeena”. Ikantzi eejatzi: “Niyaatee Pawaki”.¹⁸ ¿litakakya ikanantari: “Paata”? Tee ayotakotawakiri oetarika ikantakaeri.

¹⁹ Riyotaki Jesoshi nokamantawakaaka. Riyotaki nokowawitari nojampiterimi. Ikan-tanakina:

—¿Pojampikowentawakaanakawo nokantakimiri? “Paata eero piñaana. Paashini paata papiitena piñeena”.²⁰ Kyaaryootaki iroka nokantemiri. Ari piraakotanakina maawaeni, powashiretanakya. Omaanta kimoshirewitachari maawaeni kaari aapatziyanari. Powashirewitakya eerokapaeni, omaanta ari papiitero pikimoshiryaanee.

²¹ Aririka omonkaatakya oeyowantyaariri otomi tsinani, okemaatsitakari. Ikoñaatanakari eentsite, tee okenkithashiryaanaka okemaatsitakari, inta okimoshirewentziri riraga otomi.²² Aritaki pikimitakari iroñaaka eerokapaeni, powashiretawitaka nokamantari. Omaanta aritaki nopiriintanee napiitero noñaaneemi. Rootaki pikimoshireyantanakarini, tekatsi owashiretakaaneemini eeroka.²³ Aririka nopiriintanee, roojatzi piñaantawaena eero pikowanaki pojampitena kyaaryootaki nokantemiri. Paerani nojeekawitani janta Pawaki roojatzi nopokantakari jaka kipatsikika eejatzi nopiyimaetaneeya Pawaki. Kyaaryootaki iroka nokantemiri: aririka paapatziyena, ari ramitakotemi Pawa oetarika pikanteriri.²⁴ Paerani tekira paapatziyanani, pikenkithatakaeyirini Pawa omaanta tee pikenkithatakoeyanani naaka. Iroñaakaroña pamanakotenaata roojatzi ikemantakimiri, ipantemiri okaatzi pikowakotanari pikimoshireyantanakyaarini kameetha.

²⁵ Eejatzi ikantanakina riraga Jesoshi:

—Ari noshiyaakaawentapiintzimironi oetarika, omaanta paata eero napiitziro noshiyaakaawenteemiro. Inta okameethatzi nokamantakoperoteri Pawa, eero nomanapithatzimiro. ²⁶⁻²⁷ Iinja eero pikenkithashiryaa pikantena naaka: “Nowinkatharite, pamaneri Pawa nokoyi ramitakotena”. Eeroka nintashiretakinari. Paapatziyena kyaaryo nopoñaaka Pawaki, rootaki inintaperotantakimiri irira Pawa. Ari ineshironkaperoeyakimini, rootaki ramitakotantemiri koetyeemotzimiri maawaeni. ²⁸ Nojeekawitani riroriki, roojatzi nopokantakari kipatsikika. Iroñaaka nookaneero kipatsika, nopiyashitaneeri Pawa.

²⁹ Nokantziri naakapaeni:

—Iroñaakarõna pikamantaperotakinawo. Tee poshiyakaawentanawo. ³⁰ Ari tekirani nokantzimini, piyotzi oetaka nokenkithashiryaaakari. Iroñaaka niyoteeyakini maawaeni pithotyaaakiro piyotziro maawaeni, rootaki nokimoshiryaaantakari pipoñaaka Tajorentsiki. Tekatsi iroñaaka nojampiteemiri.

³¹ Ikantawakiri Jesoshi:

—¿Kyaaryooma paapatziyaperotakina iroñaaka? ³² Rooteentsi nokemaatsitantaawori, ari nominthaagakaantakimi, piyaatanaki eeroka pinampikipaeni. Pookaeyanakinani apaniroeni. Aritaki rootzimateentsi omonkaatapaakyaarõna. Inta tee naaka apaniroeni, kijokiro rowana riraga Pawa. ³³ Ro nokamanantzimiro iroka piweshiryaaantyaari. Aritaki piweshiryaawentakina. Jaka kipatsikika rowashironkaetemi, omaanta piweshireyanakyaanikya. Nanaakotakiri maawaeni jeekatsiri kipatsikika, nopinkathariperotzi naaka, notsipatemi.

17

Jesoshi ikenkithatakayeri Iriri

¹ Ari okaatapaaki maawaeni ikanteeyakinariini Jesoshi, roojatzi raminantanaka jenokinta, ramanantanakari Iriri, ikantakiri:

—Pawa, monkaatapaaka kitejiri nokamantyaari. Rooma naaka Pitomi. Paerani akashiyeyakawoni nokamashiteri atziripaeni, pipiriinantaanari nokamawitakaga rootaki piñaaperotantariri maawaeni atziri ikameethatzi raapatziyanteneri naaka eejatzi nowañaakiri ikantyaani ijeeki jenokinta atsipatawakaantyaari aaka. Iroñaaka pamitakotena mononkaatapaakiro maawaeni nokemaatsiwenantyaari. Ari nowañaakiri maawaeni aapatziyanari ipinkathatanteeyemirini eeroka. ² Tema ari piitakina riraga pinkathariwenantatsiri maawaeni jeekatsirika kipatsiki, rootaki nomatantawori nañaakagaeyerini maawaeni piyoyagaeyakinariini nashityaari. Ro piyoyaantakariri ikanteetateyeyaani rañagaeyeeni itsipateeyeeni. ³ Eeroka Tajorentsi apintzi. Kameetha riyoteeyemini atziri maawaeni. Eejatzi kameetha riyote naaka potyaantanewo: tema naaka Jesokirishito. Maawaeni riyoperotena ikanteetateyeyaani rañee jenokinta. ⁴ Jaka kipatsikika nantakimiro maawaeni pikowakaakinari, rootaki nopinkathatakantakimiri atziripaeni. ⁵ Paerani, Pawa, tekirani awetsikironi kipatsi, pitsipatanani janta jenokinta apinkathariiyini. Iroñaaka papitero pikimitakagaena eejatzi akaate apinkathariiyeni.

⁶ Ari eeki ro riyaatatzi ikantziri Ashitariri:

—Irika atziripaeni kipatsijatzi maawaeni pashitakari. Pikantakina: “Pikempoyaanakinari”. Ari niyotakaakiri maawaeni tsikarika pikantari. Raapatziyaperotawakawo maawaeni piyoyaakiri. ⁷ Iroñaaka riyoteeyanakimini eeroka itaperotawori piyotagaeyanakinani maawaeni okaatzi niyotagaeyakiririni. ⁸ Maawaeni piyotaakinari, nokamantakiri niyotaanewopaeni, niyotaaperotakiri maawaeni. Raapatziyakawo rajankaneki. Rootaki riyotakotantakinawori kyaaryo nopoñaakanta jenokinta eejatzi eeroka otyaantakinari. ⁹⁻¹⁰ Namanakoeyakinika irikapaeni. Tee namanakoeyarini irirapaeni kaari aapatziyanari inta apatziro irika nokempoyaaakimiri. Tema eeroka ashitariri maawaeni irika, eejatzi pashitakaakinari naari maawaeni. Tema ashiteeyanakinari maawaeni, rirotaiki ashi. Raapatziyana maawaeni, rootaki ipinkathatantanari. ¹¹ Eero eeki ro niyaatayee nojeekanaki kipatsikika, omaanta irikakya jeekaneentsini maawaeni jaka,

omaantakya naakakya piyashitaneemini. Pawa, eeroka riroperori. Tema eekiro piyaatatzi pitajonkantsi. Iroñaaka eeroka aminaneerini pitajorenkaki, ikimitanteeri. Nokowaki imonkaatawakaya ikimitakae aaka amonkaatawakaaka. ¹² Notsipatanteeyakaririni maawaeni, tema pimatakaakina, rootaki nomatariri nokempoyaantakariri. Naminakowentakiri maawaeni; tekatsi ashironkaachani, inta apaani rashironkaeya riraga Joorashi, rirotsiki jatatsini paamariki kaari tsiwakanitatsini. Aritaki omonkaatakya okantakotzirini jankinatacharini Piwaperite paerani. ¹³⁻¹⁴ Niyotaakiri riroripaeni pikantanari, rootaki iroñaaka ikijantanakariri maawaeni kaari aapatziyanari. Ro ikijantakariri, tee ikimitariky. Ikimitana naari riraga niyotaanewopaeni nashi, tee nokimitari naari kaari aapatziyanari. Iroñaaka nopiyashitaneemi. Tekiraata eenirona nojeeki kipatsikika, nokantziri riroripaeni maawaeni piñaani, ro nokimoshireperotakaantyaariri maawaeni, ikimitana naari nokimoshiretzi. ¹⁵ Tee namanatziimi: “Paapithateri kipatsiki”, inta apatziro nokantzimi: “Pikempoyeeri eero imatantari iwinkatharite kamaari rantakayeeri oetarikapaeni”. ¹⁶ Irikapaeni tee ikimitari theenkantatsiri, ikimitaakina naaka: tee nokimitari theenkantatsiri. ¹⁷ Pinashityaari riroripaeni, piyotakagaeyerini kyaaryooperotatsiri, ikaaryoowentemiro maawaeni pikowakagaeyiririni. Piñaani rootaki kyaaryooperotatsiri. ¹⁸ Potyaantakina niyaatashitantariri atziripaeni nokenkithatakagaeyirini. Eejatzi naari nokimitakari notyaanteeyerini riyatashitantaariri atziri maawaeni kipatsiki ikenkithatakagaeyerini. ¹⁹ Nokaaryoowentemiro maawaeni pikowakaakinari: tema nokamawenteri riroripaeni, riyoteeyantyaaworini ikaaryoowenanteeyemirorini oetarika pikowakaakiriri.

²⁰ Iroka eejatzi ikantziriri Jesoshi Ashitariri:

—Tee riro namanakotari apatziro ayotaanewoka jaka; inta eejatzi namanakotari maawaeni riraga raapatziyakagaeyaaripa: riraga aapatziyeeyanarini iinja. ²¹ Nokowakikya ikimitawakaanakyaarona maawaeni. Tema akimitawakaaka, Pawa, atsipatawakaaka aaka. Eejatzi nokowaki ikimitee aaka maawaeni riraga aapatziyanari, roojatzi riyotantyaawori atziri kyaaryo potyaantaperotakina. ²² Pitajonkakowentakina nokimitantakimiri eerori, eejatzi notajonkakowentakirini maawaeni rirori ikimitawakaantyaari. Imonkaateeyakaeni aaka, akimitawakaaka. ²³ Ikimitana naari. Nokimitzimi eerori. Rootaki ikimitawakaaperotantyaari maawaeni aapatziyanari, roojatzi riyotantyaari maawaeni atziri potyaantakina, eejatzi pimonkaatakagaeyakinarini naaka eejatzi riraga aapatziyanari, pinintaperoyanani. ²⁴ Tekirani ojeekini kipatsi, tema pinintaperotanani, rootaki pitantakinari naari, nopinkathariwenteri atziri. Iroñaaka, Pawa, nokowaki itsipateeyenani iñaantenari nopinkathaperotanaki. Tema pikantana: “Pikempoyeeyenarini maawaeni”, aritaki nomatakimiro. ²⁵ Pikameethaperotaki, Pawa. Tee riyotzimi maawaeni kaari aapatziyanari, omaanta niyotzimi naari. Eejatzi riyoteeyakimini irikapaeni potyaantakinari, ²⁶ niyotakagaeyakirini tsikarika pikantari eerori. Aritaki napiitakiniri niyotakaaperoteri, pinintaperotantariri, pikimitakaantenari naari pinintashireperotana. Eejatzi ikimiteeyakinani maawaeni. Ari okaatzi.

Rootaki ikantziriri Jesoshi Ashitariri.

18

Raantanakariri Jesoshi

¹ Ipakaanakiro Jesoshi ikenkithatakaeri Ashitariri roojatzi riyataakaanakina: Jesoshi, eejatzi naaka maawaeni riyotaanewo. Noerinkanaka nomontyaanakawo piryaajanteniri iitachari Sherooni. Notonkaanaki roojatzi nareetantapaaka Oriiwomashiki. Nokaapaaki. ² Aritaki janta riyataakaapiintanakina Jesoshi, rootaki riyotantari riraga Joorashi, riraga aakaanterinira. ³⁻⁵ Riraga jewatayitatsirini ñaanakowenantatsiri Tajorentsipankoki eejatzi warijeeyopaeni rotyaantawakiri joraaropaeni eejatzi waariryaapaeni. Reewatapaakiri riraga Joorashi. Ramapaaki ootamentotsipaeni, oorenantyaaripaeni, rompojamentopaeni eejatzi; ipokashitapaakiri riraga Jesoshi maawaeni. Riyotaki irira iitaka ikanteriri. Riyataanaki itonkiyotawakari, ikantawakiri:

—¿Ninka paminirika?

Rakapaakiri:

—Riraga Jesoshi najareetejatzi.

Ikantawakiri:

—Naakataki.

⁶Ikanantawakariri riraga Jesoshi: “Naakataki”, roojatzi ipiyantanakawo itapiiki. Ityaa-paaki maawaeni kipatsiki, tereei. ⁷Rapiitawakiri:

—¿Ninka pikowaperotzirika?

Ikantawakiri:

—Riraga Jesoshi najareetejatzi.

⁸Ikantziri:

—Tema nokantakimi: “Naaka Jesoshi”. Naakarikakya pikoyi, pishineteri riyaaeteeta irikapaeeni notsipatakarika.

⁹Omonkaantapaakawori ikantakiriri Jesoshi Ashitariri: “Irika pikantakinari: ‘Pikem-poyeenari’, tekatsi ashironkaachani”. ¹⁰Roojatzi Peetero inojakiryaaantanakawo ichekamento. Ithatziitawakiri ronampiri Iwinkatharite ñaanakowenantatsiripaeni, omaanta ithatziitashitawakari ikempita rakojanorikitzirika. Iwaero onampirentsi Maariko.

¹¹Roojatzi ikanantariri riraga Jesoshi rirori:

—Poepiyero pichekamento poyaankaero. Rootaki ikowakaakinari Pawa ragaetena nokemaatsitawenantaariri atziri. Eero nothañapithatari.

Raanakiri Jesoshi joraaro Aanashiki

¹²Roojatzi ragaeyantakarini riraga Jesoshi. Rirotaki agaeyanakiririni joraaropaeni, iwinkatharite joraaropaeni, waariryaapaeni. Roojatzi roojotantanakari. ¹³Ritapaentawo raanakiniri Aanashiki. Rirotaki rikonkiri Kaejashi riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiri iroñaaka. ¹⁴Irika rirotaki kantakiriri jewatatsiripaeni joriiyopaeni: “Okameethatzimotziri ikameeta shiramparinta apaani, rowawijaakotantyaariri maawaeni atziripaeni eero rowamaeri oroomajatzzi”.

Peetero imanakotashitakiri Jesoshi

¹⁵Peetero rirotaki oyaatakowentawitanakariri riraga Jesoshi, notsipatari naaka. Riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiripaeni riyotana naaka rootaki ishinetantanari naaka nokyaantapaaka niyankiiteki ipankoki, notsipatapaakari riraga Jesoshi. ¹⁶Omaanta riraga Peetero ikatziyapaaka ashitakontsikira jantakirowa. Niyowanee inkokironta, nokanta-paakiro shentzirori ashitakontsi:

—Pishineteri irira ikye.

Okantana:

—Jee, ari.

Roojatzi ikyaaakaantapaakinari riraga Peetero. ¹⁷Rowaga onampirentsi okantawakiri:

—¿Kaarimima eerori riyotaanewo Jesoshi?

Ikantziro:

—Kaarina.

¹⁸Okatsinkaetyaaki. Roeshitaka paamari onampirentsiapaeni, eejatzi waariryaapaeni. Rakitsiiyakani osheki paamariki. Eejatzi riraga Peetero itsipatapaakari maawaeni rakitsiiyapaakani.

Riraga Kaejashi rojampitakiri Jesoshi

¹⁹Riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiripaeni rojampitakiri Jesoshi, ikantakiri:

—¿Ninka yotaapiintziririka? ¿Oetaka piyotaapiintziriri maawaeni?

²⁰Ikantawakiri rirori:

—Ikemakina maawaeni atziri niyotaantziri. Niyotaantapiintzi janta ipiyotapiintanta joriiyopaeni. Eejatzi niyotaantapiintzi jaga Tajorentsiipankoki. Tekatsi nomanapithatziri atziri. ²¹¿Litaka pojampitantanari naari? Pojampiteri irirapaeni kemakinari oetarika nokantakiriri. Riyotakiro riroripaeni.

²²Roojatzi ipajapootantanakariri apaani waarirya katziyeenchari jaga. Ikantziri:

—¿Arima apiyathatakyaaari iwinkatharite ñaanakowenantatsiri?

²³ Ikantawakiri:

—Teerika kyaaryooperotatsiri nokantakiriri, piyotakayenawo. Rooma okyaaryootzirika nokantakiriri, ¿iitaka pipajapootantanakinari?

²⁴ Rootaki riraga Aanashi rotyaanantakariri waariryaa raaneeri Jesoshi oojoteencharira janta Kaejashiki.

Rapiitziri Peetero imanakotashitakari Jesoshi

²⁵ Riraga Peetero eekiro rakitsitaya. Roojatzi ikananteetakariri:

—Tema eeroka riyotaanewo Jesoshi.

Roojatzi imanakotashita, ikantanaki:

—Kaari naaka.

²⁶ Itsipatari maawaeni janta paamariki apaani ronampiri Kaejashi. Rirotaki isheninka riraga ithatyaakempitawitakari riraga Peetero. Ikantziri:

—Eerokama noñaakiri oriiwomashiki itsipatzimi Jesoshi.

²⁷ Rapiitakiro Peetero imanakotaka. Roojatzi iñaantanaka tyaapa.

Raanakiri Jesoshi Peraatoki

²⁸ Okitejiityaanaki rookanakiro maawaeni ipanko Kaejashi. Raanakiri Jesoshi ipankoki Peraato, riraga oroomajatzi rirotaki jewawentziriri joriiyo. Kaari joriiyo, rootaki kaari ikowanta joriiyopaeni ikyaapae ipankoki. Ikantzi riraga jewatatsiri joriiyo:

—Rooteentsi owawentakotyaaari Tajorentsi aaka akenkithatakoteeri paeraniperoroña aririka rawijanakiri joriiyopaeni ronampiri Tajorentsi janta Ejiipitoki. Aririka aate inthomaenta ipankoki Peraato eero amatziro oya aaka, eero iñaaperotee aaka Tajorentsi akameethatzi.

²⁹ Roojatzi riyowashitantanakariri Peraato. Ikantawakiri riraga amaeyakiririnira:

—¿Iitaka rantakiri irika shiramparika pamantakinari?

³⁰ Ikantapaakiri rirori:

—Eenitatsi rantayitzirini. Eeromi rantziromi kaari kameethatatsi, eero namimirimi.

³¹ Roojatzi ikanantawitakari Peraato:

—Paaneeri eerori. Tema ojeeki jankinarentsi pashi yotayimiri powashironkaantyaariri. Pimateri eerori powashironkaeri.

Ikantapaakiri rirori:

—Tee ishineteetanari nowamaeri.

³² Rootaki ikantakiriri omonkaatatankari ikantzitakari Jesoshi. Tema ikantzitani: “Ari ikentakoteetena koroshiki”. ³³ Roojatzi ipiyantanaa Peraato ipankoki. Ikaemakaanteeri Jesoshi. Ikantziri:

—¿Eerokama jewawentziriri joriiyopaeni?

³⁴ Ikantawakiri Jesoshi:

—¿Piyowitakinakya? ¿Iitaka pojampitantanari? ¿Eenitatsima paashini kamantakimiri?

³⁵ Rakanakiri:

—¿Naakama iroñaaka joriiyo? Rirotaki atziri amakimiri jaka, riraga jewatayitatsirini ñaanakowenantatsiri. ¿Iitaka pantakiri ikijantakimiri maawaeni?

³⁶ Ikantawakiri riraga Jesoshi:

—Tee nopinkathariwenantzi jaka kipatsiki. Nopinkathariwenanterikami jaka, aritaki ikijakowentakinami maawaeni nonampiri: eeromi ishinetzirimi rirori riraga joriiyopaeni ramakinami. Omaanta tee jaka nopinkathariwenantzi.

³⁷ Roojatzi ikanantakari:

—¿Kyaaryooma? ¿Eerokama jewaperotatsiri?

Jee, naaka jewaperotatsiri. Kyaaryo pikantakina. Nokantziri maawaeni atziri kyaaryooperotatsiri. Rootaki natziritantapaakari, rootaki nopokantakari kipatsikika. Maawaeni riraga iyotanakirori kyaaryooperotatsiri, rirotaki maawaeni aapatziyanari.

³⁸ Ikantziri riraga Peraato:

—¿Oetaka iroka pikantziri: “kyaaryooperotatsiri”?

Roojatzi riyowashitantanaari irira riraga joriiyopaeni, ikantakiri maawaeni:

—Nojampitawitakimi inkaaganki, tee pikantana iitaka rantaperotakiri nowamaantyaariri.

Riraga Peraato ikowawitaka ipakayerimi Jesoshi

³⁹ Eekiro riyaatatzi ikantzi:

—Aririka omonkaatapaeza Kitejitatsiri Rawijantariri Ronampiri Tajorentsi, noeyowapi-intzimiri apaani romonkeetziri. Tema aritaki okantari ameteeyarini. ¿Pikoyima noeyowaemiri jewaperotzimiri? ⁴⁰ Roojatzi ikaemantanaka maawaeni:

—Eero poeyowaanari irira, inta poeyowaenari riraga Warawaashi.

Tema irira rirotaki koshintzi.

19

¹ Roojatzi raakaanantakariri Peraato riraga Jesoshi, ipajatakaantakiri. ² Riraga joraaro itapotayitakinirini ramantheeri kitochee okimiwitakawo tsikontochee. Ramantheetakaakariri. Ikithaatakiri kityonkamawori. ³ Ipokashitapiintakiri maawaeni riraga joraaro iñaathawaetashitari ipinkathatziri, ikantajeempiyaashitapaakari:

—Eeroka jewawentziriri joriyo nopinkathatemi. Injii, injii, injii.

Roojatzi ipajawootantapaakari rakoki. ⁴ Rapiitziro riyowashitaneeri Peraato jewat-siripaeni joriyopaeni. Ikantziri:

—Rirotaki irika, napiitzimiri namaemiri. Nojampitawitakimi, omaanta tekatsi pikanteeyinani niyotantyaari iitaka pikijantakariri. Namakaanantariri pamineri eerokapaeni nopajatakaantakiri. Omaanta tee niyotzi iitakakya nowamaakaanantyaariri.

⁵ Riyowanee Jesoshi rirori. Ramantheetakawo okimiwitakawo tsikontochee, ikithaatakawo kityonkamawori. Ikanteeyirini Peraato:

—Rirotaki irika. Ñaakiri, nopajatakaantakiri.

⁶ Raminawakiri jewatayitatsirini ñanakowenantatsiripaeni eejatzi waariryaapaeni. Ikaemanaki:

—¡Pikentakotakaanteri koroshiki! ¡Pikentakotakaanteri koroshiki!

Ikantziri Peraato:

—Pagaeyanakirini eeroka, pikentakotakaanteri. Nojampitawitakari, tekatsi noke-makotziri rantzi iitakakya nowamaakaanantyaariri.

⁷ Ikantawakiri jewatatsiri Tajorentsi pankoki:

—Eenitatsi Iwaperite Tajorentsi iyotaanari okameethatzi ikame iitajorentsitashita. Tema ikantzi rirori: “Naaka Itomi Tajorentsi”, rootaki okameethatantakari ikame.

Rapiitakiri riraga Peraato rojampitakiri Jesoshi

⁸ Ikemantawakariri Peraato ikanteeyakiririni eekiro riyaatatzi ithaawaperotanaki. ⁹ Ipiyakaanaari, ikyaanee ipankoki eejatzi Jesoshi. Ikantapaeri riraga Peraato:

—¿Tsika pipoñaaka eeroka? ¿Ninkami eeroka?

Tee rakanakiri rirori.

¹⁰ Roojatzi ikanantanakari:

—¿Iitaka kaari pakantana? Naaka jewatatsiri atziriki. Nokowakirika, ari nomatero nookakaakowentemi. Eejatzi okimitaka, nokowakirika, nomatero nokentakotakaantemi koroshiki. Tema piyotakiro.

¹¹ Ikantawakiri Jesoshi:

—Eeromi ishinetzimimi Tajorentsi, tekatsi pikantenami. Riraga amakaantakinari jaka, rirotaki antaperotakirori kaari kameethatatsi.

¹² Roojatzi ikowantawitanaka Peraato ipakaerimi. Omaanta rapiitziro ikaemanaki jewatatsiripaeni joriyopaeni:

—¡Aririka pipakaeri irira, tee pitsipaminthadari Seesari! Irika riraga kantashitachari: “Naaka jewatatsiri”. Tema rirotaki kijakiriri peewatzinkarite riraga Seesari janta Roomaki.

Ikentakotakaanakiri riraga Jesoshi

¹³ Ikemantakari Peraato ikanteeyakiririni riyowakaaneeri Jesoshi. Janta riwetsikaetzironta, oenokamentotsi iwetsikaetziri mapi. Janta eenitatsi jeekamentotsi ijeekapi-intzira Peraato ikantakowenantapiintzirira atziri. Nokantziro naaka maawaeni joriyo: “Kawaata”.* ¹⁴ Okitejitanaki Kitejitatsiri Rawijantariri Ronampiri Tajorentsi janta Ejiipitoki. Roojatzi ikanteeyantakarini Peraato:

—Rirotaki irika jewatatsiri pashi eerori.

¹⁵ Omaanta ikaemaeyanakini riroripaeni:

—¡Payeril! ¡Paanakiri janta! ¡Pikentakotakaanteri koroshiki!

Rojampitziri ikantziri:

—¿Nokentakotakaanteri piwinkatharite?

Ikantawakiri riroripaeni:

—Tee nopinkatharitakaayiri, omaanta apaniroeni Seesari nopinkatharitakaayiri.

¹⁶ Roojatzi ikantakiri joraaropaeni:

—Paaneeri pikentakoteri.

Roojatzi raantanakari.

Ikentakotakaantakiri Jesoshi janta koroshiki

¹⁷ Roojatzi raashitantanaka Jesoshi koroshi. Rookanakiro pankotsipaeni riyowakotantakiri owitheenkapaataga inkokironta antawopaeni mapi, rareetantapaakawo tonkaariki oetachari litonakintsiki. Iitziro rowaga tonkaari joriyopaeni: “Koorikota”. ¹⁸ Aritaki ikentakotakiri koroshiki. Itsipatakari apite shirampari. Ikentakotakiri riroripaeni paashini koroshiki apite. Rowamagaetakiri Jesoshi rojatekaetakiri niyanki. Apaani rowamagaetakiri rakoperoki Jesoshi, riraga paashini rampateki. ¹⁹ Peraato rojankinatakaantakiri kantatsiri: “Jesoshi najareetejatzi, rirotaki jewawentziriri joriyopaeni”. Ipatakakotakaantakiro koroshiki. ²⁰ Okaakintawo nampitsi aritaki ikentakotakiri Jesoshi. Osheki jewatatsiri joriyopaeni ñaanatakirori rojankinatzi. Ojankinatawitaka ipaante joriyo, eejatzi oroomajatzi eejatzi ipaanteki kireeshiyajatzi. ²¹ Riraga jewatayitsiririni ñaanakowenantatsiri joriyopaeni ikantziri Peraato:

—Tee okameethatzi pojankinatziro: “Rirotaki jewawentziriri joriyopaeni”, inta pojankinate: “Irira kantashitachari: pinkathariwentziriri joriyo”.

²² Ikantawakiri Peraato:

—Aritaki, nomatakiro: nojankinatakaantakiro. Eero ninashitawo nojankinari.

²³ Ari ikentakotakiri joraaro. Ari ikaatzi 4 joraaro: itakariri rayitakiri ipashikari iitoki, paashini ishintoromashite, paashini ijapatote, paashini iithari eejatzi. Omaanta ipewiryaaakotari, tee oshirika inta ontyaajaampanatashita maawaeni. ²⁴ Rootaki ikanantawakagaeyakarini:

—Eero atzijaero. Thame añaathawaetawentyaawo ninkarika ayiterini.

Aritaki ikantari joraaro. Imonkaatakiro kantatsiri Iwaperiteki Tajorentsi, ikantzi: “Ipawakaayitawoni noethaarini. Ipankinatzenawo nopewiryaaakotari”. ²⁵ Rowaga riniro Jesoshi okatziyapaaka okaakini ikentakotakaga. Otsipatawo irentopero, roojatzi owaero Mariiya. Rootaki iina Kerejowashi. Eeniro jaga eejatzi Mariiya makaraarajato. Eejatzi naaka nokatziya okaakini. ²⁶ Iñaanakiro Jesoshi riniro, eejatzi iñaakina naari. Ikantziro:

—Nana, ajaa, irikakya Jowa rirotaki pitomintanakaayari.

²⁷ Ikantanakina:

—Ajaa, rootaki pinironteyari pitsipataperoteeyawo.

Roojatzi naantanaawo nopankoki noshenantawori. Ro ikanantanari tema inintashireperotakina. ²⁸ Riyotanaki Jesoshi aritaki monkaataka maawaeni. Roojatzi ikanantanakina:

—Nomiritaatyami.

* 19:13 Ikantziro rirori ipaanteki arameeyojatzi Kawaata: opatziito pankotsi.

Ro ikanantari imonkaatakiro okantziri Iwaperite Tajorensi. ²⁹Eenitatsi jaga chomokira yeekitaki kepishaari. Ijashiteetakiniri piyonkashinkanarikira. Rojataakiniri jawokiikira. Ipakotakiri ipaantekira riraga Jesoshi. ³⁰Ratsimiyawakiromi roojatzi ikanantanaka:

—Aritaki iroñaaka, nomonkaatakiro ikowakaakinari Pawa.
Roojatzi roeyotantanaka, ikamanaki.

Rojataakiri Jesoshi

³¹Iroñaaka riwetsikawenteeyironi joriiyo kitejiri nomakoryaantapiintari. Itzirori-imatanakirika oorya, rooteentsi areetya saawaro rootaki kitejitatsiri nomakoryaantapiintari. Tee ikowaeyini joriyopaeni riraga kentakoeyencharini rowawijeero koroshiki, rootaki ikanteeyantakaririni Peraato:

—Pikagaakaantero iporipaeni, roojatzi pojataakaanantanakyaariri, ikamantyaari intsi-paete.

³²Roojatzi riyatashitanteeyanakaririni joraaro, ikagaaporitakiri iporikira riraga tsi-patakariri riraga Jesoshi. Eejatzi ikagaaporitayiteetakarini paashinipaeni. ³³Apatziro rowashiwitapaakari Jesoshi, ikagaerimi iporikira: omaanta iñaapaakitziiri kamaki, rootaki kaari ikagaantari iporiki. ³⁴Omaanta apaani joraaro rojataapaakiri imerikiki. Iyowaatanaki riraa tyonkinininini. Eejatzi iña iyowaatanaki. ³⁵Naaka ñaakotakiriri, iroñaaka naaka kantakotakiriri paapatziyantaariri Jesoshi. Niyotzi kyaaryo nokantzimiri. ³⁶Aritaki ikanteetakiriri, eejatzi omonkaataka Iwaperite Tajorensi kantatsirini: “Eero ikagaayiteetzirini itonki apaani”. ³⁷Eenitatsi paashini jankinarentsi Iwaperiteki Tajorensi okantzi: “Aritaki ramineeteri Rotyaantanewo Tajorensi, riraga rojatagae-takiri”.

Romonkeetakiri Jesoshi omookira

³⁸Eeniro janta ijeekaki koroshiki Josee arimateeyajatz. Riyotaanewo Jesoshi naawita, omaanta imanakiro. Ro imanantakawori ithaawantakari jewatatsiripaeni joriyopaeni. Omaanta ishirampariwentanakiri riyatashitakiri riraga Peraato ikantapaakiri:

—Pishinetayenari Jesoshini, naaneeriita.

Ikantawakiri:

—Paaneeri.

Roojatzi riyatantanaka ragaateri. ³⁹Itsipatanakari riraga Nikoreemo. Rirotaki jatashitziriri paerani Jesoshi tsiteniriki. Raakotanakiniri itziritantyaariri. Imaemañaatziro owaa inchat owaero miira, eejatzi opane inchat owaero aaroe. Aamaashita okaatzi otenatzi 30 kiiro. ⁴⁰Ragaetaatziri Jesoshini. Ro tokoyatha rapineetakatantakariri, itsipatakiro kajankari. Rootaki rametari joriyopaeni aririka riwetsikeri kamatsiri. ⁴¹Ojeekinta pankirensi okaakini ikentakoyakirininta koroshiki. Janta pankirensiki ojeekinta rowanteeyaariri, owakirarika imokaetzirika. ⁴²Rooteentsi itziroryaanaki oorya, omonkaatantyaari kitejiri amakoryaantapiintari. Iñaakiro Josee okaakinitaki omoo. Rootaki rowantakariri Jesoshini janta. Ari ipinaashitanakiri mapi omooki. Ipiyanaa maawaeni pankotsiki.

20

Okowawitari Mariiya Jesoshini

¹Otominkotapaaki. Rooteentsi okitejitzimate iyaataakaikiro Mariiya makaraarajato janta omooki rowawitakarinta Jesoshini. Oñaapaakiro ookanaka mapi rashitakotantawitakariri. ²Oñaapaakiro inthomaenta omooki. Tee oñiiri Jesoshini. Tekatsi. Oshiyakaanakawo roori. Ari areetapaaka pankotsiki tsikarika nojeeki naaka eejatzi Peetero, okamantapaakina:

—Tekatsi Jesoshini omooki. Tema ragaetaneeri. Tee ayotzi tsikarika owaetakiri.

³Okamantapaakina, niyaatantanakari naaka eejatzi Peetero. Niyaaatanaki rowawiteetakarinta. ⁴Noshiyanaka apite, omaanta nanaakotakiri Peetero. ⁵Niyowapaaki noeyotapaaka naminantapaakari inthomaenta. Noñiiri tokoyatha ookanaka omooki, omaanta tee nokyapae. Tekatsi iwatha Jesoshini. ⁶Rimpaetapaaki ipokapaaki riraga Peetero.

Rirotaki kyaapaentsiri inthomaenta. Roojatzi iñaapaakiro tokoyatha. ⁷Eejatzi rowaga paaño opashikantawitakariri iitoki, tee otsipatawo tokoyatha. Apitziwita ookashitanaka roori. ⁸Ari nokyaanaki naaka, noñaakiro, roojatzi niyotantanakari piriintanaa Jesoshi. ⁹Tekiraata nokenkithashireeyironi Iwaperite Tajorensi kantatsiri: “Ikamakirika Rotyaantanewo Tajorensi, aritaki ipiriintanee”. ¹⁰Noñaapaakiro, nopiyanaka nopankoki.

Aminawakiri Mariiya Jesoshi

(Mr. 16.9-11)

¹¹Omaanta Mariiya makaraarajato opiya omooki eejatzi katziyeencharira inkokiroeni, iraaoktakari riraga Jesoshini. Oeyotanaka, aminanaki inthomaenta. ¹²Oñaakiri apite ronampiri Tajorensi, ikithaatawo kitamaari. Ijeekaki rowawiteetakarinta Jesoshini. Ijeekaki apaani iitokira rowawiitakarira Jesoshini, paashini iitziiki.

¹³Ikantziro:

—Tsinani, ¿iitaka piraantari?

Okantawakiri irowa:

—Ragaetanakiri Nowinkathariteni. Tee niyotzi tsikarika rowaetakiri.

¹⁴Roojatzi opithokaantanaka. Oñaamacheetawakari riraga Jesoshi ikatziyapaaka, omaanta tee iyotawakiri.

¹⁵Ikantziro:

—Tsinani, ¿iitaka piraantari? ¿Ninka pikoyirika?

Oetakaashiwitakari irira rirotaki thamaetakotzirori pankirentsipaeni. Okantziro:

—¿Eerokama aanakiriri Nowinkathariteni? Pikamantenaata tsikarika powakiri. Aritaki naakiteri naari.

¹⁶Ikantziro:

—Mariiya.

Opithokanaka, okantawakiri:

—¡lyotaanari!

¹⁷Okimoshiryantari okenkithashireeya ipiyaka. Oerikawakiri. Roojatzi awithakitanta-wakariri. Ikantziro:

—Pipankaena, eero poteyaana. Tekiraata noenokana Pawaki. Iroñaaka nokowaki piyaatashiteri maawaeni aapatziyanari, pikamantapaakiri maawaeni rooteentsi noenokaeya Pawaki. Tema rirotaki Tajorensi. Tema roojatzi Piri eeroka, piyotziri rirotaki Tajorensi, rootaki pipinkathatantariri.

¹⁸Roojatzi opokashitantaanari naaka, eejatzi paashini riyotaanewopaeni, okamanta-paakina maawaeni:

—Noñagaerikya Awinkatharite.

Eejatzi okamantapaakina okaatzi ikantayitakirorini rirori.

Ritapaakari Jesoshi, roñaagaeyarini riyotaanewo

¹⁹Itsiteniityaanaki oorya, nopiyoteeyakani, nokaatakiri paashini riyotaanewo. Nothaawantari jewawentziriripaeni joriyopaeni, riraga owamaakaantakiririni Jesoshini, rootaki noyaawitantakawori ashitakontsi. Romapokashitapaakina riraga Jesoshi ikatziyapaaka niyanki. Ikantapaakina maawaeni:

—Pikimoshireeyanakini maawaeni.

²⁰Roojatzi roñaagantapaakinawori maawaeni rako eejatzi imerikiki. Noñaawakiri maawaeni rirotaki Nowinkatharite, roojatzi nokimoshiryantaanaka maawaeni.

²¹Rapiitakina:

—Pikimoshireeyanakini maawaeni. Rirotaki paerani otyaantakinari Pawa, eejatzi eerori iroñaaka nokimitemi eeroka, notyaantemi.

²²Roojatzi itajonkantanakina maawaeni, joo. Ikantzi:

—Pagaero Ishire Tajorensi, kijokiro owaeyanakimini maawaeni. ²³Piñaakiri atziri rapatziyaperotakina, roojatzi pikanantyaariri: “Ikamintheemi Tajorensi eerori, eero ik-ijawentzimiro pantayitzirini”. Rootaki ikaminthaaperotantyaariri Pawa riraga pikantziri.

Pikanteririka paashini atziri: “Tee paapatziyari Jesoshi, rootaki ikijawenantemirori Tajorentsi”, aritaki paata ikijawentakimiro.

Ikanteeyakirini Tomashi: “Noñeeyakirinikya Awinkatharite”

²⁴ Ipokashitanteeyakinarini, tee añiiri Tomashi, riraga iiteetziri Tsiipantzi: apaani peyeenchari. ²⁵ Ipokantapaakari irira, nokamanantawakari:

—Noñeeyakirinikya Awinkatharite.

Omaanta ikantana:

—¿Kyaaryo? Tee naapatziyawo. Nokoyi noñeero rako, tsikarika ikyaaki kiraawo, nokoyi nomonkeero nakoempeki. Eejatzi nokoyi nomonkeero nako imerikiki. Eerorika nomonkiiro, eero naapatziyawo.

Rapiitakiri iñeeyakirini riyotaanewo riraga Jesoshi

²⁶ Awijanaki apaani tominko, ari napiitziro nopiyoteeyanakani pankotsiki, itsipatakina maawaeni riraga Tomashi. Oshekinini nothaawantakari maawaeni kijanakinari, rootaki napiitantakawori noyaawitantakawori ashitakontsi. Rapiitapaakina romapokapaakina riraga Jesoshi, ikatziyashitapaaka niyanki. Ikantapaakina maawaeni:

—Pikimoshiryaaanakyaroña maawaeni.

²⁷ Roojatzi ikanantapaakari riraga Tomashi:

—Paminero nako. Pakote, pomonkeero pakoempeki jaka. Pakote, eejatzi pomonkeero pako nomerikikika. Eero pitheenkana, inta paapatziyena.

²⁸ Roojatzi ikanantawakari riraga Tomashi:

—Eerokaperotaki Nowinkatharite, eerokaperotaki Notajorentsite.

²⁹ Ikantapaakiri:

—Iroñaaka piñaakina, rootaki paapatziyantakinari. Eenitatsi kaari ñaanari, omaanta rapatziyeeyakinani: nokimoshireperotakaanakiri maawaeni irikapaeni.

³⁰ Oshekinini itajonkantayitakini riraga Jesoshi. Naaka maawaeni riyotaanewo, noñeeyakirini, omaanta tee nojankinatziro maawaeni jaka. ³¹ Ro nojankinatantakawori iroka paapatziyantyaariri maawaeni riraga Jesoshi rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi, riraga Itomi. Aririka paapatziyakaari, aritaki rowañaakimi pikantyaani ijeekakaayemi rirori.

21

Rapiitzi riyotaanewo 7 iñaakiri Jesoshi janta Karireeyaki

¹ Nokanta nopiyeyanaani naakapaeni riyotaanewo janta Karireeyaki. Roojatzi rapiitana roñaagapaana riraga Jesoshi, eejatzi paashinipaeni riyotaanewo. Noñeeyawaerini othapyaakiini inkaareki Teweeryashiki. Iitziro eejatzi Inkaare Karireeya. Aritaki okantakari. ² Nopiyoteeyakani, naaka itomi apite Sewereeyo. Nokaateeyirini Peetero, eejatzi riraga Tomashi. Itsipatana Nataneeri, riraga karireeyajatzi poñaachari Kanaaki. Eejatzi eenitatsi apite paashini riyotaanewo Jesoshi. Nopiyotaka maawaeni. ³ Ikantana Peetero:

—Niyaate noshiryate.

Nokanteeyanakirini:

—Eejatzi naari.

Ari niyaateyanakini. Noteteeyapaakani maawaeni pitotsiki. Noshiryataawitaka, roojatzi nokitejitakotantaka. Tekatsi nayi. ⁴ Okitejitanaki ikatziyapaaka riraga Jesoshi othapyaakiini. Tee nopiyoteeyawakirini.

⁵ Ikantapaakina:

—Notsipaminthari, ¿Paaki shima?

Nokantawakiri:

—Tekatsi.

⁶ Ikantakina:

—Apawo pishiryate pakoperoki, aritaki paaki.

Ari noshiryataanaki maawaeni. Naaki oshekiniroña shima, tee naawyaakotziri notekatoteri nopitoki. ⁷ Naaka nokantziri Peetero:

—Jaa, rirotakimakya Awinkatharite.

Ari ikithaatanakawo rirori iithaari. Ipiinkashitanakiri ramaatanaki othapyaaki-inira raatapaaka. ⁸ Nimpaetakotapae naakapaeni, nonoshikakotziri shima. Okaakitape othapyaakiini, amaashitaka okaatzi 100 meetero. ⁹ Nomitaanaki maawaeni amerikyaataki othapyaakiiniki. Noñaapaaki paamari, itashitziri shima. Eenitatsi eejatzi paa. ¹⁰ Ikantawakina:

—Pamagaantakinari iroñaaka shima pishiryaatakirira.

¹¹ Rapiitziro rotetapaa Peetero pitotsikira inoshikaatakotapaakiri shima ishiryaaatamentoki kipatsiki. Yeekiperotaki antaripaeni shima, ikaatzi 153. Oshekiperoñoña omaanta tee opejanaki noshiryaatamento. ¹²⁻¹³ Ikantawakina:

—Ajaa, poya.

Ikagaakinawo paa eejatzi ikagaakinari shima. Nowaeyakarini maawaeni. Nothaawanakari nokanterimi: “¿Ninkamika”? Maawaeni niyotawakiri rirotaki Awinkatharite. ¹⁴ Ikamaki chapinki Jesoshi, ipiriintanaa. Rootaki roñaagaana eejatzi maawaeni riyotaanewo. Iroñaaka okaatzi 3 roñaagaana naakapaeni.

Riraga Jesoshi ikenkithataakiri Peetero

¹⁵ Nowaeyakani maawaeni. Roojatzi rojampitantakari Jesoshi riraga Shimo, iitziri Peetero:

—Peetero, ¿panaakotakiri irikapaeni, pinintashireperotana eeroka?

Ikantawakiri rirori:

—Eeroka, Nowinkatharite, yotatsiri nonintzimi.

Ikantanakiri:

—Piyoteeri riraga aapatziyanari: tema ari roshiyakyaari nashi nowishaanite.

¹⁶ Rapiitakiri, ikantawakiri:

—¿Pinintashiretana?

Rapiitawakiri ikantawakiri:

—Jee, Nowinkatharite, eeroka yotatsiri nonintashiretzimirika.

Ikantziri:

—Pikempoyeenari maawaeni ameenteeyakarini.

¹⁷ Rapiitziro rojampitziri, tres-tapaentsiri. Ikantziri:

—¿Pineshironkatanama?

Roojatzi rowashirewaetantanaka Peetero. Tema ro rowashiretantakari okaatzi 3 rojampitziri Jesoshi okimitaka chapinki riraga Peetero imanakotashitaka okaatzi 3. Ikantawakiri:

—Eerokakya, Nowinkatharite, yotzirorikya maawaenikya. Piyotana eeroka nonintashiriimirika eechonkiini.

Ikantziri:

—Pikempoyeeri kameetharini maawaeni aapatziyanari. Tema roshiyawitakaari nowishate. Piyotakoperotakina. ¹⁸ Kyaaryootaki iroka nokantemiri: paerani, eeniro pewankariwaetzini, pikithaatapiintawoni piithaari. Piyaatapiintayitzini tsikarika pikoyiri piyaate: tekatsi atziri kantemini: “Eero piyaatzi”. Omaanta aririka pantyashipariperotapaaki, pakote pakoki, roojoteetemi, ikithaatemini paashinipaeni. Raanakimi janta tsikarika tee pikowawita piyaate.

¹⁹ Aritaki ikantakiri. Riyotaakiri tsika ikantyaari rowamagaetantyaariri Peetero iinja. Aririka ifeeteri ikamaki, riyotanaki maawaeni iñaaperotakiri Tajorentsi ikameethatzi. Roojatzi ikanantanakyaari:

—Thame, poyaatanakina.

²⁰ Ipthokanaka Peetero. Iñaakina noyaatanakiri, rooma naaka riyotaanewo Jesoshi inintaperotziri. Chapinki nowakagaeyantakaririni Jesoshi, naaka ojampitakiriri: “Nowinkatharite, ¿ninka aakaanteminika?” ²¹ Iñaantakinari Peetero, rookotana, eejatzi ikantziri Jesoshi:

—Nowinkatharite, ¿tsika ikanteeterika iinja riraganki?

²² Ikantawakiri:

—Nokoyirika ijeekanakiita jaka roojatzi nopiyanteeyaari, eero pikenkithashiryaaakotari. Omaanta eeroka poyaatenaata.

²³Rowaagaeyakinirini maawaeni paashinipaeni aapatziyariri Jesoshi okaatzi ikantziriri irira. Iitashiwitaka irira eero nokami. Omaanta tee ikantzi Jesoshi: “Eero ikami Jowa”. Inta ikantawitari: “Nokoyirika ijeekanakiita jaka roojatzi nopiyantakyaari, eero pikenkithashiryaaakotari”.

²⁴Naakapero riyotaanewo riraga Jesoshi, jankinatzirori iroka. Noñiuro maawaeni. Niyoteeyakini kyaaryooperotaki maawaeni iroka nojankinatakiri. ²⁵Teera nothotziro no-jankinatziro maawaeni rantayitakirini Jesoshi. Arimi ojankinatayitakotyaami maawaeni, rantayitakirini, naamaashitya ari iyeekitakiromi maawaeni kipatsi iñaanamentopaeni.

Ari okaatzi.

Naaka jankinatzirori:

Jowa

RANTAYITAKIRINI ROTYAANTANEWO JESOSHI

Rookashi rapiiteeniri rojankinatakiniri Teyoojiro

¹Nokoyi niwethatemi, nonintanewo Teyoojiro. *¿Tekatsima oyemini? Naaka kameetha. Paerani niantakawori nojankinatantakimirori, niyotaantakimirori osheki rantayitzirini Jesoshi. Eejatzi niyotaantakimirori osheki riyotaantayitzirini.* ²⁻³Ari iñaashitzimae-takawo ikamakira, ari rañaagae, roojatzi roñaagantapaakariri riyotaanewopaeni. Osheki iñaakotapiinteeyirini rantapaakiri rirori, rootaki riyoperotantariri rañaagae. Okaatzi 40 kitejiri roñaagapiinantariri. Ikenkithatakotziri tsikarika ikanta Tajorentsi reewawenantzi. Rotyaantanakiri riyotaanewopaeni riyoteeri paashini atziri oetarika ikowakaakiriri ranteri. Ro kantziriri Ishire Tajorentsi. Roojatzi riraga Tajorentsi raaneeri Itomi jenokinta, roojatzi noweyaantakawori nokenkithatakotakiri paerani. Iroñaaka eekiro niyaatzi nowaayemiro nokantemi rantziri riraga rotyaantaneewopaeni Jesoshi, riraga otyaantanakiriri paerani.

⁴Apaani kitejiri, tekira riyaaete jenokinta, ikaatakagaeyakirini Jesoshi eejatzi riyotaanewopaeni ikantaperotakiri riraga Jesoshi:

—Eero pookanakiro Jerojareeki, nokowaki poyaawakiroota ikashiyakaakimiro Ashitanari, rowaga pikemakinari chapinki nokantzitakimiroña. ⁵Riraga Jowani ikaawoshitakotzimiri Tajorentsi iñaaki, riyotantakari atziri paapatziyari Tajorentsi. Omaanta eero ojamanitzi opokashitemi Ishire Tajorentsi, okithaataakaapakimi, riyotantyaari atziri kyaaryo pikemijantaperotakina naari.

Roenkantanakari Jesoshi jenokinta

⁶Paashini kitejiri ipiyotawenteeyakarini Jesoshi riyotaanewopaeni eejatzi paashini-paeni aapatziyariri janta tonkaariki owaero Oriiwomashi. Rojampiteeyirini. Ikantziri apaani:

—Nowinkatharite, aaka isheninkani riraga achariniiteni Ishireeyerini. Paerani ijeekawitani jewawenantatsiripaeni achariniitenipaeni; omaanta iroñaakaroña tekatsi. *¿Arima iroñaaka pikanteri paashini reewawenteeyenani? Osheki nokowaki.*

⁷Ikantawakiri:

—Tee ikowakayimi Ashitanari piyotero tsikarika okaate. Ojamanitatzirika rooma tsikarika okaate. Apatziro Ashitanarikya apaniroeni kantatsini. ⁸Linja itajonkawenteeyeminiita eejatzi opokashiteeyemini Ishire. Omatakayemi, rootaki nokowakaakimiri pikenkithatakotena jaga Jerojareeki, eejatzi pithotyaaakiro Joreeyaki pikenkithatakotena. Eejatzi pikenkithatakotena janta Jamaaryaki, eejatzi pithotyaaakiro maawaeni paashinipaenikinta kipatsikinta, pikenkithatakotena. Tsikarika piyaate nokowaki pikenkithatakotena.

⁹Rootaki ikantanakiriri Jesoshi. Ari ramineeyawakirini maawaeni, roojatzi roenokantana jenoki, ipeyimotanakari menkoriki. ¹⁰Ari ramineeyanakirini jenoki joreririri, jatanaki. Ari romapokapaakiri apite ronampiri Tajorentsi, ikatziyimoeypaakarini. Ikimitapaakari shirampari; kitamaamawori imaatha. ¹¹Ikantapaakiri:

—*¿Eeniromi, karireeyajatzi? ¿Litaka eekiro paminanta jenoki? Piñaawakiri riraga Jesoshi roenokanaka jenokinta. Eejatzi ipiye paata. Aririka ipiye, ikimitapaeya iroñaaka riyaatantanaari.*

¹²Roojatzi roerinkantanaa taapiki, ipiyeeyanaani Jerojareeki riraga rotyaantaneewo Jesoshi kimitaka apaani kiroometero. Okaakini Jerojaree, tee inteenaperotzi.

¹³Ari rareeteeyapaakani, rateeteeyapaakini oshitamenkota jenoki. Janta imaapiinteyininta riraga Peetero, eejatzi Jowa, Jantyaako, Antereeshi, Jiripi, Tomashi, Waritoromee, Mateeyo, Jantyaako (riraga itomi Arijeeyo), Shimo (riraga kathaaperotzinkari antayitzirorini oetarikapaeni), eejatzi Joorashi (riraga itomi paashini Jantyaako), imaapiinteyini maawaeni. ¹⁴Ari rapiitapiinteyironi ipiyoteeyani eejatzi ikenkithatakagaeyirini

Tajorentsi. Itsipateeyarini rirentzipaeni Jesoshi, eejatzi riniro rowaga Mariiya, eejatzi paashinipaeni tsinani. Aritaki ikantani ikenkithatakaapiinteeyirini Tajorentsi.

Riyoyaayitantakaririni Mateeyashi poyaatariri Joorashini

¹⁵ Ari paashini kitejiri ikatziyanaka riraga Peetero ikatziyimoteeyanakarini iyemi-jantzinkaritepaeni. Aamashitya ikaateeyini 120. ¹⁶ Ikantzi:

—Nojoriiyotzinkaritepaeni, okameethatzi amonkaatero okantzirini Iwaperite Tajorentsi. Paerani iyoteerini Ishire Tajorentsi Iraviirini ikenkithatakotantaririni Joorashini: riraga jewateeyakiririni agaeyakiririni Jesoshi. ¹⁷ Aritaki akaateeyawitariniroña. Paerani itsipateeyawiteeni rantawaetakawitakina. ¹⁸ Omaanta raakaanashitaari Awinkatharite, ipinatashiteetawitakari koriki. Raawitakari, roojatzi roepiyeeniri, rirotaki koriki ramananteetawori kipatsi. Roojatzi irira ishirikantanaka, shirik; ithatanaka. Roojatzi ithatyaakotantanaka, thatziki; ipityaankanaka; roojatzi ikotaantapaaka imotziki, waag, iyowapaaki isheeto. ¹⁹ Riyoteeyakiririni maawaeni jerojareejatzi. Rootaki iitanteetawori kipatsi ramananteetzi Asheerera. Akantziro apaanteki aaka: “Iwinawoni Jesoshi rowamaanteetawitakariri”. ²⁰ Aritaki paerani rojankinateetziro mampaantsi kantatsiri: “Okaankipankotanaki ipankoni aakaanterini Awinkatharite, tekatsi jeekantzityaariini”. Eejatzi okantzini mampaantsi: “Okameethatzi eeniro poyaatyaaariini kenkithatakaanantatsini”. ²¹⁻²² Iroñaaka thame akanteri paashini: “Pipoyaatyaaari Joorashini”: tema rootaki ikowakaakaeri Tajorentsi. Rirotaki akanteri tsipatapiinteeyeerini paerani: ñaaperotziriri Jowani ikaawoshitantzini, eejatzi ñaapiintziriri Jesoshi. Akowaki ñaakiriri rañaagae eejatzi riyaatane jenokinta: akanteri ikaateeyeeni akenkithatakoeyerini Jesoshi. ¿Ninka akanterika iroñaaka ipoyaatyaaari? ²³ Ari ikantzi paashini:

—Rirorika irika Josee Warajawaashi, iiteetzi eejatzi Jooshito. Teerika irira, rirorika irika Mateeyashika. Ari ikaemiri apite:

—Pipokanaki jaka niyanki. ²⁴⁻²⁵ Roojatzi ikenkithatakaeri Tajorentsi, ikantziri:

—Nowinkatharite, eerokakya iyotzirori tsika ikanteeyarini maawaeni atziri rakanekani. Eeniro irika apite. Piyotakayenari ninkarika pikowakayaari eeroka poyaatyaaariini Joorashini. Tekatsi ikanta iroñaaka rirori ikenkithatee eejatzi ranantee: tema kamaki rirori, jataki janta paamariki kaari tsiwakanitatsini.

²⁶ Roojatzi iñaathawaetaka, tema riyoyaakiri Mateeyashi. Ari ikaatawitani chapinki rotyaantanewo Jesoshi 11. Iroñaaka ikaateeyeeni eejatzi 12.

2

Kitejiri iiteetzi: “Pentekoshiteshi”

¹ Ari iroñaaka omonkaatapaaka kitejiri iiteetziro: “Pentekoshiteshi”. Ari ipiyoteeyakani Jerojareeki maawaeni aapatziyariri Jesoshi. ² Omapokashitapaakari, ikemawakiro oshiyaawitawori antawo tampyaa, opoematapaaki, mooo. Opoñaanaka jenokinta, ohotyaapaakiro pankotsi ijeekaeyantarini. ³ Eejatzi okoñaatzimotashitapaakari oshiyaawitawori paamari, otsiparyagaeyapaakani ojeekanteeyapaakarini iitokipaeni maawaeni jeekaentsiri. ⁴ Okithaatakagaeyapaakarini Ishire Tajorentsi. Roojatzi iñaawaetantakawo inashitachari paantentsipaeni tekatsi iyoteerini, imateeyakironi rowaga oñaawaetakaapaakiri Ishire Tajorentsi.

⁵ Ari ijeeki janta Jerojareeki joriyopaeni, aapatziyaperotawori rojankinarini Moeseeshi, ipoñaayitanakani paashinipaeni kipatsiki, tsikarika. ⁶ Ikemanteeyawakaririni iñaawaeteeyanakirini, rootaki ipiyotawentapaakari osheki atziri. Ikemaeyapaakironi ipaantepero. Tee riyotakotapaeri. ⁷ Rotsikanatakari, ikenkithashireyapaakani rojampitawakagaeyapaakani:

—Tema maawaeni riraga ñaawaeteentsirika rirotaki karireeyajatzi. ⁸ ¿Tsika akan-taka akemanteeyanakaworini maawaeni apaanteperopaeni? ⁹ Iroñaaka akaateeyakirini paaratyajatzi, meryaajatzi, eraamajatzi. Eejatzi eenitatsi jeekatsiri Mesopotaamiyaki,

Joreeyaki, Kaparooshiyaki, Poontoki, Aashiyaki, ¹⁰Jirijiyaki, Pampiiriyaki, Ejiipitoki. Eejatzi akaateeyakirini poñaayiteencharini okaakintapae Shireeneki, janta kipatsiki owaero Riiwya. Eejatzi eenitatsi aretantachari poñaayitacharini Oroomaki jorijiyopaeni eejatzi peyeenchari joriiyo. ¹¹Akaateeyakini jorijiyoperotatsiri eejatzi peyaachari joriiyo. Akaateeyirini kireeshiyajatzzi eejatzi araawyajatzzi. Akemaperoyakironi ashi apaantepero omawitya inashita atziri rashi ipaantepaeni ikemayitzironi. ¹²Ari rotsikanateeyanakarini oshekyantzi atziri, tee riyotakotziri. Rojampitawakagaeyanakani:

—¿Tsika akantaka akemantawori apaantepero?

¹³Omaanta paashinipaeni, ishirontawenteeyanakarini, ikantzi:

—Ishinkiteeyakani irinta, injii, injii.

¹⁴Ari eeniro janta riraga Peetero, ikaateeyirini paashinipaeni rotyaantanewo Jesoshi. Itacheronkawaantetanaki ikantanakiri:

—Nojorijiyotzinkaritepaeni, maawaeni eeroka jeekatsiripaeni jaka Jerojareeki, piyoteeyawakironi iroka nokantemiri, pikemijanteeyawakinani. ¹⁵Piitashiteeyawitakarini ishinkiteeyakani irikapaeni. Omaanta tee ishinkiteeyani. Jaka aepatsiteki tema ishinkitapiinteeyani atziri tsiteniriki, omaanta kitejiriki eero ishinkita. Tema iroñaaka tekira ijenokitapaaki oorya. Tekira omonkaata ishinkitapiinteeta, ¹⁶omaanta iroka pikemakiri ikantakotziri kamanantziririni iñaani Tajorentsipero iitachari Joeri paerani, tema rojankinatzitakawoni oetarika ikantziri Tajorentsi. ¹⁷Ikantzi Tajorentsi: “Iinja iñeero maawaeni atziri notyaanteniri Noshire. Okamantakaayiterini noñaani pitomipaeni, pishintopaeni. Riraga ewankaripaeni niyotakaeri oetarikapaeni rajankaneki. Eejatzi Ishire Tajorentsi oñaagayitakirini antyashiparipaeni oetarikapaeni, kimiwitaka imishywaetatzzi. ¹⁸Eejatzi maawaeni aapatziyenani shiramparipaeni, tsinanipaeni, notyaanteniri Noshire, ikenkithatakotantenari. ¹⁹Ari nomatero iinja kaari piñaapiintzi jenoki eejatzi jaka kipatsikika: potsikanatanakyaawo. Aritaki piñeeyeroni iinja riraani oshekin kamaentsiri, eejatzi piñaawakiro otagaeyanakaani pankotsipaeni: oshekipero okachaaperotanaki. ²⁰Nityaawo noetsiwakanakiri oorya; eejatzi riraga kashiri, ikityonkatanaki, roshiyanakyaawo iraantsi. Roojatzi omonkaatapaakya kitejiri rareetanapaakyaari Piwinkatharite reewatawentero maawaeni atziri. Osheki imatapaakiro, ikantakoeyantyaaririni irira. ²¹Omaanta rowawijaakoeyirini maawaeni atziri ikantzi: ‘Nowinkatharite, powawijaakotena’ ”.

Rootaki rojankinatzirini Joeri.

²²Eekiro ikantzi Peetero:

—Nojorijiyotzinkarite, pikemijantawakiro iroka nokantemiri, nokenkithatakotero Jesoshi, riraga najareetejatzzi. Itajonkantayitzini, imatayitakirini kaari añaapiintzi. Eejatzi imatayitakironi oetarikapaeni, ayotantariri itajorentsiperotaki. Tema piñaapiinteeyakirini eerori, piyotakiriroña. Tema rirotaki Tajorentsi matakaakiriri. ²³Paerani aritaki riyotakotzitarini irira, ikantzitari: “Aritaki okantyaari, ipimanteeteri riraga Jesoshi”. Rirotaki atziri kaari kameethatatsi owamaakiriri, omaanta eerokapaeni pikantakotakaanteeyakirini, powamaakaanteeyakirini.

²⁴Ari osheki ikemaatsitayitakawoni, ikamaperowitaka. Omaanta rowañaagaeri eejatzi Tajorentsi, tee ikowakayiri eekiro ikamaperotaty. ²⁵Tema rojankinatzitakawoni paerani peroroña Iraviiri iñaani Jesoshi:

“Niyotaki kijokiro rowakina Ashitanari, ijeekaki nakoperoki ramitakotapiintakina, kaari nothaawantya. ²⁶⁻²⁷Osheki nokimoshirewentakiri, rootaki nokanantariri: ‘Pawa, osheki niweshiryaaka. Niyotaki eero pookana janta jaawikinta. Eejatzi eero pishinetana nopathayi paata, tema piñaaperotana nokameethatzi. Niyotaki pimatakaakinawo iroka pikantakinari. ²⁸Piyotakaakinawo nokantyaani nañaaperotanaki, kijokiro owawakaeya, nokantyaani niweshiryaawentanakimi’ ”.

Rootaki iñaani Jesoshi rojankinatzirini Iraviiri.

²⁹Eekiro rowaaganakitziro Peetero:

—Iroñaaka, nojoriiyotzinkarite, piyotaperotziro nokamantaperotemi ikamaki acharini-iteni riraga Iraviirini, ikitataka. Eenitatsira iroñaaka ikitatakanta. ³⁰ Kamanantzirori rinawitani. Riyotaperotzironi ikantaperotziriri Tajorentsi: “Kyaaryootaki iroka nokamantaperotemiri, eero namatawitzimi. Iinja reewawenante pijoriiyotzinkariperote, poyaatemini”. ³¹ Naakiro, tekirani ipiriintaani Rotyaantanewo Tajorentsi, omaanta riyotakotzitarini Iraviiri. Tema rojankinatztakani: “Ikante Rotyaantanewo Tajorentsi: ‘Pawa, niyotaki eero pookana janta jaawiki, eejatzi eero pishinetana nopathaye’ ”.

³² Rirotaki Jesoshi piriinteeri Tajorentsi. Aritaki noñeeyakirini naari, iroñaaka nokamantaperotakimiro. ³³ Aritaki raawaeri janta rakoperoki, ikaatantapaakariri reewawenanti. Eejatzi okithaataakaari Jesoshi Ishire Tajorentsi, rowaga ikashiyakaakiriri Iriiri. Iroñaakakya, rotyaanteeyakinawoni naari jaka: rootaki piñaanteeyakinarinini eejatzi pikemaeyantakinarinini. ³⁴⁻³⁵ Pamine, tee riro kenkithatakotachani riraga Iraviiri paerani, inta ikenkithatakotziri Rotyaantanewo Tajorentsi. Tee roenokaeya irira Iraviirini jenokinta inta riraga Rotyaantanewo Tajorentsi. Tema rojankinatztani rirori paerani: “Irira Pawa Tajorentsi rirotaki kantziriri Awinkatharite riraga Rotyaantanewo Tajorentsi: ‘Pijeekapae jaka nakoperoki, pikaatena eewawenante roojatzi iñaaperoyentemirini paata maawaeni kijeeyawitzimirini’ ”.

³⁶ Eekiro ikamantanakiri Peetero:

—Tema aakateeyakini icharineeteni Ishireeyerini. Kameetha riyoperoyeroni maawaeni ajoriiyotzinkarite iroka nokantakimiri: pikentakotakaantawitakari Jesoshi, omaanta ipiriinteeri Tajorentsi, kyaaryo ipeyawaeri eejatzi Jewawenantatsiri, eejatzi Rotyaantanewo, kimitaka ikashiyakaakiriri achariniiteni paerani.

³⁷ Ikemanteeyawakaworini iroka, osheki ikenkithashiryaaperoyanakani. Riyotakoperotanaka kyaaryo rantziro kaari kameethatatsi. Rojampiteeyirini Peetero eejatzi paashinipaeni rotyaantanewo:

—Nojoriiyotzinkarite, ztsika nokanteeyaanika aritakima ikaminthagaena Tajorentsi?

³⁸ Rakanakiri:

—Pikenkithashiryaagaeyakya, eero pikimitaaga paerani. Kameetha paapatziyari Jesokirishito eejatzi pikaawoshitakowentyaari Tajorentsi riyotantyaari atziri paapatziyari Jesoshi. Rootaki ikaminthaanteeyemirini Tajorentsi, eero rapiiteemiro ikenkithashiryaakotzimiroña eejatzi kaari kameethatatsi panteeyawitakarini. Rootaki okithaataakantakimiri Ishire rotyaantzimiri. ³⁹ Rootaki ikashiyakagaeyakimirini eerori; eejatzi ikashiyakagaeyakirini rirori pisheninkatanakyaarini injja, eejatzi maawaeni atziri jeekayitatsirini paashinipaeni kipatsiki. Rootaki ikashiyakagaeyakaerini maawaeni; rootaki ikowakagaeyakaeri Awinkatharite, aririka aapatziyeeyaarini.

⁴⁰ Osheki paashini ikamantaperoyiririni, ikowaki raapatziyakaaperotyaari. Eejatzi iroka ikantakiriri:

—Pookero kaari kameethatatsiri pantziri ari rowawijaakoteemi Tajorentsi. Rootaki eero rowashironkaantzimimi paata.

⁴¹ Ari ikemaperotakiro oetarika ikantakiri riraga Peetero, raapatziyawakawo ari ikaawoshitawentakari Tajorentsi, aamashitya ikaateeyakini 3.000. ⁴² Ikantatyeeyaani ikemijantaperoyirini iroka riyotagaeyiririni. Ikantatyeeyaani kameetha ikimitawakagaeyakani: itsipatawakagaeyakani rakiyotawakayani owanawontsi, ikenkithashireeyantakaririni riraga kamawenteeyakiririni, eejatzi ramanapiinteeyirini Tajorentsi.

Ijeeki kameetha riraga aapatziyariri Jesoshi

⁴³ Riraga rotyaantanewo Jesoshi rantapiintakiniri atziripaeni kaari ñaapiinteeyirorini eejatzi imatayitakironi oetarika riyotantanakariri kyaaryo itsipatari Tajorentsi. Osheki rotsikanatanakari maawaeni atziri, ikantzi:

—Imatakaakiri Tajorentsi aapatziyariri Jesoshi. ⁴⁴ Ari ikimitawakagaeyakani irirapaeni. Tee ithaawakagaeyawoni oetarikapaeni, omaanta ipawakaapiinta tzimimotayitziririni, oetarikapaeni. ⁴⁵ Ipimanteeyironi rowaagawo eejatzi iipatsite. Ipagaanteeyakirini iyorikite maawaeni aapatziyariri Jesoshi koetyeemotziriri. ⁴⁶ Maawaeni kitejiri

riyaatapiinteyini janta Tajorentsipankoki. Eejatzi rakiyotawakaeyakani owanawontsi ipankokipaeni rirori, ikenkithashiryaaantariri kamawenteeyaakerini. Aririka rowaeyani, ikimoshireperoeiyini, eejatzi kameetha ipashitawakaeyakani. ⁴⁷Ikanteeyini:

—Kameetharini Tajorentsi.

Eejatzi riraga maawaeni jeekatsiripaeni iñeeyakirini rirori ikameethatzi. Ikantatyeyyaani maawaeni kitejiri raapatziyaperotanakyaari paashinipaeni atziri, roshekitakaaproeyakirini Awinkatharite.

3

Ikenkithatakaantzi Peetero janta Tajorentsipankoki

¹ Paashini kitejiri, shaawiityaaki oorya, itonkaanaki Peetero eejatzi Jowa janta Tajorentsipankoki oetotziikinta tonkaari. Maawaeni kitejiri shaawiityaaki oorya riyaaapiintzi joriiyopaeni janta ramanantapiintariri Tajorentsi. ²Eeniro ijeekaki janta apaani shirampari kijopookitsiri. Aritaki ikantzitapaaka paerani owakira ikoñaatapaaki. Ari maawaeni kitejiri ramaetapiintziri omooki Tajorentsipanko iiteetziro: “Kameethari omoo”. Aritaki rowaetapiintziri omooki inethaantyaariri iyorikite kyaayitatsirini. ³Riraga Peetero eejatzi Jowa roowiteencha ikyeeyapaenimi Tajorentsipankoki, omaanta iñaawakiri rirori ikantawitawakari:

—Pikaminthayena, nojoriiyotzinkarite, pipena koriki.

⁴Ari ramineeyapaakirini Jowa, Peetero, ikantziri:

—Paminenatya.

⁵Raminaperotawitawakari, iitashiwitaka ari ipakirimi oetarika. ⁶Omaanta ikantanakiri:

—Tekatsi noorikite, omaanta nokowaki nokaminthayemi. Nokanteri Jesokirishito, riraga najareetejatzi ikatziyatziyatakagaemi rirori. Iroñaaka pipiriinte, pikatziyatziyawaete.

⁷Roerikakiri rakoperoki, ikatziyakiri. Intsipaeete retsiyatakotee, ishintsitanaki iitziiki.

⁸Ishintsitzi ikatziyanaka, sherok. Ikatziyaperotanaka, ikatziyatziyawaetanaka. Itsipatanakari, ikyaanaki Tajorentsipankoki. Ijapojapotanaka, ikantanaki:

—Kameetharini Tajorentsi. ⁹Iñeeyawakirini maawaeni atziri: ranaashitanaka. Ike-maeyawakirini ikantanaki:

—Kameetharini Tajorentsi. ¹⁰Ari riyoteeyawakirini, rirotaki irika jeekawitacharini omooki, nethaapiinantawitachari koriki. Iñeeyakirini retsiyatakotee, rootaki rot-sikanatantanakariri. Tee riyotakotziri.

¹¹Ari roerikaperotanakiri Peetero eejatzi Jowa. Eeniro ikatziya janta ipiyotapiinteyan-tarinira: ro ikaapanomatakaantziro iiteetziro rashi Sharamoo, rirotaki wetsikakaantzirori paerani. Roojatzi ishiyashitantapaakari maawaeni atziri, rotsikanatapaakari. ¹²Iñaawakiri Peetero, ikantawakiri ijorriyotzinkaritepaeni:

—¿Iitarikya potsikanatantanari? ¿Iitaka paminanteeyanarini, joreririri? Eero pi-itashitana naaka Tajorentsi nanashitakaantaariri irika kijopookiwiitachari. Eero eejatzi piitashitana naapatziyaperotakariri nomatantaariri. ¹³⁻¹⁴Irira Tajorentsi rirotaki etsiy-atakoteeriri. Paerani raapatziyapaakari Awaraama, Ijaaka, Jakoowo, eejatzi maawaeni achariniiteni. Okameethatzi pikimitagaeyarini rirori paapatziyeeyarini Tajorentsi. Rirotaki iñaaperotaperotziriri Jesoshi ikantzi: “Naakiro, ikameethaperotzi Notyomi, rantakinawo maawaeni nokowakaakiriri”. Kyaaryo osheki ikameethaperotzi Jesoshi. Rirotaki paakaantakiri. Ro ipankagaerimi Peraato, aritaki pikantakowentakiri: “Tee nokoyi pipankaeri”, omaanta pikowakiri ipankaeri owamaantatsiri. Kyaaryo ikamawenteeyerini maawaeni atziri. ¹⁵Powamaakaantakiri owañaagaeyiririni atziri. Ikamawitapaenta, roojatzi ipiriinantaari Tajorentsi. Noñeeyeerini rootaki nokanantzimiri. ¹⁶Eeniro irika shirampari: ikemakotantawakariri Jesoshi, raapatziyaperotakari kameetha, rootaki retsiyatakotanteeri. Irika iroñaaka piñaakiri. Tema piyoteeyirini. Ari raapatziyaperotakariri Jesoshi, rootaki itekatsitantaari. Piñaakiri iroñaaka ranashitanaka.

¹⁷Eejatzi ikanteeyirini Peetero:

—Ari nojoriyyotzinkaritepaeni, iroñaaka niyotaki tee piyotawitarini Jesoshi riro-taki Rotyaantanewo Tajorentsi. Eejatzi riraga jewatatsiripaeni tee riyoteeyawitarini rootaki pikentakotakaanteeyantakaririni rirori. ¹⁸ Omaanta irira Tajorentsi ishinetakimi panantakawori maawaeni iroka, pimonkaatantakawori maawaeni rojankinatakaakiri kamanantayitzirorini iñaani paeraniperoroña. Tema maawaeni rojankinatakotzitarini Rotyaantanewo Tajorentsi otzimatye ikemaatsityaawo. ¹⁹ Pikenkithashireeyanakyani, eero pikimita paerani, inta paapatziyeeyarini Jesoshi; roojatzi ikaminthayemi Tajorentsi; tema rowameethateeyimini, eero ikenkithashiryakoteemiro eejatzi kaari kameethatatsi pantayitawitarini. Eejatzi itsipateeyantemirini Awinkatharite, riweshiryakagaeyemini. ²⁰ Eejatzi iinja rotyaantemiri eejatzi Jesoshi, riraga Rotyaantanewo. Tema paeraniperoroña riyoyaakiri rotyaanteri rowawijaakoteri atziripaeni. ²¹ Omaanta iroñaaka ijeekapae janta jenokinta, ikantyaani roojatzi riraga Tajorentsi rowameethatantayitapaakyaaworini maawaeni, oetarikapaeni. Tema rootaki ikantzirirori paeraniperoroña riraga kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi, riraga rowameethateeyirini rirori: riro-taki ñawaetakagaeyiririni maawaeni. ²² Ikantzini Moeseeshi: “Riraga Pawa Tajorentsi rotyaantemiri paashini kamanantzirorini iñaani Tajorentsi, ikimitena naari rotyaantakina. Riro-taki joriyoo ikimitakae aaka. Oetarikapaeni ikamantemiri, paapatziyawakyaari. ²³ Omaanta maawaeni kaari aapatziyarini rirori, ithonkaeyerini Tajorentsi, eero rapiiteero itsipatari ijoriyyotzinkaritepaeni”.

²⁴ Eejatzi rojankinatakotzitarini paerani Samoeri eejatzi maawaeni kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi iroka piñaayitakirini iroñaaka. ²⁵ Aritaki ipokapaaki riraga Rotyaantanewo Tajorentsi ikashiyaakari rotyaanteeri. Tema ikashiyaakaan-takaririni kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi eejatzi paejatziiteni riraga Awaraama, Ijaaka eejatzi Jakoo. ²⁶ Rotyaantakiri Tajorentsi aakaki, reewateeyakani riyotagaeyakaeroni. Eeniro panteeyirori kaari kameethatatsi, omaanta ipokashiteeyakimini rowawijaakoeyemini eero pashironkanta; ikowaki riweshiryakagaeyemini. Rootaki kyaaryo pikenkithashiryaaanteeyanakyarini, eero pikimitaga paerani.

4

Riraga yotaawakaencharipaeni ipiyotashitakari Peetero eejatzi Jowa

¹ Eeniro ikenkithatzi Peetero eejatzi Jowa, ikenkithatakayiri atziripaeni. Ari ipokapaaki ñanakowenantatsiripaeni, eejatzi jewatatsiri waariryapaeni ashi Tajorentsi-panko eejatzi saroseeyopaeni. ² Ikiashireeyanakani, ikantawakaanaka:

—¿Oetakama riyotaantariri atziri? Iroka ikamantakiriri: “Ipiriintanee kamatsiripaeni: tema piriintanaa Jesoshi”. Tee okameethatzi iroka riyotaanteeyirini.

³ Itsitenitzimatantanaka oorya, ragaeyanagirini, omaanta eeniro jankinarentsi rashi rirori joriyopaeni othañaantsita rojampitanyaariri atziri tsiteniriki, rootaki raantanakariri romonkyagaeyapaakirini omonkyagamentotsiki, roojatzi ikitejitakoeyakini.

⁴ Omaanta raapatziyaperotawakawo osheki kemaeyawakiririni Peetero, aamashitya ikaateeyakini 5.000 shirampari, aapatziyakariri Jesoshi; eejatzi okaateeyakini roori tsinani-paeni eejatzi eentsipaeni.

⁵ Inkaamani ipiyoteeyani eejatzi janta Jerojareeki jewatatsiripaeni, aataperoteenchari, iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi. ⁶ Ikaateeyirini Aanashi, riraga iwinkatharite ñanakowenantatsiripaeni. Eejatzi itsipatari Kaejashi, paashini Jowa, Arejaantero, eejatzi maawaeni isheninka iwinkatharite ñanakowenantatsiripaeni. ⁷ Ari ikaemakaantakiri Peetero, Jowa eejatzi riraga kijopooki-witachari rojatekakiri niyanki, rojampiteeyakirini:

—¿Ninka matakaakimirori petsiyatakotantariri irika shirampari? ¿Ninka kantakimirori?

⁸ Ari iyotaakiri Ishire Tajorentsi Peetero, omatakaaperotakiri. Ikenkithatakagaeyakirini piyotawenteeyaririni ikantziz:

—Jewatatsiripaeni eejatzi aataperoteencharipaeni. ⁹⁻¹⁰ ¿Pininaneentakina nantakirowa kameethatsiri? Pojampitakina tsika nokantaka netsiyatakotakaantariri irika kijopooki-witachari. Nokowaki eerokapaeni eejatzi maawaeni atziri piyotawakiro. Rirotaki Jesokirishito riraga najareetejatzi etsiyatakoteeriri. Pikentakotakaantawitakari, omaanta ipiriinteeri Pawa Tajorentsi. Jee, imatakaakina Jesoshi netsiyatakotantariri irika iroñaaka katziyeencharika jaka etsiyatakoperotee. ¹¹ Rirotaki Jesoshi oshiyakaawentachari mapitatsiri pitheenkakiri eerokapaeni wetsikawitawori pankotsi, omaanta iroñaaka ipeyakiro rooperotatsiri mapi pankotsi. Ikimiwita iroka Tajorentsi ipeyakiri Jesoshi riroperotatsiri. Eerokateeyakini oshiyakariri wetsikawitawori: pitheenkakiri Jesoshi. ¹² Omaanta tekatsi paashini owawijaakotantatsini. Tee ijeeki jaka kipatsikika paashini owawijaakoteeni. Apaniroeni Jesoshi imatziro rowawijaakotee.

¹³ Ikemantawori iroka rotsikanateeyanakarini riraga jewatatsiripaeni. Ari imaitanaki ikenkithashiryaakotanakari, iñaakirira tee ithaayi. Roojatzi ikantawakaaka:

—Ñaakiro, tee ithaawanteeyarini riroripaeni. ¿Iitaka kaari ithaawanta? Eejatzi tee ithotyaperotziro Iwaperite Tajorentsi, tee niyotayiri naakapaeni, omaanta osheki riyotzi apaniroeni. ¿Tsika ikantaka riyotantakari? ¿Arima imatakiro Jesoshi, riraga kijokiro rowawitakari riyotagaeyirini? ¹⁴ Ari iñeeyakirini itsipatakari riraga retsiyatakoteeri. Tekatsi ikantya ikantakoteri.

¹⁵ Ari rotyaantanakiri:

—Piyowakite janta.

Ari riyowanaki. Roojatzi ikantawakagaeyanakani rirori jewatatsiripaeni:

¹⁶ ¿Tsika akanterika irintapaeni? Riyotanakiri maawaeni jerojareejatzi itajonkawentakiri riraga kijopooki-witachari. Tekatsi akante: “Tee imatziro”. ¹⁷ Omaanta tee okameethatzi ikenkithatakagaeyanakirini atziripaeni. Thame akantaperoterita: “Eeroty iroñaaka pikenkithatakotziri riraga Jesoshi. Aririka papiitero pikenkithatakoteri aritaki nowashironkaakimi”.

¹⁸ Ari rapiiteeri, ikaemaeri. Ikantaperotziri:

—Eeroty iroñaaka pikenkithatakotziri Jesoshi. Aririka papiitero pikenkithatakoteri, aritaki nowashironkaakimi.

¹⁹ Rakanakiri:

—Tema iñee Tajorentsi maawaeni aari. Pikantaperotenatya: ¿Kameethama nohotyero naapatziyemi okaatzi pikantakinari? Tema irira Tajorentsi naapatziyari. ²⁰ Tekatsi nokantya iroñaaka nookaero nokenkithatakotziro iroka noñaaperotakiri, eejatzi iroka nokemaperotakiri.

²¹⁻²² Ari rapiitakiri eejatzi ikantaperowitakari, roojatzi rotyaanantaari. Tekatsi rante rowashironkaantayariri. Paerani imonkaatakiro 40 rojarentsite kijopooki-witachari. Ari osheki ikenkithashireeyakironi atziri retsiyatakotziri Jesoshi, riyoteeyantakarini itajorentsitaki. Iñeeyakironi atziri iroka imatakaakiri, ikantapiinteeyanakini: “Kameetharini Tajorentsi, osheki imatakagaeyakirini aapatziyakariri Jesoshi”, rootaki kaari rowashironkaantari.

Ramanakiri Tajorentsi riraga aapatziyariri Jesoshi

²³ Ari roeyowaeyanakirini jewatatsiripaeni, roojatzi riyateeyanakini Peetero eejatzi Jowa aapatziyeeyakaririni Jesoshi. Ikamantapaakiri iroka ikantawitakariri riraga jewatatsiripaeni ñaanakowenantatsiri eejatzi aataperoteenchari. ²⁴ Ikemantawakawori iroka, ikenkithatakagaeyakirini Tajorentsi. Ishintsipaantetziro apaani, ikantzi:

—Nowinkatharite, eeroka wetsikrori jenoki, kipatsi, inkaare, maawaeni; eejatzi piwetsikaeyakirini maawaeni tzimanteeyaworini. ²⁵ Eejatzi paerani piyotaakirini nochariniiteni Irawiri, riraga aapatziyaperotzimiri. Iyotaakiri pishire, rojankinantawori iroka:

“¿Iitaka ikijanteeyakarini riraga kaari yotziri Tajorentsi? ¿Iitaka ikenkithashiryaashitantawori joriyopaeni ranteeyeroni kaari kameethatatsi?”

²⁶ Riraga iwinkatharitepaeni atziri jaka kipatsiki rajaryagaeyawityaarini

Tajorentsipero, eejatzi riraga Rotyaantanewo, ikowaeyawityaani ithonkaeyerinimi”.

²⁷ Jaka nampitsikika ipiyoteeyakani rajaryagaeyawitakarini pitomi Jesoshi, riraga piñaaperotziri ikameethaperotatzi. Irira piyoyaaperotakiri, eejatzi potyaantaperotakiri. Ikaateeyini ajaryaanteeyawitacharini Erooreshi, Poonshiy Peraato, jewatat-siripaeni joriyopaeni, eejatzi joraaropaeni tema rirotaiki paashinijatzitatsiri atziri; maawaeni. ²⁸ Paerani eeroka pikantaki: “Aritaki okantyaari”. Ari chapinki ithonkakiro imonkaatakiro irikapaeni. ²⁹ Iroñaaka, Pawa, piyotakiro iroka ikantaperotawitakina: “Eero pikenkithatakoteeri Jesoshi”. Tema naaka aapatziyaperotakimiri. Pi-matakaaperotena eero nothaawanta nokenkithataperotero piñaani. ³⁰ Pitomi Jesoshi rirotaiki Nowinkatharite iroñaaka, rootaki nokowantakiri imatakaaperotena notajonkakowenante, netsiyatakotantyaariri mantsiyaripaeni; nomatapiintero kaari iñaapiinteeyini, niyotakagaeyerini atziri kyaaryo irira riroperotaki pitomi, eejatzi piñaaperotziri ikameethaperotzi.

³¹ Aritaki ramaneeyirini Tajorentsi. Roojatzi omoyekanaka pankotsi ijeekaeyantarini. Otajorentsiwenteeyapaakirini Ishire, roojatzi kameetha ikenkithatantawori iñaani Tajorentsi, tee ithaawaneentzi.

Raakameethatawakagaeyakani riraga aapatziyariri Jesoshi

³² Osheki ikaatzi iroñaaka aapatziyariri Jesoshi, kameetha ijeekaeyakini, eejatzi imonkaatawakagaeyakani: oetarika ikowaeyirini eejatzi oetarika ikenkithashireeyani. Tee imashithatawakagaeyani, omaanta ipawakagaeyakawoni maawaeni tekatsitzimotakiriri. ³³ Rowaga Ishire Tajorentsi imatakaakiri riraga rotyaantanewo Jesoshi, rootaki kameetharini ikamanantapiintariri atziripaeni:

—Ikamawentakae Awinkatharite Jesoshi omaanta ipiriintakiri Pawa Tajorentsi, rañaakiri eejatzi iroñaaka.

Eejatzi ikanteeyini atziri:

—Tema ikameethateeyakini aapatziyariri Jesoshi. ³⁴⁻³⁵ Riraga ashitacharipaeni iipatsite eejatzi ipanko, ipimantagaanteeyini. Iroka opinayitarini, ramaeyakirini rotyaantanewo Jesoshi, ipapaakiri. Roojatzi ipagaantakiriri paashinipaeni rirori koetyeemotariri, kaari rashironkaanteeyantani aapatziyariripaeni Jesoshi.

Nokantakoteri pakiriri eejatzi amatawitantatsiri

³⁶ Iroñaaka nokantakoteri aapatziyariri Jesoshi icharineeteni Rewii iitachari Josee. Paashini iitziri riraga rotyaantanewo Jesoshi: Werenawee. Akantzi aaka apaanteki: “Weshiryaaakantachari”. Rirotaiki poñaachari Cheepereki. ³⁷ Rashitawitawo kipatsi, omaanta ipimantziro. Raanakiro owinawo, ipapaakiri riraga rotyaantanewo Jesoshi aritaki irirapaeni ipakiri aapatziyariri Jesoshi. Ipakiri atziri tekatsi oetarika royaari. Rootaki maawaeni aapatziyariri Jesoshi iñaaperotziri Werenawee.

5

¹ Omaanta eeniro paashini aapatziyariri Jesoshi iwaero Ananiiyashi, ro iina Sajiira. Ipimantakiro iipatsite. ² Tee ikoyi iperi rotyaantanewo Jesoshi maawaeni iyorikite, rootaki ikanantakawori iina:

—Aririka aate aperi koriki, eero akantziri tsika okaatzika ipineetakaeri. Apashitapaakyaari kashetani koriki akimitakaantero rootaki maawaeni ipineetakaeri, rootaki iñaaperotanteeri aari akameethatzi.

—Jee, aritaki.

Roojatzi riyataanaki riraga Ananiiyashi apaniroeni, ipapaakiri rotyaantanewo Jesoshi iyorikite. Ikantapaakiri:

—Irika korikika, rootaki maawaeni owinawo noepatsiteni nopimantakiri.

³ Omaanta iyotaakiri Ishire Tajorentsi Peetero:

—Ikowaki ramatawitashitemi. Ipakimi kashetani koriki rashi iipatsite. Kaari maawaeni. Rootaki ikanantariri:

—Ananiiyashi, pishinetaakari Jatanaashi itheeyakaakimi. Pikowawitakami pamataw-iteromi Ishire Tajorentsi. Pipashitakinari kashetani piyorikite. ⁴Tekirani pipimantero rowaga piipatsiteni rootaki pashi eerori. Ari pimateromi pamanantero oetarika pikoway-itzirini eejatzi piperi ninkarika. ⁵Iitaka pamatawitshitantanari? Naaka pamatawiwitak-ina apaniroeni; omaanta Tajorentsi eero pimatziri pamatawitziri.

⁵Ikemantawakariri Ananiiyashi, roojatzi ityaantanaka, pog. Kamanaki. Ithaawap-eroeyanakini osheki maawaeni ñeeyakiririni. ⁶Roojatzi riwetsikaeyakirini ewankari ikitateri; raanakiri, ikitateri. ⁷Ojamanitapaentzi eechonkiini, ari okyaapaaki iina roori. Tee iyotzi kamaki oemini. ⁸Ikantawakiro Peetero:

—⁸Kyaaryooma pipakinari maawaeni koriki, rowaga owinawo piipatsiteni pipimantakiri?

Ari akanakiri:

—Jee, nopakimiri maawaeni.

⁹Roojatzi ikanantakawo roori:

—⁹Iitaka pikimitantariri piimini, pamatawiteromi Ishire Tajorentsi? Okaakitapaaki kitatziriri piimini: roojatzi aanakimini eerori.

¹⁰Roojatzi otyaantanaka roori, pog, kamanaki. Ikyapaee riraga ewankaripaeni, iñaapaakiro, kamaki. Ari raanakiro, ikitatero roori, otsipatapaari oemini. ¹¹Ari ithaawaeyanakini maawaeni riraga aapatziyariri Jesoshi rowashironkaerikari Tajorentsi, eejatzi ithaawaeyanakini maawaeni kemakoeyakiririni. Ikenkithashireeyawoni: “Tee okameethatzi namatawitante. Rowashironkaanakari naari Tajorentsi”.

Retsiyatakotakiri osheki atziri

¹²⁻¹⁴Ari ipiyoteeyakani maawaeni aapatziyariri Jesoshi janta kaapanomarentsiki iiteetziro rashi Sharamoo. Eejatzi eekiro riyaatatzi roshekiperotanaki aapatziyariri Awinkatharite. Osheki ikaateeyini shirampari eejatzi tsinani. Osheki iñaaperoyakirini atziripaeni riraga aapatziyariri Jesoshi, ikanteeyini:

—Ikameethataperoyini aapatziyariripaeni Jesoshi.

Omaanta riraga kaari aapatziyariri irira ithaawakaanteeyakaririni itsipateeyarinimi.

Osheki itajonkawenanti riraga rotyaantanewo Jesoshi. Osheki omatakaakiri Ishire Tajorentsi. ¹⁵⁻¹⁶Rootaki rowapiinantakariri atziripaeni mantsiyaripaeni janta awotsiki: romaryaayitzirini shitashintsiki, okantyaata aririka rawijanaki Peetero, ipampitanakiri, eerorika ipampitanakiri aririka ramparyaatawakyaaari rootaki retsiyatakotantyaari. Eejatzi ipiyotashiteeyakani osheki atziri, poñaachari nampitsikipaeni janta othapikiyitapaakini Jerojaree. Ramayitakinirini mantsiyaripaeni, eejatzi kyaantariri kamaari. Ret-siyatakoeyerini maawaeni.

Riraga ñaanakowenantatsiripaeni ikijaperotziri rotyaantanewo Jesoshi

¹⁷Ari ikijanakiri iwinkatharite ñaanakowenantatsiri, eejatzi paashinipaeni ñaanakowenantatsiri, tema rirotaki saroseeyotatsiri. ¹⁸Ari raakaanakiri riraga rotyaantanewo Jesoshi, romonkyaaagakaantawitakari omonkyaaagementotsiki. ¹⁹Omaanta niyanki tsiteniri roeyowaeri ronampiri Tajorentsi riragapaeni rotyaantanewo Jesoshi, rashitaryaapaakiniri ashitakontsi, raanakiri inkokiroeni. ²⁰Ikantzi:

—Piyaate janta Tajorentsi pankoki, pikatziyapaaki. Pikamantaperoyerini atziri tsika ikantyaari ijeekanteeyari ikanteetatyeyaaani jenokinta.

²¹Ikantawakiri:

—Jee, ari nokamanteeyakirini.

Ari owakira okitejitanaki riyaaatanaki Tajorentsi pankoki, riyotaantapaaki.

Eeniro iwinkatharite ñaanakowenantatsiripaeni eejatzi tsipateeyaririni janta paashiniki pankotsi. Tekira riyotakoteri roeyoyiri rotyaantanewo Jesoshi. Roojatzi ikaemakaanakiri maawaeni paashini jewatatsiri joriyopaeni. Roojatzi ikantziri waarirya:

—Piyaate janta pomonkyaaagakitzirinta tsitenini chapinki aapatziyariri Jesoshi, pa-maeyakinarini.

²²Ari riyaatashitawitakari, tee iñaapaakiri. Roojatzi ipiyantanaka, ikantapaakiri:

²³—Tee añaari. Noñaapaakiro pankotsi, oyaawitaperotaka. Eejatzi eeniro ikatziyawitaka shentawitawori omoopaeni. Roojatzi nashitaryaantawitapaakawo omoo, nokyawitapaaka; tekatsi noñaapaaki inthomaenta.

²⁴Ikemantawitakariri, ikantawakagaeyanakani:

—¿Tsikarika ikinanakika?

—Taanitya. Eerokaritya.

—¿Tsika akanterika iroñaaka?

—Taanitya.

²⁵Roojatzi ipokashitantapaakari apaani kamantapaakiriri, ikantapaeri:

—Riragapaeni shirampari pomonkyagaakaanawitakariri, katziyeeyapaakani janta Tajorentsipankoki. Riyotagaeyapaakirini atziri.

²⁶Roojatzi riyaatashitantanakari iyapitaanote itsipatantanakari waariryapaeni, ra-gaeyanakirini, omaanta tee ikoshekanakari ithaawantakariri atziri; ikantzi:

—Kameetha aanakiri ikijakowentakariri atziri aapatziyariri Jesoshi, rompojanteerokari mapi aaka.

Rootaki raantanakariri kameetha, tee ikijanakiri. ²⁷Ari raanakiri, rowapaakiri janta ijeekinta jewatatsiripaeni. Ikantawakiri iwinkatharite ñaanakowenantatsiri:

²⁸—¿Iitaka pikenkithatakanteriri eejatzi atziri? Tema nokaminaawitzimi: “Eero pikenkithatakotaneeri Jesoshi”. Iroñaaka eekiro piyotagaeyirini maawaeni jerojaree-jatzi. Ro iroka pikantakotakinari: “Irira jewatatsiripaeni owamaakaanakariri Jesoshi; ikantashita rantashitakawo kaari kameethatatsiri”. Tee okameethatzi pikanteeyakirini. Pimaeriteeyeni, eero pikamanantane eejatzi.

²⁹Rakanakiri Peetero, ikantanakiri:

—Omaantakya naapatziyaperotari Tajorentsi. Eero naapatziyimi eeroa aririka pikan-tena: “Eero pikenkithatakotziri Jesoshi”. Inimotakiri paashinipaeni rotyaantanewo Jesoshi. ³⁰Eeroa kyaaryootatsi powamaakaanakariri Jesoshi. Pikentakotakaanakariri koroshiki. Omaanta ipiriinteeri Tajorentsipero. ³¹Iitziingaeri rakoperoki janta jenok-inta. Ipeyeeri Jewaperowenantatsiri eejatzi Owawijaakoeyakarini. Ikowakagaeyakirini ajorriiyotzinkaritepaeni ikenkithashiryaaperotanteeyari eejatzi rookero rowaga kaari kameethatatsi ranteeyawitakarini aritaki ikaminthagaeyerini, eero ikenkithashiryaako-teero eejatzi okaatzi kaari kameethatatsi ranteeyawitakarini. ³²Aritaki noñaaperotakiro rantayitakarini Jesoshi, eejatzi niyotaki okithaatakagaeyakarini Ishire Tajorentsi maawaeni aapatziyariri Jesoshi. Rootaki nokenkithatakotapiinantariri rirori. Tekatsi nokantya nomaerite.

Roojatzi ikanteeyini paashinipaeni rotyaantanewo Jesoshi:

—Kyaaryo iroka ikantziri Peetero.

³³Ikemanteeyawakaririni, riyotanteeyawakaworini kyaaryo ranteeyakironi kaari kameethatatsi, rootaki ikijanteeyanakiririni, ikowaeyawitanakani rowamaerimi.

³⁴Omaanta ikatziyanaka apaani jewatatsiri iitachari Kamariyeeri. Rirorokari warijeeyo, eejatzi iyotaantzirori oetarika rojankinatzi Moeseeshi. Maawaeni atziri iñaaperoyirini. Ikantzi:

—Nojorriiyotzinkarite, nokoyi ishitowaeyakiteniita aapatziyariri Jesoshi, eero ike-mantawo nokantemiri.

Ari rotyaanteeyakirini inkokironta.

³⁵Roojatzi ikananteeyakarini:

—Nojorriiyotzinkarite. Kyaaryoowa, paamawentyaaga pantzirikirara aapatziyariri Je-soshi. ³⁶Pikemina. Nokenkithashiryaakayemiri apite shirampari. Nokantakotziri riraga Teyoorashi, rirorokari jeekatsiri paerani, osheki ikantakaaperotani. Ari ipiyotashitaw-itakari osheki ratzirite, naamaashitya ikaateeyini 400. Omaanta rowamaetakiri, roojatzi rinteenaryaantanakari oyaateeyawitaririni. Ipeyashiteeyanakani, tekatsi akemakoteeri eejatzi. ³⁷Eejatzi imawitanakawo rirori iitachari Joorashi, riraga karireeyajatziri. Janta rojankinatakoeyantani, eejatzi reewatawitanakari apaanipaeni atziri. Eejatzi rirori,

rowamagaetawakiri. Rowaaganaka oyaatawitariripaeni, tekatsi akemakoteeri paashini. ³⁸Rootaki iroñaaka nokamanantzimiri, eero pashiiriiri irikapaeni, ikantakaata. Rirorika otyaantziriri atziri ikenkithatzi, tema eejatzi ipeyaneeya rirori. ³⁹Rirorika otyaantziriri Tajorentsi, tekatsi pikanteri pomaerinteri. Pikijimatzirikari Tajorentsi.

⁴⁰Ari inimoeyanagirini rirori. Ikaemaeri eejatzi, ipajatakaantakiri. Roojatzi ikantaperotawitari:

—Eero eejatzi pikenkithatakoteeri Jesoshi.

Roojatzi rotyaanantaari. ⁴¹Ari riyaaateeyanagini, ikimoshireeyanagini, ikanteeyini:

—Inaaperotee Jesoshi akameethatzi, rootaki ishinetanakaeri akemaatsitawenteeyakarini.

⁴²Maawaeni kitejiri riyotaantapiintzi janta Tajorentsi pankoki, eejatzi pankotskipaeni. Ikantani: riyotaantapiintzi, ikamanantapiintzi. Ikamantapiintziri atziri:

—Jesoshi rirotaki riraga Rotyaantanewo Tajorentsi aamagaeyarini paerani.

6

Riyoyaakiri amitakotantatsini

¹Ari roshekyaanakarini aapatziyariri Jesoshi, eejatzi ikijashiryaanaka riraga iyotzirori ipaante kireeshiyajatzi. Ikantawakaanaka:

—Maawaeni kitejiri, aririka ipantawitya owanawontsi, tee ipaperotziro natziritzinkawote ashi aari: iroka kamayiteentsirini oemi. Omaanta ipaperoyirini kameetha iyotzirori ewereeyo, rowaga ipaante joriyopaeni. ²Ari riraga rotyaantanewo Jesoshi ipiyoteeyakirini maawaeni aapatziyariri Jesoshi. Ikantziri:

—Tee okameethatzi nookankiro nokenkithatapiintzi iñaani Tajorentsi, nopantayitimirini owanawontsi. ³Iroñaaka, noyemijantzinkaritepaeni, piyoyee 7 shirampari, riraga piñaaperotziri ikameethatzi. Piyoyeeri riraga iyothanetsiri, kemijantaperotzirori Ishire Tajorentsi. Akanteriita rirori rirotaki pantatsini owanawontsi. ⁴Omaanta naaka, aapatziro namaneri Tajorentsi, eejatzi nokenkithatero iñaani.

⁵Inimoeyakirini maawaeni iroka ikantakiriri. Riyoyaakiri Eshiteewa, rirotaki aapatziyaperotariri Jesoshi, kemijantaperotzirori Ishire Tajorentsi. Riyoyaakiri eejatzi Jiripi, Pirookoro, Irikanoori, Temoo, Parimeenashi. Eejatzi riyoyaakiri Nikoraashi, riraga peyeenchari joriyo, poñaachari Antyokiiyaki. Omaanta iroñaaka raapatziyaperotariri Jesoshi. ⁶Roojatzi roñaagantapaakari riraga rotyaantanewo Jesoshi. Rowakiniri rako iitoki, roojatzi ramaneeyirini Tajorentsi: “Pamitakoeyerini irikapaeni pantayitatsirini owanawontsi”.

⁷Osheki ikaatzi kemaeyakirorini iñaani Tajorentsi. Eekiro roshekyaperotanakitya aapatziyakariri Jesoshi janta Jerojareeki. Eejatzi oshekiniroña ikaatzi ñaanakowenantatsiri ikimitakotanaari aapatziyariri Jesoshi.

Riraga Eshiteewa rirotaki riyoyaanewo Tajorentsi

⁸Osheki ramitakoperotakiri Tajorentsi Eshiteewa. Osheki imatakaakiri Tajorentsi ikenkithatakantakariri atziri. Osheki itajonkakaakari Tajorentsi. Imataperotayitziinirini atziri kaari iñaapiinteyini. Imatakaakiniri oetarikapaeni riyoteeyantakaririni Jesoshi rirotaki Tajorentsi. ⁹Eeniro ipiyotapiinteyantarini janta Tajorentsi pankoki atziri riraga ipimanteawitari paerani, omaanta ipakaeri amanantawitariri. Eejatzi janta ipiyotanta shireeneejatzi, arejanteriyajatzi, poñaachari Shiriishiyaki, Aashiyaki. Riyaatashiteeyawitakarini Eshiteewa, ikijatheeyawitakarini eejatzi ipiyapiyawaantetakari. ¹⁰Omaanta osheki riyothanetzi Eshiteewa, tekatsi ikanteeyerini ipiyapiyawaantetaperoyaarini. Eenitatsi riyotantari kameetha iñaawaetzi, tema iyotaakiri Ishire Tajorentsi. ¹¹Ari osheki ikijeyakirini riraganki, ikantziri paashini isheninkapaeni:

—Pamine, nokowaki pitheeyakotyari Eshiteewa. Aririka pimanteeyeroni nokantakimiri, nopinatemi koriki. Ro iroka pikantakotashityaariri: “Nokemakiri Eshiteewa, itheenkimatakiri Moeseeshi. Eejatzi ikimitakiri rirori Tajorentsi, ikantzimatakiri”.

Ikantziri:

—Ari nokamanteeyerini atziripaeni.

¹² Ikemanteeyawakani atziripaeni, ikijeeyanakani eejatzi aataperoteenchari, iyotaantzirori rojankinarini Moeseeshi, maawaeni. Intsipaeete riyaatashiteeyakirini Eshiteewa, raapaentziri, shepik; ragaeyanakirini janta pinkatharipaeniki ikantakotantariri. ¹³ Raanakiri eejatzi riraga theeyachari, ikantapaakiri:

—Aritaki ikantaperotzi Eshiteewa, ikantapiintzi: “Tee okameethatzi Tajorentsipanko”. Eejatzi ikimitziro rojankinarini Moeseeshi, itheenkapiintziro. ¹⁴ Nokemakiri, ikantzi: “Riraga Jesoshi, najareetejatzi, ishekiroreero iroka Tajorentsipankoka. Ipaashinitero iroka ametayitakarini eejatzi ipaashinitayiteroni riyotaayitakaerini Moeseeshi”.

¹⁵ Ramineeyakirini maawaeni jeekaentsiripaeni, joreririri. Ishipakiryapootanaki Eshiteewa, ikimitanakari ronampiri Tajorentsi.

7

¹ Roojatzi rojampitantakari iwinkatharite ñaanakowenantatsiri riraga Eshiteewa:

—¿Kyaaryooma iroka ikantakiri?

Eshiteewa raakowenta apaniroeni

² Ikantawakiri Eshiteewa:

—Nowinkatharitepaeni maawaeni, teewee nokantzimatzi Pawa Tajorentsi. Pikemena, nojorriyotzinkaritepaeni. Paeraniperoroña ñaaperotantariri achariniiteni ipinkathatziri Tajorentsi, eejatzi naari iroñaaka nopinkathatziri. Paeraniperoroña ijeekantawitarini janta Mesopotaamiyaki achariniiteni Awaraamani, roñaagapaakari Tajorentsi riraga kameethatatsiri. ³ Ari ikantapaakiri: “Pookanakiro piipatsiteka eejatzi pisheninka, piyaate janta paashiniki kipatsi rowaga noñaayemiro”. ⁴ Roojatzi rookantanakawori iipatsite kareeyajatzi, rareetaka Aaraanaki. Aritaki janta ikamapaakiri iriri, roojatzi rareetakaakari Tajorentsi jaka aepatsitekika. ⁵ Omaanta, tee ipiri iipatsite, tee ipaneentziri eechonkiini ijeekantyaari. Eejatzi tekirani itzimini itomi. Omaanta ikantzitakarini Tajorentsi: “Paata ikoñaate pitomi eejatzi iinja oshekini impaetatsiri. Noperi irikapaeni iroka kipatsi”. ⁶ Eejatzi ikantakiri Tajorentsi: “Iinja riyate poyaatemini ijeeki iipatsiteki paashinijatzitatsiri atziri rowaga Ejiipitoki. Okaate ojentzi 400 ijeekanaki janta. Riraga ejiipitotatzi rirotaki owashironkaerini pisheninkani iinja, romperataperotakyaari osheki. ⁷ Roojatziyaka nokantakotanteeyerini riraga omperatayitaririni. Omaanta irira pisheninkani, noepiyayerini jaka kipatsikika, ari ipinkathaperotakina jaka. ⁸ Nokowaki iroñaaka pitotonayityaani pishiramparitantari riyotantyaari atziri paapatziyaperotakina eejatzi pikenkithashiryaantyaawori nokantakimiri”. Rootaki ikantakiriri Tajorentsi Awaraama. Ari roojatzi ikoñaatapaaki itomi, riraga Ijaaka. Okaataki kitejiri 8, roojatzi itotonatantakari. Roojatzi ikoñaatapaaki itomi riraga Ijaaka, iitakiri Jakoowo. Itomipaeni riraga Jakoowo ikaateeyakini 12. Tema itotonatakaanteeyakirini maawaeni. Tema riroteeyakini achariniiteni. ⁹ Eekiro ikantziri Eshiteewa:

—Ari rantariteeyanakini itomipaeni Jakoowo, ikijeeyakirini apaani rirentzi, iwaero Josee. Ipimanteeyakirini, roojatzi ragaetanakirini Ejiipitoki. Omaanta kijokiro rowakiri Tajorentsi. ¹⁰ Janta rowashironkagaeyawitakarini jeekatsiripaeni, omaanta rowawijaakotakiri rirori Tajorentsi. Ramitakotziri oetarika rantziri rootaki ñaaperotantariri iwinkatharite ejiipitotatzi itteetziri Jarayoo. Ñaakiri otzimimotziri riyotantari, rootaki iitantanakariri riraga Josee jewaperotatsiri. Reewateeyirini maawaeni ejiipitotatzi, eejatzi isheninka Jarayooni. ¹¹ Impaetzi ari itasheyeeyanakini maawaeni ejiipitotatzi eejatzi jaka aepatsiteki rowaga Kanaanaki, tsikarika ijeeki Jakoowo, eejatzi itasheyeeyanakini atziripaeni. Osheki rowashironkaeyanakani: tekatsi raanakiro rowaeyarini achariniiteni. ¹² Riraga Jakoowo ikemakotakiro ari eenitatsi teriiko janta Ejiipitoki. Ritakari rotyaantakiri itomipaeni, ikantakiri: “Piyaate Ejiipitoki pamanantakite owanawontsi”.

Ari ramanantakitzi roojatzi ipiyantaa. ¹³ Rooteentsi ithonkimateero owanawontsi, eejatzi rapiiteeri rotyaanteeri itomipaeni ikantziri: “Piyaate pamanantakite eejatzi owanawontsi”. Ari riyateeyanakini eejatzi, roojatzi ñeeyantapaakarini jewatatsiri.

Ikantawakiri: “Naaka Josee pipimantakiri paerani”. Eejatzi ikantziri Josee Jarayooni: “Irika rirotaki yeeyiperopaeni naari”.¹⁴ Roojatzi ikanantakari rirentzi: “Pikantaateri pawa ipokae jaka, eejatzi ikaateeyinira rirori”.¹⁵⁻¹⁶ Roojatzi riyaaantanaka Jakoowo janta Ejiipitoki, ragaeyanakirini isheninkapaeni, ikaateeyini 75. Ari ikamapaaki janta. Roojatzi raaneeri Jakoowoni, ikitatapaeri janta Shekeemiki, ari oetari kipatsi ramanantzirini Awaraama. Iriira pimantzirori kipatsi itomipaenini Emoori. Ipinatakiri koriki. Eejatzi paata ikimiteeyakarini maawaeni itomipaeni riraga Jakoowoni, ikamaeyakini maawaeni rirori janta Ejiipitoki.

¹⁷ Eekiro ikantziri Eshiteewa:

—Rootaneentsi omonkaatakya ikantakiririni Tajorentsi Awaraama. Ikaatzi osheki achariniiteni aari, roshekitanaki janta Ejiipitoki.¹⁸ Impaetzi ipinkathariwentziri paashini Jarayoo, kaari notyaktziriri Josee.¹⁹ Ramatawiteeyirini achariniiteni. Ishintsithateeyakirini, ragaeyakirini itomipaeni, rowamayiteeyakirini.²⁰ Roojatzi ikoñaatantapaaka Moeseeshi. Aritaki ikanta Tajorentsi, iñaakiri rirotaki kameetha eentsi. Ikaataki 3 kashiri ikempoyaakiri ashitariri janta inthomaenta ipankoki, imanapithatakiri ejiipitojatzi.²¹ Tee imatziri imaneri eejatzi ipankoki, rootaki riwetsikantakanariri tsiwoonaki, imanakotaw-itakiri othapyaakiini iñaaki. Okantaka rishinto Jarayoo opokaki roojatzi oñaantakariri. Ari aanakiri okempoyaakaantapaakiri onampiki, okimitakaanakari rirotaki otomipero.²² Riyotaaperotakiri ejiipitojatzi maawaeni okaatayitzini riyotayitzirini rirori. Kameetha iñaawaetzi. Imaperotziro oetarikapani rantayitzirini.

²³ Eekiro riyaatatzi ikantziri Eshiteewa:

—Ari okaatzi rojarentsita Moeseeshi 40, roojatzi riyaaantanakari rareetari ijoriyyotzinkaritepaeni.²⁴⁻²⁵ Ikenkithashiryaa riraga Moeseeshi ari reewateeyawakiririni ijoriyyotzinkaritepaeni eejatzi ikenkithashiryaaawitaka ari riyoteeyawakirini rirotaki amitakoeyerini. Ikenkithashiryaaawitaka riyotemi rotyaantakiri Tajorentsi, omaanta tee riyotawakiri rirotaki jewatatsiri. Iñaakowentapaakiri apaani joriyyo, rowashironkaakiri: ipajapa-jaatakiri ejiipitojatzi, tak, tak. Ari ikijakowentapaakari Moeseeshi ijoriyyotzinkarite, roojatzi rowamaantapaakari ejiipitojatzi.²⁶ Inkaamani iñaakiri ijoriyyotzinkarite apite, ikijathatawakaanaka. Ikowawita rirori romaereerimi. Ikantziri: “Tema pijoriyyotzinkar-itawakaaka. ¿litaka pikijawakaanteeyakarini?”²⁷ Ari rotatsinkawakiri riraga kijaperoteenchari, ikantziri: “¿Ninkama peyakimiri iroñaaka nowinkatharite? ¿Pikowakima pomperatayitenani? ¿Pikowakima iroñaaka powamaena naari, pikimitakaanenami riraganki ejiipitojatzi powamaakiri chapinki?”²⁸ Ikemantawakari ikantakiriri, roojatzi ishiyantana Moeseeshi, ithaawanaki. Roojatzi ijeekantapaaka nampitsinentsiki janta iipitsiteki Mariyaani. Raapaaki iina, roojatzi ikoñaatapaaki itomi apite.

³⁰ Ari eekiro ikenkithatakagaeyirini Eshiteewa:

—Okaataki 40 ojarentsi ijeekimotziri Moeseeshi rikonkiri. Roojatzi roñaagantakari ronampiri Tajorentsi, janta amorekimotakiri inchashimpoki, janta okaankiitye tee oshookaperotzi inchashi okaakintawo ochempi owaero Shinayii.³¹ Raminanakiro, roojatzi rotsikanaperotanakawo ikenkithashiryaa: “Amorekawitaka inchashimpoki, omaanta tee otaaga. ¿litarikya?” Ari riyaaatashiteromi, ikowawita raminaperoteromi. Roojatzi ikemantakari Awinkatharite,³² ikantziri: “Naaka Tajorentsiro, ikantani iñaaperoeeyak-inani pijoriyyotzinkariteni paerani: riraga Awaraama, Ijaaka, eejatzi riraga Jakoowo, maawaeni”. Jaa, omaanta riraga Moeseeshi ithaawaperotanaki, tee raminanakiro.³³ Ikantziri eejatzi Tajorentsi: “Piñaaperotena, pijapatoreeya, iroñaaka pikatziyantakawo kipatsi nowameethatani, iroka nopaashinitziro.³⁴ Noñaakiri janta Ejiipitoki pijoriyyotzinkarite niyoyaayitakirini, osheki rowashironkagaeyakani. Nokemakiri ikaminthagaeyanakani, iroñaaka nokaminthagaeyirini. Rootaki nopokashitantariri nopakakowent-teri. Iroñaaka notyaantemi eeroka janta Ejiipitoki”.³⁵ Tema paerani itheenkawitakari riraga Moeseeshi, ikantzirini: “¿Ninkama peyakimiri nowinkatharite?” Rirotaki irira rotyaanantakariri Tajorentsi. Iroñaaka ipeyakiri jewatatsiri eejatzi owawijaakotziriri riraga achariniiteni. Rirotaki otyaantakiriri ronampiri Tajorentsi paerani iñaakiri janta

inchashimpoki. ³⁶ Ragaeyerini ijoriyotzinkaritepaeni, imatayitakironi kaari iñaapiinteyeyini eejatzi itajonkakowenantzi. Imatayitakironi itajonkakowenantzi janta Ejiipitoki, janta ocheraaki inkaareki Kityonkari eejatzi janta okaankiitye tekatsinta atziri ipanko. Okaatzi 40 ojarentsi imatapiintayitakironi.

³⁷ Eejatzi ikantzi Eshiteewa:

—Rirotaki irika Moeseeshi kantziriri ijoriyotzinkariteni: “Ikimitakinaka riyoyaakina Tajorentsi kamanantzirori iñaani, ari iinja riyoyeeri paashini ajoriyotzinkarite kamananterorini iñaani”. ³⁸ Paerani ikinakinanteyeyarini achariniiteni janta tekatsinta atziri ipanko, reewawenteeyakirini riraga Moeseeshi. Janta ochempiki oetachari Shinayii ikenkithatakaeri ronampiri Tajorentsi. Ikemawakiro Moeseeshi iñaani Tajorentsi, roojatzi ikamananteeyakaririni maawaeni achariniiteni, riyotaantakariri iñaani. Roojatzi ikamananteeyakaerini iroñaaka aari, rootaki ayotantakariri rirori. ³⁹ Tee notheenkiri naari oetarika riyotayitakaerini Moeseeshi, inta naapatziyaperotakawo maawaeni ikantziri rirori. Omaanta paerani itheenkakiri achariniiteni, tee ikoyi raapatziyari. Ikowaeyawitani ipiyeemi Ejiipitoki. ⁴⁰ Ikanteeyirini Aawooni: “Riraga Moeseeshi rirowitaka agaeyakiteerini janta Ejiipitoki, ramaeyawitakaeni jaka. Omaanta riyaataki chapinki Shinayii. Iroñaaka tee ayotakotziri iitarika owakiriri kaari ipokantaa. Iroñaaka piwetsikaeyenani paashini atajorentsite, añaaperotero roori”. ⁴¹ Ari riwetsikaeyakironi, roshiyakaan-takiri ewankari tooro. Ikoyi ipeyeeromi itajorentsite. Rowamagaeyakinironi owisha, ramashiyitakanawoni, ipashiyitakawoni. Ikimoshirewenteeyashitakawoni riwetsikani. ⁴² Ijamashiryaaneentakari Tajorentsi, rookanakiri: ishineteeyakirini ikenkithashirya riro-taki Tajorentsi riraga oorya, kashiri, ompokiropaeni, oetarikapaeni. Tema rootaki rojankinatakotzirini paerani riraga Amooshini. Ro iroka rojankinatzirini: “Nojoriyotzinkarite, iroka ikantzimiri Tajorentsi: ‘Icharineeteni Ishirayeeri, janta okaankiitye piyeekayawitaninta paerani 40 ojarentsi. Omaanta aririka powamaantapiintanariri piratsi pitaantapiintanariri, ¿kyaaryoperoma pipinkathapiintaperotana naari? Tee. Tee pipinkathapiintana kyaaryoopero naaka, ⁴³ inta piñaaperotapiintakiri irira Marooko pi-itajorentsitashitari ipankomawoki. Eejatzi pipinkathatashitakari oshiyariri ompokiro iwaero Renejaa. Pipinkathatashitakari piwetsikaeyirini eerori. Rootaki notyaanantyaariri inteenajatzi riraga ashiryajatzi ragaeyakitemini raanakimi inampiki, romperateeyemini’ ”. Rootaki rojankinatzirini paerani Amooshi.

⁴⁴ Eekiro ikantanatzi Eshiteewa:

—Ikantakoeyakinani naari nokantzimatashitakawo rootaki nanantakawori kaari kameethatsiri. Omaanta tee apatziro ijeeki Tajorentsi pankotsiki wetsikachari mapi. Paerani peroroña riraga achariniiteni riwetsikaeyakinirini Tajorentsi ipankomawo janta okaankiitye. Rantziro okimitaaka ikantakiriri Tajorentsi Moeseeshi. Riroma riyotakaakiri janta ochempiki tsikarika ikantya riwetsikantyaawori. ⁴⁵ Ikamantakari riraga Moeseeshi, rirotaki Joshoe poyaataariri reewawenteeyaneerini achariniiteni. Raretantapaakari jaka aepatsitekika rootaki ikashiyakaakaeri Tajorentsi paerani, eejatzi ramaeyakironi ipankomawo. Raretanteyeyawitapaakarini iñeeyapaakirini paashinijatzitatsiri atziri jeekawitachari jaka. Imatakaakiri Tajorentsi joriyopaeni rookakaakiri riroripaeni iipatsite. Rootaki ipakiriri ajoriyotzinkaritepaeni aepatsitepero. Ari iñaaperotziri Tajorentsi ipankomawoki, eejatzi Iraviirini iñaaperotzitaririni rirori janta. ⁴⁶ Riraga Tajorentsi iñaaperotziri Iraviirini ikameethatzi. Ikantawitarini rirori: “Pawa, tema eeroka Tajorentsipero iñaaperotzimini achariniiteni. Iroñaaka nokowaki pishinetena riwetsikemiropiyeekantyaari”. ⁴⁷ Omaanta riraga Tajorentsi tee ikowakayiri Iraviirini riwetsikero ipanko, omaanta ikowakaakiri itomi riraga Sharamooni rirotaki wetsikaperoteroni Tajorentsi ipanko. ⁴⁸ Tee apatziro ijeekantawo Tajorentsi riraga jenokijatziri iroka Tajorentsi ipanko riwetsikaetziniri mapi. Tema ithotyaaakiro maawaeni kipatsi: ijeeki tsikarika. Rirotaki matakirori oetarika ikoyiri. Tema rirotaki wetsikakirori maawaeni, oetarikapaeni. Aritaki ikantzita kamanantzirorini iñaani Tajorentsi:

⁴⁹ “Ikantzi Pawa Tajorentsi: ‘Noshiyakaawentemiro. Jenokinta okimitaka nojeekinta. Rowaga kipatsi oshiyawitakawo shitashintsi naatzikantawo noetzi. ¿Tsika pikantyaaka piwetsikantenari pankotsi nojeekantyaari? ¿Arima nomonkaatashitakyaawo? ⁵⁰ Tema naaka wetsikaeyakirorini maawaeni jeekatsiripaeni’ ”.

Rootaki ikantziri kamanantzirorini iñaani Tajorentsi.

⁵¹ Nojoriyotzinkaritepaeni, kyaaryo noñaaperotatziri Tajorentsi eejatzi nokemijantziro rojankinarini Moeseeshi omaanta eeroka, tee pikoyi piyote. Poshieeyakarini paashinijatzitatsiri atziri: tee pikenkithashireeya. Tee pikemijantaperotziri Tajorentsi. Aritaki pikantatyaani pipiyathatakawo Ishire. Poshiyakari achariniiteni. ⁵² ¿Eenitatsima kamanantzirorini iñaani Tajorentsi kaari ikijini achariniiteni? Teewee añiiri, tema riyotashitaka kijeeyakirorini maawaeni. Rowamagaeyakirini maawaeni kenkithatakanaanantawitacharini; riraga kantakiriri: “Iinja ipoke kameethaperotatsirini”. Tema pokawitaka, rirotaki Jesoshi, omaanta tee piñaaperoeyawakirini eeroka, inta paakaantakiri, powamaakaantakiri. ⁵³ Piyoteeyawitawoni ikaminaantziri Tajorentsi ronampiri riyotaawitariri Moeseeshi, omaanta tee paapatziyaperotawo.

Rootaki ikantziriri Eshiteewa atziri.

⁵⁴ Ari ikemaeyawakironi iroka ikantakiriri, roojatzi ikijanteeyantanakani. Osheki ikijeeyanakirini, ratsikaekitawenteeyanakarini raekiki, tyakiririri. ⁵⁵ Omaanta irira Eshiteewa, riweshiryaawentashiryaaperotakawo Ishire Tajorentsi. Raminaperotanaki jenokinta, iñaakiro ishipakiryaani Tajorentsi. Eejatzi iñaakiri Jesoshi ikatziyaka rakoperoki. ⁵⁶ Ikantanaki:

—Jaa, irinta noñaaperotakiri jenokinta, riraga Atziriperotapaentsiri janta rakoperoki Tajorentsi. Rirotaki Jesoshi.

⁵⁷ Ishintsitanaki ikaemaperoeyanakini, rashiteeyanakironi ikempita, ishiyashiiyapaakarini. Ragaeyapaentatziirini, shepik. ⁵⁸ Ragaeyanakirini jata oweyaapaakanta nampitsi. Roojatzi rompojanteeyakaririni mapiki. Riraga ompojakiriri, raatonkoryaakiri iithaari, rowankitziro iitzi Sawoori, ikantziri:

—Paminawakinawo noethaari, nompowawakiriita.

Ikantziri:

—Ari.

⁵⁹ Ari rompojampoataakiri Eshiteewa, roojatzi ramanantanakari Tajorentsi, ikantanakiri:

—Nowinkatharite Jesoshi, paashiretawaenawo noshire.

⁶⁰ Rotziwerowanaka, antawo ikaemanaki, ikantanaki:

—Nowinkatharite, tee okameethatzi iroka ranteeyakirini, omaanta eero pikijawentziro iroka rantakinari inta piyepakoteniri.

8

¹ Rootaki ikantakiri, roojatzi ikamantanaka. Ikantanaki rirori Sawoori:

—Ariwee, kamaki; ñaa okaanteekirira.

Riyaatzi aapatziyariri Jesoshi janta Jamaaryaki

Roojatzikya ritantanakawori kijakiriri Eshiteewa ikijeeyakirini maawaeni aapatziyariri Jesoshi janta Jerojareeki. Ithonkagaanteeyanakani, ishiyeeyanakani maawaeni paashinipaeni janta Joreeyaki, eejatzi Jamaaryaki. Inta jeekaneentsiri riraga rotyaantanewopaeni Jesoshi. ² Ari ikitatakiri Eshiteewa. Riro tyaakitakotziriri aapatziyaariri Jesoshi. Osheki riraakoeyakarini. ³ Omaanta Sawoori, ikowawita ithonkaeyerinimi riraga aapatziyariripaeni Jesoshi. Riyaatashiteeyirini ipankokipaeni, inoshikaeyirini shirampari, tsinani, maawaeni. Romonkyaagaeyakirini omonkyaagementotsiki.

Raapatziyeeyakarini Jesoshi jeekatsiri paashinipaeniki nampitsi

⁴Riraga shiyeeeyaneencharini, ikinakinayitanakini paashinikipaeni nampitsi. Ikenkithateeyakotakirini Jesoshi eejatzi ikenkithateeyakironi iñaani Tajorentsi. ⁵Riraga Jiripi rareetapaaka nampitsiki, ironta Jamaaryawero. Ikamantakotapaakiri Rotyaantanewo Tajorentsi raamaakari rirotaki Jesoshi. ⁶Ikemaeyantakaririni, eejatzi iñeeyantakaririni itajonkantayitzi, raapatziyaperoyawakarini atziripaeni. ⁷Rowawijaakoeyakirini osheki kyaantawitariri kamaari, antawo ikaemaeyanakini riraga kamaaripaeni, roojatzi ishitowantanaka. Retsiyatakoeyakirini osheki kijopookitatsiri, eejatzi paashinipaeni atziri amashitachari iitziki. ⁸Roojatzi ikimoshireeyantanakani riraga jeekatsiripaeni nampitsikinta.

⁹⁻¹¹Eenitatsi janta shirampari iitachari Shimo. Paerani osheki ojarentsi isheripiyaritawitaniroña. Tema ramatawitakiri maawaeni jamaaryajatzi, ikenkithashiryakotakiri imatakiromi kaari iñaapiinteeyini, roojatzi rotsikanatantakaariri irirapaeni, rootaki ikantakaaperotantakari osheki. Iñaaperoeyawitakarini atziri: jewatatsiripaeni, atzir-itzinkaripaeni, maawaeni. Ikanteeyini:

—Irika Shimo ojeekantakari itajorenka Tajorentsi. Tema rirotaki jewatatsiri. Thame apinkathateri.

¹²Omaanta roojatzi rareetantapaakari Jiripi, ikamantakotakiri Tajorentsi, tsika ikanta reewawenantzi. Eejatzi ikamantakotakiri Jesokirishito. Ari ikaawoshitakotakiri Tajorentsi maawaeni aapatziyeyakaririni Jesoshi: shirampari, tsinani, maawaeni. ¹³Eejatzi ikimi-witaa riraga Shimo ikantzi: “Eejatzi naaka naapatziyari”. Eejatzi ikaawoshitakoteetakiri Tajorentsi. Roojatzi kijokiro rowantanakari Jiripi. Iñaakotayitakirini oetarika rantayitakirini, eejatzi itajonkaperotayitzi. Roojatzi rotsikanaperotanakari iñaakirowa rantayitakirini.

¹⁴Riraga rotyaantanewo Jesoshi, jeekatsiri Jerojareeki, ikemakoeyakirini jamaaryajatzi raapatziyeyakawoni rirori iñaani Tajorentsi, roojatzi rotyaanantakariri Peetero eejatzi Jowa janta. ¹⁵⁻¹⁶Riyaatanaki.

Janta Jamaaryaki tekiraata okithaataakari Ishire Tajorentsi jamaaryajatzi; apatziro ikaawoshitawenteeyakarini Awinkatharite Jesoshi. Rootaki aririka rareetakari riraga Peetero eejatzi Jowa ramanantakaariri Tajorentsi. Ikantzi: “Pikithaatakayaari riraga jamaaryajatzi Pishire. Tema rootaki matakayerini”. ¹⁷Ari rowakiniri rako iitoki riraga jamaaryajatzipaeni, roojatzi okithaataakantakari Ishire Tajorentsi, otajonkaka-gaeyakirini. ¹⁸Iñaakotakiri riraga Shimo. Riyotanaki aririka rowapaakiniri rako iitoki atziri, okithaataakari rowaga Ishire Tajorentsi, roojatzi ikanantakari:

¹⁹—Ajaa, koriki, nokowaki piyoteena notajonkante naari, nokimitemi eerori. Nokowaki aririka noyeniri nako iitoki atziritzinkaripaeni, raashireeyantyaaworini Ishire Tajorentsi.

²⁰Omaanta ikantanakiri Peetero:

—Itsipataantemiri Tajorentsi piyorikite rotyaantemi janta paamariki kaari tsiwakanitatsini. Piitakaashiwitaka eeroka ari pamanantakiro itajorenka Tajorentsi.

²¹Tekatsi pikantya pikimitena: riyotzimi Tajorentsi tee pikameethashiretzi.

²²Pikenkithashiryagaeya, eero pikimita paerani, pookaero kaari kameethatatsi pantayitzi. Pamaneri Tajorentsi, pikanteri: “Pikaminthagaena: pipeyakotanawo iroka kaari kameethatatsi nantakiri”. ²³Niyotakimi osheki pikantakaaperota, pikowawitaka pimonkaatenami, eejatzi ashi poyiro tee pikameethatzi. ²⁴Rakanakiri Shimo, ikantzi:

—Pikanteriita Tajorentsi ikaminthayena okantyaatakya eero niyaatanta paamariki kaari tsiwakanitatsini.

²⁵Riraga Peetero, Jowa, Jiripi ikamantakotakiro iñaani Awinkatharite, ikenkithatakotakiro. Ikinayitanakini osheki nampitsikipaeni Jamaaryaki, ikanteeyakirini jeekatsiripaeni:

—Aririka paapatziyeyari Jesoshi, rowawijaakoteemi Tajorentsi, ragaeyanakimini jenokinta.

Roojatzi ipiyeeyantaani Jerojareeki.

Raapatziyaperotakari Jesoshi eteyopiijatzi

²⁶ Ari ikantaki ronampiri Awinkatharite, ikantakiri Jiripi:

—Iroñaaka piyaatanaki, pikinanaki janta awotsiki kinachari okaankiitye teenta os-hookaperotzi inchashi: rowaga poñaaneenchari Jerojareeki, roojatzi areetachari janta nampitsi Kaashaki.

²⁷ Ari riyaatanaki, ikinanaki awotsiki. Itonkiyotawakari shirampari poñaachari Eteyopi-iyaki. Rirojatzi owinkathatzinkarite Kantaasheshi, riraga kempoyeyinirorini maawaeni oorikite. Rootaki roori iwinkathawote eteyopiyajatz. Ari chapinki riyaatakitzi janta Jerojareeki, ipinkathaperotziri Tajorentsi. ²⁸ Iroñaaka ipiyaa, ijeekaki ishiyakomentoki, iñaanatziro rojankinarini Iseeyashi, riraga kamanantzirorini iñaani Tajorentsi. ²⁹ Ro Ishire Tajorentsi kantakiriri Jiripi:

—Piyaate janta, pitonkiyotawakyaawo shiyakomentotsinta.

³⁰ Ishiyashitanakari, ikemapaakiri iñaanatziro. Ikantapaakiri:

—¿Pikemaperotakiroma iroka piñaanatzirika?

³¹ Rakanakiri:

—Teewee nokemaperotziro. ¿Tsika nokantyaaka nokemaperotantyaawori? Tekatsi iyotayenani. Potetapaeya, piyeekimotapaena jaka.

³² Eeniro iroka okantziri jankinarentsi iñaanatziri:

“Aririka rowamagaeteri owisha, imaeritashitanaka. Aririka rameeteetzi owishaaniki, imaeritashita. Eejatzi ikimityaari Rotyaantanewo Tajorentsi rirori, imaerite.

³³ Rowashiwentagaeteri, eero okameethatzi ikantakoteetziro. Roojatzi rowamaantyaari. Eero itzimi itomipaeni”.

³⁴ Rojampitziri, ikantziri:

—Pikamantenatya. ¿Ninka ikenkithatakotziri riraga kamanantzirorini iñaani Tajorentsi? ¿Rirojatzi kenkithatakotashitacha? ¿Paashinima ikenkithatakotziri?

³⁵ Roojatzi ikamanantanakari Jiripi, ikamantakotziri Jesoshi. Ritakanari okantziri rowaga Itawori Iwaperite Tajorentsi, riyotaaperotakiri. ³⁶ Eekiro riyaatakaatziiri awotsiki, roojatzi iñaantapaakawo eteyopiyajatz iñaan. Ikantakiri:

—Eeniro iroka iñaan. ¿Kameetharima nokaawoshitakotyaari Tajorentsi?

³⁷ Rakanakiri:

—Paapatziyaperotakaririka Jesoshi, kameetha pikaawoshitakotyaari Tajorentsi.

Ikantziri:

—Naapatziyaperotakari. Niyoperotaki rirotaki Jesokirishito Itomi Tajorentsi.

³⁸ Ikanta ikatziyakaapaakawo ishiyakomento. Ari rayitapaaki, ranashiteeyanakani, itsipatawakaanaka apite, ranashaateeyakawoni iñaan. Roojatzi ikaawoshitawentakari Tajorentsi. ³⁹ Ari ishitowanee iñaakira roojatzi Ishire Awinkatharite omapokashitanakari anakiri Jiripi inteena. Tee iñaawaeri eejatzi riraga itsipatawitari inkaaganki. Apaniroeni riyaataneerirori, ikimoshireperotanaki. ⁴⁰ Omaanta Jiripi, anakiri Ishire Tajorentsi iñaakotashitapaaka nampitsiki janta oetanta Ashooto. Ari rareetantapaaka, ikenkithatayitanakini nampitsikipaeni:

—Paapatziyeyaarini Jesoshi pawijakoeyantyaarini.

Roojatzi ipiyantanaa janta Sesareeyaki.

9

Ipaashinitantaari Sawoori

¹ Ari ashi royirowo ikijaperotaka Sawoori. Rajaryaawitakari rowamagaeyerinimi maawaeni aapatziyeyaririni Jesoshi. Roojatzi riyaatashitantakari iwinkatharite iñaanakowenantat-siripaeni ikantziri:

² Nokowaki pojankinateniri riraga aapatziyakaworini rojankinarini Moeseeshi jeekatsiri janta Tamaashikoki, pikanteri: “Pamitakoeyerini Sawoori eejatzi tsipatariri ragaeyerini maawaeni aapatziyariripaeni Jesoshi. Nokowaki ragaeyerini: shirampari, tsinani, maawaeni. Roojatzi roojoteeyerini, ramaeyakirini jaka Jerojareeki”.

Ari rojankinatizirini, ipakiri. ³ Roojatzi riyaaatantanaka, ikantanaka shok, shok: roow- itapaenchami Tamaashikoki. Omapokashitapaakari oshipakiryaapaaki, ikatziyakaga Sawoori: opoñaaka jenokinta. ⁴ Pariyanaki irira kipatsiki, teree, ikematziro iñaani Jesoshi jenokinta:

—Sawoori, Sawoori: ¿iitaka pikijantanari?

⁵—¿Ninkamika, Nowinkatharite?

—Naaka Jesoshi, pijiani. Pikijakiri maawaeni aapatziyanari rootaki pikijantaki-nari naari. ⁶ Iroñaaka eero pikijana omaanta pikatziye piyaate, powaaganakya janta Tamaashikoki. Iinja ari ikanteetemi oetarika panteri.

⁷ Ari ikatziyeeyakani riragapaeni shirampari itsipateeyawitakarini, osheki imaeri-yanakini. Tema ikemashitakawo paantentsi, omaanta tekatsi iñe. ⁸ Riraga Sawoori, ikatziyanaa. Rokiryaawitanaa, tee imateeya ikokichaatee, rootaki ikathatanakariri, rareetakaakari Tamaashikoki. ⁹ Okaatzi ijeekashitaka 3 kitejiri. Tee ikokichaatee, tee rowaeya, tee riree.

¹⁰ Ari eeniro janta Tamaashikoki aapatziyariri Jesoshi, iitachari Ananiiyashi. Ram-paryaataakari Awinkatharite, ikantapaakiri:

—¡Ananiiyashi!

Ikantawakiri:

—¿Iitaka, Nowinkatharite? Eenirona jaka.

¹¹ Ikantakiri:

—Iroñaaka piyaate awotsiki iiteetzirinta Tampatsikari. Pikowakowatapaakiri shiram-pari iitachari Sawoori, riraga taarishojatzi. Pikowakowatapaakiri janta ipankoki Joorashi. Tsitenishitakotaki. Eeniro rirori ramanana. ¹² Koñaatziro iñaaperotakiro, iñaakimi pikyaashitapaakiri, pipampitapaakiri iitoki, iñaanaa etsiyatakotanaki.

¹³ Ikantawakiri:

—Nowinkatharite, osheki nokemakotziri, ikenkithatakoteetzi riraga pikantaki-nari. Osheki rowashironkaeyirini aapatziyeeyimirini janta Jerojareeki, ikantanakirikya. ¹⁴ Rooma rotyaantziri jaka riraga jewatayitziririni ñaanakowenantatsiripaeni rirori ra-gaeyantanakinani maawaeni ameenteeyimirini. Osheki nothaawantaperotakari.

¹⁵ Omaanta ikantakiri riraga Awinkatharite:

—Piyaate. Rooma rirotaki niyoyaakiri. Rirotaki kenkithatakotanakinani. Ikenkithataka-gaeyerini paata joriyopaeni, kaari joriyo, jewawentayitziririni atziri, maawaeni. ¹⁶ Eejatzi iinja noñaayeri oetarikapaeni okaate ikemaatsitawentena.

¹⁷ Ari riyaaatanaki Ananiiyashi, ikyapaaki pankotsiki. Rowaapaakiniri rako iitoki, ikantziri:

—Sawoori, eerokataki noyemijantzinkarite. Rotyaantakina Awinkatharite Jesoshi, riraga oñaagakimiri janta awotsiki pikinapaakinta. Rotyaantana pikokichaatananeyari, eejatzi okithaatakaakimi Ishire Tajorentsi.

¹⁸ Roojatzi opariyaantanaka rokikira oshiyawitawori ipentaki shima, kokichaaperotanee. Ari riyaaatanaki, ikaawoshitakoteetakiri Tajorentsi. ¹⁹ Ari rowawaetaka, roojatzi ishintsitantanaa.

Apaanipaeni kitejiri ijeekimotawitanakari aapatziyariri Jesoshi janta Tamaashikoki.

²⁰ Riyaataki riraga Sawoori ipiyotapiintaga joriyopaeni, ikantapiinteyirini:

—Riroperotakiroña Jesoshi Itomi Tajorentsi.

²¹ Antawo tee riyotakotziri riraga kemaeyawakiririni. Ikanteeyini:

—Tema rirotaki riraga thonkaeyerinimi aapatziyariri Jesoshi janta Jerojareeki. Tema rootaki ipokashitantawitakariri jaka roojoteeyakiterinimi aapatziyariri Jesoshi, ra-gaeyanakiririni janta ñaanakowenantatsirikinta. Omaanta iroñaaka ikantzi: “Paap-atziyaperotyaaari Jesoshi”.

²² Eekiro riyaaatanakitzi Sawoori ikenkithataperotzi, tee ithaawantaneentaari ami-neeyakiririni. Tee riyotakotziriroña riraga joriyotatsiri. Riyotakaaperotakiri, ikantzi:

—Riraga Jesoshi, rirotaki Kirishitotatsiri, riraga Rotyaantanewo Tajorentsi.

Riraga Sawoori ishiyapithatakari joriyopaeni

²³ Ari awijanaki osheki kitejiri roojatzi rajaryaanteeyawitakarini joriyopaeni rowamaerimi riraga Sawoori. ²⁴ Omaanta riyotakotakiri Sawoori rajaryaakari. Maawaeni kitejiriki tsiteniriki ramineeyawitakawoni joriyopaeni ikyaanatapiintari rowaga Tamaashikoki, ikowaeyawitakani raawakirimi Sawoori, rowamagaeyerinimi. ²⁵ Omaanta, tsiteniriki itsipatanakari riyotaanewopaeni otantotsiki rowaga inkitzirori pankotsipaeni; rateetakaanakiri, roojatzi rotetantakari antawoki kantziri, roojatzi royiitakotantaari kantziriki okaankiitziira. Roojatzi ishiyantanaa, tee iñeeyawaerini owamagaeyerinimi. ²⁶ Ari rareetapaaka Jerojareeki. Ikwawitaka itsipateeyapaeyarinimi aapatziyariri Jesoshi, omaanta ithaawanteeyawakarini. Iitakashiwitakari tee raapatziyari Jesoshi.

²⁷ Roojatzi raanakiri Werenawee, itentanakari janta ijeekinta rotyaantanewo Jesoshi. Ikamantapaakiri:

—Kyaaryo, ragaeyerinimi Sawoorika ayemijantzinkarite janta Tamaashikoki, omaanta janta awotsiki iñaakiri Awinkatharite Jesoshi, ikenkithataakari. Raapatziyari, roojatzi janta Tamaashikoki ikenkithatakotapiintapaakiri irira, tee ithaawantayitapaakarini theenkantatsiri.

²⁸ Ari raakameethateeyakirini aapatziyariri Jesoshi, kameetha ijeekimotakiri rirori janta Jerojareeki. Ikantani Sawoori, kijo rowaeyakirini ayemijantzinkarite. Kameetha ikenkithatakotaperotziri Awinkatharite. ²⁹ Ikenkithatakagaeyawitakarini joriyopaeni iyotzirori ipaante kireeshiyajatzzi, omaanta ipiyathateeyawakarini; ikowaeyawitanakani rowamaerimi, ³⁰ omaanta riyotakotakiri iyemijantzinkarite, roojatzi raantanakari Sawoori janta Sesareeyaki. Roojatzi rotyaanteeyakirini Taarishoki.

³¹ Kameetha ijeekaeyini aapatziyeeyakaririni paeni Jesoshi janta Joreeyaki, Karireeyaki, Jamaaryaki. Eekiro riyaatanakitzi raapatziyeeyanakarini Jesoshi. Rameteeyakawoni iñaaperoeyirini Awinkatharite. Eejatzi osheki iweshiryaakaaperoeyakarini Ishire Tajorentsi.

Itajonkantayitzi Peetero janta Riiraki

³² Ari ikinakinayitakini Peetero rareetayitarini aapatziyariripaeni Jesoshi, roojatzi rareetantakari nampitsiki iitachari Riira. Janta ijeeki osheki aapatziyariri Jesoshi. ³³ Iñaapaakiri shirampari iitachari Eeneeyashi. Okaatzi ojarentsi 8, imaryaaka imaamentoki, ikijopookitaki. ³⁴ Ikantapaakiri:

—Eeneeyashi, rirotaki Jesokirishito etsiyatakoteemini. Pikatziyane, piwetsikaero pimaamento.

Intsipaete ipiriintanaka. ³⁵ Iñeeyakirini riirajatzzi, eejatzi saroonajatzzi; roojatzi maawaeni raapatziyeeyantanakarini Awinkatharite Jesoshi.

³⁶ Ojeekawita Joopeki aapatziyariri Jesoshi oetachari Tawiita. Owaero ipaanteki kireeshiyajatzzi: Toorikashi. Kameetha iroka antayitziirini: ashi oyiro oneshironkatantayitzi. ³⁷ Omantsiyatanaki, roojatzi okamantaka. Ari ikiwachempokiteetakirowathani, roojatzi rowakiro janta shitamenkotsiki, janta jeñokiini. ³⁸ Rowaga Riira okaakintawo Joope aritaki ijeeki riraga Peetero. Riraga aapatziyariripaeni Jesoshi, ikemakotakiri rirori eeniro ijeeki janta. Rootaki rotyaantanakariri apite shirampari:

—Pishintsite, pikantakiteri Peetero ipokeeta.

Ari riyataki, ikantaperotapaakiri:

—Intsipaete, poyataanakina paminakitero tsinani, kamaki.

³⁹ Ari riyataanaki Peetero, royaatanakiri. Rareetakaakari, raanakiri janta pankotsiki jeñokiini. Otapotheeyawentakawoni maawaeni kamayiteentsirini oemi, iragaeyakani. Eeniro oñaapiyitakirini ookayitakirini, eejatzi oethaariperopaeni. Okanteeyakini:

—Tekirani okamini Tawiita, opayitanawoni maawaeni iroka noethaari.

⁴⁰ Ari roemishitowaeyapaakirini maawaeni atziri. Rotziwerowanaka, ikenkithatakaeri Tajorentsi. Iphithokashitanakawo kamaentsiri, ikantanakiro:

—Tawiita, pipiriintee.

Roojatzi okiryaantanaa, oñaatziiri Peetero okaakini, roojatzi opiriinantanaa. ⁴¹Ikathawakoteero, ikatziyeero. Ikaemaeyakirini eejatzi aapatziyeeyaririni Jesoshi, eejatzi roori ikaemaeyakironi kamayiteentsirini oemi, maawaeni. Ikyaaapaaki, ikanteeyawakirini: —Pamine, añaanee eejatzi.

⁴²Ari ikemakoeyakironi maawaeni joopejatzi. Ikaatzi oshekini aapatziyayitanakiririni Awinkatharite Jesoshi. ⁴³Osheki kitejiri ijeeki Peetero Joopeki. Ijeeki ipankoki Shimo, riraga wetsikapiintziriri mashitsipaeni.

10

Koroneeryo, riraga kapitaanotatsiri, raapatziyakari Jesoshi

¹Ari eeniro ijeeki janta Sesareeyaki shirampari iitachari Koroneeryo. Rirotaki iyapi-taanote osheki joraaro, poñaayitacharini Itaaryaki. ²Kaari joriyo omaanta raapatziyaperotari Tajorentsi. Eejatzi ikimiteeyarini maawaeni jeekimotziriripaeni. Osheki ikamintha-gaeyirini joriyopaeni owashironkayitacharini. Ikantatyaani ikenkithatakaeri Tajorentsi. ³Itsiteniityaanee oorya iñaashitawakari ronampiri Tajorentsi, roñaagaperotapaakari. Rokaakintapaakari, ikantapaakiri:

—Koroneeryo.

⁴Raminaperotawakiri, joreririri. Oshekini ithaawantaperotanakari. Ikantawakiri:

—¿Iitaka, Nowinkatharite?

Ikantanakiri:

—Ikemakimi Tajorentsi pamanapiintakiri, eejatzi iñaakimi pikaminthaakotapiin-teeyakirini atziripaeni. ⁵Rootaki ikowantakari iroñaaka potyaante apanipaeni shiram-pari janta Joopeki. Pikaemakaanteri riraga Shimo, iiteetziri eejatzi Peetero. Irira ikaman-temi oetaka ikowakaakimiri Tajorentsi. Pikemijantawakiri. ⁶Irira ijeekimotziri iitachari eejatzi Shimo, riraga wetsikapiintziririni mashitsi. Eenitatsi ipanko othapyaakiini antawo inkaare.

⁷Ari ipiyanaa ronampiri Tajorentsi, riraga kenkithawaetakaakitziriri. Ikaemakiri Koroneeryo ronampiri apite, eejatzi joraaro apaani. Riraga joraaro rirotaki aapatziyaperotariri Tajorentsi. Ikaateeyirini amitakoeyiririni Koroneeryo. ⁸Ikamanteeyakirini maawaeni iroka ikantakiriri ronampiri Tajorentsi, roojatzi ikantziri:

—Nokowaki piyaateeyeni Joopeki, pamineri riraga Peetero.

Ari riyaaateeyanakini. ⁹Inkaamani, aririka itampatsikatapaaki oorya, rokaakinanta-paakawa rowaga Joope. Tekiraata rareetapaakari, riraga Peetero eeniro rateetanaki jenoki, ikenkithatakaeri Tajorentsi. ¹⁰Itasheyawitaka, ikowawita royaami. Eenitatsi wetsikiririri royaari, omaanta tekira othonkiro, ari ramparyaatakari. ¹¹Iñaakiro jenokinta inthomaenta. Ayiitakotapaaki pankotsiki oshiyawitawori tokoya antawo. Roerikakoetakiro janta okaamawotapaakinta. ¹²Rotetayitakani inthomaenta maawaeni inashiyitacharini riraga kaari rowaeta; rirotaki otetayiteenchani chaancho, maankipaeni, jenokiwiripaeni, maawaeni. ¹³Iroñaaka ikemawakiri Tajorentsi, ikantziri:

—Peetero. Ajaa, thame powamaeri, eejatzi poyaari.

¹⁴Ikantawakiri:

—Nowinkatharite, paerani pikantakiri nochariniitenipaeni iitarikapaeni ikameethatzi royaari, eejatzi iitarikapaeni kaari royaari. Eejatzi naari, tee nametapiintari noyaari irika kaari rowaetari pikantawitakaririka noyaari iroñaaka.

¹⁵Rapiiteeri:

—Tema naaka Tajorentsi. Nokantzimi naaka: “Kameetharini riroripaeni”. Aririka nokowakaakimiri naaka, eero pikantashitari eerori: “Tee ikameethatzi”. ¹⁶Rapiiteeniri paashini:

—Powamaeri, poyaari.

Roojatzi itzinaakotanteetaariri jenokinta.

¹⁷Tee riyotakotawakiro Peetero iroka iñaakirika. Ikenkithashiryanaaka: “¿Iitaka ikowakaanari Tajorentsi nanteniriri? ¿Iitakakya ikanantanari?”

Roojatzi rareetantapaaka pankotsiki rotyaantanewo Koroneeryo. Rojampitakowenta-paakiri:

—¿Tsika ipanko Shimo, riraga wetsikapiintziriri mashitsi?

Ikamanteetawakiri:

—Iroka ipankoka.

¹⁸ Ari rojampitakiri atziri inthomaenta:

—¿Arima ijeekimotzimi riraga Shimo Peetero?

Rakanakiri:

—Jee, aritaki ijeekaki.

¹⁹ Eeniro ikenkithashiryawo Peetero iñaakiri, ari okantakiri Ishire Tajorentsi:

—Ikantaka rareeteeyapaakani 3 shirampari, kowapaakimiri. ²⁰ Payiitashiteri. Eero pikantashiryaaashita, poyaateeyanakirini. Tema naaka amaeyakiririni.

²¹ Ari ranaashitashitapaakari, ikantapaakiri:

—Naaka pikoyiri. ¿litaka pipokashitantanari?

²² Ari rakanakiri rirori:

—Rotyaantakina Koroneeryo, riraga kapitaanotsiri. Rashi royiro ikameethatzi, eejatzi iñaaperotziri Tajorentsi. Maawaeni jorriiyotatsiri iñaaperoeyirini ikameethatzi. Ikantziri ronampiri Tajorentsi: “Pikaemakaanteri Peetero pipankoki. Pikemijantawakiro iñaani”. Rootaki rotyaanantanari jaka.

²³ Ari ikantawakiri:

—Pikyaapae.

—Ari.

Ineshironkatawakiri rojeekawakiri. Inkaamani royaatanakiri, itsipateeyanakarini apanipaeni aapatziyariri Jesoshi rirotaki joopejatzi. ²⁴ Apaani imagaeyanakini niyanki, roojatzi rareetantaka janta Sesareeyaki. Royaakiri Koroneeryo janta, ipiyoteeyakirini maawaeni isheninka eejatzi itsipaminthapiinteyarini. ²⁵ Roojatzi rareetanteeyapaakarini Peetero, riyowashitanakiri Koroneeryo riwethatawakari, roojatzi rotziwerowashitawakari iitziki, ipinkathatawakiri. ²⁶ Ari ikatziyakagaari Peetero, ikantziri:

—Pikatziyane. Tee naaka Tajorentsi, rooma naaka atziri eejatzi, akimitawakaaka.

²⁷ Ari ikenkithatakaawakaapaaka, ikyaapaakira pankotsiki. Iñaapaakiri osheki piyoteen-chari, ²⁸ ikantapaakiri:

—Naaka jorriyo. Piyoteeyini eerori tee ishinetana nojorriyotzinkarite notsipateeyaarini paashinijatzitsiri atziri. Eejatzi tee ishinetana nareetyaari. Nokenkithashireeyakironi tee ikowakaanawo iroka Tajorentsi. Omaanta iroñaaka riyotaakina Tajorentsi tee okameethatzi nopinkiri paashini atziri, tee okameethatzi nokante: “Tee ikameethatzi”. Niyotaki ishinetakina Tajorentsi notsipatyaaari paashinijatzitsiri atziri. ²⁹ Ari pikaemakaanakina, roojatzi nopokantanaka, tee nokijotanaki. Iroñaaka nojampitemi, ¿iitaka pikaemakaanantanari?

³⁰ Ikantawakiri Koroneeryo:

—Chapinki tsitenini oorya, ikimitaka iroñaaka, namanakiri Tajorentsi jaka nopankoki. Noñaakiri ikimiwitapaakari shirampari, ikatziyimotapaakina. Ikithaatawo shipakiryaa-siri iithaari. ³¹ Ikantapaakina: “Koroneeryo, ikemakiro Tajorentsi pamanakiriri. Riyotakimi osheki pineshironkatayitziirini ashironkaenkari. ³² Potyaanteri atziri janta Joopaki, ikaemakiteri Shimo, iiteetziri eejatzi Peetero. Ijeekimotziri paashini Shimo, riraga wetsikiriri mashitsi. Ojeeki ipanko othapyaakiini antawo inkaare”. ³³ Intsipaeete nokaemakaanakimi, roojatzi pipokantaka. Iroñaaka nokaateeyakirini riraga Tajorentsi jaka. Nokowaeyakini nokemaeyeroni iroka ikowakaakimiri Awinkatharite.

³⁴ Ari iñaawaetanaki Peetero, ikantzi:

—Iroñaaka niyotaperotaki tee rinashitakagaeyeeni Tajorentsi atziri. Ikowakaakiri maawaeni atziri, jorriyo eejatzi kaari jorriyo raapatziyeyarini Jesoshi, rootaki reentsitetantariri maawaeni. ³⁵ Tee ikenkithashiryakoteero inashitayitanika añaani eejatzi ametayitarini inashitacharipaeni, omaanta iñaaperoeyakirini ikameethatzi maawaeni pinkathateeyiririni, eejatzi maawaeni antapiintzirori kameethatatsiripaeni.

³⁶ Naaka joriyyo. Piyoteeyawakironi iñaani Tajorentsi reewateeyakinani, riyotakagaeyakinani. Kameethari iroka ikantakinari: “Aririka paapatziyaperoyarini Jesokirishito, kameetha nojeekakagaeyemini, pikimitawakaanteeyarini”. Rooma rirotaki Awinkatharite maawaeni, ³⁷ piyoteeyakironi. Reewataki Jowani kaawoshitantatsiri ikenkithatakotakiri, ikantzi: “Kameetha pikaawoshitawenteeyarini Tajorentsi”. Roojatzi ikenkithatakotakiri paashinipaeni, itanakawori janta Karireeyaki. Ikamanantakiro iñaani Tajorentsi maawaeni nampitsikipaeni janta Joreeyaki. ³⁸ Ikamanteeyirini atziri tsika ikantakiri Tajorentsi Jesoshi, riraga najareetejatzi, rotyaanantakawori Ishire, eejatzi ipitakari itajorenka; rootaki ikinakinayitantakarini, ranantayitakaworini kameethatayitatsirini. Rowawijaakoeyakirini kyaantarari kamaari. Eejatzi retsiyatakoyakirini mantsiyaripaeni. Kijokiro royiri Tajorentsi, rootaki imatantakariri. ³⁹ Noñeyakirini rantayitzirini janta inampikipaeni nojoriyotzinkaritepaeni, eejatzi janta Jerojareeki. Noñaakowenteeyakirini rowamaanteetakariri, ikentakotanteetakariri koroshiki. ⁴⁰ Aritaki okaataki kitejiri 3 ipiriinteeri Tajorentsi, roñaagakinari. ⁴¹ Tee roñaagari maawaeni atziri, inta naakapaeni roñaagakari. Riyoyaakina Tajorentsi, rootaki noñaantawaariri. Ikamaperotawitaka, ipiriintanaa eejatzi. Roojatzi nowakaawaari, eejatzi nirakaawaari. ⁴² Rotyaantayitakinani nokenkithatakoteri Jesoshi rirotaki owawijaakotantatsiri. Ikantakina: “Pikamanteeyerini atziri: ‘Ikowakaawaari Tajorentsi Jesoshi ipiriinteeri maawaeni kamatsiripaeni roojatzi ikantakowenteeyerini maawaeni atziri: añaatsiri eejatzi kamawitachari’ ”. ⁴³ Tema paerani ikenkithatakotzirini Rotyaantanewo Tajorentsi riraga kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi, ikanteeyini: “Eeniro ranteeyakironi maawaeni atziri kaari kameethatatsi; omaanta aririka raapatziyeyarini Rotyaantanewo Tajorentsi, ikaminthagaeyerini rirori, eero ikijawentziri ranteeyirini, eero rowashironkaawentziniri kaari kameethatatsiri rantawitakari, eero ikenkithashiryakoteero eejatzi”.

⁴⁴ Eeniro ikenkithatzi Peetero, roojatzi opokashitantakari Ishire Tajorentsi. Eejatzi opokashiteeyakirini maawaeni kemaeyawakirorini ikantakiriri. ⁴⁵ Ari rotsikanteeyakarini riragapaeni joriyyo, aapatziyariri Jesoshi: riraga tsipatariri Peetero. Ari riyoteeyanakini rotyaantaperotakiro Tajorentsi Ishire, okithaataakari paashinijatzitatsiri atziri. Rootaki rotsikanatantanakariri. ⁴⁶ Ikemaeyawakirini isheninka Koroneeryo iñaawaetantashitakawo paashinipaeni paantentsi, tee riyotagaetziri, eejatzi ikanteeyini:

—Kameetharini Tajorentsi.

⁴⁷ Ari ikantanaki Peetero:

—Ikimitakae aari, raashireteeyakironi Ishire Tajorentsi. Rooma okameethatzi ikawoshitakoteeyarini Tajorentsi.

Ikantziri paashinipaeni joriyyo:

—Jee, kameethataki.

⁴⁸ Roojatzi ikanantariri Peetero isheninka Koroneeryo:

—Pikaawoshitawenteeyarini Jesokirishito, riyoteeyantemirini atziri piñaaperotakiri.

Ikanteeyanakirini:

—Intsipaete pikaawoshitakotenari Tajorentsi.

Ari imatakiniri. Rootaki ikantantakariri isheninkapaeni:

—Pijeekimotanakinakya apaanipaeni kitejiri, piyotaaperotanakina paashini.

Ari ijeekanaki.

11

Ikemaeyakini jerojareejatzi raapatziyakari Jesoshi kaari joriyyo

¹ Ikemakoeyakirini riraga rotyaantanewo Jesoshi eejatzi maawaeni aapatziyariripaeni Jesoshi jeekatsiri janta joreeyaki, ikemakoeyakirini Koroneeryo. Ikanteetakiri:

—Raapatziyakari Jesoshi paashinijatzitatsiri atziri; riro aapatziyakaakariri Peetero.

² Itonkaantanaari Peetero Jerojareeki, ikenkiimatashiteeyawakarini ijorriyotzinkaritepaeni: aapatziyariri Jesoshi omaanta eeniro ikenkithashiriuro eejatzi itotonatya ishiramparitantari. ³Ikanteeyawakirini:

—¿Iitaka piyaatashitantariri paashinijatzitatsiri atziri? ¿Iitaka pakiyotantariri rirori? Tee okameethatzi.

⁴Ithotyaperotakiniri Peetero, ikantziri:

⁵Iroñaaka nokamantemi. Janta nojeekakitzinta Joopeki, nokenkithatakaeri Tajorentsi. Koñaatziro noñaaperotakiro, tema noñaakiro oshiyawitawori tokoya antawomawo. Roerikaetakiro janta okaamawotayitapaakinira, opoñaaka jenokinta, ayiitzimotapaakina.

⁶Naminaperotawakiro, joreririri: noñaakiri kaari owaeyani: chaancho, maanki, jenokiwero, maawaeni. ⁷Nokemakiri Tajorentsi, ikantakina: “Iroñaaka powamaeri; poyaari”.

⁸Omaanta nokantawitakari: “Nowinkatharite, eero nowari. Tee nametari kaari rowaetari, kaari ikowakagaetana noyaari”. ⁹Rapiitakina, ikantana: “Tema naaka Tajorentsi kantzimiri: ‘Kameetharini’. Eero pikantashitari eerori: ‘Tee ikameethatzi’ ”. ¹⁰Aritaki okaatzi 3 rapiitakina. Roojatzi itzinagaero jenokinta. ¹¹Ikanteeyapaakani 3 shirampari rareeteeyapaakani janta pankotsiki nojeekinta. Ipoñaana Sesareeyaki, rotyaanteetakinari. ¹²Roojatzi okanantakina Ishire Tajorentsi: “Poyaatanakiri, eero pikijotanaki”.

Ari noyaatanakiri. Eejatzi royaatanakina irikapaeni ayemijantzinkarite, ikaateeyini 6. Nokya-gaeyapaakini ipankoki riraga kaemakaantakinari. ¹³Ikenkithatakaawakina, ikamantawakina tsika ikantakari iñaantakariri ronampiri Tajorentsi. Roñaagantapaakariri, ikantziri:

“Potyaanteri atziri janta Joopeki. Pikaemakaanteri Shimo: iiteetziri eejatzi Peetero. ¹⁴Rirotaki iyotaapaemironi Iwaperite Tajorentsi, pawijakotanteeyari. Eejatzi ikimitagaeya rirori maawaeni jeekayitatsirini pipankoki”.

¹⁵Nitantakawori nokenkithatakaakiri, roojatzi okithaatakaanteeyakarini Ishire Tajorentsi. Okimiteeyakaenika aari itantakaeri. ¹⁶Nokenkithashiryaaakiro iñaani Awinkatharite ikantzitakari: “Riraga Jowa ikaawoshitakotantariri Tajorentsi iñaaki, rooma naaka ari nokithatakaakimiro Ishire Tajorentsi”.

¹⁷Paerani aapatziyanteeyakarini Awinkatharite Jesokirishito, tema ikithaatakaakero Tajorentsi Ishire. Iroñaaka imonkaatanakiniri rirori paashinijatzitatsiripaeni atziri. ¿Arima nothañaakyaari? Tema irira rirotaki Tajorentsi.

¹⁸Ikemaeyantawakaworini iroka, tekatsi ikantaneeri rakaneeri, inta ikanteeyanakini:

—Kameethaperotakiroña Tajorentsi. Rooma ikowakagaeyakirini eejatzi paashinijatzitatsiri atziripaeni ikenkithashiryagaeya, raapatziyaperoyerini rirori, riyaaanteeyanakarini janta jenokinta.

Itsiparyaayitanakironi janta paashinipaeniki nampitsi

¹⁹Riraga kijakiriri Eshiteewani, eejatzi ikijeeyanakirini maawaeni aapatziyariri Jesoshi, roojatzi ishiyeeyantanakani paashinikipaeni kipatsi: Jeniishiya, Cheepere, Antyokiiya, maawaeni. Janta tee ikenkithatakagaeyirini paashinijatzitatsiri atziri, inta rothataayitzirini ijorriyotzinkaritepaeni ikenkithatakaayitakirini. ²⁰Eeniro itsipatayitakarini paashinipaeni aapatziyariri Jesoshi, poñaayitaneencharini Cheepereki, eejatzi Shireeneki. Rareetantayitapaakarini rirori janta Antyokiiyaki, ikenkithatakaapaakiri kireeshiyajatzit eejatzi. Ikanteeyirini:

—Paapatziyari Jesokirishito pawijakotanteeyarini.

²¹Itajonkakowentapiintziri Awinkatharite, ikaatantakari oshekini aapatziyeyawakarini Jesoshi, ameenteeyaririni Tajorentsi.

²²Ari janta Jerojareeki ikemakoeyakirini riraga aapatziyariripaeni Jesoshi. Rotyaantakiri Werenawee janta Antyokiiyaki. ²³Rareetapaaka rirori, iñaapaakiri ineshironkatziri Tajorentsi antyokiiyajatzit. Ikimoshiryapaaki, ikanteeyirini:

—Kyaaryooroña, kijokiro powaeyirini riraga Awinkatharite, pikyaaryoowenteniri maawaeni ikowakagaeyakimirini.

²⁴Kameetharini rirori Werenawee. Kijokiro rowaperotziro Ishire Tajorentsi, ashi royiro raapatziyaperotari Awinkatharite. Eejatzi eekiro riyaatzi roshekiteeyanakini aapatziyariripaeni Awinkatharite.

²⁵ Roojatzi rowaagantanaka Werenawee Taarishoki, ikowapaakiri Sawoori. Iñaapaeri, roojatzi royaatantaariri Antyokiiyaki. ²⁶ Janta ikantani ipiyotapiintzirinta aapatziyariri Jesoshi okaatzi apaani ojarentsi. Riyotaapaakiri oshekyantzi atziri. Aritaki janta itanakawo iiteetziri aapatziyariri Jesoshi: “Kirishiteyanotatsiri”.

²⁷ Roojatzi rareeteeyantapaakani Antyokiiyaki paashinipaeni kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi, ipofaanaka rirori Jerojareeki. ²⁸ Eenitatsi apaani iitachari Akaawo. Ikatziyapaaka janta ipiyoteeyaninta, iyotaakiri Ishire Tajorentsi, rootaki ikanantari:

—Iinja itasheyeyanakini atziripaeni janta maawaeni Joreeyaki.

Eenironi ipinkathariwenantzi Kiraaworyo, tema monkaataka ikantzitarini Akaawo.

²⁹ Ikanteeyini aapatziyariri Jesoshi:

—Thame akaminthagaeyerini ayemijantzinkaritepaeni janta Joreeyaki, apakaanteri oetarika koetyeemotariri. ³⁰ Tsikarika okaatayitzini jeekimotayiteerini, aritaki okaate apakaantayiteririni.

Aritaki imatakiro ikantakiri. Ipiyotakiri koriki, ipawakiri Werenawee, eejatzi Sawoori. Ikantakiri:

—Ajaa, irika koriki: pagaeyanakinirini aataperoteenchari aapatziyariripaeni Jesoshi janta Jerojareeki, ikaminthagaeyantyaaririni ashironkagaeyacharinini.

Ari raanakiniri jerojareejatzi, ipapaakiri rirori. Ari rowaagaeyakinirini rirori ashironkagaeyacharinini.

12

Erooreshi Akiriipa, rirotaki kijakiriri aapatziyariri Jesoshi

¹ Roojatzi riraga jewaperowenantatsiri Erooreshi, iiteetziri eejatzi Akiriipa, ikijayitakirini apanipaeni aapatziyariri Jesoshi. ² Rowamaakaanakiri Jantyaako, ro ithatyaanteetakiriri jawiri, thatzik. Irira rirentzi Jowa. ³ Riyotaki inimoeyakirini joriyopaeni, rootaki raakaanantawitakariri Peetero eejatzi. ⁴ Ro raakaanantakariri apaani kitejiriki rowantapiinteetawori paa kaari tapiyacha. Iitashiwitaka aririka omonkaatakya kitejiri Rawijantari achariniitani paerani, roñaagaeyerini joriyopaeni rowamaeri. Raakiri, roojatzi ipakiri 16 joraaro, shenterini. ⁵ Ari romonkyaagaetakiri. Riraga aapatziyariripaeni Jesoshi ikantatyaani maawaeni kitejiriki ramanakowentapiinteeyarini, ikantziri: “Powaw-ijaakoteeri Peetero”.

⁶ Ari otsitenitananki, ro inkaamani roeyowakaanterimi Erooreshi, rowamaakaanantyaaririmi. Ikowawita ramineeyerinimi atziri rowamaakaanakiririka. Ari omonkyaagakaanawitakariri Peetero omonkyaagementotsiki, imaanaki; rojatekakiri apite joraaro, imaaki irira. Roojotantakari apite karenatha. Ishentawitakawo ashitakontsi paashinipaeni joraaro. ⁷ Ari romapokashitapaakari janta ronampiri Awinkatharite. Rotzinkapaakiri imerikiki, ikaakapaakiri. Ikantakiri:

—Pishintsite pipiriintee.

Roojatzi oshiryashitantanaka karenatha apaniroeni rakokitzirira, roojotantawitakariri. ⁸ Eejatzi ikantziri:

—Pikithaaneeyawo pimaatha, pijapatotaneeya.

Ari ikithaataa, ijapatotetaa. Eejatzi ikanteeri:

—Papineekakotya pijawamento poyaatanakina.

⁹ Ishitowanee, royaatanakiri. Tee riyotzi Peetero kyaaryooperotakirika rowawijaakoteeri ronampiri Tajorentsi. Raamashitaka imishiwaetashitaka. ¹⁰ Rawijanakiri shentawitariri apaani, eejatzi paashini rawijanakiri. Rareetakawo irona ashitakontsi, irona ikinantapiintari nampitsiki. Ashitariimotashitanakari. Rawijaneero, rowaaganaka janta awotsiki. Roojatzi rinteentaryaanantakari ronampiri Tajorentsi. ¹¹ Riyotakotaa Peetero, ikantziri: “Iroñaaka niyoperotaki rotyaantakinari Nowinkatharite ronampiri raakowentakina rowamaenami Erooreshi. Eejatzi ikimitakowentakina, tsikarika ikan-tenami nosheninkapaeni”. ¹² Ikenkithashiryaaanakiro, roojatzi riyaaantaka opankoki

Mariya, riniro Jowa. Iiteetziri eejatzi Marikoshi. Janta ipiyoyakaninta osheki aapatziyariri Jesoshi, ikenkithatakagaeyirini Tajorentsi. ¹³ Rompojakowitapaakawo Peetero ashitakontsi, rowaga othapikitzirinta: tok, tok. Ari okatziyashitawitanakari onampirentsi oetachari Roore. ¹⁴ Iyowaantetawaeri ipaante Peetero, roojatzi okimoshiryaantaperotanaka. Omaanta tee ashitaryaanakiniri, omaanta oshiyashitanaka. Okamanteeyirini ikenkithatakagaeyiririni Tajorentsi:

—Pokapae Peetero omookinta.

¹⁵ Ikanteeyawakironi:

—Pishinkiwentashitaka.

Eekiro okantanakitzi:

—Kyaaryooperotaki.

Ikantakiro:

—Kaari Peetero, irintakya ronampiri Tajorentsi aminakowentziriri.

¹⁶ Eekiro rompojanakitzirooña, tok, tok, roojatzi rashitaryaantaanari. Ari iñeeyawaerini, rotsikanatakari, ikantawakagaeyanakani:

—¿Tsika ikinapaeka?

¹⁷ Ari rakotashitanakiri, ikantziri:

—Pimaerite.

Roojatzi ikamanteeyapaerini tsika ikanteeri Awinkatharite, roeyowaantaariri. Eejatzi ikantziri:

—Pikanteri Jantyaako, eejatzi pikamanteeyerini ayemijantzinkaritepaeni.

Roojatzi ishitowantanaa, riyaatane imanapithatakari joraaropaeni. ¹⁸ Okitejitanaki osheki ikantawakaawenteeyakarini joraaropaeni:

—¿Tsikakya ikantanakaka iroñaaka Peetero?

¹⁹ Ikwakowatakantawitakareroreshi, tee iñaagaeri. Rojampiiyawitakarini joraaro shentawitariri:

—¿Tsikarōña ikinaneeka?

Rakanakiri, ikantanakiri:

—Taanitya, tsikarika, tee niyotzi; tee noñaawaeri.

Ari ikijakiri Erooreshi rirori, rowamaakaanteeyakirini, shemi. Ari roojatzi rookaneero rirori Joreeya, rowaaganaa janta Sesareeyaki, roojatzi ijeekantapaa.

Ikamantakari Erooreshi

²⁰ Ari ikanta Erooreshi ikoshekawakari poñaachari Tziiroki eejatzi Shirooki ikanta ikenkithashiryaagaeyakani ikoshekanewo raakameethateeri, tema ari riyompariteeya. Rotyaanteeyakini jatashiterini rirori.

Ikanta jeekapankotziriri rirori rameentaperotanewo, iitachari Waraashito raakameethatawakiri pokashitakiriri. Ikanteeyapaakirini:

—Pikanteri Erooreshi: “Paakameethateeri tziirojatzi eejatzi shiroojatzi riyomparityaata, eero pithañoawo royaari”.

Ikantziri Waraashito:

—Ari, namitakoeyemini.

²¹ Ari paashini kitejiri ikaemaeyakirini Erooreshi, raakameethateeyakirini. Rowa-
neenkatakawo jewawenantatsiri iithaari, ijeekaki janta iwinkatharimentoki. Osheki ikantakaaperotaka ikenkithatakagaeyakirini. Ikantziri:

—Eero pikenkithashiryaashita. Nopaeyemini maawaeni koetyeemotayitakimirini.

²² Roojatzi ikimoshireeyantanakani pokaentsiri, ikanteeyanakini:

—Kaari irira atziri akemaeyakirini, inta apaani tajorentsi. Kameetharini rirori.

²³ Ari osheki ikantakaaperotaka Erooreshi, riweshiryaawentakawo ikanteeyakiririni atziri. Omaanta roonakari Awinkatharite, rotyaantakiri ronampiri ikantakiri:

—Tee iñaaperotana Erooreshi. Piyaate pomantsiyeeri.

Ari riyataki, roojatzi romantsiyaantakari, ikamantaka, roojatzi rowantakari chowitsi.

²⁴ Omaanta riraga aapatziyariri Jesoshi ikinakaantayitanakawoni iñaani Tajorentsi. Roshkeperotanaki aapatziyeeyawakaworini. ²⁵ Riraga Werenawee, eejatzi Sawoori re-takotari aapatziyariri Jesoshi janta Jerojareeki. Roojatzi ipiyantanaa Antyokiiyaki, itsi-patanaari Jowa, iiteetziri eejatzi Marikoshi.

13

Riyaatzi Sawoori eejatzi Werenawee janta Cheepereki

¹ Iroñaaka janta Antyokiiyaki ikaateeyirini aapatziyariri Jesoshi matakaakiriri Ishire Tajorentsi: omatakaakiri apanipaeni kamanantayitziroirini iñaani Tajorentsi eejatzi paashini apanipaeni omatakaakiri riyotaakiri atziri Iwaperite Tajorentsi. Iwaero apaani omatakaanewo Ishire Tajorentsi rirotaki Werenawee, paashini Shimo (iiteet-ziri eejatzi Chenkari), paashini Rooshiyo, (riraga shireeneejatzi); paashini Maneemi, (itsipamintharini pinkathari Erooreshi eenironi ikaatzini), paashini Sawoori, (iiteet-ziri eejatzi Paaworo), maawaeni. ² Ari paashini kitejiri ipiyoteeyani ipinkathatziri Awinkatharite ikenkithataakiri, itzitawenteeyakarini Tajorentsi. Roojatzi okanantakari Ishire Tajorentsi:

—Pikanteeyerini Werenawee eejatzi Sawoori: “Panteniri Tajorentsi oetarika ikowakaakimiri”.

³ Ari roojatzi rowakiniri rako iitoki ramanakowentakiri Tajorentsi, roojatzi ikanan-tanakariri:

—Piyaate pantero ikowakayimiri Tajorentsi, naakakya kanterini Tajorentsi rami-takotemi.

⁴⁵ Ari otyaantakiri Ishire Tajorentsi, roojatzi riyaatantakari Sereeyoshiyaki janta okaakini inkaare antawo. Raanakiri Jowa Marikoshi ramitakotantyaariri. Ari roteta-paaka pitotsiki. Otyaantakotziri tampyaa, ikinakotanaki Cheepereki, rootaki antawo othampishi. Ojeeki janta nampitsi oetachari Jaramiina: raretanteeyapaakarini janta, ikenkithatapaakiro iñaani Tajorentsi janta ipiyotapiinteyaninta joriyyopaeni. ⁶ Roojatzi ithotyagaeyanakironi maawaeni nampitsiki janta Cheepereki, maawaeni. Roojatzi ra-reeteeyapaakani Paajoshiki. Janta iñaapaakiri sheripiyaritatsiri, iitachari Warijesooshi, rirotaki joriyyo. Roshiyarimi kamanantayitziroirini iñaani Tajorentsi, ikantapiintzi:

—Naaka kenkithatziroiri iñaani Tajorentsi.

Jaa, itheeyashita. ⁷ Itsipatapiintari jewawenantatsiri iitachari Seerijiyoo Paaworo. Eeniro riyoperotzi irira. Ikaemakaantakiri Werenawee, eejatzi Sawoori; ikowaki ikemiro iñaani Tajorentsi. ⁸ Ari ikanta Sawoori ikenkithatakotapaakiri Jesoshi omaanta ithañaawitakari riraga sheripiyari; tee ikowakaawitari riraga jewawenantatsiri raapatziyari Jesoshi. ⁹ Ari iyotaaperotakiri Ishire Tajorentsi Sawoori, iitachari eejatzi Paaworo. Iyotaakotakiri sheripiyari, rootaki raminaperotanakiri Paaworo, ¹⁰ ikantanakiri:

—Pamatawitantaperotaki. Teeroña pikameethatzi; pikimitakari iwinkatharite ka-maari. Tee pikoyiro kameethatayitsirini, inta pikowaperotaki pamatawitantayiteni. Pikowaki pamatawiteeyerini maawaeni kowatsiri riyoteri Nowinkatharite. Eerowa pikenkithashiryaaenanta. ¹¹ Iroñaaka itajonkemi Nowinkatharite pitsitenishitakote. Oja-mamitanaki, eero paminitaa.

Roojatzi itsitenishitakotantanaka, tee ikokichaatanee. Ipampipampitanaki, ikantanaki:

—Teewee nokokichaatzi. Pikathataenawee.

¹² Ari iñaawakiri riraga jewawenantatsiri, rootaki rotsikanatantanakari. Roojatzi raap-ziyantananakari Jesoshi. Ikantzi:

—Kameethawee iroka ikamantakotziroiri Awinkatharite.

Rowaaganaa kenkithatziroiri iñaani Tajorentsi janta Aashiyaki

¹³ Ipoñaaka Paaworo Paajoshiki, rotetanaka pitotsiki, roteteeyanaani eejatzi maawaeni ikaateeyirini. Ikinakotanaki janta Peerijiki, rowaga pampiiriyaikiwero. Riraga Jowa Marikoshi rookanakiri, ipiyanaa rirori Jerojareeki. ¹⁴ Roojatzi paashini kitejiri rowaa-gaeyanaani riroripaeni eejatzi. Rareeteeyapaakani janta paashiniki Antyokiya: rowaga

pishiiryawero. Saawaroki ikyeeyapaakini ipiyotapiinteyanira jorriyopaeni, ari ijeekaeya-paakini. ¹⁵ Iñaanateetziro eechonkiini rojankinarini Moeseeshi paeraniperorofña, eejatzi eechonkiini rojankinarini kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi paerani. Roojatzi riraga jewawentzirori janta ikantawakiri:

—Nojorriyotzinkarite, pikowakirika eerori pikemijantakayeri atziri jaka, pikamanteri iroñaaka.

¹⁶ Ari ikatziyanaka Paaworo, rakotashitakiri romaeryagaeyakirini. Ikantziri:

—Nojorriyotzinkarite, pikemijantena. Eejatzi eerokakya maawaeni paashinipaeni atzirika pinkathaperotakiriri Tajorentsi, pikemijanteeyawakinani. ¹⁷ Iroñaaka nokenkithatakotemiri Tajorentsi raapatziyari jorriyopaeni. Paerani riyoyaakirini riragapaeni achariniiteni raapatziyari. Impaetzi, ijeekantakiri rirori janta Ejiipitoki romperatantawitakaririni, roshakitakaawitakarini Tajorentsi. Itajonkakowenteeyirini, roojatzi rowawijaakowenantaari ejiipitotajzi. ¹⁸ Okaatzi 40 ojarentsi ikempoyaakiri riraga achariniiteniroña janta okaankiteronkiitzinta ijeekakagaeyawitakarini omaanta osheki itheenkaeyakirini Tajorentsi. ¹⁹ Ikowaeyawitakani rareeteeyaanimi Kanaanaki omaanta eenitatsi jeekawitacharini paashinijatzitsiri atziripaeni, otzikaeyawitawakaririni. Rinashitayitani rirori. Roojatzi itajonkawentziniri Tajorentsi achariniiteniroña. Ithonkaeyakirini okaatzi ipaantepaeni 7. Roojatzi ipakiri achariniiteni iipatsite, ikantziri: “Ajaa, iroka piipatsite, piyeekaeyantyaarini”. ²⁰ Paerani ikashiyakaakari Tajorentsi Awaraamani ipashityaari icharineeteni iipatsite, omaanta roojatzi ijeeki irirapaeni janta Ejiipitoki. Rimpaetakiri riraga Tajorentsi raantanaariri iipatsiteki. Maawaeni iroka okaataki ojamanitaki 450 ojarentsi. Janta ijeekawitanta, tekatsi jewawenantaperoyeririni, inta riyoyaakiri Tajorentsi kantakotantatsiripaeni riyotakaantyaariri aririka rinziriniri oetarika ikowakaakiri. Roojatzi reewatakaantzi riraga kamanantzirorini iñaani Tajorentsi iwaero Samoeri. ²¹ Roojatzi ikantakiri achariniiteni Tajorentsi: “Nokowaeyakini atziri reewawentaperoyenani”. Ari riyoyaakinirini noshametzi Sawoori itomi Shishi, reewawenantaririni achariniiteni. Riroteeyakini icharineeteni Irijamiini. Okaatzi 40 ojarentsi reewawenantaki Sawoori, ²² roojatzi ikanantaa Tajorentsi: “Eero reewawenantane eejatzi Sawoori, tee ikameethatzi, inta reewawenantee Iraviiri, riraga itomi Isayii. Rirotaki noñaaperotakiri ikameethaperotaki, tema ari rantakinawo maawaeni nokowakayiriri”. ²³ Rirotaki icharineeteni Iraviirini owawijaakotakaeri: iwaero irira Jesoshi. Tema ikantzini Tajorentsi: “Riro icharineeteni Iraviirini owawijaakoeyeririni atziri”. Monkaataka iroñaaka ikantzitakaririni. ²⁴ Roojatziyaka Jowa kaawoshitantsiri ikenkithatakagaeyakiririni maawaeni ajorriyotzinkaritepaeni: “Pikenkithashiryagaeyani, eero pikimiteeyaan paerani, ari nokaawoshitakoeyemirini Tajorentsi, eejatzi rowawijaakoeyemini irira”. Roojatzi ikenkithatapaaki riraga Jesoshi. ²⁵ Eejatzi riraga Jowa rooteentsi ikame, ari ikantzi: “Tee naaka irira pikenkithashireeyawitarini. Tee naaka riraga owawijaakoeyemirini, omaantakya poyaatanari rirotaki Jesoshi owawijaakotemini. Osheki noñaakoweenkataki rirori; rooma naaka tee noñaakoweenkata”.

²⁶ Eekiro rowaaganakitziniri Paaworo, ikanteeyakirini:

—Nojorriyotzinkaritepaeni, tema asheninkateeyakarini Awaraamani, eejatzi eerokapaeni paashinijatzitsiri atziri, thame akimitaperoyaarini rirori, apinkathaperoyeririni Tajorentsi. Iroñaaka nokanteeyemini: aririka aapatziyeeyarini Jesoshi, ari rowawijaakoeyakaeni. ²⁷ Omaanta tee riyoteeyawakirini jerojareejatzi, itheenkaeyawakirini. Eejatzi ikimiteeyakani iwinkatharitepaeni, tee riyoteeyawakirini rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi. Maawaeni saaworo iñaanatapiinteyawitawoni rojankinatayitzirini kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi, omaanta tee ikemaperotawakiro, rootaki kaari riyoperoyantawoni kameetha okenkithatakotziri Jesoshi. Tema okantzi: “Rowamaeteri paata Rotyaantanewo Tajorentsi”. Ari rowamaakaanteeyakirini maawaeni atziri rirori, rooma tee riyotawakiri. ²⁸ Tekatsi rantawitya, rowamaakaantashitakari. Ikantakowentashitakari Peraato riraga jewawentziriri: “Powamaakaanteri”. ²⁹ Monkaateeyakani maawaeni rojankinatakotziteetakiririni: osheki rowashironkaakiri, ikentakoteetakiri koroshiki,

ikamaki. Roojatzji paashinipaeni atziri royiitakoteri rowaeri janta omooki impeeta.³⁰ Ikamaperowitaka, omaanta rowaŋaagaeri Tajorentsi. ³¹ Ari okaataki osheki kitejiri roŋaagayitarini riyotaanewopaeni, riraga tsipateeyapaaririni chapinki Jerojareeki: riraga poŋaachari Karireeyaki. Riroteeyakini iroŋaaka kamanteeyiririni atziri:

—Piriintanaa Jesoshi. Noŋaagaeyakirini.

³²⁻³³ Eekiro ikanteeyanakitzirini Paaworo:

—Okameethataki ikanteeyakiririni paerani Tajorentsi achariniiteni. Rojankinatakaakiri paerani ojeekantakari mampaantsi, apiteteenchari. Okantzini: “Ikanteri Tajorentsi Rotyaantanewo paata: ‘Rooma naaka kowashitacha: nopiriinanteemiri nokantaperotanteemiri notyomi’ ”. Iroŋaaka nokanteeyemini: imatakiro Tajorentsi ikantakiririni achariniiteni: ipiriinteeri Jesoshi, ayoteeyantakarini rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi. ³⁴ Iroka paashini ikantakiririni Tajorentsi: “Notyomi, nomonkaataperotemiro maawaeni okaatzira nokantayitakiririni Iraviirini: notajonkakowentemi peewaperowenantaari”. Aritaki okimitakaantzi Iwaperite Tajorentsi: ikamaperotawitaka, ipiriintaneeri Iriri, eero ijeekaperotzi inthomaenta kipatsiki. ³⁵ Tema rootaki iroka rojankinatakiniri paashiniki mampaantsi: “Tajorentsi, niyotaki eero pishinetziri pitomi ipathaye kipatsiki: rooma osheki piŋaaperotakiri ikameethaperotzi”. ³⁶ Pikenkithashireeri Iraviirini, paerani imonkaatakiniri Tajorentsi maawaeni ikowakaeriri. Roojatzji ikamantaka rirori. Ikitateetakiri, itsipatagaetakiri isheninkapaeni, roojatzji ipathaaperotantanaka. ³⁷ Omaanta irira Jesoshi ipiriinteeri Tajorentsi, tee ipathaaneentzi rirori. ³⁸⁻³⁹ Iroŋaaka, nojoriiyotzinkarite maawaeni, piyoteeyawakironi iroka. Eeniro panteeyakirini kaari kameethatsiri, omaanta aŋaatsi iroŋaaka Jesoshi, ikaminthagaeyakimini. Tee ikowakayimi piyaateeyeni paamariki kaari tsiwakanitatsini, inta ikowaki rowameethateeyemini, rowawijaakoeyemini. Iroka rojankinarini Moeseeshi, tekatsi okantya owameethateeyemini. ⁴⁰ Kyaaryoowa, pikimitarikari riraga ojankinatzirorini kamanantayitzirorini iŋaani Tajorentsi ikantzini: ⁴¹ “Ikantzimi Tajorentsi: ‘Pamine, theenkantatsiri, pikenkithashireeyanakaani: nothonkaeyiminikari. linja piŋeeyinani notajonkawenantaperotanaki nomatayiteroni kaari piŋaapiinteeyini. Aririka nokamantawitemi oetarika nanteri, eero pikemijantana’ ”. Rootaki ikantziri kamanantayitzirorini iŋaani Tajorentsi. Ari nojoriiyotzinkaritepaeni, iroŋaaka paapatziyaari Jesoshi, ithonkaeyiminikari Tajorentsi.

Rootaki ikantakiriri Paaworo ijoriiyotzinkaritepaeni.

⁴² Ari ishitowaeyanakinira, roojatzji ikantaperoeyawakirini riraga paashinijatzitatsiri atziri:

—linja paashini saawaro pipokaeyenira eejatzji. Paashini pikenkithatakagaeyenawoni niyotaperotantanakaari.

⁴³ Ari riyateeyanakini. Eeniro ikinanaki Paaworo awotsiki, itsipatanakari Werenawee. Royaateeyanakirini osheki aapatziyariri Jesoshi: rirotaki apanipaeni joriiyopero, paashinipaeni peyachari joriiyo. Ari ikantakiri Paaworo:

—Eekiro pikemijantaperotapiinteri Jesoshi ineshironkatantemiri Tajorentsi.

⁴⁴ Ari paashini saawaro ipiyoteeyakani maawaeni antyokiijajatzji. Ipiyotawentawo ikemijantero Iwaperite Tajorentsi. ⁴⁵ Riraga jewatatsiripaeni joriiyopaeni riraga kaari aapatziyariri Jesoshi iŋaakirira piyoteeyeencharini, roojatzji okantzimoneenantanakari. Ikanteeyini:

—Tee okameethatzi iroka ikantziri Paaworo, eejatzji tee ikameethatzi irira. Osheki ramatawitantzi.

⁴⁶ Kameetha rakaperotanakiri Paaworo, eejatzji Werenawee. Tee ithaawashiretanaki, ikantzji:

—Eerokateeyakini nitawitakari nokamanteeyawitakimironi iŋaani Tajorentsi, omaanta pitheenkawakiro eeroka. Iroŋaaka niyotaki tee pikoyi pikanteetateyeeani paŋaaperotee janta jenokinta. Iroŋaaka niyaatashiteri niyotaakiteri irira paashinijatzitatsiri atziri,

niyotaki raapatziyari Jesoshi rirori. ⁴⁷Rootaki niyaatashitantaayariri, rooma rotyaantakina Nowinkatharite ikantana: “Tema eeroka notyaantakiri maawaeni kipatsiki pikantayiterini paashinjatzitatsiri atziri, rawijakotanteeyari riroripaeni. Pikenkithatakagaeyerini maawaeni, pithotyeyanakironi maawaeni nampitsipaeni”.

⁴⁸Ikemanteeyawakaririni riraga kaari jorriiyotatsi, ikimoshireeyanakini. Ikanteeyini:

—Kameetharini iñaani Awinkatharite.

Ari ijeeki osheki kaari jorriiyotatsi riyoyagaeyakirini Tajorentsi ijeeki jenokinta, ikanteetyeeyani: riroteeyakini aapatziyeeyakaririni Jesoshi, maawaeni. ⁴⁹Othotyayaitanakani iñaani Awinkatharite maawaeni nampitsikipaeni janta.

⁵⁰Omaanta irira jewatatsiri joriyyo, osheki ikijeeyanakani. Riyaatashiteeyironi tsi-nanipaeni aapatziyawitarini Tajorentsi sheninkatakariri aataperoteencharipaeni, eejatzi riyaatashiteeyakirini aataperoteencharipaeni rirori. Ikanteeyirini:

—Thame akijeeyerini riraga Paaworo, eejatzi Werenawee. Tee ikameethatzi.

Roojatzi rotyaanantanakariri:

—Thame piyaateeyanakini. Eero pipokae paata jaka nonampikika.

⁵¹Ari rirori, rotekimotanakiri kipatsi iitzikira, pakak, pakak. Ikantziri:

—Iroñaaka piyoteeyakinani eero napiiteero nopiyaa. Tee pikowaeyini pikemijante.

Roojatzi riyaatantanaka Ikoonoki. ⁵²Omaanta ikimoshireperoyanakini aapatziyariripaeni Jesoshi janta Antyokiiyaki. Kijokiro owaperoyakirini Ishire Tajorentsi.

14

Rowaaganaa Paaworo janta Ikoonoki

¹Janta Ikoonoki ikyaapaaki Paaworo eejatzi Werenawee janta pankotsiki ipiyoteeyantapiintarinira joriyyo, ikenkithatapaaki. Raapatziyeeyawakarini Jesoshi oshekini joriyyo, eejatzi kaari jorriiyotatsi. ²Riraga jorriiyopaeni, kaari aapatziyari Jesoshi, riyotagaeyakirini paashinjatzitatsiripaeni atziri, ikijeeyawakirini aapatziyariripaeni Jesoshi. ³Ari ojamani ijeekapaaki Paaworo, ikenkithatakotapiintziri Awinkatharite, tee ithaawantari atziripaeni. Riraga Awinkatharite, imatakaakiri riraga Paaworo eejatzi Werenawee itajonkantayitzi, imatakaakiri oetarika kaari iñaapiintayitzi. Riyotakaakiri atziri kyaaryooperotaki ineshironkatantaperotaki Tajorentsi. ⁴Omaanta ikijathatawakagaeyanakani maawaeni ikooñojatzi. Eejatzi inashiyitanakani: apanipaeni kimitayitanakaririni jewatatsiripaeni joriyyo. Rirori paashini kimitayitanakaririni riraga Paaworo eejatzi Werenawee. ⁵Maawaeni kaari riyotakotakiri Jesoshi riraga joriyyo, kaari jorriiyotatsi, jewatatsiri: ikowaeyawitakani rompojanteeyarinimi mapi Paaworo, eejatzi Werenawee. ⁶Ari eenitatsi apaani kamantakiriri, rootaki ishiyeeyantanakarini janta Riishitaraki. Roojatzi rowaagantanaka Teeriwiki. Rootaki nampitsipaeni rikawooniyawero. Eejatzi riyaatzi othapikitapaakinta, ⁷ikemanteeyapaakirini atziri tsika ikantyaari rawijakotanteeyari.

Riyaatzi Paaworo Riishitaraki

⁸Janta Riishitaraki ari ijeekaki shirampari amashitachari iitziki. Roojatzi ikantzitapaaka owakirani ikooñaatapaaki. Tee ranashineenta eechonkiini. ⁹Ikemijantawakiri Paaworo. Ari raminapaakiri irira riyotakotakiri, rameentakari Tajorentsi, rootaki imatantyaariri retsiyatakotantyaariri. ¹⁰Antawo itacheronkawaantetanaki ikantakiri:

—Pikatziyaperotee.

Roojatzi romyaantanaka rirori, japok, roojatzi ikatziyatziyantananaka. ¹¹Oshekiniwee ikaatzi ñaakirori iroka imatakiri Paaworo. Ari iñaawetanteeyawoni iñaani rikawooniyajatzi, antawo ikanteeyanakini:

—Rayiitashitapaakae tajorentsika, ikimitapaakari shirampari.

¹²Riraga Werenawee iitashitari Joopiteri. Riraga Paaworo kenkithatakantatsiri, rootaki iitantakariri rirori Merekooryo. ¹³Janta otsipanampitawo rotantoteetziri nampitsi ari ojeeki roori opanko Joopiteri. Eejatzi riraga ñaanakowenantatsiri irira ramaeyakirini tooropaeni, eejatzi oteyaki inchatayaki. Ramayitakinirini janta ikyaapiintziri nampitsi,

ikaateeyakirini osheki isheninkapaeni. Ikowaeyawitakani rowamaenirimi tooropaeni; iperimi Werenawee eejatzi Paaworo.

¹⁴ Ikemantawakari rirori, itzijagaanakiro imaatha. Ishiyashiteeyanakarini piyotawentari. Ikaemanaki, ikantzi:

¹⁵ —Atziripaeni. ¿Oetaka panteeyirini? Eejatzi akimitawakagaeyani: aaka atziri. Ro nopokantakari nokamantemiro pookaero kaari kameethatatsiri pantayitzirini. Eero iroñaaka patsipetashitawo piñaaperotashitawo piwetsikayitzirini. Pikenkithashireeyirini Tajorentsipero, riraga añaaperotatsiri. Rirotaki wetsikaeyirorini jenoki, kipatsi, inkaare, maawaeni; wetsikaeyirorini eejatzi maawaeni jeekanteeyaworini. ¹⁶ Paerani ishineteeyimini maawaeni kaari joriyotatsiri oetarika pametayitakarini pantayiterini pikowashitayitakarini eerokapaeni. ¹⁷ Omaanta riwetsikakimiro Tajorentsi riyotakagaeyimirini tsikarika ikanta. Ineshironkaperoteeyakimini. Rowariyeeyakimironi inkani. Ikithokitakaapiinantawori inchatopaeni. Ikemakaapiintzimiro poyaari. Roemoshirenkapiinteeyimini pajankaneki. Rirotaki irika nokowakaakimirini pipinkathaperoteri; eerokya pipinkathaperotashitana naaka.

¹⁸ Osheki ikamantapiintawitakariroña, omaanta roowitaneencha rowamaashityaaranami tooro. ¹⁹ Roojatzi ipokantapaaka joriyopaeni, poñaayitacharini Antyokiyyaki eejatzi Ikoonoki. Ramatawitapaakiri osheki atziri, ikantzi:

—Osheki ramatawitantzi Paaworo; pikijeri.

Ari rompojanteeyakarini mapiki, iiteeyawitakarini kamaperotaki. Inoshikanakiri, rookakitzi janta othapikitapaakinta nampitsi. ²⁰ Ari riyaatashiteeyakirini aapatziyariri Jesoshi, itapotheetapaakari; roojatzi piriinantanaa. Ipiyeyanaani nampitsiki. Inkaamani rowaaganaa Paaworo Teeriwiki, itsipatanari Werenawee. ²¹ Ikenkithatakotapaakiri tsika ikantari Tajorentsi rowawijaakotantzi. Ikemijantaperotakaakiri osheki atziri. Roojatzi ipiyantaa Riishitaraki, Ikoonoki, Antyokiyyaki. ²² Eekiro riyataanakitzi raapatziyakaaperoyakarini aapatziyariri Jesoshi. Ikantaperotzi:

—Eero pookiro iroka paapatziyaperotakari. Osheki akemaatsitayityaawoni oetarika-paeni, roojatzikya aantanteeyarini janta reewaperotzinta Tajorentsi; omaanta eero akan-tashiryaa.

²³ Janta ipiyotapiinteeyanira aapatziyariri Jesoshi, riyoyagaeyakirini aataperoteencharipaeni ashi piyotaantsi. Roojatzi itzitawenteeyakarini Tajorentsi ramaneeyirini, ikanteeyirini:

—Irika aapatziyeeyakimirini. Paminakowenteeyerini eejatzi pookakaakowenteeyerini.

²⁴ Ari ikinayitanakini paashiniki kipatsipaeni, ritapaakawo Pishiiryaki, roojatzi raretantapaaka eejatzi Pampiiryaki. ²⁵ Ikamanantziro iñaani Tajorentsi janta nampitsi owaero Peeriji, roojatzi rowaagantanaa janta Ataaryaki. ²⁶ Roojatzi rotetantanaka pitotsiki, ikinakotane Antyokiyyaki. Aritaki janta rotyaanteetakirinta paerani, ikanteetzirini Tajorentsi: “Irika, pineshironkateri imatantemirori oetarika pikowakayeriri”. Rooma aritaki imatakiro.

²⁷ Raretantapaari Antyokiyyaki ipiyoteeyapaakirini aapatziyariripaeni Jesoshi. Ikenkithakagaeyakirini maawaeni rantakagaeyakirini Tajorentsi rirori. Eejatzi ikantakiri tsika ikantaari ishineteeyantaaririni paashinjatzitatsiri atziripaeni raapatziyeeyantaaririni rirori Jesoshi. ²⁸ Ari ojamani ijeekimotaatziri iyemijantzinkaritepaeni janta.

15

Ipiyoyakani aapatziyariri Jesoshi janta Jerojareeki

¹ Ari rareeteeyapaakani Antyokiyyaki joriyopaeni poñaachari Joreeyaki. Irirapaeni rirotaki aapatziyariri Jesoshi omaanta riyotaapaakiri ayemijantzinkarite, ikantapaakiri:

—Rojankinatzi Moeseeshi: “Pitotonayiteroni pishiramparitantari”. Eerorika pantziro iroka, eero pawijakotee.

² Ari ipiyathatawakari Paaworo, itsipatari Werenawee. Tee eechonkiini iñaanatawakiri: osheki riyotaawakaeyawitakawoni. Riro ikowakaakari maawaeni aapatziyariripaeni Jesoshi rotyaantakiri Paaworo, Werenawee, eejatzi aapaanipaeni paashini. Ikantawakiri:

—Piyaateeyeni Jerojareeki janta ijeekinta rotyaantanewo Jesoshi, eejatzi riraga aataperoteencharipaeni aapatziyariri Jesoshi. Pojampitakowentapaakiri ikantakotziro iroka. ¿Kyaaryoma ikowakagaeyakinani nototonateeyeroni noshiramparitantari?

³ Ari rotyaanteeyakirini, ikinanaki Jeniishiyaki. Rowaaganaka, roojatzi Jamaaryaki. Ikamantapiintayitzirini aapatziyariri Jesoshi janta:

—Osheki raapatziyeeyarini Jesoshi iroñaaka paashinijatzitatsiri atziri, rookaeyakironi rameteeyawitakarini paerani.

Rootaki ikimoshireperotanteeyawakarini maawaeni kemaeyawakiririni.

⁴ Roojatzi rareeteeyapaakani janta Jerojareeki, raakameethateeyawakirini maawaeni aapatziyariripaeni Jesoshi: rotyaantanewo Jesoshi, aataperoteencharipaeni ipiyotantapiinantari, eejatzi maawaeni aapatziyariri Jesoshi. Ikantapaakiri:

—Niyaatanaki inteenanta oshekiniwee inashitayitacharinipaeni nampitsipaeni. Nokantakotakiri Jesoshi nokantayitakirini paashinijatzitatsiri atziri. Osheki imatakaakina Tajorentsi naapatziyakagaeyakarini paashinijatzitatsiripaeni atziri. Iroñaaka oshekini rirori rirotaki reentsitepaeni Tajorentsi.

⁵ Omaanta ikatziyayitanakani aapaanipaeni warijeeyo, aapatziyariri Jesoshi rirori. Omaanta ikantzi:

—Otzimatye itotonatya ishiramparitantari paashinijatzitatsiri atziri. Otzimatye atho-
tyeero rojankinarini Moeseeshi, maawaeni.

⁶ Ari paashini kitejiri ipiyoteeyanaani eejatzi rotyaantanewo Jesoshi, aataperoteencharipaeni ipiyotantapiinantarira, maawaeni. Ikowaeyakini riyote oetarika ikanteriri Antyokiijyatzi. ⁷ Osheki iñaawaetantawakagaeyakawoni iroka. Roojatzi ikatziyantana Peetero, ikanteeyakirini:

—Noyemijantzinkarite. Paerani riyoyaakina Tajorentsi, piyoteeyakironi eerori: tema piñaakoeyakinani. Aritaki riyoyaakina nokamanteeyirini paashinijatzitatsiri atziri tsika ikantyaari raapatziyanteeyariri Jesoshi, rawijakotanteeyari. ⁸ Tema riro Tajorentsi iyotzirori akenkithashireeyarini ajankaneki. Rirotaki otyaantziniriri paashinijatzitatsiripaeni atziri Ishire, ayoteeyantakarini rawijakoeyeeni. Rooma iroñaaka ikimiteeyakaeni aari. ⁹ Kyaaryo, aritaki amonkaateeyakarini rirori. Tema eejatzi ikantzi Tajorentsi: “Pimonkaatawakagaeyakani”. Raapatziyariri Jesoshi paashinijatzitatsiri atziri, rootaki rowameethashiryaaantariri. ¹⁰ Iroñaaka, ¿pikowakima pikanteri Tajorentsi: “Tee piyotzi”? Eeniro iroka pikowakiro pipomeentsitakaaperotyaaari ayemijantzinkaritepaeni. Aakateeyakini joriyo ameteeyawitakawoni paerani, omaanta tee amatziro athotyeyironi, eejatzi maawaeni achariniiteni, tee imateeyironi rirori imonkaatero. ¿Tsika ikantyaari paashinijatzitatsiri atziri imatantyaawori? Osheki opomeentsitaka. ¹¹ Ineshironkatakae Jesokirishito, rootaki awijakoeyantakarini. Tema maawaeni akemijanteeyironi iroka. Eejatzi ikimitagaeya rirori paashinijatzitatsiri atziripaeni.

¹² Imaeriteeyanakini maawaeni piyoteencharipaeni. Ikemijanteeyawakirini Werenawee, eejatzi Paaworo. Ikantakiri:

—Imatakaakina Jesoshi notajonkakowentziri paashinijatzitatsiri atziri. Imatakaakina kaari iñaapiinteeyini, rootaki riyoteeyantakarini kyaaryo Jesoshi rirotaki Tajorentsi.

¹³ Ikanta ithonkakiro ikamanantzi. Roojatzi ikantanaki Jantyaako:

¹⁴ —Noyemijantzinkarite, pikemijantena. Ikenkithatakaemi Shimo tsika ikanta Tajorentsi ritantakawori ineshironkateeyakirini paashinijatzitatsiri atziri. Aritaki riyoyagaeyakirini ikenkithatakotantakariri. ¹⁵ Omonkaataka iroka rojankinatztakarini kamanantzirorini Iñaani Tajorentsi iitachari Amooshi. Rojankinatzzini:

¹⁶⁻¹⁸ “Ikantzi Awinkatharite: ‘Iinja nopiyapae kipatsiki, niwetsikapaero eejatzi inampini Iraviiri ishekiroryagaeyawitakarini. Niwetsikaero eejatzi maawaeni pankotsi.

Nokowaki rameenteeyenani maawaeni paashinijatzitatsiri atziri, nokowaki raapatziyeeyenani". Rootaki ikantziri Awinkatharite, wetsikironi paerani maawaeni jeekatsiripaeni".

¹⁹ Rootaki nokanantakari naaka tee okameethatzi apomeentsitakayaari riraga paashinijatzitatsiripaeni atziri. Raapatziyaririka Tajorensi, monkaataka. ²⁰ Omaanta, thame apakaanteri jankinarentsi. Akamanteri iroka: "Pijeekapithatero riwetsikani atziri iitajorensitashitari: amatawitashiteeyiminikari. Eero piñaaminthatziro tsinani kaari payi. Eero powari shirikachari, powakotawokari iwatha riraa". ²¹ Tema maawaeni saawaroki, aririka ipiyotapiinteeyani ajoriiyotzinkaritepaeni, ikantani ithaŋaapiintakawo iroka nokantzimiri: tema ithaŋeeyakawoni paerani Moeseeshi. Eerorika ranteeyironi iroka, ari okameethatzi raakameethateeyerini ajoriiyotzinkaritepaeni.

Rootaki ikantakiriri Jantyaako.

²² Ari inimoeyakirini rotyaantanewo Jesoshi, aataperoteenchari eejatzi maawaeni aapatziyariripaeni Jesoshi, ikantzi:

—Kameethataki. Rootaki akamanteriri antyokiiyajatzi.

Ari riyoyeeyakirini apite jewawentziriri aapatziyariri Jesoshi: Joorashi Warajawaashi, eejatzi Shiirashi. Ikantakiriri:

—Eerokapaeni oyaateeyaneerini Paaworo eejatzi Werenawee janta Antyokiiyaki. Pika-mantapaakiri ayemijantzinkaritepaeni nokantakiri eejatzi pipapaeri jankinarentsika.

²³ Iroka okantziri jankinarentsi rojankinatziniri:

"Nokoyi niwethatemi noyemijantzinkarite tsikarika pikanta pijeeki. Jaka Jerojareeki nokaateeyirini rotyaantanewo Jesoshi eejatzi aataperoteenchari aapatziyariri Jesoshi. Iroŋaaka nojankinateeyimironi eerokapaeni kaari joriiyotatsi, jeekatsiri janta Antyokiiyaki, Shiiryaki, eejatzi Shiriishiyaki. ²⁴ Nokemakotakiri riraga nokaateeyawitarini: osheki ikenkithatakaashiwitakimiro, ikompitakaakimiro. Ikantashiretakaantemiri. Tee naaka otyaanterini. ²⁵ Aritaki inimoteeyakinani maawaeni naari notyaantemiri irika niyoyaakirika. Itsipatanakyaari Werenawee, eejatzi Paaworo: irika nonintaperotanewo. ²⁶ Riroteeyakini kaari thaawatsini ikamawenteri Awinkatharite Jesokirishito. ²⁷ Notyaantemiri Joorashi eejatzi Shiirashi. Ikamantaperotemiro rirori, iroka nojankinatzimiri. ²⁸ Ari inimotakiro Ishire Tajorensi, eejatzi inimotakina naari nokamantemiro iroka. Eero nopomeentsitakaantzimiro, omaanta apatziro pimatero iroka. ²⁹ Eero powari riraga rowawitakanariri riwetsikani atziri. Eero powakotawo riraa iwathakira. Eero powari shirikachari. Aririka powakyaari, osheki ikenkithashiryaaanakya joriiyopaeni. Eero piñaaminthatziro tsinani kaari payi. Aririka pimatayitakironi irokapaeni, kameethataki. Ari kameetha pijeekaeyeni. Ari okaatzi nokantakimiri".

Rootaki rojankinatziniriri Antyokiiyajatzi.

³⁰ Ari riyaaateeyanakini Antyokiiyaki riraga rotyaantanewo, ipiyoteeyapaakirini aapatziyariripaeni Jesoshi, ipapaakiri jankinarentsi. ³¹ Iŋaanaateeyawakironi, roojatzi ikimoshireeyantanakani. ³² Rirotoaki kamanantayitziroirini iŋaani Tajorensi riraga Joorashi, eejatzi Shiirashi. Osheki ikenkithatakaapaakiri ikimoshiryaaapaakiri, ikemijantakaaperoeyapaakirini. ³³ Ojamani ijeekimotakitziri, roojatzi ipiyantaa eejatzi Joorashi. Riwehateeyanaarini riraga iyemijantzinkaritepaeni, ikantawakiri:

—Kameethakya piyaatee.

Roojatzi ipiyantanaa kameetha janta ijeekinta otyaantakiriri. ³⁴ Omaanta riraga Shiirashi ikowaki ijeekanaki Antyokiiyaki.

Rapiitakiro ikinakinayitanakini Paaworo

³⁵ Roojatzi ijeekantapaaka Paaworo, eejatzi Werenawee. Riyotaantaki, ikamanantanakiro iŋaani Awinkatharite. Itsipateeyakarini eejatzi osheki paashinipaeni, ikamananteeyini. ³⁶ Paashini kitejiri ikantzi Paaworo:

—Werenawee. Thame añagaateri eejatzi ayemijantzinkarite janta maawaeni nampit-sikipaeni: riraga paerani akamanteeyakitzirini iñaani Awinkatharite. Aminaateriita tsikarika ikanteeyakani.

³⁷ Ikowawita Werenawee raanakirimi eejatzi Jowa. Iiteetziri eejatzi Marikoshi.

³⁸ Omaanta Paaworo, ikantakiri:

—Paerani janta aatantakari Pampiiryaki, rookanakae. Tee itsipatanakae janta akenkithatzinta. Eero iroñaaka aaneeri.

³⁹ Tee inimotanakiri, roojatzi rotsiparyaantanakari. Riraga Werenawee raanakiri Marikoshi. Rotetanaka pitotsiki, riyataki Cheepereki. ⁴⁰ Omaantakya Paaworo, raanakiri riraga Shiirashi. Ikanteeyini aapatziyariri Jesoshi:

—Nowinkatharite, pineshironkateeyerini irika, kijokiro powanakiri kameetha.

⁴¹ Ari ikinanaki Shiiryaki, eejatzi Shiriishiyaki. Janta ikemijantakaaperoyakirininta aapatziyariri Jesoshi.

16

Itsipatanakari Temoteeyo riraga Paaworo eejatzi Shiirashi

¹ Iinja rareetapaaka Teeriwiki, eejatzi Riishitaraki. Ijeekanaki janta aapatziyariri Jesoshi iitachari Temoteeyo. Rootaki rinirontari joriyyo. Rooma irira iriri, kaari joriyyo. Riniro rootaki kemijantzinkawo. ² Ikanteeyini aapatziyariripaeni Jesoshi janta Riishitaraki eejatzi lkooñoki:

—Ikameethatzi Temoteeyo.

³ Ikowaki Paaworo itsipatanakyaari. Riyotakoeyirini joriyyopaeni iriri rirotaki kaari joriyyo, ikanantariri Temoteeyo:

—Aririka pikowaki poyaatena pitotonatya pishiramparitantari, raakameethatan-teeyemirini joriyyo.

Ikantziri:

—Ari.

Ari raanakiri, ithothowawentanakari joriyyopaeni, jeekatsiri janta nampitsikipaeni.

⁴ Roojatzi ikinantanakari nampitsikipaeni, riyotagaeyakirini maawaeni ikantayitzirini jerojareejatzi: riraga rotyaantanewo Jesoshi eejatzi aataperoteenchari aapatziyariri Jesoshi. Ikantzi:

—Aririka raapatziyakaari Jesoshi paashinijatzitsiripaeni atziri, eero akantziri: “Pipeyeyani joriyyo”. ⁵ Rootaki raapatziyakaaperotantakariri kameetha maawaeni aapatziyariri Jesoshi. Maawaeni kitejiripaeni eekiro riyaatatzi roshekiperotanakitzi aapatziyariri Jesoshi.

⁶ Ikinanaki Jiriyyaki, Karaashiyaki. Tema okantzitakari Ishire Tajorentsi:

—Eero pikamanantzi janta Aashiyaki.

⁷ Rareetaka Miishiyaki, ari ikowawitaka riyatemi Witziniyaki. Omaanta tee oshinetziri Ishire Tajorentsi. ⁸ Ikinanaki Miishiyaki, roojatzi roerinkantanaka Toroowareki: ari noñaawakiriri naari. ⁹ Tsiteniriki imishitakiri Paaworo apaani masherooniyyatzi. Ikatziy-imotapaakari, ikantaperotapaakiri:

—Pipoke jaka masherooniyyaki, pamitakoeyakitenani.

¹⁰ Roojatzi nokowantanaka tsika nokinantaari nareetantaari masherooniyyaki. Niyotanaki rotyaantakina Tajorentsi janta nokamanantaari jeekatsiripaeni tsika ikanteeyaarini rawijakoeyanteeyaarini.

Riyaatzi Paaworo Eyoroopaki

¹¹ Janta Toroowareki noteteeyanakani pitotsiki. Aakotanakina tampyaa Jamotowaashiyaki. Inkaamani eejatzi nowaaganaka Neyaaporishiki. ¹² Nowaaganaka eejatzi Jiriposhiki. Rootaki jewatakaantzirori nampitsi Masherooniyawero. Inampitapaawo iroñaaka poñaachari Oroomaki. Ari nojeekaeyapaakini aapanipaeni kitejiri.

¹³ Ari saawaroki noshitowanee omooki inkinagaakitzirori nampitsi, niyaatanaki janta othapyaakiini iña. Naamaapaakari aritaki janta ikenkithatakaapiintziri joriyyopaeni

Tajorentsi. Nojeekapaaki, nokenkithatakaapaakiro tsinanipaeni piyoteenchari. ¹⁴ Ojeeki apaani kemawakinari oetachari Riirya. Opoñaanaka paerani nampitsiki janta Tziya-teeraki. Rootaki pinkathatakiriri Tajorentsi. Opimantapiintayitzirooni tokoya kityonka-neerankari. Raapatziyashiryaaakaakawo Awinkatharite okaatzi okemawakiri ikantay-itzirooni Paaworo. ¹⁵ Okaawoshitakotakari Tajorentsi, otsipateeyakarini maawaeni jeekat-siripaeni opankoki. Okantaperotakina:

—Piyotaakina nokemijantaperotziri Awinkatharite, piyaateeyeni nopankoki, pijeeki-motakitena.

Ari okowakaakina, rootaki nokanantakari:

—Thametya.

¹⁶ Ari paashini kitejiri niyaateeyanakini janta ikenkithawaetakaapiinteetzirinta Tajorentsi. Otonkiyotawakina onampirentsi, riyotakaero kamaari. Iyotashita, okenkithawaetakatowitzawo oetarikapaeni tekiraatarika oñiuro. Rootaki raantayitarini osheki koriki riraga omperatawori. Ikantapiintziri atziri:

—Pikowakirika pikemero, pipinatena.

¹⁷ Ari oyaateeyanakinani. Okaemanaki, okantzi:

—Irika shirampari, riroteeyakini aapatziyariri Tajorentsi, riraga jenokijatzipero. Ika-manteeyemini tsika pikantya pawijakotanteeyari.

¹⁸ Aritaki okantapiintatyaani maawaeni kitejiriki. Ijamaapaakawo Paaworo, ip-ithokashitanakawo, ikantakiri kamaari:

—Rirotaki Jesokirishito nokemijantziri, rootaki nokanantzimiri: pookaneero.

Roojatzi rookantanaawo. ¹⁹ Roojatzi riyotantanaka riraga omperatawori, ikantanaki:

—Tee okameethatzi; iroñaaka tekatsi akanteeya aanteyari koriki.

Roojatzi raantakari Paaworo eejatzi Shiirashi, shepik. Inoshikanakiri nampitsiki, niyanki: janta ijeekinta jewawentziroripaeni nampitsi. ²⁰ Raanakiri jewawentziroriki ikantapaakiri:

—Ikenkithashiryaaakaeyakinani maawaeni jeekatsiripaeni jaka anampiki. Tema jori-iyoro rirori. ²¹ Ikamantakotziro iroka rametayitakarini rirori. Tee oshinetziro iroka, rowaga rojankintziri oroomajatzzi. Tema aaka asheninkateeyakarini oroomajatzzi. Rootaki kaari okameethatanta akemijantawakiro ikantakaeri, eejatzi tee okameethatzi ametayiyaa-woni.

²² Ikijeeyanakani maawaeni piyoteencharipaeni, roojatzi ikanantari komantaante:

—Paatonkoreeri iithaari Paaworoka, eejatzi Shiirashika; pipajamerikiteri.

²³ Osheki ipajaperotakiri, roojatzi romonkyaagantakari omonkyaagamentotsiki. Ikanta-perotziri osheki riraga shentziriri:

—Kameethaga pishentaperoteri, ishiyakari.

²⁴ Ikemakiro iroka ikaminaaperotakiriri, romonkyaagaakiri. Eejatzi rawitayitizakiri iitzi, rawitatantakari inchakota. ²⁵ Niyankipaeteni tsiteniri, ari ramaneyirini Tajorentsi, romampaawaetawenteeyakarini. Ikemijanteeyirini paashinipaeni romonkyaagayitzirooni.

²⁶ Omapokashitanaka omoyekanaka kipatsi, eejatzi omoyekanaka pankotsi, tsikarika maawaeni otzinkamipaeni, moye, moye, moye. Intsipaeete ashitareeyanakani ashitakontsipani. Roojatzi awitaryaantanaka inchakota, rawitatanteetawitakariri iitzikira.

²⁷ Ipiriintanaka shentziriri. Iñaakiro ashitakontsi, ashitareeyanakani. Iitashi-witaka shiyeeyanakani riraga romonkyaaganewopaeni, roojatzi raantanakawo ijawirite, rowiteenchami rowamashitanakyaami rirojatzi. ²⁸ Ari intsipaeete ikaemakotanakiri Paaworo:

—Eero powamaashitaa eeroka. Roojatzi nojeekayeyini maawaeni jaka, tee noshiya.

²⁹ Ikantzi shentziriri ikantziri ronampiri:

—Pamakina ootamentotsi.

Ramakini, roojatzi ikyaantanaka rirori janta roojotawitakarinta. Rompetatanaka, rotziweroyimotapaakari Paaworo, eejatzi Shiirashi. ³⁰ Roojatzi raantanari inkokironta. Ikantziri:

—Iyotaantatsiri, ¿tsika nokantyaaka naari nawijakotanteeyari?

³¹Ikantawakiri:

—Paapatziyeeyaarini Nowinkatharite Jesoshi, rowawijaakotanteemiri. Eejatzi ikimita-gaeyani maawaeni pisheninka.

³²Riyotaaperotziri iñaani Tajorentsi. Eejatzi isheninkapaeni rirori, riyotagaeyirini.

³³Aritaki tsiteniriki raantanakari riraga shentziriri, ikiwayiteerini iroka raawyakirira ipajatakiri, roojatzi raawinantaari. Roojatzi ikaawoshitakotantaariri Tajorentsi, ikaa-teeyakirini maawaeni isheninka. ³⁴Ari itsipatanakari rateetanaki ipankoki, rowakaa-paakari. Raapatziyeeyarini Tajorentsi, rootaki ikimoshireeyantanakarini rirori eejatzi maawaeni isheninka.

³⁵Ari okitejiityaanaki, riraga jewawentzirori nampitsi rotyaantziri waariryaa:

—Piyaate omonkyaaagementotsiki, pikantakiteri shentziriri roeyowaeri aapatziyariri Jesoshi.

Ari riyataki, ikamantapaakiri shentziriri:

—Potyaanteeyeerini riyaaetea rirori.

³⁶Roojatzi ikanantakari rirori:

—Ikantaana jewawentzirori nampitsi notyaantaneemi. Iroñaaka pishitowanee, kameetha piyaatanaki.

³⁷Omaanta ikantziri Paaworo:

—Tema eenitatsi nowaperite nokimitantariri oroomajatzi. Tee rojampitakowentena je-wawentzirori, tee riyotzi eenirorika nantani. Ipajatakaantashitakina, eejatzi romonkyaa-gakaantashitakina. Tema iñeeyakinani maawaeni jeekatsiripaeni rowashironkaak-ina: iiteeyawitani eeniro nantani. ¿Arima iroñaaka romanakiro roeyowakaan-tashitaana? Eerowa niyaatzi iroñaaka. Ipokeeta rirori, rirojatzitakya oeyowaatenani riyoteeyantyaarini atziripaeni tekatsi nante.

³⁸Ari ipiyanaa waariryaa, ikamantapaeri. Riyotantakari jewawentzirori nampitsi een-itatsi Paaworo iwaperite ikimitantariri oroomajatzi, ari ithaawaeyanakini. ³⁹Ipokapaaki, kameetha ikenkithatakaapaakiri. Roojatzi roeyowaantapaari:

—Iroñaaka piyaatee, pookaneero nonampi.

⁴⁰Ari ishitowanee, ikinanee opankoki Riirya. Iñaapaeri ayemijantzinkaritepaeni, ikan-tapaakiri:

—Kameethakya pijeekaeyeni.

Roojatzi rowaagantanaka paashiniki nampitsi.

17

Rareetapaaka Paaworo eejatzi Shiirashi Tejawoonikaki

¹Ikinakaanakiri Paaworo Ajiiporishiki, Aporooñaki, roojatzi rareetantaka Teja-woonikaki. Ari janta ojeeki ipiyotaantapiintarira Joriyo, ²roojatzi ikyaantapaaka. Aritaki ikantatyaani rametapiintawo ikenkithatakaapiinteeyirini joriyo. Okaatzi 3 saawaro riyotagaeyirini okantayitzirini Iwaperite Tajorentsi. ³Ari riyotaaperotapaakiri. Roojatzi ikantziri:

—Aritaki okantzita Iwaperite Tajorentsi: “Ikemaatsitawakyaawoota riraga Rotyaan-tanewo Tajorentsi. Aritaki ikamaki, roojatzi ipiriinanteeya”. Riro nokamantakotziri Jesoshi, rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi.

⁴Raapatziyaperotawakari Jesoshi apanipaeni kemijantziriri, roojatzi royaateeyan-tanakaririni Paaworo, eejatzi Shiirashi. Eejatzi ikimiteeyakani osheki kaari joriyotatsi, pinkathateriri Jesoshi eejatzi royaateeyanakirini Paaworo. Eejatzi okimitaka roori tsinani, isheninkapaeni jewatatsiripaeni. Aapatziyeeyakarini Jesoshi. Rooripaeni osheki, tee apanipaeni. ⁵Ari osheki ikijanaka joriyopaeni, riraga kaari aapatziyarini Jesoshi; ipiyoteeyakirini antapiintziroripaeni kaari kameethatatsi, eejatzi perantzipaeni. Iki-jak-agaeyakarini jeekatsiripaeni nampitsiki. Riyaateeyanakini ipankoki Jasoo, ikowaeyawita-paakarini Paaworo, eejatzi Shiirashi. Ikowawitaka raanakirimi janta ipiyoteeyakaninta

atziri, ikijeeyerinimi. ⁶ Tee iñaapaeri riroripaeni, omaanta inoshikashitanakari Jasoo, eejatzi apanipaeni aapatziyariri Jesoshi. Raanakiri janta jewatatsiripaeniki nampitsi. Ikaemaeyapaakini:

—Eenirowa irika kijakaanteeyakiririni maawaeni jeekatsiripaeni maawaeni nampitsiki. Eenirowa irika Jasoo aakameethatawakiriri. ⁷ Ikaminaanteeyini aapatziyariri Jesoshi, ikantzi: “Eero pimonkaatziniri Seesari ikantzimiri. Eenitatsi paashini jewawenantatsiri, riraga Jesoshi: rirotoaki pimonkaateniri rirori”.

⁸ Ikemantawakawori iroka, ikijeeyanakani atziripaeni, eejatzi riraga jewatatsiripaeni nampitsi. ⁹ Ikantanaki Jasoo, eejatzi paashinipaeni:

—Eenirowa koriki: pikempoyaanakinari piyotantenari eero noshiyapithatzimi, tekatsi nante. Otzimerika nantani, ari paaperoteriita noorikite.

Rareetaka Paaworo eejatzi Shiirashi Wereeyaki

¹⁰ Ikanta kemijantzinkaripaeni rotyaanteeri tsiteniriki riraga Paaworo eejatzi Shiirashi, riyate Wereeyaki. Rareetantapaakari, roojatzi riyatantapaaka ipiyotapiinanta joriyoo.

¹¹ Iripaeni kameethaperoteentsiri, tee roshiyari riraga tejawoonikajatzi. Ikowaperotaki ikemijantero Iwaperite Tajorensi. Iñaanatapiintziro maawaeni kitejiriki riyotantyaari kyaaryooperorika iroka ikantakiriri. ¹² Oshekini raapatziyeyarini Jesoshi, joriyopaeni eejatzi kireeshiyajatzi. Aapatziyari tsinanipaeni kaari joriyyotatsi, rootaki isheninkapaeni pinkatharitatsiri, maawaeni. Eejatzi raapatziyari Jesoshi shiramparipaeni, tee apanipaeni inta oshekyaanzi. ¹³ Ari riyotaantziro Paaworo iñaani Tajorensi janta Wereeyaki. Ikemakotakiri joriyyotatsiri, riraga tejawoonikajatzi kaari aapatziyari Jesoshi. Ipokapaaki rirori, ikijakaapaakari atziri, ikantashiryaakaakiri. Ikantziri:

—Eero pikemijanteeyirini Paaworo, inta pikijeeyerini irira.

¹⁴ Riraga aapatziyariri Jesoshi intsipaete rotyaantakiri Paaworo janta inkaareki. Omaanta irira jeekaneentsiri Shiirashi, itsipatanakari Temoteeyo. ¹⁵ Eenirowa aanakiriri Paaworo janta Ateenashiki. Ikantawaeri:

—Aririka pareeteeya pinampiki, pikaemakaantapaenari Shiirashi eejatzi Temoteeyo ipokanakiita intsipaete.

Ari riyatanakiri, ikantakaantapaeri.

Rantayitapaakirini Paaworo janta Ateenashiki

¹⁶ Ari royaapaakiri Paaworo janta Ateenashiki. Rirotoaki royeeyapaakirini Shiirashi eejatzi Temoteeyo. Iñaakiro janta nampitsiki oshekini riwetsikashitayarini iitajorensitashitayarini, roojatzi rowashiretantapaaka. ¹⁷ Eejatzi janta osheki riyotagaeyirini joriyopaeni eejatzi kaari joriyyotatsi: riraga pinkathateeyiririni Tajorensi. Osheki riyotaawakagaeyakani. Eejatzi ikimitakaapiintakari maawaeni atziri janta nampitsiki niyanki.

¹⁸ Riyotaapaakiri kowapiintatsiri riyote oetarikapaeni, ikaateeyirini riyotaanewopaeni Epekooreyo. Eejatzi ikaateeyirini oyaatzirori oetaka riyotaakiri riraga atziri ikanteetziri eshitoeke. Riraga Paaworo ikamantakotziri Jesoshi ikamawentakae aaka, eejatzi ikantzi:

—Ipiriintee kamatsiripaeni.

Ikantzi apanipaeni kemawakiriri:

—¿Iitaka ikantakiri irika ñaawaetashitachari?

Ikantzi paashini:

—Ikamantakotziri paashinijatzi tajorensitatsiri.

¹⁹ Roerikakiri, raanakiri janta ipiyotapiinteeyaninta iiteetziri Areyoopawo, ikanteeyirini:

—¿Kameethama niyotero iroka pikantakiri? Nokowaeyini niyotero tsika okantakotari iroka. ²⁰ Tee nokemapiintziro iroka pikantakiri. Nokowaeyini niyotero oetaka kantakotachari.

²¹ Aritaki ikantari ateenashijatzi: tee ithamaetzi, inta ikowaki ikemijantashityaari kenkithatakagaeyiririni owakiratsiri apanipaeni kaari ikemapiinteeyini. Eejatzi ikimiteeyani poñaacharipaeni inteena, ikenkithatakotashitayitawoni oetarikapaeni. ²² Janta ikantziyaka Paaworo niyanki, ikantziri:

—Ateenashijatzi. Niyotakotakimi eerori, ashi poyiro pikemijantaperoteeyawitani.²³ Janta nokinakinayitazininta noñaayitakironi iroka pikemijantashitayitarini. Eejatzi noñaapaakiro janta powapiintziniri pitajorentsita oetarikapaeni. Eeniro ojankinataka, okantzi: “Apinkathatantyaariri tajorentsitsisiri kaari iyotakoetzi”. Riraga kaari piyotzi eeroka: pikemijantaperotashitari, rirotaki irika nokamantakotziri.²⁴ Riraga Tajorentsipero, rirotaki wetsikirori kipatsi. Riwetsikaeyirini maawaeni jeekantaworipaeni. Rirotaki wetsikirori jenokinta eejatzi kipatsi. Tee ijeekantawo rowaga pankotsi riwetsikiri atziri.²⁵ Inta aakakya, tekatsi akanteri etakotyaaari. Teeroña ikoyiri etakotariri. Tema rirotaki owañaayiteerinipaeni, etakoteeyakaerini rirori. Tema rirotaki pakaerori maawaeni, oetarikapaeni.²⁶ Apaani riwetsikawitaka paerani, rirotaki itakaworini; iroñaaka ashekiteeyanakini, athotyagaeyanakironi maawaeni kipatsipaeni. Rirotaki Tajorentsipero kantatsiri tsikarika ajeekaeyeni aaka maawaeni atziri, eejatzi tsikarika okaate othonkaeyantyaarini; rirotaki kantakaantzirori.²⁷ Ijeekakagaeyakaeni akowantyaari ayoteeyerini, eejatzi añaanteeyaririni iinja. Omaanta tee rinteentee.²⁸ Rirotaki owañaagaeyakaerini. Rirotaki shewatakaayiteerinipaeni. Rirotaki jeekakaayiteerini. Rooma aritaki ikantzitani atziri pashi paerani mampaapiintachari: “Kyaaryo aakateeyakini ijeekakaani Tajorentsi”.²⁹ Aakateeyakinirika ijeekakaanipaeni Tajorentsi, tee okameethatzi pikenkithashiryaaakoteri Tajorentsipero roshiyari riwetsikanipaeni atziri: riwetsikaetziri ooro, peraata, mapi, oetarikapaeni. Eejatzi eero roshiyakaawentziri oetarika ikenkithashiryaaari atziri.³⁰⁻³¹ Paerani tee riyotawitani achariniiteni, tekatsi ikanteri Tajorentsi ikijawentero rantayitzirini. Omaanta riyotzi rirori tsika okaate ikantakowenantyaariri maawaeni atziripaeni. Eenitatsi shirampari iitachari Jesoshi, ikamaperotawitaka. Roojatzi ipiriinantaari Tajorentsi, riyotanteeyaririni maawaeni atziri. Iitakiri rirori kantakowenantatsiri. Iinja ipiriinteeri atziri roojatzi kameetha ikantakowentero. Rootaki ikananteeyaririni atziri iroñaaka: “Pikenkithashireeyanakaayani, eero pikimita paerani, inta pameenteeyaarini Tajorentsipero”. Aritaki ikanteeyirini maawaeni atziri, tsikarika ijeekakagaeyirini.

Rootaki ikantakiriri Paaworo.

³² Ikemanteeyawakaririni ikantzi: “Ari ipiriintanee kamawiteenchari”, eenitatsi apaani paeni shirontawentanakariri; omaanta ikantanakiri paashinipaeni:

—Iinja paapiiteenawo iroka eejatzi.

Roojatzi riyaaantanaa Paaworo.³³⁻³⁴ Ijeekagaantanaki aapatziyawakariri Jesoshi, roojatzi royaatantanakiri rirori. Iita apaani aapatziyariri Jesoshi Ironiishiyo: rirotaki jewatatsiri janta nampitsiki, ikaateeyirini ipinkathariiyini riyotaawakagaeyakani. Eejatzi okemijantzi tsinani oetachari Taamarishi. Ikaatziri eejatzi paashinipaeni aapatziyariri Jesoshi.

18

Riyotaantzi Paaworo janta Korintoki

¹ Roojatzi rookanakiro Paaworo Ateenashi, rowaaganaa janta Korintoki. ² Janta iñaapaakiri joriiyotatsiri iitachari Akiirishi. Poontojatzi rinawita, ipoñaanaa iroñaaka Itaaryaki. Owakira rareetapaaka. Itsipatapaakawo iina, Pirishiira. Ro ipokantakiri, riraga jewawenantatsiri iitachari Kiraaworyo ikijeeyakirini joriiyo jeekaeyawitacharini Oroomaki, rotyaanteeyakirini:

—Piyateeyeni paashiniki kipatsi, eero pijeekaeyini jaka.

Ari ijeekaeyapaakini Korintoki. Roojatzi rareetantapaaka Paaworo, ijeekimotapaakiri.³ Eejatzi ikimitawakagaeyakani, riyoteeyini rantziro kaawirawitzipanko riwetsikaetziro kaawirawitzi. Rootaki ijeekimotantapaakariri, itsipatawakaapaaka janta riwetsikaeyironi.⁴ Maawaeni saawaroki riyotaawakagaeyakawoni janta ipiyotaapiintanta joriiyopaeni. Raapatziyakaaperoeyakarini joriiyotatsiri, kaari joriiyotatsi eejatzi.⁵ Ari ipoñaanaa masherooniyaki Shiirashi eejatzi Temoteeyo, rareetantapaaka jaka. Iñaapaakiri Paaworo, ikenkithataakiri rirori. Ikamantapiintawitakari joriiyotatsiri:

—Rirotaki Jesoshi riraga Rotyaantanewo Tajorentsi aamagaeyerini paerani.

⁶ Omaanta ipiyathateeyawakarini joriyo eejatzi ikantzimaeyakirini, rootaki roteki-motantanaariri iithaari Paaworo riyoteeyantyaarini rootaki riyatee. Ikantanakiri:

—Eerokataki jatashitachani janta paamariki kaari tsiwakanitatsini: tee añiuro nantani nashi naari, tema nokamantawitakimi. Iroñaakaroña niyaatashiteri irira paashinijatziat-siri atziri, nokenkithatakagaeyerini.

⁷ Ari ishitowanaki janta, ikinanakiro ipankoki Jooshito: rirotaki pinkathateriri Tajorentsi. Itsipanampitawo pankotsi ipiyotantapiintarira. ⁸ Riraga Kiriishipo rirotaki jewawentzirori janta ipiyotaantapiintari joriyopaeni. Kameetha raapatziyari Awinkatharite. Eejatzi ikimiteeyakani maawaeni jeekatsiripaeni ipankoki, raapatziyeyarini Jesoshi. Eejatzi ikimitagaantaka osheki korintojatzi. Ikemawakiro iñaani Tajorentsi raapatziyaperotawakawo roojatzi ikaawoshitakotanteeyakarini Tajorentsi. ⁹ Ari paashini tsiteniriki kimitaka imishiwaetatzi Paaworo iñaashitakari riraga Awinkatharite, ikemakiri ikantziri:

—Eero pithaayi. Eekiro piyaatayee pikamanante, eero pimaeritzi. ¹⁰ Kijokiro nowakimi. Jaka nampitsiki, tema ikaatzi osheki aapatziyanari. Tekatsi ikanteetemi rowashironkaetemi.

¹¹ Roojatzi ijeekantanaka apaani ojarentsi, okyaawontsitapaaki eejatzi. Riyotagaeyakirini korintojatzi iñaani Tajorentsi.

¹² Ipinkathariwenantzi iroñaaka Kariyooni akaayajatzi. Roojatzi joriyopaeni ikijantanakari Paaworo. Raanakiri janta ijeekinta iyotaawakaenchari. ¹³ Ikantapaakiri:

—Irika shirampari, ikantajeempiyaakari atziri: “Paapatziyaperoyearini Tajorentsi”, omaanta ikinakaashitakawo iñaani Tajorentsi.

¹⁴ Roowitaneenchami iñaawaetanakimi Paaworo, ari riraga Kariyooni ikantziri joriyotatsiri:

—Eeroka joriyotatsiripaeni, pashiiryaakinani. Aririkami ranteromi irika kaari kameethatatsi, aririkami rowamaantemi, aritakimikya okameethatemi pamakirimi jaka naakaki. ¹⁵ Iroñaaka pikantawakaawentakawo iroka riyotaantziri. Pikantawakaawentashitakawo iwaeropaeni. Pikantawakaawentakawo Iwaperite Tajorentsi. Eerokaritya. Osheki pashiiryaakinani: eero pipokashitana. ¹⁶ Piyaateeyaneeni.

Ari riyateeyaneeni. ¹⁷ Riraga kireeshiyajatzi raagaeyakirini Sooshiteneshi, shepik; ipajeeyakirini, tak, tak. Riraga pajatakiriri rirotaki jewawentzirori janta ipiyoteeyantarinta joriyopaeni. Iñaakotawitakari Kariyooni ipajeeyakirini, omaanta tekatsi otzikaakotanakyaarini, tekatsi ikanteeyerini.

¹⁸ Osheki kitejiri ijeekanaki Paaworo, roojatzi ipiyanta, rookaneeri ayemijantzinkaritepaeni. Rotetapaaka pitotsiki, aakotanakiri tampyaa Shiiryaki, ikantanaka, jakiririri. Itsipatanakawo Pirishiira eejatzi oemi, Akiirishi. Eeniro ikashiyakaakiriri Paaworo Tajorentsi, rootaki rameetantawori iishi maawaeni janta Shinkereeyaki. ¹⁹ Rareeteeyantapaakarini Ejeesoki. Riyaatantanaari Paaworo, ari rookaneeri itsipatarini. Omaanta tekirani riyateeni apaniroeni riyaatapanaatzi ipiyotapiinanta joriyo, ikenkithatakaapaakiri. ²⁰ Ikanteeyawitawakarini:

—Ojamanitanakiita pijeekanaki, piyotagaeyanakinaniita.

Omaanta tee ikoyi rirori. ²¹ Ikantanakiri:

—Osheki nothaankitee iroñaaka; omaanta aririka ikowakaakina Tajorentsi, nopiyee iinja.

Roojatzi rotetantanaa eejatzi pitotsiki, aakotanakiri tampyaa, ikantanaka eejatzi jakiririri. ²² Rareetapaaka Sesareeyaki, roojatzi rowaagantanaka Jerojareeki, rareetapaakari ayemijantzinkaritepaeni jaga. Roojatzi rowaaganaa eejatzi Antyokiiyaki, ipoñaanakanta paerani.

Ikinayitakini Paaworo tres-tapaentsiri

²³ Ojamani ijeekanaki Paaworo Antyokiiyaki. Ari rapiiteero eejatzi. Ikinakinayitanakini Karaashiyaki, eejatzi Jirijiyaki. Riyotaaperoeyakirini maawaeni aapatziyariri Jesoshi.

²⁴ Rareetaka Ejeesoki joriyo iitachari Apooro, rirotaki arejanteriiyajatzi. Kameetha ikenkithatapiintzi, riyotantaperotziro Iwaperite Tajorentsi. ²⁵ Ikamanteetziri tsika ikantani Jowani, eejatzi tsika okantari maawaeni ikenkithatakotzirini Jesoshi, omaanta tekira ikemakoperotziro maawaeni rantayitzirini rirori. Ithotyaperotakiro riyotaantziro maawaeni riyotayitawitarini. ²⁶ Ari ikenkithatakotaperotziro janta pankotsiki ipiyoteeyantarinira. Tee ithaayi, kameetha ikenkithatzi. Ikemantawakari Akiirishi, eejatzi Pirishiira, ikantziri Apooro:

—Nokowaki nokenkithatakayemi eechonkiini.

Ikantzi:

—Ajaatya.

Ari eechonkiini ithotyakiniri, riyotagaeyakirini tsika ikantari Jesoshi, eejatzi tsika akanteeyarini aantanteeyarini janta Tajorentsi.

²⁷ Roojatzi ikantziri Apooro aapatziyariripaeni Jesoshi:

—Nokowaki niyaate iroñaaka Akaayaki, niyotagaeyerini jeekayitsirini janta.

Ari ikanteeyawakirini:

—Kameethataki piyaate, piyotagaeyerini kameetha. Ajaa, jankinarentsi pagaeyanakinirini.

Iroka rojankinatawakiniriri iyemijantzinkarite janta: “Paakameethateeyawakiriniroña Apooro, pikemijanteeyawakirini”.

Ari paerani ineshironkatziitakari Tajorentsi akaayajatzi, rootaki raapatziyanteeyakirini Jesoshi. Iroñaaka, rareetantakari Apooro, osheki retakoeyapaakarini. ²⁸ Riyotaaperotakiri riyotaperotantaari. Ikemaeyakirini atziri riyotaantaperotziro Iwaperite Tajorentsi, ikantzi:

—Rirotaki Jesoshi okenkithatakotziri Iwaperite Tajorentsi, rirotaki irira Rotyaantanewo Tajorentsi.

19

Riyaataki Paaworo Ejeesoki

¹ Ijeekantakari Apooro Korintoki, riraga Paaworo ikinanaki tonkaarikipaeni, rareeta-paaka Ejeesoki. Iñaapaakiri apanipaeni aapatziyariri Jesoshi. ² Ikantapaakiri:

—Paerani paapatziyeeyantakaririni Jesoshi, ¿okithaataakimima Ishire Tajorentsi?

—Tee. Tee nokemakoneentziro roori.

³ —¿Iitakakya pikaawoshitawentari?

—Nokaawoshitawentari Jowa.

⁴ Ari ikantziri Paaworo:

—Aririka ikenkithashiryaaakya atziri, rookaero kaari kameethatatsi rantziri, ari ikaawoshitakiri Jowa riyotantyaariri atziri tee ikoyi rapiitapiintero kaari kameethatatsiri, inta ikowaki raapatziyaperotyaaari Tajorentsi. Tema eejatzi ikantzitarini: “Paapatziyeeyaarini riraga impaetapaenani, rirotaki Jesoshi”.

⁵ Ikemanteeyawakaworini iroka, ikaawoshitawenteeyanakarini Awinkatharite Jesoshi.

⁶ Paaworo rowakiniri rako iitokipaeni aapatziyariri, roojatzi opokashitantakariri Ishire Tajorentsi, iñaawaetanteeyanakawoni paashinipaeni paantentsi, kaari riyoteeyini.

⁷ Aamaashitya ikaateeyini 12 shirampari kaawoshitawenteeyakaririni Jesoshi.

⁸ Ari riyataapiintzi Paaworo pankotsiki ipiyotantari joriyopaeni, ikaatzi 3 kashiri ikenkithatakaantayitakini. Tee añiiri thañaakotyaaarini. Osheki ikamantakotakiri Tajorentsi, tsika ikanta ikantakowenantzi. Roojatzi osheki riyotaawakagaeyakani.

⁹ Apanipaeni, tee añiiri ikenkithashiryaaantari, tee ikoyi ikemijante. Ikanteeyirini riraga atziripaeni:

—Tee okameethatzi iroka riyotaantziri Paaworo.

Roojatzi rookantanaari Paaworo, raanakiri aapatziyariripaeni Jesoshi. Ikenkithatakaapiintziri maawaeni kitejiri janta riyotaantapiintzinta Tziraano. ¹⁰ Okaatzi apite oarentsi riyotaantapiintzi, rootaki ikemantakawori maawaeni aashiyajatzi iñaani Awinkatharite. Ikemaeyakironi: joriyopaeni, kaari joriyotatsi, maawaeni.

¹¹ Itajonkantayitizini Paaworo, imatantawori kaari añaapiintzi. Rirotaki matakakeriri osheki Tajorentsi. ¹² Ipampitiziri atziri iwaañoerote Paaworo, eejatzi ipewiryaaokotaga roojatzi raanakiro paashinikipaeni mantsiyatinkarikipaeninta inteenanta rootaki etsiy-atakotakaakiriri. Eejatzi rowawijaakoteeri kyaantariri kamaari. ¹³⁻¹⁴ Eeniro janta joriyo, kinakinayitatsirini, owawijaakotapiintawitariri kyaantariri kamaari: riroteeyakini itomi-paeni Esheewa, ikaateeyini 7. Esheewa rirotaki joriyo, isheninkatakari jewawenantsiri ñaanakowenantatsiripaeni. Iñeeyawitakarini Paaworo rowawijaakotziri kyaantariri kamaari. Ikowaeyawitani ikimityaari, ikantashitantariri paashini kamaari:

—Eeniro Jesoshitatsiri ikenkithatakotziri Paaworo. Rirotaki amitakotanari nowawijaakoteri irika kyaantzimiri. Pookaneeri, atama piyeekantakariri.

¹⁵ Rakanakiri kamaari:

—Noñiiri Jesoshi. Noñiiri Paaworo. Rooma eeroka, tee niyotzimi. ¿Litaka nokemijanan-temiri? ¹⁶ Roojatzi ijapokashitanakariri kyaantariri kamaari, japok, japok; rantawakiri riroripaeni ranaakoeyawakirini. Roojatzi ishiyamerikiianakani, rookanakiro pankotsi. Osheki rowatsinaakiri.

¹⁷ Ikemakoeyakirini maawaeni ejeesojatzi: joriyo, kaari joriyotatsini, maawaeni. Ithaawaeyanakini eejatzi ikanteeyakini:

—Ikameethatzi Awinkatharite Jesoshi: imatakaeri aapatziyaperotariri rowawijaakotziri kyaantariri kamaari. Omaanta kantakaaperotawori, tekatsi matakayerini.

¹⁸ Roojatzi ipokapaaki osheki aapatziyariri Jesoshi, ikanteeyapaakini:

—Eeniro nantayitziroini kaari kameethatatsi, tee nokoyi napiitero, inta nokowaki rowameethatena Tajorentsi.

¹⁹ Osheki sheripiyaritatsiri ramayitakirini jankinarentsi rashitayarini: rootaki iyoteeriripaeni isheripiyaritantari. Ipiyoteeyakirini, roojatzi itayimotantakariri maawaeni atziri. Ikanteeyini:

—Tee nokoyi namatawiteeyeerini eejatzi natziritzinkaritepaeni.

Imonkaateeyakirini owinawo jankinarentsi, opineeyakani S/. 11.000.000. ²⁰ Osheki ikinakayitanakirini iñaani Awinkatharite, eejatzi ijeeki osheki aapatziyeeyaworini.

²¹ Roojatzi roshiretantakawo Paaworo riyaaate Jerojareeki, roojatzi riyaaatantana. Ikinanaki Masherooniyaki, eejatzi janta Akaayaki. Ikantzitaka:

—Nitanakyaawo niyaate Jerojareeki, roojatzi niyaatanaki Oroomaki.

²² Rotyaantaki apite amitakotapiintziriri masherooniyajatzipaeni: riraga Temoteeyo, eejatzi Eraashito. Rirori Paaworo, ojamani ijeekanaki janta Aashiyaki.

Ikijeeyanakani ejeesojatzi

²³ Tee iroñaaka eechonkiini ikantawakawentyaawo iroka akamantakotakiriri Awinkatharite.

²⁴ Ijeekinta wetsikapiintzirori peraata itachari Rimiiteyo. Roshiyakawentapiintziro opanko Aretemiija ikemijantapiintzeeyantaworini atziripaeni. Rowaga Aretemiija rootaki iitajorentsiseeyirini. Eeniro riraga amitakotziriri, wetsikapiintziniriri rowaga oshiyakaantsi opanko Aretemiija; ari ipinatapiintziri osheki peraata, ragaeyantarini osheki koriki. Omaanta tee iroñaaka ramananteero aapatziyariri Jesoshi, roojatzi ikenkithashiryaantanaka Rimiiteyo. ²⁵ Rootaki ipiyoteeyantakaririni maawaeni atziripaeni, ikanteeyirini:

—Antapiintzeeyirorini iroka oshiyakaantsi agaeyantarini ayorikite osheki. ²⁶ Iroñaaka piñaakiri Paaworo, eejatzi pikemakotakiri: ramatawiteeyirini osheki atziri, ipaashiniteeyantaaririni asheninkapaeni. Ikantzi: “Riraga Tajorentsihero kaari iroka riwet-sikayitzirini atziri”. Tee apatziro riyotaante jaka: rooteentsi ithotyeeero Aashiyaki riyotaantayiteni. ²⁷ Itheenkaeyanakaenikari maawaeni atziri, eejatzi itheenanakirokari maawaeni awetsikaeyakirini. Tema opinkathawoperotzi Aretemiija: raapatziyeeyaw-itakawoni maawaeni aashiyajatziri, eejatzi maawaeni atziri. Ipinathateeyawitawoni iroñaaka, omaanta raapatziyeeyantaririni Paaworo, rookaeyaneeroni raapatziyawowa roori.

²⁸ Ikemanteeyawakaworini iroka, ikijeeyanakani. Ikaemaeyanakini:

—Opinkathawotaperotzi Aretemijaka, iroka pinkathariwenteeyiririni ejeesojatzi.

²⁹ Ikaemaeyanakini jeekatsiripaeni nampitsiki. Ishiyeeyanakani maawaeni janta rantawaetapiinteyininta. Inoshikaeyanakirini Kaayo, Arishitaariko, jererere. Irira rirotaki masherooniyaajatzite apite, tsipatapiintariri Paaworo. ³⁰ Ikowawita Paaworo roy-aatakowentanakirimi janta, omaanta tee ishinetziri aapatziyariri Jesoshi. ³¹ Eeniro ijeeki eejatzi apanipaeni jewatatsiri, poñaachari Aashiyaki, nintaperotziriri Paaworo. Rojyaantziri iyemijantzinkarite kantapaakiriri:

—Eerowa poyaatziri janta rowamaemikari.

³² Ikaemaeyanakini piyoteencharipaeni, inashitayitakani ikantayitzirini. Ikaemashiteeyanakani. Omaanta tee riyoteeyini osheki atziri oetarika ipiyotawentari. ³³ Eenitatsi janta Arejaantero, rojyaantani joriyo, rojatekakiri niyaanki. Itzinaapaakiri rako rirori, riyotantaari ikowaki ikenkithatakagaeyerinimi. ³⁴ Omaanta riyoteeyantakarini irira joriyo, ojamanitanaki ikaemapiinteyanakini maawaeni:

—Opinkathawoperotzi Aretemijja, iroka pinkathawowentziriri ejeesojatzi.

Roojatzi ishirinkakotantanaka oorya. ³⁵ Romaeryagaeyakirini riraga jankinatapiintatsiri janta nampitsiki. Roojatzi ikanteeyirini:

—Natziritzinkaritepaeni. Tema aakateeyakini ñaaperoeyirorini Aretemijja, eejatzi ashentapiintziniro opanko. Tema eejatzi ashentapiintziniro iroka oshiyakawori, pariya-paentsiri jenoki. Apoteeyanakirini iroka, ³⁶ tekatsi kantatsini tee kyaaryoopero iroka nokantakiri. Kameetha iroñaaka pimaeriteeyanakini. Eero pishintsitzi panteri irika shiramparipaeni. ³⁷ Irika pamakiri, tekatsi ikantero opanko, eejatzi tee ikantzimatziro atajorentsiti. ³⁸ Eeniro eejatzi irika Rimiiteyo, ikaateeyirini paashini antzirori per-aata. Ikowakirika ikantakotante apaani, kameetha raaneeri janta kantakotantatsiriki, roojatzi riyotaawakagaeyani janta. Intsiapaete riyaaatanaki janta ikantakowentawakaya. ³⁹ Eenitatsirika paashini pikowakiri piyoteri, ari pikanteri iinja riraga iyotaawakaachari, ipiyoteeyakanira. ⁴⁰ Jaka iroñaaka apiyoteeyakani, akijathatawakagaeyakani. Ikantakotashiteekari akijeeyakirini awinkatharite, roojatzi tekatsi akantya akantakowenteeyaaaka.

⁴¹ Ikanantawori iroka, rojyaanteeyeerini maawaeni piyoteencharipaeni:

—Iroñaaka, pipitsimaryagaeyaneeni, piyaateeyeni pipankokipaeni.

20

Riyaatanaki Paaworo Jerojareeki

¹ Ari imaeriyanakini ejeesojatzi. Roojatzi rirori Paaworo ikaemaeyirini aapatziyeyaririni Jesoshi, riyotaaperoeyirini. Roojatzi riyaaatane, rowaaganaa Masherooniyaiki.

² Janta osheki ikinakinayitanakini, osheki riyotaantayitanakini. Roojatzi rareetantanaaka Kireeshiyaki. ³ Ikaatzi 3 kashiri ijeekapaaki. Rooeentsi rotetyaawomi pitotsi riyaaantayarimi Shiiryaki. Roojatzi riyotakotantakariri joriyo rajaryaawitakariri rowamaerimi. Roojatzi ikenkithashiryaantanaka:

—Nopiyaaneeta janta Masherooniyaiki.

⁴ Ari riyaaatanaki, ikaateeyanakini Soopateri itomi Piuro rirotaki wereeyajatzite; Arishitaariko eejatzi irira Sekoonto rirotaki tejawoonikajatzite; Kaayo rirotaki teeriwijatzite; Temo-teeyo; Teekiko, eejatzi Toroojimo rirotaki aashiyajatzite, maawaeni. ⁵ Reewateeyanakinani Toroowareki, royagaeyakinani janta. ⁶ Awijanaki kitejiri rowanteetapiintawori paa kaari tapiyacha, roojatzi nopoñaanaa Jiriposhiki, nokinakotanaki pitotsiki. Okaatzi 5 kitejiri nareetantaari Toroowareki, janta ijeekinta oyeeyakinirini. Roojatzi nojeekantapaaka okaatzi 7 kitejiri.

⁷ Otominkotapaaki. Nopioteeyakani nakiyoteeyantawakaakani owanawontsi nokinkithashiryaantaririni Jesoshi ikamawenteeyakaeni. Ikenkithatakagaeyakinani Paaworo. Roshiretakawo riyaaate inkaamani, rootaki rojamanitantanakawori ikenkithatanaki, wero, wero. Roojatzi niyankiiteni tsiteniri. ⁸ Ijeeki oshekini ootamentotsi janta nopiyoteeyakaninta. Ro nopiyoteeyantakarini shitamenkotsi irona jenkiiininta. ⁹ Ijeekaki

omooki riraga ewankari iitachari Eyoteeko. Ojamani ikenkithataki Paaworo, rootaki aan-tapaakariri iwochokini. Roojatzi ipariyantana: ikinateenaki, sheroo, roojatzi jaawiki ompojateepaaka, tereei, janta kipatsiki. Ari nayitashiiyanakirini, itzinaawitapaakari; irira kamapaaki. ¹⁰ Ari ranashitashitapaakari Paaworo rirori. Imaechopineetapaakiri, rawithakiperotapaakiri. Ikantzi:

—Eero powashiretakotari: irika añaaage.

Ari ipiriintanaa.

¹¹ Ari nateeteeyaneeni, ikagaapaakiro Paaworo paa, nowaeyakawoni nokenkithashiryaanakari Jesoshi riraga kamawentakaeri. Ikenkithatakagaeri, roojatzi okitejitantana. Roojatzi riyaatantanaa. ¹² Ragaetaneeri ewankari ipankoki, añaaanee. Tee echonkiini riweshireeyanankani.

¹³ Neewatakotanaki pitotsiki, nokinakotanaki nokowaki noonthagaeyari Paaworo Ashooki; tema irira ikinanaki awotsiki. ¹⁴ Ari iñaapaana Ashooki, roojatzi notetanta-naariri pitotsiki. Nowaagaeyanaani Mitereeneki, nokantanaka, jakiririri. ¹⁵ Inkaamani nowaaganaa eejatzi. Nomontenampitanakawo Kiiyo. Paashini kitejiri, roojatzi janta Saamoshiki. Roojatzi paashini kitejiri nareetapaaka Mireetoki. ¹⁶ Ikenkithashiryaaka Paaworo rawijitanakyaawo Ejeeso, eero rojamanitapae Aashiyaki. Ikowaperotaki rareet-ziteeya Jerojareeki, roonthaantapaeyawori kitejiri oetachari Pentekoshiteshi.

Ikenkithatakayiri Paaworo ejeesojatzi

¹⁷ Rotyaantaki Ejeesoki, ikaemakaantakiri aataperoteenchari aapatziyariripaeni Jesoshi janta.

¹⁸ Ari rareeteeyapaakani ejeesojatzi, roojatzi ikanteeyantawakarini:

—Piyotakoperotakina tsika nokantari nojeekimotanteeyakimirini. Owakirani nareeta Aashiyaki, aritaki nokantzitapaaka, roojatzitatsi iroñaaka. ¹⁹ Janta osheki nantawaetapiintziniri Awinkatharite, teekya ro nokantakaaperoty. Niraakotapiintakimi. Eejatzi okantzimoneentakina janta rajaryaawitakina nojorriyotzinkaritepaeni rowamagaeyenanimi. ²⁰ Nothotyaakiro, tema aritaki nokanteeyakimironi maawaeni iroka kameethat-siripaeni. Tee nomaeritashita. Niyotagaeyimini janta ipiyoteeyakaninta atziripaeni eejatzi janta pipankokipaeni. ²¹ Nokanteeyirini joriyo, kaari jorriyotatsiri, maawaeni: “Pikenkithashiryaagaeya piyoteeyantayaririni Tajorentsi. Paapatziyari Nowinkatharite Jesokirishito”.

²² Ari iroñaaka niyaate Jerojareeki, iyaataakaanakina Ishire Tajorentsi. Tee niyotzi tsikarika ikanteetena janta. ²³ Apatziro niyotakiro iroka okantakinari Ishire Tajorentsi. Maawaeni nampitsiki okantapiintana: “Kyaaryo roojoteetemi, rowashironkagaetemi”. ²⁴ Omaanta tee nokowaperotzi nokanteetatyeyaanini nojeeki jaka kipatsiki, intakya nokowaperotaki nomateniri Awinkatharite Jesoshi oetarika ikowakaakinari. Eejatzi nokowaperotaki nothotyeeniri iroka nantawaetapiintziniriri. Okameethatzi iroka nokamantapiinteeyimirini: “Ineshironkateeyakaeni Tajorentsi”. ²⁵ Niyotaki iroñaaka eero añaaawakagaa eejatzi. Nokaateeyawitakimini, nokamanteeyakimironi tsika ikantari Tajorentsi reewawenanti. ²⁶ Rootaki iroñaaka nokamanantzimoriri iroka. Aririka rowashironkagaantemi Tajorentsi, tee naaka owashironkaakaantzimini: tema nokamantzikimini paerani. ²⁷ Tee nothaayi, nothotyaakimiro maawaeni ikantayitzirini Tajorentsi.

Rootaki ikanteeyiririni Paaworo.

²⁸ Eeniro iroka ikanteeyiririni eejatzi:

—Kyaaryoowa, paakowenteeyerini piyemijantzinkarite janta. Tema eerokateeyakini iyoyaani Ishire Tajorentsi, paminakowenteri maawaeni aapatziyariripaeni Jesoshi, petakoeyaarini. Tema riroteyakini rowawijaakoeyakirini Jesoshi, ikamawenteeyakirini, apaatawenteeyakarini riraa. ²⁹ Iinja, niyaataneerika, ipokashitemi amatawitemini: noshiyakaawentakiri katsimatatsiri. Eero ipeyakotzimi, ikowaki rowashironkaemi. Niyotakiro iroka. ³⁰ Eenitatsi jaka pikaateeyawitanika kenkithatakaawitemini, omaanta

eero otampatsikataperotzi riyotagaeyemini. Rookakaemirikari piyemijantzinkarite, roy-aatantyaariri rirori. ³¹ Kyaaryoowa, pikenkithashireperotero. Okaatakira 3 ojarentsi niyotaapiintakimi. Nokantatyeeyaani: tsiteniriki, kitejiriki. Eejatzi niraakotapiintakimi. ³² Nokantziri Awinkatharite: “Paminakowenteeyerini ejeesoatzi, eejatzi pamitakoteri raapatziyawo piñaani”. Aritaki omataka iñaani aapatziyakaaperotakimi, owawijaakoeyakimini. Tema pikaateeyirini aapatziyeyakaririni Jesoshi riyoyagaeyakirini. ³³ Tee noñaawenatzitari iyorikite paashini atziri. Tee noñaawenatzitari iithaari. ³⁴ Piyoteeyakini naakakya antawaetantacha, naantari oetarika koetyeemotanari, eejatzi netakoeyakarini notsipateeyarini. ³⁵ Nomayitakironi maawaeni iroka piyoteeyantyaarini eerori petakotanteeyaririni paashinipaeni. Pikimiteeyenani naari, pantawaetaperoteeyeni, petakotanteeyaririni owashironkaachari. Pikenkithashireero iñaani Awinkatharite Jesoshi, ikantzitarini: “Ro kameethaperotatsiri apashitantya. Tee apatziro okameethatzi aashityaawo oetarika ipashiteeteeri”.

³⁶ Rootaki ikanteeyakiririni Paaworo irira. Roojatzi rotziwerowanaka, ikaateeyirini ejeesoatzi maawaeni, ikenkithatakagaeyirini Tajorentsi. ³⁷ Riragaeyanakani maawaeni. Rawithakiteeyawaerini, riwethateeyawaerini. ³⁸ Rowashiretakoyanakarini ikemakirira ikantaneeriri: “Eero piñagaana eejatzi”. Rookaeyawaerini janta pitotsiki, raminawaeri riyaaatee.

21

Eekiro rowaagatya Paaworo

¹ Roojatzinookaeyantanaarini aapatziyakaaperoyaririni ejeesoatzi. Noteteeyanakani pitotsiki, tampatsika nokinakotanaki Kooshiki, nokantanaka jakiririri. Inkaamani nowaaganaa Roorashiki, roojatzi nowaagantanaa Paataraki. ² Noñaapaakiro janta pitotsi poña-gaenchari Jeniishiyaki. Notetapaaka, nokinakotanaki. ³ Noñaantanakawori Cheepere, nokinanampitanakiro nampateki. Nanaanakiro, roojatzi Shiiryaki, naatakotapaaka Tzi-iroki. Janta nampitsiki royiitanakiro marineero owaagawontsi. ⁴ Nokowayitapaakirini naari aapatziyariri Jesoshi. Noñaantapaakariri, nojeekimotapaakiri 7 kitejiri. Iyotagaeyakirini Ishire Tajorentsi, ikanteeyantaririni Paaworo:

—Eero piyaatzi Jerojareeki: rowashironkagaetawakimikari.

Omaanta tee ikemijantziri Paaworo. ⁵ Ari omonkaataa notetantanaari eejatzi niyaateeyaneeni. Itsipateeyanakinani aapatziyariripaeni Jesoshi roojatzi othonkapaakanta nampitsi, janta othapyaaki, namaneeyakirini Tajorentsi. Roojatzi niwethatawaka-gaeyanaani. ⁶ Notetanaawo pitotsi, ari ipiyeeyanaani rirori ipankokipaeni.

⁷ Ari nopoñaanaka Tziiroki, nokinakotanaki, nowaaganaa eejatzi Toremaeraki. Nareetapaakari ayemijantzinkarite niwethatapaakari. Apaani nomaaki. ⁸ Inkaamani nowaaganaa eejatzi. Nareetantapaakari Sesareeyaki, nareetapaakari Jiripi, riraga iyotaantatsiri. Aritaki ikaateeyirini riraga *siete*-tatsiri paerani, payitzirorini owanawoni kamayiteentsirini oemini. Ari osheki nojeekimotapaakiri. ⁹ Eenitatsi rirori rishinto okaatzi 4, jeekashitachari; okamananteeyini roori Iñaani Tajorentsi.

¹⁰ Osheki nomaanaki. Ari rareetapaaka kamanantzirorini iñaani Tajorentsi iitachari Akaawo, ipoñaanaka rirori Joreeyaki. ¹¹ Ipokashitapaakina, raapaakiro roojothakitari Paaworo. Rirojatzi oojotashiteenchari iitziki, rakoki. Ikantzi:

—Aritaki okantzi Ishire Tajorentsi: “Eejatzi ikimiteetakiri paata riraga ashitaworika roojothakiro. Roojoteri joriyopaeni, riraga jerojareejatzi: shirik, shirik. Iperi kaari yotziri Tajorentsi, raanakiri”.

¹² Nokemantawakawori iroka, nokaateeyakirini maawaeni kemijantzinkaripaeni janta, nokanteeyawitarini Paaworo:

—Eero piyaatzi Jerojareeki.

¹³ Rakanakina:

—¿Iitaka piraantari? ¿Iitaka pikantashiryakaantanari? Tema naaka aapatziyaperotari Awinkatharite Jesoshi. Roojoteetenata janta Jerojareeki, rowamagaetenaata: tee nothaawantari.

¹⁴Tee ikemijantana, roojatzi nomaeritantanaka. Nokanteeyini:

—Omawitya oetarika ikowakayimiri Awinkatharite.

Rareeteeyanakani Jerojareeki

¹⁵Roojatzi niwethateeyanaarini sesareeyajatz, nokinane tonkaariki, niyaatantyaari Jerojareeki. ¹⁶Itsipateeyanakinani apanipaeni aapatziyariri Jesoshi, rirotaki sesareeyajatz. Raanakina janta ipankoki Manashoo, riraga cheeperejatz: rirotaki itakaantawori aapatziyariri Jesoshi. Nomayimotapaakiri rirori. ¹⁷Naretantapaakari Jerojareeki, raakameethateeyawakinani ayemijantzinkarite, ikimoshirewentawakina. ¹⁸Okitejitanaki rareetakayenari Paaworo Jantyaako, noyaatanakiri naari. Janta ipiyoteeyakaninta maawaeni aataperoteenchari aapatziyariripaeni Jesoshi. ¹⁹Niwethatawakagaeyakani, roojatzi ithotyakiniri Paaworo, ikenkithatakaapaakiri:

—Rotyaantakina Tajorentsi nokenkithatakagaeyirini oshekini paashinijatzitatsiri atziri. Ikaateeyini osheki aapatziyeyakaririni Jesoshi.

²⁰Ikemantawakawori, ikanteeyini:

—Tajorentsi rirotaki kameethari.

Roojatzi ikanteeyirini:

—Pamine, Paaworo, amonkaatawakagaeyakani aapatziyeyarini Jesokirishito. Raapatziyeyakarini oshkeperoroña ajorriyotzinkaritepaeni, omaanta eejatz ikemijantaperoteeyakironi rojankinatzirini Moeseeshi. ²¹Osheki ikemakoeyakironi pikantziriri ajorriyotzinkaritepaeni, jeekimotziriri paashinijatzitatsiri atziri: “Pookero rojankinarini Moeseeshi. Eero pithowaeyirini pitomi. Pookaeyeeroni iroka ameteeyawitarini aari”. ²²¿Tsika pikantyaari? Aritaki ikemakoeyakimini, areetapaakimini: ikijeyawakimini. ²³Pikemijantero iroka nokantemiri: eeniroka paashinijatz shirampari, eenitatsi ikashiyakaakiriri Tajorentsi. ²⁴Paaneeri maawaeni rirori Tajorentsi pankoki, pikanteri Tajorentsi rowameethatanteeyemirini. Pipinateniri irikapaeni oetarika, rameetantyaawori iishi. Roojatzi riyoteeyantanakyaarini ajorriyotzinkaritepaeni tee kyaaryoopero iroka ikemakotakimiri. Riyotanaki pimonkaatakiro Iwaperite Tajorentsi rojankinatakaakiriri paerani Moeseeshi. ²⁵Omaanta riraga paashinijatzitatsiri atziri, riraga aapatziyariri Jesoshi: nopakaantakiri rirori jankinarentsi. Eeniro iroka nokantakiriri: “Eero powayitarini iwatha rowaetakinirori riwetsikaetziniri, kaari Tajorentsi. Eero powakotawo riraa iwathakira. Pityaawo pookero riraa ari poyaawo iwathapero. Eero powari shirikachari. Eero piñaaminthatziro tsinani kaari payi”. Romonkyaagaetakiri Paaworo.

²⁶Ari ikemijantakiri Paaworo. Okitejitanaki raanakiri ewankaripaeni, ikanteeyakirini rowameethatantyaariri, eejatz ikyeeyapaakini Tajorentsi pankoki. Ikantapaakiri janta:

—Okaate 7 kitejiri nomonkaatatantyaawori nanteeyerini rowameethatantenari Tajorentsi. Roojatzi nowamayeniri piratsipaeni, notayeniri.

²⁷Roowiteencha omonkaatyami 7 kitejiri. Iñeeyakirini janta Tajorentsi pankoki joriyopaeni, poñaachari Aashiyaki. Ikiyakaakari piyoteencharipaeni, roojatzi ragaeyakirini Paaworo, shepik. ²⁸Ikaemaeyanakini:

—Nojorriyotzinkarite, pamitakoeyenani. Rirotaki irika kinakinatatsiri maawaeniki nampitsi amatawiteeyiririni atziri; ikanteeyakirini: “Tee ikameethatzi jorriyopaeni. Tee okameethatzi rojankinarini Moeseeshi. Tee okameethatzi Tajorentsi pankoki”. Rootaki ikanteeyiririni atziri. Paminetya iroñaaka ramakiri eejatz jaka paashinijatzitatsiri atziri, kaari okameethatantanaa iroñaaka iroka pankotsika kameethatawitachari.

Rootaki ikanteeyakiririni. ²⁹Chapinki iñaawakiri Paaworo janta nampitsiki, itsipatawitari Toroojimo: riraga ejeesoajatz. Iitashiteeyawakarini rirotaki ikyaaakaapaakiri Tajorentsi pankoki, rootaki ikanantakari: “Ramakiri jaka paashinijatzitatsiri atziri”.

³⁰ Ari ikijeeyanakani maawaeni nampitsiweri, ipiyoteeyanakani janta. Raakiri Paaworo shepik, inoshikanakiri inkokironta, jerererere. Roojatzi rashitantanakawo Tajorentsi-panko. ³¹ Roowiteencha rowamaerimi, omaanta ikemakotakiri riraga iyomantaantete joraroapaeni, kaateentsiripaeni 600. Ikamanteetziri:

—Ikijeeyanakani maawaeni jerojareejatzi.

³² Ishintsitzi raanakiri joraaro, eenitatsi kapitaanotatsiri, ishiyashiteeyanakarini. Iñaanteeyawakaririni atziri, ipakaanteeyanakaririni ipajeeyiririra. ³³ Ari ipokapaaki komantaante, raapaakiri Paaworo. Roojotakaantakiri. Ro roojotantapaakariri apite karenatha. Rojampikowentapaakiri riroripaeni:

—¿Ninka irika? ¿Oetaka rantakiri pikijeeyantakaririni?

³⁴ Ipaashinitayitanakironi ikantayitanakirini. Ikaemaeyanakini, tekatsi ikantya komantaante riyotakoteri, rootaki raakaanantakariri janta ipankoki joraaro.

³⁵ Rareetapaakawo ateetamentotsinta, osheki rotatsinkaeyanakirini. Roojatzi rateetakaantapaakari joraaro. ³⁶ Royaanakiri osheki atziri ikaemaeyanakini:

—Powamayeri.

³⁷ Roowitapaencha ikyaakaapaakirimi Paaworo pankotsiki. Ikantziri riraga komantaante:

—¿Kameethama nokenkithatakayemi?

³⁸ Ikantziri:

—¿Piyotziroma ipaante kireeshiyajatzi? ¿Tema eeroka ejiipitotatzi riraga kijakaakariri atziri chapinki? ¿Tema eeroka aaneeriri chapinki 4.000 owayiri janta okaankiityeenta tee oshookaperotzi oetarika?

³⁹ Rakanakiri:

—Tee. Naaka joriyo. Nopoñaanaka Taarishoki, rowaga shiriishiyawero. Iyotakotzirori nonampi. Iroñaaka nokantemi: pishinetena nokenkithatakayeri atziri.

⁴⁰ Ari ishinetakiri, ikantziri:

—Intsipaete, pikenkithatakayeri.

Roojatzi ikatziyantapaaka ateetamentotsiki. Roojatzi itzinayimotanakiri atziri rako. Imaeriteeyanakini, roojatzi ikenkithatakagaeyantakarini. Ro ikenkithakaantariri ipaante ewereeyo, rootaki rashi joriyopaeni.

22

Ikenkithataakiri Paaworo joriyopaeni

¹ Iroka ikanteeyiririni Paaworo:

—Nojoriyotzinkarite. Iroñaaka naaka kantakotachani. Pikemijanteeyawakinani.

² Ikemantawakariri iñaawaetantanakawo ewereeyo, eekiro osheki imaeritaper-oeyanakini. Ari ikantanaki:

³ —Naaka joriyo. Ari ojeekakaakina nana janta Taarishoki, irona shiriishiyawero. Jaka nampitsikika ari nantaritaki. Riyotaakina Kamariyeeri, ithotyaperotakinawo iroka ikanteeyirini achariniiteni. Nokowaperotaki noshintsiteniri Tajorentsi oetarika nantziniriri, nokimitawitakimi eerori iroñaaka. ⁴ Nokijaperotziri iyotaantzirori iroka owakiratatsiri, rootaki nowantayitaririni, noojotakaantayitakirini, eejatzi nomonkyaagakaantayitakirini shirampari, tsinani, maawaeni. ⁵ Riyotana iwinkatharite ñanakowenantatsiri kyaaryootaki iroka nokantakimiri. Eejatzi ikimiteeyanaani maawaeni aataperoteenchari joriyopaeni: riraga iyotaawakaenchari, riyoteeyini. Riroteeyakini panawori jankinarentsi ro-jankinatziniri tamaashikojatzi. Rotyaantakina nokijeeyantyaaririninimi aapatziyeyaririni Jesoshi. Niyaatawitaka Tamaashikoki nayiterimi jeekatsiri janta, noojoterimi. Namakirimi jaka rowashironkaantyaaririmi ñanakowenantatsiri.

⁶ Nokinanaki awotsiki, nokaakintapaakawo Tamaashiko. Ari ikaataki tampatsika oorya. Omapokapaakina, amorekakotapaakina amorekatsiri, opoñaaka jenokinta. ⁷ Notyaanaki kipatsiki, tereei. Nokemakiri ikantakina: “Sawoori, Sawoori. ¿litaka pikijantakinari?”

⁸ Nakanakiri: “¿Ninkamika Nowinkatharite?” Ikantakina: “Naaka Jesoshi, najareetejatzi:

naaka pikijakiri”. ⁹ Ìñeeyakironi notsipateeyarini iroka amerekatsiri, omaanta tee ike-maeyawakironi ikantakinari Jesoshi. ¹⁰ Nokantziri: “¿Litaka pikowakaakinari nanteri?” Ikantana Awinkatharite: “Pikatziyane, piyaate Tamaashikoki. Janta ikanteetemi oetarika panteri”. ¹¹ Oshipakiryaakoperotanakina amerekatsiri, rootaki kaari nokokichaatananaa. Ari ikathatanakina notsipataripaeni. Roojatzi rareetakaanakina Tamaashikoki.

¹² Ijeeki janta shirampari iitachari Ananiiyashi. Ikemijantaperotziro rojankinarini Moeseeshi. Ìñaaperoyirini maawaeni joriyo, jeekatsiripaeni janta. ¹³ Ipokashitakina, rokaakintapaakina, ikantapaakina: “Sawoori, eerokataki noyemijantzinkarite. Paminanee”. Roojatzi naminantanaa, kokichaatananaa. ¹⁴ Eejatzi ikantana: “Riyoyaakimi Tajorentsi piyotantyaawori ikowakaakimiri rirori. Riyoyaakimi pikemaperotantyaariri. Riyoyaakimi piñaawaetantyaawori rowaga Kameethaperotatsiri. Eejatzi riyoyaakimi pikemaperotantyaariri rirori. ¹⁵ Eejatzi pikenkithatakoteri. Pikanteri maawaeni atziri iroka piñaakiri eejatzi iroka pikemakiri. ¹⁶ ¿Litaka pojamaninkantawori? Thame, pikaawoshitakotyaari Tajorentsi. Eeniro kaari kameethatatsi pantayitzirini, omaanta aririka pameentyaari Tajorentsi, rowameethateemi”.

¹⁷ Ari roojatzi nopiyanaa Jerojareeki. Namanawitakari Tajorentsi janta Tajorentsi-pankoki, roojatzi okimiwitaka nomishiwaetatz, ¹⁸ tema noñaashitakari Awinkatharite. Ikantakina: “Pishintsite, pookaneero Jerojaree, pishiyanski. Eero ikemijanteetziro iroka pikenkithatakotakinari”. ¹⁹ Nokantziri: “Nowinkatharite, riyoteeyakini nothotyaakiro maawaeni pankotsi ipiyoteeyantarinira joriyo, nagaeyakirini aapatziyemini. Nomonkyaagakaantakiri, eejatzi nopajatakaantakiri. ²⁰ Naaka owamaakaantakiriri Eshiteewani: riraga kantakotzimiri. Nokatziyaka okaakini, nokantziri: ‘Kameetha ikame’. Naminakiniri owakiniriri imaatha”. ²¹ Omaanta ikantakina: “Thame piyaate. Nokowaki notyaantemi inteena, janta ijeekinta paashinijatzitatsiri atziri”.

²² Ikemijanteeyawitakarini joriyopaeni, omaanta ikemaeyantawakaworini iroka, ikaemaeyanakini. Ikanteeyini:

—Pookaneeri. Tee okameethatzi rañee: powamayeri, ikameeta.

²³ Ikaemaeyanakini, ikijeeyanakani, rootaki raatonkoryagaeyanakawoni itzinaatzinaatakiro imaatha jenoki eejatzi kipatsipane romanapanetakiro jenoki.

²⁴ Ìñaateeyakaririni komantaante ikijeeyakani, roojatzi ikanantakari joraaro:

—Paanakiri, pikyaakaanakiri janta: pipajapajaateri ikanantemiri oetarika rantakiri ikijeeyantakaririni ijoriyyotzinkaritepaeni.

²⁵ Ari roojotawitakari ipajatantyaaririmi. Ari ijeeki janta kapitaanotatsiri, ikantziri Paaworo:

—Eenitatsi nowaperite nokimitantariri oroomajatz. Tekira piyotakoteeyanani eenitatsirika nantani, ¿arima pipajatakaantashitakina?

²⁶ Ikematziiri, riyaatashitakiri komantaante. Ikantapaakiri:

—¿Litaka pantakayeriri? ¡Kyaaryoowa! Eenitatsi irira iwaperite roshiyantariri oroomajatz ikimitantanari.

²⁷ Ari ipokashitakiri komantaante, ikantziri:

—Pikantaperotenaata. ¿Eenitatsima piwaperite pikimitantariri oroomajatz?

Ikantziri:

—Jee, eenitatsi.

²⁸ Ikantanaki komantaante:

—Osheki nopinawentakiro nowaperite nokimitantariri naaka oroomajatz.

Ikantzi Paaworo:

—Owakirani nokoñaataki ari otzimaki nowaperite nokimitantariri oroomajatz.

²⁹ Intsipaeete rotyaantaneeri riraga pajaterinimi. Omaanta komantaante, ithaawanaki. Riyotaki roojotakaantashitakari kimitakariri oroomajatz: tee okameethatawita roojotakaantashityaarimi.

Raanakiri Paaworo janta jewawentziriri joriyopaeni

³⁰ Ikowaki komantaante riyotaperote oetarika ikantakotantariri joriiyopaeni Paaworo. Inkaamani roojoryaakoteeri. Ipiyotakaanteeyakirini jewawenantatsiripaeni ñaanakowenantatsiri, eeniro maawaeni jewawentziriri joriiyopaeni. Roojatzi roerinkakaanakari Paaworo, raanakiri janta.

23

¹ Raminaperotapaakiri maawaeni iyotaawakagaenchari. Ikantziri:

—Nojoriiyotzinkarite. Niyotzi iñaaperotakina Tajorentsi. Nokantatyaani kameetha nojeeki, roojatzi iroñaaka.

² Riraga Ananiiyashi iwinkatharite ñaanakowenantatsiri, ikantziri tsipatariri janta:

—Pipajawaanteteri.

Ari, ipajawaanteteetakiri.

³ Ikantanaki Paaworo:

—Eerokataki eeroka ikijekya Tajorentsi: eeniro pantani: osheki pamatawitantzi. Iroñaaka eeniro piyeeki jaka, pikowaki pimonkaateromi Iwaperite Tajorentsi, pikantakowenantanarimi. Omaanta pipajatakaantashitakina, tee pimonkaatziro Iwaperite Tajorentsi.

⁴ Ikantanaki katziyeenchari jaga:

—Rirotaki pikantakiri iwinkatharite ñaanakowenantatsiripaeni.

⁵ Rakanakiri:

—Nojoriiyotzinkarite, tee niyotzi rirorika iwinkatharite ñaanakowenantatsiri. Okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Eero pikantzimatziri jewawenantatsiri atziripaeni”. Niyotakimirika, eero nokantzirimi.

⁶ Opokimotapaakiri ikenkithashiryaanaka Paaworo janta rojatzinkaakarinta ñaanakowenantatsiri, eeniro janta saroseeyopaeni eejatzi warijeeyopaeni. Ikaemanaki:

—Nojoriiyotzinkarite. Naaka warijeeyo. Naaka itomi warijeeyo. Niyotaki ipiriinteeyeeni maawaeni kamaentsiripaeni, rootaki ikijantakinari iroñaaka irikapaeni.

⁷ Ikemanteeyawakaworini iroka ikantakiriri, ikijathatawakagaeyanakani warijeeyopaeni eejatzi saroseeyopaeni. Ikijawakagaeyanakani. ⁸ Ikantapiinteeyini saroseeyopaeni: “Eero ipiriinta kamaentsiripaeni. Tee añiiri Tajorentsi ronampiri. Tee añiirro ashire aari”. Omaanta ikanteeyini warijeeyo: “Apiriinteeyaneeni. Eenitatsi ronampiri Tajorentsi. Eenitatsi ashire maawaeni”. ⁹ Ari ikijathatawakagaeyanakani. Ikatziyana iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi, rirotaki warijeeyo. Ikantaperotanaki:

—Tekatsi nokemakoteri irika rantakiro kaari kameethatatsiri. Aririka riyotaakiri Tajorentsi. Aririka riyotaakiri ronampiri.

¹⁰ Eekirowa ikijathatawakagaeyanakani. Raamaanaka komantaante ari ichokiryagetakiri Paaworo. Rotyaantakiri joraaro:

—Piyaate, pagaateri.

Ari ranashiteeyanakani, riyaatanaki niyanki, raapithateeyawaerini. Raaneeri janta ipankoki joraaropaeni. ¹¹ Apaani imaaki, otsitenitane eejatzi, ikoñaatzimotapaakiri Awinkatharite. Ikantapaakiri:

—Piweshiryaanakya. Pikenkithatakotakina jaka Jerojareeki, eejatzi pikimiteeya iinja janta Oroomaki.

Raaneeri Paaworo Sesareeyaki

¹² Ari okitejitanaki, apanipaeni joriiyopaeni, rajaryaagaeyawitakarini Paaworo rowamaerimi. Ikantawakagaeyakani:

—Iroñaaka tekiraata owamayiri, eero oyitaa, eejatzi eero iritaa amiri. Aririka amatawitawakagaeyani, tema akowatzi rowashironkagae Tajorentsi.

¹³⁻¹⁴ Ikaateeyawitakani 40 shirampari ajaryaawitakariri rowamaerimi. Riyaatashiteeyakirini jewawenantatsiripaeni ñaanakowenantatsiripaeni eejatzi aataperoteencharipaeni. Ikantapaakiri:

—Tekiraata nowamaeri Paaworo, rooma eero nowanaa, eejatzi eero niranee. Eerorika nowamaeyirini, nokowaeyakini rowashironkayenaata Tajorentsi. ¹⁵ Pikaateeyerini

maawaeni iyotaawakagaenchari, pikantakiteri riraga komantaante: “Pamakinari Paaworo, nokowaki niyotakotaperoteri, iitarika rantakiri”. Rootaki pikantereri. Omaanta naakakya, niwetsikaeyitakyaani nowamaantawakyaariri niyanki awotsi, tekiraata ra-reetya.

¹⁶Eenirotomi ritsiro Paaworo, ikemakowentakiri rikonkiri rajaryaagaetakari rowama-gaeteri. Ari riyaatanaki janta ipankoki joraaro, ikamantathatapaakiri rikonkiri. ¹⁷Roojatzi ikaemakaanantakari rirori apaani kapitaanotsiri, ikantziri:

—Paanakiri irika ewankari janta ijeekinta komantaante. Eenitatsi ikantereri.

¹⁸Roojatzi raantanakari janta. Ikantapaakiri:

—Ikaemakina Paaworo, riraga omonkyaagakiriri chapinki. Ikantakina: “Paanakiniri komantaante irika. Eenitatsi ikantereri”.

¹⁹Ari ikathatanakiri eekitziroeni jaga. Imanakaakari, rojampitakiri:

—¿Oetaka pikoyiri pikantenari?

²⁰Ikantziri:

—Ikantawakaaka jorriyopaeni, ikowakoeyakimini paaneeniri Paaworo janta riy-otaawakagaeyakaninta. Ikowaki ramatawitemi, ikante ikowaki rojampitakowentaperoteri konki. ²¹Omaanta, eero paapatziyari Jesoshi. Eenitatsi shirampari, ikaateeyakini 40, ajaryaakariri rowamaeri. Ikanteeyakini: “Tekiraata owamayiri, eero oyita eejatzi eero irita amiri. Eerorika owamaeri akowaki rowashironkagaeyeeniita Tajorentsi”. Iroñaaka riwetsikaeyakani. Royagaetakimi iroñaaka panteniri iroka ikowakotemiri.

²²Ari rotyaantziri komantaante riraga ewankari. Ikantawakiri:

—Eero pikantziri paashini atziri iroka pikantakinari.

—Ari.

²³Roojatzi ikaemiri apite kapitaano. Ikantziri:

—Aririka oniyankiitetzimatanaki, piwetsikaeyerini 200 joraaro raanakiro ichekamen-topaeni, 70 kyaakotyaarini kawayo, eejatzi 200 oerikeroni rojataamento. Riyaateeyini Sesareeyaki. ²⁴Piwetsikeniri Paaworo kawayo, ikyaaokotanakyaari. Kameetha pa-gaeyanakirini janta ijeekinta jewatatsiri Jeerishi.

²⁵Roojatzi rojankinatziniri jankinarentsi, ikimitakiro iroka: ²⁶“¿Eeniromi Jeerishi? Nokoyi niwethatemi tsikarika pikanta pijeeki. Naaka Kiraaworyo Riishiyashi ojaninatzi-imirori iroka. Osheki nopinkathatzimi. ²⁷Piñaawakirira irika shirampari notyaantemiri. Roowiteencha rowamaerimi chapinki jorriyopaeni. Ikanteetana eenitatsi iwaperite ikimitantariri oroomajatzi, roojatzi niyaatashitantakariri, notsipateeyanakarini joraaro, nowawijaakoteeri. ²⁸Nokowaki niyote oetaka ikantakotanteetariri, naanakiri janta riyotaawakagaeyakaninta. ²⁹Nokemapaakiri, ikantawakaawenteeyawoni jankinarentsi rashi riroripaeni. Omaanta tekatsi ikantakoeteri omonkyaaganteeyaariri eejatzi rowa-maanteetyaariri. ³⁰Eenitatsi kantapaakinari rajaryaagaetakari rowamagaeteri, rootaki notyaanantakimiriri. Notyaantemiri iinja riraga kijakiriri riyaatashitemi ikantakopero-teri Paaworo”. Rootaki rojankinatziniriri, roojatzi ipawakiri joraaro, ikantziri:

—Eenitatsi iroka nowaaritate paanakiniri Jeerishi, eejatzi paanakiniri Paaworo.

³¹Ari ikemijantakiri joraaro, raanakiri Paaworo. Tsiteniriki rareetakaakari An-teepatziirishiki. ³²Okitejitanaki ipiyeeyanaani joraaro inampiki. Irira tsipataper-otanakariri Paaworo riraga kyaakoeyanakaririni kawayo. ³³Rareeteeyantapaakarini Sesa-reeyaki, ipapaakiri pinkathari jankinarentsi. Eejatzi riraga Paaworo, roñaagapaakiri.

³⁴Iñaanatawakiro jankinarentsi, roojatzi rojampitantawakiri:

—¿Oetaka piipatsite pipoñaantakari?

Rakanakiri Paaworo:

—Nopoñaanaka Shiriishiyaki.

³⁵Ikantziri pinkathari:

—Iinja ipokawakiita kantakotemini, ari nokemijantanakimi.

Roojatzi ikanantakiri joraaro:

—Pashitakoteri janta ipankoki Erooreshi, paminaperoteriroña.

Ikantakowentziri Jeerishi riraga Paaworo

¹ Okaataki kitejiri apawakooni, ari riyataanaki Ananiiyashi, riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiri itsipatanakari apanipaeni aataperoteenchari. Eeniroyeejatzii itsipatanakari ñaawaetakotantatsiri, iitachari Teeretro. Riyaatashitakiri pinkathari ikantakoyerini Paaworo. ² Ikaemaetakiri, roojatzii ikenkithatzi Teeretro. Ikenkithatakaa-paakiri Jeerishi, riweshiryapaakari eejatzii ikantakotashitakiri Paaworo, ikantzi:

—Iroñaaka, nowinkatharite, nopaasonkiteeyimini. Kameetha pipinkathariwenteeyakinani, rootaki kameetha nojeekaeyantakarini jaka. Powameethateeyakinawoni oetarikapani jaka aepatsiteki, ³ pamitakoeyakinani rootaki nopaasonkitantakimiri maawaeni. ⁴ Iroñaaka eero nojamanitzimiro. Aritakiky pametawo pineshironkatantzi, echonkiini nokowaki pikemijantawakina. ⁵ Noñaakiri irika Paaworo, osheki roñaashirenkantzi. Ikiyakagaeyakarini joriyopaeni maawaeni nampitsikipaeniweri. Rirootaki jewatakeriri kemijanteeyirini riraga najareetejatzii. ⁶ Roowitaneencha ramashitanyaaawomi Tajorentsipankoki kaari kitetatsi, roojatzii nagaeyantakarini. Roowitaneencha nomonkaateromi rojankinateeyanarini Moeseeshi, nokantakowentyaaririmi iroka. ⁷ Omaanta rareetapaaka Riishiyashi riraga komantaante. Rotatsinkantayitapaakinari, raapithatapaakinari. Rolyaantakina nopokantakari jaka, noñaawaetakotantanyarini Paaworo. ⁸ Iroñaaka pojampiteri, piyotantyaari kyaaryorika iroka nokantakotakiriri.

⁹ Ikanteeyanakini joriyopaeni:

—Kyaaryootaki iroka ikantakiri. Aritaki okantakari.

¹⁰ Ari riraga pinkathari ikantakiri Paaworo iñaawaete rirori, ikantzi:

—Niyotaki okaatzi iroñaaka osheki ojarentsi pipinkathariwenteeyirini natzirizinkaritepaeni, rootaki nokimoshiretantanakari. Iroñaaka naaka kantakotaachani. ¹¹ Intsipaete, pojampitakowenteeyenani. Owakiratatsi okaatzi 12 kitejiri niyaatantakitari Jerojareeki. Niyaatakitzi nopinkathatakitziri Tajorentsi. ¹² Tekatsi ñeenani nokijathatawakayaani janta Tajorentsipankoki, eejatzii tee nokijathatawakayaani janta pankotsiki nopiyoteeyaninta nampitsiki, tekatsi. Eejatzii tee nopiyoteeyirini osheki atziri. ¹³ Tekatsi ikantya iroñaaka riyotakaaperotemi iroka ikantakotashitakinari. ¹⁴ Iroñaaka nokamantaperotemi. Naapatziyari riraga Tajorentsi rirotaki raapatziyarini nochariniiteni paerani. Nokemijanteeyironi rojankinarini Moeseeshi, eejatzii roori rojankinarini kamanantayitziroorini iñaani Tajorentsi. Kyaaryo, eeniroyotaakinari Jesoshi ayoteeyantyaarini aateeyanteeyarini jenokinta, omaanta ikantashiteeyakani irikapani tee okameethatzi aapatziyawo. ¹⁵ Nokimiteeyakarini rirori, niyotaki ipiriinteeyeerini Tajorentsi maawaeni kamawiteencharipani: kameethatatsiri, kaari kameethatatsi, maawaeni. ¹⁶ Rootaki nokowaperotantakari nowameethashirezimotyari Tajorentsi, eejatzii atziri. Tema iñeeyakinani. Nokowaki nojeeke kameetha, niyotantyaari iñaaperotakina nokameethatzi. ¹⁷ Nojeekawitaka janta inteena osheki ojarentsi, iroñaaka nopiyaa. Namakiniri nosheninkapaeni ipakaantashitayitakarini jeekatsiri inashitachariki nampitsipaeni. Eejatzii nopashitapaakari Tajorentsi oetarika. ¹⁸ Paminetya iroñaaka, iñaakina janta Tajorentsipankoki, nopinkathaperotziri Tajorentsi. Tekatsi nopiyotakayaari, eejatzii tekatsi nokijakayaari. ¹⁹ Ari ijeekitaka janta joriyopaeni poñaacharipani Aashiyaki, rirotaki kijakagaeyakaririni atziriipaeni. Eeniroyorikami nantayitziroorini, tema ari ipokakimi rirori ikantakowentenami. ²⁰ Omaanta ¿oetaka ikanteeyirini irikapani? ¿Oetaka riyotakotanari janta riyotaawakagaeyakaninta? ¿Eenitatsima nantakiri? ²¹ Apatziro nokantakiri chapinki: “Niyotaki ipiriinteeyaneeni maawaeni kamawiteencharipani, rootaki pikantakowenantakinari iroñaaka”.

²² Riyotaperotzi riraga Jeerishi iroka akantakotziri Tajorentsi. Ikantanaki:

—Aritaama iroñaaka. Iinja ipokawaeta komantaante Riishiyashi, ari nokantakowentemi.

²³ Ikantziri kapitaano:

—Paaneeri Paaworo, pomonkyaagaeri: paminaperoteri, omaanta pishineteri oetarika-paeni ikoyiri. Eejatzi pishineteri tsipatapiintakariri retakotyaaeri.

²⁴Paashini kitejiri ipokapaaki Jeerishi. Itsipatapaakawo iina oetachari Toroshiiya. Irowa rootaki joriyyo. Ikaemakaantziri Paaworo ikemijanantyaariri. Ikenkithatakotziro tsika akantyaari aapatziyantyaariri Jesokirishito. ²⁵Eejatzi ikenkithatakotziro tsika akantyaari akameethashiretane, eejatzi ajeeke kameetha. Eejatzi ikenkithatakotziro Tajorentsi, tsika ikantyaari iinja ikantakowenantyaariri maawaeni atziri. Ari ithaawanaki Jeerishi. Ikantzi:

—Iroñaaka piyaatee. Iinja tekatsirika nante, ari nokaemakaanteemi paashini.

²⁶Ari oshekitali ikaemakaantapiintakiri, iitashitaka Jeerishi ari ipashitaneeyarimi koriki ishinentanyaaririmi riyaaanteeyari. Ari ikenkithatakaapiintakiri, omaanta tee ipiri koriki. ²⁷Apite awijanaki ojarentsi. Ipoayaataari Jeerishi riraga Poorishiyo Jeeshito. Ikwaki ikimoshiretakayeri joriyyopaeni, rootaki kaari ishinentantaari Paaworo ishitowae.

25

Rawentaakari Paaworo Seesari

¹Ari rareetapaaka Jeeshito janta ipinkathariwenantenta. Imaapaaki 3 Sesareeyaki, roojatzi rowaagantanaa Jerojareeki. ²Eenirowa riraga jewawenantatsiripaeni ñaanakowenantatsiri, eenirowa jewawentziri joriyyo, iñaawaetakoeyirini Paaworo. Ikantziri Jeeshito:

³Pikimoshiretakayena. Pamakaantakinari Paaworo jaka Jerojareeki.

Ari rajaryaawitakari romapokawakirimi niyanki awotsi, rowamaakirimi. ⁴Ikantziri Jeeshito:

—Ijeekawakiita Sesareeyaki. Eero ojamanitzi nopiyee. ⁵Ari eenirorika rantani, nokowaki itsipatanakina jewatatsiripaeni ikantakotantyaariri.

⁶Ari aamaashitya ijeekaki janta 8 kitejiri, rooma teerika 10. Roojatzi ipiyantaa Sesareeyaki. Inkaamani ijeekaki janta iwinkatharimentoki. Ikaemakaantziri Paaworo. ⁷Rareetapaaka, ari rojatekawakiri joriyyopaeni riraga poñaachari Jerojareeki. Osheki ikantakotaperotantyaariri Jeeshito. ⁸Rirojatzi kantakowentaacha Paaworo, ikantzi:

—Tekatsi nokantero Iwaperite Tajorentsi raapatziyawo joriyyopaeni. Tekatsi nokantero Tajorentsi. Eejatzi okimitaaka, tekatsi nokantzimateri Seesari.

⁹Omaanta Jeeshito ikowaki ikimoshiryaakagaeyerini joriyyopaeni. Ikantziri Paaworo:

—Pikemaki iroñaaka ikantakoeyakimini irikapaeni. ¿Pikoyima piyaate Jerojareeki? Janta ari nokantakowenteemiri.

¹⁰Rakanaki Paaworo:

—Eenitatsi nowaperite nokimitantariri naaka oroomajatzi, ariwitakami jaka pikantakowentemami. Piyoperotaki tekatsi nokantziri joriyyopaeni. ¹¹Nantakirorika kaari kameethatatsi, nokantzimatakiririka Tajorentsi, eenirowa nantani rowamaanteetenari, ari. Kameethataki rowamagaetenaata. Omaanta aririka ikantakotashiteeyanani, tekatsi pikantya pishinetakowentena. Nokowaki potyaantena iroñaaka Seesariki: nawentyaari, ikantakowenantenari rirori. ¹²Ari ikenkithatakaakiri Jeeshito riraga iyotaawakaenchari. Roojatzi ikantziri Paaworo:

—Iroñaaka pikowaki notyaantemi Seesariki. Aritaki notyaantemi riroriki, ikantakowenantemiri.

Ikenkithatakaakiri Jeeshito Akiriipa

¹³Ari okaataki apanipaeni kitejiri imaaki. Areetapaaka Sesareeyaki jewawenantatsiri Akiriipa, itsipatawo Wereniishe. Ipoki rareetari Jeeshito. ¹⁴Ijeekapaaki osheki kitejiri, ari ikenkithatakotakiri Paaworo:

—Eenirowa jaka shirampari romonkyaagakiri Jeerishi. ¹⁵Niyaatantakari Jerojareeki, ikantakotakiri joriyyopaeni: riraga jewawenantatsiripaeni ñaanakowenantatsiri, aataperoteenchari joriyyopaeni, maawaeni. Ikwakotakina nokantakowentashityaari Paaworo: “Eenirowa rantani”. ¹⁶Omaanta nokantakiri: “Naaka oroomajatzi. Tee nametawo noshinetakaantashityaari tekiraatarika ikantakoetziri. Ikemawakiroota irika pikantakoteriri eerokapaeni. Rirojatzikya ñaawaetakotaacha”. ¹⁷Roojatzi ipiyoteeyantakani jaka, ari

tee nojamaninkiro. Inkaamani nojeekaki jaka nowinkatharimentoki, nokaemakaantakiri Paaworo. ¹⁸ Ari neewawitaka ikanteeyini rantaperotziro kaari kameethatatsi. Omaanta, tekatsi ikantakotaperoeyerini. ¹⁹ Ikiijathatawakaawentakawo iroka raamaashiteeyakarini rirori. Eejatzi ikiijathatawakaawentakari Jesoshini. Ikamaki, omaanta ikantzi Paaworo: “Añaagae”. ²⁰ Tee niyotzi tsika nokanterori nojampitakowenantaawori iroka ikantayitzirini. Nojampiwitakari ikowakirika riyaaate Jerojareeki, janta nokantakowenantaaworimi. ²¹ Omaanta ikowanaki ikantakowentero irira Seesari, riraga Awoshito. Ari nokantakiri joraaro ishenteri, roojatzi notyaanantaaworiri janta Seesariki.

²² Ikantzi Akiriipa:

—Nokowaki nokemijanteri naaka.

Ikantziri:

—Aritaki, inkaamani pikemeri.

Ikenkithataakiri Paaworo Akiriipa

²³ Inkaamani riyataki Akiriipa, eejatzi Wereniishe. Ari rowaneenkaperoteeyanakani apite. Ikyaanaki janta ipiyotapiinteetanta. Ikaateeyakirini komantaantepeani, eejatzi pinkatharitatsiripaeni: riraga jeekatsiripaeni janta. Riraga Jeeshito, ikaemakaantakiri Paaworo. Ari ramapaakiri joraaropaeni. Ikantzi Jeeshito:

²⁴ —Pinkathariwenantsiri Akiriipa. Maawaeni eeroka nokaateeyirini jaka. Eeniro irika. Ipokashiteeyakinani maawaeni joriyopaeni: jerojareejatzi, eejatzi irika jeekatsiripaeni jaka. Ikantakotawitari irika: “Tee okameethatzi eekiro ijeeki”. ²⁵ Omaanta tekatsi niyotakoteri nowamaantaaworiri. Eeniro iroñaaka rawentaakari Seesari, ari iroñaaka nokoyi notyaanteri riroriki. ²⁶ Omaanta tee niyotzi oetarika nokantaperoteriri awinkatharite. Rootaki nokaemakaanantakimiri eeroka, ojampitakowenantaaworiri. Roojatzikya ojeeke nojankinatantaworiri. ²⁷ Eeniro irika nomonkyaagakiri. Tee okameethatzi notyaantashityaari, tekatsirika nokantakoteri.

26

¹ Riraga Akiriipa ikantziri Paaworo:

—Iroñaaka noshinetemi eeroka ñaawaetakotaachani.

Roojatzi itzinaanantakawo rako Paaworo, rirotaki ñaawaetakotaacha apaniroeni:

² —Piñaakina, Pinkathariwenantsiri Akiriipa. Iroñaaka nokantemi oeta ikijawanantakinari nojoriyotzinkarite. Nokimoshirewentakimi, ³ tema piyotaperotziro maawaeni rametayitarini nojoriyotzinkarite, eejatzi piyotzitawoni maawaeni ikantawakaawenteeyarini. Nokowaki pikemijantaperotena, eero pijamashiryaana.

⁴ Riyotakotziteeyakinani nojoriyotzinkaritepaeni paerani eenironi newankaritepaeni. Nojeekini Jerojareeki, nokaateeyakirini nosheninka. Roojatzi iroñaaka riyotana. ⁵ Tema kemijantzinkari warijeeyotatsiri. Paerani nowarijeeyowitani naari, nokimitaperowitarini. Riyotaperoeyakinani nojoriyotzinkaritepaeni, ikowakirikami ikanteeyeminimi.

⁶ Nokowaperotaki noñeeri ikashiyakaakariri Tajorentsi nochariniiteni, rootaki iroñaaka pikantakowenantakinari. ⁷ Pinkathari Akiriipa, paerani ikoñaatantapaakarini nochariniiteni Jakoowoni itomi ikaatzi 12, ijoriyoteeyinini. Iroñaaka ikowayakini maawaeni icharineeteni iñeeri riraga Rotyaantanewo Tajorentsi, rootaki rantawaetantaworiri irira iroñaaka. Ikantatyaani raamagaeyawitakarini: kitejiriki, tsiteniriki. Iroñaaka nokantakiri ipokaperotaki, rootaki ikantakotantaworiri iroñaaka nojoriyotzinkarite. ⁸ ¿Piitzi eero imatziro Tajorentsi ipiriinteeri kamatsiripaeni? ¿litaka pitheentaworiri?

⁹ Nokenkithashiryaawitani naari paerani okameethatzi nokijeri riraga aapatziyeyaririni Jesoshi riraga najareetejatzi. ¹⁰ Aritaki nomatakiro janta Jerojareeki. Nomonkyaagayitawitakarini osheki riyoyaawitaworiri Tajorentsi. Rirotaki otyaanakinari jewanantatsiripaeni ñanakowenantsiri. Nokowayawitani ikamaeyenimi aapatziyeyaririni Jesoshi. ¹¹ Aritaki osheki nowashironkaapiintawitaworiri janta nampitsikipaeni. Nokijantakariri, rootaki noyaakyaatantakariri roojatzi paashiniki nampitsiki ijeekinta paashinjatzitatsiri atziri. ¹² Rootaki niyaatashitawitakariri

tamaashikojatzi, rotyaantana jewawenantatsiripaeni ñaanakowenantatsiri nayerimi.¹³ Ari nokantanaka niyaatanaki awotsiki, itampatsikataki oorya. Ari noñaawakiro janta awotsiki shipakiryaaatsiri opoñaanaka jenokinta, shipakiririri. Oshipakiryaaaperotapaakiroña, anaakoperotakiri oorya. Inkitapaakina, eejatzi rirori nokaateeyakinira.¹⁴ Notyagaeyanakini kipatsiki, teree. Roojatzi nokemantakariri, ikenkithatakaana ipaan-teki ewereeyo. Ikantakina: “Sawoori, Sawoori. ¿Litaka pikijantanari? Aririka nokenkithatakayemi, ¿itaka pikijashiryaaantanari? Tema eeroka kijashiteencha apaniroeni”.¹⁵ Nakanakiri: “¿Ninkami, Nowinkatharite?” Ikantakina: “Naaka Jesoshi, pijjaneentani.¹⁶ Pipiriintanee, pikatziyane. Nokowaki nopeyeemi etakoeyaaririni atziripaeni, kamanteeyeririni; rootaki nokenkithatakaantzimiri iroñaaka. Pikanteri atziri iroka piñaakirika, eejatzi okaatzi noñaayemiri iinja.¹⁷ Oetarika rantakayemiri pijoriyotzinkaritepaeni, eejatzi paashinijatzitatsiripaeni atziri, ari nowawijaakotemi: eero noshineteeyirini rowashironkaeyemini. Ro notyaanantakimiri riyoteeyantee-yarini.¹⁸ Okimitzimotawitakari otsitenitzimotawitakari: tee riyoteeyanani, tema irira Jatanaashi amatawiteeyiririni. Piyaatashiteeyerini piyoteeyerini rameenantenari, roojatzi okimitzimotyaaari ijeeki kitejiriki. Roojatzi nowameethateeyanteeyaririni, eero nokenkithashiryaaakoteeri kaari kameethatatsi ranteeyawitakarini; ikaateeyerini maawaeni aapatziyeeyanarini, eejatzi nojeekakagaeyerini kameetha”.¹⁹ Rootaki noñaakiri eejatzi rootaki ikantakinari Jesoshi. Tee nopiyathatari, inta nohotyaakiniri ikantakinari.²⁰ Nitanakari riraga tamaashikojatzi, nokamantakiri. Roojatzi janta Jerojareeki nokamanantaki. Eejatzi nohotyagaeyakiniri janta Joreeyaki. Nokamanteeyakiniri riraga kaari yotziri Tajorentsi, maawaeni. Nokamanteeyakiniri: “Pikenkithashireeyanakaani, eero pikimita paerani, inta pameenteeyaarini Jesoshi. Kameetharoña pijeekayeeni, riyoteeyanteeyarini atziri kyaaryo paapatziyaperoeyakarini”.²¹ Ari nokenkithatakotakiri Jesoshi, rootaki ragaeyantakinarini joriyopaeni janta Tajorentsi pankoki, ikowaki rowamaenami.²² Ikantatyaani Tajorentsi retakotana: paerani, roojatzi iroñaaka. Rootaki nomatantawori nokenkithatakagaeyirini pinkatharitatsiri, kaari pinkatharitatsini, maawaeni. Ari niyotaantapiintziro rojankinarini kamanantayitziroirini iñaani Tajorentsi, eejatzi rojankinarini Moeseeshi. Nokamantakotziri ikenkithatakotziniri paerani: monkaataka ikenkithatakotziniri, añaayitakironi.²³ Tema rootaki ikantzitarini: “Ikemaatsityaawo Rotyaantanewo Tajorentsi, ikamae. Roojatzi reewawenteeyerini maawaeni kamaentsiripaeni, ipiriintanee. Ikanteeyerini joriyo, eejatzi paashinijatzitatsiri atziri: ‘Iroñaaka piyotaperoeyerini Tajorentsi’”.

²⁴ Aritaki okantari ikantakiriri Paaworo. Antawo ikaemanaki Jeeshito:

—Piñaawaetashitaka, pishinkiwentashitaka, piyojeempiyaaka.

²⁵ Rakanakiri:

—Tee noñaawaetashita, niyoperotaki. Kyaaryootakiroña iroka nokantakimiri.²⁶ Irika Akiriipa riyoteeyironi iroka nokantakiri, rootaki kameetha nokenkithatakaaperotakiriri. Tekatsi nomaneri, niyoperotaki ithotyaakiro, riyotawakiro; tee omana.²⁷ Pinkathariwenantatsiri Akiriipa, tema paapatziyakawo rojankinateeyakinirini kamanantayitziroirini iñaani Tajorentsi. Niyotaki paapatziyakawo.

²⁸ Rakanakiri:

—Roowiteencha paapatziyakayenarimi Jesokirishito.

²⁹ Rakanakiri:

—Roowiteenchami pikemijante, rooma ojamanitanakirika, tee niyotzi. Omaanta nokantakiri Tajorentsi pikimitanteenari naari. Eejatzi nokowakagaeyawitakarini ikimiteeyanani maawaeni kemaeyakinarini iroñaaka: apatziro tee nokowakayimi roojotan-teemiro iroka karenatha.

³⁰ Ikatzianaka pinkatharitatsiri: riraga Akiriipa, Jeeshito, eejatzi okimitaka Wereniishe, okatzianaka roori. Eejatzi ikimiteeyanakani maawaeni jeekimoteeyiririni, ikatziyeeyanakani.³¹ Riyaateeyanakani, ikantawakagaeyanakani:

—Tekatsi rante Paaworo ikamantyaari. Tekatsi rantawitya, romonkyaagashiitakari.

³²Riraga Akiriipa ikantziri Jeeshito:
—Eeromi rawentaarimi Seesari, potyaanterimi riyaaeteetami.

27

Jataki Paaworo Oroomaki

¹Eeniro janta iyapitaanote osheki joraaro, iitachari Jooriyo. Rirotaki iyapitaanote joraaropaeni iiteetziri rashi Awoshito.* Ikanteetziri:
—Eeniro iroñaaka antawo pitotsi, paaneeri Paaworo Itaaryaki, eeniro irona paashini roojoteetziri.

Eejatzi ikanteetana:

—Pikowakirika poyaatanakiri Paaworo, potetyaawo irona pitotsinta ikinantyaari rirori. ²Ari noteteeyanakawoni pitotsi poñaachari Ataramiishiyaki, roowiteencha iyaate nampitsikipaeni janta othapyaakini Aashiya: janta owapiintanta pitotsi. Ari nokinakoyitanakini, notsipatanakari Arishitaariko. Ipoñaanaka rirori Tejawoonikaki, rowaga Masherooniyawero. ³Okitejitanaki nareetaka Shirooki. Riraga Jooriyo, ineshironkatakiri Paaworo: ishinetakiri riyaatzi rareetantapaentari iyemijantzinkaritepaeni janta, ari retakoyawakarini. ⁴Roojatzi nowaagantanaa eejatzi. Ro oepiyakoteenami tampyaa, rootaki nokinantanakari okaakini kipatsi ojeeki niyankyaanini inkaare antawopero othampishi owaero Cheepere. Tema nokinakotanaki jantakirona. ⁵Nomontyaanaawo inkaare okaakintawo Shiriishiya eejatzi Pampiiriyaa. Nowaaganaa, nareetapaaka Miiraki, rowaga Riishiyawero.

⁶Ari iñaapaakiro kapitaano joraaropaeni pitotsi poñaachari Arejanteriyaki: iyaatemi Itaaryaki, roojatzi noteteeyantanakawoni. ⁷Okaatzi osheki kitejiri nokinakoyeyanagini, eentsikiroeni. Opomeentsitzimotakinani, omaanta nokaakintapaakawo Jeniirro. Tee oshinetaana tampyaa, rootaki ninkitantanakawori paashini kipatsi ojeeki niyankyaani antawopero inkaare. Nokinakotanaki jakakiroka othampishiki owaero Kereeta, ojeekira nampitsi Jaramoone. ⁸Opomeentsitzimotakina, omaanta ninkitanakiro rowaga othampishi. Roojatzi nareentanaka irona iiteetziro Kameethari Othatapiinta Pitotsi. Okaakintakawo nampitsi oetachari Rasheeya.

⁹Iroñaaka ojamanitanaki, tema kyaawontsitakotaki. Ari okoweenkataperotanaki nokinakotanaki, rooteentsi otampyaate, osheki omoetonkani. Ikaminaawitakari Paaworo:

¹⁰—Nojoriyotzinkarite, niyotaki opomeentsitzimotakae akinakoyeyanagini iroñaaka. Agaekari antawo tampyaa. Otsitsiyikari pitotsi, othonkakari owaagawontsi, eejatzi apinkaeyinikari aari.

¹¹Riraga kapitaano, tee ikemijantziri Paaworo, ikemijantaperotziri riraga jewatziriri marineero. Eejatzi ikemijantziri riraga ashitawori pitotsi. Ikanteeyini rirori:

—Thame owaagaeyaneyani.

¹²Rootaki opokantyaari antawo tampyaa, omaanta tee okameethatzimotziri nojeekaperoeyeni janta. Riraga oshekiteentsiri ikowaeyakini nowaagaeyaneyaaani. Ikowawitaka nareetyaami Jeniishiyaki, irona Kereetawero. Janta ojeekapiintzi pitotsi, okameethatzimoteeyirini nojeekayeyenimi janta. Ikwaki janta royaawakirootami tampyaa, awijanaki-ita kyaawontsi. Okameethatzi ithatakoteromi pitotsi Jeniishiyaki: tee añaaperotziro tampyaa janta.

¹³Ari roojatzi kameetha otajonkakiro tampyaa: iyaatzi janta noshireeyawitakawoninta niyaatemi. Iitashiteeyawitani ari nareeteeyami Jeniishiyaki, roojatzi nowaagantanaa. Nokinakotanaki othapyaaki othampishi Kereeta. ¹⁴Omaanta, tee ojamanitzi, ari omapokapaakina antawo tampyaa, ikanteetziro Noreeshite. Opoñaanaka kipatsiki, ¹⁵otyaantaperotakiro pitotsi niyankyaani; tekatsi okantya iyaate okinapaakinta tampyaa. Ari noshinetakotanaka, eekiro otyaantaperotziro. ¹⁶Nokinakotanaki janta oetachari Kaawora. Eejatzi opoñaanaka tampyaa otapothakyaaga. Opomeentsitzimooeyawitakinani, omaanta nomatakiro noojotakatokiro pitochaani: rowaga onoshikapiintziri opatakira.

* 27:1 Awoshito okantakotziri apaanteki aaka: jewaperowenantatsiri.

¹⁷ Roojatzi raamaashitakawo ari otsiparyaanakya taawirapaeni riwetsikantawori antawo pitotsi roojatzi roojotantakawori. Eejatzi ithaawaeyanakini ookakoeyenanimi kipatsiki, janta Shiiriteki, rootaki ragaeyantaaworini maawaeni tokoyatatsiri. Ishinetakiro pitotsi, ikantzi:

—Aanakiroota tampyaa, tekatsi akantero.

¹⁸ Okitejitanaki eekirokya otyaantakotaperoeyakinani tampyaa. Ari rowiinkaeyakironi owaagawontsi, poog, poog, poog. ¹⁹ Awijanaki apite kitejiri. Okitejitanaki rowi-inkashitakawo eejatzi owaagawo pitotsi, jookatha, maawaeni. ²⁰ Ari okaatanaki osheki kitejiri: tee ikoñaatee oorya, eejatzi ompokiro, tekatsi. Okantatyeeyaani tampyaa antawo otajonkaki, mooo. Noeteeyawitakani eero nawijakoteeyeeni.

²¹ Awijanaki osheki kitejiri, tee nowaeya. Ikatziyanaka Paaworo, ikantaki:

—Atzirizinkari, okameethatakimi pikemijantawakinami. Eeromi ookiromi Kereeta, eero otsitsiyimi pitotsi, eero othonkami maawaeni. ²² Omaanta piweshireeyanakaani iroñaaka. Iinja otsitsiyani pitotsi, omaanta eero apiinkaeyini aaka. ²³ Rirotaiki Tajorentsi aakawentakinari. Naapatziyari naaka eejatzi nopinkathaperotziri. Chapinki noñaakiri ronampiri romapokapaakina. ²⁴ Ikantakina: “Paaworo, eero pithaayi. Aritaki paretakyaari Seesari, riraga oroomajatzi. Pikantakiri Tajorentsi ikaminthagaeyerini maawaeni pikaateeyakirini jaka: aritaki ikemijantakimi”. ²⁵ Iroñaaka piweshiryaaanakya. Naapatziyakari Tajorentsi, niyotaki ari omonkaatakya maawaeni ikantayitakinari. ²⁶ Omaanta iinja ookakotakae tampyaa othampishiki, omaanta eero akamaeyini.

²⁷ Okaatanaki iroñaaka 14 kitejiri, iroñaaka otsitenitanaki. Nokinakotashitanaka inkaareki oetachari Ateerya. Oniyankiityaanaki, raamaaka marineero ari nokaakintakawo othapyaakini. ²⁸ Iñaantakawo, ojaanaatzirika. Okaatzi 37 meetero. Tee ojamanitzi ari rapi-itakiro. Okaatzi iroñaaka 28 meetero niyotantakari merikyaatapaaki. ²⁹ Ithaawaeyanakini, ikantzi:

—Kyaaryoowa, ompojakotawokari mapi.

Janta opataki rowiinkakiro 4 othatakotantari pitotsi tenatatsiri, othatakotantakari niyankyaaki. Ikowaperotanaki okitejitee. ³⁰ Ikowaperotawitanaka riraga marineero rowawijaakotya, rowiinkeromi pitochaani ikinakotantayarimi othapyaaki. Ikowawita rokaeyenanimi naaripaeni. Ikowaeyawitakani ramatawiteeyenanimi, ikanteeyawitanani:

—Nowiinkeroota othatakotantari pitotsi, irona othowakitzi. Ro naanteeyawori pitochaaniki, nowiinkero jaga, okijotantyaari antawo pitotsi.

Jaa, ikowaeyawitani rokaeyenanimi. ³¹ Riraga Paaworo ikantakiri kapitaano, eejatzi joraaropaeni:

—Eerorika kijokiro royiroyi marineero pitotsi, tekatsi pikantya eerori pawijakoeeyeni. Eero pishinetziri rokaeyanakaeni.

³² Roojatzi ipejantakawo joraaro jookatha: iroka othatakotantawitari pitochaani. Rowiinkakiro, poog. ³³ Rooteentsi okitejitee, ikanteeyakirini Paaworo:

—Thame, powaeyawakyaaniita. Okaatzi iroñaaka 14 kitejiri pijeekashitaka, tee powaeya. ³⁴ Iroñaaka nokantaperotakimi, powaeyani. Pishintsitananeeyari. Piyoperotanaki: tekatsi oyeminiroña.

³⁵ Ikanantawori iroka, ipaasonkitakiri Tajorentsi, noñeeyakirini. Ikaatakiro paa, reewataki rowaka. ³⁶ Riweshireeyanaani maawaeni rowaeyanakani. ³⁷ Nokaateeyakini maawaeni otetawori pitotsi 276. ³⁸ Ikemaeyanakani, ari rowiinkaeyakironi maawaeni teriiko, roojatzi opiyonkatantanaa pitotsi.

³⁹ Ari okitejitaperotanee, tee riyoteeyeroni kipatsi. Omaanta iñaakiro othanthaa roojatzi janta kipatsiki, ojeekakinta impaneki. Ikowaeyawitakani raatakotapaakyaami janta. ⁴⁰ Rookaero othatakotantawitarinta inkaareki. Ari ithataryagaero jookatha oo-jotantawitarini oomaro. Rowankitero tokoya, rowaga othowakitzi. Aakotanakina

tampyaa, ikowaeyawitani raatakotapaakyaami impanekiiteki. ⁴¹ Omaanta nawikakotapaaka niyankyaaki, ayeentapaaka eentaatzira. Awikaperotapaaka othowaki. Okijotaperotapaaki, tee eewotanee. Rowaga omoetonkaare okagaakiro opataki, watzireei. ⁴² Ikowaeyawitani joraaro rowamagaeyerinimi maawaeni riraga romonkyaanewopaeni. Ikenkithashiryaaanaka:

—Ramaatanakikari, ishiyapithatanakaekari.

⁴³ Omaanta ikowaki kapitaano rowawijaakoteri Paaworo. Tee ishinetakaantziri rowamaaeteri. Ikanteeyakirini maawaeni iyotatsiripaeni ramaatzi:

—Peewaeyeni pijapokanaki, pamaateeyanakini roojatzi janta kipatsiki. ⁴⁴ Eerokapaeni kaari yotatsi pamaate, eenitatsi iroka okotaki taawira, eejatzi kagayiteentsirini: rootaki pamaatantanakyaari.

Aritaki okantakari, nawijakoeyantaarini. Naateeyapaakani janta kipatsikinta.

28

Ijeekaeyapaakini Maarataki

¹⁻² Naateeyantapaakarini, ineshironkataperoeyawakinani riraga jeekatsiri janta. Ikantawakina:

—Owaero iroka paashini othampishi Maarata: ojatekakiro inkaare antawo.

Ari roejawakinawo paamari, ikaemaeyakinani:

—Pipokanaki jaka, pakitsitapaeya paamarika.

Opariyaki inkani, okatsinkaetyaanaki. ³ Raayitapaakini Paaworo incheempeki, okaatsinatzitzi. Roejapaakiro paamariki. Ojaawaperotanaki roojatzi ishitowantanaka maanki, roojatzi ratsikawakotantapaakari rakoki, thatzik. ⁴ Inēeyatziirini ithatantakari rakokira, ikantawakagaeyanakani:

—Aamaashitya rirotaki owamaantatsiri. Ikemawakiroota. Tee ipiinkatziirakya janta inkaareki, omaanta iñaashityaawoota iroñaaka, roojatzi ikamantakya.

⁵ Roojatzi rotekantanakari maanki paamariki, rookakiri, pokiree; tee ikemaatsitari.

⁶ Itashiteeyawitakani ari raawaakanakirimi; intsipaete ityaanakimi, ikamanaki. Ojamani raminashiiyakarini, joreririri. Ināatziiri ikenkithashiryaaanakani eejatzi, ikanteeyini:

—Rirotaki tajorentsitsiri rootaki kaari ikamanta.

⁷ Eeniro okaakini rowaga iipatsite riraga pinkathariwenziriri jeekatsiripaeni. Iwaero Poowiryo. Raakameethateeyawakinani. Okaataki 3 kitejiri kameetha ineshironkaeyakinani. ⁸ Eeniro iriri rirori imaamentokinta. Ijaawamerikitaki, eejatzi ishiwaetaka. Raareetapaakari Paaworo irira, ramanakiri Tajorentsi, eejatzi rowakiniri rako iitoki, roojatzi retsiyatakotantaari. ⁹ Imatantakawori iroka, ipokashiteeyakirini maawaeni paashini mantsiyatatsiripaeni. Retsiyatakoeyeerini. ¹⁰ Osheki iñaaperoeyakinani jeekatsiripaeni. Rootentsi niyaate, ipaeyawakinani oetarika koetyeemotakinari.

Rareetaka Paaworo Oroomaki

¹¹ Ari ikaatzi 3 kashiri, roojatzi noteteeyantanakani pitotsiki poñaachari Arejanteriiyaki. Opokantakari chapinki antawo tampyaa, eeniro ojeekaki pitotsi janta othampishiki antawo inkaare. Eeniro ikijaathowayitziirini okimitakaantayitakawoni atziri tsipantzi rowithaakotakiro janta opatakira pitotsi. Iwaero apaani Kaashitori, paashini iwaero Pooroshi. ¹² Nareetapaaka Shirakoosaki, okaatzi 3 nomaanaki. ¹³ Nowaaganaa eejatzi, ninkitaneero janta othapyaaki, roojatzi Reejyo. Okitejitanaki opoñaanaka tampyaa rampateki oorya. Roojatzi okitejitanaki nareetantakawori Poteyooriki. ¹⁴ Noñaapaakiri ayemijantzinkaritepaeni. Ikwaki nojeekimotanakiri 7 kitejiri. Ari nowaaganaka, nareetantaka Oroomaki. ¹⁵ Ari ikemakoeyawakinani ayemijantzinkaritepaeni, roojatzi ipokashiteeyantakinani, itonkiyoteeyawakinani. Ojamani ipoñaayitanakani. Apaani-paeni itonkiyoteeyawakinani Jororepiyoki, eejatzi paashinipaeni janta *Tres* Taweerinashiki. Paaworo, iñaantawakariri, ipaasonkitakiri Tajorentsi eejatzi riweshiryaaanaka. ¹⁶ Nareetantakari Oroomaki, ishinetakiri Paaworo ijeekapaaki ipankoki rirori. Itsipatakari apaani joraaro, aminiriri.

¹⁷ Imaapaaki 3, roojatzi ikaemakaantakiri jewatayitziririni jorriyopaeni. Ipiyoteeyan-takarini, ikantakiri Paaworo:

—Nokanteeyemini, nojoriyotzinkarite. Tee nokantzimatziri atziritzinkaritepaeni aari. Eejatzi tekatsi nokantakotziro iroka rameteeyawitarini atziripaenini paerani. ¹⁸ Omaanta roojotetakina janta Jerojareeki, ikantziri oroomajatz: “Payeri irika”. Rojampitakowen-takina pinkathariwenantatsiri, roojatzi ikowawita romishitowakaantenami. Riyotaki tekatsi nanteri nokamantyaari. ¹⁹ Omaanta ipiyathatawakari jorriyopaeni, rootaki nawen-taantakariri Seesari. Tekatsi nokantzimatziri natziritzinkaritepaeni. ²⁰ Rootaki nokaemakaanantakimiri, nokenkithatakagaeyakimini. Paerani aamagaeyawitakarini Rotyaan-tanewo Tajorentsi ipokantyaari. Iroñaaka nokanteeyirini atziripaeni areetaka, rootaki roojotanteetakinari karenathaki.

²¹ Rakaeyanakirini:

—Tekatsi noñi jankinarentsi poñaachani Joreeyaki, kenkithatakotemini. Eejatzi tee ijeeki ajorriyotzinkarite kantakotemini. ²² Omaanta nokowaeyakini pikantena oetarika pikenkithashiryayitzirini. Inashitaka iroka paapatziyari Jesoshi: niyotaki osheki iki-jawenteeyakawoni janta maawaeni nampitsikipaeni.

²³ Ari riyotakagaeyakirini tsika okaate kitejiri ikantawakawenteeyantyaaworini. Ari osheki riyateeyanakini ipankoki. Ikantaperotawakiri tsika ikanta Tajorentsi reewawenantzi. Ritakawo amaetyaaka, roojatzi itsiteniityaakowentakiro. Ikowaki riyotakaaperotakiri rojankinatakotziri Moeseeshini, eejatzi maawaeni kamanantayitziririni iñaani Tajorentsi: tema rojankinatakotakiri Jesoshi. ²⁴ Raapatziyakari apanipaeni, itheenkakiri paashinipaeni. ²⁵ Ipiyathatawakaanaka, roojatzi rinteenaryaawakaanaka. Tekira riyatziini, ikantaki Paaworo:

—Kyaaryo iroka okantakiri Ishire Tajorentsi. Ojankinatakaakiri Iseeyashini, ka-manantziririni iñaani Tajorentsi. Rojankinatakiniri rirori ajorriyotzinkaritepaeni.

²⁶ Ikantzini:

“Piyate janta jorriyopaeniki, pikantapaeri: ‘Eeniwitacha pikempita pikemantyaarimi, omaanta tee piyotawakiro. Eeniwitacha poki, paminantari, omaanta tee piko-kichaaperotzi’. ²⁷ Iroñaaka tee añiiri atziri ikenkithashiryaantari kameetha. Tee ikoyi ikemijantzi, tee ikoyi raminaperotero kyaaryooperotatsiri, ikowaperotakiro rantero kaari kameethatatsi, rootaki ikantashireyantakarini: ‘Eero akemijantzi. Aminikari. Akemijantzikari. Ayotaperotzikari. Akenkithashiryaakari. Owawi-jaakotakari’ ”.

²⁸ Piyoteeyawakirini iroñaaka: rowawijaakotantzi Tajorentsi. Iroñaaka rotyaantziri aa-patziyakariri Jesoshi riyotakagaeyerini paashinijatzitatsiri atziri. Ikemijanteeyawakini irirapaeni.

²⁹ Ikemantawakawori ajorriyotzinkaritepaeni iroka ikantakiriri, riyateeyanakini, ipiyapiyawaantetawakagaeyanakani.

³⁰ Okaatzi apite ojarentsi ijeekaki Paaworo pankotsinentsiki, ipinatakiro. Raakameetha-teeyakirini maawaeni areeteeyaririni. ³¹ Ikantatyaani ikantakotapiintziri Tajorentsi, tsika ikantari rirori reewawenantzi. Ikantakotapiintakiri Awinkatharite Jesokirishito, tee imanero. Tekatsi thañaakotyaaarini ikenkithatzi.

Naaka jankinatziimirori:

Rookashi

RIRAGA PAAWORO ROJANKINATZINIRI OROOMAJATZI

¹ Nokoyi niwethateeyemini, oroomajatzi, tsikarika pikanta piyeeki. Naaka Paaworo jankineeyimiororini iroka. Rotyaantakina Jesokirishito nantawaetziniri. Ikowakaakina nokamanteeyerini atziri tsika ikantari Tajorentsi rowawijaakotantzi. Tekatsi paashini ikowakaenari. ²⁻³ Tema paerani ikamanteeyakirini Tajorentsi riraga kamanantayitziroorini iñaani ipoñaakya jenokinta Itomi, ratziritapaaki, rowawijaakoeyantyaaririni maawaeni kaari kameethatayitatsirini. Ikantakirini rirotaki icharineeteni Iraviiri riraga jewawenan-tatsiri maawaeni joriyo paeraniperoroña. Roojatzi rojankinatakaantakaririni Tajorentsi riraga kamanantayitziroorini iñaani, rootaki ojeekantakari iroñaaka Iwaperite Tajorentsi. ⁴ Roojatzi ipokantaka Jesokirishito jaka kipatsikika, rowamagaetawakiri, roojatzi ipiri-inantanaa. Rootaki ayoteeyantakani eeniro itajorenka, rirotaki Itomi Tajorentsi, eejatzi okithaatakiri Ishire. Rootaki apinkathaperoyantakaririni. ⁵ Naapatziyakari riraga Jesoshi, rootaki ikaminthaantakinirini, eejatzi rotyaanantakanarini aapatziyakagaeyaarini maawaeni paashinijatzitatsiri atziri. ⁶ Eejatzi eeroripaeni, ikowakaakimi pisheninkateeyaarini. ⁷ Osheki inintashireperoteeyakimini Pawa Tajorentsi janta Oroomaki, tema riyoyaakimi reentsitetantziniri eejatzi maawaeni paashinipaeni aapatziyeyaririni. Iroñaaka nokowaki ikantyaani ineshironkaperoyemini, eejatzi kameetha ijeekakagaeyemini. Eejatzi ikimitakagaeyemini Awinkatharite Jesokirishito.

Ikowaki Paaworo rareetyaari oroomajatzi

⁸ Iroñaaka nokamantemi: tsikarika niyaatayitakini nokemakotapiintakimi pameenta-peroyakarini Jesokirishito. Ikemakoeyakimini maawaeni atziripaeni, jeekayitatsirini tsikarikapaeni, rootaki nopaasonkitantakariri Tajorentsi, tema naaka eejatzi aapatzi-yariri Jesokirishito. ⁹ Riyotzi Tajorentsi namanapiintziri ramitakoeyemini. Nokyaary-oowentziniri nantawaetziniri, eejatzi nokantani nokenkithatakotziri Itomi: nokamanteeyirini atziri tsika ikanta rowawijaakotantzi. ¹⁰ Eejatzi nokantziri Tajorentsi: “Nokowaki, Pawa, pikowakayenarika, nareeteeyarini oroomajatzi”. ¹¹ Osheki nokenkithashireeyakimini noñeemi: nokowaki omatakagaeyemini oetarikapaeni rowaga Ishire Tajorentsi, paapatziyaperotantyaariri Jesoshi. ¹² Eejatzi aririka añaawakagaeyaani aapatziyawakaaperoyakani, ari aweshiryaakaawakagaeyaani. ¹³ Nokowaki piyoteeyeroni, noyemijantzinkarite, osheki nokowapiintawitaka niyaatashiteyeminimi, omaanta tee ikowakaana Tajorentsi niyaatashitemi. Nokowawita namitakoeyeminimi, nokimitaakiro namitakoeyakirini paashinijatzitatsiri atziri janta paashinikipaeni nampitsi riyotaaperotakiri Tajorentsi ¹⁴ Nokowaperotaki nokenkithatakaapiinteri kireeshiyajatzzi, riraga yotawitachari eejatzi paashinipaeni atziri; tema nokenkithatakaapiinteri maawaeni riror-IPAeni: riraga yotawitachari eejatzi riraga kaari yotatsi. Tema rotyaanantakina Tajorentsi nokenkithatakagaeyerini maawaeni. ¹⁵ Rootaki nokowaperotantakari nokenkithatakagaeyemini eerokapaeni jaga Oroomaki eejatzi.

Ikowaki Tajorentsi rowawijaakoteri maawaeni atziri

¹⁶ Tee nopashiwenta nokamanteeyirini atziri tsika ikanta Jesokirishito ikaminthagaeyakaeni. Itajonkawenteri Tajorentsi maawaeni aapatziyeyearirini, rowawijaakoeyerini. Ritakari riyotaakiri joriyopaeni, eejatzi iroñaaka riraga kaari joriyotatsi. ¹⁷ Ñaakiro, aririka ameentaperotakyaari Jesoshi, iñaaperoyakaeni Tajorentsi akameethatzi. Tema paerani rojankinatakaakiri irira riraga Awakookoni: “Iñaaperoyeerini Tajorentsi ikameethatzi maawaeni ameentariri kameetha ijeekanteeyaari janta jenokinta”.

Ikjeri Tajorentsi maawaeni theenkantatsiri

¹⁸Riraga Tajorentsi jeekatsiri jenokinta, riyotakagaeyakaeni ikijakiri maawaeni kaari aapatziyari, eejatzi maawaeni antapiintzirori kaari kameethatatsi, eejatzi riraga maawaeni kaari kowatsi raapatziyawo iroka kameethatatsiri.

¹⁹Ikowakirikami riyoteeyenimi tsika ikantari Tajorentsi, aritaki riyoteeyakinimi. Tee opomeentsizimotawitari, tema riyotagaeyawitakarini. ²⁰Paerani okoñaataki maawaeni riwetsikaeyakirini, ayoteeyantakarini eenitatsi Tajorentsi, eejatzi eenitatsi itajorenka. Koñaataperotaki. Tekatsi ikanteeyaani theenkantatsiri ikanteeyeni: “Tee niyotakotziri Tajorentsi”. ²¹Tema riyoteeyawitaririni, omaanta tee ipinkathateeyirini. Ikaminthaapiinteyawitarini riraga Tajorentsi, omaanta tee ipaasonkiteeyirini riroripaeni. Tee ikenkithashiryagaeyani: ratsipetashitakawo ikenkithashiryaaashitakawo oetarikapaeni ikoyiri rirori; rootaki iroñaaka kaari añaantawo riyotantari. ²²Omawitya ikanteeyawitani: “Osheki niyotzi naaka”, omaanta tee riyotziri. ²³Ikameethaperotaki Tajorentsi, ikantani ijeeki jenokinta. Omaanta tee ipinkathateeyirini atziripaeni, inta iitajorentsi-tashiteeyakarini tsimeripaeni, oretsi, maanki, maawaeni: eejatzi iitajorentsitashiteeyakawoni riwetsikanewopaeni ikimitakaantakari atziri eejatzi paashinipaeni oetarikapaeni.

Rowashironkagaeyirini Tajorentsi kaari aapatziyariri

²⁴Osheki ikowaeyakini atziri ikenkithashiryaaapiinteyakironi kaari kameethatatsi, iñaathatapiinteyawoni tsinani; rootaki ikanantari Tajorentsi: “Ari ikantakaata, tee ikoyi ikemi, ranteroota”. ²⁵Ari paerani riyoperoeyawitarini tsika ikanta Tajorentsi, omaanta ramatawiteeyaani aparionoeni. Ipinkathatashiteeyakawoni maawaeni riwetsikaeyirini Tajorentsi, iitajorentsitashitari. Omaantakya riraga wetsikaeyirorini, tee ipinkathateeyirini irira. Omaanta aaka thame añaaperoeyerini rirori, akanteetateeyaani. Aritaki okantyaari. ²⁶Rootaki ishinetantariri Tajorentsi riraga kaari joriyo ranteeyironi oetarika ikowaeyakirini. Tee okoyi tsinani aye oemi, omaanta okowaki antatenkatawakayaeni okaateeyini otsinaninkaeteki. ²⁷Eejatzi ikimitzitaka riraga shirampari: tee ikoyi raye iina, omaanta ikowaki rantatenkatawakayaeni ishiramparinkaeteki. Oetarikapaeni ranteeyakirini, omaanta tee riyotzi ipashiwentakayaawo. Ari rowashironkaeyakirini Tajorentsi.

²⁸Ari tee ikowaeyini ipinkatheeyerini Tajorentsi eejatzi ikenkithashiryaaakotyaaari rirori, rootaki ikanantakari Tajorentsi: “Ikantyaata. Ikenkithashireeyaawoota kaari kameethatatsi, eejatzi eero ijeekimaeta kameetha”. ²⁹Rantapiinteyakironi kaari kameethatayitatsirini: ashi royiyo tee ikameethateeyini, ishirontawo kaari rayi, oshirontari kaari ayi, iñaawenatzitakari atziri rashitayitarini, ikowaki rowashironkaayiterini paashinipaeni, ikowawitaka ikimitakotyaaari paashinipaeni rootaki ikijawakaanteeyakarini, rowamaawakagaeyakani, ikijathatawakagaeyakani, ramatawitantapiinteyeyini, ikatsimatawakagaeyakani, ikantakotantashita makaawaanteri riroripaeni, ³⁰itheeyakotawakagaeyakani, ikijeeyakirini Tajorentsi, rakawaanteteeyakirini paashinipaeni, ikantakaaperoeyani, ikantashiteeyawitani, “Naakapero”, ikowakowayitakini ranteeyeroni paashinipaeni kaari kameethatayitatsini, ipiyatheeyakarini ashiteeyaririni, ³¹tee añeyironi riyoteeyantarini, tee imonkaateeyironi oetarika ikanteeyawitarini, tee inintawakagaeyaani, tee riyotzi ipyakoteniri paashinipaeni okaatzi rantziri, tema tee ineshironkatawakagaeyaani. ³²Riyoteeyawitawoni ikantziri Tajorentsi: “Maawaeni antapiinteyirorini kaari kameethatatsi riyateeyeni paamariki kaari tsiwakanitatsini”, omaanta rothataashiteeyani ranteeyironi eejatzi inimotakiri paashinipaeni antzirori iroka kaari kameethatatsi.

2

Riraga joriyo eero rawijakotashiteeyaani omawitya rirotaiki joriyo

¹Naamaaka ijeeki joriyo kantatsiri: “Ñaa, okantateekirira ikemawakiroota, tee ikameetheeyeni”. Omaanta nokamantemi: kyaaryoowa, aririka pikantakoteri paashinipaeni atziri: “Eeniro rantani”, eejatzi eerori eeniro pantani, pikimiteeyakarini riraga

pikantakotawitakarira. ² Ayoteeyakini okameethatzi rowashironkagaeyirini Tajorentsi riraga antzirori kaari kameethatatsi. Tema riyotakotziri maawaeni atziri okaatzi rantziri. ³ Omaanta eerori, pikantzi: “Eeni ro ranta nipaeni irinta”, eejatzi pikimiteeyakarini, pantapiinteeyakironi eerori kaari kameethatatsi. ¿Piitashitama eerori eero rowashironkaeyimini Tajorentsi? Tema riyoperotakiro okaatzi rantziri maawaeni atziri. ⁴ Pamine, osheki ineshironkateeyakimini, ikaminthaaperoeyakimini, tee intsipaeete roonimi: ojamani royaakoeyawitakimini pikenkithashireeyaneeyanimi pookaeyeronimi kaari kameethatatsi panteeyirini. Omaanta, tee pookaeyironi. ⁵ Tee pikenkithashiri ro ikantziri Tajorentsi, tee pikoyi pikenkithashireeyaani. Eekiro piyaatatzi pantapiinteeyironi kaari kameethatatsi, rootaki rowashironkawanentemiri rirori. Kyaaryo, iinja ikijaperoeyerini maawaeni antzirori kaari kameethatatsi. Omaanta ayoteeyanakini ikameethaperotzi rirori, eero ikijashitari atziri, riyoperotakiri maawaeni, tsikarika ikanteeyani.

⁶ Rowashironkaeyerini maawaeni kaari kameethatatsi, omaanta ijeekakagaeyerini kameetha janta jenokinta maawaeni kameethateeyatsirini. ⁷ Aririka akowaperote añagaeyerini Tajorentsi eejatzi akowaperote akameethaperotanaki, eejatzi akowaperote akanteetateyeyaani ajeeke jenokinta, thame akyaaryoowenteeyeroni maawaeni ikowakagaeyakaerini. Roojatzi ijeekakagaeyeeni jenokinta, akanteetateyeyaani ajeeke motapaeri. ⁸ Omaanta riraga kaari kameethatatsi, kaari kowatsi riyotero ikowakaawitarini Tajorentsi inta ikowashiteeyani rantapiintero kaari kameethatatsi, tema ikijaperoeyerini rirori, rowashironkaaperoeyerini. ⁹ Imonkaatawakagaeyaani joriiyo eejatzi kaari joriiyotatsi: aririka ikantyaani rantero kaari kameethatatsi, ari rashironkagaeyaani, rowashironkaeyerini Tajorentsi. ¹⁰ Omaanta maawaeni antapiintzirori kameethatatsiri iñaapaeri Tajorentsi jenokinta, iñaaperotawaeri rirori, ijeekakagaeyerini kameetha: joriiyopaeni, kaari joriiyotatsi, maawaeni. Amonkaatawakagaeyakyaani. ¹¹ Riraga Tajorentsi tee rinashitakagaeyarini paashinijatzipaeni atziri: riyotzi akimitawakagaeyakani maawaeni.

¹² Riraga paashinijatzitatsiri atziri tee iñi ro rojankinarini Moeseeshi, omaanta eeniro rantayitzirini, eejatzi riyate paamariki kaari tsiwakanitatsini. Omaanta eero ikantziri Tajorentsi: “¿Litaka kaari paapatziyantawo rojankinatzirini Moeseeshi?” Omaanta riraga joriiyopaeni iyotawitawori rojankinarini, eeniro rantayitzirini, eejatzi riyate rirori paamariki kaari tsiwakanitatsini; ari rowashironkaaperoteri Tajorentsi, ikanteri: “Tee paapatziyaperotawoni iroka rojankinatzirini Moeseeshi”. ¹³ Eero iñaaperotashitari Tajorentsi ikameethatzi riraga kemashiteeyawitaworini iñaani, intakya iñaaperotaperoyeyini ikameethatzi riraga aapatziyaperotawori iñaani: tema rootaki ikowakaakiriri. ¹⁴ Pamineri riraga paashinijatzitatsiri atziri, tsika ikanteeyani. Tee iñaawitawo Iwaperite Tajorentsi, omaanta apanipaeni eeniro rantayitakironi okantayitzirini. Ñaakiro, riyotashitayitani ijeeki kameetha. ¹⁵ Aririka ijeeki kameetha, ayoteeyakini riyotawitawo rirori okantziri Iwaperite Tajorentsi. Eeniro ikenkithashiryaakari Tajorentsi rajankaneki: riyoteeyakini okameethatzirika ranteeyirini, rooma teerika. ¹⁶ Iinja ikanteri Tajorentsi riraga Jesokirishito: “Eeroka yotzirori tsikarika okantari ranteeyakirini atziripaeni, pithotyakiro maawaeni ikenkithashireeyirini. Iroñaaka eeroka kantakoterini tsikarika riyateeyeni. Eeroka kantatsini aririka añaaaperoteri ikameethatzi, aririka owashironkayeri”. Rootaki nokamanteeyiririni naari, ikenkithashireeyantyaarini, rowawijaakoeyanteeyaarini.

Riraga joriiyo eejatzi kaminagaantsi Tajorentsi

¹⁷ Omaanta, eerokarika joriiyo, kyaaryoowa. Pikantzikari: “Niyotziro naaka rojankinarini Moeseeshi. Nosheninkataperotakari naaka Tajorentsi”. Pikantakaapero-takarira. ¹⁸ Piyoteeyironi ikowakagaeyakaerini Tajorentsi. Paerani piyotawitakawoni Iwaperite Tajorentsi, rootaki piyoteeyantawitakaworini kameethatayitatsirini. ¹⁹ Iroñaaka piitashiteeyawitani pimatero piyotakagaeyerini maawaeni kaari yoteeyatsini okaatzi ikowakaakimiri Tajorentsi. Kimiwitaka poorentakoeyerinimi maawaeni jeekaeyatsirini tsiteniriki, ²⁰ piyotakagaeyerinimi maawaeni kaari yoteeyatsini, okimiwitaka piyotagaeyerinimi eentsipaeni. Kyaaryo piyoteeyawitawoni Iwaperite Tajorentsi, tema

kameetha riyotaawitakimi, tee amatawitantzi. ²¹ Pamine, piyotagaeyerinimi paashini-paeni, omaanta, ¿iitaka kaari pitantawo piyoteeya eerori? Tema okameethatawita piyotaawakagaayaanimi eerori. Eeniro pikanteeyawitakaririni paashinipaeni: “Eero pikoshitzi”. Roojatzi pantzitanakawo eerori pikoshitzi. ²² Pikanteeyawitarini: “Eero piñaathatzimotawo piina paashini tsinani”. Roojatzi pantzitanakawo eerori, eeniro piñaathatzimotawo piina paashini tsinani. Pikanteeyawitarini: “Eero piitziro piwetsikani: ‘Rootaki Tajorentsi’. Kaarimachee”. Aririka poonari iitajorentsitashitari, ¿iitaka pikoshit-tantawori ashi owaagawo ikemijantapiinteetzinta? ²³ Pikantakaaperoyakani, pikan-teeyawitani: “Niyotziro naaka iñaani Tajorentsi”. Omaanta teerika pimonkaatayitzironi okantayitzirini, tema pitheenakiri Tajorentsi. ²⁴ Eenitatsi iroka rojankinateetziniriri pae-jatziitani: “Eeniro rantayitakaririni ajorriyotzinkarite kaari kameethatatsi, rootaki ikantz-imateeyantakaririni Tajorentsi riraga kaari jorriyotatsi, ikanteeyini: ‘Tee ikameethatzi Tajorentsi, eero aapatziyari’ ”.

Tee rinashitayitarini Tajorentsi jorriyopaeni

²⁵ Pamine, aririka pikemijantaperotero iñaani Tajorentsi, tee patsipetashitawo pijorriyotzi, tema piyotakiri rirori. Omaanta teerika pikemijantaperotziro, patsipetashitakawo pijorriyotashitawita. ²⁶ Aririka rantapiintero kameethatatsiri kaari jorriyotatsi, tema iñaaperoteroi Tajorentsi rirori ikameethatzi. Ikimitakaanteeyari jorriyo, aapatziyariri Tajorentsi rirori. ²⁷ Eerokarika jorriyo, piyotawitaworika rojankinarini Moeeseeshi; omaanta teerika pikemijantaperotziro, ¿okameethatzi? Teewee, tee okameethatzi. Pamineri riraga kaari jorriyotatsi: tee iñaaneentziro Iwaperite Tajorentsi, omaanta aririka ijeeki kameetha, rantakiro ikowakaakiriri Tajorentsi. Tema okameethaperotzi iroka. Ee-jatzi tema roñaagakiri paashinipaeni tee pikameethatzi eerokapaeni. ²⁸ Kaari jorriyopero riraga kaari aapatziyarini Tajorentsi. Eejatzi tee okameethatzi itotonawitakyaarika ishiramparitanti, teerika raapatziyari rirori. Ratsipetashitakawo itotonatziro. ²⁹ Omaanta riraga jorriyoperotatsiri rirotaaki riraga kenkithashiryaapiintziriri Tajorentsi rajankaneki rootaki okithaatakaaririri Ishire Tajorentsi. Tee ro iñaaperotantariri itotonatzirowa ishiramparitanti, omaantakya iñaaperotantariri raapatziyakari. Eerorika iñaaperotziriri atziri, omaantakya riraga Tajorentsi rirotaaki iñaaperoterini.

3

¹ Naamaashitaka pikantzi: “¿Natsipetashitama nojorriyotaki? ¿Natsipetashitama nototonatziro noshiramparitanti?” ² Tee patsipetawitawo pijorriyotzi. Tema irira jorriyo riyotaakiri Tajorentsi iñaani. ³ Kyaaryo, tee raapatziyeeyarini maawaeni, eenitatsi amatawiterinimi Tajorentsi. ¿Arima ramatawitakiri Tajorentsi riraga aapatziyariri? ⁴ Eero ramatawitziri. Omawitya ramatawiteeyeeni maawaeni atziri, omaanta Tajorentsi tekatsi ikantya ramatawiteeyeeni rirori. Tema paerani rojankinatziro Iraviiri, ikantzi: “Kyaaryooperotaki, Tajorentsi, piñaani: tee pitheeyaa. Tekatsi ikantya atziri ipiyatheeyemini”. ⁵ Naamaashita eeniro ijeeki kantashitachari: “Aririka nantero kaari kameethatatsi, roojatzi riyoteeyantanakyaani paashinipaeni ikameethaperotaki Tajorentsi, tee ikimitana naari. Roojatzi aririka ipinkatheeyerini, ¿iitaka iroñaaka ikijawenantenawori Tajorentsi kaari kameethatatsi nantayitzirini? Tema rootaki ipinkathatantyaariri paashinipaeni”. (Iroñaaka nokenkithatziro kimitariri kaari aapatziyariri Tajorentsi.) ⁶ Tee okameethatzi iroka raamaayiwitakarini. ¿Arima ramatawitakae Tajorentsi? Eero. Ikantzi rotyaanteri antapiintzirori kaari kameethatatsi paamariki kaari tsiwakanitatsini. Eeromi rantziromi iroka, eeromi imatziromi ikantakoneentawomi paashinipaeni atziri. ⁷ Ñaakiro, ¿okameethatziro notheeya niyotakaantyaariri atziri tee itheeya Tajorentsi, roojatzi ipinkathatantyaariri? Teewee. Aririkami okameethatemi notheeya, eeromi ikijawentana-womi Tajorentsi notheeya. Omaanta, tee okameethatzi iroka ikantziri. ⁸ ¿Okameethatziro antapiintero kaari kameethatatsi ikimoshiryaantyaari Tajorentsi? Teewee, eero antziro.

Okameethatzi rotyaante aaka Tajorensi paamariki kaari tsiwakanitatsini kantashitay-itaworini iroka, ñaa, okantateeteri iinja iñaashitateeyaawoota. Omaanta eeniro kantakotashitakinari: “Riyotaakiri Paaworo paashini atziri rantero kaari kameethatatsi”. Ittheyashita rirori.

Aakapaeni maawaeni anteeyakironi kaari kameethatatsi

⁹ Pamine, aakapaeni joriyyo. ¿Okameethatzima akante: “Tee ikameethateeyeni paashinipaeni atziri, omaantakya aaka kameethateentsiri?” Tee okameethatzi akantero iroka. Tema amonkaatawakagaeyakani, eenitatsi antanipaeni maawaeni: aaripaeni, eejatzi riraga paashinijatzitatsiripaeni atziri. ¹⁰ Tema aritaki okantzi Iwaperite Tajorensi: “Tee ijeeki kameethaneentatsini apaani. ¹¹ Tekatsi kowatsini riyoteri Tajorensi, eejatzi tekatsi kowatsini riyotero ikowakaawitariri. ¹² Ipiyathateeyakarini Tajorensi maawaeni, ranteeyironi maawaeni kaari kameethatatsi. Tekatsi antzirori kameethatatsiri, tekat-sipero. ¹³ Tee okameethatzi iñaawaetashitayitarini. Osheki otheeyakaari ineni. Osh-eki ikijathateeyirini paashinipaeni, ikimiwitakari maanki koweenkatsiri atsikantaniri. ¹⁴ Osheki ikatsimatakiri paashinipaeni, ikijathatapiinteeyakirini. ¹⁵ Eejatzi rametakawo rowamaayitashitakarini atziri. ¹⁶ Tsikarika riyaatayitakini, rowashironkaayitakirini paashinipaeni. ¹⁷ Tee riyotziro ikaminthaante, ineshironkatante, ijeekantyaari kameetha. ¹⁸ Tee ipinkathateeyirini Tajorensi”. Rootaki rojankinatakiniriri Tajorensi maawaeni atziri paeraniperoroña.

¹⁹ Ayoteeyakini iroñaaka rashironkaaperoty maawaeni yoteeyawitaworini rojankinarini Moeseeshi. Riyoteeyawitakawoni oetaka ikowakaakiriri Tajorensi, tekatsi kanteeyatsini: “Tee niyotzi”. Tema rowashironkagaeyerini maawaeni atziri antzirori kaari kameethatatsi. ²⁰ Tekatsi ikante atziri: “Nanteeyakironi maawaeni okantziri rojankinarini Moeseeshi, iroñaaka iñaaperotena Tajorensi nokameethatzi”. Teewee, tee imatziro. Tema rootaki Rojankinarini Moeseeshi iyotagaeyakaerorini eeniro antani.

Rowawijaakoeyakirini Tajorensi maawaeni aapatziyariri Jesokirishito

²¹ Iroñaaka nokamantemi: riyotagaeyakaeni Tajorensi tsika ikantya iñaaperotanteeri akameethatzi. Riraga Moeseeshini eejatzi riraga kamanantayitzirorini iñaani Tajorensi rojankinanzitakaero ipoke Itomi Tajorensi ikamawentakae rowawijaakotanteeri. Tee ro ikamanteeri amonkaatero Rojankinarini Moeseeshi, ²² omaanta ikamanteeyakaeni aririka aapatziyakaari Jesokirishito, iñaaperoyakaeni Tajorensi akameethatzi. Aritaki amonkaatawakagaeyakani, aakateeyakini joriyyo eejatzi paashinijatzitatsiri atziri: ²³ tema eeniro anteeyakironi kaari kameethatatsi, maawaeni. Tee anteeyironi kameethatayitatsirini ikowakagaeyakaerini Tajorensi. ²⁴ Ikamawentakae Jesokirishito rootaki aririka aapatziyeyakarini irira, rowawijaakoeyakaeni Tajorensi, iñaaperoyakaeni akameethatzi. Tema ineshironkateeyakaeni: tee ikenkithashireeeyeaawoni eejatzi kaari kameethatatsi anteeyakirini. ²⁵⁻²⁶ Rotyaantakiri Itomi, ikamawentakae, apaatawenteeyakaeni riraa. Iroñaaka, aririka aapatziyakaari, monkaataka, eero ikenkithashiryagaawo eejatzi anteeyakirini. Eejatzi paerani, tekiraatani ipokini jaka kipatsiki Jesoshi, tee rowashironkagaeyirini Tajorensi riraga aapatziyariri. Riyotzitari iinja ikamawenteeyerini riraga Itomi. Rootaki ayoteeyantakarini ikameethaperotaki Tajorensi eejatzi iñaaperoyakirini maawaeni aapatziyeyaririni Jesoshi ikameethatzi.

Tekatsi akantya aari akantakaaperoty, eero amatziro owawijaakoteeya apaniroeni

²⁷ Iroñaaka tekatsi akantya akantakaaperoty. ¿Iitarika? Tema tekatsi akantya owawijaakoteeya apaniroeni. ¿Iitaka kaari amatantawo? Tema apatziro Tajorensi rowameethatee aakapaeni riraga aapatziyariri Jesoshi. ²⁸ Ñaakiro, aririka aapatziyaari Jesoshi, rowameethatakae Tajorensi. Tee ikanteeyeni: “Pimonkaateeyeroni rojankinarini Moeseeshi pawijakoeyanteeyaarini”. ²⁹ ¿Apaniroenima rowawijaakoeyirini Tajorensi joriyyo? Teewee, tema eejatzi rowawijaakoeyakirini paashinijatzitatsiri atziri. ³⁰ Apintzi Tajorensi, ikaminthagaeyakaeni maawaeni. Riyotaki amonkaatawakagaeyakani. Aririka

raapatziyaari joriyo, riraga Jesoshi rowawijaakoteri. Aririka raapatziyaari irira paashini-jatzitatsiri atziri, rowawijaakoteri eejatzi. Roojatzi iñaakiri riraga Tajorentsi ikameethatzi maawaeni. ³¹ Aririka aapatziyakaari Jesoshi, ¿okameethatzima ookaero Iwaperite Tajorentsi? Teewee, eero ookaero. Aririka aapatziyakaari, rootaki anantyaawori okamanteeyakaerini.

4

Roshiyakaavenantzi Awaraamani

¹ Piyoteeyakini tsika ikantani achariniiteniperoni Awaraama. Iroñaaka nokamantemi: ² tee rowawijaakotaa apaniroeni. Rowawijaakotyaami apaniroeni, imateromi ikantakaaperotyaaami, ikantemi: “Osheki nokameethataki, nawijakotantaari”. Omaanta tema riyotaki Tajorentsi tee ikameethatzi Awaraamani. ³ ¿Oetaka okantziri Iwaperite Tajorentsi? Tema okantzi: “Raapatziyakaerini Awaraama Tajorentsi, rootaki iñaaperotantarini ikameethatzi”. ⁴ Noshiyakaawentemiri: eenirorika thamaetenirini iwaatorote, tema okameethatzi ipinateri. ¿Okameethatzima ikanteri: “Irika, korikika, nopashitzimirira”? Tee okameethatzi: tema ipomeentsitakanari ithamaetziniri. ⁵ Omaanta riraga Tajorentsi, rinashita: eerorika antayitzironi kameethatayitatsirini, omaanta ameentyaaririka Tajorentsi, aritaki rowameethateeyakaeni, iñaakae akameethatzi. Eero apomeentsiwentari apinateri. ⁶ Naakiro, tekatsi antaperote rowameethatanteeri Tajorentsi, omaanta riweshiryakaageyeeni, aririka aapatziyaari ari iñaaperotakae akameethatzi. Tema rootaki ikantakirini Iraviiri:

⁷ “Ikimoshireeyakini maawaeni atziri riraga ikamintheeri Awinkatharite. Eero ikenkithashiryaaneero eejatzi kaari kameethatatsi rantayitzirini. ⁸ Kyaaryo, ikimoshiryaaperotanaki, riyotaki eero ikijawentziri riraga Awinkatharite rantayitzirini”.

⁹ ¿Ninka ikenkithatakotziri Iraviirini? ¿Apaniroenima ajoriiyotzinkarite? Tema ikenkithatakotziri eejatzi maawaeni paashinijatzitatsiri atziri. Tema ayoteeyakini raapatziyakari Awaraamani, rootaki iñaaperotantakariri Tajorentsi ikameethatzi. ¹⁰ Omaanta ¿tsika okaatzika iñaaperotantakariri Tajorentsi ikameethatzi? Tema tekirani jorriiyotzini, tekirani itotonatzironi ishiramparitantari. ¹¹ Naakiro, tekirani itotonatzironi rameentarinini Tajorentsi, rowameethatantariri. Roojatzikya itotonatzironi, riyoteeyantakarini atziripaeni ritakawo rameentakari Tajorentsi rootaki iñaaperotakiri irira ikameethatzi. Iroñaaka ayoteeyakini aritaki ikimiteeyaarini rirori paashinijatzitatsiri atziri: eero iitashita itotonatero iñaaperotantyaariri Tajorentsi ikameethatzi, omaantakya rameentzitarini irira. Tema riraga Awaraamani rirotaiki itaperotakawori rameentakari rirori. ¹² Eejatzi ikimiteeyaarini maawaeni atziritzinkarite aari, aririka rameentyaari Tajorentsi. Eero iitashita aririka itotonatero, ari rawijakotee, omaanta okameethatzi rameentyaari rawijakotanteeyaaari. Ikimityaari achariniiteni Awaraama, tekira itotonatzironi ishiramparitantari paerani rirori.

Enitatsi iroka ikashiyakaakaririni Tajorentsi Awaraamani

¹³ Ari rameentashitakari Awaraamani Tajorentsi, rootaki iñaaperotantakariri rirori ikameethatzi, roojatzi ikantakiri: “Nokowakaakimi iinja paawakiro okaatzi nokashiyakaakiriri maawaeni jeekatsiri kipatsiki”. ¿Iitaka ikanantaririni iroka? ¿Imonkaatayitakironima rojankinarini Moeseeshi? Teewee, tekirani ojeekini. Ro ikanantakarini, rameentakarinini. ¹⁴ Apatzirorikami iñaaperoterimi Tajorentsi riraga kowawitachari imonkaateromi rojankinarini Moeseeshi, tema ramatawitakirimi Awaraamani okaatzira ikantakiriri. Eero okameethataneemi rameentawitakarira. ¹⁵ Rowashironkagaeyerini Tajorentsi maawaeni kaari monkaaperotzirori rojankinarini Moeseeshi, ikijiri. Omaanta eerorikami otzimimi rojankinarini Moeseeshi, tekatsimi okantya ikijawenterimi Tajorentsi. ¹⁶ Aririka ameentyaari Tajorentsi, tema imonkaatakiro ikantakaeri. Kyaaryo, ineshironkaeyakirini maawaeni kimitteeyaririni Awaraamani. Tee apaniroeni ineshironkaeyerini joriyo, omaanta ineshironkaeyakirini maawaeni

aapatziyariri. Tema rirotaki Awaraamani itakawori raapatziyari; aririka aapatziyari aari, akimiteeyarini irira. ¹⁷ Tema ikantakirini paerani Tajorensi: “Eerokataki itaperotakaworini, impaetziyika ikimiteeyemini osheki paashinijazitatsiri atziri”. Rirotaki Tajorensi kijokiro rowakiri Awaraamani tema rameentakari. Eejatzi rowaŋagaeri kamayitawiteencharini, tema rorojatzi tzimakagaeyirorini maawaeni aŋeeyakirini.

¹⁸⁻²⁰ Riyotakotaka Awaraamani antyashiparitaki, rootzimateensi ikame. Aamaashitya okaataki rojarensite 100. Eejatzi riyotakiro iina antyashipawotaki, eejatzi tee iyotzi otzimeri eentsite. Tekatsi reentsite omaanta ikashiyakaakari Tajorensi: “Ar-itaki roshakitaki picharineetaperoeayarini”. Omaanta tee itheenkiriri Tajorensi, riraga Awaraama ikenkithashiryaaakiro ikantakiriri, riyoperotaki kyaaryo ikantakiriri, imonkaatero maawaeni. Tekirani ijeekini ichariniitenipaeni, raapatziyakari Tajorensi eejatzi riweshiryawentakari, ikantzi: “Tema ikameethataki Tajorensi”. ²¹ Riyoperotzini eenitatsi itajorenka, tekatsi pomeentsitzimotyaaarini; riyoperotzini rantero maawaeni ikantakiriri. ²² Rootaki ikanantakari Tajorensi: “Rameentakina Awaraama, rootaki noŋaaperotantariri ikameethatzi”.

²³⁻²⁴ Rootaki ikantakiririni Awaraamani, eejatzi iroŋaaka ikanteeyakaerini aari; ayoteeyakini aririka ameentyaari Tajorensi, iŋaaperoeయాeni akameethatzi, ikimitakaan-teeyakaeni tee antziro kaari kameethatatsi. Tema rirotaki piriinteeriri Awinkatharite Jesoshi. ²⁵ Eeniro anteeyakirini kaari kameethatatsi, rootaki ikamawenanteeyakaerini Jesoshi. Roojatzi ipiriintanaa eejatzi, rootaki ayoteeyantakarini maawaeni iŋaaperoeయాeni akameethatzi maawaeni aapatziyariri rirori, okimitaka tee antapiintziro kaari kameethatatsi.

5

Iŋaaperoeయాeni Tajorensi akameethatzi, ayoteeyantakarini ajeeke jenokinta

¹ Ari ikamawenteeyakaeni Awinkatharite Jesokirishito, rowawijaakoeyantakaerini. Iroŋaaka ameenteeyakawoni maawaeni ikantakaeri Tajorensi, rootaki iŋaaperoeyantakaerini akameethatzi, okimitaka tee antziro kaari kameethatatsi; rootaki iroŋaaka raakameethatanteeyakaerini maawaeni. ² Kyaaryo aapatziyakari Jesoshi, rootaki ineshironkatantakaeri Tajorensi, ikantatyaaeni. Osheki aweshiryawentakari, ayoteeyakini aŋeeyeerini janta ipinkathariteperotzinta. ³ Eejatzi, aririka akemaatsityaawo oetarikapaeni, kameetha aweshiryawentyaari Tajorensi. Ayoteeyakini aririka akemaatsityaawo, iyotaakaero eshiwenantyaawori oetarikapaeni. ⁴⁻⁵ Eejatzi aririka eshiwentakiro, ramitakotakae Tajorensi akyaaryoowentakiro antawaetziniri rirori. Aririka akyaaryoowentakiniri oetarikapaeni, ayotanaki ameentakawo ikantakaeri, eejatzi ayotanaki tee ramatawiteeyeeni. Tekatsi ikantee ramatawiteeyeeni, tema rotyaantakaero Ishire okithaataakaakae, rootaki iroŋaaka inintaperoeyantakaerini kameetha. Aweshiryawentakari.

⁶ Ŋaakiro, paerani ashironkaaperoeယာeni, tekatsi akantya owawijaakotashitya aaka apaniroeni. Roojatzi omonkaatantakari kitejiri ikowakiri Tajorensi, ipokaki Jesoshi. Tee apinkathatawitarini, omaanta ikamawenteeyakaeni. ⁷ Ari tekatsi aŋaapiinte paashini atziri kowatsini ikamawenteriri paashinipaeni kameethatatsiri, rowawijaakotantyaariri. Omaanta eenitatsirika kameethaperotatsiri atziri, aamaashitya eenirorika apaanipaeni kamawentziriri rirori. ⁸ Omaantakya aaka tee akameethateeyini, omaanta rotyaantakiri Tajorensi Itomi riraga Jesokirishito ikamawenteeyakaeni. Tema rootaki ayoteeyantakarini ineshironkaperoeယာeni, inintaperoeယာeni. ⁹ Apaatawentakae riraa, ikamawenteeyakaeni. Tema ameentakari rootaki iroŋaaka iŋaaperotantakaeri Tajorensi akameethatzi, okimitzimotawitakarini tee antziro kaari kameethatatsi. Iinja, ikijeri Tajorensi maawaeni antapiintzirori kaari kameethatatsi, inta aaka, aritaki rowawijaakoယာeni. ¹⁰ Paerani akijawitarini Tajorensi, omaanta ikamawenteeyakaeni Itomi, iroŋaaka apinkathatakiri rirori; eejatzi irira, iŋaaperotakae akameethatzi. Iroŋaaka eero rapiitero ikamae eejatzi Jesoshi, inta ikantyaani raŋaaperotee, imatantawori itajonkawentapiintteeyakaeni iroŋaaka. ¹¹ Kaari apatziro iroka, inta eejatzi ayoteeyakini aapatziyakari

Awinkatharite Jesokirishito, rootaki iñaaperoyantakaerini Tajorentsi akameethatzi. Tema rootaki aweshiryaawenantariri iroñaaka.

Rantakiri Araani akamantyaari omaanta rantakiri Jesokirishito añaantyaari

¹² Paerani ritakaantakawo kaari kameethatatsi apaani atziri, riraga Araani; rootaki ikamantakari rimpaezi. Eejatzi akimiteeyakarini aaka eejatzi riraga maawaeni paashini-paeni atziri: anteeyakironi kaari kameethatatsi, ashi owayanakironi. Rootaki iroñaaka akamaniteeyantarini aari maawaeni: ashi oyiro akamaeyini maawaeni. ¹³ Paerani tekirani ojeekini rojankinarini Moeseeshi, rantapiinteeyakironi atziri kaari kameethatatsi. Omaanta tekira riyotaperoyironi kameetha oetaka ikowakagaeyakiririni Tajorentsi: ñaakiro, tekirani ojeekini rojankinarini Moeseeshi. ¹⁴ Omaanta eekiro riyatanakitzi ikamaeyanakini maawaeni atziri, ritakaantanakawo owakira tzmajaantaneentsiri, riraga Araani, roojatzi ijeebantapaaka Moeseeshini. Omawitya tekiraata otzimi kaminaagantsi rashi Tajorentsi, tema riraga anteeyakiririni kaari kameethatatsi ikamaeyakini, omawitya rantakiro inashitapaeni kaari kameethatatsi. Tema owamagaeyakirini okaatzi ranteeyakirini. Riraga Araani roshiyawitakari riraga pokapaentatsiri rimpaezi, ¹⁵ omaanta rinashitaka rirori eejatzi. Eeniro rantakiri Araani akamaeyantakarini aakapaeni. Omaanta ikaminthaaperoyakaeni Tajorentsi, tee ikoyi ikijawentaperoteero antayitzirini, rootaki rotyaanantakariri pokapaentatsiri: riraga Jesokirishito. ¹⁶⁻¹⁷ Iroka rantakiri Araani owamagaeyakirini osheki atziri, omaanta iroka rantakiri Jesokirishito owañagaeyakirini osheki atziri. Tema ikamawentakae maawaeni aaka, rootaki iroñaaka ineshironkataperoyirini Tajorentsi rirori, tee ikenkithashiryaako-teero anteeyakirini, omaanta iñaaperoteeyakaeni maawaeni aapatziyariri Jesokirishito akameethatzi. Rowañagaeyakaeni maawaeni, akanteetatyeyyaani ajeekae jenokinta.

¹⁸ Rantakiro kaari kameethatatsi apaani shirampari: riraga Araani, rootaki maawaeni aakapaeni aateeyantyaarinimi paamariki kaari tsiwakanitsini. Omaanta eeniro rantakiri paashini shirampari, riraga Jesokirishito. Rootaki imatantawori Tajorentsi iñaaperotakae akameethatzi, ajeekaeyanteeyarini jenokinta, akanteetatyeyyaani. ¹⁹ Tee ikemijantaperotziri Araani Tajorentsi okaatzi ikantawitakariri, rootaki kaari akameethateeyantani. Ikemijantaperotakiri Jesokirishito Iriri, rootaki imatanteeyakaerini iñaaperoyakaeni akameethatzi. ²⁰ Rojankinataakakiri paerani Tajorentsi Moeseeshi ayoteeyantakarini tee okameethatzi iroka anteeyakirini. Tee akameethaneentzi eechonkini, omaanta osheki ineshironkaeyakaeni Tajorentsi. ²¹ Ari tee akameethateeyini, rootaki akamaeyantakarini, omaanta aapatziyeyakarini Awinkatharite Jesokirishito, rootaki ineshironkatanteeyakaerini Tajorentsi. Tee ikijawenteero anteeyakirini, omaanta iñaaperoyakaeni akameethatzi rootaki akanteetatyeyyaani ajeekimotantapaeyariri iinja janta jenokinta.

6

Aririka akaawoshitakoeyarini Tajorentsi kimateeyakani atsipateeyakarini Jesoshi akamaeyakini eejatzi apiriinteeyanaani

¹ Ayoteeyakini ikamawentakae Jesokirishito rookakowentakae eero omperatantane eejatzi kaari kameethatatsi. ¿Oetaka anteeyerini iroñaaka? ¿Antapiinteeyeronima kaari kameethatatsi ineshironkantapiinteeyeerini Tajorentsi? ² Eero. Eero antapiinteero eejatzi kaari kameethatatsi. Okimiwitaka akamaki, eero amatantawo antapiinteero kaari kameethatatsi eejatzi. ¿Iitaka, ikanantari apaani kaminkari nantapiinteroota? Eero imatziro. ³ Aapatziyantakariri Jesokirishito eejatzi akaawoshitawenteeyakarini, kimitaka akaateeyakirini akamaeyakini. ¿Tema piyotziro? ⁴ Eejatzi okimitaka akaateeyakirini akimateeyakani, eejatzi okimitaka akaateeyakirini apiriinteeyanaani. Iroñaaka ajeekaeyaneeni kameetha, akimateeyakarini Jesokirishito: ikamaki, ikitateetakiri roojatzi itajonkaperoteeri Ashitariri ipiriinantaariri eejatzi.

⁵ Iroñaaka akimateeyakarini Jesoshi. Okimitaka akaateeyakirini akamaeyakini, eejatzi okimitaka akaateeyakirini apiriinteeyanaani: añeeyaneeni, omaanta inashiteeyanaani

maawaeni aakapaeni. ⁶ Paerani osheki akowapiinteeyini antapiinteeyironi kaari kameethatatsi, omaanta okimitaka atsipatakari Jesokirishito akentakoeyakani koroshiki, akamaeyakini: ¿iitakama akowanteeyari eejatzi apiiteero kaari kameethatatsi? Paerani okimitaka aakateeyakini ratziritepaeni iwinkatharite kamaaripaeni, rantakaapiintakaero kaari kameethatatsi; omaanta iroñaaka okimiwitaka akamaki, tekatsi ikantya romperatee eejatzi. ⁷ Naakiro, aririka ikame atziri, tekatsi omperateeyaarini. Iroñaaka aaka, ero anteero kaari kameethatatsi. ⁸ Aririka akaateeyakirini Jesokirishito akamaeyakini, ayoteeyini akaateeyerini eejatzi ajeekimoteri janta ijeekinta rirori. ⁹ Ayoteeyakini ikamaki, eejatzi ipiriintanaa. Eero rapiiteero ikamae eejatzi: tekatsi ikanteeya ikamae eejatzi. ¹⁰ Ikamantakari Jesoshi, ikamawentakiro kaari kameethatatsi anteeyakirini. Monkaataka: ero ikamae eejatzi. Iroñaaka añaanee: kijokiro rowaeri iroñaaka Tajorentsi, ikanteetateyeyaani. ¹¹ Eejatzi eeorripaeni, pikimiteeyakani pikamaperoyakini, ero panantaawo kaari kameethatatsi; omaanta rañaakagaeyemini eejatzi Awinkatharite Jesokirishito tema ijeekanaki pajankaneki, rootaki, piyoteeyantaaririni piweshiryakayaari Tajorentsi.

¹² Tema okimiwitaka pikamaki: ero iroñaaka pantapiinteero kaari kameethatatsi, ero pikenkithashiri roojatzi ero pantziro okowashitari piwatha. ¹³ Ari okimiwitaka pikamaki, ero pathaagakotaawo iroñaaka piwatha antakaapiintemiro kaari kameethatatsi. Eejatzi okimiwitaka rowaagaemi Tajorentsi, rootaki pishinetantyaariri rantakaayitemironi kameethatayitatsirini. ¹⁴ Eero iroñaaka panteero kaari kameethatatsi. Tekatsi okantya omperatemini pantero oetarikapaeni, tema ikaminthagaeyakimini Tajorentsi, ineshironkateeyakimini.

Noshiyakaawentemiri apaani omperataarewo

¹⁵ ¿Iitaka anteri iroñaaka? Ayoteeyakini tekatsi omperateeyeeni eejatzi ayoteeyakini ineshironkatapiinteeyakaeni Tajorentsi. ¿Okameethatzima antashitapiintyaawo kaari kameethatatsi ineshironkatantapiinteeyakaerini? Teewee, tee okameethatzi. ¹⁶ ¿Ninkama pipinkathaperoteri? Aririka pipinkathateri iwinkatharite kamaaripaeni, rantakaapiintemiro kaari kameethatatsi, omaanta rootaki piyaatantyaari paamariki kaari tsiwakanitatsini. Omaanta aririka pipinkathateri Tajorentsi, eejatzi pikemijantaperoteri, rantakaapiintemiro kameethatayitatsirini, rootaki piyaatanteeyari jenokinta Tajorentsi. ¹⁷⁻¹⁸ Kyaaryo paerani pipinkathatawitarini iwinkatharite kamaari, omaanta iroñaaka pipinkathateeri Tajorentsi. Pikemijantaperoteero maawaeni riyotagaeyeemirini irira, rootaki nopaasonkitantariri. Pantapiintawitawoni kaari kameethatatsi, omaanta oeyowakimi Ishire Tajorentsi, iroñaaka pantapiinteero kameethatayitatsirini.

¹⁹ Nokamantemiro okimitawo inaawaetzi atziripaeni, riraga theenkatsiri pikemaeyantyaaworini. Okimitaka paerani pipinkathawitarini iwinkatharite kamaari eejatzi eekiro piyaatate panantaworini kaari kameethatatsi, okameethatzi iroñaaka pipinkathateeyerini Tajorentsi eejatzi eekiro piyaatate panteeyantyaaworini kameethatayitatsirini, pikameethaperoyantyaarini. ²⁰ Paerani, pikemijantaperoyawitarini iwinkatharite kamaari pantawitakawo oetarikapaeni, tee pipinkathateeyirini Tajorentsi. ²¹ Omaanta osheki iroñaaka pipashiwentakagaawo panteeyawitarini: ¿iitaka ipinatemirimi kamaari? Panteeyawitanarini, rootaki piyaatantyaarimi paamariki kaari tsiwakanitatsini. ²² Iroñaaka tekatsi ikantya iwinkatharite kamaari romperateeyeeni eejatzi: tema iroñaaka pipinkathateeyerini Tajorentsi, panteeniri okaatzi ikowakayemiri. Rowameethashireeyemini rirori, ijeekakagaeyemini jenokinta pikanteetapaatyeyaani. ²³ Pantapiinteeyawitakawoni kaari kameethatatsi, piyaateeyantyaarinimi paamariki kaari tsiwakanitatsini. Omaanta paapatziyakari Awinkatharite Jesokirishito, rootaki ikaminthaantashitakimiri Tajorentsi, ijeekakagaeyashitemini jenokinta, pikanteetapaatyeyaani. Tema ikaminthaashiyeeni ikowashita.

¹Noyemijantzinkarite, eerokateeyakini nojoriiyotzinkarite, nokenkithatakagaeyemini. Tema piyotzi aririka ikame asheninka, tekatsi ikanteeya raapatziyeeyaawo ikantaw-itakaririni kaminagaantsi. ²Noshiyakaawentemiro iroka. Okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Aririka aye tsinani oemi, kijokiro owanakiri, roojatzi ikamantakya. Tee okameethatzi ookashityaari”. Omaanta aririka ikamaki, ojeekashitanaa, omatero roori antero oetarika okoyiri. ³Omaanta eenirorika oemi, tee okameethatzi oñaathatzimotyaaari paashini shirampari. Aririka ikamaki oemi, ari okameethatzi agae paashini oemi, iroñaakakya tee oñaathatzimotari itaworini oemi. Tekatsi thañeeyaawoni ayeeta paashini. ⁴Eejatzi, noyemijantzinkarite, ikamaki Jesokirishito: eejatzi okimiwitaka pikaateeyakirini, pika-maeyakini. Iroñaaka eero omperateemi rojankinarini Moeseeshi, tema okimiwitaka kamakimi. Omaanta rañaakagaeyeemini eejatzi Tajorentsi panteeyantyaaworini maawaeni ikowakagaeyakimirini. Okimiwitaka aakiri paashini oemi, riraga Jesokirishito. ⁵Paerani aapatziyawitarini iwinkatharite kamaaripaeni. Akowapiintawitawoni antapiintero kaari kameethatayitatsini, rowaga ithañaapithatawitakaeri Tajorentsi. Aritaki akanteeyarini, antapiinteyironi okaatzi okowakiri awatha, rootaki aateeyantyaarinimi paamariki kaari tsiwakanitatsini. ⁶Omaanta iroñaaka okimitaka akamaeyakini. Eero akenkithashiryaa-gaeyaawoni ikanteeyirini joriiyopaeni, rameteeyarini rirori. Iroñaaka tee antapiintziro okantzirini rojankinatirini paerani okaatzi okowaki awatha, intakya antapiinte okowakagaeyakaerini Ishire Tajorentsi.

Akyaryoowentero eero anantaperotawo kaari kameethatatsi

⁷¿Litaka nokanteeyimirini? ¿Nokantzimima tee okameethatzi rojankinarini Moeseeshi? Teewee, tee nokantzimi. Eeromi otzimimi, eero niyotziromi nantayitziroini kaari kameethatatsi. Eeromi okantzimi: “Eero piñaawenatawo rashitayitarini paashini-paeni”, eero niyotziromi kaarira kameethatatsi. ⁸Iyotaawitakina tee okameethatzi nokowashiryaaaperoyironi oetarikapaeni, niyotawitawo; omaanta eekiro niyaatatyee nokowashiryaaaperotanakiro oetarikapaeni. Eeromi otzimimi kaminagaantsi rashi Tajorentsi, eero niyotziromi tee okameethatzi nokowashiryaaawitakari. ⁹Paerani, teki-rani niyotziromi Kaminagaantsi rashi Tajorentsi, nokimoshiryaaashitawitakani. Omaanta roojatzi iyotaantakina eeniro nantani, rootaki nowashiretantakari. Niyotanaki niyaatemi paamariki kaari tsiwakanitatsini. ¹⁰Noetawitaka aririka nanteromi maawaeni okantziri Rojankinarini Moeseeshi nokanteetatyeeyaani nojeekemi jenokinta, omaanta tekatsi nokantya nomonkaatero. Iyotaakina iroñaaka eenitatsi nantani, rootaki niyaatantyaarimi paamariki kaari tsiwakanitatsini. ¹¹Osheki nokenkithashiryaaakiro kaari kameethatatsi, amatawithawitakina, rootaki kaari nomonkaatantaworini okantziri Rojankinarini Moeseeshi. Roojatzi niyotantanaka iyaatakaatyeeenami paamariki kaari tsiwakanitatsini. ¹²Ñaakiro, okameethaperotaki Rojankinarini Moeseeshi: rootaki ifaani Tajorentsi, okameethaperotaki.

Ikantziri iitaka antapiinantawori kaari kameethatatsi

¹³Ari okameethatzi Rojankinarini Moeseeshi, omaanta ¿iitaka niyaatantyaarimi paamariki kaari tsiwakanitatsini? ¿Rooma rojankinarini Moeseeshi jatakayenanimi? Kaari, omaanta jatakayenanimi nantakiro kaari kameethatatsi, rootaki niyaatantyaarimi. Tema iyotagaana rojankinarini Moeseeshi tee okameethatzi iroka nantawitakarini. ¹⁴Okameethatzi roori, tema Tajorentsi rirotaki jankinatakaantzirori; omaanta naaka, kantakaashitakawo tee nokameethatzi naaka. ¹⁵Tee niyotakota oeta awijimotakinari: nokowawita nojeekemi kameetha, omaanta, tee nomatziro. Nantapiintakiro kaari nokowaperotawita nanteri. ¹⁶Niyotaki tee okameethatzi iroka nantayitakirini, niyotaki okameethatzi iroka iyotaantziri Rojankinarini Moeseeshi. ¹⁷Tee nokowawita nanteromi oetarikapaeni, omaanta ashi noyiro tee nokameethatzi, rootaki nanantawori. ¹⁸Niyotaki tee nokameethaperotzi nowathaki. Nokowaperotawitaka nanteromi kameethatayitatsirini, omaanta tee nomatziro. ¹⁹Tee nantapiintziro kameethatatsiri nokowawitari

nanterimi, inta eekiro nantapiintanakiziro kaari kameethatatsi kaari nokowawita nanteri. ²⁰ ¿Litaka nantashitantawori kaari nokowawita nantero? Rooma ashi noyiro tee nokameethatzi, rootaki nantashitantakawori.

²¹ Aritaki nokantatyani: nokowawitaka nojeekemi kameetha, omaanta omapokakina eejatizane nantaneero kaari kameethatatsi. ²² Nokenkithashiryaaperotawitakawo najankaneki iñaani Tajorentsi, nokowaperotawitaka nanteromi kameetha ikowakaakinari. ²³ Osheki nokenkithashiryaakotaka nowathakira eenitatsi kaari shinetenani nantero kameethatatsiri. Osheki nokenkithashiryaawitakari Tajorentsi, nokowawitaka nanteromi ikowakaakinari. Omaanta tee nomatziro nantero, omapokashitanaana nantaneero eejatzi kaari kameethatatsi. ²⁴⁻²⁵ Osheki nashironkaawitaka. Nokenkithashiryaawitaka nanteromi ikantakinari Tajorentsi, omaanta ashi noyiro tee nokameethatzi. ¿Ninka amitakotenani eero nantapiinantawo eejatzi kaari kameethatatsi? Tema tee nokoyi niyaate paamariki kaari tsiwakanitatsini. Rirotaki Awinkatharite Jesokirishito amitakotenani. Rootaki iroñaaka osheki nopaasonkitantariri Tajorentsi.

8

Amitakoeyakaeni Ishire Tajorentsi

¹ Rootaki aapatziyeeyantaririni Jesokirishito kameetha, eejatzi kijokiro oyeri, eero rowashironkagaeyeni. Tema eero iroñaaka antapiinteeyironi kaari kameethatatsi akoyiri aari. ² Paerani ashi noyironi nantapiintzironi kaari kameethatatsi, niyaatemi paamariki kaari tsiwakanitatsini. Omaanta naapatziyakari rirori, owawijaakotantaanari Ishire Tajorentsi, owañaashiryaantaanari. Ojeekakagaena iinja janta jenokinta, nokanteetapaateyeyaani. ³ Ñaakiro, tekatsi okantya owawijaakoeyeni rojankinarini Moeseeshi: ashi oyiro tee akameethatzi. Tee amonkaateeyironi okantakaeri. Omaanta rowawijaakoeyakaeni Tajorentsi. Rotyaantakiri Itomi jaka kipatsiki, ratziritapaaki, ikimitaperotapaakae aari, omaanta tee rantziro kaari kameethatatsi. Ikamawentakae aaka, ipaashinitakagae eero akimitantaa paerani. ⁴ Iroñaaka, aririka aapatziyawo Ishire Tajorentsi, ari amonkaatakiri okantakaeri Iwaperite Tajorentsi. Paerani ashi oyironi tee akameethatzi, tee amonkaatzironi okantakaeri.

⁵ Riraga kaari kameethateeyatsini ikenkithashiryaakopiintawo rantero kaari kameethatatsi. Omaanta riraga yotzirori Ishire Tajorentsi ikowaki rantero okowakaakiriri. ⁶ Aririka akenkithashireero akowashitayitarini aari, aate paamariki kaari tsiwakanitatsini. Aririka akenkithashireero okowakaakaeri Ishire, ari ajeekaki kameetha eejatzi kameetha akanteetateyeyaani ajeekimoeyerini Tajorentsi. ⁷ Aririka akenkithashiryaakotero antayiteroni akowakiri aari, atheenkakiri rirori: tee akoyi antayiteroni ikowakagaeyawitakaerini. Rootaki kaari amatantawo antero. ⁸ Tee imatziro ikimoshiryaakayeri rirori maawaeni antapiintayitziroirini oetarikapaeni ikowashitakari.

Tsika ikanta riraga kameethatayitatsirini

⁹ Omaantakya erokapaeni, tee piyeekaeyini iroñaaka okimitaaga okoyiri piwatha, inta okithaatakaapaakimiro eerori Ishire Tajorentsi, rootaki piyeekaeyantaarini kimitaka okowakaakimiri Ishire. Riraga kaari kithaatakotawori Ishire, tee riyotziri Jesokirishito. ¹⁰ Osheki pantakiro kaari kameethatatsi, rootaki pikamaeyantyaarini piwatha, omaanta pisheninkatakaririka rirori, iñaaperotakimi Tajorentsi pikameethatzi pishireki, pikanteetateyeyaani piyeekimoteri. ¹¹ Tema rowaga Ishire opiriinteeri Jesoshi. Iroñaaka aririka okithaataakimiri roori, opiriinteeyemini eejatzi eerori, owañeeyeemini pishireki eejatzi. Ro imatanteemiri pameentakawo. ¹² Iroñaaka, noyemijantzinkarite, atsipetashiwitakawo aapatziyawitakari iwinkatharite kamaari, eejatzi atsipetashitawitakawo antero kaari kameethatatsi. ¹³ Aririka pantapiintero iroka, piyaate paamariki kaari tsiwakanitatsini. Omaanta aririka paapatziyawo Ishire Tajorentsi, eero panteero eejatzi kaari kameethatatsi, roojatzikya piyeke jenokinta, pikanteetapaateyeyaani.

Itominteeyakarini Tajorentsi aapatziyariri Jesoshi

¹⁴ Maawaeni atziri ikithaataakaari Ishire Tajorentsi, riroteeyakini reentsitepaeni Tajorentsi. ¹⁵ Pamine, aririka okithaataakaake roori, aakateeyakini itomipaeni rirori eejatzi rishinto. Tee akimitari romperanawo, eejatzi eero athaawantari. Eero akimitaa paerani athaawanteeyawitarini iitarikapaeni. Tema kyaaryo, akanteeri Tajorentsi iroñaaka: “Pawa nashi”. ¹⁶ Aririka ayotaki okithaataakaake roori, eejatzi iyotagaeyakaeni, rootaki ayoteeyantakarini reentsiteteeyakaeni Tajorentsi. ¹⁷ Aakateeyakinirika reentsitepaeni, ari ipaeyakaeni Tajorentsi maawaeni ikowakaakaeri ojeekimoeyeeni iinja, akimiteeyaarini Jesokirishito. Iroñaaka aririka akimitakoeyakyaarini akemaatsityaawo oetarikapaeni, aritaki iinja akimitakoeyaarini, kameetha ajeekimoeyapaerini Tajorentsi, aweshiryawanteeyaarini.

Iinja eero akenkithashiriuro oetarika akemaatsitawitakari iroñaaka

¹⁸ Iinja kameetha ijeekakaaperoeyeeni janta inampiki, kyaaryo ajeekaperote roojatzi eero akenkithashiriuro oetarikapaeni akemaatsitawitakari iroñaaka jaka. ¹⁹ Ayoteeyakini maawaeni riwetsikaeyakaeni Tajorentsi ijeekakaaperoeyakaeni kameetha, eejatzi ipeyee iinja pinkatharitatsini. Raamagaeyaarini maawaeni ikantzi: “¿Tsika okaateka itajonkawenanteeyeerini maawaeni reentsitepaeni ayoteeyantaririni?” ²⁰⁻²¹ Ratsipetashitakawo ijeekayitakini maawaeni riwetsikaeyakirini Tajorentsi: ikamapiinteeyakini rirori tsumeripaeni, pankirentsipaeni, maawaeni; eero añagaeri eejatzi iinja. Tekatsi ranteeyawityaani ikamaeyantakarini, omaanta ikamaeyantakarini rantakirini paerani Araani. Riyotaki Tajorentsi iinja eero okimitaa iroñaaka, inta rowameethaperoeyeerini eejatzi maawaeni ikaatzi jeekanteeyaworini kipatsi, tema eejatzi ikimitagae aari iinja rowameethaperoeyeeni: tema aakateeyakini reentsitepaeni maawaeni. ²² Ayoteeyakini rowashironkaapiinteeyakani maawaeni riwetsikani Tajorentsi, eejatzi ikamaeyini: ikantani, roojatzi iroñaaka. Tema ikimiteeyakawoni tsinani, rowashironkaapiinteeyironi, tema atsikamoonthatziro tsinani aririka okoñaawaanite eentsite. ²³ Eero apatziro okaatzi riwetsikakiro Tajorentsi oyeero kitejiri rowameethatero, inta eejatzi aaripaeni aapatziyariri Jesoshi, ashironkagaeyawitakani, oyeero. Tema eeniro akemaatsiteeyakarini, omaanta eenitatsi Ishire Tajorentsi, ojeekantakae ajankaneki amitakoeyakaeni. Omaanta akowaeyakini ikimitakaantaperoeyeeni Tajorentsi aaka reentsitepaeni ipaashinitakagae aririka apiriinte. Roojatzi eero akemaatsitaawo oetarikapaeni, eero akamae eejatzi. ²⁴ Aririka ayotaki imonkaatero Tajorentsi ikantakaeri, aapatziyakari awijakotantaari. Omaanta tekira ithonkiro, tekira imonkaateeyironi maawaeni ikantakaeri aari rootaki oyaakotantyaariri. Omonkaatyaarika, ¿arima oyaakoteero okaatzi ikantakaeri? Eero. ²⁵ Aririka ayotaperotaki imonkaateero ikantakaeri, kameetha eekiro aatatye oyaakotero, eero akantashiryaa.

Amitakoeyakaeni Ishire Tajorentsi, okantziri Tajorentsi ramitakoeyeeni

²⁶ Tee ayoperoyeni aari, omaanta amitakoeyakaeni Ishire Tajorentsi. Tee ayoperoyeni amaneri Tajorentsi kameetha, omaanta iyotzi roori Ishire, okantakowenteeyakaeni; kameetha okenkithatakaeri, eero amatziro akimityaawo. ²⁷ Riyoperotakae Tajorentsi okaatzi akenkithashiryaa ajankaneki, eejatzi riyotakiro oetarika okantziriri Ishire. Aririka okantakowentakae, iyotakiro maawaeni ikowakaakaeri Tajorentsi, rootaki amanantyaariri, tema rootaki Ishire kantakoteeni.

²⁸ Ayoteeyakini aririka anintaperotakiri Tajorentsi, eejatzi aririka antapiintakiro ikowakagaeyakaerini, roojatzi ikantyaani rirori itajonkakowenteeyeeni. Aririka opomeentsitzimotawitakae, omaanta eero ishinete owashironkaeya. ²⁹ Paeraniperoroña riyotzitakani ari aapatziyakaari rootaki ikantzitantakarini: “Ikameethatanaki aapatziyeeyanarini, ikimiteeyaaari Notyomi”. Tema irira rirootaki Jesokirishito. Rirootaki itomipero paeraniperoroña, ijeekitani; rimpaeteeyakaeni aririka aapatziyeeyarini irira ari reentsiteteeyakaeni aari, akimitaari paashini reentsite Tajorentsi. ³⁰ Paerani ikantzitakani: “Neentsiteteeyaarini”, roojatzi reentsitetaperoeyakaeni; eejatzi iñaaperoeyakaeni

akameethatzi ikimitakaantakae tee antziro kaari kameethatatsi. Eejatzi ikantzitakani: "Iinja kameetha ijeekimoeyenani jaka nonampikika".

³¹ Tema okameethateeyakini iroka. Ŋaakiro, itajonkawentaperoyakaeni Tajorentsi: ŋninka iroñaaka owashironkagaeyeeni? Tekatsi. ³² Tee ithañeyari Itomi, omaanta rotyaantakiri jaka kipatsiki ikamawenteeyakaeni. Tema ayoteeyakini eejatzi iinja ipapiinteeyeeni aaka maawaeni koetyeemoeyakaerini. ³³ Tema riyoyagaeyakaeni Tajorentsi, iñaakae akameethatzi ikimitakaantakae tee antziro kaari kameethatatsi: ŋninka iroñaaka kantatsini eeniro antani? Tekatsikya. ³⁴ ŋNinkama kantakoteenika: "Eeniro pantani"? Tekatsi: tema ikamawenteeyakaeni Jesokirishito rowawijaakoeyakaeni. Eejatzi ipiriintanaa, ijeekimotapaeri Ashitariri rakoperoki, ikaatziri ipinkathariwenteeyakaeni, eejatzi raminakowentakae. ³⁵ ŋNinkama ookakaeyerinika Jesokirishito inintaperoyakaeni? Tekatsiroña. Omawitya rowashironkagaeteerika, aririka opomeentsizimoyeeni oetarikapaeni, rajaryagaeteerika rowashironkagaete, aaperoterika atashe, tekatsirika akithaatyaari, athaawantayitarini oetarikapaeni, rowamagaetakaerika; omaanta ikantani Jesokirishito, inintaperoyakaeni. ³⁶ Okimita okantzitarini rojankinateetakirini paerani peroroña: "Naapatziyakimi Tajorentsi, rootaki rajaryaantapiinteetakinari rowamagaetena. Ikimitakaantena owisha: tema rowamaapiinteetayitzirini maawaeni kitejiri rowantariri". ³⁷ Kyaaryo osheki inintaperoyakaeni Jesokirishito, ikantani: itajonkawenteeyakaeni, ranaakotakaakaeri maawaeni kowatsiri rowashironkaakae. Tema rootaki aweshiryawentaperoyantakaririni. ³⁸⁻³⁹ Kyaaryo, tekatsi ookakagaeyenarini ininteyakaeni: eero imatziro ronampiri Tajorentsi, kamaaripaeni, pinkatharipaeni, jenokijatzi, kipatsijatzi, maawaeni riwetsikaeyakirini Tajorentsi, eero imatziro. Okantawitya aririka akamaki, eeniroka añi, eero imateeyironi iroñaaka, eejatzi eero imatziro iinja. Rooma aapatziyakari Awinkatharite Jesokirishito, iroñaaka inintaperoyakaeni, eejatzi kijokiro rowaeyakaeni maawaeni.

9

Tajorentsi riyoyaakiri ninkarika ikowakaakiri irira

¹⁻³ Osheki nokenkithashiryaakotakiri maawaeni nojoriiyotzinkarite. Kyaaryootaki iroka nokantakiri, riyotaki Jesokirishito tee notheeya. Eejatzi okithaataakina Ishire, iyotakaakina kyaaryo nokantaki. Netakoperotakiri nojoriiyotzinkarite, tee raapatziyari Jesoshi. Aririkami nomateromi nowawijaakoterimi riroripaeni, niyaateetami paamariki kaari tsiwakanitatsini rawijakotanteeyarinimi; niyaaterikami janta, eero noñirimi naaka Jesokirishito. Ŋaakiro, osheki nokowaperowitaka rawijakoeyeenimi ⁴ icharineeteeyakarini Ishirayeeri.* Tema irira reentsiteteeyawitakarini Tajorentsi. Iñeeyakirini itajonkantaki, eejatzi ikemaeyawitakawoni ikantawitariri, riyoteeyawitakawoni Rojankinarini Moeseeshi, riyoteeyawitakani tsika ikantyaami raapatziyarimi, eeniro ikashiyakagaeyakiririni aririka ikemijantaperoteri, ⁵ riroteeyakini ichariniitenipaeni riraga itakaworini paerani, riroteeyakini ichariniiteni paerani Rotyaantanewo Tajorentsi. Tema rirotaki Tajorentsi, okameethatzi akanteetatyeeyaani añaaaperoyerini eejatzi apinkathataperoyerini maawaeni. Aritaki okantyaani.

⁶ Riyoteeyawitawoni Iwaperite Tajorentsi, omaanta tee raapatziyeeyawoni. ŋIitaka kaari raapatziyeeyantawoni? ŋRamatawitakirima Tajorentsi? Teewee, tee ramatawitziri. Pamine, maawaeni icharineeteni Ishirayeeri tee ikimitaperoyarini: rooma tee raapatziyeeyarini Tajorentsi maawaeni, inta apanipaeni. ⁷ Eejatzi tee ikimitaperoyarini Awaraamani maawaeni icharineeteni. Tema ikantakirini paerani Tajorentsi: "Apatziro picharinitaperoyaarini maawaeni icharineeteni riraga Ijaaka". ⁸ Iroñaaka nokamantemiro iroka roshiyakawentziri. Tee reentsitetari Tajorentsi maawaeni icharineeteni Awaraamani. Apatziro isheninkaeyakarini riraga icharineeteni Ijaaka. ⁹ Tema ikantakirini Tajorentsi riraga Awaraama: "Awijaneentsirika apaani ojaerenti roojatzi otzimantakya

* ^{9:4} Ishirayeeri eejatzi Jakoowo rirotaki apitetachari iwaero apaani atziri.

Jaara otomi”.¹⁰ Paashini ojarentsi ikoñaataki Ijaaka. Ikantaka rantaritaki, raaki iina, owaero Riweeka. Roojatzi omotzitakiri, rirotaki tsipantzi.¹¹⁻¹³ Eenirowa rirori omotz-itiziri riniro, tekira rantziro kameethatsiri eejatzi tekira rantziro kaari kameethatatsi, omaanta eeniro ikowakaetakariri Tajorentsi. Irira riyoyaakiri ikantzitakawoni rowaga Riweeka: “Riraga jewatatsini ikoñaatapaaki ipinkatheeteri riraga oyaatapaakyaarini”. Tema rootaki okenkithatakotzitakaririni lwaperite Tajorentsi: “Ikantzi Tajorentsi: ‘Non-intaperoteri Jakoowo osheki, omaanta riraga Isawoori eero nonintaperotziri osheki’ ”. Ñaakiro, riyotzitari Tajorentsi ikowakaetakaririni: roojatzi imatakaantakari.

Tsika ikantziriri Tajorentsi joriyyo eejatzi kaari joriyyotatsi

¹⁴ ¿Okameethatzima akante: “Tee okameethatzi iroka rantziri Tajorentsi”? Teewee, eero akantzi.¹⁵ Tema paerani ikantakirini Moeseeshi: “Tema naaka kantatsiri ninkarika noneshironkateri, eejatzi ninkarika netakotyaaari”.¹⁶ Tee roo atziri kantatsini, inta Tajorentsi. Riyotzi irira ninkarika ineshironkataperoteri.¹⁷ Tema paerani ojankinatakani ikantziririni riraga iwinkatharite ejiipitojatzi: “Nopeyemi pinkatharitatsini, riyoteeyantyaarini atziri osheki notajorentsitaki, eejatzi osheki ipinkathateeyantenarini maawaeni jeekatsiripaeni kipatsiki”.¹⁸ Ñaakiro, tema rirotaki Tajorentsi kantatsiri ninkarika ikowakaari ineshironkateri. Tema eejatzi rirotaki kantatsiri ninkarika kijoshiretatsiri rajankaneki.¹⁹ Naamaashita iroñaaka pikantena: “¿Arima? Kyaaryorika pikan-takiri, ¿iitaka ikijawenantenawori nantayitzirini? Tema nantayitakironi rantakaakinari rirori”.

²⁰ Pamine, eero ka atziri: tee okameethatzi pipiyathatyaari Tajorentsi, osheki ipinkatharitziri irira. Noshiyakaawentemiro kowitzi. Okantzirima wetsikirori: “¿Iitaka kaari piwetsikantana naari kameetha?”²¹ Rowaga wetsikirori tema rootaki kowakawori tsikarika okanterori kipatsi. Apaani owatha kowitzi. Tema okameethatzi owetsikakiri apaani rooperotatsiri, omaanta paashini tee opantaperotya.²² Aririka ikowaki Tajorentsi, tema okameethatzi rowashironkaayerini iinja. Tema okameethatzi riyotakagaeyerini atziri eeniro itajorenka. Omaanta tee rowashironkaagaeyerini intsipaete riraga kaari kameethateeyatsini, omaanta imaeritakotashitawo rantayitzirini, tema ikowakiri ikenkithashireeyami ikaminthaantakyaaririmi.²³ Omaanta ikaminthaaperotakiri riraga jatatsini jenokinta; ikowakaakiri riyoteeyeni osheki ikaminthaantzi, eejatzi osheki ipinkatharitziri.²⁴ Riyoyaakiri apanipaeni joriyyo riyoteeyantaaririni eejatzi riyoyaakiri apanipaeni kaari joriyyotatsi. Aakateeyakini riyoyayitakirini, ayoteeyantaaririni.²⁵ Tema paerani rojankinatakotzitakaeni riraga Oseeyashi, ikantzi:

“Ikantzi Tajorentsi: ‘Kaari naawita nosheninka, omaanta iroñaaka nosheninkataari. Kaari naawita nonintanewo, omaanta iroñaaka nonintaperoteeri’ ”.²⁶ Eejatzi janta tsikarika Tajorentsi ikantakiri: “Kaari naawita nosheninka”, iinja ikenkithatakoteeteeri riraga peyaachani ikanteri: “Eerokapaeni reentsitepaeni Tajorentsi, riraga añaaperotatsiri”.

²⁷ Eejatzi eenitatsi iroka rojankinatakirini Iseeyashi. Ikenkithatakotakiri joriyyopaeni ikantzi: “Ikaateeyakini icharineeteni Ishirayeeri oshekiperoroña. Ikimitakawo opane impaneki roshekiperotaki. Omaanta eero roshekiperotzi awijkotaatsini.²⁸ Iinja imonkaatero Tajorentsi maawaeni ikantakiri: romapokagaeyerini maawaeni theenkantatsiri, rowashironkaagaeyerini. Ithotyaperoeeyerini, maawaeni”.

²⁹ Tema eejatzi rojankinatakini rirori, ikantzitakani: “Eeromi ikamintheeyeenimi Tajorentsi, riraga antzirori oetarikapaeni, eeromi isheninkateeyeenimi, tema ari ithonkaeyeenimi maawaeni, akimiteyaarinimi riraga joroomajatzini eejatzi riraga ko-moorajatzini”.

Ikamantziri iitaka kaari raapatziyantari joriyyopaeni

³⁰ ¿Iitaka eejatzi nokamantemiri? Paerani riraga paashinijatzitatsiri atziri tee ikowaeawitani rowameethateri Tajorentsi, omaanta iroñaaka raapatziyeeyarini rootaki iñaaperotantakariri ikameethatzi.³¹ Omaanta riraga joriyyopaeni ikowaeawitani rirori imonkaatayiteronimi ikantayitziririni Moeseeshi ikameethatantyaarimi, omaanta tee

imateeyironi. ³²⁻³³ ¿Litaka kaari iñaaperotantariri riroripaeni ikameethatzi Tajorentsi? Tee rameenteeyarini omaanta ikowaeyawitani rantero oetarikapaeni. Osheki ikompitakawo, tee ikowaeyini raapatziyari Jesoshi. Paerani rojankinateetzironi iroka: “Ikantakotakiniri Tajorentsi Rotyaantanewo: ‘Notyaantawityaanari joriyopaeni notyomi, omaanta eero riyoteeyawakirini. Okimiwitaka rantziwatyaawo mapi, ipariyantyaawo; tee riyoteeyirini rirotaiki Notyaantanewo, rootaki rowashirentyaari. Omaanta eero rowashireta riraga aapatziyariri, inta riweshiryaawentaperoeyaarini’ ”.

10

¹ Noyemijantzinkarite janta Oroomaki, osheki nokowaperotaki rawijakoeyenimi maawaeni nojoriyotzinkarite, osheki namanapiintziri Tajorentsi: “Paapatziyakagaeyaarini nojoriyotzinkaritepaeni rawijakotanteeyaaari”. ² Niyotaki osheki ikowaeyawitani ikyaaryoowentenirimi Tajorentsi oetarikapaeni rantziniriri, ishintsiteniri maawaeni. Omaanta tee riyoteeyini oetarika ikowakaaperoeyakirini. ³ Tee riyoteeyini tsika ikanteeri Tajorentsi iñaaperotanteeyaarini ikameethatzi. Ikowaeyawitani rowameethatashityaami apaniroeni, omaanta tee ikoyi raapatziyawo okaatzi ikantziro Tajorentsi iñaaperotantakariri ikameethatzi. ⁴ Pamine, ipokaki Jesokirishito, ikamawenteeyakaeni. Iroñaaka, aririka aapatziyakaari rirori, ari iñaaperoeeni Tajorentsi akameethatzi. Atsipetashitakawo iroñaaka antayiteroni ikantzirini Moeseeshi awijakotanteeyaarimi.

Tsika akantya awijakoeyanteeyaarini

⁵ Paerani riraga Moeseeshi ikenkithatakotakiri riraga kowatsiri rawijakotantyaawomi Rojankinarini Moeseeshi: “Eenitatsirika kowatsini imonkaayiteroni rawijakotantyaari, okameethatemi imonkaateeyeronimi maawaeni, ikanteetateyeeyaani. Eeromi ikom-pitawomi”. ⁶ Omaanta aririka aapatziyeeyaarini Jesoshi iñaaperotantariri Tajorentsi akameethatzi eero akantzi ajankaneki: “Pomeentsitaka awijakotanteeyari. Thame aatashiteri Jesokirishito janta jenokinta, aakiteri jaka rowawijaakotanteeri”. Eero akan-tashita; ⁷ eejatzi eero akantashita: “Thame aate tsikarika iyaatzi ishire kamaentsiri-paeni inthomaenta kipatsi, apiriinantaariri Jesokirishito, rowawijaakotanteeri”. Eero akantzi. Tema tzinaanaa paerani. ⁸ Aririka aapatziyakaari, aritaki awijakotee: eero antayizironi pomeentsitayitacharini. Tema eeniro jaka iñaani Tajorentsi: kaari pomeentsitachani pikenkithatakotero eejatzi pameentyaawo. Rootaki iroka nokamanantapiintziri: paapatziyari Jesoshi pawijakotanteeyaarini. ⁹ Aririka pikamanteri paashinipaeni atziri pipinkathatakiri rirori, eejatzi aririka pikenkithashiryaaikiro pa-jankaneki ipiriinteeri Tajorentsi, aritaki pawijakotee. ¹⁰ Naikiro, aririka ameentyaari riraga Jesoshi ajankaneki iñaaperoeeni Ashitariri akameethatzi; eejatzi aririka aka-manteri paashinipaeni atziri aapatziyakari rirori, aritaki awijakotee. ¹¹ Tema okantzini Iwaperite Tajorentsi: “Eero ipashiwenta riraga aapatziyariri Jesoshi, tema eero ramataw-itziri”. ¹² Amonkaatawakagaeyakani: joriyo eejatzi paashinijatzitsiri atziri, apintzi Awinkatharite. Ameenteeyakarini, rootaki ipinkathariwenanteeyakaerini, ineshironka-teeyantakaerini maawaeni. ¹³ Tema eejatzi okantzini Iwaperite Tajorentsi: “Rawijakoey-eeeni maawaeni ameenteeyaririni Awinkatharite”.

Osheki itheenkanteeyini joriyopaeni

¹⁴ Eerorika raapatziyari Tajorentsi atziri, ¿tsikama ikantyaaka rameenantaariri? Eero imatziro. Eerorika ikemakotziri, ¿tsika ikantyaaka raapatziyantyaariri? Eero imatziro. Tekatsirika kenkithatakaantatsini, ¿tsika ikantyaaka ikemakotantyaariri? Eero imatziro. ¹⁵ ¿Arima imatakiro atziri riyate ikenkithatero iñaani Tajorentsi tekatsirika otyaan-terini irira? Eero imatziro. Tema okantzini Iwaperite Tajorentsi: “Tema osheki aweshiryaaentakari riraga pokatsiri kenkithatzirorini iñaani Tajorentsi, tema añaap-eroeyakirini”. ¹⁶ Omaanta tee raapatziyeeyimini maawaeni. Tema rootaki ikantakirini paerani Iseyashi: “Nowinkatharite, nokamanteeyawitakarini, omaanta eenitatsi osheki

kaari aapatziyeeyimirini”. ¹⁷ Eerorika ikamanteetee, eero amatziro aapatziyari Jesoshi. Tema ikamanteetakae ikamawentakae irira, rowawijaakotantakaeri.

¹⁸ Tema ikemaeyakini maawaeni joriyopaeni. Kyaaryo, ikemaeyawitakawoni. Tema okantzini Iwaperite Tajorentsi: “Riyaataki kenkithatakaantatsiri maawaeni kipatsiki, ikemaeyakirini maawaeni jeekatsiripaeni”. ¹⁹ ¿Tee riyoteeyawakironi joriyopaeni? Tema ikamantakirini paerani Moeseeshi: “Ikantzi Tajorentsi: ‘Linja paamakotyaaari paashini-jatzitatsiri atziri pimaninteyawitakarini. Ro pikijantyaariri nowawijaakoeyeerinira’ ”. ²⁰ Eejatzi rojankinatakini Iseyeyashi: “Ikantzi Tajorentsi: ‘Tee ikowawitena riyotena riraga atziripaeni, omaanta riyoteeyakinani iroñaaka: niyotakaaperoyakirini. ²¹ Omaanta riraga joriyopaeni nokantapiintawitakari, omaanta ipiyathatakina, tee ikoyi raapatziyena’ ”. Rootaki rojankinatarinani riraga Iseyeyashi.

11

Tsika ikantyaaka riraga joriyopaeni

¹ Naamaashita pojampitena iroñaaka: “¿Arima? ¿Eeroma iroñaaka rookaeri Tajorentsi maawaeni joriyopaeni, riraga reentsiteteeyawitarini?” Eero. Tema naaka joriyo. Nocharineeteeyakarini Awaraamani eejatzi Irijamiini. ²⁻³ Naakateeyakini joriyo. Tema paerani riyoyagaeyakinani Tajorentsi, roojatzi iroñaaka raakameethateeyantaanarini. Tema piyoteeyakini okantzini Iwaperite Tajorentsi. Okenkithatakotakirini Iriiyashi paerani, ikenkithatakaeri Tajorentsi, ikantziri: “Nowinkatharite, teewee ikameethateeyini irika nojoriyotzinkarite. Rowamaapiintayitakirini riraga kamanantayitzirorini piñaani. Rookakaayiteerini isheninka raapatziyeeyawitzimini. Iroñaaka ikowaeyakini rowamaena naari. Apaniroeni naaka naapatziyimi”. ⁴ Tema piyoteeyakironi eejatzi rowaga rakanakiriri, ikantzirini: “Eenitatsi ikaatzi jeekatsiri 7.000 shirampari aapatziyaperotanari. Tee rotziwerowashitawo ipinkathatanteeyaworini rirori rowaga Waari iitajorentsiiteeyawitarini paashinipaeni”. ⁵ Eejatzi okimitaaka iroñaaka. Eenitatsi eejatzi apanipaeni joriyo riraga riyoyaanewo Tajorentsi, ineshironkaeyakirini. ⁶ Ñaakiro, ineshironkaeyakirini, tee ikantziri rantero oetarikapaeni. Ikanteririkami rantayiteronimi oetarikapaeni, tee ineshironkatziri.

⁷ Ari, ¿tsika okantari iroñaaka? Ikowaeyawitakani iñaaperoyerinimi Tajorentsi, omaanta, tee. Iñaaperotayitakirini apanipaeni: riraga riyoyayitakirini. Omaantakya paashinipaeni, tee ikowaeyini raapatziyaperoyaarini Tajorentsi inta romajontyaakiri rajankaneki. ⁸ Tema eejatzi okantzini Iwaperite Tajorentsi: “Ipeyapithatakiri Tajorentsi ikenkithashiryaantawitari. Iñaayitawitakawoni oetarikapaeni, ikemayitawitakawoni, omaanta tee riyotakotawakiro: tee raapatziyari Tajorentsi. Aritaki ikanteeyani, roojatzi iroñaaka”. ⁹ Eejatzi ikantzini Iraviiri: “Riweshiryaawentawitakawo oetarikapaeni, omaanta ramatawiteeyaani apaniroeni. Roojatzi ikamaeyeni, ikemaatsiwenteeyaawoni rantayitzirini. ¹⁰ Eero iinja ojeeki riyotantari, eero riyoteeyini. Ikantyaani ashi royirowo rashironkaeya”.

Tsika ikantaka joriyo eejatzi paashinijatzitatsiri atziri

¹¹ Ari itheenkaeyakini joriyopaeni rootaki nojampitantzimiri: ¿Ikijaperoyakirinima iroñaaka Tajorentsi rirori, eero ishinetantari rawijakotyaaari? Teewee. Omaanta ranantakawori kaari kameethatatsi rowawijaakoeyantakaririni paashinijatzitatsiri atziri ikowantyaari joriyopaeni ikimiteeyaarini riroripaeni, raapatziyaari Jesoshi. ¹² Itheenkaeyakini, tee ikowaeyini raapatziyari irira, omaanta rawijakoeyeeni paashinijatzitatsiri atziri. Linja, aririka raapatziyaperoyaarini joriyopaeni rirori, tema eekiro riyaatayee raapatziyaperoyaarini eejatzi paashinijatzitatsiri atziri rawijakotanteeyaarini.

¹³ Tee eerokapaeni joriyo. Piyoteeyini rotyaantakina Tajorentsi nokenkithatakagaeyakimini. Aririka notsipatyaari nojoriyotzinkarite nokantani nokenkithatakotero nantawaero eejatzi pawijakotantyaari osheki eerokapaeni.

¹⁴ Nokowaki nokenkithashiryaakagaeyerini iñaani Tajorentsi nojoriyotzinkarite eejatzi raamaawaeta kaari joriyo, rawijakotagaananteeyarini rirori. ¹⁵ Itheenkaeyakini iroñaaka, rootaki kaari iñaaperoyantarini Tajorentsi ikameethatzi; omaanta eeroka iñaaperoyakimini pikameethatzi. Omaanta iinja iñaaperoyeerini rirori ikameethatzi, tema okameethaperotanaki. Riyaateeyenimi oshekipero janta paamariki kaari tsiwakanitatsini, omaanta iinja riyatagaanteeyini osheki janta jenokinta, okimiwitaka ipiriinteerimi. ¹⁶ Pamine, iñaaperotakirini Tajorentsi Awaraamani ikameethatzi, rootaki riyoyaantakariri icharineetenipaeni ratziritantyaariri. Noshiyakaawentemiro eejatzi inchato: aririka okameethataki oparitha, tema eejatzi okameethataki owaempeki roori. Okimitaka ikameethataki Awaraamani, eejatzi ikimityaari iinja icharineeteni ikameethateeyanakini.

¹⁷ Iroñaaka noshiyakaawentemiro eerokapaeni kaari joriyo rowaga inchato oetachari oriiwo. Okameethataki oparitha, omaanta tee okithokitzi owaempekiki. Rootaki ichekanteetawori, rookaeteero. Rayi paashini owaempeki, omaanta roori oriiwoniro. Riyontaakiro roori, rootaki tzmatsini okithoki. Ro oparitha shookakayeroni. Rowaga owaempekini ichekaetziro oshiyakaawentziri joriyo; rowaga owakirari oriiwoniro riyontaakiro oshiyakaawentakimi eeroripaeni, tema eeroka kaari joriyo. ¹⁸ Iroñaaka eero pikantakaaperota eerori: “Nokameethatzi naaka, tee nokimitari riraga joriyo”. Naakiro, tee piyeekashita apaniroeni, eero pimatziro apaniroeni, inta omatakaakimiro Ishire Tajorentsi, kimitaka oparitha oriiwo amitakotakiro owaempeki oriiwoniro. Ari okanta riyotaakaero riraga joriyopaeni ramitakotakae eejatzi riweshiryaakagaeyakaeni. ¹⁹ Naamaashita pikantzi: “Rookakiri Tajorentsi joriyo kimitaka ichekanteetawori owaempeki oriiwo rooma riyontaakinawo. Tema iroñaaka kijokiro royena naaka”. ²⁰ Kyaaryo, omaanta itheenkakiri, rootaki rookantawitakariri. Paapatziyeyakarini Jesoshi eeroka, rootaki kijokiro rowaeyantakimirini. Kyaaryoowa pikantakaaperotashitakarira, omaanta okameethatzi pipinkathataperoteri. ²¹ Pamine, rookakiri riraga Tajorentsi riraga theenkiriri, omawitya rirotaki riyoyaawitakariri. Eejatzi eeroka, kyaaryoowa rookimikari aririka pitheenkiri.

²² Piyeeyakini ikaminthaantaki Tajorentsi, omaanta eejatzi rowashironkagaeyakirini riraga antzirori kaari kameethatatsi. Aririka pikantyaani paapatziyari, ari ikantyaani ikamintheeyemini. Eerorika pikantyaani paapatziyaperotari, rookaneemi eerori. ²³ Eejatzi riroripaeni: aririka rookaero itheenkirira roojatzi raapatziyeyakarini, ari iñaaperoyeerini Tajorentsi ikameethatzi, tema rirotaki Pinkatharipero. Okimiwitaka riyontaakiro eejatzi oriiwoki. Tema rirotaki rirori kantakowenteririni tsikarika ikanteeyerini atziri. ²⁴ Paerani tee piyeeyawitarini, omaanta iroñaaka iñaaperoyakirini pikameethatzi. Aririka raapatziyari riraga iyoyawitaririni, tema eejatzi iñaaperoyeerini rirori ikameethatzi.

²⁵ Noyemijantzinkarite, eenitatsi nokoyiri nokamantemiri kaari piyeeyawitani. Ro nokamanantemiri tee nokoyi pikantakaaperotya. Pamine, itheenkaeyawitani riraga joriyopaeni iroñaaka, omaanta eero roojatzi ikantatyaani. Aririka omonkaatasya raapatziyeyari Tajorentsi paashinijatzitatsiri atziri, roojatzi omonkaatasya eejatzi raapatziyanteeyaariri riraga Tajorentsi eejatzi joriyopaeni. ²⁶ Kyaaryo rawijakoeyeeni iinja, maawaeni irira. Tema paerani okantzini Iwaperite Tajorentsi: “Ikantzi Tajorentsi: ‘Ijoriyotaki riraga owawijaakoeyeririni, raapatziyakagaeyaarini isheninka rookakagaeyerini itheenkantzi. ²⁷ Nomonkaatero iinja maawaeni nokantzitakaririni ichariniiteni paerani: nowawijaakoeyerini, eero napiiteero nokijantari kaari kameethatatsi ranteeyakirini’ ”.

²⁸ Iroñaaka ikijeeyakirini, eejatzi itheenkayakirini; rootaki iroñaaka rowawijaakoeyantakimirini Tajorentsi eeroka. Omaanta inintzitarini riraga itaakaanakaworini joriyopaeni, rootaki eejatzi iroñaaka inintaperoyantakaririni maawaeni. ²⁹ Tee ramatawitantzi Tajorentsi: eero raapithateero oetarika ipaeyakaerini, eero rotsiparyagaari riraga riyoyaakiri. ³⁰ Paerani tee paapatziyarini Tajorentsi, omaanta iroñaaka itheenkaperoyakirini joriyopaeni rirori, rootaki ikaminthagaeyantakimirini eeroka. ³¹ Iroñaaka tee

raapatziyari joriiyo, omaanta iinja raapatziyeeyaari eejatzi, ikimiteeyeemini eerori. Roojatzi ikaminthaanteeyariri Tajorentsi, ikimitakaanteeyeemini eerori ikaminthagaeayakimini iroñaaka. ³² Ikantzi Tajorentsi: “Eeniro rantanipaeni maawaeni atziri, omaanta nokowaki noneshironkaeyerini maawaeni, nowawijaakoeyerini”.

Riraga Paaworo iñaaperoteri Tajorentsi

³³ Tema osheki ikameethaperotaki. Eenitatsi riyotantari, osheki riyotzi. Tee amatziro ayotziro ikenkithashiryaaari rirori, tee ayotayitzironi rantayitzirini. ³⁴ Tema rootaki okantziro lwaperite Tajorentsi: “¿Eenitatsima yotziro ikenkithashiryaaari Awinkatharite? ¿Eenitatsima yoteeriri ranantayitaworini oetarikapaeni? ³⁵ ¿Eenitatsima perini Tajorentsi oetarikapaeni ipantyaariri okaatzi ikoyiri? Tekatsi. Tema irira ipakae aaka maawaeni, oetarika”. ³⁶ Ñaakiro, rirotaki irira wetsikirori maawaeni. Itajonkakiri maawaeni, ijeekaeyantakarini. Tema rirotaki ashiteeyaririni maawaeni jeekaeyatsirini. Thame iroñaaka maawaeni apinkathataperoyerini, akanteetatyeeyaani. Aritaki okantyaari.

12

Okaate rantayiterini aapatziyariri Jesoshi

¹ Noyemijantzinkarite, tema osheki ikaminthaaperoeyakaeni Tajorentsi. Rootaki nokowakaaperotantakimiri eero pantashitawo eerori oetarikapaeni, inta panteniri irira okaatzi ikowakayimiri. Eenirowa pañi, kameetha pijeeke riweshiryaawenantemiri: rootaki ikowakagaeayakiririni maawaeni aapatziyariri Jesoshi. ² Eero pikimiteeyarini theenkantatsiri, omaanta paashini pikenkithashiryagaeyapiinteni. Piyotaperotero ikowakaakimiri Tajorentsi: okameethaperotaki. Aririka pantapiinteri iroka, monkaataka: iñaaperoeyemini Tajorentsi pikameethatzi.

Eero pikantakaaperota

³ Ikantakina Tajorentsi: “Piyotagaeyerini oroomajatzi”, rootaki nokamananteeyimirrorini iroka. Eero pikantakaaperota, eero piitashita panaakoeyakirini paashinipaeni pipinkatharitzii. Pikenkithashireeyaani tsika pikantari, piyoteeyeni imatakaaperotakimirika Tajorentsi paapatziyakari Jesoshi. ⁴ Pamine tsika akanteeyarini: eenitatsi oki aminantari, akempita akemantari, apaante añaaawaetantari, ako oerikantari, aetzi anashitantari, maawaeni. ⁵ Eejatzi akimiteeyakarini maawaeni aapatziyeeyaririni Jesokirishito: akaateeyakini osheki, ashenkatawakagaeyakani. Omaanta inashitayitakani anteeyakirini. ⁶ Tema osheki ineshironkaeyakaeni maawaeni. Imatakaagaeayakaeni antayitakironi oetarikapaeni, omaanta inashitayitakani. Eero aperawentawo antayiteroni. Aririka imatakaakimiro pikenkithatakayeri atziri, paapatziyaperotyaaari kameetha pikenkithatakaantyaariri irira. ⁷ Aririka imatakaakimi petakotyaaari paashinipaeni, ari pantero petakotyaaari kameetha. Aririka imatakaakimi piyotaante, ari piyotaante kameetha. ⁸ Aririka imatakaakimi piweshiryaakayaari paashinipaeni, ari kameetha piweshiryaakagaeyaarini. Eejatzi aririka ikantemi pipashitayaarini ashironkaenkari oetarikapaeni, pipaperoteri: eero pishampitsitzi. Aririka pamitakoteri paashinipaeni, eero piperatari, inta pishintsite pamitakoteri. Aririka pineshironkatari paashinipaeni, piweshireeyeeyani.

⁹ Pinintaperoyerini paashinipaeni kameetha, eero pikantashitari: “Nonintakimi”, omaanta pinintaperoteri. Eero poejokirotaawo kaari kameethatayitatsini, omaanta pikowaperote pantayiteroni kameethaperotatsiri. ¹⁰ Pinintaperotawakagaeyaani maawaeni: tema pikimitawakagaeyakani, paapatziyeeyarini Jesoshi. Pikowaperoyeni pipinkathatawakagaeyani paashinipaeni. ¹¹ Eero piperata, omaanta pikowaperoyeni pishintsite panteniri Awinkatharite maawaeni ikowakagaeeyimiri. ¹² Piyoteeyakini imatakimiro Tajorentsi maawaeni ikantakimiri: iroñaaka piweshiryaawentyaawo. Aririka opomeentsitzi motemi oetarikapaeni, pimaeritakotashitawo inta pikanteri Tajorentsi: “Pamitakotena”. Tema okameethatzi pikantyaani pamaneri Tajorentsi. ¹³ Pipapiinteri piyemijantzinkarite koetyemotariri. Paakameethatapiinteri ninkarika areetemini.

¹⁴ Pikanteri Tajorentsi ikamintheeyerini kijeeyakimirini, eero pipiyatari. ¹⁵ Aririka ikimoshiryaanaki atziri, pitsipatanakyaari pikimoshiryaaperotanaki eerori. Aririka rowashiretya atziri, aritaki pitsipatanakyaari powashiretya piweshiryaantanakya. ¹⁶ Paakameethatawakagaeyaani maawaeni atziripaeni. Eero pikantakaaperota inta paakameethateri owashironkaenkaripaeni pineshironkateri. Eero pikantzi: “Naaka yotzinkaripero”.

¹⁷ Aririka rantzimotemiro pisheninka kaari inimotzimi, eero pipiyatari. Kameetha pijeke riyoteeyantemirini atziri pikameethataki. ¹⁸ Eero pipiyawaantetari paashinipaeni. Pikowaperoeyeni paakameethateeyerini paashinipaeni, maawaeni. ¹⁹ Noyemijantzinkarite, osheki nonintaperoeyakimini. Eero pipiyatari owashironkaawitemini. Rirokya Tajorentsi piyakowentemini. Tema paerani rojankinatakantakironi Iwaperiteki, ikantakini: “Naaka piyawenteemini, naaka owashironkagaeyeririni. Tema naaka Piwinkatharite. ²⁰ Aririka ayeri kijakimiri itashe, piperi rowanawo roya. Aririka imiritaki irira, pipakoteri imiri. Pantakirorika iroka, roojatzikya ipashiwenantanakya, eerokya rapiiteero ikijeemi eejatzi”. ²¹ Eero pathaagawo kaari kameethatayitatsini antakayemiro oetarikapaeni, omaantakya pikaminthayeri paashinipaeni, poñaayeri kameethatayitatsirini.

13

Okameethatzi apinkathateeyerini pinkathariwenteeeyerini

¹ Pathaagakoperoeyaarini maawaeni jewatatsiripaeni: tema rirotaki Tajorentsi kowakaakiriri reewawenante. Eeromi ikowakaerimi, eeromachee reewawenantzimi. ² Riraga piyathatariri jewatatsiri, eejatzi ikimitakiri Tajorentsi, ipiyathatariri irira. Tema rirotaki kowakayiriri reewawenantzi. Iinja rowashironkagaeyerini maawaeni piyathateeyakaririni. ³ Riraga jeekatsiri kameetha tee ithaawantari pinkathari, intakya riraga antapiintzirori kaari kameethatatsi. Eerorika pikoyi pithaawantyaari pinkathari, pijeeki kameetha; pijeekirika kameetha, tekatsi ikantemi. ⁴ Kyaaryo, ikowakaakiri Tajorentsi ipinkathariwenante pijeekaeantyaarini kameetha. Omaanta teorika okameethatzi pantayitzirini, ari pithaawantakyaari. Tee ratsipetashita ipinkathariwenantzi. Ikwakaakiri Tajorentsi rowashironkagaeyerini maawaeni antzirori kaari kameethatatsi. ⁵ Tee akoyi rowashironkagaeyeeni Tajorentsi, omaanta akowaki antero inimotziriri, rootaki okameethatantari apinkathateri pinkatharipaeni.

⁶ Rootaki eejatzi pipagaanantariri pinkatharipaeni piyorikite. Pipinatakiri ranantyaawori ikowakayiriri Tajorentsi: ipinkathariwenteeeyakimini. ⁷ Pipinateeyerini maawaeni okaatzira pireewitakiriri: pipaeri koriki, impoeshito oetarikapaeni. Pikemijantaperoeyerini eejatzi pipinkathateeyerini.

Kameetha anintawakaaperoeyaani, maawaeni

⁸ Eero pireewitayitzirini atziri oetarikapaeni, inta pinintaperotawakagaeyaani. Aririka anintawakagaeyaani, amonkaatayiteroni rojankinatayitzirini Moeseeshi, maawaeni. ⁹ Ikaminaakini: “Eero piñaathatzimotawo piina paashini tsinani, eero piñaathatzimotari piimi paashini shirampari, eero powamaantzi, eero pikoshitzi, eero piñaawenatawo rashitayitarini paashini atziri”. Osheki eejatzi ikantakirini. Eejatzi ikantakini: “Pikim-itaaga eeroka pikaminthaaga, eejatzi pikimiteeyirini paashinipaeni pikaminthagaeyerini, pinintaperoeyerini”. Aririka anteeyakironi iroka, tema amonkaatakiro maawaeni ikantakirini Moeseeshi. ¹⁰ Aririka anintashireperoteri paashini atziri, tekatsi akantya akijashireeri tema amonkaatakiro maawaeni ikantzirini Moeseeshi.

Eero ojamanitzi ipiyashitaate Awinkatharite

¹¹ Eero ojamanitzi ipiyashiteeyeeni Awinkatharite ragaeyantaateerini atsipateeyantyaaririni. Paerani aapatziyantakaririni, aetashiteeyawitakarini, ari ojamanitanaki ipiyanteeyari. Iroñaaka aamagaeyakarini, rootaki okameethatantari ajeeki kameetha. ¹² Aririka antapiintero kaari kameethatatsi, kimitaka ajeekaki tsiteniriki, amanantawori antayitzirini. Aririka ajeeki kameetha, kimitaka ajeekaki

kitejiriki, tee apashiwentakaawo antayitzirini. Ari iroñaaka oshiyawitakawo rooteentsi okitejitee, tema rootzimateentsirika ipokae Awinkatharite eejatzi. Ero antapiintziro iroñaaka kaari kameethatayitatsini, inta okameethatzi ajeekaeyeni kameetha. ¹³Thame iroñaaka kameetha ajeekaeyeni. Ero antayiteeroni kaari kameethatayitatsini, ero ashinkiteeyaani, ero añaathatawo kaari ayi, ero oñaathatari kaari ayi, ero akijawakagaa, ero añaawenataperotzitari rowaagawo paashini atziri, ¹⁴ero antayitzironi kaari kameethatatsi akowayitzirini eejatzi akenkithashiryaayitzirini. Omaantakya thame akanteri Awinkatharite Jesokirishito ramitakoeyeeni kameetha ajeekaeyantyaarini.

14

Okameethatzi raakameethatawakagaeyani maawaeni atziri

¹ Ikowakirika paashinipaeni aapatziyariri Jesoshi ikaateeyemini piñaaperoeyerini Tajorentsi, ari paakameethateeyawakirini. Tekirarika riyotaperotayiteroni maawaeni ikowakagaeyakaerini Awinkatharite, omaanta ero pipiyawaantetakatari okaatzi riyotawitari rirori. ² Noshiyakaawentemiro. Eenitatsi kantatsiri okameethatzi owaeyaarini iitarikapaeni: iwatha, shinki, chochokipaeni, maawaeni. Omaanta eenitatsi paashini kaari yotaperotatsi: iitawitachari tee okameethatzi oyaari iwatha. ³ Pametari eeroka powapiintari iwatha, ero pimanintaneentziri riraga kaari owari. Eejatzi, teerika powapiintyaari iwatha, ero pikantzi: “Tee ikameethatzi riraga owari iwatha”. Tema riroteeyakini itomipaeni Tajorentsi, iñaaperoeyakirini rirori ikameethatzi. ⁴ Tema riro-taki Tajorentsi Iwinkatharite. ¿Okameethatzima pikante eerori: “Tee ikameethatzi rirori, tee raapatziyaperotari Iwinkatharite”? Tema Tajorentsi kantawenterini rirori okameethatzirika rantayitakirini, eejatzi ramitakoteri rantayitakironi kameethatayitatsirini. ⁵ Eejatzi eenitatsi paashini kantayitatsirini: “Tee omonkaatawakagaeyani kitejiripaeni, inashitakagaeyawoni apaanipaeni kitejiri añaaperotaperotantyaariri Tajorentsi”. Irira paashini ikantzi: “Okameethateeyini maawaeni kitejiripaeni añaaperotantyaariri, tee inashitayitani”. Ari okameethatzi piyoteeyeni oetarika pikoyiri eerori, omaanta ero pikantawakaawentawo kitejiripaeni. ⁶ Riraga kantatsiri: “Ninashitakagaawo apaanipaeni kitejiri noñaaperotantaariri”, tema ikowaki ipinkathateri Awinkatharite. ¿Iitaka athañaakotantyaariri? Riraga paashini, rowari iwatha, ipaasonkitziri Awinkatharite, eejatzi ipinkathatziri. ¿Iitaka athañaakotantyaariri? Eejatzi riraga kaari owari iwatha, ipaasonkitziri Awinkatharite eejatzi ipinkathatziri rirori. Tema eejatzi okameethatzi.

⁷ Tee ajeekawaetashita aparoiroeni aaka iroñaaka anantyaawori akowayitzirini. Ero akantashita oetarika antayiterini iroñaaka, eejatzi tsikarika okaate akamantyaari. ⁸ Iroñaaka añeeyatyeeeni aari, kameetha apinkathateeyirini Awinkatharite, anteniri rirori maawaeni ikowakagaeyakaerini. Riro-taki kowakagaeroni tsikarika okaate akame, omaanta akantatyeeyaani apinkathateeyirini. Ikantani ipinkathariwenteeyirini añaatsiri eejatzi kamaentsiri, maawaeni. ⁹ Ikowaki Jesokirishito ipinkathariwenteeyirini añaatsiripaeni eejatzi kamatsiripaeni, rootaki ikamantakari eejatzi ipiriinantaari. ¹⁰ ¿Iitaka pikan-takotantakariri piyemijantzinkarite: “Tee ikameethatzi”? ¿Iitaka pikiñaanikowenantayitakaririni? Ero pipeyakotziro iroka: iinja añaageririka Tajorentsi, roojatzi ijeekanaki Jesokirishito iwinkatharimentoki ikananteeri okameethatzirika anteyakirini aari. ¹¹ Iroka ikantzi Awinkatharite Iwaperiteki: “Nokantani nañaaperotzi naaka, kyaaryootaki iroka nokamantemiri. Iinja rotziwerowashiteeyenani maawaeni atziri ipinkathateeyenani. Ikanteeyenani: ‘Eeroka Tajorentsipero’”. ¹² Kyaaryo, añaagaeyerini eejatzi, ari akaman-teeyerini maawaeni okaatzika antayitakirini jaka kipatsiki, roojatzi ikantakoeyantakarini okameethatzirika antayitakirini.

Kyaaryoowa, pantakaerikari piyemijantzinkarite kaari kameethatatsi

¹³ Ari iroñaaka tee okameethatzi akantakotantariri ayemijantzinkarite oetarika, akante: “Tee okameethatzi rantayitzirini rirori”. Kyaaryoowa, pipakaakerikarira raapatziyari Jesoshi. ¹⁴ Riyotaakina Awinkatharite Jesoshi, rootaki niyotantakari okameethataki

maawaeni rowaetayitarini. Okameethatzi oyaari iwatha. Omaanta riraga iitashitachari: “Tee okameethatzi oyaari iwatha”, ari okameethataki eero rowantari rirori; rooma tee okameethatzimotziri aririka rowakyaari rirori. ¹⁵ Eejatzi eerori, aririka poyimotyaaari piyemijantzinkarite ipinkakirira rirori, aritaki powashiretakaakyaari: tee okameethatzi. Aritaki pikenkithashiryaaakaanakyaari, tee pinintaperotziri. Tema ikamawentakiri Jesokirishito rirori, iroñaaka eero pitheenkakaeri. ¹⁶ Piiteeyawitani okameethatzi-itakini pantayitakirini, omaanta kyaaryoowa, ikantzimawentzimirokari paashinipaeni. ¹⁷ Aririka apinkathatakiri Tajorensi, eero akenkithashiryaaayitziro ni owayitarini eejatzi irayitziro; omaanta akemijantaperotero Ishire Tajorensi akameethatantyaari, ajeekantyaari kameetha, akimoshirewenteeyantyaaworini rowaga Ishire. ¹⁸ Aririka kameetha akemijantaperotakiro, ari kameetha antawaeteniri Jesokirishito. Roojatzi iñaaperoyeeni Tajorensi eejatzi maawaeni atziripaeni akameethatzi.

¹⁹ Thame iroñaaka aakameethateeyerini ayemijantzinkarite, maawaeni; eejatzi ikimitee rirori, raakameethateeyeeni. Eejatzi ayotaawakagaeyaani kameetha aapatziyaperoyantyaaririni. ²⁰ Piyoterika ari pookakaakiri atziri raapatziyari Jesoshi tema poyimotakari iwatha, okameethatzi eero poyimotari iwatha. Kyaaryo okameethatzi oyaari iitarikapaeni, omaanta tee okameethatzi ookakayeri atziri raapatziyari Jesoshi. ²¹ Tee okameethatzi pantero oetarikapaeni pookakaantyaariri atziri raapatziyakari Jesoshi: eero powashitari iwatha, eero pirashitawo pyaarentsi eejatzi kepishaari, oetarikapaeni, maawaeni. ²² Aririka piyotaki ishinetakimiro Tajorensi oetarikapaeni, eero pikan-takowenanteeyarini riraga kaari ametawo, eero pikantawakaawentawo. Aririka piyotaperotaki okameethataki pantayitakirini, tema ari pikimoshiryaaaperotanaki. ²³ Omaanta piiterika tee okameethatzi oetarikapaeni rantayitziro ni piyemijantzinkarite, eero pantashitawo eerori, otzimikari pantani. Teerika piyotzi ikowakaakimiro Tajorensi pantero, tee okameethatzi pantashityaawo.

15

Pikenkithashiryaaakotyaaari piyemijantzinkarite, eero pikenkithashiryaaakotashita apaniroeni eeroka

¹ Ñaakiro, aririka aapatziyaperotakyaari Jesoshi eejatzi ayoteeyakini okameethatayitakini iroka nokenkithatakotakiri, omaanta okameethatzi akenkithashiryaaakoeyarini riraga kaari shintsishireperotatsini, tekira riyoperotziro ni kameetha iwaperite Tajorensi. Eero antashitawo akowakaayitarini aari, ² omaanta akenkithashiryaaakoeyerini ayemijantzinkarite, ikimoshireeyantyaarini riroripaeni. Eejatzi amitakoeyerini riyoperotantyaari, raapatziyaperotantyaariri. ³ Tema eejatzi riraga Jesokirishito, tee rantashitawo ikowakari irira. Tema rojankinatakotzitakani paerani: “Riraga Jesokirishito ikantziri Iriri: ‘Ikijeeyakinani maawaeni kijeeyakimirini eerori’”. ⁴ Rowaga Ishire Tajorensi ojankinatakaakiri paejatziiteni ayoteeyantyaaworini kameethatayitatsirini antayiterini, eshiwenantyaawori pomeentsitziimoyiterini oetarikapaeni, aweshiryaaawentyaariri Tajorensi, eejatzi ayotaperotantyaari iinja ajeeke kameetha janta inampiki. ⁵ Nokowaki Tajorensi ramitakotapiinteeyakaeni eshiwenantakawori akemaatsitayitakarini oetarikapaeni, eejatzi riweshiryaaakagaeyakaeni. Nokowaki iroñaaka ramitakoeyemini paakameethatawakagaeyaani. Rootaki ikowakagaeyakimirini Jesokirishito eejatzi. ⁶ Tema amonkaatawakagaeyakyaani akanteeyeni: “Tema ikameethataki Pawa Tajorensi eejatzi Awinkatharite Jesokirishito”. ⁷ Tema raakameethateeyakaeni irira. Iroñaaka pikimiteeyaarini, paakameethatawakagaeyaani maawaeni, iñaaperoyantyaarini atziri Tajorensi ikameethatzi.

⁸ Paerani ipokantakari Jesokirishito jaka kipatsiki, retakoeyakarini ijorriyotzinkaritepaeni riyoteeyantakarini tee ramatawiteyirini Tajorensi. Eejatzi riyotakagaeyakirini imonkaateeyeroni maawaeni ikantakiririni ichariniiteni paerani.

⁹ Eejatzi ikowakaakiri riyoteeyeni paashinijatzitatsiri atziri ineshironkaeyakirini,

ikanantyaari rirori: “Tema ikameethataki Tajorentsi”. Rootaki okantzirini Iwaperite Tajorentsi: “Nokamanteeyerini paashinijatzitatsiri atziri: ‘Ikameethataki Tajorentsi, thame omampaawenteeyaarini’ ”. ¹⁰ Eenitatsi paashini Iwaperite Tajorentsi kantatsiri: “Tee eeroa naawita jorriyo, omaanta pikaateeyerini rirori piweshiryaawenteeyaarini Tajorentsi”. ¹¹ Paashini eejatzi rojankinataki, okantzi: “Maawaeni kaari joriyotatsi ikanteeyeni: ‘Tema ikameethatzi Tajorentsi’. Pifaapeoeyerini maawaeni”. ¹² Eejatzi riraga Iseeyashi rojankinatzi: “Itzimini icharineeteni Isayii, ipoke ipinkathariwenteeyerini paashinijatzitatsiri atziri, riyoteeyakini rowawijaakoeyerini”. ¹³ Tema ayoteeyakini imonkaateeni Tajorentsi maawaeni ikantakaeri. Pameenteeyakarini, rootaki nokowantakari roemoshirenkaeyemini, kameetha ijeekakagaeyemini. Roojatzi otajonkawenteeyemini Ishire Tajorentsi piyotaperotantyaari eero ramatawitzimi Tajorentsi, ithotyakimiro maawaeni ikantakimiri.

Osheki ikowaki Paaworo ikenkithate

¹⁴ Iroñaaka, noyemijantzinkarite, niyotaki pikameethateeyakini, eejatzi piyoperoeyakironi iñaani Tajorentsi pimateeyantakaworini piyotaawakagaeyakawoni. ¹⁵ Iroñaaka osheki nojankinateeyakimironi, nokenkithashiretakaakimiro maawaeni iroka eero pipeyakotantawo. Kyaaryo, ineshironkatakina Tajorentsi, ¹⁶ rootaki rotyaanantakinari nokenkithatakagaeyerini riraga kaari joriyotatsi. Nokamanteeyakirini atziri tsika ikanta Jesokirishito rowawijaakoeyantakaerini. Roojatzi owameethaperoeyakirini Ishire Tajorentsi maawaeni raapatziyari Jesoshi, roojatzi raakameethateeyakirini Tajorentsi. ¹⁷ Rootaki niweshiryaawenantakimiri: riyoyaakina Jesokirishito nokamanteeyakimini tsika ikanta Tajorentsi. ¹⁸ Eero nokenkithatakotashitayitawoni oetarikapaeni, apatzirokya nokenkithatakotero imatakaakinari. Riraga paashinijatzitatsiri atziri iñeeyakinani, eejatzi ikemaeyakinani, rootaki raapatziyantayitaaririni Jesokirishito. ¹⁹ Otajonkakaakina Ishire Tajorentsi, nomatayitantaworini oetarikapaeni kaari iñaapiintzi atziripaeni.

Ari nokenkithatakagaeyakirini atziripaeni janta, nitanakawo nokinanaki Jerojareeki, tema nothotyaanakiro maawaeni nampitsikapaeni roojatzi nareetantaka janta Iriiriyaki. Nokamanteeyakirini tsika ikanta Jesokirishito rowawijaakotantawo. ²⁰ Nokowaperotaki nokenkithatakagaeyerini riraga kaari iyotakoeyiririni irira. Tee nokoyi napiitakotapaeri naari tsikarika paashini atziri ikenkithatakotakiri. ²¹ Tema okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Ikemero riraga kaari kemakowitawori; riyoteeri riraga kaari yotawitariri”. ²² Ari osheki nokenkithatakagaeyakirini kaari yotatsi, rootaki kaari nareetanta piyeekira eerori. ²³ Omaanta nothotyaagaeyakironi nampitsi jaka, nokenkithatakagaeyakirini jeekayitatsirini, eejatzi osheki ojarentsi nokowawita noñeemimi, ²⁴ rootaki niyaatantyaari iinja pinampiki. Tsikarika okaate nojeekimoeyanakimini roojatzi nawijantanakya janta Eshipaani. Nokowaki eejatzi pamitakotena nowaaganakya janta.

²⁵ Omaanta nitapaentyaawoota niyaatapaente Jerojareeki, nagaeyanakirini ayemijantzinkarite ²⁶iyorikite ipakaantziriri riraga masherooniyaajatzii eejatzi riraga akaayajatzii. Ipiyoteeyiniririni ashironkaenkari koriki. ²⁷ Aritaki ikowakaakawo ineshironkaeyerini joriyopaeni janta Jerojareeki. Tee isheninkawitari, omaanta tema riroteeyakini itakariri ikamanteeyakirini tsika ikantyaari rawijakotanteeyaarini. Ikanteeyini: “Tema riroteki aapatziyakagaeyakaerini joriyopaeni, rootaki okameethatantari iroñaaka akaminthagaeyerini rirori. Apaeyerini koriki ramananantyaawori koetyeemotakariri”. ²⁸ Aririka nopapaakiri koriki ipiyoteeyiniririni, ari niyaate pinampiki. Roojatzi nowaaganeeya, roojatzi Eshipaani. ²⁹ Niyotaki aririka nareetapaakimi nokenkithatakaapaakimi piweshiryaawentaperotantyaariri Jesokirishito.

³⁰ Iroñaaka, noyemijantzinkarite, tema akimitawakagaeyakani aapatziyakari Awinkatharite Jesokirishito, eejatzi iyotagaeyakaeni Ishire Tajorentsi anintaperotawakagaeyakani. Nokowaki iroñaaka pamaneri Tajorentsi pikanteeyerini ramitakotena, ³¹ eero raantana riraga thenkantatsiri janta Joreeyaki. Eejatzi pikanteri

riyotagaeyerini riraga jerojareejatzi ikimoshirewenantyaariri koriki ipakaantziriri iyemijantzinkarite. ³² Roojatzi aririka ikowakayena Tajorentsi, nareeteeyapaakimini, osheki nokimoshiretapaaki. Eejatzi osheki oemoshirenkawakagaeyaani maawaeni. ³³ Tema ijekakagaeyakaeni kameetha Tajorentsi, maawaeni. Nokowaki kijokiro rowaeyanakimini. Aritaki okantyaari.

16

Riwethateeyarini oroomajatzi

¹ Iroñaaka nokamantemi: iinja iyaatashitemi oñeemi ayemijantzinkawote Jeewera. Opoñaaka Shinkereeyaki, osheki etakoeyakarini aapatziyariri Jesoshi janta. ² Nokoyi paakameethateeyawakironi, tema rootaki aapatziyariri Awinkatharite. Petakoeyaawoni, pipayitawakironi maawaeni koetyeemotyaaworini. Tema etakoeyakarini osheki ayemijantzinkarite; eejatzi naari, etakotapiintakina. ³ Niwethatawo Pirishiira eejatzi riraga Akiirishi. Osheki ramitakoeyakinani rirori nantawaeteeyininirini Jesokirishito. ⁴ Paerani rooteentsi rowamagaetenami, omaanta owawijaakotakina Pirishiira eejatzi riraga Akiirishi. Owawijaakotantakinari, rooteentsi rowamagaeteromi roori, eejatzi oemi. Osheki nopaasonkiteeyakironi: naari eejatzi maawaeni ayemijantzinkarite jaga, riraga kaari joriiyoteeysini. ⁵ Niwethateeyarini maawaeni aapatziyariri Jesoshi piyotapiinteeyacharini jaga opankoki. Niwethatari eejatzi Epeneeto, nonintaperotakiri rirori. Paerani nokenkithatakantakariri riraga aashiyajatzi, rirotaiki jewateentsiri raapatziyanakari Jesokirishito.

⁶ Niwethatawo Mariiya, tema osheki etakoperoeyakimini roori. ⁷ Niwethateeyarini notsipaminthari Antorooniko eejatzi Jooniyashi. Paerani notsipateeyakarini romonkyaagae-takina omonkyaagementotsiki. Osheki iñaaperoyakirini riraga rotyaantanewopaeni Jesokirishito. Reewateeyakinani naari, raapatziyaperotakari Jesoshi paerani. ⁸ Niwethatari Ampiiiryashi, raapatziyakari riraga Awinkatharite, osheki nonintaperotakiri rirori. ⁹ Niwethatari Orowaano, osheki ikaateeyakinani nokenkithatakotakiri riraga Jesokirishito. Eejatzi rirori Eshitaakishi, niwethatari; osheki nonintaperotakiri. ¹⁰ Eejatzi niwethatari Apereeshi; riraga Jesokirishito osheki iñaaperotakiri ikameethatzi, tema osheki ike-maatsitawentziniri. Niwethatari Arishitooworo, eejatzi maawaeni jeekatsiri ipankoki. ¹¹ Niwethatari nojorijyotzinkarite Erooriyo. Niwethateeyarini riraga aapatziyariri Awinkatharite riraga jeekatsiri ipankoki rashi Narishiisho.

¹² Niwethateeyawoni Terijeena, eejatzi Terijoosha, tema roojatzi antawaetziniriri Awinkatharite. Eejatzi okimitaka Peereshira, niwethatawo. Osheki nonintaperotakiro. ¹³ Niwethatari Roojo, riraga aapatziyaririroña Awinkatharite. Eejatzi niwethatawo riniri, osheki etakotakina nokimitakaantakawo ro nana. ¹⁴ Niwethateeyarini Ashiinkirito, Jerekoonte, Reemashi, Patoroowashi, Eremeshi, eejatzi maawaeni ayemijantzinkarite tsipateeyaririni. ¹⁵ Eejatzi niwethateeyarini Jirooroko, Joorya, Neeryo, eejatzi rit-siro, rowaga Oriimpashi, eejatzi maawaeni aapatziyeyyaririni Jesoshi tsipateeyaririni, maawaeni. ¹⁶ Piwethatawakaya, paakameethaperotawakagaeyani. Riwehateeyimini maawaeni aapatziyeyyaririni Jesokirishito jeekatsiri paashinikipaeni nampitsi.

¹⁷ Iroñaaka nokantemi, noyemijantzinkarite: piyoteeyerini riraga iyotagaeyiririni ayemijantzinkarite ikantawakagaeyani, eejatzi piyoteeyerini antakayirini kaari kameethatatsi, eejatzi kantzimiri: “Tee okameethatzi paapatziyawo iroka riyotagaeyakimirini”. Ero pitsipateeyarini, ero poyateeyirini. ¹⁸ Tee rantziniri rirori ikowakagaeyawitaririni Awinkatharite Jesokirishito, omaanta rantashiteeyawoni ikwayitzirini rirori. Kameetha iñaawaetawita, omaanta ikowaki ramatawiteeyerini kaari tzimatsini riyotantari.

¹⁹ Riyoteeyakimini atziri pikemijantaperotakiri Awinkatharite, rootaki niweshiryaaawenantakimiri. Omaanta nokowaki piyotaperoeyeni pantero maawaeni kameethatayitatsirini; omaanta roori kaari kameethatatsi, ero pantaneentziro echonkiini. ²⁰ Tema Tajorentsi jeekakagaeyimirini kameetha. Ero ojamanitzi

ranaakotaperoteri Jatanaashi eero rantakaanteemiro eejatzi kaari kameethatatsi. Nokowaki iroñaaka ineshironkaeyemini Awinkatharite Jesokirishito. ²¹Riwethateeyimini Temoteeyo; itsipatakina nantawaeteeyinirini Jesoshi. Eejatzi riwethateeyimini notsipaminthari Rooshiyo, Jasoo, eejatzi Soshiipatere. ²²Naaka Teereshiyo jankinatziniriri Paaworo iroka. Eejatzi naari, aapatziyariri Awinkatharite. Niwethateeyimini naari. ²³Eejatzi riwethateeyakimini rirori Kaayo. Nojeekimotziri jaka ipankoki. Eejatzi ipokapiintzi aapatziyariripaeni Jesoshi jaka ipankoki, osheki raakameethateeyakinani, ineshironkaeyakinani. Riwethateeyimini Eraashito, riraga kempoyeeyiniririni iyorikite jeekatsiri jaka. Eejatzi riwethateeyimini ayemijantzinkarite iitachari Kowaarito. ²⁴Nokoyiri Awinkatharite Jesokirishito ineshironkateeyemini maawaeni eeroka. Aritaki okantya.

Ikaatakiro rojankinari

²⁵Thame iroñaaka apinkathateeyerini Tajorentsi. Rirotaki matakaakimiri pikemijantaperotantakariri, aririka ameentaperoeyakyaawoni iroka nokenkithatakotakimiri Jesokirishito. Paeraniperoroña tee riyoteeyini riraga itakaantaworini ari ipokaki rirori rowawijaakoeyeeni. Tee ikamantzirini Tajorentsi, ²⁶omaanta iroñaaka riyotakagaeyakaeni. Rojankinataakaakirini riraga kamanantayitziroirini iñaani paerani, eejatzi iroñaaka rotyaanteeyakinani naari nokamanteeyakirini maawaeni atziripaeni: “Okameethatzi paapatziyeeyarini Tajorentsi”. Tema okameethatzi aapatziyaperotyaaari rirori, tee ikamanitzi irira, ikantatyaani rañi. ²⁷Osheki riyoperotziroña apaniroeni rirori. Thame, maawaeni aapatziyeeyarini Jesokirishito, akanteeyeni: “Tema ikameethaperotaki Tajorentsi”. Aritaki okantyaani.

Naaka ojankinatzimirori:

Paaworo

RITAKAWO PAAWORO ROJANKINATEEYAKINIRINI KORINTOJATZI

¹²Nokoyi niwethateeyimini eerokapaeni, noyemijantzinkarite janta Korintoki, tsikarika pikanta piyeeki. Naaka Paaworo jankinateeyimiroirini iroka. Tema riyoyaakina Tajorentsi, rootaki rotyaanantakinari Jesokirishito, ikowakaakina nokenkithatakoteri. Notsipatari jaka Jooshiteneshi nojankinateeyimironi maawaeni aapatziyeeyaririni Jesoshi jaga. Paapatziyakari rirori, rootaki rowameethateeyantakimirini; iroñaaka pisheninkatakarari Tajorentsi. Pikimiteeyakarini maawaeni ameenteeyakaririni Awinkatharite, rootaki rowawijaakotantakariri. Tema iroñaaka asheninkateeyakarini maawaeni aapatziyee-yaririni rirori tsikarika ijeekaeyini. ³Nokowaki ineshironkaeyemini Pawa Tajorentsi, ee-jatzi nokowaki kameetha ijeekakagaeyemini. Eejatzi ikimiteeyemini riraga Awinkatharite Jesokirishito.

Riweshiryaawenteeyarini Paaworo korintojatzi

⁴ Paapatziyakari Jesokirishito, rootaki ineshironkaeyantakimirini Tajorentsi, rootaki iroñaaka nokanantariri: “Ariwee, pimatakagaeyakirini korintojatzi”. ⁵ Osheki itajonkakowenteeyakimini rirori, kameetha ijeekakagaeyakimini, riyotakaaperoeyakimironi oetarikapaeni ikowakagaeyakimirini. Eejatzi imatakaakimiro piyotagaeyakirini paashinipaeni atziri tsika ikantya rirori rawijakotanteeyaari. ⁶ Tema monkaataka nokanteeyakimirini paerani: kyaaryo ranteeyakimironi Jesokirishito maawaeni. ⁷ Tema rirotaki Awinkatharite: paamagaeyaari roojatzi ipokanteeya. Tema itajonkakowentakimi pimatantakawori pantziniri oetarika ikowakagaeyakimirini, tekatsi koetyeemotemini eejatzi. ⁸ Ikanteetateyeyaani ramitakotemi eekiro piyaatatyee pameentyaari rirori kijokiro poyeri; roojatzi, aririka ipokae, iñaaperoyepaemini pikameethatzi. Eero ikijawentapaemiro pantayitawitarini. ⁹ Eero ramatawiteeyimini Tajorentsi, aritaki imatakimiro okaatzi ikashiyakaakimiri. Tema eeroka riyoyagaeyakimini pikempiyaminthatantyaariri Itomi Awinkatharite Jesokirishito.

Ikantziri: “Pinintaperotawakagaeya”

¹⁰ Noyemijantzinkarite, tema apinkathateeyirini Awinkatharite Jesokirishito. Rootaki iroñaaka nokantakowenteeyantzimirini kameetha inimoeyakimini maawaeni, eerokya pikenkithashiryaantawo oetarikapaeni. Pikempiyaminthatawakagaeyani, eero pikantawakaawenteeyawoni oetarikapaeni. ¹¹ Rootaki nokanantzimiri iroka, tema ikamantapaakina okaateeyinira Koroe osheki pipiyapiyawaantetawakagaeyanakani. ¹² Eenitatsi kantashitacharipaeni: “Naapatziyari naari Paaworo”. Eenitatsi paashini kantashitacharipaeni: “Riro naapatziyari Apooro”. Paashini kantashitacharipaeni ikantziri: “Riro naapatziyari Sheejashi”.* Paashini kantashitacharipaeni eejatzi ikantziri: “Naaka apatziro naapatziyari Jesokirishito”. Rootaki nokanantzimiri: “Eero pipiyawaantetawakagaeyani”. ¹³ ¿Itsiparyaakama Jesokirishito? Tee, rirotaki apaani. ¿Nokentakotawentakimima naaka? ¿Pikaawoshitakotakinama naaka? Teewee. ¹⁴ Iroñaaka nopaasonkitziri Tajorentsi tee nokaawoshitakoteeyimironi Tajorentsi. Inta apatziro nokaawoshitakotakiri Tajorentsi Kiriishipo, eejatzi Kaayo. ¹⁵ Tekatsi kantashitachani: “Pikaawoshitakotakari Paaworo”. ¹⁶ Eejatzi nokaawoshitakotakiri Tajorentsi riraga Eshiteejana, eejatzi ikaateeyinira. Tee nokenkithashireeyari paashini nokaawoshitakotakiririka Tajorentsi.

Jesokirishito rirotaki iyothanitatsiri eejatzi itajorenka Tajorentsi

¹⁷ Tee rootaki rotyaanantenari Jesokirishito nokaawoshitakotanteri Tajorentsi, intakya rotyaanantanari nokamantakotziro kameethatatsiri. Nokamanantzirika,

* 1:12 Sheejashi rootaki inashita iwaero Peetero.

tee nokantakaaperothatakayaawomi noñaani. Nokantakaaperothatakayaawomi, eero okameethatzimi. Piitakaashiiyanikari ikowakaakimi Tajorentsi piyoteeyeni osheki pawijakotanteeyaari. Omaanta rirotaki Jesokirishito kamawenteeyakaerini koroshiki, rootaki rowawijaakoeyantakaerini: rootaki iroka nokowakiri niyotakagaeyemini.¹⁸ Aririka akamantawityaari riraga jatatsini paamariki kaari tsiwakanitatsini: “Ikamawentakimi Rotyaantanewo Tajorentsi koroshiki, ikowawita rowawijaakoeyeminimi”, tema ishirontawenteeyakaeni. Omaanta aaka, awijakoeyakaeni, ayoteeyakironi iroka iñaani rootaki itajorenka Tajorentsi omatantawori owawijaakoeyakaeni.¹⁹ Aritaki rojankinateetzini: “Ikantzi Tajorentsi: ‘Nothonkiteeri riyotantawitari riraga yotayitawitacharini. Nopayapithateeri kenkithashiryawitachari okaatzi ikenkithashiryawitari’”.

²⁰ ¿Tsika ikantyaaka iroñaaka yotzinkari? ¿Tsika ikantyaaka iroñaaka iyotaanzirori Iwaperite Tajorentsi? ¿Tsika ikantyaaka eejatzi riraga yotaawakaachari? Tema itheenkakiro Tajorentsi maawaeni riyoteeyawitarini atziripaeni.²¹ Tema irira yotawitachari tee riyoteeyirini Tajorentsi. Omaanta irira riyotanetzi, rootaki ikowantari rowawijaakoeyerini maawaeni aapatziyawori okaatzi nokamanteeyakiririni: riraga ameen-teeyakaririni. Omaanta riraga theenkantatsiri ishirontawentashitakina okaatzi nokamantawitakariri.²² Tema ikowaki joriyopaeni atajonkeniri oetarikapaeni riyotantyaari itsipatakae Tajorentsi. Riraga kireeshiyajatziki ikowaki riyotaashitawakaapiintyaawo oetarikapaeni.²³ Omaanta nokamantziri atziri: “Ikamawentakae Jesokirishito koroshiki rowawijaakoeyantakaerini”, rootaki ikijantakinari joriyo. Omaanta irira kaari jori-iyotatsi, ishirontawenteeyakawoni okaatzi nokamantziriri.²⁴ Omaanta ijeeki riyoya-gaeyakirini Tajorentsi rowawijaakoteri: joriyo, eejatzi kaari joriyotatsi. Riyotaka-gaeyakirini rirori eenitatsi itajorenka Jesokirishito, rowawijaakotantyaariri. Eejatzi eenitatsi iyothanetaantsi riyotakaakae okaatzi ikowakaakaeri Iriri.²⁵ ¿Iitaka itheenkayan-taririni atziri Tajorentsi? Tema irira anaakoperotantatsiri riyotzi. Tema rirojatzi anaakoperotantatsiri ishintsitzi. Tee añairi atziri kimityaarini.

²⁶ Pikenkithashireeyakya, noyemijantzinkaritepaeni, tsika pikanteeyawitarini ikaeman-teeyakimirini Tajorentsi. Osheki itheenkayakimini patzirizinkarite, ikanteeyini: “Tee riyotzi aapatziyariri Jesoshi”. Kyaaryo, tee peewawenteeyirini, eejatzi tee pashaaganta, rootaki itheenkayantzimirini.²⁷ Ishirontawenteeyawitakimini atziri, tee iñaap-eroeyawitzimini, tema ikenkithashiryakotawitakimi tee piyotzi, omaanta riyoyaakimi Tajorentsi rowawijaakoeyemini. Riyotakaaperoyemi, ipeyeyemini jewawenantatsini. Roojatzikya ipashiwenanteeyanakyaani shirontawenteeyawitzimirini, theenkayawitzimirini.²⁸ Riyoyaaperotakiri Tajorentsi riraga kaari jewatatsiri, riraga pinkimayitawitaririni atziri, riraga theenkapiintawitariri: irira reentsitaperoyarini rirori. Omaan-takya riraga jewawenantawitachari eejatzi yoteeyawitacharini rowashironkagaeyirini.²⁹ Iroñaaka tekatsi ikantya atziri ikantakaaperotzimotyaaari Tajorentsi.³⁰ Paapatziyakari Jesokirishito, rootaki rowaagaeyantakimirini Tajorentsi, ijeekakagaeyemini inampiki. Tema rirotaki Jesoshi riyotakagaeyakaeni, owameethateeyakaerini, rinashitakaakae amatantyaari ashiperotyaaari rirori, owawijaakoeyakaerini.³¹ Tema aritaki rojanki-nateetzirini: “Eero akantakaaperota aaka, omaantakya añaaperoteri Awinkatharite ikameethaperotzi”.

2

Tsika ikanta Paaworo ikenkithatakantapiintzi

¹ Eejatzi naaka, nareetantapaakimiri, noyemijantzinkarite, nokenkithatakotapaakiri Tajorentsi. Tee nokantakaaperothatapaakawo noñaani, tee niyotaashitayitapaemironi niyotayitzirini naaka; apatziro niyotaapaemiro ikantziri rirori.² Eenironi notsipatzimi apatziro nokowaki nokenkithatakotapaakiri Jesokirishito, ikamawenteeyakaeni koroshiki. Tekatsi paashini nokenkithatakote.³ Nopashiwentshiryaawitapaaka, nothaawashiryawitapaaka, okimityaami nokinakashiryashityaawomi.

Nokenkithashiryaaokotakawo, aamashitya eero nomatziro kameetha naapatziyakaakimiri Jesoshi eerokapaeni. ⁴ Pamine, nokenkithatakaapaakimi eejatzi nokamantapaakimiro iñaani Tajorentsi, omaanta tee niyotaashitapaemiro niyotayitziirini naari. Iyotaakaaperotakimi Ishire Tajorentsi kyaaryootaki ini, eejatzi itajonkakowenteeyakimiri piyotantawori kyaaryo niyotaakimiri. ⁵ Rowaga riyotagaeyawitziimirini atziri, tekatsi okantya owawijaakoteeyemini, omaanta itajonkakowentakimi Tajorentsi pawijakoeyantakarini.

⁶ Aririka niyotaapiintziri aapatziyaperotariri Jesoshi riraga yoperotzirori iñaani Tajorentsi, kyaaryo nothotyaakiniri irira niyotaaperoeyirini, niyotaki ikemawakiro nokantakiriri. Omaanta tee niyotaashitari riyotayitziirini atziri paeni riraga kaari aapatziyariri Jesoshi eejatzi iwinkatharitepaeni. Eero owawijaakoeyirini roori riyotaawakaashitayitarini oetarika riyotashitari riroripaeni. ⁷ Omaantakya nokenkithatakotziro riyotayitziirini Tajorentsi. Paerani imanawitakawo, tee ayoteeyawitawoni. Paeraniperoroña, tekirani riwetsikironi oetarikapaeni, ikantzitani: “Nojeekakagaeyerini kameetha jaka nonampiki maawaeni riraga pinkathaperoeyenarini paata”. ⁸ Tee riyoteeyirini paerani riraga jewatatsiri. Aririkami riyoteeyakironimi, eeromi ikentakotakaantzirimi Awinkatharite, riraga kameethaperotatsiri. ⁹ Rootaki rojankinatanteetakawori: “Eeniro riwetsikakiri Tajorentsi kaari iñaayitziini atziri, tee ikemakotziro, tee ikenkithashiriuro. Omaanta riwetsikiniri maawaeni nintaperotziriri ijeekantyaari kameetha”.

¹⁰ Omaantakya riyotakagaeyakaerini Tajorentsi aaka, tema rootaki owaagakaerori Ishire. Iyotaaperoeyakaeroni maawaeni, tema othotyaakironi maawaeni ikenkithashiryaaakiri rirori. ¹¹ ¿Ninkama yotzirori ikenkithashiryaaari atziritzinkari? Tema apatziro riyotziro rirori. Eejatzi okimitaka, tekatsi yoteroni ikenkithashiryaaari Tajorentsi: apatziro iyotzi Ishire roori. ¹² Pamine, tee akemijantashitayitawoni riyotayitziirini atziri paeni, inta akemijantakiro Ishire Tajorentsi. Rootaki ayotantakawori ikowaki Tajorentsi ineshironkateeyeeni, ijeekakagaeyeeni kameetha. ¹³ ¿Pikemakiro ma nokantakimiri? Tee riyotziro atziri paeni, eejatzi tee riyotagaeteeroni, inta iyotagaeyakaerorini Ishire Tajorentsi. Iyotagaeyakaeni aakapaeni rowaga jeekantashiretariri, ikemaeyantaworini irowa. ¹⁴ Riraga kaari ojeekantashireta Ishire Tajorentsi, tee ikemawakiro okantayitziirini, inta ishirontawentakawo. Tekatsi ikantya ikemero. Ro kaari ikemantawo, tee ojeekantashiretari roori. Apatziro ikemaeyironi iñaani Tajorentsi ojeekantashiretaperotari. ¹⁵ Ikemathateeyakironi riraga atziri ojeekashiretantari, omaanta riraga theenkantatsiri tee ojeekantari, rootaki kaari riyotantawo oetarika kameethatatsiri. ¹⁶ Pamine, rojankinatakoetziro Ishire Tajorentsi okantzi: ¿Eenitatsima yotzirori ikenkithashiriiri Awinkatharite? ¿Eenitatsima materoni riyoteeri Tajorentsi? Tee añiirikya. Omaanta aaka ojeekantakae roori, rootaki omatero iyotakagae oetarika ikowakaakaeri Jesoshi antero eejatzi ayotero. Omaanta niyotziro naaka ikenkithashiriiri rirori, tema riyotaakinawo.

3

Ikijawakagaeyakani korintojatzi

¹ Eejatzi naaka, noyemijantzinkarite, tee nokantzimi kimitakimi kemijantaperotzirori Ishire Tajorentsi, inta nokantakimi kimitakimi kaari kemijantaperotzirori. Tema pikimitaka owakira paapatziyari Jesokirishito, pikimiteeyakarini eentsi. ² Rootaki niyotagaeyantzimirorini paerani kaari opomeentsiantya. Noshiyakaawentzimi: okimitzimotakina nirakaakimiro tenitsi; tee nopayimirini iwatha, tekira pimatziro powa. Roojatzi pikanta ironaaka, tekira pimateeyironi. ³ Tekira pikemijantaperotziro Ishire Tajorentsi. Eeniro paamakotawakaeyawoni oetarikapaeni eejatzi pikijawakagaeyakani, tee pikemijantaperotziro rowaga Ishire. Pikimitakotakari kaari aapatziyeyearirini Jesoshi. ⁴ Aririka ikantzi apaani: “Naapatziyari Paaworo”, eejatzi ikantzi paashini: “Naapatziyari Apooro”. Tema pikimiteeyakarini kaari aapatziyariri Jesoshi.

⁵Pamine, ¿tsika ikantaka Apooro? Eejatzi, ¿tsika nokantari naari pikantawakaawenan-tanari? Naakateeyakini apatziro atziri, omaanta riyoyaakina Tajorensi romperatena, rootaki naapatziyakaantakimirori. ⁶Okimitzimotakina nopankitziro naari okithoki pajankaneki. Rowaga okithoki oshiyakaawentziro iñaani Tajorensi. Paapatziyimaetakawo. Iinja Apooro, kimitawitaka thamaetatsiri, eekiro riyataaki riyotaakimi iñaani Tajorensi. Omaanta irira rirotaki aapatziyakaaperotakimiri kimitaka ishookakaayitziro-rini okithoki. ⁷Rootaki riraga pankitatsiri eejatzi riraga thamaetatsiri riyotaakiri eechonki-ni; omaantakya irira Tajorensi rirotaki shoookakaayitziro-rini. Tema raapatziyakari. ⁸Eejatzi imonkaatawakaaka riraga pankitziro-rini eejatzi riraga thamaetatsiri. Rootaki imonkaatanteeyaanaririni riraga ashitawori pankirensi ipinatanteeyaarini. ⁹Eejatzi okimitaka, nomonkaatakari Apooro nantziniri Tajorensi ikowakagaeyakinirini. Eerokapaeni poshiyeyakawoni rowani Tajorensi. Eejatzi poshiyakawo ipanko riwetsikakiri.

¹⁰Noshiyakaawentari yotaperotatsiri wetsikirori pankotsi. Ikantakina nokatziyero otzinkamipaeni. Roojatzi paashini atziri wetsikakaakinawori pankotsi. Tema riyoyaakina Tajorensi eejatzi imatakakina nityaawo nokenkithataakimiri eerokapaeni eejatzi oshekini paashini atziri iñaani Tajorensi: naapatziyakaakari Jesokirishito. Iinja eekiro riyataatyeey riyotaakimi Apooro iñaani Tajorensi; eejatzi eenitatsi paashini owaagawakimirori. Omaanta okameethatzi aamayawo akompitakarikari ayotaakiriri paashini atziri iñaani Tajorensi. ¹¹Otzinkami pankotsi oshiyakari Jesokirishito, irira oshiyakawori otzinkamipero. Tee añiiri paashini oshiyawoni otzinkamipanki. ¹²Riraga owaagawakirori, ¿itika riwetsikantyaawori? Roorika ooro, roorika piraata, roorika mapi shipakiryatsiri, roorika inchato, roorika inchashi, roorika kompiroshi: ak-enkithashiryaakoperotero oetarika kijoperotatsiri. ¹³Ari okoñaatanaki inja aririka ipokae Jesoshi riwetsikayitziro-rini okameethatziirika. Okimitaka paamari otaaga inchapanki aawiro, inchashi, kompiroshi, irira Tajorensi ikantakawentari romperanawo oetarika rantakiniriri aririka rantakiro kameethatatsiri rooma rantakirorika kaari kameethatatsi. ¹⁴Aririka okameethataperote anteenirini, oshiyakawo kijoperotatsiri awetsikantayitaworini; aritaki kameetha ipinateeyakaeni. ¹⁵Teerika okameethatzi antayitakirini, okimityaawo awetsikantakawo kaari kijotatsini; otaanakya irowa oshiyakaawentakae tee antaperotziniri Tajorensi kameetha. Aririka awijakotawitakya, omaanta tekatsi jeekimotaneeni apatziro aaka owawijaakotyaa. Tekatsi okantya ipinatee.

¹⁶Tema aakateeyakini oshiyakawori Tajorensipanko ijeekantari Tajorensi. Tema eejatzi okimitaka ojeekanteeyakaeni Ishire. ¹⁷Eerorika pikamintheeri ijeekantari rirori, eero eejatzi ikaminthayimi eerori. Okameethaperotzi ijeekantarira: tema ijeekantatziimi eerokapaeni pajankaneki.

¹⁸Eero pamatawitashita eeroka apaniroeni. Aririka pikaateeyirini iitawitachari riyoperotzi oetarikapaeni, aritaki pikantakaaperota tee okameethatzi iroka. Aririka pikantakaaperotyaawo piyotayitziro-rini, eero riyotakayimi Tajorensi. Omaanta pikanteririka: “Tee niyotzi naaka, piyoteena”, aritaki riyotaaperotakimi. ¹⁹Itheenkakiri Tajorensi okaatzi riyotayitawitarini atziripaeni jaka kipatsiki. Tema aritaki rojankinatziheetani: “Riraga iyotayitawitaririni iitawitaka tekatsi ayerini, omaanta omapokapaakiri owashironkagaantsi owamaakiri. Eejatzi ikimiteeyakani maawaeni kantakaaperowenteeyaworini riyotayitziro-rini: romapokapaakiri Tajorensi, rowashironkagaeyerini”. ²⁰Eejatzi rojankinatziheetani: “Riyotzi Awinkatharite tee okameethatzi ikenkithashireyakirini yoperotawitachari”. ²¹Eero pikantakaaperotashitari atziri, tee okameethatzi. Riwet-sikaeyakimirorini Tajorensi maawaeni jeekayitatsirini piweshiryaawenantyaawori roori. Rootaki nokanantzimiri: ²²“Rotyaantakina Tajorensi namitakoeyantemirini, eejatzi rotyaantakiri Apooro eejatzi Peetero rirori, maawaeni ramitakoeyantemirini. Riwet-sikaeyakirini maawaeni jeekayitatsirini kipatsiki, aweshiryaawenantyaawori. Añaat-simirika piweshireeya, pikamakirika eejatzi piweshiryaanakya. Piweshiryaawentyaawo jeekayitatsirini iroñaaka, eejatzi jeekayitatsirini inja. ²³Tema pikempiyamintheeyakarini Jesokirishito, riweshiryaawentakimi. Eejatzi okimitaka, irira ikempiyaminthatakari Pawa

Tajorentsi, rootaki eeroka pikempiyamintheeyakarini Pawa. Tema riweshiryaawentakari rirori eejatzi eerokapaeni”.

4

Rantayitakirini Rotyaantaneu Tajorentsi

¹ Iroñaaka piyoteeyakinani naaka romperanari Jesokirishito. Omaanta rotyaanteeyakinani nokamantayitenirini atziripaeni iroka kaari riyotawitarini paerani: okaatzi rantakiri Tajorentsi. ² Aritaki okameethaperotaki nokyaaryoowenteniri oetarika ikowakaakinari, eero namatawitziri. Eejatzi okimitaka, maawaeni antziniriri Tajorentsi okameethatzi ikyaryoowenteniri okaatzi ikowakaakiriri. ³ Tee nokenkithashiryaaapiintawo oetarika pikantakotashiteeyanarini, eenitatsirika nantakiri; eejatzi tee nokenkithashiryaaapiintawo oetarika kantakotashiteeyanarini paashini atziripaeni. Eero nokantakota naaka, tee nokantzi: “Nokameethatzi”. ⁴ Nokenkithashiryaaaka naari tekatsi nantani, omaanta eero nokantashita: “Kameetha nantakiro maawaeni”. Intakya Awinkatharite rirota kantakowentenani rirori, okameethatakirika oetarika nantakiri. ⁵ Rootaki iroñaaka nokamanantemirori: iroñaaka tee okameethatzi akantakotashityaari paashinipaeni: “Eenitsi rantani”; iinjakya ari ayotaperoyanakini. Aririka ipokae Awinkatharite, ikitejitakotapaakiro maawaeni okaatzi manawitachari iroñaaka tsiteniriki. Roñaagaero oetarika akowaperoyirini maawaeni ajankaneki. Akameethatzirika ari ikanteeyeeni Tajorentsi: “Kameethatakimi”.

⁶ Pamine, noyemijantzinkarite, naaka kenkithatakotacha, eejatzi nokenkithatakotziri Apooro piyotanteeyanarini eero piñaakoweenkatashitantari atziri. Aririka pikante: “Nonintaperotziri irinta”, paamawentyaawo pimanintzirikari paashini. ⁷ ¿Litakama pikantakaaperotakari kimitaka panaakotakiri paashini atziri? Tema Tajorentsi pashiteeyimirrorini maawaeni jeekimoteeyemirini. Iroñaaka ¿litakama pikantakaaperotantari, kimitaka tee ipashitzimiro?

⁸ Pikimitakotawitakari ashaagantachari: piitashiteeyawitakani piyoperoyini: tee pikowaeeyini riyotagaeyemini. Piitashiteeyawitakani eerokapaeni jewaperowenantatsiri, pimanintakina naari. Pikimitakaantakina naaka patzirite. Jaa, nokowawitaka peewawenantaperoyanakinimi, atsipatawakayaami eewawenanteeyenimi. ⁹ Ari nokaateeyakirini paashinipaeni rotyaantaneu Jesoshi, tema pikimitakaanteeyashitakinani onampirentsipaeni: pimaninteeyakinani. Eejatzi okimitaka rajaryaagaetakina rowamagaetena; ramineeyakinani maawaeni: ronampiri Tajorentsi eejatzi atziripaeni. ¹⁰ Noñaaperotakiri Jesokirishito ikameethatzi, rootaki pikanteeyantanarini: “Tee piyotzi”. Omaanta pikenkithashiryaaashitaka paapatziyeeyakarini kameetha rirori, rootaki pikanantari: “Niyoteeyakinimi naari”. Pikanteeyashitani: “Tekatsi imatzi-maetya riraga Paaworo, osheki amateeyakironi aaka”. Osheki piñaaperotashita eeroka apaniroeni pikameethatzi, omaanta naaka pimaninteeyakinani. ¹¹ Osheki aapiintakinani notashe, aapiintakinani nomiri, shipaakowaetakina noethaariki, ipajapajaapiintetanani, nokinakinayitakini; roojatzi iroñaaka. Tekatsi nashi nopanko nojeekantyaari. ¹² Nokantatyaani nopomeentsitapiintakawo nantawaetzi nakoki. Aririka ikijeetakina, nokantziri Tajorentsi: “Pikaminthayeri riraga kijakinari”. Aririka ikijaperopiinteetena, eero nopiyatari. ¹³ Aririka itheeyakoteetakina, kameetha nokenkithawaetakawaakiri. Kyaryo, ipinkaetakina, ikimitakaanteetakina kaagashi, ikanteetzi: “Tee ikameethatzi Paaworo”.

¹⁴ Tee ro nojankinatantzimirori iroka nopashiwentakagaeyemini, omaanta nokimitakaantakimi eeroka neentsitepaeni nonintaperotziri; nokowaki nokaminthayemi, nokaminaantemiri kameetha. ¹⁵ Omawitya eenitsi oshekiperoroña yotagaeyakimirrorini iroka kameethatatsiri okantakotziri Jesokirishito, omaanta tee ijeeki osheki ashitzimirrorini. Pamine, nokamanteeyakimironi iroka kameethatatsiri paapatziyantakariri Jesokirishito, rootaki apaniroeni naaka nokimitakaanantakimiri eeroka notyomipaeni, nishintyopaeni. ¹⁶ Rootaki nokanantaperoyantzimirini: “Poshiyakotaperoyenawoni”.

¹⁷Rootaki notyaanantzimiri Temoteeyo, nokimitakaantakari notyomi nonintaperotziri. Ikenkithashiryaa kayemiro tsika okantari nokamantakotapiintziri Jesokirishito, tsikarika janta ipiyotawenteeyarini.

¹⁸Apaanipaeni pikaateeyinira ikantakaaperoeyakani, tema itakaashitawitaka eero niyaatashiteeyimini naari. ¹⁹Omaanta ikowakaakinarika Awinkatharite, nokowaki intsipaete niyaatashiteeyemini. Eero naapatziyashitapaakawo ikantayitzirini riraga kantakaaperotachari, omaanta niyotapaaki naari eenirorika imatakaakiriri Tajorentsi. ²⁰Aririka reewawentakae Tajorentsi, eero añaawaetashiwaetawo inta antaperoyeroni kameetha okaatzi ikowakagaeri. Tema irira rirotaki amitakotakaeri. ²¹¿Oetaka pikowaeyakirini? ¿Pikowaeyakinima nareetemi nowashironkaemi? ¿Rooma pikowaeyirini nareetemi noneshironkaperoyapaemini?

5

Itsipatayitakarini aapatziyariri Jesoshi kaari kameethatatsiri. Pookeri

¹Ikamanteetakina pikaateeyakirini ayirori iyashiyani. Raayiteeroni shirampari rinirothori raawitarini iriri. Tekatsi kimityaarini: riraga kaari yoterini Tajorentsi eero rayiro raawitari iriri. ²Omaantakya eeroa pikantakaaperoeyakani kimitaka kameetha paapatziyari Jesoshi. ¿Litaka kaari powashiretakotantari okaatzi rantakiri rirori? Roojatzi aririka pipiyotawenteeyarini Tajorentsi, piyotemi tee okameethatzi pishinetziri ipokajeemiyashitapaeya rirori. ³Tee nokaateeyawitizimini, omaanta nokenkithashiryaa koeyakimini. Okimitzimotakina aririka nojeekimoteeyawitakimini, nokanantzimiri tee okameethatzi rayero iyashiyani paeni. ⁴Itajorentsi perotaki Awinkatharite Jesoshi, roo matakaakinawori nokantakowenatariri riraganki. Aririka pipiyoteeyani piyoteeyeni nokenkithashiryagaeyakimini naari. ⁵Pishineteri Jatanaashi raanakiiriita, rowashironkaeriita. Roojatzi aririka ikenkithashiryagaeya, ari rawijakotee paata ipokaerika Awinkatharite Jesokirishito.

⁶¿Litakama pikantakaaperotantari? Tee okameethatzi. Noshiyakaawentemiro. Tema piyoteeyini ojeekirika tapiyakaawori paa eechonkiini, otsichaagantanakawo maawaeni paa, otapiyakaagayakawoni maawaeni. ⁷Pookaeri riraga noshiyakaawentakimiri tapiyakaawori paa, pikimiteeyantyaaworini paa owakirari, kaari tapiyacha. Eerorika pookiri, poshiyakotanakarikari rirori. Ñaakiro, rowamagaetakiri Jesokirishito, roshiyakari owisha rowamaantapiinteetari rowaga kitejitatsiri rawijantakari paerani ronampiri Tajorentsi janta Ejiipitoki. ⁸Iroñaaka, aririka aweshiryaa wentyaari Tajorentsi, thame akameethatanaki: eero amatawitantzi. Eero akija, eero antapiintziro kaari kameethatatsi.

⁹Nojankinatawori paerani, nokanteeyawitakimini eero pitsipatari mayempitziro tsinani kaari rayi. Eejatzi eero pitsipatawo mayempitziro shirampari kaari ayi. ¹⁰Tee nokenkithatakotziri kaari aapatziyariri Jesoshi mayempitziro kaari rayi, riraga kowaperotziro tzimimotayitziro atziripaeni, amatawitantatsiri ikoshite, kenkithatakaawitawori riwetsikashitayitarini atziri. Tee nokantzimi: “Eero pitsipatari kaari aapatziyariri Jesoshi”. Tekatsi pikanteeyani pookawakaya, tema pikantyaani piñaapiinteri ijeeki jaka kipatsiki. ¹¹Omaanta nojankinatakotziri riraga kantatsiri: “Naaka piyemijantzinkarite”. Omaanta eeniro imayempitziro tsinani kaari rayi, eero kijokiro powaeyirini. Eejatzi pikimiteeyirini riraga kowaperotziro rashitayitarini paashini paeni, eejatzi kenkithatakaashitawori riwetsikayitziro atziri, ikowawita ipeyiro mi itajorentsi, theyawaetashitachari atziri, eejatzi shinkitziro eejatzi amatawitziro atziri ikoyi ikoshiteri. Aritaki nokantakimi, eero pitsipatari rirori eejatzi eero poymotari. ¹²¿Arima pikantakotakiri tsika ikantyaaka kaari aapatziyariri Jesoshi? Eero. Omaanta pimateri irira pikantakowenantaariri riraga piyemijantzinkarite. ¹³Omaantakya Tajorentsi rirotaki kantakowenterini kaari aapatziyariri Jesoshi. Iroñaaka pookaeyerini riraga kaari kameethatatsiri pitsipateyawitakarini: eero piitakashitari raapatziyakari Jesokirishito.

6

¹ Aririka pikijakiri piyemijantzinkarite, ¿okameethatzimotzimima pawentaapaakyaari kaari aapatziyari Jesoshi ikantakotantemiri tsikarika pikanteeyaaari? Teewee. ¿Tema okameethatemi pawentaapaakyaarimi irira piyemijantzinkarite? ² Tema piyotzi riraga aapatziyariri Jesoshi rowameethatzi Tajorentsi imatero ikantakowenteeyantyaaririni maawaeni atziri, tsikarika ikanteeyaarini. Aririka pikantakowenteeyerini iinja maawaeni atziri, ¿iitakakya kaari pimatantawo iroñaaka pikantakowenteeyerini piyemijantzinkarite? Tema aritaki pimatakiro pikantakowentawakaya. ³ Tema piyotzi akantakowenteeyerini iinja ronampiri Tajorentsi rinawita tsikarika ikanteeyaarini. Akantakowenteeyerini rirori, ¿eeroma pimatziro pikantakowenteeyerini iroñaaka atzirizinkari eerori? ⁴ Eenitatsirika iroñaaka pikijawakaawentari, okameethatzi piiteri paashini piyemijantzinkarite, ninkarika, ikantakowenteeyemirini tsikarika pikanteeyaarini. ⁵ Nokantero iroka pipashiwenantyaari. ¿Tekatsima aapatziyariri Jesoshi yoteroni ikantakoteri paashinipaeni tsikarika ikantyaari? ⁶ Omaanta tee apatziro pikijakiri piyemijantzinkarite, tema eejatzi pawentaakari kaari aapatziyariri Jesoshi. Pantzimotakiri kaari kameethatatsi.

⁷ Patsipetashiteyakawoni pawenteeyakarini kantakowenantatsiri riraga kaari aapatziyariri Jesoshi; tema tee ikowakaakimi Tajorentsi pantero iroka. Omaanta kameethataw-itachari pimaeritakotero awijashitya: omawitya ikoshiteetemiita. ⁸ Omaanta eeroka tee pimaeritakotziro inta pantashiteyakawoni: pamatawitantzi eejatzi pikoshitawakagaeyakani tema ari paanakiri pawentaanikinta kaarinta aapatziyariri Tajorentsi. Osheki pantapiinteeyakirini piyemijantzinkarite. ⁹⁻¹⁰ Riraga kaari kameethatatsi eero rareeta janta ipinkatharitzinta Tajorentsi. Tema piyotziro, eero pikompitawo. Eero riyaatzi janta ipinkatharitzinta riraga shirontawori tsinani kaari payi, eejatzi riraga pinkathazirori iitajorentsitashitari, eejatzi ñaathatziromotawori iina, eejatzi antatenkatawakaachari ishiramparinkaeteki, eejatzi koshintzi, eejatzi kowaperotzirori rashitayitarini rowaagawo paashinipaeni, eejatzi shinkitzinkari, eejatzi theyyawaetashitachari ratzirinkaki, eejatzi amatawitziriri ratzirinkaki ikoshitantariri. Tekatsikya ikanteeya rirori rareeteeya janta ipinkatharitzinta Tajorentsi. ¹¹ Aritaki pikimitayitawitarini. Omaanta rowameethateeyakimini Awinkatharite Jesokirishito, eejatzi Ishire Tajorentsi; rootaki iñaaperotantakimiri Tajorentsi pikameethatzi, reentsitetakimi.

¹² Ikanteetzi: “Okameethatzi nantero oetarikapaeni kaari ithañaaakotee Jesoshi”, omaanta aririka antashityaawo oetarikapaeni, tee amitakotee maawaeni: tema atsipetashitakyaawo antero apaanipaeni. Tee akoyi ametaperotyawo kaari inimiziri paashinipaeni aapatziyariri Jesoshi. ¹³ Eeniro owanawo akemari. Eejatzi eeniro asheetomawo ojeekantari owanawo. Omaanta iinja eero añaagaero owaeyari eejatzi asheetomawo. Ipeyeero Tajorentsi, eero añaagaero jenokinta. Tema atsipetashitawo añaawenaperotawo oetarikapaeni. Tee ro riwetsikantee amayempitawo kaari ayi, intakya riwetsikantakaeri Awinkatharite akenkithashiryanteeyaaririni rirori. Eejatzi ikimita, ikenkithashiryapiinteeyakaeni aaka. ¹⁴ Eenitatsi itajorenka Tajorentsi, rootaki imatantawori ipiriinteeri Awinkatharite Jesoshi, eejatzi ikimitagae aaripaeni: ipiriintanee iinja.

¹⁵ Awathapaeni aari rootaki rako Jesokirishito, ikempita, roki, iitzi, maawaeni. Tema piyotakiro iroka. Aakateeyakinirika iwatha rirori, ¿okameethatzi amayempitawo tsinani ñaayitziririni paashinipaeni shirampari? Tema okimiwitaka amayempitakaakiri Jesoshi tsinani. Teewee, tee ari okantakoty: tee okameethatzi. ¹⁶ Aririka imayempitziro shirampari tsinani, okimitzimotakiri Tajorentsi raaperotakiro. Tema piyotziro. Rojankanteetzi, ikanteetziri: “Apite ikaatawitani shirampari eejatzi tsinani, omaanta aririka raawakakya apaani ikantanakya, tee okameethatzi rookawakagaeya”. ¹⁷ Omaanta aririka akempiyaminthatakari Awinkatharite, tema apaani akanta ashireki.

¹⁸ Eerokya pimayempitziro kaari payi, eerokya pimayempitziro kaari payi. Oetarikapaeni paashini kaari kameethatatsi pantayitakirini, powashironkaakiri paashinipaeni pisheninka; omaanta riraga mayempitziro paashinipaeni tsinani, rowashironkaakiro

iwatha rirori apaniroeni. ¹⁹ Tema piyotzi ojeekantakawo piwatha Ishire Tajorentsi. Rotyaantakimiro Tajorentsi kijokiro owantakimiri. Tee eeroka iroñaaka jewawentashitachani, inta riraga Tajorentsi jewawentzimiri. ²⁰ Rowawijaakoetanteemiri osheki opomeentsitzimotawitakari: tema rotyaantakiri Itomi ikamawentakae, rapaatawentakaeero riraa ipinawenantakaerori kaari kameethatatsi antakiri. Iroñaaka, oetarikapaeni pantayitakirini, pantakiniri Tajorentsi, inaaperotanteeyaariri irira ikameethatzi.

7

Ikenkithatakotziri aatsini iina

¹ Ari chapinki pojankinatantakinari, eenitatsi pojampitakinari piyaaritateki: okameethatziirika payi piina, piimi. Iroñaaka nakemi. Kyaaryootaki okameethataperotzi eero payi piina. ² Omaanta aririka pijeekashitya, kyaaryoowa pimayempitzirokari tsinani kaari payi; eejatzi tsinani, kyaaryoowa omayempitzirikari shirampari kaari ayi. Rootaki okameethatantari paaperoteroota piina, eejatzi aaperoteriita tsinani oemi. ³ Okameethatzi shirampari imatero iina, eejatzi okimitya roori oshinetayaari oemi. ⁴ Iina eero eewawentziro owatha roori apaniroeni, inta eejatzi reewawentziro owatha oemi. Eejatzi ikimitya rirori oemi, eero reewawentziro iwatha rirori apaniroeni, inta eewawentziro iwatha iina eejatzi. ⁵ Eero pithañaapithatawo piina; eejatzi tsinani, eero pithañaapithatari piimi. Omaanta aririka pikantawakaya: “Eeroota añaaminthatawakaa ajeekashitawakya apaanipaeni kitejiri; iyotyata amaneri Tajorentsi”, ari kameetha okanta, omaanta aririka omonkaatapaeya roojatzi pimatanteeyaawo eejatzi. Pamine, eerorika papiitziro rantakaemirokari Jatanaashi kaari kameethatatsi. ⁶ Tee nokantaperotawitzimi: “Paye piina”, omaanta pikowakirika paye, okameethatzi. ⁷ Nokowawitaka pikimiteeyenanimi naari,* omaanta rinashitakagaeyakaeni Tajorentsi, tee amonkaatawakagaeyani. Irika apaani, eeniro imatakaakaeri. Irira paashini, inashita imatakaagaeyakaerini rirori. ⁸ Riraga kaari aatsi iina, eejatzi kamaentsiri iina, nokamanteeyemini: kameetha pikimiteeyenani naari, pijeekashitya. Eejatzi okimitya tsinani, kameetha ojeekashitya roori. ⁹ Omaanta eerorika pimatziro pijeekashitya, kameetha pagae eejatzi. Kameetha paye, tee okameethatzi pikowawaetashitya paye. Eejatzi okimita tsinani, tee okameethatzi okowawaetashitya ayeeta.

¹⁰ Iroñaaka nokaminaaperotero aatsiri oemi. Tee naaka kaminaaperoteroni inta Awinkatharite: tee okameethatzi pookaeri piimi. ¹¹ Aririka pookaeri, pijeekashitaperoteeya. Eerorika pijeekashita, papiiteeri pagaeri eejatzi piimentawitari. Eejatzi okimitaka, tee okameethatzi rookaero shirampari iina.

¹² Iroñaaka nokamanteri paashinipaeni, tee riro Awinkatharite kamanterini: eenirorika ayemijantzinkarite iina kaari kemijantatsini, aririka okowaki aaperoteri, tee okameethatzi rookaero. ¹³ Eejatzi tsinani, rirorika piimi kaari kemijantzinkari, aririka ikowaki kijokiro rowaperotemi, tee okameethatzi ookaeri. ¹⁴ Ojeekirika tsinani aapatziyariri Jesoshi, eejatzi oemi tee raapatziyari Jesoshi, irira tee ikimitari theenkantsiri; rinashitakari Tajorentsi, ikantzi: “Rirotaki oemi aapatziyanari. Rirotaki iriri eentsitepaeni. Nokowaperoteeyakirini raapatziyeeyenani maawaeni”. Eejatzi okimitaka iina aapatziyanari, teerika aapatziyari Jesoshi roori. Tee okimiteeyawoni theenkinkawo; rinashitakaakawo Tajorentsi, ikantzi: “Rootaki iina aapatziyanari. Rootaki riniro reentsitepaeni. Nokowakaaperotakiro aapatziyena, eejatzi nokowaperotakiri raapatziyeeyenani eentsitepaeni. Aririka rookiro aapatziyariri iina eejatzi rookakotantakiri reentsite, eero riyotakoteeri reentsitepaeni Tajorentsi. Omaanta eerorika ashitariri rookiro iina, eeniro riyotaakotziri Tajorentsi”. ¹⁵ Teerika okemijantzi iina ayemijantzinkarite, okowakirika ookaeri, ari okameethatzi ookaeriita. Eejatzi oemi ayemijantzinkawote, teerika raapatziyari rirori: ikowaerika rookaero, ari okameethatzi rookaeroota. Tekatsi iroñaaka kanterini shirampari ayemijantzinkarite kijokiro rowantyaawori rowaga kowatsiri ookaeri. Eejatzi okimityaari tsinani aapatziyariri

* 7:7 Tekatsi Paaworo iina.

Jesoshi aririka ikowaki oemi rookaero, tekatsi kanterini kijokiro owantyaawori. Tee ikoyi Tajorentsi akijawakagaeyaani. ¹⁶ Tsinani, aririka kijokiro poyiri piimi kaari aapatziyarini Jesoshi, tee piyotzi aririka powawijaakotakaanteeri. Eejatzi pikimita eerori, shirampari: aririka kijokiro poyero piina kaari aapatziyarini Jesoshi, tee piyotzi aririka powawijaakotakaanteero.

¹⁷ Aritaki riyoyagaeyakimini Tajorentsi. Kameetha panteeyenirini Awinkatharite oetarika ikowakaemiri eerori. Rootaki nokanteeyakiririni maawaeni aapatziyarini Jesoshi tsikarika ipiyoteeyakani. ¹⁸ Paerani riyoyagaeyakimini Tajorentsi. ¿Pitakawoma pitotonatziro pishiramparitantari? Aritapaaki, pipeyakotero. Eeroka paashini, teerika pitotonatziro, eero pikoyi iroñaaka pitotonatero, ataama. ¹⁹ Aririka pithowawityaawo pishiramparitantari, tekatsi okantemi owawijaakotemi. Eejatzi okimita, teerika pitotonatziro, tekatsi okantemi owawijaakotemi. Ro kameethaperotatsiri anteri akemijantaperotero ikanteeyerini Tajorentsi. ²⁰ Tsikarika pikanteeyawitani paerani riyoyaantakimiri, aritaki pikantyaari. ²¹ Riyoyaantakimiri Tajorentsi, ¿eerokarika ipimanteetziri? Eero pikenkithashiryaaashitapiintawo. Omaanta ishineteemirika pipinateeya amanantawitzimiri, okameethatzi pishitowanee. ²² Riyoyaantakimiri Awinkatharite, eerokarika pimantaarewo paerani pinawita, ari iroñaaka okimitaaka riraga Jesoshi ipakaakowenteemi. Tema rowawijaakotzimi. Eerokarika kaaririka pimantaarewo pinawita riyoyaantakimiri, iroñaaka okimitaka ramananteemi Jesokirishito, iroñaaka ikantemi rirori oetarikapaeeni pantayiteniririni. ²³ Kimiwitaka ramanantakimi irira, osheki piwinawo. Rooma osheki ipomeentsitawentakimi rowawijaakotantakimiri. Eero pishinetziri atziri ikantzimi oetarika panteri, omaanta panteniri Tajorentsi oetarika ikowakaakimiri. ²⁴ Rootaki, noyemijantzinkarite, nokamanantzimiroi iroka: tsikarika pikanteeyawitani paerani riyoyaantakimiri, aritaki pikantyaari; omaanta kijokiro powanakiri Tajorentsi.

²⁵ Iroñaaka nokenkithakotero kaari shinetaariri shirampari, eejatzi kaari matzirori tsinani. Tekatsi ikantaperotena Awinkatharite, inta nokamantemi nokenkithashiryaaari naari. Ineshironkatakina, rootaki kaari namatawitantzimi. Piyoteeyironi iroka. ²⁶ Rooteentsi opomeentsitzimoteeyeeni, rootaki nokenkithashiryaaantakawori iroka. Tsikarika pikanteeyakani iroñaaka, aritaki pikantyaari. ²⁷ Paakirika piina, eero pookaero. Pijekashitarika iroñaaka, eero pikoyi paye piina. ²⁸ Aririka paye piina, okameethatzi: tee pantziro kaari kameethatatsi. Eejatzi aririka aye eero rowaga kaari shinetaariri shirampari, kameetha: tee antziro kaari kameethatatsi; omaanta osheki pikemaatsiteeyaani. Aririka payi, osheki opomeentsitzimotaperoyakimini. Tee nokoyi opomeentsitzimotemi, rootaki nokanantzimiri: “Eero payi iroñaaka”.

²⁹ Iroñaaka nokamantemi, noyemijantzinkarite: eero ojamanitzi ipiyanteeyaari Awinkatharite. Kyaaryoowa, rookakaashiteetemirokari pantayitawitanaririni Awinkatharite ikowakaemiri. Eenirorika piina, omaanta pikyaaryoowenteniri riraga Tajorentsi ikowakaakimiri. ³⁰ Aririka petakowaetya, aririka pikimoshirewaete; omaanta eero pikenkithashiriiri inta pikyaaryoowenteniri Awinkatharite panteniri. Aririka pamanantayiteni oetarikapaeeni, omaanta eero ojamanitzi piñiiri pamanantayitawitarini. ³¹ Eero ojamanitzi piweshiryaaawentawityaawo jeekayitatsirini kipatsiki, roojatzi eero pimatziro piweshiryaaawentawityaawo. Kameetha pijeekawita iroñaaka, eeniro pameteeyakarini, omaanta inashitayitanakyaani maawaeni añaayitzirinika kipatsiki; iinja opomeentsitzimoteeyemini.

³² Nokowaki eero pikenkithashiryaaapiintanakawo. Riraga jeekashitachari, ikenkithashiryaaapiintziro ikowayitzirini Awinkatharite, ikowaki ikimoshiryaaayeri irira. ³³ Omaantakya riraga aatsiri iina, ikenkithashiryaaapiintziro maawaeni rantapiinteeyirini atziri eejatzi okaatzi awijimotzirini jaka kipatsiki: ikowaki ikimoshiryaaakayero iina, ³⁴ osheki ikenkithashiryaaayitakawoni oetarikapaeeni. Rowaga tsinani jeekashitachari eejatzi kaari shinetaariri shirampari: osheki okenkithashiryaaagayeroni ikowayitzirini Awinkatharite, okamantakiri: “Oetarika pikowakaenari, ari nomatakimiro. Oetarika pikowakayenari nokenkithashireeyaari, ari nokenkithashireero”. Omaanta rowaga

aatsiri oemi okenkithashiryaaatziro maawaeni rantapiinteyirini atziri, okowaki okimoshiryakayeri oemi. ³⁵ Rootaki nokamanteeyantzimirorini iroka, nokowaki namitakoeyemini, tee nokoyi nopomeentsitakaemi. Nokowaki kameetha pijeekaeveni, eejatzi piyoteeyini panteeyenirini Awinkatharite oetarikapaeni ikowakayemiri.

³⁶ Pamine, eenitatsirika pishinto kaari shinetaariri shirampari, aririka piñaakiro antawotaki, pikoyi iroñaaka paakayero oemi; ari kameethataki. Ayeeta, eero añaairo pantani. ³⁷ Aririka pikowaperote pithañeeyawo ari kameethataperotaki, eero pikemijantashitari riraga ashiryaayitemirini, omaanta pantero pikowaperotziri eerori, oetarika pikenkithashiryaari, okameethatzi. ³⁸ Ñaakiro, aririka paakayero pishinto, okameethatzi; omaanta aririka pithañeeyawo, okameethaperotzi. ³⁹ Aririka aye tsinani oemi, ari kijokiro owanakiri, roojatzi ikamakotaki. Aririka ikamaki, ari oshinetaantsiteya agae paashini oemi okowaperotzirika. Omaanta apatziro agae aapatziyariri Awinkatharite. ⁴⁰ Aririka okanteetatyeeyaaani ojeekashitya, nokenkithashiryaaka okimoshireperotanaki. Ari naamaaka riyotaakinawo Ishire Tajorentsi iroka nokamantakimiri.

8

Iwatha rowamagaetzinirori riwetsikashitayitarini iitajorentsitashitari

¹ Iroñaaka nakemi tsika pikanteriri iwatha rowayitzinirorini riwetsikashitayitarini iitajorentsitashitayitarini pojampitakinaga chapinki. Iitakayitawitakani atziripaeni riyotaperotzi tsika ikanteriri iwatha. Omaanta, aririka ayotashitya, akantakaaperotakari. Tee ikowakaaperotee Tajorentsi ayowaetashitya, inta ikowakaaperotakae anintashireperotawakaeyani ayotaperotawakaantyaari ajeekanteeyari kameetha. ² Eenitatsirika iitakaawitachari riyotzi okaatzi kameethatatsiri rantero, apaniroeni ramatawitaa: tee riyotaperoeyini. ³ Omaanta aririka anintaperoteri Tajorentsi riyotagaeyeeni irira. ⁴ Pojampitakowentakiri iwatha rowaetakinirori iitajorentsitashitari riwetsikayitzirini. Ari ayoteeyini tee otajorentsitzi riwetsikashiteetari. Apatziro ijeeki apaani Tajorentsi piro, tekatsi paashini. ⁵ Eenitatsi jeekayitatsirini janta jeñokiinira eejatzi jaka kipatsiki iitajorentsitashitayitarini atziri. Eenitatsi osheki iitajorentsitashitayitarini, osheki iwinkatharitepaeni. ⁶ Ayoteeyakini aaka apintzi Tajorentsi, riraga Pawa. Tema rajaryaakawo riwetsikero maawaeni añaayitakinirika eejatzi aakapaeni. Eenitatsi eejatzi apintzi Awinkatharite: riraga Jesokirishito, wetsikaeyakirorini maawaeni jeekayitatsirini eejatzi aaka.

⁷ Omaanta eeniro ayemijantzinkarite kaari yoteeyirorini iroka nokamantakimiri. Paerani rameteeyawoni apaanipaeni ikenkithatatakaawitawoni riwetsikashitayitarini atziripaeni. Aririka rowakarini iwatha rowamagaetzinirori, iitawitakarini ashipero riraga iitajorentsitashitayitarini. Tee riyotawita; aririka rowashityaari iroñaaka iwatha rowamagaetzinirori riwetsikaetziri, osheki ikenkithashiryaanakya, iitakawita tee okameethatzi royaari. Roshiyakaawitakawo rantakiro kaari kameethatatsi. ⁸ Aririka oyaari iwatha, eero ikijawenteeri Tajorentsi. Oyaaririka, tekatsi ikantee. Atzityaaririka, eero rowameethashireete. ⁹ Kameetha poyaari, omaanta kyaaryoowa pantakaerikari kaari kameethatatsi riraga kaari yotatsi. Omaanta pishineteri royaariita iitarikapaeni ikoyiri. ¹⁰ Iñeemirika kaari yotatsi powaka janta opankoki iitajorentsitashitayitarini, ikantzikari: “Riyotzi rirori. Nokimityariita noyaari naari iwatha rowamagaetzinirori iitajorentsitashiteetari”. Rootaki rowantakawori omawitya ikenkithashiryaakotawori: “Tee okameethatzi noyaawo”. Rootaki ipakaagaanantakawori royaateri Jesokirishito. ¹¹ Piyotaperotzi okameethatantari poyaari. Omaanta rirori, tee riyotzi. Aririka rowashityaari, osheki ikenkithashiryaanakya: “Teerika okameethatzi nantakirika, eeniro iroñaaka nantani”. Aririka rookaero royaatzirira Jososhi rootaki riyatantyaari paamariki kaari tsiwakanitatsini. Omaanta rirorotaki piyemijantzinkarite, ikamawentakiri Jesokirishito. ¹² Tee okameethatzi pantakiri. Tema ikantakae riraga Jososhi: “Pinintaperoeyerini pisheninka, eero pantakayiri kaari kameethatatsi”. Aririka pantakiro iroka, tema pantzimotakiri Jesokirishito. ¹³ Rootaki nokanantzimiri: aririka

nowakyaari iwatha, nantakaakiri noyemijantzinkarite kaari kameethatatsi, eerowa napiiteeri nowari iwatha eejatzi. Nantakaerikari kaari kameethatatsi.

9

Ikantziri Paaworo: "Pikimiteeyenani naari"

¹ Tema ishinetakina Tajorentsi oetarikapaeni. Tema rotyaantakina. Tema noñaap-erotakiri Awinkatharite Jesokirishito. Tema rirotaiki matakaakinawori naapatziyakaan-takimiri. ² Teerika riyoteeyini paashinipaeni rotyaantakina Jesoshi, omaanta eerokapaeni piyoperoeyakinani rotyaantakina. Tema eerokapaeni naapatziyakagaeyakimirini Jesoshi rowawijaakotantemiri. Rootaki piyotantari rotyaantakina Awinkatharite. ³ Eenitatsi theenkakinari, ikantakowenantakinari, ikantzi: "Tee rotyaantzimi Tajorentsi". Ari eenitatsi iroka nokantawakiriri: ⁴ "Tema okameethataki pamitakotena: pipena noyaari eejatzi nomiri. ⁵ Aririka nokinayitanakini nokenkithatakaayiterini atziri; eenitatsirikami noena aapatziyarini Jesoshi, tema okameethatzimi notsipatanakyaawomi. Aritaki rantapi-inteeyakironi paashinipaeni rotyaantanewo Jesoshi, eejatzi rirentzipaeni, eejatzi Peetero. Eejatzi okameethatzi ipakiromi owanawo eejatzi omiri. ⁶ ¿Apaniroenima naaka eejatzi Werenawee nopomeentsiwentyaawo nopinatero nowanawo?"

⁷ Noshiyakaawentemiro: tema ipinakowentapiinteetziri joraaro. Aririka apomeentsi-wentyaawo apankitziro oowa, tema ari athotagaantero. Aririka ashentapiinteri apirapaeni, tema irapiintziro iteni". Rootaki nokantakiriri riraga theenkakinari. ⁸ Nokenkithatakotakiro añaapiinteeyakirini, omaanta ¿oetaka okantziri rojankinatziirini Moeseeshi? ⁹ Ajaatya iroka okantziri: "Eero poojopatziri tooro ayiteetziri iyatharekitho aatzikakitzirori teriiko ishaagantyaawori, omaanta pishinetziri roya". ¿Apaniroenima waaka ikenkithashiryaakotari Tajorentsi? Tee. ¹⁰ Tema eejatzi aakapaeni oshiyakaawen-takae rojankinarini. Iyotagaeyakaeni oetarika anteeyakirini. Aririka atziri ikiyaapaneta-kiro kipatsi ipankitanyaaawori, ikowaki irira raagaantayiteeroni okithoki paata. Eejatzi ikimita riraga shaagakitzirori, ikowaki raagaantayiteeroni okithoki rirori. ¹¹ Pamine, oshiyakaawentaka nopankitakimiro pishireki iñaani Tajorentsi. ¿Opomeentsitzimotzim-ima iroñaaka pipagaantena noyaari, nokithaatyari, oetarikapaeni? ¹² Aririka pipagaantashitayityaarini paashinipaeni, tema okameethatzimi pipagaantakinami naari. Omaanta tekatsi pipena. Paapatziyakawoni paerani iroka kameethatatsiri nokamantakotziiriri Jesokirishito. Osheki opomeentsitzimotakinani, omaanta tee nokoyi nookakayemiro paapatziyakarini, rootaki kaari nokowakotantzimini oetarikapaeni. ¹³ Pamine. Riraga antawaetatsiri Tajorentsiipankoki ari ipoñaakaapiintawo rowanawo janta, royaari. Eejatzi riraga taakiniriri Tajorentsi piratsipaeni janta aritaariki, rowagaantakaga rirori iwatha ipashiteetariri Tajorentsi rootaki ipantakariri rirori koetyeemotariri. Tema piyotziro ari-taki okantakota. ¹⁴ Eejatzi okimita roori, ikantziri Awinkatharite: "Irira kemijantawakiriri okameethatzi ipashityaari koetyeemotariri riraga kenkithatziirori iroka kameethatatsiri". ¹⁵ Okameethawita naagaantemimi oetarikapaeni, omaanta tekatsi nayitemi.

Eejatzi tee ro nojankinantzimiro pipantenari oetarikapaeni. Nokimoshiretakai tekatsi nokowakotemini; aririkami aakinani notashe, eero eejatzi nokantzimimi: "Pipena noy-aari". Ayenaata, nokameeta. Eerokya nokowakotantzimi oetarikapaeni. ¹⁶ Aririka nokamantakotero iroka kameethatatsiri riyotaantari atziri ikamawentakiri Jesoshi, tekatsi nokantya nokantakaaperotya. Tekatsi nokantya nomaerite, eenitatsi no-kenkithashiryaari: "Eerorika nantero, tee nantziniri Nowinkatharite ikowakaawitakinari rootaki rowashironkaantenari". ¹⁷ Naakami kowashitachanimi niyotaante, tema ari ipinatenami Tajorentsi. Omaanta tee naaka nokowawita, tema rirotaiki omperatakinari. ¹⁸ ¿Iroñaaka oetaka ipinatenari? Okameethatawitani nokowakoteeyeminimi, omaanta tee nokoyi pipinatena. Apatziro niweshiryaawenteeyanakimini naapatziyakagaeyakimirini Jesoshi.

¹⁹ Ipineetenarikami, nopeyakaami ratzirite pinatenanimi, ikantapiintenami oetarika-paeni nantapiinteniririmi. Omaanta nopomeentsiwentashiteeyakarini osheki atziri naapatziyakaantariri Jesoshi. ²⁰ Aririka nokaateeyakirini joriyo, nokimiteeyakarini rirori naapatziyakaantariri Jesoshi. Tema irira rirotaki aapatziyawori rojankinarini Moeeseeshi, rootaki nokimitantakariri rirori, naapatziyakaantariri. Omaanta tee noñaap-erotziro iroñaaka rojankinarini Moeeseeshi, tee nopomeentsitawentawo. ²¹ Maanta aririka nokaateeyakirini paashinijatzitatsiri atziri riraga kaari aapatziyawori rojankinarini Moeeseeshi, nokimiteeyakarini rirori, naapatziyakaantariri Jesokirishito. Tee nokamanteeyirini ikantawitari Tajorentsi paeraniperoroña; inta nokemijantakaapero-teeri ikantziri Jesokirishito. ²² Eejatzi, aririka nokaateeyakirini kaari maperotzirori raapatziyawo kameetha, nokimitakowitakariri rirori, naapatziyakaantaperotakariri. Aritaki nokimiteeyawitakarini maawaeni atziripaeni naapatziyakaanteeyantakaririni Jesoshi apanipaeni. ²³ Rootaki nokimitapiinanteeyaaririni riroripaeni raapatziyeeayaworini iroka kameethatatsiri niyotagaeyakiririni. Eejatzi naari niweshiryaawentyaawo iroka kameethatatsiri kenkitharentsi amatakoterini atziri.

²⁴ Pamine, tema piyoteeyini ishiyeeyanakani osheki shirampari riyotanteeyarini ninkarika anaakotanteentsini. Ranaakotantaki apani riraga shiyaperoteenchari, ari ipaetziri iiteetziri pereemyo riweshiryaaworini kameetha. Eejatzi pikimityaari eerori, pishiyaperotanaki paantyaawori pereemyo. Aririka pishintsiwenteniri ikowakaakimiri Tajorentsi, aritaki paakiro weshiryaakayemini. ²⁵ Rirojatzi aamakowentacha maawaeni kowawitachari ranaakotante aririka ishiye. Rootaki ikaminthaantari rirojatzi imatantyaawori ishiyaperote raantyaawori amantheerentsi. Intsipaeete opathayi irowa, omaanta iroka amantheerentsi ayeri aaka, eero opathaanitzi roori, rootaki okameethatantari ashintsitashiperotero aantyaawori kaari pathanitatsi. ²⁶ Eejatzi naaka tee notzip-itzipitayitanakini noshianaka, omaantakya noshianaka nomatantawori nanaakotante. Paashini noshiyakaawentemiri kapojawakaachari. Ikapojawakaaperotaka riyotantyaari ninkarika anaakotantatsini. Okimiwitaka eejatzi nokapojaperotziri paashini, tee nokapojashitari; tee nantashitawo naaka oetarikapaeni inta nokyaaryoowentziniri Tajorentsi ikowakaakinarini, ²⁷ noshintsitaperotakiniri; nomperata naaka. Osheki nokenkithatakagaeyirini paashinipaeni, tee nokoyi ikantena Tajorentsi paata: “Tee pantaperotanawo nokowakaawitzimiri”.

10

Ikenkithatakoyitzirini joriyopaeni paerani

¹ Iroñaaka, noyemijantzinkarite, nokamantemi piyotantyaari tsika ikanteeyarini joriyopaeni janta okaankiityeenta paerani. Otsimankapitheeyakirini menkori ijeekantakawowa Tajorentsi: eejatzi oteenkaryaganaki inkaare antawo, niyanki ranashitanteeyanakawoni piryapathatanaki. ² Janta jaawiki menkori, janta inkaareki riyotagaeyakirini Tajorentsi riyoteeyantakarini raapatziyaperoyeakarini paerani Moeeseeshi. Tema okimiwitaka ikaawoshitakotakiri Tajorentsi eeniro royaatziri Moeeseeshi. ³ Rowapiinteeyakawoni rowanawo ipapiinteeyakiririni Tajorentsi. ⁴ Rirapiinteeyakironi iña ipapiintziriri, rowaga shitowaatatsiri mapiki. Rowakiniri Tajorentsi rowaga mapi,oshiyakaawentakiri Jesokirishito, oyaateeyanakiririni. ⁵ Omaanta tee inimotziri Tajorentsi. Tee riweshiryaawenteeyarini osheki riraga atziripaeni, rootaki ikamaeyantakarini janta okaankiityeenta.

⁶ Pikenkithashiryaagaeyeroni iroka piyoteeyantyaarini ikowakaemiri Tajorentsi. Kyaaryoowa, pikimiteeyarinikari joriyopaeni: pikoyirokari kaari kameethatatsi. ⁷ Ero paapatziyawo iitajorentsitashiteetari jaka kipatsikika. Tema imatagaantakiro paerani. Ojankinatakani: “Ijeekaeayanakini atziri, rowaeyakani eejatzi ishinkiteeyakani. Roojatzi ikatziyanteeyanakani, romampagaeyanakani, eejatzi ishironteeyanakawoni tsinanipaeni”. ⁸ Kyaaryoowa, akimitakoeyarinikarira aakapaeni: paerani iñaaminthateeyakironi kaari iina, rootaki ikamanteeyakarini 23.000 atziri apani

kitejiriki. ⁹ Iñaantagaantakari Awinkatharite, riyotantyaari aririka ikijantakyaari rantakiri, rootaki rotyaanantakanariri osheki maanki. Roojatzi ratsikanteeyakaririni, ikamayitakini. Kyaaryoowa, oshiyakotarikarira aakapaeni, añaantarikari Tajorentsi. ¹⁰ Eejatzi apanipaeni ikiñaanikowentakiri irira, rootaki rowamaagaanteeyantakaririni riraga ronampiri Tajorentsi. Kyaaryoowa, akimiteeyarinikari aaka, akiñaanikowenteri.

¹¹ Ro imatantayitakaworini iroka, akenkithashiryaaantanakyaari. Rojankinateetzironi, ayoteeyantakarini iroñaaka. Rootawiteencha omonkaateeya ipokanteeyari Jesokirishito. ¹² Iroñaaka aririka pikante: “Nokantatyeeyaani naaka nokyaryoowentero naapatziyari”, nokantzimi naari: “Paamawentyaaga, pantzirokari kaari kameethatatsi”. ¹³ Eeniro akenkithashireeyironi antero kaari kameethatatsi: ashi owaeyironi maawaeni atziri antziro. Omaanta aririka ameentyaari Tajorentsi, ramitakoeyeeni eero anantawo. Ikyaryoowentakae ramitakoperoeyeeni eerokya anantawo kaari kameethatatsi akenkithashiryaa-
itakari.

¹⁴ Rootaki, nonintaperotanewo, nokamanantemirori iroka: “Eerokya pipinkathatziro riwetsikashiteetari iitajorentsitashitari”. ¹⁵ Eeniro piyotantari, iroñaaka pikenkithashireeyeroni iroka nokantzimiri. ¹⁶ Aririka akanteri Tajorentsi: “Ariwee, Pawa, eeroka panawori iroka niriri”, tema akimitawakaapiinteeyakani, aweshiryaaawenteeyawoni riraa Jesokirishito rapaatawentakae. Eejatzi aririka akagaapiintziro paa, tema akimitawakaapiinteeyakani, aweshiryaaawenteeyawoni iwatha, akenkithashireeyirini ikamawenteeyakaeni. ¹⁷ Ari okaatzi owapiinteeyarini paa apaani. Eejatzi okimitawita, osheki akaateeyawitani omaanta amonkaatawakagaeyakani, asheninkateeyakarini Jesokirishito: tema apaani ikanta.

¹⁸ Pikenkithashireeyeroni rameteeyakarini joriyopaeni. Riraga ñaanakowenantatsiri aririka itaakiniri Tajorentsi ipira paashini atziri janta aritaariki, tema itsipatarikira irira ipinkathateeyakirini rirori, tema ari rowakaakyaari iwatha. ¹⁹ Eenitatsi iroka no-jampitemiri: “¿Tajorentsima iroka riwetsikaetzirika?” Kaari. Tema ratsipetashitawo rowapiintziniro iwatha. ²⁰ Eenitatsi iroka nokamantaperotemiri. Eeniro rowakiniri kaari aapatziyariri Jesoshi ipira. Omaanta kaari Tajorentsi rowakiniri, inta kamaari. Tee nokowakayimi pitsipatyaari riroripaeni ipinkathateeyakirini kamaari. ²¹ Aririka pirawentero Awinkatharite, eero pimatziro pirawentero kamaari eejatzi. Aririka powawentyaari Awinkatharite, eero pimatziro powawentyaari kamaari eejatzi. ²² ¿Arima pikowaki ikijimi Awinkatharite? ¿Panaakoeyirinima pishintsitaperotzi? Teewee. Tee panaakoeyirinini eejatzi rowashironkaantyaari Tajorentsi ninkarika ameentakotyaarini kamaari.

²³ Ikanteetzi: “Okameethatzi nantero oetarika kaari ithañaakotee Jesoshi”, omaanta aririka antashityaawo oetarikapaeni, eero oshintsitakae maawaeni, tema atsipetagaantashityaawo. Kyaaryo amatakiro akoyiri, omaanta eerorika amitakoeyerini paashinipaeni atziri ishintsitakayeri rajankaneki, ari tee okameethatatzitzi antashitayitawityaari. ²⁴ Eero pikenkithashiryaaakotapiintziro pikowayitawitarini eerori, omaanta pikenkithashiryaaakotapiintziro ikowayitzi paashinipaeni, eejatzi ikaatzi amitakoteri. ²⁵ Aririka ipimantayitziro iwatha, poyaari. Eero pojampitakowentziri: “¿Tsika ipoñaaka irika? ¿Rooma rowama-gaetzinirori iitajorentsiteetziri?” Aririka pamanantero iwatha, eero pojampitakowentziri, piitzikari aririka poyaari eero pikameethashiryaaanaki. ²⁶ Okantzini Iwaperite Tajorentsi: “Irira Awinkatharite ashitayitaworini kipatsi eejatzi maawaeni jeekanteeyaworini”.

²⁷ Aririka ikaememi kaari aapatziyariri Jesoshi rowakayemi ipankoki. Aririka pikowaki piyaate, powaayarini kya maawaeni ipaeyawakimirini. Eero pojampitakowentziri iwatha, eero piitziri aririka poyaari, eero pikameethashiryaaanaki. ²⁸⁻²⁹ Omaanta ikanteetemirika: “Eenitatsi irika iwatha, rowaetzinirori iitajorentsitashitari”. Aririka eenitatsi jaga eejatzi piyemijantzinkarite kaari shintsiperotatsi rajankaneki, ari pikenkithashireeri irira iiteri tee okameethatzi royaari, eero powari eerori eejatzi. Omawitya eeroka piyotawitaka tekatsi ikantemi iwatha, omaanta pikaminthayeri riraga kaari yotatsi.

Naamaashitaka eenitatsi kantatsini: “Ishinetana Tajorentsi noyaari oetarikapaeni, ¿itarikya ithañaakotashitantanariri riraga kaari yotatsi? ³⁰ Aririka owapiinteeyarini,

akantapiinteyirini: ‘Ariwee, Pawa, eeroka panaariri nowayitarini’ ”. Aririka apaasonki-teri, ¿iitarikya ikiñaanikowenanteeriri oyaaririka?

³¹ Ari nokamantemi. Aririka powaeyani, eejatzi aririka pireeyeni; omaanta oetarika-paeni pantayiterini, panteniri Tajorentsi ikowakaemiri, riweshiryaawenantemiri. Roo-jatzikya ikanteeyeni atziri: “Tema ikameethatzi Tajorentsi. Kameetha ijeekakagaeyirini aapatziyariri Jesoshi”. ³² Eero pantakayiri kaari kameethatzi riraga joriyo, riraga kaari jorriyotatsi, eejatzi aapatziyeyaririni Tajorentsi. ³³ Oetarika paeni nantayitzirini, nokoyi namitakoeyerini atziri. Tee naaka etakotachani apaniroeni, inta netakotapiinteyarini paashinipaeni atziri. Ro nomatapiinteyantanaririni rawijakoeyantakyaarini.

11

Antayitzirini tsinani kemijantayitatzirini

¹ Poshiyakotenawo, nokimitaka naari nomonkaatakarri Jesokirishito.

² Pikenkithashiryaapiintakina, eejatzi pikenkithashireero maawaeni niyotapiintakimirini, rootaki noñaaperotantakimiri. ³ Eenitatsi iroka, piyotero: riraga Jesokirishito kanteeyiririni atziri oetarika ranteeyerini; riraga shirampari kanteeyirorini iina; eejatzi riraga Tajorentsi kantziriri Jesokirishito. ⁴ Pamine riraga shirampari, aririka ramaneri Tajorentsi, eejatzi aririka ikamanante iñaani, tee rametawo ipashikayinatya. Aririka ipashikayinatya, tema itheenkatziiri Jesokirishito. ⁵ Omaanta tsinani, aririka amaneri Tajorentsi, eejatzi aririka okamanante iñaani, opashikapiintaka. Teerika opashikapiinta, otheenkatziri oemi: okimitzimotakawo ametakiro oeshi, kimitaka tsinani mayempiro. ⁶ Teerika okoyi tsinani opashikayinatya ari okameethatzi ametero oeshi. Omaanta aririka opashiwentakayaawo ameta, kameetha opashikayinatya.

⁷ Riroma shirampari, eero ipashikayinata: tema ikimiwikariri Tajorentsi, eejatzi ipinkathatziri. Rooma tsinani, oñaaperotziri oemi. ⁸ Paeraniperorona ritakari Tajorentsi riwetsikakiri shirampari. Rootaki imeriki shirampari riwetsikakinirini tsinani; omaanta ameriki tsinani, tee riwetsikaetziri shirampari. ⁹ Riraga shirampari tee riwetsikawentetakiniro tsinani, inta rowaga tsinani riwetsikawentetakinirini shirampari.

¹⁰ Okameethatzi opashikayinatya tsinani riyotanteeyarini ronampiri Tajorentsi oñaaperotziri oemi. ¹¹ Pamine, tee ojeekashita tsinani, tee ijeekashita shirampari. Ikwaki Awinkatharite akoetyaawakagaeyani. ¹² Irowa imeriki shirampari riwetsikakiro tsinani, eejatzi iroñaaka okoñaatapiintziri tsinani otomi. Omaanta Tajorentsi wetsikaeyiririni maawaeni. ¹³ ¿Oetaka pikenkithashireeyarini eeroripaeni? Aririka amaneri tsinani Tajorentsi, ¿kameethama opashikaryaayinatya? ¹⁴ Aakapaeni shirampari, iroñaaka tee ametawo aeshithanthamaeshiteeyini. Aritaki apashiwentakya. ¹⁵ Omaanta tsinani, tema añaaperoteeyironi oeshithanthamaeshitzi oeshi: rootaki opashikayinantantari. ¹⁶ ¿Eenitatsima kowatsiri ipiyapiyawaantetena? Nokamantemi: nameetakawo iroka nokamantakimiri, eejatzi rameeteeyakawoni maawaeni aapatziyeyakaririni Tajorentsi.

Riyotaantziro rowawentapiinteyarini Jesoshi

¹⁷ Eenitatsi paashini nokamantemiri. Tee noñaaperotziro iroka panteeyirini aririka pipiyoteeyani: tee okameethatzi, tee pamitakotawakaaneenta. ¹⁸ Nityaawo nokamantemiro iroka. Ikamanteetana aririka pipiyoteeyani pipinkathatantapiintariri Tajorentsi, pipiyawaantetawakagaeyanakyaani, tema pikenkithashiryaatziro inashitachari. Naamaashita kyaaryo ikamantagaanteetakina. ¹⁹ Pipiyawaantetawakagaeyanakyaani piyoteeyantakaririni ninkarika kyaaryoowentaperotziri raapatziyari Jesoshi. ²⁰ Aririka pipiyoteeyani pikenkithashiryaakoteri Awinkatharite, powaeyawitani, tema tee powakoeyarini Awinkatharite kameetha. ²¹ Aririka powapiinteyani, pagaanteeyanakani powanawo erori, powapithateeyawakaani paashinipaeni. Tee poyaawakagaeyani powantyaari maawaeni. Itashheyaki apaanipaeni, ishinkitaka paashinipaeni. ²² ¿Oetakama jaga panteeyirini? Tema eeniro pipanko powantyaari, pirantyaari. ¿Pitheenkakirima riraga pokashitziriri raapatziyari Tajorentsi? ¿Pishirontawentarima riraga kaari ashaagantacha? ¿Tsikama nokantemika? ¿Arima noñaaperotemi? Teewee.

²³⁻²⁵ Irira Awinkatharite iyotaanawori iroka nowaagakimirika. Paerani, tsiteniriki raakaanteeyakirini, raakiro Awinkatharite Jesoshi paa. Ikantziri Iriri: “Ariwee, Pawa, eeroka panawori iroka noyaari”, roojatzi ikagaakiro. Ikantzi: “Eenitatsi iroka paa oshiyaawori nowatha: aririka powapiintyaawo, pikenkithashiryaaapiinteyenani. Tema naaka kamawenteeyakimirini”. Ari rowaeyakawoni. Roojatzi raakiro eejatzi riramento. Ikanteeyirini: “Eenitatsi iroka awishoowaantsi oowa, aririka pirapiinteyeroni, pikenkithashireeyenani, piyoperoteeyeni apaatawenteeyemini niraa paw-ijakoeyanteeyarini. Aririka nokamawentemi, piyotanaki eero namatawitzimi, nomatemiro maawaeni nokamantakimiri”. Roojatzi ranashitantanaka tsiteniriki, roojatzi raanteetakari. ²⁶ Aripaete powapiinteyeaawoni, pirapiinteyeroni, piyotaantapiintyaariri atziri ikamawenteeyakaeni Awinkatharite. Pimatapiinteyeroni, roojatzi ipokanteeyari.

²⁷ Aririka powawentyaari, aririka pirawenteri, pikenkithashiryaaakoteri: eero pantashitawo. Eeniro rantani riraga antashitawori: itheenakakiro iwatha Awinkatharite, itheenakakiro riraa. ²⁸ Pityaawo piyotakotya eeroka, eenirorika pantani. Piyotakotyaarika tekatsi pantani, ari poyaawo, eejatzi pirero. Eenirorika pantani ari pityaawo pookaero kaari kameethatatsi pantziri eejatzi pamaneri Tajorentsi ipeyakotemiro pantani, eejatzi pijeeki kameetha roojatzi pimatero powawentyaari Jesoshi, pirawenteri. ²⁹ Tee okameethatzi owashiwaetyaawo, eejatzi irashiwaetyaawo. Teerika akenkithashiryaaap-erotziri Awinkatharite, tema owashiwaetakawo, irawaetashitakawo: eeniro ojeeki antani; ari rowashironkaakae Tajorentsi. ³⁰ Rootaki pimantsiyagaanantayitakarini osheki, eejatzi kaari pishintsitantayitani. Rootaki eejatzi ikamagaantayitantakarini piyemijantzinkaritepaeni. ³¹ Aririka ayotakotakya eenirorika antani, okameethatzi akenkithashireeya, eero akimitagaa paerani, ookaero kaari kameethatatsi antakiri; roojatzi amentanteeyaariri Jesokirishito, eero rowashironkagee Tajorentsi. ³² Tema eejatzi okameethatzi ikantakowentee Awinkatharite, eejatzi rowashironkae, okantyaatakya eero aatanta paamariki kaari tsiwakanitatsini. Tee ikowakagaeyeeni atsipateeyaarini maawaeni riraga theenkantatsiri.

³³ Iroñaaka noyemijantzinkarite, aririka pipiyoteeyani powawenteeyarini Awinkatharite, poyaawaakawakyaata. ³⁴ Aririka pitasheyaperotaki, pityaawo poya janta pipankoki. Eero pipiyotashiteeyani pikemantyaawori pitashe: eenirorika pantani. Aririka nareetemi nothotyaapaemiro, niyotaayitemironi paashini.

12

Ikenkithatakotziro omatakagaeyakaerini Ishire Tajorentsi

¹ Iroñaaka, noyemijantzinkaritepaeni, niyoteeyemironi maawaeni omatakagaeyakimirini Ishire Tajorentsi. Tee nokoyi pikompiteeyaaawoni, inta nokowaki piyoteeyawakironi. ² Piyoteeyini paerani tee paapatziyeeawitarini Jesoshi inta pikemijantashitayitawitawoni piwetsikashitayitarini, piitajorentsitashitawitari. Tema omajontziteeyakini roori. Pamatawitashitaka eeroka apaniroeni. ³ Nokowaki piyoteeyawakironi iroka. Aririka oñaawaetakaakiri Ishire Tajorentsi atziri, eero ikantzi: “Tee ikameethatzi Jesoshi”. Eejatzi okimitaka, eeromi piyoteerimi, eero pikantzimi: “Irira Jesoshi rirotaki nowinkatharite”.

⁴ Inashitayitakani omatakagaeyakaerini antawaetziniri Tajorentsi, omaanta apaani Ishire Tajorentsi. ⁵ Inashitayitakani iroka anteyenirini Awinkatharite, omaanta apaani ikanta irira. ⁶ Inashitayitakani anteyakinirini Pawa Tajorentsi, omaanta rirotaki irira riyoyaakaero oetarika antayiterini eejatzi ramitakotakae amonkaatero maawaeni. ⁷ Iyotagaeyakaeni Ishire amitakotawakaantyaari kameetha ajeekimotantyaariri Tajorentsi. ⁸ Iyotakaayitakirini apaanipaeni kameetha ikaminaantakariri paashinipaeni; riro paashinipaeni iyotaakaeri kameetha riyotaantakaerori paashinipaeni. Okaatzi iyotakaayitziririni apaani: rowaga Ishire Tajorentsi. ⁹ Eejatzi omatakayitzirini paashinipaeni rameentaperoeyakawoni ikantayitzirini Tajorentsi; paashinipaeni omatakaakiri retsiyatakotayitzirini mantsiyaripaeni. ¹⁰ Eejatzi

matakayitziririni paashinipaeni itajonkantayitzini. Paashinipaeni omatakaakiri ikenkithatakotziro kameetha Iñaani Tajorentsi. Paashinipaeni iyotakaakiri riyotayiterini kenkithatakaantsiri: rirotakirika kenkithatakaeriri kamaari, rooma kaaririka. Paashini, omatakaayitakirini iñaawaeecheepookitashitawo paashinijatopaeni paantentsi kaari riyotzi rirori. Paashini eejatzi omatakaayitakirini riyotanakiro kameetha okaatzi iñaawaeteri rirori eejatzi rowaagakaeniro. ¹¹ Inashitayitakani iyotagaeyakaerini, omaanta apatziro apaani iyotagaeyiririni: rootaki Ishire Tajorentsi. Oetarika okowakaayitziririni, rootaki iyotaayitziririni, omatakaantakariri.

¹² Pamine: apaani okantawita awatha, omaanta eeniro aetzi, ako, aeki, akempita, maawaeni. Osheki okantawita, omaanta apaani okantawita awatha. Eejatzi ikimita riraga Jesokirishito. ¹³ Apaani okantawita Ishire Tajorentsi. Opokapaaki ojeekanantapaakawori ashire, rootaki asheninkatawakaanteeyantakaririni, okimitakagaeyakaeni apaani akanta. Akaateeyirini joriyo, paashinipaeni kaari joriyotatsi; omawitya apaanipaeni pimantaari rinawita, paashinipaeni kaari ipimanteetzi. Kijokiro owaeyakaeni Ishire Tajorentsi: apaani okanta.

¹⁴ Noshiyakaawentemiro. Apaani okantawita awatha, omaanta eenitatsi anashitantari, oerikantari, aminantari, akemantari, osheki inashitapaeni. ¹⁵ Tee okantzi aetzi: “Tee naaka rako, tee naaka iwatha rirori”. Kyaaryo aetzi rootaki awatha, tee inashita. ¹⁶ Tee okantzi akempita: “Tee naaka roki, tee naaka iwatha rirori”. Ñaakiro, tema rootaki akempita awatha, tee inashita. ¹⁷ Iyotyaarikami awatha rootaki aminantyaarimi, ¿arima amatakiromi akemantyaawomi? Iyotyaarikami akemantyaarimi, ¿arima amatakiromi akemaenkatantyaarimi? ¹⁸ Omaanta kameetha riwetsikayitakirini Tajorentsi awatha: akemantyaari, aminantyaari, akatziyatziyawaetantyaari, maawaeni. Oetarika ikoyiri, imatakiro. ¹⁹ Iyotkyaarikami oki ojeekakimi, ¿tsika akantyaakami? ²⁰ Kyaaryo, apaani okanta awatha, omaanta eenitatsi aetzi, oki, akempita, ako, maawaeni.

²¹ Tekatsi okantya oki okantero ako: “Tee pikameethatzi”. Eejatzi aeto, tee okantziro aetzi: “Tee nokoyimi”. Teewee, tee okantziro. ²² Eenitatsi jeekantayiteerini awathakipaeni oetarikapaeni, omaanta apaanipaeni tekatsi ishintsini aetakaashiwitawo ojeekashita, omaanta okameethaperotaki ojeekayitzini. ²³ Eejatzi okimita, eenitatsi apaanipaeni apashiwentakaakari, omaanta okameethatzi ojeeki. Akithaatakotyaawo kameetha tee akoyiro iñaagaete. ²⁴ Tee akithaatakotawo kaari apashiwentaka. Omaanta kameetha riwetsikayitakirini maawaeni awatha riraga Tajorentsi. Okameethatzi ojeekaeyeni rowaga kaari añaaperotawita. ²⁵ Imatakiro iroka amitakotwakagaeyantyaarini aetzi, oki, maawaeni. Tekatsi okanteeyani okijawakagaeyani. ²⁶ Aririka okatsitaki eechonkiini apaani, ari akemaatsitanakyaawo maawaeni awathaki. Tekatsirika oyeroni awatha eechonkiini tema kameetha akimoshirewenteyakirini maawaeni awatha.

²⁷ Aakateeyakini oshiyakawori iwatha Awinkatharite Jesokirishito. Aakateeyakini eejatzi oshiyakawori iitzi, rako, roki, ikempita, oetarika. ²⁸ Iroñaaka akaateeyakirini osheki aapatziyeeyaririni Jesoshi. Reewawentakae irira rotyaantagaantakae apaanipaeni ikenkithate. Paashinipaeni rotyaantakiri ikamanantayitziririni iñaani. Paashinipaeni rotyaantzi riyotaantzi. Roojatzi paashinipaeni rotyaantayitakirini itajonkantzi, paashini retsiyatakotayitzirini mantsiyatzinkari, paashinipaeni ramitakotziri paashini atziri, paashinipaeni rotyaantakiri ikantayitzirini aapatziyariri Jesoshi oetarika rantayiterini, eejatzi paashini iñaawaetashitayitawoni paashinijatopaeni paantentsi. ²⁹ ¿Rotyaanteeyakaenima akenkithate maawaeni? Teewee. ¿Akamananteeyinima iñaani Tajorentsi maawaeni? ¿Ayotaanteeyinima maawaeni? ¿Atajonkanteeyinima maawaeni? Teewee. ³⁰ ¿Etsiyatakoeyiririni maawaeni aaka mantsiyaripaeni? ¿Amateeyakironima maawaeni ayotayitakirini paashinipaeni paantentsi? ¿Amateeyakironima maawaeni owaagakirini asheninka iroka ikantziriri rirori? Teewee. ³¹ Omaanta kameetha pikowakotaperoteri Tajorentsi imatakayemiro rooperotatsiri antawaerontsi.

Kameetha anintaperotawakagaeyani

Omaanta iroñaaka niyotaaperotemiro kameethaperotatsiri.

13

¹ Aririka amatero añaawaetashiwityaawo paashinipaeni paantentsi, eejatzi aririka amatero akemero ipaante ronampiri Tajorentsi, omaanta eerorika anintaperoyirini paashinipaeni, tema atsipetashiteeyakawoni, ayotashitayitawitakawoni añaawaetzi. Akimitawokari kampana, okantashita, toon, toon, toon. Akimitarikari tampoo ikantashita, teen, teen, teen. ² Aririka ayotzitayityaawoni kaari iñeetzi, aririka ayotzitaakityaawo maawaeni imanayitawiteeni Tajorentsi, aririka amatayitakironi maawaeni riyotayitzirini atziri Iwaperite Tajorentsi, eejatzi aririka akyaaryoowentaperotero aapatziyaperotyaari Tajorentsi, rootaki amatantyaawori oshirinkayiteroni ochempipaeni: omaanta eerorika anintaperotziri paashinipaeni, atsipetashiteeyakyaawoni ayotashitawitakawo maawaeni, tee iñaaperotana Tajorentsi nokameethatzi. ³ Aririka apashitayitaarini ashironkaenkari maawaeni jeekimoteeri, aririka akyaaryoowentaperoteri kameetha Tajorentsi akenkithatakoteri, rootaki ikijanteeri atziri, itaawenanteerori; omaanta eerorika anintaperotziriri paashinipaeni, atsipetashiteeyakyaawoni maawaeni, tee iñaaperotane Tajorentsi akameethatzi.

⁴ Aririka anintaperoyerini paashinipaeni, tema amaeritakotashityaawo oetarika awijatsini, akaminthayeri paashinipaeni, ero akijashiryaneentashitari riraga aashaagantzinkari eejatzi riraga jewatatsiri tema pikowawitaka poshiyaari, ero ajagaakotawo, ero akantakaaperota. ⁵ Aririka anintaperoteri paashinipaeni ero akantakaaperota, ero oñaashirenkiri paashinipaeni, ero antashitawo akowaperotziri aaka, inta anteniri ikowakagaeri rirori; ero akijiri intsipaete, ero akenkithashiryapiintziro kaari kameethatatsi rantayiteetzirini owashironkaaka. ⁶ Aririka anintaperoteri paashinipaeni, ero akimoshirewentziro kaari kameethatatsi ranteetzi intaka akimoshiryawentero kyaaryooperotatsiri, ⁷ akantani akempoyeeri, akantani kameetha ameentaperotyaari, akantani akenkithashiryakotari ari rantakiro kameethatatsiri, omaanta amaeritakotashityaari oetarikapaeni ranteri.

⁸ Aririka anintaperoteri paashinipaeni, ero apakaero; omaanta ero akantatyaani akenkithatero iñaani Tajorentsi, ero akantatyaani añaawaetashityaawo paashinipaeni paantentsi. Ero akantatyaani ayotashitawityaawo oetarikapaeni, omaantakya akanteetateeyaani anintaperotawakagaeyani. ⁹ Tee ayotaperotawitani iroñaaka, akamanantakoteri apatziro okaatzi ayotakotakiriri. ¹⁰ Iinja ipokapaakirika kameethaperotatsiri, ero akowaero iroka kameethatayitawitacharini iroñaaka. Tema ari ayotakiro maawaeni. ¹¹ Paerani eenironi eentsitawitani añaawaetashiwaeta, ayotashitayitarini aari eechonkiini, ayotzi akenkithashiryawita eechonkiini. Omaanta iroñaaka antaritapaakika, ookanakiro antzirowa akimiwitakari eentsipaeni. ¹² Iroñaaka kimitaka aminaatatokatiki Tajorentsi ñaarontsiki, tee ikoñaataperotzi. Iinja aminapootaperotapaeri jenokinta. Iroñaaka ayoteeyawitarini eechonkiini, iinja ayotaperoyapaerini, okimitaka riyoperotakae iroñaaka. ¹³ Iroñaaka akantatyaani ameenteeyakarini Tajorentsi, ayoteeyakini ero ramatawitee rootaki ayotantari ari aate iinja jenokinta, anintaperotawakagaeyakani. Omaanta kameethaperoteentsiri anintaperotawakagaeyani.

14

Iñaawaetashitayitaworini paashinipaeni paantentsi

¹ Pikowaperoyeni pinintaperoyerini paashinipaeni. Eejatzi pikowaperotero pantero maawaeni omatakaakaeri Ishire Tajorentsi, pikamananteeyaaririni paashinipaeni iñaani Tajorentsi. ² Eenitatsi atziri omapokashitakari iñaawaetashitanakawo paashinipaeni paantentsi. Tee ikemawakiri atziri omaantakya Tajorentsi. Tekatsi atziri kemawakironi ikantziriri. Omanawitaka iroka oñaawaetakayiri Ishire. ³ Omaanta riraga iyotaantzirori iñaani Tajorentsi, riyotaakiri atziri ishintsitakaakiri rajankaneki, ikimoshiretakaakiri, riweshiryakaakari. ⁴ Riraga ñaawaetashitawori paashinipaeni paantentsi kaari riyotzi, ishintsishiretaka apaniroeni, omaanta riraga kenkithatakotziriri

Tajorentsi rashiki ipaante rirori riyotagaeyakirini maawaeni iyemijantzinkarite, ish-intsishiretaki irira. ⁵ Nokowawita maawaeni eeroka piñawaetero paashinipaeni paantentsi, omaantakya nokowaperotaki pikamanantero iñaani Tajorentsi pashiki pipaante. Riraga kenkithakirori iñaani Tajorentsi ranaakotziri riraga ñaawaetashitawori paashinipaeni paantentsi; tema ramitakotakiri paashinipaeni atziri riyoperotziri Tajorentsi. Omaanta eenirorika owaayiniriri iñaani riraga ñaawaetashitawori paashini paantentsi, okameethatzi eejatzi.

⁶ Pamine, noyemijantzinkarite, noñaanatashitapaemirika paashinijatoki paantentsi tema natsipetashitapaakyaawomi eero piyotawakiro oetarika nokantemiri. Nokowapi-intaki namitakoeyemini, tema rootaki nokamanantzimirori okaatzi kaari piyotzi apaanteki ashi, rootaki niyotakaantakimirori piyotakotantyaariri kameetha Tajorentsi. Tema nokamantzimiro iñaani irira. Tema niyotaakimi. ⁷ Noshiyakaawentemiro. Tee añi kiina, tee oshiyari atziri. Omaanta ari omatashitakyaawo opaemate aririka ijonkateetero. Aririka apatziro ijonkatashityaawo toot, toot, toot, tee ayotakotziro oetarika mampaantsi okanterimi. ⁸ Pamine, itziwooteetziri joraaro riyotantyaari rooteentsi romanatya, tziiii, tziiii, tziiii. Eerorika opoemaenkatzi kameetha, ¿arima riyoteeyakini omanatachani riwetsikanteeyarini romanatantyaari? Eero. ⁹ Eejatzi pikimiteeyakawoni. Aririka iñaawaetashitawityaawo kaari ikematheetzi wero, wero, ¿tsika okantyaaka ikemanteetawakyaaworini pikanterimi? Okameethatzi piñawaetantyaawo ashi apaante akemathatakaantyaariri asheninkapaeni okaatzi pikanteriri. Tema ari patsipetashitakyaawo piñawaetashitya. ¹⁰ Jaka kipatsikika eenitatsi osheki paantentsipaeni. Inashitayitakani, omaanta tee ikompiteeyawoni riraga ashitawori ipaante. ¹¹ Omaanta teerika akemaperotziro ipaante ñaawaetatsiri, kaari asheninka. ¹² Tema pikowaeyakini omatakagaeyemini Ishire Tajorentsi, ari okameethatzi pikowaperotaki iroñaaka omatakayemi pamtakoteri piyemijantzinkarite riyotantyaariri Tajorentsi kameetha.

¹³ Rootaki nokamanantzimirori iroka: aririka piñawaetero paantentsi kaari riyotetz, okameethatzi pikanteri Tajorentsi ramitakotemi pimatantyaawori powaayeniri piyemijantzinkarite apaante ashi pikantakiriri. ¹⁴ Aririka noñaanatantyaari Tajorentsi paantentsi kaari noñaawaetantari, nokenkithatakaawitakari rirori noshireki, omaanta tee niyotziro noñaawaetashitaka. Eejatzi tee namitakotziri paashini atziri. ¹⁵ ¿Iitaka nanteri naari? Aririka namaneri Tajorentsi okameethatzi noñaawaetantyaawo paanteentsi noshireki kaari niyotzi; omaanta eejatzi okameethatzi namaneri nopaanteki nomatantyaari nokenkithashiryakotero okaatzi nokantziri. Aririka nomampaawentyaari Tajorentsi, rooma nomampaantyaaworika paanteentsi noshireki kaari niyotzi, omaanta okameethatzi eejatzi nomampaawentyaari nopaanteki okaatzi niyotziri. ¹⁶ Pamine, aririka piñaaperoteri Tajorentsi, omaanta pinashitakyaaworika pipaante, ¿tsika ikantyaaka ikemathatantyaawori riraga owakirari tsipateeyakimirini? Eero riyotawakiro oetarikapaeni pikanterimi. ¹⁷ Aririka pipaasonkiteri Tajorentsi paashinijatotsiriki paantentsi, eejatzi itsipatzimirika paashinipaeni atziri, teerika riyotziro iroka paashini paantentsi eejatzi teerika ikemimi kameetha, tekatsi pikantya piyotayeri riroripaeni. Tee ikemawaantetzimi.

¹⁸ Nanaakoeyakimini noñaawaetantashitakawo paanteentsi nojeekira apaniroeni, kaari niyotzi, rootaki nopaasonkitantariri Tajorentsi. ¹⁹ Omaanta aririka apiyotawenteeyarini Tajorentsi, nokowaperotaki noñaawaetantyaawo niyotaperotakiri, niyotaantyaariri paashinipaeni. Aririka noñaawaetantashityaawomi osheki ñagaantsi paantentsi kaari piyotzi, eero amitakotzimi. Natsipetashitakyaawomi, wero, wero. Okameethatzi noñaawaetero apanipaeni ñagaantsi pikemaeyakirini.

²⁰ Iroñaaka, noyemijantzinkarite, eero poshiyakotari eentsi: pikenkithashiryaperotanakya. Eerokya pikenkithashiriro kaari kameethatatsi: intakya pikimiteeyarini owakira koñaatatsi, tee ikenkithashiriro kaari kameethatatsi. Omaanta aririka pikenkithashiryaperotanakya, kameetha pikimityaari antaripaeni, eenitatsi riyotantari.

²¹ Eeni iroka okantzirini Iwaperite Tajorentsi:

“Ikantzi Awinkatharite: ‘Nokantawitakari joriyopaeni, omaanta tee ikemijantana. linja notyaanteniri paashinipaeni atziri, inashitayitaworini ipaante, ikamantawityaari, omaanta eejatzi rirori, eero ikemijantawakiri’ ”.

²² Rootaki nokanantzimirori iroka: iñaawaetashiteetakawo paashinjato paantentsi riyotantyaariri kaari aapatziyari Jesoshi. Tee iñaanatashitanari aapatziyariri Jesoshi riyotantariri. Omaanta okameethatzi akamanteri aapatziyariri Jesoshi okaatzi riyotaakaeri riraga Tajorentsi eerorika oetarika ikowakaakaeri antero. Omaanta eero akamanteri kaari aapatziyariri Jesoshi iroñaaka: rooma eeroota aapatziyawo.

²³ Pamine, nokamantemiro: pipiyotawenteeyaririnika Tajorentsi, aririka piñaawaetan-tashiteeyakyaawoni paantentsi kaari piyotzi: wero, wero, wero; eero ikemiro maawaeni. Aririka ikyaapaaki paashini atziri, kaari aapatziyarini Jesoshi; tema ari ikantapaaki: “¡Sha! Pamineritya irika, ithawirentsitaki”. ²⁴ Omaanta aririka piyotaante apaanteki, ari ikemapaakiro kaari aapatziyariri Jesoshi aririka ipoki. Ikemapaakimirika, riyotantyaari tee ikameethatzi, eeniro rantani. Okenkithashiryakayeri maawaeni ikemaeyapaakirini. ²⁵ Ikenkithashiryaneero maawaeni imanawitakari rajankaneki. Roojatzi rotziwerowashitantanakari Tajorentsi, ipinkathatantyaariri. Ikantemi: “Kyaaryo, itsipataperoeyakimini Tajorentsi”.

²⁶ Ñaakiro, noyemijantzinkarite. Aririka pipiyoteeyani, kameetha pomampaaya apaanipaeni, riyotaante paashini, ikenkithatakaante paashini, paashini iñaawaetantashitakawo paantentsi kaari riyotzi, paashini rowaagaeyakinirini aapatziyariri Jesoshi ikantakiriri. Omaanta, oetarikapaeni panteeyerini, pantero piyotanteeyaaririni piyemijantzinkarite. ²⁷ Eenitatsirika ñaawaetashityaawoni paantentsi kaari riyotzi, kameetha iñaawaete aririka ikaate apite, eerorika 3: eerokya osheki. Eero itsipatawakagaeyani iñaawaetantyaawo. Rityaawo apaani, rimpaetapaaki paashini. Omaanta okameethatzi ijeeki rowaagaeyakinirini pisheninka ikantakiriri. ²⁸ Teerika añiiri owaagaeyakirorini ikantziri, okameethatzi imaerite, eero iñaawaetantashitawo paantentsi kaari riyotzi piyoteeyeencharini, omaanta kameetha iñaawaetashirete rajankaneki, eejatzi iñaanateri Tajorentsi rajankaneki.

²⁹ Okameethatzi riyotaantero Iñaani Tajorentsi, ikaatzi kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi apite, eerorika 3. Omaantakya paashinipaeni, ikenkithashiryakotaperoyeroni ikamantayitakiririni okameethatzirika. ³⁰ Aririka riyoteeri Tajorentsi paashini jeekatsiri kaari riyoteeyawitani paashinipaeni, okameethatzi imaerite. Aririka ithonkatapaakiro riraga jewatatsiri ikenkithatzi, roojatzi rirori imatantanakyaawo riyotaante. ³¹ Okameethatzi riyotaantero iñaani Tajorentsi apaani, roojatzi rimpaeete paashini, roojatzi riyoteeyantyaarini maawaeni kowatsiri, riweshiryanteeyaarini maawaeni. ³² Riraga kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi, kameetha imaerite, aririka ritakyaawo iñaanataki paashini. Tema imatziro atziri imaeritawakiita roojatzi ithonkantapaakyaawo itakawori roojatzi iñaawaetantanakya paashini. ³³ Tee ikoyi Tajorentsi akishiyeenkatya añaawaete eero akemaperotantawakawo iyenkithari, inta ikowaki amaeriteeyanakini kameetha, akemanteeyakyaaworini.

Aririka ipiyotawentapiintari Tajorentsi maawaeni rowameethateeyirini, ameteeyakani ³⁴ tsinani omaeriteeyakini. Tee oshinetaantsita. Kameetha okemijante, tema ari-taki okantzi Iwaperite Tajorentsi. ³⁵ Okoyirika iyote oetarikapaeni, kameetha ojampiteri oemi janta opankoki. Tee okameethatzi oñaawaete pipiyotawenteeyaririnika Tajorentsi. ³⁶ Pamine, tee eerokapaeni itawori piyotanteeyironi iñaani Tajorentsi. ¿Pitakima apaniroeni piyotziro eerokapaeni? ³⁷ ¿Pikaateeyirinima kamanantzirorini iñaani Tajorentsi? ¿Pikaateeyirinima aapatziyaperotawori Ishire Tajorentsi? Okameethatzi riyotawakiro iroka nojankinatzimiri rootaki kaminagaantsi rashi Awinkatharite. ³⁸ Eerorika raapatziyawo pisheninka iroka, eero paapatziyeeyarini rirori. ³⁹ Rootaki, noyemijantzinkarite, pikowaperotanteeyarini pikamanteri paashinipaeni iñaani Tajorentsi. Omaanta eero pithañaapithatari iñaawaetantyaawo paantentsi kaari riyotzi. ⁴⁰ Omaanta

powameethatero oetarikapaeni pantayitzirini. Tee okameethatzi piñaawaeteeyini: pi-maeriteeyini maawaeni, pikemijanteri apatziro apaani ñaawaetatsini.

15

Ikenkithatakotakiri Jesoshi ipiriinantakari, eejatzi apiriinantyaari aari

¹ Iroñaaka noyemijantzinkarite, nokenkithashiryaaakagaemiro eejatzi nokamantzi-takimiri: tema okameethataki paapatziyitawakawoni; roojatzi roñaaka pikanta piyota-perotzi kyaaryooperotaki, tee otheeyaantsita. ² Rootaki owawijaakoeyemirini, aririka pikantatyeeyaani paapatziyantyaaawo, omaanta eerorika eekiro piyaatatyee paapatziyawo eero owawijaakotzimi.

³ Nityaawo nokamantakimiro iroka rooperotatsiri ikamantziteetakinari: eeniro anteeyakirini kaari kameethatatsi, rootaki ikamawenanteeyakaerini Jesokirishito. Imonkaatakiro okamantakotzitaririni Iwaperite Tajorentsi. ⁴ Romonkyagaetakiri omooki. Okaataki 3 kitejiri ipiriinantanaari eejatzi. Imonkaatakiro eejatzi okamantakotzitaririni Iwaperite Tajorentsi. ⁵ Roñaagakari Peetero, eejatzi roñaayitapaari riraga riyotaanewopaeni. ⁶ Roojatzi roñaagaeyaarini osheki ayemijantzinkarite, ipiyotawakagaeyani. Ranaakotakiri 500 ñagaeyakiririni. Ijeekaeyanakini iroñaaka osheki ñaakiriri rirori, omaanta ikamagaantaki apaanipaeni. ⁷ Roojatzi roñaagantari Jantyaako, eejatzi roñaagaeyaarini maawaeni rotyaantanewopaeni. ⁸ Riweyaantanaana naari roñaagana, omaanta tee nokimitari paashinipaeni rotyaantanewo, tee nojeekakaakiri Jesoshi eejatzi paashini riyotanewo jaka kipatsiki.

⁹ Rotyaantakina, omaanta tee nokimitari paashinipaeni rotyaantanewo, tee nokameethatzi; tema nokijawitarini maawaeni aapatziyariri Jesoshi. ¹⁰ Ineshironkatakina Tajorentsi, rootaki nokimitantariri iroñaaka. Tee ratsipetashitawo ineshironkatakina. Ipomeentsiwentaari Tajorentsi paashinipaeni riraga rotyaantakiri, omaanta nanaakoeyakirini naaka, nopomeentsiwentaperotakari nantawaeteniri. Tee nantashityaawo naari, omaanta ineshironkatakina, nomatantakawori. ¹¹ Aririka nokenkithatakagaeyemini, rirorika paashini rotyaantanewo kenkithatakagaeyemirini: tee opaashinitzi. Aritaki omonkaatawakaakya nokamanteeyimirini: aririka paapatziyawo, aritaki pawijakotee.

Ipiriinte kamaentsiripaeni

¹² Pamine, nokamanteeyakimini: “Ikamaki Jesokirishito, ipiriintanaa eejatzi”. Paapatziyeyawakinani. ¿Iitarikya pikantagaanantakari eero ipiriinta kamaayiteentsirini? ¹³ Eeromi ipiriintaami kamaentsiri, eeromi ipiriintaami riraga Jesokirishito. ¹⁴ Eerorikami ipiriintemi, natsipetashitakawomi nokamanantayitzini, patsipetashitakawomi eerori aapatziyeyarini Jesoshi. ¹⁵ Eejatzi piyotakimi notheyyakotakari Tajorentsi. Ñaakiro, tema nokamantakotakiri: “Ipiriinteeri Jesokirishito”, omaanta eeromi ipiriintaami kamayiteentsirini, eeromi ipiriinteerimi rirori. ¹⁶ Eeromi ipiriintaami kamaentsiri, eeromi ipiriintaami Jesokirishito. ¹⁷ Eeromi ipiriintaami, patsipetashiteeyakyaawonimi paapatziyeyeyakarini; eeniromi ojeekimotemimi kaari kameethatatsi, ¹⁸ eejatzi ikantyaami riyaaapiintemi paamariki kaari tsiwakanitatsini kamaeysirini, eejatzimi riraga aapatziyeyeyawitaririni Jesokirishito. ¹⁹ Eejatzi aaka, eeromi apiriintaami, atsipetashitakawomi aapatziyawitakari iroñaaka Jesokirishito, owashironkaaperotakyaami, anaakoeyakirinimi maawaeni atziri ashironkagaeyacharinimi.

²⁰ Omaanta ipiriintaperotanaa Jesokirishito, reewaeyakirini maawaeni paashini kamaeysirini eero ikamae eejatzi. ²¹ Eeniro rantakiri riraga Araani, rootaki akamaeyantakarini iroñaaka. Eejatzi ikimitakari, eeniro rantakiri riraga paashini shirampari, riraga Jesokirishito, rootaki apiriinteeyantyaarini iroñaaka. ²² Asheninkateeyakarini Araani, rootaki akamaeyantakarini. Eejatzi okimitaka, asheninkateeyakarini Jesokirishito iroñaaka, rootaki rowañaanteeyeerini. ²³ Reewaeyakaeni rirori. Roojatzi aririka ipokae, ipiriinteeyaneeni maawaeni aapatziyeyaririni. Aritaki okantyaari: aririka omonkaatka, apiriinteeyaneeni maawaeni. ²⁴ Ikantziri Jesoshi ashtariri:

—Ari okaatapaaki. Tema nothonkakiri kamaaripaeni, jewatatsiripaeni irira, nantatsiripaeni, theenkantatsiripaeni eejatzi ponampiripaeni naawita piyathakimiri paerani, maawaeni. Iroñaaka Pawa, pipinkathariwentereri eeroka maawaeni jeekaeaysirini. ²⁵ Ipinkathariwenante Jesokirishito jaka kipatsiki roojatzi ithonkaeyantairirini maawaeni kijeeyawitakaririni. ²⁶ Roojatzi ero ikamae eejatzi atziri. ²⁷ Okantzini Iwaperite Tajorentsi: “Iitakiri Tajorentsi Jesokirishito jewawentzirori maawaeni jeekaeaysirini”. Tema okantzi: “Maawaeni jeekaeaysirini”, omaanta ero ipinkathariwenantzi Iriri: tema rirotaki iitakiriri pinkathariwenantatsini. ²⁸ Iinja aritaki ranaakoeyerini Jesokirishito maawaeni jeekaeaysirini, ipinkathariwenteeyerini maawaeni. Apatziro irira Iriri, tekatsi ikantya ipinkathariwentereri. Ikanteri: “Pawa, eeroka noñaaperotzimi, panaakoeyanani maawaeni pipinkathariwerotaki eeroka”. Kyaaryo, Tajorentsipero irira, pinkathariwenantaperotatsiri rirori.

²⁹ Pamine, eenitatsi kaawoshitawentariri kamaentsiri. Eeromi ipiriintaami kamaentsiri, tema ratsipetashityaawomi ranteromi. ³⁰ Eejatzi, eeromi apiriintaami, tema natsipetashityaawomi nopomeentsiwentapiintawo nokenkithatzi. ³¹ Paapatziyeeyakarini Awinkatharite Jesokirishito, rootaki niweshiryaawenanteeyakimirini: kyaaryo iroka nokantakimiri. Eejatzi okimitaka, kyaaryo iroka nokamantemiri: tee niyotzi tsika okaateka rowamaawenteetenawo nokenkithatzi. Maawaeni kitejiri eenitatsi kowawitachari rowamaawentenawo. ³² Janta Ejeesoki ikijaperotakina jeekatsiri, osheki opomeentsitaka. Pamine, eeromi apiriintaami, tema natsipetashitakyaawomi. Ero apiriintaami, ero akenkithashirezirimi Tajorentsi: thame owaeyani, thame ashinkiteeyani; roojatzi akamantakya, ari okaatzi. ³³ Ero pishinetziri theenkantatsiri ramatawitemi. Tema kyaaryo ikanteetzi: “Eero kijokiro poyiri theenkantatsiri: rantakaemirokari kaari kameethatatsi”. ³⁴ Pikenkithashireeya, ero papiiteero eejatzi kaari kameethatatsi. Pikaatapiinteeyirini kaari yoteeyirini Tajorentsi: ¿iitarika kaari pipashiwenanta?

Owakirari iwatha

³⁵ Aririka rojampitee theenkantatsiri: “¿Tsika ikanteeyaka ipiriinantaneeyaari kamaentsiri? ¿Tsika okantyaaka iwatha, aririka ipiriinte?” ³⁶ Tee ikenkithashiryaa rirori. Eerorika opankita okithoki kipatsiki, roojatzi okamantakya, ero oshooki. ³⁷ Aririka apankitero okithoki, tee apankitakotziro owatha, owaato, oshi, maawaeni: athatyero apankitziro okithoki. Aririka apankitero teriiko, aririka paashini okithoki, ³⁸ omaanta Tajorentsi ijeekakaakiro owatha, owaato, oshi, maawaeni; imatakiro ikowakaakirori. Teriiko okithokitakaero okithokipero roori. Kaniri ojeeki owathapero roori. Eejatzi okimiteeyakani maawaeni shookayitatsirini. ³⁹ Tee imonkaatawakagaeyani iwatha maawaeni añayitatsiripaeni. Eeniro atziri rashi rirori iwatha, rinashita rirori tsimeri. Rinashita eejatzi shiwankitzinkari. Rinashita eejatzi shimapaeni. ⁴⁰ Eeniro jeekatsiri kipatsiki, eejatzi jeekatsiri jenokinta. Ikameethateeyakini, omaanta inashitayitakani, tee imonkaatawakagaeyani. ⁴¹ Ishipakiri oorya. Rinashita riraga kashiri, ikitamaashitatziri rirori. Rinashita eejatzi riraga ompokiro, ikitapookitzi. Eejatzi rinashiteeyakani ompokiropani: apaani kitejagaakiwitachari, omaanta paashini, tee.

⁴² Eejatzi oshiyakari aari, aririka apiriintanee: ero akimitaa iroñaaka. Ikiteteete, ari apathagaeyanakini. Apiriinteerika, ero apathaane eejatzi. ⁴³ Kitateencharika, tee okameethatzi. Apiriinteerika, ero apiiteero apathagae. Iroñaaka tee ashintsitzi, rooma apiriinteerika, ashintsiperotane. ⁴⁴ Iroka awatha ikitateetziri, tema ametakawo kipatsi ajeekaeantawoni. Aririka apiriintanee inashitanakya awatha, ametantapaakyaawori ajeekaeypaeni janta jenokinta. ⁴⁵ Okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Añaatsiri naawitani riraga jewateentsiri paerani shirampari, riraga Araani”. Omaanta impaetapaentsiri, riraga Rotyaantanewo Tajorentsi, rirotaki owañaantaperotatsiri, eenitatsi itajorenka irira. ⁴⁶ Tema itawo iroñaaka iroka awatha ajeekantakari jaka kipatsiki; iinja ojeekae awatha owakirataatsini, jeekatsiri jenokinta roori. ⁴⁷ Riwetsikaetakiri kipatsi riraga jewateentsiri atziri iiteetziri Araani, rootaki kipatsi iwatha. Omaanta riraga apitetapaentsiri rinashita, ipoñaaka jenokinta. Tema rirotaki riraga Rotyaantanewo Tajorentsi. ⁴⁸ Ijeekawitani

kipatsiki Araani, eejatzi akimiteeyakarini maawaeni jeekatsiri jaka kipatsiki. Ijeeki jenokinta paashini, eejatzi akimiteeyaarini maawaeni jatatsini jenokinta. ⁴⁹ Eejatzi okimitaka: oshiyaanteeyakawoni aaka iroñaaka iwatha riraga kipatsijatzi, iinja oshiyapaakyaawo iwatha riraga Rotyaantanewo Tajorentsi riraga jenokijatzi.

⁵⁰ Rootaki, noyemijantzinkarite, nokamanantzimirori iroka: tekatsi okantya iroka awathaka iyaate janta ipinkatharitzinta Tajorentsi, tema ari opathagae. Tekatsi okantya iyaate janta teenta ipathagaeyininta jeekatsiri. ⁵¹ Pamine, nokamantemiro iroka manawitachari: eero akamaeyini maawaeni, omaanta apaashiniteeyanakini maawaeni. ⁵² Itziwootanteetanakya ayoteeyantyaarini monkaataka. Intsipaeete kimi-witaka amachookanakitzi apaani aaka añaatsiri apaashinitanaki. Eejatzi intsipaeete ipiriiniteeyanakirini Tajorentsi maawaeni aapatziyaririni Jesoshi riraga kamaeyawiteencharini; eero ikamae eejatzi. Ari ipaashinitanaki irirapaeni eejatzi. ⁵³ Ashi oyiro apathagaeyini, omaanta eero apathagaeyeeni eejatzi. Ashi oyiro akamaeyini, omaanta eero akamaeyeeni eejatzi. ⁵⁴ Opathagaeyanakini iroka awathaka maawaeni, omaanta eenitatsi awatha kaari pathaanitatsini. Akamaeyanakini maawaeni, rooma iinja, eero akamaeyeeni eejatzi. Roojatzi omonkaatakya iroka rojankinateetziri:

“Ariwee. Eero apiiata akamaeyeeni eejatzi. ⁵⁵ Eero akenkithashiryaaga akame. Kameethawee. Iroñaaka eero athaawanteeyaawoni akame”.

⁵⁶ Aririka antayiteroni kaari kameethatatsi, ari athaawantakyaawo akame. Eenitatsi eejatzi rojankinarini Moeseeshi, kamantakaeri: “Eeniro pantani”. ⁵⁷ Rootakikya rowaw-ijaakoeyantakaerini Awinkatharite Jesokirishito. Ariwee. Kameetharini Tajorentsi. Eero athaawanteeyaawoni akame. ⁵⁸ Rootaki, noyemijantzinkarite nonintaperotziri, nokamanantemirori iroka: pikyaaryoowenteniri Awinkatharite oetarikapaeni panteniriri, eero piperashiryaa, pikantatyeeyaani pikyaaryoowentero. Rootaki kaari pipakaantyaawo. Piyoteeyakini eero patsipetashitawo pipomeentsiwentyaari.

16

Aapatziyariri Jesoshi ipiyotziniri jerojareejatzi iyorikite

¹ Iroñaaka nokenkithatakoteri koriki pipiyoteniri ayemijantzinkarite ashironkagaey-acharini janta Jerojareeki. Iroka nokamantzimiri, nokamantakiri eejatzi aapatziyariri Jesoshi janta Karaashiyaki. ² Maawaeni tominko okameethatzi pipiyotapiinteniri jerojareejatzi piyorikite, pikempoyeniri. Tsika ikaate piyorikite, pikempoyaagaanteniri. Pityaawo pipiyotziyaanari iroñaaka, opomeentsizimotzimikari aririka nareetapaakya. ³ Eejatzi nokowaki piyoyiitya aaneenirini. Aririka nareetapaeya, nojankinateniri jerojareejatzi, riyotantawakyaariri. Roojatzi otyaanantyaariri Jerojareeki. ⁴ Pikowaeyenirika niyaate naari, ari notsipateeyanakyaarini.

⁵ Iinja niyaate noñeeyemini, omaanta nityaawo niyaatapaente Masherooniyaki. ⁶ Aririka ojamani nojeekimoteeyemini, aririka nokaawontsitakotaki. Roojatzi pikaminthagaeyawakinani, tsikarika niyaate eejatzi. ⁷ Aririka noñaapaakimi, tee nokoyi noshintsitanaki nawijanakimi. Nokowaki ojamani nojeekimotanakimi, ishinetenarika Awinkatharite. ⁸ Omaanta nojeekanakiita jaka Ejeesoki, roojatzi omonkaatantyaari kitejitatsiri owaero Pentekoshiteshi. ⁹ Ikwakagaeyakinani osheki nokenkithatakagaeyanakirini. Osheki raapatziyeyarini Jesokirishito. Omawitya ijeeki eejatzi osheki kijeeyakinarini.

Riwethateeyakarini iyemijantzinkaritepaeni

¹⁰ Rareetapaemirika Temoteeyo, pineshironkaeyawakirini. Tema ikimitakina naari, osheki rantawaetziniri Awinkatharite. ¹¹ Eero pitheenkawakiri. Aririka omonkaatapaakya ipiyee jaka, eejatzi kameetha pineshironkatawaeri, kameetha rareetzitanteeyaari jaka. Noyayitakirini, eejatzi paashinipaeni ayemijantzinkarite. ¹² Eejatzi nokantawitakari ayemijantzinkarite Apooro. Nokantaperotawitakari riyaatemi iñeemimi, itsipatyaarimi paashinipaeni aapatziyariri Jesoshi. Tee ikoyi riyaaete iroñaaka. Aririka iinja riyaaatanaki.

¹³ Kyaaaryoowa, ramatawiteetzimikari. Pikaaryoowenteeyeroni paapatziyaperoyarini Jesoshi. Eero pithaawanteeyani. Pishintsiteniri Tajorentsi maawaeni. ¹⁴ Thame anintaperoyerini atziripaeni, oetarikapaeni anteniriri. ¹⁵ Piyoteeyirini, noyemijantzinkarite, riraga Eshiteejana eejatzi ikaateeyinira irira reewateeyirini akaayajatzi raapatziyeyarini Jesoshi. Ikyaaaryoowentakiro ikaminthagaeyirini maawaeni ayemijantzinkarite rowameethatziri Tajorentsi. Tekatsi kanterini, riyotashitaka ikaminthaawakagaeyakani. ¹⁶ Ipomeentsitaka ramitakotaperoteeyimini, oetarikapaeni rantayitzimirini. Nokowaki paapatziyeyawakyaarini rirori, eejatzi paapatziyeyawakyaarini maawaeni kimateeyakaririni. ¹⁷ Niweshiryaawentawakari riraga areteeyacharini riraga Eshiteejana, Jorotonaato, eejatzi Akaeko. Eeniroteeyatsini jaka, okimitzimotakina erokateeyakinirika tsipateeyakinirini jaka. ¹⁸ Ikimoshiryaakaakimi pajankaneki chapinki, iroñaaka ikimoshiryaakaapaakina naari najankaneki. Rootaki okameethatantari piñaaperoyawakirini rirori.

¹⁹ Riwehataperoyakimini maawaeni piyotawentaririni Tajorentsi jaka Aashiyaki. Eejatzi riwehateeyimini Akiirishi eejatzi roori Pirishiira, eejatzi maawaeni piyotapiinteeyacharini janta ipankoki. Tema riyoteeyakini aapatziyeyaririni Awinkatharite. ²⁰ Riwehateeyakimini maawaeni ayemijantzinkarite kameetha.* Aririka piwehatawakaakya, ari kameetha paakameethatawakagaeyaani. ²¹ Naaka Paaworo wehateeyimirini. Naaka jankinateeyimirorini iroka nakoki. ²² Riyaateeta paamariki kaari tsiwakanitatsini maawaeni kaari ninterini Awinkatharite. Pishintsite, Nowinkatharite, pipokae. ²³ Nokowaki kameetha ineshironkaeyemini Awinkatharite Jesoshi. ²⁴ Tema eeroka aapatziyeyaririni Jesokirishito, rootaki iroñaaka nonintaperoyantzimirini. Aritaki okantyaari.

Naaka jankinateeyimirorini iroka:

Paaworo

* 16:20 Rametari joriiyopaeni paeraniperoroña ithowootawakaeya aririka riwehatawakaeya.

RIRAGA PAAWORO RAPIITEENIRI ROJANKINATEENIRI KORINTOJATZI

¹ Naaka Paaworo nojankinateeyimironi eerokapaeni korintojatz. Nokoyi niwethatemi eerokapaeni tsikarika pikanta pijeeki. Paerani rotyaantakina Pawa Tajorentsi noshiyakaawenteri Jesokirishito, nokenkithatakayeri maawaeni atziri. Nojankinateeyimimi maawaeni aapatziyariri Jesoshi jaga Korintoki eejatzi jaga maawaeni kipatsiki owaero Akaaya. Iroñaaka notsipatari jaka ayemijantzinkarite Temoteeyo.

²Maawaeni kitejiriki namaniri Pawa Tajorentsi, nokantziri:

—Pineshironkaeyerini aapatziyariri Jesoshi janta Korintoki eejatzi pamitakoteri ijeekanteeyarini kameetha. Eejatzi ikimiteeyemini riraga Awinkatharite Jesokirishito.

Ashironkayaarika ari ishintsitakaakae Tajorentsi ajankaneki

³Thame añaaperoteri Tajorentsi, riraga Ashitariri Awinkatharite Jesokirishito. Rirotaki neshironkateeyakaerini eejatzi weshiryaaakagaeyerini. ⁴Aririka ashironkaeyawityaani tema ari riweshiryaaakagaeyakaeni. Pamine, itakawori riweshiryaaakagaeyakaeni aari, roojatzi ayoteeyantakarini aweshiryaaakagaeyaarini riraga paashinipaeni ayemijantzinkarite, aririka rashironkaeya rirori. ⁵Kyaaryo, aritaki okanta akemaatsitakyaawo ikimitakaga paerani Jesokirishito, aritaki riweshiryaaakaanakae Pawa Tajorentsi. ⁶Ro nokemaatsitantakawori riweshiryaaawentemiri rirori, eejatzi rowawijaakotantemiri. Aririka riweshiryaaawentakina naaka eejatzi eeroka ari riweshiryaaawenteetakimi, tema piyotakotakina riweshiryaaawentakina irira. Ari pikantya eeroka pikemaatsitayityaawonirika, ari riweshiryaaakakimi rootaki peshiwenantyaawori oetarikapaeni. ⁷Rootaki niyotantari eerokapaeni eekiro piyaatayee pameentyaari Jesokirishito. Tema niyoperotaki aririka pikimiteeyenani pikemaatsityaawo eerori oetarikapaeni, eejatzi pikimiteeyenani piweshiryaaawenteeyaarini Tajorentsi.

⁸Nokowaki piyoteeyeni, noyemijantzinkaritepaeni, osheki nokemaatsitaperotayitakawoni janta Aashiyaki, tema nokenkithakatantakariri Jesokirishito. Osheki nashironkaaka, tee eechonkiini. Nokenkithashiryaaawitaka aritaki nokamaki. ⁹Kyaaryo nokamemi; omaanta ishinetziro Tajorentsi riyotaakina tee okameethatzi ameentyaawo ashintsini aakapaeni inta ameentyaawo ishintsini rirori, riraga piriinteeriri kamaentsiripaeni. ¹⁰Ari rowawijaakotakina riraga Tajorentsi, kaari nokamanta; eejatzi eekiro riyaatayee rowawijaakotena irira, roojatzi ikowaki nokame. Niyotzi ikantyaani rowawijaakotapiintena, ¹¹aririka pamaneeyerini Tajorentsi ramitakotena. Roojatzi, aririka riyoteeyeni paashinipaeni ikemijantakimi rirori, rowawijaakotakina, osheki riweshiryaaawenteeyaarini irira eejatzi ipaasonkiteri.

Pimatero pameentyaawo nokantzimiri

¹²Niyotaki iroka: tema ramitakotakina riraga Tajorentsi, ineshironkatakina, rootaki nokyaaryoowenantanariri nantziniriri. Tee niyotashita oetarika nantziniriri, omaanta riyotaakina rirori okameethatantari nantayitakinirini. Niyotaki piñaaperotakiro okameethataki nantayitakinirini, eejatzi ikimitaka paashinipaeni atziri, rootaki nokimoshiryaantakari. ¹³⁻¹⁴Tee opomeentsita piñaanatero maawaeni nojankinatzimiri, eejatzi tee opomeentsita piyoteeyeroni. Niyotaki iroñaaka eechonkiini pikemaperotawakiro nokamantakimiri paerani, eejatzi eechonkiini paapatziyawitakina. Nokowaki eekiro piyaatayee piyotero paashini nojankinatzimiri roojatzi piyoperoyawakironi kameetharini. Aririka ipiye Awinkatharite Jesoshi, riweshiryaaawenteeyemini, omaanta nokowaki pikemaperotero nokamantzitakimiri piweshiryaaawenteeyantenanirini iroñaaka. ¹⁵⁻¹⁶Ari niyotaki piweshiryaaawentawitakina, piñaaperotawitakina, rootaki nokenkithashiryaaawitakarini napiitaatemi nareetaatemi. Niteeyeminimi noñaageyaneeminimi, roojatzi nowaaganakyaami janta Masherooniyaiki. Roojatzi noñaapaemimi eejatzi, roojatzikya nowaaganakyaami Joreeyaki. Apite

aweshiryawentawakagaeyaanimi. ¹⁷ ¿Arima nokowaki namatawitemi? ¿Nokimitakarima amatawitantatsiri kantashitachari: “Ari”, eejatzi kantashitachari: “Eero”? Tee nokimitari. Tee nokoyi naaka namatawitemi.

¹⁸ Tema imonkaatziro Tajorentsi ikantziri, tee ramatawitantzi. Eejatzi naaka, nomonkaatziro ikowakaakinari, rootaki kaari nokanantapiintzimi: “Ari nantero”, roojatzi nokantashitzimi: “Eero nantziro”. ¹⁹ Ari nokaatakiri Shiirashi, eejatzi Temoteeyo nokamanteeyakimini tsika ikantari Jesokirishito, riraga Itomi Tajorentsi. Tee ikantzi rirori: “Ari nantero”, roojatzi ikantashita: “Eero nantziro”. Apatziro ikantapiintzi: “Ari nomatakiro”, roojatzi rantziro. ²⁰ Kyaaryo ranteeyakaeroni maawaeni ikashiyakaakaeri Tajorentsi aakapaeni atziripaeni. Tema ikamawentakae rowawijaakotanteeri. Rootaki akanteeyantaririni maawaeni atziri ikameethataki, ipinkathateeyantaririni rirori. Aritaki okantyaari. ²¹ Aapatziyeeyakarini Jesokirishito, rootaki itajonkawanantakaeri Tajorentsi asheninkatawakagaeyantakarini. Eejatzi riyoyeeyanani naaka nokenkithateeyakoterini. ²² Tema rotyaantakiro Ishire ojeekantakae ajankaneki. Iroñaaka ayoteeyakini itomintakae, rishintontakae, rootaki kaari rookaeyanteeni.

Ikamanteeri iitaka kaari riyaatanta iñaagaeri

²³ Rootaki kaari niyaatanta noñeemi paerani, tee nokoyi nokenkithatakaawentemiro pantayitawitakarini: tee nokoyi nowashiretakagaeyemini. Riyotzi Tajorentsi tee notheeya. ²⁴ Tee nokoyi nokantapiintzeeyemini pikemijantaperoyenani naari, tema pikemijantaperoyakirini Tajorentsi. Omaanta nokowaki namitakoeyemini: niweshiryakagaeyemini maawaeni.

2

¹ Nokenkithashiryaaka: “Iroñaaka eero niyaatzi noñeeri riraga korintojatzi. Napi-itakagaarikari nowashiretakagaeyaarini, eejatzi nowashiretakotarikari naari”. ² Aririka nowashiretakayemi, tema eejatzi naari ari nowashiretakoyemini. Roojatzi tekatsi janta weshiryaakagaeyenani naari. Aririka noñeeyeemini piweshireeyani, ari niweshiryaaneeya naari. Rooma eerorika piweshireeya, eero niweshirya naari. ³ Rootaki paerani nojankinatantzimirori, nokaminaantakimiri: “Pookero iroka kaari kameethatatsi pantayitzirini”. Tema tee nokowaki nopokantyaari nowashiretakoyemini, omaanta okameethatzi niweshiryaakagaeyemini. Nokenkithashiryaakotzimi eerokapaeni pikemijantaperotena okaatzi nojankinatzimiri rootaki atsipatawakaantaari akimoshireeyeni. ⁴ Paerani nojankinateeyantakimiorini, osheki nowashiretakotakimi eerokapaeni, tema osheki niraakoeyakimini. Tee nojankinatakimiro nowashiretakaantemiri, omaanta nokowakini piyoteeyenani osheki nonintaperoyakimini.

Ipeyakotziri Paaworo riraga antawitaworini kaari kameethatatsi

⁵ Kyaaryo nowashiretakotawitakari riraga kantzimatani, omaanta tee apatziro naaka rowashiretakaawitakina inta eejatzi eero rowashireperotakayimi. Tee nokoyi nokantakoteri osheki, tema tee nokoyi nokantakowaetashityaari. ⁶ Ari powashironkaeyakirini rirori, rootaki rookantaawori rantawitakarini, iroñaaka monkaatapaaka. ⁷ Iroñaaka eero pikijiri eejatzi, omaanta pikaminthagaeyerini: pipeyakoteniri okaatzi rantawitakari. Eerorika pipeyakotziniri ari ikantashireperotakya, ikenkithashirya: “Eero ipeyakotanawo Tajorentsi eejatzi okaatzi nanantawitakawori”. ⁸ Nokowaki iroñaaka piyotakayeri kyaaryo pinintaperoyakirini, pipeyakoteniri okaatzi rantawitakari. ⁹ Paerani nojankinatzimiro nokantzimi: “Powashironkaeri riraga antzirori kaari kameethatatsi”. Nokantashitzimi iroka noñaantashitzimi. Nokowaki niyote kyaaryorika pikemijantaperotakina. ¹⁰ Niyotaki ari pipeyakoteeniri okaatzi rantakiri; eejatzi naari omawitakya oetarika rantawitakari nopeyakotantakawori. Okaatzi nopeyakotakayeniriri tema nopeyakowentemiri eero. Riyotzi Jesokirishito kyaaryo nopeyakotakiri pimatanteeyaworini pikimitaawakayani iroñaaka. ¹¹ Tema tee akoyi rantakagaeyeroni Jatanaashi kaari kameethatatsi. Ayotaki osheki ikowawita ramatawiteeyeenimi.

Ikamantakae Paaworo iitaka ipaasonkitantariri Tajorentsi

¹² Ari chapinki nareetaka Toroowashiki, nokamanteeyakirini jeekatsiripaeni tsika ikanta Jesokirishito rowawijaakotantzi. Osheki ramitakotakina Awinkatharite, osheki raakameethateeyakinani jeekatsiripaeni, eejatzi nokenkithatakotantakariri Jesoshi osheki raapatziyakari rirori. ¹³ Omawitakya osheki atziri janta raapatziyakari Jesoshi, osheki nokowawitapaakari noyemijantzinkarite Teeto, omaanta tee noñiiri. Tema nokowawitaka nokemijantakotemi eerokapaeni. Osheki nokenkithashiryaakimi, rootaki kaari nojeekaperotanta janta roojatzi nowagaantanaari Masherooniyaiki.

¹⁴ Ari nokantani naari nopaasonkitapiintziri Tajorentsi. Tema itentapiintee tsikarika aateeyini. Naapatziyeeyarini Jesokirishito, rootaki itajonkakowenteeyantakarini, imatakagaeyantakinaworini maawaeni ikowakagaeyakinirini. Iroñaaka niyotakaakirini maawaeni jeekatsiripaeni riyotakotantyaariri rirori. ¹⁵ Akimiwitakawo aaka kajankapaneri itagaetziniriri Jesokirishito inimotantyaariri Tajorentsi. Tema othotyaañakiro okajankaekatanaki maawaeni ikemaeyantyaaworini riraga awijakotatsini eejatzi riraga theenkantatsiri. ¹⁶ Niyotagaeyawitarini iñaani Tajorentsi omaanta apanipaeni itheenkaeyakironi, rootaki okantakowenantyaariri riyaatantyaari paamariki kaari tsiwakanitatsini. Rowaga kamantaantsi oshiyakariri riroripaeni kaminkari shitzitatsiri. Riraga paashinipaeni niyotagaeyakirini, ari raapatziyawo rirori, rootaki riyaatanteeyaarini jenokinta, ikantyaani ijeeki. Rowaga kamantaantsi oshiyakariri riroripaeni kajankatatsiri kameetha. Osheki nokenkithashiryaaperotakirowee: noshinetzirikari riyateeyeni paamariki kaari tsiwakanitatsini. Eeromi ramitakotanami Tajorentsi, eero nomatziromi naapatziyakagaeyaarini paashinipaeni. ¹⁷ Eeniro osheki iyotaantashiteeyawitarini iñaani Tajorentsi raantyaari koriki. Tee nokimitari naaka. Rotyaantakina Tajorentsi niyotaantero iñaani, riyotaki nokowaperotaki niyotaantero kameetha. Eejatzi ramitakotakina Jesokirishito.

3

Ikenkithatakotziri riyotakayeriri atziri kameetha riyotaantzi

¹ Nojankinatantawori iroka, ¿piitashitama napiitaatyemiro eejatzi najagaashitaata? Tema eero. Tee nokoyi paashini atziri rojankinatakotena naaka nokameethatzi roojatzi rotyaantemi eeroka. Eejatzi tee nokoyi pojankinatakotena nokameethatzi potyaanantyaari paashini atziri. ² Riyateeyanakimiri riraga amatawitantatsiri ipakimi kaarita rojankinatatzi paashini atziri, okantzi: “Irika atziri kameetha riyotaantzi iñaani Tajorentsi”, omaanta otheeyashita. Omaanta naaka omawitya tekatsi kaarita rojankinatakoteneri paashinipaeni atziri nopemiri eeroka, piyotzi kameetha niyotaantzi iñaani Tajorentsi. Tema paapatziyakawo rootaki ipaashinitantakimiri Tajorentsi, iroñaaka pijeeki kameetha, rootaki riyotantakawori paashinipaeni atziri kyaaryooperotaki okantzi niyotaakimiri. ³ Poñaaganteeyarini paashini atziri kyaaryo paapatziyari Jesoshi, tema pijeeki kameetha. Tema pikimitakawo iyaaritate rojankinatzi Jesokirishito, ikantzi: “Riraga Paaworo riyotaantziro noñaani kameetharini”. Tema niyotaaokotakimiri Jesokirishito rootaki pijeekantyaari kameetha iroñaaka. Iroka kaarita kaari rojankinatantawo tziintaki paperiki, inta owameethashiretakimi Ishire Tajorentsi omatakaakimi pijeeki kameetha. Paerani peroroña riraga Tajorentsi rojankinatakiro iñaani mapiki omaanta opeyakotakya roori. Iroka kaarita iroñaaka tee okimita iroka ojankinateenchari paerani mapiki, inta antawaetakayirini Ishire Tajorentsi ojankinatakiro pajankaneki eerokapaeni; tema okanteetateyeyaani ojeeki. Omawitya rojankinatakiro itakawori iñaani Tajorentsi mapiki.

⁴ Niyotaki kyaaryootaki okaatzi niyotaakimiri. Nameentakari Jesokirishito rootaki ramitakotantanari Tajorentsi nantayitakironi nokantakimirika. ⁵ Kyaaryo, tee nomatziro nantashitanari apaniroeni ikowakaakinari, omaanta riroaki rirori matakaakinawori. ⁶ Riroaki irira riyotakaanari owakirani inimotawakaantsi: okantana tsika ikanta iroñaaka rowawijaakotantzi. Kaari nokenkithatakoeyirini rojankinarini Moeseeshi, inta nokantakoeyirini antzirori Ishire rajankanekipaeni atziri. Tema okantakoeyirini rojankinarini

Moeseeshi eeniro rantani atziripaeni, rootaki riyaatantyaari paamariki kaari tsiwakani-tatsini, omaanta rowaga Ishire Tajorentsi añaakaakiri atziripaeni ikantyaani ijeeki.

Okameethatzi iroka owakirari ikashiyakaakaeri Tajorentsi

⁷ Paeraniperoroña achariniiteni Moeseeshi rameentaperotakari Tajorentsi. Rootaki ikantakiri irira itonkaashitanakiri itonkiyotawakari ikenkithatakayeri janta Shinayiki. Ro rojankinatzimotantakariri rirori mapimaanka okaatzi ikowakaakiriri atziri. Eejatzi ikantakiri Tajorentsi: “Maawaeni kaari monkaatziro okantziri rojankinarini, ari riyaateeyakini paamariki kaari tsiwakanitatsini”. Iñaantakariri Moeseeshi Tajorentsi ishipakiryapaakiro irira rowaga ipoo, shipakiririri. Roojatzi roerinkantapaa ikenkithatakaantyaariri ijoriiyotzinkarite iñaani Tajorentsi. Roojatzi iñaanteeyawaaririni rirori oshipakiryaka ipoo, omaanta tee imateeyironi eekiro riyaatatyee raminapooteeyeerini, tema osheki ishipakiryaaiki: omaanta shipakiryaaantsi eentsikiroeni opeyimata. ⁸ Riyotaantakariri riraga Moeseeshi atziripaeni ikantziri Tajorentsi ari oshipakiryaanaki rootaki oñaaganteeyarini atziri eechonkiini itajorenka Tajorentsi. Omaanta iroñaaka ayotaki itajonkawentero irira osheki aririka niyoteeyerini atziri iñaani owakirari, okantakotziro Ishire. ⁹ Riraga Tajorentsi roñaaganteeyeni eechonkiini itajorenka ishipakiryaaantapaaki ipoo Moeseeshi riyotaantakariri iñaani rowaga kantakowentakiriri maawaeni atziri riyaate paamariki kaari tsiwakanitatsini. Ari roñaagaperotanteeyawoni itajorenka aririka ayotakagayerini atziri tsika ikantari Tajorentsi iñaaperoteri rirori ikameethatzi eejatzi ipeyakoteniri okaatzi rantakiri. ¹⁰ Kyaaryo okameethatzi rowaga iñaani riyotaantzirini Moeseeshi eenironi ishipakiryaaiki ipoo omaanta iroñaaka tee oshintsitzi itawori iñaani Tajorentsi. Tema iroñaaka osheki anaakotakiro owakirari iñaani okantakotziro Ishire Tajorentsi. ¹¹ Okameethatawitaka okaatzi riraga Tajorentsi rojankinataakiriri Moeseeshi tema otsipatakari oshintsitzi, omaanta eero okanteetatyaaani ojeeki. Iroñaaka riyotaakae kameetha Jesoshi owakirari iñaani Tajorentsi, anaakotakiro itakawori ñaagantsi paerani, osheki oshintsitzi roojatzi okanteetyaani ojeeki.

¹² Tema ayotaki eero othonka roori ayotagaeyirini atziripaeni eejatzi eero ipoyataa rootaki kaari apashiwenanta ayotagaeyantakaririni atziri. ¹³ Tee akimiteeyarini Moeseeshini, ipashikapootaka rirori riyotaantakiro iñaani Tajorentsi: tee ikoyi iñeeyerini ijoriiyotzinkarite opeyaneeya ishipakiryapootawitaka. ¹⁴ Omawitya ishipakiryaaakiro ipoo Moeseeshi tee ikoyi raapatziyeyawoni iñaani Tajorentsi riroripaeni, rootaki kaari ishinetantari irira raapatziyaperotyaaari. Ikantani iñaanatapi-intawitawo rojankinarini Moeseeshi roojatzi iroñaaka, omaanta tee riyotakotziro. Okimiwita ipashikawo ikenkithashiryantari, ipakaero riyotaantziri rowaga owakirari iñaani Tajorentsi okantakotziri Jesokirishito opoyaatakawo rowaga rojankinarini Moeseeshi. Tekira ipashikaryaakaantziro riyotaantziri. Apatziro Jesokirishito matzirori ipashikaryaakaakaero aapatziyantyaariri. ¹⁵ Kyaaryo, roojatzi ikanteeyani iroñaaka. Aririka iñaanatero rojankinarini Moeseeshi, tee riyotakotziro: tekatsi ikantya ikemantyaawori. ¹⁶ Omaanta aririka rameentyaari Awinkatharite, riyotakayeri eero ramatawitantaa rirojatzi; omaanta riyotaperotanaki Jesokirishito rirotaki owawijaakotantatsiri rotyaantakiri Tajorentsi. ¹⁷ Eenitatsi Awinkatharite Ishire, iyotagaeyakaeni eero apomeentsiwentawo rojankinarini Moeseeshi. ¹⁸ Iroñaaka tekatsi amatawiteeyeerini, inta eenitatsi ayoteeyirini. Ayoteeyakini ikameethaperotaki Awinkatharite. Otajonkawenteeyakaeni Ishire akimiteeyantyaaririni. Iroñaaka akimiteeyawitakarini eechonkiini. Akantani apaashinitapiintanaki. Iinja akimitaperoeypaeyarini, akameethaperoeypaeni.

¹ Tema ikaminthagaeyakinani Tajorentsi ipeyakotakinawo nantawitakari, rootaki rotyaanantanari nokenkithatakayeri atziripaeni. Rootaki iroñaaka eero nokantashiretashita eejatzi eero nopakagaero niyoteeri paashinipaeni atziri. ²Omaanta tee nokoyi namatawiteri, eero napiitero nantero oetarika kaari kameethatatsi nopashiwentakotanakawokari aririka riyotanaki rirori: tee ikameethatzi riraga paashini amatawiteeyiririni. Tee nopaashinitziro iñaani Tajorentsi, eejatzi tee nokamantashitari atziri okameethatayitakini ikowayitzirini rirori: namatawitzirikari. Omaanta kyaaryo niyotagaeyakirini. Piyoteeyakini, eejatzi riyotaki Tajorentsi kyaaryo iroka nokantakimiri. ³Eenitatsirika kaari yotatsini tsika ikantyaari rawijakotanteeyaari, riroteeyakini jatatsini janta paamariki kaari tsiwakanitatsini. Tema tee ikoyi raapatziyawo iñaani Tajorentsi. ⁴Ramatawitakiri Jatanaashi kaari aapatziyariri Jesoshi. Tema rirotaki iwinkatharite maawaeni theenkantatsiri. Tee ikowakayiri riyote tsika ikantyaari rawijakotee; tee ikowakayiri riyoteeyeni osheki ipinkatharitzu Jesokirishito, eejatzi rirotaki irira Tajorentsipero. ⁵Tee naaka kenkithatakotacha naari, inta riraga Awinkatharite Jesokirishito nokenkithatakotziri. Naapatziyakari rirori, rootaki nokowantakari netakoeyemini. ⁶Paeraniperoroña riwetsikantawori Tajorentsi kipatsi otsitenitawitani, omaanta ikantzi: “Okitejitanaki”. Roojatzi okitejitanakana, rootaki iroñaaka amineeyantarini oetarikapaeni. Okimiwitaka iroka iroñaaka riyotakagaeyakinani iñaani Tajorentsi tsika ikantakotari Jesokirishito. Okimiwitaka iroka iroñaaka otamoreka najankaneki iyotaakina nojeekantari kameetha. Tema iroka iñaani iyotaakotakinari Tajorentsi osheki inintaperotakae eejatzi osheki ikameethatzi, tekatsi rantani, eejatzi osheki ipinkatharitzu kimitaka roñaagakaero Jesokirishito. Okimiwitaka iroka iroñaaka riyotakagaeyakaerori tsika ikantari Jesokirishito, ayotantakari osheki ipinkatharitzu irira.

Irira Tajorentsi rirotaki matakaakaeri akenkithatzi

⁷Ayotantariri Tajorentsi eejatzi Jesokirishito kimitaka eenitatsi powaagawo pinaperotachari. Omaanta iroka pinaperotachari ojeeki awathaki. Tema roori osheki ashipetawathatzi. Riraga Tajorentsi ikowakaakaero ashipetawathate riyotanteeyaarini atziripaeni rotyaantakiro Ishire omatakaakina nokenkithatakotari riraga Jesoshi. Eejatzi ikowaki riyotanteeyaari riroripaeni eero amatakaa aaka apaniroeni. ⁸Nokantzimi iroka tema rowashironkaetakina riraga kijakinaripaeni. Omaanta tee ishinetziri Tajorentsi rookakaenawo nokenkithatakotziri Jesoshi. Tee niyotaperoeyini oetarika nanteri omaanta niyotzi ikantani Tajorentsi ramitakoeyanani. ⁹Osheki ikijeetakina, omaanta riraga Tajorentsi tee rookana; ipajapajaatapiinteetakina, omaanta tee ishinetziri rowamaena. ¹⁰Okimitaka paerani ijeeki osheki kowapiintawiteenchari rowamaakaanteri Jesoshi, ari iroñaaka ijeeki osheki kowapiintawitachari rowamaakaanenami naari; tema niyotaakiri atziripaeni iñaani Tajorentsi. Apaniroeni Jesoshi rowawijaakotapiintakina, riyoteeyantakarini paashinipaeni atziri rirotaki Añaatsiri eejatzi ishintitakaakina nokenkithatakotantyaawori iñaani. ¹¹Kyaaryo, eeniro nañi omaanta oshekiwitaka nokamapiintakoterimi Jesoshi. Ro nokemaatsitantapiintakawori iñaaperotanteri paashini atziri rirori rirotaki matakagaeyakinaworini eekiro niyaatyee niyotaakotari. ¹²Nokenkithatzi, rootaki nokemaatsitantakawori osheki rooteentsi nokamimi, omaanta paapatziyeeyakarini Jesoshi eerokapaeni, rootaki piyeekaeyantaarini kameetha, tema riro jeekakaakimiri Jesoshi.

¹³Tema rojankinatzi paerani riraga ayemijantzinkariteni: “Naapatziyakari Tajorentsi, rootaki nokenkithatakaantariri atziri iñaani rirori”. Eejatzi nokimiteeyakarini naari: naapatziyakari Jesoshi, rootaki eekiro niyaatatyee nokenkithatakotakiri irira. ¹⁴Ayoteeyakini eeniro riraga piriinteeriri Awinkatharite Jesoshi. Iinja ipiriintaperoeyeeni aari eejatzi, eekiro aatakotatyee atsipateeyaarini Jesoshi. ¹⁵Osheki nokemaatsitawenteeyakimiri, piyoteeyantyaarini ikaminttheyeemini Tajorentsi. Rootaki paapatziyantakariri Jesoshi pipaasonkiteeyerini eerokapaeni, pikanteeyeni: “Tema ikameethatzi Tajorentsi”. Rootaki raapatziyakaantakariri rirori atziripaeni, roojatzi iñaaperotantyaariri riraga Tajorentsi ikameethatzi.

Eero akantashiretashita

¹⁶ Iroñaakakya, osheki nokemaatsiwentakari nokenkithatakiro Iñaani Tajorentsi rootaki eenitatsi osheki paashini atziri iñaaperotantariri rirori rootaki kaari nokantashiretanta eejatzi tee nopakaero nokenkithatakotziri Jesoshi. Osheki amakoteeyapaakini, kimitaka antyaashipariteeyanakityeeni, akamaeyanakini; omaanta eero akenkithashireeyironi. Tema ikantani riraga Tajorentsi riweshiryakagaeyakaeni maawaeni kitejiriki. ¹⁷ Iroñaaka rowashironkagaeyakinani theenkantatsiri, omaanta tee natsipetashitzimaetawo nashironkaaka. Eechonkiini noñaakiro iroñaaka, omaanta riyotzi Tajorentsi, roojatzi iinja kameetha ijeekakagaeyenani janta inampiki. Nokanteetateyeeyaani nojeeke kameetha, eero okimitaa jaka. ¹⁸ Rootaki eero nokenkithashireperoeeyironi pomeentsitayitacharini eejatzi jeekayitatsirini noñeeyerini jaka kipatsiki. Ari iinja opeeyeeyaani maawaeni añeeyakirini jaka. Omaanta nokenkithashiryaperotero kaari noñaapiintzi iroñaaka: rowaga jeekaeyatsirini jenokinta. Eero opeyaa roori.

5

Ikenkithatakotziro akimoshireeyantaarini

¹ Tema ayotzi awatha jaka kipatsiki oshiyawitawo pankotsi kaari kijotatsi intsipaete ojoweyanaki. Eero ajeekantawo osheki ojarentsi. Omaanta ayoteeyakini aririka akamaeyeni jaka, aapatziyeyaririka Jesoshi, ari ajeekaeyini jenokinta. Eenitatsi janta awatha kameethari jeekanitatsini riwetsikakaeniri Tajorentsi, kaari irira atziri wetsikakaeroni. Akanteetapaatyeeyaani ajeeke janta. ² Iroñaaka jaka kipatsiki osheki nashironkaapiintaka roojatzi osheki nokowakiri Tajorentsi ipenawo nowatha owakirari janta jenokinta. ³ Roojatzi eero apatziro ojeeki ashire, omaanta ojeeki eejatzi awatha owakirari. ⁴ Eeniro ajeeki jaka osheki ratekaperotzi: tee akowaeawitani ookaero iroka awatha, omaanta akowaperotaki awatha owakirataatsini. Akowaki apaashinitanee ojeekantyaari awatha owakirari kaari thonkanitachani. ⁵ Rirotaki Tajorentsi reentsitetakae ipantakaerori owakirari awatha. Omaanta eejatzi iroñaaka rotyaantakinawo Ishire niyoperoeeyantari kyaaryo iinja itajonkawentena, ipoyaatantakinawori nowatha owakirari. ⁶ Rootaki niyoperoeeyantanakarini riraga Tajorentsi imonkaatero iroka. Ayoteeyakini eeniro nojeekaeyini jaka kipatsiki, tekiraata atsipataperotyari Awinkatharite. ⁷ Tekira noñeeyerini irira, omaanta nameentaperotari rirori, niyoteeyantakarini noñeeri iinja. ⁸ Omaanta ayotakoeyakirini Tajorentsi iinja ipakaero awatha owakirari kimitaka ikantzitakaeri. Tema aweshiryawentakawo ookero awatha kipatsijato aantanyaari jenokinta ajeekantyaari awatha owakirari atsipatantapaeyariri Awinkatharite Jesoshi. Aweshiryawenteeyawitarini irira jaka kipatsiki, omaanta osheki akowawitaka atsipataperotyari janta jenokinta, anampitaperotyawo. ⁹ Rootaki nantziri naaka eeniroka nojeeki jaka, nokowaperotaki nomonkaateeyeroni okaatzi ikowakaakinari riweshiryawenanteeyenarini. Eejatzi, aaterika janta jenokinta atsipateeyari, akowaki oemoshirenkanteeyariri. ¹⁰ Iinja ikantakowenanteeyeeni Jesokirishito. Aririka iroñaaka antayiteroni kameethatatsiri, ipinateeyeeni; aririka antayiteroni iroñaaka kaari kameethatatsi eejatzi oetarika akowashitari aaka, eero ipinateeyeeni aritaki apashiwentakya.

Ikenkithatakotaa rirojatzi Paaworo

¹¹ Kyaaryo niyotzi Jesokirishito iinja ikantakowenanteeyeeni, rootaki osheki nopinkathateeyantakaririni, rootaki naapatziyakaanteeyakaririni atziri. Riyotzi Tajorentsi nopinkathataperotakiri, rootaki eekiro niyaatayee nokenkithatakayemiro kyaaryooperotatsiri; eejatzi nokenkithashireeya piyotakoeyakinani nokenkithatakayimiro kyaaryooperotatsiri. ¹² Tee nokoyi noñaanatakotya naaka nokameethaperotzi. Omaanta tee nokoyi eejatzi pipashiwentakotena. Riraga kantzimatakinari, osheki ikantakaaperotaka rirori, ikantakaaperotawentayitakawoni rantayitirini, omaanta tee ikameethashiretzi. Ikantzimatakina rirori, omaanta nokowaki piyote nokenkithatziro kyaaryooperotatsiri, rootaki pimatantyaawori pikanteri: “Kaari. Riraga Paaworo riyotaakae rowaga kameethaperotatsiri”. ¹³ Aririka pikenkithashireeya noshinkiwentatya,

tema eero nopakaero niyotaantziro iñaani Tajorentsi, tema ikowakaakina nantero pikenkithashireeya: ro nanantawori ikowakaakinari rirori niyotaantakiro iñaani. Aririka pikenkithashireeya ayoperotatye, antero kameethatatsiri okameethatzi, tema antero kameethatatsiri amitakotantemiri.

¹⁴⁻¹⁵ Osheki inintaperotakina Jesokirishito, ikaminthaaperotakina. Niyotaki ikamawenteeyakaeni maawaeni: iroñaaka okimiwitaka akamaeyakini maawaeni, eero antapiinantaawo eejatzi kaari kameethatatsi. Eejatzi ikowakaakae eero antawentaa aaka apaniroeni, omaanta anteniri rirori ikowakaakaeri: tema ikamawenteeyakaeni, ipiriintanaa eejatzi.

¹⁶ Paerani noetawitakari Jesoshi rirotaki atziri, tee niyotawitarini rirotaki Tajorentsi. Omaanta iroñaaka niyoperotakiri, niyotaki tsika ikanta. Eejatzi riraga ayemijantzinkarite, eero atheenkiri: tema iñaaperoeyakirini Tajorentsi ikameethatzi. ¹⁷ Ninkarika aapatziyaarini Jesokirishito, ari rinashitakaakyaari rirori; eero ikenkithashiryaapiintawo ikimitaaga paerani eejatzi eero rantapiintziro rantawitarini, omaanta ipaashinitanee. ¹⁸ Rirotaki itakawori Tajorentsi rotyaantakiri Jesokirishito ikamawenteeyakaeni, rowameethateeyakaeni, rootaki imatantyaawori iñaaperotantakaeri rirori akameethatzi. Iroñaaka ikowaki akamanteri paashinipaeni atziri raapatziyari Jesoshi imatantyaariri Tajorentsi raakameethatantyaariri rirori.

¹⁹ Ñaakiro, rotyaantakiri Jesokirishito rowameethateeyeeni aaka, iñaaperoeyanteerini akameethatzi. Eero ikenkithashiri eejatzi kaari kameethatatsi anteyawitarini. Iroñaaka rotyaanteeyakaeni aari akamanteeyerini paashinipaeni atziri, aririka raapatziyaari Jesoshi, ari reentsitetakyaari rirori maawaeni. ²⁰ Kyaaryo, rotyaantakina Tajorentsi nopiyawenantaariri Jesokirishito: nokamanteemiro iñaani Tajorentsi. Rootaki niyotaantemirori okaatzi rantakiri Jesoshi okimiwitaka riyotaakimi Tajorentsi.

Eejatzi riraga Jesokirishito ikowakaakimi paapatziyari iñaaperotantemiri rirori pikameethatzi. ²¹ Tekatsi rante rirori kaari kameethatatsi, omaanta rotyaantakiri Iriri ikamawenteeyakaeni. Tema rowashironkaawentashitakawo okaatzi antayitziirini. Rootaki imatantyaawori roeyowapithateero antani eejatzi iñaaperotee kimitaka tekatsi antani. Okimitzimotawitakari rantakiro rirori kaari kameethatatsi. Rootaki iroñaaka rowameethatanteeyerini Tajorentsi, iñaakae akameethatzi.

6

Tsika ikantapiinta Paaworo

¹ Iroñaaka nantziniri Tajorentsi ikowakaakinari, rootaki nokanantzimiri: “Ikaminthaaperoeyakimini; tema paapatziyari Jesokirishito eejatzi pinetheeri ipeyakotemiro pantani. Rootaki nokanantzimiri: ‘Eero iroñaaka pitheenkiri: eero papiitziro pantapiintero kaari kameethatatsi’ ”. ² Eenitatsi iroka ikantziri riraga Tajorentsi Iwaperiteki:

“Pikantakina, rootaki nokemijanantakimiri; monkaataka kitejiri pawijakotantaari, rootaki namitakotantakimiri”.

Iroñaaka eejatzi naari nokamantemi: monkaataka iroñaaka kitejiri okameethatzi paapatziyari Jesoshi, pawijakotantyaari.

³ Tekatsi nokantya pikijantenari; omaanta kameetha niyotagaeyakimini piyoteeyantakarini pawijakoeyeeni. ⁴ Nokantani nopankinatanari Tajorentsi iñaani, nokaaryoowentakiro, piyoteeyantakarini kyaaryo nopinkathataperotakiri. Nokantani nopankinatanari iñaani, omaanta osheki nokemaatsitawentakiri, nashironkaapiintaka, maawaeni. ⁵ Ipajapajaatakina joraaro, romonkyaapiintakina. Ikiapiinteeyakinani atziripaeni. Osheki opomeentsitzi motakina nokenkithatakagaeyirini atziripaeni. Nokakitapiintzi tsiteniriki. Nokemapiintakiro notashe. ⁶ Omaanta kameetha nojeeki, niyotaantaperotakiro iñaani Tajorentsi, osheki nomeritakotashitakawo ikijakina kaari kemijantatsi, nokaminthaakiri paashinipaeni. Amitakotapiintakina Ishire Tajorentsi, noneshironkaperotantakarini paashinipaeni, ⁷ Kyaaryootaki iroka niyotaantapiintzi, tee notheeya. Itajonkakowentapiintakina Tajorentsi, rookakowentakina, eejatzi imatakaakina naapatziyakaakariri paashinipaeni atziri ikameethatantaari. ⁸ Eekiro niyaatatye nopankinatanari Tajorentsi

ĩnaani omawitya eenitatsirika pinkathatakinari, eenitatsirika shirontawentakinari, eenitatsirika ñaaperotakinari, eenitatsirika ookathatakinari. Naakapaeni riroperotatsiri omaanta ikantakotana notheeyashita. ⁹Tee riyoteeyanani atziripaeni, omaanta riyotakina Tajorentsi. Rajareeyawitakinani atziri rowamaenami, omaanta eeniro ñaĩ. Osheki ipajapajaateetakina, omaanta tee nokami. ¹⁰Nowashiretakoeyakarini ajoriyotzinkaritepaeni, omaanta niweshiryawentakari Tajorentsi. Nashironkaawitaka naari, omaanta niyotagaeyakirini atziripaeni kameetha riweshiryawenantaariri rirori. Tekatsi nowaagawo omaanta ipashitakina maawaeni koetyeemotakinari.

Osheki ikamintheeyakirini Paaworo riraga korintojatz

¹¹Noyemijantzinkarite, nokamantaperoeyakimini maawaeni nokenkithashiryaka, eejatzi maawaeni nantziro eejatzi nokamantzimi iitarika nanantawori: tekatsi nomanapithatemi. ¹²Rootaki iroñaaka eekiro niyaatatyee nonintaperotakimi eerokapaeni, omaanta kimitaka eeroka tee pinintaperoeyinani kimitaka paerani. ¹³Ari nokimitakaanteeyakimini notyomipaeni, nishintyopaeni: osheki nonintaperoeyakimini. Eejatzi nokowaki poshiyakotenawo, pinintaperoeyenani naakapaeni eejatzi.

Eero kijokiro poyiri riraga kantashitachari raapatziyarimi Jesoshi

¹⁴Eero kijokiro poyiri riraga kaari aapatziyariri Jesoshi. Pamine, aririka akameethataki, ¿akimitakarima riraga kaari kameethatatsi? ¿Amonkaateeyakarini? Teewee. Okimitaka kitejiri eejatzi tsiteniri: tee omonkaatawakaaya, inashita roori. Riraga aapatziyaperotariri Jesoshi tee imatziro ijeeki kameetha aririka itsipatakari aapatziyaperotariri Jataanaashi. ¹⁵Riraga Jesokirishito eero inimotoziro oetarika rantziri Jataanaashi. Rootaki riraga ameentariri rirori eero imatziro itsipatapiintari atziri jamashiryakariri Jesoshi. ¹⁶¿Omonkaatawakaakama Tajorentsi pankoki eejatzi opanko tsikarika ojeeki roshiyakaawentziriri iitajorentsi atziri? Teewee. Pamine, kijokiro rowaeyakaeni Tajorentsi, riraga añaaperotatsiri, tema paerani rojankinateetzironi ĩnaani rirori okantzi: “Ikantzi Tajorentsi: ‘Kijokiro nowaeyanakirini maawaeni aapatziyanari, eero nookaeyirini. Notajonkawenteeyerini, eejatzi ipinkathateeyenani’ ”.

¹⁷Eejatzi rojankinateetzironi:

“Pitsipareeri riraga antzirori kaari kameethatatsi. Eero kijokiro powaeyirini, eero pantayitzironi kaari kameethatatsi kimitariri rirori. Apatziro pijeekanaki piweshiryawentena naaka. Roojatzi naakameethaperoeyemini maawaeni eeroka nashi neentsitepaeni. ¹⁸Notominteyemini, nishintoteeyemini, pikanteeyenani: ‘Pawa’. Rootaki ikantakirini Awinkatharite, riraga Tajorentsi peroro riraga antzirori oetarika”.

7

¹Ari, nonintanewopaeni, ayoteeyakironi iroka ikashiyakaakeri Tajorentsi. Eero iroñaaka antayitzironi kaari kameethatatsi, eejatzi eero akenkithashiryakotawo antero, apakagaerikari ameentarira Tajorentsi. Thame akyaryoowenteeyenirini ikowakagaeri. Eejatzi okameethatzi athaawantyaari antero oetarika kaari ikowakaakeri.

Paaworo ikenkithatakotakiri raapatziyakari korintojatz

²Nokowaki kameetha pameenteeyenani eejatzi pinintaperoeyanani. Piyoteeyakini tee nowashironkagaeyimini, tee nantakagaeyimironi kaari kameethatatsi, tee namatawiteeyimini. ³Tee nokantzimi: “Eeniro pantani”, teewee. Tema nokamantakimi osheki nonintaperoeyakimini. Nokantani nokenkithashireeyakimini jaka kipatsiki, eejatzi aririka nokamae, nokantyaani nokenkithashireeyapaemini janta jenokinta. ⁴Niyotaki pinintaperoeyakinani eejatzi pipinkathateeyakinani rootaki niweshiryawenantakimiri, noki-moshirewenantakimiri. Nokantziri osheki atziri: “Riraga korintojatz osheki raapatziyariri Jesoshi”. Omawitakya osheki rowashironkaetakina, niweshiryawentaperoeyakimini.

⁵Paerani, nareetantakari Masherooniyaiki, tee nomatziro nomakoryaapae: rowashironkaapiinteetakina. Tsikarika niyaataki osheki ikowaki rookakayenawomi niyotaakiri atziri. Riraga kaari aapatziyariri Jesoshi ikijawakina osheki.

Nokenkithashiryaakopiintaka najankaneki. ⁶ Omaanta riraga Tajorentsi tema riweshiryaakaapiinteeyarini ninkarika kantashiretakiriri. Eejatzi naari, riweshiryaakaakina rirori rareetantakinari Teeto. Rotyaantakinari rirori, rootaki nokimoshiryaantakari. ⁷ Ari niweshiryaawentakari irira itsipatakina. Eejatzi ikamantapaakina paakameethateeyawakirini chapinki, eejatzi riweshiryaawentakimi. Ikamantakina pompeteeyakinani, eejatzi pikenkithashiryaanaka: eero papiiteero iroka pantawitarini paerani. Eejatzi ikamantakina pinintaperoeyakinani. Nokemantawakariri ikantapaakina, osheki nokimoshiretanaki. ⁸⁻⁹ Nojankinatantakimirori paerani, nokenkithashiryaakagaeyakimini. Piinaantantakawori nowaaritate, ari powashiretakoeyawitakani. Omaanta roojatzi pookakiro pantawitari, eejatzi pikantziri Tajorentsi ipeyakotemiro okaatzi pantakiro. Rootaki tee natsipetawoni nojankinateeyakimironi. Tema ikowakimi Tajorentsi powashiretakotya pantakirowa. Paerani nokenkithashireeyanakimini, omaanta iroñaaka akimoshireeyakini. ¹⁰ Aririka kameetha rowashiretakotya atziri okaatzi rantakiri kimitaka ikowakiri Tajorentsi, ari ikantziri irira ipeyakoteniri okaatzi rantawitakari. Aritaki ipeyakotakiniri rantawitakari eejatzi rowawijaakoteri, eero ikanteetatyeeyaani ikemaatsitantaawori janta paamariki kaari tsiwakanitatsini. Roojatzi eero rowashiretantanaa paashini. Omaanta riraga atziripaeni omawitya rowashiretakotyaawo okaatzi rantayitzirini, tee ikoyi inetheeri Tajorentsi ipeyakoteniri roori. Tema tee ikoyi ijeeki kameetha kimitaka ikowakaakiriri Tajorentsi. Rootaki riyaatantyaari paamariki kaari tsiwakanitatsini. Ikantatyeeyaani itsipareeri Tajorentsi. ¹¹ Omaanta eerokapaeni pinethaakiri irira ipeyakotemiro kaari kameethatatsi pantakiri. Iroñaaka piyotakotaa okaatzi pantakiri. Pikantakiri paashinipaeni ipakaero kaari kameethatatsi. Pikantakina iroñaaka rantakiro rirori. Tema pithaawantari Tajorentsi rowashironkaemikari. Poyaakoperotana napiitantaatemiri nareetaatemi niyotantyaari pikowaperotaki pikemijantaperoteri Tajorentsi. Pikowaki powashironkaeri antzirori kaari kameethatatsi. Rootaki poñaagantakariri eeroka tekatsi pantani. ¹² Nojankinatantakimirori paerani kaari apatziro nokowakaakimi pamitakoteri riraganki antakotziriri iriri kaari kameethatatsi, inta eejatzi iriri, pamitakoteri. Omaanta nokowakaaperotakimi piyoteeyakini pinintaperoeyakinani. Tema rootaki ikowakaakimiri eejatzi Tajorentsi.

¹³ Ari iroñaaka niweshiryaawenteeyakimini, eejatzi niweshiryaawentawaari Teeto. Osheki ikimoshiryaapaaki, ikamantapaana: “Kameetha ijeekakagaeyawakinani korintojatz”. ¹⁴ Chapinki tekiraatani riyaatashitemi, nokamantawakiri: “Ikameethateeyakini korintojatz, kameetha raakameethatawakimi”. Ari rareetantakimiri riyotaki kyaaryo nokantakiriri, tee notheeya. Eejatzi okimitaka, tee namatawiteeyimini eerokapaeni. ¹⁵ Iroñaaka eenironi ikenkithashiryaakotemi, osheki inintaperoeyakimini: riyotaki pikemijantaperoyawakirini eejatzi pipinkathateeyawakirini. ¹⁶ Eejatzi naari, niweshiryaawenteeyakimini: niyotaki pantapiintakiro ikowakaakimiri Tajorentsi.

8

Osheki ikaminthaantzi riraga masherooniyyatz

¹ Iroñaaka, noyemijantzinkarite, nokowaki nokamantemi osheki ikamintheeyakirini Tajorentsi maawaeni ayemijantzinkarite jaka Masherooniyaaki. Rootaki ikowantakari rantero okaatzi ikowakaakiriri Tajorentsi. ² Osheki rowashironkagaeyawitakarini ayemijantzinkaritepaeni jaka omaanta osheki riweshiryaawenteeyakarini Tajorentsi. Eejatzi tee rashaagantaperotawita, omaanta osheki koriki ipiyoteeyinirini aapatziyariri Jesoshi janta Jerojareeki, rotyaantakiri. Riyoteeyakini rashironkagaeyakani ayemijantzinkarite janta. ³ Noñaakiri rootaki nokanantakotakimiri tee eechonkiini rotyaantziri inta osheki. Tee riyoteeyini ithañeeyaari iyorikite. Tekatsi kanterini: “Pikaminthayeri ayemijantzinkarite omaanta naaka tee nomatziro”. Rirotaaki yotashitakawo apaniroeni ikamintheeri. ⁴ Inethaaperoeyakinani, ikantzi: “Nokowaki namitakoeyerini noyemijantzinkarite”. ⁵ Ari niyotawitaka iperi koriki, omaanta romapokakina ikanteeyakinani:

“Nanteniri Tajorentsi oetarika ikowakaanari, eejatzi nantemiro oetarika pikantakinari. Pikamantena oetarika ikowakaakinari Tajorentsi”. ⁶ Ari chapinki itanakawori Teeto ikantakimi: “Pipyoteniri jerojareejatzi piyorikite”. Ari kameetha pipiyoteeyakirini. Iroñaaka notyaanteemiri rirori eejatzi ikanteemi pipiyotaperoeeyenirini eejatzi piyorikite, roojatzi potyaanteri ayemijantzinkarite janta Jerojareeki. Pikaminthaaperoeeyeniri piyemijantzinkarite. ⁷ Osheki panaakoeyakirini paashinipaeni piyemijantzinkarite: panaakotakiri pameentaperoeyarini Tajorentsi, pikenkithataperoeeyini, piyoperoeeyini, pikyaaryoowentaperotziniri Awinkatharite ikowakaemiri, eejatzi pinintaperoeeyakinani. Iroñaaka nokowaki panaakoeyerini pineshironkataperoeeyerini ashironkaenkari.

⁸ Tee nokoyi nomperatemi pipaeyerini ashironkaenkari, omaanta aririka pipaperoteri, piyotakagaeyerini paashinipaeni kyaaryo pinintaperoeeyakirini piyemijantzinkarite. ⁹ Tema eejatzi osheki inintashireeyakaeni Awinkatharite Jesokirishito. Osheki rashaagantaka janta jenokinta, eejatzi oshekipero ipinkatharitzini, omaanta ipokantakari jaka kipatsiki, rookanakiro maawaeni kameethatsiripaeni jenokinta. Rashironkaawitapaaka: tekatsi jeekimotaneerini, itheenkaeyakirini atziri. Rashironkaawentakae aari, okantyaata kameetha ijeekakagaeyeeni janta jenokinta.

¹⁰ Ari iroka nokaminaakimiri oetaka kameethatsiri pipantyaariri piperi piyorikite. Paerani tema eeroka itaperotakawori pikowakiro pipagaanteri piyorikite eejatzi itaperotakawori pipiyotapaakiri. ¹¹ Pikowaeyakini petakotyari jerojareejatzi: iroñaaka, eenitatsirika piyorikite pipagaanteritya, ajaatya, pithonkeritya pipagaanantyaariri kameetha pipiyoteri, potyaanantyaariri. Pipagaantashiyiityaarini kameetha. ¹² Aririka pipashityaari Tajorentsi pikowashitanti pipagaantashitariri kameetha, aritaki riweshiryaawentakyaawo oetarika pipashitariri. Tekatsirika powaagawo eero ikijantzimiro rirori eerorika pashitariri.

¹³ Tee nokoyi opomeentsitzimoeyemini pipantyaariri paashinipaeni eejatzi eero opomeentsitzimoeyarini paashinipaeni. Nokowaki pimonkaatawakaeyani. ¹⁴ Omaanta eenitatsi iroñaaka osheki pashaaganteeyakani, okameethatzi pikaminthayeri riraga ashironkaenkari. Iinja aririka rashaagantakya rirori, eejatzi aririka pashironka-gaeyakyaani eerori, roojatzikya ipiyatemi ikamintheeyemini eerori. Okameethatzi pimonkaatawakaya. ¹⁵ Tema okantzini Iwaperite Tajorentsi: “Riraga piyotaperotawitakawori manaa, tee otzimoteeri eejatzi tzigagaantapaetsiri. Omaantakya riraga aatsiri eechonkiini, tee rashironkaa rirori. Aritaki imonkaatawaka-gaeyakani maawaeni”.

Rootaki thame amitakotantyaariri riraga ashironkaenkari.

Rotyaanteeri Teeto iñaagaeri eejatzi korintojatzi

¹⁶ Ari ikimitakina Teeto, osheki inintaperoeeyakimini, rootaki nopaasonkitantakariri Tajorentsi. ¹⁷ Nokantakiri: “Piyaatashiteeri eejatzi korintojatzi, piñeeri”. Omaanta tee apaniroeni naari nokowakayeri, roojatzi kowashitaperotachari iñaagaemi eejatzi.

¹⁸ Notyaantemiri paashini ayemijantzinkarite itsipatanakyaari. Osheki ikenkithatapi-intziro iñaani Tajorentsi, rootaki iñaaperoeeyantakaririni maawaeni aapatziyariri Jesoshi. Eejatzi eerori, pikemakoeyakirini. ¹⁹ Eejatzi riyoyeeyakirini ayemijantzinkarite jaka itsipatanakina naari janta Jerojareeki, ramitakotena naaneeniri ashironkaenkari koriki. Osheki ikamintheeyakirini ayemijantzinkarite, rootaki ikanantyaari riraga jerojareejatzi: “Ikameethataki Tajorentsi”. Eejatzi riyoteeyanakini osheki akaminthagaeyakirini. ²⁰ Ari ikaataki osheki koriki potyaanteniriri, osheki pikamintheeyakirini. Rootaki nokowantakari eenitatsi tsipatenani naaneeniri; tekatsi nokantya ikanteetanakari: “Pikoshitakiri”. ²¹ Tee apaniroeni nokoyi iñaaperotena Tajorentsi nokameethatzi, eejatzi nokoyi iñaaperoeeyenani atziripaeni nokameethatzi.

²² Eejatzi piñaawaeri paashini ayemijantzinkarite notyaanteri. Niyotakiri, ikyaa-ryoowentakiro rantziniri Tajorentsi. Nokamantakiri osheki pameenteeyakarini Jesoshi eejatzi osheki pikaminthaanteeyakini, rootaki ikowaperotantakari riyaate iñeemi. ²³ Riraga Teeto, kijokiro rowapiintakina, ramitakopiintakina netakoeyakimini. Eejatzi riraga

itsipateeyaarini iñeemi, rirotaki rotyaantanewopaeni ayemijantzinkaritepaeni jaka. Rirotaki kameethaperotatsiri aapatziyaperotariri Jesokirishito. ²⁴ Ari osheki nokantapi-inteeyakirini aapatziyariri Jesoshi jaka: “Ikameethateeyakini korintojatzi”. Rootaki nokowantari pipagaanteri ayemijantzinkaritepaeni janta Jerojareeki piyorikite riyotantyaawori kyaaryo pinintaperoeyakirini rirori.

9

^{1,2} Tekatsi okantya nojankinatantemirori: “Pikaminthaantyaariri piyemijantzinkarite”. Tema piyoperotaki pikamintheeyakirini. Niyotaki tee pithañeeyarini piyorikite, rootaki nokamanantariri masherooniyajatz: “Okaataki iroñaaka apaani ojarentsi ikowantakari korintojatzi eejatzi paashinipaeni atziri janta kipatsi owaero Akaaya rotyaanteniri jerojareejatzi koriki”. Riyotakoeyakimini, rootaki ikowaperoeyantakarini ikimiteeyemini, retakoeyatyaaririni riroripaeni. ^{3,4} Ari nokanteeyakirini: “Ikowaki korintojatzi rotyaanteniri jerojareejatzi iyorikite”. Iroñaaka notyaanteri riroripaeni reewatanakina, ikan-temi pipiyotaperotantyaariri. Nimpaetane naari noñeeyemini, aririka itsipatanakina paashinipaeni masherooniyajatz. Aririka iñaapaakimi pipiyotakiniri jerojareejatzi piyorikite, riyoteeyapaakini kyaaryo nokantakiriri, eejatzi eero nopashiwenta naari. ⁵ Ari nokantakiri irika ayemijantzinkaritepaeni reewatanakina, pipiyoteeyantyaaririni piyorikite. Eerokapaeni kantashitachari paerani: “Netakotyaari ashironkaenkari”, tee naaka kantaperotemini. Rootaki okameethatantari piperi kameetha.

Tajorentsi ramitakotemi oetarika aririka pamitakoteri paashini atziri oetarikapaeni

⁶ Pikenkithashiryakotero iroka: aririka pipiyoteri piyorikite, pikimiwitakari pankiwaetatsiri: aririka ipankitero osheki okithoki, rowiitero iinja osheki. Omaanta ipankiterorika eechonkiini, ari eechonkiini raye. Eejatzi eeroka, aririka piperi paashini eechonkiini piyorikite eejatzi Tajorentsi apatziro ramitakotemi eechonkiini; omaanta aririka piperi osheki ari osheki ramitakotemi. ⁷ Rootaki pikenkithashiryakoyeroni kameetha, piyoteeyakini tsika ikaate koriki pikowakiri piperiri. Aritaki ikaataki piperiri. Eero pithañaashiretari, eejatzi eero ishintsitzimi paashinipaeni. Tema Tajorentsi inintashireperotakiri riraga pashitariri weshiryaaawentariri. Tema ikoyi pimonkaatero iroka. ⁸ Aririka kameetha piperi piyorikite, tema riyotzi Tajorentsi eejatzi ikaminthaaperotakimi kameetha. Aritaki ipakimiro maawaeni koetyeemotakimiri, ipaperotemiro ojeekantyaari, rootaki pimatantyaawori pikaminthaantyaariri eejatzi paashinipaeni. ⁹ Tema aritaki okantzini Iwaperite Tajorentsi:

“Riraga oyaatziriri Tajorentsi ipashitagaantari rowaagawo owashironkaenkari. Tee ratsipetashita ikamintheeyirini irirapaeni, eerokya ipeyakotziro Tajorentsi ikaminthaantzi. Tema Tajorentsi imatakaakiri eekiro riyaatatye ipashitari paashinipaeni”.

¹⁰ Riraga Tajorentsi ipapiintziri pankiwaetatsiri okithoki ipankitantyaawori, eejatzi ipapiinteeyakaeni owaeyarini. Tema eejatzi roshekitanakimiro tzimimoeyemirini ojeekantyaari pikaminthagaeyantyaaririni ashironkaenkari. ¹¹ Eekiro riyataakaatyeemi Tajorentsi petakotaperotantyaariri paashinipaeni. Roojatzi ipaasonkiteeyerini rirori, iñaaperotaperoyerini.

¹² Aririka etakotantya aari, apaperoteri aapatziyariri Jesoshi riraga ashironkaenkari koetyeemotakariri. Omaanta eejatzi ayotagaeyerini ipaasonkiteeyerini Tajorentsi.

¹³ Aririka pikaminthagaeyerini piyemijantzinkarite, riyoteeyanakini rirori kyaaryo eeroka rirotaki aapatziyaperoyaririni Jesokirishito kimitaka pikantzi. Eejatzi riyoteeyanakini tee pithañeeyari piyorikite, omaanta osheki petakotantaka, roojatzi iñaaperoyerini Tajorentsi. ¹⁴ Osheki ikenkithashireeyakimini, eejatzi osheki ramanapiintziri Tajorentsi ramitakoeyemini. Riyoteeyakini oshekiperi ineshironkateeyakimini Tajorentsi. ¹⁵ Thame apaasonkiteeyerini irira okaatzzi ipashitakaeri, tema ikaminthaaperoeyakaeniwee: rotyaantakaeri Itomi Jesoshi ikamawentakae rowawijaakotanteeri. Tee amatziro athotyero ayotero tsika okaatzika ipashitakaeri.

10

Ikamantakowentaa roirojatzí Paaworo

^{1,2} Ari itsipateeyemini janta kijakinari paeni, itheeyakotana, ikantzimi: “Tee ikameethatzi Paaworo: tee rantziro ikowakaakiriri Tajorentsi. Aririka itsipateeyakimini ithaawantzimi, tee ishincheenkaperotzimiro ipaante. Omaanta aririka ijeeki inteena ipakaantakimi iyaaritate, ari ishincheenkaperotzimiro”. Omaanta tema ineshironkaeyakaeni Jesokirishito, tee ishincheenkatee: eejatzi naaka, nokoyi nokimityaari rirori. Nokantemi eerokapaeni jewawentziriri maawaeni aapatziyariri janta: “Pookeri irirapaeni kantzimiri: ‘Tee rantziro Paaworo ikowakaawitariri Tajorentsi, omaanta rantashitakawo ikowayitzirini rirori’”. Teerika imaeritzi rirori, paminawakinakya niyaatashiteri, eero nothaawantapaakari, inta nokijathatapaakiri. Omaanta tee nokoyi nokijattheeyapaemini eeroka, inta nokowaki aakameethatawakagaeyaani maawaeni. ³ Jaka kipsatsikika eenitatsi kamaari kijeeyakaerini: tekatsi akantya omanateri; tee ikimiteeyarini atziripaeni omanateeyantyaaririni. ⁴ Ikimitaka joraaropaeni romanatziro kijakiriri inashitzinkawokipaeni tonkamentotsi, eejatzi aakapaeni omanatantyaari kijanteerori iñaani Tajorentsi inashitzinkawokipaeni oshiyawoni tonkamentotsi. Tema riraga Tajorentsi rirotaki tajonkakowenteeyakaerini amatantyaariri apiyateeyantyaaririni rirori paeni, eejatzi anaakotakiri. ⁵ Eenitatsi riraga piyathakariri Tajorentsi, eejatzi kantziriri atziri: “Eero paapatziyari Jesoshi”. Omaanta itajonkakowenteeyakaeni Tajorentsi amaeritakaantyaariri maawaeni piyatheeyawitakaririni, eejatzi ameentakaaperotantyaariri; eejatzi akempoyaakiro okaatzi akenkithashiryantari amatantyaawori akemijantaperoteri Jesoshi. ⁶ Eejatzi janta pinampiki niyotaki pikemijantaperoyakinani, omaanta naamaashitaka itzimagaantaki apaanipaeni piyathatakinari. Omaantakya riraga piyathatakinari, nokanteri Tajorentsi rowashironkagaeyerini.

Naaka rotyaantanewo Jesokirishito

⁷ Eeniro kaweyakinari, eejatzi theenkakinari. Iitawitakina tee naaka rotyaantanewo Jesokirishito. Ikantakotashitaka roirojatzí: “Naaka rotyaantanewo Jesokirishito”, omaanta nokantemi naaka: “Naakapero rotyaantanewo”. ⁸ Nokantapiintakimi rotyaantakina, omaanta kyaaryootaki iroka nokantzimiri. Ikowakaakina Awinkatharite naapatziyakaaperoyemirini: tee ikowakaana notheenkakagaeyemini. Nantzirini ikantakinari, rootaki kaari nopashiwenanta. ⁹ Tee nojankinatakotziro paashini, tema tee nokoyi nothaawakagaeyemini nowaaritateki. ¹⁰ Eenitatsi kantayitzimirini: “Ichereemotakiri Paaworo rojankinatantzimiri: ikijathatashitakimi. Aririka ipoke jaka, piñaawakiri tekatsi pipinkathatantawakyaariri. Tee riyotzi ikenkithatakaaperoyemini”. ¹¹ Pikamanteri rirori: “Aririka rareeteeyemini Paaworo, ikamantaperotapaemiro iroka rojankinateeyimiri. Eero rinashitapaawo ipaante”.

Tee okameethatzi ajagaaperotya

¹² Ari iñaaperoyashitaani ikameethatzi roirojatzí riraga theenkaeyanarini. ¿Iitaka nokowantyaari nokimiteeyarini irirapaeni? Ikanteeyakini: “Nomonkaatawakagaeyakani naaka, nokameethaperoyakini”. Kyaaryo, imonkaatawakagaeyakani, omaanta tee riyoteeyini, tee añiuro riyoteeyantarini. ¹³ Tee nokoyi noñaaperotashitya naaka: apatziro nokowaki nantakiniri Tajorentsi maawaeni ikowakaakinari. Niyotaki ikowakaakina naapatziyakaaperoyemirini eerori. ¹⁴ Tee rantziro kaari ikowakaana, omaanta tema naaka rirotaki itaperotakawori nokenkithatakaagaeyakimini paerani. Naakakya itaperotakawori kamanteeyakimirini: “Aririka paapatziyeyarini Jesokirishito, ari rowawijaakooyeemini”. ¹⁵ Tee nokoyi nokantashitya nantakiro naaka rantakiri rirori: tema rinashitayitakani. Nokowaki eekiro piyaateeyatyeeni eerori paapatziyaperoyanakyarini Jesoshi. Roojatzí nokamanteeya naari, ¹⁶ nokenkithatakaeyerini paashinipaeni atziri eejatzi, riraga kaari riyoteeyirorini. Eero nimpaetziri paashinipaeni kenkithatakaantatsiri, eero nokantashita

naaka aapatziyakagaeyaririni riraga raapatziyakaakari rirori. ¹⁷Tee okameethatzi ajagaaperoty aantakiri aari, omaanta okameethatzi aweshiryawentyaawo imatakagaeyakaerini Awinkatharite. ¹⁸Tee ikameethatzi ñaaperotashitachari rirojatzi ikameethatzi, omaantakya riraga atziri iñaantakari roojatzi ikanantakari Awinkatharite ikameethatzi.

11

Riraga Paaworo ikenkithatakotaa rirojatzi eejatzi kijakiriri

¹Nokowaki nokenkithatakoteeya naaka eejatzi. Teerika añiuro niyotantari, omaanta eero pijamaneentana. ²Omaanta niyotzi eeniro pimaeritakotana. Naamaakotapiintzimi kimitaka Tajorentsi ikenkithashiryakopiintzimi eero, tema nokowaki paapatziyaperotyari apatziro Jesokirishito. Noshiyakaawentemiro, tema ikowaperotapiintzi shirampari rayero kaari shinetariri shirampari. Aririka oshinetaakyaari paashini shirampari ari imanintanakiro, rookaero. Eejatzi nokimitaka naari, nokowaki naapatziyakaaperotemiri Jesoshi iñaaperotantemiri Tajorentsi pikameethatzi, eero rookantzimi. ³Paerani riraga Jatanaashi ikyaanapaakari maanki ramatawitantakaworini Eewa. Tema rantakaakiro opiyathantakariri Tajorentsi.

Iroñaaka nothaawakaakimi poshiyawokari Eewa: ramatawiteeyiminikari. Eero pishinetziri ikomitayemiro okaatzi pikenkithashiryaaari, inta eekiro piyaataye pikenkithashiryakoperotyaaari Jesokirishito. ⁴Tee pikenkithashiryaaaneenta. Pikemijantashiteeyawakarini maawaeni jatashiteeyimirini. Inashita iroka ikenkithatakotakiri Jesoshi. Nokowakaakimi iyotagaeyemini Ishire Tajorentsi, omaanta ikowakaakimi rirori riyotagaeyakotemirini kamaari. Nokamanteeyakimini paapatziyari Jesoshi pawijakoeyanteeyaarini, rinashita riyotagaeyakimirini rirori amatawiteeyimirini. ¿Iitaka pikemijanteeyantaririni? ⁵Riraga amatawitantatsiri ikantakaaperotaka ikenkithashireeya ranaakotakina ikenkithatakotziri Tajorentsi. Omaanta tee nokenkithashiryakotziri naaka ranaakotakina. Itheenkaeyawitanani rirori, omaanta ¿iitaka nokowantyaari nopinkathateri rirori? ⁶Raamaawitakina tee nokenkithatzi kameetha, omaanta niyotayitziro kameetharini iñaani Tajorentsi. Piyoteeyakinani niyotayitziro kameetha.

⁷Pamine, paerani owakira naapatziyakaantakimiriri, tekatsi nokowakoneenteeyemini, inta nantawaetzi nojeekantyaari rootaki nomatantyaawori nokenkithatakotakimiriri Jesoshi ari pawijakotanteeyari. ⁸Eejatzi naaki iyorikite ipakinari paashinipaeni aapatziyariri Jesoshi, rootaki kaari nonethaakotantzimiri piyorikite nomatantawori niyotaanteeyakimini eerokapaeni. ⁹Nojeekimoeyantakimirini, nashironkaawitaka, omaanta tee nokamantzimi. Roojatzi ipoñaaka Masheroonyaki ayemijantzinkaritepaeni, ipapaakinari eejatzi koriki. Rootaki tee nokowakoeyimini koriki eejatzi tekatsipero nokowakoeyemini eerori iinja. ¹⁰Iroka nokashiyakaakimiriri rootaki kyaaryooperotatsiri kimitaka kyaaryooperotatsiri iñaani Jesokirishito rootaki iroñaaka nokamanteeyeririni maawaeni akaayajatzi tekatsi nokowakoeyemimirini. ¹¹¿Iitaka nokamanantyaariri? ¿Piitizima tee nonintashireeyimini? Riyotzi Tajorentsi kyaaryo nonintashiryaaeroeyakimini osheki. ¹²Omaanta nokowaki niyotakaaperoyemini tee nokimitari riraga paashinipaeni iyotagaeyawitzimirini, amatawiteeyimirini. Pipinatziro, rootaki riyotagaeyantakimirini rirori. Omaanta naaka, tekatsi nokowakotemi. ¹³Tee rotyaantziro riraga Tajorentsi. Ramatawiteeyakimini. Roshiyakaantashitaka rirotaki rotyaantanewo Jesokirishito. ¹⁴Aritaki ikanta, ramatawitantzi, ikimitakari Jatanaashi, ramatawitantzi rirori. Roshiyakaan-tashitakari rirori ronampiri Tajorentsi. ¹⁵Aritaki ikantari aapatziyariri kamaari: ikowaki roshiyakaantashitaka aapatziyariri Tajorentsi. Tema ikenkithatakotashitakari atziri ijeekantyaari kameetha. ¡Ashironkaamatsiterini! Iinja Tajorentsi rowashironkaeri rotyaanteri paamariki kaari tsiwakanitatsini.

Riraga Paaworo ranaakoeyirini kijakiriri riyotaperotzi

¹⁶ Napiiteemi: eero piitashitana tee añiiri niyotantari. Omaanta piitashitenarika kaari yotatsi, pikemina nokantemi: kimitaka pikemijantakiri riraga amatawitantsiri. ¹⁷ Tee ikamantana Awinkatharite nokenkithatakotya, tee ikowakaana nokantakaaperotashitya, kimitaka riraga amatawitantsiri. ¹⁸ Omaanta ikantakaaperoyani riraga kijeeyakinarini: iroñaaka nokimitawityaari naari, nokantakaaperoty. ¹⁹ Tema piiteeyawitakawoni eenitatsi piyotantari. Rootaki pikemijananteeyaririni riraga amatawitantsiri paapatziyawo theeyaantsi riyotakimiri. ²⁰ Omaantakya riraga amatawiteeyimiri, tee pitheenkiri rirori. Osheki romperateeyakimini, raapitheeyakimirini piyorikite, ikantakaaperotzimoyakimini, eejatzi ipajapooteeyakimini eejatzi ikaweyeeyakimini. ¿litakakya? ²¹ Pikowaki eerokapaeni nokimiteri irikapaeni kaari yotzinkari; omaanta kyaaryo tee niyotzi nokimityaari.

Ari riraga amatawitantsiri eeniro osheki ikantakaaperotawentawoni okaatzi rantakiri: iroñaaka nokimiwityaari, noñaawaetakotero okaatzi awijimotakinari. ²² Ikantakaaperowentakawo ijoriyotaki. Tema naakakya joriyo. Isheninkatakari Ishirayeeri, riraga riyoyaanewo Tajorentsi. Eejatzi nokimitakari naari. Ikantzi: “Nosheninkatakari Awaraamani”. Eejatzi naari, nosheninkatakari irira. ²³ Ikantashitawita: “Nantziniri Jesokirishito ikowakaakinari”. Omaanta naaka osheki nanaakotakiri. Osheki nokaaryoowentakiro nantziniri Jesokirishito ikowakaakinari, rootaki romonkyaaganteetapiintawitakinari omonkyaagementotsiki, ipajapajaantapiinteetakinari, omaanta riroripaeni, kaari. Osheki nokamapiintawitaka. ²⁴ Riraga nojoriyotzinkarite ipajapajaatapiintakina, tak, tak, tak, okaatzi 39 ipajatakina. Paashini kitejiri eejatzi 39 ipajapajaataana, tak, tak, tak. Eejatzi ikimitaana paashini kitejiri, okaatzi kitejiri apawakooni ipajapajaatakina. ²⁵ Paashini kitejiri rompojantapiintakinawo inchashithaki, tak, tak, tak. Okaatzi apite rapiiteetakina. Eejatzi paashini kitejiriki rompojantaanawo mapi, pok, pok, pok. Eejatzi nokinakowitaa pitotsiki antawokiroña inkaare. Ari otsitsiyanaaki, roowiteencha nopiinkemi. Roojatzi eejatzi nokimitapiintaka napiitaki 2 inashitaka kitejiri, nopiinkemi. Apaani kitejiri nothataaga inchapanikira niyankyaanikira inkaare, opoñaaga pitotsi; roojatzi nokitejitakotaki. ²⁶ Osheki nokinakinayitanakini nokenkithatantakari. Osheki nopiinkemi eniki. Osheki ikoshitapiintakina koshitantatsiri, rowashironkaapiintakina. Rowamaenami nojoriyotzinkarite eejatzi paashinijatzitatsiripaeni atziri. Rowamaenami jeekatsiri nampitsiki. Notzimpinawitaka antamiki ari opomeentsitzimotakina osheki janta. Roowiteencha nopiinkemi antawokiroña inkaare. Rowamaenami atziri itheeyashita ikantzi: “Naaka aapatziyariri Jesoshi”. Omaanta tee. ²⁷ Osheki opomeentsitzimotakina, osheki nashironkaapiintaka. Osheki tee nomatziro nomaye tsiteniriki. Nokemapiintakiro notashe eejatzi nomiri. Osheki kitejiri tee otzimi noyaari. Nokemakiro nowatsinkari, tekatsi nopewiryaakotari.

²⁸ Kyaaryo nokemaatsitawo maawaeni iroka, eejatzi nokantani nokenkithashiryaapiintakiri ayemijantzinkarite, nokowakaaperotakiri raapatziyaari Tajorentsi kameetha. ²⁹ Aririka rowashiretaka ayemijantzinkarite, nowashiretakotakari naari. Eenitatsirika ayemijantzinkarite rantakagaetakiri kaari kameethatatsi, ari noshiyari Tajorentsi noki-jawentakirori okaatzi rantzi riraga antakaakiriri ayemijantzinkarite kaari kameethatatsiri. Eejatzi nopashiwentakotyaaari antakirori.

³⁰ Nokamanteeyakimironi iroka piyoteeyantyaarini eero nokantakaaperota okaatzi nantakiri, tema tee naaka antashityaawoni oetarikapaeni, omaanta riraga Tajorentsi matakaanawori maawaeni. ³¹ Riyotaki rirori tee notheeya. Rirotaki Iriri Awinkatharite Jesokirishito, thame akanteetatyeeyaani añaperoteeyerini maawaeni. ³² Paerani ipinkathariwenantzini riraga Areetashi. Rotyaantziri amitakotantatsiri ipinkathariwenantzi janta Tamaashikoki. Irira rirotaki otyaantziriri joraaropaeni jaga ashitakokira rinkiteyakironi maawaeni nampitsi ragaetanteenarimi. Ikwakowaeyawitakinani joraaropaeni, ³³ omaanta raanakina ayemijantzinkarite janta shiirikoki inkitzirori nampitsi.

Rateetakaanakina roojatzi omoo, impaetzi royiitakotaana kipatsiki kantziriki. Rootaki nomatantawori noshiyapithatakari pinkathari aakaanenani.

12

Koñaatziro iñaakiri Paaworo kimitaka jataki jenoki

¹Pamine, tee okameethawita nokenkithatakotapiintya naaka nokameethatzi, omaanta nokowaki nokamantemi noñaakiri naari. Eejatzi nokamantemiro ikamantakinari Jesokirishito. ^{2,3}Okaatiki iroñaaka 14 ojarensi raanakina Awinkatharite janta jenokinta, janta oshekinta okameetheetyaaperotzi. Iyaatakirika nowatha, tee niyotzi: apatzirorika iyaataki noshire. Riyotzi Tajorensi rirori. ⁴Tekatsi nokantya nokamantemiro maawaeni nokemakiri janta. Aririkami nomawitakyaawomi, eero ikowakaanawo Tajorensi nokamantemiro. ⁵Osheki niweshiryaawentayitakawoni noñaayitakinini, omaanta tekatsi nokantya nokantakaaperotyawo. Omaanta nokamantemi tee nomatziro nokameethatzi naari apaniroeni. Tekatsi nomate nanteniri Tajorensi ikowakaakinari apaniroeni: riroetaki Tajorensi matakaanawori oetarikapaeni, rootaki niweshiryaawenantakariri. ⁶Niweshiryaawentakyaawomi nantakiri naari, eeromi otzimimi niyotantari, eejatzi notheeyami. Naakiro, tekatsi nante apaniroeni. Tee nokoyi nokamantemiro nantayitizinirini naari. Eenitatsi piñaakotakinari eejatzi pikemakotakinari: monkaataka, eero nokantzimiro paashini.

⁷Eenitatsi osheki riyotakaakinari Tajorensi, omaanta tee ikowakaanawo nokantakaaperotyawo. Rootaki ishinetakariri Jatanaashi rowashironkaakina, nokemaatsitankawori nomantsiyataki. ⁸Okaatiki 3 nonethaawitakari Awinkatharite nokantziri: “Petsiyatakotena”, ⁹omaanta ikantakina: “Noneshironkatemi, monkaataka. Eero netsiyatakotzimi, omaanta eero nookimi: notajonkakowentemi pimatantyaawori pantero oetarika nokowakaakimiri”. Iroñaaka niweshiryaawentakawo iroka nokemaatsitakari: niyotaki iroñaaka itajonkakowentakina Jesokirishito. ¹⁰Riroetaki niweshiryaawentakari. Tee noshintsitzi, ishirontawenteeyakinani paashinipaeni, nokemaatsitayitakawoni oetarikapaeni, ikijeetapiintakina, nashironkaapiintakina, omaanta niweshiryaawentakari Jesokirishito. Tema riyotzi tee noshintsitzi, eenitatsi osheki tee nomatziro nantero, omaanta imatakaakina nantero.

Kameetha ijeekaki Paaworo janta Korintoki

¹¹Naakiro, osheki nokenkithatakotaa naaka. Okameethatemi piñaaperotenami nokameethatzi, pikenkithatakotenami kyaaryooperotatsiri, omaanta, tee. Rootaki nokenkithatakotantaari naaka kyaaryooperotatsiri. Tee nokameethatzi naari, tekatsi nantaperote apaniroeni. Omaanta tee ranaakoeyanani riraga iyotagaeyawitzimirini piñaaperoyawitarini ikameethatzi. ¹²Okameethawita pikenkithashiryaakoperotenami naari. Paerani, eeniro notsipateeyimini, ari piñaakoeyakinani omatakaakina Ishire Tajorensi notajonkantayitakini, nantayitakironi kaari piñaapiintzi. Tema iroka niyotakaaperoyakimini kyaaryo rotyaantaperotakina Jesoshi. ¹³Nokamintheeyakimini, maawaeni. Nokimitakaanteeyakimini maawaeni aapatziyariri Jesoshi janta paashinikipaeni nampitsi. Apatziro eeroka, tee nokanteeyimini: “Pipena koetyeemotakinari”. Tekatsikya nantziri oetarika pitheenkananari.

¹⁴Rooteentsi niyaate noñaantaatemiri eejatzi. Okaate 3 nareetaatemi. Eero opomeentsitzi moeyimini, tekatsi nokowakoeyimini. Apatziro nokowaki pinintaperoyenani eejatzi pipinkathatena. Nokimitakagaeyakimini neentsitepaeni. Eentsitepaeni tee ipapiintee koetyeemoteeri, omaanta aaka apapiintziri koetyeemotariri rirori. ¹⁵Nokañaashitawo maawaeni nantakiri paapatziyaperoyantyaririni. Oshekiperononintaperoyawitakinini eeroka, omaanta eerori, tee pipiyatana pineshironkatena.

¹⁶Ari ikanteeyimini kijakinari: “Kyaaryo, tekatsi ikowakoeyimini Paaworo, omaanta eenitatsi riyotantari rirori. Naamaaka ramatawiteeyakimini, raapithatantzimirori oetarikapaeni”. ¹⁷¿Eenitatsima raapithatakimiri riraga notyaantakimiri? Tekatsi.

¹⁸ Chapinki notyaantakimiri Teeto eejatzi notyaantakiri paashini ayemijantzinkarite. ¿Eenitatsima rayitakimiri rirori? Tema ikimitakina naari: tekatsi ikowakoeyemini.

Osheki ikenkithashiryaa Paaworo

¹⁹ ¿Piitashiteeyawitakani apatziro nokowaki noñaawaetakotya naaka kyaaryooperotatsiri? Pikompitakawo iroka pikenkithashireeya. Naapatziyakari Jesokirishito, rootaki nokowantakari naapatziyakagaeyemirini. ²⁰ Osheki nokenkithashiryaa iroñaaka. Naamaashitya aririka noñeeyapaakimini ero noñaaperotaperoeyapaemini. Eejatzi naamaashitya ero piñaaperotawakina naari. Naamaashitya noñaapaakimi aririka pipiyapiyawaantetawakaaka, aririka piñaawenashiryaa kotawakaya aririka tee pimonkaatawakaaka, aririka pikijathatawakaaka, aririka pinashiyaawoni pikenkithashiryaa, aririka pikantzimatawakaagayakani, aririka pithawetakotawakaagayakani, aririka pikantakaaperoeyakani, aririka osheki pikantashiwaetayitakani, maawaeni; tee pijeekaeyini kameetha. ²¹ Naamaashitya aririka nareeteemi eejatzi nowashiretakotapaemi. Ro nowashiretakotantemiri, riyotaakina Tajorentsi tee okameethatzi panteeyakirini. Nopashiwentakayaari riraga kaari ookironi kaari kameethatatsi rantapiintayitakirini: riraga mayempiyitzirorini tsinani, riraga shirontawentawori iina, riraga ayirori iyashiyani, maawaeni.

13

Ikwaki Paaworo ikemijantakaaperoeyerini korintojatz

¹ Ari okaataki apite noñaantaatzimiri paerani, iroñaaka nareetaatemi eejatzi. Ari okantzini lwaperite Tajorentsi: “Eenitatsirika apite eerorika 3, ñaakoterini atziri rantakiro kaari kameethatatsi, piyoperotaki kyaaryo rantaperotakiro, rootaki okameethatantyaari powashironkaeri”. ² Paerani eenironi nareetantakimiri apitetapaentsiri nokamineeyawitakarini ipakagaero riraga antzirori kaari kameethatatsi, eejatzi iroñaaka nojankineeyakinirini ipakaanteeyaworini ninkarika eekiro riyaatatye rantero kaari kameethatatsi. Tema iroka apitetapaentsiri nokaminaantziri. Aririka napiitero nareetaatemi tema rootaki tres-tapaentsiri rootaki nowashironkaantapaakyaariri eerorika ipakaero rantziri. ³ Rootaki piyoteeyantanakyaarini kyaaryo naaka rotyaantawo Jesokirishito eejatzi nokamanteeyimironi iñaani. Tee ithaawakagaeyimini irira, omaanta osheki ipinkathariwenteeyakimini, itajorentsitaperotaki. ⁴ Ikentakotanteetakirini paerani Jesoshi, tee ishintsitawita, omaanta itajonkakowentakiri Tajorentsi rañaantaari. Eenitatsi iroñaaka osheki itajorenka. Tee noshintsiteeyini naari, nokimiwitakari Jesokirishito paerani janta koroshiki. Omaanta itajonkawentakina, rootaki iroñaaka nomatantawori nanteniri oetarikapaeni ikowakaakinari namitakotantemiri.

⁵ Okameethatzi piyotakoeyani eerokapaeni kyaaryorika paapatziyaperoeyakarini Jesokirishito, eejatzi kameetha pikemijantaperoeyakirini. Tema piyotzi okithaatakaakimi Ishire itajonkawenteeyakimini. Teerika okithaatakaakimi, tee kyaaryo paapatziyari Jesokirishito. ⁶ Niyotzi aririka pikenkithashiryaa koperotyaa okaatzi nokantzimiri eejatzi nantziro, ari piyotero kyaaryo riyoyaakina Tajorentsi nokenkithatakaantemiri eerokapaeni iñaani. ⁷ Namanapiintziri Tajorentsi ramitakoeyemini ero pantziro kaari kameethatatsi. Tee nokoyi nowashironkaemi. Eejatzi tee nokowawita piñaaperotashitena, omaanta nokowaperotaki pijeeki kameetha omawitya paashini atziri ikenkithashiryaa kotena natsipetashitakawo nantakiri. ⁸ Aririka pantero kyaaryooperotatsiri, ero nowashironkaemi. Tema ero nomatziro nantziro kaari ikantanari Tajorentsi. Omaanta aritaki apatziro namitakotakiri aapatziyariri Jesoshi. ⁹ Nokimoshirewentzimi aririka pameentaperoetakyari Jesoshi eejatzi pikemijantaperoteri. Aririka pameentaperoetyaari monkaataka, ero okantzimoneentana pitheenkanarika, tema tekatsi okantya nowashironkaemi, omawitya ikenkithashireeya amatawitantatsiri nothaawaneentatzi. Omaanta aritaki namaniri Tajorentsi ramitakoeyemini paapatziyaperoeyarini. ¹⁰ Rootaki

noshintsithateeyanzimirini nojankinatakimiro iroñaaka, roojatzi aririka nareeteeyemini tekatsikya noshintsithatawentapaemiri eejatzi. Ikwakaakina Tajorentsi nopinkathariwenante, omaanta tee nokoyi nowashironkaeyantemirini, omaanta namitakoeyemini paapatziyaperotantyaariri.

Riwethateeyanaarini

¹¹ Noweyaantaneemiro, noyemijantzinkarite, niwethateeyaneemini, nokowaki piweshiryaawenteeyaarini Jesokirishito. Pikenkithashireeyani, eero papiiteero eejatzi kaari kameethatatsi. Piweshiryaakaawakagaeyaani, paakameethatawakagaeyaani, roojatzi kijokiro rowaemi Tajorentsi. Tema osheki inintaperoeyakaeni, kameetha ijeekakagaeyakaeni. ¹² Piwethatawakaeya, paakameethataperotawakagaeyaani.

¹³ Riwethateeyimini maawaeni ayemijantzinkarite jaka. ¹⁴ Nokowaki iroñaaka ineshironkaeyemini Awinkatharite Jesokirishito, inintashireeyakimini Pawa Tajorentsi, eejatzi ikithaatakaakimiro Ishire pijeekanteeyaarini kameetha.

Ari okaatzi

Naaka nojankinateeyimirini:

Paaworo

RIRAGA PAAWORO ROJANKINATZINIRI KARAASHIYAJATZI

¹⁻² Nokoyi nowethatemi noyemijantzinkarite tsikarika pikanta pijeeki janta Karaashiyaki. Naaka jaha Paaworo jankinatzimorori iroka. Tee naaka rotyaantanewo atziri, tee ikantana atziri: “Pikenkithatakoteri Jesoshi”, inta otyaantakinari rirotaki Jesokirishito, nokenkithatakaapiintziriri atziri. Eejatzi Ashitariri rotyaantakina: riraga piriinteeriri. Nokaateeyakirini jaha aapatziyariripaeni, notyaanteeyakimironi iroka jankinarentsi eerokapaeni. ³ Nokantapiintziriri Pawa Tajorentsi: “Pineshironkaeyerini karaashiyajatzi, pijeekakagaeyerini kameetha”; eejatzi rirori nokantapiintziriri Awinkatharite Jesokirishito. ⁴ Tema rirotaki shinetashiteencha paerani ikentakotanteetakiriri, rootaki ikowakaakiriri Pawa Tajorentsi. Tee akameethawitani, rootaki ikentakowenantakaeri, rowawijaakoeyanteerini, maawaeni: eero akimitagaa paerani. ⁵ Thame añaaperotaperoyerini Tajorentsi akanteetatyeyyaani. Aritaki okantyaari.

Jjeeki apaani owawijaakotantatsiri: riraga Jesokirishito

⁶⁻⁷ Nokenkithashiryaakotakimi, tsikarika pikanteeyakarini. Riyoyaayitakimini Tajorentsi, rootaki ineshironkatantakimiri Jesokirishito. Apatziro irira rirotaki owawijaakotzimiri. Rooma eeroka paapatziyakari irira. Omaanta iroñaaka netakoperotakimi, intsipaete pipeyakotakiro iroka niyotawitakimiri. Paapatziyimaetakari paashinipaeni janta, ikompitakagaeyakimironi. Ikwaki rantakagaeyemironimi paashini eejatzi, ikantawitzimi: “Eero imatziro Jesokirishito rowawijaakotemi apaniroeni, inta eejatzi pimonkaatero rametayarini joriyopaeni”. Omaanta kyaaryo nokamanteeyawitakimini tsika pikantyaaka pawijakotanteeyari. Eerorika paapatziyana, eero pawijakotee. ⁸ Omaanta aririka naaka nopaashiniteromi iroka nokamantzitakimiri, okameethatemi rowashironkaenami Tajorentsi, rotyaantenami paamariki kaari tsiwakanitatsini. Eejatzi ikimitya riraga ronampiri Tajorentsi, aririka ipaashiniteromi, okameethatemi eejatzi rowashironkagaeyerinimi Tajorentsi. ⁹ Aritaki nokamantzitakimi, iroñaaka napiiteemi: eenitatsirika paashiniteroni nokamantzitakimiri, aritaki rowashironkaakiri Tajorentsi. ¹⁰ ¿Ninka nokowakiri nokimoshiryaakayeri? ¿Riroma atziripaeni? Kaari, tema rirotaki Tajorentsi. ¿Riroma atziri nokowaki niweshiryaakayaari? Kaari. Nokowakirikami niweshiryaakayaari atziri, tekatsi nokantyaami nantenirimi Jesokirishito.

¹¹ Iroñaaka, noyemijantzinkarite, piyoteeyakini nokamanteeyakimini tsika akanteeyari awijakoeyantyaarini. Tee roo atziri ashityawoni iñaani kameethatatsiri. ¹² Kaari atziri iyotakaanawori iroka, tee roo iyotaanawori atziri, inta Jesokirishito iyotakaanawori maawaeni. Thame aapatziyawo apatziro iroka.

Tsika ikantaka Paaworo ipeyantaari rotyaantanewo Jesoshi

¹³⁻¹⁴ Piyoteeyakini tsika nokantawitani paerani: naaka joriyo, nanaakoeyakirini maawaeni noshiramparinkaki: nomonkaataperotawitawoni maawaeni rametapiintzeeyarini nojoriyotzinkaritepaeni. Kyaaryo, nomataperotawitawoni maawaeni rameteeyarini nochariniitani paerani, rootaki nokijantawitarini maawaeni ameenteeyarini Jesoshi. Najaryaagaeyawitakarini. Nokowawitani nookakagaeyerinimi ameenteeyaririni rirori. ¹⁵ Omaanta paerani, tekirani nokoñaatapaakini, riyotzitanani Tajorentsi. Ineshironkatzitanani, rootaki riyoyaantaanari rowawijaakotaana. ¹⁶ Riyotakaakinari itomi, rootaki niyotantariri tsika ikanta. Eeroka kaari nojoriyotzinkarite, omaanta ikowakaakina nokamanteeyanteemirini tsika ikanteeyakaerini rowawijaakotanteeyakaerini. Tee nojampitashitari paashinipaeni atziri: “¿Oetaka nokamanteriri atziri?” ¹⁷ Tema rotyaantakina Tajorentsi rirotaki irira nokenkithatakotziri. Tee niyaatzi Jerojareeki nojampiteri paashini rotyaantanewo Jesoshi: ritakari rotyaantakiri riraga Tajorentsi, inta niyaataki Araawyaki. Roojatzi nopiyanaa eejatzi Tamaashikoki.

¹⁸ Ari 3 ojarentsi nojeekanaki, roojatzi niyaatanaki Jerojareeki, noñaantapaakariri Peetero. Okaataki kitejiri 15 nojeekimotapaakiri. ¹⁹ Eejatzi noñaakiri Jantyaako, riraga rirentzi Awinkatharite. Tee noñiiri paashinipaeni rotyaantanewo Jesoshi. ²⁰ Iñaakina Tajorentsi, riyotaki tee notheeya. Kyaaryootaki iroka nojankinatakimiri. ²¹ Roojatzi nokinayitanakini janta iipatsitekinta shiiryajatzipaeni eejatzi shiriishiyajatzipaeni. ²² Tekirani riyoteeyanani riraga aapatziyariri Jesokirishito janta Joreeyaki, ²³ omaanta ikemakotashitakina naapatziyariri Jesokirishito. Ikanteeyakini: “Ikijeeyawiteeni maawaeni, ikowawitani ipakaakaerimi raapatziyakarira Jesoshi omaanta iroñaaka ikamanteeyeerini atziri: ‘Paapatziyeyarini Jesokirishito’ ”. ²⁴ Riweshiryaawentakina maawaeni aapatziyariri janta, ikanteeyini: “Tema ikameethatzi Tajorentsi, rowawijaakotakiri Paaworo”.

2

Ipiyanaa eejatzi Paaworo Jerojareeki

¹ Ari awijanaki okaataki 14 ojarentsi, roojatzi nopiyantanaa eejatzi Jerojareeki. Notsipatanakari Werenawee eejatzi naaneeri riraga Teeto. ² Tekatsi kaemakaanenani; omaanta riyotakaakina Tajorentsi okameethatzi niyaatenta. Nitakawo tee niyaatashiiyirini maawaeni aapatziyariripaeni Jesoshi janta, inta niyaatashiiyikirini riraga jewawentziriri ayemijantzinkarite. Nokantziri: “Nokamantaperotakiri paashinijatzitatsiri atziri paeni: ‘Rirotaki Jesoshi apatziro imatakiro rowawijaakotee’ ”. Nojampiteeyirini: “¿Okameethatzi-ima iroka nokamantapiinteeyiririni riroripaeni? ¿Natsipetashitawoma?” Ikanteeyanani: “Jee, kameetha; tee patsipetashitawo”. ³ Eejatzi Teeto, omawitya kaari joriyo, tee ikanteeyerini: “Pitotonatya pishiramparitantari”. ⁴ Omaanta ijeeki paashinipaeni joriyo kantawitachari: “Naaka piyemijantzinkarite”, omaanta kaari. Tee raapatziyaperotari Jesokirishito. Ikenkithashiryaawita: “Kameetha Jesoshi, omaanta okameethaperotzi eejatzi amonkaateeyeroni rameteeyarini achariniiteni”. Itsipateeyakarini aapatziyariri Jesoshi tsikarikapaeni iñaaperotzirinta Tajorentsi. Omaanta ro itsipatantakariri, ikowaki riyote nomonkaateeyironirika rameteeyarini ajorriyotzinkaritepaeni, ikowaeyawitani itotonakagaeyarini. Tee riyotzi awijakoeyakaeni maawaeni aapatziyariri Jesokirishito, tee romperateeyeni Jesokirishito amateeyeroni rameteeyarini joriyopaeni. ⁵ Omaanta naaka, tee inimotana. Tee naapatziyakoneentari eechonkiini ikantziri. Nokowaperoyakini piyotaperotero apatziro riraga Jesoshi rirotaki owawijaakotantatsiri.

⁶ Pamine, riraga jewawentziriri aapatziyariri Jesoshi rirotaki paerani riyotaanewo Jesoshi, itsipatapiintari. Rootaki riroripaeni iyoteemiri iroñaaka iñaaperotantakariri. Omaanta riraga jewawentziriri aapatziyariripaeni Jesoshi tee inimotziri okaatzi riyotaantziri riraga joriyopaeni, inta inimotakiri niyotaantziri naaka. Rooma nokenkithawaetakantakariri, tekatsi paashini ikantawakinari. Tee ikantana: “Ipeyeyani paashinijatzitatsiri atziri joriyo rawijakotanteeyari”.

⁷ Tekatsi romperatena, omaanta ikantaki: “Kyaaryo, rotyaantakiri Tajorentsi Paaworo ikenkithatakaeri paashinijatzitatsiri atziri, ikamanteeyirini tsika ikantyaaka rawijakotanteeyaari. Ikimitaaka rotyaantakiri Peetero ikamanteeyirini ajorriyotzinkariteperooari”. ⁸ Kyaaryo, riraga Tajorentsi imatakaakiri Peetero ikenkithatakagaeyirini ijoriyotzinkaritepaeni. Omaanta naakaya, imatakaakina nokenkithatakagaeyirini paashinijatzitatsiri atziri. ⁹ Ñaakiro, reewatakaantzi Jantyaako, Peetero eejatzi Jowa. Ari riyoteeyakini rirori itajonkakowentaana Tajorentsi. Iñaaperoyawakinani, eejatzi iñaaperoyawakirini Werenawee; ikanteeyakinani: “Kyaaryo, akimitawakagaeyakani. Okimitaka nokenkithatakagaeyirini naari ajorriyotzinkarite, piyaateeyeni eeroka pikenkithatakagaeyerini paashinijatzitatsiri atziri”. ¹⁰ Apatziro eejatzi ikantakina: “Pikaminthagaeyerini owashironkaenkari”.

Rantziri Peetero janta Antyokiyyaki

¹¹ Ikanta ipokantakari Peetero Antyokiyyaki, eeniro ikompitakawo, rootaki nokanantakariri. Iroñaaka nokamantemiro tsika okantari. ¹² Rareetantapaakari rirori, rowakotapiintawitakari kaari joriyotatsi, rootaki rowantakariri riraga kaari rowayitani joriyo.

Okameethataki iroka, omaanta roojatzi rareeteeyantapaakani rotyaantanewo Jantyaako. Riraga Peetero ithaawantakari riraga kantatsiri okameethatzi amonkaateeyeroni rojankinarini Moeseeshi owawijaakotanteeri, rootaki itsiparyaantanakariri riraga rowakoeyawitakarini. Omaanta iroka rantakiri, tee okameethatzi. ¹³ Roojatzi iñaakoeyakirini riraga paashinipaeni joriyo rantakiri Peetero eejatzi ikimiteeyanakani: itsiparyaanteeyanakarini iyemijantzinkarite, ipashiwentakagaeyakarini itsipateeyaneyarini. Riyotakagaeyawitakarini paashinipaeni ayemijantzinkarite tee okameethatzi riraga joriyopaeni rakiyoteri paashinijatzitatsiri atziri, eejatzi ikimiteeyakarini Werenawee.

¹⁴ Noñaantapaakariri naaka Peetero eejatzi paashini joriyopaeni tee itsipateeyarini paashinijatzitatsiri atziri, niyotaki tee imonkaatziro iroka kyaaryootatsiri akamanteeyiririni atziri: “Rowawijaakotashiteeyeeni apatziro Jesokirishito, tee ikan-teeyeeni amonkaatero rametayitarini ajoriyotzinkarite awijakotantyaari”. Roojatzi ipiyoteeyantakarini maawaeni ameenteeyaririni Jesoshi, nokantzimotakiri irira riraga Peetero: “Tema eeroka joriyo, omaanta chapinki tee pikimitaperotari ajoriyotzinkaritepero, inta pikimitakari paashinijatzitatsiri atziri. Piyotaki apatziro Jesoshi rowawijaakotakimi; omaanta iroñaaka tee powanaawo maawaeni owanawontsi ikimitaga kaari joriyotatsi rowayitawoni maawaeni; inta powakawo rametayitarini achariniiteni. Kimitaka pikenkithashiryakagaeyakarini tee riro Jesoshi apatziro rowawijaakotantzi. Pikenkithashiryakagaeyakarini okameethatzi eejatzi imonkaatero maawaeni rametayitarini joriyopaeni. Tee okameethatzi iroka. ¹⁵ Pamine, aakataki joriyo, ashi oyiro ajoriyoeyini. Tee akimitari paashinijatzitatsiri atziri: tee riyoteeyirini paerani riraga Tajorentsi. ¹⁶ Riraga joriyotatsiri ikantawita: ‘Aririka amonkaateeyeroni maawaeni rametayitarini ajoriyotzinkaritepaeni, ari iñaaperotee Tajorentsi akameethatzi’. Omaanta ayotakiro kaari iroka, inta iñaaperotanteeri akameethatzi aririka ameenteeyari Jesokirishito, eero ikenkithashiryawo eejatzi kaari kameethatzi anteeyakirini. Tema aaka ameenteeyakarini Jesoshi, aapatziyakari, rootaki iñaaperoteeyantakaerini Tajorentsi akameethatzi, ikimitakaantakae tee anteeyironi kaari kameethatzi. Tee ikenkithashirirowo amonkaatakirorika rametayitarini ajoriyotzinkarite. Tee iñaaperotashitari ikameethatzi riraga monkaateeyeroninimi maawaeni rametayitarini achariniiteni”. Rootaki nokantakiriri Peetero eejatzi maawaeni nojoriyotzinkarite. Kyaaryo, aririka amonkaataawityawomi rametayitarini ajoriyotzinkarite, eero omatee owawijaakotee. Apatziro rowawijaakotantzi Jesoshi.

Eero owawijaakotee rojankinarini Moeseeshi

¹⁷ Pamine, ziitaka ameenanteeyakaririni Jesokirishito? Tema akowaki rowameethashireteeyeeni, rootaki apakaantawori akowawitari amonkaateromi rametayitarini achariniiteni rootaki awijakotanteeyari. Rootakima jrantakagaeyakaerini Jesokirishito kaari kameethatzi? Kaari, tee rantakagaero. ¹⁸ Kyaaryo apakaantawori amonkaataawityaarimi rametayitarini achariniiteni, tee antziro kaari kameethatzi. Omaanta nokantemirikami iroñaaka: “Thame amonkaatero rametayitarini achariniiteni owawijaakotanteeri”, tema nantakiro kaari kameethatzi nopakaantawitawori nomonkaataawityaarimi rametayitarini achariniiteni. ¹⁹ Ñaakiro, nomonkaatakirorikami rowaga ametayitarini aaka joriyopaeni achariniiteni niyotanaki tee okameethatzi nameenteeyawo roori iñaaperotanteenari naari Tajorentsi nokameethatzi. Rootaki nopakaantaawori, inta iroñaaka nameentaari apatziro Jesokirishito. ²⁰ Ikentakotaka Jesokirishito koroshiki, ikamaki. Iroñaaka kimiwitaka notsipatakari naari koroshiki, nokamaki. Kyaaryo, eenirona nañi, omaanta tee naaka añaashitachani apaniroeni, omaanta kijokiro rowana Jesokirishito. Iroñaaka tee nantziro nokowakaari naari, inta nantziro ikowakaakinari Jesoshi. Rirotaki Itomi Tajorentsi naapatziyakari. Inintashireperotakina, eejatzi ikamawentakina. ²¹ Tee ratsipetashitawo Tajorentsi ineshironkaeyakaeni. Omaanta, pikenkithashiryakari aririka pimonkaateeyakironimi rametayitarini nojoriyotzinkarite ari pawijakoeyakini.

Pameentakyaaworikami rowaga rametayitarini tekatsi pikantyaami paapatziyari Jesokirishito. Eerorikami paapatziyari, tema ratsipetashitakawo ikamawenteeyakimini.

3

Aririka aapatziyaari Jesoshi, tema akithaatakotakawo Ishire

¹ Iroñaaka, karaashiyajatz, tee añiuro piyotantari. ¿Ninkama amatawiteeyimirini? Paerani nokamanteeyakimini ikentakotawenteeyakaeni Jesokirishito rowawijaakotantakaeri. Piyotaperoyawitakawoni, iroñaaka pikompitanaawo. ² Apaani nojampiteeyemini: rowaga Ishire Tajorentsi, ¿iitaka ikithatakaantakimirori? ¿Rootakima pimonkaateeyantakaworini rametayitarini nojoriyyotzinkarite ikithaatakaantakimirori? Kaari. Tema ro ikithaatakaantakimirori paapatziyakawo nokamantzitakimirori. Tema pameentakari Jesokirishito. ³ Paapatziyantakariri paerani, ¿tsika pikantakariri pawijakoeyanteeyarini? Tema ro Ishire Tajorentsi. ¿Iitateetaka jaga pikowantakariri iroñaaka pimonkaateeyeroni rametayitarini nojoriyyotzinkarite? ¿Arima omatakagaeyakimini ikowakagaeyakimirini Tajorentsi? Eero. ⁴ Osheki pikemaatsitawentakari Jesokirishito. ¿Patsipetashitawoma? ⁵ Pamine: tema rotyaantakimiro Tajorentsi Ishire. Tema itajonkakowentapiintakimi. ¿Iitaka itajonkakowenantakimirori? ¿Rooma pimonkaatapiintakiro rametayitarini nojoriyyotzinkarite? Kaari. Tema pameentakari, rootaki itajonkakowenantakimirori.

Rameentakari Awaraama Tajorentsi, rootaki iñaaperotantakariri ikameethatzi

⁶ Tema eejatz pikimitakariri Awaraamani. Rameentakawoni paerani peroroña maawaeni ikantakariri Tajorentsi, rootaki iñaaperotantakariri ikameethatzi, kimiwitaka tee rantziro kaari kameethatatsi. ⁷ Iroñaaka ¿ninka sheninkaperotaariri Awaraamani? Tema riraga kimitaperotaariri: riraga ameentaperotaariri Tajorentsi. ⁸ Paerani peroroña ikenkithashiryaakotzitakarini aririka paashinijatzitatsiri atziri rameenteeyaari, aritaki iñaaperotakariri Tajorentsi rirori ikameethatzi. Rootaki ikamantzitakaririni iroka kameethatatsiri: “Eeroka pamitakotena iinja notajonkakowenanteeyaaririni jeekaeyatsirini maawaeni kipatsikipaeni. Iinja rirota pisheninkani owawijaakotantatsiri”. ⁹ Aritaki ikanta, itajonkakowenteeyakirini maawaeni ameenteeyakaririni Jesokirishito, ikimitakaanteeyakarini Awaraama rameentakari Tajorentsi. ¹⁰ Rootaki ayotantawori iroka: maawaeni kowatsiri imonkaateeyeronimi maawaeni rojankinataririni Moeseeshi rawijakotanteeyarimi, aritaki ikantakotzitakarini Tajorentsi paerani. Rooma rootaki ikantakotzitakaririni: tekatsi materoni imonkaatero, rootaki rowashironkaanteeyaririni, rotyaanteeyerini paamariki kaari tsiwakanitatsini. Ñaakiro, okantz Iwaperite Tajorentsi: “Rowashironkaeyerini Tajorentsi riraga kaari monkaataperotapiinteeyirorini maawaeni rojankinayitzirini Moeseeshi”. ¹¹ Ñaakiro, tekatsi akantero amonkaateeyeroni maawaeni rowaga jankinarentsi. Rootaki kaari iñaaperotanteeyeerini Tajorentsi akameethatzi, omaanta ikantakae irira: “Aririka pameenteena, ari noñaaperoyakimini pikameethatzi, roojatzi pikanteetateeyaani pañagaeyaneeni”. ¹² Eejatz rowaga rojankinarini Moeseeshi tee iyotagaeyeeni ameenteeyari Tajorentsi awijakotanteeyari, apatziro rowaga iyotagaeyakaeni akantateeyaani amonkaataperoteromi maawaeni okantayiteerini, awijakotanteeyaari.

Rantakaeniri Jesokirishito

¹³ Kyaaryo rowawijaakotakae Jesokirishito rootaki kaari rowashironkaante Tajorentsi omawitya tee amonkaatawitawo rojankinarini Moeseeshi. Omaanta Tajorentsi rowashironkaantakariri antani Jesoshi janta koroshiki ikamawentakae aaka rowawijaakotantakaeri. Tema okantzitani Iwaperite Tajorentsi: “Riraga kentakotachani inchatoki, rowashironkaanteetakari rantani. Ari ikantakaantziro pinkathari”. ¹⁴ Ari ikamawenteeyakaeni Jesokirishito riraga icharineeteni Awaraamani. Ikamawenteeyakaeni maawaeni joriyyotatsiri eejatz kaari joriyyotatsi, rowawijaakoeyantaaririni maawaeni ameenteeyaririni. Eejatz Ishire Tajorentsi, tema

akithaatzitakari maawaeni ameenteeyaririni Jesokirishito. Rootaki ikashiyakaetakaririni Awaraamani paerani.

Ikashiyakaetakarini Tajorentsi Awaraamani

¹⁵ Pikenkithashireero, noyemijantzinkarite, iroka ameteeyakarini. Aririka akowaki akashiyakaeri ajorriyotzinkarite aperi oetarikapaeni, ojankinateniri akashiyakaakiriri, riyoperotantyaawori. Eejatzi ojankinatero awaero. Tekatsikya paashini ikantya atziri rowashiineero iwaero, eero imatziro ramatawiteri riraga akashiyakaakariri oetarikapaeni. ¹⁶ Eejatzi riraga Tajorentsi, ikantziri Awaraama: “Aririka paapatziyena ari nowawijaakoteemi”. Eejatzi ikantakiri: “Notyaanteri picharineteeyari iinja, rowawijaakoeyeerini maawaeni ameenteeyaririni”. Pamine, tee ikantzirini: “Notyaanteeyerini osheki owawijaakoeyemini”. ¡Eero! Irira ikenkithatakotakiri apaniroeni icharineteeyari paata owawijaakotantatsini: riraga Jesokirishito. ¹⁷ Ñaakiro, ikantakirini Tajorentsi Awaraama paeraniperoroña. Ikanantakaririni, tekirani ojeekeni rojankinarini Moeseeshi. Ari okaataki ojarentsi 430, roojatzi rojankinatakaantakari Tajorentsi Moeseeshi. Tee ipaashinitziro iroka ikamantzitakaririni riraga Awaraama, tee ramatawitziri. ¹⁸ Aririkami imonkaateromi Awaraama rojankinarini Moeseeshi, rootaki rowawijaakotantakyaaririmi Tajorentsi, eeromi ikashiyakayirimi rowawijaakoterimi. Omaanta rirotaki kowashitacha rowawijaakotashitari. Tee ro rowawijaakotantakariri Tajorentsi Awaraama imonkaatakiro rojankinarini Moeseeshi. Rooma tekatsi.

¹⁹ ¿Oetaka ojeekantakari rojankinarini Moeseeshi? Iyotakagaeyakaeni eeniro antani, rootaki akowaeyantakarini owawijaakoeyeeni. Ipokaki Rotyaantanewo Tajorentsi, iroñaaka tee akowaero rojankinarini Moeseeshi. Tema rirotaki Jesokirishito icharineni Awaraama: riraga ikamantzitarini paerani Tajorentsi: “Notyaantemiri iinja owawijaakotemini”. Eejatzi nokamantemiro iroka: riraga Tajorentsi ikantziri ronampiri: “Pikamanteri Moeseeshi noñaani”. Ari ikantakiri. Roojatzi riraga Moeseeshi ikamanteeyakirini atziripaeni iñaani Tajorentsi. ²⁰ Omaantakya ikenkithatakaaperotakiri Tajorentsi Awaraama, tekatsi kamanterini. Apatziro ikamantakiri apaniroeni. ²¹ Paerani ikantziri Tajorentsi Awaraama: “Aririka paapatziyena, aritaki nowawijaakotakimi”. Roojatzi rojankinatakaeri Moeseeshi, otzimantakari rojankinari. ¿Inashitama iroka rojankinatakaakiriri Moeseeshi? Teewee. Iroñaaka ayoteeyini tee owawijaakoeyeeni rojankinarini Moeseeshi, tekatsi okantee owameethashireperoyeeni rootaki kaari imatantawori Tajorentsi iñaaperotee akameethatzi. ²² Omaanta iyotakagaeyakaeni rowaga rojankinarini Moeseeshi eeniro antanipaeni maawaeni. Tee amateeyironi ikowakaakaeri Tajorentsi. Omaanta eeniro ikanteeyakarini maawaeni aaka aapatziyariri: rootaki akowantari ameenteeyari Jesokirishito, aritaki rowawijaakoeyakaeni.

²³ Paerani, osheki omperateeyawitakaeni rojankinarini Moeseeshi, okimitakari waarirya, aririka romonkyaagakae omonkyaagementotsiki. Okimitakaantakae okempoyeeyakaeni roojatzi ipokanteeyari riraga aapatziyeyarini. ²⁴ Eejatzi rojankinarini Moeseeshi oshiyakaeri iyotaantatsiri: iyotagaeyakaeni eeniro antani, akowanteeyakarini ameenteeyarini Jesokirishito, rowameethashiryaanteeri, iñaakae akameethatzi, ikimitaakaantee tee antziro kaari kameethatatsi. ²⁵ Iroñaaka ayoteeyakirini Jesokirishito, ameentakari. Aritapaaki. Tee okempoyee iroñaaka rojankinarini Moeseeshi: tema monkaataka.

Aakapaeni aapatziyariri, akimiteeyakarini Awaraamani

²⁶ Ameenteeyakarini Jesokirishito, rootaki itominanteeyakaerini Tajorentsi. ²⁷ Pamine, eejatzi akaawoshitakotawentari Tajorentsi riyoteeyantakaerini atziri ameentakari Jesokirishito, eejatzi asheninkateeyakarini Tajorentsi. ²⁸ Iroñaaka akaateeyakirini jorriyotatsiri, kaari jorriyotatsi, eejatzi akaateeyakirini pimantaari, kaari pimantacha, shirampari, tsinani, maawaeni: amonkaatawakagaeyakani ameenteeyakarini Jesokirishito. ²⁹ Eejatzi okimitaka, aririka asheninkateeyakyaarini Jesokirishito, eejatzi asheninkateeyakyaarini Awaraamani. Tema Jesokirishito rirotaki icharineni. Paerani riraga Tajorentsi

ikashiyakaayitakarini itajonkakowenteeyakaeni aaka, ikimitaakirira itajonkakowentakiri Awaraamani.

4

Tsika akantawitani paerani, tekirani ipokini Jesokirishito

¹Piyotakotziri rametayitakarini ashaagantachari. Eeniro itomi, ikowaki iperi maawaeni rashitayitarini. Eejatzi ikantziri isheninka: “Aririka nokamaki paata, pikempoyaawakiniri notyomyaaniki maawaeni nashitayitarini. Aririka rantarite, ari pipaeri maawaeni”. Ikamantakari iriri, iroñaaka rirotaki ashitanaawori itomi maawaeni, omaanta eeniro reentsitzi, ari ikimitakotawitakari omperanarensi. ²Eenitatsi kemпойiriri, eejatzi kemпойiniriri rashitayitarini. Aririka omonkaatapaya ikantakiriri iririni, aritaki ishine-tagaeri ragaero rashaagawo. ³Aritaki akimitawitani paerani aari, tekirani ipokini Jesokirishito. Okempoyaawiteeni rojankinarini Moeseeshi, iyotagaeyawiteeni antapiinteyironi pomeentsitayitacharini. Akemijantashitayitawitawoni ikantayitzirini atziri, rootaki omperateeyantakaerini oshiyakari omperanarensi ikemijantaperotapiintziri omperatiriri. ⁴Roojatzi areetantapaaka kitejiri riyoyaantakawori Tajorensi omkaaperotantakari ikantzitakarini rirori, rootaki rotyaanantakaririni itomi, ikoñaantapaakawo tsinani, joriyo rinawitapaaka. Oztimatye ikemijantaperotapaakiro rirori rojankinarini Moeseeshi. ⁵Rootaki rotyaanantakariri Pawa Itomi ikamawentakae rapaatawentakaero riraa eero omperataneer rojankinarini Moeseeshi. Akimiwitarini pimantaari, omaanta rowawijaakoeyakaeni, rootaki iroñaaka itomintaperoyantakaerini Tajorensi.

⁶Rootaki ayotantariri aakateeyakini itomipaeni, aritaki ikanta Tajorensi eejatzi Itomi rotyaanteeyakaerini Ishire okithaatakaakae. Rootaki iroñaaka akanteeyantaaririni: “Eeroka Pawa”. ⁷Tee aakapaeni iroñaaka pimantaari, inta iroñaaka aakateeyakini itomipaeni Tajorensi. Ineshironkaeyakaeni, eeniro ikashiyakagaeyakaerini maawaeni.

Aririka apomeentsiwentyaawo rojankinatziniriri Moeseeshi, akimitakari pimantaari

⁸Paerani, eerokapaeni tee piyoteeyawitarini Tajorensipero, piitajorensiteeyawitarini riwetsikanipaeni atziri, rootaki omperatanteeyawitakimirini. Omaanta tekatsi okanteeya otajorensite. ⁹Omaanta iroñaaka piyoteeyakirini Tajorensipero, eejatzi ryotaperotakimi eerori, reentsiteteeyakimini. Eejatzi iñaaperotakimi pikameethatzi. ¿Iitaka pikowaeyantakarini pikimiteeya paerani? ¿Eeniro pikenkithashiryaakawo okameethatzi pimonkaateromi rametayitarini joriyopaeni aritaki owameethashiretakimi? ¿Iitaka paapatziyashitantaariri kaari tajorensitatsi? Eero imatziro rowawijaakotemi. ¿Pikowakima pikimiteeya eejatzi pimantaari? ¹⁰Eerokapaeni rirotaki paashinijatzitatsiri atziri omaanta pikimitaari joriyopaeni: pinashitaakaapiintayitawoni kitejiripaeni, kashiripaeni, ojar-entsipaeni, oetarikapaeni. Ro pinashitakaapiintayitaworini piitashitawitaka ari rowameethatakimimi. ¹¹Osheki nokantashiryaaka iroñaaka. ¿Natsipetashitakawoma nopomeentsitawentakimi niyotagaeyawitakimini?

¹²Iroñaaka, noyemijantzinkarite, osheki nokowaperotakaakimikya pikimiteeyenani: eero pipomeentsitawentaawo rojankinarini Moeseeshi. Tema nookaero naari, iroñaaka nokimiteeyeemini eerori, tee pipomeentsitawentawoni paerani, tee piyotawitawoni. Niyaatashitantakitzimiri paerani, tee pitheenkaeyawakinani inta paakameethateeyawakinani.

¹³Eejatzi piyoteeyakini nokamanantapaakimirini tsika pikantyaaka pawijakotantyaari, omawitya noshipetawathawitya naaka. ¹⁴Pipinkimatawakinarikami noshipetawathawae-tantarini. Rooma tee pipinkimatawakina, kameethapero paakameethaperotawakina kimitaka riro paakameethaperotawaki ronampiri Tajorensi, eejatzi kimitaka riro paakameethaperotawaki Jesokirishito. ¹⁵Omaanta iroñaaka pitheenkimatawakina. Pipeyakotakiro paerani pikimoshirewentawakina. Nokamantakoeyakimini paerani pikaminthaaperoeyakinani. Nokantemirikami: “Pipenawo poki”, ari pipakinawomi,

aririka pimateromi. Niyotaki osheki pinintaperoeyakinani. ¹⁶ Ari piyotaki kyaaryooperotaki iroka nokenkithatakagaeyakimirini. Inta eekiro nokenkithatakagaeyanakitziimironi iroka kyaaryooperotatsiri, ŷiroŷaakama pikijantenawo?

¹⁷ Kyaaryo: ikowaki riweshiryaakayemi riraga amatawitzimiri, omaanta eero ramitakoperotzimi. Ikwaki pitheenkaeyenani naari, paapatziyantaariri rirori. ¹⁸ Pamine, nokowaki naaka namitakoperotemi maawaeni kitejiri: aririka notsipatemi, eejatzi aririka notsiparyaaneemi, nokowaki niyotaakotemiri Jesoshi, eejatzi nokowaki namitakotemi. ¹⁹ Nokimiteeyakimini eeroka neentsite. Okimitaganki tsinani aririka okoŷaawanite otomi, osheki okemaatsiperotanakawo katsiri. Ari okimitzimowitakina naari, oshekipero noke-maatsitawenteeyakimini najankanekira, roojatzi pameentaperotantakyaariri apatziro Jesokirishito, maawaeni pajankaneki. ²⁰ Nokowaperotawitakarona nojeekimotanakimimi, kameetha nokenkithatakaaneemimi. Tee niyotakotzimi oetarika nokantemiri ojeekan-tanakyaari piyoperotantyaari.

Iroŷaaka nokenkithatakotero Akaara eejatzi Jaara

²¹ Aririka piitawitaka pimonkaatakiro rojankinarini Moeseeshi pawijakotanteeyari, pikamantena: ŷpiyotaperotziroma okantziri rojankinarini? ²² Okantzi eenitatsi Awaraama itomi apite. Apaani ashi omperanawo iina ramanantziro. Riraga paashini ashi iinapero, tee ramanantziro irowa. ²³ Riraga otomi omperanawo ikimitaperoeyakarini paashinipaeni eentsipaeni. Omaanta inashita rirotaki otomi iinapero. Ikantzitakawoni Tajorentsi: “Aritaki itzimaki pitomi paata”. Ari monkaataka ikantakirori, tzimaki iroŷaaka. ²⁴⁻²⁵ Eeniro oshiyakaawentakiri iroka tsinani apite. Owaero omperanawo Akaara. Oshiyakaawentakiri roori pomeentsiwentawori rojankinarini Moeseeshi. Rojankinatakiro irira ikantakiriri Tajorentsi janta tonkaariki jeekatsiri janta Araawiyaki, oetachari Shinayii. Otomi rowaga omperanawo, ikimitakawo riniro: rirotaki omperanari rirori, eeniro omperatariri. Eejatzi oshiyakaawentakiri omperanawo joriyopaeni jeekayitatsirini iroŷaaka Jerojareeki: ratsipetashitakawo ipomeentsiwenteeyakawoni rojankinarini Moeseeshi, maawaeni. ²⁶ Omaanta eeniro paashini tsinani, rowaga Jaara iinapero Awaraama. Okimitakawo aniro. Oshiyakaawentakiri roori jeekayitatsini iinja paashiniki Jerojaree, jeekatsiri iroŷaaka janta jenokinta. Aakateeyakini jeekatsini iinja janta, anampiteeyawoni. Tee aakapaeni omperanawo; tee apomeentsiwentawo rojankinarini Moeseeshi; eero apomeentsiperowentawo. ²⁷ Rootaki rojankinatakotakirini Iseeyashi: “Pijeekashitawitaka omaanta piweshiryaanakyaa. Tekira itzimi pitomi, omaanta pikimoshireperotanaki, roshekiperotanaki pijaripaeni, eero roshekiperotzi ojaripaeni omperatzimiri”.

²⁸ Iroŷaaka, noyemijantzinkarite, aaka asheninkateeyakarini Jesokirishito riraga icharineni iinja Ijaaka, riraga itomi ikashiyakaakariri Tajorentsi Awaraama. Rootaki acharineteeyantakaririni eejatzi ikashiyakagaeyakaerini rirori. ²⁹ Paerani, otomi omperanawo ikijapiintakiri rirentzi: riraga Ijaaka otomi Jaara iinapero Awaraama. Riraga Ijaaka rirotaki ikashiyakaakiri Tajorentsi. Iroŷaaka eejatzi okimitaaka, riraga kowatsiri amonkaateeyaroni rojankinarini Moeseeshi ikijapiinteeyakaeni aari: tema aakateeyakini ameen-takariri Jesoshi riraga icharineeteni Awaraama. ³⁰ Eeniro iroka okantziri rojankinatziniri Moeseeshi: “Ikantziri Tajorentsi Awaraama: ‘Potyaanteero rowaga pomperanawo eejatzi otomi. Riraga otomi, eero ikimitaperotari otomi piinapero. Riraga Ijaaka rashitaperoteeyawo maawaeni jeekimoteeyimirini’ ”. ³¹ ŷaakiro, noyemijantzinkarite, iŷaaperotakae Tajorentsi rootaki tee ajawoteeyawoni rowaga omperanawo. Roori oshiyakaawentakiro rojankinarini Moeseeshi; rootaki kaari apomeentsiwenantawo rojankinarini Moeseeshi. Omaantakya ojaripaeni rowaga Jaara rirotaki ikashiyakagaeyakiririni Tajorentsi Awaraama. Iroŷaaka akimiteeyakarini riroripaeni rootaki asheninkateeyantaririni icharineteeyarini Awaraama: riraga Jesokirishito.

¹ Tema paerani rowawijaakotakae Jesokirishito, rootaki iroñaaka okameethatantari oyaataperoyerini. Tee ikoyi akimiteeyari pimantaari. Eero pikoyi romperateetemi pantayiteroni oetarikapaeni pawijakotanteeyari. ² Pikemijantaperotena. Naakatakikya naaka kamantzimorori iroka. Aririka pitotonatakaantya pishiramparitantari, ¿pitzima ari owawijaakotakimi? Eero, patsipetashitakawo pitotonatakaanta. Apatziro pameentaperotyaari Jesokirishito, pawijakotantyaari. ³ Nokamanteemi eejatzi: aririka pitotonatakaantya pawijakotanteeyari, okameethatzi pimonkaateeyeronimi maawaeni rojankinarini Moeseeshi, pithotyero maawaeni. Eerorika pimonkaateeyironi maawaeni, eero pawijakotzi. ⁴ Aririka pikoyi pimonkaateeyeroni rojankinarini Moeseeshi iñaaperotantemiri Tajorentsi, tee pikoyi ineshironkatemi. Pitheenkakiri Jesokirishito. ⁵ Omaanta naaka naapatziyari irira noyaataperoeyakirinikya. Niyotaki eerokapaeni tee kijokiro powaeyirini rirori. Omaanta aririka ashinetero Ishire Tajorentsi iyotagaeyeeni aapatziyari Jesoshi, ayoteeyakini imonkaatero riraga Tajorentsi maawaeni ikantakaeri. Aritakikya ayoteeyakini rowameethataperoeeyeni. ⁶ Aririka akempiyaaminthatakyaaari Jesokirishito, ayoperotaki eero rojampitee Iriri: “¿Pitotonatama?” Eero ikenkithashiryaakotee. Omaanta ikenkithashiryaakotakae aririka amentaperotakyaarikya Itomi aritaki anintaperoeyakirini paashinipaeni atziri. Rootaki ikowakaakaeri Tajorentsi.

⁷ Paerani kameetha paapatziyeyawitarini. Paapatziyaperoteeyawitakawoni kyaaryootayitatsirini. ¿Ninkama ookakaakimorori paapatziyawitakari? ⁸ Tee rookakaemiro Tajorentsi. Rirotaiki kowakaakimorori poyaatero kyaaryooperotatsiri. ⁹ Aririka owetsikya paa ari owaetakya tapiyakaawori apatziro owaetakya eechonkiini, othotyaaakiro maawaeni otsichaagantakawo. Eejatzi okimita roori, paapatziyakowitakarira eechonkiini ikantziri amatawitantatsiri, ari ikenkithashiryaanakyaami atziri eekiroyi piyaatanakityeemi pameñaaperotanakyaawomi. Roojatzi pimataperotanteeyaami pipaashiniperoteero oetarika pikenkithashiryaayityaarini. ¹⁰ Omaanta naaka nameentakari Tajorentsi, niyotaki ikenkithashiryaakaaperoeeyemini, eekiroyi piyaataye pikimiteeyantenarini. Omaanta iinja rowashironkaeri Tajorentsi, riraga kowatsiri ikompitakayitemironi, omawitya rirorika atziri jewatatsiri. ¹¹ Noyemijantzinkaritepaeni, eenitatsi theeyakotakinari ikantakotakina nokamantziri atziri imonkaatero rojankinarini Moeseeshi. Nokantemirikami: “Pitotonaty pawijakotanteeyarini”, eero nokamantzimimi: “Ikamawentakae Rotyaantawo Tajorentsi koroshiki rowawijaakoeyakaeni”. Roojatzi eeromi ikijanami joriyopaeni. Ikijaneenantakinawo osheki nokenkithatakotakirira Jesoshi ikamawentakae koroshiki omaanta rametayitarini nochariniiteni eero apomeentsitawentawo. ¹² Eenitatsi riraga kantawitzimiri pitotonaty, osheki roñaashirenkakina. Nokenkithashiryaawita naari rirotaiki oeyoyeroni iyatharekitho, aririka iyoteemi tee okameethatzi ikantzimiri.

Aririka pinintaperotawakagaeyani, ari monkaataka

¹³ Iroñaaka, noyemijantzinkarite, nokamantemi. Ikowayitakimini Tajorentsi rowawijaakoeyemini, tee ikowaperotakayimi pipomeentsiwentyaawo rojankinarini Moeseeshi. Rowawijaakoeyakimini, omaanta tee ishinetzimi pantero oetarika kaari kameethatayitatsini pikoyiri eeroka. Ikowaki pinintaperotawakagaeyaani maawaeni, eejatzi pikaminthaawakagaeyaani. ¹⁴ Eeniro iroka rojankinatzirini Moeseeshi: “Kimitaka eeroka pikaminthagaatya apaniroeni, eejatzi pikimiteeyeroni paashinipaeni, pikaminthaaperoeeyeroni, pinintaperoyerini”. Aririka amateeyakironi iroka; kameetha. Monkaataka. ¹⁵ Noshiyakaawentemiro iroka: aririka pikijawakagaeyaani, pikantzimatakiririka paashini atziri pitheeyakotyaaririka kimitaka patsikawakagaeyatyani, eejatzi pitzimpithaawakagaeyaani. Kyaaryoowa, pithonkawakagaeyanikarira: pookakaawakagaeyaawoni paapatziyarira Jesoshi.

Akwoyawitarini aari, eejatzi okowakagaeyakarini Ishire Tajorentsi

¹⁶Nokamantaperotemi: pikantero Ishire Tajorentsi iyoteeyemini oetarikapaeni panteri eejatz pimonkaaperotero maawaeni. Eerokya pantero kaari kameethatatsi pikowaeyawitarini eerori. ¹⁷Eenitatsi kaari kameethatatsi pikowaeyirini panteeyerini eerori, eejatz eenitatsi okowakaawitakimi Ishire Tajorentsi antakayemi. Tee omonkaatawakagaeyani. Inashitayitakani, rootaki kaari pimateeyantawoni pantero kameethatayitatsirini okowakaawitakimi Ishire. ¹⁸Aririka aapatziyawo Ishire Tajorentsi oetarika antakagaeri, eero akenkithashiri rojankinarini Moeseeshi.

¹⁹Ayoteeyakironi kaari kameethatatsi rantapiinteeyirini kaari aapatziyaperotawori Ishire Tajorentsi, shirampari iñaaminthatziro kaari rayi, oñaaminthatziri tsinani kaari ayi, rantaminthatawakagaeyani: ranteeyakironiwee, tee ipashiwentakaaneetawo. ²⁰Eejatz iitajorentsishitayitakawoni oetarikapaeni, imatsitanzu, roonawakaeyakani, ikijathatawakagaeyakani, raamaakotawakagaeyani, intsipaete ikijeeyani, ininatawakagaeyani, riyoshiiteeyani tee ikoyi itsipateeyarini paashinipaeni, apatziro itsipateeyarini oshiyariri. ²¹Eejatz iñaawenatzitayitakarini rowaagawo paashinipaeni atziri, ishinkiteeyani, osheki rowaperoteeyani, eejatz maawaeni paashinipaeni kimitayitaworini. Paerani nokamananzimiri: “Kyaaryoowa. Aririka pantapiintero maawaeni irokapaeni, eero pimatziro piyaate janta reewaperowenanzinta Tajorentsi”. Iroñaaka napiiteemi: “Kyaaryoowa. Piyaateekari paamariki kaari tsiwakanitatsini”.

²²Omaanta aapatziyaantakawori Ishire Tajorentsi rootaki anteeyantakaworini inashitacharipaeni: tema iyoteeyakaeni anintashireperotawakagaeyakani; akimoshireeyakini; eero akenkithashiryapiintaneero oetarikapaeni tema aritaki itsipaperotakae Tajorentsi; eero ajamashiryaashitari; kaari akijathatantawakaantya; akaminthaawakagaeyakani; akameethataki, eero amatawitantzi, ²³kaari akantakaaperotantya, aamaakowentyaawo awatha aaka apaniroeni eero antayitziro kaari kameethatatsi akowawitiri anterimi. Tema inimotakiri rojankinarini Moeseeshi maawaeni iroka. ²⁴Riraga kentakoecharini koroshiki ikamaeyakini, tekatsi rantee eejatz. Aapatziyantakariri Jesokirishito, kimitaka ari akaatakiri akentakotaka, kamakae; tekatsi akanteeya akowaeeyeni anteero kaari kameethatatsi.

Eenitatsi iroka paashini riyotaayitziro Paaworo

²⁵Omaanta okimitzimotakae owañaagae eejatz Ishire Tajorentsi, iyotakagaeyakaeni. Thame anteeyeroni oetarikapaeni iyotagaeyerini. ²⁶Eero akantakaaperota, eero akija-neentziri paashinipaeni, eero akowashiriitzi rashitayitarini rashi rirori.

6

¹Noyemijantzinkaritepaeni, aririka piñeeri piyemijantzinkarite rantziro kaari kameethatatsi, pikantero Ishire Tajorentsi iyoteemi pikaminthaantyaariri. Kyaaryoowa, pikijirikari, eentsikiroeni pikanteri pikijakaarikari. Kyaaryoowa pantzirokari eerori kaari kameethatatsi. ²Pikaminthaawakagaeyani eejatz pamitakotawakagaeyani. Aririka pantero iroka, aritaki pimonkaatakiro okaatz riyotaakiri Jesokirishito. ³Eenitatsirika asheninka kantakaaperotachari, ramatawitashitaka apaniroeni. Tee ikameethatzi rirori. ⁴Pikenkithashiryaakoty: piyotantyaari okameethatziro pantayitziro. Aririka okameethatzi pantayitziro, pikimoshiryaanaki. Eero pikantakaaperota, eero pitheenkirini paashinipaeni, ⁵tema eenitatsi anteeyirini maawaeni.

⁶Okameethatzi apagaanteeyerini okaatz zimimoteeri riraga yotagaeyerorini iñaani Tajorentsi eero okoetyeemotantariri rirori. Tee akoyi ikoetyaayiteroni oetarikapaeni. ⁷Kyaaryoowa, eero pamatawiteeyaani eeroka, tee ikowakagaeyani Tajorentsi atheenkayerini. Noshiyakaawentemiro: oetarikapaeni apankitayitziro, aayiteeroni okithokipaeni roori. Rooma atheenkakiririka Tajorentsi, eero raanee jenokinta. ⁸Oshiyakawo iroka aririka antapiintero kaari kameethatatsi akowaeeyawitarini, ari aate paamariki kaari tsiwakanitatsini. Aririka antapiintero okowakaakaeri Ishire Tajorentsi, ari akanteetateyeyaani ajeke jenokinta. ⁹Eero apakayiro antapiintero oetarika okowakaakaeri Ishire Tajorentsi,

rooma ari ipineeyakaeni iinja Tajorentsi. ¹⁰Ari thame akaminthagaeyerini paashinipaeni atziri, eekiro aatatye akaminthaaperoeyerini ayemijantzinkaritepaeni.

Ari riweyaakiro rojankinari

¹¹ Piñaakiro, antawo nojankinatakiro naaka iroka. ¹² Riraga kowawitachari itotonatero ishiramparitantari, ikowaki riraga ijoriyotzinkarite iñaaperoeyerini. Tee ikowap-erotzi ikijeeyerini. Ikantemimi: “Ikamawentakimi Jesokirishito koroshiki rowaw-ijaakoeyeemini”, ari ikijeeyerinimi ijoriyotzinkarite. ¹³ Maawaeni riraga totonat-achari tee imonkaatzironi rojankinarini Moeseeshi, omaanta ikowawitaka pitotonatya eerori ikantakaaperotantyaariri. Ikantakaaperowentemimi, ikanterimi ijoriyotzinkarite: “Naakiro, nototonatakaakari. Ikemijanteeyakinani”. ¹⁴ Omaanta tee okameethatzi nokan-takaaperotya naaka, omaanta nokowaki niweshiryaawentyaari riraga Awinkatharite Je-sokirishito, riraga kentakowentakaerori kaari kameethatatsi antziri. ¹⁵ Eero rawijako-tashita maawaeni totonatachari, eejatzi eero rawijakotashita kaari totonatacha. Omaanta aririka ipaashinitakaagae Tajorentsi aapatziyanteeyaririni Jesokirishito, ari owawijaako-teeya. ¹⁶ Aririka pikemijantaperotakiro iroka, ari isheninkatakimi Tajorentsi, eejatzi nokowaki kameetha ijeekakayemi, eejatzi nokowaki ineshironkatemi eerokapaeni eejatzi nojoriyotzinkaritepaeni, riraga aapatziyariri Jesoshi.

¹⁷ Iroñaaka roojatzi paata tee nokoyi nokemakoteemi eejatzi pookaero kyaaryooper-otatsiri. Naaka antawaetziniriri Jesoshi, rootaki ikijantakinari theenkantatsiri, rootaki nopirotantayitakarini nowathakipaeni.

¹⁸ Iroñaaka, noyemijantzinkarite, nokowaki ineshironkaeyeemi eejatzi Awinkatharite Jesokirishito. Tema aritaki ikantapiinteeyemini.

Ari okaatzi.

Naaka jankinatzimirori iroka:

Paaworo

RIRAGA PAAWORO ROJANKINATEEYINIRINI EJEESOJATZI

¹ Nokoyi niwethatemi eerokapaeni, ejeesojatzi, tsikarika pikanta piyeeki. Naaka Paaworo jankinat zimirori iroka. Rotyaantakina Jesokirishito nokenkithatakoteri, tema rootaki ikowakaakinari Tajorentsi. Iroñaaka nojankinateeyakimironi maawaeni aapatziyariri Jesoshi jaga Ejeesoki: eerokapaeni reentsiteteeyakarini Pawa Tajorentsi. ² Nokowaperotaki iroñaaka ineshironkateeyemini Pawa Tajorentsi, eejatzi kameetha ijeekakagaeyemini. Eejatzi ikimitakari riraga Awinkatharite Jesokirishito.

Ikowakaakae Tajorentsi ayoteeyerini

³ Thame akanteeyerini atziri tema ikameethaperotaki Tajorentsi riraga Ashitariri Awinkatharite Jesokirishito. Aapatziyakari irira, iroñaaka ikantakae Tajorentsi: “Ari piyeekimotena paata janta jenoki”. Tema eejatzi iroñaaka osheki ineshironkatakae, itajonkawentakae aweshiryaawentaperoeyakarini, kimitaka ajeekimotakiri jenokinta. ⁴ Paerani tekirani riwetsikironi kipatsi, riyoyagaeyakaeni, riyotzitakani rirori aritaki rowawijaakotakae Jesokirishito. Ikenkithashiryaaka: “Nowameethaaperoeyerini maawaeni aapatziyaarini Notyomi”. Iroñaaka iñaaperoeyakaeni akameethateeyeeni ikimitakaanteeyakaeni tee antziro kaari kameethatatsi. ⁵ Inintaperotashiteyakaeni rootaki rotyaanantakariri Jesokirishito ikamawenantakaeri. Rooma aritaki ikantzitakani paerani peroroña: “Notomintayiteeyarini riraga aapatziyeeyakarini Jesoshi”. Rootaki ikowakagaeyakaerini maawaeni. ⁶ Iroñaaka asheninkateeyakarini Itomi inintashireperotziri, rootaki ineshironkateeyantakaerini. Ikaminthaaperoeyakaeni osheki. Roojatzi akantani akanteeyerini atziri: “Ikameethaperotaki Tajorentsi”. Eejatzi thame akanteeyerini Tajorentsi: “Eeroka pikameethaperotaki”. ⁷⁻⁸ Ineshironkaperoeyakaeni maawaeni, inintashireperoeyakaeni osheki. Rotyaantakiri Itomi ikamawenteeyakaeni rapataawenteeyakaeni riraa. Ikaminthaaperoeyakaeni iroñaaka tee ikenkithashiryaakoteero eejatzi kaari kameethatatsi anteeyawitakarini. Tema aritaki rowawijaakotakae. Riyotakagaeyakaeni, otzimantakari ayoteeyantarini. ⁹ Eejatzi riyotakaakaero iitarika rotyaanantakariri Jesokirishito: tee ayotawitawoni paerani. Aritaki, paerani riyoyayitakarini rotyaanteri rowawijaakotanteeri. ¹⁰ Enitatsi iroka ikowakagaeyakaerini maawaeni: iinja reewawenantaperotanaki Jesokirishito. Aririka omonkaatakya iroka kitejiri, ari ipiyoteeyakaeni maawaeni: jenokijatzi eejatzi maawaeni kipatsijatzi. Roojatzi reewawenanteyakaeni, maawaeni.

¹¹ Maawaeniroña okaatzika awijayiteentsirini iroñaaka, aritaki ikenkithashiryaakarini Pawa Tajorentsi paerani, tekirani riwetsikironi kipatsi. Imonkaatakiro iroñaaka ikantzitakarini paerani. Tema ikashiyakayitakaerini rotyaanteeniri Itomi Jesokirishito jaawikika ijeekashiretanteeyapaakaerini. Ari okantzimaetaka iroñaaka imonkaatakiro. ¹² Naakapaeni joriyo jewateeyatsirini naapatziyaperoeyakarini Jesokirishito. Rootaki nokowantakari noñaaperoeyerini Tajorentsi, eejatzi nokanteeyerini atziri: “Ikameethaperotaki Tajorentsi”. ¹³ Eejatzi eeroripaeni pikemakoeyakarini Jesokirishito pikemaki ipokashitakaeni rowawijaakoeyakaeni. Kyaaryooperotaki paapatziyakari. Paerani ikan-teeyakaeni Tajorentsi: “Aririka paapatziyakaari Notyomi, okithatakaanakimi noshire”. Kyaaryo iroñaaka kijokiro owakimi rootaki piyotantakari pisheninkatakari Jesokirishito. ¹⁴ Aririka kijokiro owanaka, ayotanaki kyaaryoopero ithotyaagaero Tajorentsi maawaeni ikantzitakaeri. Eero ramatawite. Tema kyaaryooperotaki ragaeyaneeni jenokinta atsi-pateeyantapaeyaaririni rirori. Tema ikameethaperotaki. Thame akanteeyerini maawaeni atziri: “Ikameethaperotaki Tajorentsi”.

¹⁵ Nokemakoeyakimini eeroka, paapatziyaperoyakarini Awinkatharite Jesoshi, eejatzi pinintashireperoyakirini piyemijantzinkaritepaeni. ¹⁶ Nokantatyaani nopaasonkitakowenteeyimini eerokapaeni, eejatzi namaniri Tajorentsi eekiro riyaatatzi ramitakoeyemini. ¹⁷ Namanapiintziri riraga Ashitariri Awinkatharite Jesokirishito. Tema kameethaperotaki. Nokantziri: “Piyotakaaperoyerini ejeesojatzi, piyotakagaeyerini tsikarika pikanta eerori. ¹⁸ Nokowaki eejatzi riyotakaaperoyemini, piyotantyaari tsika ikanteeyani paata: tema okameethaperotakiroña janta jenokinta”. Tema rashiteeyakaeni, rootaki nokowantakari piyoteeyeni okameethaperotaki maawaeni ikashiyakagaeyakaerini. ¹⁹ Oshekipero itajorentsiperotaki, tee opeyaneenta itajorenka. Itajonkawenteeyakaeni aakapaeni maawaeni aapatziyariri. Paerani iyotakagaeyakaeni itajorentsiperotaki, ²⁰ tema ipiriinteeri Jesokirishito. Raaneeri janta jenokinta, eejatzi ijeekakagaeri janta rakoperoki ikaatapaeri reewawenantapae. ²¹ Ikantakiri: “Notyomi, nokowaki peewawentaperoyerini maawaeni jewaperoyawitacharini: jewawenantatsiri, aataperoteenchari, eewatakaantayiwitacharini, maawaeni jewatatsiri kamaaripaeni, jewataperotatsiri nonampiripaeni, maawaeni. Peewawentaperoyerini maawaeni jeekaeyatsirini iroñaaka, eejatzi peewawentaperoyerini maawaeni impaetayitatsini ikoñaatee paata”. Ari ranaakoeyakirini maawaeni, reewaperowenantziroña. ²² Eejatzi ikantakiri: “Notyomi, eeroka antakaantayiterorini tsikarika okantayityaarini oetarikapaeni, eejatzi peewaperowenteeyerini maawaeni aapatziyeeyemirini. ²³ Iñaaperoyemini rirori. Tema pikimitakina naari, pitajorentsiperotaki kameetha, pikantatyaani pitajonkawenteeyakirini maawaeni aapatziyeeyakimirini”.

2

Itajonkawenteeyakirini Tajorentsi aapatziyeeyakarini Jesoshi

¹ Paerani, eerori, tee piyotawitarini Tajorentsi, pantapiintawitawoni kaari kameethatatsi, rootaki iroñaaka piyaatantyaarimi paamariki kaari tsiwakanitatsini: omaanta rowawijaakoeyakimini Tajorentsi rootaki piyaatanteeyari jenokinta pañaaperotapae janta eero pikamanitee. ² Kyaaryo pikimiteeyawitarini paerani paashinipaeni theenkantatsiri, paapatziyawitarini Jatanaashi, riraga iwinkatharite maawaenipaeni kamaari. Rirotaiki jewawenteeyiriri maawaeni piyathatayaririni Tajorentsi, rantakaanteeyantaririni kaari kameethatatsi. ³ Tema paerani akimitawitarini riraga theenkantatsiri antapiintawitawoni kaari kameethatatsi akowawitawoni. Ari akantatyaani antapiintawitawoni oetarikapaeni akowawitarini, oetarikapaeni akenkithashireeyawitarini. Rootaki ikijawenantawitakaerori Tajorentsi okaatzi antakiri, eejatzi kimitaka iroñaaka ikijantari riraga kaari aapatziyariri Jesoshi okaatzi rantziri. ⁴⁻⁵ Paerani antapiintawitawoni kaari kameethatatsi ashi owaeyironi: tee ayotawitarini Tajorentsi, eejatzi aateeyenimi paamariki kaari tsiwakanitatsini. Omaanta ashi royiroyi rirori ineshironkaperoyakaeni osheki inintashireperoyakaeni. Paerani rowañaagaeri itomi ikantatyaani iroñaaka rañi. Iroñaaka eejatzi rowawijaakoeyakaeni aari, akanteetateyeeanyi ajeekimoteeyerini jenokinta. Tema ineshironkaperotakae, rootaki rowawijaakoeyanteerini.

⁶ Ikamawitaka Jesokirishito, rowañaagaeri Tajorentsi eejatzi aari akimitawitakari, ipaashinitakaakae Tajorentsi, eejatzi ayotaki akaateeyerini paata janta jenokinta. ⁷ Ikanteetateyeeanyi riyotakagaeyeni, oshekipero ineshironkataperoyakaeni, ikaminthaaperotakae: ashi royiroyi. Rootaki ikamintheeyantakaerini asheninkatakari Jesokirishito. ⁸ Aapatziyaperotakari rootaki rowawijaakotantakaeri Tajorentsi. Tema osheki ineshironkataperoyakaeni. Tekatsi akanteeya owawijaakotashiteya aaka, inta riro apaniroeni owawijaakotashiteeyakaerini. ⁹ Aakarikami owawijaakotashitachanimi, tema ari akantakaaperotakyaani. ¹⁰ Omaanta iroñaaka rowashiaashiretakae Tajorentsi rooma aapatziyakari Jesokirishito. Ikwakaakae antayitenirini okaatzi kameethayitatsirini. Paerani tekirani atzimini aari, eenitatsi ikowakagaeyakaerini antayiterini ikowakaakae akantateyeeanyi anteyironi eero apakayiro.

Amonkaatawakagaeya

¹¹ Tee eerokapaeni jorriyo. Ipinkaeyakimini rirori, ikantzi: “Tee riyoteeyirini paashini-jatzitatsiri atziri Tajorentsi, tee itotonatziro rirori ishampirantantari”. Iiteeyawitakani rirotaiki totonatichani, tema riyotziri riraga Tajorentsi. ¹² Pikenkithashireeyeroni tsika pikanteeyarini paerani: tee paapatziyeeyawitarini Jesokirishito, tee pisheninkateeyarini jorriyopaeni, tee piyoteeyawitawoni ikantayitziirini Tajorentsi, eejatzi tee piyotawitarini ikashiyakagaeyakaerini. Tee piyotawitarini rirori eejatzi tee piyotawitani ikowakini ineshironkateeyemini. ¹³ Kyaaryooperotaki, paerani tee piyoteeyawitarini Tajorentsi, okimitzimotawitakimi piyeekaki inteenapero. Omaanta ikamawenteeyakimini Jesokirishito, apaatawenteeyakimini riraa. Iroñaaka paapatziyeeyakarini, pisheninkateeyakarini. Rootaki piyotantaariri Tajorentsi, kijokiro powanteeyakarini. ¹⁴ Paerani naaka eejatzi maawaeni nojorriyotzinkarite nokijawitakimini: naari eejatzi rirori maawaeni pisheninkapaeni eejatzi pikijeeyawitanani naari. Omaanta rowawijaakoeyakaeni Jesokirishito ipeyakoteero akijawakaeyawitakani, kameetha iroñaaka ijeekakagaeyakaeni. Kijokiro owawakaeyakani: akimitawakagaeyakani maawaeni, tee apaashinitzi. ¹⁵ Ikamawentakae, eero apomeentsiwenantawo rojankinarini Moeseeshi, tekatsi okaminagaeyeni. Paerani inashitakaawitakani tee asheninkatawakaawitani omaanta iroñaaka asheninkateeyakarini Jesokirishito. Eejatzi asheninkatawakaeyakani maawaeni, kaari akijawakaanta, ¹⁶ aakameethatawakaeyanani maawaeni. Rootaki aakameethatawakaanteeyanarini, asheninkataari riraga kentakotawentakaeri koroshiki. Iroñaaka añaaperoyirini Tajorentsi maawaeni: nosheninkapaeni eejatzi pisheninkapaeni eerori.

¹⁷ Naakapaeni jorriyo: niyoteeyawitakani tsika ikantari Tajorentsi, niyotawitawo iñaani, omaanta tee naapatziyeeyarini. Omaanta eerokapaeni tee piyoteeyawitariniroña, kimikata piyeekakini eeroka inteena. Omaanta ipokantakari Jesokirishito, ikamanteeyakaeni maawaeni tsika akanteeyari asheninkatawakaanteeyarini, akimitawakaanteeyaarini: tema ajeeki kameetha. ¹⁸ Osheki imatakaeniri rirori, rootaki amateeyantakaworini akenkithatakagaeyakirini Tajorentsi. Eejatzi Ishire iyoteeyakaeni akenkithatakanteeyarini. ¹⁹ Paerani tee piyotawitarini rirori, tee pisheninkatawitarini. Omaanta iroñaaka, osheki pipaashinishiretanaki; ari pikimitakoteeyakarini paashinipaeni aapatziyakarini Jesokirishito, piyoteeyakirini Tajorentsi, pisheninkateeyakarini. ²⁰⁻²² Iroñaaka noshiyakaawentemiro. Aririka akoye awetsike pankotsi, tema ityaawo amine tsikarika okameethapathatzi kipatsi, roojatzi aminantakya otzinkamipanke kameetharipaeni, kijoperotatsiri eejatzi osheki inashitayitakyaani inchapankipaeni aayiterini owashiterori achempokyaatantyaawori apanko. Aririka athonkakiro pankotsi roojatzi ajeekantakya. Eejatzi akimiwitakawo aari, aririka aapatziyakaari Jesokirishito. Ritakae riraga Rotyaantanewo Tajorentsi riyotaakaero iñaani Tajorentsi, eejatzi riraga kamanantayitziroorini iñaani Tajorentsi riyotagaeyakaeni tsika ikantari Jesokirishito: ikameethaperotaki, imatakiro rowawijaakoeyakaeni. Tema rirotaiki iroñaaka Awinkatharite. Roojatzi roshekintantanaka maawaeni aapatziyariri, eejatzi otajonkawenteeyakaeni Ishire Tajorentsi akimitawakaanteeyanarini: tema asheninkateeyakarini Jesokirishito, maawaeni. Iroñaaka rashitakae Tajorentsi, kijokiro rowaeyakaeni.

3

Rantayitziirini Paaworo

¹ Tee eerokapaeni jorriyo, omaanta nonintashireperoyakimini. Nokaminthagaeyakimini, nokantakimi: “Aririka paapatziyeeyarini Jesokirishito, ari rowawijaakoeyakimini”, rootaki romonkyaanteetakinari omonkyaagementotsiki. ² Tema ineshironkatakina Tajorentsi, rootaki nomatantawori nokenkithatakagaeyakimini. ³ Riyotaakina kaari riyoteeyini paashinipaeni, kameetha riyotaaperotakina. Aritaki nojankinateeyakimironi, nokamanantakimironi ikantakinari. ⁴ Aririka piñaanatakiro iroka nojankinatakimiri piyoperoyawakironi iroka niyotaakotakiri Jesokirishito, kaari riyotawitani paerani. ⁵ Tee

riyotawitawoni riraga itakaantaworini, omaanta Ishire Tajorentsi iyotakaakina naaka-paeni rotyaantanewo Jesokirishito riraga kameethashiretzinkari eejatzi riraga kamanantayitziroonini iñaani Tajorentsi. ⁶Tee eerokapaeni joriyo, omaanta iyotakaakina aririka paapatziyeyarini Jesokirishito, ari pawijakoeyeeni. Pimonkaateeyakarini nosheninkapaeni naari: aritaki ikashiyakayitakaerini Tajorentsi rotyaanteri owawijaakoteeni aaka-paeni maawaeni. Rootaki iroñaaka asheninkatawakaanteeyantaarini. Rooma aritaki paapatziyeyaarini Jesokirishito eerokapaeni rootaki amonkaatawakaantakariroña.

⁷Rootaki iroka nokenkithatakotapiintakiri. Ineshironkatakina Tajorentsi, eejatzi itajonkawentakina nomatantakawori nokenkithatzi. ⁸⁻⁹Naakiro, naapatziyawitari Jesoshi; omaanta tee nokimitari paashinipaeni aapatziyariri: tekatsi nomate naari. Omaanta ineshironkatashitakina Tajorentsi, riraga wetsikaeyiririni maawaeni jeekatsiripaeni, riyomantakina nokamanteeyakirini paashinijatzitatsiri atziri tsika ikantari Jesokirishito ikamintahaaperoeyakaeni. Tee ayotakotawitari paerani, omaanta iroñaaka iyotagaeyakaeni Ishire. Eejatzi rotyaantakina nokanteeyakimini ikowaki rowawijaakoeyemini eeroka, eejatzi maawaeni paashinipaeni atziri. Aritaki paeraniperoroña ikowakini rowawijaakoeyemini, omaanta tee riyotziteetani paerani rowawijaakoeyemini, owakira riyotakagaeyakaeni. ¹⁰Iroñaaka ikowaki riyotakagaeyerini maawaeni riraga jenokiweri: riraga kantakaantayitatsirini eejatzi riraga jewawenantayitatsirini kamaaripaeni. Riyoteeyanakini jenokiweri osheki itajonkawenteeyakirini Tajorentsi aapatziyariripaeni Jesokirishito, roojatzi riyoteeyanakirini eeniro riyotantariroña rirori, ashi royiro riyoperotziroña. ¹¹Aritaki ikoyitakani paerani riyoteeyeni maawaeni jenokijatzi roojatzi iroñaaka. Eeniro imatayitakaerini Awinkatharite Jesokirishito, riyotantakari riraga jenokijatzi oshekiniperoroña riyotzi Tajorentsi. Rootaki ikowakaakiriri. ¹²Aapatziyakari Jesokirishito, rootaki ayotantakari okameethataki akenkithatakayeri Tajorentsi, ari ikemakae. Eero athaawantari. ¹³Piyoteeyakini niyotagaeyakimini, rootaki osheki rowashironkaanteetakinari, omaanta eero powashiretakoyashitanani, inta pikimoshireeyanakini.

Paaworo ramanakoventeri Tajorentsi ejeesojatzi

¹⁴Osheki riyotzi Tajorentsi, osheki imatakaeniri, rootaki notziwerowantanaka noñaap-erotantakariri, eejatzi nokenkithatakaapiinantakariri. ¹⁵Rirotaki ashitakaeri aaka-paeni, maawaeni aapatziyitaririni Jesoshi. Ajeekayini aaka jaka kipatsikika, eenitatsi ijeeki paashini jenokinta, omaanta asheninkateeyakarini.

¹⁶Ikameethaperotaki Pawa, itajorentsitaperotaki kameetha, rootaki nokanantakariri ikantero Ishire otajonkawentemi, oshintsitakaantemiri eejatzi iyotaaperotemi kameetha pajankaneki. ¹⁷Nokantakiri raapatziyakaantaperoyemirini pikenkithashiryaapi-nantyaariri Jesokirishito riraga kijokiro owakimiri. Eejatzi nokowaki pikenkithashireero tsika ikanta Tajorentsi inintaperoyakimini, paapatziyaperotanteeyaririni. ¹⁸Aririka paapatziyaperotakyaari, pikimityaari paashinipaeni aapatziyariri, piyoperotatyte osheki inintaperoyakaeni Jesokirishito, tee eechonkiini inintee. Ashi royiro inintaperoyakaeni ikantatyaani. ¹⁹Nokowaki piyoteeyini inintashireperoyakaeni, omaanta tee ayoteeyini iitarika inintashireyantakaerini. Aririka piyoteeyakini inintashireperoyakimini, nokowaki eejatzi pikenkithashiryaaperoteeyanakirini Tajorentsi eejatzi nokowaki imatakaaperoteeyemini maawaeni ikowakagaeyakimirini.

Thame añaaperoyerini Tajorentsi

²⁰Ari itajonkawentaperoyakaeni Tajorentsi, osheki retakoeyakaeni, rowanakaeniro maawaeni koetyeemoyitakaerini. Tekatsi akantya athotyero akenkithashireeyironi maawaeni imatakaayitakaerini. ²¹Thame maawaeni aapatziyeyaririni Jesokirishito añaaperoyerini Tajorentsi; akantapiinteeyerini atziripaeni ikameethaperotzi, akanteetatyeyaani. Aritaki okantyaari.

¹Naapatziyakari Awinkatharite, rootaki romonkyaanteetakinari jaka omonkyaagamentotsikika. Iroñaaka nokanteeyemini kameetha piijeekaeyeni; riyoyagaeyakimini rirori iroñaaka panteniri maawaeni ikowakagaeyakimirini. ²Eero pikantakaaperoteeyani, pikaminthaanteeyeni, eero pijamashiryaashitari pisheninkapaeni, inta eekiro peshiwentatyeeri, pamawetawakagaeyaani, pinintashireperotawakagaeyaani, eero pikijiri. ³Pikanteeyeroni Ishire Tajorentsi iyotagaeyemini pikimitawakaanteeyarini kameetha paakameethatawakaanteeyarini. ⁴Maawaeni aapatziyariri Jesokirishito asheninkateeyakarini, eejatzi eenitatsi Ishire Tajorentsi apaani, rowaga kijokiro owaeyakaerini. Amonkaatawakagaeyakani: riyoyagaeyakaeni Tajorentsi, ayotaki imatakaneiro ikantakaeri, rootaki aweshiryaawenantaperotakariri. ⁵Apaani ikanta Awinkatharite añaaperoyakirini, amonkaatawakagaeyakani aapatziyeyakarini aakapaeni, eejatzi amonkaatawakagaeyakani akaawoshitawenteeyakarini Tajorentsi. ⁶Apaani ikanta Pawa Tajorentsi: riraga ashitaperoteeri maawaeni. Ipinkathariwenteeyakaeni aaka, itajonkawentaperoyakaeni eejatzi ojeekashiretantakae ajankaneki Ishire.

Inashitayitakani imatakaayitakaerini Jesokirishito

⁷Ineshironkateeyakaeni Jesokirishito, eejatzi imatakagaeyakaerini maawaeni amiatkoeyantyaaririni aapatziyariripaeni. ⁸Kyaaryo Iwaperite Tajorentsi okenkithatakotzitarini, okantzitakani: “Roenokaeyaarika Jesokirishito iinja jenokinta, ranaakoeyerini maawaeni kamaari kijeeyawitakaririni; omaanta atziripaeni imatakagaeyerini oetarikapaeni”. ⁹¿Iitaka okanantari: “Ari roenokaeya Jesokirishito”? Aritaki ipoñaaka paerani jenokinta roojatzi ipokantaka jaka kipatsiki eejatzi ipiyane. ¹⁰Riraga ayiitapaentatsiri jaka kipatsiki jatee eejatzi janta jenokinta. Janta ipinkathariwenteeyapaeni eejatzi itajonkawenteeyakaeni maawaeniroña.

¹¹Jee, kyaaryooperotaki imatakaaperoyakirini aapatziyeyakarini ranteeyakironi oetarikapaeni ikowakagaeyakiririni: aapanipaeni rirotaki rotayaantanewo Jesoshi, paashinipaeni rirotaki kamanantayitziroirini iñaani Tajorentsi, paashinipaeni rirotaki kenkithatakaantzirori Iwaperite Tajorentsi, paashinipaeni rirotaki jewawentziriri aapatziyariri Jesokirishito, paashinipaeni rirotaki iyotaantatsiripaeni, maawaeni. ¹²Ari imatakagaeyakaeni aari eejatzi rirori maawaeni aapatziyeyaririni rootaki amateeyantakaworini antziniri. Eejatzi imatakagaeyakaeni aapatziyakaaperoyakarini maawaeni aapatziyeyawitaririni Jesokirishito. ¹³Ari ikantatyeyaaeni imatakagaeyeroni roojatzi amonkaatawakaantyaari aapatziyaperotyaaeni, eejatzi ayotaperotanteeyaririni rirori.

¹⁴Paerani akimiwitarini eentsi, intsipaete aapatziyashiiyawitakarini amatawiteeyawitakaerini, tee ayoperotawitani. Omaanta tee ikowakagaero Tajorentsi akimityaari eentsi, ikowakaaperotakae otzimaperote ayotantari. ¹⁵Ikwaperotaki iroñaaka akaminthaaperoeyerini paashinipaeni kameetha. Akamanteeyerini iñaani: tema kyaaryooperotaki. Ikwakaaperotakae maawaeni aaka eekiro aatayee akimitaperoyanakyarini Jesokirishito: riraga Awinkatharite. ¹⁶Aapatziyeyakarini, rootaki asheninkatawakaanteeyaarini. Eejatzi riyotagaeyakaeni amitakotawakaanteeyakarini, eejatzi riyotagaeyakaeni amateeyantakaniririni maawaeni ikowakagaeyakaerini. Eejatzi riyotagaeyakaeni anintaperotawakaanteeyakarini.

Eero pikimitagaa pikimitaaga paerani

¹⁷Iroñaaka nokamanteemiro ikantakiri Awinkatharite, nokantaperotemiro ikowakaaperotakimiri. Tee ikowakagaeyimini pikimityaari kaari aapatziyariri Jesoshi: ratsipetashiteyakawoni rirori rantayitakironi oetarikapaeni, tee ikenkithashireeya. ¹⁸Tee riyoperotziri Tajorentsi. Tee inintashireperoyeni ikenkithashireeri, tee ikowaeyini riyoteri, rootaki kaari imatantawori irira rowañaaperoyeerini ijeekimotanteeyaririni janta jenokinta. ¹⁹Rantapiintashitakawo kaari kameethatatsi, tee ipashiwenteeyani ishirontawo tsinanipaeni, shirampari rantatenkatziri ikaateeyini ishiramparinkaeyini,

tsinanipaeni antatenkatawakagaeyani, rotsinampaawakaeyani, maawaeni. ²⁰ Riraga Jesokirishito, tee riro yotayemironi pikimityaari riraga kaari aapatziyariri. ²¹ Tema pike-makotakiri Jesoshi: kyaaryo niyotagaeyakimini tsika ikantari. ²² Ari iroñaaka eero pikimitagaa paerani. Ashi poyironi tee pikameethaperotzini. Pinintaperotzironi pantayiteroni kaari kameethatatsi, rootaki pamatawitantakarini apaniroeni. ²³ Eero papiiteero pikenkithashiryagaero pantawitarini paerani, omaanta pikenkithashiryagaero kameethatatsiri. ²⁴ Pipaashinitaperoeyanakini: eero pantashitawo kaari kameethatatsi, omaanta pikimitaperotyaari Tajorentsi, tema ikameethaperotaki kameetha.

Ikanteeyirini Paaworo oetarika rantayiterini

²⁵ Iroñaaka eero pitheeya eejatzi, omaanta kameetha piñaawaetantyaawo oetarika pikanteriri paashinipaeni atziri. Tema asheninkatakari Jesokirishito, eejatzi asheninkatawakagaeyakani, maawaeni. ²⁶ Aririka pikijashiryaaqya eero pantaperotziro kaari kameethatatsi. Eejatzi aririka pikijashiryaaqya intsipaete pipitsimaryaanee eejatzi, eero pojamaninkiro, ²⁷ okantyaatakya eerokya rantakaantziro kamaari kaari kameethatatsi. ²⁸ Pikoshiwitarika paerani, iroñaaka eero papiiteero pikoshitee; inta pantawaete paantyaari eerori oetarika koetyeemotakimiri, eejatzi pikaminthayiteerini ashironkaayitacharini.

²⁹ Eero piñaawaetantawo kaari kameethatatsi inta piñaawaetero ñaagantsi rooperotatsiri. Kameetha piyotaawakaya, piweshiryakagaeyarini piyemijantzinkarite. ³⁰ Teerika pijeeki kameetha, owashiretaka Ishire Tajorentsi. Eero powashiretakawo: tema rootaki kempoyagaeyakimirini. Okantyaani okempoyagaeyakimini roojatzi pree-tanteeyaari janta jenokinta. Pawijakotantaperotapaeyaari kameetha. ³¹ Aritapaaki iroñaaka pikija, eero pitsimaenkata, eero pikatsimatantzi, eero pimashireyantziti, eero pikijeeri paashinipaeni. Eero pikijathapiinantzi, eero pikantzimantantashita. Eero pashiminthatawo pitheeyakotashityaari paashini atziri pikowantyaari powashiretakayaari. ³² Inta pikaminthagaeyerini, pineshironkaeyerini. Tema paapatziyakari Jesokirishito, iroñaaka tee ikijantzimiro eerori Tajorentsi pantayiwitarini omaanta ikaminthaaperoeyakimini eejatzi pikimiteeyirini rirori pisheninkapaeni, eero pikijantari rantayitakirini, omaanta pikamintheyeerini.

5

¹ Tema eeroka reentsitepaeni Tajorentsi inintashireperotzimi. Ari iroñaaka pikim-itakoeyaarini. ² Inintashireperoeyakimini Jesokirishito, rirootaki shinetashiteencha apaniroeni ikentakotanteetakariri, ikamawenteeyakimini. Inimoperotakiri Tajorentsi iroka rantakiri Itomi. Kimitaka inintashireperoeyakimini Jesokirishito, eejatzi pikimiteri eerori pisheninka, pinintashireperoeyerini.

³ Eero pishirontawo tsinani kaari payi, eero pishirontari shirampari kaari payi, eero powashiyathatakotawo, eero powashiyathatakotayitawoni oetarikapaeni kaari kameethatatsi, eero piñaawenatakotari rashitayitarini paashinipaeni atziri oetarika tzimimotayitziririni: tee okameethatzi aapatziyariri Jesoshi rowashiyakotantya. ⁴ Eero powashiyathatakotawo tsinani, eero powashiyathatakotari shirampari. Okameethatzi pipashiwentakayaawo maawaeni kaari kameethatatsi. Omaanta okameethaperotzi apasonkiteri Tajorentsi: tema ikaminthaaperoeyakaeni. ⁵ Iroka nokantemiri, piyotaperotawakiro: eero riyatzi jenokinta riraga shirontapiintawori tsinani kaari rayi, eejatzi eero riyatzi jenokinta tsinani shirontapiintari kaari ayi, eejatzi eero riyatzi owashiyathatakopiintaworini kaari kameethatatsi, eejatzi ñaawenatakotzitaapiintariri rowaagawo paashinipaeni atziri. Riraga kowaperotzirori rashaagantya ikimitakaantakiro rootaki itajorentsite inintaperotantawori. Naakiro, irikapaeni tee raapatziyari Jesoshi, rootaki kaari riyaatanteeyani riroripaeni janta ijeekaperotzinta Jesokirishito eejatzi Tajorentsi. ⁶ Eenitatsi kowawitachari ramatawitemi: osheki iñaanatashitemimi wero, wero, wero; ikantashitawiteeyemini okameethatzi pantero iroka kaari kameethatatsi, omaanta eero

pikemijantaperotziri. Ari rowashironkagaeyakirini Tajorentsi maawaeni kaari kemijantaperotziri. ⁷Eerokapaeni eero poshiyakotari ikimitaaga rirori.

Pjjeekaeyeni kitejiriki

⁸Paerani kimitaka pjeekini tsiteniriki: tema pantapiintzironi kaari kameethatatsi. Omaanta rowameethateemi Jesokirishito, kimitaka ijeekakagaemi kitejiriki. Iroñaaka kameetha pjeekae, kimitaka jeekaemi kitejiriki. ⁹Aririka ajeekaki kitejiriki, akaminthaante, ajeeki kameetha, kameetha añaawaete oetarika kyaaryooperotatsiri. ¹⁰Piyoperoyeroni ikowakaakimiri Awinkatharite, ari panteeyeroni. ¹¹Eero pantziro rantayizirini maawaeni jeekatsiripaeni tsiteniriki, piyotakagaeyerini tee okameethatzi iroka ranteeyakirini rirori. ¹²Nopashiwentakaakawo nokenkithatakotziro ranteeyirini, rowaga imanakowitakari. ¹³Aririka piyotakaakiri tee okameethatzi ranteeyakirini, okoñaatzimotanakiri maawaeni ranteeyakirini. Roojatzi riyotakotantanakya tee okameethaperotzi rantziri. Roojatzi aririka ikowanee ikameethate, kimitanakya ijeekanee rirori kitejiriki. ¹⁴Rootaki ikananteetari:

“Aririka pimaaki, pipiriintanee. Aririka pikamaki, pipiriintee eejatzi. Riyotakaaperotemi Jesokirishito, ijeekakagaemi kitejiriki”.

¹⁵Pikenkithashiryaaperotero oetarikapaeni pantayiterini: eero pikimitari kaari yotatsi, omaantakya okameethaperotzi ojeekaperote piyotantari. ¹⁶Oshekiperofoña rantayitakironi atziri kaari kameethaperotatsi. Omawitya opomeentsitzimotemirika, pikyaaryoowentero pantero kameethatayitatsirini. ¹⁷Eero pantashitayitawoni oetarikapaeni, inta pityaawo pikenkithashiryaaperoty. Piyoteeyeroni oetarikapaeni ikowakaakimiri Awinkatharite: roojatzi ari pimateeyeroni ikowakaemiri. ¹⁸Eero pishinkita, rooma eero piyotaneero oeta panteri: inta pikemijantaperotero Ishire Tajorentsi maawaeni oetariki iyotaanteeyantemirini. ¹⁹Osheki pikantapiinteri pisheninka: “Tema ikameethataki Awinkatharite”, eejatzi pomampaawentapiinteeyarini Tajorentsi, piweshiryaawentyaari maawaeni pajankaneki. ²⁰Paapatziyakari Awinkatharite Jesokirishito, rootaki itajonkakowenantakimiri Pawa Tajorentsi. Iroñaaka pipaasonkitapiinteri.

Okameethatzi ikaminthaaperotero shirampari iina, eejatzi okameethatzi oñaaperoteri tsinani oemi

²¹Aririka pipinkathaperoteri Jesokirishito, pipinkathatawakagaeyani eerokapaeni maawaeni shirampari eejatzi tsinani, eejatzi paapatziyawakagaeyani.

²²Tsinani, ¿paapatziyaperotarima Awinkatharite? Ari, eejatzi pikimiteri piimi, paapatziyaperotyaaari rirori. ²³Ikimitaka Jesokirishito reewawenanteeyirini aapatziyariripaeni, eejatzi ikimitya shirampari, reewawentero iina. Tema osheki ikamintheyakaeni Jesokirishito, rootaki rowawijaakoeyantakaerini. ²⁴Maawaeni aapatziyeeyaririni Jesokirishito ipinkathateeyanakirini, ari okimiteeyani eejatzi maawaeni tsinanipaeni tzi-mayitatsirini oemi, otzimatyee aapatziyaperotyaaari.

²⁵Ikimitaaka Jesokirishito inintashireperoyakaeni, eeroka shiramparipaeni, kameetha pinintashireperotero piina. Ñaakiro, inintaperoyakaeni Jesokirishito, ikamawenteeyakaeni, ²⁶rootaki rowameethatanteeyakaerini. Aririka aapatziyeeyawoni iñaani Tajorentsi eejatzi akaawoshitawenteeyarini irira, ari rowameethaperoyakaeni Jesokirishito akyaryoowenanteeyaworini maawaeni ikowakagaeyakaerini. ²⁷Ikwaki iñaaperoyeeni aaka akameethatzi, eejatzi riraga maawaeni paashinipaeni aapatziyariri Jososhi; eero ojeekimoneentee kaari kameethatatsi. Ikwaki akameethaperotanaki, eero ojeekantaneenta eechonkiini kaari kameethatatsi. Ñaakiro, osheki inintashireperoyakaeni. ²⁸Eejatzi, eeroka shirampari, pinintashireperoyeroni piina. Pikimitaaga pineshironkata eeroka, pineshironkatero piina. Riraga neshironkatzirori iina rirojatzi neshironkatacha apaniroeni. ²⁹Tee iñaagaetzi apaani atziri kijashitachani iwatha, inta ikaminthaa rirori. Eejatzi, ikimitakae Jesokirishito aaka, aririka aapatziyeeyarini, ³⁰tema ikaminthaakae, isheninkateeyakaeni, kijokiro rowaeyakaeni. ³¹Ayoteeyakini shirampari eejatzi iina apaani ikantana: rooma okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Aririka raaki

shirampari iina, rookanakiri iriri, eejatzi riniro, kijokiro rowanakiro iina. Riraga shirampari eejatzi iina tema kimitanaka apaani iwatha rirori: kijokiro rowawakaanaka, tee okameethaperotzi rookawakagaeya”.³² Opomeentsi witaka akemiro iroka, omaanta oshiyakari Jesokirishito eejatzi maawaeni aapatziyeeyakaririni, apaani akanteeyakani: asheninkatawakagaeyakani, atsipatawakagaeyakani.³³ Ari napiiteemiro: kimitaka ineshironkataaga rirori shirampari, kameethaperotatsiri ineshironkataperotero iina, ikanteetateyeyaani. Eejatzi okameethaperotzi oñaaperoteri tsinani oemi ikameethatzi.

6

Tsika akanteri eentsitepaeni ayotayeri

¹ Eentsipaeni, paapatziyakaririka Awinkatharite, eejatzi ikowakaakimi pikemijantaperoteeyerini piri eejatzi piniro. Rootaki inimoperotziriri Tajorentsi.²⁻³ Eenitatsi ikaminaakiriri Tajorentsi paeraniperoroña itakaantakaworini, ikantakiri: “Piñaapinkataperoteri piri eejatzi piniro, rootaki kameetha nojeekakaantemiri: ojamani piyeeki eeroka jaka kipatsiki”.⁴ Shirampari, eero pijamaneentari peentsitepaeni, pikijakarikari eejatzi pikan-tashiryaaaneentarikari inta piyotagaeyerini kameetha ikantayitzirini Awinkatharite, eejatzi piyotagaeyerini ipinkathateri rirori.

Ronampiripaeni eejatzi omperatatsiri

⁵ Ninkarika antawaetakayimiri, pikemijantaperoteri eejatzi pipinkathateri. Kimitaka pantakiniri Jesokirishito maawaeni ikowakaakimiri, panteniri antawaetakayimiri maawaeni ikowakaakimiri rirori.⁶ Eero pamatawitziri. Kameetha pantawaete aririka rotyaantemi apaniroeni. Eerorika raminimi pikantateyeyaani pantawaeteniri kameetha: tema eejatzi kimitaka pantawaetatziiniri Jesokirishito. Pikowaperotanakikya pantawaeteniri Tajorentsi maawaeni ikowakaakimiri.⁷ Tee riro pantawaetaperotziniri apatziro atziri, inta eejatzi pantawaetatziiniri riraga Awinkatharite.⁸ Tema ayoteeyakini irira Awinkatharite pinateni okaatzira antayitakirini kameethatayitatsirini, omawitakya aakarika omperataarewo teerika romperaete.⁹ Eejatzi eerori antawaetakayiriri atziri: pikaminthagaeyerini maawaeni pantawaetakaanewopaeni eejatzi poejeekanewopaeni, tema nokantakiri ikemijantemi. Eero pikijapiintziri. Eero pipeyakoeyironi: eerokateeyakini ipinkathariwenteeyakirini Jesokirishito, eejatzi ipinkathariwenteeyakirini rirori pantawaetakaanewopaeni: pimonkaatawakaeyakani.

Aapatziyariri Jesokirishito roshiyakari joraaro

¹⁰ Noweyaantemi nokantemi: noyemijantzinkarite, pikanteri Awinkatharite reewawenteeyemini eejatzi ramitakoeyemini pishintsishiretantaari.¹¹ Ikimitaaganki joraaro rawentaawo iithaari kijotatsiri eero raawyaantari ikentziri rowayirite, ari pikimiteeyaani iroñaaka eerori pameenteeyarini Tajorentsi, eero rotsinampaantzimi iwinkatharite kamaari riraga amatawitantaneri.¹² Tee riro owayirita atziri koñaatziro, omaanta owayiritakari kaari iñagaetzi: riraga iwinkatharite kamaaripaeni, jewawentziriri kamaaripaeni, jewawenteeyeririni maawaeni theenkantatsiri, oshikiperoroña kamaari. Ikiyeeyakaeni riroripaeni maawaeni.¹³ Ikimitaaga joraaro rameentawo iithaari kijotatsiri, eejatzi eerori ari pikimitya pameentaaari Tajorentsi potsinampaantaaari kamaari. Rowashironkaemikari inta eero imatantaperotzimi, panaakoteeyirini pithotyayeniri Tajorentsi maawaeni ikowakagaeyakimirini; eero pipakaero paapatziyaperotakarira.¹⁴ Paapatziyaperotyaari kameetha Jesoshi, pikenkithashireeyironi kyaaryooperotatsiri eero rowashironkaantzimi kamaari: poshiyakowitakari ikimita joraaro rameentawo ishirikathakiro eero ikenantari riraga rowayirite. Pikameethaperote eerokya imatantzimi kamaari: pikimitakotyaari joraaro, rameentawo rotzikaayitawoni kijori.¹⁵ Ikimitaaga joraaro ijapatotaka kameetha raatzikantayitarini, tsikarika riyaatayitzini, ari pikimiteeyaani eerori piwetsikashiretya kameetha, pikinakinayitantaarini piyotayeri atziri tsika ikanteeyaari rawijakotanteeyaarini.¹⁶ Eejatzi eenitatsi joraaro rotzikaari, roepiyantawori chekopi jathowatatsiri kaari ikenanteetari. Eejatzi

eerori, pameentaperotyaaari Tajorentsi, eerokya raawyaantzimi iwinkatharite kamaari rantakayemiro kaari kameethatatsi. ¹⁷ Eejatzi, joraaro ramatheetakawo iitoki kijotatsiri rootaki aakowentziriri; eejatzi pikimitya eerori, paapatziyeeyaarini Tajorentsi pawijakotanteeyaarini, eerokya imatantzimi kamaari rantakayitemironi kaari kameethatatsi. Eejatzi eenitatsi ithatzinkamento kimiwityaawoni jawiri. Rootaki ithatzinkantariri rowayiritepaeni kaari imatantari ipiyatyaari: eejatzi okimita Iwaperite Tajorentsi oshiyakawo iroka thatzinkamentotsi, tema rootaki apiyakowenanta yaari eero imatantee kamaari. Rooma Ishire Tajorentsi rootaki amitakoteeri iyotayitakaeni amatantyaawori apiyathatantyaari kamaari oetarika ikowakaawiteeri rantakagaerimi.

¹⁸ Eero pipakayiro pikenkithatakaapiinteri Tajorentsi. Pikanteri oetarikapaeni okowakayimiri Ishire. Pikamanteri koetyeemotayitakimirini. Eero piperawentawo pamanakoeyaarini piyemijantzinkaritepaeni. ¹⁹ Eejatzi pikanteri ramitakotena naari, eero nopashiwenanta nokenkithatakagaeyerini atziri. Nokamanteeyerini kaari riyoteeyawitani paerani: rowawijaakooyerini Tajorentsi maawaeni aapatziyayiteeyaaririni. ²⁰ Niyotaapiintakiri atziri, rootaki romonkyaaaganteetakinari jaka omonkyaaagementotsiki. Pikanteri ramitakotenaata kameetha nokantapiinteri atziri, eero nomanantawo. Tema rootaki ikowakaakinari Tajorentsi.

²¹ Aririka rareetakya Teekiko, ikantapaakimi tsikarika nokantakari, eejatzi ikamantemi oetarika rantayitakirini. Rirotaki ayemijantzinkarite, nonintaperotziri, ikyaaayoowentaperotziniri Awinkatharite maawaeni ikowakaakiriri. ²² Rootaki notyaanantakariri, nokowaperotaki piyoteeyini tsikarika nokantaka. Eejatzi nokowaki riweshiryaaagaeyemini. ²³ Iroñaaka, noyemijantzinkarite, nokowaki kameetha ijeekakaeyemini Pawa Tajorentsi, nokowaki riyotagaeyemini paapatziyaperotanteeyaririni eejatzi pinintaperoyerini pisheninka. Eejatzi nokowaki ikimitakayemi riraga Awinkatharite Jesokirishito. ²⁴ Aririka pikantyaani pinintaperoteri Awinkatharite Jesokirishito, nokowaki ineshironka-teeyemini Tajorentsi, maawaeni.

Naaka jankinateeyimioririni:

Paaworo

RIRAGA PAAWORO ROJANKINATZINIRI JIRIPOSHIJATZI

¹ Nokoyi nowethateeyemini eerokapaeni jiriposhijatzi tsikarika pikanta piyeeki. Naaka Paaworo jankinateeyakimirorini, notsipatakari jaka Temoteeyo. Naaka antawaetziniriri Jesokirishito ikowakaakinari. Nojankinateeyimironi maawaeni noyemijantzinkarite: jewawentziriripaeni, amitakoeyiririni aapatziyariripaeni eejatzi maawaeni aapatziyariripaeni Jesoshi. ² Nokowaki eekiro riyaatatyee ineshironkateeyemini Pawa Tajorentsi, eejatzi kameetha ijeekakagaeyemini. Eejatzi nokowaki ikimitakagaeyemini Awinkatharite Jesokirishito.

Ipaasonkitziri Paaworo Tajorentsi

³ Aririka nokenkithashireeyemini, nopaasonkitapiintziri Tajorentsi. Nopaasonkitakowentzimi eerokapaeni. ⁴ Aritaki nokantatyaani namanapiintziri Tajorentsi, nokantapiintziri: “Pikaminthagaeyerini jiriposhijatzi, pamitakoeyerini”, eejatzi niweshiryaaawenteeyakimini. ⁵ Pikantatyaani pamitakotapiinteeyakinani akamanantakiro iñaani Tajorentsi, akamanteeyirini atziri tsika ikanteeyarini rawijakotanteeyari. Rootaki nopaasonkitawenantzimiri. ⁶ Okameethataki iroka pantapiinteeyakirini, tema riro Tajorentsi matakaakimirori. Niyotaki ikantatyeeyaani, imatakaapiintemiro, roojatzi ipokanteeyari riraga Jesokirishito. Aririka ipokapae rirori, ari monkaatapaaka maawaeni panteeyakirini. ⁷ Tema okameethataki noñaaperoyakimini, aritaki osheki nonintashireeyakimini. Eenirona nojeekaki jaka omonkyaagamentotsiki, nokenkithatakotziri Jesokirishito, eejatzi aririka roeyowaena, eejatzi nokenkithatakoteri. Nokamantapiintziri riraga pinkathariwenantatsiripaeni oetaka nokenkithatakotantariri Jesokirishito; eejatzi nokamantziri okyaaryooperotaki iñaani Tajorentsi. Omaanta pikantani eerori pikaminthaaperoyakinani, pamanakotapiinteeyakinani ineshironkatantenari Tajorentsi. ⁸ Riyotaki irira osheki nonintaperoyakimini. Osheki inintaperoyakaeni Jesokirishito, eejatzi naari nokimitakari irira osheki nonintaperoyakimini.

⁹ Eejatzi namaniri Tajorentsi ramitakoeyemini, tema nokowaki eekiro piyaatatyee pinintaperoyerini paashinipaeni. Eejatzi nokantziri riyotagaeyemini rirori piyotaperoyeantyaaririni, eejatzi otzimimoeyantemirini piyotantyaari: eekiro piyaateeyanakiyeeeni. ¹⁰ Nokowaki piyoteeyeni pantero kameethatatsiri, eerokya pantashitawo kaari kameethatatsi. Nokowaki pikameethaperoyanakini, eero ojeeki pantani; pikanteetatyeeyaani, roojatzi ipokanteeyari Jesokirishito. ¹¹ Tema rowameethaperoyakimini, iroñaaka nokowaki kameetha piyeekaeyeni, ramitakoeyemini rirori. Roojatzi maawaeni atziri iñaaperoyerini Tajorentsi, ikanteeyeni: “Tema ikameethaperotaki Tajorentsi”.

Ijeeki Paaworo omonkyaagamentotsiki, omaanta oshekyaanaka iñaani Tajorentsi

¹²⁻¹³ Nokamantemi, noyemijantzinkarite: romonkyaagaetakina, omaanta tee natsipetashitawo nojeeki jaka omonkyaagamentotsiki. Nokantani nokamanteeyirini atziripaeni tsika ikantyaari rawijakoeyanteeyaarini. Ikemaeyakina maawaeni joraaropaeni: riraga shenteeyirorini ipanko jewawenantatsiri oroomajatzi. Eejatzi paashinijatzitat-siri atziri, ikemaeyakinani. Riyoteeyakini tekatsi nante, omaanta romonkyaagashiteetakina; apatziro nokenkithatakowitari Jesokirishito. Eeromi nojeekimi jaka, eeromi riyoteeyeenimi tsika ikantyaari rawijakotanteeyari. ¹⁴ Iñaapaakina ayemijantzinkarite tsika nokantari jaka, rootaki riweshiryaaawenteeyantakaririni Awinkatharite. Iroñaaka tee ithaawaeyini, omaanta ikowaperoyanakini ikamanteeyerini maawaeni atziri iñaani Tajorentsi.

¹⁵ Eeniro osheki kenkithatakotziriri Jesokirishito. Iñaakina apanipaeni osheki naapatziyakaeyakarini atziripaeni, rootaki ikowantanakari ranaakoeyenani raapatziyaka-gaeyaarini atziripaeni. Omaanta eeniro paashinipaeni kaminthaaperotakinari, kameetha ikenkithatakaantakiro iñaani Tajorentsi. ¹⁶ Osheki inintashireeyakinani riroripaeni,

rootaki riyotakotantakariri Jesokirishito. Riyoteeyakini nojeeki jaka omonkyaagamentotsiki nokamanteeyantyaaririni jewatatsiripaeni iitarika nokenkithatakotantariri Jesokirishito, nokamanteeyerini tsika ikantyaari rawijkotanteeyari. ¹⁷ Riraga kijakinari, tee ikowakayiri atziri raapatziyeeyenani, omaanta rirotaki kowaentsiri ranaakotena raapatziyakagaeyarini atziripaeni. Tee rantawaetaperotziniri Jesokirishito, omaanta ikowashita rowashironkayenami jaka omonkyaagamentotsiki. ¹⁸ Ari, omawitya ikijawitena. Apanipaeni ikijaneentakina, riraga paashinipaeni ikaminthaakina, omaanta ikenkithatakoeyakirini Jesokirishito, rootaki niweshiryaantakarini naari.

Nokantyaani niweshiryaaperotanakya. ¹⁹ Tema pamanakoteeyakinani rootaki ramitakotantakinari, eejatzi amitakotakina Ishire Tajorentsi, rootaki niyotantakarini ijeekakaakina kameetha, nokimitakotantyaariri rirori. Rootaki noemoshiryaantarini. ²⁰ Tee nokoyi nopashiwentya, omaanta nokowaperotaki naari kameetha naapatziyaperotyaaari Jesokirishito; nokowaki nokimiteeya paerani, tee nothaayi. Omawitya rowamagaetenarika rooma eerorika rowamagaetana, omaanta oetarikapaeni nanteniriri, nokowaperotaki ikanteeyeni atziri: “Tema ikameethaperotaki Jesokirishito”.

²¹ Eerorika rowamagaetana iroñaaka, roojatzi nokantyaani naapatziyaperotyaaari Jesokirishito. Aririka nokame, okameethaperotaki eejatzi: tema ari noñaaperotapaeri janta jenokinta; rootaki nokowaperotakiri. ²² Eerorika nokami, roojatzi nokantyaani nanteniri Awinkatharite oetarikapaeni ikowakaakinari. Tema okameethataki. Eejatzi, aririka nokame okameethataki. Tee niyotzi oetarika nokowaperoteri. ²³ Nokowaperotawitakawo apite. Nokowaki nokame, niyaatashitanteeyaariri Jesokirishito, kijokiro nowantapaeyaariri. Tema okameethaperotaki. ²⁴ Omaanta eejatzi okameethaperotaki roojatzirika nañe, nokantyaani namitakoeyantemirini eerori. ²⁵ Niyotaki iroñaaka eero rowamagaetana, eero niyaatzita jenokinta. Nojeekimoteeyanakiminiita kipatsikika namitakoeyemini paapatziyaperoyaarini Jesoshi, eejatzi piweshiryaawenteeyaarini riraga paapatziyakari. ²⁶ Aririka niyaatashiyeemini eejatzi, piweshiryaawentawaena, eejatzi piyoteeyanakini ikameethaperotaki Jesokirishito.

Ikantziri: “Kameetha pijeekaeyeni”

²⁷ Eenitatsi iroka nokowakaakimiri pikenkithashiryaaperoteri: paapatziyakari Jesokirishito pawijakotantaari, iroñaaka ikowaki kameetha pijeekaeyeni, pantapiinteeyeroni maawaeni ikowakaakimiri. Aririka niyaatashiteeyemini nokowaki noñeeyapaemini eekirowa piyaatatzi pikyaaryoowenteeyironi paapatziyeeyakawoni maawaeni. Eerorika niyaatashiyyimini, omaanta nokowaki nokemakoeyemini eekirowa piyaatatzi pikempiyaaaminthatawakagaeyani, pipomeentsiwentawo pikamanteeyerini atziri: “Aririka paapatziyaari Jesokirishito, ari rowawijaakotemi”. ²⁸ Eero pithaawanteeyarini riraga kijeeyawitakimirini: ari ikenkithashireyanakyaani: “¿Iitaka kaari ithaawanantana?” Ari riyoteeyanakini rirori riyateeyeni paamariki kaari tsiwakanitatsini, riyoteeyeni eejatzi rowawijaakotakimini Tajorentsi. ²⁹ Ikaminthagaeyakimini Tajorentsi, ikowakagaeyakimini paapatziyeeyarini pikantyaani kijokiro poyeri Jesokirishito. Omaanta ikowakagaeyakimini iroka omawitya pikemaatsitawenteeyaarini. ³⁰ Aritaki amonkaatawakagaeyakani apomeentsiwenteeyarini Jesokirishito. Paerani piñeeyakinani nopomeentsitawentakarini niyotaakoeyakimirini. Iroñaaka eejatzi pikemakoeyakinani, osheki nopomeentsitawentakarini niyotagaeyakirini paashinipaeni atziri.

2

Eero pikaminthaashita eeroka apaniroeni, omaanta pikaminthagaeyerini paashinipaeni

¹ Tema riweshiryaawenteeyimini Jesokirishito. Inintaperoeyakimini, retakoeyakimini, roemoshiyenkaeyakaeni. Tema pikithaatakotakawo Ishire Tajorentsi. Tema piyoteeyini ineshironkatakae Jesoshi eejatzi ikaminthaakae. ² Rootaki iroñaaka nokanantzimiri: “Kameetha pijeekaeyeni, paakameethatawakagaeyani, pinintaperotawakagaeyani. Kameetha omonkaatawakagaeyani oetarikapaeni pikowayerini eejatzi oetarikapaeni

pikenkithashireeyerini. Aririka panteeyeroni iroka, ari nokimoshirewenteeyanakimini". ³Oetarikapaeni panteeyerini, eero pikijawakaanteeyawoni, eero pikantakaaperoeyani. Eero pikenkithashireeyani pikameethaperotzi, eero pikenkithashireeyani panaakoeyakirini paashinipaeni, inta pikenkithashiryaaakoeyaarini: "Ikameethaperoeyini paashinipaeni, ranaakoeyakinani ikameethatzi". ⁴Okameethatawita pikaminthaya eeroa apaniroeni, omaanta okameethaperotzi eejatzi pikaminthagaeyerini paashinipaeni.

⁵ Pikimitakoeyaarini Jesokirishito: tee ikenkithashiryaaakota ikaminthaya rirori, omaanta ikenkithashiryaaakoeyakaeni ikaminthagaee aaka. ⁶⁻⁷ Paeraniperoroña rirotaki Tajorentsipero, omaanta ikantakiri Iriri: "Pawa, niyotzi akimitawakagaeyakani, atajorentsitaperoeyakini aaka, omaanta nokowaki nopeyapaeya atziri, nantemiro maawaeni pikowakaakinari". Roojatzi rookantanakawo reewawenantzi, itajorentsiantari. Roojatzi ijeekantapaakari paerani kipatsikika, ratziritaperotapaaki: ⁸ ikimiteeyapaakaeni aaka. Tee reewawenantawitapaaka, omaanta iñaaperotakiri Iriri. Rirotaki kowashiteenchakentakoteetantakariri koroshiki, ikamawenteeyakaeni. Rootaki ikowakaakiriri Iriri. ⁹ Omaanta paata ragaeri jenoki, kameetha ijeekakagaerikya Ashitariri. Rapiitawaeri iitawaeri Tajorentsipero: ranaakoeyapaerini maawaeni jeekaeyatsirini. ¹⁰ Ikwaki Tajorentsi apinkatheeyerini Jesoshi maawaeni: riraga jenokijatzi, aakapaeni kipatsijatzi, riraga jeekatsiri inthomaenta kipatsi, maawaeni. Eekiro aatatye apinkathataperoeyeriniroña rirori. ¹¹ Eejatzi akantaperoeyeni: "Rirotaki Jesokirishito Awinkatharite", rootaki añaaperotaperoeyantyaaririni kameetha riraga Pawa Tajorentsi.

¹² Ari, nonintaperotanewopaeni, pikantani paapatziyaperotapiinteeyakawoni okaatzi niyotaakimiri. Notsipatantawitakimirini paapatziyaperoeyakawoni. Iroñaaka tee nospateeyemini, omaanta nokowaki paapatziyaperoeyawoni eejatzi. Tema rowawijaakoeyakimini Tajorentsi: iroñaaka pipinkathataperoeyerini, pantaperoteniri kameetha maawaeni ikowakagaeyakimirini. ¹³ Tema rirotaki kowakaashiryaaapiintakimirori pikowantapiintakari panteniri ikowakaakimirini. Rootaki imatakaantakimirori.

¹⁴ Pantaperoeyerini maawaeni ikowakaakimirini: eero piñaawaepookitzi oetarika pantayiterini, eero pipiyawaantetari oetarika ikantemiri. ¹⁵ Aririka panteniri Tajorentsi maawaeni ikowakaakimirini, eero ojeeki pantani, omaanta pikameethashiryaaanaki. Tema itominteeyakimini, rishintoeyakimini. Rowameethataperoeyakimini. Jaga pinampiki pikaateeyakirini osheki theenkantatsiri: tee ikameethatzi irirapaeni, tee riyotziri Tajorentsi. Kimitaka ootamentotsi ootaka aminantari, ari pikimitya eerori, kameetha pi-jeekaeyeni piyotakagaeyantyaaririni riraga theenkantatsiri kyaaryo paapatziyeyakarini Tajorentsi. ¹⁶ Napiitemiro nokantemi: kimitaka pootakawo ootamentotsi paminantari tsiteniriki, eejatzi piyotagaeyerini maawaeni jeekimoeyimirinira jaga Iñaani Tajorentsi iñaantapaeyaaworini rirori jenoki, ikanteetatyeeyaani rañaapae janta. Ari pimanteeyeroni iroka; roojatzi ipokanteeyari Jesokirishito, nokimoshirewenteeyakimini. Niyotanaki tee natsipetashitawo niyotagaeyakimini. ¹⁷ Iroñaaka paapatziyeyeyakarini Jesoshi. Tema naaka aapatziyakaakimirini, rootaki ikowanteetakari rowamagaetena. Aririka rowamagaetena iroñaaka, niyotaki eekiro piyaataye pipinkathataperotanakiri Tajorentsi. Rootaki nokimoshiretantakari, eejatzi nokowaki pikimoshirewentena eerori. ¹⁸ Kyaaryo, okameethatzi pikimoshireeyanakini, akimitawakagaeyantyaarini, akimoshireperoeyantyaarini, maawaeni.

Rotyaantziri Paaworo Temoteeyo

¹⁹ Aririka ikowakayena Awinkatharite Jesoshi, nokowaki intsipaete notyaantemiri Temoteeyo. Aririka ipiye eejatzi jaka, ikamantapaena tsika pikanteeyarini, nokimoshiretantyaarini. ²⁰ Tekatsi paashini kimityaarini rirori: osheki ikowaperotaki ikaminthagaeyemini kameetha piyeekaeyantyaarini. ²¹ Eeniro paashinipaeni: ikenkithashireeyakironi oetarikapaeni ikowayitzirini rirori, tee ikenkithashiryaaaperotero ikoyiri Jesokirishito. ²² Omaanta piyoteeyakini ikameethataki Temoteeyo, ikyaryoowentziro ramitakotakina nokenkithatatakaakiri atziri: nokamanteeyirini tsika ikantyaari rawijakotantyaari. Osheki

ramitakotakina, ikimitakaantakina naaka ashitariri. ²³Rootaki nokowantakari notyaan-temiri. Aririka niyotaperotaki rowamagaetena, rooma eerorika, ari intspaete notyaanteri Temoteeyo ikamantapaemi. ²⁴Eejatzi nameentakari Awinkatharite ishinetana niyaatashi-yemini. Eero ojamanitzi, ari nareeteeyapaemini.

Ikenkithatakotziri Epajororiito

²⁵Chapinki potyaantakarini ayemijantzinkarite Epajororiito, osheki petakotakina. Ikaatakina, nantawaeteeyinirini Awinkatharite. Ikimitaaganki joraaropaeni ikyaryoowentziniri iyapitaanote oetarikapaeni rantziniriri, ari nokimitaaka naaka eejatzi Epajororiito nokyaryoowentziniri Awinkatharite maawaeni nantziniriri; tee noperatawentawo ikowakaakinari. ²⁶Osheki ikoetyeeyakimini. Pikemakoeyawitakarini mantsiyataki, osheki powashiretakotawitakari. Iroñaaka ikenkithashiryaaakimi, tee ikoyi powashiretakotyaari. ²⁷Kyaaryo, imantsiyaperowitaka, roowiteencha ikamemi, omaanta ineshironkateeri Tajorentsi, retsiyatakoteeri. Eejatzi naari, ineshironkataana, tee ikowakaana ikamimotena. Riyotzi nashironkaawitaka, tee ikowakaana nowashiretakotyaari. ²⁸Iroñaaka nokowaperotaki notyaanteemiri. Aririka piñeeyawaerini, pikimoshirewenteeyawaerini, roojatzi eero nowashiretakotantaneemi. ²⁹Rootaki paakameethatantawaeyariri, pikimoshirewentawaeri; tema rirotaki aapatziyariri Awinkatharite. Piñaaperotawaeri eejatzi piñaaperoyerini maawaeni kimitariri rirori. ³⁰Tema rantawaetziniri Jesokirishito, rootaki imantsiyatantakari, roowiteencha ikamemi. Osheki retakotapiintakina: ikimitakimi petakotapiinteeyananimi eero, pijeekirikami jaka. Tee ikenkithashiryaaakota rirori, rootaki ikamantyaarimi.

3

Paamayarira riraga kowatsiri ipeyakagaeyemini joriyyo

¹Eejatzi, noyemijantzinkarite, nokanteeyemini: pikimoshirewenteeyerini Awinkatharite. Eero nojamanentawo napiitemiro rowaga nojankinatakimiri, tema okameethatzi pikemapiintero.

²Paamayarira riraga kowatsiri ipeyakagaeyemini oyaatzirori rametayitarini jori-yopaeni: tee ikameethatzi. Paamayarira, rowashironkaemikari, ikowawita itotonatakaemimi pishiramparitantari pawijakotanteeyari.

³Atsipetashita atotonatziro, eero owameethatee, eero owawijaakotee. Omaanta Ishire Tajorentsi iyotagaeyakaeni apinkathaperoyirini Tajorentsi, rootaki rowameethateeyan-terini, rowawijaakoeyanteerini. Aweshiryaaawenteeyakarini Jesokirishito, ayoteeyakini tekatsi akantya owawijaakotashitya aaka. ⁴Aririkami amateromi owawijaakotyaami aaka, tema naaka owawijaakotashitachanimi.

Osheki nomatayitawitakani, nanaakoteeyawitakarini paashinipaeni. ⁵Owakira nokoñaatapaakini, ⁷nomaakotapaaki, ari itotonateetakiro noshiramparitantari. Naaka icharineeteni Ishirayeerini. Eejatzi nocharinetakari Irijamiini. Tema naakapero joriyyo. Nomonkaataperotakiro rojankinarini Moeseeshi, tema naakawitaka warijeeyo. ⁶Nokowaperotawitanikya osheki naapatziyarimi Tajorentsi, rootaki nokijeeyantakaririni riraga aapatziyeeyaririni Jesoshi nowamaayitakini apaanipaeni. Kameetha nomonkaatakiro rojankinarini Moeseeshi, tekatsi kantenani: “Eenitatsi pantani”.

⁷⁻⁸Niweshiryaaawentawitawoni maawaeni nantziniriri paerani, nokantakaaperotawitani, nokantashiretaki, “Okameethatzi iroka nantakiniriri Tajorentsi”. Omaanta iroñaaka noyaateeri Jesokirishito, rootaki niyotantari natsipetashitawitakawoni paerani. Iroñaaka tee nokenkithashiryagaero maawaeni nantawitarini paerani. Omaantakya iroñaaka naapatziyaari Jesokirishito rootaki nookantaawori nantawitarini, nokimitakaantaawo ookirowanki kaagashi. Omaanta iroñaaka naapatziyaari Jesokirishito, nopinkathateeri. Nokoyi niyotaperoteri irira eejatzi nokoyi nanteniri oetarika ikowakaakinari. ⁹Nokowaki nosheninkataperotakyaari. Tee nokameethatashitya naari: nomonkaatayitawitawoni rojankinarini Moeseeshi, omaanta tee owameethatena. Omaantakya naapatziyakari

Jesokirishito, rootaki rowameethatantakinari rirori. Aritaki rowameethateeyirini Tajorentsi maawaeni aapatziyeeyaririni.¹⁰ Nokowaki niyotaperoterikyaroña Jesokirishito. Ikkimitagaerira Tajorentsi ipiriinteeri, nokowaki itajonkakowentapiintena naari. Eejatzi, okimitaka osheki ikemaatsitawenteeyakaeni, nokowaki nokemaatsitawentyaari naari; okimitaka ikamawenteeyakaeni, nokowaki nantawaeteniri naari omawitakya rowamaawenteetenawo.¹¹ Roojatzi aririka ipiriinteeyaneeni kamakotakirorira raapatziyakarira Jesoshi, nokowaperotaki nopiriintanee naari, notsipataperotantapaeyaariri Tajorentsi.

Ikamantakotaa rorojatzji Paaworo

¹² Tekiraata nomonkaatayitzironi iroka nokenkithatakotakiri, tekiraata nokameethaperotzi okimitaka ikowakaakinari Jesokirishito. Omaanta nokowaperotaki nomonkaataperotayitenirini, tema rowawijaakotaana irira nomonkaatantyaawori.¹³ Ñaakiro, noyemijantzinkarite: tee nokanzimi nomonkaataperotayitakironi maawaeni nokowakiri nomonkaateri. Iroñaaka tee nokenkithashiryagaero maawaeni nantayitawitarini paerani, omaantakya apatziro nokenkithashiryaaperotziro maawaeni nanteniriri Jesokirishito, eejatzi nokowaperotaki osheki kijokiro nowanakiri rirori.¹⁴ Naapatziyakari, rootaki ikowantakinari Tajorentsi niyaate jenokinta, nojeekimotapaeri rirori. Iroñaaka nokyaa-yooowentziniri nantawaetaperotziniri, ipinatantenari iinja janta jenokinta.¹⁵ Nokowaki pikimiteeyenani, maawaeni aapatziyaperoyeririni Jesoshi. Teerika pikimiteeyenani, riyotakagaeyemini Tajorentsi tekiraata omonkaatya paapatziyaperoyeririni.¹⁶ Omaanta pikyaaryoowentero pimonkaataperotero maawaeni piyotakiri. Tema aritaki riyotakaakimiro.

Ikowaki Paaworo akimiteeyaarini rirori

¹⁷ Noyemijantzinkarite, pikimiteeyenani. Eejatzi pamineeyerini paashinipaeni, ikimiteeyakinarinika. Roojatzi pikimiteeyenani maawaeni: paapatziyaperoyeririni Rotyaantanawo Tajorentsi.¹⁸⁻¹⁹ Paerani nokamantakimi eeniro osheki kijakiriri Jesokirishito: riraga kentakotawentakaeri koroshiki. Iroñaaka napiiteemiro: kyaaryo ikaatzi osheki kijakiriri. Tee ifñaaperoyeririni Tajorentsi, omaanta riweshiryaawentashitawoni kaari kameethatatsi eejatzi rowayitarini: ikimitakaantakawo itajorentsitashitakawo iwatha okaatzira okowashitari. Okameethatemi ipashiwenteeyanimi, omaanta ikantakaaperotashiteeyakani. Apatziro ikenkithashireeyironi tsika ikanteeyani jaka kipatsiki. Iinja riyaaeteeyanagini paamariki kaari tsiwakanitatsini. Niraakoeyakarini naari. Eero poshiyari rirori.²⁰ Omaanta aaka akowaki anampitaperotyaaowo jenokinta. Iroñaaka oyaatziiri owawijaakoeyeririni riraga Awinkatharite Jesokirishito. Ikinantapaakyaawo menkori ragaeyantaneerini aakapaeni jenokinta.²¹ Ashi royiro itajonkantzi, imatayitzironi iitarika-paeni ikowakiri. Itajonkakowentapaakae aari, ipaashinitapaakaeni awatha, akimiteeyaariri rirori. Iroñaaka ashii oyiropathagaeyini, akamaeyini; omaanta iinja akimiteeyaarini rirori, okameethaperotanakikya awatha: eero apathagaeyeeni, eero akamae eejatzi.

4

¹ Rootaki noyemijantzinkarite, nonintaperoyantakimirini, osheki nokoetyaakimi, osheki niweshiryaawenteeyakimini. Kijokiro powaeyeririni Awinkatharite, poyaataperoyeririni. Kyaaryo, osheki nonintaperoyakimini.² Iroñaaka nokamantero Ewoorya eejatzi Shiinteki eero okijawakaa. Kameetha okanteri Awinkatharite ramitakotero aakameethatawakagaeya.³ Iroñaaka nokamantemi, nojorriyotzinkarite, tema paerani atsipatawakaaka antawaetziniri Awinkatharite: iroñaaka nokowaki pamitakotero rowaga tsinani aakameethatawakagaeya eejatzi. Paerani opomeentsiwentawitawoni okamanteeyawitarini atziri tsika ikantyaari rowawijaakotanteeyari: okaateeyawitakinani, eejatzi rirori Kirimiintzi, eejatzi paashini amitakoeyanarini. Ojankinateeyakani iwaeropaeni riraga amitakoeyanarini janta jenokinta, rojankinatakotaka maawaeni iwaero jeekatsini jenokinta ifñaanamentoki Tajorentsi.

Pikimoshirewenteri Tajorentsi

⁴ Pikanteetatyeyyaani pikimoshirewenteeyerini Awinkatharite. Napiiteemi: pikimoshirewentaperoyerini, maawaeni. ⁵ Nokowaki riyoteeyeni atziri pikaminthaantaperoyeni. Eero pipeyakotziro: rooteentsi ipokae Awinkatharite. ⁶ Eero pikenkithashiryaaopiintziro oetarika awijimotemini. Pikanteetatyeyyaani pamaneri Tajorentsi, pikanteri oetarika pikoyiri. Oetarikapaeni koetyeemotzimiri, ari pikamanteri. Eejatzi pipaasonkitapiinteyerini.

⁷ Roojatzi Tajorentsi ijeekakagaeyemini kameetha ikimoshiretakaaperoyemini osheki. Ranaakotaperoyakaeni aari, tee amatziro ajeekakagaeyerini kameetha paashinipaeni, tee ayotziro. Aririka paapatziyaari Jesokirishito, ikantyaani Tajorentsi ijeekakagaeyemini kameetha, riweshiryaaagaeyemini. ⁸ Noyemijantzinkarite, eeniro paashini nokamantemiri. Okameethatzi pikenkithashiryaaokoeyeroni okaatzi kyaaryooperotayitatsirini, okaatzi añaaperotayiterini kameethayitatsirini; maawaeni okaatzi kameethatatsiri. Kyaaryo, pikantatyeyyaani eero pikenkithashiryaaopiintawo pantero kaari kameethatatsi, inta pikenkithashiryaaoperoyarini maawaeni okaatzi inimotziriri Tajorentsi; eejatzi okaatzi kameethatatsiri inimoyiririni maawaeni atziri. Kyaaryo okameethatzi ashi poyiro pikenkithashiryaaokotero oetarika kameethatatsiri eejatzi oetarika añaaperoteeyerini okameethatzi. ⁹ Pantapiinteyeroni maawaeni niyotagaeyakimirini, maawaeni nokamanteeyakimirini, maawaeni pikemaeyawakinirini. Oetarikapaeni piñaakirini nantakiri naari, ari panteeyeroni eerori. Rootaki kijokiro rowantemiri Tajorentsi: ijeekakagaeyemini kameetha.

Riraga jiriposhijatzi osheki ineshironkaeyakirini Paaworo

¹⁰ Paerani pikenkithashiryaaawiteeyakinani, roojatzi pipeyakotawitaanani; omaanta niyotaki iroñaaka pikenkithashireeyaanani eejatzi, pikaminthagaeyakinani, rootaki nokimoshireperotantakari. Tema ikameethataki Awinkatharite. Tee pipeyakotaperotana, omaanta tee pimatawitawoni pikaminthagaeyenani. ¹¹ Tee nokamantawitzimi eeniro koetyeemotakinari oetarikapaeni: tee. Tee otzimaperotawita tzmimotanari, omaanta iroñaaka nametakawo nokimoshiretashita, omawitya tekatsirika tzmimoteni. ¹² Nametakawo nojeekashita tee nashaagantya osheki, eejatzi nametakawo aririka nashitayityaawoni oetarikapaeni. Niyotayitakironi maawaeni: niyotaki nokemakawo nowanawo, eejatzi niyotakiro tsika okanta notasheyi. Niyotakiro nashaagantaka, eejatzi niyotakiro nashironkaaka. ¹³ Tema kijokiro rowana Rotyaantanewo Tajorentsi, imatakaakina, rootaki nomantawori oetarikapaeni ikowakaakinari. ¹⁴ Omaanta pineshironkaeyakinani. Piyoteeyakini nowashironkaawitaka, rootaki pikaminthagaeyantakinirini. Tema kameethataki okaatzi pantakiri.

¹⁵ Eejatzi piyoteeyini tsika okantani paerani, owakiraani nokenkithatakantakimirini jaga pinampiki, netakoperoyakimini. Niyaatantaari eejatzi, nopoñaanaa Masheroonyaki, niyaatayitakini paashinipaeniki nampitsi. Apatziro eero kapaeni petakoeyawakinani, pipashiteeyawakinawoni koetyeemotakinari. Tee ikimiteeyemini riraga aapatziyeyyaririni janta paashinikipaeni nampitsi. ¹⁶ Eejatzi, nojeekantakarini janta Tejawoonikaki, potyaanteeyakinirini okaatzi koetyeemotakinirini. Eejatzi paashini pipakaantaana. ¹⁷ Tee nokowakaawitzimi pipapiintena oetarikapaeni, omaanta nokowaperotaki pimatayiteroni kameethatatsiri, kameetha ipinataperoyantemirini Tajorentsi.

¹⁸ Ipapaakinawo Epajororiito maawaeni pipakaantakinari. Okameethaperotzi iroka pantakiri, okimitaka riro pipakiri Tajorentsi maawaeni. Iñaaperotakiro, riweshiryaaawentakimi. Iroñaaka ojeekimotaperotakina oetarikapaeni, tekatsi paashini koetyeemoteni; monkaataka. ¹⁹ Pameentaperotakari Jesokirishito, rootaki retakoeyantemirini Tajorentsi, ipaeyemini maawaeni koetyeemoeyakimirini. Ashaagantzinkari rirori, tee imashithatzi. Tema reewawenaperotzi, ikameethaperotzi.

²⁰ Thame añaaperoyeerini Pawa Tajorentsi, akanteetatyeyyaani. Aritaki akantaperoyeanyi.

Riweyantakawo Paaworo rojankinari

²¹ Nowethateeyemini, eejatzi nowethateeyarini maawaeni riraga aapatziyariri Jesokirishito. Riwehateeyakimini eejatzi maawaeni ayemijantzinkarite jaka. ²² Eejatzi riwehateeyakimini maawaeni aapatziyariri: riraga ratziritepaeni Seesari, maawaeni. ²³ Nokowaki ineshironkaperoyemini Awinkatharite Jesokirishito. Piweshiryaaawenteeyaarini, maawaeni.

Naaka jankinatzimirori iroka:

Paaworo

ROJANKINATZINIRI PAAWORO KOROJAASHIJATZI

¹⁻² ¿Eeniromi, noyemijantzinkarite, maawaeni aapatziyariri Jesokirishito janta Korojaashikinta? Naaka Paaworo nojankinatziro. Naaka Rotyaantanewo Jesokirishito, rootaki nokenkithataantzimiri, rootaki ikowakaakinari Tajorensi. Notsipatakari jaka ayemijantzinkarite Temoteeyo. Nojankinatziro maawaeni aapatziyaperotariri Tajorensi jaga pinampiki. Nokowaki ineshironkatapiintemi eejatzi riweshiryaakayemi Pawa Tajorensi, eejatzi rirori Awinkatharite Jesokirishito.

Ipaasonkitakowenziri Paaworo korojaashijatzi

³⁻⁵ Paerani pikemakironi iñaani Jesoshi paapatziyakawo, rootaki pawijakotantari. Kyaaryo iroka pikemakiri. Eejatzi piyoteeyawakironi kameetha ijeekakayemi riraga Tajorensi janta jenokinta. Rootaki paapatziyantaperotakariri Awinkatharite, eejatzi osheki pineshironkaperotziri maawaeni ayemijantzinkarite. Nokemakotakimi, rootaki maawaeni kitejiri namanantapiintariri Tajorensi, nokantapiintziri imatakaapiintemiro kameethatatsiri, eejatzi noñaaperotziri Tajorensi, riraga ashitariri Awinkatharite Jesokirishito. Eerokateeyakini nopaasonkitakowenziri. ⁶ Pikemakiro iyaatakotayitanakini iñaani Tajorensi maawaeni nampitsikipaeni. Raapatziyeeyakarini Jesokirishito oshekini riroripaeni. Pikemantakawori eerori, piyotaperotawakiro kyaaryo ineshironkatakae riraga Tajorensi. Paapatziyawakawo rootaki kaari pikimitanta paerani, omaanta eeki, eeki piyotakiro pantero ikowakiri rirori. Eejatzi ikimitakimi paashinipaeni kemaperotakirori ipaashiniperoteeyeni. ⁷ Riroma Epaajagashi rirotaki kenkithataakimirini paerani. Ikimitana, ikantani ikyaryoowenziniri Jesokirishito. Kameetha ikyaryoowenziniri, rootaki notyaanantariri ikenkithatakantayitakimirini. ⁸ Ikamantapaakina omatakaakimiro Ishire Tajorensi, rootaki pineshironkaperotantakariri paashinipaeni atziri.

⁹ Rootaki namanapiintariri Tajorensi: “Pimatakayeri pikowakaakiriri maawaeni noyemijantzinkarite janta Korojaashiki”.

Rootatzi nokantani nokantapiintziri Tajorensi: “Piyotakayeri korojaashijatzi maawaeni pikowakaakiriri kameetha raapatziyantaperotemiri”. Eejatzi nokantziri: “Nokowaki Pishire iyotaaperoteri maawaeni, iyotakaaperoteri, kameetha ikemantaperotyaaawori pikantziri”. ¹⁰ Eejatzi nokantziri imatakayemiro apatziro pikenkithashiryaapiintero pantero kameethatatsiri, piweshiryaakaaperotantyaariri, eejatzi panantyaawori maawaeni kameethatatsiri. Riroma rirotaki Awinkatharite, rootaki okameethatantari anteniri iroka, iñaaperotanteeri. Nokantziri imatakayemiro apatziro pantero kameethatatsiri, rootaki imatakayemiro piyotantyaariri, eeki, eeki piyoperoteri. ¹¹ Riroma rirotaki Tajorensipero, ikameethaperotaki, imataperotero oetarika ikoyiri, rootaki nokanantariri imatakaantemirori pimatantapiintyaawori maawaeni kameethatatsiri, eero pijamashiryaawo inta pikimoshirewentanakiri Tajorensi. Rooma aririka rowashironkaawitemi atziri, rirotaki matakayemironi Tajorensi eero pipiyatantari pikijiri. ¹² Rooma rirotaki owameethatakaeri, riwetsikashiryaakae aantantyaari janta ikashiryaakaakanta. Rooma ari akaateeyapaakirini maawaeni ayemijantzinkarite janta okitejiperotzinta, kameetha ajeekapae. Rootaki akanantakariri Tajorensi: “Ariwee, Pawa”.

Ikenkithatakotakiri Jesokirishito

¹³ Paerani reewawenantawitakarini iwinkatharite kamaaripaeni rootaki akimitantawitakaririni ajeekawitani janta otsiteniperotzinta. Omaanta rowawijaakotakae Tajorensi, rootaki iroñaaka reewawenantakaeri Itomi, riraga inintaperotanewo rirori. ¹⁴ Ikamawentakae riraga Itomi, rapaatawentakae riraa rowawijaakotantakaeri. Ineshironkaperotakae Iriri, iroñaaka eero ikenkithashiryaakoteero kaari kameethatatsi antawitakari paerani.

¹⁵ Kaari ikoñaanitz Pawa Tajorentsi, omaanta ipokapaaki jaawikika Itomi, ikoñaata-paaki kipatsikika, rantaritapaaki jaka. Omaanta ikimitaperotari Ashitariri. Tekirani ojeekini kipatsi eejatzi maawaeni oetarikapaeni añaayitzirini, ari ijeekitani janta jenok-inta rirori. ¹⁶ Rirotaki wetsikakiriri maawaeni: jenokijatzi, kipatsijatzi, koñaatatsiri, kaari koñaatatsi, maawaeni. Aritaki riwetsikakiri maawaeni rinashitayitakani ronampiri Tajorentsi. Rirotaki Jesokirishito wetsikakiriri maawaeni. Tee riwetsikashitari, inta riwetsikantayitakaririni maawaeni iñaaperoteri. ¹⁷ Rirotaki Jesokirishito itaperotakaworikya ijeekitani paerani. Ikantakiri maawaeni riwetsikani: “Aritaki pikanteeyaani”. ¹⁸ Rirotaki Jesokirishito iyoperotatsiri reewatawentakae aaka, eejatzi maawaeni paashinipaeni aapatziyariri. Tekatsiri rirori, eeromi ayotzirimi Tajorentsi, eeromi aapatziyarimi, eeromi awijakoteemi. Ipiriinteeri Itomi riraga Tajorentsi paerani, eero ikamae eejatzi. Rirotaki Jesoshi itakawori ipiriinta. Riro impaetatsini kaminkari ipiriintee aririka omonkaatapaakya ipokantaatyaari Jesoshi jaka kipatsiki. Kyaaryo ipinkathariperowenantziroña maawaeni, ¹⁹ itajorentsi perotakiroña. Rootaki ikowakaakiriri Ashitariri. ²⁰ Paerani eenitatsini kaari kameethatatsi rantawitarini maawaeni atziri, rootaki kaari riweshiryaaantawita riraga Tajorentsi, omaanta rotyaantakiri Itomi ikamawentakae koroshiki, rapaatawentakae riraa. Ikamawenantakaeri kameetha atsipatanteeyaari rirori, rootaki roemoshirenkantakaeri. Rowameethatakae eejatzi ikoyi rowameethateri maawaeni kipatsijatzi eejatzi jenokijatzi. Iroñaaka iñaaperotakae akameethatzi, eejatzi añaaperoteeri rirori.

Ikenkithatakoteri korojaashijatzi

²¹ Ari, paerani tee pikenkithashiryapiintzirini Tajorentsi, pikijawitarini. Pikenkithashiryaaawitawoni kaari kameethatatsi, eejatzi pantapiintawitawoni. ²² Omaanta ipokapaaki Jesokirishito kipatsikika, ikoñaatapaaki ikimitakotawitapaakae aaka. Roojatzi ikamawentakae koroshiki rowameethatantakaeri, rootaki iroñaaka piñaaperotantariri Tajorentsi ikameethatzi, eejatzi iñaakimi eerori pikameethaperotaki, ikimitakaantakimi tee pantziro kaari kameethatatsi. ²³ Omaanta ikowaki akantatyeeyaani aapatziyawo iñaani. Eekiro aatatyee aapatziyaperotanakyaawo. Piyotaperote kyaaryoopero atsipataperotyaari Tajorentsi paata jenokinta. Eero pipakayiro paapatziyawo iñaani. Naakiro, othotyaaka okamantakotaka iñaani Tajorentsi maawaeni nampitsiki. Eejatzi naari nokenkithatakotakiro, notsipatakari paashinipaeni kenkithatakaanantatsiri.

Riyoteeri Paaworo kaari riyotawitani paerani

²⁴ Osheki ikemaatsitakawo Jesokirishito rowawijaakotantakariri maawaeni aapatziyariri, iroñaaka ikimitakaantakae aaka inampijatzipero, rooma aapatziyakari. Iroñaaka okimitaka maawaeni aapatziyariri ikemaatsitawentyaari paashinipaeni rawijakotantyaari, eejatzi naaka nokemaatsitawentzimi, niyotaantzimiri paapatziyaari rirori, rootaki nokimoshiryaaantari. Monkaataka iroñaaka. ²⁵ Ikantana Tajorentsi: “Pineshironkateri maawaeni piyemijantzinkarite, eejatzi piyotaaperoteri nokoyiri”. Ari iroñaaka niyotaakimiro. ²⁶ Niyotaakimiro maawaeni kaari riyotawitani paerani ronampiripaeni Tajorentsi, eejatzi kaari riyoteeyawitani atziripaeni. Iroñaaka riyotakaakaero aaka eejatzi maawaeni paashinipaeni aapatziyariri. ²⁷ Iroñaaka ikowaperotaki piyotero imatakaakimiri; okameethaperotziroña. Eeroka kaari joriiyotatsi, omaanta ikamawenteeyakimini eeroka eejatzi rootaki kijokiro rowaperotantzimiri Jesokirishito pishireki, rootaki piyotantari kameetha pijeekimotaperoteri Tajorentsi iinja. ²⁸ Rirotaki Jesokirishito nokenkithatakotziri. Nokantziri maawaeni atziri: “Kyaaryoowa, pantzirokari kaari kameethatatsi”. Eejatzi niyotaaperotziri irinta riyotaperotantyaari riraga Jesokirishito, raapatziyaperotantyaari kameetha. Eejatzi eeroka, aririka piyoperoteri, paapatziyaperotyaari, ari pikimitaperotyaari Tajorentsi pikameethaperotanaki. ²⁹ Rootaki nopomeentsiwenantzimiri, kaari noperawenantzimi. Eejatzi rootaki niyotaantakariri maawaeni. Imatakaakina riraga Jesokirishito, rirotaki shintsitakaakinari, itajonkawentakina nomatantakawori.

2

¹ Nokowaki piyote nokantani nopomeentsitawentzimi nokenkithatakayiri Tajorentsi. Nokantapiintziri imatakayemiro kameethatatsiri, eejatzi nokimitakowentziri ayemijantzinkarite janta Raworisheeyaki. Eejatzi nopomeentsitawentziri maawaeni kaari ñaana, nokantapiintziri Tajorentsi imatakayiri rirori kameethatatsiri. ² Nokantapiintziri eejatzi imatakayemiro piweshiryaaantaari, pineshironkatawakaantaari. Eejatzi nokowaki imatakayemiro pikemaperotero maawaeni rantawentzimiri Jesokirishito. Rootaki nokowakiri piyoperoteri Jesokirishito. ³ Paerani tee riyotawitarini atziri irira, omaanta iroñaaka riyoteeri rirori. Jee, nokowaki piyoperoteri kameetha. Rootaki nokaantakimiri.

⁴ Omaanta eenitatsi paashini atziripaeni rinashita riyotaantzi. Kyaaryoowa, ramataw-iteetzimikari, rootaki niyotaantzimiro maawaeni iroka. ⁵ Kyaaryo, tee notsipataw-itzimi, omaanta osheki nokenkithashiryakimi. Niweshiryaaentakimi kameetha pi-jeeki. Kyaaryo, pineshironkatawakaaka, eejatzi eekiro piyaatatzi paapatziyaperotari Jesokirishito, rootaki niweshiryaaantari.

Kijokiro poyeri Jesokirishito

⁶ Rooma paerani paapatziyakari Awinkatharite Jesokirishito, rootaki rowawijaakotan-takimiri. Rootaki iroñaaka, eekiro piyaatatzi paapatziyaantariri apatziro irira: maawaeni kitejiriki panteniri oetarikapaeni ikowakaakimiri. ⁷ Noshiyakaawentemiro: rowaga pankirentsi, aririka oparithaperotaki inthomaeki kipatsi, rootaki oshookantari kameetha, eejatzi oshintsitantakari. Eejatzi pikimitanakya eerori, kijokiro poyeri Jesokirishito. Apatziro pikenkithashireeri, ari imatakayemiro kameethatatsiri, eejatzi ishintsishire-takayemi. Pikantatyeeyaani pikemijantaperoteri, rooma rootaki riyotagaetakimiri. Ar-itaki pikantya, eekiro piyaatatye pipaasonkiteeyerini Jesokirishito, tema ineshironkaper-otakae.

⁸ Omaanta eenitatsi paashini atziripaeni inashita riyotaantzi. Kyaaryoowa, riy-otaantziro theeyaantsi, rowaga maawaeni ikenkithashiryaaari rirori eejatzi maawaeni riyotashitawitari: rootaki riyotaanteeyawitarini ichariniiteni, itaperotakaworini ijeekini. Ramatawizimikari. Eero paapatziyari. Tee riyotagaero ikantaperotziri Jesokirishito: tema tee ikowakayimiro paapatziyaari.

⁹ Inta okameethatzi paapatziyari irira. Paerani ikimitakae awatha aaka, omaanta itajorentsi perotakiroña, ashi royiyo. ¹⁰ Eejatzi eerori, aririka kijokiro poyeri, paap-atziyari, ikantyaani itajonkawentapiintemi, eero powashironkaantaroña, inta ipashitz-imiyo maawaeni koetyeemotzimiri. Ipinkathariperowenantziroña, ranaakoperotziri maawaeni paashinipaeni jewatawitachari. ¹¹ Paerani ikantzini Tajorentsi itotonateeyani ishampirantantari joriyopaeni, rootaki riyotantakari atziri raapatziyakari Tajorentsi. Omaanta iroñaaka aririka paapatziyari Jesokirishito, inashita ikowakayimiri. Kaari pitoto-natantyaawo. Iroñaaka kimiwitaka pitotonatakiro, omaanta rowameethatakimi pishireki pipakaantaawori kaari kameethatatsi pantzirini, iroñaaka eero pikoyiro pantapiintero. ¹² Eeroka ikaawoshitanteetakimiri, kimiwitaka itsipatakimi Jesoshi, pikamaki eejatzi kimi-witaka romonkeetakimi omookinta. Tema Tajorentsi ipiriinteeri Jesoshi, eejatzi eeroka kimiwitaka ipiriinteemi. Tema paapatziyakari riraga Tajorentsi piro, riraga piriinteeriri Jesokirishito, rootaki ipaashinitakaanteemiri. Iroñaaka tekatsi pikanteeyaa pantero kaari kameethatatsi, rooma kimiwitaka pikamakitzi. ¹³ Paerani okimitzimotakimi tee pañi, tee pikenkithashireerini Tajorentsi; inta pantapiintawitawoni kaari kameethatatsi. Tee piy-otawitarini riraga Tajorentsi. Iroñaakakya ineshironkatakimi, tee ikenkithashiryagaero kaari kameethatatsi pantawitarini. Rowameethatantakimiri panteero kameethatatsiri, pikimitakari Jesokirishito. ¹⁴ Paerani osheki apomeentsiwentawitakawoni rojankinar-ini Moeseeshi awijakotantyaarimi, omaanta tee amonkaatzirini. Ayotaki eenitatsini kaari kameethatatsi antzirini, rootaki aatantyaarimi paamarikinta akemaatsityaawomi. Omaanta ikamawentakae Jesokirishito koroshiki, rowawijaakotakae. Iroñaaka eero apomeentsitawentawo irona jankinarentsi awijakotantyaari. ¹⁵ Paerani, ikamantari

Jesokirishito koroshiki, riyotakaakae tekatsi ikantee rowashironkae riraga iwinkatharite maawaeni kamaari eejatzi maawaeni pinkathatziriri riraga paashinipaeni kaari iñagaetzi. Ithañaakowentakae Jesokirishito, eero ishinetziri irintapaeninta ranaakotee.

Eero pikenkithashiryaawo riyotaawitzimiri atziripaeni

¹⁶ Tee okameethatzi ikijantemiro atziripaeni oetarika powayitarini eejatzi pimiritay-itzirini. Eenitatsi osheki kitejitatsiri rinashitakayitakarini joriyyopaeni imakoryaantee-yarini. Rantzironi: maawaeni ojarentsi, maawaeni kashiri eejatzi maawaeni saawaro. Teerika pimonkaatziro eerori, eero pishinetziri ikijawentemiro. ¹⁷ Paerani ikantani rametapiinteeyawoni joriyyopaeni, ikenkithashiryaantariri Tajorentsi, omaanta iroñaaka rareetaka Jesokirishito. Rioperotaki apinkatheeyerini. Monkaataka, ari okaatzi: eero iroñaaka apiitapiinteero rameteeyarini joriyyopaeni. ¹⁸ Kyaaryoowa, eero pishinetziri riroripaeni ramatawitemi. Inashita oetarika riyotaantziri. Ikwakaemikari pikimityaari rirori, ikantzimikari: “Pipinkathateri ronampiri Tajorentsi pawijakotantyaari. Noñaakiro kaari iñaapiintziri paashinipaeni, ¿piñaakiro eerori?” Ikantakaaperotashita. Eero pikenkithashiryaawo ikantawitzimiri, itheeyashita. ¹⁹ Tee raapatziyaperotari riraga Jesokirishito, omaanta irira rirotaki Jewateeni. Aakakya, aririka akenkithashireeri irira apaniroeni, kameetha aapatziyaari. Riyotakaakae, imatakaakae kijokiro owakiri ayemi-jantzinkarite antaperotantyaawori ikowakaakaeri Tajorentsi.

²⁰ Ikamaki Jesokirishito, eejatzi okimiwitaka itsipatakimi pikamaki eerori. Iroñaaka eero pikenkithashiryaawo riyotaawitzimiri atziripaeni, eero owawijaakotzimi. ¿litaka patsipetashitantawori pantashiwitakawo ikantzimiri irintapaeni? ²¹ Tee okameethatzi ikantawitzimiri: “Aririka pikowaki pawijakote, eero pipampitziro okaatzi ithaawakari Tajorentsi, eero powari kaari ishinetzi Tajorentsi, eero poteeyiro ithaawakagaetari”. ²² Tee rootaki ikantziri Tajorentsi. Rooma riyotashitakawo atziripaeni iroka, riyotaashitzimiro. Pamine, riwetsikakaero Tajorentsi maawaeni owanawontsi owaeyarini. Aririka owaeyawo, ari okaatzi, thonkapaaka. Tekatsi okantziro ashire. ²³ Aririka atzityaawo owanawontsi aetakaashitakari ayotzi, aetakaashitakari aapatziyaperotakari Tajorentsi, aetakaashitakari tee akantakaaperota, aetakaashitakari ashironkaawentakari Tajorentsi. Omaanta atsipetashitakawo atzita. Aririka atzitayityaawoni owanawontsi, akantatyaaeni akoyiro kaari kameethatatsi, tee akoyi amaeantero, eejatzi akantakaaperotaka.

3

Ikanteri: “Kameetha piyeeki”

¹ Paerani tee piyoteeyawityaarini Tajorentsi, piyaateeyenimi paamariki kaari tsiwakan-itsatsini; omaanta ikamawenteeyakimini Jesokirishito, rowawijaakoeyakimini. Roojatzi ipiriinanta; rootaki iroñaaka piyotantariri Tajorentsi, eero piyaateeyeeni paamariki, inta piyaateeyeeni jenokinta: janta ijeekinta Jesokirishito rakoperoki Ashitariri, itsipatapaari ipinkathariperotzi. Iroñaaka eekiroya piyaatatyepikowaperotanaki piyeekaeyeni janta, pitsipateeyantapaeyaririni. ² Rootaki kaari apatziro pikenkithashiryaantapiintawo tsika pikantyaari jaka jaawikika, inta pikenkithashiryaakotaperotyawo jenokinta, rowaga tsika ikanta Tajorentsi, eejatzi oetarika ikowakayimiri. ³ Okimitaka pikamaki, eero iroñaaka pikenkithashiryaayeroni jeekatsiri kipatsikipaeni, eero pikimitaa paerani. Omaanta rañaakagaemi Tajorentsi, piyeekantapaeyaari jenokinta. Ikempoyaaperotakimi, ikimitakaantakimi riraga Jesokirishito. ⁴ Inja ipiyeepikatsikika Jesokirishito, riraga añaakaeyakagaerini. Kameetha ipinkathariperotapaaki, akaateeyapaerini apinkatharita-pae aakapaeni.

Eero papiitziro kaari kameethatatsi pantawitarini paerani

⁵ Iroñaaka kimiwitaka kamakimi omaanta rowañaagaemi Tajorentsi, rootaki kaariroña papiitanteyaawo kaari kameethatatsi pantawitarini paerani. Eeroka shirampari, eero pishirontawo tsinani kaari payi. Eeroka tsinani, eero pishirontari kaari piimi. Shirampari, eero pantatenkatawaka pishiramparinkaki, pikimitakaantyaari riro tsinani.

Tsinani, eero pantatenkatawaka pitsinaninkaki. Eero pikowaperotziro pantero iroka, eejatzi oetarikapani kaari kameethatatsi. Eero piñaawenatapiintawo pipiyotaperotero pashaagawo maawaeni kitejiri. Aririka pikenthashiryaaapiintero pipiyotero, pikimitakantawo rootaki pitajorentsisi. ⁶ Osheki rantayitziro ni atziri irokapani, rootaki rowashironkaantayariri Tajorentsi iinja. ⁷ Paerani pantapiintawitawoni, ashi poyironi. ⁸ Iroñaaka pipakaeroroña iroka: eero pikijawakaa, eero pimanintawakaa, eero powariperotawakaa, eero pikantzimatawakaa, eero powashiyakothatanta, ⁹ eero pamatawitawakagaeyani, kameetha pijeeki; rooma iroñaaka tee pikimitagaeya paerani, eero papiiteero pantawitakari, kameetha pijeeki. ¹⁰ Paashinishiretayiteemini, tema rowameethateemi Tajorentsi. Iroñaaka pikameethashireperotanaki, pikimiteeyaarini riraga Wetsikanakimiri paerani. Eejatzi maawaeni kitejiri tema rirotaki amitakotzimiri pantero kameethatatsiri, eekiro piyaataye piyotaperoteri kameetha. ¹¹ Tee ikenkithashiryaaakotero Tajorentsi tsika akantari: omawitya rirorika joriiyotatsiri, kaari joriiyotatsiri, totonatachari ishiramparitantari, kaari totonatziro, poñaachari paashiniki kipatsi, yotzinkari, kaari yotzinkari, pimantaarewo, kaari pimantaarewo, omaanta ikenkithashiryaaakoteeri aapatziyakaririka Jesokirishito riraga Awinkatharite.

Tsika akantyaaka ajeekae aakapani aapatziyariri Jesoshi

¹² Pamine, ineshironkaperotakimi Tajorentsi. Rowameethatakimi pishireki, rooma riyoyaakimi reentsitetzimi. Rootaki ikowakaakimiri ashi poyero petakotantya, pikaminthaante, eero pikantakaaperota, pitsinampashirete, eero peshiwentziro. ¹³ Poyaakotawakagaeyani: eero pipiyatakotari kijawitemiri, inta pipeyakoteniri eejatzi pineshironkateri. Rooma ipeyakotzimiro Awinkatharite kaari kameethatatsi pantziri. Eejatzi pikimiteri atziripani eerori pipeyakoteniri oetarika rantzimotawitemiri. ¹⁴ Iroka kameethaperotatsiri pantaperoteri: eekiro pinintashireperotawakagaeyanakaani maawaeni. Naakiro, aririka anintashireperotawakaaya, aritaki aakameethatawakagaeyanakaani maawaeni.

¹⁵ Piweshiryaaawenteeyarini riraga Jesokirishito. Rootaki riyoyaantakimiri Tajorentsi piweshiryaaawentyaari rirori. Roojatzi pikantyaani pipaasonkitapiinteri. ¹⁶ Pikantyaani pikenthashiryaaaperotantyaawori iñaani Jesokirishito. Pikanteri riyotakayemi kameetha piyotawakagaeyantyaarini ikowakaakimiri Tajorentsi. Eejatzi pikantawakagaani: “Thame aweshiryaaawentyaari Tajorentsi”. Ikamintheeyakimini Tajorentsi, iroñaaka pipaasonkiteeyirini. Pomampaawenteeyarini irira maawaeni pajankaneki, pomampaawaetya okantziri Iwaperite. Pomampaawentyaari Tajorentsi, eejatzi pomampaakotyawo Ishire Tajorentsi iyotashiretakeakimiri. ¹⁷ Tee akowaeyeni ipashiwentakagaeyeni Awinkatharite Jesoshi, rootaki nokowaakantakimiri powameethatayiteroni maawaeni oetarika panteri. Okameethatzi akenkithashiryaaapiinteri, apaasonkiteeyantyaaririni Tajorentsi.

Ikantziri tsika akanterika atziripani

¹⁸ Eeroka tsinani, pikemijantaperoteri piimi, rootaki ikowakaakimiri Awinkatharite. ¹⁹ Eeroka shirampari, pineshironkaperotero piina, eerokya pikijathatziro. ²⁰ Eejatzi eeroka eentsi, pikemijantaperoteri piri oetarikapani ikantemiri. Eejatzi pikimitero piniro, pikemijantaperotero oetarikapani okantemiri. Tema rootaki inimotziriri Awinkatharite. ²¹ Eenitatsirika pashi peentsitepaeni, kameetha pikemijantakayeri. Omaanta eero pikijathatapiintziri, pikantakaashiryaaakaneentarikari. ²² Pimantaari, pikemijantaperoteri riraga amanantzimiri, oetarikapani ikantzimiri. Eero pamatawitziro: omawitya eerorika raminimi, omaanta kameetha pantawaeteniri. Pipinkathatziririka Awinkatharite, ari pikyaaryoowenteniri rirori kameetha piwaatorote. ²³ Oetarikapani panteniriri, pikyaaryoowenteniri. Pikimitakaantyaari riro Awinkatharite pikyaaryoowentziniri, tee riro atziri. ²⁴ Piyoperotaki pikyaaryoowenteniri Awinkatharite Jesokirishito, rirotaki pinateminini iinja, rañaaperotakagaemi janta Tajorentsikinta. ²⁵ Omaanta riraga antapiintzirori kaari

kameethatatsi, ari rowashironkaakiri Tajorentsi. Oetarikapaeni anteeyakirini, eenitatsi ikanteeri aaka iinja, tekatsi akantya amatawiteri.

4

¹ Eeroka antawaetakaanantsiri, pineshironkateri patzirite, kameetha pipinateri. Eero powashironkaashitari, kameetha piyeeki. Rooma piyotzi iyeeki janta jenokinta Piwinkatharite, riyotaki maawaeni pantziri.

Pikenkithatakaapiinteri Tajorentsi

² Pikantyaani pamanapiinteri Tajorentsi, maawaeni kitejiri. Pikenkithashiryakoperotyaari oetarika ikantziri, eejatzi ikoyiri, eejatzi pikantapiinteri: “Ariwee Pawa, paasonki”, rooma ikameethaperotaki. ³ Rooma nokamantapiintziri atziripaeni tsika ikantyaari raw-
 ijakotanteeyaari, rootaki romonkyaanteetakinari jaka omonkyaagementotsiki. Pamaneri Tajorentsi ramitakoeyenani nokamanteeyerini paashinipaeni atziri tsika ikantakaeri Jesokirishito rowawijaakotantakaeri. ⁴ Pikanteri imatakayenawo kameetha nothotyeeniri atziripaeni, ikemaperotantyaawori. ⁵ Eejatzi aririka pitsipatyaari kaari aapatziyariri Jesoshi, nokowaki kameetha piyeeki, eero pipashiwenta. Eejatzi kameetha piyotagaey-
 erini, eero piperashiryaawo. ⁶ Aririka pikenkithatakayeri, pineshironkateri, kameetha ikemaperotantemiri. Eero poñaashirenkiri piñaañaatziri. Aririka rojampitemi oetarika, piyote kameetha tsika pikanteri pakeri ikowantaperotyaari rirori raapatziyari Jesoshi.

Ikenkithatakotziri Teekiko

⁷⁻⁸ Iroñaaka notyaantemiri Teekiko, ayemijantzinkarite nonintashireperotziri. Ikim-
 itakina, ikyaryoowentziniri Awinkatharite oetarikapaeni rantziri. Ikamantapaakimi tsikarika nokanta nojeekaki. Rootaki notyaanantyaariri, piyotantyaari tsikarika nokan-
 teeyarini jaka, eejatzi nokowaki riweshiryaakayemi. ⁹ Itsipatanakyaari irira Oneeshimo, poñaachari piipatsiteki. Rirotaki ayemijantzinkarite: ikyaryoowentziniri Awinkatharite oetarikapaeni rantziniriri. Nonintaperotziri. Ari ikaate apite kamantapaakimimi maawaeni oetarika awijeentsiri jaka.

Riweyaantari riwethatyaari korojaashijatzi

¹⁰ Eeniro jaka eejatzi Arishitaariko, riwethatzimi. Ikaatakina nokyaryoowentziniri Awinkatharite, rootaki romonkyaanteetakariri eejatzi naaka. Eejatzi riwethatzimi Marikoshi, riraga rirentzithori Werenawee. (Tema irika Marikoshi rirotaki nokaman-
 takotakiri paerani. Nokantakimi: “Aririka rareetakya pinampiki, paakameethatawakiri”.) ¹¹ Eenitatsi jaka eejatzi Jesoshi, iitachari eejatzi Jooshito, riwethatzimi. Rirotaki jorriyopaeni omaanta ikaateeyakinani nokenkithatakotziri Tajorentsi tsika ikantari reewawenantee. Eejatzi osheki riweshiryaakaakina. Paashinipaeni jorriyotatsiri tee ramitakotana. ¹² Eeniro Epajagashi riwethatzimi eejatzi. Poñaachari pinampiki. Riro-
 taki kyaaryoowentziniriri Jesokirishito eejatzi. Ikantani ramanapiintziri Tajorentsi imatakayemi pikimityaari, pikameethatantyaari, eejatzi pimatantyaawori maawaeni ikowakaakimiri. ¹³ Nokantemi: kyaaryo, ikyaryoowentziniri rirori. Eejatzi ikyaryo-
 oowentziniri riraga raworisheeyajatz, eejatzi riraga iyeraaporeshijatz. ¹⁴ Eejatzi ri-
 wethatzimi Rookashi, riraga aawinantatsiri noneshironkaperotziri. Eejatzi riwethatzimi irira Teemashi.

¹⁵ Niwethatari maawaeni ayemijantzinkarite janta Raworisheeyaki, eejatzi niwethatawo Nijjowa, eejatzi niwethatari maawaeni kemijantapiintziri iñaani Tajorentsi janta opankoki. ¹⁶ Piñaanatawakiniri nojankinari maawaeni ayemijantzinkarite eerokak-
 inta. Roojatz, pikanteri riraga raworisheeyajatz iñaanatawakiniri maawaeni iyemi-
 jantzinkarite rirori. Eejatzi piñaanatawakiro nojankinatziniriri irinta. ¹⁷ Iroka pikan-
 teriri Arikipo: “Pimonkaateniri maawaeni ikowakaakimiri Awinkatharite, eero piper-
 awentawo”.

¹⁸ Naaka Paaworo nojankinatakimiro nakoki: “Nowethatzimi”. Eenirona nojeeki jaka omonkyaagementotsikika, eero pipeyakotziro. Nokowaki ineshironkatemi Tajorentsi.

Ari okaatzi.

KOROJAASHIJATZI 4:18

376

KOROJAASHIJATZI 4:18

Naaka jankinateeyimironi:

Paaworo

RITAKANARI PAAWORO ROJANKINATZINIRI TEJAWOONIKAJATZI

¹ Nokoyi niwethatemi eerokapaeni, noyemijantzinkarite, maawaeni aapatziyariri Jesokirishito janta Tejawoonikakinta. Naaka jaka Paaworo, notsipatari Shiirashi eejatzi Temoteeyo nojankinatziro iroka. Tema eeroka sheninkateeyakaririni Pawa Tajorentsi eejatzi Awinkatharite Jesokirishito. Nokowaki ineshironkatapiinteeyemini eejatzi kameetha ijeekakagaeyemini.

Riraga tejawoonikajatzi osheki rameentari Jesoshi

² Nokantatyeyyaani nopaasonkitziri Tajorentsi: nopaasonkitawenteeyimini eejatzi nokantani namaniri ramitakoeyemini. ³ Nokenkithashiryaapiintzimi osheki paapatziyeyakarini Pawa, rootaki panantanakanariri maawaeni ikowakaakimiri. Eejatzi nokenkithashiryaakimi pineshironkateeyirini, rootaki pamitakotantariri paashinipaeni atziri, pikyaaryoowentziro, eejatzi pinintashiryaawakaaka. Eejatzi nokenkithashiryaakimi pikyaaryoowentziro pameentakari Awinkatharite Jesokirishito, paamaantaperotariri ipiye. ⁴ Noyemijantzinkarite, ikantani ineshironkatakimi Tajorentsi. Niyotaki riyoyeyakimiri, rootaki reentsitetanteeyakimiri. ⁵ Piyoteeyakini paerani nokamanteeyakimini tsika pikantyaari pawijakotanteeyarini, tee nokantashitzimi. Iyotaakimi Ishire Tajorentsi kyaaryooperotakikya nokantakimiri. Eejatzi piyotzi okameethataki maawaeni nanteeyakirini, rootaki piyotantakari kyaaryooperotakikya okaatzi nokantakiri.

⁶ Oetarika piñaakotakinari nantakiri naari, aritaki pikimitanteeyakinarini eerori, paapatziyawo ikantziri Awinkatharite Jesoshi. Pikemaperotantari ikantziri irira, pameentakari roojatzi pikimitakari. Osheki rowashironkaakimi kaari aapatziyari, omaanta eekiro piweshiryaanakitaya; kaari pikantashiretzi, iweshiryaakaakimi Ishire Tajorentsi. ⁷ Kameetha pijeekaki, rootaki ikowantakari ikimitemi maawaeni ayemijantzinkarite janta kipatsikipaeni owaero Masherooniya eejatzi Akaaya. ⁸ Aritaki powaaganakiro ikantziri Awinkatharite. Tee apaniroeni ikemakotakimi riraga masherooniyajatzi eejatzi Akaaya-jatzi, inta ikemakotakimi maawaeni paashinipaeni atziri paapatziyaperotakari Tajorentsi. Iroñaaka tee nokamantziri naari, rooma riyotakotakimi paapatziyari Jesoshi, ⁹ eejatzi ikenkithatakotashiteeyakimini. Riyoteeyakini maawaeni atziri paerani niyaatantashiteeyakimirini, niyotakotakimiri rirori kameetha. Riyotaki pookaeyakironi maawaeni piwetsikashitawitari piitajorentsiwitari, roojatzi pameentakari Tajorentsipero, riraga Añaaperotatsiri. Iroñaaka paapatziyeyaarini apatziro irinta: pikyaaryoowentziniri ikowakaakimiri. ¹⁰ Eejatzi ikenkithatakotashitakimi pikantyaani paamayari riraga Itomi Tajorentsi. Arimachee ipokae, ipoñaakya jenokinta. Ikamaki paerani, ijeekaki 3 kitejiri omookinta. Roojatzi ipiriinteeri Tajorentsi, rañaakagaeri, roojatzi roenokantanaa jenokinta, eejatzi ipiye iinja. Ari rowashironkagaeyerini iinja maawaeni kaari aapatziyari, omaanta eero athaawantari, tema rowawijaakotakae riraga Jesoshi maawaeni aari, riraga aapatziyaperotariri.

2

Oetaka rantziri riraga Paaworo Tejawoonikaki

¹ Piyotaki, noyemijantzinkaritepaeni, aririka nareetanteeyakimirini niyoteemi, tee natsipetashitawo. ² Piyotaki paerani tekirani niyaatzini pinampiki, ikijayitakinani janta Jiriposhiki, osheki nokemaatsitashitakawo eejatzi ishironteetawentakinani inji, inji, inji. Omaanta ramitakotakina Tajorentsi imatakaakinawo rootaki kaari nothaawanta inta niyotagaeyakimini maawaeni ikantziri Jesokirishito. Eejatzi osheki ipiyathatakina janta pinampikinta, omaanta omatakaakina Ishire niyotakotakimiri riraga Jesokirishito. ³ Eejatzi piyotaki kameetha nokenkithatakaakimiro ikantziri Tajorentsi, tee nokompitawo.

Tee namatawitzimi, inta niyotaakimi kameetha: tee notheeya. ⁴Omaanta iñaantakina rirori nokemijantaperotziririka. Tema iñaakina nantakiro, rootaki rotyaanantakinari nokamanantzimiri. Tee nokowashitawitari iñaaperotena atziri, inta apatziro nokoyiri Tajorentsi iñaaperotena nokameethashiretzi. Rooma riyotzi irintapaeni maawaeni oetarika akenkithashiryari. ⁵Eejatzi piyotzi tee nokoyi kameetha niweshiryashiteeyemini namatawitantemiri, tee nokantashitzimi: “Pikameethaperoeyakini”. Tee nokowashita piyorikite. Riyotzi Tajorentsi nokantzimiri kyaaryooperotatsiri. ⁶Tee nokowashita piñaaperotena eeroka, eejatzi tee nokowaki iñaaperotena paashinipaeni atziri. Omawitya naaka rotyaantanewo Jesoshi, ⁷rootaki okameethatantawitari nokantemimi: “Piñaaperotena”. Omaanta tee nokowaki. Tee nokimitari peewatzinkarite. Okimitaka aririka othoteeri tsinani eentsite oteni, oneshironkatantariri, eejatzi nokimitakaapaakimi, noneshironkatakimi eerokapaeni. ⁸Osheki nonintaperoeyapaakimini, rootaki niweshiryaaantapaakari nokamanantapaakimirori okaatzi ikantziri Tajorentsi. Eejatzi nokyaryoowentzimi namitakotakimi paapatziyaperotari Jesoshi. Iroñaaka oetarikapaeni nantayitakirini, nokantani nokenkithashiryapiintzimi.

⁹Pikenkithashireeya, noyemijantzinkarite, nojeekantzimotakimiri osheki nantawaetakiroña kitejiriki eejatzi tsiteniriki, oshekini nomaakotaperotakiwee. Tee nokoyi nontheemi koetyeemotanari, rootaki nantawaetantari nopinatantyaawori koetyeemotanari. Tee nokoyi pipomeentsiwentenawo eerori pipashitayitenani oetarika. Nantawaetaki eenironi nokamanteeyakimironi ikantziri Tajorentsi. ¹⁰Piñeeyakinani naapatziyaperotakari Jesoshi, nomonkaatakiro ikowakaakinari rirori. Rootaki kameetha nojeekantakari, tekatsi kaari kameethatatsi nantziri, tekatsi nantani. Eejatzi iñaakina irira, kameetha nojeekimotakimi eeroka noyemijantzinkarite. ¹¹⁻¹²Iroka noshiyakaawentemiri: tema kameetha riyoteeri shirampari reentsitepaeni. Piyoteeyakini nokimitakaanteeyakimini neentsitepaeni, nokanteeyakimini paapatziyari Jesoshi, niweshiryakaagaeyakimini, eejatzi niyotaakimi kameetha pijeekaeyeni ikimoshiryaaawentemiri Tajorentsi. Tema ikowakaakimi pathaagakotyari rirori reewawentemiri. Eejatzi iinja pijeekimotantyaariri janta ipankokinta, janta ishipakiryakoeyininta maawaeni. ¹³Paerani, nokenkithatakaantapaakimirini, paapatziyaperotawakawo ikantziri Tajorentsi. Tee pitashitawakawo ro nashi nokantziri, inta piyotakiro rooperotatsiri ikantziri irira. Tema kyaaryoopero ikantziri eejatzi paapatziyeeyakawoni, rootaki opaashinitakaantakimiri, owameethashiryaaantakimiri pishireki. Rootaki nokanantakariri Tajorentsi: “Ariwee, raapatziyawo tejawoonikajatziki pikantziri”. Aritaki nokantani nokantapiintziri.

¹⁴Ari, noyemijantzinkarite, pikimiteeyakarini riraga aapatziyari Jesokirishito janta Joreeyaki. Ikiyeeyakirini ijoriyotzinkarite ayemijantzinkarite janta, eejatzi ikimiteeyakimini kaari aapatziyariri rirori jaga pinampiki, ikiyeeyakimini. ¹⁵Rowamaakaanteeyakirini joriyo Awinkatharite Jesoshi, eejatzi itakaworini ichariniiteni paerani rowamagaeyakirini kamanantayitziroirini iñaani Tajorentsi. Eejatzi rirootakiri riraga joriyopaeni janta ikimitakina naari, ikijakina. Jee, rookakina romishiyakina, tee ikowakaana nonampijatzityaari. Tee okameethatzi rantziri, tee inimotziri Tajorentsi: tema ikiyeeyakirini rirori maawaeni kaari joriyotatsi. ¹⁶Jee, osheki ithañaakotapiintawitakina nokenkithatakayemi eeroripaeni, rooma eeroka kaari joriyotatsi. Tee ikowakaagayawitzimini paapatziyawo ikantziri Jesokirishito rowawijaakotantemiri Tajorentsi. Eekiro riyaatatziki rantziro kaari kameethatatsi, omaanta iroñaaka ikijiri irira, kyaaryo rowashironkagaeyerini.

Ikowaki riraga Paaworo rapiiteri iñaakiteri tejawoonikajatziki

¹⁷Noyemijantzinkaritepaeni, osheki nokowaki añaawakaya. Tee akaatawakaawita, tee añaawakaaga, omaanta osheki nokoetyagaemi, nokenkithashiryapiintzimi. Piyeeki inteenanta omaanta iroñaaka osheki nokowakiroña napiitemi nareetaatemi.

¹⁸Nokowaeawitakani nareeteeyeminimi, eejatzi nokowapiintawitaka naari niyaatashitemimi apaniroeni, omaanta rotzikaakina iwinkatharite kamaaripaeni. ¹⁹Iinja ipokae Awinkatharite Jesokirishito. Riyotakiri irira niyotagaeyakimini paapatziyaari.

Aririka ipokae, nokimoshirewenteyemini eerori, tsipateeyakinariniroña akaateri aririka ikantena: “Kameetha pikenkithatakotakina eeroka piyotakaakiri raapatziyana riraga maawaeni irika tejawoonikajatzii”.²⁰ Kyaaryo, niweshiryaawentaperoeyakimini eeroka iroñaaka, nokimoshireperowenteyakimini.

3

¹ Osheki nokenkithashiryawitakimi, omaanta tekatsi nokanta nareetakimi naari. Naamaaka okameethatzi nojeeki apaniroeni jaka nampitsiki oetachari Ateenashi, ² notyaanantakimiriri riraga Temoteeyo. Tema rirotaki ayemijantzinkarite; ikimitakae akenkithatakotziri ikantziri Jesokirishito riraga Owawijaakotantatsiri. Ari rareeta-paakimi rirori, ramitakotapaakimi paapatziyaperotyaaari Jesoshi, eejatzi riweshiryaa-agaeyapaakimini. ³ Nokowakaakimiri eeroka eero pikantashiretanaka aririka ikijakimi atziri. Piyotzi aapatziyari Awinkatharite, rootaki akemaatsiwenantariri iroñaaka. ⁴ Paerani nareetantakimirini janta, nokamantakimini: “Aririka paapatziyari Jesoshi, rowashironkayemi theenkantatsiri”. Aritaki piyotaki iroñaaka monkaataka nokaman-takimirini paerani. ⁵ Rootaki kaari nojamanitantaka nokemakotakimi, ari notyaantakiri Temoteeyo iñaantakitemiri janta Tejawoonikakinta niyotantyaari eekirorika piyaatzi paapatziyari Jesoshi. Naamaakowitakimi iñaantawitapaakari iwinkatharite kamaari-paeni rantakaakimiro kaari kameethatatsi. Aririka pikemijantherimi irinta, natsipetashitaka-womi nokantawitakimi niyotakaakimini paerani aapatziyari Jesoshi.

⁶ Ari iroñaaka ipiyapaa jaka riraga Temoteeyo. Iñaapaakimi, ikamantakotapaakimi kameetha paapatziyaperotari Jesoshi, eejatzi kameetha pineshironkaperotawakaapaa. Eejatzi ikantapaakina pikowakina piñaaperotana. Eejatzi naari, osheki nokowaki noñeemi eerori. ⁷ Eeniro nowashironkaaka jaka, ikijeetakina. Omaanta niyotaki, noyemijantzinkarite, pikantatyeyyaani paapatziyari Jesoshi, rootaki piweshiryaa-kaantakinari. ⁸ Iroñaaka nokimoshirewentakimi, kameetha nojeeki tema niyoteeyakini kyaaryo paapatziyari Awinkatharite Jesoshi. ⁹ Oshekipero nokimoshirewentakimiroña, rootaki nopaasonkitantakariri Pawa Tajorentsi eejatzi Awinkatharite Jesokirishito. Tema raminakoeyakaeni maawaeni. ¹⁰ Namanapiintziri riraga Tajorentsi kitejiriki eejatzi niyankipaeteni tsiteniriki. Nokantani nokantziri: “Nokowaki potyaantena napi-iteeri noñeeri tejawoonikajatzii”. Rootaki nokanantari rotyaantakina eekiro niyotan-teemiri paapatziyaperotantyaariri, eerokya pitheenkashiryanta. ¹¹ Nokowaki riraga Pawa Tajorentsi eejatzi Awinkatharite Jesokirishito rareetakayena janta pinampiki. ¹² Nokowaki imatakayemi kameetha pineshironkaperotawakaya, eejatzi pineshironkape-roteri paashinipaeni. Nokowaki pimonkaatena, noneshironkaperotakimi eerori. ¹³ Nokantawentakimiri nokowaki rowameethashiryaperotemi, pikimitantyaariri riraga Pawa Tajorentsi. Iinja ipokae Awinkatharite Jesoshi, itsipatyaaari maawaeni aapatzi-yariri, riraga rowameethashireeyakirini. Aririka ipokae, nokowaki iñaaperotemi riraga Tajorentsi pikameethatzi: tema irira rirotaki Pawa Atajorentsite.

4

Okaatzi inimotziriri Tajorentsi

¹ Iroñaaka, noyemijantzinkaritepaeni, nokowaki panteeyeroni iroka nokantemiri: rootaki ikowakaemiri Awinkatharite Jesoshi. Niyotaakimi paerani tsika pikantya pijeeki kameetha, piweshiryaa-kaantakyaariri Tajorentsi. Tema pantapiintakiro paerani; iroñaaka eekiro piyaataperotayee pantero kameetha. ² Piyotakiro nokaminaakimiri, rootaki riyotaakinari naari Awinkatharite Jesoshi niyotaantakimiri eeroka. ³ Ikowaperotaki Tajorentsi pikameethaperoyeni. Eejatzi ikowaperotaki eeroka shirampari-paeni eero pishirontawo tsinani kaari piina. Eejatzi tsinanipaeni, eerokya pishirontari shirampari kaari piimi. ⁴ Inta ikowaki kameetha piyote eerori paaperotero pathi piinapero, kijokiro powaperotero, pineshironkaperotero. ⁵ Eero pikimitari kaari aapatziyari Tajorentsi. Tema osheki iñaaminthatziro tsinanipaeni.

⁶Omaanta paapatziyaperotyaaawo ikoyiri Tajorentsi, eero pishirontakotari iina paashini atziri. Aririka pantero, aritaki rowashironkaaperotakimi Awinkatharite. Tema nokamantaperotzitakimiro paerani. ⁷Naakiro, ikowakaakae riraga Tajorentsi antero kameethatsiri, tee ikowakaagae antero oetarika kaari kameethatsi.

⁸¿Iitaka kaari raapatziyaperotantawo iroka nokantakimiri? Tee naaka ipiyathata inta ipiyathatakari riraga Tajorentsi, riroma rirotaiki otyaantzimorori Ishire kameethatsiri. ⁹Pinintashiryaawakagaeyakani: tema rirotaiki Tajorentsi iyotakimorori pinintashiryaawakaantari maawaeni. Tekatsi okantya nojankinateemimi eejatzi: “Pinintashireeyerini piyemijantzinkarite”, tema natsipetyaawomi. Tema pikantani pinintashiryaawakagaeyakani. ¹⁰Jee, niyotaki pineshironkatziri maawaeni masherooniyajatzi, riraga ayemijantzinkarite, omaanta iroñaaka nokantemi eekiro piyaatayee pineshironkaperotawakayaroña. ¹¹Pikowakowataki pijeeki kameetha: eero pashiiriiri paashinipaeni. Eero pakita eerori inta pikenkithashiryaakotya pashi eerori. Pantawaetapiinte eerori paantyaari koetyeemotzimiri. Tema nokaminaakimironi paerani. ¹²Aririka pantero iroka, ari iñaaperotemi maawaeni kaari aapatziyariri Jesoshi, eejatzi eero okoetyeemotzimi oetarika paeni.

Ipiriintaneerini kamaentsiri rañaagae, aririka ipokae Jesokirishito

¹³Iroñaaka, noyemijantzinkarite, nokowaki nokantemiro tsikarika ikanteeya riraga ayemijantzinkarite iinja, riraga kamaentsiripaeni. Nokowaki piyoperotero eero piiraakoperotantari osheki. Ari papiitiri piñaagaeri. Eero pikimitari kaari iyotatsini ari ipiriinteeri Tajorentsi aapatziyariri rañagae. ¹⁴Ayotaki ikamaki Jesoshi, eejatzi rañagae. Eejatzi ari ikimitakyaari maawaeni aapatziyariri, riraga kamaeyawiteencharini: aritaki ipiriintaneeri Tajorentsi, aririka ipokae Jesoshi itsipateeyapaeyaari. ¹⁵⁻¹⁷Rootaki nokamantzimiri iroka riyotaakina Awinkatharite. Iinja aririka ipiye, rotyaanteri Tajorentsi apaani jewatakaakiriri ronampirepaeni ikaemeri paashinipaeni: “Iroñaakakya piyaate pipiyoteri maawaeni aapatziyariri Awinkatharite”. Roojatzi itziwootantakyaawo itziwoore riraga jewatakaakiriri ronampirepaeni, eejatzi ikaemapaaki. Roojatzi ishaawinkantapaakyaari rirori Awinkatharite, ipoñaakya jenokinta. Tekirarika akami aaka, eero eewatziri kamayiteentsirini aate jeñokiini. Ipiriintawakyaata rañagae riraga aapatziyariri Jesokirishito. Roojatziakya aate, atsipatanakyaari kamawiteenchari. Ragaetanee janta menkoriki, atonkiyotawakyaari Awinkatharite janta. Impaete akanteetateyeyaani kijokiro owanakiri. ¹⁸Pikanteri maawaeni ayemijantzinkarite okaatzika nokamantzimiri rootaki piweshiryaantanakyaari maawaeni.

5

¹Ari, noyemijantzinkarite, tee nokoyi nojankinatemiro tsikarika okaate ipokantyaari Jesoshi, tema tee ayotzi. ²Riraga koshitantatsiri: aririka ipokapaaki ikoshite, ramawenatawo tsiteniriki eero añaantari. Eejatzi ikimitapaakya Awinkatharite, romapokashitapaakae tsikarika ikaate ipiyanteeyari: tema piyoteeyakironi iroka, rootaki nokamantakimiri paerani. ³Aririka ikante atziri: “Iroñaaka kameetha ajeeki, tekatsi antenani”, roojatzi romapokapaakiri rowashironkaapaakiri Tajorentsi, eero imatziro ishiyaapithatari. Ikimityaawo tsinani motzitatsiri, omapokapaakiro atsikamoonthatapaakiro, tekatsi okantya oshiyaapithatyaawo atsikamoonthatakirowa.

⁴Omaanta eeroka noyemijantzinkarite, piyotaki tee okimitzimotzimi pijeeki tsiteniriki romapokantapaakimiri Awinkatharite. Aririka ipokae, omawitya romapokapaakimi, eero roshiyakaantapaakimi koshitantatsiri romapokapaakimi. ⁵Aritaki piyotaki, okimitzimotzimi eeniro pijeeki kitejiriki pantziro kameethatsiri, rooma eeroka reentsite Tajorentsi. Tee akimitari kaari yotziriri Tajorentsi. Okimitzimotari irirapaeni ijeeki tsiteniriki rantziro kaari kameethatsi. ⁶Okimitaka imaakotapiintziri Awinkatharite riraga kaari aapatziyariri, tee ikenkithashiryaakotapiintari, okimitzimotakari imaaakitzi tsiteniriki. ⁷Tema imaapiinteetzi tsiteniriki, ishinkitapiinteeta tsiteniriki. ⁸Omaanta aapatziyariri Jesoshi rootaki akinakinapiinte kitejiriki, eero antziro kaari kameethatsi,

eero ashinkita. Aririka romanatapiintya joraaro paerani, ikithaatanakyaawo kijokiperotatsiri, eejatzi iitoki. Rameentakawo, eero rojanaryaakotantari rojataamentoki owa-maerinimi. Thame akimiwityaari irintapaeni omaanta thame ameentyaari Tajorentsi, rowakowenteeta: aapatziyari, anintashireperoteri, tema ayotaki aritaki rowawijaakotakae, rootaki kaari raawyaantee aaka riraga kamaari. ⁹Tee ikoyi Tajorentsi rowashironkae aari, inta ikowaki rowawijaakotee aririka aapatziyaari Awinkatharite Jesokirishito. ¹⁰Ikamawenteeyakaeni maawaeni, añaatsiri eejatzi kamaentsiri, atsipateeyantyaaririni rirori maawaeni. ¹¹Rootaki nokananteemiri: piyotaawakagaeyani maawaeni piweshiryantyaari, piyoperotantyaari. Rooma aritaki panteeyakironi iroñaaka.

Oetaka ikowakaakiriri Paaworo ranteri aapatziyariri Jesoshi

¹²Noyemijantzinkarite, pipinkathateeyerini maawaeni iyotakaakimiri paapatziyari Jesoshi, rooma ikyaaryoowentzimiro maawaeni. Riroma rirotaiki Awinkatharite otyaantakiriri, rootaki reewawenantakimiri eejatzi riyotaagaantakimi. ¹³Kameetha rantawaetapiintzi, rootaki okameethatantari piñaaperoteri, pineshironkaperoteri. Eejatzi nokowaki kameetha paakameethateri paashinipaeni, eero pikijawakaa. ¹⁴Eejatzi nokantaperotemi, noyemijantzinkarite, nokowaki pikanteri perantzi rantawaete, eero iperata. Riraga owashiretzinkari piweshiryakayaari. Pikenkithatakayeri kaari aapatziyariri Jesokirishito. Eentsikironi piyoteeri maawaeni, eero pikijathatziri. ¹⁵Aririka rowashironkaemi ikijemi eero pipiyatari, inta maawaeni pikantyaani pineshironkatawakaapiintya eejatzi pineshironkatapiinteri maawaeni paashini atziri. ¹⁶Pikantyaani pikimoshirewenteru Tajorentsi. ¹⁷Eekiro piyatayee pamanapiinteri irira. ¹⁸Oetarika ikanteetemiri, pikanteri: “Ariwee, Pawa, rowashironkaetenaata inta eeroka nokimoshirewenzimi”. Rootaki ikowakaakimiri riraga Tajorentsi, tema eeroka aapatziyariri Jesokirishito.

¹⁹Eero pithañaawo Ishire Tajorentsi yoteemi, eero pipiyathatawo. ²⁰Eero pitheenkiro iñaani Tajorentsi ikamanteetemirika. ²¹Omaanta piñaantaperotawakyaawo maawaeni riyoteemimi paashinipaeni. Aririka okameethaperote, ari paapatziyawakyaawo. ²²Pithañaapithatyaawo maawaeni kaari kameethatatsi.

Riwethateeyanaarini Paaworo

²³Ashi royirowi roweshiryakaakae Tajorentsi. Nokowaki rowameethashiryaperoeyemini. Nokowaki ramitakotemi powameethatero maawaeni oetarika pikenkithashiryapiinteri, eejatzi imatakayemiro powameethatero maawaeni oetarika pantapiintziri. Kameetha ikempoyeemi roojatzi ipokantyaari Awinkatharite Jesokirishito. ²⁴Paerani riyoyaakimi riraga Tajorentsi. Iroñaaka eero ramatawiteeyemini, aritaki rantakiro maawaeni ikanteeyakimirini, rowameethatemi. ²⁵Noyemijantzinkarite, nokowaki pamanapiinteeyerini Tajorentsi imatakayena naari okaatzi ikowakaakinari. ²⁶Kameetha pikanteri maawaeni ayemijantzinkarite janta niwethatari. ²⁷Eejatzi nokowakaakimi piñaanateniri maawaeni ayemijantzinkarite iroka nojankinatakimirika; rootaki ikowakaakimiri Jesokirishito. ²⁸Nokowaki ikanteetateyeyaani ineshironkateyemini irira Awinkatharite Jesokirishito.

Ari okaatzi iroka nojankinatakimirika:

Paaworo

RAPIITAKIRO ROJANKINATZINIRI PAAWORO TEJAWOONIKAJATZI

¹Nokoyi niwethatemi, noyemijantzinkarite, maawaeni aapatziyariri Jesokirishito janta tejawoonikakinta, tsikarika pikanta piyeeki. Naaka jaka Paaworo, nokaatakiri Shiirashi eejatzi Temoteeyo nojankinatziimiro. Rooma eeroka aapatziyariri Pawa Tajorentsi eejatzi paapatziyari Awinkatharite Jesokirishito. ²Nokowaki ineshironkapiinteeyemini eejatzi ijeekakagaeyemini kameetha irirapaeni.

Ipaasonkitakotakiri Tajorentsi tejawoonikajatz

³Okameethatzi nopaasonkitakowentapiintzimi, noyemijantzinkarite. Nokantapiintziri Tajorentsi: “Ariwee, Pawa, eeki royaatatyee raapatziyaperoyanakimini riraga tejawoonikajatz eejatzi eeki royaatatz roshekyaanaka ineshironkaperotawakaanaka”.

⁴Kyaaryo, aririka nopiyoteeyirini paashinipaeni aapatziyariri Jesoshi nokantziri: “Pikantyaani paapatziyari Jesoshi. Osheki ikijeetzimi eejatzi osheki rowashironkaetakimi, omaanta tee pipakayiro paapatziyari irira”. ⁵Naakiro, kameetha reewatawenzimimi Tajorentsi. Omaanta ishinetaanteeyakimirini pikemaatsitakawo maawaeni iroka, pikameethashiryaantyariyari pitsipateeyantyaaririni janta ipankokinta.

⁶Ikameethataperotaki Tajorentsi: aritaki ipiyakowentakimi Tajorentsi riraga owashironkagaeyakimirini, aritakikya inaashityaawoota iroñaaka. ⁷⁻⁸Iroñaaka rowashironkaanteetawitakimiri, omaanta iinja aririka ipokae Awinkatharite Jesoshi, pikaatena naari ijeekakaakae kameetha, roojatzi eerokya akemaatsitakawo. Iinja romapokapae rirori, ipoñaanakya jenokinta, itsipatapaakyaari ronampiripaeni shintsitaperotatsiri. Ishipakiryapaaki, ikimitapaakyaawo paamari. Kameetha itsipatee ijeekakaakae omaanta rowashironkaapaakiri riraga maawaeni kaari kowatsiri riyoteri Tajorentsi, eejatzi maawaeni kaari aapatziyawori ikantawitariri. ⁹Ikanteetateyeyaani ikemaatsitakayaari irirapaeni riraga Tajorentsi janta paamarikinta kaari tsiwakanitatsinikinta. Eeroroña iniiiri riraga Awinkatharite. Kyaaryo, eero iniiiri reewaperote, eero iniiiri itajonkaperotantayitani. ¹⁰Aririka ipokae Awinkatharite, maawaeni aapatziyariri ikimoshirewentawakiri inaaperotawakiri rirota riroperori. Eejatzi pikaateeyerini eero, rooma paapatziyeeyawakawoni paerani maawaeni nokantakimiri. ¹¹Ari riyoyaakimi Tajorentsi, rootaki nokantani namanakotapiinteeyemirini. Nokantziri imatakayemiro pikameethatantyaari rootaki inaaperotantemiri pikameethatzi. Eejatzi nokantapiintziri imatakayemiro maawaeni kameethatatsiri ikowakaakimiri pikyaaryoowenteni. Eejatzi nokantapiintziri itajonkawentemi pimataperotantyaawori ikantakimiri, tema paapatziyaperotakari. ¹²Roojatzi aririka inaawaemi atziri pikameethatanaki, inaaperotantyaariri riraga Awinkatharite Jesokirishito. Riyotzi atziri eeroka aapatziyariri, rootaki inaaperotantemiri. Rooma osheki ineshironkatakae Tajorentsi eejatzi Itomi.

2

Ipokapae Jesoshi

¹Ari piyotaki, noyemijantzinkarite, ipiyapae Awinkatharite Jesokirishito. Ipokaerika arimache ipiyotakaapaakae aakapaeni akaatantyaariri. Iroñaaka nokoyi nokantemi: ²eero powashiretakota, eejatzi eero pithaayi. Aririka ikanteetemi: “Iyotaakina Ishire Tajorentsi, pokaki Awinkatharite”, eero paapatziyawo. Aririka ikanteetemi: “Noñaakiri naari”. Aririka ikanteetemi: “Noñaakiro rojankinari Paaworo okantzi areetapaaka Jesokirishito”, eero paapatziyawo. Tema ikantashita. ³Ramatawiteetzimikari. Eero paapatziyanentawo ikantemirika. Tekira omonkaata ipokantyaari riraga Jesoshi. Tekirani ipoki, rityaawo oshekini atziri ikijeri riraga Tajorentsi, ipiyathatyaari. Roojatzi ipokantapaakya irinta shirampari riraga jataperotatsini paamariki kaari tsiwakanitatsini, riraga jewatziriri

maawaeni piyathatariri Tajorentsi. ⁴ Ari ikoyi rirori ipakaakayeri maawaeni aapatziyariri Jesoshi, eejatzi ipiyathatakariri Tajorentsi, ikantzi:

—Naaka jewawentziriri maawaeni aapatziyariri Jesoshi. Naaka osheki notajorentsitaki, kameetha pipinkathathena naaka. Tema naaka Tajorentsipero.

⁵ Tema pikenkithashiri ro paerani nareetantakimirini nokantakimironi maawaeni iroka. ⁶ Iroñaaka piyotaki ipokemi riraga piyathaperotariri Tajorentsi, omaanta iroñaaka eenitatsi thañaakariri rirori, rootaki kaari omonkaatanta kitejiri riyowantyaari. ⁷ Eeniro rantawitakariri iroñaaka riraga piyathatapiintariri Tajorentsi, omaanta imanakiro rantziri. Tema tee okameethatzi okaatzi rantziri. Omaanta eenitatsi thañaakariri iroñaaka rowaga Ishire Tajorentsi, rootaki kaari riyowanta rirori. Aririka omonkaatya kitejiri ipokantyaari, ari ishinetakiri iroñaaka riraga thañaakariri, ⁸⁻¹¹ roojatzi ipokaperotantapaakya rirori. Ramitakotakiri riraga Jatanaashi rareetantari rirori, roshiyaakotapaakyaari irira. Eenitatsi ishintsinka, osheki ramatawitante aririka itajorentsijeempiyaawitapaakya. Ikwaki atziri rotsikaneeyawakyaariniroña. Rantapiintero kaari kameethatatsi ramatawiperotantyaariri maawaeni jatatsini paamariki kaari tsiwakanitatsini. Kyaaryo, tee ikowaki riyotero rooperotatsiri owawijaakoterinimi. Aritaki ishinetakiri Tajorentsi ramatawiteri raapatziyawo theeyaantsi. Aririka ipiye riraga Jesokirishito ishikipakiryaakotapaakiri, roojatzi rowamaantapaakyaari itajonkapaakiri itajorenkaki. ¹² Roojatzi rowashironkaeri Tajorentsi maawaeni kaari aapatziyawori kyaaryooperotatsiri riraga weshiryaawentawori kaari kameethatatsiri.

Eekiro piyaataye pameentyaari Jesokirishito

¹³ Omaanta ineshironkatzimi riraga Pawa Tajorentsi. Kyaaryo noyemijantzinkarite, paerani peroroña riyoyaakimi rowawijaakotantakimiri. Owameethataperoyakimi Ishire, eejatzi paapatziyakawo kyaaryooperotatsiri, rootaki rowawijaakotantakimiri, rootaki nokanantapiintariri: “Ariwee, powawijaakotakiri tejawoonikajatziri rootaki ikameethatantakariri”. ¹⁴ Nokamanantakimirori ikantziri Tajorentsi, pikemaperotakiro ikowantakimiri rowawijaakotantemiri. Ikwakimi pikimityaari Awinkatharite Jesokirishito, pikaateri peewawenante. ¹⁵ Ari, noyemijantzinkarite, pikantyaani paapatziyaperotyaari Jesoshi. Eero pipeyakotziro maawaeni niyotaakimirori paerani nareetantakimiri. Eejatzi eero pipeyakotziro maawaeni nojankinatakimiri. ¹⁶ Osheki ineshironkatakae Awinkatharite Jesokirishito eejatzi Pawa Tajorentsi. Ikantyaani riweshiryaakaakae. Aririka owashironkaya omaanta ineshironkatakae rootaki ayotantakariri imatakakaero maawaeni ikantakaeri. ¹⁷ Nokowaki riweshiryaakagaeyemini pajankaneki. Eejatzi nokowaki imatakagaeyemironi eekiro piyaatatzi pantapiinteeyeroni oetarika kameethatatsiri eejatzi pikanteeyeroni oetarika kameethatatsiri.

3

Paashini ikowakaakiriri Paaworo aapatziyariri Jesoshi Tejawoonikaki

¹ Noweyaantemiro, noyemijantzinkarite, nokoyi pamanakoeyenani Awinkathariteki imatakayenawo nokyaaryoowenantaawori nokamanteri paashinipaeni ikantziri, eejatzi ipinkathatantyaariri maawaeni kemawakirori, ikimitemi eerori. ² Eejatzi pikanteri rirori rowawijaakowenteneri irintapaeni kijapiintanari riraga kowatsiri rowashironkaena. Jee, kaari maawaeni atziri kowatsiri rameentyaari Tajorentsi. ³ Omaanta eero ramatawitzimi Awinkatharite, kameetha pameentyaari. Ishintsitakayemi pajankaneki piyeekantyaari kameetha, eejatzi raakowentemi, eero ishinetziri iwinkatharite kamaaripaeni rantakayemiro oetarikapaeni. ⁴ Pameenteeyarini Awinkatharite ramitakoteeyemironi pantapiintero maawaeni nokaminaakimirori paerani. Aritaki pikantyaani pikemijantaperotena. ⁵ Nokowaki Awinkatharite Jesokirishito imatakayemiro piyoperotero inintashireperotzimi Tajorentsi eejatzi piyote ikantyaani ikyaryoowentziniri irira maawaeni ikowakaakiriri. Nokowaki imatakayemiro pikimityaari.

⁶ Iroñaaka, noyemijantzinkarite, ikowakaakina riraga Awinkatharite Jesokirishito nokaminaaperotemi iroka ikowakaakimiri: aririka iperatakya piyemijantzinkarite, eero

pikimitari. Tee nokimitari naari, piñaakina tee noperata naaka. ⁷Piyotaki okameethatzi-motzimi pikimitena naari. Paerani nareetantakimiri, tee noperata. ⁸Aririka pipakinawo nowari, nopinatakimiri. Arimache noshintsitzi nantawaetapiintaki kitejirikipaeni eejatzi tsitenirikipaeni. Nokyaaryoowentakiro nantawaetaki eenitatsi koetyeemotakinari: tema tee nokoyi opomeentsitzimotemi eerori. ⁹Okameethatawitaka nokowakotemimi oetarika-paeni, omaanta nokoyi niyotayemiro okameethatzi pantawaetapiinte, eero piperata. ¹⁰Nareetantakimiri nokaminaaperotakimi aririka eenitatsi kaari antawaetatsiri, eero pipiri royaari. ¹¹Nokemakotakiri ari pikaatakiri perantzi. Tee rantawaetzi, inta ikinashita iñaawaetashita, wero, wero, wero. Tee okameethatzi iroka. ¹²Tema iñaakae Awinkatharite Jesokirishito, rootaki nokaminatzimirori iroka. Pikantaperoteri rirori imaerite, kameetha rantawaete rowantyaari.

¹³Noyemijantzinkarite, eero piperatawo pantapiintero kameethatatsiri. ¹⁴Piyoteri piyemijantzinkarite riraga kaari kemijantaperoteroni iroka nojankinatzimiri. Eero pitsipatari, rootaki ipashiwenantanakyaari. ¹⁵Omaanta eero pikijiri, inta kameetha piy-otaaperoteri, tema rirotaki piyemijantzinkarite. ¹⁶Tema kameetha ijeeki Awinkatharite, iroñaaka nokowaki ijeekakagaeyeni kameetha maawaeni kitejiriki, tsikarika pijeekaeyeni. Nokowaki kijokiro rowapiinteeyemini.

¹⁷Naaka Paaworo wethatzimiri. Nojankinatzimiro iroka nakoki: “Niwethatemi”; kaari paashini atziri. Aritaki nametakawo, aririka nojankinatapiintziniri ayemijantzinkarite, nojankinatziniri naaka nowaero: kaari paashini atziri. ¹⁸Nokowaki ineshironkatapiintemi Awinkatharite Jesokirishito.

Ari okaatzi iroka nojankinatakimiri:

Paaworo

RITAKANARI PAAWORO ROJANKINATZINIRI TEMOTEEYO

¹² Nokoyi niwethatemi, Temoteeyo, tsikarika pikanta piyeeki. Naaka Paaworo jank-
inat zimirori iroka; rotyaantakina Awinkatharite Jesokirishito nokenkithatzi, eejatzi
rotyaantakina Pawa Tajorentsi. Rirotaki rirori matzirori rowawijaakoeeyeni, tema ay-
operoeyini tekatsi paashini owawijaakotantatsini. Naapatziyakaakimini paerani, rootaki
noshiyakaanantakimiri notyomipero. Nokowaki ineshironkatemi Pawa, ikaminthayemi,
eejatzi kameetha ijeekakayemi. Eejatzi nokowaki ikimitakayemi Jesokirishito.

Kyaaryoowa, ramatawitizimikari yotaawitantachari rojankinarini Moeseeshi

³ Niyaatantakari Masherooniyaiki, nokaminaaperotanakimi: “Piyeekawakiita
jaka Ejeesoki”. Nokowakaakimi pikanteeyerini amatawitantatsiri: “Eero
piyotaantziro theeyaantsi”. ⁴ Pikanteeyerini ayemijantzinkarite: “Eero
pikemijantashitawo ikenkithatashitayitarini”. Pikanteri eejatzi: “Eero paapatziyari
ikenkithatakotashitayitarini maawaeni paejatotatsiri. Patsipetashitawokari
paamaashitayiyaawoni oetarikapaeni. Tekatsi okantemi irokapaeni iyotagaeyemini.
Eenirowokawaakaeri Tajorentsi: aririka aapatziyaari, ari riyotagaeyakaeroni”.
⁵ ¿Oetaka nokaminaantzimirori iroka? Rootaki nokamanantzimirori nokowaki
pikameethashiretane, nokowaki piyeeki kameetha, eerokya poshiyakaawaetashita
pantero, inta kameetha paapatziyaperotanakarini Jesoshi. Aririka panteeyakironi
iroka, aritaki pimatakiro eejatzi pinintaperoeyaperoterini kameetha paashinipaeni.
⁶ Eenitatsi apaanipaeni kompitayitakaworini, ikenkithatakotashitayitawoni riraga kaari
riyotayitzi, ratsipetashitakawo ikantawitakarini. ⁷ Ikwawitawitani riyotaanteromi
ikantakaantziniri Moeseeshi, omaanta tee riyoperotziro ikantawitari. Tee riyoperotziro
oetarika inaawaetashita, wero, wero: roshiyakari tsirotzi.

Ikenkithatakotziro kaminagaantsi rashi Tajorentsi

⁸ Ayoteeyini okameethatzi kaminagaantsi rashi Tajorentsi, omaanta akompitawokari.
⁹ Piyoperotawakiro iroka nokamantemiri: aakateeyakini rowameethatani Tajorentsi, tee
aaka rojankinateeteni, inta rojankinateetziniri kaari kemijantaperotzirori kaminagaantsi,
riraga piyathatarini, kaari aapatziyarini Tajorentsi, antapiintzirori kaari kameethatatsi,
kaari kameethatatsiri, kaari pinkathaterini Tajorentsi, owamayitziririni ashitarini, owa-
maantashitachari, ¹⁰ mayempiriite eejatzi mayempiroete, antatenkatawakaenkari ishi-
ramparinkaeteki, antatenkatawakaenkawo otsinaninkaeteki, noshikantatsiri, theeri,
theyawaetashitachari, maawaeni. Eejatzi rojankinatziniri maawaeni kijayitziririni riraga
iyotaantayitziroini kameethatatsiri. Tema riro Tajorentsi jankinataakaakiririni Moe-
seeshini. ¹¹ Kameetha iroka niyotaantziro. Rotyaantakina Tajorentsi nokamantakoteri
irira, riyotzi nomatakiniri ikantakinari. Kameetha iroka nokamantakotziriri: tema
ikameethataperotzi irira.

Ikaminthaakiri Tajorentsi riraga Paaworo

¹² Riyoyaakina Awinkatharite Jesokirishito nanteniri oetarikapaeni ikowakaakinari.
Riyotaki nomonkaatenirini maawaeni: riyotaki eero namatawitziro. Eejatzi imatakaakinawo
nantayitziniririni, rootaki nokanantarini: “Ariwee, pimatakaakinawo”. ¹³ Paerani
nokantzimatawitarini, nokantakaaperotzimowitarini, eejatzi nokijeeyawitarini
maawaeni aapatziyarini. Omaanta tekirani niyotawitarini Jesokirishito,
tekirani naapatziyawitarini. Tee niyotawitani oetarika nantayitziririni, rootaki
ikaminthaantakinari. ¹⁴ Ineshironkaperotakina osheki Awinkatharite: riyotaakina
naapatziyari Jesokirishito, eejatzi riyotaakina nonintaperotziro. ¹⁵ Kyaaryootaki
iroka nokamantemiri, kameetha paapatziyawakyaawo. Ipokapaaki jaka kipatsikika
Jesokirishito rowawijaakoeyakiririni kaari kameethateeyatsiririni. Nanaakoeyakimini
maawaeni, tee nokameethatawitani. ¹⁶ Rootaki ikaminthaantakinari, ritakina naari
reshiwentanakina, tee ikijana, omawitya naaka antzirori osheki kaari kameethatatsi.

Rootaki ayotantakari eejatzi ikimiteeyerini rirori maawaeni aapatziyaariri iinja: ineshironkaeyerini, ikanteetatyeyyani ijeekaperoyantyaaarini janta jenokinta.¹⁷ Ikanteetatyeyyaani Atajorentsita reewawenteeyakaeni aari. Tekatsi ikantya ikame. Ashi royiyo imana. Apaniroeni itajorentsiperotzi. Thame akanteetatyeyyaani añaaperotaperoyanagirini, akamantapiinteyyanagirini atziri ikameethaperotzi. Aritaki okantyaari.

Eenitatsi iroka ikantayitziirini Paaworo Temoteeyo

¹⁸ Piyotaki, Temoteeyo, noshiyakaantakimi notyomi. Paapatziyaperotyaaowo iroka nonintakayemiri. Tema paerani Tajorentsi ikaminaakirini ayemijantzinkarite: “Osheki rantenawo Temoteeyo nokowakaakiriri. Roojatzi rowaagaeyantakaerorini aari”. Iroñaaka pantero ikamantakotakimiri. Piyotzi riraga joraaropaeni ishintsiwentziniri iyapitaanote oetarika ikantziriri. Iroñaaka, pikimityaari eerori, pishintsiwenteniri Awinkatharite oetarikapaeni panteniriri,¹⁹ pameentaperotanakyaari. Aririka piyotzi okameethatzi pantero oetarikapaeni, ari pantero. Eenitatsi riraga yotawitachari rantziro kameethatsiri oetarikapaeni, omaanta rantashitakawo kaari kameethatatsi, rootaki rookatawori raapatziyari Jesoshi.²⁰ Aritaki rantakiro Imeneeyo eejatzi Arejaantero: rookaero raapatziyari rirori. Tee okameethatzi iroka, rootaki nokanantakariri rirori: “Rowashironkayemiita Jatanaashi; roojatzi piyotantyaari paashini ajorriyotzinkarite eero pikantzimatzi riraga Tajorentsi”.

2

Riyotaakotziri tsika akantya apinkathatantyaariri Tajorentsi

¹ Nityaawo nokamantemiro iroka: pamaneri Tajorentsi, pikanteri ramitakoeyerini maawaeni atziri, eejatzi pipaasonkitakowentero. ² Eejatzi pikanteri ramitakoeyerini jewaperowenantatsiripaeni eejatzi maawaeni paashini iwinkatharitzinkarite, kameetha ajeekaeyantyaarini, eero añaantawo ashiiryagaeni. Eejatzi kameetha antaperotero aapatziyeyyarini Tajorentsi, añaaperoyeyerini eejatzi akimityaari irira. ³ Okameethatzi amanapiinteri Tajorentsi, tema rirotaki owawijaakoeyakaerini, tema rootaki ikowakaakaeri. ⁴ Ikwaperotaki rirori awijakoeyeni maawaeni, eejatzi ikowaki ayoteeyeroni kyaaryootatsiri, maawaeni. ⁵ Maawaeni ajeekaeyini aari jaka kipatsikika. Omaanta apintzi Pawa Tajorentsi, ijeeki janta jenokinta. Tee añaari. Eejatzi eenitatsi apatziro apaani shirampari owaagapiinteerori iñaani: riraga Jesokirishito. Eejatzi apatziro irira rowaagakiniri Tajorentsi añaani aari, asheninkantakariri. ⁶ Riraga Jesokirishito rirotaki kowashiteenchari, ikantzi: “Nokowaki nokamawenteeyerini maawaeni atziri nopinawenteniri kaari kameethatatsiri rantziri nowawijaakoeyantyaaririni”. Ari imatakaeniro ayoteeyantakaririni. ⁷ Litakina kenkithateroni iñaani, eejatzi rotyaantakina niyotagaeyerini maawaeni paashinijatzitatsiri atziri raapatziyawo iroka kyaaryootatsiri. Tee notheeya, kyaaryootaki iroka nokantzimiri.

Tsika akantyaari akenkithatakayeri Tajorentsi

⁸ Ari nokowaki amaneeyerini Tajorentsi, maawaeni. Aririka amaneri, kameetha ajeekaeyeni: tee okameethatzi akijeri paashinipaeni, tee okameethatzi atheenkeri Tajorentsi. ⁹ Eejatzi nokowaki okithaatya tsinani kameetha, omaanta tee riro okithaataashityaari shirampari paeni iñaawenatantyaawori eejatzi tee okameethatzi okenkithashiryaaakarikari shirampari kaari kameethatatsi. Tee okameethatzi otzipiyakaantero oeshi iñaawenatanteetyaawori, eejatzi tee okameethatzi owaneenkashityaawo ooro, eejatzi peraata. Eejatzi tee okameethatzi okantakaaperotakayaawo oethaari pinaperotachari: iñaawenatawokari. ¹⁰ Omaanta okameethatzi oneshironkatante paashinipaeni: ari okameethatawitari anteeyeronimi maawaeni aapatziyaariri Tajorentsi. ¹¹⁻¹³ Ritakari Tajorentsi riwetsikakiri Araani paerani, roojatzi roori riwetsikakiro Eewa. Okameethatzi okemijantaperoteri tsinani shirampari eejatzi omaerite, eejatzi tee okameethatzi omperatyaari oemi, omaanta okameethatzi

omaerite. ¹⁴Tee ramatawitziri Jatanaashi Araani, omaanta ramatawitakiro tsinani, rootaki anantakawori kaari kameethatatsi: tee okemijantaperotziri Tajorentsi. ¹⁵Omaanta aririka okaminthayeri tsinani otomipaeni, okantatyeeyaani aapatziyari Tajorentsi, onintaperoyerini osheninkapaeni, kameetha ojeeke, kameetha okenkithashiryaa, ari owawijaakotakya.

3

Tsika ikantyaari riraga jewawentziriri iyemijantzinkarite

¹ Kyaaryo iroka ikanteetziri: “Aririka ikowaki shirampari reewatakagaeyerini iyemijantzinkarite, tema okameethatzi iroka ikowakiri”. ² Aririka iiteetziri amitakoyeririni iyemijantzinkarite, tee okameethatzi ojeeke rantani. Kameetha raye iina apaani, tee okameethatzi ishinkitya, kameetha ikenkithashiryaaanakya, ikameethashirete, kameetha ineshironkatawakiri areetyaarini, kameetha riyotaperote riyotaante. ³ Tee okameethatzi rirapiintero kepishaaperotatsiri, tee okameethatzi ikijya; omaanta kameetha ikaminthaante, kameetha ijeeki, tee okameethatzi ikowaperoteri koriki. ⁴ Kameetha riyotaapiintero iina, kameetha riyotaapiinteeyerini reentsitepaeni raapatziyanteeyaririni irirapaeni, eerokya ipiyathateeyantaririni, kameetha ijeekanteeyarini. ⁵ Eerorika imatziro raapatziyakayaari reentsitepaeni, eejatzi iina: ¿tsika ikantyaaka riyotaantyaari maawaeni riraga aapatziyeyaririni Tajorentsi? ⁶ Tee okameethatzi reewatakaante owakira aapatziyariri Jesoshi: aririka ikantakaaperotakya. Ikimitarikari iwinkatharite kamaari, ikantakaaperotaka paerani, rootaki roepiyantaariri jaawiki Tajorentsi. ⁷ Kameetha riyoteeyerini riraga kaari aapatziyeyaririni, ikanteeyeni: “Ikameethatzi riraga jewatakagaeyiririni aapatziyariri Jesoshi”. Rootaki eero imatantari ikantzimateeyerini, eejatzi eero imatantari kamaari rantakayeri kaari kameethatatsi.

Ikenkithatakotziri amitakotziriri iyemijantzinkarite

⁸ Riraga amitakotapiintziriri iyemijantzinkarite: kameetha roshiyari riraga jewawentziriri iyemijantzinkarite, ikameethashiryaaanaki. Tee okameethatzi ramatawitante. Eejatzi tee okameethatzi rirero osheki pyaarentsi. Eejatzi tee okameethatzi ikenkithashireeri koriki raapithatashitakari paashini atziri. ⁹ Kameetha ikyaaryoowentero ikemijantaperotero maawaeni riyotaayitziririni Tajorentsi, eejatzi okameethatzi riyote tekatsi rantani. ¹⁰ Pityaawo paminaperoteri, piyotaperoteri ikameethataperotzirika. Aririka piyoteeyakini ikameethataperotzi, ari pikanteri ramitakoeyerini maawaeni aapatziyariri Jesoshi. ¹¹ Eejatzi okimityaari iina, okameethashiretanaki: okenkithashiryaa kameetha, tee okameethatzi okantzimatante, tee okameethatzi oshinkitya, tee okameethatzi amatawitante. ¹² Riraga amitakotantatsiri iyemijantzinkarite, kameetha raye iina apaani. Kameetha riyote raapatziyakaaperotyaari itomipaeni: iñaaperoteri irirapaeni iriri. Eejatzi kameetha riyote raapatziyakagaeyarini maawaeni jeekimoteeyiririni. ¹³ Aririka kameetha ramitakoeyerini iyemijantzinkarite, ari iñaaperoteri, eejatzi imatero ikenkithakoperoteri Jesokirishito, eero ithaayi. Tema riyotzi kameetha raapatziyari irira.

Ikenkithatakotziri aapatziyeyaririni Jesoshi

¹⁴⁻¹⁵ Nokowawitaka intsipaete nareetzitapaemimi, omaanta eerorika nomatziro. Rootaki nojankinatanzimirori iroka: nokowaki piyote tsika akanteeyakani. Riyoyagaeyakaeni Tajorentsi: tema aakateeyakini aapatziyeyaririni. Añaatsiri. Ayoteeyironi iroka kyaaryootaperotatsiri: kameetha akyaaryoowentero owaagayiteroni. ¹⁶ Kyaaryo, tee ayotashita tsika ikantari Tajorentsi, omaanta riyotakagaeyakaeni Jesokirishito. Irira rirootaki Tajorentsi, omaanta ratziritapaaki. Rowaga Ishire, rootaki iyotakagaeyerini itajorentsitaki. Riraga ronampiripaeni Tajorentsi raminakowenteeyakirini Jesokirishito. Akamantakoeyakirini aari mawaeni kipatsikipaeni, raapatziyanteeyakaririni jeekatsiripaeni. Roenokaeri Iriri eejatzi jenokinta, kameetha ijeekapaekya.

4

Kyaaryoowa, riyotagaetzimirokari theyyaantsi

¹Eenitatsi iroka okamantaperoeeyeni Ishire Tajorentsi. Iinja, rootzimateentsi ipokanteeyari Jesokirishito, ijeeki ookaeyerorini iroka kyaaryooperotatsiri aapatziyeyaririni. Raapatziyari amatawiteeyeririni, riraga owaagayitzirorini riyotaayitziririni kamaari-paeni. ²Ramatawitante riraga atziri, omaanta ikimitakaantyaami aapatziyariri Jesoshi. Tekatsi ikantya riyote tee okameethatzi iroka ikantayitzirini. ³Ithañaapiintyaari shirampari raye iina, eejatzi ithañaakyaawo tsinani aye oemi. Eejatzi ithañaapithatakaero owaeyarini owanaawontsi riwetsikakaero Tajorentsi. Aapatziyeyarini irira, ayoteeyini kyaaryootaki riyotagaeyakaerini rirori. Aritaki ikowaki apaasonkitakoteri oyaari, roojatzi owantyaari. ⁴Okameethateeyakini maawaeni riwetsikakiri Tajorentsi. Aririka apaasonkiteri, kameetha owaeyarini, eero apinkiri. ⁵Rowameethatantakaeniriri Tajorentsi owaeyarini. Aririka apaasonkiteri, eejatzi akenkithashireero iñaani, okameethatzi owapiinteyarini maawaeni.

Pikyaaryoowenteniri Tajorentsi maawaeni ikantayitzimirini

⁶Aririka powaagaeyenirini ayemijantzinkarite iroka nokantzimiri, okameethatzi. Tema paapatziyapiintakawo, iyotaaperotakimi. Aririka piyotagaeyerini paashinipaeni nokamantzimiri, ari ikantemi Jesokirishito: “Kameetha iroka pantakinari”. ⁷Eero paapatziyawo iroka ikenkithatashitari theyyachari: tee okameethatzi pikenkithashiryaaapiintero. Omaantakya pikyaaryoowentero paapatziyaperotyaaari Tajorentsi. ⁸Okameethatawita pikinawaete eejatzi pithamaete, oshintsitaperotanteeyarini piwatha; omaanta okameethataperotziroña pikyaaryoowenteniri Tajorentsi oetarikapaeni panteniriri. Eero patsipetawo roori: kameetha pijeeki iroñaaka, eejatzi kameetha pijeeke inja janta jenokinta. ⁹Kyaaryooperotaki iroka nokamantakimiri. Okameethataki raapatziyeyawoni maawaeni atziri. ¹⁰Apomeentsitawentakari atziri, akemaatsitawentakari raapatziyeyantyaaririni. Añaatsiri Tajorentsi, ayoteeyini eero ramatawitee: rirotaki owawijaakoeyiririni maawaeni atziri. Kyaaryo, rowawijaakotaperoeयरirini maawaeni aapatziyeyaririni Jesokirishito.

¹¹Pikaminaagaeyerini atziri ranteeyeroni iroka nokantzimiri, piyotaaperoeयरini. ¹²Eeroka ewankaritatsiri, omaanta eero pishinetayitzirini itheenkawentemiro pewankar-itzi. Inta oetarikapaeni pantayitakiniririni Tajorentsi, kameetha panteeyeroni, ikimitantemiri piyemijantzinkarite: piñaawaete kameetha, pijeeke kameetha, pinintaperoeयरini paashinipaeni, paapatziyari Tajorentsi kameetha, powameethatero maawaeni pikenkithashiryayitarini. ¹³Iinja noñagaatemi. Iroñaaka piñaanatapiinteniri ayemijantzinkarite Iwaperite Tajorentsi, pikenkithatapiintero iñaani Tajorentsi, piyotaapiinteri. Pikanteetatyeeyaani, roojatzi nareetantapaemi. ¹⁴Paerani ikamantakotantakimiri, eejatzi ikanantariri jewatakaantatsiri Tajorentsi ramitakotemi, eejatzi roerikayinatakimini, rootaki omatakaantakimiri Ishire Tajorentsi. Iroñaaka eero piperawentawo iroka omatakaakimiri. ¹⁵Pantapiintero iroka imatakaakimiri, riyotaperoeyanteyarini maawaeni atziri pantaperotakiro. ¹⁶Pikenkithashiryaaaperotero oetarika pantayiterini, eejatzi oetarika piyotaayiterini: pikyaaryoowenteeyeroni. Aririka panteeyeroni iroka, ari powawijaakotakaanteeyeroni maawaeni kemaeyemirini, eejatzi pawijakotee eerori.

5

Tsika pikanteriri paashinipaeni pisheninka

¹Eero pikijathatziri antyashipari; inta kameetha pikenkithawaetakayeri, pikimitakaantyaari rirotaki piri eerori, kameetha pikaminthayeri. Eejatzi ewankaripaeni, pikimitakaantyaari pirentzi. ²Rowaga antyashipawo, pikimitakaantero piniro. Eejatzi ewankawopaeni, pikimitakaantero pitsiro: eero pikenkithashiryaaakotawo piñaawenashiryawo ewankawopaeni. ³Aririka ojeekashiteeya kamatsiri oemi, teerika ijeeki paashini neshironkateeroni, pineshironkaterokya eeroka. ⁴Omaanta ijeekirika otomi,

ishinto, rirorika ojari, kameetha ineshironkatero rirori. Rootaki ikoyiri Tajorentsi kameetha ayoteeyeni akaminthayeri asheninkapero aari. Kameetha apaeyerini ashiteeyeerini koetyeemoeyakaririni. Tema paerani ipaeyakaeni maawaeni koetyeemoeyakaerini aari. ⁵ Aririka ojeekashitaperotaa kamatsiri oemi, tee ijeeki paashini neshironkateroni, ari okameethatzi apaniroeni okenkithashiryaaperotziri Tajorentsi rirori. Okantani: tsiteniriki, kitejiriki, amanapiintziri Tajorentsi, okantapiintziri oetarika okowayitzirini. ⁶ Omaanta eeniro paashini, inashita roori: okowaki okimoshiryaashitya. Añaawitaka, omaanta eero oñaagaeri Tajorentsi, rootaki iyaatantyaari paamariki kaari tsiwakanitatsini. ⁷ Pikaminagaeyerini maawaeni aapatziyariri Jesoshi ranteeyeroniita iroka nokantzimiri, okantyaata eero ojeekanta rantani.

⁸ Okameethatzi aneshironkaeyerini paashinipaeni asheninka, eejatzi asheninkapero aari ineshironkataperoteri. Eerorika aneshironkatziri, eero akantzi: “Naapatziyakari Tajorentsi naari”. Teewee. Tee ikameethatzi theenkantatsiri, omaanta riyowita ineshironkatziri isheninkapero. Eejatzi aaka teerika aneshironkatziri asheninkapero aari, osheki tee akameethaperotzi, anaakoperoeyakirini aaka riraga theenkawitachari. ⁹ Aririka omonkaatakiro kamatsiri oemi 60 ojarentsite, ari pikantero etakoeyarini maawaeni ayemijantzinkarite. Okameethataki eejatzi aawitani apaani oemini, tee aminapithatzi paashini shirampari. ¹⁰ Okameethatzi piñaakoteeyakironi antayitakironi kameethatayitatsirini: etakoeyakarini otomipaeni, oneshironkaeyakirini areeteeyacharini, amitakoeyakirini maawaeni aapatziyeyaririni Tajorentsi, okaminthagaeyakirini ashironkaenkari, okyaaryoowentakiro antayitakironi kameethatayitatsirini. Aririka piñaakoyakironi antayitakironi iroka kameethatayitatsirini, ari okameethatzi pikantero etakoeyarini aapatziyeyaririni Jesoshi ashironkagaeyacharini. ¹¹ Omaanta eero pikantziri rowaga kamatsiri oemi kaari antyashipawotatsi. Okoyirikari shirampari antashityaari. Okoyikari agae eejatzi, ookaerokari aapatziyari Jesokirishito. ¹² Eewawitaka okantawitakari: “Nokemijantaperotemi”, omaanta roojatzi amatawitakiri. Rootaki rowashironkaantyaawori. ¹³ Eejatzi operatakariki, okinakinayitzinikari pankotskipaeni, okenkithawaetashitakari, wero, wero, otheeyantyaari. Okimitari tsirotzi. Okantakotashitariki paashinipaeni, oñaawaetantawokari kaari kameethatatsi.

¹⁴ Rootaki nokowantakari agae eejatzi kamatsiri oemi tekiraatarika antyashipawote. Kameetha ijeeki eentsitepaeni. Kameetha onkotsiteniri oemi royaari, eejatzi eentsite. Kameetha ontyeero iithaari rashi rirori, okiweniri iithaari paeni, maawaeni. Aririka kameetha ojeeke, tekatsikya ikantya atziri ikantzimaeyerini. ¹⁵ Eejatzi rantayitakironi Jatanaashi apanipaeni: rookakagaero aapatziyawitakarira Jesokirishito. ¹⁶ Ojeekirika osheninkapero kamatsiri oemi, kameetha iyotashitya okaminthayero roori. Tee okameethatzi okanteri aapatziyariri Jesoshi: “Pikaminthagaeyeronekya eeroka”. Eenitatsi paashini kamatsiri oemi, jeekatsiri apaniroeni: tekatsi osheninkapero kaminthayeroni. Irowakya roori, kameetha ikaminthagaeyeronekya riraga aapatziyeyaririni Jesoshi.

Tsika akanteeyerini riraga jewatakagaeyerini

¹⁷ Kameetharika reewatakaantzi riraga jewatakagaeyiririni aapatziyariri Jesoshi, okameethatzi iñaaperoteri ikameethatzi, eejatzi ipinataperoteri. Kameetha ikemijantaperoteri eejatzi. Aririka ipomeentsiwentakawo riroripaeni ikenkithatzi eejatzi riyotaantzi, okameethatzi riraga aapatziyariri Jesoshi iñaaperoeyerini, eejatzi ipinataperoteri. ¹⁸ Aritaki okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Eero ojojopatziri riraga waaka aatzikakitzirori teriiko, pishineteri roya. Tema raatzikakitzimiro paantyaawori okithoki”. Eejatzi okantzi: “Okameethatzi ipinateeteri riraga antawaetatsiri”.

¹⁹ Eero pikemijantashitari apaani kantakotashityaarini jewatakagaeyimirini, paapatziyawokari theeyaantsi. Omaanta ikaatakirika ñaaperoterini 2, eerorika 3, ari paapatziyaawo iroka ikamantemiri. ²⁰ Kyaaryoorika ojeeki rantaperotakiri, ari pikantzimoteri janta ipiyotapiinteeyaninta aapatziyeyaririni Jesoshi: “Eero papiiteero eejatzi iroka pantakiri”. Kameetha riyoteeyeronekya maawaeni aapatziyariri Jesoshi iroka pikanteriri, ikenkithashireyantyaarini, riyoteeyantyaarini eero ranantawo rirori kaari

kameethatatsi. ²¹ Ayoteeyakini ikaateeyakaeni Atajorentsiti, eejatzi Jesokirishito. Eejatzi ikaateeyakaeni ronampirepaeni rirori. Rootaki nokantzimotantzimiriri eekiro piyaatayee pikanteri maawaeni antzirori kaari kameethatatsi: “Tee okameethatzi”. Eero pipinkathatashitari jewawentzimiri eerori. Omaanta okameethatzi piyoteeri ikoyiri Tajorentsi kimitaka piyoteeri maawaeni atziri.

²² Eero pishintsiwentziri intsiapaete apaani shirampari reewawenteri aapatziyariri Jesoshi, eero patsipetashitawo poyiniri pako iitoki. Peewate piyotaperoteri. Eerorika piyotaperotziri aririka paata rantakiro kaari kameethatatsi: eejatzi eerori eeniro pantani. Kyaaryoowa pantzirokarira kaari kameethatatsi.

²³ Eero apatziro piriro iñaa, omaanta pirero eejatzi awishoowaantsi oowa eechonkiini. (Iroka awishoowaantsi rootaki inashitachari pyaarentsi.) Eechonkiini okaate apaani tajo, kaari osheki. Owameethateemiroota pisheetomawoki pikatsizira. Aapi-intakimi pimakoni, omaanta oshintsiwathatakaaneemi aririka pirapiintero eechonkiini awishoowaantsi oowa, ari etsiyatakoteemi. ²⁴ Okoñaataki kaari kameethatatsi rantayitzirini apanipaeni atziri; riyoteeyakini ikantakoteri Tajorentsi: “Eeniro rantani”. Eenitatsi paashini manawitakawori rantayitzirini, omaanta iinja okoñaate eejatzi maawaeni rantayitzirini rirori. ²⁵ Eejatzi, aririka antayitakironi kameethatayitzirini, okoñaataki apanipaeni, iñaaokoteeyakaeroni atziri. Omaanta tekira okoñaate maawaeni kameethatatsiri anteeyakirini: iinja okoñaaperotaki maawaeni. Aritaki okantyaapa.

6

Eenitatsi iroka ikanteeyiririni pimantaari

¹ Maawaeni riraga omperateetari pikemijantaperoteri kameetha riraga omperatzimiri, eejatzi piñaaperotaperoteri rirori kameetha. Okantyaatakya tekatsi ikanteeteri ikantzimateri Tajorentsi, eejatzi tekatsi ikantawenteetero: “Tee okameethatzi iroka riyoteeriri aapatziyariri Jesoshi”. ² Aririka raapatziyari Jesoshi riraga omperatzimiri, tee okameethatzi pikante eeroka: “Iroñaaka eerokataki noyemijantzinkarite, amonkaatawakaaka. Eero iroñaaka noñaaperotzimi”. Omaanta okameethaperotzi pantawaetaperoteniri: tema rirotaki piyemijantzinkarite pantawaetziniri, rirotaki inintaperotanewo riraga Tajorentsi. Rootaki, Temoteeyo, piyotagaeyeririni maawaeni aapatziyariri pikanteeyeririni maawaeni ranteeyeroni.

Ikenkithatakotziri iyotaantzirori theeyaantsi

³ Eenitatsi paashini atziri kinakaashitakawori riyotaantzi, tee omonkaatawo iroka niyoteeriri. Tee raapatziyawo rowaga kyaaryooperotatsiri riyotaawitariri Awinkatharite Jesokirishito. Eejatzi tee raapatziyawo iroka iyotagaeyakaerini ajeekantyaari kameetha, eero anantaneentaawo kaari kameethatatsi. ⁴ Osheki ikantakaaperota, omaanta tee añiuro riyotantari. Tee riyoperotziro. Rojampitakowentashitakawo oetarikapaeni. Iñaaawaetashiwaetaka, wero, wero. Rootaki ikijashiryaaantakariri paashinipaeni, ikijathatawakaaka, ikantzimatawakaaka, raamaakotawakaaka rantakiro kaari kameethatatsi. ⁵ Ikijawakagaeyakani riraga kenkithashiriirori kaari kameethatatsi, tee ikenkithashiriuro kyaaryootatsiri. Ikemijantashijeempiyaaka, ikenkithashiryaaawitaka ari rayemi oetarikapaeni.

⁶ Omaanta aririka akemijantaperoteri Tajorentsi, eejatzi aweshiryaaawentyaari, ari ajeekaperoyanakini kameetha. ⁷ Akoñaatantapaakari paerani, tekatsi akoñaatakaapaaki. Eejatzi okimiteeya, aririka akamae, tekatsi aanee eejatzi. ⁸ Omaanta aweshiryaaawentyaaririka Tajorentsi eejatzi eenitatsirika owaeyarini eejatzi akithaateeyarini aritapaaki, eero eekiro akowanakitye paashini. ⁹ Omaantakya riraga kowatsiri rashaagantya rantashitayitakawoni oetarikapaeni roshekyaaantyaawori rowaagawo. Omapokashitapaakari rantakiro oetarikapaeni. Tee ikenkithashireeya kameetha, ikowashitakawo kaari kameethatayitatsirini, roojatzi ikamakirika, riyaaete paamariki kaari tsiwakanitatsini. ¹⁰ Aririka akowaperotaki ashitayityaawoni oetarikapaeni, aritaki antakiro kaari kameethatatsi. Osheki aapatziyawitacharini rookaero raapatziyari. ¿Oetaka

rookantawori? Tema ikowaki rashitayityaawoni oetarikapaeni, omaanta roojatzi osheki rowashireperotanakyaaroña.

Pikyaaryoowenteniri Tajorentsi pantawaeteniri

¹¹ Omaanta eeroka, pikyaaryowentziniri Tajorentsi oetarika ikantzimiri. Kyaaryoowa, piñaawenatawokari eerori oetarikapaeni. Pikowaperote pikameethataperotanaki eeroka. Pikowaperote pameentaperotyaaari Tajorentsi, omawitakya pomeentsitzimotayitemirini eekiro piyaatatyepikyaaryowenteniri maawaeni ikowakaakimiri panteniriri; pinintaperoyeriniroña paashinipaeni, eekiro piyaatatyepanteniri oetarikapaeni, eejatzi eentsikiroeni pantero oetarikapaeni, eero pithaakyaawentziro. ¹² Aririka opomeentsitzimotawitemi paapatziyaperotyaaari Tajorentsi iroñaaka, omaanta okameethataperotzi pantakiro. Pikyaaryoowenteniri ikowakagaeyimirini. Eero pipeyakotziro iroka: pikan-teetatyeyyaani pañee jenokinta. Riyoyaakimi Tajorentsi rowañaanteemiri janta. Tema rootaki pikantakiriri eerori, ikaateeyakini osheki kemaeyawakimirini. Kyaaryootaki pikantakiriri. ¹³ Tema riro Tajorentsi owañagaeyerini jenokinta, maawaeni. Eejatzi paerani Jesokirishito, tee ithaawakari Poonshiy Peraato, rirotaki owamaakaantakiriri. Ikantziri: “Kyaaryo, naaka jewawenantatsiri”. Iroñaaka ikaateeyakaeni Tajorentsi eejatzi Jesokirishito, raminakowenteeyakaeni. ¹⁴ Rootaki nokanantemirori iroka: pithotyaaakiro maawaeni nokaminaakimiri, eero pikompitawo. Pikantatyeyyaani, pantaperotero roojatzi ipokanteeyari Awinkatharite Jesokirishito. ¹⁵ Riyotzi Pawa Tajorentsi tsika okaate ipokanteeyari, rirotaki kantatsini. Irira apintzi ikanta, tajorentsi perotatsiri, reewatawenteeyirini maawaeni jewatawentaririni atziri, reewatakagaeyirini maawaeni jewatakagaeyawitaririni atziripaeni. Thame añaaperoteri. ¹⁶ Apaniroeni irira eero ithonka, eero ikami. Janta ijeekinta ojeeki kitejiriroña, tekatsi akantya aatashiteri ontsirokyaari. Tekatsi ñeerini Tajorentsi. Tekatsi akantya añaagaeyerini. Okameethatzi apinkathataper-oeyanakirini maawaeni. Ikantatyaani reewatawenantzi irira, ashi royiro. Aritaki ikanta.

Eejatzi iroka ikantziriri ashaagantzinkari

¹⁷ Pikanteri ashaagantzinkari eero ikantakaaperota. Eejatzi pikanteri eero riweshiryaawentawo rashitayitarini, tema ari opeyeeya iinja. Inta riweshiryaawentyaari Tajorentsi. Ipapiinteeyakaeni maawaeni koetyeemoteeyakaerini akimoshireeyantarini. ¹⁸ Riraga ashaagantzinkari eenitatsi osheki rowaagawo. Pikamanteri iroñaaka ineshironkaeyerini ikaateeyini ijeekaeyini, osheki ineshironkateri. Tee okameethatzi ishampit-site. Omaanta kameetha ikaminthaante. ¹⁹ Aririka imatayitakironi iroka, kameetha. Ipinateri Tajorentsi iinja janta jenokinta, janta ikanteetatyeyyaani rañaaperotapae kameetha.

Riweyaantakawo rojankinari

²⁰ Iroñaaka, Temoteeyo, eeniro ikantakimiri Tajorentsi panteniriri. Ari pimonkaateniri, eero pamatawitziri. Eero paapatziyashitawo oetarikapaeni ikantashitari, wero, wero, wero. Ikenkithashiryaashitawo iyotaantsi; omaanta kaari iroka. ²¹ Eenitatsi iyotaantayitawitarorini oetarikapaeni, iitakaawita riyotzi, omaanta tee riyotzi. Rootaki kaari raapatziyantaperotari Jesoshi iroñaaka.

Ari, nokowaki ineshironkateeyemini Tajorentsi.

Naaka jankinatzimirori iroka:

Paaworo

RAPIITEENIRI PAAWORO ROJANKINATEENIRI TEMOTEEO

¹⁻² Nokoyi niwethatemi, Temoteeyo, tsikarika pikanta piyeeki. Naaka Paaworo jank-nateemirori iroka. Rotyaantakina Jesokirishito nokamanteeyerini maawaeni atziri aririka raapatziyeeyarini rirori, ari rowañaagaeyerini jaka kipatsikika eejatz janta jenokinta. Rootaki ikowakaakinari Tajorentsi. Notyomi, nonintaperotzimi. Nokowaki ineshironkatemi Pawa Tajorentsi, eejatz Awinkatharite Jesokirishito. Eejatz nokowaki ikamintahaaperotemi, ijeekekayemi kameetha.

Ipaasonkitakowentziri Paaworo Temoteeyo

³ Tema paerani rantawaetzinirini riraga nochariniitenipaeni. Iroñaaka eejatz naari nantawaetziniri. Tema namanakotapiintzimiri Tajorentsi maawaeni kitejiriki, eejatz tsiteniriki. Oetarikapaeni nanteniriri irinta, nokowaperotaki niweshiryaakayaari.

⁴ Paerani, nookantanakimiriranki, powashiretanaka, piraaka. Osheki iroñaaka nokoetyaakimi. Nokowawita noñeemimi eejatz, niweshiryaawentaperoteemimi.

⁵ Nokenkithashireteemi, kameetharini paapatziyaperotakari Jesoshi, pikantatyaani. Pikimitakawo pijawo Roera, eejatz piniro Eyonishe: aapatziyaperoeayarini roori. Niyotzi eeniro paapatziyari Jesoshi, rootaki nopaasonkitakowenantzimiri.

Eero pipashiwentakaawo paapatziyakayaari atziri

⁶ Paapatziyakari Tajorentsi, rootaki nokanantemiri: paerani, nowantakimirori nako, eejatz nokanantakariri rirori ramitakotemi, eenitatsi imatakaakimiri. Iroñaaka pan-taperotero maawaeni imatakaakimiri. ⁷ Irinta Pawa Tajorentsi ipakaero Ishire. Roori tee okowakagae athaaye. Tee aari opoñeeya thaawaantsi Ishireki Tajorentsi, inta omatakaakaero oetarikapaeni ikowakaakaeri. Eejatz omatakaakae anintaperoeeyerini Tajorentsi eejatz maawaeni atziri; eejatz omatakaakae aamakowentya apaniroeni.

⁸ Rootaki kaari pipashiwentakaantyaawo pikenkithatakoteri Awinkatharite. Eejatz, eero pipashiwentakaana; nojeekekika omonkyaagementotsiki: nokenkithatakotakirira rirori, rootaki romonkyaaganteetakinari iroñaaka. Osheki nokemaatsitawentakari Jesokirishito, kameetha pikimintana erori. Aritaki imatakayemiro Tajorentsi maawaeni ikowakaakimiri. ⁹ Paerani, tekirani riwetsikironi iroka kipatsika, riyotzitakaeni aapatzi-yari Jesokirishito. Riyoyagaeyitakaeni kameetha ajeekaeyantyaarini. Tee akameethataw-itani paerani, omaanta eenitatsi ikowakaakaeri. Ineshironkatashiteeyakaeni, rowawijaakoeyakaeni. ¹⁰ Ipokapaaki kipatsikika rirori, riraga owawijaakoeyakaerini. Iroñaaka ayotaperoeyakironi maawaeni rantakaeniri Tajorentsi. Eero iroñaaka athaayi akame. Iñaani iyotakaakaero aririka akame, eero aatzi paamariki kaari tsiwakanitatsini. Kameetha iroka ikamanteeyerini: rowañaaperoeeyakaeni, akanteetatyeeyaani ajeekimoeyerini inampiki.

¹¹ Rotyaantakina rirori nokamanteeyerini atziri iroka kameethatatsiri, eejatz niyotagaeyerini. ¹² Rootaki nokemaatsitantakawori maawaeni jaka omonkyaagementotsikika. Omaanta tee nopashiwenta. Niyotaperotziri riraga naapatziyari: niyotaki eero ramataw-itana, rootaki nokanantakariri: "Pikempoyeena". Niyotaperotzi ikempoyeena roojatz ipokanteeyari. ¹³ Kyaryooperotaki maawaeni niyotakimirini, tee naamawitzi. Pimonkaatero maawaeni nokantakimiri. Paapatziyari Jesokirishito, pinintashireperoteri. Pikyaryoowentero pikenkithatakotero iñaani. ¹⁴ Okithaatakaakimi Ishire Tajorentsi. Omatakaakimiri pikempoyero iñaani kameetha eejatz pikenkithatero.

Tsika ikanteeyiriririka Paaworo

¹⁵ Piyotzi rookaeyakinani aashiyajatz: Jijeero, Eromoogeneshi, maawaeni. ¹⁶ Nokowaki ineshironkateri Awinkatharite Oneshiijoro, eejatz isheninka rirori. Retakotapiintakina rirori, tee ipashiwenta rareetaatana jaka omonkyaagementotsikika. ¹⁷ Inta rareetantakari jaka Oroomaki, ikowakowayitakinani, roojatz iñaantapaakinari jaka. ¹⁸ Piyoperotzi eejatz osheki ramitakotakina janta Ejeesoki. Iinja, ipokaerika Awinkatharite, aritaki ineshironkatapaeri.

2

Ikantziri: "Pikanteetatyeyyaani pantawaeteniri Tajorentsi"

¹ Iroñaaka, notyomi, tema ineshironkatakimi Jesokirishito, rootaki nokamantzimiri pitontashirete maawaeni pantayitenirini. ² Eenitatsi pikemakinari, tema pikaateeyakirini osheki paashini kemaeyakinari. Ari piyoyeeri apanipaeni atziri ikyaaryoowenteniri riyoteeri paashinipaeni atziri, rowaagaeniri eejatzi paashinipaeni iroka niyotaakimiri. Rowaagaeniri eejatzi paashinipaeni iroka niyotaakimiri. ³ Riraga joraaropaeni kameethari ikemaatsitawentapiintari iwinkatharite. Pikimityaari eerori, eero pithaayi pikemaatsitawentyaari Awinkatharite Jesokirishito. ⁴ Eejatzi tee riyomparitapiinta joraaro, tee ipankiwaetzi, inta apatziro ikyaaryoowentziniri iyapitaanote ikowantakariri. ⁵ Eejatzi riraga perootatatsiri peroota ikemijantaperotziri riraga showirinkakotantatsiri. Eerorika ikemijantaperotziri, eero ipashiteetari irika ipapiintziriri anaakotantatsiri. ⁶ Eejatzi riraga pankiwaetatsiri, aririka ithamaetakotaperotero iwankiri, ari rowiitero osheki okithoki iinja. Tee ratsipetashitawo ithamaetakotziro. ⁷ Pikenkithashiryaaperotero iroka noshiyakaawentzimiri, ari riyotakaaperotemiro Awinkatharite.

Pikenkithashireeri Jesokirishito

⁸ Pikenkithashireeri eejatzi Jesokirishito, riraga icharineeteni iinja Iraviiri; rowamaetawitakari, omaanta ipiriintanaa eejatzi. Rootaki iroka nokamantapiinteyiririni atziri, rowawijaakoeyanteeyaaririni. ⁹ Nokantani nokenkithatakagaeyirini atziripaeni iroka, rootaki noñaashitantakawori iroñaaka. Roojotanteetakinawo kareenatha, ikimitakaanteetakina naaka owamaantanari. Omaanta tekatsi ikanteetero roojotero iñaani Tajorentsi: tema owaaganaka roori. ¹⁰ ¿Litaka nokemaatsiwentakari maawaeni iroka? Riro nokemaatsiwentari maawaeni atziri riyoyaakiri Tajorentsi, ikanteetatyeyyaani ijeekantyaari kameetha janta jenokinta. Rirotaki Jesokirishito owawijaakoterini. ¹¹ Kyaaryootaki iroka ikantziteetarini:

"Eerorika akimitaga paerani aritaki akimitakotawitakari atsipatakari Rotyaantanewo Tajorentsi, janta koroshiki akamaeyakini. Rootaki atsipatantapaeyaariri janta jenokinta, ajeekimotapaeri. ¹² Aritaki iroñaaka apomeentsiwentakanari antayitakinirini oetarikapaeni, rootaki eejatzi akaateeyerini eewawenanyeni. Aririka akanteri atziri: "Tee niyotziri Jesokirishito", eejatzi ikantakotee paata rirori: 'Pawa, tee niyotziri tsikarika itzimi irira'. ¹³ Aririka akenkithashireeya amatawiteri, akantashityaarika: 'Naapatziyari', omaanta roojatzirika akimita paerani, eero amatawitziri Jesokirishito eejatzi eero ramatawitee rirori. Imonkaataperotero maawaeni ikantziri".

Rootaki iinja rotyaanantyaariri kaari aapatziyarini janta paamariki kaari tsiwakanitatsini.

¹⁴ Tema ikaateeyakaeni Awinkatharite. Pikantapiinteri riraga aapatziyariri Jesoshi janta eero ipiyapiyawaantetari oetarikapaeni riyotaayitawitaririni. Ratsipetashitakawo ipiyawaantetakari iroka, ikompitakaarikari riraga kemaeyeririni. ¹⁵ Pantaperotayitenirini Tajorentsi, ikanantemiri: "Kameetha maawaeni pantakinari", roojatzi eero añiiri pipashiwenantyaari. Piyotaperotziro iñaani Tajorentsi, iroñaaka piyotaantero kameetha; tema kameethari iyotaantzi roori. ¹⁶ Eero paapatziyawo okaatzi ikantashityaari kaari aapatziyariri Tajorentsi ikinakaashitanakawo, tema kaari rooperotatsini eejatzi kaari amitaakoteeni, eero piñaawaetziro: pookakaaperotzirikari atziri aapatziyaririmi Tajorentsi. ¹⁷ Iroka kantashitaantsi oshiyakawo pathaawontsi. Aririka aakae, othonkanakae maawaeni awathakipaeni, apathaayitanakini. Ratsipetakawo ikantawakaantawo riraga Imeneeyo eejatzi Jireeto. ¹⁸ Ikompiteeyakawoni kyaaryootayitatsirini. Ikantatzi: "Monkaataka. Ipiriinteyawitaani paashinipaeni, omaanta eero apiriinteyyaani aaka". Rootaki ipakaaganantanakawori raapatziyari Jesoshi kemaeyakiririni. Omaanta ipiriinteero awatha Jesoshi aririka ipiyee. ¹⁹ Piyotero iroka okantziri iñaani Tajorentsi: "Riyotaperotziri Tajorentsi maawaeni aapatziyeyaririni". Eejatzi okantzi "Eenitatsirika aapatziyariri

Jesoshi tema rookero kaari kameethatatsi rantayitzirini”. Aritaki okantakiri. Iñaani Tajorentsi oshiyakawo antawo map: tee opaashinitapiintee.

²⁰ Janta ipankoki ashaagantzinkari eenitatsi osheki iwiratote. Eenitatsi pinap-erotachari, riwetsikaetziro ooro eejatzi piraata. Eenitatsi kaari pinatacha, riwet-sikaetziro inchato eejatzi tsirepathari. Rowaga pinatachari, riweshiryaawentakawo: ikowaki raminiteri maawaeni atziri. Rowaga kaari pinatacha aririka owantakyaawo ookanteeyawo roojatzi kaagashiki. ²¹ Aririka powameethateeya eeroka, pookakirorika kaari kameethatatsi pantapiinteyirini, ari pikimityaawo pirato pinaperotachari; riweshiryaawentemi Awinkatharite, ikowaki iñaagaemi maawaeni. Tema iroñaaka pimatakiniri oetarika ikowakaakimiri.

²² Eerowa pikenithashiriuro kaari kameethatayitsirini rantayitzirini ewankaripaeni. Intakya pikowaperotanaki pikameethatane, pameentaperotaneeyaari, pinintaperoteri paashinipaeni, piijeke kameetha, pitsipateeyaari paashinipaeni kameethatayitatsirini: maawaeni riraga aapatziyaperotakariri Awinkatharite ijeekaperotzi kameetha.

²³ Omaanta ero pikantawakaawentashitawo kaari ayotaperoyini: pikijawakaantawokari.

²⁴ Aaka aapatziyari Awinkatharite rootaki kaari okameethatantya akijeeyerini paashini atziri; inta kameetha akaminthayeri paashinipaeni, kameetha ayoteeri, ero ajamaneentari, ²⁵ kameetha ayoteeri riraga kaari aapatziyeyawoni kyaaryooperotatsiri. Kameetharika ayoteeri, roojatzi apanipaeni ikenithashiryaanakya, rookaero kaari kameethatayitatsirini ikemijantantyaawori kyaaryootatsiri. Ramitakoteri Tajorentsi.

²⁶ Ramatawitawitakari kamaari: ojeekawita ikowakaawitakariri, rootaki ranantawitakanariri rirori: omaanta ayotagaari eentsikiroeni aritaki rowawijaakoteri Tajorentsi, aririka raapatziyeyarini.

3

Tsika ikantyaaka amatawitantatsiri, iinja

¹ Piyotero iroka: iinja, rootentsirika omonkaatakya kitejitatsiri ipokanteeyari Jesoshi, osheki opomeentsitzimotyari aapatziyariri Jesoshi. ² Rirojatzi riraga atziri rirotaki nintaperotaachani apaniroeni, ikowaperoteri koriki, ikantakaaperoty, ishirontawentyaari paashinipaeni, ikantzimateri Tajorentsi, ipiyathatyaari ashitariri, ero ipaasonkitziri neshironkaterini, ero ikenithashiriuro Tajorentsi. ³ Eero riyotziro ikaminthayeri paashinipaeni, ero riyotzi ipeyakotziniri atziri rantziri, ikantzimantante, ero ipashiwentaakawo rantayiteroni tsinanipaeni, ikijanakya, itheenkayiterini kameethatayitatsirini, ⁴ ramatawitayerini isheninkaperopaeni, rantashitayityaawoni oetarikapeni, ero ikenithashirya, ikantakaaperotanakya, ikowanaki ikimoshirewaetantyaari, ero ikoyi riyoteri Tajorentsi. ⁵ Raapatziyajeempyaashityaari Tajorentsi, omaanta tee ipinkathatziri. Eero pikimitakotari eerori eejatzi ero pitsipateeyarini. ⁶ Ikyaaankoteri paashinipaeni atziri, ramatawitapaero tsinanipaeni. Tee okenkithashireperota, rootaki imantantyaawori ramatawitapaero. Osheki antayitanakironi kaari kameethatatsi, okowaperotanaki antayiteroni. ⁷ Osheki okemijantashitayitakarini paashini iyotaawitawori omaanta tee riyotaaperotziro kyaaryootatsiri ikantziri Tajorentsi. ⁸ Paerani riraga Jaaneshi eejatzi Jaampireshi ipiyathatakarini Moeseeshi, tee ikowakayiri joriyopaeni raapatziyakagaeyarini. Eejatzi ikimitakari iroñaaka riraga amatawitantatsiri: tee ikowakagaerini atziri raapatziyaperotawo kyaaryootaperotatsiri. Tee okameethatzi iroka ikenithashiryaayitakirini, ikemijantajeempyaashitaka. ⁹ Eero ikantatyaani imatero iroka. Tema paerani riyotakoeyirini riraga piyathatakarini Moeseeshi. Eejatzi iinja riyoteeyanakini atziri kyaaryo ramatawitantaki riraga amatawitantatsiri.

Pikemijantaperotero kyaaryooperotatsiri

¹⁰ Omaanta piyotakotaperotakina. Piyotakiro niyotayitzimirini. Piyotakiro nantayitzirini. Piyotakiro nokowakiri nomatayiterini naari nantayiterini. Piyotaki eejatzi nameentaperotakari Tajorentsi, nokyaryoowentziniri maawaeni, nonintaperotakiri, tee

nojamaneentawo nopomeentsitawentakari. ¹¹Eejatzi piyotzi ikijantapiinteetakinawo naapatziyari Jesoshi. Piyotaki eejatzi nokemaatsitapiintakawo janta Antyokiiyaki, Ikoonoki, eejatzi Riishitaraki. Osheki ikijeeyakinani jeekaeyatsirini janta. Omaanta rowawijaakotapiintakina Awinkatharite. ¹²Kyaaryo, ikijeetziri maawaeni aaka aapatziyariri Jesokirishito, aririka akowaperotaki raapatziyaperotyaaari. ¹³Eekiro riyaatatye ramataw-itaperotante riraga kaari kameethatatsi, eejatzi iyotaanzirori theeyaantsi. Eejatzi riraga kamaari ramatawiteri rirori. ¹⁴Omaanta eerokakya, paapatziyanakyaawo iñaani Tajorentsi eeniro pikaatzini. Roojatzi paapatziyantariri Jesokirishito ari rowawijaakotakimi. Tema piyotaki tee namatawitzimi. ¹⁵Paerani, eeniro pikaatzini, riyotagaetakimiro iñaani Tajorentsi. Tema okameethaperotaki. Rootaki iyotaakimirori paapatziyakeri Jesokirishito, pawijakotantaari. ¹⁶Rirotaki Tajorentsi jankinatakaantakirori Iwaperite, maawaeni. Iyotagaeyakaeroni kyaaryootaperotatsiri, teerika okameethatzi antakiri, okamantakae. Iyotagaeyakaeni tsika akantyaari akameethatanteeyari, eejatzi iyotagaeyakaeni akameethaperoeayakaeni kameetha. ¹⁷Rootaki ojeekantakari Iwaperite Tajorentsi, akameethaperotanteeyari. Tekatsi akantya akompitantyaawori, omaanta ayotaperotero antaperoyeroni maawaeni ikowakaakaeri Tajorentsi.

4

Riweshiryakaakari Paaworo Temoteeyo

¹ Linja ipokae Jesokirishito ipinkatharitapaaki. Aririka ipokae, ari roñaagayitapaakaeroni rantayitzirini maawaeni añeeyatsirini eejatzi maawaeni kamaeeyentsirini. Ikamanteeyeeni tsika ikanteeyeeni. Ayoteeyini ikaateeyakaeni iroñaaka, eejatzi ikaateeyakaeni Pawa Tajorentsi, rootaki iroñaaka, nokamanantzimirori pantero iroka. ²Pikenkithatapiintero iñaani Tajorentsi maawaeni kitejiriki. Tsikarika ikaateri oorya, tsikarika piyeeki, eerokya pimaeritzi, omaanta pikenkithatakayeri maawaeni atziri. Teerika okameethatzi iroka rantakiri, ari pikanteri, eejatzi pikanteri eero rantziro. Pikanteeyerini kameetha ijeekaeyeni. Eentsikiroeni piyotaaperoyerini paashinipaeni, eerokya pikijathatziri. ³Iinja, aririka kameetha ayotagaeyawityaarini atziri iñaani Tajorentsi, omaanta eerorika ikemijanteeyironi. ⁴Eero ikoyiro iñaani Tajorentsi rowaga kyaaryooperotatsiri, omaanta ikowaperote ikemashityaawo riyotagaeteri theeyaantsi ikenkithatashitayitarini atziri. ⁵Omaanta eerokakya, paamawentya: pikimitarikini. Aririka pipomeentsitawentyaari Awinkatharite, eero petakoshiryashita. Paapatziyakayaari paashinipaeni. Pimataperotakiniri Tajorentsi maawaeni ikowakaakimiri.

Ikenkithashireeri Paaworo

⁶Ro nokamanantzimirori iroka, rooteentsi rowamagaetena, rooteentsi niyaate naari jenokinta. ⁷Nopomeentsiwentaperotakanari Awinkatharite, nomatakiniri maawaeni ikowakaakinari, tee namatawitziri. ⁸Linja, ipokaerika Awinkatharite, ipashitayitenawoni kameethatayitsirini. Eero ipanawo apaniroeni naari, omaanta eejatzi ipaeyerini maawaeni aamagaeyakaririni. Tema kameetha ikantakowenteeyakaeni maawaeni. Riraga antapiintzirori kaari kameethatatsi riraga kaari aapatziyari Jesoshi ari rowashironkaeri. Omaanta naaka eejatzi maawaeni paashini aapatziyaperotariri eejatzi maawaeni paashini nintashireperotziriri riraga kantziriri: “Nokoyi ipiyee intsipaete”, kyaaryo ipinateeyenani kameetha.

Paashini ikamanteeriri eejatzi

⁹Pishintsite pipoke piñeena. ¹⁰Riraga Teemashi, ikowaki riweshiryawentyaawo jeekay-itatsirini kipatsikika. Rookanakina, riyataanaki Tejawoonikaki. Riraga Keresheente, riyataanaki Karaashiyaki, riraga Teeto riyataanaki Taramaashiyaki. ¹¹Apaniroeni Rookashi itsipatakina. Aririka pipoke, pamakinari Marikoshi, osheki nokowaki ramitakotena. ¹²Eejatzi riyataanaki riraga Teekiko. Notyaantakiri rirori Ejeesoki. ¹³Eejatzi pamakinawo noethaari nowanakirowa Toroowareki, ojeeki janta ipankoki

Kaaripo. Eejatzi pamakinawo maawaeni Iwaperite Tajorentsi, eejatzi nowaperitepaeni.

¹⁴ Rowashironkaaperotakina Arejaantero, riraga wetsikapiintzirori asheero. Tema itheeyakotana eejatzi okaatzi niyotaakiri atziri. Iinja rowashironkaeri Awinkatharite.

¹⁵ Paamayarira eerori, rowashironkaemikari. Osheki ikijawentakawo nokanteeyakiririni.

¹⁶ Ritantakari reewawenantzi rojampitakowentana, tee ijeeki kankakowentenani, ishiyapithateeyanakinani. Tee nokoyi rowashironkaeri Awinkatharite. ¹⁷ Omaantakya irira, kijokiro rowana. Itajonkawentakina, nomatantawori nokenkithatakagaeyirini paashinijatzitatsiri atziri, maawaeni. Tema Jatanaashi rantakaakiri rowashironkaetenamira, omaanta rowawijaakotakina Awinkatharite. ¹⁸ Aririka rowashironkaetakina eejatzi, niyotaki ari rowawijaakoteena eejatzi; ijeekakayena jenokinta, janta reewawenanta-perotzinta rirori. Thame añaaperotaperoeyerini, aritaki akanteetatyeyaani.

¹⁹ Niwethatawo Pirishiira, eejatzi rirori Akiirishi. Eejatzi niwethatari maawaeni isheninka Oneshijoro. ²⁰ Eeniro Eraashito, ijeeki janta Koriintoki. Nawijantakawori Mireetoki, noñaaneeri Toroojimo: imantsiyataki. ²¹ Pishintsite pipeke, tekiraata okyaawontsitani. Riwehateeyemini Eyowooro, Poreente, Riino, Kiraaworya, eejatzi maawaeni ayemijantzinkarite.

²² Nokowaki ikaminthayemi Awinkatharite, ineshironkataperotemi.

Naaka jankinatzimirori iroka:

Paaworo

RIRAGA PAAWORO ROJANKINATZINIRI TEETO

¹ Nokoyi niwethatemi eeroka Teeto tsikarika pikanta piyeeki. Naaka Paaworo nojankinatzimiro iroka. Riyoyakina Tajorentsi nanteniri oetarika ikowakaakinari. Rootaki rotyaanantakinari Jesokirishito niyotakaaperoteri maawaeni atziri kyaaryooperotatsiri, ikyaryoowenanyaaawori rameentaperotyari Jesoshi eejatzu rantero oetarika ikowakaakiriri Tajorentsi. ² Paerani, tekirani riwetsikironi kipatsi, ikantzi-takani Tajorentsi: “Nañaakaaperoteri maawaeni nokoyiri, nojeekakayeri jaka jenok-inta”. Tee riyotziro ramatawitantzi, rootaki ayotantari akanteetatyeyyaani añaagae janta Tajorentsikinta. ³ Iroñaaka monkaataka kitejiri riyoteeyanyaaaworini maawaeni atziri ikantziri Tajorentsi, riraga Owawijaakotakaeri. Rootaki rotyaanantakinari nokamanteeyerini atziripaeni. ⁴ Paerani niyotakaapiintzimi paapatziyari Jesoshi, rootaki, Teeto, iroñaaka nokimitakaantakimiri notyomipero eejatzu nojankinatzimiro iroka. Nokowaki ineshironkatapiintemi riraga Tajorentsi, riweshiryaaakayemi, eejatzu ikimitakayemi Jesokirishito, riraga Owawijaakotakaeri.

Tsika ikantyaari jewatatsiri reewawenanyaariri aapatziyariri Jesoshi

⁵ Paerani nookanakimi janta Kereetaki pithonkanyaaawori oetarikapaeni okaatzira tekiraga antakagaeyerini. Eejatzu nokantakimi: “Aririka pikinakinayitakini janta maawaeni nampitsikipaeni, piyoyayiteeni aataperoteenchari aapatziyeeyaririni Jesoshi raapatziyakaantaperotyari iyemijantzinkarite”. ⁶ Iroñaaka nokamantemi. Okameethatzi riraga aataperoteenchari iyemijantzinkarite eero reewatakaantashita, rooma teerika ijeeki kameetha. Inta okameethatzi ijeeki kameetha, eejatzu apatziro rayi apaani iina, eejatzu okameethatzi maawaeni reentsite raapatziyari Jesoshi: ijeeki kameetha, eero ipiyathatari iriri, rootaki tekatsikya ikantakotashiteetyari oetarikapaeni. ⁷ Naakiro, aririka ikowaki rantawaeteniri Tajorentsi amitakoeyerini iyemijantzinkarite, tema okameethatzi rameentaperotari rirori. Tee okameethatzi ipiyawaantetantya, ikijya intsipaete, ishinkitya, rantawaakaapiintya paashinipaeni. Tee okameethatzi ramatawiteri paashinipaeni raapithatantyaariri iyorikite eejatzu rowaagawo. ⁸ Omaantakya okameethatzi raakameethatante roemaante ipankoki areeteetyaaririka; inintaperoteri maawaeni okaatzu kameethatatsiri; ikenkithashiryaanakya kameetha oetarika ranteri eejatzu iñaawaete; kameetha ikantya; ikameethashiryaperote; eejatzu riyote raamawentya apaniroeni eero ranantawo kaari kameethatatsi. ⁹ Kameetha ikyaryoowentero raapatziyaperotyawo ikantziri Tajorentsi, tema kyaaryooperotaki rootaki amatantyaawori ameentyaawo. Rootaki rowaga ayotaakiriri aaka, imatantyaawori riyotaantaperotero paashinipaeni kyaaryootatsiri. Eejatzu imatantyaawori riyotayeri riraga theenkantatsiri-paeni.

Pomaereeri kereetajatzu riraga kowawitachari owameethaterinimi aapatziyariri Jesoshi

¹⁰ Eenitatsi janta oshekini theenkakirori iñaani Jesoshi. Ipiyathatakari kenkithatakaantatsiri, rirotaki ñaawaetashiwaetachari, eejatzu rirotaki amatawitantatsiri maawaeni. Tema ikanteeyani riraga kantashiteeyawitaririni aapatziyariri Jesoshi: “Pikimitakoperoeyarini kameetha joriyo”. ¹¹ Nokowaki pomaereeri maawaeni irinta. Rooma tee okameethatzi iroka riyotaantzirika, eejatzu tee okameethatzi rantakirika; osheki rookakaajeempiyaaakari aapatziyawitakariri Jesoshi. Tee ikowanee raapatziyaneeyari. Ramatawitakiri. Apatziro ikowashitakawo rayitashityari riraga aapatziyariri Jesoshi iyorikite. ¹² Paerani eenironi apaani kamanantatsiri riraga kereetajatzu kenkithatakaakiriri isheninka, ikantakiri paashinipaeni atziri: “Riraga kereetajatzu ashu rowaeyironi ramatawitantzi, kijaperotzinkari perantzi eejatzu owaagatzinkari”. ¹³ Kyaaryootaki ikantakiri. Rootaki pikaminaantaperotyari riraganki theenkantatsiripaeni eero ranantawo inta raapatziyaperotantyaawori kyaaryooperotatsiri. ¹⁴ Tee okameethatzi raapatziyawo kenkitharentsi ikenkithashiryaaashitayitarini joriyotatsiri,

eejatzii tee okameethatzi raapatziyawo ikantashitari riraga theenkirori kyaaryooperotatsiri. ¹⁵ Aririka akameethashirete, tema ari antakiro kameethatatsiri. Omaanta irintapaeni teerika ikameethashiretzi, riraga theenkantatsiri aritaki rantakiro kaari kameethatatsiri. Kyaaryo eero imatziro ikenkithashiryaawo kameethatatsiri. ¹⁶ Ikantawita iriranki: “Niyotziri Tajorentsi”, omaanta tee ijeeiki kameetha. Rootaki ayotantakari itheeyashita, tee riyotziri. Tee ikameethatziwee rirori, ipiyathatanta, tee riyotzi rantero kameethatatsiri.

2

Ikaminagaeyakirini riraga Teeto tsika ikanteeyarini aapatziyariri Jesoshi

¹ Eerokakya, kameetha piyotaantaperote kyaaryooperotatsiri. ² Piyoteeri maawaeni shirampari aatzimateencharira ikenkithashiryaakotero okaatzi kameethatatsiri ranteri roojatzi rantero imatantyaawori paashinipaeni iinaapinkathatantyaariri, raamawentya apaniroeni, eero ishinkita, kameetha ijeeiki, ikenkithashireeya kameetha, rameentaperotyaaari Jesoshi, ineshironkaperoteri maawaeni atziri eejatzi eekiro riyaatatyee ikyaryoowenteniri Tajorentsi maawaeni ikowakagaeyakirini, omawitya opomeentsizimotyaaari. ³ Eejatzi pikimitzityaawo maawaeni tsinani aatzimateencharira piyotayero kameetha ojeeki, kameetha aapatziyariri Jesoshi. Tee okameethatzi okantzimatante, eejatzi tee okameethatzi omiritapiintero shinchaari, oetarikapaeni. Kameetha ojeeki iyotaantawakyaariri paashinipaeni aapatziyariri Jesoshi okaatzi kameethaperotatsiri. ⁴ Anteriorika iroka omatero iyotero maawaeni ewankawo oneshironkaperoteri oemi eejatzi eentsitepaeni. ⁵ Eejatzi iyotero maawaeni ewankawo tsinani aamawentya apaniroeni eejatzi okameethashireperote. Eejatzi iyotero kameetha onkotsiwaete, oshirikawaete, okiwaete, maawaeni; oneshironkatante, okemijantaperoteri oemi. Roojatzi tekatsikya ikanteetero itheenkateero iinaani Tajorentsi.

⁶ Eejatzi piyoteeri maawaeni ewankari raamawentya apaniroeni, ijeeekantyaari kameetha. ⁷ Eejatzi eeroka kameetha pantaperotzityaari maawaeni iroka imatantyaawori maawaeni paashini atziri riyotero tsika ikantya ijeeekantyaari kameetha. Kameetha piyotaantaperote eerori, tema piyoperotzi raminakotzimi Tajorentsi. ⁸ Kameetha pikenkithawaetakayeri atziri eero itheenkanteetzimi. Roojatzi ipashiwenantanakya kowawitachari ithawetakotemimi, tekatsi okantya ithawetakotemimi. ⁹ Piyotaaperoteri pimantaarewo ikemijantaperoteri amanantziriri, rantaperoteniri maawaeni ikanteriri. Tee okameethatzi ipiyawaantetyaari, ¹⁰ tee okameethatzi ikoshite. Inta kameetha ijeeekae riyotantanakyaari riraga amanantziririra eero ramatawitaneeri. Iinaakiririka kameetha ijeeekae roojatzi ikanantanakya atziri: “Tema osheki okameethaperotaki iinaani Tajorentsi ikenkithakoteetakiri”.

Tsika ayotantakari ineshironkatakae Tajorentsi

¹¹ Okameethatzi piyoteeri maawaeni ayemijantzinkarite ijeeiki kameetha kimitawori iroka nokamantzimiri. Tema ayoteeyakini ineshironkatakae Tajorentsi, rooma rotyaantakiri Itomi jaka kipatsikika rowawijaakotee aakapaeni maawaeni atziri. ¹² Kyaaryo ineshironkatakae. Iroka iyotakae ookaero kaari kameethatatsi akowashitaka aaka antero, eejatzi ookaero maawaeni rametayitarini theenkantatsiri. Ayotaki okameethatki maawaeni kitejiri aamawentya apaniroeni, akameethate, ameentaperotyaaari Tajorentsi. ¹³ Eejatzi iyotakae maawaeni aamagaeyarini ironaaka Tajorentsi: riraga Awinkatharite Jesokirishito. Tema rirotaki Owawijaakotakaeri aaka maawaeni. Ayoteeyakini eero ramatawitee, aritaki ipokae, rootaki akimoshiryaantari. Ari aheeyawaerini ipinkatharitapaaki. ¹⁴ Antapiinteeyawitakawoni kaari kameethatatsi, omaanta ikamawentakae, rowawijaakoeyantakaerini rowameethatantakaeri, asheninkataperoeyantaaririni. Rootaki akowaperotantakari antapiinteero kameethatatsiripaeni. ¹⁵ Pikamantaperoteeyerini maawaeni atziri iroka nokantakimirika. Rooma ikowakaakimirokya Tajorentsi. Ikowakaantakimirori pithaamentakaashireeyari maawaeni atziri raapatziyaperotantyaariri Tajorentsi. Teerika okameethatzi rantziri, kameetha pikamineeri. Eero pishinetayiri itheenkemi.

3

Eejatzi paashini ikanteri kameetha ikemijanantyaari aapatziyariri Jesoshi

¹ Pikenkithashiryakayaari maawaeni aapatziyariri Jesoshi ipinkathateeyerini maawaeni ikaatzi jewatakaanantatsiripaeni, pinkatharipaeni, ikemijantaperoteeyerini. Ikwaperoyroni riroripaeni rantero maawaeni okaatzi kameethatsiri. ² Pikanteeyerini eero ikantzimatzi paashinipaeni atziri, inta kameetha raakameethateri maawaeni. Eero ikijantzi inta kameetha ikaminthaante, iñaaperoteri maawaeni atziri ikameethatzi. ³ Paerani aari tee akenkithashiryaawitawoni eejatzi apiyathatawitakarini Tajorentsi, aateeyenimi paamariki kaari tsiwakanitatsini. Amatawitantawitani, antapiintashitawitawoni maawaeni akowashitawitawoni. Akantani akowaita akemaatsitakaawityaari paashini atziri, antapiintawitawoni kaari kameethatatsi, akowapiinteyawitakani akimitakoeayaarini paashinipaeni; tema oonawakaapiinteyawitani. ⁴ Omaanta riyotakaakae Tajorentsi, riraga Owawijaakotakaeri. Riyotakaakae, ineshironkatakae, eejatzi inintaperotakae. ⁵ Rowawijaakotashitakae. Tee anteyawitawoni kameethatsiripaeni, omaanta ineshironkatashitakae. Rowawijaakotantakaeri, rowameethatakae, ipaashinitakaakae owameethashiretakae Ishire, rootaki kaari akimitanta paerani, ajeekantari kameetha iroñaaka. ⁶ Aapatziyakari Jesokirishito, riraga Owawijaakotakaeri, rootaki rotyaantaperotantakaerori Tajorentsi Ishire, tee ithañeeyaawo. ⁷ Tema ashi royiroyi ineshironkatantzi rootaki rowameethatantakaeri. Tema paerani kashiyakaakari atziripaeni aapatziyariri aritaki ijeekae janta jenokinta. Ayotaki eero ramatawitee. Tema aapatziyari, rootaki iñaantantakaeri Tajorentsi akameethatzi, rootaki ayotantakari akanteetatyeeyaani ajeeki kameetha janta jenokinta. ⁸ Kyaaryooperotaki iroka nokantakimiri. Nokowaki pikanteri maawaeni ameentari Tajorentsi rantero maawaeni iroka pikamantaperoteri. Rootaki ikenkithashiryaakotantyaawori rantapiintero kameethatsiri. Okameethaperotaki maawaeni iroka, eero ratsipetashitawo rantero.

⁹ Omaanta eero pojampitakowentziro kaari riyotaperoetzi, eejatzi eero paapatziyashitawo ikenkithatakotashitari riraga itakaantaworini. Eero piñaanatawakaanteeyawoni rojankinarini Moeseeshi, eero pikijathatawakaantawo. Patsipetashitawokari, eero amitakotzimi. ¹⁰ Eenitatsirika amatawiterini aapatziyariri Jesoshi ikijawakaanteeyaarini, pikamineeri eero ramatawitantzi. Eerorika raapatziyimi, apawo papiitaperoteri. Rooma eerorika raapatziyimi, pookeri, eero pishinetziri riyoteeri riraga aapatziyariri Jesoshi. ¹¹ Raapatziyawo theyeaantsi irinta. Tee okameethatzi rantziri. Rirojatzi yotakotaacha eeniro rantani.

Riweyaantakawo ikantakiriri Paaworo Teeto

¹² Notyaantemiri Areteemashi, rooma eerorika irira, notyaantemiri Teekiko. Aririka piñaawakari, pishintsitanaki piyaatanaki Nikooporishiki, aritaki piñaawakina janta. Aritaki noshiretakawo nokyaawontsitakote paata janta. ¹³ Pamitakoteri irira Sheenashi, eejatzi Apooro. Riraga Sheenashi riyotziro ikantziri pinkatharipaeni. Pipawakari maawaeni koetyeemotziriri aririka itharyaanakya. Tee okameethatzi ikoetyaawaete. ¹⁴ Kameetha riyoteeyeni maawaeni ayemijantzinkarite ineshironkatante. Okameethatzi ramitakoteri riraga ashironkaenkari. Okameethatzi rantero maawaeni kameethatsiri. ¹⁵ Riwehateeyimini maawaeni aapatziyariri Jesoshi jaka. Niwethatari maawaeni aapatziyariri Jesoshi jaga, riraga nintaperoyanarini. Nokowaki Tajorentsi ineshironkatemi maawaeni.

Ari okaatzi

Naaka jankinatzimirori:

Paaworo

ROJANKINATZINIRIRI PAAWORO JIRIMOONI

¹ Nokoyi niwethatemi eeroka Jirimooni, tsikarika pikanta pijeeki. Naaka Paaworo no-jankinatzi-miro. Nojeeki iroñaaka jaka omonkyagamentotsikika, omaanta nanteniri Jesokirishito oetarika ikowakaanari. Notsipatakari ayemijantzinkarite Temoteeyo nojankinatzi-miro iroka. Nonintaperotakimi. Pikimitakina, antziniriri Tajorentsi oetarikapaeni. ² Iroñaaka niwethatyaawo Aapiya, ayemijantzinkawote. Eejatzi niwethatari Arikiipo, nokimitakaantakiri nojoraarotzinkarite. Riroma joraaropaeni ikyaaryoowentapiintziniri iyapitaanote maawaeni ikowakaakiriri. Okimitaka, eejatzi riraga Arikiipo, imonkaatakina, nokyaryoowentziniri Tajorentsi maawaeni ikowakaakinari. Eejatzi niwethatyaari maawaeni ayemijantzinkarite piyotapiintachari pipankoki. ³ Nokowaki ineshironkatapi-inteyemini Pawa Tajorentsi, kameetha ijeekakagaeyemini. Eejatzi ikimitakagaeyemini Awinkatharite Jesokirishito.

Riweshiryaawentari riraga Paaworo Jirimooni

⁴⁵ Ikamanteetapiintakina pikantani paapatziyari Awinkatharite Jesoshi, eejatzi pinintashireeyirini maawaeni aapatziyariri rowameethatanewo Tajorentsi. Rootaki namanapiinantariri Atajorentsite: “Ariwee Pawa, pimatakaakiri Jirimooni, eekiro piyaatatyepamitakoperoteriroña”. ⁶ Eejatzi namaniri ramitakotemi eekiro piyaatatyepaapatziyari Jesoshi eejatzi ramitakotemi piyotero maawaeni kameethaperotatsiri ipakaeri riraga aapatziyantariri. Rootaki pimatantari pamitakoteri maawaeni aapatziyariri iñaaperotantariri Tajorentsi. ⁷ Iroñaaka niyotaki, nonintaperotanewo, pineshironkatziiri paashinipaeni aapatziyariri Jesoshi rowameethatziiri Tajorentsi, eejatzi piweshiryaakaakari, rootaki nokimoshiryaawenantakimiri, eejatzi niweshiryaawenantakimiri.

Ikantakowentziri Oneeshimo

⁸ Niyotzi naaka rotyaantanewo Jesokirishito; ishinetakina nomperatemi oetarika okameethatzi panteri, ⁹ omaanta anintaperotawakaaka eejatzi niyotzi pinintaperotakiri ayemijantzinkarite, rootaki kaari nokowanta nokantemi: “Aja, iroka pantayiterini”. Rooma nantayashiparitaki iroñaaka, eejatzi apatziro nantziro ikowakaakinari Jesokirishito. Ñaakiro, nokenkithatakotziiri Jesokirishito, rootaki romonkyagaetantakinari omonkyagamentotsikika. Rootaki nokowantari eeroka pikemijantena. ¹⁰ Eenitatsi jaka atziri niyotakaakiriri Jesoshi, nokimitakaantakiri notyomi iroñaaka. Iwaero Oneeshimo: rirotaiki irika nokantakowentari. ¹¹ Paerani pitawitanakari omaanta tee ikemijantaperotizimi inta ishiyaapithatakimi. Omaanta iroñaaka kameetha ikemijantaperotemi eerori ramitakotemi, eejatzi ineshironkatena naari.

¹² Notyaanteri iroñaaka ipiyashitaneemi, irika nonintaperotakiriroña. ¹³ Nokowaperowitaka kijokiro rowanakinami jaka, ramitakoperoteni omonkyagamentotsikika, okimityaami arimi pijeekemi jaka, pineshironkateni eerori, rooma nokenkithatziro ikantziiri Tajorentsi, rootaki nojeekantakari jaka iroñaaka. ¹⁴ Omaanta tee niyotzi oetarika pikoyiri eerori. Tee nokoyi nokantaperotemi potyaanteri patziirite ramitakotena; eeroka kantatsini. ¹⁵ Aririka riraga Tajorentsi ishinetakiri Oneeshimo ishiyapithatawitakimi eeroka eechonkiini aritaki raapatziyari rirori roojatzi ipiyashitantemiri ikantani ijeekakaakimi. ¹⁶ Paerani pamanantanewo rinawitani. Omaanta iroñaaka kaari apatziro pamanantanewo inta irira rirotaiki eejatzi piyemijantzinkarite, riraga anintashiretanewo. Osheki nonintaperotakiri naari, iroñaaka pinintaperotawaeri eerori. Okameethatzi pineshironkatari, tema atziri, omaanta okameethaperotaki pineshironkataperoteriroña, rirotaiki piyemijantzinkarite. ¹⁷ Pamine, pikenkithashiryaaka aaka atsipataminthatawakaaka antawaetziniri Awinkatharite. Ari, iroñaaka nokowaki pineshironkatawaeri riraga Oneeshimo, pikimitakaantenami pineshironkatawaenami naakami areetapaenchanimi.

¹⁸ Aririka ikoshitakimi, eejatzi aririka rireewitakimi, ari pikowakotenawo naari maawaeni. ¹⁹ Naakakya nojankinatzimiro iroka nashi nako, kaari paashini atziri. Nopinatemiri oetarikapaeni rireewitakimiri. Omaanta pikenkithashireero osheki noneshironkatakimi paerani; piyotzi eeromi nojeekimi, eero pawijakotzimi. ²⁰ Rooma, noneshironkatanewo, paapatziyari Jesoshi Awinkatharite, iroñaaka nokowaki pineshironkatena naari. Rooma pikimitakina naaka paapatziyari Jesokirishito, iroñaaka nokowaki piweshiryaaakayena. Pimonkaaterorika iroka nokantzimiri, ari niweshiryaaakaya.

²¹ Niyotaki aritaki pikemijantaperotakina rootaki nojankinatantakimirori. Niyotaki ari pantakinawo maawaeni nokantakimiri, aritaki pantawaetakiro eejatzi paashini osheki kaari nokantzimiri. ²² Eejatzi nokowaki piwetsikenawo tsikarika nojeekantapaakyaari. Niyotaki pikantani pamaniri Tajorentsi roemishitowanteenari, rootaki niyotantakari ari noñaapaemi.

²³ Eeniro ikaatakina Epaajagashi jaka omonkyaaagementotsikika. Ikimitakina ikenkithatakotziri Jesokirishito, rootaki romonkyagaetantakinari eejatzi; riwethatzimi rirori. ²⁴ Eejatzi riwethatzimi Marikoshi, Arishitaariko, Teemashi, Rookashi, maawaeni. Ikaatakina nokyaryoowentziniri Tajorentsi oetarikapaeni. ²⁵ Nokowaki eekiro riyaatatye ineshironkatemi Awinkatharite Jesokirishito.

Ari okaatzi.

Naaka jankinatzimirori:

Paaworo

ROJANKINEETZINIRI IJORIYOTZINKARITE

Tajorensi rotyaantakiri Itomi ikenkithatkoteri

¹ Paeraniperoroña riraga Tajorensi riyotagaeyapiintakirini riraga kamanantayitzirorini iñaani rirori. Apanipaeni iñaaperotziri Tajorensi, irira paashinipaeni ikemashitakari iñaanatzi, irira paashinipaeni iñiiri ronampiri, irira paashinipaeni eejatzi imishitakaakiri. Eekiro, eekiro riyotagaeyakirini oetarika ikowakaakaeri aakapaeni. Roojatzi riroripaeni, eekiro, eekiro ikamantanakitziiri riraga achariniitenipaeni paerani.

² Omaanta iroñaakakya, riyotaaperoyakaeni itomipero riraga Tajorensi. Tema iitziri irira jewawentziriri maawaeni atziri eejatzi maawaeni oetarika añaaayitzirinika. Ari ikantakiri paeraniperoroña: “Notyomi, eeroka wetsikeroni kipatsi, jenokinta, maawaeni okaatzi akowakaakari; pikanteeyeririni maawaeni”. Roojatzi imonkaantakawo ikantakiriri. ³ Roshiyaperotakari Iriri, ishipakiryaperotaki, rootaki roñaagakinari Tajorensi riroriperori. Tema ranaakoeyirini atziri ipinkatharitziri. Aririka ikowanaki imatayitakirini oetarikapaeni, tema ari itajonkayitanakirini. Ari imateeyakirini maawaeni ikanteeyirini: apatziro ikantaki, matanaka oetarikapaeni. Paerani aaka atziri antayitakirini kaari kameethatatsi, rootaki kaari akameethatantawitani. Omaanta ipokapaaki rirori ikamawenteeyakaeni rowameethatanteeyakaerini. Ipiyantanaa eejatzi janta jenokinta, ijeekapae rakoperoki Tajorensi, itsipatapaari Iriri ipinkathariteeyini.

Ranaakotakiri Itomi ronampiripaeni Tajorensi, ipinkatharitaperotzi

⁴ Rirojatzi Itomi Tajorensi anaakoeyiririni ronampiripaeni irira, ipinkatharitaperotzi; tema ikantziri Tajorensi: “Notyomi”. Isheninkataperotakari. ⁵ ¡Pikenkithashiryaakya! ¿Ikantzirima Tajorensi ronampiri: “Eeroka notyomi, iroñaaka notomintakimi”? Tee itomintari ronampiri, intakya riraga Jesoshi. ¿Ikantzirima ronampiripaeni: “Naaka piritaperotyaari, Naaka notomintakimi”? Tee ikantziri. ⁶ Eejatzi ayotzi ranaakotakiri Itomi riragapaeni ronampiri, tema eejatzi paerani, ipokantakari Itomi rapintsite kipatsikika, ikantzi: “Nokowakagaeyakirini maawaeni nonampiripaeni ipinkatheeyerini Notyomi”. ⁷ Eejatzi ayotzi ranaakotakiri Itomi irirapaeni, tema ikantaktziri Iwaperiteki: “Notyaan-tapiintziri nonampiripaeni ikamanantyaariri atziri noñaani omaanta eero ijeekimoeyirini tema roshiyakawo tampyaa eejatzi paamari”. ⁸ Omaanta ikantakotakiri Itomi: “Osheki pipinkatharitziri, osheki pitajorensitzi: pikanteetateyeyaani. Okameethaperotaki piñaani, okyaaryooperotaki. ⁹ Osheki pikowakagaeyakirini atziri ijeeki kameetha; tee pikowakaaneentziri rantero kaari kameethatatsi. Rootaki niweshiryaakaaperotantakimiri naaka, panaakoeyakirini maawaeni paashinipaeni piweshiryaaperotanaka eeroka”. ¹⁰ Eejatzi ikantzi: “Eeroka Nowinkatharite, aririka owakira piwetsikimatziro oetarika, tema pitakawo piwetsikakiro kipatsi roojatzi piwetsikitakawo roori jenoki eejatzi oetarikapaeni. ¹¹⁻¹² Iinja ari roori othonkaeyeyani omaanta eeroka pikanteetateyeyaani pijeeki. Oshiyakaawentero maathaantsi antyashipawote eejatzi okaatzi añayitakirinika ari antyashipawoperotanaki, roojatzi opeyimotantanakimi. Okimitaaganki maathaantsi aririka antyashipawote rookaetziro raanteeyarini owakirari. Omaanta eeroka, eero pipaashinitziri, eero pipeya”. ¹³ ¿Ikantzirima Tajorensi apaani ronampiri: “Pijeeki nakoperoki roojatzi ipinkathariteeyantemirini kijeeyawitzimirini”? Tee ikantziri, omaanta ikantziri itomi. ¹⁴ Tema riraga ronampiripaeni antayitziniririni ikowakagaeyakiririni: tema raminakowenteeyakaeni maawaeni aakapaeni owawijaakotaachanipa.

2

Okameethatzi akemijantaperoyeerini Itomi Tajorensi

¹ Ikowakaaperoyakaeni Tajorensi akenkithashiryaaperotero maawaeni ikanteeyakaerini Itomi: tema okyaaryooperotaki, tee okameethatzi apeyakotyaaowo ikantakaeri, rootakikya anantyaawori kaarira ikowakagaeri. ² Paeraniperoroña

ronampiripaeni Tajorentsi ramitakotakiri irira ikamantagaantakiniri Moeseeshi ikaminaakiriri riraga Tajorentsi ewereeyopaeni: rowaga ojaninatatakaakiriri riraga Moeseeshi. Tema okyaaryooperotaki maawaeni ikamanteeyakiririni ronampiripaeni. Ayotziro tema rowashironkagaeyakiririni Tajorentsi maawaeni ronampiripaeni kaari kemijantaperoeyawakirorini: ari iñaashitakawowee. ³ Omaanta iroñaaka osheki ipomeentsiwenteeyakaeni Itomi rirori rowawijaakoeyantakaerini. Aririka atheenkaeyerini, ¿piitzima eero rowashironkagaeyeeni Iriri? Ritakawo Awinkatharite riyotagaeyakiririni riyotaanewopaeni tsika ikanteeyaani rawijakotanteeyaarini; roojatzikya rowaagaeyakaerini aaka riraga kemaeyakiririni. ⁴ Eejatzi riraga Tajorentsi riyotakaakiri atziripaeni kyaaryooperotatsiri okaatzi riyotaakiriri Jesoshi: tema imatakaakiri itajonkantayitakini; eejatzi roori Ishire omatakagaeyirini aapatziyariri oetarikapaeni, kaari amatziri aari. Ari añeeyakirini rirori okaatzi rantayitakirini, rootaki ayoteeyantakarini kyaaryootaki ikantziri Itomi Tajorentsi.

Iinja ipinkathateeyerini maawaeni atziri Jesoshi

⁵ Ari iroñaaka nokenkithatakotero paashini kipatsi irona jenokijato: rowaga ojeekaeyantapaeyaari iinja. Eero janta ipinkathariwenteeyeeni ronampiripaeni Tajorentsi, inta Itomi. ⁶ Ayotzi kyaaryootaki iroka, tema paerani ikantzimini irira Iraviiri: “Tee nokimitzimi eeroka, tee notajorentsitzi naari. ¿litaka pikenkithashiryaantanari? Tekatsi okantya pikenkithashiryaakotaantenari. Tekatsi okantya paminakowiritaantenari. ⁷ Tema piwetsikakiri ponampiripaeni eejatzi atziripaeni. Omawitya ponampiripaeni ranaakotakae aaka atziripaeni eechonkiini, piitakina naakapaeni atziri jewawentziriri maawaeni piratsipaeni eejatzi tema piwetsikakina oshiyakimiri eeroka. ⁸ Tema pikantziri: ‘Eerokapaeni atziri pinkathariwenteeyeririni maawaeni jeekayitatsirini: maawaeni añayitakirini’ ”.

Aritaki ikantaki Iraviiri paeraniperoroña. Omaanta tekira omonkaata maawaeni. ⁹ Omaanta ayoteeyakini paerani ipoñaanaka Jesoshi jenokinta, ratziritapaaki kipatsikika. Tee ipinkatharitaperotapae, tee imonkaatapaeyaari ronampiri Tajorentsi ipinkatharitzi. Osheki rowashironkaetawitakari, ikamawenteeyakaeni, rootaki kaari aateeyantyaani paamariki kaari tsiwakanitatsini. Irira rirotaki otyaantakiriri Tajorentsi ayoteeyantakarini osheki ineshironkaeyakaeni. Iroñaaka kameetha ijeekapae jenokinta, ipinkatharitaperotapae eejatzi. Tema rirotaki pinkathariwenteeyeririni maawaeni: iitarikapaeni.

Ikamantakae iitaka ikamantakari Jesoshi

¹⁰ Ari riraga Tajorentsi riwetsikaeyakaeni maawaeni, eejatzi riwetsikakironi maawaeni okaatzi añeeyakirini. Tema ikowaki itajonkawenteeyeeni rootaki ajeekaeyantakarini iroñaaka. Eejatzi okameethatzi rowameethatakiri Itomi kameetha, tema osheki ikemaatsitawentakae ikamawenantakaeri. Rootaki okameethatantari apinkathateeyerini, tema rirotaki awijakoeyanteeyaarini; tema aritaki ikowaki itominteeyakaeni Tajorentsi, ikowaki ragaeyeeni jenokinta. ¹¹ Ari rowameethateeyakaeni Jesoshi, iroñaaka atsipateeyarini akanteeyirini Iriri: “Pawa”. Rootaki kaari ipashiwentakaantee Jesoshi ikanteeyeeni: “Yeeyi”, eejatzi: “Choeni”. ¹² Tema okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Ikantziri Jesokirishito Iriri: ‘Nokamanteeyerini yeeyipaeni eejatzi choenipaeni tsika pikanta; notsipateeyarini nomampaawenteeyemini’ ”.

¹³ Okantzi paashini Iwaperite Tajorentsi:

“Kameetha eekiro niyaatatyee nameentyaari Pawa”.

Iroka paashini okantzi:

“Pawa, piñaakina jaka, nokaateeyirini pitomipaeni, eejatzi pishintopaeni. Rootaki potyaanantakinari nosheninkatanteeyakaririni”.

¹⁴ Aakateeyakini atziri itomipaeni Tajorentsi, rishintopaeni; kamaniri aneeyakini. Ari ikimiteeyapaakaeni Jesoshi ratziritapaaki, ikamawenteeyapaakaerini. Kyaaryo ikamawenteeyakaeni ithonkanteeyaririni iwinkatharite kamaari, riraga kowawitachari rowamagaeyeenimi eejatzi ragaeyanakaenimi paamariki kaari tsiwakanitatsini. ¹⁵ Paerani

athaawaanteeyawitawoni akamaeyenimi, akantatyaani; omaanta iroñaaka ameen-taperoeyakarini riraga Jesoshi rootaki kaari athaawaanteeyanaani, omaanta eekiro aatatyee aweshiryaaunteeyanaarini. Tema ari aate jenoki atsipatantapaeyaariri Tajorentsi. ¹⁶ Tee irira ipokashiteri Jesoshi ronampiripaeni Tajorentsi, intakya aaka maawaeni icharineeteni Awaraama ipokashiteyakaeni. ¹⁷ Rootaki ratziritantapaakari, rirentziteeyantapaakaerini; ikimiteeyantapaakaerini aari, rootaki riyotantakari ineshironkaeyakaeni eejatzi ikantakiri Tajorentsi ineshironkaeyeeni rirori. Tema roshiyakari iwinkatharite ñaanakowenantatsiripaeni. Eejatzi imateeyakironi maawaeni ikowakagaeyakiririni rirori, ikamaki rowameethateeyantakaerini maawaeni aaka antzirori kaari kameethatatsi. Rootaki iroñaaka kimiwitaka iwinkatharite ñaanakowenantatsiri imateri ikanteri Pawa ineshironkaeyeeni. Roojatzi iroñaaka ñaaperotanteeyakaerini rirori akameethatzi. Eejatzi raakameethatee aaka janta jenokinta. ¹⁸ Osheki ikemaatsitakawo rirori; eejatzi ñaantawitakari riraga iwinkatharite kamaaripaeni, rantakayerimi kaari kameethatatsi. Iroñaaka aaripaeni, aririka akemaatsitayityaawoni oetarikapaeni, eejatzi aririka ñaantawitakae kamaari, riyotzi riraga Jesoshi tsika okantari. Rootaki riyotantakari ramitakotanteeri aakapaeni. Ari imatero ishintsitakagae ajankaneki amatantyaawori ero akantawo kaari kameethatatsi.

3

Jesokirishito ranaakotakiri Moeseeshini ipinkatharitzi

¹ Rootaki iroñaaka, noyemijantzinkarite, nokamanantemiri tee pikimiteeyaarini riraga kaari aapatziyaariri Jesoshi: riyogaeyayakimini eeroka Tajorentsi pitsipatantaneeyaarini janta jenokinta. Pikenkithashireyanakirini Jesoshi, tsika ikanta: rirotaki rotyaantanawo Tajorentsi, ikamanteeyeeroni maawaeni ikowakaakaeri irira. Eejatzi rirotaki kimitariri riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiripaeni paerani: rowagaeniri rirori akowakotziriri aari. ² Paerani riraga Tajorentsi ikantakiri Moeseeshi: “Kameetha piyotagaeyerini pisheninkapaeni, piyotakagaeyerini maawaeni nokowakagaeyakiririni”. Ari ikyaryoowentakirini Moeseeshi riyotagaeyakirini isheninkapaeni. Eejatzi riraga Jesoshi ikyaryoowentaperotakiniriroña Tajorentsi maawaeni ikantakiriri. ³ Tema ñaaperotaperotziriri riraga wetsikirori ipanko: tee ñaaperotaperotziro pankotsi. Tema irira riyotatziiro riwetsikiro: tee iyota pankotsi apaniroeni owetsikya. Eejatzi okameethatzi ñaaperotaperoteri Jesoshi, osheki ipinkatharitzi; ero ñaaperotaperotziriri Moeseeshi, tee ipinkatharitaperotzi. ⁴ Eenitatsi wetsikirori pankotsipaeni maawaeni, omaanta omaperotatya riwetsikaeyakirini Tajorentsi maawaeni añeeyakirini. ⁵ Naikiro, riraga Moeseeshi kameetha ikyaryoowentziniri rirori maawaeni ikowakaayitakiririni, omaanta ikimitakari ronampiri janta ipankoki. Ritawitakawo riyotagaeyakaeroni eechonkiini, rimpaezi Jesoshi riyotaaperotapaakaero maawaeni.

Ikijakiri Tajorentsi theenkiriri eejatzi piyaathatariri

⁶ Omaanta Jesokirishito ikyaryoowentaperotziniri Tajorentsi maawaeni ikowakaakiriri. Tema raminakowiritantakae aaka maawaeni aapatziyariri ikimitaaganki apaani atziri raminakowiritaanteri isheninkaperopaeni. Aririka akantyaani aapatziyeyarini rirori, tema ayoteeyakini asheninkateeyakarini; rootaki ayotakoeyantakaririni raanteeyaneerini janta jenokinta iinja. ⁷ Eekiro piyaatya pikenkithashiryakotero iroka ojankinatakaakiririni Ishire Tajorentsi riraga Iraviiri: “Iroñaaka pikemaeyawakironi ikantziri Tajorentsi. ⁸ Ero pipiyathatapiintari pikimitaarikari riraga icharineetenipaeni Ishirayeerini janta okaankiitziinta rapiitapiintakiri ipiyathatakari riraga Tajorentsi. Aritaki ñaantapiintakari osheki rantapiintakiro kaari kameethatatsi riyotantakariri irira rowashironkaeririka. ⁹ Ikantzini riraga Tajorentsi: ‘Kyaaryo ipiyathateeyawitakinani naari pichariniitenipaeni paerani. Okaataki 40 ojarentsi natsipetashitakawo notajonkawentapiintziriri’.¹⁰ Tema pipiyathateeyakinani, ñaanteeyakinani, rootaki nokijeeyantakaririni naari, nokantakotakirini: ‘Osheki itheenkakina, tee ikenkithashiryana rajankaneki. Tee

ikowaeyini riyoteeyeni oetarika nokowakagaeyakiririni'. ¹¹ Tema nokijeeyakirini, rootaki nokantaperotakotantakariri: 'Eero rareeteeyani janta Kanaanaki, eejatzi eero rareeteeyani jaka okameetheetziika'".

Rootaki rojankinatziniriri paerani Iraviiri.

¹² Kyaaryoowa, noyemijantzinkarite, eero pikimitari riroripaeni pitheenkirikari Tajorentsi: tee okameethatzi. Rañaatzi rirori, ashi royironi. Omaanta aririka pitheenkeri, ari pipeyakoteeri: eero pikenkithashiryaaneeri eejatzi. ¹³ Okameethatzi iroñaaka eerokya pitheenkiri rirori inta pamitakotawakagaeyani eejatzi poemoshirenkawakaanteeyawoni eejatzi maawaeni kitejiri paapatziyakaaperotyaaari Jesokirishito: iinja eerorika pimatziro. Eerorika paapatziyeeyarini iroñaaka, roojatzi pikantyaani papiitapiintero kaari kameethatatsi, pametyaawo: osheki pamatawitakya apaniroeni, eerokya pikoyi paapatziyari. ¹⁴ Aririka eekiro aatatyee ameentyaari Jesokirishito roojatzi akamantakya, aritaki ayoteeyanakini akaateeyerini aateeyanakini jenokinta: eero ramatawitee. ¹⁵ Omaanta pikenkithashireteero rojankinatziniri Iraviiri: "Iroñaaka pikemaeyawakironi ikantziri Tajorentsi. Eero pimajontzishiretzi pajankaneki, eero poshiyari achariniitenipaeni paerani ipiyathateeyakarini rirori".

¹⁶ Pikenkithashireero! Paerani riraga ejiipitojatzi osheki rowashironkagaeyakirini maawaeni achariniitenipaeni paerani. Ari ikanteeyirini Moeseeshi: "Thame, nagaeyaneemini paashiniki kipatsi, kameethakya ajeekaeyanteeyarini". Ikanteeyini: "Kameetha, thame aateeyeni maawaeni". Omaanta tema riroteeyakini piyathateeyakaririni Moeseeshi eejatzi Tajorentsi. ¹⁷ Rootaki ijamakotantakariri Tajorentsi. Okaataki 40 ojarentsi ijamakotakari. Osheki ranteeyakironi rirori kaari kameethatatsi, rootaki ishinetantakariri ikamaeyakini janta okaankiteronkiitziinta. ¹⁸ Okameethatzi pikenkithashiryaakoteri ninkarika ikantakotziri Tajorentsi: "Eero pareeteeyani janta okameetheeeyenta". Tema riroetaki achariniitenipaeni paerani riraga piyathatakariri Tajorentsi. ¹⁹ Naakiro, itheenkaeyakirini, tee raapatziyari rootaki kaari rareeteeyantani rirori janta okameetheeeyenta.

4

Ikowaki Tajorentsi areeteeyani janta okameetheeeyenta

¹ Pamine, ikanteeyakaeni Tajorentsi: "Aririka paapatziyeeyenani pijeekimoeyenani jaka nonampiki, jaka okameetheetziika". Omaanta kyaaryoowa, pikimitarikari riraga paejatzi-iteni kaari areetachani. ² Okameethaperotzini rowaga ikashiyakaawitakaririni Tajorentsi, eejatzi okameethatzi iroka ikashiyakagaeyakaerini aari. Omaanta tee raapatziyeeyarini riroripaeni, rootaki ratsipetashitantakawori okaatzi ikamantawitakariri.

³ Aririka aapatziyaperotakyaari Tajorentsi, ari areetaperotakya janta okameetheetziinta, omaanta eero rareeta riraga kaari aapatziyari. Tema ikantakirini Tajorentsi: "Nokijakiri, rootaki nokantaperotantariri: 'Tee paapatziyana, rootaki kaari pareetanta janta okameetheetziinta' ". Paerani, tekirani riwetsikironi kipatsi, riwetsikitawitanari ijeekantyaarimi, omaanta tee rareeteeyani. ⁴ Ayoteeyakini riwetsikaeyawitakawoni maawaeni, monkaataka. Tema okantzi Iwaperite Tajorentsi: "Okaataki 6 kitejiri riwetsikaeyantakaworini Tajorentsi maawaeni; monkaataka. Roojatzi, kitejiri 7 ipakaakiro riwetsikantakawori, ari okaatzi: makoryaapaaki". ⁵ Ari riwetsikawitanari, omaanta tee raapatziyeeyarini riroripaeni, rootaki ikanantari eejatzi Tajorentsi: "Eerokya rareeteeyani jaka okameetheeyaaperotzika".

⁶ Ari okameethataki iroka ikantakiririni Tajorentsi, omaanta eero rareeteeyani riraga paejatziiteni ikantakirini: naakiro, tee raapatziyeeyarini. Omaanta ijeekagaantee areetagaantaachani. ⁷ Rootaki riyoyaantakawori Tajorentsi paashini kitejiri, ikantziri: "Iroñaakakya nokowakagaeyakirini atziri raapatziyeeyenani rareeteeyanteeyarini jenokinta". Rootaki rojankinataantakaririni Iraviiri: "Iroñaaka, aririka pikemawakiri

Tajorensi ikenkithatakayemi, eero pimajontzishiretzi, eero pitheenkiri”.⁸ Arimi rareetakaayaarimi Joshoe isheninkapaeni janta okameetheetziinta, ¿Arima roojatzi ro-jankinatakaakirimi Tajorensi Iraviiri: “linja rareeteeyanaani aapatziyeeyanarini janta okameetheetziinta”?⁹ Rootaki ayoteeyantakarini iinja aateeyeeni maawaeni aapatziyariri Jesoshi janta okameetheetziinta amakoryaapae, eero janta apomeentsitapaa antawae-tapae.¹⁰ Paerani ithonkantakawori Tajorensi riwetsikayitakironi, ipakaakiro, tekatsi rantee eejatzi. Eejatzi aaripaeni, aririka aateeyeeni rirorikinta, akimiteeyapaeyarini, amakoreeyapaeni, tekatsi anteeypaeni.

¹¹ Thame akowaperoeyeeroni areeteeyaani janta: eero apiyathatari, eero atheenkiri akimitarikari paejatziitani. Eerorika aapatziyaperotari, eero areetaari.¹² Kyaaryoowa, eero pikantashita paapatziyari Tajorensi. Añaatsiri irira, osheki itajorensitzi; imat-aperotakiro maawaeni ikanteeyirini. Tekatsi pomeentsitzimotyaarini irira, eejatzi lwaperite oshiyakawo aña: tema okyaantakae ajankaneki inashitantaawori okaatzi akenkithashiryaari kimitaka jawiri apitetachari othoyempitzi aririka okyaantakae inthomaenta awatha. Tema okyaantakae ñaani ajankaneki eejatzi ashireki kimitaka jawiri okyaantakae aepatha eejatzi atonkiki. Tema rirotaki oshiyakaawentacha Tajorensi: riyotzi tsika okantari akenkithashiryaantari, riyotziro eejatzi ashire; riyotziroña tsika akantari.¹³ Tekatsi materini omanapithaterini: iñaaperoeyakaeni maawaeni; tsikarika ajeekaeyini, iñeeyakaeni. Ithotyayitziro ni kipatsi; rirotaki aminakowenteeyeeroni antakirorika kameethatsiri, rooma teerika.

Jesokirishito ikimitawitakari iwinkatharite ñaanakowenantatsiri

¹⁴ Ari riyaaete Jesoshi janta jenokinta, itsipatapaari Iriri, riraga Tajorensi. Iroñaaka ikantziri irira: “Pikaminthagaeyerini aapatziyeeyanarini”, ikimitawitakari riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiripaeni, rootaki okameethatantari akanteetatyeeyaani aapatziyeeyarini.¹⁵ Ratziritapaakini paerani, ikemaatsitayitakawoni oetarikapaeni, eejatzi riraga iwinkathariteni kamaaripaeni ikoyi rantakayerimi kaari kameethatatsi, omaanta tekatsi rantzi. Riyotzitantakaerori omaanta rirori maawaeni akemaatsitayitarini eejatzi tsika ikantakaeri kamaari. Riyotzi opomeentsitzimoyeakaeni, omaanta imatziro ramitakoperoeyakaeni.¹⁶ Ero iroñaaka athaawantari amaneri Tajorensi: ayoteeyakini ineshironkaeyakaeni, ikaminthaaperoeyakaeni. Eero ishinetee owashironkagaeyaani.

5

Ikowakaakiriri Tajorensi riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiri

¹ Ari riyoyaakiri atziri Tajorensi iitakiri iwinkatharite ñaanakowenantatsiri, ikowakaapiintziri ramanakoeyarini atziri. Irira taakiniriri Tajorensi oetarika ipaeyeririni. Ranteeyironi kaari kameethatatsi, rootaki maawaeni ojarensi rowantanariri ñaanakowenantatsiri Tajorensi apaani piratsi kameethari, itaakinirini. Roojatzi raakameethatanteeyaariri maawaeni aapatziyariri rirori, ikimitakaanteeyakarini tee ranteeyironi kaari kameethatatsi.² Ari ikimiteeyakaeni aari, rirotaki atziri; tee imatziro ijeeki kameetha, omaanta rantziro rirori kaari kameethatatsi. Rootaki riyotantakari ikaminthagaeyakirini paashinipaeni aririka rantero kaari kameethatatsi.³ Omaanta otzimatyete rirori rowamayeniri Tajorensi rowishate, ipeyakoteniri okaatzi rantziri, ari ikimitari paashinipaeni atziri antzironi kaari kameethatatsi riraga amakiriri rowishate rowamayeniri Tajorensi ipeyakoteniri rantani.⁴ Tee rirojatzi iitashitachani iwinkatharite ñaanakowenantatsiri, omaanta iitziro Tajorensi; okimitaka paerani iitakiri Aawooni ñaanakowenantayitatsirini.

⁵ Eejatzi ikimitaka Jesokirishito: tee rirojatzi peyashitachani kimityaarini iwinkatharite ñaanakowenantatsiri, omaanta iitakiri Pawa Tajorensi. Tema ikantziri paerani: “Eeroka notyomi, iroñaaka kitejiri notomintakimi”.⁶ Paashini eejatzi ikantziri Iwaperiteki: “Pikanteetatyeeyaani piñaanakowenantanaki, pikimityaari rirori Merekishereeki”.

⁷ Paerani, ratziritantapaentarini Jesoshi, osheki ramanapiintziri Iriri, iraaperotaka, eejatzi itacheronkawaantetanaki ikantziri: “Pawa, aririka nokame niyotaki pimiteena

pipiriinteena”. Ari osheki ipinkathatakiri Tajorentsi, rootaki imatakaantakariri irira ikowakaeriri. ⁸ Kyaaryo, itomi Tajorentsi rini, omaanta paerani ikemijantaperotakiri ashitariri, rootaki ikemaatsitantakawori oetarikapaeni. Iroñaaka aririka aapatziyaari aaka eejatzi akemaatsiwentyaari oetarika, riyotziro rirori tsika okantari. ⁹ Ari imataperotakiro maawaeni ikowakaeriri Iriri, ikemijantaperotakiri: rootaki imatantawori eejatzi rowawijaakoeयरिनि maawaeni aapatziyaperoeyaririni rirori. Iroñaaka eero aateeyini paamariki kaari tsiwakanitatsini, inta aateeyeni jenokinta, akanteetatyeeyaani ajeekaeyapaeni. ¹⁰ Rirotaiki roshiyakaawentakiri Tajorentsi iwinkatharite ñaanakowenantatsiri, ikantzi: “Irira notyomi kimitaka Merekishereeki rirori”.

Tekira pikemijantaperotziro rowaga rojankinatziro

¹¹ Nokowawitaka nothoyeemiromi tsika ikantaka Jesoshi roshiyantakariri Merekishereeki, niyotaperoyemironimi. Eenitatsi piyotantawitari, omaanta tee pikemijantawakina kameetha, tema eentsikiroeni pinoshikawentyaawo. ¹² Okameethatemi piyotagaeyerinimi iroñaaka paashinipaeni, omaanta eenitatsi pikowaeyini iyotagaeyemirini. Pikowaeyini napiiteemiro kaari pomeentsitatsi. Pikimitakari eentsi: kowatsimi pithote, tee paawiuro patsikero poyaari. ¹³ Kyaaryo, pikimiteeyakarini eentsi, kowatsimi pithote: tekira piyotaperoyironi Iñaani Tajorentsi iyotagaeyerini tsika akantyaari akameethateeyanteeyarini. ¹⁴ Piyotaperoterimi Tajorentsi, pikowaeyenimi poyaari patsikapero-terimi. Piyotakimi iitaka kameethatatsiri anteeyakirini, eejatzi piyotakiroimi kaari kameethatatsi eero pantziromi.

6

Ikamantziro jankinatziro iitaka rojankinatantanariri

¹ Eero napiitapiinteemiro iroka niyotaaakotapiintziro Jesokirishito: tee opomeentsita. Eero iroñaaka pikantaana: “Papiitapiinteenaawo”. Okameethatzi eekiro piyaateeyatyeeni piyotaperotanakiro maawaeni ikowakagaeyakimirini Tajorentsi. Nokantzimini paerani: “Eero pantashiyitawoni oetarikapaeni, eero owawijaakotzimi: tekatsi pikantya powawijaakoteeya apaniroeni eeroka. Okameethatzi paapatziyari Jesokirishito pawajakotan-teeyarini. ² Pikaawoshitawenteeyarini riyoteeyantyaarini atziri paapatziyaari Jesoshi. Aririka pikanteri Tajorentsi ramitakoteri piyemijantzinkarite, pipampiteeyerini. Aririka akamaeyeni apiriinteeyaneeni eejatzi, roojatzi ikantakowenteeyeeni rirori”. Ari eero napiiteemiro iroka piyotzitarini, ³ omaanta roori aririka ikowakayena Tajorentsi, niyoteemiro owakirari, kaari pikemapiintzi.

⁴⁻⁶ Pamine. Eeniro asheninka kemawitaworini iñaani Tajorentsi, riweshiyaawentaw-itakari Tajorentsi, amitakotawitakari Ishire roori. Riyotawitaka okameethatzi iñaani Tajorentsi; riyotawitaka iinja ipinkathariwenteeyeeni Jesokirishito. Omaanta rookaero raapatziyawitarira. Aririka rookaero raapatziyarira Itomi Tajorentsi, okimitaka ikowaki rapiiteerimi eejatzi ikentakotakaanteeri koroshiki. Itheenkakiri, ikowaki itheenkakagaeyerini paashinipaeni atziri, ishirontawenteeyantyaaririni Jesokirishito. Ari tekatsi ikanteeya raapatziyaperotanteeyariri riraga kemijantawitacharini. Kyaaryoowa, poshi-yarikarira eerori. ⁷ Aririka kameetha opariyi inkani kipatsikira kaankipatharentsiki ari onintziro pankirentsi oshooki kameetha, rootaki rowaeyarini riraga pankitziro. Tema rirotaiki Tajorentsi owameethatziro riraga kipatsi. Kimitawori iroka pankirentsi riro-taki oshiyakaawentachari aapatziyariri Jesoshi. ⁸ Omaanta aririka añaakiro owantsiki tsirompimashi eejatzi paashinipaeni kitochee, tema pikantzi: “Tee okameethatzi, thame akiyakoeyeroni, atagaeyeroni maawaeni”. Kyaaryoowa, pikimitawokari eerori, omaanta okameethatzi pikimityaawo kameethari kipatsi.

Iweshiyakaakari riraga rojankinatziro

⁹ Ari nokantawitakimi: “Pitheenkikari”, eejatzi nokantzimi: “Pikimitawokari kipatsi oshookantari tsirompimashi”. Omaanta, nosheninka, noninteeyakimini. Niyotakimi kameetha piijeekaeyakini, eejatzi rowawijaakoeyemini Tajorentsi. ¹⁰ Tema ikameethataki,

eero ipeyakotawo maawaeni pantziniriri: riyotzi pikyaaryoowentakiro ikowakaemiri, riyotzi pikaminthagaeyirini piyemijantzinkarite, pikantani. ¹¹ Nokowakaaperoyakimini pikyaaryoowenteeyeroni pinintashireeyerini paashinipaeni, pikantyaani, roojatzi omonkaatantyaari ipinatantemiri Tajorentsi. ¹² Eero piperashiryaawo ikowakaemiri Tajorentsi, inta pikimiteeyarimi riraga paashinipaeni aapatziyaperotariri Jesoshi, kyaaryoowentziniriri maawaeni ikowakagaeyiririni rirori. Kyaaryo ifeeyeroni maawaeni ikashiyakagaeyakiririni.

¹³ Pamine, aririka akowaki ayotakaaperoteri paashinipaeni asheninka kyaaryo ani akan-takiriri, akantziri: “Riyotzi Tajorentsi kyaaryo ini iroka nokantzimiri. Ranaakoeyakaeni rirori, ipinkatharitaperotzi. Aririka namatawitemi, rowashironkaenaata”. Eeni-tatsi iroñaaka ikantakaeri Tajorentsi, omaanta tekatsi anaakoterini rirori, tekatsi owashironkaerini rirori. Apatziro ikantziri Awaraama: “Kyaaryo iroka nokamantemiri, tema naaka Tajorentsi: eero nopaashinitayitzirini noñaani”. ¹⁴ Roojatzi ikantziri: “Kyaaryo, notajonkakowentemi, osheki netakotzimi; eejatzi noshekyakiri pichari-neeteni”. ¹⁵ Riraga Awaraama eekiro riyaatatzi royaakotziri Tajorentsi imonkaatero okaatzi ikashiyakaakariri roojatzi ifaanatakawo maawaeni. ¹⁶ Tema aririka akowaki ay-otakaaperoteri paashinipaeni asheninka kyaaryo rini akantakiriri, akantziri: “Riyotzi Tajorentsi kyaaryootaki iroka nokantzimiri. Ranaakoeyakaeni rirori ipinkatharitaperotzi. Aririka namatawitemi, rowashironkaenaata rirori”. Aririka ayotaki ipinkatharitaperotaki Tajorentsi, ari ameentaperoteeyawo ikantakaeri. ¹⁷ Eeniatsi ikashiyakagaeyitakaririni Tajorentsi riraga paejatziitani. Ikwakini riyoteeyeni eero ramatawitheyirini, rootaki ikantaperotantariri: “Kyaaryo iroka nokamantemiri, tema naaka Tajorentsi: eero nopaashinitayitzirini noñaani”. ¹⁸ Ari okyaaryooperotaki ifaani Tajorentsi: tee riyotzi itheeya. Omaanta eejatzi ikantzini: “Kyaaryo iroka nokamantemiri”, ayotaperoye-antakarini eerokya ramatawitantzi. Iroñaaka, aririka ameentyaari rowawijaakoeyakaeni, ayotaperotaki imatakaero iroka ikantakaeri: rowawijaakoperoyeeni. ¹⁹ Aririka ay-oteeyakini awijakotakae, tema aweshiryaaperotaka. Noshiyakaawentemiro: okimitaganki antawo pitotsi eenitatsi otenakirori jatatsiri inthomaenta ifaana areetakawo jawikinta kipatsi, tema rameenteetawo eero omatantawo tampyaa onoshikero pitotsi mapimashiki ochereeteki. Eejatzi aaka oshiyakawo, tema ameentapiintari Jesoshi riraga aree-takariri ijeekinta Tajorentsi. Ikimitaga iwinkatharite ifaanakowenantatsiri ikyaapaaki jantakironta Tajorentsinakiki, tema ayotaki aaka aritaki aate jenokinta atsipatapaeyaari Tajorentsi. ²⁰ Reewateyanakaeni Jesoshi, ikamantakowentakae: ikimitakari riraga Merekishereeki, riraga iwinkathariteni ifaanakowenantatsiri paerani. Tema ikantani ifaanakowenantzi.

7

Merekishereeki rivotaki ifaanakowenantatsiri ranaakoeyakirini maawaeni isheninkani Rewii

¹ Ari iroñaaka nokenkithatakoteri riraga Merekishereeki: paerani ipinkathariwen-teeyakirini riraga jareemijatzi. Eejatzi Tajorentsi, riraga jeekatsiri jenokinta, itakiri ifaanakowenantatsiri. Ari ijeeki paashiniki nampitsi Awaraama. Ragaeyanakirini isheninkapaeni, riyateeyanakini romanateeyirini riraga rowayirite riraga noshikiriri itominthori: osheki rineeyawitani, omaanta ithonkaeyakirini maawaeni iijanipaeni, iwinkatharitepaeni, maawaeni. Ari ipiyanaa rirori, roepiyeeri itominthori, eejatzi ramayiteeroni rowaagawoni riraga rowayirite. Ipiyantaari, itonkiyotawakari Merekish-ereeki, ikantziri Tajorentsi: “Pitajonkakowentero Awaraamaka kameetha ijeekantyaari”. ² Roojatzi raagaantee Awaraama owaagawontsi, ipagaantakiri rirori, ikantziri: “Iroka rashi Tajorentsi”. Otzimirika 10, ari ipakiri apaani. Akantziri Merekishereeki ifaaneki: “Kameethatatsiri”. Ipinkathariwenteeyirini jareemijatzi. Akantziri Jareemi ifaaneki: “Kameetha ajeekaeyini”. ³ Rowaga Iwaperite Tajorentsi tee okenkithatakotziri iriri Merekishereeki. Tee okenkithatakotziro riniro, icharini, eejatzi icharinetenipaeni. Tee okenkithatakotziro itzimantakari eejatzi ikamantakari. Okimiwitaka ikantani ijeekini,

rootaki roshiyantakariri Itomi Tajorentsi; ikantani rirori iñaanakowenantaperotanaki, ikantapiintziri Tajorentsi: “Pitajonkawenteri maawaeni aapatziyanari”.

⁴ Naakiro, osheki ipinkatharitzini Merekishereeki. Itakaanteeyakaririni paerani Awaraama, omaanta ipinkathatziri, eejatzi ipagaantakiri rowaagawoni rowayiritepaeni. ⁵ Pamine, rojatzikya ijeeki isheninkani Awaraamani: riraga Rewii. Rojankinatakaakiri Tajorentsi Moeseeshi, rowaga kaminagaantsi: “Ikowaki Tajorentsi iiterikya isheninkani Rewii ñaanakowenantatsini. Nokowaki maawaeni ijoriyotzinkarite ipagaanteri rirori rowaagawo, ipira, maawaeni: ikaaterika 10, ari iperi apaani”. Naakiro, isheninkani Awaraama rineeyini: isheninkani Rewii eejatzi maawaeni ijoriyotzinkarite. Isheninkatawakagaeyakani. ⁶ Omaanta paerani riraga Merekishereeki tee isheninkatyaarini Rewii, rinashita rirori; omaanta raawakiro Awaraamani rowaagawo ipagaantakiriri rirori, rojatzii ikantawaeri riraga ikashiyakaakiri Tajorentsi: “Nokoyi itajonkawentemi Tajorentsi”. ⁷ Naakiro, riraga Merekishereeki anaakotantsiri ipinkatharitzini, rootaki ikanantariri Tajorentsi: “Pawa, pitajonkawenteri Awaraamaka kameetha ijeekantyaari”. ⁸ Jaka asheninka iñeeyini riraga isheninkani Rewii, imonkaateyakaeni aaripaeni, akamaeyini, omaanta raapiintakiri maawaeni apaeyakiririni. Omaanta paerani riraga Merekishereeki, rinashita: okimiwitaka tee ikami omaanta rirori, tee okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Kamaki”. ⁹⁻¹⁰ Paerani, ipagaanantakariri Awaraama owaagawontsi, tekirani ijeekeni Rewii: rimpaete ijeeki rirori. Omaanta arimi ijeekityaami, ipagaanterimi eejatzi rirori: tema ikimityaarimi riraga jewatatsiri ijeeki. Eejatzi ikimiteeyerinimi maawaeni isheninkapaenini Rewii: maawaeni ñaanakowenantatsiri. Aritakimi ipinkathateeyerinimi Merekishereeki maawaeni. Naakiro, ajoriyotzinkarite ipinkathateyakiririni ñaanakowenantatsiripaeni, rootaki ipagaanteeyantakaririni oetarikapaeni, omaanta riraga ñaanakowenantatsiripaeni ipinkathataperoyakiririni Merekishereeki: tema ranaakotantaki rirori iñaanakowenantaperotaki, ipinkatharitaperotaki.

Jesoshi rirotaiki ñaanakowenantatsiri kimitaariri Merekishereeki

¹¹ Ari ijeekaeyawitani riraga isheninkani Rewii: riraga Aawooni eejatzi maawaeni isheninkani rirori, iñaanakowenantateeyakini; eejatzi eeniwiwacha rojankinateeyinirini Moeseeshi, iyotagaeyirini oetarikapaeni anteeyirini. Omaanta tekatsi ikantee riroripaeni rowameethateeyeeni, rowawijaakoeyeeni; rootaki rotyaanantakariri Tajorentsi paashini ñaanakowenantatsiri, kimitaariri riraga Merekishereeki. ¹² Ari rinashita riraga ñaanakowenantatsiri, eejatzi iroñaaka rinashita ikowakagaeyakaerini Tajorentsi. ¹³⁻¹⁴ Eeniwiwacha ñaanakowenantatsiripaeni sheninkaeyakaririni Rewii, eejatzi rojankinateeyakinirini Moeseeshi, riyotagaeyirini oetarika ranteeyakiririni. Omaanta riraga owakirari ñaanakowenantatsiri tee isheninkatari Rewii, omaanta rirori isheninkatakari Joraa. Tee iñaanakowenantayitzi paashinipaeni isheninkani Joraa: tee rojankinateeyinirini Moeseeshi, tee ikantziri omaanta rirori iitakya ñaanakowenantatsiri. ¹⁵ Iroñaaka ijeeki riraga kimitariri Merekishereeki, rinashita rirori, ayotantakari rinashita ikowakaeriri Tajorentsi. ¹⁶ Tee isheninkatari Aawooni iitantakariri ñaanakowenantatsiri; omaanta itajorentsitaki eejatzi ikanteetatyaaani rañi, rootaki iitantakari ñaanakowenantatsiri. ¹⁷ Tema ikantzirini Tajorentsi paerani: “Pikanteetatyeeyaani piñaanakowenantanaki, pikimityaari riraga Merekishereeki”. ¹⁸ Eeniwitachani iroka rojankinatziniriri isheninkani Aawooni kaminagaantsi, omaanta tee ikoyi Tajorentsi apomeentsiwentyaawo iroñaaka. Atsipetyaawomi, tekatsi okanteeyeeni owawijaakoeyeeni. ¹⁹ Amonkaateeyeronimi maawaeni, eero owameethateeyeenimi. Omaanta riraga Jesokirishito aritaki imatakae ragaeyanaakaeni janta Tajorentsi. Tee atsipetashitawo aapatziyeeyakiririni rirori.

Ikantzi Tajorentsi: “Kyaaryo, ikanteetatyeeyaani Jesokirishito iñaanakowenantaperotanaki”

²⁰ Tee ikantashita Tajorentsi, ikantaperotzi: “Kyaaryo iroka nokamantemiri, tema naaka Tajorentsi. Ikanteetatyeeyaani Jesokirishito iñaanakowenantaperotanaki”. ²¹ Tee ikimitari riraga isheninkapaeni Aawooni. Omaanta ikantziri Jesokirishito: “Kyaaryo

iroka nokamantemiri, tema naaka Tajorentsi. Tee nokantashita, eero namatawizimi. Eerokataki ñaanakowenantatsiri, pikanteetatyeeyaani”.²² Rootaki ayoteeyantakarini ranaakotantaki Jesoshi ñaanakowenantaperotaki, imateeyakaeni rowawijaakoeyakaeni.²³ Ari ikaateeyawitani osheki ñaanakowenantawitachari, omaanta kamapiinteeyakini, rookapiinteeyakironi ñaanakowenantawitani.²⁴ Omaanta riraga Jesokirishito, ikantani ijeeki: rootaki imatantawori ñaanakowenantzi, ikantani.²⁵ Imateeyakirini aapatziyeyaririni: rowawijaakoperoyakirini maawaeni kowaperotatsiri raaneeri Tajorentsi. Ikantani rañi, rootaki imatantawori ikamantakowenteeyakaeni.

²⁶ Kyaaryo, okameethaperotzi ñaanakowentaperowente; tema Tajorentsi rini, tee añaari rantani, tee rantziro kaari kameethatatsi; tee ikimiteeyarini riraga kaari kameethateeyatsini ijeekimoeyawitapaentarini. Iroñaaka ijeeki kameetha janta jenokinta.²⁷ Riraga iwinkatharitepaeni ñaanakowenantatsiri, maawaeni kitejiri rowamaapiintziniri Tajorentsi ipirapaeni, itaapiintziniri. Ro rowamaapiinantariri, osheki ikenkithashiryakiro kaari kameethatatsi ranteyirini eejatzi ranteyirini rirori ijoriyotzinkarite. Tekatsi rowamaapiinte riraga Jesokirishito, omaanta apatziro ikamawenteeyakaeni: monkaataka, eero rapiiteero eejatzi.²⁸ Ari paerani rojankinatzi Moeseeshi, ikantzi: “Iiteeyanakaeni isheninkani Aawooni ñaanakowenantatsiri”. Atziri rineeyini rirori, ranteyironi kaari kameethatatsi. Omaanta roojatzi ikantzi Tajorentsi: “Kyaaryo iroka nokamantemiri, tema naaka Tajorentsi: ikanteetatyeeyaani Jesokirishito ñaanakowenantanaki”. Rirotaiki Jesokirishito Itomi rirori, tee rantziro kaari kameethatatsi, omaanta ikantatyaani ikameethaperotaki.

8

Ñaanakowenantaperotanaki Jesokirishito janta jenokinta

¹ Piyotawakiro iroka nokamantemiri: rirotaiki Jesokirishito ñaanakowenteeyakaerini. Ijeekimotziri Tajorentsi janta jenokinta, janta rakoperoki; ikaatziri ipinkathariteeyini.² Riraga isheninkani Aawooni ikenkithatakaapiintziri Tajorentsi janta pankotsiki riwetsikiri atziri, iitakiro Tajorentsi panko. Omaanta riraga Jesokirishito ijeekaperotzi janta Tajorentsi: tee riro wetsikeroni atziri, omaanta Awinkatharite wetsikakirori ipanko janta.³ Riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiri ipapiintziri Tajorentsi oetarikapaeni; rowamaakirini piratsi, shemi; itaakiniri. Omaanta Jesokirishito, tee rowamaeniri piratsi; roojatzi kowaentsi rowamagaetantakariri. Roojatzi riyaatashitakiri Tajorentsi, ikantapaakiri: “Naaka kamawenteeyakiririni asheninka, owawijaakoeyakiririni”.⁴ Ijeekemi iroñaaka jaka kipatsikika, eeromi ñaanakowenantzimi; ñaakiro, tee isheninkatari Aawooni: riroteeyakini isheninkani Aawooni thotyaakirori rojankinatziniri Moeseeshi.⁵ Rantawaetapiintzi janta ikanteetzirinta: “Ipankomawo Tajorentsi”, omaanta tee janta ijeekaperote Tajorentsi. Apatziro oshiyakawentziro inampipero janta jenokinta. Paerani, riwetsikantawori Moeseeshi, ikantziri Tajorentsi: “Janta tonkaariki iitachari Shinayii niyotaaperotakimiro tsika pikanterori pankotsi: pimonkaataperotero nokantakimiri”.⁶ Okameethatawitaka rowaga rojankinatziniri paerani Moeseeshi, ñaanatakowenantaperoyakaririni Aawooni eejatzi isheninkani, eejatzi ramitakoeyawitakarini ajoriyotzinkarite. Omaanta iroka owakirari inimotaakiri iroñaaka Tajorentsi okameethaperotaki, osheki anaakotakiro rojankinatziniri Moeseeshi. Eejatzi ikimitaka, osheki imataperotakaeniro Jesokirishito, osheki ranaakotakiri Aawooni.

⁷ Okameethaperotakimi rojankinatziniri paerani Moeseeshi, eeromi ikantzirimi paashini Tajorentsi.⁸ Omaanta ikantzini Tajorentsi paerani: “Tekira omonkaata, tee okameethaperotzi iroka rojankinatziniriri Moeseeshi Aawooni”. Rootaki rojankinatakaantakariri paashinpaeni aapatziyaririni paerani: “Ikantzi Awinkatharite: ‘Iinja ojeeki paashini nokamanteeyeririni maawaeni joriyopaeni, inashitanakya.⁹ Eero okimitaawo rowaga nokantakiriri riraga itakaantakaworini. Paerani ijeekawitani maawaeni joriyopaeni Ejiipitoki, omaanta nagaeyanakirini paashiniki kipatsi. Rojankinatawitakawo Moeseeshi nokowakageyawitakaririni, omaanta

tee raapatziyeyyanani. Rootaki kaari namitakoeyantaarini. ¹⁰ Iroñaaka eenitatsi nokamanteeyeririni maawaeni joriiyopaeni. Iinja niyotakaaperoyakirini maawaeni nokanteeyeririni, ikenkithashireperoyeroni, eero ipeyakoyawoni. Ipinkathataperoyakinani, eejatzi notajonkakowenteeyerini naari. ¹¹ Eero ratsipetashiteeyawoni riyotaawakagaeyeeyaani, eero ikantawakagaeyani: “Nosheninka, piyoteri Nowinkatharite”. Aritaki riyotashiteeyenani maawaeni: pinkatharitatsiri, kaari pinkatharitatsi, maawaeni riyoteeyenani. ¹² Noneshironkaaperoyerini maawaeni antzirori kaari kameethatatsi ari nopeyakoteeniri, eero nokenkithashiryakoteero eejatzi rantayitzirini’”. Rootaki ikantzitakari paerani Tajorentsi. ¹³ Ñaakiro, ikantzini: “Eenitatsi paashini nokamanteeyeririni atziri, eero okimitaawo nokantzirini paerani”. Ari iroka ikantziri iroñaaka, rootaki poyaataawori ikantzirini paerani.

9

Ikenkithatakotziro ipankomawo Tajorentsi rantawaetantari ñaanakowenantatsiripaeni

¹ Paerani ikanteeyirini Tajorentsi itakaantaworini tsika ikanteeyani ipinkathatanteeyaaririni, eejatzi ikantziri tsika okantyaari ipankomawo Tajorentsi rantawaetantyaari ñaanakowenantatsiripaeni. ² Ari riwetsikaeyakironi ipankomawo, imonkaatakironi ikantziririni Tajorentsi. Janta rityaawo Tajorentsinaki rantawaetapiintzinta ñaanakowenantatsiripaeni. Iiteetziro Tajorentsinaki Kameethari. Eenitatsi janta rowantariri ootamentotsi, eejatzi eenitatsi meeja. Janta meejaki rowapiintziro paa, okaataki 12, akenkithashireeyantaworini ipapiinteeyakaeni Tajorentsi owaeyarini. ³ Jantakironta otzikaawo ari ojeeki Tajorentsinaki inampiperotari. Tekatsi kyaapiintatsini. Iiteetziro Tajorentsinaki Kameethaperotatsiri. ⁴ Ontsiyaataakawo otzikaawo rowaga itaapiinantawori kajankapaneri, riwetsikaetziri ooro. Eenitatsi jaga Tajorentsinakiki rowaga kimitawori tsiwoonaki, ro ipashikantawori ooro. Jaga inthomaenta, eenitatsi kowitzi riwetsikaetziri ooro, inthomaenta iroka roteteetziro manaa. Eejatzi eenitatsi inthomaenta ikotzi Aawooni, rowaga shookashitachari paerani oshi. Eejatzi eenitatsi inthomaenta rowaga mapi rojankinatakaeririni Tajorentsi Moeseeshi. ⁵ Janta otatawoki kimitawori tsiwoonaki roshiyakaawentakiri apite jewatatsiri ronampiripaeni Tajorentsi iiteetziro kerooeni. Roshiyakaantaka eeniro ijeekaki Tajorentsi. Ramineeyakironi otatawo kimitawori tsiwoonaki janta rowapiintziro maawaeni ojarentsi iwinkatharite ñaanakowenantatsiri riraa piratsi. Okimitaka ikenkithashireeyirini kamawenteeyeerini, neshironkaeyeerini. Eero iroñaaka nothotyaaperotziro nokamantemiro tsika okantayitarini.

⁶ Ari riwetsikaeyakironi paerani, imonkaatakiro ikantziriri Tajorentsi Moeseeshi. Roojatzi ikyaapiinteeyini ñaanakowenantatsiripaeni, rantawaetapiinteeyinirini Tajorentsi. ⁷ Omaanta tee riyataapiinteeyini otzikaawoki jantakironta. Apaani riyaatzi maawaeni ojarentsi riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiri. Reewataki rowamaeniri Tajorentsi piratsi, roojatzikya ikyaanaki apaniroeni, raaneero riraa, ipitenkakiro janta otatawoki kimitawori tsiwoonaki; ikantziri Tajorentsi: “Pawa, pikaminthagayenani, eero pikijawenteeyanawoni nanteeyakirini eejatzi ranteeyakirini nosheninkapaeni; eero pikenkithashiryakoeyaanawoni eejatzi”. ⁸ Ñaakiro, eenitatsi otzikaawo, otzikagaeyakiririni paashinipaeni ñaanakowenantatsiri eejatzi maawaeni joriiyopaeni. Tekatsi ikanteeyaani riyateeyeni janta ijeekantaperotariki Tajorentsi. Rootaki oshiyakaawenanteyakaerini Ishire irira, ayoteeyantakarini riraga isheninkani Rewii eejatzi paashinipaeni tekatsi ikanteeyeeni rareetakagaeyeeni janta Tajorentsikinta. ⁹ Okameethatzi akenkithashireeyeroni iroñaaka ayoteeyantyaarini: maawaeni ipapiinteeyakirini Tajorentsi, eejatzi maawaeni rowapiintziniri eejatzi itaapiintziniri, tee owameethateeyirini riraga papiintawitariri eejatzi taapiintawitanariri. Apatziro roshiyakaawentziro. ¹⁰ Paerani riyotaashiteeyakarini oetarika rantashiteeyarini; oetarika rowagaeyarini, eejatzi oetarika imiriteeyirini; riyotaashiteeyakarini tsika ikantyaari ikiwapiintya, ikitetantyaari. Rootaki ikowakagaeyawitakaririni Tajorentsi atziri paerani.

Omaanta ari okaatzini, monkaataka. Ipokapaaki iroñaaka Jesokirishito aamagaeyarini. Iroñaaka inashita ikowakagaeyakaerini Tajorentsi aari, owakirari, kameethaperotatsiri.

Riraa Jesokirishito

¹¹ Ipokapaaki Jesokirishito roshiyawitapaari iwinkatharite ñaanakowenantatsiri, omaanta okameethaperotaki iroka rantapaakiri rirori. Rantawaetzini paashinipaeni ñaanakowenantatsiri janta pankotsiki riwetsikiri atziri; omaanta rirori, riyataperotaki janta ipankoperoki Tajorentsi: kameethaperotaki roori janta jenokinta. ¹² Jaka kipatsiki riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiri riyatapiintzi maawaeni ojarentsi, raapiintziro riraa chiiwo eejatzi waakaaniki janta ipankomawoki Tajorentsi inthomaenta, rowaga ikanteetawitari inampitaperotari Tajorentsi. Omaanta Jesokirishito ikamawenteeyakaeni, roojatzi riyatee janta jenokinta ijekaperotzinta Tajorentsi. Roshiyakaawentakiro raaneero riraa: kaari riraa piratsi, omaanta riraapero rirori. Ikantziri Tajorentsi: “Ñaakiro, nokamawenteeyakirini maawaeni atziri nowawijaakotantaariri, ikanteetateyeevani ijekanteeyarini jaka anampikika”. Ero ratsipetashitawo rirori ipiyapiinte, apaani ikanta, ari okaatzi. ¹³ Ari paerani aririka rantzironi asheninka kaari kameethatatsi, rowamaakiri ñaanakowenantatsiri waaka, rirorika chiiwo, rirorika waakaaniki janta ipankomawoki Tajorentsi. Roojatzi riraga ñaanakowenantatsiri raakiro riraa, itsikirijantawakari riraga antzirori kaari kameethatatsi. Eejatzi itaakiri iwatha, roojatzi itsikirijantawakari shirampari itsimenkitote piratsi. Roojatzi ikanteeyirini isheninka: “Ikameethatee eejatzi irika. Okameethatzi ikaateeyeerini eejatzi aapatziyariri Tajorentsi”. ¹⁴ Omaantakya riraga Jesokirishito ikameethaperotaki rirori, okantani ojeeki Ishire amitakotziriri. Rootaki ikanantariri Tajorentsi: “Pawa, nokowaperotaki nokamawenteeyarini atziripaeni, nowawijaakoeyantaaaririni”. Ari apaatawenteeyakaeni riraapero rirori, tee ro riraa piratsi: ikamawenteeyakaeni, iroñaaka ero atsipetaawo akenkithashiriwo kaari kameethatatsi, rowaga jatakagaenimi paamariki kaari tsiwakanitatsini, omaanta anteniri Tajorentsi maawaeni ikowakagaeyakaerini. Roojatzi akanteetateyeevani ajeekimoyeerini janta jenokinta.

¹⁵ Ari paerani apatziro ayoteeyakironi rojankinarini Moeseeshi, eejatzi antapiinteyakironi kaari kameethatatsi, aateeyantaaarini paamariki kaari tsiwakanitatsini; omaanta ikamawenteeyakaeni Jesokirishito, rowawijaakoeyantakaerini. Tema irira riro-taki ñaanatakowentakaeri owakirari inimotawakaantsi Tajorentsi. Iroñaaka inashita ikanteeyakaerini rirori: “Okameethatzi maawaeni nokashiyakagaeyakiririni aapatziyeyenarini niyoyagaeyakirini. Ikanteetateyeevani riweshiryawenteeyaaawoni”.

Riyotagaeyakaeni iitaka ikamawenteeyantakaerini Jesoshi

¹⁶⁻¹⁷ Ari pikenkithashireero rameteeyakarini asheninkapaeni. Eenitatsirika rowaagawopaeni, rojankinatzi paperiki: “Aririka nokame nokowaki rashitayiteeyawoni nosheninkapaeni”. Ari rojankinatkiro iwaeropaeni ashitayiteeyawoni rowaagawopaeni. Roojatzi, aririka ikamaki, riyoteeyanakini irira ninkarika ashiteeyawoni. Eerotzitarika ikami riraga jankinatzirori, eerotzita ragaeyironi owaagawontsi. Omaanta ikamakirika, monkaataka: roojatzikya ragaeyeroni. ¹⁸ Eejatzi okimitakani paerani: eenitatsi ikantziririni Tajorentsi asheninkani paerani. Tekatsi ikantya Tajorentsi ikame, omaanta ikamapiinteyakirini tsimeri omonkaatantakari ikantziririni. ¹⁹ Paerani ikamantziri Moeseeshi irira maawaeni ikaminagaeyakiririni ajorijyotzinkariteni, roojatzi rojankinatantawori. Roojatzi ikamanteeyirini isheninka ikantziriri Tajorentsi; eejatzi rowamagaeyakirini waakaaniki eejatzi chiiwo, raawakiro riraa, itsipataawakiro iña. Roojatzi raakiro iwitzi owisha kityonkawitzi eejatzi piyonkashinkanari, rowinkakiro iñaaki, ijeeantariri isheninkapaeni. Eejatzi itsikirijakiro roori iroka rojankinatkaakiriri Tajorentsi. ²⁰ Aririka itsikirijeeyakirini, ikanteeyirini isheninka: “Ari nokamanteeyakimironi maawaeni owakirari ikamantakinari Tajorentsi. Ikantzi: ‘Aririka pikemijantaperoteeyenani, notajonkawenteeyemini’. Eejatzi eerori pikanteeyini: ‘Kameetha’. Rootaki notsikirijanantakimironi iroñaaka riraa”. ²¹ Roojatzi itsikirijakiro

eejatzɪ ipankomawo ipinkathateeyantaririni, eejatzɪ itsikirijeeyakironi maawaeni jeekay-itatsirini inthomaenta. ²² Ari rojankinatziini Moeseeshi: “Rootaki riraa piratsi owameethateeyirorini oetarikapaeni; eejatzɪ eerorika ijeeki kamawenteririni atziri, apaatawentziriri riraa, eero rawijakotee”.

Ikenkithatakotziro iitaka ikamawenantakaeri Jesokirishito

²³ Ari eenitatsi oshiyakaawentziri iroka pankotsi eejatzɪ maawaeni jeekaeyatsirini inthomaenta. Okameethatzɪ itsikirijeeyakironi rowameethatantakawori. Omaanta ojeeki jenokinta iroka roshiyakaawenteeyakirini, ijeeki eejatzɪ anaakotzirori riraa piratsi, owameethaperotzirori maawaeni jeekaeyatsirini jenokinta: ²⁴ rirotaki Jesokirishito. Riraga ñanakowenantatsiripaeni riyatapiintzi janta ipankomawoki riwetsikaeyirini atziri, roshiyakaawenteetziro: “Inampitari Tajorentsi”. Omaanta riraga Jesokirishito jataperotee jenokinta ijeekimotapaeri Tajorentsi, ikantakowenteeyakaeni. ²⁵ Riraga iwinkatharite ñanakowenantatsiri riyatapiintzi janta ipankomawoki Tajorentsi, raapiintziro maawaeni ojarentsi riraa piratsi: tee rayiro riraa rashi rirori. Omaanta riraga Jesokirishito eero rapiiteero ikamawentee. ²⁶ Aririkami raapiinteromi riraa Tajorentsi, okameethatemi ikamapiintemi, paerani: riwetsikantawori kipatsi, rityaawomi ikamapiintemi, roojatzɪ iroñaakami. Omaanta monkaataka paerani ikamantakari: apaani ikamaki, rowawijaakoeyakaeni. ²⁷ Ayoteeyakini apaani akamaeyakini, ari okaatzɪ; tee apiitapiintziro akame. Aririka akamae, roojatzɪ ikantakowenanteeyakani Tajorentsi, akameethatakirika. ²⁸ Ari osheki aneeyawitani, omaanta apaani ikamawenteeyakaeni Jesokirishito; imonkaatakiro, eero ikamae eejatzɪ. Ari ipokae eejatzɪ iinja ipiyoteeya-paakaeni, raantaneeri jenokinta maawaeni aamagaeyaririni.

10

Tekatsi okanteeyeeni rojankinarini Moeseeshi owameethateeyeeni

¹ Pamine, maawaeni rojankinatakotakirini paerani Moeseeshi oshiyakaawentakiri riraga pokapaentatsirini, kameethaperotatsiri. Rareetapaenta, osheki itajonkawenteeyakaeni. Ikantziri Moeseeshi Aawooni: “Powamaapiinteni Tajorentsi piratsi maawaeni ojarentsi”. Ari ikantani isheninkani rowamaapiinteeyawitarini, omaanta tekatsi okanteri owawijaakoeyerini riraga aapatziyaworini rojankinatzirini Moeseeshi.

² Arimi owawijaakoeyerinimi irika rowapiintziri, tema ari ipakaakiro mi rowamaapiintziniri. Eejatzɪ arimi rowawijaakoteeyaami rirojatzɪ, eero ikenkithashireeeyeronimi eejatzɪ rantayitzirini. ³ Omaanta rowamaapiinteeyawitarini ipira maawaeni ojarentsi, roojatzɪ ikanta okenkithashiryaakaapiintari rantayitzirini. ⁴ Tekatsi okanteri riraa waaka eejatzɪ chiiwo owameethateeyerini antzirori kaari kameethatatsi. ⁵ Ipokantakari kipatsiki paerani Jesokirishito, tema ikantziri Tajorentsi:

“Pawa, tee piñaaperotziro riraa piratsi, tee owameethateeyirini anteeyirorini kaari kameethatatsi. Rootaki piwetsikantanawori nowatha nokamawenteeyantyaaririni maawaeni atziri, nowameethateeyantyaaririni. ⁶ Tee piñaaperotziri ikameethatzɪ maawaeni itaapiinteeyawitzimirini atziri, eejatzɪ maawaeni rowamaapiinteeyawitzimirini powameethateeyantyaaririnimi.

⁷ Rootaki nokanantzimiri: ‘Pamine, Pawa, nopokaki jaka nanantemirori maawaeni pikowakaakinari. Nomonkaatero maawaeni rojankinatakotziteetakarinarini paerani’”.

⁸ Pikenkithashiryaaperotero iroka ikantzirini Jesoshi: “Tee pikoyi, Pawa, rowamaemiri atziri piratsi, itaapiinteeyimirini. Tee piñaaperotawentari riraga pawitzimirini maawaeni rojankinatakotzirini Moeseeshi”. ⁹ Roojatzɪ ikantziri: “Pamine, Pawa, pokakina nanantemirori maawaeni pikowakaakinari”. Ikanantawori iroka, ikantzɪ: “Eeniwitacha maawaeni rantayitawitarini isheninkani Rewii. Eeenitatsi owakirataatsini”. ¹⁰ Apaani ikamawenteeyakaeni Jesokirishito, eero rapiitaa ikamae eejatzɪ, imonkaatakiro. Rowameethaperoeeyakaeni, eejatzɪ maawaeni riraga aapatziyeyaririni, ikitakagaeyakaeni tee antziro kaari kameethatatsi.

Tee rowawijaakotantzi piratsi inta Jesoshi owawijaakotantatsiri

¹¹ Maawaeni kitejiri rantawaetaapiintaki maawaeni ñaanakowenantatsiripaeni, rowa-
maapiintziniri Tajorentsi piratsi, itaapiintziniri, omaanta tee owameethateeyirini
maawaeni antzirori kaari kameethatatsi. ¹² Omaanta apaani ikamawenteeyakaeni Je-
sokirishito, rowameethateeyantakaerini, monkaataka. Roojatzi ijeekapae janta rakoper-
oki Iriri, ¹³ royaakiri imatantyaawori ikantakiririni: “Iinja nothonkaeyerini maawaeni
kijeeyakimirini”. ¹⁴ Apaani ikamawenteeyakaeni maawaeni: tema riyoyagaeyakaeni
Tajorentsi, rowameethaperoyakaeni. ¹⁵ Eejatzi iyotaaperoyakaeni Ishire Tajorentsi
imonkaatakiro Jesokirishito maawaeni ikowakagaeyakiririni Iriri rowawijaakotantakaeri.
Tema rowaga Ishire ojankinatakayiriri paejatziiteni okaatzi ikantakiriri Pawa Tajorentsi.
¹⁶ “Tema ritakari ikantzi: ‘Tema Naaka Iwinkatharite joriiyopaeni, rootaki inimotaak-
ina pimonkaateninami nojankinataakaakiririni Moeseeshi pawijakotantanakya.
Omaanta tee pimeteeyironi nokantakiriri Moeseeshi. Roojatzi inimotaantanari
owakirari. Tema iinja nokenkithashiryakagaeyemironi maawaeni nokowak-
agaeyakimirini pajankaneki, nohotyaakagaeyemironi, piyoperoyantyaaworini
maawaeni’ ”. ¹⁷ Roojatzi eejatzi ojankinataakiri: “Ikantzi Tajorentsi: ‘Eero
nokenkithashiryakotziteeri eejatzi kaari kameethatayitatsini ranteeyakirini’ ”.

¹⁸ Pamine, aririka ikaminthagaeyirini Tajorentsi antzirori kaari kameethatatsi, eejatzi
teerika ikenkithashiryakoteeri eejatzi rantakiri, eero ikowae eejatzi kamawenterini
rowameethatantyaariri. Ñaakiro, iñaaperoyakaeni iroñaaka akameethatzi.

Ikamanteeyakaeni iitaka ikowakagaeyakaerini aari

¹⁹ Noyemijantzinkarite, ikamawenteeyakaeni Jesokirishito, rapaatawenteeyakaeroni
riraa rowawijaakotantakaeri. Iroñaaka ayoteeyakini iñaaperoyakaeni Tajorentsi
akameethatzi rootaki kaari athaawanantari, inta akenkithatakaapiinteeyerini
Pawa. ²⁰ Paerani eenironi ojeekini ipankomawoki otzikaawo, rowaga kaari
riyaatapiinteeyantani atziri janta Tajorentsinakiki: tema otzikagaeyakirini. Omaanta
ikamawenteeyakaeni Jesokirishito, kaari otzimantaa iroñaaka otzikagaeni. Añaanee
eejatzi, rootaki okameethatantari iroñaaka akenkithatakaapiinteri Tajorentsi.
²¹ Iñaanakowenantaperotakae riraga Jesoshi, ipinkathariwentaperoyakaeni aari, eejatzi
maawaeni paashinipaeni aapatziyeeyaririni rirori. ²² Rapaatawenteeyakaeroni riraa,
eejatzi akaawoshitawenteeyakarini. Rootaki iroñaaka kaari athaawanantari Tajorentsi,
ayoteeyakini eero roepiyee, omaanta raakameethaperoyeeni. ²³ Thame eekiro aatatyee
aapatziyawo rowaga kyaaryooperotatsiri. Tema ayoteeyakini imatakaeniro maawaeni
ikanteeyakaerini, eero ramatawiteeyeeni: rootaki okameethatantari akamanteeyerini
paashinipaeni atziri iroka aapatziyakarika.

²⁴ Thame iroñaaka oemoshirenkaeyerini paashinipaeni: anintawakagaeyani
eejatzi akaminthayerini. ²⁵ Eenitatsi ayemijantzinkarite kaari pokapiintatsi
ikemijante: eero pikimiteeyarini eerori, omaanta pipiyotapiinteeyaanini
poemoshirenkawakagaeyantyaarini maawaeni. Tema ayoteeyini eero ojamanitzi
ipokanteeyari Jesokirishito, rootaki okameethatantari aweshiryawenteeyaarini eejatzi
aweshiryakagaeyaarini paashinipaeni.

²⁶ Pamine, aririka ayoteeyakini ikamawenteeyakaeni Jesokirishito, rootaki rowawi-
jaakotantakaeri, okameethatiki ameentyaawo, akemijantaperoyeerini: tema rootaki
ikantziriri Tajorentsi, okyaaryooperotaki. Tee okameethatziroña atheenkiri, tee añi-
iri paashini owawijaakoteeni. ²⁷ Aritaki iinja ikijeeyanakirini Tajorentsi maawaeni
theenkiriri, rowashironkaaperoyeerini. Tema rotyaanteeyeerini maawaeni paamariki
kaari tsiwakanitatsini. ²⁸ Riraga ajoriiyotzinkariteni rowamaapiinteeyakirini kaari
pinkathatzirori rojankinarini Moeseeshi. Eenitatsirika apite kantatsiri, aririka ikaatzi
3: “Eeniro rantani, noñeeyakirini”, ari rowamagaeyakirini isheninka. Tee ineshi-
ronkatziimaetari. ²⁹ Aririka itheenkeri atziri Itomi Tajorentsi, eejatzi ikanterika: “Rat-
sipetashita ikamaki Jesokirishito, ratsipetashita rapaatakiro riraa, eero rowawijaakotee”;
eejatzi ikantzimaterorika Ishire Tajorentsi, rowaga kaminthagaeyeerini: ¿Piitziima eero

rowashironkaeri Tajorentsi? Aritaki rowashironkaaperotakiri kameetha: ikemawaki-roota, kaari raapatziyantari. ³⁰Tema ayoteeyini ikantzi: “Naaka aritaki nopiyakowenteeyaaeri, nowashironkagaeyerini naaka”. Eejatzi ikantzi: “Kyaaryo nokantakowenteeyeerini maawaeni atziri ikameethakarika, tema naaka pinkathariwenteeyiririni”. ³¹Aririka itheenkante atziripaeni, ikijakiri Tajorentsi, riraga añaaperotatsiri: okameethatzi ithaawantaperoyaarini kameetha, rowashironkaerikari.

Pikyaaryoowentero paapatziyari Jesokirishito, eero pithaayi poyaatantyaariri

³²Pikenkithashireeyaani tsika okantari paerani, owakira pikemakotakirini Jesokirishito. Ikijawenteeyakimironi pisheninka pikemijantzi, omaanta eekiro piyaatatzi paapatziyari rirori. ³³Apaanipaeni ishironkawenteeyakimini, rowashironkagaeyakimini. Tema inēeyakimini osheki atziri. Omaanta paashinipaeni pitsipateeyapaakarini piyemijantzinkaritepaeni riraga owashironkaenkari. ³⁴Petokotapiintakiri riraga omonkyaa-gaarewopaeni. Eejatzi aririka ikoshitakimini powaagawo, pikimoshireeyakini, pikantzini: “Rayeroota. Iinja ojeekaperotayiteeni kameethatayitatsirini janta jenokinta, eero añaapae koshiteeni janta. Akanteetateyeyaani ajeekaeyeni janta okameetheetyaaperotzinta”. ³⁵Eero pipeyakotziro pikimoshirewentziri, eekiro piyaatayee pikimoshireeyanakini. Kyaaryo, ipinatemi Tajorentsi. ³⁶Okameethatzi pikantyaani pikyaaryoowentero maawaeni ikowakaemiri Tajorentsi, roojatzi imatantakimironi ikantakimiri. ³⁷Tema okantzini Iwaperite Tajorentsi: “Rooteentsi ipokae Awinkatharite, eero ojamanitzi, tema ikantzi: ‘Ari nopokae. ³⁸Okameethatzi ikemijantaperoyeenani riraga nowameethatzi. Omaanta rookaerorika ikemijantzi, eero niweshiryaawentaari’”. ³⁹Tee atsipateeyarini aari riraga ookaeyirorini ikemijantzi: riyateeyeni rirori paamariki kaari tsiwakanitatsini. Akemijanteeyini aaka, aateeyeni jenokinta.

11

Ranteeyinirini aapatziyariri Tajorentsi paerani

¹Paapatziyari Jesoshi piyotaperotantakiri imataperotemiro maawaeni ikantakimiri. Eenitatsi osheki kaarira aņeeyini, omaanta aapatziyari Jesoshi, rootaki ayotantakariri aņeeyeerini iinja maawaeni ikashiyakagaeyakaerini. ²Raapatziyari Tajorentsi riraga paejatziiteni rootaki ināaperotantakiri Tajorentsi ikameethatzi. ³Aapatziyari aaka, rootaki ayoteeyantakarini ināawaetakira Tajorentsi rootaki ojeekantakiri kipatsi, jenokinta, eejatzi maawaeni jeekantawori. Ināawaetaki, jeekanaki: tekatsi raashitero riwetsikantawori. ⁴Raapatziyarini Tajorentsi Aweerini, rootaki ināaperotzitantakariri Tajorentsi okameethatzi ipashitakariri; omaantakya riraga Kayeeni, tee raapatziyari, rootaki kaari ināaperotantawo okameethatzi ipashiwitakaririni rirori. Ināaperotakiri Tajorentsi Aweerini ikameethatzi, rootaki ināaperotzitantakariri ipakiriri. Ikamakini rirori paerani, omaanta okameethatzi akimiteeyaarini: aapatziyeyaarini ināaperoyanteerini Tajorentsi akameethatzi. ⁵Raapatziyari Tajorentsi Enoko, kaari ikamanta. Añaatsi rini, raaneeri Tajorentsi jenokinta. Tekatsi űeerini eejatzi: kyaaryo, raaperotaneeri jenokinta. Tekirani raayirini, ikantzini: “Kyaaryo, noñaaperotakiri Enoko ikameethatzi”. ⁶Eerorika aapatziyari, eero ināaperoyeeni akameethatzi. Eenitatsirika kowatsiri raareetyaari Tajorentsi, okameethatzi raapatziyaperotyaari, eejatzi riyotaperotanaki ipinateri kowaperotatsiri riyoteri.

⁷Eejatzi raapatziyari Tajorentsi Noeni. Ikantzirini rirori: “Iinja opoke osheki inkani, inkaaretanaki maawaeni. Piwetsikero antawo pitotsi pawijakotanteeyarini”. Ari ikemijantaperotakiri. Ojarentsitaperotawitani, omaanta rantaki pitotsi, rawijakotantaari, eejatzi rawijakoeyantaarini maawaeni jeekimoeyiririni ipankoki. Tee raapatziyeyearini paashinipaeni isheninka, rootaki ikantakotantakiri, rowashironkaeyantakaririni Tajorentsi. Omaantakya riraga Noeni rowameethatzi: tema raapatziyari rirori. ⁸Eejatzi rirori Awaraamani, raapatziyarini Tajorentsi. Ikantzirini rirori: “Nokowaki piyaate paashiniki kipatsi, janta inteena: aritaki pijeekapae. Nopemiro pashitaperotyaari eerori; eejatzi noperi pitomi, picharini, maawaeni. Thame piyaate, nokoyi noñaayemiro”. Ari

riyaatanaki, omaanta tee riyotzi tsikarika riyaate. ⁹ Raretantakari, iñaapaakiri paashini atziri jeekatsiripaeni. Okimiwitaka kaari iipatsite, tee ijeekaperotzi, omaanta ikinayitakini; omaanta ikantani raapatziyari Tajorentsi. Eejatzi ikimiteeyakani itomi Ijaaka eejatzi icharini Jakoowo: tee ijeekaperotzi, tee riwetsikaeyini kameethari ipanko, ¹⁰ omaanta ikenkithashireeyironi paashini inampi, kaari riwetsiki atziri. Riyoteeyakini iinja ragaeyaneerini Tajorentsi janta inampiki, riwetsikakiri rirori. ¹¹ Aapatziyari Tajorentsi Jaarani: antyashipawo ini, tee itzimi otomi. Roojatzi antyaashipawoperotantanaka. Ikantakiro Tajorentsi: “Iinja itzime pitomi”, roojatzi aapatziyantanakari. Okantzi: “Eero ramatawitana Tajorentsi”. Roojatzi itzimantaka. ¹² Eejatzi antyaashipariperowitakani Awaraama, oshekitaaperotaki rojarentsite. Tee itzimawita apaani itomi, omaanta roojatzi iroñaaka itzimakaanakawo iina otomi. Iroñaaka ikaateeyini isheninkapaeni oshekipero, eero amatziri ayoteeyerini tsikarika ikaateeyini: ikimiteeyakari ompokiropaeni, eero amatziri ayoteeyerini tsikarika ikaateeyini. Eejatzi ikimiteeyakawoni opane impaneki janta othapyaaki inkaare, oshekipero.

¹³ Ari ikamaeyakini riroripaeni aapatziyariri Tajorentsi: ijeekaeyawitani Kanaanaki, omaanta tee iñaaperoeyironi maawaeni ikantakiririni Tajorentsi. Inta riyoteeyakini iñaagaero iinja. Ikanteeyini: “Tee nonampitaperotawo kipatsika, tee nojeekaperotzi jaka”. ¹⁴ Rootaki ayoteeyantakarini ikowaeyakini rareeteeyaani paashiniki nampitsi inampiperotantapaeyaawori. ¹⁵ Ikowaeyeenimi ipiyeeyaneenimi janta Ejiipitoki ipoñaakanta, ari riyateeyeenimi. ¹⁶ Omaanta ikowaeyakini riyateeyeni okameetheeyeenta nampitsi: rowaga jeekatsiri jenokinta. Rootaki riweshiryaawenantakariri Tajorentsi rirori: tee ipashiwentakaematari, itomintaperoyakarini. Eejatzi riwetsikaeyenirini ijeekaeyantyaarini.

¹⁷ Ari ewankaritapaaki Ijaaka, roojatzi iñaantakari Tajorentsi Awaraama, riyotantyaari kyaaryorika ikemijantaperotziri. Ikantziri: “Powamayenari pitomi papintzite, pitayenari”. Ikemantakariri, ikantziri: “Ari, niyaate nowamaeri”. ¹⁸ Paerani ikantzirini Tajorentsi Awaraamani: “Iroñaaka eenitatsi pitomi papintzite, piitakiri Ijaaka. Rirotaki ashitayiteeyaririni picharineetayiteeyarini, maawaeni. Tekatsi paashini ashiyaaarini”. ¹⁹ Ikenkithashiryaaka: “Ikantana Tajorentsi: “Rirotaki ashiiteeyaririni picharineetayiteeyarini, maawaeni”, tekira itzime rirori. Omaanta iroñaaka ikantakina: ‘Powamaeri’. Niyotaki aririka nowamaeri, ari ipiriinteeri”. Riyaatanaki, rooteentsi rowamaerimi, omaanta ikantziri Tajorentsi: “Eero powamaeri, omaanta noñaantatziimi. Iroñaaka niyotaki pipinkathataperotakina”. Ari okimitzimotawitakari Awaraama ipiriinteeneri itomi, añaanee eejatzi.

²⁰ Eejatzi rameentakari Tajorentsi Ijaakani, rootaki ikantakowenantariri Jakoowoni eejatzi Isawoorini. Ikantziri Tajorentsi: “Pitajonkakowenteri notyomi apite”. Rootaki itajonkakowenantariri osheki. ²¹ Eejatzi ikimitani Jakoowo, rameentakari Tajorentsi. Rooteentsi ikame, omaanta ipiriinantanakawo ikotzi amitakoterini; roeyotashitakari Tajorentsi, ikantziri: “Pitajonkakowenteeyerini itomipaeni Josee”. ²² Eejatzi rirorini Josee, rameentakari Tajorentsi. Paerani ijeekini Ejiipitoki, eejatzi maawaeni isheninka, omaanta riyotaki ragaeyaneerini riraga Tajorentsi joriyopaeni janta iipatsiteki. Rootaki ikanantariri isheninka: “Rooteentsi nokame. Iinja, aririka piyaateeyaneeni aepatsiteki aari, pagaeyaneeronikya notonki, pikitatero janta”.

²³ Paerani ikanteeyawitarini riraga iwinkatharite ejiipitotatzi: “Nosheninka, piñaakiri roshekiiyanakini joriyopaeni: tee okameethatzi. Piyaateeyini powiinkaeyerini maawaeni itomipaeni, owakira tziyimaitatsirini”. Ari riraga iriri Moeseeshi rameentakari Tajorentsi, eejatzi riniro: ipinkathateeyirini Tajorentsi, rootaki ikanantari: “Eero apinkathatzi riraga iwinkatharite ejiipitotatzi. Ikameethataki atomi, eero ashinetziri rowiinkiteeri”. Ari imanapithatakiri, kaari rowamaantyaari. ²⁴ Ari roojatzi oñaakiri Moeseeshi rishinto pinkathari. Okenkithashiryaaka: “Eero nowamaeri, inta nokimitakaantyaari notyomi, ijeeki nopankoki”. Roojatzi rantaritanaki. Rameentakari Tajorentsi, rootaki ikanantari: “Tee nokoyi nosheninkatyaari ejiipitotatzi, naaka joriyo”. ²⁵ Riyotaki raapatziyee-

yarini Tajorentsi jorriyopaeni, rootaki rowashironkagaeyantakaririni rirori ejiipitojatzi. Ikimoshireeyawitakani irirapaeni, omaanta tee okameethatzi rantakiri, rootaki kaari ikowanta Moeseeshi isheninkateeyaarini. ²⁶ Tee ikoyiri iyorikite ejiipitojatzi ijeekimow-itakari, omaanta ikowaperotaki raapatziyari Jesokirishito, ikemaatsitawentakari rirori. Riyotakini iinjia ipinateri Tajorentsi. ²⁷ Rameentakari Tajorentsi, riyotaki tee ikoñaatzi irira, omaanta riyotaki kijokiro royiri; rootaki kaari ithaawanantari pinkathari, eejatzi ishiyapitheeyakarini ejiipitojatzi, ragaeyanakirini maawaeni ijorriyotzinkarite. ²⁸ Eejatzi rameentakari Tajorentsi, riraga kantziriri: “Iroñaaka tsiteniriki notyaanteri nonampiri rowamaeri itomipaeni theenkaeyanarini, riraga jewatatsiri ikoñaatzi. Omaanta aririka powamaeri owisha, pitziritero pipanko riraa pikyaapiintzira, rawijantyaari riraga owamaantatsiri, eerokya rowamaeri pitomipaeni”. Ari raapatziyakari Moeseeshi, eejatzi raapatziyakagaeyakarini ijorriyotzinkarite, kaari ikamaeyantyaani itomipaeni. Ro aetantawori kitejiri: “Rawijantaririni ronampiri Tajorentsi”.

²⁹ Eejatzi raapatziyeeyini maawaeni jorriyopaeni. Ishiyapitheeyakarini riraga ijor-raarotepaeni ejiipitojatzi. Royaa-teeyawitanakarini irirapaeni, raawaerimi. Eenitatsi otzikaeyakiririni jorriyopaeni antaworoña inkaare, tekatsi ikineeyaneeni. Riyotaki Tajorentsi raapatziyeeyarini, rootaki iteenkaryaatantakawori inkaare, okipatsitanaki niyanki. Intsipae-te rawijeeyanakini intatsikeronta maawaeni jorriyopaeni. Royaa-teeyawitapaakarini ejiipitojatzi, omaanta roepiyaagaero Tajorentsi inkaare, agaeyakirini joraraopaeni.

³⁰ Eejatzi rameentakari Tajorentsi jorriyopaeni janta Jerikooki. Rotantonakitan-teeyakawoni mapipaeni inkinagaakitakirori pankotsipaeni, rotzikagaeyakirini jorriyopaeni. Omaanta ikantziri Tajorentsi: “Pishonkaeyanakaawoni nampitsi. Apaani kitejiri, apaani pitapoteeyaawo; paashini eejatzi, paashini eejatzi, roojatzi 7 kitejiri”. Ari monkaatapaaka kitejiri 7, roojatzi opariyantanaaka otantonagaakitachari. Rowama-gaeyakitzirini theenkiriri Tajorentsi. ³¹ Ojeeki janta tsinani, oetachari Raawa. Paerani osheki oshinetaayitarini shiramparipaeni kaari ayi. Aapatziyari Tajorentsi roori, rootaki amitakotantariri rotyaantanewopaeni Joshoe raminero nampitsi. Tee okami roori janta Jerikooki, tee okimitari paashinipaeni theenkaeyantatsirini.

³² ¿Iitaka paashini nokenkithatakoteri? Oshekitanaki iroñaaka nojankinari, omaanta ijeeki oshekipero paashinipaeni amentariri Tajorentsi: Jeryoo, Waraaka, Shaansho, Jete, Iraviiri, Samoeri, eejatzi paashinipaeni kamanantayitiziririni iñaani Tajorentsi. Eero iroñaaka nothonkimiro nokamantzimiro maawaeni rantayitizirini. ³³ Rameenteeyarini Tajorentsi paashinipaeni, rootaki ranaakoeyantawakaririni rowayiritepaeni. Rameenteeyarini paashinipaeni rootaki imatantawori kameetha ipinkathariwenteyirini isheninka, eejatzi imatantakanariri Tajorentsi ikantakiriri. Rookawitakari manitzimashiki, omaanta rameentakari Tajorentsi, rootaki kaari rowantari. ³⁴ Paashini rookawitari paamariki, omaanta tee itaga. Ithatyagaeterimi paashinipaeni, omaanta rowawijaakotagaantakiri Tajorentsi. Imantsiyatagaantaki, omaanta retsiyatakotagaantakiri, ishintsitakaagaantakiri. Imatakaagaantakiri omanatachari. Romishiyagaantakiri omanaterinimi aapatziyariri Tajorentsi. ³⁵ Ameentariri tsinanipaeni, rootaki ipirinantaari oemini, eejatzi otomipaanini.

Omaanta omawitya amentariri rowashironkaagaanteetakiri paashinipaeni aapatziyariri Tajorentsi, rowatsinagaanteetakiri; ikantziri: “Aririka pookaero paapatziyari rirori, ari kameetha nopakagaemi”. Omaanta ikantziri: “Eero nookiro naapatziyari. linja kameetha ijeekakayena Tajorentsi”. ³⁶ Ari ishirontawentagaantakari, ipajapa-jaatagaantakiri, tak, tak, tak; roojotagaantakiri kareenathaki, romonkyaagaantakiri, ³⁷ itsitokagaantaki mapiki, pog, pog, pog. Itotakiri ithakiryakiri, thatzik. Ithatyagaantakiri ithatyamentoki, petzik. Paashinipaeni tee ikithaata kameetha, omaanta roori ikithaatashitakari imashi owisha eejatzi imashi chiiwo; okoetyeemotakari oetarikapaeni, ikijeetakiri, rowashironkaetakiri. ³⁸ Ikinayitanakini teenta ijeeki atziri eejatzi tonkaariki. Imanapithayitakarini kijakiriri janta omooki impeeta. Ikameethaperoyakini, omaanta

tee raakameethatziri riraga theenkantatsiri. ³⁹ Ari rameenteeyarini Tajorentsi rootaki iñaaperotantakariri Tajorentsi ikameethatzi; omaanta tee iñaaperoeyeroni maawaeni ikashiyakaakaririni. ⁴⁰ Okameethaperotaki ikowakagaeyakaerini Tajorentsi: tee ikowakagaeyirini riraga paejatziiiteni reewateeyeeni iñeeyeroni, omaanta ikowaki amonkaatawaka-gaeyeeyaani añeeyeroni maawaeni.

12

Ikantziri: "Pikyaaryoowenteniri Tajorentsi ikowakaemiri, eroo piperashiryawo"

¹ Ari osheki raapatziyeeyakarini maawaeni irikapaeni nokenkithatakoeyakirini. Iroñaaka okimitaka ipiyotashiiyakaeni, raminakoeyakaeni riyoteeyantyaarini oetarika anteeyerini aari. Noshiyakaawentemiro: tema rameteeyawoni ewankaripaeni ishiyeeyani riyotantyaari ninkarika anaakotantatsini. Aririka ishiyeyanagini, rookagaantanakiro iithaaripaeni ishiyaperotantyaari. Aaka oshiyakaawentacha kaari anantyaawo kaari kameethatatsi amatantyaawori anteeyeroni maawaeni ikowakagaeyerini Tajorentsi, akyaaryoowentero. ² Akantyaani akenkithashireeyerini Jesoshi, riraga owawijaakoeyakaerini paerani, eejatzi rirotoaki agaeyaneerini iinja jenokinta. Osheki ikemaatsitawenteeyakaeni koroshiki paerani, osheki rowashironkagaeyakirini rirori. Omaanta riyotaki ijeekakagaeyeeni kameetha janta jenokinta, rootaki ikemaatsitawenantakaeri. Iroñaaka ijeeki rirori janta rakoperoki Tajorentsi, ikaateeyakirini ipinkathariwenteeyakaeni. ³ Osheki paerani ikijeeyakirini theenkantatsiri, osheki rowashironkagaeyakirini. Iroñaaka okameethatzi pikenkithashiryaperoyerini, eejatzi eroo powashireta, eroo pijamashiryawo.

Rowashironkaakiri Tajorentsi aapatziyariri Jesoshi antzirori kaari kameethatatsi

⁴ Aririka ikanteeyawiteeni antzirori kaari kameethateeyasirini: "Thame ashinkitya. Thame antero oetarika akowakiri". Kyaaryo niyotakimi pikanterika: "Eero nantziro. Eejatzi eeroka, pookaero pantayizirini". Omaanta tekira ikijantaperoetzimiro. Tekira rowamaanteetzimiro, tekira rowashironkaawentzimiro roojatzi pikamantakya. ⁵ ¿Pipeyakotakiro ma itomintakimi Tajorentsi? Pikenkithashiryagaero eejatzi iroka kamanaakiriri paejatziiiteni: "Notyomi, aririka nowashironkagaemi, eroo pikijana, tema naaka Piwinkatharite. Eejatzi aririka nowashironkayemi, eroo pikantashiryaaashita. ⁶ Aririka rantero nonintanewo kaari kameethatatsi, ari nowashironkaakiriri. Nokowaki niyotakaantyaariri tee okameethatzi rapiitapiintero. Aririka nowashironkayemi piyotantyaari notomintaperotakimi".

⁷ Aririka rowashironkaeyemini Tajorentsi, eroo pikantashiryaaashita. Inintashireteeyakimini, itominteeyakimini, rootaki rowashironkaantakimiri. Tema ameteeyawoni aari owashironkaapiinteeyirini atomipaeni. ⁸ Maawaeni shirampari rowashironkagaeyakirini itomipaeni. Eerorika rowashironkaemi Tajorentsi, tee eeroka itomi, rishinto: tee pisheninkatari. ⁹ Rowashironkagaeyakaeni ashiteeyerini, omaanta tema apinkathateeyakirini. Tema eejatzi okameethatzi apinkathateeyerini Tajorentsi ashiteeyerini, akanteetatyeeyaani ajeekantyaari janta jenokinta. ¹⁰ Riraga ashiteeyerini rowashironkagaeyakaeni eejatzi riyotagaeyakaeni ayoteeyantakarini ajeekayeni kameetha jaka kipatsiki: eroo ojamanitzi, ari akamaki. Omaanta tee riyoteeyini maawaeni, raamaashitawitani rirori; ikijashitee. Omaantakya riraga Tajorentsi, tee raamaashitayitani rirori, riyoperoyakaeni kameetha: kameetha rowashironkagaeyakaeni, kameetha riyotaaperoyakaeni. Rootaki atsipatanteeyaririni rirori akanteetatyeeyaani akameethaperoyapaeni. ¹¹ Aririka rowashironkagae, tema owashirewitanaka, tee akimoshiryawitanaa. Omaanta roojatzi akenkithashiryaa, ayotaki riyotagaeyakaeni akimoshireeyanagini eejatzi akameethatanaki.

Piweshiryawenteeyarini Tajorentsi

¹² Pikimiteeyawitakani pimakoteeyatziini. Pipiriintanee, pishintsitane: piweshireeyanakyaani. ¹³ Pikyaaryoowentero ikowakaemiri Tajorentsi. Piweshiryaa-agaeyaarini piyemijantzinkarite owashireeyawitacharini ikemijantaperoyantyaarini rirori. ¹⁴ Pikowaperoeyeni paakameethateeyerini maawaeni paashinipaeni atziri, eero pikijiri. Eejatzi pikowaperotaki pijeeki kameetha: eerorika pijeeki kameetha, eero pimatziro pikemijantakagaeyerini paashinipaeni, eero riyoteeyirini Awinkatharite. ¹⁵ Pamitakotawakagaeyaani, piyotaawakagaeyaani, riyoteeyantyaarini maawaeni asheninkapaeni ineshironkaeyakirini Tajorentsi. Kyaaryoowa pikijashireeyirinikari pisheninka, tee okameethatzi. Aririka pikijawakagaeyaani, eero pijeekaeyini kameetha, eejatzi pookaeyeeronikari paapatziyari. ¹⁶⁻¹⁷ Piyoteeyakini iitaka rantakirini Isawoori. Rirotaaki itomi Ijaaka; Isawoori rirotaaki jewatatsiri ikoñaatzi; riraga Jakoowo, impaetatsiri. Ari rameteeyawoni ashiteeyaririni ikantakowentaperotziri jewatatsiri ikoñaatzi itomi, itajonkakowenantaariri Tajorentsi. Eejatzi ikantziri: “Eeroka poyaateenani, ashitayiteeyawoni tzimimotayitanarini”. Eejatzi ikimiterimi rirori Ijaaka, ikaminthaaperoterimi Isawoori. Omaanta paashini kitejiri osheki ikemakiro riraga Isawoori itashe, roojatzi iñaakiri rirentzi eenitatsi osheki rowari. Ikantziri: “Yeeyi, pipena noyaari: aaperotakina notashe”. Ikantziri: “Aririka ikantakowentakina naaka Pawa, eejatzi ikantena nopoyaateeyari, ari nopakimiro poyaari”. Ikantziri: “Ari, eerokaritya. ¿litaka nokowantyaari naaka ikantakowentena iinja? Rooteentsi nokame”. Ari ipakiri rowari.

Tema piyotzi eerokapaeni, roojatzi ikenkithashiryaawitanaa Isawoori, raawitanakanari rowanawo iriri, ikantawitapaakari: “Pawa, nokowaperotaki pikanteri Tajorentsi nopoyaateemi eejatzi itajonkawentena”. Rakawakiri: “Eero. Nokantakowentakiri iroñaaka pirentzi. Eero iroñaaka napiitziro nokantakowentzimi”. Tee ikoyi Isawoori itajonkawentero Tajorentsi paerani, tema itheenkakiri. Eero pikimitaari iroñaaka eerori.

Kameetha ikaminthagaeyakaeni Tajorentsi iroñaaka: eero akimitari paejatziiteni, riraga thaawanteeyakaririni

¹⁸ Tee piñeeyironi iñeeyakirini paejatziiteni janta tonkaariki Shinayiiki, ithaawaeyantakarini. Ikamanantakarini Tajorentsi Moeseeshi maawaeni ikowakagaeyakiririni, iñaakiro omapokanaka ootashitaka paamari, otsiteniityaanaki eejatzi, iñaakiro antawo tampyaa. ¹⁹ Ikemaeyakironi isheninka eejatzi ishintsitzi itziwootzi eejatzi ikemaeyantakaririni Tajorentsi, ithaawanteeyakarini osheki, ikanteeyini: “Eero piñaaneeyanani eejatzi, osheki nothaawanteeyakimini. Nokamikari”. ²⁰ Ikantziri Tajorentsi: “Tee nokoyi ipoke jaka tonkaariki atziri eejatzi ipira. Ipokerika jaka ipira, pompojeri, powamaeri”. Ari ithaawaeyanakini osheki maawaeni atziri. ²¹ Eejatzi riraga Moeseeshi, ithaawaeyanakini maawaeni iñeeyakirini; ikantziri: “Osheki nothaawanaki, rootaki nometatantanakari”. ²² Omaanta eerokapaeni, tee piyaateeyini Shinayiiki, rootaki kaari pithaawaeyantani. Omaanta okimitakawo piyaateeyakini janta paashiniki tonkaari, iitachari Shiyoo, rowaga jeekatsiri janta Jerojareeki: oshiyakawori inampi Tajorentsi. Naakiro, kimitaka piyaataperotaki paashiniki Jerojaree, rowaga jenokijato: pareeteeyakarini Tajorentsi, ikaminthaaperoeyakimini, rootaki kaari pithaawaeyantani. Eenitatsi janta oshekipero ronampiripaeni, ipiyotawenteeyakarini, romampaawenteeyakarini, maawaeni. ²³ Janta ijeeki maawaeni aapatziyariri Jesoshi itominteeyakarini Tajorentsi, maawaeni jeekaperotatsini janta: eeniro ojankinataka iroñaaka iwaero, maawaeni. Rirotaaki rirori, riraga kantakowenteeyakaerini aakapaeni maawaeni, antakirorika kameetha rooma teerika antziro. Eenitatsi eejatzi maawaeni riraga aapatziyeeyaririni paerani; rowameethateeyakirini Tajorentsi, kameetha ijeekaeyini iroñaaka jenokinta. ²⁴ Eejatzi okimitaka pareetaka Jesoshiki, riraga iyotagaeyeerini maawaeni ikanteeyakirini Tajorentsi. Paerani rowamaakiri Kayeeni rirentzi Aweeri, rootaki rowashironkaantakariri rirori. Rowamagaetakiri eejatzi Jesoshi, rapaatawenteeyakaeni riraa. Anaakoperotantanaki rashi Jesoshi tema rootaki ayotantakari ari imatero rowawijaakotee ikaminthagaeyantakarini Tajorentsi.

²⁵ Paapatziyeeyarinira riraga kenkithatakagaeyimirini, kyaaryoowa pipiyathatarikarira. Paerani ipiyatheeyakarini asheninkani Moeseeshi. Isheninka rinawita, omaanta tee raapatziyari, rootaki rowashironkaanteeyakaririni Tajorentsi. Kaari atziri kowatsini ikenkithatakayemi iroñaaka, omaanta riraga Tajorentsi. Osheki ranaakotantaki ipinkatharitzu. Eerorika paapatziyari Jesoshi tema ari rowashironkaaperoyemini osheki. ²⁶ Paerani janta Shinayiiki ikenkithatakaantakariri Tajorentsi Moeseeshi, omoyeka kipatsi. Omaanta ikantzirini rirori: “Iinja noweyaantawakyaawo nomoyekero eejatzi kipatsi, omaanta eejatzi nomoyekakoteri jenokijatzu maawaeni”. ²⁷ Ikantzini: “Ari noweyaantawakyaawo nomoyekero eejatzi”. Aritaki ithonkiro maawaeni onikaeyacharini, maawaeni kaari kijotaperotatsi. Otmagaantanaki kaari onikachani. ²⁸ Ari iinja ajeekayanteeyawoni janta paashiniki kipatsi, rowaga kaari thonkanitachani: janta ipinkathariwentaperoyeeni. Rootaki okameethatantari apaasonkitaperoyerini, akyaaryoowenteniri maawaeni ikowakaakaeri; thame apinkathataperoyerini maawaeni. ²⁹ Tema roshiyakawo Tajorentsi paamari taantanero. Okameethatzi ithaawantaperoyearini maawaeni kaari pinkathatziriri rirori: tema ari ithonkaperoyakirini maawaeni theenkaeyirini.

13

Riweyaantakari ikaminaakiri

¹ Ari, pinintashiryaaawakaaperoyeanyi: pikimitakaanteri paashinipaeni irira piyemi-jantzinkarite, eekiro piyaatatyee pinintashireperoteri. ² Aririka rareetemi kaari piñaapi-intzi, paakameethatawakiri. Eenirowaakameethatawakiriri kaari iñaapiintzi, iitawitari isheninka riraga raakameethatzi: jaa, ronampiripaenimache Tajorentsi rineeyini. ³ Pikaminthagaeyerini maawaeni ayemijantzinkarite, riraga romonkyaaagetziripaeni: kimitakimi pijeekakitzi janta omonkyaaagementotsiki, tema ari pikowakimi ikaminthagaeyeminimi eerori. Pikaminthagaeyerini maawaeni rowashironkagaetzirini: tema pisheninkaeyakarini. ⁴ Okameethatzi aye aena; okameethatzi rowaga tsinani aye oemi. Okameethatzi imatero shirampari iina; okameethatzi oshinetayaari tsinani oemi. Omaanta rowashironkagaeyerini Tajorentsi maawaeni kaari kinatawori iina eejatzi roori tsinani kaari kinatariri oemi. Eejatzi rirori ewankari aritaki rowashironkaeyakirini Tajorentsi naathatayitaworini tsinani kaari rayi. Eejatzi okimitya roori tsinani ero oñaathatari shirampari kaari ayi. ⁵ Eero pikoyi poshekeeri piyorikite, omaanta piweshiryaaawentyaawo tzimimoeyimirini. Tema ikantzi Tajorentsi: “Eero noshinetzimi pashironkaya, kijokiro nowaeyemini”. ⁶ Rootaki okameethatantari akantapiinteyeni: “Niyotaki ramitakotapiintakina Awinkatharite, eero nokenkithashiryapiinta. Tekatsi ikantena atziri rowashironkayena”.

⁷ Pikenkithashiryaperoteri tsika ikantari riraga aapatziyakagaeyimirini: riraga iyotagaeyimiorini iñaani Tajorentsi. Pikenkithashiryaperotero maawaeni imatakagaeyakimirini, roojatzi pikimiteeyarini rirori, paapatziyaperoyearini Tajorentsi. ⁸ Tee ipaashinitapiintzi Jesokirishito, roojatzi ikanta: paerani, iroñaaka, roojatzi iinja. ⁹ Eero paapatziyawo riyotaantashitayarini atziripaeni. Tema okameethatzi akemijantero riyotagaeyerini Tajorentsi, riraga neshironkaeyerini. Eenitatsi kantawenteeyerorini oetarika owaeyaaninimi, omaanta ratsipetashitakawo: tee owameethateeyirini riroripaeni, eejatzi eero owameethateeyeeni aari. ¹⁰ Ikamawenteeyakaeni Jesokirishito, awijakoeyantaarini; omaantakya rirori riraga kantziriri ñaanakowenantsiripaeni: “Pitayeniri nopira nawijakotanteeyarini”, ratsipetashiteeyakawoni, eero rawijakotee. ¹¹ Riraga iwinkatharitepaeni ñaanakowenantsisiri rowamaapiintziniri piratsi eejatzi raapiintzirowo riraa janta ipankoki Tajorentsi. Ikantziri: “Eenirowaantani nosheninka, rootaki nowamaantariri piratsi piyotantyaari ikowaki pikaminthayeri. Eenitatsi iroka riraa”. Roojatzi ragaeyanakironi iwatha piratsi janta inteena, itaakiri. ¹² Eejatzi ikimitakaantakiri Jesoshi, ragaeyanakirini inteena rowamaantakariri: tee ari rowamaeri nampitsiki. Omaanta ikamaki rowameethateeyantakaerini.

¹³ Aririka ishirontawentee theenkantatsiri, aririka rowashironkagaeyeeni, omaanta okameethatzi akantyaani aapatziyari Jesoshi. Tema ishirontawenteeyakarini rirori, rowashironkagaeyakirini. ¹⁴ Kaari anampipero iroka kipatsi, omaantakya akowaeyakini anampitaperoteeyawo janta jenokinta. ¹⁵ Aririka aapatziyari Jesokirishito, okameethatzi akamantapiinteeyerini paashinipaeni: “Osheki ikameethataki Tajorentsi, osheki nopinkathatziri”. ¹⁶ Pikantyaani pantayiteroni kameethatayitatsirini eejatzi pikaminthagaeyerini paashinipaeni: rootaki ikowakagaeyakimirini Tajorentsi.

¹⁷ Pikemijantaperoeyerini riraga kenkithatakagaeyimirrorini iñaani Tajorentsi, pipinkathateeyerini. Okameethatzi riyotagaeyemini rirori kameetha, pikameethashireeyanteeyarini. Iinja rojampitawakiri Tajorentsi: “¿Iitaka piyotaakiriri riraga kemijanteeyakimirini? ¿Kameethama raapatziyakimi?” Ari ikamanteri. Tema kameetha rakeri: “Jee. Kameetha raapatziyakina”. Omaanta eerorika paapatziyari ikanteri: “Tee raapatziyana”, roojatzi rowashironkaantakimi Tajorentsi. ¹⁸ Tee niyotzi eenirorika nantani, nokenkithashiryaa tee añiiri; omaanta nokowaki pamanakotena eero otzimanta nantani. ¹⁹ Eejatzi pamanakotena intsipaete nareetzitanteemiri eejatzi, añawakaanteeyaarini. ²⁰ Eejatzi nokanteri ramitakoeyemini eerori. Niyotaki ikemijantena Tajorentsi, tema itajonkakowenteeyakaeni: ikowaki ijeekakagaeyeeni kameetha. Paerani eejatzi ipiriintaneeri Awinkatharite Jesokirishito: riraga kantakowenteeyakaerini, aminakowenteeyakaerini. Raminakowenteeyakaeni, ikimitakari ashitariri rowishate, raminakowiritaantziri riroripaeni. Ikamawenteeyakaeni, apaatawenteeyakaeni riraa, ayoteeyantakarini kyaaryo ikantakaeri Tajorentsi: “Nowawijaakoeyemini, nojeekakayemi jaka nonampikika, pikanteetateeyaaani”. ²¹ Iroñaaka nokantakiri: “Powameethataperoeyerini nosheninka, pimatakayeri kameethatayitatsirini ranteeyantemirrorini maawaeni pikowakagaeyakiririni: tema raapatziyeyakarini Jesokirishito”. Eejatzi nokanteeyimini eerokapaeni: “Pipinkathataperoeyerini Jesokirishito, pikanteetateeyaaani. Aritaki okantyaari”.

Ithonkapaakiniri rojankinatziniriri

²² Noyemijantzinkarite, tee oshekitzi iroka nojankinateeyimirini: pikenkithashiryaaaperoeyeroni. ²³ Piyoteeyakini romonkyaagaetakiri ayemijantzinkarite Temoteeyo omonkyaagementotsiki, omaanta shitowanee iroñaaka. Aririka intsipaete rareetya jaka, notsipataneeyaari jaga pinampiki, noñeeyapaemini. ²⁴ Niwethateeyakarini maawaeni kenkithatakaantatsiri eejatzi maawaeni ayemijantzinkarite. Riwehateeyimini maawaeni itaaryajatzzi, riraga aapatziyariri Jesoshi. ²⁵ Nokowaki ineshironkaeyemini Tajorentsi, maawaeni. Aritaki okantyaari.

Ari okaatzzi.

JANTYAAKO ROJANKINATZINIRI IJORIIYOTZINKARITEPAENI JATAYITANEENTSIRINI

¹Nokoyi niwethatemi eerokapaeni nojoriiyotzinkarite tsikarika pikanta pijeeki. Naaka Jantyaako, roojatzi nokanta nokemijantaperotakiro ikowakaakinari Tajorentsi eejatzi nokemijantaperotakiro ikowakaakinari Jewaperowentakaeri, riraga Jesokirishito. No-jankinateeyemini eerokapaeni noyemijantzinkarite jatayitaneentsirini inteenaperoki paashinikipaeni kipatsi.

Opomeentsizimotakimirika oetarika, pameentaperotyaaeri Tajorentsi

²Iroñaaka noyemijantzinkarite, nokamantemi: omawitya opomeentsizimotakimi oetarikapaeni, eero pikijashitari Tajorentsi, inta okameethatzi pikimoshireperotanaki. ³Tema piyotaki aririka eero pathaagakotawo kaari kameethatatsi oñaantawitakimirika, ari piyotaperotanaki eekiro piyaataye pameentanakyaari rirori roojatzi ari pikyaaryoowentaperotanakiro maawaeni ikowakaakimiri, omawitya pikemaatsitawentyaawo. Roojatzi pishintsishireperotantanakya. ⁴Eekiro piyaataye kameetha pishintsishireperoeyanakinikya pikyaaryoowentanyaariri irira ikowakaakimiri, rootaki pikameethashireperotantanakyaari piwetsikashireperoteeyaani, pimateeyantyaaworini pantero maawaeni ikowakagaeyakimirini.

⁵Tekirarika piyotaperotziro ikowakaemiri Tajorentsi, pamaneri riyoteemi. Aritaki ikemaperotakimi, tema ipapiinteeyakimini okaatzi pamanakotziriri, aritaki ipakimi kameetha yotanitaantsi, eero ithañaapithatziro. Rootaki pimatantyaawori okaatzi ikowakaakimiri. ⁶Omaanta aririka pamaneri, kameetha pikenkithashiryaaaperotyaa, pikante: “Kyaaryooperotaki niyotaki ikemakina Tajorentsi, aritaki imatakinawo okaatzi nokowakotziriri”. Eero pitheenkashiretzikya pajankanekira. Eerorika pikenkithashiryaaaperota pajankaneki kyaaryoopero ipakimi Tajorentsi, pikimiwitakawo rowaga otamakaari janta antawokinta inkaare. Aririka otampyaate tampyaa ookaagakiro otamakaari janta eejatzi opiyaaganaa. Eejatzi okimita, aririka pikoyi ikemijantemi Tajorentsi pikantakiriri, omaanta pikenkithashiryaaarika: “Teerika ikemana aamashitya eerorika ipana”. Kyaaryo eero ipimi, tema pitheenkotziiri. ⁷⁻⁸Riraga kantashitachari: “Naaka nokemijantaperotakiri Tajorentsi”, omaanta tee imonkaatziro ikowakaakiriri, ʒpiitashitama ari ikemaperotakimi Tajorentsi pikantashiwaetyaaririka, teerika pikantaperotziri irira kyaaryoopero pajankaneki? Eero ikemaperotzimaetzimi, tema tee paapatziyaperotari. Rootaki kaari iñaantzimi rirori pikameethatzi, rootaki kaari ramitakotantzimi, eero ipashitzimi oetarikapaeni pikowakowitariri. Pikenkithashiryaaawaetashitakawo oetarikapaeni. Tee kameetha pikenkithashiryaaaperota paapatziyari rirori.

⁹Okameethatzi pikimoshireperotanaki, noyemijantzinkaritepaeni, kaari ashaagantacharipaeni, rooma reentsitetakimi Tajorentsi iñaaperotakimi pikameethatzi. ¹⁰Eejatzi eeroka, noyemijantzinkarite ashaagantzinkaripaeni, okameethatzi piweshiryaawentaperotanakyaawo riyotakimiri Jesokirishito; eero piweshiryaaawentashitawo pashaagawopaeni, tema pikimiwitakawo oteyaki inchashi, tee okijotzi; eechonkiini owaneenkata, intsipaete okami. ¹¹Paminero inchashinta. Oteyakitanaki owaneenkaperowitaka. Aririka ijenokitapaaki oorya ijaawaperotanakirika, intsipaete ojampiteyatanaki roojatzi opariteyatantanakya oteyaki, eero añaawaero othatanaa. Ari ikanta rirori ashaagantzinkari, eero ojamani ijeeki, intsipaete ikamae, rookawentanakyaawo maawaeni tzimimowitariri.

¹²Aririka ipokimotemirika kowatsiri rantakayemiro kaari kameethatatsi omaanta tee pathaagakotawakari okaatzi rantakayemirimi, inta eekiro piyaatayee pijeeki

kameetha, pikyaaryoowentaperotakiniririka Tajorensi ikowakaakimiri, ari kameetha ikimoshiryaakaakimi rirori eejatzi ijeeekakaanemiri iinja janta jenokinta. Ashi poyiro pikan-teetapaatyeyyaani piyeekaperotapae janta. Omawitya opomeentsitzimotakae oetarika-paeni, aririka eshiwentanakiro tema iñaaperotakae Tajorensi akameethatzi.

Eero athaagakotawo ñaantaantsi

¹³ Aririka pikenkithashireeyaawo pantero kaari kameethatatsi, eero pikantashita: “Ikowakaakinawo Tajorensi”. Tee ikowakaeri Tajorensi atziri rantero kaari kameethatatsi. ¹⁴ Aririka akenkithashireero antero kaari kameethatatsi, rootaki akowantyaari antero. ¹⁵ Eekirorika aatatyee akowashireero antero aritaki antakiro. Eekirorika aatatyee antero kaari kameethatatsi rootaki apeyakotanteeyaari Tajorensi rootaki akamantari janta paamariki kaari tsiwakanitatsini. ¹⁶ Ramatawiteemikari kamaari, noyemijantzinkaritepaeni nonintashiretanewopaeni, omaanta eero pishinetaari ramatawitemi. ¹⁷ Riraga jeekatsiri jenokinta riroperori, ikaminthaaperotakae. Opoña maawaeni kameethatatsiri janta Tajorensiki. Tema irira Pawapero rirootaki wetsikiriri kashiri eejatzi ompokiropaeni eejatzi oorya kitejitakotantatsiri. Tee ipaashinitzi rirori, tee roepithokiro oetarika ikantziri, ashi royiro iñaawaetzi ikenkithashiryaa kameetha. ¹⁸ Ipakae iñaani rowaga kyaaryooperotatsiri. Aapatziyawori rootaki ikowantakari Tajorensi asheninkatyaari tema rootaki reentsitetantakaeri. Tema rowawijaakotakae, iroñaaka ashi oyiyo akameethatantakari. Eejatzi eekiro riyatatyee reentsitetyaari oshekiniroña paashinipaeni atziri, ashi royiro ikameethatantanakyaari.

Paapatziyaperotyaawo okantziri Iwaperite Tajorensi

¹⁹ Noyemijantzinkaritepaeni, tema eeroka nonintashiretanewopaeni, rootaki nokanan-takimiri iroka eero pipeyakotziro: eero intsipaete piñaawaetashita oetarikapaeni pikenkithashiryaaeri eeroka; inta okameethatzi pikowanaki pikemaperotero Iñaani Tajorensi. Eejatzi eero pikijita intsipaete. ²⁰ Pikijyaarika, ¿piitashitama inimo-takiri Tajorensi? Tee inimotziri, eejatzi eero amitakotzimi pikameethashiryaaantyaari. ²¹ Rootaki nokanantakimiri: eero pompetawo kaari kameethatatsi pantawitakari, eero papiteero panteero. Eejatzi eero pikenkithashiryaaanaawo kaari kameethatatsi. Pookaperotero maawaeni pikameethashiryaaantaperotaneeyari. Paapatziyawo kameetha okantziri Iwaperite Tajorensi, rootaki omantanteemiri owawijaakotemi. ²² Pikemijantaperotero Iwaperite Tajorensi okantzimiri: eerokya apatziro pikemashitawo, panterorika iroka pamatawitashita apaniroeni eeroka. Tee okameethatzi pikemashityaawo, inta pan-taperotero. ²³⁻²⁴ Ninkarika kemashitakawori Iwaperite Tajorensi ikimiwitakari aminapoowitachari ñaarontsikira, raminapoowitakawo ipoo riyotantyaari tsikarika ikanta, omaanta aririka riyaatane tee ikenkithashiryaaaneero, ipeyakotanakiro tsikarika okanta ipoo. Ari ikimita riraga kemashitawakawori Iwaperite Tajorensi, ikemaw-itakawo tsikarika ikantari, omaanta aririka riyaatane tee ikenkithashiryaaaneero, ipeyakotanakiro, ratsipetashitakawo ikemawitakawo, rooma tee ikemijantaperotziro. ²⁵ Rowaga Iwaperite Tajorensi okameethaperotaki. Rootaki okameethatantari eekiro aatatyee añaanatapiintero oetarika okantziri. Aririka añaanatapiintero maawaeni kite-jiriki, eero apeyakotantawo okaatzi okantziri inta eekiro aatatyee antero rootaki ramitakotanteeri Tajorensi maawaeni okaatzi antziri. Itajonkawentee, rootaki akimoshire-tantari. ²⁶ Eenitatsirika atziri iitakaawitachari raapatziyakari rirori ikante: “Naaka kemijantzinkaripero”, omaanta eeniro ikijathatapiintziri paashinipaeni atziri, tema ramatawitashitaka apaniroeni. Tee ikyaryoowentaperotziro ikantziriri Tajorensi, inta ratsipetashitakawo, raapatziyajeempiyaaakawo. Tema ikowakaakae riraga Tajorensi eero ashintsithatzi asheninkapaeni. ²⁷ Aapatziyaaperotakyaaririka aritaki aneshironkatakiri ookaarewo, riraga ookawentayitanakaririni rinironi eejatzirika iririni, eejatzi okamapi-thatantakaririni riniro eejatzi ashitariri. Eejatzi aapatziyaperotakyaaririka aritaki aneshi-ronkatakiro roori kamaentsirini oemi. Eejatzi eero apiyakotawo akenkithashiryagaero kaari kameethatatsi. Tema rootaki ikowakagaeyakarini Tajorensi.

2

Kameetha pinintaperotawakagaeyaani maawaeni

¹ Rooma iroñaaka, noyemijantzinkaritepaeni, paapatziyakari Awinkatharite Jesokirishito, riraga anaakoperotakaeri maperori ikameethaperotaki. Rootaki nokanantakimiri kameetha pinintaperotawakaea maawaeni. Tee apatziro ikowakaemiro pikaminthaapiintashityaari ashaagantachari, omaanta eejatzi ikowakaakimi pikaminthayityaari riraga kaari ashaagantachari. Eero pimanintashiriiri paashinipaeni atziri. ² Noshiyakaawentemiro. Aririka pipiyoteeyani ipokapaakirika apite atziri, apaani kithaatawori iithaari rooperori pinaperotachari eejatzi ikyaantakari raniiyote rakoki pinaperotachari, omaanta paashini owashironkaenkari, antyashipawopookitaki imaatha; ³⁻⁴ aririka eeroka pipashiwentakaawakyaaririka owashironkaenkari eerorika poejeekawakiri kameetha, pimanintawakiririka pikantashitakyaaririka: “Ari pikatziyapae jaga”. Teerika paakameethatawakiri kameetha, omaanta pikantakotashitakari pipinkathatawakiri riraga ashaagantachari kameetha poejeekantyaari jeekamentotsi kameethari, ¿kyaaryooperotakima paapatziyaperotakari Tajorentsi? Tee. Tee okameethatzi iroka, rooma tee paakameethaperotawakiri owashironkaenkari kameetha. Pantakiro kaari kameethatatsi, rooma pimanintawakiri owashironkaenkari pajankanekira.

⁵ Pikemaperotawakina, noyemijantzinkaritepaeni. Tema riyoyaaperotakiri Tajorentsi riraga kaari ashaagantachari raapatziyaperotantyaariri rirori, kameetha ijeekanteeyaari iinja janta okameethaperotzinta. Tema rootaki ikantzitarini: “Nojeekakagaeyerini jaka nonampiki maawaeni nintaperotanari”. ⁶ Omaanta eeroripaeni pimaninteeyakirini riraga kaari ashaagantachari paeni, apatziro pipinkathatashitakari ashaagantachari paeni. Riroma rirowitaka irintapaeni amatawitapiinteeyakimirini kaari pinaperotzimiri pantawaeroki kameetha. Tema eejatzi rirotaki aapiinteeyimirini romonkyaakaantemi omonkyaagementotsikinta. ⁷ ¿Kaarima irintapaeni kantzimatapiintziriri Jesokirishito? Jee, kyaaryo, omaanta tema irira ikameethaperotaki, rirotaki kaminthagaeyakimirini. Tema tee okameethatzi pimaninteeyerini paashinipaeni atziri.

⁸ Eenitatsi rojankinatakotziteetakiririni ikantakirini Jesoshi. Ikantakini: “Pikaminthaaperoteri maawaeni atziri. Pikimitaaga pikaminthaaperotaaga eerokakya, eejatzi pikimiteri riraga paashinipaeni atziri pikaminthaaperoteri”. Pimonkaaperotakirorika iroka, kameethaperotaki. ⁹ Omaanta teerika pikaminthaaperotziri maawaeni atziri inta apaanipaeni pimanintakiri, ari pantakiro kaari kameethatatsi, tee pimonkaatziro ikantakiri Tajorentsi. ¹⁰ Pimonkaatakirorikami maawaeni okantziri rojankinarini Moeseeshi omaanta eenitatsirika apaani kaari pimonkaatzi, tema eejatzi pantakiro kaari kameethatatsi, kimitaka iroñaaka tee pimonkaataneentziro eechonkiini apaani.

¹¹ Rirojatziita Tajorentsi kantatsiri: “Eero piñaaminthatziro tsinani kaari payi, eero piñaaminthatziri shirampari kaari payi”. Eejatzi ikantzi: “Eero powamaantzi”. Teerika piñaathatawo tsinani, teerika piñaathatari shirampari, omaanta powamaakiririka atziri, teekya pimonkaatziro ikantakiri Tajorentsi, eeniro pantakiro kaari kameethatatsi, tema pipiyathatakariri rirori. ¹² Kyaaryo ikantakowentemini iinja Jesokirishito, pimonkaaterorika okaatzi ikowakaakimiri. Rootaki kameetha pipinkathatantyaariri Tajorentsi, apatziro pikenkithashireeyawo kameethatatsiri, eejatzi powameethapiintero maawaeni pantziri. ¹³ Teerika pineshironkapiintziri paashinipaeni atziri eero ineshironkatzimi eeroka Tajorentsi. Omaanta pineshironkaperotakiririka paashinipaeni, tekatsi pikantya pithaawantyaari Tajorentsi aririka iinja areetapaakya kitejitatsiri ikantakowenanteeyaririni maawaeni atziri ninkarika kameethateentsiri.

Kyaaryooperotakirika aapatziyaperotakyaari Tajorentsi aritaki amatakiro ikowakaakaeri

¹⁴ Pamine, noyemijantzinkaritepaeni, eenitatsirika kantashiwaetachari: “Naaka aapatziyaperotariri Tajorentsi”, omaanta teerika rantziro ikantziri Tajorentsi, ¿kyaaryooperotakima raapatziyaperotakiri? Tee raapatziyaperotari. ¿Aritakima rowawijaakotakiri

Tajorentsi kantashiwaetachari: “Naaka aapatziyariri Jesoshi?” Eero. ¹⁵ Oshiyakaawentero aririka piyotawitakya iroñaaka okoetyeemotakari piyemijantzinkarite, tee otzimi-motziri iithaari eejatzi rowanawo. ¹⁶ Eerorika pineshironkatziri, piñaawitakarira pikan-tashitawakyaaririka: “Piyaatera kameetha, ari itajonkawentakimi Tajorentsi paata paan-teeyari piithaari pikithaayaaari eejatzi aritaki ipakimi powanawo paata poyaari”. ¿Pi-itakaawitakama kameetha paapatziyaperotakari Tajorentsi? Tee paapatziyaperotari. Omaanta pantakiro kaari kameethatatsi: rooma tee pineshironkatawakiri thonkatakotachari. ¹⁷ Ñaakiro, riraga maawaeni kantawaetashitachari: “Nameentakari Jesokirishito”, teerika rantziro ikantziri Tajorentsi, tee kyaaryo rameentaperotari, ratsipetashitakawo ikantzi: “Nameentakari Jesokirishito”, tema tee ineshironkaperotziri owashironkaenkari. ¹⁸ Eejatzi eenitatsirika kantemini: “Paapatziyashiwaetakari Tajorentsi eerori, omaanta naari nantakiro ikowakaakinari”. Kyaaryootaki ikantzi. Eerorika pimonkaatziro ikowakaakimiri riraga Tajorentsi, ¿tsika okantyaaka poñaagayitantenarini tsikarika pikantaka paapatziyaperotantakariri Tajorentsi? Omaanta naari nomonkaatakiro ikantziri rootaki piyotantakari kyaaryo naapatziyaperotakari. ¹⁹ Pikenkithashireeyari een-itatsi apintzi Tajorentsi. Ari okameethataki, omaanta eejatzi riraga kamaaripaeni riyotzi eenitatsi apintzi Tajorentsi, rootaki ithaawantaperotakari rompetataka kamaari, tonki, tonki, tonki. ²⁰ Omaanta eerori kemijantashiwitachari, ¿tekirama piyoperotziro iroka? Riraga kaari monkaatzirori ikowakaawitariri Tajorentsi raapatziyajeempiyaashitakari ratsipetashitakawo, tema tee rantziro okaatzi ikantawitari. Teerika imonkaaperotziro ratsipetashiperotakawo raapatziyawitari. ²¹ Pikenkithashireeri Awaraamani, achariniite-peroni paeraniperoroña. Ikantzi Tajorentsi: “Kameethaperotaki rirori tema raapatziyaperotakina, imonkaaperotakiro nokowakaakiriri”. Rootaki ikowantawitakyaarimi rowamayerimi itomi iitachari Ijaaka. Tema ikantawitakari: “Piwetsikero aritaari janta eejatzi powamayenari pitomi Ijaaka”. Ikemijantaperotakiri rirori: rooteentsimi rowamayerimi itomipero roejawenantyaaaririmi, omaanta roojatzi ikanantanaari riraga Tajorentsi: “Eero powamaeri. Iroñaaka niyoperotakini pikemijantaperotakina, rooma pimonkaatakiro maawaeni nokantakimiri”. Rootaki iñaaperotantakariri ikameethatzi, okimitaaka tee rantziro kaari kameethatatsi, tema ikemijantaperotakiri rirori. ²² Ñaakiro, Awaraamani tee apatziro ikemashitari Tajorentsi ikantakiriri, inta ikenkithashireeropotantakawori, map-erori imonkaaperotakiniri ikowakaakiriri. Rootaki ayotantakariri kyaaryo raapatziyaperotakari, tema imonkaaperotakiniri kameetha Tajorentsi. ²³ Rootaki omonkaatantakari jankinarentsi paerani Iwaperiteki Tajorentsi okantzi: “Awaraama raapatziyaperotakari Tajorentsi rootaki ikanantakari: ‘Iroñaaka rirotaiki Awaraama notsipaminthatanewopero. Noñaaperotakiri ikameethatzi, rooma okimitaaka tee rantziro kaari kameethatatsi’ ”. ²⁴ Ñaakiro, apatzirorika akemashitaworika ikantziri Tajorentsi akemijantashitaririka eero iñaaperotee akameethatzi. Ari ikantakowentee eenitatsi kaari kameethatatsi antakiri. Omaanta eejatzi amonkaaperoterorika ikowakaakaeri, ari kameetha aapatziyantaperotari, aritaki kameetha iñaaperotee akameethatzi, eejatzi ikantakowentee kimitaaka tekatsi antakiri kaari kameethatatsi. ²⁵ Eejatzi okimitaaka paeraniperoroña roorini Raawa. Ametakawo oñaaminthapaintawitakarini shiramparipaeni, ipinatanteeyakaworini janta Jerikooki. Omaanta okemakotakirini Tajorentsi, iroñaaka okowanaki aapatziyaperotyaari, rootaki okaminthaanteeyawakaririni rotyaantanewopaeni Joshoe tee aakaantziri inta omanawakiri. Roojatzi oñaagantawakari paashini awotsi ikinan-tanakyaari riroripaeni ishiyapithatantakariri kijakiriri. Tema amitakoeyawakirini rootaki oñaagantakariri Tajorentsi okemijantaperotakiri kameetha iroñaaka. Rootaki iñaaperotantakawori Tajorentsi okameethatzi, kimitaka tee antziro kaari kameethatatsi. ²⁶ Piyoperotaki eerorika añi tema kamaperotakae, eejatzi okimiwiitaaka iroka, eerorika amonkaatziro ikowakaawitakaeri Tajorentsi, tee aapatziyaperotari.

3

Eerorika pimonkaatziro oetarika piyotaantakiri paashinipaeni, ari ikijawentawakimiro

Tajorentsi

¹ Pamine, noyemijantzinkaritepaeni, tee okameethatzi osheki eerokapaeni pikowaki piyoteeri paashini atziri poshiyantenari naaka. Tema ayotaki eerorika amonkaatziro ayotaapiintakiriri paashinipaeni, eejatzi eerorika ayotagaeyirini kameetha, roojatzi omonkaatatapaakya kitejiri ikantakowenanteeri Tajorentsi antakirorika kameetha rooma teerika antziro. Tema aritaki ikantakae: “Pamine, osheki piyotaapiintawitakari paashinipaeni. ¿litaka kaari pimonkaatantawo eerori piyotaawitakariri? Okameethatemi pityaawomi eerori pimonkaatero pikantakiriri”. Okameethatawita pimonkaatero piyotaawitakariri. ² Maawaeni aaka antapiintziro kaari kameethatatsi. Omaanta eenitatsirika kaari ñaawaeteroni kaari kameethatatsi, tema rirotaki kameethaperotzinkari, riyoperotakiro rantapiintakiro kameethatatsiri, oetarika rantayitakirini. ³ Pamine, pikenkithashiryaaotyaaari antari kawayo: osheki ishintsini, omaanta amatakiri atzim-patakotziri jookathaki ipaanteki, kameetha ikemijanantyaawori inoshikakomemo omawitya okantaka owaanini ijookathate. ⁴ Eejatzi okimitaka rowaga antawo pitotsi. Antawo inawita, omaanta aawyaakiro oshintsinka tampyaa otyaantakiro. Omaanta ontsiritzirorira raawyaantakawo owaanini komarontsi rontsiritantakawo raanakiro tsikarika ikowakawo riyaaate.

⁵ Eejatzi okimita roori aneni: owaanini okantawita; omaanta osheki antakagaeri oetarikapaeni: rootaki ayotaantyaariri atziri. Tema rootaki apaante akijantariri paashini atziri. Okimitakawo paamari aririka atayiro owantsi. Othonkaperotakiro maawaeni otaanakiro okaatzira owantsi. Omaanta okaatzini paamari itantakawori. ⁶ Iroka apaante kaari okimitakawo paamari. Otzinkamitakawo kaari kameethatatsi. Tema rirotaki riraga Jatanaashi iyotaakaerori añaawaetantawori kaari kameethatatsi. Eechonkiini akantawakaaneentakya oetarikapaeni amatakiro owaariperotawakaeyakani.

⁷ Amatakiro aakapaeni ametakaari piratsipaeni: riraga tsimeripaeni, maankipaeni, shimapaeni, maawaeni. Eejatzi amatakiro apiratakari rametantakaeri kameetha. ⁸ Omaanta tekatsi materoni ojantzikaeroni ipaante. Rooma kaari imateetziro rojantzikagaetziro. Rootaki kaari amatantawitawo apaniroeni añaawaetapiintero kameethatatsiri. Eejatzi okimitakawo koñaapi, aririka irakiro aritaki owamaakae. Ari okimitaka roori apaante antakaerorika kaari kameethatatsi owashironkaakae, eejatzi owashironkaantakari paashinipaeni atziri. ⁹ Añaaperotantapiintakari Pawa Tajorentsi iroka apaante akimoshirewentakiri, omaanta eejatzi rootaki akantzimatantapiintariri atziripaeni omawitya riwetsikakae Tajorentsi maawaeni aaka akimiwitakari rirori. ¹⁰ Apinto apaante añaawaetantawori kameethatatsiri eejatzi añaawaetantawori roori kaari kameethatatsi. Eejatzi rootaki akimoshirewentariri Tajorentsi, eejatzi akijathatariri atziripaeni. Noyemijantzinkaritepaeni, tee ari okantakotyaaari; okaanteekaata. ¹¹⁻¹² Noshiyakaawentemiro. ¿Arima omatakiro iyowaatee iñaapaani omookira otsipatyawo kameethatatsiri eejatzi kachotatsiri? Ero omatziro. Eejatzi ¿arima ochochokitanaki ashetoona iyeerakira eejatzi ochochokitanaki iyeera oowakira? Ero. Eejatzi akimitya aaka akyaaryootanakirika akameethashiretanaki, apatziro añaawaetapiintanakiro apaanteki kameethatatsiri; eero atsipatyawo añaawaetawo kaari kameethatatsi.

Ikenkithatakotakiro iyotaantsi

¹³ Eenitatsirika apaanipaeni eerokapaeni yotzinkari, pikemaperotakirorika tsikarika pikantya pikameethate, ari kameetha piyeeki; eero pikantakaaperota eerokakya inta pinintashireperoteri kameetha paashinipaeni. Rootaki riyotantyaari paashinipaeni kyaaryo eeroka yoperotzinkari. ¹⁴ Omaanta pikijashireperotakiririka paashinipaeni, pikowashitakarika panaakoteri piyotzi, eero pikantakaaperotakya tema piyotaki tee okameethatzi pitheeya pikanantyaari: “Naaka yotzinkari”. ¹⁵ Kaari Tajorentsi iyotaayimirori panantyaawori kaari kameethatatsi, rooma opoñaaka oetarikapaeni pikenkithashiryaaari pajankanekira: aririka pikenkithashirepiintakiro oetarikapaeni kaari kameethatatsi, rootaki panantyaawori. Rirotaki iwinkatharite kamaaripaeni kenkithashiryaaakimirori pikenkithashiryaaantawori pantero

kaari kameethatatsi. ¹⁶ Ñaakiro, aririka piñaawenatakotakari eejatzi aririka pikijashiryawakaya pikantzimashiryawakaaka, rootaki pikijantapiintawakaakari eejatzi panantapiintakawori kaari kameethatatsi rootaki eero pijeekanta kameetha. ¹⁷ Omaanta rirotaki Tajorentsi ipantakimirori iyothanitaantsi, ikowakaakimi pikameethashireperotanaki, eejatzi ikowakaakimi aritapaaki pikija, eejatzi petakoperotyari paashinipaeni, pathaagakotyari. Oetarika ikantemiri, eejatzi ikowakaakimi ashi poyiro pineshironkapiinteri maawaeni, eejatzi kameetha pamitakoperoyerini paashinipaeni, eero pimaninteeयरिनि apanipaeni inta pinintaperoteeyerini maawaeni, eejatzi eero pamatawitantzi. ¹⁸ Noshiyakaawentemiro: apankiterika oetarikapaeni aritaki owiiteero apankitakiri. Eejatzi okimita iroka aririka kameetha aneshironkateri paashinipaeni atziri aritaki ajeekanaki kameetha maawaeni.

4

¿Itaka kaari pikowanta pikaminthaapiinante?

¹ ¿Tsika opoñaaka pikijawakaapiinteeyantarini? Tema opoñaaka inthomaeki pajankaneiki pikowashiryaaantaworini oetarikapaeni, rootaki pikijawakagaeyantakarini roojatzi pikowantyaarikya powamaawakaeyantyaarini. ² Pikowaeyawitakawoni rashaagawopaeni paashinipaeni teera pimatziro payi pikowaeyawitakarini, rootaki pikijawakaanteeyakarini eejatzi powamaawakaanteeyakarini. Pikowaeyawitakawoni pikimitakotyari paashinipaeni tzimimotayitziririni. Omaanta tee pagaeyironi rootaki pikijawakaantapiintakari. Rootaki kaari paantaatawo pikowawitakari, tema tee pikantaperotziri Pawa Tajorentsi ramitakotemi piñeero tzimimowitemiri pikowawitari.

³ Pikantaperowitakari, omaanta rootaki kaari piñaantawo pashitari paaperotantawo, tee okameethatzi pikantaperowitari. Apatziro pikowashiwitaka pikamintheeya eerokakya. ⁴ Pikimiwitakawo tsinani kaari kinatari oemi, inta osheki oñaathatzi motari oemi paashinipaeni shirampari. ¿Tema piyotzi pikimoshirewentakirorika rantziri kaari kemijantatsi kimitaka poonakari Tajorentsi? Rootaki nokanantakimiri iitarika kowatsiri ikimoshirewentero okaatzi rantziri kaari kemijantatsi, rirotaki oonakariri Tajorentsi tee raapatziyaperotari. ⁵ Tee okantashita rojankinatakoetakiriri Tajorentsi okantaki: “Riraga Tajorentsi rotyaantakaeni Ishire jeekantakaerika iroñaaka ajankaneiki, osheki oneshironkaperotakae kameetha. Okowakaaperotakae apatziro akimitakotyari rirori”. ⁶ Omaanta Tajorentsi ikaminthaaperotakae, ramitakotakae ashintsishiretantanakari. Rootaki okanantakari Iwaperite Tajorentsi: “Roonari Tajorentsi riraga kantakaaperotachari, omaanta ineshironkaperotziri riraga athaagakotariri oetarika ikowakaakari”. ⁷ Rootaki pathaagakotantyaariri Tajorentsi maawaeni ikowakaemiri panteri, omaanta iwinkatharite kamaaripaeni pipiyathatyaari oetarika ikowakaawitemiri rantakayemiri. Aririka pipiyathatyaari aritaki rookaneemi. ⁸ Pikenkithashiryapiinterikya Tajorentsi pameentyari. Irira kijokiro rowantemiri. Pantawitakawoni kaari kameethatatsi; iroñaaka pookaero maawaeni iroka eejatzi pijeekanteeyari kameetha. Osheki pitheenkakirini Tajorentsi; pikanteri iroñaaka: “Pawa, nantakiro kaari kameethatatsi, niyotzi tee okameethatzi, tee nokoyi napiitero, pipeyakotenawo. Powameethashiretena, pikenkithashiryakagaenawo kameethatatsiri”. ⁹ Pikenkithashiryakoperoteeya oetarika pantakiri, powashiretakoty, rooma tee okameethaperotzi maawaeni pantapiintakiri. Pishirontawenteeyakawoni kaari kameethatatsi, omaanta okameethatzi powashiretakoty; pikimoshirewentashitawo kaari kameethatatsi, omaanta okameethatzi powashiretakoperotanakya. ¹⁰ Eero pikantakaaperota inta pikanteri Awinkatharite: “Pineshironkatena, tee nomatziro naari nowameethatya, inta eeroa materoni pamitakotena”. Pikantaperoteririka iroka aritaki ineshironkatemi iñaaperotemi pikameethatzi.

Eero pikantakowentziniri paashini atziri

¹¹ Eero pikantzimatawakagaeyani, noyemijantzinkaritepaeni. Pikantzimeteririka atziri pikanterika: “Eeniro pantani”, tee paapatziyawo ikantakiri Jesoshi: “Pinintaperotawakagaeyani”, omaanta pikimitashitakari pinkathariwenantatsiri pikantakowentashiteeyakarini piyemijantzinkaritepaeni. Omaanta tee ikowakayimiro Tajorentsi pantero iroka. Tema pitheenakairo okaatzi ikantakiri Jesoshi; tee pimonkaatziro. ¹² Omaanta apaniroeni riraga Tajorentsipero rirotaki kantatsini oetarika kameethatsiri anteri; eejatzi apaniroeni irira rirotaki kankowenterini paashinipaeni rantzirorika kaari kameethatatsi rowashironkaantyaariri. Tekatsi paashini kantatsini. Irira apaniroeni matakirori rowawijaakotakayeri aapatziyariri Jesoshi, eejatzi apatziro rirori kantakotanteentsiri kaari aapatziyariri Jesoshi rotyaanteri paamariki kaari tsiwakanitatsini. Rootaki jiiitaka pikantakotantakariri eerori paashinipaeni powashironkaantakariri? Tema tee ikowakayimi eeroka pantero.

Kyaaryoowa, tee piyotzi oeta awijimotemini inkaamani

¹³ Pikeamaeyawakinani, eerokapaeni kantashiteeyawitacharini: “Iroñaaka eerorika inkaamani aate janta nampitsikinta, ajeekakite janta apaani ojarentsi ayompariwaetakityaata, ayeeta oshekini koriki”. ¹⁴ Omaanta tee okameethatzi pikantashitya iroka: tema tee piyotzimaetawo oetarika awijaneentsini inkaamani. Tema pikimiwitakawo menkoreenkaki, eechonkiini omenkoritzi omaanta tee ojamanitzi othatyeetyaanaki. Eejatzi aaka maawaeni ari akimitaka, eechonkiini añaawitakya, omaanta eero ojamanitzi tsikarika okaate akamantyaari. ¹⁵ Ñaakiro, tee okameethatzi pikimitakaantashitya eeroka añaashitacha apaniroeni, tee pikenkithashiryaakotari Tajorentsi, omaantakya kameethatatsiri pikante: “Ikwakaakaerika Tajorentsi eeniro ajeeki jaka kipatsikika, aritaki antayitakironi oetarikapaeni akowayitzirini”.

¹⁶ Omaanta eekiro pikantakaaperothatashitanaka eejatzi piñaaperotashitaka eeroka apaniroeni. Iroka pantakirika tee okameethatzi. ¹⁷ Ninkarika yotawitakyaawoni kameethatatsiri ikowakaakiriri Tajorentsi omaanta tee imatzimaetawo, eeniro rantzimaetawo kaari kameethatatsi.

5

Ikantakiri ashaagantachari

¹ Iroñaaka pikemero okaatzi nokantakotakiri riraga ashaagantacharipaeni, riraga kaari aapatziyariri Jesoshi. Tema okameethatzi ikenkithashiryaagaeya, eejatzi riraakotya, tema rantakiro kaari kamethatatsi. Aririka omonkaatapaakya kitejiri ikantakowenantaariri Tajorentsi. Eerorika ipakaero rantziri, aritaki ikemaatsitakyaawo paamari. ² Maawaeni okaatzi tzimimotziriri opathaawaetashitya, eejatzi ari ithonkiteeyeerini jankori iithaari-paeni. ³ Osheki ipinaperowitaka tzimimotayitakiririni, ikimita roorote eejatzi ipiraatate ipitsimentakitakaawaetashitakari. Aririka ipitsimentakiyitanakini roojatzi riyotantanaakya ratsipetashitakari ikempoyaawitakari. Rootaki okantakotziri iroka: tee ramitakotanteeyarini ashironkaenkaripaeni tzimimoeyawitaririni; rootaki riyaatanteeyaari paamariki kaari tsiwakanitatsini. ⁴ Pamine, ramatawiteeyakirini ratziritepaeni, tee ipinatziro rootaki ikiñaanikowenanteeyakaworini rantawaero, raantzitashiteeyakarini. Rootaki ipiyotantakawori osheki rowaagawo eejatzi iyorikite. Riraga Tajorentsi riyotakiro maawaeni iroka okaatzika rantakagaeyakiririni: tee ineshironkateeyirini; rootaki paata rowashironkaantyaariri. Rirotaki Iwinkatharite maawaeni ronampiripaeni jenokinta. ⁵ Ikenkithashiryaakotashitaka irira apaniroeni, tee ikenkithashiryaakotari paashinipaeni atziri, iweshiryaawentashitawitakawo rashaagawopaeni ikowakiri jaka kipatsiki. Noshiyakaawentawakimiro: eenitatsirika atziri iwaakate ikoyiri rowamaeri intsipaete, tekirarika rowamaeri, eekiro rowaakyaari osheki paashito kameetha. Ikantaka iwathatapaaki. Riraga waaka kameetha rowa, tee ikenkithashiryaakota tsika okaatzi ikamantyaari. Roojatzi romapokashitakari rowamaakiri. Ari ikimitaka riraga Tajorentsi rantziri rirori: tee ikenkithashiryaakotari irira ashaagantzinkari eejatzi paashini atziri. Roojatzi romapokantapaakyaari rirori rowashironkayeri, rotyaanteri paamariki kaari

tsiwakanitatsini. ⁶Rowashironkaaperotantakariri kameethatzinkari: tee ipashitzimaetari koetyeemoeyakaririni, rootaki ikamantakari; omaanta tee ikijawitari. Rootaki imaper-tantyaariri rowashironkaantyaariri rirori Tajorentsi.

Peshiwentero paamayaari Jesoshi pikenkithatakaapiinteri

⁷Omaanta eeroka noyemijantzinkarite maawaeni, omawitya rowashironkaetemi eekiro piyaatayee paamawentyaari Awinkatharite roojatzi ipokanteeya. Pikimitakotyaaari irira pankiwaetatsiri. Piñaakiri, ojamani royaakotziro aririka opariyaantsitapaaki inkaani ipankiwaetantyaari pankirentsi. Eejatzi rapiitero royaakotawaeroota inkani okithokitantanakyaari kameetha. Roojatzi okithokitantanakya osheki, tema ari ri-weshiryaawentanakyaawo ashitawori iwankiri. ⁸Eejatzi pikimitya eeroripaeni, eero pi-pakaero poyaakotziri Awinkatharite inta pishintsishiretanaki paapatziyaperotyaaari eero rojamanitzi ipokanteeyaari. ⁹Kaakite Tajorentsi riraga Kantakowenteeni, rooteentsi iñaapaakae. Rootaki nokanantakimiri kyaaryoowa rowashironkaetzmikarira. Eero pikiñaanikowentawakaawo ikantakowentzimirokari eerori. Ikantzimikari: “Eenitatsi kaari kameethatatsi pantziri, tee okameethatzi”. ¹⁰Pikenkithashireeri riraga kamanan-tayitzirorini iñaani Tajorentsi paeraniperoroña. Ikijeetakirini rowashironkaetikirini opomeentsitzimotakarini ikenkithatakotzirini Tajorentsi omaanta ikyaaryoowentakiniri tee rookiro raapatziyaperotari. Eejatzi pikimitya eeroripaeni pikimitakotyaaari, aririka rowashironkagaetemi omaanta pikyaaryoowentaperoteniri rirori, eero pookiro paapatzi-yari. ¹¹Ayotaki iroñaaka maawaeni kyaaryoowentaperotakiniriri Tajorentsi kameethatatsiri omawitakya ikijeetakimirika, aritaki ikimoshirewentakiri irira. Tema iñaakiri ikameethaperotaki. Tema pikemakotakiri Jooponi paejatziiteni ikyaaryoowentap-erotakiniri Tajorentsi oetarika, tee ipakaero raapatziyari omawitya rowashironkae-takiri. Eekiro raapatziyaperotanakityaari. Roojatzi riraga Tajorentsi, iñaaperotakiri ikameethatzi: imaperotanakiri ikaminthaaperotanakiriroña. Rootaki roshkeyaantariri iroñaaka rashitayitaarini, anaakotakiro ritawitakari rashitawitakarini paerani. Piy-otanaki ashi royirow Tajorentsi ikowaperotakikya retakoperotanta eejatzi ineshironkaper-otantzi. Rootaki okameethatantari pikyaaryoowentero oetarika pomeentsitzimotemini: pikimityaari Joopo.

¹²Pamine, noyemijantzinkaritepaeni, pikemaperotena. Oetarika pikenkithatakoteri eero pitheeya, piñaawaetero kyaaryooperotatsiri. Aririka pitheeya, eerowa pikantashita: “Riyotzi Tajorentsi tee namatawizimi”. Eejatzi eero piñaawaetakotashitawo jenokinta, pikantashitantakari: “Namatawitakimirika okameethatzi rowashironkaena Jeekatsiri jenokinta”. Eejatzi okimitaaka kipatsi, eero piñaawaetakotashitawo pikantashitantakari: “Namatawitakimirika kameetha rowashironkayenaata ashitawori kipatsi”. Piñaawaete kameetha, eero piñaawaetashita. Pikanterika: “Jee, aritaki”, pantaperotero pikantakiri. Eejatzi pikanterika: “Eero”, eero pantziro. Eerowa pamatawitantzi: aririka pamatawitan-taki, rootaki rowashironkaantemiri Tajorentsi.

Oetarika pomeentsitzimoteeyimirini, pikenkithatakaapiinteri Tajorentsi

¹³Eenirorika opomeentsitzimotakimi kameetha pamanapiinteri Tajorentsi rami-takotantemiri. Riraga kimoshiretatsiri okameethatzi romampaakowentyaari Tajorentsi pipaasonkitantyaariri. ¹⁴Eenitatsirika mantsiyatzinkari, kameetha ikaemakaanteri aatap-eronecharipaeni aapatziyariri Jesoshi ramanakotyaaari Tajorentsi retsiyatakotantyaariri eejatzi itziritapaakiri eechonkiini iyeenka ikante: “Ari nokowaki retsiyatakotakagaemi Awinkatharite”. ¹⁵Ramaneririka rirori Tajorentsi riyoperotakirika kyaaryoopero irira ikemaperotakiri, aritaki retsiyatakotakiri mantsiyari, eejatzi aritaki ineshironkatakiri ipeyakoteeniri kaari kameethatatsi rantawitakari. ¹⁶Rootaki nokananteeyimirini: aririka antakiro kaari kameethatatsi, akamantawakagaeya oetarika antzimotawakagaeyakarini, eejatzi pamaneeyerini Tajorentsi: “Petakoeyenani, netsiyatakotanteeyaari. Riraga atziri rowameethatanewo Tajorentsi, oetarika ikanteriri, aritaki kameetha raapatziyakyaaari ramitakoteri tema ari imonkaateero maawaeni ikantakiriri”. ¹⁷Paeraniperoroña Iriiyashi ikimitakae aaka. Ramanaperotakari Tajorentsi: “Eero powariyeero iroñaaka inkaani.

Pikenithashiryaaqaantyaariri atziripaeni”. Okaatzi 3 ojaarentsi eejaatzi 6 kashiri tee opariyaneer inkaani jaka kipatsikika. ¹⁸ Naakiro, roojaatzi eejaatzi ramaneeri: “Iroñaaka papiiteero powariyeero inkaani”, roojaatzi opariyantanaa inkani, shookaeyaneeni eejaatzi iwankiripaeni maawaeni atziri jaka kipatsikika. Tema apiitanaa okithokitaneer. Rootaki thame amanaperoteri Tajorentsi.

¹⁹⁻²⁰ Piyoperotero, noyemijantzinkarite maawaeni, eenitatsirika aapatziyawori kyaary-ooperotatsiri rookawitaworika, raapatziyawitakari Tajorentsi, aririka ramitakoteeri paashini atziri ikameethataneerika raapatziyeeyawonirika, aritaki rawijakoteer. Eero riyaatzi paamariki kaari tsiwakanitatsini, eejaatzi Tajorentsi ineshironkateeri ipeyako-teeniri rantawitakari kaari kameethatatsi.

Ari okaatzi.

Naaka jankinatzimirori:

Jantyaako

RITAKAWO PEETERO ROJANKINATZINIRIRI IYEMIJANTZINKARITE

¹ Naaka Peetero jankinateeyimironi iroka. Naaka rotyaantanewo Jesokirishito nokenkithakotziri. Nojankinateeyimironi maawaeni nojoriyotzinkarite, riraga aapatziyeyaririni Jesoshi, tsiparyaaaitaneentsirini janta paashinikipaeni kipatsi owaero Poonto, Karaashiya, Kaparooshiya, Aashiya, Witziniya, maawaeni. ² Paerani riyoyagaeyakimini Pawa Tajorentsi, tema riyotzitakotakimini paapatziyeyarini Itomi. Rootaki ikowan-takari itominteeyemini. Eejatzi owameethashireperotakimi Ishire paapatziyaperoyan-takaririni rirori: ikamawenteeyakimini, rapaatawenteeyakimini riraa rowawijaakotanta-kimiri. Nokowaki ineshironkaperoyemini, eejatzi kameetha ijeekakaaperoyemini.

Thame apaasonkiteeyerini Tajorentsi, tema ineshironkaperoyakaeni

³ Thame akamanteeyerini atziripaeni: “Ikameethaperotaki Tajorentsi: riraga Iriri Awinkatharite Jesokirishito”. Ineshironkaperoyakaeni, rashiteeyakaeni: okimiwitaka owakira aňagae eejatzi, rootaki asheninkatantakariri. Ipiriiteeri Itomi, rootaki ay-oteeyantakarini apiriinteeyaneeni aaka, akanteetatyeyyaani aňagayapaeni janta jenok-inta. ⁴ Eeniro riwetsikaeyakimironi piyeekayantapaeyaarini janta jenokinta. Okanteetatyeyyaani ashi oyiyo ojeeki, okameethaperotaki, eero othonkanita, eero opathagae, eero opaashinitzi, eeniro ikempoyaaakimiro janta. ⁵ Paapatziyeyakarini Tajorentsi, rootaki itajonkakowenantakimiri; ikempoyeeyakimini itajorenkaki roojatzi ipokanteeya Jesoshi. Roojatzi piñeeyeroni maawaeni riwetsikaeyakimironi.

⁶ Kyaaryo, aririka opomeentsitzimoeyemini oetarikapaeni iroňaaka, omaanta eero oja-manitzi roojatzi piñeeyeroni pinampi janta jenokinta. Aririka pikenkithashiryaakotyaaowo iroka, tema pikimoshirewentaperotziro osheki. ⁷ Pamine, riraga wetsikirori ooro iwyaaganaka paamariki, roojatzi rookantakyaawori iipachaarite. Roojatzi ijeekanaki apaniroeni ooro kameethaperotaki. Eejatzi ikimitaka irika, riraga Tajorentsi iňaantapiinteeyakaeni riyotatyaari aapatziyaperotakaririka. Rootaki opomeentsitzimotanteeri oetarikapaeni eejatzi eekiro aatatye ameenaperotakari Jesokirishito eejatzi eekiro aatatye ajeeki kameetha aritaki iňaaperotakae akameethatzi, tema aapatziyaperotakari. Roojatzi, aririka ipokae, ikanteeyapaakaeni: “Noňaaperoyakimini pikameethatzi: pikaateeyenani janta jenokinta, pitsipateeyenani apinkathariperoyini”. Naaikero, riraga ooro, osheki ipinawitaka, omaanta ari ipeyeeya; rooma aaka aapatziyakari, eero apeya. ⁸ Iroňaaka tekira piñeeyirini, omaanta pinintaperoyakirini, paapatziyeyakarini, pikimoshirewen-taperoyakirini osheki. Tee pimanteeyeroni pikanteri paashini atziri tsika okaatzika pikimoshirewentaperotziri rirori. ⁹ Pameenteeyakarini, rootaki rowawijaakotantakimiri, pisheninkatanteeyakaririni.

¹⁰ Paerani riraga kamanantayitziroenini iňaani Tajorentsi ikowayawitakani riyotemi tsika akantyaari awijakotanteeyaarini. Rojankinatakotawitakarini Tajorentsi rowawijaakotantzi, riyoteeyawitakani ineshironkatantzi, omaanta tekira riyoperotzini kameetha. ¹¹ Eenitatsi iyotagaeyakiririni Ishire Jesokirishito, omaanta tee riyotakoperoyawakironi. Iyotaaakirini, okantzi: “Osheki ikemaatsityaaowo Rotyaantanewo Tajorentsi, eejatzi ikame; roojatzi ipinkatharitanteeyaaari”. Ikenkithashireeyakani: “¿Ninkama okantakotziri? ¿Tsika okaateka ipinkatharitanteeyaaari?” ¹² Omaanta ikamantakirini Tajorentsi: “Eero piñiiri eerori, omaantakya riraga ñiiriri rirotaki impaetatsini ijeeki iinja”. Tema aaka iroňaaka ikenkithakotzitakae. Iroňaaka otyaantakina Ishire nokenkithatakagaeyakimini, nokamanteeyakimini rowawijaakotantzi Jesoshi, riraga Rotyaantanewo. Tema ikowaperoyawitakani ronampiripaeni rirori riyotaperotero tsika akantyaari awijakotantyaari.

Pikameethataperoeyanakini

¹³ Rootaki iroñaaka pikenkithashiryaanteeyarini, kameetha pijeekaeyeni. Piyoteeyeni aririka ipokae Jesokirishito añeeyawaerini, eejatzi osheki ineshironkateeyapaakaeni; ari pikimoshirewenteeyawakirini. ¹⁴ Tema irira Tajorentsi ashiteeyimirini. Iroñaaka paapatziyaperoeyarini. Paerani tee piyoteeyawitarini, rootaki panantawitaworini kaari kameethatatsi. Iroñaakakya piyoteeri: eero papiiteero pikimitaa paerani. ¹⁵ Ikameethaperotaki riraga iyoyagaeyakimirini rowawijaakoteemi: iroñaaka pikimitakoeyaarini rirori pikameethate, powameethatayitaperoteroni maawaeni pantayiterini. ¹⁶ Tema paerani rojankinateetakironi iroka ikantzitarini Tajorentsi: “Nokameethaperotaki naari, rootaki nokowakaantakimiri eerori, pikameethaperotanaki”.

¹⁷ Ari iroñaaka piriteeyakarini: okameethatzi piyoteeyeni riyoteeyakimini maawaeni pantziri, ithoyeeyakimini. Rirotaki kantakowentemini, ikenkithashireeyeroni tsikarika okantari maawaeni panteeyakirini. Okameethatzirika, ari imatero iñaaperotemi pikameethatzi. Rooma teerika okameethatzi pantayizirini, rowashironkaemi. Rootaki okameethatantari iroñaaka pipinkathateeyerini, kameetha pijeekaeyeni roojatzi paeantanteeyaarini jenokinta.

¹⁸ Tema paerani patsipetashitawitakawoni pantashitayitawitakawoni rameteeyarini ajorriyotzinkariteni, omaanta rowawijaakoeyakimini Tajorentsi. Tee ipinakowenantzimi ro thonkanitachari ikimita koriki eejatzi ooro rowawijaakotantakimiri. ¹⁹ Intakya rotyaantakiri Itomi, riraga inintaperotanewokya. Ikamawentakimi rirori, apaatawentakimi riraa pawijakoteeyantaarini. Rameteeyawoni ajorriyotzinkarite rantakirorika kaari kameethatatsi, rowamayiniri Tajorentsi owisha kameethaperotatsiri, itaakiniri eero ikenkithashiryaantanawo rantakiri. Apatziro rowamaakiniri kameethaperotatsiri owisha. Eejatzi ikimitaka riraga Jesokirishito, osheki ikameethaperotaki: tekatsi rantani. ²⁰ Paeraniperorofia, tekirani ojeekini kipatsi, ikantzitarini Tajorentsi: “Notyomi, iinja notyaantemi eeroka kipatsiki, powawijaakoeyerini atziripaeni”. Ari iroñaaka ipokantapaakari rowawijaakotapaakae. ²¹ Kyaaryo ipokaki, ikamawenteeyakaeni, roojatzi ipiriinteeri Tajorentsi, raaneeri eejatzi janta okameetheetyenta. Omaanta eeniro ijeeki jaka osheki riyotaakotakaeri Iriri. Rootaki iroñaaka piyoteeyantakarini kyaaryo ineshironkaperoeyakimini, eejatzi pameenteeyakarini, piyoteeyakini rirotaki jeekakagaemini janta jenokinta.

²² Ari pikemijantaperotakiro maawaeni kyaaryootatsiri riyotagaeyakimirini Tajorentsi, tema okameethaperotaki maawaeni ikantaki. Iroñaaka rowameethashireeyakimini, eejatzi ikowakagaeyakimini pinintaperoeyerini maawaeni piyemijantzinkarite. Pityaaryoowentero, pinintawakaaperoeyaani kameetha. ²³ Rooma paerani otzimimi piniro, ari iroñaaka pikimiteeyakarini ashitzimiri, pikamaeyeni eerori. Omaanta paapatziyaperotakawo iñaani Tajorentsi, kaari thonkanitachani. Rootaki rashiteeyantakimirini, rootaki pikimiteeyantaaririni rirori: pikanteetatyeyaani pijeeki jenokinta. ²⁴ Tema okantzi lwaperite:

“Eero akanteetatyaaani añai jaka kipatsiki, akimitawo inchashi intsipaete ojampiye. Eejatzi maawaeni okaatzi akenkithashiryaawitari rooperotayitatsirini, eejatzi okaatzi antayizirini, ari othonkaeya.

Okimitakawo oteyaki inchashi, intsipaete ojampiyashitzi, opariyanaki, opathaanaki.

²⁵ Omaanta okantyaani ojeeke iñaani Awinkatharite: eero opeya roori”.

Rootaki iñaani niyotagaeyakimirini: ineshironkateeyakaeni Tajorentsi, rowawijaakoeyakaeni. Tema okameethataki.

2

¹ Rootaki iroñaaka pookanteeyawori maawaeni kaari kameethatatsi: eero pikijantzi, eero pamatawitantzi, eero pikenkithashireeya pikameethatzi teerika pimonkaatziro okaatzi pikantziri, eero pikijakoneentari paashini atziri teerika pimonkaatari, eero pitheeyawentashitari paashini powakaanantyaariri ñagaantsipaeni. ² Riraga owakira

koñaatapaentsi eentsi apatziro ithotapiintziro oteni riniro, rootaki ikimotatantari intsi-paete. Eejatzi iroñaaka eerori, pikowaperotero Iwaperite Awinkatharite: piñaanatapi-intero, pikenkithashiryaaapiintyaawo, piyoperotantyaariri kameetha rirori, oshintsiperotantyaari pishire, eekiro piyaatatye pameentyaari Pawa Tajorentsi roojatzi raanteemi jenokinta. ³Tema piyoteeyakini ineshironkaperoyakimini Awinkatharite.

⁴Aririka awetsike pankotsi mapipanko, eenitatsi apaani mapi rooperori anaakotakiro maawaeni paashinipaeni, tema okijotakayero mapipaeni pankotsiki. Eerorika otzimi iroka mapi rooperori, eero okijotzi pankotsi. Riraga Rotyaantanewo Tajorentsi rirootaki oshiyakawori mapi rooperori, rooma ashi royiro rirori rañaaperotzi. Imanintaperowitakari atziripaeni, omaanta Tajorentsi iñaaperotaperotakiri ikameethatzi. Eeromi itzimimi, eero awijakoteemi. ⁵Eejatzi eerokapaeni pikimitawo mapipaeni riwetsikantawori mapipanko omaanta rowañaakimi Jesokirishito pipiyotawenantaawori, tema pikimitakawo pankotsi tsikarika ojeeki Ishire, tema ojeekashiretzimi pajankaneki. Eejatzi pikimitakotakari kantakaanantatsiripaeni paeraniperorofña ranantawori okaatzi ikowakaakiri janta ipankomawoki Tajorentsi, tsikarika ipinkathateetakiri irira. Eerokapaeni pikimityaari riroripaeni, pantapiinteneri Tajorentsi maawaeni okaatzi ikowakaakimiri. Roojatzi kameetha riweshiryaaawentemi okaatzi pantziniriri. Tema paapatziyari riraga Jesokirishito. “Rootaki ikantzitakarini Tajorentsi Iwaperiteki, ikantzi:

“Pamine, notyaanteniri jorriyopaeni Notyaantanewo, riraga osheki noñaaperotakiri ikameethatzi. Niyoyaakiri rowawijaakoeyerini maawaeni aapatziyeyaririni, eero ratsipetashiteeyawoni irirapaeni”.

⁷Eerokapaeni aapatziyeyakaririni Rotyaantanewo Tajorentsi, tema piñaaperoyakirini ikameethatzi. Omaantakya maawaeni kaari aapatziyari, tee iñaaperotziri ikameethatzi. Okenkithatakotzitarini Iwaperite Tajorentsi, okantzi:

“Riraga wetsikawitawori pankotsi imanintakiro mapi, ikantzi: ‘Tee okameethatzi’. Omaanta riraga Tajorentsi iñaaperotakiro. Ñaakiro, imaninteyawakirini jorriyo Rotyaantanewo rirori, omaanta riraga Tajorentsi iñaaperotakiri ikameethaperotzi”.

⁸Eejatzi okantzi Iwaperite:

“Riraga Rotyaantanewo Tajorentsi roshiyakawo mapi rantziwatakaakari atziri ipariyantakari. Kyaaryo, tee riyoteeyawakirini, ikompiteeyawakarini”.

Ñaakiro, iroka oshiyakaawentakiri: ro kaari riyoteeyantarini, tee ikemijantaperotziro ikantawitakariri rirori, rootaki ranantyaawori ikantakiri paerani: rowashironkaeyantyaaririni. ⁹Omaanta riyoyaaperoyakimini rowawijaakoeyantakimiri. Pantawaeteeyinirini riraga pinkatharipero.

Rowameethateeyakimini, pisheninkateeyaperotakarini Tajorentsi. Paerani tee piyoteeyawitani, okimitaka pijeekawitani tsiteniriki; omaanta riyoyagaeyakimini, riyotakaaperoyakimini, kimitaka pijeekae kitejiriki iroñaaka. Ikwakaakimiro pikamanteeyerini atziri: “Okameethaperotaki ranteeyakaenirini Tajorentsi”.

¹⁰Paerani tee pikameethawityaani, omaanta iroñaaka pisheninkateeyakarini. Paerani tee piyoteeyawityaani ineshironkatawitakimi, iroñaaka piyoteeyeni, piweshiryaaawenteeyakarini.

Kameetha pijeekimoteri paashinipaeni atziri

¹¹Nonintaperotanewopaeni, tee pisheninkaperoyawitarini riraga pijeekimoeyakirini jaga, tema pinampitaperotyawo jenokinta. Eero pantashitayitawoni kaari kameethatatsi rantayitzirini paashinipaeni atziri. Aririka pantayiteroni, eero pikameethashiretzi.

¹²Ikantashiteeyawitziminirika paashinipaeni atziri: “Tee ikameethateeyeni jorriyopaeni”, omaanta kameethapero pijeekimoeyerini, riyoteeyantyaarini kyaaryo paapatziyeyakarini Tajorentsi. Aririka iñaakimi pijeeki kameetha, roojatzi raapatziyeyantyaaririni rirori, eejatzi aririka ipokapae Jesokirishito, ikanteeyeni: “Tema ikameethaperotaki Tajorentsi”.

Pikemijantaperoyerini pinkathariwenteeyirini atziripaeni

¹³ Aririka pikemijantaperotakiri Awinkatharite, okameethatzi pikemijantaperoteeyerini eejatzi riraga pinkathariwenteeyimirini jaka kipatsiki. Pikemijantaperoteeyerini riragapaeni pinkathariwenteeyiririni maawaeni jeekatsiripaeni, ¹⁴ eejatzi pikemijantaperoeeyerini maawaeni rotyaantanewopaeni rirori. Rotyaantakiri rowashironkaeeyerini kaari kameethatatsi ijeekaeyeni. Omaantakya riraga kameethatatsiri ijeeki, ero ikoshekari inta kameetha iñaaperoteri. ¹⁵ Eenitatsi kaari yotziri Tajorentsi, ikantzimatzi aapatziyariri Jesoshi. Rootaki ikowantakari Tajorentsi kameetha pijeekimoteeyerini ikenkithashireeyantyaarini rirori, imaeriyantyaarini. ¹⁶ Iroñaaka tekatsi omperatemini, rootaki nokanantzimiri: “Pantero oetarikapaeni kameethatatsiri. Ero pikantzi: ‘Nantero oetarika nokowakiri naari iroñaaka; tekatsi omperatenani’. Tee okameethatzi pikante iroka. Okameethatzi pikemijantaperoteri ashitaperotzimiri, riraga Tajorentsi”. ¹⁷ Paakameethateeyerini maawaeni paashinipaeni atziri, pinintaperoeeyerini ayemijantzinkarite, pipinkathateeyerini Tajorentsi, eejatzi pipinkathateeyerini riraga pinkathariwenteeyiririni atziripaeni.

Riyotagaeyirini onampirentsi paeni

¹⁸ Onampirentsi, pikemijantaperoteeyerini riraga omperatzimiri, pipinkathateeyerini. Ero apaniroeni pipinkathatashitari kaminthaakimiri, eejatzi neshironkatzimiri; omaanta pipinkathatziyaari eejatzi omperatzimiri, eejatzi kijimiri. ¹⁹ Pamine, aririka ikijashitakimi omperatzimiri, tema riyotakiro Tajorentsi; eejatzi rowashironkaashitakimirika, riyotakiro eejatzi. Ero pipiyawaantetari rirori. Rowashironkaashiteetakimirika eejatzi tee pipiyawaantetari tema pikenkithashiryaatyaawo ikowakayemiri rirori pantero, aritaki iinja ikantemi: “Pantakiro kameetha”. ²⁰ Pamine, aririka pamatawiteri omperatzimiri, aririka ipajatawentemiro, eerorika pipiyawaantetari kameethatakima pamatawitatirira? Tee. Tema ero iñaaperotzimi Tajorentsi pikameethatzi. Omaanta aririka ipajatashitemi riraga omperatzimiri, eejatzi teerika pipiyawaantetari, ari iñaaperotakimi rirori pikameethatzi. ²¹ Rootaki ikowakaakimiri: ero pipiyawaantetari riraga kijashitzimiri. Pikenkithashireeri riraga Jesokirishito: osheki ikemaatsiwentakimi, ikowaki pikimitakotyaari. ²² Tema okantakotziri Iwaperite Tajorentsi:

“Tekatsi rante rirori kaari kameethatatsi, eejatzi tee ramatawitantzi”.

²³ Tee ipiyawaantetari riraga kijathatziriri, eejatzi tee ikijathatzi riraga owashironkagaeyiririni. Intakya ikenkithashiryaakiri Irii Tajorentsi, riraga kantakowentziriri kameetha. Rootaki rameenantariri. ²⁴ Rirotakiri irira janta koroshiki ikamawenteeyakaeroni okaatzi kaari kameethatatsiri anteeyirini, eerokya ikenkithashiryaantaawo eejatzi Tajorentsi. Iroñaakakya, ero antapiinteero eejatzi kaari kameethatatsi, inta antapiinte kameethatatsiri. Osheki ikemaatsitawenteeyakaeni, ero ashironkanta aaka. ²⁵ Piyoteeyakini riraga owisha tee añiuro riyotantari: osheki ikinashitayityaani tsikarikapaeni. Eerorika ijeeki shenterini ari ipeyaagaantakya. Aritaki pikimiteeyawitarini owisha, tee piyoteeyawitani. Omaanta iroñaaka eenitatsi Shenteeyimirini, ikempoyaperoeeyakimini.

3

Riraga shirampari eejatzi iina, okameethatzi raakameethatawakaya

¹⁻² Tsinani, paapatziyari piimi. Tekirarika raapatziyari riraga Jesoshi, omaanta okameethatzi iñaakimi paapatziyaperotakari irira eejatzi kameetha pijeeki. Roojatzikya iñaaperotemi, eejatzi aririka pimateri paapatziyakayaari. ³ Ero apatziro pikowashitaperotya powameethatero piishi, powaneenkaty, pikithaata kameethaperotatsiri, oetarikapaeni. ⁴ Omaantakya pikowaperote pikameethashiryaanaki pajankaneki, pineshironkathateri piimi. Rootaki ikowakaaperotakimiri Tajorentsi. ⁵ Aritaki okimiteeyani paejatoeteni aapatziyariri Tajorentsi: kameetha ojeekini, aapatziyari oemi. ⁶ Rowaga Jaarani okemijantaperotzirini Awaraamani,* oetziri nowinkatharite. Aririka

* 3:6 Paminero OWAKIRANI ITAJAANTANEENCHA OETARIKAPAENI kapiitoropaeni 12 roojatzi 22.

pjeeke kameetha, pikimitakotakawo roori, tekatsikya pikantya pithaawantyaari piimi: tema tekatsi ikijawentemi.

⁷Eejatzi eerori, shiramparipaeni: tee omonkaatzimi piina, tee oshintsitaperotzi, rootaki nokananzimiri pineshironkatero, piñaapinkathaperotero. Tema pimonkaatawakagaeyakani, ineshironkateeyakimiri Tajorentsi pjeekeayantyaarini iinja janta jenokinta. Eerorika pikamintheero piina, eero rakimiro Tajorentsi aririka pamanawityaari.

Linja rowashironkagaeteri antzirori kameethatatsiri

⁸Eejatzi nokanteeyemini maawaeni: pikimitawakagaeyaani, petakotawakagaeyaani, pinintaperoeyerini piyemijantzinkarite, pineshironkatawakagaeyaani, eero pikantakaaperoeyaani. ⁹Teerika okameethatzi rantzimotakimiri paashini atziri, eero pipiyatari; aririka ikijathatemi, eero pipiyatari, inta pikanteri Tajorentsi ikaminthayeeeri. Tema riyoyagaeyakimini irira: ikowaki ikamintheeyemini. ¹⁰Pikenkithashireeya, okantzirini Iwaperite Tajorentsi:

“Pikowakirika pikimoshiryaanaki eejatzi pjeeke kameetha, eero pikijathatziri paashini atziri, eero pamatawitantzi.

¹¹Eero pantayitzirooni kaari kameethatayitsirini, inta pantayiterini kameethatayit-sirini. Pikowaperotanaki pjeeke kameetha.

¹²Tema raminapiinteyirini Awinkatharite maawaeni aapatziyeeyarini ishenteeyirini. Ikemapiintziri aririka ramaneri. Omaanta eero ineshironkateeri antapiintzirori kaari kameethatatsi, inta ipinkimateri”.

Pantapiintero kameethatatsiri omawitya pikemaatsitawentyaawo

¹³Pikowaperoterika pantapiintero kameethatatsiri, ¿eenitatsima kowatsiri rowashironkayemi? ¡Tekatsi! ¹⁴Omaawitya eenitatsirika kijashitemini, omaanta itajonkakawentemi Tajorentsi. Eero pithaawantari, eero pikantashiryaa, inta pikimoshirete, ¹⁵tema pipinkathataperoteri Jesokirishito pajankaneki. Aririka rojampiteetemi: “¿Iitaka paapatziyantakariri Jesokirishito?” Kameetha pakanakiri, eero pikijathatziri. Pikamanteri iitaka piyoperotantakari raaneemi jenokinta. ¹⁶Eerokya pantziro kaari kameethatatsi inta pantero maawaeni ikowakaakimiri rirori. Roojatzi riraga kijakimiri riyotanaki rirotaki irira owameethatzimiri. Roojatzi ipashiwenantanakya, tema riyotanaki tee okameethatzi ikantzimatakimiri. ¹⁷Aririka ishinetziri Tajorentsi rowashironkagaetemi, iñaaperotzimi pikameethatzi aririka pikemaatsitawentyaawo kameethatayitsirini pantayitzirooni. Omaantakya tekatsi ikantya iñaaperotemi pikameethatzi aririka pashironkaawentyaawo kaari kameethatayitsirini pantayitzirooni.

Rantayitakirini Jesokirishito

¹⁸Naakiro, paerani tee akameethateeyini aari, osheki antayitakironi kaari kameethatatsi, omaantakya ikameethaperotaki riraga Jesokirishito, tekatsi rantani. Ikamawenteeyakaeni rowawijaakoeyakaeni; ikowaki añeeyanteeyaririni Tajorentsi. Ikamaperowitaka; omaanta ipiriinteeri Ashitariri. ¹⁹Ikamantakari, riyatashiretaepentzi janta paamariki kaari tsiwakanitatsini janta rowakirinta Tajorentsi kamaaripaeni eejatzi ishirepaeni theenkantsirini. Ari ikenkithatakaapaentziri. ²⁰Paerani, tee raapatziyeeyarini Tajorentsi riraga atziripaeni eenironi ijeekini Noeni. Riwetsikantakaworini irira ipito, ikantapiinteyawitakarini atziri paerani: “Paapatziyeeyarini Tajorentsi”, omaanta tee ikowaeyini raapatziyeeyarini. Riraga Tajorentsi reshiwentawitakari royaakoeyawitakarini ikenkithashiryaawakyaata ipakaawakiroota okaatzi kaari kameethatatsi rantakiro. Omaanta tee ikowaeyini ikenkithashireeya. Roojatzi rotyaanantakanari rirori antawo inkani, oonkanaka maawaeni, othonkaeyakirini, kamanaki. Omaanta ikaatzi 8 awijakotaatsiri pitotsiki. ²¹Ari roshiyeyakarini riraga kaawoshitawenteeyaririni Tajorentsi. Aririka akaawoshitawentyaari, teera akaawoshiwaetashita, omaanta oshiyakaawentziro ikamawenteeyakaeni Jesokirishito, eejatzi ipiriintanaa, rowawijaakoeyakaeni. Eejatzi

oshiyakaawentziro ameentakari Tajorentsi rowameethashireeyantakaerini. ²² Ari iroñaaka jatee Jesokirishito janta jenokinta, ijeekimotapaeri Tajorentsi rakoperoki: ikaatapaeri ipinkathariwenteyapaeni. Eejatzi osheki ipinkathateeyirini ronampiripaeni, paashinipaeni pinkatharitawitachari, maawaeni. Eejatzi imatziro romperatari kamaaripaeni riraga owashironkaachani iinja.

4

¹ Ari piyoteeyakini osheki ikemaatsitakawo Jesokirishito, tee ikantzi: “Tee nokoyi nokemaatsityaawo”. Eejatzi eerokapaeni, pikimitakotyaaeri irira. Eero pikantzi: “Tee nokoyi nokemaatsityaawo”. Pamine, aririka pikemaatsityaawo oetarikapaeni, eero pikowanee pantapiinteero kaari kameethatatsi ² okaatzi ikowaeiyirini atziripaeni. Omaantakya pikowaperotanaki panteniri Tajorentsi okaatzi ikowakayemiri roojatzi pikamantakya. ³ Paerani pantawitawoni rantapiintayitziirini riraga theenkantatsiri: monkaataka, eero papiiteero eejatzi. Rantapiintayitziirini riroripaeni osheki inashitapaeni kaari kameethatatsi, ikenkithashiryaaokotapiintawo ishirontayitawoni kaari rayi, ishinkitapiinta, imayempitawakaapiinteeyani, ikijawakagaeyakani, ipinkathatashitakawo iitajorentsitashitawo, rantakiro osheki kaari kameethatatsi. ⁴ Tee riyoteeyini rirori, ikantzi: “¿Iitaka kaari ikimitantana aapatziyariri Jesoshi?” Rotsikanateeyakimini, tee riyotakoeyironi iñaakimira pipaashiniteeyakini, rootaki ikantzimateeyantakimirini teera pikimitakotari. ⁵ Omaanta iinja ipokae Jesokirishito ikantakowenteeyerini maawaeni atziri: añagaeyatsirini eejatzi kamatsiripaeni. Rojampiteeyerini theenkantatsiri: “¿Iitaka pikijantakariri aapatziyanari? Tee okameethatzi”. Eero rakiri: osheki ipashiwentanakya. ⁶ Paerani ikenkithatakayiteetakarini jeekawitacharini, ikamanteeyakirini: “Aririka paapatziyari Jesoshi pikanteetateyeeanyi pijeeki janta jenokinta”. Roojatzi ikamaeyantakani: tema ranteeyakironi kaari kameethatatsi, rootaki ikamaeyantakarini, ikimiteeyakarini maawaeni atziri. Omaanta iinja ipiriinteeri Tajorentsi maawaeni aapatziyariri, ijeekakagaeyerini janta inampiki. Ikantya ikimiteeyaarini Tajorentsi: eero ikamaeyeeni eejatzi.

Thame aneshironkateri ayemijantzinkarite

⁷ Pamine, rooteentsi omonkaatakya ikantakowenteeyerini Tajorentsi. Kameethapero pijeekaeanyi, pikyaaryoowentero pamanapiinteeyerini riraga Tajorentsi. ⁸ Pikantani pikowaperoyeni pinintaperotawakagaeyaani. Aririka pinintawakagaeyaani, tema eero pikenkithashiriro kaari kameethatatsi rantayitziirini paashinipaeni, inta pineshironkatawakagaeyaani, pipeyakoteniri rantziri. ⁹ Pikantyaani pineshironkaeyawakirini kameetha maawaeni areetemi. Eero pikantaakitzi riroripaeni. ¹⁰ Tema eenitatsi omataakimiri Ishire Tajorentsi, rootaki iroñaaka pimatantyaawori petakotantyaariri atziripaeni. ¡Pantaperotero! Piyotakagaeyerini rirori ikamintheeyerini Tajorentsi. ¹¹ Aririka piyoteeri atziri, pikyaaryoowentero pikamanteeniri iñaani Tajorentsi. Aririka petakotyaaeri atziri, pikanteri Tajorentsi ramitakotemi, aritaki imatakaakimiro. Rootaki riraga paashinipaeni atziri riyotakotantzimiri paapatziyaperotari Jesokirishito, roojatzi ikanteeyeni: “Tema ikameethaperotaki Tajorentsi”. Okameethatzi iroñaaka añaperoyeerini maawaeni, ipinkathateeyerini: akanteetateyeeanyi. Aritaki okantyaari.

Aririka pikemaatsitawentyaari Jesokirishito, pikimoshiryaanaki

¹² Nonintaperotanewopaeni, niyotaki osheki rowashironkaetakimi. Eero potsikanatawentaawo, pikenkithashiryaashita: “¿Iitarika awijantanakari iroka?” Aritaki okantyaari. Rooma rowashironkaetakiri eejatzi paashinipaeni aapatziyeeyaririni Jesoshi. ¹³ Tema eejatzi rowashironkaetakiri riraga Jesokirishito, iroñaaka pikimiteeyakarini: pikimoshireeyanakini. Iinja ipinkatharitapaaki rirori, roojatzi pikimoshirewentaperotantyaariri. ¹⁴ Aririka itheenkanteetemi roojatziyarira rirori, pikimoshiryaanaki: tema aritaki itajonkakowentakimi Tajorentsi. Okithaatakayemi Ishire, rowaga kameethaperotatsiri. ¹⁵ Omaanta eero powamaantzi, eero pikoshitzi, eero pantayitziirini paashini kaari kameethatatsi, eero pimatziitawo eerori piñaawaetzi iñaanatawakaeyaariika paashinipaeni atziri rashityaawo rirori. Aririka

ikijawenteetemi irokapaeni, ari pikemaatsitaperotakyaawo osheki. ¹⁶ Omaanta aririka paapatziyaperotyaaari Jesokirishito, rootakirika ikijanteetemiri, eero pipashiwenta; inta pikante: “Tema ikameethataki Tajorentsi, ishinetakina nokemaatsitawentyaari Jesokirishito”.

¹⁷ Pamine, rooteentsi ikantakowenteeyeeni Tajorentsi: riteeyeeni maawaeni aari itominteeyarini, roojatzikya rirori theenkaeyiririni. Aririka iroñaaka rowashironkaakae anantawori kaari kameethatatsi, tema ikowanaki ajeeke kameetha. Aririka ikenkithashiryaajankanetakaakaero antakiri eejatzi owashiyaanteero, tema iinja aate jenokinta. Omaanta riraga kaari aapatziyeyaririni Jesoshi, tema osheki rowashironkaaperoyeerini iinja. ¹⁸ Tema okantzi Iwaperite Tajorentsi:

“Ari rowawijaakoeyakirini Tajorentsi riraga aapatziyeyaririni, omaantakya irira jateeyawitakani paamariki kaari tsiwakanitatsini. Omaantakya riraga theenkiriri Tajorentsi, rantapiintziro kaari kameethatatsi, ζoetaka awijimoterini irirapaeni? Tema ari rashironkaaperoyakyaani rirori paamariki kaari tsiwakanitatsini”.

¹⁹ Aririka panteniri Tajorentsi ikowakaakimiri, rootaki pikemaatsitawenantakariri, okameethataki. Pikyaryoowentero pantayiteroni kameethatayitatsirini. Pikanteri Tajorentsi: “Pikempoyeena”. Tema rirotaiki wetsikakimiri, ikempoyaperotemi, eero ramatawitzimi.

5

Peetero riyotaatziiri aataperoteenchari iyemijantzinkarite eejatzi ewankaripaeni

¹ Rootaki iroñaaka nojankinatantantariri aataperoteenchari aapatziyariri Jesoshi. Tema eejatzi naaka aataperoteenchari. Paerani noñaaperotakiri Jesokirishito ikemaatsitaka osheki. Eejatzi iinja, aririka ipokae Awinkatharite ipinkathariwenantapae, notsipatyaaari nopinkathariwenante. Ari iroñaaka eenitatsi nokoyiri nokamanteeyemirini: ² riraga shentziriri rowishate raminakowentziri riroripaeni. Eejatzi eerori, pikimityaari rirori, paminakowiritaantapiinteri piyemijantzinkarite, irirapaeni ikimitakari rowishatepaeni Tajorentsi. Paapatziyakaaperoyaarini Jesoshi. Omaanta pantero pikowashitari, tekatsi omperatemini. Tema ari okanta ikowakaakimiri Tajorentsi. Tee ro pikenkithatakantapiinteeyaaririni payitantaariri iyorikite, omaanta pikowaperotantaariri kameetha paminakowiritaanteri. ³ Eero pishintsitheeyirini kimitakami pinkatharipero, omaanta kameetha pijeeki, ikimiteeyantemirini rirori. ⁴ Iinja ipokaerika Jesoshi, riraga iwinkatharite shentziriri rowishate, ragaeyaneeni, ijeekakagaeyapaeni janta jenokinta. Akanteetatyeeyaani ajeekaeyeni janta okameethaperotzinta.

⁵ Eejatzi ewankaripaeni, nokamantemi: pipinkathateeyerini maawaeni aataperoteencharipaeni. Eero pikantakaaperoyani, omaanta kameetha pineshironkatawakagaeyaani. Tema okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Riraga Tajorentsi ikijiri riraga kantakaaperotzinkari, omaanta ineshironkateeyakirini kaari kantakaaperoyachani”. ⁶ Pipinkatheeyerini rirori: tema itajorentsitaperotaki, ipinkathariperotaki; roojatzi ipokaerika Jesokirishito ipinkathariwentakae. ⁷ Pikanteri Tajorentsi oetarikapaeni pikenkithashiryaakopiintari, eejatzi eero pikenkithashiryaakotawo paashini oetarikapaeni, inta pameentyaari Tajorentsi. Tema raminakowentakimi. ⁸ Paamawentya apaniroeni, paamayarira iwinkatharite kamaaripaeni. Osheki ikinakinayitanakini, ikowaki ithonkaeyerinimi aapatziyeyaririni Jesoshi, maawaeni. Tema ithawetkotantariri aakapaeni: ikowanaki rookakagaero aapatziyari, apyakoteri. Ikimitakari antari manitzi aririka itasheyaperotaki: raminiri iwathatsite royaari. ⁹ Pameentaperotyaaari Awinkatharite potsinampaantyaariri iwinkatharite kamaaripaeni eero rantakaantzimiro kaari kameethatatsi. Kyaaryo eeniro pikemaatsitayityaarini, omaanta tee apatziro pikemaatsitya eeroka apaniroeni, eejatzi ikimiteeyakimini rirori ayemijantzinkarite janta paashinikipaeni kipatsi. ¹⁰ Eero ojamanitaperotzi pikemaatsitya: riyotzi Tajorentsi pipinkathatakiri riraga Jesokirishito, roojatzi ragaeyanakimini janta jenokinta. Pikanteetatyeeyaani pijeekapae janta okameetheetyaaperotzinta ashi royiro ineshironkatantzi: eekiro riyaatatye

rowameethataperoeyemini, riweshiryakagaeyemini, ishintsishireeyemini pajankaneki, eero pikantashiryapaa eejatzi. ¹¹Thame maawaeni apinkathataperoyerini, akanteetaty-eeyaani. Tema osheki ikameethaperotaki. Aritaki okantyaari.

¹²Ari nojankinatakimi eechonkiini nokamanantakimiri osheki ineshironkaperoeyakimini Tajorentsi, kyaaryo nokantakimiri. Iroñaaka paapatziyaperotyaari irira, piweshiryaaawentyaari. Eeniro irika Shiriwaano,* rirotaki aaneemironi iroka nojankinari. Osheki noñaaperotziri: rirotaki ayemijantzinkarite, ikyaaryoowentziro raapatziyaperotakari Jesoshi. ¹³Riwethateeyakimini maawaeni ayemijantzinkarite jaka Wawirooniyaki,† tema roroatzi riyoyaanewopaeni Awinkatharite raapatziyeeyarini. Eejatzi riwethateeyimini niyotaanewo Marikoshi. Tema kimitaka rirotaki notyomi. ¹⁴Paakameethatawakagaeyaani maawaeni, pineshironkatawakagaeyaani. Nokantziri Tajorentsi: “Pineshironkateeyerini maawaeni aapatziyariri Pitomi, kameetha pijeekakagaeyerini”.

Naaka jankinatzimirori:

Peetero

* 5:12 Shiriwaano apite okanta iwaero, paashini okantzi Shiirashi. nampitsi owaero Orooma paashini owaero Wawirooniya.

† 5:13 Riraga aapatziyariri Jesoshi iitziro

RAPIITEENIRI PEETERO ROJANKINATZINIRIRI IYEMIJANTZINKARITE

¹ Naaka Shimo Peetero jankinatzimirori eerokapaeni noyemijantzinkaritepaeni. Naaka rotyaantanewo Jesokirishito, nantziniri rirori oetarika ikowakaakinari. Tema amonkaatawakagaeyakani ameenteeyakarini Jesokirishito, riraga Owawijaakoeyakarini. Tema rirotaki Tajorentsi. Rirotaki kameethaperotatsiri. ² Ari piyoteeyakirini, rootaki nokanantariri osheki ineshironkateeyemini eejatzi kameetha ijeekakagaeyemini.

Pikañaaperotya ashi poyiro pikameethatzi

³ Ari roñaagakaero Tajorentsi rirotaki kameethaperotatsiri eejatzi eenitatsi itajorenka, ikaemashiryaanteeyakaerini aapatziyaari. Aririka aapatziyaari aritaki itajonkawenteeyakaeni akanteetateyeyaani ajeeki eejatzi oshiyakotyaari rirori akameethashiryaantyaari. ⁴ Osheki itajonkawenteeyakaeni akimoshirewenteeyantyaaririni, rantakaeniro maawaeni ikantakaeri. Ikashiyakae ramitakoeyeeni eero akowantawo antero kaari kameethatatsi jaka kipatsiki. Eejatzi ramitakoeyeeni akimiteeyantyaaririni rirori. Tee akimitari iroñaaka riraga theenkantatsiri.

⁵ Tema rantakaeniro Tajorentsi maawaeni iroka, rootaki okameethatantari akañaaperotya kameetha ameentyaari Jesoshi. Aririka ameentyaari, roojatzi ari okameethatzi akameethatanaki. Aririka akameethatzi, okameethatzi eejatzi ayoperotanaki oetarika ikowakaakaeri. ⁶ Aririka ayotaki oetarika ikowakaakaeri, okameethatzi eejatzi aamakowentya apaniroeni anantyaawori. Aririka aamakowentanakya, okameethatzi akyaaryoowentero ikowakaakaeri. Aririka akyaaryoowentero ikowakaakaeri, okameethatzi eejatzi oshiyakotyaari Tajorentsi, antapiintziro okaatzi kameethatatsiri. ⁷ Aririka oshiyakotyaari Tajorentsi, antapiintziro okaatzi kameethatatsiri, okameethatzi eejatzi anintaperoeyanakirini maawaeni ayemijantzinkarite, eejatzi okameethatzi aneshironkateeyanakirini maawaeni atziri. ⁸ Aririka pantaperoeyanakironi maawaeni iroka, ari osheki pantakiniri Awinkatharite Jesokirishito, eejatzi piyotaperotanakiri. ⁹ Riraga kaari anteroni irokapaeni ikimiwita kamampowaakitatsiri. Tema ipeyakotari osheki ranteeyawitakawoni kaari kameethatatsi paerani, omaanta Awinkatharite ineshironkaperotakiri, rowameethashiryaakiri, ari tee ikenkithashiriuro eejatzi kaari kameethatatsi rantzimotawitakariri.

¹⁰ Iroñaaka, noyemijantzinkarite, eero pikimitari riroripaeni inta pikyaaryoowentaperotero panteniri Tajorentsi maawaeni ikowakagaeyakimirini. Tema pikowaki piyote ikaemakimi Tajorentsi eejatzi riyoyaakimi. Aririka pantapiintakiro maawaeni iroka, eero pipakagaero paapatziyari Jesoshi. ¹¹ Okantyaatakya raantaneemiri janta jenokinta, janta ikantani ipinkathariwenantzi Awinkatharite Jesokirishito: riraga owawijaakoeyakarini.

Eero pipeyakotziro iroka nokantakimiri

¹² Tee owakira pikemaeyakironi iroka nokantakimiri: piyotziteeyawoni, eejatzi pi-matayitakironi kameetha. Omaanta okameethatzi eekiro niyaatatye napiiteemiro eejatzi nokenkithashiryaakagaemiro. ¹³⁻¹⁴ Riyotakaakina Awinkatharite Jesokirishito eero ojamanitzi nokamantyaari. Omaanta okameethatzi nokenkithashiryaakagaeyemironi roojatzi nokamantakya. ¹⁵ Roojatzi nokamantaka, eero pipeyakotantawo, inta pikantyaani pikenkithashiryaapiintyaawo.

Kameetha iyotagaeyakaeni iñaani Tajorentsi

¹⁶ Tema nokamanteeyakimini iinja ipokae eejatzi Awinkatharite Jesokirishito, osheki ipinkatharentsitapaaki. Kyaaryo iroka nokantakimiri, tee nokamantashiteeyemironi naamaashiteeyakarini. Tema naakapaeni ñaaperoeyakiririni Jesoshi paerani ishipakiryaaki eejatzi itajonkantayitakini. ¹⁷⁻¹⁸ Paerani riyaatantakari Jesoshi tonkaariki, noyaatanakiri naaka eejatzi paashini apite riyotaanewo; noñaaperoeyakirini ishipakiryaanaki, eejatzi

nokemaeyawakirini Pawa Tajorentsi, riraga kameethaperotatsiri. Ikantzi: “Rirotaki irika notyomi nonintaperotziri, osheki noñaaperotakiri ikameethatzi”.

¹⁹Eejatzi eenitatsi iroñaaka rojankinatziiteeyanarini riraga kamanantayitziroirini iñaani Tajorentsi paerani: okyaaryooperotatzi. Okameethatzi pikenkithashiryaaeroeyeroni okaatzi rojankinatzi; tema iyotaatziimi piyote okyaaryooperotzirika okaatzi riyotaantziiri paashinipaeni atziri. Okimitakawo oorentya tsiteniriki: eerorika oorenta, eero amina-shita. Ari okameethatzi pikantyaani pikenkithashireeyeroni Jankinarentsipero, roojatzi kitejiriki ipokantyaari Jesoshi; roojatzi riyotakaaperoeeyemini Tajorentsi, okimitzi-moeeyemini okitejitaperotzi. ²⁰⁻²¹Nokowaki piyoperoeeyeroni iroka: rowaga rojankinarini riraga kamanantayitziroirini iñaani Tajorentsi okameethaperotaki. Tee riyotawitani irirapaeni, riraga paejatziitani, kaari ashitawori rojankinari rirori; omaanta iyotagaeyakirini Ishire Tajorentsi, rootaki rojankinatantakawori iroka.

2

Ikenkithatakotziri amatawitantatsiri

¹Eeniwitacha paerani kamanantawitachari ikaateeyinira ijorijiyotzinkaritepaeni, omaanta ramatawitagaanteeyirini; roojatzi ijeeki iroñaaka amatawiteeyemirini eerori. Riyotagaeyemirini theeyaantsi, itheeyakotyaari Tajorentsi. Tema ayoteeyakini ikamawenteeyakaeni Jesoshi aateeyantyaarini jenokinta, omaanta ikante riraga amatawitantatsiri: “Eero apinkathatziiri Jesoshi”. Rootaki kaari ojanitananta rowashironkaaperoteri Tajorentsi. ²Eenitatsi osheki eerokapaeni rirotaki oyaaterini: pikimityaari, tema pantayitziroirini kaari kameethatatsi; rootaki itheenkanteetyaawori Naagantsipero kenkithatakotziriri Jesokirishito. ³Osheki ramatawiteeyemini riroripaeni, riyotaashitayitemirini oetarikapaeni rayitantemiriri piyorikite. Paerani ikantzi Tajorentsi: “Aritaki nowashironkaaperoeeyakirini riraga amatawiteeyeririni aapatziyanari”. Kyaaryo, eero ojanantzi riyateeyeni paamariki kaari tsiwakanitatsini.

⁴Paerani riraga ronampiripaeni Tajorentsi ipiyathateeyakarini, rantayitakirini kaari kameethatatsi. Rootaki rowashironkagaeyantakaririni, rookaeyakirini janta jaawiki janta otsitenitaperotzinta. Aritaki ijeekanaki riroripaeni janta, roojatzi ikantakowenantaayari Jesokirishito iinja. ⁵Pamine, rowamagaeyakirini Tajorentsi riraga atziripaeni paerani-peroroña. Tee ipinkathateeyirini rirori, rootaki rotyaanantakanarini onkawo agaeyakirini. Tekatsi paashini rowawijaakote, apatziro Noe, itomi 3 eejatzi iinapaeni, ikaateeyini 8. Tema rirotaki kenkithatakagaeyawitakaririni atziripaeni, ikaateeyawitakarini okameethatzi pookero kaari kameethatatsi, pantero kameethatatsini. ⁶Eejatzi paerani-peroroña itagaeyakirini Tajorentsi maawaeni joroomajatziri, eejatzi maawaeni komoorajatziri; itagaeyakirini ipankopaeni, rowaagawo, maawaeni. Ootaka maawaeni. Okameethatzi iroñaaka akenkithashiryaaakoperotyaawo rantakiri Tajorentsi, ayoteeyantyaarini ari rowashironkagaeyakirini iinja maawaeni kaari pinkathatziiri. ⁷⁻⁸Ari ikameethashiryaaakini Rooteni; ijeekawitani janta Joroomaki, omaanta osheki rowashiretakotakari ijeekimoteeyakirini, iñaakiri, ikemiri ranteeyakirini oshekipero kaari kameethatatsi. Osheki ikenkithashiryaaakotakari maawaeni kitejiri ikantzi: “¿Iitaka kaari raapatziyeeyantarini Tajorentsi? Raapatziyaarimi ari ijeekimi kameetha”. Omaanta iñaakiri Tajorentsi ikameethaperotaki riraga Roote rootaki kaari itaantari inta rowawijaakotakiri. ⁹Naakiro, riyotaperotzi Tajorentsi rowawijaakoeyirini pinkathateeyirini, omaanta kaari ikimitantari theenkantatsiri. Kyaaryo, rowashironkaeyerini irirapaeni iroñaaka eejatzi ipokaerika ikantakowenanteeyaaririni, aritaki rotyaantakiri paamariki kaari tsiwakanitatsini. ¹⁰Aritaki rowashironkagaeyakirini maawaeni kowatsiri rantero kaari kameethatatsi antashitayitaworini ikowayitziroirini rirori, omaanta rowashironkaaperoeeyakirini riraga ñaaminthatashitawori kaari rayi eejatzi riraga atziri rantatenkatawakaeyaani ishramparinkaki eejatzi rowashironkaaperoeeyakirini rowaga

ñaaminthatashitariri kaari ayi eejatzi rowaga tsinani antatenkatawakagaeyaani otsinaninkaki. Eejatzi rowashironkaaperoe yakirini riraga theenkiriri Awinkatharite eejatzi theenkiriri maawaeni jewatatsiri.

Tema osheki ikantakaaperotatya riraga amatawitantatsiri, ikantzimatziri jewatatsiripaeni eejatzi ronampiripaeni Tajorentsi. ¹¹Omaanta ijeekaeyini ronampiripaeni janta Awinkathariteki, omawitya oshekipero ishintsitzi, tee ipiyatakotari riraga kantzimateeyiririni. ¹²Riraga amatawitantatsiripaeni ikimiteeyakarini tsimeripaeni, tekatsi riyote. Riraga tsimeri ijeekashiteeyaani inimateeyakirini, roojatzi ikenteri atziri, chek, rowamayeri. Ikimiwitakari riraga theenkantatsiri ikantzimatashitayitawoni kaari riyotzi, rootaki ithonkantaayariri Tajorentsi. ¹³Kyaaryo iinja rashironkagaeyakyaani rirori, tema ikantzimatakiri paashinipaeni eejatzi ramatawitakiri. Riweshiryaawentashitayitawoni rantero kaari kameethatatsi kitejiriki, omawitya iñaakiri paashinipaeni atziri. Kyaaryo rantzimoteemiro kaari kameethatatsi itsipatantakimiri rootaki itheenkantakimiri atziripaeni. Tee okameethatzi ranteeyirini rirori, omaanta rantakagaeyakimironi kaari kameethatatsi pikimiteeyantayaririni eerori. ¹⁴Tema iñaawenaperoteeyawoni ishirontawo tsinanipaeni, ikantani rantapiintziro kaari kameethatatsi: tekatsi ikantero rookaero, ashi royiro. Rantakagaeyakirini kaari kenkithashireeroni kameetha kaari kameethatatsi. Ashi royiro iñaawenaperoteeyawoni ashaagawontsi. Kyaaryo riraga Tajorentsi rotyaanantayariri rirori paamariki kaari tsiwakanitatsini. ¹⁵Paerani ikemijantaperotaki kyaaryooperotatsiri omaanta iroñaaka rookakiro, rantashitayitawoni oetarikapaeni ikowakiri. Ikimiteeyakawoni rantakiri Waraamini, itomini Weyori. Ikenkithatawitawoni paerani iñaani Tajorentsi, omaanta iñaawenaperotakawo ashaagawontsi. Ikowawitakani ipeyiri ashaagantzinkari. Rootaki ikimoshiretantakari ipinatanteetariri ranantyaawori kaari kameethatatsi. ¹⁶Tee raapatziyaperotari Tajorentsi omaanta royaatakiri kowaentsiri ipinateri ashaagawontsi. Ari romapokashitakari iwoorote iñaanatakiri, kimitaka rirotakimi atziri. Tee riyotzi Waraami riro ñaawaetakaakiriri Tajorentsi. Ikijaperotakiri rompojan-takariri, ipiyawaantetantakariri, roojatzi iñaakiri ronampiri Tajorentsi rootaki osheki rot-sikanatantanakariri, eejatzi osheki ikenkithashiryaanakaka: tee ikenkithashiryaawitanaawo eejatzi ashaagawontsi.

¹⁷Aririka pikeekakotero iñaawiyowaatantyaari tema pikowaperotaki ojeeki iñaaw. Omaanta aririka opiryaataki, tema tee okameethatzi, tekatsi paye iñaaw. Ari riraga amatawitantatsiri roshiyakawo piyanarite piryaateentsiri iñaaw: tee ikameethatzi. Osheki iñaawaetashita, wero, wero, wero, omaanta tekatsi ramitakotemi. Eejatzi ikimitawitakawo menkori, aririka piñaakiro amakiro tampyaa, pikenkithashireeya: “Oparyiatyee inkani”. Omaanta kimitawitaka amatawiwitakimi, teemaeta opariye. Eeniro ijeekaperotantyaari rirori janta otsitenitaperotzinta riwetsikakiniriri Tajorentsi. Tema rootaki paamariki kaari tsiwakanitatsini. ¹⁸Osheki ikantakaaperota eejatzi ikantapiintzi: “Ñaakiro, nantashitayitakawoni oetarikapaeni nokowayitzirini”. Ari ramatawitayitzirini osheki owakira aapatziyawitakariri Jesoshi: owakira rookawitakawo kaari kameethatatsi rantayitzirini, omaanta rantakagaeri eejatzi. ¹⁹Ikanteeyirini: “Tema irira Tajorentsi owawijaakotzimiri, tee pimatziro powawijaakotya apaniroeni. ¿Litaka kaari panantawo oetarika pikowayitzirini? Tema ineshironkatakimikya, eero ikijawentzimiro. Thame pikimitena naari”. Rootaki ikantayitawitarini, omaanta osheki ramatawitantzi. Tee imatziro rirori rantero oetarika ikowaki inta rantapiintziro kaari kameethatatsi. Tema piyotzi aririka ranaakoteetakae oetarika eero amatziro apaniroeni ookaero iroka. ²⁰Pamine, paerani riraga amatawitantatsiripaeni rantapiinteeyawitawoni kaari kameethatatsi ranteeyironi maawaeni theenkantatsiri. Roojatzi riyotaakoteetakiri Awinkatharite Jesokirishito riraga Owawijaakotakaeri, ari ipakaawitakawo rantziro kaari kameethatatsiri. Roojatzi ipiyashitantaawo rantziri paerani. Iroñaaka tekatsi ikantya ipakantyaawori eejatzi rantayitzirini, rootaki osheki rowashironkaaperotantyaari. ²¹Ñaakiro, okameethawita eero riyotzimi riroripaeni ijeeki kameetha. Tema iroñaaka tee ikoyi rantero okaatzi ikaminaakiriri Tajorentsi, omawitya okameethaperotaki; rootaki tekatsi okantya rawi-

jakotantyaari. ²² Ikanteetzini: “Riraga otsitzi roepiyeero iyamaankani, rowaawo”. Eejatzi ikanteetzini: “Atsipetashitakari akiweri chaancho, tema eejatzi ipiyanee rantaatapaero jampowatha”. Kyaaryootaki ikanteetziri. Aritaki ikimiteeyarini rirori riraga iyotakowitariri Jesoshi omaanta kaari aapatziyariri, ipiyakoteeyaawo kaari kameethatatsi.

3

Ikenkithatakotziri Jesoshi ipokanteeyaari ikantawenteri atziri

¹⁻² Ari, noyemijantzinkarite, piyoteeyini nonintaperoeyakimini. Paeranineente nintantakimirori nojankinatakimiro, nokenkithashiryaaakimiro rojankinatziniriri riraga kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi kameethashiretatsiri paerani. Eejatzi nokenkithashiryaaakimiro maawaeni ikaminaakaeri Awinkatharite, riraga owawijaakotakaeri. Roojatzi rotyaanteeyakarinarini aapatziyakagaeyemirini. Iroñaaka napiiteemiro nojankinateemiro pikenkithashiryaaakoperotantyaawori maawaeni okaatzi kameethatatsiri.

³ Okameethatzi piyoteeyeni eerotzitarika ipokira Awinkatharite, ijeekera osheki theenkantatsiri, rantashitayijeempiyaawoni oetarikapaeeni ikowayitzirini rirori. Ishirontawenteeyarini Awinkatharite, ⁴ ikanteeyeni: “¿Ikantzima Jesokirishito ari ipokae? Injii, injii, injii. ¿Iitarika iroñaaka? Tema kamaki paerani. Eero ipokae. Paerani raamaawitakarini riraga itakaantaworini aapatziyariri roojatzi ikamaki, omaanta tee iñiiri, roojatzi iroñaaka. Paejatotaki paerani. ¿Piitzima eeroka ari piñaagaeri? Injii, injii, injii. Roojatzi okantani kipatsi, tee opaashinitzi”. Rootaki ikanteeyirini theenkantatsiri.

⁵ Riyotaki itheeyashita, omaanta tee ikoyi ikenkithashireero rantayitakirini Tajorentsi. Paerani ikantaki rirori: “Otzimeeta jenoki, eejatzi otzimeeta kipatsi”, roojatzi otziman-takari. Ari riwetsikakiro kipatsi, shitowanaki niyanki inkaareki, iroñaaka otapotakawo inkaare. ⁶ Aritaki okantakari paerani, omaanta roojatzi rowashironkagaeyakirini riraga atziri eejatzi piratsipaeni ikaateeyinira ijeekantakarira Noe paerani. Rootaki rowashironkaanteeyakaririni, tee ijeekaeyini kameetha. Ari opariyaki antawo inkani, oonkanaka maawaeni kipatsi, eejatzi ithonkaeyanakani theenkantatsiri. ⁷ Eejatzi ikantzi Tajorentsi: “Iinja notayero jenoki eejatzi kipatsi, eejatzi notaakoeyerini maawaeni jeekantawori”. Tema paerani ikantzini: “Niwetsikero kipatsi”, roojatzi otzimantakari. Iroñaaka ikantzi: “Iinja notagaero kipatsi”, tema eejatzi rantero. Kyaaryo tekiraata omonkaatya itaanteeyaawori, omaanta iinja itagaero, eejatzi itaakoeyerini maawaeni theenkantatsiri, rowashironkagaeyerini.

⁸ Iroñaaka, nonintanewopaeni, pikenkithashiryaaakoeyeroni iroka: aetakaawitawo 1000 ojarentsi paerani peroroña. Omaanta tee iitziro riraga Tajorentsi. Iñaakiro tee ojamanitzi, okimitzimotakari apaani kitejiri. Ateeyironi tee ojamanitzi apaani kitejiri, omaantakya irira iñaakiro ojamani, okimitzimotakari 1000 ojarentsi. ⁹ Ñaakiro, aetakaawiteeyakawoni opaeranitaki, tekira imonkaatziro ikantakaeri: tekira ipokae Awinkatharite. Omaanta tee iitziro rirori opaerantzi. Eero ramatawitee, omaanta ojamani royeeyirini theenkantatsiri, ikowaki ikenkithashiryaaaperoteeya, retakotantanakya okaatzi kaari kameethatatsi rantakiro eejatzi rookero. Ikowakiri maawaeni atziri eero riyaatanta paamariki kaari tsiwakanitatsini. ¹⁰ Omaanta kyaaryo iinja romapokaperotapae Awinkatharite, ipokaerika. Okimitaaganki tee ayotzi tsika ikaatzika ipoki koshintzi eejatzi tee ayotzi tsika ikaatzika ipokae Jesoshi. Antawo otonkanaki jenoki, toon: othonkaperotanakya, thopereee. Itaaperotanakya ompokiro, oorya, kashiri, maawaeni. Eejatzi kipatsi, otaanakya; eejatzi otaakotaperoeyanakyaani maawaeni riwetsikakiri Tajorentsi jaka kipatsiki eejatzi itaakoeyanakyaani maawaeni atziri: jeeei.

¹¹ Ari iroñaaka ayoteeyanakini othonkaeya maawaeni añeeyirini, rootaki okameethatantari akenkithashiryaaanakya, aapatziyaperotyaaari Tajorentsi, kameetha ajeekaperote. ¹² Kameetha aamagaeyarini Jesokirishito ipokae, kameetha eejatzi anteeyenirini maawaeni ikowakaakaeri ishintsitanteeyaari ipokae. Aririka omonkaatky, otaanakya jenoki eejatzi jenokijatopaeni othonkaeyanakyaani, maawaeni,

thopereee. ¹³ Omaanta eenitatsi paashini ikantakaeri, ayotaki eero ramatawitee. Tema ikantzi: “Niwetsikae paashini jenoki owakirari, eejatzi kipatsi owakirari. Okameethaperotee roori, eero ijeekae antayiteeroni kaari kameethatatsi”.

Riweyaantapaakari rojankinari

¹⁴ Rootaki nonintaperotanewopaeni, paamagaeyantaworini ikantakaeri. Pikañaaperotyta piyeeki kameetha pikimitya Tajorentsi, eejatzi paakameethatawakagaeyaani; roojatzi aririka ipokae, iñaaperotapaakimi pikameethaperotaki, tekatsi pantani. ¹⁵⁻¹⁶ Eejatzi pikenkithatakotero iroka: kyaaryo, tekira ipokae Awinkatharite, omaanta royagaeyakirini paashinipaeni atziri raapatziyeeyarini rirori rawijakoeyanteeyaarini. Rootaki rojankinateeyakimirini Paaworo rirori, riraga anintaperoeyirini. Osheki riyotaakiri Tajorentsi irira. Roojatzi rirori ikamantakotakaero iroka maawaeni rojankinari. Eenitatsi pomeentsitagaanteenchari rojankinayitzirini. Iroñaaka riraga kaari iyotatsi, riraga kaari aapatziyaperotariri Jesoshi, ikinakaashitakawo iñaani Paaworo, tee rothatayiro ikamantakotero. Eejatzi ikinakaashitayitakawoni paashini iñaani Tajorentsi, rootaki rowashironkaeyantayaririni iinja.

¹⁷ Ari, nonintaperotanewopaeni, nokamantakimi tsika okantyaari iinja. Nokamanteeyakimini ijeeki riraga kaari kameethatayitatsini, piyathateeyaaririni Tajorentsi, riyotaantero theeyaantsi. Kyaaryoowa, paapatziyarikari, ikompitakaemikari. ¹⁸ Eekiro piyaataye paapatziyaperotyari Awinkatharite Jesokirishito, riraga owawijaakoeyakaerini, piyoperotantakariri. Thame iroñaaka eejatzi apinkathataperoyerini, akanteetatyeyaani. Aritaki okantyaari.

Naaka jankinatzimirori:

Peetero

RITAKANARI ROJANKINATZINIRI JOWA RIYOTAANWOPAENI

Riraga iyotakoperotakagaeyakaeririni Tajorentsi riyoteeyakaeni tsika akantyaari ajeekantyaari jenokinta

^{1,2} Nokoyi niwethatemi eerokapaeni tsikarika pikanta pijeeki. Naaka Jowa jankinatziimirori iroka. Iroñaaka nojankinatakotakiri itaperotakawori ijeeki. Paeraniperoña, tekirani otzimini kipatsi, roojatzi ijeekitani riraga Jesoshi. Itsipatakarini ashitariri, riraga Pawa Tajorentsi, roojatzi ipokantapaaka jaka kipatsikika. Rirotaki iyotakoperotakagaeyakaeririni Ashitariri. Ikanta riyotagaeyakinani tsika akanteeyarini ajeekashiryaanteeyari jenokinta. Naaka maawaeni riyotaanewo nokemapiinteeyakirini, noñaapiinteeyirini, naminapiinteeyakirini, nopampitapiinteeyakirini: iroñaaka nokamanteeyemini tsika ikantari, eejatzi nokamanteeyemini tsika akantya añaaperotanteeyaririni janta jenokinta. ³ Irira noñaaperotakiri, nokemaperotakiri, rirotaki nokenthatakotziri. Iroñaaka nokamantaperotemi tsika pikantya pikempyaaminthatantani kijokiro powanakina naaripaeni. Eejatzi akempyaaminthatantyaariri Ashiteeri, eejatzi Itomi, riraga Jesokirishito. ⁴ Nojankinatziimiro iroka akimoshireperotanteeyarini kameetha.

Roshiyaperotakawo Tajorentsi kitejiri

⁵ Iroñaaka nokamantemiro ikamantakinari rirori. Maawaeni okaatzi rantziri Tajorentsi okameethatatziri, rootaki roshiyaperotantakawori kitejiri koñeetyaaki kameetha: tee ikemakaaneentawo rantziro kaari kameethatatsi, rootaki kaari itsitenitaneentari rirori. ⁶ Akanterika: “Nokimitakari: tema kijokiro nowakiri”, omaanta eenirorika antapiintziro kaari kameethatatsi, okimitaka eeniro akinaki tsiteniriki: atheeyashitaka amatawitaahitakari paashinipaeni. ⁷ Omaanta Tajorentsi ikameethaperotaki, ikimitakawo ikinanaki rirori kitejiriki. Eejatzi aari, aririka kameetha ajeeki, okimitaka ajeekaki kitejiriki, akimitakotakari ikimitaaga rirori: akameethatawakagaeyakani. Ikamawentakae Jesoshi, riraga itomi Tajorentsi rowawijaakotantakaeri: okimitaka rapaatawentakae riraa okitetanteeri kaari kameethatatsi antziri. Rootaki iñaaperotanteeri Tajorentsi aaka kimitaka tekatsi antani. ⁸ Akanterika: “Tee nantziro kaari kameethatatsi”, aaka amatawitaacha apaniroeni, tekiraata ayotaperotziroota kyaaryooperotatsiri. ⁹ Tee ramatawitee Tajorentsi, ikameethaperotaki eejatzi ikyaryoowentziro okaatzi ikantakaeri. Aririka athawetakotya akanteri: “Nantakiro iroka kaari kameethatatsi, eero napiiteero, eero pikijawentanawo inta pipeyakotenawo”, aritaki imatakiro: kyaaryo ikamawentakae, rowameethatakae, tema apaatawentakae riraa Jesoshi paerani okite-takaakae. ¹⁰ Akanteririkami Tajorentsi: “Tee nantziro kaari kameethatatsiri”, kimitaka akimitakaantakari rirotaki theeri Tajorentsi. Tema ikantzi Iwaperiteki: “Maawaeni atziri rantziro kaari kameethatatsi”. Akanteririkami Tajorentsi: “Tee añiirori nantani”, rooma tekiraata ayoperotziro kameetha kyaaryooperotatsiri okantziri iñaani. Tema athañaakawo okaatzi ikantakaeri.

2

¹ Iroñaaka, niyotaanewopaeni, nojankinateeyemironi eero panantawo kaari kameethatatsi. Eenitatsi Pawakinta ñaanatakowenteeyakaerini, riraga Jesokirishito, ikameethaperotaki. Aririka antero kaari kameethatatsi, ari iñaanatakowentakae. Ikanteri Ashitariri: “Pikaminthayeri riraga aapatziyanari; tema nokamawentakiri”. ² Eenitatsi anteeyakirini maawaeni, rootaki ikamawenantakaeri rirori koroshiki ikowashitaka. Tee apatziri ikamawenteeyirini anampijatzipaeni aaka, inta eejatzi ikamawenteeyakirini rirori maawaeni atziri, rowameethatanteeyakaerini Tajorentsi, eejatzi riroripaeni maawaeni aapatziyariri Jesoshi. Roojatzi aapatziyaririka irira, eero ikijawenteero Tajorentsi kaari kameethatatsi anteeyakirini, eero rowashironkagae.

Aapatziyaperotariri Tajorentsi, rirotaki iyotziriri

³ Aririka akemijantaperotapiintero ikaminaakaeri Tajorentsi, ayoperoeyakini asheninkatakari. ⁴ Eenitatsi kantashitachari ikantzi: “Nosheninkatakari Tajorentsi”, omaanta tee imonkaatziro rantziniri ikaminaawitariri, rirotaki theeyinkari, riro amatawitaacha apaniroeni. ⁵ Omaanta aririka antaperotakiniri ikaminaakaeri Tajorentsi, aakaperotaki nintaperotakiriri. Rootaki ayotawakaantakari akimitakari. ⁶ Akanterika: “Kijokiro nowakiri Tajorentsi”, kameetha akanteetatyeeyaani akimitakotyaaeri, ajeeki kameetha ikimitaaga Jesokirishito ijeekawitani paerani.

⁷ Nonintaperotanewopaeni, kaari owakirari iroka nokaminaakimi, inta paerani pikemakiro. Paerani pitakawoni paapatziyakarini Jesoshi riraga Tajorentsi ikaminagaeyakaerani. ⁸ Tee ayotawitani, okimitzimotawitakaeni ajeekaki tsiteniriki, omaanta ipokashiteeyakaeni riraga Jesokirishito riyotakaaka, iroñaaka okimitzimotanaka ajeekae kitejiriki. Rootaki napiitantzimirori. Ikyaaryoowentakiro Jesokirishito inintaperoeyakaeni. Eejatzi eerori ari pikimitya pikyaaryoowentero pinintaperoeyerini paashinipaeni. ⁹ Aririka akantashitya: “Nokinaki kitejiriki, niyoperotziri Tajorentsi”, omaanta eenirorika oonari ayemijantzinkarite, tekiraata ajeeki kitejiriki, inta eeniro akimita paerani akinaki tsiteniriki. ¹⁰ Omaanta aririka anintaperoteri ayemijantzinkaritepaeni, tema eekiro aatatyee ajeeki kitejiriki, akimitakari Tajorentsi, eejatzi eero antapiintziro kaari kameethatatsi. ¹¹ Omaanta oonharika rirori, kimitaka akinaki tsiteniriki, eeniro antapiintziro kaari kameethatatsi. Tee ayotzi tsikarika akinanaki, kimitaka otsitenizimotakae, rootaki kaari añaantawo oetarika.

Eero pikowaperotziro rantapiintziri theenkantatsiri

¹² Nonintanewopaeni, eeniro panteeyawitakarini, omaanta rowawijaakoeyakimini Jesoshi. Tema ipeyakotakimiro Tajorentsi okaatzi pantawitakari. Rootaki iroñaaka nojankinatantzimirori iroka. ¹³ Eeroripaeni yotziriri kameetha Tajorentsi oshiyariri shirampari pishintsishiretaki tema piyoteeyakirini Jesokirishito riraga itaperotawori ijeeki, rootaki nojankinatantzimirori iroka. Eeroripaeni antziniriri Tajorentsi oetarikapaeni, poshiyakari ewankaripaeni, tema panaakotakiri Jatanaashi tee pantziniri ikowakaawitakimiri, rootaki nojankinatantzimirori iroka. ¹⁴ Kyaaryo nojankinatzimiro eeroripaeni kimitakimi neentsitepaeni, niyotaakimiro paapatziyari Jesoshi rootaki piyoteeyakirini ashitakaeri. Eeroripaeni antaripaeni, piyotakiri riraga itaperotawori ijeekaprotzi, rootaki nojankinatantzimirori iroka. Eeroripaeni ewankari, pishintsiteeyanakini, pikyaaryoowentaperotakiro ikantziri Tajorentsi, eejatzi tee paapatziyanaari Jatanaashi, rootaki nojankinatantzimirori iroka.

¹⁵ Eero pikowaperotziro pantero rantapiintziri theenkantatsiri. Eero pikowaperotziro oetarikapaeni tee okameethatzi ikowaperotziri jeekayitatsirini kipatsiki. Aririka pikowaperotero, eero pimatziro pinintaperoteri Tajorentsi. ¹⁶ Riraga kowaperotachari ijeeki kimitariri theenkantatsiri eejatzi kowashitachari rashitari oetarikapaeni tema ari ikanteeyani jaka: ikenkithashiryagaeyakironi oetarika ikowaperotakiri ranteri. Ikwaperotakiro oetarika iñaakiri, ikantakaaperotawo rashitawitaripaeni. Tee riro yoteeroni Pawa Tajorentsi, inta yotagaerori theenkantatsiri tsika ikanta ikenkithashiryaantari. ¹⁷ Opeyaneyya jeekayitatsirini kipatsiki, eejatzi opeyaneyya maawaeni ikowaeyawitarini theenkantatsirini. Omaanta aririka anteniri Tajorentsi ikowakaakaeri, akanteetatyeeyaani ajeekae janta jenokinta Pawaki.

Kijaneentakiriri Rotyaantanewo Tajorentsi

¹⁸ Niyotaanewo, rooteentsi ipokae Jesokirishito riraga Rotyaantanewo Tajorentsi, eero ojamanitzi. Pikemakotakiri riraga paashini pokatsini, riraga amatawitantashitachari, kantatsini: “Tee ratziritapaaki Rotyaantanewo Tajorentsi. Tee ipoñeeya jenokinta

Jesoshi. Kaari irira Rotyaantanewo Tajorentsi”. Irika iiteetziri Kijaneentakiriri Rotyaantanewo Tajorentsi: * omaanta nokantemi, areeteeyakani osheki riroripaeni. Eenitatsi iroñaaka osheki amatawitantatsiri itheenkiri Jesoshi, rootaki ayoteeyantakarini eero ojamanitzi ipiyaperotanteeyarini Rotyaantanewo Tajorentsi jaka kipatsikika. ¹⁹ Paerani ikaateeyawiteeni riraga amatawitantatsiri, ikemijantawitani rirori, omaanta iroñaaka rotsiparyanee. Tee ikimitaperotee. Ikimitaperotakaerikami, kijokiro rowanakaemi, omaanta rotsiparyagaeyakaeni. Iroñaaka riyotaperotanakiri maawaeni atziri tee ikimitee aaka, tee raapatziyaperotari Jesoshi. ²⁰ Omaantakya eeroka, rotyaanteeyakimironi Tajorentsi Ishire, okithaatakaapaakimi. Iyotaaperotakimiro, rootaki pinashitanteeyakaworini eeroka kyaaryooperotatsiri eejatzi kaari kyaaryooperotatsi. Tee pikimitari riraga kaari yoteroni kyaaryootatsiri: tee riyotzi irinta. ²¹ Piyoteeyakironi kyaaryootatsiri, rootaki nojankinatantzimirori iroka. Piyotaki amatawitantatsiri: eero ipoña Tajorentsi, tema rowaga iñaani Tajorentsi rootaki kyaaryooperotatsiri. ²² Theeyaperotachari riraga Kijaneentakiriri Rotyaantanewo Tajorentsi riraga kantashitachari: “Riraga Jesoshi, kaari Rotyaantanewo Tajorentsi”. Tema itheenkakiri Ashitakaeri eejatzi itheenkakiri Itomi. ²³ Riraga theenkakiriri Itomi Tajorentsi, tee riyotziri Ashitariri eejatzi. Omaanta riraga kantaperotatsiri: “Jesoshi rirotaki Itomi Tajorentsi”, tema rirotaki yoperotziriri ashitariri. ²⁴ Pikanteetateyeyaani pikenkithashireero pajankaneki iroka kyaaryooperotatsiri pike-makiri paerani. Aririka pikenkithashiryaperotakiro, aritaki kijokiro powanakiri Itomi Tajorentsi, eejatzi Ashitariri. ²⁵ Ajaa, iroka ikashiyakaakeri: “Okanteetateyeyaani ojeeki pishire”.

²⁶ Ari nojankinatakotakiri riraga amatawiteminimi, nokantemi: “Kyaaryoowa, ramatawitizimikarira”. ²⁷ Omaanta rotyaantakimiro Tajorentsi Ishire, okithaatakaapaakimi. Rootaki kaari pikowanta paashini yoteemini. Okithaantatakaakimiri, omatakayemiro otho-tyeemiro maawaeni iyotaaperotemiro. Kameetha iyotayemi, tee otheeyaniita. Rooma iyotaakae kijokiro oyeri Jesokirishito: ari kijokiro poyeri, pikantyaani.

Reentsitetakae Tajorentsi

²⁸ Iroñaaka, niyotaanewo, pikempiyaminthatakari Jesokirishito. Iinja ipokapae. Aririka pikantyaani pikempiyaminthatakari, ari piweshiryaawentawakyaari, eero pipashiwentaakaawakari aririka ipokae. ²⁹ Aritaki ayotaki ikameethataki Tajorentsi. Aririka eekiro riyaatatyee rantero kameethaperotatsiri riraga atziri, aritaki ayotanakiri rirori reentsitetakari Tajorentsi.

3

¹ Tee amatziri athotyero tsika okaatzika inintaperotakae Pawa Tajorentsi. Tema ikan-takae rirori: “Eerokateeyakini notyomipaeni, nishintyopaeni”. Kyaaryo ikantzi. Naakiro, osheki inintaperotakae. Omaanta tee riyotziri theenkantatsiri tsikarika ikanta, rootaki kaari riyotantee aaka rashi reentsite. ² Iroñaaka, nonintaperotanewopaeni, eeroka itomipaeni Tajorentsi, rishintopaeni. Tekira ayotzi tsikarika akantaperotyaaari iinja. Aririka ipiyapae jaka kipatsikika Jesoshi, añaawaeri tsikarika ikantaperota. Roojatzikya akimipaperotanakyaari aaka. ³ Ayoteeyirini rirorika piyaacha, rootaki akowantakari iroñaaka kameethatanaki: akimityaari rirori, ikameethataki. ⁴ Omaanta aririka eekiro aatatyee antero kaari kameethatatsi, tee aapatziyaperotawo ikaminaawitakaeri Tajorentsi. Tee okameethatzi apiyathatyaawo ikaminaawitakaeri. ⁵ Rooma piyotaki ipokapaaki riraga Jesoshi paerani jaka kipatsikika imatakaakae eero anantawo kaari kameethatatsi. Piyotaki eejatzi tee ikemakaaneentawo rantziro rirori kaari kameethatatsi. ⁶ Rootaki aririka kijokiro owanakiri, eero antapiintziro aari kaari kameethatatsi. Omaanta riraga antapi-intzirori kaari kameethatatsi tekira raapatziyari rirori eejatzi tee riyotziri tsikarika ikanta.

⁷ Rootaki nokantemiri niyotaanewopaeni, eero pishinetziri paashini rantakayemiro kaari kameethatatsi. Aririka eekiro aatatyee antapiintero kameethatatsiri, tema

* 2:18 Ipaante paashini Peru-jatzi okantzi “Kijaneentakiriri Rotyaantanewo Tajorentsi”: “Anticristo” eejatzi “enemigo de Cristo”.

akameethataki: amonkaatakari Jesokirishito, ikameethataki. ⁸ Omaanta riraga antapi-intzirori kaari kameethatatsi, reentsitetakari iwinkatharite kamaaripaeni: rooma rirotaki itaperotakawori antzirori kaari kameethatatsi. Rootaki ipokantapaakari Itomi Tajorensi. Ro ipokashitaperotziri rookakayeri maawaeni rantayitzirini iwinkatharite kamaari. ⁹ Aririka reentsitetakae Tajorensi, eero antapiintziro kaari kameethatatsi. Reentsitetakae, rootaki okithaatakaantakaeri Ishire, akimitakari riraga Tajorensi. Rootaki kaari antapiinantawo kaari kameethatatsi. ¹⁰ Rootaki ayotantakari asheninkatakari Tajorensi. Riraga kaari antzirori kameethatatsiri, tee isheninkatari Tajorensi. Eejatzi ikimita riraga kaari nintaperotziri iyemijantzinkarite eejatzi paashinipaeni atziri, tee isheninkatari Tajorensi, rootaki ayotantariri reentsitetakari iwinkatharite kamaari. ¹¹ Ajaa, iroka ritakimiri Tajorensi ikantakimiri paerani owakira paapatziyantakariri: “Okameethatzi anintashireperotawakagaeyani”. ¹² Eero oshiyakotari Kayeeni, riraga jeekatsiri paerani peroroña: reentsitetakari iwinkatharite kamaari. Tema roonakari rirentzi rootaki rowamaantakariri irira. ¿Iitaka rowamaantakariri? Ashi royiroyi tee ikameethatzi, omaanta iñaakotakirira rirentzi kameethataki okaatzi rantakiri, rootaki rowamaantakariri.

Pinintaperoteri piyemijantzinkaritepaeni

¹³ Noyemijantzinkarite, ikijemirika theenkantatsiri, eero pikenkithashiryaaishita, “¿Iitaka ikijantakinari?” Rooma ashii royiroyi theenkantatsiri ikijantzi. ¹⁴ Anintaperotakari ayemijantzinkarite, rootaki omawitya paerani tee ayotawitarini Tajorensi akamashirewitaka, iroñaaka aapatziyari rootaki owañaashiretantakaeri Ishire. Ayoperotziro iroka tema rootaki anintaperotantakariri ayemijantzinkarite. Riraga kaari nintashireperotziri aapatziyariri Jesoshi, eekiro riyaatatye ikamashireperotzi. ¹⁵ Riraga oonakariri atziri, aritaki ikenkithashiryaaakotziri Tajorensi, rirotaki owamaantatsiri. Piyotaki eero ishinetziri Tajorensi owamaantatsiri ikanteetatyeeyani itsipatyaaari inta rotyaanteri paamaariki. ¹⁶ Riraga Jesokirishito riro kowashiteencha ikamawentakae, rootaki ayotantakariri inintaperotakae. Eejatzi akimitya aari. Okameethatzi apashityaari ayemijantzinkarite oetarika koetyeemotariri omawitya roojatzi akamantakya. ¹⁷ Añaawitaririka rashironkaaka osheki ayemijantzinkarite, teerika akoyi akaminthayeri, ¿anintaperotzirima Tajorensi akimita akantzi? Teewee. ¹⁸ Nonintanewopaeni, tee okameethatzi akantashitya: “Nonintaperotziri maawaeni”. Inta okameethatzi aneshironkaperoteri, eejatzi anintaperoteri amitakoperoteri maawaeni.

¹⁹ Rootaki ayoperotantakari oyaataperotakiri Tajorensi, tee añiuro antani. Rootaki iñaaperotanteeri rirori akameethaperotee. ²⁰ Omawitya ajankaneki okantakotakae: “Eenitatsi pantani”, tema Tajorensi ranaakotakiro ajankane: riyotzitakaero maawaeni, oetarikapaeni. ²¹ Eejatzi, nonintaperotanewo, aririka athawetakotya eejatzi ipeyakotetanawo Tajorensi kaari kameethatatsi antakiri, ayotziro eejatzi okameethatzi akenkithatakaapiinteri Tajorensi. ²² Aririka akemijantaperoteri ikaminaakaeri, eejatzi amateniri ikowakaakaeri, ayotaki aririka akowakoteririka, aritaki ikemakae; tema ari ipashitakaero. ²³ Ajaa, iroka ikaminaakaeri: “Paapatziyaaari notyomi Jesokirishito. Pimonkaateniri ikantakimiri rirori: ‘Pinintaperotawakaeeyani’”. ²⁴ Aririka aapatziyaperotyaawo ikantakaeri, akempiyaminthataari. Rotyaantakaeniuro Ishire okithaatakaakae, rootaki ayotantakari akempiyaminthatakari.

4

Piyotaperoteri maawaeni iyotaantzirori kameethatatsiri eejatzi kaari kameethatatsi

¹ Nonintaperotanewopaeni, eero paapatziyayitarini intsipaete maawaeni iyotaawitemini: ramatawitzimikari. Aririka ikantemi: “Rotyaantakina Tajorensi”, omaanta pityaawo pojampiteri oetarika riyotagaemiri, piyotantyaariri kyaaryorika rotyaantakariri Tajorensi. Jaka kipatsikika eenitatsi osheki kowatsiri ramatawitante. ² Ajaa, iroka piyotantyaariri otyaantawopaeni Ishire Tajorensi: ikanteeyemini rirori: “Ipoñaaka Jesoshi riraga Itomi Tajorensi jenokinta ipokapaaki jaka kipatsikika ratziritaperotapaaki”. ³ Omaanta

tee otyaantziri Ishire Tajorentsi kowatsiri ramatawitemi riraga kaari kantatsini: “Jesoshi rirotaki Itomi Tajorentsi, ratziriperotapaaki”. Omaanta rirotaki theenkiri irira, tema ikimitakari riraga Kijaneentakiriri Rotyaantanewo Tajorentsi. Tema pikemakiri irira ikanteetzi: “Ipoke iinja”. Omaanta nokantemi: “Pokaki kijakiriripaeni iroñaaka”.⁴ Niyotaanewopaeni, reentsitetakimi Tajorentsi, kijokiro rowakimi. Tema ipinkathariwenantzi irira ranaakotakiri maawaeni kowawitachari ramatawitemi. Imatakaakimi, rootaki kaari paapatziyantaperotaari Jatanaashi, riraga theeyachari jeekatsirika jaka.⁵ Rooma reentsitetakari irira riraga amatawitantatsiri, rootaki ikenkithashiryaaantakawori ikoyiri atziri. Ikemijantawakiri atziri rirori. ⁶Omaantakya naakapaeni nosheninkatakari Tajorentsi, rotyaanteeyakinani niyotaantyaariri atziripaeni kyaaryooperotatsiri. Raa-patziyakae maawaeni iyotziriri rirori, rootaki ayotantariri okithaatakaakari Ishire Tajorentsi: maawa yoteeriri kyaaryooperotatsiri. Riraga kaari iyoterini Tajorentsi, tee ikemijantana, rootaki ayotantakariri rirotaki amatawitantani.

Thame anintaperotawakaya

⁷Nonintaperotanewopaeni, thame anintaperotawakaya. Rirotaki Tajorentsi itaperotakawori riyotaakae anintaperotawakaantyaari. Aririka anintaperoteri paashinipaeni, aakaperotaki reentsitepero Tajorentsi, ⁸riraga kaari nintashireperotziri aapatziyariri Jesoshi, tee reentsitetari Tajorentsi: reentsitetyaaririkami, aritaki ikimitakyaarimi rirori, tema ashi royiroyo inintaperotantzi. ⁹Rootaki ayotantakariri inintaperotakae, rotyaantakariri Itomi rapintzite kipatsikika ikamawentakae rowawijaakotantakaeri, akanteetatyeyyaani ajeekimotantyaariri. ¹⁰¿Ninka nintaperotantatsiri? Tee aaka anintaperotziri Tajorentsi, inta inintaperoyakaeni rirori. Rotyaantakaeri Itomi, ikamawentakae, rowawijaakotantakaeri ikowashitaka. Iroñaaka tee ikenkithashiryagaero Tajorentsi antawitari, inta ipyakoteero eero rowashironkagae: tema riraga Itomi ipinawentakae okaatzi antani janta koroshiki.

¹¹Ñaakiro, nonintaperotanewo, inintaperotakaeroña Tajorentsi. Rootaki okameethatantari anintaperotawakaya aakapaeni.

¹²Tekatsi ñeerini Tajorentsi, omaanta aririka anintaperotawakaeya, kijokiro rowanakae irira, imatakaakae akimitakari, rootaki eekiro aatatyee anintaperotantakariri. ¹³Rotyaantakaero Ishire, ikithaatakaero, omatakaakae akimityaari rirori. Rootaki ayotantakariri akempiyaminthariri. ¹⁴Rotyaantakariri ashitakaeri Itomi jaka kipatsikika rowawijaakotantakaerori maawaeni atziri kaari kameethatatsi antakiri. Noñeeyakirini, rootaki iroñaaka nokamantakotantakariri. ¹⁵Akanterika: “Rirotaki Jesoshi Itomi Tajorentsi”, kijokiro rowanakae Tajorentsi. Eejatzi akimitya aari, kijokiro owanakiri: rootaki akimitawakagaeyantyaarini maawaeni. ¹⁶Ari ayoperotaki inintaperotakae, tema aapatziyakawo. Ashi royiroyo inintaperotantzi. Aririka ashi oyiroyo anintaperotawakaya aari, akempiyaminthariri Tajorentsi, eejatzi ijeekakaakae kameetha akimitakari rirori. ¹⁷Paata aririka akamae, eero athaawantawaari Tajorentsi. Aririka aweshiryaawentyaari, ayotanaki anintaperotakiri aari, aritaki amonkaatakari riraga Jesokirishito. ¹⁸Aririka ayoperotaki anintaperotakiriroña kameetha eejatzi akemijantaperoteri rirori, ¿iitakakya athaawanantyaariri? Ayoteririkami ari rowashironkakae, tema aritaki athaawantakyaarimi. Riraga thaawantariri Tajorentsi, tekiraata inintaperotziri eejatzi tekiraata ikemijantaperotziri: rootaki ithaawanantakariri. ¹⁹Ritakae Tajorentsi inintaperotakae, thame anintaperoteri aari iroñaaka. ²⁰Ikanterika atziri: “Nonintashireperotziri Tajorentsi”, omaanta ikijiririka atziri roonaririka, rirotaki theeri. Teerika inintaperotziri atziri, tekatsi ikanteri inintaperoteri Tajorentsi. Ñaakiro, eerorika imatziro inintaperoteri atziri iñaapiintziri, ¿tsika ikantyaaka inintaperotantyaariri Tajorentsi? Kaari iñeetzi rirori. ²¹Ajaa, iroka ikaminaakaeri irira: “Aririka anintaperoteri Tajorentsi, eejatzi akimiteri atziripaeni, anintaperoteri rirori”.

¹ Aririka ayotakiri Jesoshi rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi aaka reentsite Tajorentsi. Tema owañaakaero ashire rowaga Ishire rirori. Aririka anintaperoteri ashitariri, anintaperotzityaari eejatzi maawaeni reentsitepaeni, riraga owañaakiri ishirepaeni. ² Aririka, akemijantaperotero ikantakaeri Tajorentsi, amonkaatakari anintaperoteri, rootaki ayotantyaari anintaperotziri maawaeni reentsitetayitarini. ³ Anintaperotziririka riraga Tajorentsi, akemijantaperotero ikaminaakaeri. Tee opomeentsitaperota anteniri ikantakaeri. ⁴ Aririka rashitakae riraga Tajorentsi, eero oyaatziri theenkantatsiri. Ameentaperotakari Jesoshi, rootaki anaakotantakariri riraga theenkantatsiri: kaari oyaatantari. ⁵ ¿Ninka kaari oyaatziriri theenkantatsiri? Tema rirotaki iyoperotakiriri Jesoshi, kantatsiri: “Jesoshi rirotaki Itomipero Tajorentsi”.

⁶ Paerani, ipokantapaakari Jesokirishito kipatsikika, ikaawoshitawentakari Tajorentsi iñaaki, eejatzi ikamawentakae, ayotantakariri irira rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi. Tee apatziro ikaawoshitawentakari Tajorentsi eejatzi ikamawentakae: rapaatawentakae riraa. Eejatzi iyotaakae Ishire Tajorentsi tsika ikantari. Kyaaryoopero iyotaakae. ⁷ Janta jenokinta okaatzi 3 kantakotziriri irira Jesoshi rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi: riraga Iriri, rowaga Iwaperite Tajorentsi, eejatzi rowaga Ishire. ⁸ Eejatzi jaka kipatsiki eenitatsi 3 kantakotziriri: rowaga Ishire, ikaawoshitawentakari Tajorentsi, eejatzi riraa rapaatawentakae ikamawenantakaeri. Omonkaatawakaaka, iyotakaakae tsika ikantari riraga Jesoshi. ⁹ Rooma aapatziyakawo ikantakaeri atziri, omaanta ranaakotakiri Tajorentsi atziri, kyaaryo ikanantakiri rirori. Ikantakoperotakiri Itomi. ¹⁰ Aririka aapatziyaperotakyaari Itomi, akenkithashireperotakiri, eejatzi anteniri ikowakaakaeri. Riraga kaari aapatziyari Tajorentsi, tee ikenkithashiriro ikantakotziriri Tajorentsi Itomi: itheenkakiri rirori, tee rantziniri ikowakaakiriri, inta iitziri rirori theeyinkari. ¹¹ Aapatziyakari aaka Itomi, rootaki ijeekakaanteeri Tajorentsi aaka jaka iroñaaka eejatzi iinja janta jenokinta, akanteetatyeyyaani. ¹² Aritaki akanteetatyeyyaani añaagae maawaeni ayoperotziri Itomi eejatzi akempiyaminthitari. Riraga kaari iyoperotziri, kaari owañi ishire rootaki tekatsi ikantya rareetya janta jenokinta.

Pamanapiinteri Tajorentsi

¹³ Paapatziyakari Itomi Tajorentsi, iroñaaka nojankinatziro piyotantyaari pikanteetatyeyyaani añaagae pishire iroñaaka eejatzi iinja janta jenokinta. ¹⁴ Eero apashiwenta akenkithatakayeri: eenitatsi ikowakaakaeri antapiinteniriri. Aririka anethayeri oetarika ikowakaakaeri tema ayotakiri aritaki ikemijantakae. ¹⁵ Ayotakiri oetarika akanteriri, ikemijantakae. Eejatzi ayotakiri aritaki imatakaakaero iroka akantakiriri. ¹⁶ Aririka piñeeri piyemijantzinkarite rantziro kaari kameethatatsi, omaanta teerika itheenkiri Tajorentsi, pamanakowentyaari ramitakotanteeri rookantyaawori kaari kameethatatsi rantziri ijeekantyaari kameetha. Eenitatsi rantakiri paashini theenkantaperotatsiri: aririka piñaakotakiri, piyotanaki riyate rirori paamariki kaari tsiwakanitatsini. Tee nokantzimi pamanakowentyaari irinta. ¹⁷ Tee okameethaperotzi antero kaari kameethatatsi, omaanta eero aetakaashita maawaeni antzirori kaari kameethatatsi riyate paamariki kaari tsiwakanitatsini.

¹⁸ Ayotakiri aririka rashitakae Tajorentsi, tee antapiintziro kaari kameethatatsi. Rookakowentakae Itomi, tekatsi ikantee Jatanaashi rowashironkaeri. ¹⁹ Ayotakiri asheninkatakari Tajorentsi. Omaanta maawaeni theenkantatsiri, ipinkathariwentakiri iwinkatharite kamaaripaeni. ²⁰ Ayotakiri ipokakiri paerani Itomi Tajorentsi, rirotakiri iyotakaakaeri, ayoperotantariri riraga Tajorentsihero. Tema eejatzi Jesoshi rirotakiri Tajorentsihero. Rowañaagayakaeni, akanteetapaatyeyyaani añaagayapaeni janta jenokinta. Tema akempiyaminthari Tajorentsi eejatzi Itomi. ²¹ Kyaaryo Jesoshi rirotakiri Tajorentsihero. Rootakiri niyotaanewo, kyaaryoowa pikemijantaperotzirokari iitajorentsitashitayitarini.

Ariri okaatzi.

Naaka jankinatziro:

RAPIITAKIRO JOWA ROJANKINATZINIRI RIYOTAANEWO

¹² Nokoyi niwethatemi, choeni, tsikarika pikanta pijeeki. Eejatzi niwethatyaari peentsitepaeni. Naaka jewawentziriri ayemijantzinkarite jaka. Niyotaki, choeni, riyoy-aakimi Tajorensi eeroka eejatzi peentsitepaeni piyotantakariri. Kyaaryo, nonintaper-oeyakimini. Tee apatziro naari nonintaperoeyakimini, eejatzi ikimiteeyakani maawaeni ayemijantzinkarite: inintaperotakimi. Osheki aapatziyakawo ikantziri Tajorensi, aritaki akanteetatyeyyaani, tema kyaaryooperotaki okamanteeyakaerini. ³ Osheki inintaper-oeyakaeni Pawa Tajorensi, eejatzi Itomi, riraga Awinkatharite Jesokirishito, kyaaryo rootaki iroka riyotagaeyakaerini. Eejatzi ikanteetatyeyyaani ineshironkatee, rowawi-jaakotakae, ijeekakagae kameetha.

Eenitatsi iinja oshekini theeyakowentyaarini Jesokirishito

⁴ Noñaayitakirini apanipaeni peentsite osheki niweshiryaawentakari. Tema kameetha ijeekayitzini, ikemijantaperotakiro kyaaryootatsiri riyotagaeyakaerini Ashiteeri Tajorensi, eejatzi rantziniri rirori maawaeni ikowakagaeyakaerini. ⁵ Iroñaaka, choeni, nokowaki nokenkithashiryaakagaemiro ritakaeri Tajorensi riyotaakaeri paerani: okameethatzi anintaperotawakaeya, maawaeni. Tee naaka ityaawoni niyoteemiro iroka. ⁶ Aririka anintaperoteri Tajorensi, amonkaateniri maawaeni ikowakaakaeri. Rootaki ikowakagaeyakaerini ashi oyiro anintaperotawakagaeyaani, maawaeni, akyaaryoowentero. Tema rootaki ikanteeyakaerini paerani.

⁷ Eenitatsi iroñaaka oshekini amatawitantatsiri, riyotaantziro theeyaantsi, ikan-teeyini tee ipoñeeya Jesokirishito jenokinta, tee ratziriterotapaaki jaka kipat-siki. Kaari irira Rotyaantaneewo Tajorensi inta irira atziripero. Riraga kanteentsiri iroka rirotaiki theeyakowentariri Jesokirishito, ikijaneentakiri; tee ikoyi raapatziyaari. ⁸ Paamayaarira: ramatawitzimikari. Kameetha pikyaaryoowentero pantapiinteneri Tajorensi ikowakaakimiri; aririka pikantyaani, eero patsipetashitawo, ari ijeekakagaeyemini janta jenokinta. Omaanta paamayaarira riraga kowatsiri ramatawitemi: aririka poyaatawitaneeyaari, patsipetashityaawo maawaeni pantawitakanariri Tajorensi, eero ijeekakayimi janta jenokinta. ⁹ Kyaaryoowa, pookirikarira Jesokirishito: eerorika eekiro piyaataye paapatziyeeyawoni riyotaakaeri rirori, tekira piyoperotziri Tajorensi. Rooma aririka pikantyaani pikenkithashireero riyotaakaeri, piyotziri irira eejatzi Ashitariri: kijokiro rowakimi Ashitakaeri eejatzi Itomi. ¹⁰ Riyaatashitemirika atziri riyoteemi, okameethatzi piyotawakiri kameetharika riyotaakopiintziri riraga Jesokirishito. Teerika okameethatzi iroka ikowawitari riyoteemirimi, eero paakameethatawakiri: eero pi-jeekakayiri pipankoki, eerokya pikemijantziri. ¹¹ Aririka paakameethatawakiri, aritaki pikaatakiri eerori piyotaantziro theeyaantsi. Tee okameethatziroña.

Riweyaantakawo rojankinari

¹² Eenitatsi paashini osheki nokowaki nokantemirimi, omaanta tee nokoyi nothotyayemiro nojankinatemi. Nokowaki nopoki nareetemi. Aririka añaawakagaeyaani, nothotyemiro nokamantemi maawaeni. Eejatzi akimoshireeyantanakyaarini maawaeni. ¹³ Eeniro jaka eentsitepaeni pirento. Tema riyoyaakiri Tajorensi. Riwehateeyakimini rirori. Ari okaatzi.

Naaka jankinatzimirori:

Jowa

RAPIITZINIRI EEJATZI ROJANKINATZINIRIRI JOWA RIYOTAANEWO

¹ Nokoyi niwethatemi, Kaayo, tsikarika pikanta piyeeki. Naaka Jowa, jewawentziriri ayemijantzinkarite jaka. Kyaaryo, osheki nonintaperotakimi.

Kameetha pineshironkateri ayemijantzinkarite

² Nokamantemi, nonintaperotanewo, namanapiintakiri Tajorentsi, nokantakowentapi-intakimi: nokantziri itajonkakowentemi kameetha piyeekantyaari, eero agaemi mantsi-yarentsi. Niyotaki paapatziyaperotakari, eejatzi nokantakowentzimi pishintsiwathat-aperotantyaari eejatzi pishintsishireperotantyaari. ³ Eenitatsi areetapaenchari ayemi-jantzinkarite, ikamantapaakina pikyaaryoowentziro piyeeki kameetha pantapiintziro kyaaryooperotatsiri, eejatzi paapatziyaperotakari Tajorentsi, rootaki nokimoshirewenan-takimiri. ⁴ Nokimoshireperotaki nokemakotantakariri niyotaanewo ikempoyaaaperotakiro kameetha okaatzi niyotaakiriri paerani. Tema rootaki kyaaryooperotatsiri. Kijokiro rowakiro okantziri iñaani Tajorentsi.

⁵ Nonintaperotanewo, pikyaaryoowentaperotakiro pikaminthagaeyakirini ayemijantzinkarite, pithotyakiri: riraga poñaacharipaeni paashinikipaeni nampitsi, omawitya kaari piyotzi. Okameethataki. ⁶ Ikamantakina naaka eejatzi maawaeni ayemijantzinkarite jaka, osheki pinintaperoeyawakirini. Aririka rareetemi eejatzi pipankoki, okameethataki pamitakoteri; aririka riyaaanee, pipaeyawakirini koetyeemotariri: rootaki ikowakaakimiri Tajorentsi. ⁷ Ikinakinayitanakini ikenkithatakopiintziri Jesokirishito, tekatsi raawakinirini riraga kaari aapatziyariri, ⁸ rootaki okameethatantari etakoeaarini aaka, amitakoeyerini imatantyaawori ikenkithatero rowaga kyaaryooperotatsiri ikantziri Tajorentsi: rootaki akimitantawakaantyaari antakiniri Tajorentsi.

⁹ Eenitatsi nojankinatawitakanarini maawaeni ayemijantzinkarite janta, omaanta riraga Riyooterijeshi tee ikoyi raapatziyawakyaawo eejatzi tee ikoyi ipinkathatena. Ikowap-erotaki rirotakiita jewawenterini kemijantzinkaripaeni janta. ¹⁰ Nareetanteeyemirini nokenkithatakagaeyapaakimini tsikarika ikantari: itheeyakotakina, ikantzimatakina. Ee-jatzi, rareetantawitakariri ayemijantzinkarite janta, tee raakameethatawakiri. Eejatzi ik-ijakiri riraga aakameethatawakiriri areetachari, eejatzi tee ikowakagaeyirini itsipatyaa-ri janta ipiyotapiintaga aapatziyariri Jesoshi.

¹¹ Nonintaperotanewo, tee okameethatziroña iroka rantayitakirini riraganki: eero poshiyakotari. Inta poshiyakotyaaari antzirori kameethaperotayitatsirini. Riraga antapiintayitziro-ri kameethatatsiri, riyotziri Tajorentsi; riraga antapiintayitziro-ri kaari kameethatatsi, tee riyotziri. ¹² Kyaaryo, ikameethaperotaki Rimiiteyo. Rooma iñaaper-oeyakirini maawaeni aapatziyariri Jesoshi jaka ikameethatzi, eejatzi naari noñaaperot-akiri ikameethatzi. Piyoperotzi okaatzi noñaawaetapiintziri rootaki kyaaryooperotatsiri.

Riveyaantakawo rojankinari

¹³ Eenitatsi osheki nokowawitakari nokamantemirimi, omaanta tee nokoyi nojanki-natemiro maawaeni. ¹⁴ Niyotaki rooteentsi noñeemi: añaawakagaeyaarika paata janta, ari nothotyemiro, nokamantemiro maawaeni. ¹⁵ Nokowaki Tajorentsi ijeekakayemi kameetha. Riwehateeyakimini maawaeni ayemijantzinkaritepaeni jaka. Eejatzi ayemi-jantzinkaritepaeni janta, niwethateeyarini, maawaeni.

Naaka jankinatziimirori:

RIRAGA JOORASHI ROJANKINATZINIRIRI IYEMIJANTZINKARITE

¹ Nokoyi niwethatemi, noyemijantzinkarite, tsikarika pikanta piyeeki. Naaka Joorashi jankinatzimirori iroka, naaka pankinatanariri Jesokirishito; naaka rirentzi Jantyaako. Kyaaryo niyotakimi riyoyeeyakimini Pawa Tajorentsi, rootaki paapatziyeeyantaririni, eejatzi osheki inintaperoeyakimini rirori. Ikempoyaawenteeyakimini, piñaanteeyaaririni iinja Jesokirishito. ² Nokowaki osheki ineshironkateeyemini, kameetha ijeekakagaeyemini. Eejatzi nokowaki paakameethatawakagaeyaani maawaeni, osheki pinintawaka-gaeyani.

Paamayaarira kowatsiri ramatawitemi

³ Piyoteeyakini osheki nonintaperoeyakimini. Tema rowawijaakoeyakaeni Tajorentsi. Inkaaganki nokenkithashiryaawitakawo nokamantemiromi tsika ikantakaeka rirori rowawijaakotantakaeri: itajonkawenteeyakaeni, ikaminthaakae, maawaeni; omaanta iroñaaka eero nokamantzimiro iroka. Tema eenitatsi paashini nokoyi nokamantemiri. Iroñaaka nokantzimi: nokowakaakimi pikyaaryoowentero paapatziyaperotyawo riyotagaeyakaerini Tajorentsi paerani, rooma tee opaashinitzi. Iroñaaka eero paapatziyari riraga paashinipaeni kowae yawitacharini ramatawiteeyeminimi. ⁴ Eenitatsi riraga kantatsiri: “Naapatziyari Jesoshi”, omaanta ramatawitantzi. Riyotzi ineshironkaeyakaeni Tajorentsi, rowawijaakoeyakaeni. Omaanta eejatzi ikantashiteeyakimini riraganki: “Okameethatzi anteeyeroni oetarika akowae yirini, eero ikijee rirori”, omaanta ramataw-itashitzimi. Tee ipinkathatzi Awinkatharite Jesokirishito, rootaki riyaatantyaari iinja paamariki kaari tsiwakanitatsini. Tema aritaki okantzi Iwaperite Tajorentsi.

⁵ Eeniro piyoperoeyakirini, omaanta nokoyi nokenkithashiryaakagaemiro eejatzi. Paerani osheki rashironkaeyakani maawaeni joriyopaeni janta Ejiipitoki, omaanta rowawijaakoeyakirini Tajorentsi, ragaeyaneerini paashiniki kipatsi. Omaanta joriyopaeni rirotaki theenkiriri Tajorentsi, rootaki rowamaantakaririni maawaeni rirori-paeni. ⁶ Eejatzi paeraniperoroña ijeekawitani jenokinta ronampiripaeni Tajorentsi, ikameethaperowitani, omaanta ipiyathatantakariri irira. Iroñaaka tee ijeekane janta okameetheetyaaperotzinta, inta rookaeri janta jaawiki, otsiteniperotakinta. Rotsiparyaaperotanakari rirori. Aritaki ijeekaki janta roojotakitya kareenathaki, roojatzi iinja aririka omonkaatapaakya kitejitatsiri ikantakowenantaariri, rotyaanantaariri paamariki kaari tsiwakanitatsini. ⁷ Eejatzi ikimiwiteeyakani riraga joroomajatzini eejatzi komoorajatzini, eejatzi maawaeni isheninkapaeni, osheki ranteeyakironi kaari kameethatatsi. Ithawinateeyakawoni iyashianipaeni, ipiyaankashitawakagaeyakani; shirampari rantatenkatawakagaeyani ishiramparinkaeteki eejatzi omatzitanakawo tsinani roori. Rootaki rowashironkaanteeyakaririni Tajorentsi, maawaeni; rootaki ayotantakari ari ikemaatsitakyaawo paamari kaari tsiwakanitatsini, tema ro rowashironkagaeyantaaririni maawaeni antapiintzirori kaari kameethatatsi: ikanteetatyeyaani ikemaatsityaawo paamari.

⁸ Omaanta tee ikenkithashireeyani riraga amatawitantatsiri. Ikantatyaani ithawinatawo iyashiyani, rantatenkatawakaaka ishiramparinkaeteki eejatzi; itheenkakiri Iwinkatharite riraga Tajorentsi, ishirontawenteeyakarini; ikantzimateeyakirini riraga kameethari ronampiripaeni Tajorentsi. Tema maawaeni iroka owaariperotakiri ishireki. ⁹ Paeraniperoroña ikanteetzini: ikamantakarini Moeseeshi, ikowawita Jatanaashi raanakirimi janta iwatha paamarikinta kaari tsiwakanitatsini. Eejatzi ikimitaka Miyiiri, apaani jewatatsiri ronampiripaeni Tajorentsi: ikowakirimi raanakirimi rirori jenokinta. Iñaanatawakaanteeyakarini. Riraga Miyiiri riyotaki tee okameethatzi ikantakowenantaariri Jatanaashi, eejatzi tee okameethatzi itheeyakowentyaari, rootaki kaari rakakotantariri. Apatziro ikantziri: “Irira Tajorentsi

piyatemini". Rootaki ikantakiriri. ¹⁰ Noyemijantzinkarite, riraga kowatsiripaeni ramatawiteeyemini tee riyotziro ijeeki kameetha, rootaki ikantzimatanteeri aaka aririka ajeeki kameetha. Tee aaniro riyotantari, ikimiteeyakarini tsimeri: rantashiteeyawoni oetarika ikoyiri. Rootaki rowashironkaeayantyaririni Tajorentsi, rashironkaeayaaani. ¹¹ ¡Ashironkaamatsiterini! Ikimiteeyakarini riraga Kayeeni, riraga owamaakiririni rirentzini. Ikimiteeyakarini riraga Waraamini: ipinateetakiri koriki, rootaki ranantakawori kaari kameethatatsi. Ikimiteeyakarini eejatzi riraga Koree eejatzi isheninkapaeni: ipiyathatakari paerani Moeseeshi. Tema rootaki rowashironkaantzitakaririni Tajorentsi. Maawaeni amatawitantatsiri eejatzi ikimiteeri iinja rowashironkaeteri. ¹² Pamine, aririka pipiyotapiinteeyaani powaeyaani, pikowaeyawitani pinintashireperoyawakagaeyaaniami, pikaminthaawakagaeyaaniami. Omaanta ikaateeyapaakimini riragankipaeni, rootaki kaari pantaperotantawo kameethari. Tee riyotzi rirori ipashiwentya, osheki rowaagatashita, tee ikenkithashirirowo paashinipaeni. Irirapaeni roshiyari shentziriri rowishate kaari owakaari kameetha rowishatepaeni inta apaniroeni rowaagata rirori. Osheki iinaawaetashiwaeta wero, wero, wero, omaanta tee ramitakoeyemini. Ikimitashitakawo menkori amatawiteeyemini: amirorika antawo tampyaa, piitakaashitawitakawo opariyatyeemi inkani, omaanta eero opariyi. Ikimitakawo inchato kaari tzimatsi okithoki, tee okameethatzi akapatero; inta okameethatzi atoyero, apiyoteero, atayero. ¹³ Tema piinaapiinteeyironi othapyaakiini opitsishimoretzi, tee kameetha okantya: ari ikimiteeyani riroripaeni, tee okameethatzi rantayitziirini, okameethatemi ipashiwentakagaeyawoniami. Roshiyakaantawitakariri ompokiro iyotakaemirimi tsika pikine, omaanta ramatawiteeyakimini. Tema itzimpinatashitaka, riyaatzi otsitenitzinta. Kimitaka irika ompokiro, riraga amatawitantatsiripaeni riyateeyanakini rirori janta otsitenitaperotzinta rowaga paamariki kaari tsiwakanitatsini, ikanteetateyeyaani ashi royironi ijeeki janta. ¹⁴ Paeraniperorona ikenkithatakotakiririni Enoko, riraga icharineeteni Araani, ikantzini: "Naakiro, iinja ipokae Awinkatharite, ikaateeyerini oshekiperorona ronampiri, riraga kameethaperotatsiripaeni. ¹⁵ Ikantakotakaanteeyapaakiririni maawaeni kaari kameethatatsini. Riyoteeyerini maawaeni theenkaeyiririni: ipiyatheeyawitakarini, kantzimaeyawitakaririni maawaeni, rootaki rowashironkagaeyantyariririni". ¹⁶ Ari ikijashireeyanakani, iinaawaepookiteeyanakini, ikantzimaeyanakiririni atziri, ikowaperotakiro rantapiintero kaari kameethatatsi, osheki rajagaatya, tema ikowaki iinaaperotantyaariri ikameethatzi atziripaeni imatantyaariri ramatawitantyaariri.

Ikaminaakiri Joorashi aapatziyariri Jesoshi

¹⁷ Omaanta, noyemijantzinkarite, osheki nonintaperoyakimini, rootaki nokowakaantzimirori pikenkithashiryaperotero ikantayitziimirini rotyaantanewopaeni Awinkatharite Jesokirishito. ¹⁸ Tema ikamanteeyakimini: "Iinja piinaaperoyawakiririni theenkantaperotatsiri rantashiteeyawoni oetarikapaeni ikoyiri rirori". ¹⁹ Riroteeyakini amatawiteeyiririni paashinipaeni, rootaki ikijawakaanteeyarini; eejatzi rinashiteeyantaririni osheki itheenkanteeyini, tee okithaatakaari Ishire Tajorentsi.

²⁰ Omaanta eero, nonintaperotanewopaeni, paapatziyaperoeaarini Tajorentsi tema kameethaperotaki, rootaki pimataperoeayantyaaworini pijeeki kameetha. Pikowaperotero Ishire iyotaaperoyemini pamaneri rirori. ²¹ Pikowaperoyeni pikenkithashiryaaakopiinteri Tajorentsi. Piyoteeyakini ineshironkateeyimini Awinkatharite Jesokirishito, ragaeyemini janta jenokinta, pikanteetateyeyaani pijeekimoteeyapaerini. ²² Pikaminthaaperoyerini riraga kaari yoteeyiririni Tajorentsi: piyotaaperoyerini. ²³ Pawijakotakayeri paashini atziri, taachaniami janta paamariki kaari tsiwakanitatsini. Kyaaryoowa, pikimitarikari riraga paapatziyakagaeyakariririni. Eero pantzimaetawo okaatzira rantziri rirori.

Thaamentaantsi

²⁴ Athaamentawentyaari irika matzirori ikempoyaawentee eero otzimaneenanta kaari kameethatatsi. Athaamentawentyaari irika ikimoshiretakaanee atsipatyaari.

²⁵ Athaamentawentyaari apintzi Tajorensi, owawijaakoteeri. Irira eenitatsi rowaneenkawo, pinkathari iiteetziri, omaperotatya eenitatsi itajorenka, pinkatharipero rini, rirotaki itawori ijeeki, tekirani otzimini kipatsi, roojatzi ikanta iroñaaka ijeeki, ashi rowatyeeroni ikanteetatyeyani ijeekanakya. Aritaki okantyaari.

Naaka jankinatzimirori:

Joorashi

ROÑAAGAYITAKIRINI JESOSHI JOWA OETARIKAPAENI AWIJATSINI IINJA OTHONKANTAPAAKYAARI KIPATSI

Itanakawo Jowa rojankinari

¹ Ritaperotakawo Tajorentsi ikamantakiri Jesokirishito oetaka awijatsini iinja, roojatzi rowaagantakanariri irira ronampiri, roojatzi roñaagantakinawo naari. Naaka Jowa riraga antziniriri Jesoshi okaatzi ikowakaakinari. Tema koñaatziro noñaakiri oetaka rootzimateentsi awijanaki. Iroñaaka nowaagaeyemironi eerori. ² Naaka Jowa, jankinatzimirori maawaeni noñaakiri eejatzi maawaeni nokemakiri. Tema ikan-tana ronampiri okaatzi ikantakiri riraga Jesokirishito eejatzi okaatzi ikantakiri Pawa Tajorentsi. ³ Okameethatzi iñaanateeyeroni maawaeni atziri iroka ñaanamentotsi eejatzi okameethatzi ikemero maawaeni atziri okaatzi okantziri. Omaanta eero ikemashitawo, inta ikenkithashiryakotyawo ikimoshirewentero. Pamine, eero ojamanitzi awijanaki maawaeni iroka nokenkithatakotzimiri.

Rojankinateeyakinirini aapatziyariri Jesoshi janta 7 nampitsiki

⁴ Naaka Jowa jankinatzirori iroka. Nojankinateeyakinirini jeekatsiripaeni jaka piipat-sitekika owaero Aashiya, * riraga aapatziyeyaririni Jesoshi jaga 7 nampitsiki. Nokoyi niwethatemi eerokapaeni tsikarika pikanta pijeeki. Eenitatsi rirori, roojatzi ikanta: paerani ijeekita, roojatzi iroñaaka, roojatzi ikantyaani ijeekini iinja. Nokamantakiri: “Pineshironkateeyerini noyemijantzinkarite janta Aashiyaki, kameetha pijeekakagaeyerini”. Eejatzi ikaatakira 7 ronampiri Tajorentsi rowaga amitakotapiinteeyeerini, in-ewootakiri iwinkatharimentoki tema ikowaki eejatzi ineshironkatzimi Tajorentsi eejatzi ijeekakaakimi kameetha. ⁵ Eejatzi nokamantakiri Jesokirishito: tema kameetha ikaman-teeyakaeroni aari ikantakiriri Tajorentsi. Rirotaiki itawori ipiriintanaa, eero ikamae eejatzi, tema eejatzi ipinkathariwenteeyakinirini pinkatharitawitachari jaka kipatsikika.

¡O! ¡Thame añaaperoteri Jesoshi!

¡Osheki inintashireperotanteeri; tema ikamawentakae raapithatantakaerori kaari kameethatatsi antakiro!

⁶ ¡Tema iiteeyakaeni amitakotantaniri aririka reewawenteeyeeni!

Eejatzi iiteeyakaeni amanakotariri paashinipaeni atziri riyotanteriri Tajorentsi.

¡O! ¡Thame añaaperoteri! ¡Tema akowaki intsipaete reewawenteri irira maawaeni atziri!

¡Tema akowaki ikanteetatyeeyaani reewawenante! Eejatzi akowaki rantero intsipaete. Aritaki okantyaari.

⁷ ¡Pamine! Kyaaryo ikinapae menkoriki riraga Jesoshi. Aritaki añeeyawaerini aaka maawaeni jaka kipatsiki. Eejatzi iñeeyawaerini kentakoeyawitakaririni paerani. Rootaki ithaawanteeyawakyaririni maawaeni theenkaeyiririni, riragaeyanakyaani, jmm, jmm. Kyaaryo, aritaki okantyaari intsipaete.

⁸ Tee ipaashinitapiintzi Awinkatharite, ikanteetatyaani itajorentsitaki, roojatzi ikan-tani: paerani, eejatzi iroñaaka, eejatzi ikantyaani iinja. Ikantzi: “Naaka itzitaworini nojeekini, roojatzi nokantani nojeekini, notajorentsiperotzi”.

Ritakari iñaakiri Jowa

⁹ Ari, noyemijantzinkarite, akimitawakagaeyakani: aapatziyeyakarini Jesoshi, rootaki rowashironkaapiinteeyantakaeri theenkantatsiri. Ipinkathariwenteeyakaeni Jesoshi, rootaki amateyantakaworini eshiwentakiro akemaatsitawentyaari irira. Nokenkithatziro iñaani Tajorentsi, tema nokenkithatakotakiri Jesoshi, rootaki rookanteetakinari jaka othampishiki iiteetziri Paatzimoshi.

* 1:4 Paerani ijeekanaki Jowa Aashiya ari iroñaaka iiteetziro Toorokiya.

¹⁰ Apaani tominkoki omatakaakina Ishire Tajorensi nokenkithashiryaaperotanakiri Tajorensi, roojatzi nokemantakariri ikenkithatakaakina. Iñaanatakina, ikimitakari iwae-manka tziwoorensi: koñeenkatakari iñaani, ¹¹ ikantakina:

—Pojankinatero maawaeni noñaagayitemirini, roojatzi pipakaanteri aapatziyeeyanarini janta Ejeesoki, Eshimiirinaki, Peerikamoki, Tziyateeraki, Jaarireshiki, Jirareerejyaki, eejatzi Raworisheeyaki. Okaatzinta nampitsi 7.

¹²⁻¹³ Nopithokashitanakari riraga kenkithatakaakinari; ari noñaakotakiri ijeekantari itamorekatheeta, ikaataki 7, riwetsikaetziro ooro. Niyanki noñaakiri rojatekaka kimitariri atziri. Rirotaki Jesoshi, riraga poñagaenchari jenokinta paerani, ikoñaatapaaki jaka kipatsikika. Ikithaatakawo eepirothatzi iithaari rooperori, kimitawori ikithayitarini pinkathari; ojeekaki ichopinееki kimiwitawori ishirikathakiro, riwetsikaetziro ooro. ¹⁴ Okitamaeshitaperotaki iishi, okimitakawo ampeeranki eejatzi kitamaari menkori: kitamaarifoña. Okimitaka roki amoreki kiraamenkyaanikitaki. Tema riyotziro maawaeni, oetarikapaeni akenkithashiryaayitzirini. ¹⁵ Oshipakiryaaki iitzi ka-reenatha. Ishincheenkatziki iñaawaetzi, ikimitakawo antawo opareenkaayi osheki oootzi, joo. ¹⁶ Kimitaka roerikakiri rakoperoki 7 ompokiro; okontetapaaki ipaantekira ithatyaamento, othoyempitzi apite omitzikaaki; oshipakiryaaperotaki ipoo, ikimitakari oorya, ishipakiryaaperotaki, shipakiririri. ¹⁷ Noñaantakariri, okimiwitaka nokamanaki notyeemotanakiri iitzi, tereei. Tema nothaawantanakityaari. Roojatzi ipampitantakina rakoperoki, ikantakina:

—Eero pithaawantana. Naaka Jesoshi riraga itaperotanakawori maawaeni, tema najaryaakawo maawaeni paerani tekirani niwetsikiro kipatsi. Eejatzi naaka oweyaantawori maawaeni, tema aritaki nomonkaatakiro okaatzi najaryaakari. ¹⁸ Ashi noyiro nañaaperotzi. Nokamaperowitapaenta, omaanta añaagaana eejatzi; iroñaaka nokanteetateyeeyani nañe. Eero nokamae eejatzi. Naaka kantatsini tsika okaate ikame atziri; naaka kantatsini ninkarika jatatsini jenokinta eejatzi ninkarika jatatsini paamariki kaari tsiwakanitatsini. ¹⁹ Iroñaaka pojankinatero iroka piñaakiri, rowaga awijatsini iinja. ²⁰ Iroñaaka nokamantemiro kantakotachari kaari piyotzi inkaaganki. Piñaakiri 7 ompokiro noerikakiri nakoperoki: roshiyakari riraga jewawentziriri aapatziyeeyanarini janta 7 nampitsiki. Iroñaaka piyotaki nopinkathariwenteeyakirini. Eejatzi rowaga ojeekantari itamorekatheeta: oshiyakaawentakiri maawaeni aapatziyeeyanarini janta nampitsikinta. Iroñaaka piyotaki kijokiro nowaeyakirini.

2

Rojankinateeyakinirini aapatziyariri Jesoshi janta Ejeesoki

¹ Eenitatsi eejatzi ikantakinari Jesoshi:

—Noyempyaaminthari, nokowakimi pojankinateniriri riraga jewawentziriri aapatziyeeyanarini janta Ejeesoki iroka noñaani pikantziri: “Iroñaaka nokamantemiro naaka riraga oerikakiriri 7 ompokiro rakoperokira: riraga anashitachari janta ojeekantari itamorekatheeta, kaatatsiri 7. ² Nokantzimi: ‘Niyotakiro pantayitakirini, niyotakiro pipomeentsiwentakinawo nokowakaakimiri, tee pijamaneentawo. Niyotakimi tee pishinetziri piyemijantzinkarite rantapiintero kaari kameethatatsi. Eeniro jatashitawitzimiri kantashitawitachari: “Naaka Rotyaantanewo Jesokirishito”, omaanta piyotawakiri ikowawita ramatawiterimi aapatziyanari: niyotaki tee pishinetziri ikenkithatakayemi. ³ Niyotaki osheki pikemaatsitawentakina, omaanta tee pijamaneentawo, pantayitakinari. ⁴ Omaanta eeniro pookakiri apaani: paerani pinintaperotawitakina; omaanta iroñaakarofña tee pinintaperotanaana. ⁵ Pikenkithashiryaagaeyaani tsika pikantari paerani owakirani paapatziyantakinari; tee pikimiteeyaani iroñaaka. Pikenkithashireeyeyaani, petakotya, eejatzi pikimitanteeyaari pikimitaaga paerani, owakira paapatziyeeyakinani. Pikenkithashiryaaperoteeya, pinintaperotanteenari eejatzi. Eerorika pinintaperotaana, eero añaawaeri aapatziyeeyanarini jaga pinampiki.

⁶ Omaanta eenitatsi noñaaperotantakimiri: poonawo rantayitakirini oyaateeyiririni Nikoraashi, rantashitayitakawoni kaari rayi. Eejatzi naari, noonaperotawo ranteeyirini.

⁷ Aririka pikoyi piyoperotero aritaki pikemaperotawakiro iroka nokamantzimiri. Paerani ojeekaki Ereeki inchatu owañaantatsiri: aririkami royaawomi paeranijatzi, ikan-teetatyeeyaanimi rañeemi. Iroñaaka eeniro kimitawitawori janta okameetheeyaaper-otzinta, janta Tajorentsiki. Aririka kameetha pijeekaeyeni eejatzi eekiro piyaatayee pantapiintakinawo nokowakaemiri, okimitakya powakyaawo iroka chochoki jenokinta owañaaperoyemirini: kyaaryo pikanteetatyeeyaani pijeekaeyeni janta jenokinta' ”.

Rootaki rojankinatakaakinari Jesoshi.

Rojankinateeyinirini aapatziyariri Jesoshi janta Eshimiirinaki

⁸ Eejatzi ikantakina Jesoshi:

—Eenitatsi iroka pojankinateeyeniririni riraga jewawentziriri aapatziyeyanarini janta Eshimiirinaki: “Iroñaaka nokamantemiro naaka riraga Itaperotakawori maawaeni, tema najaryaakawo maawaeni paerani tekirani niwetsikironi kipatsi. Eejatzi naaka riraga Oweyaantawori maawaeni, tema ari nomonkaatero okaatzi najaryaakari. Nokamaki paerani, roojatzi nopiriintanaa. ⁹ Nokantzimi: ‘Niyotakiro pantayitakirini, niyotakiro osheki pikemaatsitawentakina, niyotakiro pashironkaawentakina tekatsi tzimimotemini; omaanta eero pipeyakotawo nopinataperotemi janta jenokinta. Niyotaki osheki ikantzimateeyakimini riraga kimityaarinimi aapatziyeyanarini. Ikanteeyawitani: “Naapatziyariri Jesoshi”. Omaantakya, tee raapatziyeyanani, inta raapatziyariri rirori Jatanaashi. ¹⁰ Kyaaryo, rooteentsi osheki pikemaatsityaawo, omaanta eero pithaayi. Riraga iwinkatharite kamaari romonkyaagakaantemi apanipaeni eeroka omonkyaagamentotsiki, ikowaki rookakayemiro paapatziyawitakinaga. Ojamanineentapaente osheki pikemaatsitayityaawoni oetarikapaeni. Ojamanineentapaente pikyaaryoowentenawo maawaeni nokamantakimiri, roojatzi pikamantyaari; roojatzi nopinataperotemi, eejatzi pikanteetatyeeyaani pañe janta nonampiki. ¹¹ Aririka pikoyi piyoperotero, iroñaaka powakempitaperotawakyaawo okaatzi nokamantemiri roojatzi panantakyaawo. Aririka kameetha pijeke eejatzi pantapiintenawo nokowakaemiri, eero piyaatzi eerori paamariki kaari tsiwakanitatsini. Tema iroka oshiyawori pikame apite’ ”.

Rootaki rojankinatakaakinari Jesoshi.

Rojankinateeyakinirini aapatziyariri Jesoshi janta Peerikamoki

¹² Eejatzi ikantakina Jesoshi:

—Pojaninkenirini iroka riraga jewawentziriri aapatziyeyanarini janta Peerikamoki eekiro iñaanateniri aapatziyeyanarini janta ikantzi: “Iroñaaka nokamantemiro naaka riraga ashitawori nothatyaamento, thoyempitatsiri omeniki eejatzi omitzikaaki. ¹³ Nokantzimi: ‘Niyotakiro maawaeni pantayitakirini, niyotaki jaga pijeekira ijeeki eejatzi osheki pinkathatziriri Jatanaashi: kyaaryo ijeekimoeyimini rirori. Niyotaki paapatziyaperotakina, tee pookana. Paerani ijeekakini pinampiki Antzipashi: riraga kenkithatakotanari, tema ikyaaryoowenantakinawo maawaeni nokowakaakiriri. Piñaakoeyakirini rowamagaetakiri, omaanta tee pookaeyironi paapatziyeyanani. ¹⁴ Omaanta eenitatsi pantayitakirini kaari inimotana. Noshiyakaawentemiro: paeraniperoroña riraga Waraami eeniro riyotaakiririni Waraaka riraga iwinkathariteni mowawajatzi riraga kijaniri icharineetenipaeni Ishirayeeeri tsika ikantyaaka rantakaantyaariri irirapaeni kaari kameethatatsi. Roojatzi irirapaeni rantakagaeyakirini rowakari iwatha ashi riwetsikayitzirini atziri itajorentsitashitari; eejatzi ishirontapointeeyakawoni kaari iina. Eeniro iroñaaka pikaateeyakirini jaga oshiyakaririni riraga Waraami: irirapaeni rantakagaantakimi rowakari iwatha ashi riwetsikani atziri itajorentsitashitari; eejatzi pishirontashitayitakawoni kaari payi. ¹⁵ Eejatzi eeniro itsipateeyimini oyaateeyiririni Nikoraashi. Tee okameethatzi ranteeyakirini irirapaeni: rantakagaeyimironikari rantayitzirini rirori. ¹⁶ Rootaki pikenkithashiryaanteeyaneeyanirini, eero pikimitaa chapinki. Eerorika

pookaeyironi pantayitirini, niyaatashiteeyiminikari nompojeeyapaakiminikari. Nothatzinkaeyakitziiminikari nothatyaamentoki rowaga thoyempitatsiri apite: nothonkaeyeminikari thatzik, thatzik. ¹⁷ Powakempitaperotawakya kameetha iroka nokamantzimiri. Aririka kameetha piyeeki eejatz pantapiintakinawo nokowakaemiri, ari nopakimi poyaari kaari ifaagaetzi, kimitawori nopashiteeyakarini paejatzitienei manaa. Eejatzi nopemi kitamaari mapi, jankinateenchari mapiki piwaero owakirari: piyotero eerori piwaero, omaanta eero riyotziro paashinipaeni’ ”.

Rootaki rojankinatakaakinari riraga Jesoshi.

Rojankinateeyinirini aapatziyariri janta Tziyateeraki

¹⁸ Eejatzi ikantakina Jesoshi:

—Pojankinateniri iroka jewawentziriri maawaeni aapatziyanari janta Tziyateeraki: “Iroñaaka nokamantemiro naaka Itomi Tajorentsi: okimitakawo noki paamari amorekaanikitzi, eejatzi oshipakiryaa noetzi, okimitakawo kijokitatsiri poreryaanikitatsiri. ¹⁹ Nokantzimi: ‘Niyotakiro pantayitakirini. Niyotaki pinintaperotawakagaeyakani, paapatziyeeyakinani, petakoeyakarini atziripaeni, pikyaaryoowentakinawo maawaeni nokowakagaeyakimirini. Eekiro piyaateeyatziini pantaperoeyanakironi. ²⁰ Omaanta eeniro apaani pantziro kaari inimotana: peshiwentakiro rowaga Jesaweera iyotagaeyakimironi aapatziyanari ishironteyawoni kaari iina eejatzi iyotagaeyakimirini aapatziyanari oshironteyarini kaari oemi, eejatzi raapatziyeeyakawoni riwetsikashitayitarini atziri. Okantawita: “Nokenkithatakotapiintziri Tajorentsi”, omaanta amatawitaapiinteyakirini aapatziyeeyanarini. ²¹ Noyaakotawitakawo okenkithashiryaaagaeyaami; omaanta tee okoyi okenkithashireeya, tee okoyi opakayiteeroni oshirontayitarini kaari oemi. ²² Iroñaaka nokamantemi: aritaki nomantsiyatakaakiro; eejatzi eerorika ikenkithashiryaa riraga aapatziyeeyaworini, nowashironkaaperoyeerini rirori kameetha eejatzi. ²³ Kyaaryo nowamagaeyerini maawaeni oyaateeyirorini Jesaweera, nothonkaeyerini maawaeni. Roojatzi riyoteeyantanakyaani maawaeni aapatziyeeyanarini niyotzitakiri ikenkithashireeyirini atziri eejatzi niyotakiro maawaeni ikowaeayakirini rajankaneki. Okameethatziroka panteeyakirini, aritaki nokaminthaaperoeyemini; omaanta teerika okameethatzi, aritaki nowashironkagaeyakimini. ²⁴ Omaantakya paashinipaeni eeroka kaari aapatziyaawoni Jesaweera, eejatzi kaari antziniri Jatanaashi ikantawitariri, tekatsi nokanteeyemini; ²⁵ omaanta pikantyaani paapatziyena roojatzi nopokanteeya. ²⁶ Aririka pikyaaryoowentakinawo maawaeni nokowakaakimiri roojatzi nareentanteeya, ari noetakimini pinkathariwenteeyiririni osheki atziri. ²⁷ Nokimitaka naari, ikowakaakina Pawa nopinkatharitantakari, eejatzi nokantemi eerori pipinkatharitaperotantakyaari. Aririka opariye chomo, thonkapaaka otzimpookapaaki maawaeni, eejatzi pikimitya eerori: pithonkaeyerini maawaeni kaari aapatziyeeyanarini, thopere. ²⁸ Pipinkatharitaperotanaki, osheki nowaneenkatemi, pikimityaari kamori. ²⁹ Powakempitaperotawakyaawo iroka nokamantzimiri’ ”.

Rootaki rojankinatakaakinari Jesoshi.

3

Rojankinateeyinirini aapatziyariri Jesoshi janta Jaarireshiki

¹ Roojatzi eejatzi ikantakina Jesoshi:

—Pojankinateniriri jewawentziriri aapatziyeeyanarini janta Jaarireshiki: paerani ikantakiri atziripaeni: “Riraga jaarireshijatziki ikemijantaperotziri kameetha Jesoshi”. Omaanta iroñaaka noñeemi naari, rooteentsi pipakayimateromi paapatziyana. ¡Pikemena, naaka piwinkatharite! Eenitatsi irika 7 jewawenterini ronampiri Tajorentsi ikemijantaperotana. Eejatzi eenitatsi nakokira noerikakiri ompokiro ikaatziki 7. Tema irira oshiyawori 7 kenkithatakantaniro noñaani janta 7 nampitsiki. Nokantzimi: ikenkithashiryaa atziri poyaataperotana, omaanta niyotakimi pajankaneki, tee paapatziyaperotana. ² Kyaaryoowa, pitheenkaperotanakarira, piyaateekari paamariki kaari tsiwakanitatsini.

Tee inimotziri Tajorentsi pantayitakirini. ¡Pikakishirete! Paapatziyena kameetha, pantenawo nokowakaakimiri. ³ Pikenkithashiryaaaperotaneero noñaani pikemakiri paerani: pikemijantaperotero, pikenkithashiryaaeneeya, pookaero pantziri. Eerorika paapatziyaperotaana, niyaatashitemi, nowashironkaemi. Tee piyoteeyini tsika okaate niyaatashitantemiri: nokimityaari koshintziranki, eero piyotzi tsika okaate ipokashitantemiri ikoshitantemiri. ⁴ Osheki pitheenkanteeyini, omaanta eeniro apanipaeni aapatziyanari janta kameetha ijeekaeyini rirori. Panteeyakironi kaari kameethatatsi noshiyakaantakimiro poepatsitzirowanki piithaari; omaantakya riraga aapatziyanari kameetha, tee roepatsitziro iithaari; noñaakiro okitetaki, okitamaamawoperotaki. Kyaaryo ikameethataki noñaaperotantakariri ikameethatzi. Ijeekimotena rirori, ikithaatawo kitamaamawoperotatsiri. ⁵ Maawaeni eekiro riyaatatye ranteeyakironi nokowakagaeyakiririni ikithaatawo rowaga kitamaaperotatsiriroña. Eeniro ojankinataka iwaeropaeni maawaeni riroripaeni noñaanamentoki tsikarika rojankinatakotapiintzirira nonampiri iwaeropaeni atziri ikanteetatyeeyaani ijeeki jenokinta. Eero noshepowakotziri iwaeropaeni. Eejatzi nokamanteri Pawa: “Rirotaki irika aapatziyanari”. Roojatzi nokamanteeyeririni maawaeni ronampiri-paeni. ⁶ Powakempitaperotawakyaawo iroñaaka nokanteeyimirini, iroñaakakya pantero.

Rootaki rojankinatakaakinari Jesoshi.

Rojankinateeyakinirini aapatziyariri Jesoshi janta Jirareerejyaki

⁷ Eejatzi ikantakina Jesoshi:

—Pojankinateniriri jewawentziriri aapatziyeeyanarini janta Jirareerejyaki: “Iroñaaka nokamantemiro naaka Jesoshi nokyaaryoowentziniri okaatzi nokantziri, eejatzi riraga kyaaryooperotatsiri. Naaka icharineeteni Iraviiri, naaka riraga Rotyaantanewo Tajorentsi, nopinkathariwentaperotee. Naaka rirotaki yoyaankirini ninkarika jatatsini jenokinta eejatzi ninkarika jatatsini paamariki kaari tsiwakanitatsini. Nokanterika: ‘Itsipatena irika’, tekatsi ookakayerini. Nokanterika: ‘Eero itsipatana rirori’, tekatsi amimotenarini janta nonampikinta. ⁸ Nokantzimi: ‘Niyotakiro pantayitakirini. Paerani nokowakaayitakimini: “Pikenkithatero noñaani, namitakotemi”. Ari pantzitakinawo, roojatzi iroñaaka pantakinawo: tekatsi ikanteetemi romaeryagaetemi. Tee poshekiteeyini, eejatzi tee pipinkathariteeyawityaani, omaanta pikyaaryoowenteeyakinawoni nokanteeyakimirini. Pikanteeyakirini atziri: “Naapatziyari Jesokirishito”, tee pipashiwentakayina. ⁹ Eenitatsi atziri aapatziyariri Jatanaashi, rootaki ikijantakimiri, omaanta ikantawaetashita: “Naaka joriyo, tema naapatziyari Tajorentsi”. Omaanta tee raapatziyana, itheeyashita. Iinja nareetakagaeyaarini eeroriki rotziwerowashitantapaemiri, ipinkathatantapaemiri: riyoteeyanakini osheki nonintaperoeyakimini. ¹⁰ Rowashironkagaeyawitakimini, omaanta pikyaaryoowentakiro nokantakimiri, tee pijamashiryawo. Rootaki notzikakowenantakimiri iinja pipomeentsitakotanakya maawaeni kipatsiki. Opomeentsitziimoeyakyaarini maawaeni atziri; omaanta, kyaaryo naakowenteeyemini. ¹¹ Pamine, sha! Eero ojamanitzi nareetanteemiri. Pikantyaani paapatziyeeyanani, roojatzi tekatsi thañaawakimini piyaatanaki jenokinta; pijeekapae janta, pikanteetatyeeyaani. ¹² Aririka eekiro piyaatatyee pantakinawo maawaeni nokowakagaeyakimirini, ari nojeekakaaperotemi janta ijeekinta Tajorentsi: eero pipiyaa eejatzi. Nojataakotemi pipankaki iwaero Tajorentsi riyotanteetyaari pisheninkatakari. Eejatzi nojataakotemi owaero inampi Tajorentsi: rowaga Jerojaree owakirari poñaachani jenokinta. Okantyaani riyotanteetyaari pinampitawo eerori. Eejatzi nojataakotemi nowaero naari, owakirari, riyotanteetyaari asheninkatawakagaeyakani. ¹³ Powakempitaperotawakya iroñaaka nokamantzimiri eejatzi pantero”.

Rootaki rojankinatakaakinari Jesoshi.

Rojankinateeyinirini aapatziyariri Jesoshi janta Raworisheeyaki

¹⁴ Eejatzi ikantakina Jesoshi:

—Pojankinateeyeniririni jewawentziriri aapatziyeeyanarini janta Raworisheeyaki: “Iroñaaka nokamantemiro naaka riraga Kyaaryooperotatsiri, owaagakimirori okaatzi ikantakinari Tajorentsi. ¡Pikemina! Nokantapiintzimi kyaaryooperotatsiri. Naaka itaperotakawori niwetsikantakawori maawaeni oetarikapaeni: nantakiro maawaeni ikan-takinari Tajorentsi. ¹⁵ Nokantzimi: ‘Niyotakiro maawaeni pantayitakinirini. Pikaaryo-ooventenawomi nokowakaemiri, noshiyakaantemimi iña jaawari; pitheenkaperote-nami, noshiyakaantemimi iña katsinkaari. Noshiya tee pitheenkaperotana omaanta eero poyaataperotana kameetha aanantakimirori jaawaneentatsiri. Tema niyotaki tee pikaaryoowentanawo nokowakaemiri, omaanta tee pitheenkaperotana; rootaki noshiyakaanantakimirori jaawaneentatsiri. Naaka nokoyi eeroa eerorika pikoyi pi-jaawaperote, ari pikatsinkaate; eejatzi okimitaka, eerorika pikoyi paapatziyaperotena, ari pitheenkaperoteeta: eero pitsipateero. Noepiyaatzirokari jaawaneentatsiri. ¹⁶ Tee nokoyi nirero jaawaneentatsiri: neewatakiro, ojeekiita okaanteekaata. Eejatzi eerori, tee noñaaperotzimi. Oztimatyeepantapiintero kameethatatsiri eejatzi poñaayenawo kameetha poyaataperotena. ¡Noepiyimikari! ¹⁷ Pikanteeyawitani: “Naakapaeni ashaa-gantzinkaripaeni osheki nantayitakini, tekatsi koetyeemoteenani naaka”. Pikompi-takawo: tee piyotzi ashironkaakimi; pashironkaaperotaka, tekatsi tzimimotemini, pikim-itaka pikaankimerikitaki. Tee piyoperotziri Tajorentsi: okimiwitaka tee piñi. ¹⁸ Iroñaaka nokantemi: pamanantenari ooro kameethaperotatsiri, otzimimotantemiri pashaaganan-teeyaari kyaaryoopero. Eejatzi pamanantenawo kithaarentsi kitamaari pikithaatan-teeyaari riyotanteetemiri kyaaryo nowameethateemi. Pamanantenawo eejatzi aaw-intawontsi pikaakiteeyaari pokiki, paminanteeyaari. Ñaakiro, kimitaririka irika, pa-manantenari naaka aritaki nowameethatemi pajankaneki pikimiteenteeyaari ooropero ari niyotakaaperoeyakimirini Tajorentsi.

¹⁹ Maawaeni ikaatzi nonintaperotziri atziri, nokaminayeri eejatzi nowashironkaeri, riy-otantyaari tee okameethatzi ranteero kaari kameethatatsi. Iroñaaka eero pitheenkante, omaanta pikenkithashiryagaeya, eero pikimita paerani: pikowaperotee piyoperotena naaka. ²⁰ Pamine, okimitaka nokatziyapaaka omookira ashitakontsi nokaemimi, nokoyi notsipatemi. Aririka pikemawakina roojatzi piwethatantawakina, roojatzi nokyaan-tapaakyaari, nojeekimotantapaakimi eejatzi nakiyotapaakimi. Nokowaperotaki atsi-patawakagaeyaani. ²¹ Tema nantakiniri Pawa maawaeni ikowakaakinari, rootaki no-jeekimotantakariri, notsipatari nopinkathariwenantzi. Iroñaaka ari pikimitakya eerori: aririka pikaaryoowentakinawo maawaeni nokowakagaeyakimirini, ari atsipatawaka-gaeyakyaani apinkathariwenanteenyeni. ²² Powakempitaperotawakyaawo okaatzi noka-manteeyimirini roojatzi pantero’ ”.

Rootaki rojankinataakinari Jesoshi.

4

Jeekimoeyiririni jenokinta iñaaperoeyakirini Tajorentsi

¹ Roojatzi kofaatziro noñaakiri eejatzi, noñaaperotakiro jenokinta, inthomaenta; okim-itaka ashitaryaaka ashitakontsi. Roojatzi nokemantaari eejatzi riraga nokemakiri inkaa-ganki, aririka iñaawaete roshiyawitakari tziwoorentsi. Ikantakina:

Pipokanaki jaka jenokika. Noñaayemiro oetarika awijatsini iinja.

²⁻³ Rootaki omatakaakinawo Ishire niyaatantakari jenokinta. Janta noñaapaakiri ishikipakiryaaki ikimitakawo mapi iporeryaataki kityonkari eejatzi natsiryathari. Niy-otantakariri riro Tajorentsi. Iyotaakina Ishire. Eejatzi noñaakiri ijeekaki iwinkathari-mentoki. Ari rinkinagaakitakiro kimitaka oye inta apaani ikanta natsiryathari. Ari ikanta ishikipakiri. Omaanta Tajorentsi osheki ishikipakiri, morek, morek, tharek, tharek, morek, tharek. ⁴ Eejatzi inkitakiro ijeekantari osheki paashini jeekamentotsi, okaatzi 24. Janta ijeekaeyakini 24 aataperoteenchari, pinkathariteeyatsirini. Ikithaateeyawoni iithaari kitamaamawori, ramantheeteeyakani. Ro riwetsikaetziri ramantheeri ooro.

⁵ Opoñaaka iwinkatharimentoki Tajorentsi kimitawori oñaawaepookitziranki, eejatzi

tariito. Eejatzi inewootakawo ootamentotsi amorekaki, okaataki 7: oshiyakaawentaka 7 ronampiri kameethari. ⁶ Eejatzi inewootakawo iwinkatharimentoki owinteniityeera omaanta shipakiryaaiki okimitakawo jiriniki koñaarini.

Eejatzi rinkitheetakiro iwinkatharimentoki Tajorentsi 4 ronampiri kameethari omampaawaetapiintzinkari. Janta ichopineetakiri apaani ronampiri kameethari, eeniro paashini itapiitaki, eeniro paashini rakoperoki, eeniro paashini rampateki. Eenitatsi rokupaeni rirori maawaeni iwathakipaeni. ⁷ Roshiyakari apaani manitzi; irira paashini roshiyakari waaka; irira paashini roshiyakari ipoo shirampari; irira paashini roshiyakari pakitha raanaki. ⁸ Eenitatsi irira ishiwankipaeni okaatzi 6; osheki rokupaeni ojeekayitakini maawaeni iwathaki. Ikantatyaani romampaawenteeyarini Tajorentsi: kitejiriki, tsiteniriki; tee roshitayiro. Iroka ikantziroka romampagaeyani:

“Osheki pikameethataki, osheki pikameethataki, osheki pikameethataki eeroka Nowinkatharite Tajorentsi:

osheki pitajorentsitaki, tekatsi pomeentsitzimotemini.

Pikantani pijeeiki: paeraniperoroña, roojatzi iroñaaka, eejatzi iinja”.

⁹ Roojatzi rapiitapiintziri iñaaperotantariri riraga Tajorentsi riraga ikantani ijeeki:

“Ikameethaperotzi Tajorentsi, osheki nopinkathatziri.

Osheki nopaasonkitziri riraga pinkathariwentakinari.

Ikantani rañi, eero ikamanitzi”.

¹⁰ Aririka ikemapiinteeyawakirini riraga 24 aataperoteenchari, rotziwerowashitapiinteeyakarini Tajorentsi riraga añaaperotatsiri ikanteetatyeyaaani, ipinkathateeyakarini. Ragaeyakironi ramatheerepaeni royiiteeyakinirini iitziki, romampaawenteeyakarini:

¹¹ “Pikameethaperotaki, Nowinkatharite, osheki pitajorentsitaki.

Okameethatzi noñaaperoyemini, nopinkathateeyemini.

Niyotaki tekatsi pomeentsitzimotemini: tema piwetsikakiro maawaeni jeekaeyatsirini.

Pikowakini paerani ojeekini oetarikapaeni, rootaki ojeekantakari iroñaaka”.

5

Jesoshi oshiyariri rowishate Tajorentsi

¹ Ari koñaatziro noñaakiro eejatzi, noñaakiro rakoperoki Tajorentsi rapineetee-takiro Iwaperite, ojaninatata inthomaenta eejatzi jakakiroka. Ari apineekaka eejatzi ontsirekaka kameetha, okaataki 7. ² Eejatzi noñaakiri ronampiri Tajorentsi, shintsitaperotatsiri, itacheronkawaantetapaaki ikantawita:

—¿Ninka kameethaperotatsiri imatantyaawori riyontareero iroka jankinarentsika, rapineereero?

³ Ari namineeyawitanakani, tekatsi akirini. Tekatsi materoni rapineereero. Tee imatziro jenokijatzi, kipatsijatzi, jeekatsiri tsikarikapaeni. Tekatsikya. ⁴ Tekatsi apaani kameethaperotatsini, mataperoterorini rapineereero, rootaki netakoperotantanakari: kyaaryo niraakoperotanakari, tekatsi kamantenawoni oeta okantakotayitzirini jankinarentsi. ⁵ Roojatzi ikantakina apaani aataperoteenchari:

—Eero piraaga. Eenitatsi apineeryagaeroni: riraga icharineeteni Joraani; ikimi-witakari chaanari, osheki ishintsitzi. Eejatzi rirootaki icharinetakarini Iraviiri, tema osheki ipinkatharitzii. Imatakinirini Tajorentsi maawaeni ikowakagaeyakiririni, rootaki imatanteeyaworini riyontaryagaero eejatzi rapineereero Iwaperite.

⁶ Roojatzi naminakotziri Tajorentsi janta iwinkatharimentoki, eejatzi ikaatzi ronampiri kameethari 4, eejatzi riraga 24 aataperoteenchari. Eejatzi noñaakiri rojatekaka niyanki inewootziri Tajorentsi riraga Jesoshi iiteetziri Rowishate. Noñaakiri rakoki imoontawaetaka eejatzi iitziki rowamaanteetakiriri paerani. Eenitatsi ichee 7, eejatzi roki 7: oshiyakaawentziro riraga 7 ronampiri Tajorentsi jewawenantatsiri rotyaantakiri ithotyaakiro raminiri maawaeni atziri jaka kipatsikika. ⁷ Ari riyaatashitakiri Tajorentsi roerikakiro rakoperoki Iwaperite, apineekachari. ⁸ Roojatzi roerikantapaakawo, riraga 4 ronampiri omampaawaetapiintachari eejatzi riraga aataperoteencharipaeni rotziwerowashiteeyakarini riraga Rowishate Tajorentsi. Roerikaeyakironi kimitawitawori

aaripa; roerikaeyakironi eejatzi kimitawitawori pajo, riwetsikaetziri ooro: ojeekaki inthomaenta kajankapaneri. Iroka kajankapanerika oshiyakawo amanaantsipaeni aap-atziyeeyaririni Tajorentsi. ⁹ Roojatzi romampaawenteeyantakarini Rowishate Tajorentsi mampaantsi owakirari. Romampaawentakari iroka:

“Pikameethaperotaki poerikero Iwaperite apineekachari piyontareero;

Tema paerani rowamagaetakimi, papaatawenteeyakinawoni piraa naakapaeni maawaeni atziripaeni, pipinawentakinawo okaatzi nanteeyirini.

Powawijaakoeyantakinarini nojeekimoeyantyaaririni Tajorentsi, maawaeni.

Powawijaakoeyakirini jeekayitatsirini maawaeni inashitzinkaripaeni atziri, inashitayitaworini maawaeni ipaantepaeni.

Kyaaryo, powawijaakoeyakinani poñaayitacharini maawaeni nampitsikipaeni, tsikarika nojeekayitzini.

¹⁰ Pipeyeeyakinani pinkathariteeyatsirini,

eejatzi pipeyeeyakinani ñaanakowenantapiinteyiririni atziripaeni iroñaaka:

rootaki iinja nopinkathariwenanteeyaarini maawaeni paashinipaeni jeekatsiripaeni kipatsiki, tema namanakowenanteyaaririni ramitakoeyerini Piri.

Rootaki pimatantawori piyontaryaaiki rowaga ontsirekakaga”.

¹¹ Roojatzi naminantanaa eejatzi; noñeeyakirini riraga osheki ronampiripaeni Tajorentsi: tee apaanipaeni ikanta, oshekiperoño kameetha. Eejatzi noñeeyakirini eejatzi riraga 4 ronampiri kameethari eejatzi riraga 24 aataperoteenchari.

¹² Ishincheenkataki romampaawenteeyakarini:

“Osheki ikameethaperotaki Jesoshi iiteetziri Rowishate Tajorentsi rowamagaetawitakari, riyoteeyakini maawaeni jeekaeyatsirini

osheki itajorentsitaki rirori, rashiteeyakawoni maawaeni oetarikapaeni,

osheki riyotziro oetarikapaeni, maawaeni imatayitakironi oetarikapaeni.

Thame maawaeni apinkathateeyerini, añaaperoyerini, aweshiryaawenteeyaarini”.

¹³ Eejatzi nokemaeyakirini maawaeni jeekatsiripaeni jenokinta, eejatzi kipatsiki, eejatzi maawaeni kamaeyawiteencharini: riraga kitatawiteenchari kipatsiki, eejatzi piinkawitachari; romampaawenteeyakarini maawaeni kameetha:

“Thame maawaeni aweshiryaawenteeyaarini Tajorentsi jeekatsiri iwinkatharimentoki eejatzi Rowishate,

apinkathateeyerini, añaaperoyerini, akanteetateyeyaani.

Tema itajorentsiperotaki, ikanteetateyeyaani”.

¹⁴ Roojatzi ikanantaka riraga 4 ronampiri omampaawaetapiintachari:

“Aritaki okantyaari”.

Eejatzi rotziwerowashiteeyakarini riraga aataperoteencharipaeni ipinkathateeyakirini maawaeni.

6

Riyontaryagaero Iwaperite Tajorentsi

¹ Ari okaataki 7 ontsirekaenchari Iwaperite Tajorentsi. Noñaakotakiri Jesoshi iiteetziri eejatzi Rowishate Tajorentsi riyontaryaaiki itanakawori apineetachari, roojatzi noke-mantakari apaani ronampiri omampaawaetapiintachari, tacheronkawaanteri iñaawaetzi, ikimiwitawo oñaawaepookitziranki, toog, toog. Ikantzi:

—jPipoke jaka!

² Roojatzi noñaantawakariri jewatapaentsiri: ikyaakotapaakari kawayo kitamaari, roerikapaakiro iwyaani. Ramantheeteetakiri; jataki raminiri rowayirite romanateri, ikowaki ranaakoeyerini, romanateri ithonkeri rowamayeri.

³ Roojatzi riyontaryaantakawo rowaga apitetapaentsiri, roojatzi ikanantaka paashini ronampiri:

—jPipoke jaka!

⁴ Eejatzi ikinapaaki paashini kawayo, kityonkaperotsiri. Ikanteetakiri:

ROÑAAGAYITAKIRINI 6:5 463 ROÑAAGAYITAKIRINI 6:16

—Iroñaaka ishineteetakimi piyoteeri atziri romanatawakagaeyaani, rowamaawaka-gaeyaani.

Ari ipaetakiri antawo ithatyaamento.

⁵ Roojatzi riraga Rowishate Tajorentsi riyontaryagaero rowaga tres-tapaentsiri roojatzi nokemantakari paashini tacheronkawaanteri ikantzi:

—¡Pipoke jaka!

Roojatzi noñaantawakari ikinapaaki chenkari kawayo, roerikapaakiro kiyaakotariri rotenakamento, rotenakantyaawori oetarikapaeni. ⁶ Roojatzi nokemantakari ronampiri omampaawaetapiintachari ojatekaenchari niyanki, ikantzi:

—Tee añaaperotziro osheki teriiko eejatzi shinki, rootaki pinaperotachari. Omaanta oyeenka oriwo eejatzi awishoowaantsi oowa, eero peewanatawo inta pikempoyeero kameetha.

⁷ Roojatzi riyontaryagaero paashini, okaatapaaki iroñaaka 4, roojatzi nokemantakari paashini ronampiri omampaawaetapiintachari ikantziri:

—Pipokanaki jaka.

⁸ Eejatzi noñaawakiri paashini kawayo, kiteriwitziri; iita iwaero riraga kyaakotapaariri: Owamaantsiri. Royaatapaeri itapiiki oshiyakaawentziriri kamaentsiripaeni. Tema ishineteetakiri rowamaeyakirini oshekiperotaki atziri jaka kipatsiki: apanipaeni kamaentsiri itonkakiri rowayirite; paashinipaeni kamaentsiri aakiri itashe; paashinipaeni aakiri mantsiyarentsi; paashinipaeni rowamaeri koweenkatatsiri piratsi.

⁹ Roojatzi riraga Rowishate Tajorentsi riyontaryaantakawo paashini, okaatapaaki iroñaaka apawakooni; roojatzi noñaantakawo aritaari itaapiinantawori kajankapaneri. Okimitaka noñaakiri janta eenitatsi osheki aapatziyeyaririni rirori, kamaeyawiteencharini. Paerani ikenkithyeyawitani iñaani Tajorentsi, riyotaapiinteeyawitarini atziri tsika ikantari rirori, rootaki rowamaanteetakariri. ¹⁰ Itacheronkawaantetakiri ipaante ikanteeyini:

—Nowinkatharite, eeroka pinkathariwenteeyiririni maawaeni jeekatsiripaeni. Osheki pikameethaperotaki, pitajorentsitaperotaki. Niyotaki otampatsikataperotzi piñaani, kaari pamatawitantzi. ¿Tsika okaate pikijakowenanteenari? ¿Tsika okaate powashironkaanteeyantyaaririni riraga jeekatsiripaeni kipatsikinta, owamagaeyakinarini? Tee nokoyi nojamanite.

¹¹ Raapatziyeyakarini riroripaeni Jesoshi rootaki ipaeyantakaririni kithaarentsi kita-maaperotatsiri. Ikantziri:

—Pimakoryaawakiita. Tekira omonkaata nowashironkaaperoyantyaaririni owamagaeyakimirini. Eenitatsi ijeeki paashinipaeni piyemijantzinkarite rowamagaeteri. Paapatziyeyakinani, rootaki rowamaanteetakimiri; raapatziyeyakinani paashinipaeni, rootaki rowamaanteetyaariri rirori. Aririka omonkaatapaakya nokoyiri, aritaki nowashironkagaeyakirini maawaeni owamaantatsiri.

¹² Roojatzi riyontaryaantakawo paashini, okaataki iroñaaka 6. Noñaanakiro omoyekap-erotanaka kipatsi, antawo omoyekaka, moye, moye. Itsiteniperotanaki oorya, ikimitanakawo tsimenkito; omaanta riraga kashiri, ikityonkataperotanaki, ikimitanakawo iraaantsi, kityonkatanaki kameetha. ¹³ Eejatzi ipariyeyanakini osheki ompokiropaeni kipatsiki: ikimitakawo okithoki atsimiriki rowaga irakatsiri, aririka opoki antawo tampyaa, roojatzi omoyekakotantapaakyaawori. ¹⁴ Opeyanaka jenoki, okimitakawo api-neetzirowanki paperi. Opeyaka maawaeni kipatsi: tonkaaripaeni, othampishipaeni, ow-inteniityaanakiripaeni maawaeni; ari okaatapaaki. ¹⁵ Eejatzi noñaakiri iwinkatharitepaeni atziri, eejatzi iwinkatharitepaeni joraaropaeni, ashaagantzinkaripaeni, shintsitayitat-sirinipaeni, iwaatorotepaeni atziri, eejatzi ratziritepaeni, maawaeni atziri: ishiy-eyanakani omooki impeeta. Romaneeyapaakani mapinaki janta tonkaariki. ¹⁶ Ikantziri:

—Thame amaña omooki mapinaki, eero iñaantee Tajorentsi rootaki ashiyaapi-thatantyaawori rowashironkaaperotakae riraga rowishate Tajorentsi. Tema ikijaperotakae osheki iroñaaka. ¡Oeei! ¡Kijaka Tajorentsi! ¡Rooteentsi rowamagae! ¹⁷ Iroñaaka ikijaperoyakinani maawaeni; iroñaaka ithonkayenani naakapaeni.

7

Rojataakoeyakirini osheki icharineeteni Ishirayeerini

¹ Roojatzi noñaantakari ronampiripaeni Tajorentsi ikaataki 4, ikatziyeeyakani rinkitakiro kipatsi, janta othapikitapaakinta. Raatzinkakaaperotakiro shintsitatsiri tampyaa eero otampyaaperotanta osheki kipatsiki, inkaareki, inchatomashiki, tsikarikapaeni. ² Roojatzi noñaantakari paashini ronampiri Tajorentsi, ipoñaaka janta ikinapaenta oorya, ramakiro riwithaamento riwithaakotantyaariri atziripaeni. Ikaemakoeyapaakirini paashini 4 ronampiri, ishineteetziri thonkaeyerorini kipatsi eejatzi inkaare iinja. ³ Ikantakiri:

—Eeroota pithonkitawo kipatsi, inkaare, inchato, maawaeni iroñaaka. Itawakyaariita ojataakotawakiriita ipankakira joriyopaeni antziniriri Tajorentsi ikowakaakiriri.

⁴ Ari nokemakowentakiri tsika ikaateeyini ojataakoeyeencharini: ikaateeyini 144.000 joriyopaeni antziniriri Tajorentsi ikowakaakiriri. Maawaeni ikaateeyakirini icharineetenipaeni inashitayitacharini itomipaeni Ishirayeeri. ⁵ Ari rojataakoeyakirini ipankaki: ikaateeyakini icharineeteni Joraa 12.000, ikaateeyakini icharineeteni Roweeni 12.000, ikaateeyakini icharineeteni Kaara 12.000, ⁶ ikaateeyakini icharineeteni Asheeri 12.000, ikaateeyakini icharineeteni Nejatarii 12.000, ikaateeyakini icharineeteni Manaseeshi 12.000, ⁷ ikaateeyakini icharineeteni Shimiyo 12.000, ikaateeyakini icharineeteni Rewii 12.000, ikaateeyakini icharineeteni Ijakaari 12.000, ⁸ ikaateeyakini icharineeteni Shapooroni 12.000, ikaateeyakini icharineeteni Josee 12.000, ikaateeyakini icharineeteni Irijamiini 12.000. Ari rojataakoeyakirini ipankaki, maawaeni.

Osheki kithaatakawori kitamaari

⁹ Roojatzi naminantanaka eejatzi, noñeeyakirini osheki kameethari atziri, ipiyoteeyakani: tekatsi akantya ayoteeyerini tsikarika ikaateeyini. Rinashiteeyakani atziripaeni, inashiteeyakani iñaanipaeni, maawaeni. Ikatziyashiteeyapaakarini inewooteeyakirini Tajorentsi, eejatzi inewooteeyakirini janta ijeekinta Rowishate Tajorentsi. Ikamawentakiri irira, rootaki ikithaateeyantakaworini kitamaari iithaari. Roerikaeyakironi kompiroshi rakoki, ¹⁰ Itacheronkawaantetaki maawaeni ikanteeyakini:

—Rirotaki owawijaakoeyakaerini riraga Pawa Tajorentsi jeekatsiri iwinkatharimentoki, eejatzi riraga Rowishate rirori.

¹¹ Ari ijeeki okaakini Tajorentsi riraga 24 aataperoteenchari eejatzi riraga 4 ronampiri omampaawaetapiintachari. Rinkiteeyakirini irirapaeni oshekinipaeni kameetha ronampiripaeni Tajorentsi, ari iroñaaka rotziwerowashiteeyakarini ipinkathateeyakirini, ¹² ikanteeyini:

“Aritaki okantyaari.

Jee, eejatzi naakapaeni noñaaperotzimi. Tema osheki piyotzi, notajorentsiti, osheki pitajorentsiti.

Thame maawaeni aweshiryaawentapiinteeyaarini, noñaaperotapiinteeyerini, nopaa-sonkitapiinteeyerini, nopinkathatapiinteeyerini;

aritari nokanteetateyeyaani naakapaeni.

Aritaki okantyaari”.

¹³ Roojatzi rojampitantakina apaani aataperoteenchari:

—¿Tee piyotziri ninka riraga kithateeyakaworini kitamaari? ¿Tee piyotziri tsika ipoñeeyakani?

¹⁴ Nokantakiri:

—Taanitya, tee niyotzi. Pikamantena: naamashita piyotzirika eeroka.

Ikantawakina:

—Riroteeyakini aapatziyeeyakaririni Jesoshi ashirokaawenteeyakaririni osheki ikemaatsitawenteeyakarini rirori, omaanta tee ipakaero raapatziyari Jesoshi riraga apaatawentakari riraa rowawijaakotantakariri. Naakiro, raapatziyaperotakari irira rootaki rowameethatantakariri rajankaneki. ¹⁵ Rootaki, ipiyotawenantakariri Tajorentsi, iñaaperoeyantakaririni jaka inampitari. Ikantani iñaaperoeyaakirini: kitejiriki eejatzi tsiteniriki.

Ari kijokiro rowaeyakirini Tajorentsi rirori, rookakowenteeyerini, maawaeni.

¹⁶ Rootaki kaari agaeyantyaaririni eejatzi itashe, eejatzi kaari agaeyantyaaririni imiri.

Kaari itagaeyantyaaririni eejatzi oorya,

eejatzi kaari oñaashirenkantyaari eejatzi majawiri.

¹⁷ Riraga Rowishate ikatziya inewootziri okaakini itsipatari Tajorentsi:

rivotaki shenteeyeririni maawaeni kithateeyakaworini kitamaari,

papiinteeyiririni maawaeni koetyeemoeyakaririni.

Roemoshirenkaeyakirini, eero riraaga eejatzi.

8

¹ Roojatzi riyontaryaantakawo weyantapaakawori ontsirekaenchari, rowaga siete-tapaentsiri. Ari imaeriteeyanakini maawaeni jeekatsiripaeni janta jenokinta. Ojamani imaeritaperotapaentzi kameetha.

Itziwooteeyini itayitakawori ronampiri Tajorentsi, kaatatsiri paashinijatzi

² Roojatzi koñaatziro noñaakiri eejatzi: tema noñaakiri 7 ronampiri Tajorentsi, ikatziyeeyanakani Tajorentsikira newootziriri. Ipaetakiri 7 tziwoorentsi. ³ Eejatzi paashini ronampiri, ikatziyimotapaakawo aritaari riwetsikaetziri ooro, itaapiintzironta kajankapaneri. Roerikakotakiro iyajankarimentoteki riwetsikaetziri eejatzi ooro. Ari itaakiniri Tajorentsi kajankapaneri. Iroka oshiyakaawentakiro amanaantsipaeni aapatziyeeyaririni Tajorentsi. ⁴ Ari areetakari owachaarite Tajorentsi, okajankaenkata-paaki, otsipatakawo amanaantsipaeni aapatziyariripaeni. Tema osheki iñaaperotakiro okameethatzi. ⁵ Okaankinakitantanakari riraga onampirentsi raakiro iyajankarimenton-aki royaankamenkitakiro ojeekantari kajankapaneri, roojatzi rookantakawori kipatsikira. Roojatzi omapokantanaka oñaanaki tziriririri; aamorenkanaki, morek, morek; eejatzi rookathanaka tariito, toog, toog; eejatzi antawo omoyekanaka kipatsi, moye, moye, moye.

Rowaga tziwoorentsiipaeni

⁶ Roojatzi riwetsikanteeyanakani ronampiri Tajorentsi ikaatzi 7 itziwootantyaari.

⁷ Itziwootaki jewateentsiri, tzihi, tzihi, tzihi; roojatzi opariyantanaa kipatsiki jiriniki, eejatzi otsipatanakawo paamari. Eejatzi noñaakiro osheki iraaantsi. Otaagaantaka jeekay-itatsirini kipatsiki, otaagaantaka inchatopaeni; taaperotaka roori inchashi, thonkanaka maawaeni.

⁸ Roojatzi itziwootaki apitetapaentsiri onampirentsi, tzihi, tzihi, tzihi; roojatzi noñaantakawori oshiyawori antawo tonkaari, tagaenchari: rookaetakiro inkaareki, thapok. Opeyagaantaka inkaare iraaantsi. ⁹ Ikamagaantanaki jeekatsiri inkaareki, eejatzi othonkagaantanaka antawo pitotsipaeni.

¹⁰ Roojatzi itziwootantanaka tres-tapaentsiri, tzihi, tzihi, tzihi; roojatzi noñaantawakari oshiyariri antari ompokiro ipariyanaki, amorekanaki, moreriririri. Ipariyapaaki iñaaki

eejatzi iñaa. ¹¹ Opeyagaantaka okepishaatanaki rootaki iitanteetariri kimitawitariri ompokiro: owaero Kepishiri. Ikamaeyanakini osheki atziri ireeyawitakaworini iñaa.

¹² Roojatzi itziwootantanaka *cuatro*-tapaentsiri, tzihi, tzihi, tzihi; roojatzi itsiwakagaantayitanakini itsimankantanaka oorya eejatzi kashiri. Eejatzi itsiwakagaantayitanakini riraga ompokiropaeni. Tema tee ikoñeetyaaperotanee kitejiriki eejatzi tsiteniriki. ¹³ Ari naminanee eejatzi, noñaakiri antari pakitha rewotaka jenoki. Eejatzi nokemakiri, itacheronkawaantetaki iñawaatzi, ikantzi:

—¡Ashironkaamatsitemiini! Osheki rashironkaaperoyanakyaaani kameetha jeekatsiri-paeni kipatsiki. Rooteentsi itziwooteeyeni riraga paashinipaeni ronampiri Tajorentsi, kaatsirsi 3, roojatzi rashironkaantaperoyanakyaaani maawaeni atziripaeni.

9

Itziwootzi impaetapaentsiri 3

¹ Ari itziwootaki paashini ronampiri Tajorentsi, riraga apawakoonitapaentsiri, tzihi, tzihi, tzihi. Roojatzi noñaantakariri ronampiri Tajorentsi ipoñaanaka jenoki, ipokapaaki kipatsiki. Ipaetakiri iyaawiryaaantyaawori omoo jatatsiri inthomaenta kameetha, tee añiuro tsika okaatapaaki, ² roojatzi jantoo. Roojatzi riyawiryaaantapaakawo, itaaparyaa-paakiro, iyowoenkatapaaki osheki owachaarite. Iyaataki jenoki roojatzi otzikaantapaakari oorya janta jenoki roojatzi otsitenitantanaka. ³ Eejatzi noñaakiri kimitariri tsitsiri, ikinantapaakawo kachaari, ithotyapaakiro kipatsi, imatakaakiri Tajorentsi ikentantzi, kimitaka kitoniro. ⁴ Ikantziri ronampiri Tajorentsi:

—Eero powaaneentawo inchashipaeni, eejatzi inchatopaeni. Omaanta riraga kaari ojataakoeyacharini ipankakira ari pimateri pikenteri. ⁵ Nokowaki pikemaatsitakagaayarini maawaeni kaari aapatziyeyaririni Tajorentsi, ikaate 5 kashiri, omaanta eero powamagaeyirini.

Ikenanteeyakaririni, osheki ikatsitaki, ikimitakari kitoniro ikentakiri. ⁶ Ikaatakika irika 5 kashiri ikemaatsitakari atziri ikentakiri oshiyawitariri kitoniro ari ikowaeyawitanakyaani atziripaeni ikamaeyenimi; omaanta eero imatziro ikami. Ikowaeyawitanakyaani rowamaashiteeyaanimi apaniroeni, omaanta eero añawaero ikamanitane.

⁷ Ari naminaperotakiri oshiyariri tsitsiri: roshiyakari kawayo, ikyaaotarira joraaro raantawakaantari paashinipaeni ipashikayitakawoni kijokitatsiri, eero aawyaantari okyaantyaari ojataamentotsi eejatzi chekopi. Ramantheetakawo iitoki oshiyawori ooro. Rowaga ipoopaeni oshiyakawo apoo aari. ⁸ Iwitzi okimitakawo oeshi tsinani, eepeteesha. Raeki okimitakawo raeki manitzi, antawoparaeki. ⁹ Ichopineeki oshiyakawo kijokitatsiri, aririka raanaki, shintsi raanaki, roshiyakari tariito ipoemaenkatziranki, tog tziriririri. ¹⁰ Ishitha oshiyakawo ishitha kitoniro, eenitatsi ichee. Aririka ikentakiri atziri, osheki ikemaatsitaperotyaaari, tema iroñaaka ikaate apawakooni kashiri ishineteetziri ikentakiri atziripaeni. ¹¹ Eenitatsi iwinkatharite tsitsiripaeni: rirootaki ronampiri Tajorentsi aminakaantzirori antawo omoona. Iita iñaaniki joriyoo Awaatoni; omaanta iñaaniki kireeshiyajatzi iita Aporyooni. Akantziri añaaneki aari: Thonkantaneri.

¹² Aritaki ikantakari riraga jewateentsiri owashironkagaeyakiririni kipatsijatzipaeni. Omaanta tekiraata eenitatsi apite yotapaenchari.

¹³ Roojatzi itziwootantaka riraga kaatapaentsiri *seis*-tapaentsiri tzihi, tzihi, tzihi; roojatzi nokemantakari paashini ñawaetatsiri. Ari opoñaaka iñaaniki jaga itaapiinantaworiki kajankapaneri, riwetsikaetziri ooro. Ojeekimotakiri ichopinseekira Tajorentsi. ¹⁴ Ikantziri tziwooteentsiri:

—Piyaate janta antawokiroña eni: rowaga iitachari Eyojaraate roeyowateri riraga 4 ronampiri Tajorentsi oyaakiriri janta. Aritaki monkaatapaaka kitejiri rowamaantyaariri atziripaeni.

¹⁵ Ari riyataki, roeyowatziri ronampiripaeni, ikantziri: “Tema ikantzi Tajorentsi paerani: ‘Niyotakiro tsika okaate pithonkatagaantyaariri atziripaeni. Niyotakiro tsika okaate omonkaantyaari ojarentsi, kashiri, kitejiri, eejatzi tsika ikaate oorya’

”. IroŃaakarofa omonkaataka; rootaki powamaantyaariri. ¹⁶ Riraga ronampiri reewateeyakirini oshekiperorofa joraaropaeni, ikaateeyini 200.000.000. Niyotakiro, ikantakirini.

¹⁷ Eejatzi noŃeeyakirini iyawayote. Ipashikachopineetawo kijotatsiri kiraatatsiri, oshiyakawo paamari, rowaga amorekaperotatsiri. Ito kawayopaeni oshiyakawo iitopaeni manitzi. OpoŃaaka ipaanteki osheki paamari, eenitatsi kachaareenkatatsiri osheki, eenitatsi amorekaperotatsiri. ¹⁸ Rooteeyakini rowamagaananteeyakaririni oshekipero atziripaeni: rowaga paamari, kachaareenkatatsiri, eejatzi jankaenkatatsiri poŃaachari ipaantekipaeni kawayo. ¹⁹ Rootaki rowamaantariri kawayo atziri: ipaante eejatzi ishitha. Ro ishitha oshiyakariri maanki, eenitatsi iito, ratsikantakariri atziri.

²⁰ Ari ijeekagaantaki atziri, omaanta tee ikenkithashireeyani: tee ikoyi raapatziyari Tajorentsi. Ikantani rantapiintziro kaari kameethatatsi, ipinkathatapiintzeeyirini kamaari, eejatzi ipinkathatashiteeyawoni riwetsikayitziirini: oorotayitatsirini, peraatatayitatsirini, paashini ashivotayitatsirini, mapitatsiri, inchatotayitatsirini, maawaeni. Iitajorentsi-tashitayitawoni, omaanta tekatsi okantya amini, okemi, eejatzi tee anashita. ²¹ Ikantani rowamaantzi, imatsitanti, ishirontawo kaari rayi, ikoshitzi. Tee ikenkithashirimaeta.

10

Ronampiri Tajorentsi eejatzi Iwaperite Tajorentsi owaanini

¹ Roojatzi eekiro niyaatatzi koŃaatziro noŃaakiri, tema noŃaakiri paashini ronampiri Tajorentsi, shintsitaperotatsiri. IpoŃaaka jenokinta, oshonkakiri menkori, eenitatsi oye iitoki jeŃokiini. Ipooni oshiyakari oorya, ipori oshiyakawo paamari. ² Roerikiro Iwaperite Tajorentsi, apineeryaachari. Iitzipero raatzikaatero inkaare, omaanta roori rampate raatzikero kipatsi. ³ Ishintsitzi ikaemapaaki, ikimitakari manitzi rajootziranki, joon, joon. Roojatzi itacheronkawaantetawaki ikaataki 7, kimitaka tariito. ⁴ Nokemantakariri ikimitaka itariitotanaki; rooteentsi nojankinatemi okaatzi ikantziri, omaanta nokemakiri ikantakina jenokijatzzi:

—Eero pikantziri paashinipaeni okaatzi ikantzirira tariitoteentsirira, pimanakotawakiro iroŃaaka.

⁵ Ari noŃagaeri eejatzi ronampiri Tajorentsi, riraga aatzikirori inkaare eejatzi kipatsi: rowaankiro rakopero jenokinta, ⁶ ikantzzi:

—Eenitatsi Tajorentsi aŃaaperotatsiri, ikantani raŃi, eero ikami. Riwetsikakiro jenoki eejatzi maawaeni jeekanteeyaworini; riwetsikakiro kipatsi eejatzi maawaeni jeekanteeyaworini; riwetsikakiro inkaare eejatzi maawaeni jeekanteeyaworini. Riyotzi rirori tee notheeya. Rooteentsi imonkaatero maawaeni okaatzi rantayitziirini. ⁷ Roojatzi itziwootee riraga ronampiri Tajorentsi, riraga *siete*-tapaentsiri. Ari okoŃaatapaaki manawitachari paerani: iroka riyoteeriri Tajorentsi aapatziyaririni paerani, kimitaka ikantzitakari riraga kamanantayitziirorini iŃaani Tajorentsi paeraniperorofa.

⁸ Roojatzi nokemakiri eejatzi jenokijatzzi kenkithatakaakinari inkaaganki. Ikantana:

—Piyaate, paawakiro Iwaperite Tajorentsi roerikiri nonampiri aatzikirori inkaare eejatzi kipatsi.

⁹ Roojatzi niyaatashitantakariri, nokantapaakiri:

—Pipenawo Iwaperite Tajorentsi.

Ikantawakina:

—Ajaatya, payero, poyaawo; aririka powakyaawo, ari pikemakiro opochaatzi, kimitaka iyaa pitsi. Omaanta ari opiyashiryaa moonthatakimi.

¹⁰ Ari naawakiro nakoki, nowakawo. Nokemawakiro opochatawitapaaka. Opochaawitaka nopaanteki kimitaka iyaa pitsi, omaanta roojatzi opiyamoonthatantapaakina.

¹¹ Roojatzi ikantakina:

—IroŃaaka eekiro piyaatayee pikenkithatakoyiterini rowashironkaeri Tajorentsi maawaeni antapiintzirori kaari kameethatatsi. Pikamanteri maawaeni paashinipaeni atziri: inashiyitacharini ipaantepaeni, inashitachari pinkatharipaeni, kipatsipaeni, maawaeni.

11

Ikenkithatakotziri apite kenkithatakaantsiri

¹ Roojatzi ipantakinawo Tajorensi inchaki, oshiyawori kotzikiirontsi, roojatzi ikanantakina:

—Ajaa, iroka monkaatamentotsika. Piyaate iroñaaka pimonkaatakitero Tajorensi-panko; eejatzi pimonkaatakitero itaapiinanteetawori kajankapaneri, eejatzi piyotakiteri tsikarika ikaateeyini maawaeni pinkathateeyanarini janta. ² Omaanta eerowa pimonkaatziro janta inkokironta: ikinapiintzinta kaari yotatsiri Tajorensi. Ikaataki 42 kashiri* ikinayitanakini paashinijatzitsiri atziri janta nonampiki: rowaga Jerojaree. Osheki rowashironkagaeyerini jeekatsiripaeni janta tema ari ikemaatsitakaakyaari.

³ Notyaanteri apite kenkithatakotenani, nomatakaakiri ikenkithatapiinte ikaate 42 kashiri. Ikithaatakawo ontyaachari iwitzi kaawira, tema retakoshiryaaakari anteeyirorini kaari kameethatatsiri. Ikantapiinteyerini atziri: “Pikenkithashireeyanakaayani. Pookaero kaari kameethatatsi pantziri, roojatzi paapatziyeyarini Jesoshi, piyeekayeni kameetha”.

⁴ Ikenkithatakotzitarini paerani Jakariiyashini riraga apitetatsiri oshiyakaworika oriwo. Eejatzi oshiyakaworika ijeekantari itamorekatheeta jeekatsiri janta Awinkathariteki. Tema rirotaki pinkathariwenteyeririni maawaeni atziri. ⁵ Eenitatsirika kowawitachari rowashironkaerimi riraga apitetatsirira, apatziro ipoñaanakya roeyowanakiro paamari ipaanteki othonkaperoyerini, otagaeyanakirini maawaeni, pokiriiree. ⁶ Osheki imatakagaeyerini Tajorensi. Ikenkithatapiinte, omaanta ikowakirika ero opariyi inkani, ero ipariyakayiro, roojatzi ikaantanyaawori ikenkithate. Eejatzi, ikowakirika, ipeyeero iña iraantsi. Eejatzi ikowakirika, rowashironkaapiinteyerini maawaeni jeekaeyatsirini, inashitayitacharini mantsiyarentsipani.

⁷ Aririka imonkaakiro ikenkithate, eejatzi ipoñaakya omooki inthomaenta piratsitatsiri koweenkatatsiri rirori. Ikijapaeri kenkithatatsirini, ranaakotapaeri, rowamaapaeri, shemi. ⁸ Romaryagaeyashitarini kamaeyatsirini janta Jerojareeki niyanki. Roshiyakaantakiro Tajorensi Jerojareera, Jorooma eejatzi Ejiipito; ro roshiyakanantawori, osheki rantapiinteyironi jerojareejatzi kaari kameethatatsi. Tema aritaki ikentakoetakiriri Jesoshi jaga. ⁹ Okaate 3 kitejiri romaryagaeyaani nampitsiki niyanki, roojatzi itampatsikatanteeyarini oorya eejatzi. Maawaeni atziripaeni kipatsiki ramineeyerini kamayiteentsirini, inashitayitakyaani amineeyiririni: ipoñaayitakyaani paashinikipaeni nampitsi, inashitayitakyaani iñaanipaeni. Ero ishinetaakantziri ikitateeteri. ¹⁰ Ikimoshirewenteyanakirini maawaeni jeekaeyatsirini kipatsiki ikamakira riraga apite kamanantayitawitaworini iñaani Tajorensi: ipashitawakagaeyakawoni oetarikapaeni. Ikanteeyeni:

—Thame akimoshireeyeni. Kamaki riraga kenkithatakowitaririni Tajorensi: ero imateero roñaashirenkae eejatzi.

¹¹ Omaanta ikaatapaaki tampatsika oorya itajonkaeri Tajorensi, rowañaagaeyerini apite, ikatziyeyanaani. Roojatzi ithaawanteeyantanakarini maawaeni ñeeyawakiririni.

¹² Roojatzi ikemantakari Tajorensi, ishintsitakiro ipaante ikantzzi:

—Pipokae jaka jenokika.

Ari riyaateeyaneeni jenokinta, rojatekantaneeyawo menkori shipakiryaaaperotatsiri; iñeeyawarini maawaeni kijeeyawitakaririni. ¹³ Roojatzi omoyekantanaka kipatsika, otyaagaantanaki pankotsipaeni. Ikamaeyakini atziri 7.000. Osheki ithaawaeyanakini paashinipaeni jeekagaantaneentsiri roojatzi iñaaperoyantanakarini Tajorensi, ikan-teeyanakini:

—Tema osheki ipinkatharitzzi Tajorensi, itajorensitaperotzi.

¹⁴ Omonkaatapaaka apitetapaentsiri rowashironkagaeyakirini Tajorensi atziripaeni. Omaanta iyotapaaka apaani, rowaga tres-tapaentsiri.

Itziwootaki weyantapaakawori

* 11:2 Iroka 42 kashiri omonkaataka 1.260 kitejiri.

¹⁵ Roojatzi itziwootantaka riraga paashini ronampiri Tajorentsi, riraga *siete*-tapaentsiri: tziii, tziii, tziii. Nokemaeyakirini jeekatsiripaeni jenokinta, ishintsiwaantetakiro ipaante, ikanteeyini:

—Pikemaperote iroñaaka.

Tema iroñaakaroña ipinkathariwenteeyerini Awinkatharite maawaeni kipatsijatzi, ikaateri Rotyaantanewo ipinkathariwenanteeyeni, ikanteetateyeyaani.

¹⁶ Roojatzi riraga 24 aataperoteenchari apatziro ipoñaaka iwinkatharimentoki, roojatzi rotziwerowashiteeyantakaririni Tajorentsi: osheki ipinkathateeyakirini.

¹⁷ Romampaawenteeyakarini, ikantzi:

—Nopaasonkitemi Nowinkatharite, eerokapero Tajorentsi perotatsiri:

osheki pishintsitaki, osheki pipinkatharitaki.

Tee pipaashinitzi, pikantani pitajorentsitaki.

Eejatzi pipinkatharitaperotaki, iroñaaka pipinkathariwenteeyerini maawaeni atziri; eero pookaero, roojatzi pikantyaani.

Rootaki nopaasonkitanteeyimirini.

¹⁸ Ikijeyawitakimini atziripaeni maawaeni kipatsi, omaanta iroñaakaroña monkaataka pipiyateeyantyaarini.

Pipiriinteeyerini kamaeyawiteencharini, maawaeni pikantakotantyaarini:

pipineeyerini maawaeni antzimirori pikowakagaeyakiririni, maawaeni kamanantay-itziroirini piñaani, aapatziyeeyimirini, maawaeni.

Pipinkathateeyerini, pinkatharitatwitarini kipatsiki, kaari pinkatharitatwitarini, maawaeni.

Kameetha pijeekakagaeyerini pinampiki.

Omaantakya riraga kijeeyawitakimirini, kaari kameethateeyatsini, powashironkagaeyerini, pookaeyerini rirori paamariki kaari tsiwakanitatsini.

¹⁹ Roojatzi ashitryaantanaka ipanko ijeekantari Tajorentsi janta jenokinta, noñaakiro inthomaenta oshiyawitawori tsiwoo, rowaga ojeekantari rojankinari Tajorentsi inthomaenta paerani. Tema ikashiyakaakariri irira ikenkithatakagaeyerini joriyopaeni janga. Eejatzi noñaakiro aamorenki, morek, morek; eejatzi ishintsitzi tariito, tyaaag, tyaaag, eejatzi omoyekanaka kipatsi, moye, moye; eejatzi opariyaperotaki osheki jiriniki, chekiriririri.

12

Tsinani eejatzi maankitatsiri

¹ Roojatzi koñaatziro noñaaperotakiro paashini. Noñaakiro apaani tsinani, kimitaka okithaatakawo oethaari oshipakiryaaki kimitaka oorya, aatzikakiri kashiri oetziki eejatzi amantheetakotakari 12 ompokiro oetoki. Tema notsikanatakawo noñiuro. ² Omotzitaki, rooteentsi otzimakote, atsikamoonthatakiro, okaemawaetaki:

—¡Akayawee! ¡Akayawee, nokamaatyeewee!

³ Romapokashitapaaka jenoki, ipokapaaki iwinkatharite kamaaripaeni roshiyapaakari antari maanki, kityonkamanthari. Okaatzi iito 7, eejatzi ichie 10. Ramantheetayitakani iitokipaeni. ⁴ Inoshikagaanantakarini ishitha osheki ompokiro paeni; ari rookapirothatz-itakotakiri kipatsiki. Ikatziyapaaka janta ojeekakira tsinani, royaawentapaakawo otzimeri otomi, rowantawakyaariri. ⁵ Roojatzi okoñaatantakari otomi, riraga pinkatharitentaperoyeririni maawaeni atziri; tekatsi piyathatyaarini iinja. Omaanta eentsitera rapithatanakiro Tajorentsi raanakiri jenokinta, ijeekakaapaakiri iwinkatharimentoki. ⁶ Oshiyana tsinani janta okaankiityeenta tekatsinta atziri ipanko riwetsikakinironta Tajorentsi ojeekantyaari. Ari roejeekawakiro kameetha janta, okaatzi 42 kashiri.

Ikoshekawakagaeyakani jenokijatzi janta jenokinta

⁷ Eekiro niyaatzi koñaatziro noñaaperotakiro. Noñaakiri ikoshekawakagaeyani janta jenokinta. Riraga Miyiiri, ikaateeyakirini paashinipaeni ronampiri Tajorentsi, ikoshekaeyakarini riraga Jatanaashi oshiyawentariri maanki eejatzi iyamaaritepaeni

rirori; ikoshekawakagaeyakani. ⁸ Omaanta riraga maanki tee rotsinampaeri ronampiripaeni Tajorentsi. Rootaki iroñaaka roemishitowantaariri jenokinta maanki eejatzi ikaateeyinira, iroñaaka Tajorentsi tee ikowaeyirini ipiyimoteeyaarini jenokinta riraga Jatanaashi eejatzi iyamaaritepaeni ijeekantyaari. ⁹ Kyaaryo, rookaperoyakirini riraga maanki iiteetzi Jataanaashi jaka kipatsiki, eejatzi maawaeni iyamaaritepaeni ikaatzi akakotayitawitaririni. Riraga maanki rirotaiki amatawitakirori Eewa paerani. Riro-taki iwinkatharite kamaaripaeni. Osheki ramatawitapiinteyakirini atziripaeni roojatzi iroñaaka.

¹⁰ Roojatzi nokemantakari jenokijatzi, tacheronkawaanteri ipaante, ikantzi:

“Iroñaaka rowawijaakotaperoyakirini Tajorentsi neentsiteteeyakarini, itajonkawenteeyakirini, ipinkathariwenteeyakirini; eejatzi Itomi riraga Rotaantaweno ipinkathariwenteeyakirini. Kameethataki.

Ikantani paerani ithawetakoeyakirini Jatanaashi, riraga maawaeni kemijantzinkaripaeni, ikowapiintawitaka rowashironkagaeyerinimi, rootaki ikantani ithawetakotantariri kitejiriki, tsiteniriki janta Tajorentsi. Iroñaakakya eero imateero Jatanaashi eejatzi.

¹¹ Irirapaeni raapatziyeeyarini Jesoshi ikamawenteeyakironi kaari kameethatatsi rantakiri, rootaki imatantakawori raakowentawakiri tema ipinawentakiro Jesoshi riraa okaatzi rantakiri rowawijaakotanteeri. Tema roñaagakiri royaaperotziri Rowishate Tajorentsi. Tee ishiyapithatari atziri kowatsiri rowamayerimi: tema royaaperotakiri rirori.

¹² Iroñaaka akimoshireyakini aakapaeni maawaeni jeekatsiripaeni jaka jenokinta; akantyaani akimoshireperoyanakini. Omaanta ashironkaamatsitemiini kipatsi eejatzi inkaare. Tema ijeekanaki Jatanaashi eejatzi iyamaarite jaga jaawikira iroñaaka. Rashironkaaperoyanakaani maawaeni kipatsijatzi. Osheki ikijaperoata Jatanaashi, riyotzi eero ojamanitzi ijeeki kipatsiki, osheki rowashironkagaeyanakaani jeekatsiripaeni jaga”.

Riraga maanki ikijakiro tsinani

¹³ Ari rowariyeetakiri riraga maanki Jatanaashitsiri kipatsiki jaka, osheki ikijapaakiro tsinani koñaatakiriri otomi. ¹⁴ Omaanta itajonkakiro Tajorentsi otzimantakari oshiwanki apite, okimitakawo ishiwanki antari pakitha. Roojatzi aapithatanakiri iwinkatharite kamaaripaeni, iyaataki inteena tekatsinta atziri ipanko, riwetsikakaantakironta Tajorentsi. Ari janta retakoetawakawo ipaetakiro owanawo, ikaataki 42 kashiri ojeekaki janta. Tee imateero riraga Jatanaashi riyaatashiteero janta. ¹⁵ Roojatzi riraga maanki Jatanaashitsiri osheki roemishitowaatakiro iña ipaantekira. Ikowawita roonkakayaawomi kipatsi opiinkantyaarimi tsinani. Ikowawita ithonkaeyeronimi. ¹⁶ Omaanta ramitakotakiro ronampiri Tajorentsi, tema rirotaiki ashitaryaakinirori kipatsi okyaagantaneeyaari maawaeni iña kipatsiki. ¹⁷ Eekiro riyaatatzi ikijanakiro tsinani. Tee imatziro roori, rootaki riyaatashitantariri paashinipaeni eentsitepaeni: maawaeni riraga antziniriri Tajorentsi ikaminaakiriri, rowaga riyotaakiriri Jesoshi; tema ikowawita riraga Jatanaashi ithonkaeyerinimi riroripaeni. ¹⁸ Roojatzi noñaakiri riraga Jatanaashi ikatziyapaaka ocheraaki inkaare antawo royeeri pokatsini.

13

Koweenkatatsiri riyoyi antawoki inkaare

¹ Roojatzi nokatziyaka naaka Jowa impanekiki, janta othapyaaki antawo inkaare. Eekiro niyaatatzi koñaatziro noñaakiri. Tema noñaakiri piratsitsiri koweenkatatsiri riyowapaakira inkaarekira. Eenitatsi ichee okaatzi 10, eejatzi eenitatsi iitopaeni okaatzi 7. Jaga icheekipaenira ramantheetakawo amantheerentsi, kimitawori rashi eewawenantsiri. Eejatzi rojankinatakotaka iwaero iitokipaeni; omaanta tee okameethatzi, tema itheenkakiri Tajorentsi: itawaetashitaka kimitaka rirotaiki inashitzinkari tajorentsi. ² Ari

roshiyapaakari manitzi. Omaanta iitzi oshiyakawo iitzi maeni; eejatzi ipaante oshiyakariri ipaante chaanari. Ikantawakiri maanki:

—Iroñaaka nokowaki nomatakayemi, pikimitantenari: osheki pimatayitakironi, osheki pipinkatharitanaki, osheki pikantakaantayiterini paashinipaeni.

³ Amashitaperowitaka kameetha iitoki apaani, naamaashitaka roowiteencha owamay-erimi amashitakiriri. Rotsikanateeyanakarini maawaeni kipatsijatzi, ikanteeyini:

—¿Iitakakya kaari ikamanta? Ooo, paminerotyia iito, ¿iitakakya kaari owamaantari?

Kyaaryo, etsiyatakotee, rootaki rotsikanateeyantaperotanakaririni riroripaeni eejatzi ipinkathatanakiri, royaatanakiri.

⁴ Roojatzi ipinkathateeyakirini maanki, ikanteeyini:

—Piñaakiri, osheki imatakaakiri koweenkatatsiri.

Eejatzi ipinkathateeyakirini koweenkatatsiri, ikanteeyini:

—Piñaakiri, osheki ishintsinka, tekatsi materini ipiyatyaari.

⁵ Roojatzi riraga maanki ikantziri koweenkatatsiri:

—Iroñaaka pikijanakiri Tajorentsi pipinkatharitaperotanaki.

Ari osheki rajagaaperotaka, osheki ikantzimatakiri Tajorentsi. Omaanta eero iñaash-itsitzi irira inta ishinetakiri ikantzimatakiri 42 kashiri. ⁶ Ari ikantzimatakiri rirori, ikantzimatakiri inampi, eejatzi ikantzimateeyakirini jeekatsiripaeni janta. ⁷ Eejatzi ikantkiri maanki:

—Pikijeeyerini maawaeni aapatziyeeyaririni Tajorentsi, powashironkagaeyerini. Eejatzi pipinkathariwenteeyerini jeekatsiripaeni kipatsikipaeni, paashinitayitzi rirori ipaantepaeni.

⁸ Aritaki ipinkathateeyerini maawaeni atziripaeni. Apatzirokya riraga aapatziyariri Jesoshi, eero ipinkathatzi. Aritaki, tekirani riwetsikironi kipatsi, riyotzitaririni Tajorentsi maawaeni aapatziyeeyaririni. Aritaki rojankinatakironi iwaeropaeni iñaanamentoki rashi Jesoshi iiteetzi eejatzi Rowishate Tajorentsi tema riyotzitaririni irira kamaanteey-eririni atziripaeni. ⁹ Powakempitaperotawakyaawo iroñaaka iroka nokanteeyakimirini.

¹⁰ Ikantzi Jesoshi:

—Aapatziyanaripaeni, omawitya rooteentsi pikemaatsiperotatyia osheki, pishintsishiretaka apaniroeni, eekiro piyaatantatyaari poyaataperotena naaka. Aririka ragaetemi eejatzi romonkyagaetemi: omonkyagaentotsiki, eekiro piyaatatyee pishintsishiretaka eeroka apaniroeni. Ikowakirika rowamaemi, eekiro piyaatatyee pishintsishiretaka. ¡Naminakowentemi!

Paashini koweenkatatsiri riyowapaaki kipatsiki

¹¹ Roojatzi noñaakiri paashini piratsitsiri koweenkatatsiri, ipoñaaka rirori kipatsiki inthomaenta. Ikimitawitakiri owisha, eenitatsi ichée owaanini apite; ikoweenkatzi iñaawaetzi kimitaka riraga maanki Jatanaashitatsiri. ¹² Osheki ipinkatharitaki, ikimitakiri paashini koweenkatatsiri, riraga amashiwitachari iitoki. Iitzi irira riraga apiteta-paentsiri amatokotanirini. Eejatzi ikanteeyirini maawaeni jeekatsiripaeni:

—Pipinkatheeyerini riraga amashiwitachari iitoki.

Ari ipinkathateeyawakirini. ¹³ Osheki itajonkantayitakini riraga apiteta-paentsiri. Imatayitakironi kaari iñaapiinteeyini asheninkapaeni. Iñeeyakirini atziri rowariyakiro paamari: opoñaaka jenokinta, roojatzi kipatsiki. ¹⁴ Osheki imatayitakironi, rootaki ramatawiteeyantakaririni osheki atziri, ikimitakaantakiri rirotaiki itajorentsite. Aririka itsipatakiri riraga jewatziriri, osheki imatayitakironi. Eejatzi ikanteeyakirini atziri:

—Ajaatya, poshiyakaawenteeyenarini irika jewatakinari, irika ithatyaagaetawitakiri apaani iitoki. Thatziki. ¡Paminateteeri! Tee ikamateetzi. Ichekawiitakarira pirotee.

¹⁵ Ari ikemijantaperoeyakirini, riwetsikaeyakironi oshiyakaantsi. Okimitaka imatakaakiri Jatanaashi itajonkakiro, añaantakiri, eejatzi oñaawaetantakiri. Roojatzi ikanteeyakirini atziripaeni:

—Pipinkatheeyeroni iroka awetsikaeyakirini: rootaki atajorentsite.

Ari ipinkatheeyawitakawoni. Omaantakya maawaeni kaari pinkathatzirori, rowa-maakaanteeyakirini. ¹⁶ Eejatzi rojatakotakaantakiri atziripaeni, maawaeni. Ro-jataakoeyakani rakoperoki, rooma aririka ipankaki, maawaeni: pinkathariteeyatsirini, kaari pinkatharitatsiripaeni, ashaaganteeyacharini, kaari ashaaganteeyachani; riraga ramananteetziri eejatzi riraga kaari ramananteetzi: rojatakooeyakani maawaeni. ¹⁷ Ro ro-jataakoeyakiririni iwaero koweenkatatsiri, aamaashitya paashinipaeni rojatakooeyakirini inoomerote. Ikanteeyirini:

—Eerorika rojatakooeyani atziripaeni, eero noshinetziri ramanantayiteni oetarika-paeni eejatzi eero noshinetziri ipimantayiteni oetarikapaeni.

¹⁸ Noyemijantzinkaritepaeni, okameethatzi iroñaaka pikenkithashiryakotero inoomerote koweenkatatsiri. Rootaki inoomerote atziri, tema okaataki 666. Eerokarika yotzinkari, ari piyotakiro oetarika oshiyakaawentachari.

14

Jowa iñaakiri Rowishate Tajorentsi eejatzi omampaawaetawenteeyaririni

¹ Eekiro niyaatatzi koñaatziro noñaakiri, tema noñaakiri riraga Jesoshi iiteetziri Rowishate Tajorentsi, ikatziyaka owinteniityeera ichopineekira Tajorentsi iitachari Shiyoo: ojeekaki Shiyoo Jerojareeki. Ikaateeyakirini maawaeni aapatziyeeyaririni, ojataakotacharipaeni ipankaki iwaerokira Rowishate eejatzi Iriri. Ikaateeyakini 144.000. ² Roojatzi nokemaeyirini eejatzi jenokijatzi, ishintsitzi ipaante; ikimitakawo antaworoña opareenkaari, eejatzi antawo ookathata. Riroteeyakini piyompiteeyirorini omampaakayawori oshiyawori piyompirentsi. ³ Eenitatsi janta Tajorentsiki, janta ijeekinta aataperoteencharipaeni eejatzi riraga 4 ronampiri omampaawaetapiintachari. Roojatzi romampaawaeteeyantanakawoni mampaantsi owakirari; okameetheenkataki, omaanta tekatsi paashini materoni riyotero mampaantsi: apaniroeni riraga kaateentsiri 144.000 atziri owawijaakoeyeencharini. ⁴ Irikapaeni tee ranteeyironi kaari kameethatatsi. Tema ikempoyaaka ikiteshoretzi, tema tee ishirontawo tsinani kaari rayi; inta ikantani royaateeyakirini Rowishate, tsikarika riyaatayitakini. Apatziro ipinkathateeyakirini Tajorentsi eejatzi Rowishate. ⁵ Tee itheeyeyani, eejatzi ikameethateeyakini, tee ranteeyeeroni kaari kameethatatsi.

Rooteentsi rowashironkaeyerini Tajorentsi kaari aapatziyari

⁶ Roojatzi noñaakiri paashini ronampiri Tajorentsi, raayitanakini jeñokiinira. Ikenkithatakagaeyakirini maawaeni jeekatsiripaeni kipatsiki, tsikarika ojeekayitzi inampipaeni, eejatzi tsikarika okantayitarini ipaantepaeni. Ikamanteeyakirini tsika ikantyaari Tajorentsi rowawijaakoeyanteeyaaririni. Rootaki ikantapiinteeyiririni Tajorentsi maawaeni atziri paerani, tee ipaashinitziro. ⁷ Itacheronkawaantetzi ikantzi:

—Pipinkatheeyerini Tajorentsi, pikanteeyerini pisheninka: “Ikameethatani Tajorentsi”. Pamine, rootzimateentsi omonkaatakya rowashironkaeyerini maawaeni kaari aapatziyeeyaririni Tajorentsi. Pipinkathataperoyeerini: tema rirotaki wetsikirori jenoki eejatzi kipatsi, inkaarepaeni eejatzi ñaatenipaeni, maawaeni.

⁸ Royaatanakiri paashini ronampiri Tajorentsi, ikantzi rirori:

—Paerani riraga jeekawitacharini Wawirooniyaki rantakaapiinteeyakirini paashinipaeni atziri kaari kameethatatsi, omaanta rootzimateentsi ithonkimaeyerini Tajorentsi wawirooniyajatziri. Eero imatakagaeyerini eejatzi oetarikapaeni.

⁹ Roojatzi royaateeri paashini ronampiri Tajorentsi eejatzi: riraga *tres*-tapaentsiri. Itacheronkawaantetapaakiri, ikantapaakiri rirori:

—Kyaaryoowa, pipinkathatzirikari riraga koweenkatatsiri, eejatzi rowaga oshiyakaantsi. Eejatzi pishinetarikari rojatakotemi pipankaki, eerorika pakoki. ¹⁰ Aririka pipinkathateri koweenkatatsiri eejatzi pishinetyaaririka rojatakotemi, ari ikijakimi Tajorentsi; ikijaperotemi, eero ikamintheemaetzimi. Pikemaatsitaperotakyaawo paamari otsipatakyaawo opane shimashiretatsiri tema rootaki tacheronkaetyaaperotatsiri. Tema iñeeyemini maawaeni ronampiri Tajorentsi, riraga kameethaperotatsiri, eejatzi

riraga Rowishate rirori. ¹¹ Pikanteetatyeeyaani pikemaatsityaawo paamari; eero otsiwakanitzi, okantatyeeyaani eekiro okachaareenkatanakitye: kitejiriki, tsiteniriki, eero othonkanita. Aritaki ikemaatsiteeyawoni maawaeni pinkathatziriri koweenkatatsiri eejatzi oshiyakaantsi, eejatzi maawaeni ojataakoeyaworini iwaero. ¹² Rootaki riraga reentsitepaeni Tajorentsi okameethatzi eentsikiroeni royaawentya imatantawori ikemijantaperotziri okaatzi ikaminaakiriri Tajorentsi eejatzi ikyaaryoowenantyaaawori royaatantyaariri Jesoshi.

¹³ Roojatzi nokemakiro eejatzi Ishire Tajorentsi janta jenokinta, okantakina:

—Eenitatsi iroka pojankinateri: “Ikimoshiretakayeri Tajorentsi maawaeni kamatsiripaeni, raapatziyakaririka Iwinkatharite, roojatzi ikamantakya. Kyaaryo, ikimoshiryaakaaperotyari Tajorentsi, tema riyotziro maawaeni ranteeyakinirini kipatsiki. Iroñaaka ijeekakagaeyakirini kameetha, imakoryaakaaperoyeerini. Eejatzi ipinateri Tajorentsi tema ikyaaryoowentziniri rantziniri irira ikowakaakiriri roojatzi ikamantakya”.

Noñaakiri ronampiri Tajorentsi rowamaatziri atziri

¹⁴ Roojatzi eekiro niyaatatzi koñaatziro noñaakiri, tema noñaakiro menkori, okita-maamawotaperotaki. Eejatzi noñaakiri kimitakariri atziri, ijeekaki menkoriki. Ramantheetakawo wetsikachari ooro. Eejatzi roerikakiro oshiyawitawori jawiri tzipiro, othoyempitaperotaki, ithatzinkakotantyaawori raroosote jampateentsirira. ¹⁵ Roojatzi noñaakiri paashini ronampiri Tajorentsi, ipoñaaka Tajorentsi pankoki. Itacheronkawaantetzi ikaemakotakiri riraga jeekatsiri menkoriki:

—Ikantzi Tajorentsi: “Monkaataka iroñaaka: poshiyakaantakiro pithatzinkakotero pankirentsi, ari pikantakiri iroñaaka powamaeri maawaeni kaari kameethatatsi jeekat-sirika kipatsiki”.

¹⁶ Riraga jeekawiteencharira menkoriki, ari ithatzinkakotakiro, thatzik, tema rowama-gaeri maawaeni kaari kameethatatsiri.

¹⁷ Roojatzi ipoñaantanaka paashini ronampiri Tajorentsi pankoki janta jenokinta. Eejatzi ramaki rirori oshiyawitawori jawiri tzipiro. ¹⁸ Eejatzi ipoñaaka paashini ronampiri Tajorentsi pankoki, tema rirotaki aminawentzirori paamari janta itaapiintzironta kajankapaneri. Itacheronkawaantetzi ikaemakotakiri isheninka oerikirori ijawirite:

—Pimonkaatakayaawo jaawiki eejatzi eeroka, powamayeri atziripaeni kaari kameethatatsi kimitaka pipejirowanki otha oowa irakaanto.

¹⁹ Roojatzi kimitaka ipejantawori maawaeni oowapaeni janta kipatsiki, riraga ronampiri imonkaatakayaawo maawaeni kipatsi rowamaantyaariri atziripaeni kaari kameethatatsi. Intsipaeete ipejeeyerini. Roojatzi ipiyoteeyantakyaarini raatzikatzikaantyaariri. Kim-itaka iroka ari okanta rowamaantyaariri Tajorentsi riraga kaari kameethatatsiri. Tema iroñaaka yomaatapaaka rowashironkaantyaariri Tajorentsi riroripaeni. ²⁰ Ari raatzikatzikaateri janta owantsiki, tee ojeeki nampitsikira. Ari opoñaanakya osheki iraaantsi raatzikatzikaatirira, oonkanakya kipatsiki; jenokyaatanaki, areetakawo ipaan-teki kawayo. Othotyaaanaki iraaantsi 300 kiroometero ojanthatzi.

15

Tajorentsi rotyaantakiri 7 ronampiri rowashironkagaeyerini atziri

¹ Roojatzi koñaatziro noñaaperotakiro paashini: tema noñaakiro janta jenokinta paashini awijatsini iinja, kaari añaapiintzi. Roñaagakinawo Tajorentsi maawaeni iroka ayotantyaari tsika okantyaari iinja. Osheki nokenkithashiryaakiro, osheki not-sikanatawakawo. Noñaakiri 7 ronampiri Tajorentsi, owashironkagaeyeroteririni atziri. Riroteeyakini weyeeroni maawaeni owashironkayeririni atziri; omonkaatapaakya iki-janakya Tajorentsi. ² Noñaakiro eejatzi inkaare koñaaganto, oshipakiryaaiki oshiyakawo otsipatawo paamari. Noñeeyakirini janta ikatziyeeyakani kaari pinkatheeyirini riraga koweenkatatsiri, eenitatsi eejatzi roshiyakaantawo rirori; riroteeyakini maawaeni kaari

ojataakotacha iwaero eejatzi inoomerote. Ari roerikaeyakironi kimitawitawori iwiyom-piriki ipashitakariri Tajorentsi. ³Romampaawaeteeyakawoni kimitawitawori romampaani Moeseeshi, riraga antawaetziniririni Tajorentsi paerani. Tema romampaawenteeyakarini riraga Rowishate Tajorentsi. Iroka okantzi mampaantsi:

“Nowinkatharite, tema eeroka Tajorentsi, osheki pimatayitakironi.

Osheki pitajonkantayitakini, notsikanatakawo pantayitakirini.

Okameethaperotayitakini pantayitakirini, tee pamatawitantzi.

Kyaaryo, pipinkathariwenteeyakirini jeekatsiripaeni maawaeni nampitsikipaeni, pikan-tani. Eejatzi maawaeni pantzi okameethatzi.

⁴ Tema, Nowinkatharite, okameethatzi nopinkathateeyemini naakapaeni maawaeni jeekatsiripaeni tsikarika.

Okameethatzi nokamanteeyerini atziri: ‘Kameethari Tajorentsi’; tema kyaaryo, pikameethataki.

IpoŃeeyanakaani atziri maawaeni nampitsikipaeni ipinkathateeyantemirini.

Tema riyoteeyanakini okameethataki panteeyakirini”.

⁵ Roojatzi naminanee eejatzi, noŃaakiro ashitaryaana ipankomawo Tajorentsi, ironta jeekatsirinta jenokinta. NoŃaaperotakiro janta inthomaeperokinta ijeekinta rirori.

⁶ Riyowanee Tajorentsipankoki riraga 7 ronampiri, riraga owashironkagaeyeroteririni atziri. Ikithaateeyakawoni kithaarentsi okitamaamawotaperotaki. Ichopineeki eenitatsi oshiyawori ishirikathakitari, riwetsikaetziro ooro. Tema riyoyaakiri riraga Tajorentsi riroripaeni rowashironkaeri atziripaeni. ⁷ Eejatzi eenitatsi apaani ronampiri omampaaawaetapiintachari ipakoyawakirini paashini ronampiripaeni apaani paeni pajo. Iy-eekitaki pajokipaeni owaa, owashironkaantyaariri atziri. Oshiyakaawentakiri ikijeri Tajorentsi iinja theenkaeyiririni. Tema ikantatyaani raŃi rirori, eero ikamanitee.

⁸ Kachaarenkatanaki Tajorentsipanko inthomaenta, ikantakaakawo ipinkatharitzira eejatzi itajorenka. Tekatsi ikanteetero ikyagaeyeroni, roojatzi imonkaantyaawori ronampiri ikantakiriri Tajorentsi.

16

Tsika okantari tzimatsiri pajoki

¹ Roojatzi nokemakiro Ishire Tajorentsi iŃaawaetaki janta ipankoki Tajorentsi. Itacheronkawaantetzi ikantziri riraga 7 ronampiri:

—IroŃaakarofa piyaateeyeni pijakotero kipatsiki rowaga 7 pajokitzirira, rootaki oshiyakawori ikijaka Tajorentsi.

² Roojatzi riyaatantaka riraga jewatatsiri ronampiri. Ijakotakiro kipatsiki owaa, roojatzi ijoeteeyantanakani maawaeni ojataakoeyaworini iwaero koweenkatatsiri, eejatzi maawaeni pinkathatzirori oshiyakaantsi. O, osheki ijoetayitanakini; opathayitanakini, ishitziyitanakini.

³ Roojatzi riyataki apitetapaentsiri ronampiri, ijakotziro owaa janta antawokiroŃa inkaarepaeni. Opeyanaka, okimitakawo riraani kamaentsirini. Ikamaeyakini jeekayaw-itacharini inkaareki: shimapaeni, omanipaeni, koshoshikopaeni, maawaeni.

⁴ Roojatzi riyataki tres-tapaentsiri ronampiri Tajorentsi, ijakotziro pajokira janta enikipaeni eejatzi Ńaatenikipaeni. Opeyeyanakani iraantsi. ⁵ Roojatzi ikantziri ronampiri Tajorentsi riraga jewawentzirori iŃaa:

—Tajorentsi, osheki pikameethataki; pikantani piyeeki: paerani, roojatzi iroŃaaka. Okameethataki powashironkagaeyerini maawaeni irintapaeni, iŃaashiteetyaawoota; ⁶ tema riyoteeyakini owamagaeyiririni aapatziyeeyimirini eejatzi kamanantayitzirorini piŃaani. IroŃaaka pipiyatakowentaari, powamagaeyakirini. IŃaashitawo rirori, tema riyoteeyakini riotaki owamaantatsiri.

⁷ Eejatzi iyeeki paashini janta itaapiintzironta kajankapaneri. Ikantzi rirori:

—Kyaaryo, Nowinkatharite, eeroka Tajorensi matayitziroirini maawaeni. Tema okameethataki powashironkagaeyerini, ikemawakiroota: piyotakiro powashironkaawentziro.

⁸ Roojatzi riyaataki paashini ronampiri eejatzi, riraga *cuatro*-tapaentsiri. Ijakotziro pajokitzirira janta ooryaaki, imatantakarini itagaeyakirini atziripaeni. ⁹ Ari itagaeyakirini, roojatzi ikijathateyantakarini Tajorensi: riraga otyaantziro owashironkagaeyiririni. Tee ikenkithashireeyani. Tee ikowaeyini rookaero kaari kameethatatsi rantayitziro, eejatzi tee ikowaeyini ipinkatheeyerini Tajorensi.

¹⁰ Roojatzi riraga apawakoonitapaentsiri ronampiri, ijakotziro pajokitzirira janta iwinkatharimentoki koweenkatatsiri. Roojatzi otsitenitanaka janta ipinkatharizinta. Osheki oshinkotakiri atziri, tema osheki ikenkithashiryapiinteeyanakironi, roojatzi ratsikanenetantanaka. ¹¹ Eekiro riyaataye ikijathateyakirini Tajorensi, ikijawentawo ijoepaeni eejatzi maawaeni ikemaatsitayitakarini. Osheki ikantzimakiri. Omaanta tee ikenkithashiryaani, tee ikowaeyini rookaero kaari kameethatatsi ranteeyakirini.

¹² Roojatzi riraga paashini ronampiri riraga *seis*-tapaentsiri ijakotziro iwajonekira janta antawokiroña eni oetachari Eyojaraate, roojatzi opiryaataperotantanaka. Iroñaaka tekatsi otzikaawakirini riraga pinkatharipaeni jewateeyiririni maawaeni ijoraarotepaeni. Ipoñeeyanaka janta ikinapaenta oorya. Tema riyotzi Tajorensi ikowaki riraga jewawenantsiripaeni nampitsikipaeni janta ikowaki ipoke ranantawakaantyaari joraero rirori rootaki rowiryaatantakawori enini rawijantanakyaari kameetha. ¹³ Roojatzi noñaakiri eejatzi riraga maanki, riraga koweenkatatsiri, eejatzi riraga amatawitantsiri; tema irira ipoñeeyakani ipaantekipaeni 3 kamaari, roshiyapaakari pirinto. ¹⁴ Kyaaryo, ikamaaritaperotaki; itajonkantajeempyaawitaka, imatayitakironi kaari añaapiinteeyini. Riyaatashiteeyirini maawaeni pinkatharipaeni maawaeni kipatsi, rajaryagaeyakarini:

—Thame atsipatawakagaeyani, amitakotawakagaeyeyaani omanateeyerini maawaeni oyaateeyiririni Tajorensi, athonkaeyerini maawaeni.

Aririka ipokapae irira, riraga matzirori maawaeni, romanatawakagaeyeyaani riroripaeni. Ikemakoeyerini maawaeni atziripaeni rantayitapaakirini Tajorensi. ¹⁵ Ikantapaaki:

—Pamine, nokimitaka koshitantatsiri romapokiri rirori, eejatzi naari, nomapokaeya-paakimini. Tee piyoteeyini tsikarika okaate nopokanteeyaari. Nokimoshiretakagaeyerini maawaeni aamagaeyanarini, kimitaka ijaakitakitzi irirapaeni. Nokowaki ikameethateyanakini, eero rantapiintziro kaari kameethatatsi. Ikimitakaantya ikithaata kameetha, tekatsi ñamerikiterini eero ipashiwenanta.

¹⁶ Omaanta riraga kamaaripaeni ipiyoteeyakirini riraga maawaeni jewawenantsiri eejatzi ijoraarotepaeni janta owinteniityeenta ikantziro ipaanteki joriyo Arimakeroni.

¹⁷ Roojatzi riraga ronampiri *seis*-tapaentsiri: riraga kaatapaentsiri ijakotziro iwajonekira janta tampyaaki, roojatzi nokemantakari jeekatsiri janta Tajorensipankoki, jeekatsiri iwinkatharimentoki. Itacheronkawaantetaki, ikantaki:

—Monkaatapaaka, aritapaaki.

¹⁸ Roojatzi osheki aamorenki, morek, morek; roojatzi itonkantanaka tariito, toog, toog, tereei, tziiririri. Eejatzi antawo omoyekaka kipatsi. Tee añitapiintawo kimityaawoni iroka, paeraninki roojatzi iroñaaka. Antawo omoyekaka: moye, moye, moye. ¹⁹ Roojatzi okotaantanaka nampitsikipaeni eejatzi maawaeni pankotsipaeni oparyaantanaka janta Wawirooniyaki, eejatzi maawaeni paashinipaeniki nampitsi, othonkaeyakani maawaeni, kaatapaaki. Ikenkithashiryaakiro Tajorensi maawaeni ranteeyakiririni wawirooniyajati, rootaki ikijaperoeyantakaririni, rowashironkaaperoeyakirini. ²⁰ Opeyeeyanakani maawaeni othampishaapaeni; eejatzi otzishipaeni, opeyeeyanakani, peyaka. ²¹ Ajaatya eejatzi opariyaki jiriniki, omaanta antawopero ini. Okaatzi otenataki 45 kiiri: tenaperotaki. Opoñaaka jenokinta, opariyaki atziriki, osheki othonkaeyakirini. Osheki ithaawanteeyakawoni rirori, roojatzi ikijathateyantakaririni Tajorensi.

17

Jowa iŋaakiro antawo nampitsi Wawirooniya

¹ Roojatzi koŋaatziro noŋaaperotakiri ronampiri Tajorentsi oteyirori pajo inkaaganki, tema ipokashitakina ikantakina:

—Pipokanaki jaka: noŋaayemiro tsika ikantakowenantaari Tajorentsi rowaga anteeyiririni shiramparipaeni, jeekatsiri enikipaeni, eejatzi ŋaatenikipaeni. Rowashironkayero. Tema oshiyakawo rowaga antawo nampitsi owaero Wawirooniya. ² Ranteeyakironi iwinkatharitepaeni paashinipaeni atziri. Iyotagaeyakirini maawaeni atziri rantapiintziro kaari rayi. Okimitakaakari oshinkitakaakari rootaki antakaantakariri oetarika okowakaari roori.

³ Roojatzi raanakina janta okaankiityeenta tekatsinta atziri ipanko, eeniro janta oŋaagakinawo Ishire Tajorentsi. Koŋaatziro noŋaapaakiro tsinani, okyaakotakari koweenkatatsiri, kityonkatatsiri: eenitatsi 7 iito, eenitatsi ichée 10. Rojataakoetakirira maawaeni iwathaki: okantzimatziro Tajorentsi ojataakorentsira. ⁴ Okithaatakawo tsinani kamoshinetatsiri eejatzi kityonkari. Rowaneenkatakaakawo ooro, eenitatsi mapipaeni shipakiriinkawo eejatzi inashita mapipaeni kitamaakiri. Oerikanakitziro omirimento, riwetsikaetziri ooro; yeekitapaaki kaari kameethatayitatsini, oshiyakaawentziro antakagaeyirini atziri raapatziyashitawo riwetsikani atziri eejatzi iyotagaeyirini imayempitantzi. ⁵ Ojataakotaka opankaki: eenitatsi okantakotziri, omaanta tekira okoŋaaperotzi. Okantzi ojankinatakaga: “Antawopero Wawirooniya, tema iyotagaeyironi tsinanipaeni omatakayitarini kaari ayi. Eejatzi iyotagaeyirini osheki atziri raapatziyashitawo riwetsikashitayitarini eejatzi rantero oetarika kaari kameethatayitatsirini”. ⁶ Roojatzi nyotakiro kimitaka oshinkitaka tsinani. Ro oshinkitakari riraani aapatziyawitaririni Jesoshi owamagaeyakiririni.

Osheki notsikanatanakawo, naminaperotakiro, joreririri. ⁷ Omaanta rojampitana riraga ronampiri Tajorentsi:

—¿Iitakaya potsikanatananakawori? Nokamantemiro kaari piyotzitziro, eejatzi nokamantemi kaari piyotzitziri riraga koweenkatatsiri okyaakotakari. ⁸ Ijeekawitani riraganki, tee aŋiiri iroŋaaka, tema ijeeki omooki inthomaenta, jatatsiri jantoo. Iinja ragaeri eejatzi Tajorentsi, rotyaanantaari paamariki kaari tsiwakanitatsini: janta ikanteetatyeyyaani rashironkaya. Ijeekawitani, ipeyaka, ijeekae eejatzi; aririka iŋeeyawakirini theenkaeyatsirini, rotsikanatawakawoni. Paerani, owakira riwetsikakiro Tajorentsi kipatsi, rojankinatakiro iwaeropaeni maawaeni jatatsininta jenokinta, omaanta tee rojankinatziro iwaeropaeni riraga theenkantatsiri.

⁹ Pamine, pikenkithashiryaaperotero iroka noshiyakaantemiri piyotantyaawori: rowaga iitopaeni okaatzi 7 oshiyakaawentziro 7 tonkaaripaeni ojeekinta tsinani. ¹⁰ Eejatzi oshiyakaawentziri 7 jewawenantatsiripaeni. Ikamanaki apawakooni, ijeeki iroŋaaka apaani, iinja ijeeki riraga kaatapaentsiri. Eero ojamanitzi ipinkathariwenante riraga kaatapaentsirira. ¹¹ Riraga koweenkatatsiri kityonkari, rirotaiki apaani ipinkatharitawitachari nokantakimiri: “Ikamaki”. Omaanta ipiriintanee eejatzi, ipinkathariwenantee eejatzi riraga ocho-tapaentsiri, roojatzi rotyaanantakyaari Tajorentsi paamariki kaari tsiwakanitatsini.

¹² Eejatzi rowaga 10 ichée piŋeeyakirini, oshiyakaantziri 10 paashinipaeni jewawenantatsiri iinja. Ikaateeyerini koweenkatatsiri, ipinkathariteeyawitanakyaani, eero ojamanitzi ipinkathariwenante. ¹³ Ikimitawakagaeyeyyaani jewawenantatsiripaeni, ikanteeyerini koweenkatatsiri: “Nokenkithatakaaperoyemini eerori, nanteeyemironi oetarika pikowakaagaeyenarini”. ¹⁴ Roojatzi ikijeeyerini irirapaeni Jesokirishito riraga Rowishate Tajorentsi, eejatzi oyaateeyiririni: romanateeyawityaarini, ikowaeawityaani ithonkaeyerinimi. Omaanta ipiyeeyaarini Jesoshi, ithonkaeyerini rirori. Irira apintzi ikanta, tajorentsi perotatsiri, reewatawenteeyirini maawaeni jewatawentaawitariri atziri, reewatawentaawitaririni maawaeni jewatawentaawitaririni atziri paeni. Riyoyagaeyakirini

maawaeni aapatziyeeyaririni, ipaashinitakagaeyerini, ari kijokiro rowaeyaneerini rirori, maawaeni.

¹⁵Eejatzi ikantakina ronampiri Tajorentsi:

—Eejatzi piñaakiro enipaeni eejatzi ñaatenipaeni ojeekantari tsinani. Oshiyakaantakiri irowapaeni maawaeni atziripaeni, riraga jeekatsiripaeni tsikarika, tsikarika okantayitarini ipaantepaeni, maawaeni. ¹⁶Riraga koweenkatatsiri eejatzi riraga 10 jewawenantsiripaeni ikijeeyakironi tsinani: rowaga matakaapiintariri kaari ayi. Rotziroreero maawaeni nampitsi, ikoshitero oetarika jeekatsirira, itayero maawaeni pankotsi. Eero ojeekaneentzi oetarika kameethatatsiri. ¹⁷Riraga Tajorentsi ikenkithashiryakayaari ikijeeyeroni roori, imonkaatantyaawori okaatzi ikoyiri Tajorentsi. Rootaki ikananteeyarini riraga jewawenantsiripaeni: “Thame apinkathateeyerini riraga koweenkatatsiri kityonkatatsiri, anteniri oetarikapaeni ikowakagaeyerini”. Aritaki ikanteeyerorini iroka omonkaatantyaari ikoyiri Tajorentsi. ¹⁸Iroka tsinani piñaakiri oshiyakaanteeyakirini maawaeni jeekatsiripaeni nampitsikinta: riraga anaakoeyiririni paashinipaeni atziri ipinkatharitzi.

Aritaki ikantayitanani ronampiri Tajorentsi okaatzi okantakotya iñaayitzirini.

18

Itagaetakiro Wawirooniya

¹ Roojatzi koñaatziro noñaakiri. Tema noñaawakiri ipokapaaki paashini ronampiri Tajorentsi, ipoñaanaka jenokinta. Osheki ipinkatharitapaaki, ishipakiryaa-paaki, ikitejitaperotapaakiro kipatsi, rochookyaapaakina eejatzi nothaawantanakari. ²Itacheronkawaantetapaaki ikaemapaaki:

“Rooteentsi ithonkaeyani maawaeni jeekaeyawitacharini Wawirooniyaki; osheki inashiwitani, osheki ipinkatharitawitani, rooteentsi ithonkaeyani.

Irira jeekapaentsiri kamaaripaeni inampityaawo, eejatzi mamawoniro, thoowoniro, peyaripaeni, maawaeni. Roshieeyakawoni rowaga tsinani, matakaapiintariri kaari ayi.

³Tee okameethatawitani ojeeke, eejatzi iyotagaeyakirini maawaeni paashinipaeni atziri ikimiteeyantakaworini rirori.

Ranteeyakironi pinkatharipaeni; osheki raagaantaki riraga pimantzirori owetsikani, kyaaryo maawaeni rantayitakironi osheki kaari kameethatayitatsini. Tema amanantaperotaka osheki”.

⁴Roojatzi nokemakiro Ishire Tajorentsi janta jenokinta, okantzi:

“Aapatziyeeyaririni Jesoshi pishitowaeyaneeni, rowaga nampitsiki: pikimitawokari, pantzirokari eerori kaari kameethatayitatsini antziri roori. Pikaateeyironikari, nowashironkagaeyiminikari.

⁵Riyotzi Tajorentsi osheki rantapiintziro kaari kameethatatsi. Eekiro riyaatatye ikenkithashiryakotero okaatzi rantziri, eejatzi royaakotziro kitejiri rowashironkaeri. Rooteentsi monkaatapaaka. Intsipaete rowashironkagaeri”.

⁶Roojatzi ikantziri apaani ronampiri Tajorentsi inashiyitacharinipaeni:

“Paerani osheki owashironkagaeyakirini paashinipaeni roori, iroñaaka pipiyeeyawoni, eekiro piyaateeyatyeeni powashironkaaperoyerini. Tee okameethatzi anteeyakirini.

⁷⁻⁸Iroka tsinani okenkithashiryaka osheki okameethaperotaki roori. Tekatsi kimityawoni. Osheki amanantakiro oethaari rooperori eejatzi othatanepaeni owaneenkayitantyaarini”.

Ajagaakawo ajankaneki okantzi: “Tema naaka kimitawori jewawenantsiriri. Osheki nokimoshiretaka. Eero netakotzimaetawo. Eekiro niyaatatyee niweshiryawentyaawo”.

“Rootaki iroñaaka powashironkaantyaawori kameetha. Ari aashitakyaawopa otashe; pimantsiyatakaakiro; pikemaatsitakaakyaawo katsiri; ari picheraajagaakitanaki eejatzi ari pomiraakiro.

¡Omapokapaakya pitaya! Tema ishintsiperotaki Tajorentsi riraga kantakotantatsiri. Rootaki ikantakotziri ronampiri Tajorentsi”.

⁹Riraga pinkatharipaeni antayitziroirini kaari kameethatatsi eejatzi ithonkatashitakawo tsinani iyorikite, ifeeyeroni otaaya, eejatzi ifeeyeroni owachaarite; roojatzi riraakoeyaantyaawoni, rowashiretakotyaawo. ¹⁰Inteena ikatziyeeyanakani; ithaawaeyanakini, raamaashitya rowashironkagaeyironi Tajorentsi rirori. Ikanteeyeni: “O, wawirooniyajatzi, pashironkagaeyakaniwee. O, antawo pinampi, osheki pikaateeyawitani jeekaeyawitacharini.

Romapokapaakimi Tajorentsi, intsipaete ithonkaeyakimini, maawaeni”.

¹¹Ari riraakoeyakimini pimanteeyatsirini maawaeni kipatsi, rowashiretakoyakimini. Paerani osheki piñaawenashiryagaeyawitawoni oetarika paeni ipayitawitziimirini, omaanta eero iroñaaka pamanantee eejatzi. ¹²Tekatsi ikantya ipimantemiro ooro, piraata, shipakiryatsiri mapi, kitamaakiri mapi, riino kitamaari, kityonkamawori, jentamawori, kiraamawori. Tekatsi ikantya ipimantemiro taawirakota inchato kajankakotari, ajawaka raeki kitamaacheekiri riwetsikaetziro oetarika kameetha, pinatachari inchato riwetsikaetziri oetarika, kijotayitatsirini, pinatachari mapi. ¹³Eejatzi tekatsi ikantya ipimantemiro majankapaneri eejatzi pochapaneri, tsipataapanetachari rowari, kajankapaneri, kajankaayitatsirini, awishoowaantsi oowa, oyeenka oriwo, opane teriiko, teriikopaeni, waakapaeni, owishapaeni, kawayopaeni, shiyakomentotsipaeni, eejatzi atziri-paeni; kyaaryo, ipimantayitziirini atziri. ¹⁴Ikanteete:

“Eero powawo eejatzi chochoki pinintawitari; tee okowanee pipaante owaneeya; paerani eeniro powaneenkatawitani. ¿Tsika pimaathaaganki kityonkamaworiranki iroñaaka? Tekatsi, taaka. ¿Arima pamanante paashini? Eero. Thonkakimi eeroka”.

¹⁵Riraga pimantapiintawitaworini maawaeni iroka owaagawontsi raantapiintawitaririni osheki koriki; omaanta iroñaaka ikatziyeeyanakini inteena, ithaawaeyanakini, raamaashitya eejatzi rowashironkagaeyerini Tajorentsi rirori. Riraanakya eejatzi ishenkatanakya. ¹⁶Ikante:

“¡Ashironkaamatsitemiini, wawirooniyajatzi!

Pashironkaakawee. Antawo naawita pinampi, osheki pikaatawitani jeekaeyawitacharini. Pikithaateeyawitakawoni riino jentamawori, kityonkanimawori, eejatzi kiraamawori,

powaneenkayawitawoni ooro, mapi shipakiryatsiri, eejatzi kitamaakiri mapi.

¹⁷Romapokakimi Tajorentsi, ithonkitakimiro maawaeni, thonkapaaka”.

Eejatzi maawaeni marineero eejatzi ashiteeyaworini pitotsi aapiintziroirini owaagawontsi ikatziyakoyakyaani ipitoki inteena. ¹⁸Inteena raminakoeyeroni owachaarite, teyariririri, roojatzi riragaeyantanakyaani. Ikanteeyeni:

“O, okameethatawitani nampitsinta, tekatsi kimityaawoni”.

¹⁹Osheki rowashireteeyanakyaani, rootaki imaeritantanakyaari eejatzi roeyotantanakyaari iitoki. Osheki riraakoeyakyaawoni eejatzi rowashiretakotakyaawo, ikaemaeyanakini:

“¡Ashironkaamatsitemiini! Pashironkagaeyatyeeanyiwee wawirooniyajatzi, antawo naawita pinampi, osheki pikaateeyawitani. Osheki iyaatapiintzini antawo pitotsi janta, ipimantziro ashitawori osheki owaagawontsi, raantari osheki koriki.

Omaanta omapokanakya othonkanakya pinampi, maawaeni”.

Ikimoshireyanakini aapatziyeeyaririni Jesoshi

²⁰Roojatzi nokemakiri ronampiri Tajorentsi, ikanteetzi:

“Pikimoshireyanakini, maawaeni jenokijatziz: aapatziyeeyaririni Tajorentsi, rotyaan-tanewopaeni Jesokirishito, kamanantawitacharini, maawaeni.

Paerani osheki owashironkagaeyakimini, rootaki ipiyatakowenantakimiri Tajorentsi”.

²¹ Roojatzi noñaakiri ronampiri Tajorentsi, shintsiperotatsiri. Raakiro antawo mapi, rookakiro antawokiroña inkaare, poog. Ikantzi:

“Nowiinkakiro mapi, peyaperotaka; tekatsi ñeeroni eejatzi. Eejatzi ikimiiteero Wawirooniya, ithonkaeteero roori, thonkapaaka; tekatsi ñeeroni eejatzi.

²² Eeniro akemapiintawitari chapinki piyompiwaetawitacharini, omampaawaeteeyaw-itacharini, showitawaetawitacharini, tziwootawaetawitacharini; omaanta iinja tekatsi kemaerini.

Eeniro naawita chapinki wetsikayitawitaworini oetarikapaeni, omaanta iroñaaka tekatsi. Tee akemaeri iroñaaka toonkirori rowaetari, tok, tok, tok.

²³ Eero otziwootaa eejatzi itziwoomento;

eero ijeekae eejatzi aatsini iina.

Paerani riyotakoeyakirini riraga pimantayitatsirini janta Wawirooniyaki, osheki ipiyotakiri iyorikite. Riraga jeekatsiripaeni ramatawiteeyakirini jeekatsiri paashinipaeniki kipatsi,

²⁴ eejatzi rowamaakaanteeyakirini maawaeni kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi, eejatzi maawaeni aapatziyaririni Tajorentsi, eejatzi paashinipaeni owamagaetsiri jaka kipatsiki; rootaki ithonkanteeyemirini Tajorentsi maawaeni eerokapaeni wawirooniyajatzí”.

19

¹ Roojatzi eekiro niyaatatzí koñaatzíro noñaaperotakiro. Tema nokemaeyakirini oshekiniroña jenokijatzí, ishintsitzi romampaawaeteeyani:

“Ariwee, ikameethaperotaki Tajorentsi:

rirotaki owawijaakoeyerini.

Thame apinkathataperoyerini, tema itajorentsiperotaki.

² Okameethataki rowashironkaero matakaapiintariri kaari ayi, riyotakiro rantayitzirini, tekatsi ikompityaawo.

Osheki iyotagaeyakirini paashinipaeni atziri imatayitzirini kaari rayi, rootaki rowashironkaantakawori; tema oñaashitakawowee roori.

Eejatzi osheki owashironkagaeyakirini aapatziyeyaririni Jesoshi, rootaki ipiyatakowenantakariri”.

³ Roojatzi rapiiteeyerini riroripaeni:

“¡Ikameethataki Tajorentsi!

Tema taaperotaka, okanteetatyeeyaani okatziyeenkatanaki kachaari, eero opeya”.

⁴ Ari ijeekaki Tajorentsi janta iwinkatharimentoki. Rotziwerowashiteeyakarini riraga 24 aataperoteenchari eejatzi riraga 4 ronampiri omampaawaetapiintachari osheki ipinkathateeyakirini. Ikanteeyini:

“¡Aritaki okantyaari! ¡Apinkathateeyirini Tajorentsi, tema ikameethaperotaki!”

⁵ Roojatzi nokemakiro Ishire Tajorentsi, opoñaaka okaakini Tajorentsi, okantzi roori:

“Maawaeni antawaeteeyiniririni Tajorentsi piñaaperoyerini iroñaaka, eejatzi pipinkathateeyerini.

Pinkatharipaeni, piñaaperoyerini;

eejatzi eeroka, maawaeni kaari pinkatharitawitachari, piñaaperoyerini eerori eejatzi”.

⁶ Roojatzi nokemaeyakirini osheki jenokijatzí, itacheronkawaantetzí iñaawaeteeyini, ikimiteeyakawoni osheki opareenkaayi antawaatatsiri eejatzi ikimiteeyakarini antari tariito. Ikanteeyini:

“¡Maawaeni atziri, thame añaaperoteri Jeyowaa!

Tema ikameethaperotaki irira: tema ipinkathariwenteeyakaeni Awinkatharite, osheki itajorenka.

⁷ Thame aweshiryaawenteeyaarini, akimoshirewenteeyerini maawaeni.

Thame apinkathateeyirini maawaeni.

Iroñaaka omonkaataka kitejiri raantyaawori Rowishate Tajorentsi iina. ¡Pamine sha! Tema wetsikaka roori kameethaanikitiki tema iñaakiro rirori ayeroni okameethataki.

⁸ Okithaatakawo riinomawo kameethari, jentamawori, kitamaaperotatsiri; tee okipatsineentzi, kiteri. Tema ipashitakawo Tajorentsi.

Rowaga riinomawo kameethari roshiyakaawentakae Tajorentsi iñaakae akameethatzi tema aakapaeni reentsite rirori anteeyakironi kameethatayitsirini ikowakaakaeri”.

⁹ Roojatzi ikantakina ronampiri Tajorentsi:

—Pojankinatera iroka: “Rooteentsi raye Rowishate Tajorentsi iina. Tema ikaemaeyerini osheki atziri rakiyoteeyerini. Okameethatzirikami maawaeni atziri ikowakimi rakiyoteeyerinimi rootaki raapatziyeeyantyaaririni riroripaeni. Omaanta apatziro ikaemeri riraga aapatziyariri riraga ayirorira. Ikimoshirewentero riroripaeni”.

Roojatzi ikantakina:

—Iroka nokamantakimiri, rootaki ikantaperotakinari Tajorentsi. Kyaaryooperotatsiri ini.

¹⁰ Ari notziwerowashitawitakari ronampiri, nopinkathaterimi, omaanta ikantakina:

—Eero pipinkathatana. Tema akimitawakagaeyakani: naari, eejatzi eerori, eejatzi maawaeni piyemijantzinkarite kenkithatakotapiintziriri Jesoshi. Aritaki akimitawakagaeyakani anteeyinirini ikowakagaeyakaerini. Eero pipinkathatana, omaantakya riraga Tajorentsi pipinkathate.

Riraga kenkithatakotziriri Tajorentsi, riroteeyakini kenkithatakotziriri eejatzi Jesoshi.

Riraga kyaakotariri kawayo kitamaari. Romanatawakagaeyakani janta Arimakirooni

¹¹ Roojatzi koñaatziro noñaakiri eejatzi: tema noñaakiro jenokinta inthomaenta, eejatzi noñaakiri kawayo kitamaaperotatsiri. Noñaakiri Jesoshi ikyaaakotakari, iiteetziri: Monkaatzirori Okaatzi Ikantziri; eejatzi iiteetziri: Kyaaryooperotatsiri. Ikameethataki: tee rowashironkashitari atziri, tee rowamaashitari. Riyotzi oetarika rantziri, tee iki-jashitari. ¹² Roki okimitakawo paamari amoreki, ramantheetakawo osheki amantheerentsi. Rojataakotaka ipankaki iwaero, omaanta tekatsi yoteroni; apaniroeni riyotziro rirori. ¹³ Otsikirirjakoteetakiri imaathakira irantsiki; eejatzi iiteetziri: Iyoperotakotakaaneriri Tajorentsi. ¹⁴ Rimpaeteeyapaakirini osheki joraaro jenokijatzi, ikyaaokoeyakarini kawayo, rirotaki kitamaari eejatzi; ikitheeyawoni riinomawo kameethari, okitamaamawotaperotaki, tee opitsitzi. ¹⁵ Ojeeki ipaanteki jewateeyiririni ithatyaamento, thoyempitaperotatsiri ipejeeyantyaaririni kaari pinkatheeyiririni. Ipinkathariwentaperoeyerini, eerowa ikaminthayiri eechonkiini. Riraga wetsikirori awishoowaantsi oowa rawishoowantakawori owa. Aritaki ikimitakiriri riraga kyaakotakariri kitamaaperotatsiri raatzikaperoeyakirini atziri, riyoteeyantyaarini rirori ikijaperoeyakirini Tajorentsi, riraga Shintsitaperotatsiri. ¹⁶ Ojankinataka iithaariki jewateeyiririni, eejatzi iporiki, okantzi: “Irirra pinkathariwenteeeyiririni maawaeni jewawenantatsiripaeni, anaakoeyiririni maawaeni jeekakaanteeyantatsirini”.

¹⁷ Roojatzi noñaakiri apaani ronampiri Tajorentsi katziyeenchari ooryaaki. Itacheronkawaantetaki ikaemaeyakirini maawaeni tzijopaeni:

—Pipoke, powaeyani. Powaeyarini iwatha ipaeyemirini Tajorentsi; eenitatsi osheki powaeyarini. ¹⁸ Poyaari iwatha pinkathari, iwatha kapitaaantatsiri, iwatha shirampariperotatsiri, iwatha kawayo eejatzi riraga kyaakowitariri. Poyaari iwatha maawaeni atziri: pimantaarewo eejatzi amanantawitariri, pinkatharitatsiri eejatzi kaari pinkatharitatsi.

¹⁹⁻²⁰ Roojatzi noñeeyakirini riraga koweenkatatsiri eejatzi maawaeni riraga pinkatharipaeni kipatsiki, ipiyoteeyakirini ijoraarotepaeni, maawaeni. Eejatzi royaatakiri koweenkatatsiri riraga atziri, kantawitachari: “Nokamantemi tsika ikantari Tajorentsi”. Osheki itajorentsijeempiyawitakani, ramatawiteeyantakaririni kaari aapatziyeeyaririni Tajorentsi ipinkathataneeri riraga koweenkatatsiri eejatzi roshiyakaawero. Rojataakoeyakani ipankaki riraga kaari aapatziyariri Jesoshi. Ari

riyaatashiteeyawitakarini romanateeyerinimi riraga kyaakotakariri iyawayote eejatzi joraaropaeni rirori. Omaanta raawakiri apite: riraga koweenkatatsiri eejatzi riraga amatawitantatsiri. Rookakiri janta antawoki inkaare, eeniro rañi. Tema rootaki paamariki kaari tsiwakanitatsini. ²¹ Omaanta paashinipaeni, ipejeeyakirini riraga kyaakotachari, ipejeeyakirini maawaeni, thatzik, thatzik. Ro ipejantakariri ithatyaamento ipaantekira. Ari rowaeyakawoni tzijopaeni iwatha, ikemaperotakawo.

20

Ikenkithatakotziro 1000 ojarentsi

¹ Roojatzi eekiro niyaatatziko koñaatziro noñaaperotakiro. Tema noñaawakiri rayiitapaaki paashini ronampiri Tajorentsi, ipoñaanaka jenokinta. Roerikiro iyaawiryaaantawori omo kipsatzi, jatatsiri jantoo. Eejatzi ramapaakiro antawo kareenatha. ² Raapaakiri riraga maanki, jeekitachari paerani. Riroto kamaari riraga iwinkatharite maawaeni paashinipaeni kamaari. Tema iiteetziri Jatanaashi. Ari roojotaperotapaakiri kareenathaki, shirik, shirik; okaataki 1000 ojarentsi roojoryaakotanteeyaririni eejatzi iinja. Tema ojamaniperotaki ramatawitakiri irira atziripaeni. ³ Roojatzi rookakiri oomooki, rashitakotakiri, riyaawitakotakiri. Tekatsi ikanteeya eejatzi ramatawiteeyeerini atziripaeni, okaataki 1000 ojarentsi. Omaanta roojatzi riyowanee, eero ojamaniperotzi ramatawitante eejatzi.

⁴ Roojatzi noñeeyakirini osheki jeekatsiripaeni iwinkatharimentokipaeni: riyoteeyakini ikantziri Tajorentsi: “Pikantakowenteeyerini maawaeni atziri”. Paerani tee ipinkathateeyirini riraga koweenkatatsiri eejatzi roshiyakaawero. Eejatzi tee rojataakota ipankaki eejatzi rakoki iwaero koweenkatatsiri. Ikenkithatakoeyakirini Jesoshi eejatzi riyotaanteeyironi iñaani Tajorentsi, rootaki ipejanteetakariri ikentsiki. Iroñaaka ipiriinteeyaneerini Tajorentsi, ikaateeyerini Jesokirishito okaataki 1000 ojarentsi ipinkathariwenanteeyeni. ⁵ Irika itanaawori ipiriintanaa; omaanta tekira ipiriinteeyaneeni paashinipaeni. Aririka awijanaki 1000 ojarentsi, ari ipiriinteeyaneeni riroripaeni.

⁶ Osheki ikimoshireeyanakini riraga jewataperoeysirini ipiriinteeyaneeni: rowameethaperoteri Tajorentsi. Riyotanaki eero riyatzi paamariki kaari tsiwakanitatsini, omaanta ipinkatheeyerini Tajorentsi eejatzi Jesokirishito eejatzi rantawaeteniri kimitaka ñaanakowenantatsiri. Tema okaataki 1000 ojarentsi ikaateeyerini ipinkathariteeyanakini.

Ikaatantyaawori romanatawakaya

⁷ Aririka omonkaatapaakya 1000 ojarentsi, ari rashityaakooteetakiri Jatanaashi, roemishitowaeteeri eejatzi. ⁸ Roojatzi riyaaanaki rirori maawaeni nampitsikipaeni, ithotyaanakiro kipsatzi, ramatawiteeyerini maawaeni atziri ipiyoteeyantyaririni jeekatsiripaeni romanatanteeyaaririni aapatziyeeyaririni Jesoshi. Ikanteetziri riraga oyateeyiririni Jatanaashi: Kogo, eejatzi Makogo. Ikaateeyanakini osheki kameetha. Okimitaka tee amatziro ayotero tsika okaatzi opane impaneki, eejatzi eero amatziro ayotero tsikarika ikaateeyini riroripaeni. ⁹ Ikineeyanakini janta opankaeteetzinta, rinkiteeyanakirini maawaeni aapatziyeeyaririni Jesoshi, aritaki itapoteeyapaakawoni Jerojaree: rowaga nampitsi aninteeyakironi. Romanateeyapaakirininimi aapatziyeeyaririni, omaanta omapokanakya opoñaanakya jenokinta antawo paamari, othonkaeyapaerini; otagaeyapaakirini, pomeei. ¹⁰ Roojatzi ragaeteri iwinkatharite kamaaripaeni, riraga amatawiteeyiririni atziri, rookanteetyaariri janta antawoki inkaare. Tema paamariki kaari tsiwakanitatsini. Janta ikaateeyerini riraga koweenkatatsiri eejatzi riraga amatawitantatsiri, kantawitachari: “Nokenkithatakotziro Tajorentsi”. Ari osheki ikemaatsiteeyawoni: kitejiriki, tsiteniriki; ikanteetatyeyaaani.

Iñaakiro janta kitamaawoki jeekamentotsiki

¹¹ Roojatzi noñaakiro antawo iwinkatharimento, okitamaamawotaki; eejatzi noñaakiri riraga Tajorentsi riraga jeekantawori. Opeyaperotanaka kipsatzi eejatzi jenoki, peyanaka.

¹²⁻¹⁵ Eejatzi noñaakiri maawaeni piinkaeyawitacharini inkaareki. Ipiriinteeyanaani tsitsiyawiteenchari eejatzi maawaeni jateeyatsirini jaawiki. Kyaaryo, noñeeyakirini: pinkatharitatwitarini eejatzi kaari pinkatharitatwachani, ikatziyimoteeyakawoni iwinkatharimento Tajorentsi. Roojatzi roepithokakiro paajinapaeni osheki Iwaperite rirori. Ojankineeyakani jankinarentsipaeni maawaeni ranteeyinirini atziripaeni. Aririka rantaneentero eechonkiini kaari kameethatatsi ari omawitya rotyaanteri rirori irira janta paamariki kaari tsiwakanitatsiri eero ikemaatsitaperotawo katsiri. Omaanta riraga antzirori osheki kaari kameethatatsi osheki ikemaatsitaperotyawo katsiri. Eenitatsi paashini iñaanamento rashi rirori eejatzi, roepithokakiro paajinapaeni ojankinataka iwaeropaeni maawaeni aapatziyariri Jesoshi. Riraga kaari jankinatakotacha rookaeteri janta antawoki paamari: janta rookaeri Tajorentsi maawaeni theenkantatsiri eejatzi maawaeni kamaari. Iiteetziro paamari Inampi Ashironkaaperotachari: riraga kaari ñaayiterini Tajorentsi. Oshekipero ikemaatsiperotakawo katsiri janta ikowaki ikamae omaanta tee imatziro, eekiro riyaatatzi ikemaatsitaperotyawo.

21

Ikenkithatakotakiro Jerojaree owakirari

¹ Roojatzi kofiaatziro noñaakiri: tema noñaakiro paashini jenoki eejatzi paashini kipatsi, owakirari. Aritaki opeyaperotanaka rowaga itakawori, eejatzi opeyaka inkaare, tekatsikya iroñaaka. ² Eejatzi noñaakiro rowaga Jerojaree owakirari, rowaga kameethaperotatsiri inampi Tajorentsi; opoñaanaka jenokinta, ayiitapaaki kipatsiki. Osheki owaneenkayitakani, okimitakawo tsinani, rootentsirika aye oemi, owaneenkataka. ³ Nokemakiri jenokijatzi, jeekatsiri okaakini iwinkatharimentoki Tajorentsi. Itacheronkawaantetzi, ikantzi:

—Pamineeyeni: riyaatiki Tajorentsi jaawiki ijeekimoeyerini atziri. Kijokiro rowaeyerini, isheninkaeyantyaaririni. Eero rookaeyirini. Riroripaeni ipinkathateri apatziro rirori. ⁴ Riweshiryaakagaeyarini, eero ishinetziri atziri riragaeyeyani eejatzi; eero ikamaeyeni. Eero riraakotaari eejatzi kamaentsirini, eero ishenkataa, eero ikemaatsitaawo oetarikapaeni. Aritaki othonkyaari maawaeni irokapaeni. Tekatsi.

⁵ Roojatzi ikantzi Tajorentsi:

—Pamine, nowakiratakagaero maawaeni.

Eejatzi ikantakina:

—Pojankinatero iroka: kyaaryootaki okaatzi nokantakimiri, tee namatawitzimi. Pimatero pameentyaawo.

⁶ Eejatzi ikantakina:

—Monkaataka, nomatakiro. Naaka itakaantawori maawaeni, eejatzi naaka weyeroni maawaeni. Iroñaaka eenitatsirika miritatsini, nopashityaari rirori iñaa owañaanatatsiri; eero nokowakotziri: aritaki nopashiteeyarini maawaeni koetyeemoeyakaririni.

⁷ Eekirorika riyaatatye ranteeyenawoni maawaeni nokowakagaeyiririni, nopaperoeyerini maawaeni koetyeemoeyakaririni. Notajonkakowentapiinteeyerini, rootaki riyotantani naaka rashi Pawa Tajorentsi eejatzi neentsitetaperoyaarini. ⁸ Omaantakya riraga thaantzi, tema ari intsipaete ipakaanakiro raapatziyari Tajorentsi aririka opomeentsitzimotakyaari. Riroripaeni eejatzi riraga theenkantatsiri, antayitziroirini kaari kameethatayitatsini, owamaantatsiri atziri, mayempitziroirini kaari rayi, matsitanatsiri, pinkathatashitayitaworini riwetsikayitziroirini atziri iitajorentsishitari, eejatzi maawaeni amatawitantatsiri, nookaeyerini antawoki paamari kaari tsiwakanitatsini. Rootaki noshiyakaanantakariri rapiiteeya ikamaeyeni.

⁹ Roojatzi ipokashitakina apaani ronampiri, riraga ikaateeyirini inkaaganki 7 oerikakirori iwajoni yeekitawitachari owaa owashironkagaeyakiririni atziri. Ikantakina:

—Pipoke, noñaayemiro owakira aatsiri oemi: rootaki iina Rowishate Tajorentsi.

¹⁰ Itentashiretanakina janta antawoperoki otzishi, roñaagapaakinawo Jerojaree: rowaga kameethaperotatsiri nampitsi. Opoñaanaka Tajorentsiki janta jenokinta, ayiitapaaki.

¹¹ Ishipakiryakaakiro nampitsi, okimitaka shipakiryaperotatsiri mapi kimitaka ishiwanki shiyentzi chamaero. ¹² Eenitatsi nampitsiki otantotsi inkitzirori, jatatsiri jenoki. Eenitatsi otantotsi 12 omoopaeni okaatzi, ikyaantapiintawo nampitsi; eenitatsi janta 12 ronampiri Tajorentsi shenteeyirorini. Ojankinataka omookipaeni apaani iwaero riraga 12 itomini Ishirayeeri. ¹³ Okaatzi 3 omoopaeni janta ikinapaenta oorya, okaatzi eejatzi 3 omoopaeni janta itziroryaneenta oorya, eejatzi ojeeki omerikikipaeni omoopaeni: eenitatsi 3 jakakiroka, eenitatsi 3 jantakironta. ¹⁴ Ojeeki jaawiki antawo mapipaeni kaatatsiri 12, rowankitantawori osheninkapaeni mapi. Ojankinataka antawoki mapipaeni apaani iwaero riraga 12 rotyaantanewopaeni Rowishate Tajorentsi.

¹⁵ Ari roerikakiro ronampiri Tajorentsi imonkaatantawori nampitsi, riwetsikaetziro ooro. Ari imonkaatakiro nampitsi eejatzi otantotsi, eejatzi omo roori, ikyaanteeyapi-intarini. ¹⁶ Eenitatsi 4 otantotsi omonkaatawakagaeyakani maawaeni. Eejatzi okimitaka jenoki omonkaatawakaaka. Okaataki 2.200 kiroometro maawaeni. ¹⁷ Imonkaatakiro tsika okaatzi otontaperotaki. Tema okaataki 65 meetero. Ari nojankinatakimiro ikantakinari riraga ronampiri Tajorentsi.

¹⁸ Ro riwetsikantawori otantotsi mapi shipakiryayiperotatsirini, kimitawori ishiwanki shiyentzi chamaero. Omaanta roori nampitsi, ro riwetsikayitzirini ooro, omaanta okitetakiperotane maawaeni. ¹⁹ Jaga otantotsiki eeniro shipakiryatsiri rootaki kamaapookitatsiri antawo mapi shawitziinirira nokamantakotakiri inkaaganki. Owaneneyitakawoni shipakiryayitatsirini mapi, pinataperotayitacharini: itanakawori eenitatsi kamaapookitatsiri kimitaka ishiwanki shiyentzi chamaero; apitetapaentsiri mapi shipakiryatsiri rootaki kamaapookitatsiri kimitaka cheetzi; rowaga *tres*-tapaentsiri mapi shipakiryatsiri kimitaka oteyaki tenteritoki; rowaga *cuatro*-tapaentsiri mapi shipakiryatsiri kamaapookitatsiri kimitaka chokiyo; ²⁰ rowaga *cinco*-tapaentsiri mapi shipakiryatsiri rootaki thapatonkeerikitachari kitamaari eejatzi kimitaka maankicheetzi; rowaga *seis*-tapaentsiri mapi shipakiryatsiri rootaki kimitaka maankicheetzi; rowaga *siete*-tapaentsiri mapi shipakiryatsiri rootaki kamaapookitatsiri kimitaka shimashiri; rowaga *ocho*-tapaentsiri mapi shipakiryatsiri kimitaka iithoki kenthori; rowaga *nueve*-tapaentsiri kimitaka paryaantzi irakaanto; rowaga *diez*-tapaentsiri mapi shipakiryatsiri kimitaka paryaantzi eeriki; rowaga *once*-tapaentsiri mapi shipakiryatsiri rootaki kamaapookitatsiri kimitaka kenthoryaaniki; rowaga *doce*-tapaentsiri mapi shipakiryatsiri rootaki kamaapookitatsiri kimitaka tsirapateya. Okaataki rinashitayitarini mapipaeni 12. ²¹ Rowaga ashitakontsi janta ikyaapiinantaworikinta otantotsi riwetsikaetayitzirini mapi kitamaakiri. Ro riwetsikaetziri ashitakontsi apaani mapi. Eejatzi maawaeni awotsi janta nampitsiki riwetsikaetziro ooro, riyoshiitashitaka ooro, tekatsi itsipateerori; eejatzi okitamaataperotaki.

²² Tee nofiuro nampitsiki ipanko Tajorentsi ipinkathateeyantyaaririni jeekatsiripaeni. Aritaki ithotyaaakiro Tajorentsi eejatzi Rowishate nampitsi, aapatziyeeyakarini jeekatsiripaeni tsikarikapaeni. Tema rirotaki Awinkatharite matayitzirorini maawaeni. ²³ Tee ijeeki oorya roorenantyaawori nampitsi, eejatzi tekatsi kashiri kitamashiteroni: tekatsi ikowaeyantyaaririni. Tema ijeeki Tajorentsi, osheki ishipakiri okitejitantari nampitsi. Eejatzi ikimita Rowishate, roorentakoeyakaeni. ²⁴ Roojatzi maawaeni atziri ikemijantaperotero okaatzi rametari atziri jaga owakirari Jerojaree, rowaga ikoyiri Tajorentsi. Maawaeni jewawenantatsiri kipatsiki ipokapae jaga ipinkathateri Tajorentsi eejatzi ipashiyitakyaarini oetarikapaeni kameethatatsiri. ²⁵ Aakapaeni joriiiyoapaeni ametapiinteeyakani ashitapiintziro anampi tsiteniriki, omaanta janta tee rashitapiintziro: tema okantani okitejitzi, tee otsitenitzimaeta. ²⁶ Kyaaryo, ipokaeyakini maawaeni atziripaeni ipinkathateeyakirini Tajorentsi, ikanteeyini: “Tema ikameethataki Tajorentsi”. Eejatzi ramayitakirini ipashityaariri pinaperotachari, rowaga owaneenkataka. ²⁷ Eero okyaapae janta kaari kiteshoretayitatsirini oetarikapaeni. Eejatzi eero rareetanta antayitzirorini kaari kameethatayitatsini, tsikarika okantayitarini; eejatzi eero rareetanta amatawitantatsiri. Omaantakya riraga areeteeyachani rirotaki jankinatakoeyacharini iwaeropaeni

janta iñaanamentoki rashi Rowishate Tajorentsi. Riroteeyakini jeekatsini Tajorentsiki, ikanteetatyeyyaani.

22

¹ Roojatzi roñaagakinawo ronampiri Tajorentsi antaworoña eni, jaankanaanikitsisiri, ikanteetziro: iñaa owañaantatsiri. Oshiyakaawentzirori tsika ijeekakaantee akanteetatyeyyaani. Opoñaaka iwinkatharimentoki Tajorentsi eejatzi Rowishate, yowaatapaaki, shaaag. ² Okinaatanaki nampitsiki niyanki. Ojeeki othapikipaeni inchatopaeni, owañaantatsiri. Oshiyakaawentzirori tsika ijeekakaantee akanteetatyeyyaani. Tema okithokitapi-intzi maawaeni kashiri. Rowaga chochoki owañaaperotakaeri. Eejatzi oshi oshiyakawo aawintawontsi etsiyatakoeyiririni maawaeni atziri katsitsisiri rajankaneki. ³ Eero añiuro janta nampitsiki kaari iñaaperotziri Tajorentsi kameethatayitatsini; tema janta ijeeki rirori eejatzi Rowishate. Ipinkatheeyerini maawaeni atziri janta, tema riroteeyakini aapatziyeyyaririni Jesoshi. ⁴ Iñaapooteeyerini maawaeni, eejatzi rojataakoeyakyaawoni ipankaki iwaero, maawaeni. ⁵ Eero otsitenitee eejatzi, eero akowaeyirini ootamentatsi eejatzi oorya. Rirotaki kitejitakayeroni riraga Awinkatharite Tajorentsi. Akaateeyerini rirori maawaeni, kimiteyakaeni pinkatharipaeni. Tema akanteetatyeyyaani ajeeki kameetha.

Ari ithonkapaakiro Jowa rojankinari

⁶ Roojatzi ikantakina riraga ronampiri Tajorentsi:

—Kyaaryootaki iroka noñaagaeyakimirinika, tema pimatziro pameenantaaworini. Iroñaaka nothonkakiro noñaayemiri okaatzi awijanaki iinja, tema awijanaki intsipaete. Rirotaki riraga Tajorentsi ikanteetatyeyyaani riyotakaakiri riraga kamanantayitzirorini iñaani otyaantakinari niyotaantakimiri eerokapaeni okaatzi awijaneentsini paata. ⁷ Ikantzi Jesoshi:

—¡Paminetya sha! Kaakitakina. Okimoshiryakayeri maawaeni atziri eeki royaatatyee rapatziyawo okaatzi nojankinataakiriri Jowa iroka ñaanamentotsikika.

⁸ Nowaero naari Jowa. Naaka kemakirori eejatzi ñaakirori maawaeni iroka nojankinatakirika. Irira oñaagakinawori ronampiri Tajorentsi. Roñaagantakinawori, notziwerowashitawitakari, nopinkathatantakariri, ⁹ omaanta ikantakina:

—Eero pipinkathatana, akimitawakagaeyakani: tema aakateeyakini antawaeteeyiniririni Tajorentsi. Naari, eerori, eejatzi piyemijantzinkaritepaeni, riraga kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi, eejatzi maawaeni aapatziyeyaworini iroka pojankinatzi: akimitawakagaeyakani. Eero pipinkathatana naari, omaantakya riraga Tajorentsi pipinkathaperoteri.

¹⁰ Roojatzi eejatzi ikantakina:

—Eero pimaniro iroka pojankinatakiri, rooteentsi omonkaatakya. ¹¹ Eerotzarika omonkaata nokantakimirika, ikantyaani rapiitapiintero kaari kameethatatsi ranteeyirini, eeki royaatatyee. Eejatzi ikimityaari riraga kameethatatsiri: eeki rowaagatyeeero rantayitzirini rirori. Riraga aapatziyaperotariri Jesoshi ikanteetatyeyyaani imataperoteneri Tajorentsi maawaeni ikowakaeriri.

¹² Ikantzi Jesoshi:

—Eero ojamanitaperotzi roojatzi nopokanteeyari. ¡Kaakitakina! Aririka nareeteeyapaakimini, tema nopinateeyapaerini maawaeni anteeyakinaworini nokowakaeriri. ¹³ Naaka itakaantawori maawaeni, eejatzi naaka weyeeroni maawaeni. Nitaperotakawoni nojeekini, eejatzi iroñaaka nokanteetatyeyyaani nojeeki. ¹⁴ Noemoshirenkaeyerini maawaeni aapatziyariri Jesoshi. Noshiyakaawentemiri eerokapaeni. Tema kimitawitaka pikiwaeyironi piitharipaeni pikameethatantari. Tema iroñaaka noshinetemi powaeyaaawoni okithoki inchat owañaantatsiri, eejatzi noshineteeyemini piyeekayeni nonampiki: pikiyagaeyapaeroni omoo ikyaapiinteeyantarini. ¹⁵ Omaanta janta nampitsiki tee ishineteetziri ijeeki theenkantatsiri, matsitantatsiri, mayempitzirorini kaari rayi, owamaeriri atziri, pinkathatzi rirori riwetsikashitayitarini atziri, kowatsiri ramatawitya

rirojatz, amatawiteeyiririni paashinipaeni, maawaeni. Eero rareeteeyawoni riroripaeni nonampiki. ¡Eerowa! ¹⁶ Naaka Jesoshi. Notyaantakimiri nonampiri, ikamantakimiro noñaani powagaeyantyaanaririni maawaeni aapatziyeeyanarini. Naaka wetsikiriri Iravirini, eejatzi naaka icharineeteni. Noshiyakari kamori okitejitzimataneerika.

¹⁷ Ishire Tajorentsi eejatzi roori iinathori Rowishate Tajorentsi, okanteeyirini: “Thame paapatziyari Nowinkatharite”. Thame maawaeni kemaeyirorini, pikimateeyaawoni, pikanteeyeni: “Thame paapatziyari Nowinkatharite”. Eejatzi eerori, tsikarika pijeekaeyini: noshiyakaawentemiro. Aririka pikemakiro pimir, pameentyaari Nowinkatharite. Ninkarika kowaentsini rire, pameenteeyarini: tema ipakimi iña owañaantatsiri, tekatsi ikowakoeyemini. ¹⁸ Eeniroka nokamanteeyeririni maawaeni ñaanateroni iroka jankinarentsika. Monkaataka: ari okaatzi. Tekatsikya pojankinatee eejatzi iroka ñaanamentotsika. Aririka pojankinawaetashitakyaawo oetarikapaeni, piyotaashityaaririmi inashitachari, aritaki rowashironkaaperotemi Tajorentsi: rowashironkaaperotemi okimita rowashironkaaperoeyakirini maawaeni atziri Iwaperitekika. ¹⁹ Eejatzi okimitaka, kyaaryoowa pipeyeerokari jankinarentsika. Aririka pipeyeero oetarikapaeni, eero ishineteemi Tajorentsi poyaawo okithoki inchato owañaantatsiri; eejatzi eero piñiuro inampi Tajorentsi, iroka okenkithatakotzirika. ²⁰ Jesoshi riraga iyotaakinawori iroka, ikantzi:

—Kyaaryo, eero ojamanitzi nopiyanteeyaari.

Nokantzi naaka:

—Aritaki okantyaari. Pipokae Nowinkatharite Jesoshi. ²¹ Nokowaki Awinkatharite Jesoshi ineshironkaperoyemini maawaeni aapatziyariri. Aritaki ikantapiintyaani.

Naaka jankinatzirori:

Jowa